

הקדמה אמר המספר ראיתי להמתברים אחזו דרכם בקונדש טרם הכנסם פנימה תוך ארבע אמות של הלכה לפתוח להם שער אשר צדיקים יבאו בו' ביראת חטא הקודמת לתקמתם המתקיימת' וכמה"כ ראשית חכמה יראת ה' ומהם דרכו בעקב ענוה להקטין מעשיהם לבל יתגאו בדבריהם הנפלאים ע"ד רב פי הוי חזי כו' ואנכי לא באתי לידי שני המידות הללו אם להוכיח בשער רבים ידעתי כי לא פי הוא להורות דרך לעם ה' אלה ואם לבל אתגאה בחיבורי זה הן מחברתי בעצמי תעיד עלי פי מעשיה מוכיחין עליה חריבה ודלה מנסת עני אחת היא שראיתי חובה בעצמי להודיע לרבים יען כן נצטוינו מפי חז"ל במס' שביעית על הא דתנן פיוצא בו רוצח שגלה לעיר מקלטו ורצו אנשי העיר לכבדו יאמר להם רוצח אני וקאמר ע"ז בירושלמי הדא אמר בר נש דתני חדא מפלת ואיהו אזל לאתר ואינון מוקרין ליה בגין תרתי צריף לומר להו חדא מפלת אנא חפים הביאו הר"ש שם וכן אנכי מודיע יען המעיינים בחיבורי זה יטעו פי הרבה בבקיאות וחרירות ויודע אני מה ערפי פי קטונתי מהכיל לחבר חיבורים ולהפיצם בישראל ורק קמרי דאבנה דאבא אהנל' לי וזכות אבותי הקדושים המשמשים לפניו ית"ש במרום עמדה לי לבא עד פה וזכיתי להסתופף בצלו של הבית הגדול שמגדלים בו תורה אשר ירה אבן פנתה אביר הרועים מרן זקני הגאון וצדיק יסו"ע מוהר"ח זצ"ל מוואלזין זיע"א אשר מאז כן עתה לא זזו מפותלי מדרשו חברים ויש מהם ראויים להוראה מקשיבים להגדיל תורה ולהאדירה ואנכי לקחתי לי למנה גם בימי געורי להתחבר בפלפול חברים ולמצות מדותיהם והיא שעמדה לי לחבר חיבורי זה ומקנה אנכי בעזרתו יתברך אשר המעיינים בו ימצאו כף נחת פי לא חברתיו להגדולים יחיו פי הם אינם צריכין לדידי רק למרי ינוקי ללמדם קשות בישיבה ולפלפל בסברא ישרה כאשר הורוני רבותי נ"ע וזאת הסיבה אשר לא פתבתי סיום ההלכה היצא מדברי בסוף כל סי' פי בראתי פן אפשל ואשמתי בשגגת תלמוד העולה זדון פי הורגלתי לחדד התלמידים ומי יודע אם אין חידודה קודם לליבונה של הלכה ורק בהמפתחות רשמתי קצת סיום הדברים להלכה ולא למעשה והנה בכמה מקומות הבאתי דברי הגמרא ולא שמרתי להעתיק הלשון רק הפונה כי לפעמים הנה קשה לי לעיין בפנים ולהעתיק ולדעתי זה הטעם דנמצא בגמרא אינה פסוקים בשינוי הלשון ממה שהוא כתוב כמו ונתן הפסוק וקם לו משום דדברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם ע"פ וכשהיו דורשים הפסוק היו אומרים אותו מן הכתב ולפעמים פשלא הנה מצוי להם הספר במקום שהוא הנה אומרים הפסוק בשינוי קצת רק שיבואר בו פוננת הדרשה ואפתח בכבוד אכסניא של תורה: מסכת שבת דרש ר' סימאי בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע ירדו ס' ריבוא של מה"ש וקשרו לכל אחד מישראל שני כתרים א' כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע ויש להבין אומרו בשעה שהקדימו ולא אמר בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע ומוכח דרק ע"י ההקדמה זכו להני שני כתרים ויש להבין היאך תלוי בההקדמה והנראה לי ויובן ג"כ למה אמרו ישראל נעשה ונשמע ולא נשמע ונעשה דהנה איתא בזוה"ק נעשה בעובדין טבין ונשמע בפתגמין דאורייתא הרי דנעשה הוי קבלה על קיום המצות ונשמע הוי קבלת לימוד התורה"ק והנה ידוע דלימוד התורה הוא משני פנים א' כדי לידע היאך ומה לעשות ואם לא ילמוד היאך יקיים ולא ע"ה חסיד וגם הנשים שאינם מחויבות בלימוד התורה מ"מ מחויבות ללמוד במצות הנוהגות בהן וכמו דאיתא בב"י סי' מ"ז בשם הרוקח

דמש"ה מְבָרְכֹת בַּה"ת אָמְנָם בְּאֲנָשִׁים יֵשׁ עוֹד מַעֲלָה א' עַל הַנְּשִׁים דְּנָשִׁים בְּלִימוּדָם אֵינָם מְקַיְיֵמוֹת שׁוּם מ"ע רַק הֵנִי מְבֹא לְקִיּוֹם הַמְּצוֹת וְנִמְצָא דְהַלְיָמוּד אֲצֻלָּם הֵנִי מְבֹא לְהַתְּכִלִית שֶׁהוּא קִיּוֹם הַמְּצוֹת וְלֹא הֵנִי תְּכִלִית בְּעַצְמוֹ אֲבָל בְּאֲנָשִׁים הֵנִי הַלְיָמוּד גַּם מ"ע מַעֲצָמוֹ וְכִמוֹ הַנְּחַת תְּפִילִין וְכַדוּמָה וְנִמְצָא הֵנִי ב' בְּחִי' מְבֹא לְהַמְצוֹת וְגַם תְּכִלִית בְּפָנַי עַצְמוֹ וְזֶהוּ דְאִיתָא בְּמִנְחֹת דְּרַף צ"ט שְׁאֵל ב"ד ב"א שֶׁל ר"י אֵת ר"י פְּגוֹן אֲנִי שְׁלֵמְדָתִי כֹּל הַתּוֹרָה פְּנֵלָה מֵהוּ שְׁאֵלְמִן דְּחֻמַּת אֲרִיסְטוֹ א"ל צָא וּבְדוּק שְׁעָה שְׁאִינוּ לֹא יוֹם וְלֹא לִילָה דְהַחַיִּיב דְּהֵנִי מִשׁוּם קִיּוֹם הַמְּצוֹת הָא פְּכָר יֵצֵא בּוֹ כִּינּוּן שְׁיִוְדַע כֹּל הַתּוֹרָה פְּנֵלָה הֵיאָד לַעֲשׂוֹת דְּדָבָר הַנְּעֻשָׂה לְאִיזָה תְּכִלִית אֵין לוֹ לְהַמְשִׁיךְ יוֹתֵר מִכְּפִי הַצְּנֻרָה לְאוֹתוֹ הַתְּכִלִית הַמְּבֻנְקָשׁ וְרַק מ"מ חֲיִיב מִצַּד עֵצָם הַמְּצָנָה שֶׁל הַלְיָמוּד תּוֹרָה וְהֵנָּה אִם הֵיוּ אוֹמְרִים יִשְׂרָאֵל נִשְׁמַע וְנִעֲשֶׂה לֹא הִי בְּמִשְׁמַעוֹת קְבָלְתָם רַק עוֹל מְצוֹת אֵלָא שְׁמוֹכְרָחִין לְלַמּוֹד קוֹדֵם כְּדִי שְׁיִדְעוּ הֵיאָד לַעֲשׂוֹת וְהִי נִשְׁמַע נִמְשָׁד וּמְבֹא לְנַעֲשֶׂה וְנִעֲשֶׂה הֵנִי הַתְּכִלִית וְהִי רַק קְבָלָה א' וּמִש"ה אָמְרוּ נַעֲשֶׂה וּמוֹבֵן מֵאֲלִיו שְׁמוֹכְרָחִין לְלַמּוֹד מִקוֹדֵם וְאַח"כּ אָמְרוּ נִשְׁמַע וְנִמְצָא דְהֵנִי נִשְׁמַע תְּכִלִית מִצַּד עַצְמוֹ ג"כ דְּגַם שְׁלֹא יִצְטָרְכוּ לְלַמּוֹד מִשׁוּם עֲשִׂי' ג"כ יִלְמְדוּ מִצַּד עַצְמָה וְנִמְצָא ע"י הַהַקְדָּמָה נַעֲשֶׂה ב' קְבָלוֹת שֶׁל ב' תְּכִלִיתִים עוֹל מְצוֹת וְעוֹל תּוֹרָה וְזֶהוּ שְׁאָמְרוּ בְּשַׁעֲרֵי שְׁהַקְדִּימוּ וְהֵנִי ב' קְבָלוֹת עוֹל מְצוֹת וְעוֹל תּוֹרָה יָרְדוּ ס"ר מֵה"ש וְקָשְׁרוּ לְכָל א' מִיִּשְׂרָאֵל ב' כְּתָרִים א' כְּנֻגָד נַעֲשֶׂה וְא' כְּנֻגָד נִשְׁמַע דַּע"י הַהַקְדָּמָה זְכוּ לְב' כְּתָרִים וּבְזֶה נִבִּין מֵה דְאִיתָא בְּשַׁבַּת שָׁם א"ר שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָנִי אַר"י מַה דְּכָתִיב לְכַתְּנֵי אַחֲוֵיתִי כֹלָה לְכַתְּנֵי בֵּא' מַעֲיִנִיךָ בְּתַחֲיִלָּה בֵּא' מַעֲיִנִיךָ לְכַשְׁתַּעֲשִׂי בְּשַׁתִּי עֵינֶיךָ וּמֵאֲמַר זֶה גַּעֲלָם לָנוּ פִּירוּשׁוֹ הַפְּשׁוּט וְלְדַבְּרֵינוּ יוֹבֵן דְּקָאֵי עַל מֵאֲמַר נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע דְאִיתָא בְּסוּגָי' שָׁם דְּהֵנָּה בְּמַס' כְּתוּבוֹת דְּרַף קי"א אַר"א ע"ה אֵינָם חֲיִיִּם א"ל ר' יוֹחָנָן לֹא נִיחָא לְמַרְיָהוּ דְתִימָא הֵכִי כו' א"ל מְקַרָא אֲנִי דוֹרֵשׁ כִּי טַל אוֹרוֹת טַלְתָּהּ וְאַרְצֵי רְפָאִים תְּפִיל כֹּל הַמְּשַׁתְּמֵשׁ בְּאוֹר תּוֹרָה אֹר תּוֹרָה מְחַיֶּהוּ וְכֹל שְׁאִינוּ מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּאוֹר תּוֹרָה אֵין אֹר תּוֹרָה מְחַיֶּהוּ כִּינּוּן דְּחֻזָּי' דְקַמְצָטְעַר א"ל רַבִּי מְצָאֵתִי לְהֵם תְּקַנְהָ מִן הַתּוֹרָה וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּה' אֲלֵקִיכֶם חֲיִיִּם כְּוָלְכֶם הַיּוֹם וְכִי אֲפָשֶׁר לְדַבּוּקִי בְּשִׁכְיִנְהָ כו' אֵלָא כֹּל הַמְּשִׁיא בְּתוֹ לַת"ח וְהַעוֹשֶׂה פְּרַקְמִטָּי' לַת"ח וְהַמְּהַנֶּה ת"ח מִנְכָסִיו מַעֲלָה עָלָיו הַכְּתוּב כָּאֵלוּ דְבוּק בְּשִׁכְיִנְהָ וְהַנְּרָאָה לְהַסְבִּיר דְּבַתְּחִילָה אָמַר לִי דַע"ה לֹא יִחְיִי לַע"ל כִּינּוּן שְׁאִין לוֹ אֹר תּוֹרָה אַע"ג דְּמַקְיָיִם שְׁאָרִי מְצוֹת מ"מ הָא קִי"ל תְּשַׁמִּישִׁי מְצוֹה נְזַרְקִין וְתְּשַׁמִּישִׁי קְדוּשָׁה נְגַזְזִין דְּדָבָר שְׁנַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ קְדוּשָׁה נִתְקַדֵּשׁ לַעוֹלָם וְגַם אַח"כּ שְׁנַפְסָק אוֹתוֹ הַתְּשַׁמִּישׁ מ"מ נִשְׁאָר הַדְּבָר בְּקְדוּשָׁתוֹ וְתְּשַׁמִּישִׁי מְצוֹה מִיַּד שְׁנַגְמְרָה הַמְּצוֹה פְּסָקָה הַקְדוּשָׁה מֵהַחֲפֵץ וּמִש"ה הַת"ח גּוֹפּוֹ הֵנִי תְּשַׁמִּישׁ קְדוּשָׁה שְׁעוֹסָק בּוֹ בְּתוֹרָה וְכַמֵּש"כ בְּסִפְרָ נֶפֶשׁ הַחֲיִיִּם וּמִש"ה נִשְׁאָר הַגּוֹף בְּקְדוּשָׁתוֹ וְאוֹתוֹ הַקְדוּשָׁה שְׁבַגּוֹף מַחִי אוֹתוֹ לַע"ל וְכַמֵּה"כ כִּי טַל אוֹרוֹת טַלְתָּהּ דְּהֵאֹר דְּהֵינּוּ הַתּוֹרָה שְׁנַקְרָא אֹר כְּדָכְתִּיב וְתּוֹרָה אֹר הֵנִי טַלְתָּהּ הֵינּוּ טַל שֶׁל תְּחִיָּה אֲבָל ע"ה אַע"ג דְּקִיָּים מְצוֹת הֵנִי גּוֹפּוֹ רַק תְּשַׁמִּישׁ מְצוֹה וְלֹא נִשְׁאָר בְּגוֹפּוֹ שׁוּם רוּשָׁם קְדוּשָׁה שְׁיִחְיָה עִי"ז וְזֶהוּ שְׁאָמַר אֵינָם חֲיִיִּים.

דְּוִדָּי מְקַבְּלִים שְׁכָר טוֹב עַל הַמְּצוֹת בְּעוֹלָם הַנְּשִׁמוֹת אֲבָל עֵצָם הַגּוֹף לֹא יִחְיָה לַע"ל נְאִי דְהָא גַּם הֵם מְחַזְּקִים לְהַת"ח הֵנִי ס"ד דְּלֹא מְהַיְי וְכַמְבֻרָאָר בְּמַס' מְגִילָה דְּרַף כ"ז אָמַר רַבָּא מְרִישׁ ה"א הָאֵי פְּוֹרְסָא תְּשַׁמִּישׁ דְּתְּשַׁמִּישׁ הוּא כִּינּוּן דְּחֻזָּאֵי דְּמַנְחֵי ס"ת עָלֶיהָ אֲמִינָא תְּשַׁמִּישׁ הוּא הֵרִי דְּתְּשַׁמִּישׁ דְּתְּשַׁמִּישׁ גַּם בְּקְדוּשָׁה לֹא חָל עָלָיו שׁוּם קְדוּשָׁה וְא"כ הָא

הת"ח הני תשמיש קדושה והמחזיקו הני תשמיש הקדמה ותשמיש דאע"ג דהני מצנה גדולה להחזיק ת"ח מ"מ לא חל עליו קדושת התורה וזהו שאמר מצאתי להם תקנה מן התורה ואתם הדבקים בה' כו' דכל המהנה ת"ח מנכסיו כאלו דבוק בשכינה דהני תשמיש קדושה ולא תשמיש ותשמיש ועי"ז חיים כולכם היום דנשארו בקדושתם לעולם ויחיה לע"ל ועי' בסנהדרין דף צ' דהאי פסוק של ואתם הדבקים נדרש על תחית המתים לע"ל ע"ש וידעו מנין דגם המהנה יחיה לע"ל וכמאה"כ עץ חיים היא למחזיקים בה: והטעם לזה דהת"ח לא הני בבחי' תשמיש קדושה רק בבחי' עצם הקדושה וכמו דמבואר באו"ח סי' מ"ג דהקלף שכותבין עליה ס"ת לא הני תשמיש קדושה רק עצם הקדושה וכמו כן הת"ח הני גופו הקלף של תורה שבע"פ וכמאה"כ פתבם על לוח לבך ובזה נוכל לפרש הא דאיתא בתגיגה דף ה' ר' אידי בר"י הני רגיל דהני אזל תלתא ירחא באורחא וחד יומא בבי רב פי' שביתו הנה רחוק מבהמ"ד מהלך שלשה חדשים והני קרו ליה בר בי רב דחד יומא כו' נפק ר' יוחנן ודרש ואותי יום יום ידרשון ודעת דרכי יחפצון וכי ביום דורשין אותו ובלילה אין דורשין אותו אלא לומר לה כל העוסק בתורה יום א' בשנה מעלה עליו הכתוב כאלו עסק כל השנה כולה ובנין יעקב הגירסא כל העוסק בתורה יום א' בשנה לשמה מעלה עליו הכתוב כו' והענין דקיי"ל בתשמישי קדושה דהזמנה לאו מקלמא ובפעם הקדושה הני הזמנה מלמא וכיון דהת"ח הני בבחי' עצם הקדושה ומש"ה אמרו כל המקבל עליו עול תורה פורקין ממנו עול ד"א דמיד שקיבל עליו עול תורה נתקדש גופו בקדושת התורה רק זהו בלומד תורה לשמה אבל הלומד שלא לשמה אע"ג דאמרו לעולם יעסוק אדם בתורה שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה מ"מ הא מצד עצמו לא מהני רק הני הכנה לבא לעצם המבוקש דהיינו שיבא לשמה וא"כ הא לא הני עצם הקדושה והני רק בחי' תשמיש וכו' לא הני הזמנה מקלמא ולא מהני הקבלה וזהו דדרש ר"י על עובדא דר' אידי דהנה ליה הכנה כל השלשה חדשים בהליכה לבמה"ד דהני כאלו עסק כל השנה כולה דגם הקבלה מהני דמיד שמקבל עליו חל עליו הקדושה של התורה וזהו דדרש ואותי יום יום ידרשון ודעת דרכי יחפצון דגם ביום א' סגי אם כל השנה כולה הני הכנה והזמנה לאותו יום והיינו דוקא אם דעת דרכי יחפצון דהיינו לשמה ומהני הקבלה והנה המג"א פתב בס"מ"ב דבמצנה נדאי הזמנה לאו מקלמא וזה פשוט וברור דהא אפ"י אם נשתמש בו המצנה כיון שנפסק קיי"ל דנזרקין כ"ש קודם התחלת המצנה בו דלא חל עליו הקדושה ורק בעת עשיית המצות חל הקדושה.

וא"כ ישראל שאמרו נעשה ונשמע דקיבלו עליהם עול מצות ועול תורה ומיד שקיבלו עליהם חלה עליהם קדושת נשמע דהיינו התורה דישאל נתיקדש או עצם הקדושה אבל קדושת נעשה הא לא חלה עליהם בעת הקבלה רק בעת קיום של המצות וזה"ש לבבתי אחותי כלה דקאי על מעמד הר סיני דהי' בבחי' פלה אז לבבתי באחת מעיניך בתחילה באחת מעיניך דהיינו שחל עליהם קדושה של קבלת נשמע לכשתעשי בשתי עיניך דאז יחול עליהם גם קדושת נעשה דהיינו קדושה של המצנה: ועתה אשא כפי בתודה ואומר ברוך שהגיעני לזמן הזה ומיום הנולדי עד עתה מפל צרה הצילני ומחלאים רעים דליתני ואם באנו לכתוב אין אנו מספיקים ואין בעל הגס מפיר בנפשו וגם ביום שלשום דרף הלוכי קפץ עלי סוס גדול ברוב כוחו ונשכני בגבי (זה נושא ושובר עצם) וברוף הגומל לחיביים טובות שגמלני כל טוב והוציאני מן שיניו לשלום כוס ישועות אשא ובשם ה'

אָקרא: דְּבָרֵי הַפּוֹתֵב בַּתּוֹדָה רַבָּה ה' ה' אֱלוֹל תִּרְכֵ"ג לַפ"ק יוֹסֵף דּוֹבְעֵר בְּהֶרֶב מוֹה' יִצְחָק זָאב הַלּוּי:בֵּית הַלּוּי סִימָן א יְבוֹאֵר מְחַלְקוֹתָן שֶׁל הֶרֶמֶב"ם וְהֶרֶאָב"ד בְּהָא דְהוֹתֵר אִיסוֹר פְּלֵאִים בְּבִגְדֵי פְהוֹנָה אִם הוֹתֵר לְגַמְרֵי וְאִפִּי לְלוֹבֶשֶׁם שְׁלֵא לְעִבּוּדָה שְׂרִי אוֹ לֹא הוֹתֵר רַק בְּשַׁעַת עִבּוּדָה וְכִבֵּר הָאֲרִיף לְפַלְפֵּל בְּהִלְכָה זוֹ הַשְּׂאֲגָת אֲרִי בְּסִי' כ"ט וְהַעֲלָה פְהֶרֶאָב"ד דְּמוֹתֵרִים לְגַמְרֵי וְכִשְׁעֲמַדְתִּי עַל דְּבָרֵי הַש"א נִתְחַדְּשׁוּ לִי בְּעֶזֶר הַחוּנָן דַּעַת חִידוּשֵׁים הַרְבֵּה בְּדָבָרִים נְכוּנִים וְכִמוֹ שְׂיִבּוֹאֵר אִי"ה וְחַלְקֵתִי הִלְכָה זוֹ לְסִימָנִים לְהַקֵּל עַל הַמְעַיִן: הֶרֶמֶב"ם פֶּתַח בְּסוּף הַלְכוֹת פְּלֵאִים וְז"ל פְּהֵנִים שְׁלֵבְשׁוּ בְּבִגְדֵי פְהוֹנָה שְׁלֵא בְּשַׁעַת עִבּוּדָה אֲפִילוֹ בְּמַקְדָּשׁ לּוֹקִין מִשׁוּם הָאֲבָנִט שֶׁהוּא פְּלֵאִים וְלֹא הוֹתֵרוּ בּוֹ אֲלֵא בְּשַׁעַת עִבּוּדָה שֶׁהִיא מִצְוֹת עֲשֵׂה פְּצִיצִית וְהֶרֶאָב"ד שֵׁם חֶלֶק עָלָיו וְס"ל דְּגַם שְׁלֵא לְעִבּוּדָה שְׂרִי וְרֵאָיִתוּ מֵהָא דְּתַנָּיָא בְּיוֹמָא דָּף ס"ט בְּבִגְדֵי פְהוֹנָה הִיִּצְאָ בָּהֶם לְמַדִּינָה אִיסוֹר וּבְמַקְדָּשׁ בֵּין בְּשַׁעַת עִבּוּדָה וּבֵין שְׁלֵא בְּשַׁעַת עִבּוּדָה מוֹתֵר מִפְּנֵי שְׁבִגְדֵי פְהוֹנָה נִיתְנוּ לִיהֲנוֹת בָּהֶם וְעַיִן בְּכֶסֶף מְשֻׁנָּה שְׁתִּי' סוּגְיָא זוֹ גַם לְהֶרֶמֶב"ם וְכַתֵּב דְּשֵׁם אִיִּירִי בְּשִׂאֲרֵי בְּגָדִים חוּץ מִן הָאֲבָנִט שְׁלֵא הִיָּה בָּהֶם פְּלֵאִים דְּהָדָּ בְּרִיִּיתָא הָא לֹא אִיִּירִי פֶּלֶל בְּאִיסוֹר פְּלֵאִים רַק בְּדִין אִיסוֹר הִנָּאָה מִבְּגָדֵי קוֹדֶשׁ וּקמ"ל דְּנִיתְנוּ לִיהֲנוֹת בָּהֶם וְהוּא תִי' בְּרוּר עַל הֶרֶמֶב"ם וְעַיִן עוֹד בְּכֶסֶף מְשֻׁנָּה שְׁהֶרֶאָה מְקוֹר לְדָבָרֵי הֶרֶמֶב"ם מֵהָא דְּאִיתָא בְּעֶרְכֵין דָּף ג' הַפֶּל חֲזִיבִין בְּצִיצִית פְּהֵנִים לוּוִיִּים וַיִּשְׂרָאֵלִים וּפְרִיף פְּשִׁטָּא וּמִשְׁנֵי פְהֵנִים אִיִּצְטְרִיכָא לִיהָ סד"א הוּאִיל וְאֲשִׁתֵּרִי פְּלֵאִים גְּבִיִּיהוּ לֹא לְחֲזִיבִיבוּ בְּצִיצִית קמ"ל נְהִי דְּאֲשִׁתֵּרִי בְּעִידָן עִבּוּדָה שְׁלֵא בְּעִידָן עִבּוּדָה לֹא אֲשִׁתֵּרִי וְנִדְחַק הַכ"מ לִישָׁב סוּגְיָא זוֹ לְהֶרֶאָב"ד וְכַתֵּב דְּלִדִּינָה נִפְרָשׁ הָדָּ עִידָן עִבּוּדָה לֹא דוֹקָא וּפִירוּשׁוֹ דְּרַק בְּמַקְדָּשׁ מוֹתֵר אֲבָל בְּמַדִּינָה אִיסוֹר וְצַע"ק עַל הַכ"מ אֲמַאי לֹא הִבִּיא לְדָבָרֵי הַתּוֹס' דְּחֻלִּין דָּף ק"י וּבְמִנְחוֹת דָּף מ"א שְׁפַתְבוּ שֵׁם ג"כ דְּכֵלֵאִים דְּבִגְדֵי פְהוֹנָה אֲפִשֵׁר דְּמוֹתֵרִים אִפִּי שְׁלֵא לְעִבּוּדָה וְהִבִּיאוּ סוּגְיָא זוֹ דְּעֶרְכֵין וְכַתְבוּ דְּעִידָן עִבּוּדָה דְּקָאָמֵר בְּגַמ' הִיִּינוּ בְּגָדִים הֶרֶאָב"ד לְעִבּוּדָה וְהִנֵּה בּוֹדָאִי דְּשִׁנֵּי הַתִּירוּצִים הַנְּ"ל שֶׁל הַתּוֹס' וְשֶׁל הַכ"מ שְׁנֵיהֶם דְּחוּקִים וּבּוֹדָאִי פְּשִׁטִּיּוֹת הַסּוּגְיָא דְּעֶרְכֵין מְשַׁמַּע פְּהֶרֶמֶב"ם וְהַעֲיָקֵר מֵהַ שְׁדַחְקוּ לְהֶרֶאָב"ד לְדַחְקֵי בְּזָה וְלוֹמֵר כֵּן הוּא מִשׁוּם הָדָּ בְּרִיִּיתָא דְּיוֹמָא דְּקַתְנֵי דְּבְמַקְדָּשׁ בֵּין לְשֶׁרֶת וּבֵין שְׁלֵא לְשֶׁרֶת מוֹתֵר וְכִינוּ דְּזָה פְּכָר מְתוּרָץ הֵיטֵב כַּמֶּש"כ הַכ"מ דְּקָאִי עַל שְׂאֲרֵי בְּגָדִים שׁוֹב אִין לְנוּ לְדַחְוֵק בְּסוּגְיָא דְּעֶרְכֵין וְזָהוּ טַעְמוֹ שֶׁל הֶרֶמֶב"ם דְּפוֹסֵק כֵּן.

כֵּן נִרְאֵה לְכַאוּרָה בְּדַעְתּוֹ ז"ל וְאִין לְהַקְשׁוֹת עַל עֵינָר תִּירוּצוֹ שֶׁל הַכ"מ שְׁפַתְבוּ דְּבִיוֹמָא לֹא קָאִי עַל כָּל הַבְּגָדִים וְהָרִי בְּיוֹמָא שֵׁם בְּהַתְחַלַּת הַסּוּגְיָא אֲבַעְי' לָן אִם בְּבִגְדֵי פְהוֹנָה נִיתְנוּ לִיהֲנוֹת בָּהֶם אוֹ לֹא וּפְשִׁט לִיהָ מֵהָא דְּתַנּוּ לֹא הָיוּ יִשְׁנִים בְּבִגְדֵי קוֹדֶשׁ שְׁנֵיהֶם הוּא דְּלֹא הָא הַלִּיכֵי מְהֵלְכֵי וְדַחֵי בְּדִין הוּא דְּהַלּוּכֵי נְמִי לֹא וְסִיפָּא אִיִּצְטְרִיף לִיהָ אֲלֵא פּוֹשְׁטָן וּמְקַפְּלָן וּמְנִיחָן תַּחַת רֵאשִׁיָּהוּ וּפְרִיף הָא ש"מ נִיתְנוּ לִיהֲנוֹת בָּהֶן וְדַחֵי לֹא תִימָא תַּחַת רֵאשִׁיָּהוּ אֲלֵא נִגְד רֵאשִׁיָּהוּ וְהָכִי נְמִי מְסַתְּבָרָא דְּאִי ס"ד תַּחַת רֵאשִׁיָּהוּ תִּיפּוּק לִי מִשׁוּם פְּלֵאִים וְאֲמַאי לֹא דַחֵי הַגְּמָרָא הָדָּ הָכִי נְמִי מְסַתְּבָרָא דְּקָאִי עַל שְׂאֲרֵי בְּגָדִים חוּץ מִן הָאֲבָנִט וּמוֹכַרְח ע"כ דס"ל לְהַגְּמָרָא דְּמַדְתְּנֵי סְתָמָא לֹא הָיוּ יִשְׁנֵים בְּבִגְדֵי קוֹדֶשׁ אֲלֵא פּוֹשְׁטָן וּמְנִיחָן תַּחַת רֵאשִׁיָּהוּ קָאִי עַל כָּל הַבְּגָדִים דְּכִינוּ דְּנִקֵּט סְתָמָא בְּבִגְדֵי קוֹדֶשׁ הָיוּ גַם הָאֲבָנִט בְּכָלֵל וַא"כ הִיאָרָה נְאָמֵר דְּהָדָּ בְּרִיִּיתָא דְּמִבִּיאָ שֵׁם בְּסוּמוֹה אַח"כ בְּבִגְדֵי פְהוֹנָה כו' וּבְמַקְדָּשׁ בֵּין לְשֶׁרֶת וּבֵין שְׁלֵא לְשֶׁרֶת מוֹתֵר דְּלֹא קָאִי עַל כָּל הַבְּגָדִים זָה אִינוּ קוֹשְׁיָא חֲדָא דְּהָרִי

במס' תמיד דף כ"ז איתא שם ג"כ הך סוגיא ובאמת דחי הגמרא להך הכי נמי מסתברא דלא קאי רק על אותן בגדים שלא היתה בהם פלאים ועוד דגם לפי מה דמשמע מסוגיא דיומא דלא ניתא ליה להגמרא לומר פן מ"מ הא יש לומר דדוקא על ההיא משנה דתני בה לא היו ישנים בבגדי קודש אלא פושטן כו' דהתנא איירי רק בהך מילתא לאשמעין סידורא דבגדים מה היו עושין עמהם בעת השינה ומש"ה משמע להגמרא דקאי ע"כ על כל הבגדים דאם נאמר דהאבנט לא היו מניחין תחת ראשיהן כמו בכל הבגדים ה"ל להתנא למתני גם סידורא דידי' ולאשמעין מה היו עושין בהאבנט בעת השינה פיון דזהו העיקר דבא התנא לאשמעין ומשום הכי מדקדק שפיר דע"כ הוי הפי' נגד ראשיהן דאל"כ תיפוק ליה משום פלאים אבל על הך ברייתא דתני בגדי פהונה כו' ובמקדש בין לשרת ובין שלא לשרת מותר מפני שניתנו ליהנות בהן שפיר י"ל דלא איירי רק באיסור הנאה דידהו ולא איירי פלל מאיסור פלאים וחויז מן האבנט קאמר וזה ברור: והנראה עוד לומר דמלבד דתירוצו של הכ"מ אין בו שום דוחק עוד הדברים מוכרחים ובע"כ מוכרח בלא"ה לומר פן דהנה בירושלמי דכלאים פרק ט' הלכה א' איתא תני אין עראי לכלאים במקדש פ"י דגם לבישת עראי אסור בכלאים של בגדי פהונה ופריה ונתנ' פהו שיצא לדבר עם חבירו אם הפליג טעון טבילה ואם לשעה טעון קידוש ידים ורגלים פ"י וע"כ איירי שהיה לבוש הבגדים ועי' מש"כ בס"י ה' ביאור לזה ומשני פאן בבגדי זהב פאן בבגדי לבן הרי לכאורה מבוא' בו להדי' פהרמב"ם דבגדי זהב אסורין משום פלאים וראיתי להמפרש בירושלמי שם שפכת וז"ל דלהראב"ד נפרש דהך במקדש דנקט לאו דוקא ופירושו דהך יציאתו לחויז והנה מלבד דזהו דוחק גדול עוד נראה דע"כ אי אפשר פלל לומר פן דהרי הירושלמי משני פאן בבגדי זהב פאן בבגדי לבן הרי דאוסר בשל זהב ומתיר בשל לבן וא"כ ע"כ הא איירי במקדש ממש דבמדינה הא לא ניתנו ליהנות וכמו דמבואר ביומא דף ס"ט וגם בשל לבן אסור משום נהנה מקודש וע"כ איירי במקדש דניתנו ליהנות בהן ואפ"ה בשל זהב אסור ומוכרח פהרמב"ם אמנם מ"מ אין מזה ראיה גמורה להרמב"ם דהרי יש לומר דעד פאן לא אסר הירושלמי בשל זהב רק בהר הבית דלא הוי מקום הראוי לעבודה פלל ובהה"ב גם הראב"ד מודה דאיפא איסור פלאים ובבגדי לבן מתיר הירושלמי גם בהה"ב דגם שם ניתנו ליהנות בהן ונהרי דבר זה דגם בהה"ב ניתנו ליהנות בהן מוכרח הוא ע"כ מדברי הירושלמי דמוק' הא דתנו פהו שיצא לדבר עם חבירו בבגדי לבן ונהרי להדיא קתני יצא ולכל הפחות איירי ביצא מעזרה להה"ב ומ"מ מותר בבגדי לבן ועי' בזבחים דף כ' דתנ' פהו שיצא חויז לחומת עזרה אם לשהות טעון טבילה אם לשעה טעון קידוש ידים ורגלים ולהירושלמי הנ"ל הא על פרוך שהיא ברייתא איירי גם פן בהיה לבוש בגדי לבן ונהרי להדיא תני בה שיצא חויז לחומת עזרה ומוכרח דגם בהר הבית ניתנו ליהנות בהן וכן מוכח מש"ס דידן ביומא דף ס"ט דהא מפל הראיות שרצה הגמרא להביא דניתנו ליהנות בהן הא איירי גם בהה"ב דמביא שם מהא דתנו לא היו ישנים בבגדי קודש שינה הוא דלא הא הלוכי מהלכי ונהרי הם היו ישנים בהה"ב דאילו בעזרה הא אפי' ישיבה אסור ומדקדק מינה דהילוף מותר וכן הוא להדיא בתוס' ישנים ביומא שם דהוכיחו דגם בהה"ר ניתנו ליהנות בהן מראיה זו שפכתנו דהם היו ישנים בהה"ב וכן מביא שם הגמרא ראיה מהא דתנו בא לז' כה"ג לקרות בבגדי בויז קורא ונהרי הנה קורא בע"נ וכדאיתא שם וי"ל דבהא איירי הירושלמי

ורק שיה אוסר בפשל זקה אבל בעזרה הא י"ל דגם בפשל זקה מותר וניחא גם להראב"ד
אבל מ"מ יצא לנו מהירושלמיסעד לתירוצו של הכ"מ דהרי זה מבואר להדלי' דדיו הנאה
ואיסור פלאים חלוקין הם וגם במקום דמותר בפשל לכו מ"מ אוסר בפשל זקה ולכל הפחות
איירי הירושלמי בהה"ב דהא אי אפשר לומר דאיירי גם חוץ להה"ב דשם הא אוסר גם
פשל לכו וזהו מוכרח ובה ניחא לנו הא דביומא דף ס"ט תנו בא לו כה"ג לקרות בבגדי
בוץ קורא ואם לאו קורא באיצטלית לכו משלו והקשו שם התוס' ישנים דהרי מיד אחר
הקריאה היה לובש בגדי זקה לעשות אילו ואיל העם וא"כ אמאי תני המשנה דיש לו ב'
הפרירות או בבגדי לכו ואם אינו רוצה לקרות בבגדי לכו קורא באיצטלית ודרי אם
אינו רוצה בפשל לכו יוכל לקרות גם בפשל זקה פיון דבלא"ה ילפושם אח"כ ובידו להקדים
לבישתו ומירצו התוס' פיון דהמשנה מבגדי לכו לבגדי זקה טעון טבילה בעינו שיהיה
סמוך לעבודה ובדאי דאינו מוכן הסברא פלל בזה דמאי מעליותא להסמיכה לעבודה
ואין לתרץ פיון דקריאתו היה בעזרת נשים א"כ אם היה לובש הבגדי זקה ומקדש ידיו
ורגליו אחר הלבשה ודרי אח"כ שיוצא לקרות הוי יציאה ונפסל הקידוש וצריך לקדש
שנית וכמבואר ברמב"ם בפ"ק ה' מה' ביאת מקדש ומש"ה הניחו הלבשה אחר הקריאה
שלא יצטרף להוסיף עוד קידוש ביוה"כ זה אינו מספיק חזק דהא בידו שלא לקדש עד
אחר הקריאה ועוד דהרי זה הוי איבעיא בזבחים דף כ' ביציאה אם פוסל בקידוש ואם
נאמר דלא פסלה תקשי המשנה והנראה פנונתם של התוס' ישנים דכיון דמוכרח לטבול
קודם לבישת הבגדי זקה ומש"ה לא ילפושם קודם הקריאה דכשיצא לקרות בעזרת נשים
אפשר דהוי פיצא והפליג דטעון טבילה שנית כדתנן בזבחים דף כ' פהו שפיצא כו' אם
הפליג טעון טבילה וגם דשמה יצטרף הכה"ג בנתיים להס' רגליו ויצטרף טבילה שנית
כדתנו ביומא דף כ"ח ולמה לנו להרבות בטבילה ביוה"כ שלא לצורך דהא אוסר ברחיצה
ומש"ה ראוי לקרב הטבילה סמוך לעבודה אכן הרי כל זה אנו צריכין לדחוק רק אם
נאמר דגם בהה"ב מותר בפשל פלאים להראב"ד אבל לפי מה דמוכרח מהירושלמי
דבהה"ב ודאי דאסור בכלאים הא ניחא שפיר [ומדברי התוס' ישנים שהקשו קושיא זו
הא מוכח דס"ל דגם בהה"ב מותר גם של פלאים וצ"ע עליהם מהירושלמי הלז וא"כ
פיון דמוכרח מירושלמי דבהה"ב ניתנו ליהנות בהן ואסור בפשל פלאים א"כ הרי הא
דכתב הפס' משנה דהרמב"ם יסבור דהא דתניא בגדי כהונה היוצא בהן למדינה אוסר
ובמקדש בין לשרת ובין שלא לשרת מותר מפני שניתנו ליהנות בהן דקאי על שארי
הבגדים חוץ מן האבנט הרי אינו דוחק פלל ואדרבה פמעט מוכרח לומר פן דכיון דניתנו
ליהנות בהן גם בהה"ב א"כ הא איירי הברייתא גם בהה"ב ושם הא מוכרח דאסור בפשל
פלאים א"כ ע"כ הברייתא לא איירי רק באיסור הנאה ולא באיסור פלאים וחוץ מן
האבנט קאמר ואם נאמר פהראב"ד דהברייתא קאי על כל הבגדים נצטרף לומר דוחק
אחר דאע"ג דגם בהר הבית ניתנו ליהנות מפל מקום הו' ברייתא לא איירי רק בעזרה

דוקא].

ובדברינו אלה נתבאר לנו דבר אחד דבמס' חולין דף ק"י בתוס' ד"ה טלית כתבו בשם
ר"ת דכלאים בבגדי כהונה שרי אפי' שלא בשעת עבודה והביאו ראיה לזה מהא דאמרין
ביומא לא היו ישנים בבגדי קודש שינה הוא דלא הא הלוכי מהלכי ובאור דבריהם
דאע"ג דהגמרא דחי שם בדין הוא דהלוכי נמי לא מ"מ מדלא קאמרה הגמ' תיכף

כְּשִׂיאֵמֶר הֵף בְּדִין הוּא דְהִלּוּכֵי נְמִי לֹא וְהָכִי נְמִי מִסְתַּבְּרָא דַּאֲל"כ תִּיפּוּק לִיָּה מְשׁוּם כְּלֵאִים וְנִטְר עַד לְבִסּוּף כְּשִׁמְשֻׁנֵי לֹא תִימָא תַחַת רֵאשִׁיָּהּ אֲלֵא נְגִד רֵאשִׁיָּהּ וְהָכִי נְמִי מִסְתַּבְּרָא כּו' מְכָלֵל דְעַל אִיסוּר הִילּוּף לֹא הָוֵי קֶשֶׁה לִי כְּלָל דְתִיפּוּק לִי מְשׁוּם כְּלֵאִים דְבִאָמַת מוֹתֵר וְרַק בְּהִנְחָה תַחַת רֵאשִׁיָּהּ שְׁלֵא בְּדֶרֶךְ מְלַבּוּשׁ הוּא דְאִיכָא אִיסוּר כְּלֵאִים וְכֵן מְבִנְיָא רֵאשִׁיָּהּ זֹו לְהִדְיָא בְּתוּס' יִשְׁנִים בְּיוֹמָא שָׁם וְגַם הִשְׁאַגְתָּ אַרְי' בְּסִי' כ"ט הִבִּיא רֵאשִׁיָּהּ זֹו וּלְכֵלֵא שְׁלֵא הַזְפִּיר שְׁכֵן מְבִנְיָא בְּתוּס' וּלְפִי מַה שְׁהוֹכַחְנוּ דְבַהּ"ב וְדַאי דְאִיכָא אִיסוּר כְּלֵאִים א"כ לֹא עַל הֶרְמֵב"ם הוּא דְתִיפּוּב הַקּוֹשֵׁב הַקּוֹשֵׁב רַק עַל הַגְּמָרָא דְהָרִי מִיָּד כְּשִׁאָמַר בְּדִין הוּא דְהִלּוּכֵי נְמִי לֹא הָוֵי מְצִי לּוֹמֵר הֵף הָכִי נְמִי מִסְתַּבְּרָא דְהָרִי הָוֵי יִשְׁנִים בַּהּ"ב וַאֲ"כ הָא דְתַנּוּן לֹא הָוֵי יִשְׁנִים בְּבִגְדֵי קוֹדֶשׁ קָאֵי עַל הַה"ב וּבִאֲוֹתוֹ מְקוּם הָא וְדַאי גַם הִילּוּף אִיסוּר בְּכֵלֵאִים וְאִשְׁרֵי נִרְאָה לִישָׁב עֵיקֶר קוֹשְׁיֵינָם דְבַתְּחִילָה דְתַנּוּן לֹא הָוֵי יִשְׁנִים בְּבִגְדֵי קוֹדֶשׁ הָרִי לֹא תַנּוּן בְּמִשְׁנֵה כְּלָל בְּהִילּוּף דְמוֹתֵר רַק אֲנִן הוּא דְדִיִּיקִינֵן מְדִנְקֻטָּה הַמְשֻׁנָּה אִיסוּרָא בְּשִׁנְיָהּ וְלֹא נְקֻטָּה רְבוּתָא יוֹתֵר דְגַם הִילּוּף אִיסוּר מְכָלֵל דְהִילּוּף שְׁרִיָּא וּמַש"ה לֹא הָוֵי מְצִי לּוֹמֵר דְתִיפּוּק לִיָּה מְשׁוּם כְּלֵאִים דְהָרִי מְצִינֵן לּוֹמֵר דְהָרִי דִּיּוֹקָא דְהִילּוּף שְׁרִיָּהּ הָוֵי עַל שְׁאָרֵי הַבְּגָדִים חוּץ מִן הָאֲבָנִט וּבְאֲבָנִט בְּאָמַת גַם הִילּוּף אִיסוּר וּמַש"ה נְקֻט הַתַּנּוּן הָאִיסוּר דְשִׁנְיָהּ מְשׁוּם דְשִׁנְיָהּ אִיסוּר בְּכָל הַבְּגָדִים לְאִפּוּקֵי הִילּוּף אִינּוּ כֵן דִּישׁ מִהֵן מוֹתֵרִים וְיֵשׁ מִהֵן אִיסוּרִים וְכִיּוֹן דְנִאֲמַר דְבַהִילּוּף יֵשׁ בְּגָדִים דְשְׁרִיָּהּ וְיֵשׁ בְּגָדִים הָאִיסוּרִים הָא ג"כ נִיחָא הָא דְנְקֻטָּה הַתַּנּוּן הָאִיסוּר בְּשִׁנְיָהּ מְשׁוּם דְהָוֵי בְּכָל הַבְּגָדִים אֲבָל הַסִּיפָא דְנְקֻטָּה הַמְשֻׁנָּה הִיִּתְרָא אֲלֵא פּוֹשְׁטֵן וּמְקַפְּלֵן וּמְנִיחֵן תַּחַת רֵאשִׁיָּהּ מְשֻׁמַע לִיָּה לְהַגְמָרָא דְמְדִנְקֻטָּה הַמְשֻׁנָּה סְתָמָא מְכָלֵל דְאִיִּירֵי בְּכָל הַבְּגָדִים וְגַם הָאֲבָנִט בְּכָלֵל וְכִמּוֹ שְׁהַסְפְּרֵנוּ לְעֵיל בְּאוֹת א' דְכִיּוֹן דְנְקֻטָּה הַתַּנּוּן סִידוּרָא דְבְּגָדִים מַה הָוֵי עוֹשִׂין בְּעַת הַשִּׁנְיָהּ וְלֹא נְקֻט סִידוּרָא שְׁל הָאֲבָנִט מְכָלֵל דְקָאֵי גַם עַל הָאֲבָנִט וְשִׁפִּיר קָאָמַר דְתִיפּוּק לִיָּה מְשׁוּם כְּלֵאִים וְע"כ הָוֵי הַפִּי' נְגִד רֵאשִׁיָּהּ] [וּמַהֲתוּס' דְחוֹלִין הַנְּ"ל הָא מוֹכַח דַּס"ל וְצ"ל דַּס"ל דַּש"ס דִּידִן חוֹלֵק עַל הִירוּשְׁלַמִי וְצ"ע] מַה יֵאמְרוּ עַל דְבָרֵי הִירוּשְׁלַמִי הַנְּ"ל וְצ"ל דַּס"ל דַּש"ס דִּידִן חוֹלֵק עַל הִירוּשְׁלַמִי וְצ"ע] וְנִהְדַר לְדִידִן דְמְבַרִּינְתָא דִּיּוֹמָא לֹא קֶשֶׁה כְּלָל לְהֶרְמֵב"ם וּמְוַכַּרְח כַּהֲכ"מ וַאֲ"כ שׁוּב אִין לָנוּ לְהוֹצִיא סוּגְיָא דְעֶרְכִין מִפְּשֻׁטָא וְלּוֹמֵר דְעֵינִן עֲבוּדָה דְקִאָמְרִינֵן הָוֵי לָאוּ דוֹקָא וּמַש"ה פּוֹסֵק הֶרְמֵב"ם כְּסוּגְיָא דְעֶרְכִין כֵּן הִנֵּה נִרְאָה לְכַאוּרָה בְּדַעְתּוֹ שְׁל הֶרְמֵב"ם: [ג] אֲמַנְם כְּמוֹ שְׁכַתְּבֵנוּ דְסוּגְיָא דִּיּוֹמָא נִיחָא גַם לְהֶרְמֵב"ם כְּמוֹ כֵּן נִרְאָה דְסוּגְיָא דְעֶרְכִין נִיחָא גַם לְהֶרְאָב"ד בְּלִי שׁוּם דוֹחֵק כְּלָל וְאִין אֲנִן צְרִיכִין לְתִירוּצוֹ שְׁל הַכ"מ בְּזֵה וּמְקוֹדֵם נְבָאֵר דַּעְתּוֹ שְׁל הֶרְאָב"ד וְ"ל דְהִנֵּה הַתוּס' בְּחוֹלִין דְּרָף ק"י כְּתַבּוּ בְּשֵׁם ר"ת דְכֵלֵאִים בְּצִיצִית הַתַּנּוּן גַם שְׁלֵא בְּמְקוּם מְצוּה וְאִפִּי' בְּלִילָה אֲשֶׁתּוּ מוֹתֵרָת לְלוּבֶשֶׁם וְהַקֶּשֶׁה לּוֹ הַר"א מְמִיץ מַהָּא דְחִזְיֵנוּ כַּה"ג דְהוֹתֵרוּ כְּלֵאִים בְּבִגְדֵי כְּהוֹנָה וְאִסִּירֵי שְׁלֵא בְּמְקוּם מְצוּה כְּדִאִיתָא בְּעֶרְכִין נְהִי דְאִשְׁתְּרֵי בְּעֵינֵן עֲבוּדָה שְׁלֵא בְּעֵינֵן עֲבוּדָה לֹא אִשְׁתְּרֵי וְהַשִּׁיב לּוֹ ר"ת דְגַם שָׁם מוֹתֵרִים לְגַמְרֵי וְעֵינֵן עֲבוּדָה דְקָאָמַר הֵינּוּ בְּגָדִים הֶרְאוּנֵן לְעֲבוּדָה וְע"ש דְמַסְקֵי הַתוּס' בְּסוּף דְבַרְיָהֶם לְעַנְיָן הַצָּעָה תַּחְתּוֹ בְּטִלִית שְׁאוּלָּה שְׁיֵשׁ בּוֹ צִיצִית מְכָלֵאִים דַּאֲע"ג דְבִגְדֵי כְּהוֹנָה הָא וְדַאי דְאִיסוּרִין בְּהַצָּעָה כְּדִפְרִיף בְּיוֹמָא עַל הָא דְמְנִיחֵן תַּחַת רֵאשִׁיָּהּ תִיפּוּק לִיָּה מְשׁוּם כְּלֵאִים מ"מ בְּצִיצִית יֵשׁ לּוֹמֵר דְגַם בְּכַהֲאֵי גּוֹנוּא מוֹתֵרִין דִּישׁ לְחַלֵּק בֵּין טִלִית שְׁכָל עֵיקֶר לְבִישְׁתּוֹ הָוֵי לְצוּרָה הַנְּאֲתוֹ וּבֵין בְּגָדֵי כְּהוֹנָה דְעֵיקֶר לְבִישְׁתּוֹ הָוֵי לְצוּרָה עֲבוּדָה וְכֵן כְּתַבּוּ סְבָרָא זֹו הַתוּס' בְּמַנְחוֹת דְּרָף מ' דִּישׁ סְבָרָא לְהַתִּיר בְּצִיצִית יוֹתֵר מִבְּגָדֵי

פְּהוֹנָה וְהִנֵּה הַשְּׂאֵגָת אַרְי' בְּסִי לְמִ"ד הִבִּיא דְהֶרָאָב"ד חוֹלֵק עַל ר"ת בְּצִיצִית דְּבַפְרָק ג' מֵה' צִיצִית פֶּתַח הֶרֶמְב"ם דְּנִשְׁיִים וְעֵבְדִים פְּטוּרִים מִן הַצִּיצִית וְאִם רָצוּ מִתְעַטְפִּין בְּלֹא בְרָכָה טְנֻמָּטוּם חֲזִיב מִסְפֵּק וְכַתֵּב ע"ז הֶרָאָב"ד בְּהַשְׁגוֹת דְּדוֹקָא בְּצִיצִית שְׂאִין בָּהּ פְּלֵאִים הֲרִי דְהֶרָאָב"ד חוֹלֵק עַל ר"ת דְּמַתִּיר בְּצִיצִית גַּם לְנִשְׁיִים וּבְבִגְדֵי פְּהוֹנָה הָא ס"ל לְהֶרָאָב"ד דְּמִוֹתֵר אִפִּי שְׂלֵא לְעִבּוּדָה וְא"כ הָוִי דַּעַת הֶרָאָב"ד הַהִיפּוּד לְגַמְרֵי מְסַבְרַת הַתּוֹס' שְׂפִתְבוּ דִישׁ סְבָרָא לְהַתִּיר בְּצִיצִית יוֹתֵר מִבְּגְדֵי פְּהוֹנָה.

וְהִנֵּה בְּפִשְׁיטוּת נִרְאָה דְּמַדְבְּרֵי הֶרָאָב"ד הִלְלוּ אֵין שׁוּם רְאִיָּה כָּלֵל דְּחוֹלֵק עַל ר"ת בְּצִיצִית דְּגַם ר"ת הָא וְדַאי דְּאִינוּ מַתִּיר רַק בְּטִלִית שְׁלֵ אִישׁ דְּחִיָּב בְּצִיצִית וְס"ל לְר"ת דְּלְגַמְרֵי הוֹתֵר פְּלֵאִים בְּבִגְדֵי זֶה וְאִפִּילוּ לֹבְשׁוֹ בְּלִילָה אוֹ דְּאִשְׁתּוֹ תַּתְּפֹסָה בָּהּ ג"כ מִוֹתֵר אָבֵל בְּטִלִית שְׁלֵ אִשָּׁה פִּינּוֹן דְּבִגְדֵי זֶה אֵין בּוֹ חִיּוּב צִיצִית כָּלֵל וְדַאי דְּגַם ר"ת מוֹדָה דְּהֶאֱשָׁה אֲסוּרָה לְהַטִּיל בּוֹ צִיצִית שְׁלֵ פְּלֵאִים וְלְהַתְּפֹסוֹת בּוֹ וְתַדַּע דְּהֲרִי בְּדְבָרֵי הַתּוֹס' שֶׁם מְבֹאֵר ג"כ דְּגַם בְּלִילָה מִוֹתֵר וְהֲרִי זֶה וְדַאי אֵין פְּנוּנְתָם רַק דְּבִגְדֵי שְׁלֵ יוֹם מִוֹתֵר לְלֹבְשׁוֹ גַּם בְּלִילָה אָבֵל בְּגֵד הַמִּינוּחָד לְלִילָה הָא וְדַאי דְּאֲסוּר וְכִדְאִיתָא בְּמִנְחוֹת דָּף מ' גַּבִּי סְדִין בְּצִיצִית דְּבְטִלוּהוּ גְזִירָה מִשׁוּם פְּסוּת לִילָה וְכַתְּבוּ הַתּוֹס' בְּחֻלִּין שֶׁם דְּלַדַּעַת ר"ת הָוִי הִפִּי' בְּגֵד הַמִּינוּחָד לְלִילָה וְכִמוֹ כֵּן בְּגֵד שְׁלֵ נִשְׁיִים הֶאֱלָא עֲדִיף מִכְּסוּת לִילָה וְהָא דְּכַתְּבוּ הַתּוֹס' דְּמִוֹתֵר לְאִשְׁתּוֹ הָוִי ג"כ הִפִּי' בְּטִלִית שְׁלֵ הָאִישׁ וְנ"ל הֶרָא"ש בְּה' צִיצִית שְׂפִתְבוּ כַר"ת הִלְכָּה נִרְאָה דְּכִלְאִים בְּצִיצִית שְׂרִי בְּטִלִית שְׁלֵ אִישׁ בֵּין אִישׁ בֵּין לְאִשָּׁה בֵּין בִּיּוֹם בֵּין בְּלִילָה הֲרִי לְהַדְּנָה שְׂדִקְדָּק וְכַתֵּב דְּוִקָא בְּטִלִית שְׁלֵ אִישׁ וְא"כ בְּכִסּוּת טְנֻמָּטוּם שְׂפִיר הִגִּיָּה הֶרָאָב"ד דְּדוֹוִקָא בְּצִיצִית שְׂאִין בּוֹ פְּלֵאִים וְכ"ע מוֹדִים לוֹ בְּזֶה וְנִזְהָ פְּשׁוּט אֲמַנָּם הַשְּׂאֵגָת אַרְי' הִבִּיא שֶׁם עוֹד דְּבָרֵי הֶרָאָב"ד בְּפִירוּשׁוֹ לְמַס' תְּמִיד דָּף כ"ז שֶׁהִבִּיא שֶׁם דְּבָרֵי ר"ת דְּמַתִּיר בְּצִיצִית אִפִּי' בְּלִילָה וְהֶרָאָב"ד חֵלֵק עָלָיו לְהַדְּנָה יַעו"ש בְּאַרְיִכוּת וְכֵן מְצִאתִי לְהֶרָאָב"ד בְּמַס' עֲדִיוֹת פ"ב דְּתַנּוּן שֶׁם סְדִין בְּצִיצִית ב"ש פּוֹטְרִין וּבְמִנְחוֹת דָּף מ' מְפָרְשִׁין הַטַּעַם גְּזִירָה מִשׁוּם פְּסוּת לִילָה וְכַתֵּב הֶרָאָב"ד בְּפִירוּשׁוֹ גְּזִירָה שְׂמָא יַתְּפֹסָה בּוֹ בְּלִילָה וְנִזְהוּ לְהַדְּנָה שְׂלֵא כַר"ת דְּלַר"ת הָוִי הִפִּי' גְּזִירָה מִשׁוּם פְּסוּת הַמִּינוּחָד לְלִילָה וְכַבֵּר הַקְּשָׁה עָלָיו הַשְּׂאֵגָת אַרְי' אֲמַאי מַתִּיר בְּבִגְדֵי פְּהוֹנָה וְאוֹסֵר בְּצִיצִית דְּלִפִּי הַסְּבָרָא הָא יֵשׁ לְהַקְּל בְּצִיצִית יוֹתֵר מִבְּבִגְדֵי פְּהוֹנָה וְכִמוֹ שְׂפִתְבוּ הַתּוֹס'.

וְהַסְּבִיר הַש"א סְבָרְתוֹ דַּס"ל לְהֶרָאָב"ד דְּבְצִיצִית הָא דְּשְׂרִי פְּלֵאִים הָוִי מִשׁוּם עֲשֵׂה דוּחָה ל"ת וּמִשׁוּם הִכִּי סְבִירָא לִי דְּאִינוּ מִוֹתֵר רַק בַּעַת שְׂמִקְיָיִם הַמְּצֹנָה וְכַמְש"כ הֶרָאָב"ד בְּמַס' תְּמִיד וְנ"ל וְכֵן מְצִינוּ בְּחִיָּבֵי לְאוּיִן דְּמַדְאֹרִיָּתָא רַמִּי לִיבּוּם מִשׁוּם דְּאִתִּי עֲשֵׂה וְדַחִי ל"ת אֵלָא מִשׁוּם גְּזִירָה בִּיאָה רַאשׁוֹנָה אֲטוּ בִּיאָה שְׁנִיָּה וְלֹא אֲמַרִּין פִּינּוֹן דְּאִשְׁתְּרִי בִּיאָה רַאשׁוֹנָה אִשְׁתְּרִי בִּיאָה שְׁנִיָּה כּו' שֶׁהוּא מַחְמַת דְּחִיָּית עֲשֵׂה אֵת ל"ת אִינוּ מִוֹתֵר כִּי אִם בְּמִקּוּם קִיּוּם הַעֲשֵׂה וְהִכִּי נְמִי בְּכִלְאִים בְּצִיצִית אִינוּ מִוֹתֵר אֵלָא בְּעִידְנָא דְּמִקְיָיִם הַעֲשֵׂה פְּגוּן בִּיּוֹם וְלֹא בְּלִילָה עַכ"ד הֶרָאָב"ד אָבֵל בְּבִגְדֵי פְּהוֹנָה ס"ל לְהֶרָאָב"ד דְּהָא דְּשְׂרִי בְּשַׁעַת עִבּוּדָה לֹא הָוִי מִשׁוּם עֲשֵׂה דוּחָה ל"ת רַק הָוִי בְּגֵדֵי הַתּוֹרָה דְּהַתּוֹרָה הַתִּירָה אִיסוּר פְּלֵאִים בְּבִגְדִים אֵלּוּ וּמַש"ה ס"ל לְהֶרָאָב"ד דְּמִוֹתֵרִין גַּם שְׂלֵא לְעִבּוּדָה וְהֶרֶמְב"ם ס"ל דְּגַם בְּבִגְדֵי פְּהוֹנָה הָוִי בְּגֵדֵי עֲשֵׂה דוּחָה ל"ת וְכִמוֹ שְׂפִתְבוּ לְהַדְּנָה שְׂלֵא הוֹתֵרוּ בּוֹ אֵלָא בְּשַׁעַת עִבּוּדָה שְׂהִיא מ"ע כְּצִיצִית זֶהוּ תַנְרַף דְּבָרֵי הַש"א וְהִנֵּה אִם נֹאמֵר כֵּן בְּוֹדַי קָשָׁה לִי טוֹבָא דְּהַשְּׂאֵגָת אַרְיָה הַקְּשָׁה לְהֶרֶמְב"ם דַּס"ל דְּהָוִי בְּגֵדֵי דִּיחֻוּי הָא לֹא הָוִי בְּעִידְנָא דְּמִיַּעְקֵר

לאו מקיים לעשה דהלאו עובר תיכף פשלוּבש והעשה אינו מקיים עד שעה שיעבוד
וא"כ גילף מפאן דבכל דנקתא עשה דוחה ל"ת גם אי לא הוי בעידנא ובאמת עדיפא ה"ל
להש"א להקשות בפשיטות דאי הוי בגדר דיוחוי א"כ בריש מס' יבמות דשקיל וטרי
הגמרא טובא מנ"ל דעשה דוחה ל"ת בעלמא ואמאי לא גליף לה מבגדי פהונה אמנם
באמת דאדרבה מהו סוגיא מוכרח ע"כ פהרמב"ם דהו דבגדי פהונה הוי בגדר דיוחוי
דהרי בדרה ה' שם מסקינן דהא דעשה דוחה ל"ת ילפינן לה מהא דמותר פלאים בציצית
והקשו התוס' בד"ה פולהו דנימא מה לכלאים שפן הותרו מפללן אצל בגדי פהונה ותירצו
דגם בבגדי פהונה הוי הטעם משום עשה דוחה ל"ת ומבגדי פהונה לא מצי למילף בעלמא
משום דמצינו בכה דבענן אחר אי אפשר לקנים המצוה אי נמי צורף עבודה שאני
וראיתם של התוס' הוי ראיה שאין עליה תשובה דאי נימא דהוי בגדר היתר א"כ גם
מפלאים בציצית אי אפשר ללמוד ומה שהקשה הש"א דגילף מפאן דבכל דנקתא לא
בעינו בעידנא הא תירצו התוס' שפיר דמפאן אי אפשר ללמוד או משום דמצינו בכה או
דצורף עבודה שאני ומהתימא על הש"א דבכל פלפולו לא הביא דברי התוס' הללו
המנגדים לכל דבריו שבאותו סימן וא"כ להראב"ד דס"ל דבגדי פהונה הוי בגדר היתר
הא תשאר קושני' התוס' דהיא דילפינן מציצית נימא מה לכלאים שפן הותרו מפללו אצל
ב"כ: ובדברי התוס' דיבמות הללו שפכתבו בת' השני אי נמי צורף עבודה שאני נוכל
לתרץ קושית התוס' בפסחים דף נ"ט דאמרינן שם גבי מחוסר פפורים בערב הפסח
דעשה דפסח דוחה לעשה דהשלקמה ומקריב הפהו קרבנותיו גם אחר תמיד של בין
הערביים והקשו שם התוספות בד"ה אתי הא לא הוי בעידנא אבל לפי מה שפכתבו התוס'
ביבמות דמשום הכי לא ילפינן מבגדי פהונה משום דהוי צורף עבודה א"כ בענן עבודה
הא שפיר נוכל ללמוד דדחי מבגדי פהונה וחדר י"ל פקושית הש"א דגילף מניה דעשה
דוחה ל"ת גם היכא דלא הוי בעידנא וא"כ באמת היכא דהוי צורף עבודה עשה דוחה
ל"ת גם אי לא הוי בעידנא ומש"ה ג"כ בפסחים דעשה החמורה דוחה לעשה הקלה מהני
אף על גב דלא הוי בעידנא והתוס' דפסחים שהקשו דלא הוי בעידנא ומוכח דס"ל דגם
בצורף עבודה אין עשה דוחה לא תעשה אם לא בעידנא ס"ל כתי' הראשון של התוס'
דיבמות שפכתבו דמבגדי פהונה אי אפשר ללמוד פלל דהוי מצותו בכה או דס"ל דבגדי
פהונה מקרי בעידנא פינן דאי אפשר בענן אחר וכמו שפכתב סב"א זו הטורי אבן בריש
חגיגה גבי חצי עבד וחצי ב"ח יעו"ש ועכ"פ להראב"ד דס"ל דהוי בגדר היתר קשה
קושית התוס' דהיא דילפינן מציצית נימא מה לכלאים שפן הותרו מפללו אצל בגדי
פהונה גם עוד ראיה ברורה דלא פהשאגת ארי' דהרי בחידושי הראב"ד על מס' תמיד
אחר שחלק על ר"ת וכתב סברתו דהיכא דהוי בגדר היתר מותר לגמרי והיכא דהוי
בגדר דיוחוי אינו מותר אלא בעת המצו' הביא ראי' לדבריו מהא דאמרינן בערכין גבי
בגדי פהונה נהי דאשתי' בעידן עבודה שלא בעידן עבודה לא אשתי' הרי להדיא דס"ל
דגם בב"כ הוי רק דיוחוי ולא היתר והיתר קשה דמה הקשה הראב"ד על ר"ת מהו
דערכין ונהי לדידיה מי ניתא פינן דבב"כ גם הוא ס"ל כר"ת דשרי לגמרי וגם לדידיה
צ"ל כמו לר"ת וקושיא זו הקשה גם הש"א ונשאר בצ"ע וע"כ הנראה לי ברור דנדאי
גם הראב"ד מודה דהוי בגדר דיוחוי והא דמתיר בבגדי פהונה אפי' שלא לעבודה הוא
מטעם אחר דכינן דבשעת עבודה מוכרח ללובשן והא לא ניתנה תורה למלאכי השרת

לפשוט וללפנש תדיר רק בזמן עבודה דהא מוכרח לשהות זמן מה קודם לכן ולאחר העבודה ונדעו מזה דע"כ התורה התיירה לו ללפנש הבגדים כל היום ביום עבודתו רק זהו דוקא בזמן הראוי לעבודה אבל בזמן שאינו ראוי לעבודה כלל וכגון בלילה גם הוא מודה דאסור דהוי כמו בחוץ לעזרה דכ"ע מודה דאיכא איסור פלאים ואיהו מפרש הא דאמרין בערכין נהי דאשתרי בעידן עבודה שלא בעידן עבודה לא אשתרי היינו בזמן שאינו זמן של עבודה כלל וחולק בזה על הרמב"ם דהרמב"ם מפרש שלא בעידן עבודה היינו בשעה שאינו עובד ממש ואיהו מפרש זמן שאינו ראוי לעבודה דאז לא אשתרי ומש"ה ניחא הא דהקשה על ר"ת דמתיר פלאים של ציצית אפי' בלילה דאז ליכא חיוב ציצית כלל והקשה עליו דהא חזינו גבי בגדי פהונה דבזמן שאינו ראוי לעבודה אסור הרי דכל היכא דהוי בגדר דחוי אינו מותר לגמרי ונהי דביום מותר דלמא יתרמי לו עבודה ושרי משום דלא ניתנה תורה למאה"ש מ"מ בשעה שאינו ראוי כלל לעבודה אסור וה"ה דציצית בלילה אסור וזה ברור בכוננתו וא"כ להראב"ד ציצית ובגדי פהונה שוים הם לגמרי דבזמן מצותן מותרים ושללא בזמן מצותן אסורים וניחא הפל בפשיטות בלי שום דוחק ואע"ג דקשה להמציא זמן שאינו ראוי לעבודה דהרי הקטר חלבים ואיברים פשרים כל הלילה וגם אחר שפבר הקטיר כל האימורין הא יכול ללפנש הבגדים להפוך בצינורא וכמבואר במס' יומא דף י"ב וגם הרמ"א והוצאת הדשן פשר כל הלילה ובעי אליבא דר' יוחנן כל הבגדים במס' יומא דף כ"ב מ"מ ניחא דשפיר אמרה הגמ' בערכין דכהנים חייבים בציצית פיון דגם לדידהו יש מקום לאיסור פלאים וכגון בזמן שאינו ראוי לעבודה דהא אם יתרחש שפבר הקטיר כל האימורין ונשרפו וגם הוציא הדשן דאז אי אפשר לעשות שום עבודה עד הפוקר ואז הא איכא איסור פלאים וניחא גם להראב"ד הסוגיא דערכין פפ"ט ורק התוס' אליבא דר"ת בחולין דף ק"י דס"ל דציצית מותרין גם בלילה ולדידהו גם ב"כ מותרים אפי' בזמן שאינו ראוי לעבודה הוכרחו לדחוק דהו עידן עבודה הוי לאו דוקא ופירושו הוי בגדים הראוין לעבודה אבל להראב"ד ניחא בלי שום דוחק: והנראה עוד להוכיח דהו עידן עבודה אינו בשעה שעובד ממש רק זמן עבודה קאמר דבמס' יבמות ד' ג' איתא דאי כתב רחמנא לא יעלה ה"א כל העלאה אסרה רחמנא ואפי' של מוכרי פסות כתב רחמנא לא ילבש דומי' דלבישה דאית בו הנאה הרי דבלא הנאה ליכא איסור דכלאים בלבישה גרידא וע' בר"ש פ"ט דכלאים משנה ד' שכתב דמש"ה ליכא בתכריכין משום פלאים ולא אסור משום לועג לרש פיון דגם בחי בכה"ג דאינו נהנה ליכא איסור פלאים וכן כתבו התוס' בגדה דף ס"א בד"ה אבל עושה בשם הרשב"ם וא"כ הא אמרין במס' נדרים דף ט"ז דהמדר על עצמו הנאת סופה יושב בה ישיבה של מצנה דמצות לאו ליהנות ניתנו ולפי זה נראה דבעת העבודה ליכא לאיסור פלאים כלל פיון דבכלאים ליכא איסורא רק בצירוף הנאה ומצות לאו ליהנות ניתנו שוב מצאתי שהעיר בסברא זו בספר ברית אברהם וא"כ הא קשה הא דאמר בערכין נהי דאשתרי בעידן עבודה ונהי גם בעידן עבודה לא אשתרי איסור פלאים כלל דבכה"ג הא ליכא איסורא והא דלא קשה לי בפשיטות פיון דקיי"ל דבמוכרי פסות ליכא איסור פלאים ומוכרין פדרפן דהוי דבר שאינו מכויז א"כ בעת העבודה הא אינו מכויז משום לבישה רק משום מצנת עבודה וא"כ הא הוי דבר שאינו מכויז והיאך קאמר דבעידן עבודה אשתרי זה לא קשה כלל חדא דהא י"ל דהיא סוגי' דערכין אתי כר'

יהודה דס"ל בְּכָל הָאִסוּרִין דְּחֵיב גַּם בְּדָבָר שְׂאִינוּ מְכוּוֹן וְעוֹד דְּהָא פְּתוּבֵי הַתּוֹס' בְּמַס' שְׁבַת דָּף כ"ט דְּהָא דְּמוֹכְרֵי פְּסוּת אִינְרֵי רַק בְּאִנְפֵּן דְּלֵא הָוֵי פְּסִיק רִישׁוֹ וְכַגּוּן דְּהֵי לְבוּשׁ בְּגָדִים אַחֲרִים וְהָרֵי בְּעַת עֲבוּדָה לֹא הֵי לּוּבֵשׁ רַק בְּגָדֵי פְּהוּנָה וְהָרֵי גַּם אִם הֵי זְמַן צִינָה וְקוֹר דְּאִיפֵּא פִּס"ר דְּנִהְנָה מִן הָאֲבָנִט וְאִפ"ה מוֹתֵר לוֹ לְלוּבֵשׁוֹ אֲבָל מֵהָ סְבָרָא דְּמִצּוֹת לֹאוּ לִיהֲנוֹת נִיתְּנוּ קִשָּׁה דְּהָא בְּשַׁעָה שְׁעוּבָד לֹא אֲשַׁתְּרֵי פְּלֵאִים כְּלָל וּבַע"כ מוֹכְרָח לּוֹמַר דְּהָא דְּאָמַר דְּאֲשַׁתְּרֵי בְּעֵינֵן עֲבוּדָה אִין הַפִּירוּשׁ שְׁעָה שְׁעוּבָד מִמֶּשׁ רַק הַפְּוֹנָה דְּהָא לֹא נִיתְּנָה תּוֹרָה לְמֵאָה"ש וּמְוֹכְרָח לְשֵׁהוֹת מְעַט קוֹדֵם עֲבוּדָה וְאַחַר הַעֲבוּדָה הוּלָף מְעַזְרָה לְהַר הַבֵּית לְפָנוּשְׁטֵן וְעַל אוֹתָהּ הַשְּׁהִי הָא לֹא שְׁיָיָד סְבָרָא זֹו דְּמִצּוֹת לֹאוּ לִיהֲנוֹת נִיתְּנוּ פִּינוּן דְּלֵא הָוֵי מִצְוָה וְא"כ הָא בַע"כ גַּם לְהַרְמַב"ם אִין הַפִּי שְׁעָה שְׁעוּבָד מִמֶּשׁ וְא"כ הָא בְּפִשְׁטוּת י"ל פְּהֵרָאב"ד דְּהַפְּוֹנָה שְׁל עֵינֵן עֲבוּדָה הֵינּוּ זְמַן שְׁל עֲבוּדָה וְאִפִּי לּוּבֵשׁ שְׁלֵא לְעֲבוּדָה כְּלָל מוֹתֵר: ה וְלִכְאוּרָה הֵי אֲפִשֵׁר לּוֹמַר דְּעִיקַר הַקְּוָשְׁנֵי לֹא קִשָּׁה כְּלָל וְנִינְאָמַר דְּאֵע"ג דְּאָמַר בִּיבְמוֹת דְּוּמְנֵי דְּלִבִּישָׁה דְּאִית בֵּיהּ הַנְּאָה מ"מ אִין הַפְּוֹנָה דְּהַנְּאָה מְלִבִּישַׁת הַפְּלֵאִים הָוֵי הָאִסוּר רַק הַלְּבִישָׁה בְּעִצְמָהּ הָוֵי הָאִסוּר גַּם בְּלֹא הַנְּאָה וְהַנְּאָה לֹא הָוֵי רַק תְּנַאי בְּאִיזוֹ לְבִישָׁה הָוֵי הָאִסוּר דְּלֹא נִינְאָסְרָה לְבִישָׁה רַק אוֹתָהּ שְׁיֵשׁ בּוֹ הַנְּאָה וְכִמוֹ דְּלִיפֵּא אִסוּר פְּלֵאִים רַק בְּשׁוּעַ טוֹוֵי וְנוֹז פְּמוֹ כֵּן לִיפֵּא אִסוּרָא רַק בְּלִבִּישָׁה שְׁיֵשׁ בּוֹ הַנְּאָה אֲבָל הָאִסוּר הָוֵי הַלְּבִישָׁה בְּעִצְמָהּ וּמַש"ה לֹא שְׁיָיָד כְּלָל הָוֵי סְבָרָא דְּלֹאוּ לִיהֲנוֹת נִיתְּנוּ דְּהָא אַע"ג דְּמִשׁוּם הַנְּאָה לֹא אִסְרָא פִּינוּן דְּהָוֵי מִצְוָה מ"מ הָא הָוֵי לְבִישָׁה שְׁיֵשׁ בּוֹ הַנְּאָה וּמַש"ה אִסוּר וְלֹא דְּמִי כְּלָל לְמוֹדֵר הַנְּאָה מִסְּנוּפָה דְּשֵׁם הָוֵי הַנְּאָה הָאִסוּר וּמַש"ה אֲמַרִּינוּ בּוֹ לֹאוּ לִיהֲנוֹת נִיתְּנוּ כֵּן הֵיזָה נִרְאָה לּוֹמַר לְכְאוּרָה אֲמַנְם זֶה אִינוּ וְאִי אֲפִשֵׁר לְאוּמְרוֹ כְּלָל דְּהֵנָּה בְּהָא דְּאֲמַרִּינוּ בִּיבְמוֹת דְּאִי כְּתִב רַחֲמֵנָא לֹא יַעֲלֵה ה"א כָּל הַעֲלָאָה אִסוּר וְאִפִּי מוֹכְרֵי פְּסוּת כְּתִב רַחֲמֵנָא לֹא יִלְבַּשׁ דְּוּמְנֵי דְּלִבִּישָׁה דְּאִית בֵּי הַנְּאָה וְהַקְּשָׁה עַל זֶה בְּחִזְדוּשֵׁי הַרְמַב"ן דְּהָרֵי בְּמַס' שְׁבַת דָּף כ"ט מְבוֹאֵר דְּמַש"ה מוֹכְרִין כְּדַרְכֵּן מִשׁוּם דְּהָוֵי דְּבָר שְׂאִינוּ מְכוּוֹן וְאִתְנֵי כַר"ש דְּס"ל דְּבָר שְׂאִינוּ מְכוּוֹן מוֹתֵר וְא"כ הֵי אִיפֵּא קְאָמַר דְּהָוֵי ס"ד דְּאִסוּר וְהָרֵי בְּכָל הָאִסוּרִין ס"ל לַר"ש דְּאִינוּ מְכוּוֹן מוֹתֵר אַע"ג דְּלִיפֵּא בְּהָא קָרָא לְהַתִּיר דְּלָמָּה צָרִיף קָרָא לְהַתִּיר בְּכִלְאִים יוֹתֵר מִבְּכָל הָאִסוּרִין וְהַנְּרָאָה לִישֵׁב זֶה דְּבִיבְצָה דָּף ל"ג אִיתָא מְדוּרָא וּבִיעֵי וּפּוּרֵי מִמַּטָּה לְמַעְלָה אִסוּר דְּקַעֲבִיד אִנְהֵל מְלַמְעֵלָה לְמַטָּה שְׂרִי וְכְתִב שֵׁם רַש"י דְּזֵה לֹא הָוֵי רַק כַר' יְהוּדָה דְּאוּסַר דְּבָר שְׂאִינוּ מְכוּוֹן אֲבָל לַר' שְׁמַעוֹן מוֹתֵר גַּם מְלַמְטָה לְמַעְלָה וְהַתּוֹס' פְּתוּבֵי דְּהָוֵי גַּם כַר"ש דְּר"ש אִינוּ מַתִּיר רַק אִם נַעֲשֶׂה דְּבָר שְׂאִינוּ מְכוּוֹן לְעִשׂוֹת אֲבָל גְּבִי מְדוּרָה הָא עוֹשֶׂה מַה שְׁמְכוּוֹן לְעִשׂוֹת וְעֵינֵן בְּכּוּרוֹת דָּף כ"ה דְּמַדְיִיק בְּגַמְר' דְּר' יוֹסִי בֵּן הַמְּשׁוּלָּם סוּבֵר דְּדָבָר שְׂאִינוּ מְכוּוֹן מוֹתֵר מְהָא דְּתַנְי' ב' שְׁעָרוֹת רֵאשֵׁן מִשְׁחִיר וְעִיקְרָן מְאָדִים ר' יוֹסִי בֵּן הַמְּשׁוּלָּם אוֹמַר גּוֹזֵז בְּמִסְפְּרֵיִים וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ וְכְתִב שֵׁם רַש"י דְּמַש"ה קָרִי לִי דְּבָר שְׂאִינוּ מְכוּוֹן דְּאִינוּ מְכוּוֹן לְשֵׁם גִּיזָה אֲלֵא לְתַקְנָה וְהַתּוֹס' פְּתוּבֵי שֵׁם דְּאִין זֶה כְּשֵׁאֵר לְשׁוֹן אִינוּ מְכוּוֹן דְּאִינוּ מְכוּוֹן בִּינוּן דְּבְכוּוֹנָה גּוֹזֵז יַעו"ש וְאִזְלֵי לְשִׁיטְתָם בְּסוּגֵי דְּבִיבְצָה הַנְּ"ל וְלְדַעַת הַתּוֹס' הָא קִשָּׁה לְכְאוּרָה בְּהָא דְּמוֹכְרֵי פְּסוּת דְּחֵשִׁיב לָהּ בְּמַס' שְׁבַת דְּבָר שְׂאִינוּ מְכוּוֹן וְהָרֵי הוּא לּוּבֵשׁ הַבְּגָד בְּכוּוֹנָה דְּאִינוּ פְּוֹנָתוֹ מִשׁוּם לְבִישַׁת הַבְּגָד רַק לְהֵרְאוֹת לְהַקּוֹנִים מ"מ הָרֵי זֶה דּוּמָה מִמֶּשׁ לְהָא דְּמְדוּרְתָא דְּס"ל לְהַתּוֹס' דְּלֵא הָוֵי אִינוּ מְכוּוֹן רַק מְקַרִי מְכוּוֹן וְאִסוּר גַּם לַר"ש וְאִם נִדְּמָה הָוֵי דְּמוֹכְרֵי פְּסוּת לְמִלְאֲכַת שְׁבַת יֵשׁ לָנוּ לְדַמוּתָהּ לְמִלְאֲכָה שְׂאִינָהּ

צָרִיכָה לְגוֹפָה וְהָרִי הָיָה פְּטוּרָה דְּמִלְאָכָה שְׂאִינָה צָרִיכָה לְגוֹפָה לֹא שִׁינָה רַק בְּאִסּוּר שְׂבֵת וְלֹא בְּכָל הָאִסּוּרִין וְכַמְּשׁ"כ הַתּוֹס' בְּשֵׁבֶת דָּף מ"א אָמַנְם מ"מ נִיחָא שְׁפִיר דֹּאע"ג דְּהוּא לּוּבֵשׁ מִמֶּשׁ מ"מ מְקַרֵי שְׁפִיר דְּבַר שְׂאִינוּ מְכוּוֹן פִּינּוּ דְאִמְרִינּוּ בִּיבְמוֹת דְּלֹא אָסוּר אֱלֹא דּוּמְנִי דְלִבִּישָׁה דְאִית בּוּ הִנָּאָה וּא"כ לֹא הָנִי הִלְבִּישָׁה הָאִסּוּר רַק פְּשֻׁנְצֻטְרָף עִמּוּ הִנָּאָה דְהִנָּאָה ע"י לְבִישָׁה הוּא דְאָסוּר וְהִנָּאָה הָא אִינוּ עוֹשֶׂה בְּיָדִים וּמִשׁ"ה אע"ג דְּהִלְבִּישָׁה הָנִי בְּיָדִים מ"מ לְגַבֵּי הִנָּאָה הָנִי שְׁפִיר דְּבַר שְׂאִינוּ מְכוּוֹן וְהָרִי זֶה דּוּמָה לְהָא דְאִיתָא בְּמִס' שְׂבֵת דָּף קל"ד בְּשֵׁר וּאע"פ שִׁישׁ שֵׁם בְּהֶרֶת יִקְוֹן וּפְרִיָּה וְהָא ל"ל קְרֵא דְּבַר שְׂאִינוּ מְכוּוֹן הוּא אָמַר אֲבִינִי לֹא נִצְרָכָה אֱלֹא לר' יְהוּדָה וְהָרִי שֵׁם קוֹצֵץ הַבְּהֶרֶת בְּכוּוּנָה רַק אִין פְּנוּנְתוֹ מִשּׁוּם קְצִיצַת בְּהֶרֶת רַק פְּנוּנְתוֹ מִשּׁוּם הַמִּלָּה וְדוּמָה מִמֶּשׁ לְהָא דְּמְדוּרְתָא וְעִינּוּ בְּחִידוּשֵׁי הַרְשָׁב"א שְׁהַקְשָׁה דְּהִיאָה קָרִי לִי דְּבַר שְׂאִינוּ מְכוּוֹן וְתִירֵץ דְּהַתּוֹרָה אָמְרָה הַשְּׁמֵר בְּנִגְעַת הַצָּרַעַת שְׁלֹא יִטְהַרֶה בְּלֹא פֶהוּן וְאָסְרִינּוּ לוֹ שְׁלֹא יִקְצוּץ שְׁלֹא יִטְהַר עַל יְדֵי קְצִיצַתוֹ וּא"כ אִין הַקְצִיצָה הָאִסּוּר רַק הַטְהָרָה וְכִינּוּ דְּכוּוּנְתוֹ לְמוּל וְלֹא לְטְהַר הָנִי שְׁפִיר דְּבַר שְׂאִינוּ מְכוּוֹן וְדְכוּוּנְתוֹ גַּבֵּי פְּלֵאִים פִּינּוּ דְּהִנָּאָה הָנִי הָאִסּוּר הָנִי שְׁפִיר דְּבַר שְׂאִינוּ מְכוּוֹן וּא"כ הָא מִיּוֹשֵׁב לְנוּ בְּזֵה שְׁפִיר סוּגְנִי דִּיבְמוֹת וּמִתְנַרְץ קוֹשְׁנִי הַרְמַב"ן דֵּה"ק דְּאִי כְּתִב רַחֲמָנָא לֹא יַעֲלֶה ה"א פֶּל הַעֲלָאָה אָסוּר וְאֲפִי' שֶׁל מוֹכְרֵי פְּסוּת דְּכִינּוּ דְּלֹא הָנִי כְּתִיב לֹא יִלְבֹּשׁ וְלֹא הִינּוּ יוֹדְעִין דְּבַעֲיָנּוּ בְּכִלְאִים דְּוִקָא הִנָּאָה וּא"כ בּוּדְאִי הִינּוּ אוֹסְרִין גַּם מוֹכְרֵי פְּסוּת אע"ג דְּבְכָל הָאִסּוּרִין מוֹתֵר דְּבַר שְׂאִינוּ מְכוּוֹן מ"מ זֶה הִי' אָסוּר דְּהָא הָנִי מְכוּוֹן שְׁפִיר פִּינּוּ דְּהִלְבִּישָׁה בְּעֶצְמָה הָנִי הָאִסּוּר כְּתִב רַחֲמָנָא לֹא יִלְבֹּשׁ דּוּמְנִי דְּלִבִּישָׁה דְאִית בִּי הִנָּאָה וְכִינּוּ דְּבַעֲיָנּוּ הִנָּאָה לְהָאִסּוּר שְׁפִיר הָנִי מוֹכְרֵי פְּסוּת דְּבַר שְׂאִינוּ מְכוּוֹן וּמוֹתֵר לר"ש מִמִּילָא כְּמוֹ בְּכָל הָאִסּוּרִין וּא"כ הָרִי נִתְבָּאָר לְנוּ דְלִשְׁיַתַּת הַתּוֹס' בְּבִיצָה דְּהָא דְאִוּסֵר מְדוּרְתָא מְלַמְטָה לְמַעֲלָה הָנִי גַם כר"ש דְּבַכָּה"ג דְּעוֹשֶׂה בְּיָדִים הָאִסּוּר לֹא מְקַרֵי דְּבַר שְׂאִינוּ מְכוּוֹן וְאֲפ"ה הָא חֲזִינּוּ גַבֵּי מוֹכְרֵי פְּסוּת דְּמְקַרֵי שְׁפִיר אִינוּ מְכוּוֹן וּמוֹתֵר לר"ש אע"ג דְּלוּבְשׁוֹ בְּכוּוּנָה וּע"כ דְּהִנָּאָה הָנִי הָאִסּוּר וּמִשׁ"ה פִּינּוּ דְּעַל הִנָּאָה הוּא' אִינוּ מְכוּוֹן מוֹתֵר דְּהָנִי כְּלִבִּישָׁה בְּלֹא הִנָּאָה וְאִי אֲפִשֵׁר לוֹמַר כַּמְּש"כ דְּהִלְבִּישָׁה בְּעֶצְמָה הָנִי הָאִסּוּר וְהִנָּאָה אִינוּ רַק תְּנַאי בְּאִיזוֹ לְבִישָׁה הָנִי אִסּוּר בְּאוֹתָהּ שִׁישׁ בְּהִנָּאָה וְגַם אֲפִי' הִיכָא דְלִיכָא לְאִוּסְרוֹ מִשּׁוּם הִנָּאָה וְכַגּוֹן בְּמִצּוֹת דְּלֹאוּ לְהִנּוֹת נִתְּנּוּ מ"מ אָסוּר מִשּׁוּם לְבִישָׁה דֹּא"כ הָדָר קָשָׁה אֲמַאי הָנִי מוֹכְרֵי פְּסוּת אִינוּ מְכוּוֹן א"כ הָרִי הַרְמַב"ם ס"ל פְּהַתּוֹס' דְּבִיצָה הַנ"ל דְּאִיהוּ הָא פּוֹסֵק בְּפֶרֶק א' מֵה' שְׂבֵת כר"ש דְּדִשָׁא"מ מוֹתֵר וּבְפֶרֶק ב' מֵה' יו"ט פּוֹסֵק דְּמְדוּרְתָא מְלַמְטָה לְמַעֲלָה אָסוּר, וְכַתֵּב הַב"י בְּסִי' תַקִּס"ב דַּע"כ ס"ל לְהַרְמַב"ם פְּדַעַת הַתּוֹס' דְּבִיצָה וּלְדִידִיָּה מוֹכְרָח דְּהִנָּאָה הָנִי הָאִסּוּר וְשְׁפִיר הַקְּשִׁינוּ דְּהִיאָה קְאָמְרִינּוּ דְאִשְׁתְּרִי בְּעִידוֹן עֲבוּדָה הָא מִצּוֹת לָאוּ לְהִנּוֹת נִתְּנּוּ וּבְשִׁלְמָא עַל הָא דְאִמְרִינּוּ בְּכַמָּה דְּוִקְתִּין דְּהָא דְמוֹתֵר פְּלֵאִים בְּצִיצִית הָנִי מִשּׁוּם עֲשֶׂה דוֹחָה ל"ת וְכֵן בְּרִישׁ יְבְמוֹת יִלְפִינּוּ מִנִּי דְּגַם בְּכָל הַתּוֹרָה עֲשֶׂה דוֹחָה ל"ת לֹא לִי דְלִמָּה צָרִיף לְטַעַם דִּיחֻוּי תִּפּוּק לִי מִשּׁוּם דְּמִצּוֹת לָאוּ לְהִנּוֹת נִתְּנּוּ זֶה לֹא קָשָׁה כָּלֵל דְּהָא גַּבֵּי צִיצִית עֵיקַר לְבִישָׁתוֹ שֶׁל הַבְּגָד הָא רַק לְהִנָּאָה דְּהָא אִינוּ מְחֻיָּב כָּלֵל לְלִבְנוֹשׁ בְּגָד בַּת ד' פְּנּוֹת רַק אִם לּוּבֵשׁ בְּגָד בַּת ד' פְּנּוֹת לְהִנָּאָה מְחֻיָּב לְהִטִּיל בּוּ צִיצִית וְכַמוֹ שְׁפָתְבוּ הַתּוֹס' בְּחֻלּוּן דָּף ק"י וּבְמִנְחוֹת דָּף מ' שְׁהַבְּאִנוּ לְעִיל אוֹת ג' וְעִינִי בְּתוֹס' נִדְּהָ דָּף סָא שְׁפָתְבוּ בְּשֵׁם הַרְשָׁב"ם דְּמִשׁ"ה לִיכָא אִסּוּר פְּלֵאִים בְּתַקְרִיכֵי הַמֵּת מִשּׁוּם לוֹעַג לְרֵשׁ מִשּׁוּם דְּבַחֵי כַּה"ג דְּלִיכָא הִנָּאָה לִיכָא

איסור פלאים וְהִקְשׁוּ עָלָיו הַתּוֹסֵ' דְהַרְי בְּצִיצִית ג"כ פֶּטוּר אִם אֵינוֹ נִהְיָה מִן הַבְּגָד וּמוֹכְרֵי פְסוּת כְּמוֹ דְפֶטוּרֵינָן מִפְּלֵאִים פֶּטוּרֵינָן גַּם מְצִיצִית וְעַיִן עוֹד בְּב"י ס' י"ד שֶׁפֶתַח דְּלָא מְקַרֵי פְסוּת לְחִיבּוּבְצִיצִית אֲלֵא הֵבֵא לְהִגָּן מִן הַחֹם וְהַקּוֹר יַעו"ש וּבְדַרְכֵי מִשָּׁה וּמִש"ה לֹא שְׁיִיף גְּבִי צִיצִית הֵךְ סְבָרָא דְלָאוּ לִיקְהוֹת נִיתְנוּ וְלֹא דְמִי לְהָא דְכָתַב הַרְמַב"ם בְּהַלְכוֹת צִיצִית פָּרַק א' הִלְכָה י"א דְחוּטִין שֶׁל עִיר הַנְּדַחַת פְּסוּלִין וְכָתַב הַכ"מ דְּהַטְעַם הָיָה מְשׁוּם דְּכַתוּמֵי מְכַתַּת שְׁיַעוּרָא וְלֹא מְשׁוּם אִיסוּר הַנְּאָה דְּמִצּוֹת לָאוּ לִיקְהוֹת נִיתְנוּ הַרִי דְּגַם גְּבִי צִיצִית פֶּתַח הַכ"מ הֵךְ סְבָרָא לֹא דְמִי פֶּלֶל לְהָא דְכָלְאִים דְּבַחוּטִין שֶׁל עִיר הַנְּדַחַת הָא לֹא הָיָה אִיסוּר הַנְּאָה בְּכָל הַבְּגָד רַק בְּהַחוּטִין לְבָדָן וּמַהְחוּטִין הָא אֵינוֹ נִהְיָה פֶּלֶל וְאֵינוֹ מְטִיל אוֹתָן בְּבָגָד רַק מְשׁוּם מִצְוָה וּמִש"ה אָמְרִי בְּהוּ שְׁפִיר דְּלָאוּ לִיקְהוֹת נִיתְנוּ אֲבָל לְעַנְוֵן פְּלֵאִים הָא פִּינּוֹן דְּהַטִּיל בּוֹ צִיצִית שֶׁל פְּלֵאִים נַעֲשֶׂה כָּל הַבְּגָד פְּלֵאִים וְכַמְבֻּאָר בִּירוּשְׁלַמִי שֶׁהֵבִיא הָרַא"ש בַּה' פְּלֵאִים וְהַר"ש בַּפ"ט דְּכָלְאִים וְנ"ל לְאִיזָה דְּבָר נֶאֱמַר לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ ר' נֶתָן בַּר' בָּא ר' יוֹנָה בְּשֵׁם ר' זִירָא הִי' שֵׁם בְּגָד גָּדוֹל מְקַצְתוּ יֵשׁ בּוֹ פְּלֵאִים וּמְנוּחַ בְּאֶרֶץ וּמְקַצְתוּ אֵין בּוֹ לֹא יִכְסֶה בְּצַד הַשְּׁנִי דְּכָל הַבְּגָד נַעֲשֶׂה אִיסוּר וּלְבִישַׁת עֵיקַר הַבְּגָד הָא הָיָה רַק לְהַנְּאָתוֹ וְלֹא לְמִצְוָה דְּהָא אֵינוֹ מְצַוְנָה בְּלִישַׁתוֹ וּמִש"ה לֹא שְׁיִיף סְבָרָא זֹו פֶּלֶל וְעוֹד דְּבַלֵּא"ה לֹא יִדְעָתִי אָנָּה מְצָא הַכ"מ דְּאֶמְרֵינָן סְבָרָא זֹו דְּמִצּוֹת לָאוּ לִיקְהוֹת נִיתְנוּ גְּבִי צִיצִית וְנֶאֱפִי' בַּכַּה"ג דְּחוּטִין שֶׁל עִיר הַנְּדַחַת דְּהַרִי אֶפְשָׁר לֹומֵר דְּלֵא אֶמְרֵינָן הֵךְ סְבָרָא רַק בְּמִצְוָה שֶׁהִיא חוֹב עַל הָאָדָם בְּעַל פְּרָחוֹ וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַפְטֹר מִמֶּנָּה בְּלֵא קִיּוּמָהּ וְכַמוֹ לוֹלֵב וְסוֹפָה וְשׁוֹפָר דְּבַהֲנֵי מְצִינוּ בְּגֻמְר' הֵךְ סְבָרָא וְכַמוֹ שֶׁהַסְּבִיר רַש"י בַּר"ה דָּף כ"ח סְבָרָא זֹו דְּהַמְצִינֹת לֹא נִיתְנוּ לְהַנְּאָתָן רַק הֵם גְּזַרְתּוּ הַמֶּלֶךְ בְּעַל פְּרָחוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֲבָל צִיצִית דָּאִם לֹא יִרְצָה לֹא יִלְבַּשׁ פֶּלֶל בְּגָד בַּת ד' פְּנּוֹת וְלֹא יִתְחַיֵּיב בְּצִיצִית א"כ עֵיקְרָהּ תְּלוּי בְּרִצּוֹנוֹ שֶׁל הָאָדָם דָּאִם רוֹצֶה מְקַיֵּים הַמְצִינָה אֶפְשָׁר דְּקִיּוּם שֶׁל הַמְצִינָה מְקַרֵי הַנְּאָה אֲמַנָּם מְהָא דְּאִיתָא בְּסוּטָה דָּף י"ז בְּשֹׁכֵר שֶׁאֲמַר אַבְרָהָם אֲבִינוּ אִם מְחוּט וְעַד שְׁרוּף נַעַל זָכוּ בְּנֵי לְחוּט שֶׁל תְּכֵלֶת וְלִרְצוּעָה שֶׁל תְּפִילִין וּפְרִיף שֵׁם צִיצִית מֵאִי הַנְּאָה אֵיכָא מְשַׁמַּע קִצָּת כַּהֲכ"מ אֲבָל בַּלֵּא"ה הָא נִתְבָּאָר דְּבְכָלְאִים דְּצִיצִית לֹא שְׁיִיף הֵךְ סְבָרָא אֲבָל בְּהֵךְ דְּבַגְדֵי פְהוּנָה הָא שְׁפִיר שְׁיִיף לֹומֵר דְּלֵא לִיקְהוֹת נִיתְנוּ וְהַנִּיחָא לְשִׁיטַת הַר"ן בְּנִדְרֵים דָּף ט"ו שֶׁפֶתַח דְּהָא דְּאֶמְרֵינָן מִצּוֹת לָאוּ לִיקְהוֹת נִיתְנוּ הֵינּוּ דְּקִיּוּם הַמְצִינָה לֹא חֲשִׁיב הַנְּאָה אֲבָל הֵיכָא דְּאֵיכָא הַנְּאָת הַגּוּף לְבַד קִיּוּם שֶׁל הַמְצִינָה לֹא אֶמְרֵינָן הֵךְ סְבָרָא א"כ נִיחָא דְּבַבְגְדֵי פְהוּנָה לֹא שְׁיִיף זֶה אֲבָל לְדַעַת הַרְבֵּה פּוֹסְקִים שֶׁחֹלְקִין עַל הַר"ן וְס"ל דְּגַם בְּכַהֲנֵי גּוֹנָא אֶמְרֵינָן דְּלָאוּ לִיקְהוֹת נִיתְנוּ הָא קִשָּׁה וּבְנִדְאֵי דְּנֹחַק גָּדוֹל לְתַלּוֹת הֵנִי ב' פְּלוּגְתוֹת אֶהְדְּדִי וְלֹומֵר דְּהַחֹלְקִים עַל הַר"ן ס"ל כַּפְרֵש"י בְּבִיצָה שֶׁהֵבֵאנוּ בְּסֻמוּף דַּס"ל דְּהָא דְּאֶסְרֵינָן מְדוּרְתָא מְלַמְטָה לְמַעְלָה הָיָה רַק כַּר' הַהוּדָה וְלַר"ש שְׁרִי דְּגַם בַּכַּה"ג מְקַרֵי אֵינוֹ מְכַוֵּין וְשְׁפִיר י"ל דְּבְכָלְאִים הָיָה אִיסוּר הַלְבִישָׁה בְּעַצְמָהּ בְּלֵא הַנְּאָה וּמ"מ גְּבִי מוֹכְרֵי פְסוּת חֲשׁוּב אֵינוֹ מְכַוֵּין וּמִש"ה לֹא שְׁיִיף לָאוּ לִיקְהוֹת נִיתְנוּ גְּבִי ב"כ וְלִהַתּוֹסֵ' דְּבִיצָה וְהַעוֹמְדִים בְּשִׁיטָתָם דַּס"ל דְּכַה"ג לֹא מְקַרֵי אֵינוֹ מְכַוֵּין וְלִדְיָדָהּ הָא מוֹכַח דְּגְבִי פְּלֵאִים הָיָה הַנְּאָה הָאִיסוּר הַמָּה יְסָבְרוּ פְהַר"ן דְּהֵיכָא דְּאֵיכָא הַנְּאָת הַגּוּף לְבַד הַמְצִינָה לֹא אֶמְרֵינָן פֶּלֶל דְּלָאוּ לִיקְהוֹת נִיתְנוּ דְּפִשִׁיטָא דְּנֹחַק לְתַלּוֹת הֵנִי ב' פְּלוּגְתוֹת אֶהְדְּדִי וְעוֹד דְּהַרִי הַרְשָׁב"א בְּחִידוּשָׁיו לְבִיצָה דָּף ל"ג פֶּתַח פְּהַתּוֹסֵ' דְּגַם לַר"ש אִיסוּר גְּבִי מְדוּרְתָא וְכֵן בְּחִידוּשֵׁי הַרְשָׁב"א לְשַׁבַּת שֶׁהֵבֵאנוּ בְּסֻמוּף ס"ל פְּהַתּוֹסְפוֹת וּבְחִידוּשֵׁי הַרְשָׁב"א לְנִדְרֵים

דף ט"ו פתב דבאומר הנאת תשמישו עלי מותר דמצות לאו ליהנות ניתנו הרי דס"ל דגם היכא דאיכא הנאת הגוף לבד קיום המצנה אמרינן דלאו ליהנות ניתנו ועוד דהרי הרמב"ם בעצמו הא ס"ל גבי מדורתא פהתוס' וכמו שהבאנו לעיל ונהרי פתב הפר"ח באו"ח סי' תקפ"ו ס"ק ה' דהרמב"ם חולק על הר"ן וס"ל דגם היכא דאיכא הנאת הגוף אמרינן דלאו ליהנות ניתנו וא"כ הא לשית הרמב"ם בעצמו הא אי אפשר לומר דהו עיזן עבודה דאמרינן בערכין היינו שעה שעובד ממש דאז הא ליכא איסור פלאים פלל וכמו שפכתנו ובע"כ ההכרח לפרש גם להרמב"ם הו עיזן עבודה דקאמר לא קאי על שעת עבודה ממש רק קאי על הא דמוכרח בע"כ לשהות זמן מועט קודם התחלת עבודה ואחר שגמרה ואותה שהי' אע"ג דהיא מוכרחת מ"מ היא עצמה לא הוי מצנה ונהרי זה מוכרח דעל השהיה שמוכרח מקודם לא שייך בו פלל סברא דלאו ליהנות ניתנו דהרי דברינו אלה לשית החולקים על הר"ן וס"ל דגם היכא דאיכא הנאת הגוף לבד המצנה אמרינן דלאו ליהנות ניתנו ונהרי הר"ן בנדרי דף ט"ו הביא ראי' לדבריו מהא דאיכא במס' ר"ה דף כ"ח הפודר הנאה ממעיין טובל בו בימות הגשמים אבל לא בימות החמה ומוכח דכיון דגופו נהנה מלבד המצנה לא אמרינן הו סברא ועי' בשער המלה ה' לולב שכתב לתרץ זה בשם המאירי דהסוכרים דגם בכה"ג אמרינן הו סברא דלאו ליהנות ניתנו הא דאסור לטבול בימות החמה הוא משום דמיד פשטבל והוציא ראשו מן המים פבר קיים המצנה ועדיין פל גופו במים ונהנה מן המעיין ומש"ה אסור ודכונותי' גבי בגדי פהונה בהשהיה שמוכרח אחר העבודה ליכא הו סברא ואפ"ה מותר ושפיר קאמר דאשתרי פלאים וא"כ פיון דהו עיזן עבודה אינו שעה שעובד ממש וא"כ הא בפשיטות י"ל פהראב"ד דעיזן עבודה היינו זמן עבודה ואז מותר גם בלבישה שלא לעבודה פלל ולפי זה הא נסחרו דברי הכ"מ במה שכתב דמקור דברי הרמב"ם יצא לי' מהו דערכין דלשית הרמב"ם בעצמו אין מפאן ראי' פלל י וע"כ נראה דעיקר יסוד של הרמב"ם יצא לי' מהו ירושלמי דכלאים שהבאנו בראשית דברינו דקאמר סתמא אין עראי לכלאים במקדש ומשמע לי' להרמב"ם דאיירי גם בעזרה ולא ס"ל לחלק בין הר הבית לעזרה כמו שפכתנו אמנם פל זה הוא רק לדעת הפר"ח שכתב דהרמב"ם ס"ל דלא פהר"ן אבל אם נאמר דלא כהפר"ח ונאמר דס"ל להרמב"ם פהר"ן דהיכא דאיכא הנאת הגוף לא אמרינן סברא דלא ליהנות שפיר נוכל לומר דהרמב"ם מפרש דהו עיזן עבודה דקאמר בפשטי' דהיינו שעה שעובד ממש: ו אמנם גם אם נאמר כהפר"ח מ"מ נוכל לומר דהרמב"ם מפרש עיזן עבודה כפשטי' דהיינו שעה שעובד וגם אז אשתרי איסור פלאים דעיקר מה שהוכחנו דבלבישת פלאים לא הוי האיסור רק ע"י צירוף הנאה מהלבישה מהא דשרינן במוכרי פסות וקרינן לי' אינו מכונן אינו פלל לדעת הרמב"ם דהרי הרמב"ם פסק בפרק יו"ד מה' פלאים דלא ילבש אדם פלאים ואפי' לגנוב בו את המכס והקשו עליו דהא הוי אינו מכונן וצ"ל מותר וכמו שפסק הרמב"ם בעצמו דמוכרי פסות מוכרין פדרפן מהאי טעמא גופה דהוי אינו מכונן וכתב הפסך משנה לתרץ דס"ל להרמב"ם דמוכרי פסות אינו מותר רק בהעלאה אבל לבישה גם במוכרי פסות אסור ולפום רהיטא הא אינו מוכן מאי נ"מ איכא בין לבישה להעלאה ונהרי העלאה הוי ג"כ מדאורייתא כמו לבישה וגם הש"ך ביו"ד סימן ש"א הקשה דהרי הא גופה טעמא בעי דאמאי יהי' אסור בלבישה אפי' לגנוב המכס פיון דהוי דבר שאינו מכונן ובע"כ צריך

לומר דהרמב"ם ס"ל דהא דאמרינן ביבמות דף ד' דאי כתב רחמנא לא יעלה ה"א פל
העלאה אסור ואפילו מוכרי פסות כתב רחמנא לא ילבש דומי' דלבישה דאית בי' הנאה
ולשיטתו של הרמב"ם ע"כ צ"ל דס"ל דזה לא קאי רק על העלאה לחודא אבל בלבישה
הא ס"ל דגם במוכרי פסות אסור דס"ל דבלבישה הוי עצם הלבישה בעצמו האסור גם
בלא צירוף הנאה דס"ל דרק העלאה הוא דילפינן מדומי' דלבישה דכתיבא בקרא דסתם
לבישה הוי באית בי' הנאת חימום והאסור הוי ע"י צירוף ההנאה ומש"ה הוי גבי מוכרי
פסות דבר שאינו מכונן אבל בלבישה עצמה ס"ל דאסור בעצמה בלי ההנאה ומש"ה לא
הוי אינו מכונן פלל ואסור גם במוכרי פסות וזהו מוכרח בדעתו והנראה עוד בדעתו
דטעם הדברים די"ל דלבישה דכלאים ילפינן מציצית ע"י הסמוכים דכלאים בציצית
דלא בעינן בו הנאת חימום וכמו שכתב הבית יוסף באו"ח סי' יו"ד דגם בגד שאינו לובש
פלל להנאתו חייב בציצית דגם בכה"ג מקרי פסותה וכן מוכרח ע"כ בדעת הרשב"ם
שהביאו התוס' במס' נדה דף ס"א שכתב דמש"ה אין בתכריכי המת משום פלאים וליפא
משום לועג לרש משום דבחי כה"ג דלא נהנה ג"כ ליפא איסורא דכלאים וכן כתב הר"ש
במס' פלאים פ"ק יו"ד והקשו עליו התוס' דא"כ בציצית אמאי איפא לועג לרש כו' ומוכרי
פסות כמו דפטירי מפלאים פטורין מציצית ובנדאי צ"ל דהרשב"א והר"ש ס"ל כהכ"מ
דבציצית פל שלובשו חייב בציצית אפי' ליפא הנאה דכסותה משמע פל שהוא מכסה בו
ונאמר דכן ס"ל להרמב"ם ויצא לי' פן מהה גופה דאמר דבציצית איפא לועג לרש ואי
הוי צריף הנאה דוקא הא אין סברא פלל לומר בו לועג לרש פיון דלא נהנה פלל ובחי
פטור כה"ג ומוכח דבציצית לא צריף הנאה וס"ל להרמב"ם דשוב ילפינן גם לבישה
דכלאים מציצית דלא צריף הנאה *) והא דביבמות אמרינן דצריף הנאה דוקא לא קאי
רק על העלאה דהעלאה הא לא איתקש פלל לציצית וכמו שכתב המג"א בסי' י"ח ס"ק
ג' בשם המרדכי ומש"ה בהעלאה מקרי מוכרי פסות אינו מכונן ושרי ובלבישה אסור
וא"כ בלבישה הא לא שייף פלל הסברא דמצות לאו ליהנות ניתנו ומש"ה גם בשעה
שעובד ממש אשתרי פלאים גבי פהנים ואדרבה עיקר חילוק של הרמב"ם דמחלק גבי
פלאים בין לבישה להעלאה הא יש לומר דיצא לי' מהה סוגי' דערכין דקאמר דבעידן
עבודה אשתרי פלאים גביהו ואיהו מפרש עידן עבודה כפשוטו שעה שעוסק בעבודה
ממש ואי נאמר דגם בלבישה צריף שיהי' הנאה דוקא הא ליפא איסורא דכלאים בשעת
עבודה ומוכח פסותו והא דבתכריכי המת ליפא משום לועג לרש בכלאים יתרץ כמו
שכתבו התוס' בנדה שם דרק בציצית חשו לזה משום דשקולה פכל המצות ובה נוכל
ג"כ לישב שיטת רש"י ביומא דף ס"ט דאמרינן האי נמטא גמרא דנרש שרי' וכ' רש"י
ונ"ל אין בהם משום פלאים דהעלאה דומי' דלבישה דאית בה הנאת חימום הוא דמיתסר
והתוס' חלקו עליו וכתבו דרק בהצעה דלא הוי רק מדרבנן הוא דלא גזרו בקשין אבל
בהעלאה ולבישה דהוי דאורייתא גם בקשין אסורין מה"ת והביאו ראי' לדבריהם מהא
דבערכין קאמר נהי דאשתרי בעידן עבודה ונהי בגדי פהונה קשים הם ולהרמב"ם הא
ניחא ונאמר דרש"י ס"ל פהרמב"ם והא לא כ' ביומא רק דהעלאה שרי דהעלאה בעינן
דומי' דדרף לבישה דאית בי' הנאה ומש"ה מותר בקשין אבל בלבישה ממש דלא צריף
הנאת חימום גם בקשין אסורים ומש"ה גבי בגדי פהונה דהוי לבישה שפיר קאמר
דאשתרי פלאים גביהו ועדיין הדברים הללו צע"ק מסקנות הדברים הנאמרים למעלה

דאין על הרמב"ם שום קושני' מסוגל' דבא לו ולהיפך גם להראב"ד ניחא בפשיטות הך סוגל' דערכין וכמו שנתבאר: הגה"ה * עיין בבבבכות דף י"ח ר' חניא ור' יונתן הוי' שקלי ואזלי בבית הקברות הוי' קשדי' תכלתא דר' יונתן א"ל ר' חניא דלי' פדי שלא יאמרו כו' וכתבו התוס' בד"ה למחר ותימא דבפ' התכלת דף מ"א איתא ההיא שעמא ודאי רמינן ליה משום לועג לרש הרי דיש להם ציצית וע"ש מה שתירצו ושוב הביאו הא דאיתא במס' שמחות שצינה אבא שאול הטילו תכלת מאפיליוני ולכאורה היה נראה לישיב דהך דאבא שאול לא יחלוק על הש"ס כלל דהרי במס' נדה פליגי אמוראי אי מצות בטילות לע"ל ומבואר שם דלמ"ד דאין בטילות אסור לקברו בכלאים דכשיחי' יהי באיסור וא"כ להך מ"ד הא אי אפשר כלל להטיל תכלת בטליתם דכשיחיו לע"ל הא הציצית יהיו פסולים דהטילו להם כשמתו והוי תעשה ולא מן העשוי וגם כשהטילו בחיים מ"מ כשמתו ונעשו הבגדים תכריכין ונאסרו בהנאה ודאי דהציצית פסולים אח"כ כינו דהיו פטורים עד עתה ונמצא הוי אז התכלת פלאים שלא במקום מצוה ומש"ה לא היו נוטין תכלת בטליתיהם ובמנחות לא אמרו רק דלבן מניחין ובבבכות הא הנה קשדי' תכלתא דר' יונתן ומש"ה איכא לועג לרש וכן אבא שאול צינה להתיר התכלת אבל לא הלכו ואינו חולק כלל על הגמ' גם יש לומר דהרי הכי הוי סוגל' דמנחות דשמואל קאמר שם דכלי קופסא חייבין בציצית ומודה בזקן שעשאה לכבודו דפטור דלאו ללבישה עבידא והיא שעמא ודאי רמינן לי' וי"ל דרק אליבא דשמואל קאמר לה דס"ל דכלי קופסא ג"כ חייב וא"כ חי שיש לו בגד של ארבע כנפות מחוייב להטיל בו ציצית אפי' בשעה שאינו נהנה ממנו כלל ומש"ה איכא בו משום לועג לרש אבל לפי מאי דקיי"ל דכלי קופסא פטור מציצית ונמצא ליכא חיובא רק בעת דנהנה מן הבגד מש"ה ליכא לועג לרש כלל כינו דבחי כה"ג ג"כ פטור ואין מטילין להם ציצית ומש"ה אמר לי' דלי' דקיי"ל דלא כשמואל בהא דכלי קופסא ולא היו נוהגין להטיל ציצית: ז והנה השאגת ארי' הקשה על הראב"ד מהא דאיתא בסנהדרין דף מ"ט כה"ג משמש בשמונה פלים הדיוט בארבעה בכתונת במקנס' מצנפת ואבנט ואמרינן שם דלא נישנו בבבבכות פסדון דצריף שיהיו המקנסיים קודם לכל הבגדים והא דאקדמ' תנא לכתונת משום דכתיבא קודם בקרא והקשה הש"א דא"כ אמאי הקדים התנא מצנפת קודם לאבנט והרי בפ' רשע פתיבא אבנט קודם למצנפת ובשלמא להרמב"ם ניחא דמוכרח ללבוש האבנט לבסוף סמוך לגמרי לעבודה משום איסור פלאים אבל להרא"ב דכלאים הותר אפילו שלא לעבודה אמאי לא נקט התנא אבנט קודם למצנפת פסדון הפסוק יעו"ש בדבריו ולכאורה היה נראה לישיב דעד כאן אינו מתיר הראב"ד רק אם הוא לבוש כל הבגדים והוא ראוי לעבוד אבל כל זמן שחסר לו אחד מן הבגדים גם הראב"ד מודה דאיכא איסור פלאים כינו דאינו ראוי לעבוד ועוד דהא אמרינן בכמה דוכתי אין בגדיהם עליהם אין פהונתן עליהם והוי כמו זר ולגבי זר הא פשיטא דאיכא איסור פלאים אם ילבוש אבנט של בגדי פהונה ומש"ה נקט התנא האבנט אחר כל הבגדים.

ואין להקשות על זה מהא דביומא דף כ"ד איתא במה מפיסין רב נחמן אמר בבבבדי חול ורב ששת אמר בבבבדי קודש דאי אמרת בבבבדי חול אגב חביבותא מקרי ועביד וקאמר שם רב ששת מנא אמיןא לה דתניא כו' והממונה בא ונוטל מצנפתו מראשו של אחד מהם ויודעין שממנו פייס מתחיל ואי ס"ד בבבבדי חול מצנפת בבבבדי חול מי איכא והנה

להרמב"ם נראה דאפילו לר"ש דס"ל בבגדי קודש מ"מ לא היו לובשין האבנט בעת הפייס דהא הוי פלאים שלא במקום מצוה ורק שארי בגדים לבשו משום סברא זו דלמא משום חביבותא דעבודה ישפח מללובשו אחר כף אבל באבנט דאין לנו תקנה דאסור ללובשו קודם העבודה לא היו לובשין אותו בע"כ עד אחר הפייס.

אבל להראב"ד דגם שלא לעבודה מותר א"כ הא ודאי דגם האבנט לבשו בעת הפייס דהרי גם בו איכא הך חששא דלמא משום חביבותא דעבודה מקרי ועביד וישפח ללובשו אח"כ וא"כ הא מוכרח בע"כ להראב"ד דס"ל דגם פשהו מחוסר בגדים מותר לו ללבוש האבנט דאם נאמר דכשהו מחוסר בגדים גם הראב"ד ס"ל דאסור אם כן פשהממונה בא ונוטל המצנפת מאחד מהם לסימן בע"כ הנה אותו הפהו מוכרח ג"כ לפשוט תיכף גם האבנט וא"כ למה הי' צריך ליטול ממנו פלל המצנפת הא בלא"ה איכא סימן דכולם הם מלובשים אבנטים והוא בלא אבנט ולמה לו ליטול ממנו גם המצנפת יטול ממנו רק האבנט פיון דבלא"ה מוכרח להסיר האבנט ומוכרח דלהראב"ד גם פשהו בלא מצנפת מותר לו ללבוש האבנט זה אינו קוש' דהא י"ל דהו' ברייתא דתני נטל מצנפתו ס"ל דבאבנט של הדיוט לא הי' בו פלאים פלל אמנם אין אנחנו צריכין לכל זה דבלא"ה ישב שם השאגת ארי' בעצמו קוש'ו בטוב גם להראב"ד יעו"ש: ח והנה השאגת ארי' הקשה להרמב"ם דס"ל דבבגדי פהונה הא דשרי בעת עבודה הוי רק משום עשה דוחה ל"ת ולא בגדר היתר לגמרי הא לא הוי בעידנא דמיעקר ללאו מקיים לעשה דהא מוכרח לשהות זמן מה קודם העבודה ואחר העבודה ונילף מיני' דגם בכל התורה כולה עשה דוחה ל"ת גם אי לא הוי בעידנא וכבר פתבנו לעיל אות ג' ישוב לקוש' זו והש"א בטורי אבן ריש חגיגה פתב בעצמו לתרץ קוש' זו דס"ל להראב"ד פיון דלעולם אי אפשר למ"ע של עבודה להתקיים מבלי לבישה מקודם שפיר מקרי כה"ג בעידנא והביא שפן הוא דעת הפסקי תוס' במס' זבחים דף צ"ז וזהו דלא כמו שפתבו התוס' במס' ב"ב דף י"ג גפי חצי עבד וחצי ב"ח דאמרינן לישא בת חורין אינו יכול לישא שפחה א"י והקשו התוס' דליתי עשה דפו"ר ולדחי ל"ת דלא יהיה קודש ומירצו בשם הר"י דלא הוי בעידנא דהלאו עובר מיד בשעת העראה והעשה אינו מקיים עד גמר ביאה יעו"ש בטורי אבן שיהביא עוד ראיה להפסקי תוס' הנ"ל ובאמת דלכאורה נראה בלא"ה מוכרח דהרמב"ם ס"ל כסברת הפסקי תוס' הנ"ל דהרי דעת הרמב"ם בפ"ק כ"א מהל' אי"ב הלכה א' דבחיבי מיתות ב"ד וחיבי פרישות לוקה גם על קירוב בפ"ק גרידא והקשה השער המלך דא"כ ביבמות דף ג' דאמרינן דקרא דעל' אתי לפטור אחות אשה מיבום ופרי' טעמא דכתב רחמנא עלי' הא לא"ה ה"א אחות אשה מתיבמת דאמי עשה ודחי ל"ת אימר דאמרי' ל"ת גרידא ל"ת שיש בו פרת מי דחי ועדיפא ה"ל להקשות דהא לא הוי בעידנא דהעשה אינו מקיים עד שיבעול ממש והל"ת עובר מיד בשעת נשיקה דהוי קירוב בפ"ק ומירץ השער המלך דהרמב"ם ס"ל פיון דלעולם אי אפשר רק בכה"ג מקרי שפיר בעידנא הרי דבלא"ה ע"כ ס"ל להרמב"ם פן הו' אמת דקוש'ו של שעה"מ יש לישב בפשיטות ואפ' אם נאמר פהתוס' דב"ב דהיכא דהלאו עובר בהעראה והעשה אינו מקיים רק עד גמר ביאה לא מקרי בעידנא מ"מ לא קשה פלל על הרמב"ם דודאי דהו' דהעראה לא דמי פלל לאיסורא של קירוב בפ"ק דהרי הו' איסורא דקירוב בפ"ק נפקא לן בתורת פהנים מקרא דאל כל שאר פשרו לא תקרבו לגלות ערוה לחייב על כל תקרב ועל כל

תגלה וא"כ אין הקירוב בְּשֵׁר בְּעֶצְמוֹ הַאִסוּר רק בְּדָבָר שֶׁהֵבִיֵּאָה שְׁלוֹ הוּי עֲרוּהָ אִז אִסוּר גם הקירוב בְּשֵׁר וְכַדְמִשְׁמַע לְשׁוֹן הַפְּסוּק לֹא תִקְרָבוּ לְגִלוֹת עֲרוּהָ דְלִגְלוֹת עֲרוּהָ הוּי בִּיֵּאָה שֶׁל עֲרוּהָ וְקָאָמַר דְקִירוּב בְּשֵׁר שֶׁל עֲרוּהָ אִסוּר וְכֵן בְּאָבוֹת דֵּר' נִתְּן פֶּרֶק ב' אֵימָא אֵיזְהוּ סִיגָא שְׁעֵשְׂתָהּ הַתּוֹרָה לְדַבְרֵי ת"ל וְאֵל אִשָּׁה בְּנִדַת טְוּמְאָתָה יִכּוֹל יִחַבְקָנָה וַיִּנְשָׁקָנָה וַיִּדְבֵּר עִמָּה דְבָרִים בְּטָלִים תִּלְמוּד לומר לֹא תִקְרָב הָרִי דְקָרִי לְאִסוּרָא דְלֹא תִקְרָב דְהוּי סִיגָא וְגַדֵּר לְבִיֵּאת הַאִסוּר וְז"ל הֶרְמֵב"ם כָּל הַבָּא כּו' אוֹ שְׁחִיבְקָא כּו' לּוֹקֵה שְׁנַאָמַר לֹא תִקְרָבוּ לְגִלוֹת עֲרוּהָ כְּלוּמַר לֹא תִקְרָבוּ לְדַבְרֵים הַמְבִיֵּאִין לִידֵי גִילוּי עֲרוּהָ וּא"כ עֵיקְרוֹ שֶׁל הָרִי אִסוּרָא תְלוּי רק בְּהִבְיָאָה עֲצָמָה וּמִש"ה אִם עֵיקְרָה הֵבִיֵּאָה הוּי הֵיתֵר מְשׁוּם דְעֵשְׂהָ דּוּחָה ל"ת לִיפָא כָּלֵל אִסוּרָא דְקִירוּב בְּשֵׁר דֹּאע"ג דְבִקְרוּב בְּשֵׁר לֹא מְקַנְיָם הָעֲשָׂה מ"מ הָא לֹא אִסְרָה תּוֹרָה רק קִירוּב בְּשֵׁר שֶׁל עֲרוּהָ וְכֵאֵן הָא אֵינוֹ שֶׁל עֲרוּהָ פִּינּוֹן דָּאִם יִבְעוּל יִהְיֶה בְּהֵיתֵר וְלֹא דְמֵיָא כָּלֵל לְמָה שְׁכֻתָּבוּ הַתּוֹס' דְכִינּוֹן דְלֹא יִהְיֶה קֹדֶשׁ עוֹבֵר בְּהֵעֲרָאָה וְעֵשְׂהָ דְפו"ר לֹא הוּי רק בְּגַמֵּר לֹא מְקָרִי בְּעֵידָנָא דְהֵעֲרָאָה הוּי אִסוּר מִצַּד עֲצָמוֹ וְאֵינוֹ תְלוּי כָּלֵל בְּגַמֵּר הֵבִיֵּאָה וּמִש"ה אע"ג דְבְּגַמֵּר מְקַנְיָם עֵשְׂהָ מ"מ בְּעַת הֵעֲרָאָה עוֹבֵר הִל"ת וְלֹא הוּי בְּעֵידָנָא: [ט] וְכֵזָה נִתְחַדֵּשׁ לָנוּ בְּהָא דְאֵימָא בְּשׁו"ע אה"ע ס' קמ"ג סְעִיף י"ח אָמַר לָה ע"מ שְׁתַּבְּעֵלִי לְפָלוּנִי נִתְקַנְיָם הַתְּנָאִי וְכָל שְׁנִבְעֵלָה לּוֹ בֵּין בְּזִנּוּת בֵּין בְּנִשְׁוֹאִין ה"ז גִּט וְאִם לֹא נִתְקַנְיָם הַתְּנָאִי מְבֹאָר בְּגִיטִין דָּף פ"ד דְאֵינוֹ גִּט וְלִכְאוּרָה לְפִי מָה דְמְבֹאָר בְּשׁו"ע אה"ע ס' קמ"ד סְעִיף ד' דִּישׁ אֹמְרִים דְעַל מְנַת לֹא הוּי כְּמַעֲכָשִׁיו וְלִדְיָהוּ הָא גַּם אִם לֹא נִתְקַנְיָם הַתְּנָאִי צָרִיף לְהֵיוֹת גִּט דְהָא לְדִידְהוּ לֹא חָל הַגִּט רק בְּעַת הֵבִיֵּאָה וּמִקְוֹדִם הוּיָא אִשְׁתַּ אִישׁ גְּמוּרָה וְנִמְצָא אִסוּרָה לְהֶרְמֵב"ם מְדֹאוּרֵיִתָּא לְהַבְעֵל לְפָלוּנִי מְשׁוּם הַקִּירוּב בְּשֵׁר שְׁקוּדִם הֵבִיֵּאָה וְשׁוּב הוּי תְּנָאִי שְׁאֵי אֶפְשָׁר לְקַיְמוֹ בְּסוּפּוֹ דְהַתְּנָאִי בְּטַל וְהַמְעֵשָׂה קִיָּם וְכִמוֹ בַּע"מ שְׁתַּבְּעֵלִי לְאָבָא אָבֵל לְדַבְרֵינוּ אֵינוֹ דְהָא פִּינּוֹן דְהֵבִיֵּאָה יִהִי הֵיתֵר מִמִּילָא גַּם מִקְוֹדִם לִיפָא אִסוּרָא דְאוּרֵיִתָּא וְכ"ע מוֹדִים דְבִלָּא נִתְקַנְיָם לֹא הוּי גִּט וּא"כ לִיפָא לְהוֹכִיחַ מְזָה כָּלֵל דְהֶרְמֵב"ם ס"ל כְּסִבְרָתָם שֶׁל הַפְּסָקִי תּוֹס' הַנָּ"ל אֶמְנָם הָא קָשָׁה לִי עַל הַסְּנוּגְיָא דִּיבְמוֹת דְהָא אֶפְילוֹ אִם נֶאֱמַר דְעֵשְׂהָ דּוּחָה ל"ת שְׁיֵשׁ בּוֹ כֶּרֶת מ"מ הֵיאָף אֶפְשָׁר לִיבָם חֲיִיבֵי כְּרִיתוֹת מְשׁוּם עֵשְׂהָ דּוּחָה ל"ת וְהָרִי אַחֵר הֵבִיֵּאָה נְשִׂאָרַת בְּאִסוּר אַחֻת אִשָּׁה פִּינּוֹן דְהָא דְמֵיִבָּם הוּהוּ מְשׁוּם דִּיחֻוִי וְכִמוֹ דְאֵימָא בִּיבְמוֹת דָּף כ' גְּבִי חֲיִיבֵי לְאוּיִן דְמָה"ת מוֹתֵר בְּיָבוּם רק גְּזֵרָה בִּיָּאָה רֵאשׁוּנָה אִטּוּ בִּיָּאָה שְׁנִי' וּא"כ מִיָּד כְּשֶׁבְעֵלָה וְקִנְיָם הַמְצָנָה נְשִׂאָרַת בְּאִסוּרָא וְאִם"כ כְּשִׁפּוּרֵשׁ הָא הוּי אִסוּר כֶּרֶת עַל הַפְּרִישָׁה וְכַדְאֵימָא בְּשִׁבּוּעוֹת דָּף י"ד הִי' מְשֻׁמֵּשׁ עִם הַטְּהוּרָה וּא"ל נְטִמְאֵתִי וּפְיִרְשׁ מִיָּד חֵיּוּב וְהֵיאָף ס"ד דִּיהֵיָה מוֹתֵר לִיבָם מְשׁוּם עֵשְׂהָ דּוּחָה ל"ת וְאִי דִּימְתִין עַד שְׁיָמוֹת הָאָבֵר וְכַדְאֵימָא בְּשִׁבּוּעוֹת שָׁם דְאַכְתִּי לְמ"ד מְשֻׁמֵּשׁ מֵת בְּעֵרִיוֹת חֲיִיב מֵאִי אִיפָא לְמִימֵר וְדוּחַק לומר דְכָל הָרִי סוּגְיָא דִּיבְמוֹת אֲזַלָּא רק לְמ"ד מְשֻׁמֵּשׁ מֵת בְּעֵרִיוֹת פְּטוּר רק הָא י"ל דְבִשְׁלָמָא בְּשִׁבּוּעוֹת הָא אֵיירִי בְּבִיֵּאָה גְּמוּרָה וּמִש"ה חֲיִיב כְּשִׁפּוּרֵשׁ פִּינּוֹן דְהוּי עֲדִינּוֹ בִּיָּאָה עַד שְׁיִוצֵא מְכָלֵל הֵעֲרָאָה אָבֵל לְעַנְיָן יָבוּם דְבְּהֵעֲרָאָה מְקַנְיָם מְצַנֵּת יָבוּם וְלֹא יַעֲשֶׂה רק הֵעֲרָאָה דְגַם בְּלֹא"ה מְוֹכַרְח לְהֵיוֹת כֵּן כְּמִש"כ הַתּוֹס' בְּדָף כ' ד"ה גְּזֵרָה וְכִינּוֹן שְׁפִירֵשׁ מִיָּד הָרִי תִיִּכְרֵף בְּהַתְּחַלַּת הַפְּרִישָׁה שׁוּב לִיפָא בִּיָּאָה כָּלֵל וְלֹא שְׁיָיָף לומר שְׁיָהֵיָה חֲיִיב עַל הַפְּרִישָׁה: אָבֵל לְהֶרְמֵב"ם דס"ל דְבְּחֲיִיבֵי כְּרִיתוֹת גַּם קִירוּב בְּשֵׁר אִסוּר מְדֹאוּרֵיִתָּא הָא קָשָׁה דְהֵיאָף אֶפְשָׁר לִיבָם דְהָא גַּם בְּעַת הַפְּרִישָׁה עֲדִינּוֹ אִיפָא קִירוּב בְּשֵׁר וְכַדְאֵי דוּחַק גְּדוּל לומר

דְּכַל הַסּוּגִיָּא אֲזֵלָא רַק לְמַ"ד דְּהַעֲרָאָה הוּי נְשִׁיקָה וּמַש"ה מִיַּד פְּשׁוּרֵשׁ לִיפָא קִירוּב בְּשׁוּר
דְּהָא קִי"ל הַעֲרָאָה זֹו הַכְּנַסְתָּ עֲטָרָה אֲלָא וּדְאִי דְּהַרְמַב"ם ס"ל דְּכַל מַה דְּמוֹכְרַח לְהִיּוֹת
לְעוֹלָם אַחַר הַבִּיאָה עֲשֵׂה דְיַבּוּם דּוֹחָה אוֹתָהּ פִּינּוּן דַּא"א בְּלֵא"ה וְכַסְבְּרְתוּן שְׁל הַפְּסָקִי תוּס'
דְּזַבְּחִים הַנְּ"ל: סִימָן ב יַחְקוֹר עוֹד בְּעַנְוֵן מַחְלֻקָת הַרְמַב"ם וְהַרְאָב"ד בְּהַדְּכֵלָאִים בְּבַגְדֵי
פְּהוּנָה: הִנֵּה לְכַאוּרָה קָשָׁה לִי עַל הַרְאָב"ד דְּבַפְּרָק רֵאשׁוֹן דְּכָלִים מְשֻׁנָּה ט' אֵיתָא אָמַר ר'
יוֹסִי בְּחַמְשָׁה דְּבָרִים בֵּין הָאוּלָם וְלַמְזַבְּחַ שְׁנָה לְהִיכָל שְׁאִין בַּע"מ וּפְרוּעֵי רֵאשׁ וּשְׁתוּנֵי יַיִן
נְכַנְסִין לְשֵׁם כּו' וְהַקָּשָׁה הַר"ש אֲמַאי לֹא חָשִׁיב גַּם מְחַנְסֵרֵי בְּגָדִים וְחִירָץ מְשׁוּם דְּלַפְעָמִים
נְכַנְסִין לְתַמְנָן פְּדַתְמִיָּא בְּתוֹסְפָתָא הַפֵּל נְכַנְסִין לְתַמְנָן כּו' מְצוּנָה בְּכַהֲנִים כּו' וְכַשְׁהַפְּהִינִים
נְכַנְסִין קְאָמַר דְּכַל הַנִּי אִין נְכַנְסִין וְכַמוֹ לְעַבּוּדָה אַבְּל לְלַבְּנוֹשׁ הַבְּגָדִים אִי אֲפָשָׁר מְשׁוּם
פְּלֵאִים דְּלֹא הִנְתְּרוּ אֲלָא לְעַבּוּדָה וְעוֹד דְּלֹא נִיתְּנוּ לְהִנּוּת בְּהוֹן פְּדַאמְרִינוּן בְּפָרַק בָּא לוֹ
עַכ"ד הַר"ש וְהִנֵּה לְכַאוּרָה תִּירוּץ הַשְּׁנִי שְׁל הַר"ש הוּא מְחַנְסֵר הַבְּנָה דְּהָא אֲדַרְבָּא בְּפָרַק
בָּא לוֹ דָּף ס"ט מְסַקִּינוּ דְּבַמְקַדָּשׁ נִיתְּנוּ לְהִנּוּת בְּהוֹן וּמוֹתְרִין לְלוּבָשׁם אֲפִילוּ שְׁלֹא לְעַבּוּדָה
וְהָא צְרִיף לֹאמַר דְּכַנּוּנַת הַר"ש דַּס"ל כַּמַּש"כ הַתּוֹס' בְּיוֹמָא שָׁם ד"ה בְּגָדֵי פְּהוּנָה דְּהָא
דְּנִיתְּנוּ לְהִנּוּת בְּהוֹן הוּי רַק בְּלַבְּשׁוֹן לְעַבּוּדָה אַבְּל לְלוּבָשׁם לְכַתְּחִילָה שְׁלֹא לְעַבּוּדָה אֲסוּר
אֲפִי בְּמַקְדָּשׁ וְהוֹכִיחוּ זֶה מְהָא דְּאֵיתָא בַּמַּס' קִידוּשֵׁין דָּף נ"ד דְּבַגְדֵי פְּהוּנָה נִיתְּנוּ לְהִנּוּת
בְּהוֹן לְפִי שְׁלֹא נִיתְּנָה תוֹרָה לְמַלְאָכֵי הַשְּׁרַת פִּי שְׁוִיכְלוּ לְהַזְהֵר וּלְפּוֹשְׁטָן תִּיכְף אַחַר
הַעֲבּוּדָה וְהוֹכִיחוּ מְזָה דְּהָא לְלוּבָשׁוֹ לְכַתְּחִילָה שְׁלֹא לְעַבּוּדָה אֲסוּר דְּבָזָה הָא יְכוּלִין לְהַזְהֵר
וְזוֹ שְׁפַתְב הַר"ש דְּלֹא נִיתְּנוּ לְהִנּוּת בְּהוֹן פִּירוּשׁוֹ לְלוּבָשׁם לְכַתְּחִילָה שְׁלֹא לְעַבּוּדָה וְהָא
דְּכַתְּב הַר"ש פְּדַאמְרִינוּן בְּבָא לוֹ אַע"ג דְּמַסְוִיג' דְּבָא לוֹ לִיפָא שׁוּם הוֹכְחָה לְזָה וְרַק הַתּוֹס'
הוֹכִיחוּ שָׁם כֵּן מְסוּגִיָּא דְּקִידוּשֵׁין צְרִיף לֹאמַר דְּכַנּוּנַת הַר"ש הוּי פְּדַפִּירְשָׁנוּ בְּבָא לוֹ וַא"כ
הָא יֵשׁ לֹאמַר דְּהַרְמַב"ם לְשִׁיטְתוֹ שְׁפַתְבוּ בְּפָרַק ח' מַהל' פְּלִי הַמְקַדָּשׁ בְּגָדֵי פְּהוּנָה נִיתְּנוּ
לְהִנּוּת בְּהוֹן לְפִיכְף פְּהוֹן לּוּבָשׁם בְּיוֹם עַבּוּדְתוֹ בֵּין בְּעַת עַבּוּדָה וּבֵין שְׁלֹא לְעַבּוּדָה חוּץ מִן
הָאֲבָנִט כּו' הַרִי דַּס"ל לְהַרְמַב"ם דְּלֹא פְּהַתּוֹס' דְּיוֹמָא רַק ס"ל דְּנִיתְּנוּ לְהִנּוּת בְּהוֹן דְּאֲפִילוּ
לְלוּבָשׁם לְכַתְּחִילָה שְׁלֹא לְעַבּוּדָה מוֹתֵר וְכֵן הוּא דְּעַת רַש"י בַּמַּס' קִידוּשֵׁין דָּף ס"ו דְּלַגְמֵרֵי
מוֹתְרִים בְּהַנָּאָה וַא"כ לְדִידִי אִי אֲפָשָׁר לֹאמַר פְּפִי תִי הַשְּׁנִי שְׁל הַר"ש וּמוֹכְרַח לֹאמַר כַּתִּי
הַרֵאשׁוֹן דְּמְשׁוּם אֲסוּר פְּלֵאִים לֹא חָשִׁיב ר' יוֹסִי מְחַנְסֵרֵי בְּגָדִים וּמַש"ה פּוֹסֵק הַרְמַב"ם
כֵּן וַא"כ הָא תִּיקְשָׁה לְכַאוּרָה עַל הַרְאָב"ד דְּבַפְּרָק ח' מַהל' פְּלִי הַמְקַדָּשׁ הַשִּׁיג עַל הַרְמַב"ם
בְּמַה שְׁפַתְבוּ חוּץ מִן הָאֲבָנִט וְכַתְּב דְּגַם הָאֲבָנִט מוֹתֵר לְלַבְּנוֹשׁ הַרִי דַּס"ל דְּגַם בְּלַבִּישָׁה
לְכַתְּחִילָה מוֹתֵר גַּם בְּאֲבָנִט וְלִיפָא לֹא אֲסוּר הַנָּאָה וְלֹא אֲסוּר פְּלֵאִים וְלְדִידִי תִיקְשָׁה
אֲמַאי לֹא חָשִׁיב ר' יוֹסִי גַם מְחַנְסֵרֵי בְּגָדִים.

גַּם קָשָׁה לִי טוּבָא דְּבָרֵי הָרֵא"ש דְּבַפִּירוּשׁוֹ עַל מַס' פְּלִים הַקָּשָׁה קוּשְׁי' הַר"ש וְכַתְּב רַק
תִּי הַרֵאשׁוֹן דַּא"א מְשׁוּם פְּלֵאִים וְזֶהוּ פְּדַעַת הַרְמַב"ם וּבַפִּירוּשׁ הָרֵא"ש לְהַל' צִיצִית פְּתַב
לְהַדְּיָא דְּבַגְדֵי פְּהוּנָה אִין בְּהֵם מְשׁוּם פְּלֵאִים דְּלֹא נִיתְּנָה תוֹרָה לְמַלְאָכֵי הַשְּׁרַת וְהַרִי הוּא
סוּתֵר אֵת עַצְמוֹ וַצ"ע: [ב] אֲמָנָם בְּאֲמַת גַּם לְהַרְמַב"ם קָשָׁה קוּשְׁי' זֹו דְּהִנֵּה לְתִי הַרֵאשׁוֹן
שְׁל הַר"ש קָשָׁה לִי טוּבָא דְּהָא לְפִי זֶה מוֹכַח דַּר' יוֹסִי ס"ל דְּבַאֲבָנִט שְׁל פְּהוֹן הַדְּיוּט הִנֵּה
בוּ פְּלֵאִים וְגַם מוֹכַח דְּאֲסוּר פְּלֵאִים אֲסוּר שְׁלֹא לְעַבּוּדָה פְּהַרְמַב"ם לְכַאוּרָה הַנִּיב' דְּבָרִים
סוּתְרִים זֶה אֵת זֶה דְּבַנְזִיר דָּף כ"ז תַּנּוּן הָאִישׁ מְדִיר אֵת בְּנוֹ בְּנְזִיר וְקָאמַר שָׁם ר' יוֹחָנָן
הַלְכָה הִיא בְּנְזִיר וַר"י בַּר"ח קָאמַר מְשׁוּם ר"ל כְּדִי לְחַנְכוֹ בְּמַצּוֹת וּפְרִיף הַגַּמ' דְּלַמְ"ד

לחנכוּהָא קַעֲבִיד הַקְּפָה וּמְשַׁנֵּי קְסָבֵר הַקְּפַת כָּל הָרָאֵשׁ דְּרַבְּנָן וְאַתִּי חִינּוּף דְּרַבְּנָן וְדַחֵי הַקְּפָה דְּרַבְּנָן וּפְרִיָּה עוֹד הָא הֵוִי חוֹלִין בְּעֵזְרָה וּמְשַׁנֵּי קְסָבֵר חוֹלִין בְּעֵזְרָה לָאו דְּאוֹרְיִיתָא וּכְבָר מְפֹרָסִים הַקְּוֹשֵׁי דְלֵהֲרַמְבַּ"ם דְּסִבְרָא לֵיהּ דָּאִם לְבָשׁוּ הָאֲבָנִט לֹקִים הָרֵי דְהֵוִי לְדִידֵיהּ אִיסוּרָא דְאוֹרְיִיתָא וְאִם כֵּן תִּיקָשָׁה לְמֵאֵן דְּאָמַר לְחַנְכוּ הַיָּאָף יִלְבָּשׁוּ הַפְּהָגִים בְּגֵדֵיהֶם דְּהֵוִי פְלָאִים שְׁלָא לְעִבּוּדָה וְעֵינָן שְׁמֵם בְּקוּוֹטְרָס אַחֲרוֹן לְשַׁאֲגַת אַרִי' שְׁהוּבָא קְוֹשֵׁי זֹו בְּשֵׁם הַגָּאוֹן מוהר"ר יַעֲקֹב מֵאִיר ז"ל וְהוּא ז"ל מְתַרְץ לֵה דְנֶאֱמַר דַּמ"ד דַּס"ל לְחַנְכוּ ס"ל דְּבִאֲבָנִט שְׁל פִּהֵן הַדְּיוּט לֹא הֵיָה בּוּ פְלָאִים וְהֵגַם דְּלִפּוּם רַהֲיִטָא נִרְאָה דְּהֵוִי קִצְת דַּחֲסֵק מ"מ לְהֲרַמְבַּ"ם בְּנֻדָּי מְוֹכָרַח לֹמַר כֵּן דְּלֵמֵאֵן דַּס"ל דְּהֶאֱבָנִט שְׁל כַה"ד פְּלָאִים ס"ל ע"כ הִלְכָה הִיא בְּנֻזִיר וְהֵיָה בְּנֻזִיר שְׁמֵם אִיתָא לִימָא כְּתַנָּאֵי עַד מְתִי מְדִיר אֶת בְּנֻזִיר בְּנֻזִיר עַד שְׁיָבִיא ב' שְׁעֵרוֹת דְּבָרֵי רַבִּי ר' יוֹסִי בַר יְהוּדָה אֹמַר עַד שְׁיִגִיעַ לְעוֹנַת גְּדָרִים מֵאִי לָאו בָּהָא קְמַפְלָגִי דְּרַבִּי סָבֵר הִלְכָה מִש"ה ס"ל עַד שְׁיָבִיא ב' שְׁעֵרוֹת וְר' יוֹסִי בַר יוֹסִי ס"ל לְחַנְכוּ וּמִש"ה ס"ל עַד שְׁיִגִיעַ לְעוֹנַת גְּדָרִים וְדַחֵי לֹא דַכ"ע סְבִירָא לֵיהּ הִלְכָה הִיא וְהָא דְאָמַר ר"י בַר יוֹסִי עַד שְׁיִגִיעַ לְעוֹנַת גְּדָרִים מִשׁוּם דַּס"ל מְוֹפְלָא הַסְּמוּף לְאִישׁ הֵוִי דְּאוֹרְיִיתָא וְרַבִּי סָבֵר מְוֹפְלָא סְמוּף לְאִישׁ דְּרַבְּנָן וְאִי בְּעִית אִימָא דַכ"ע ס"ל לְחַנְכוּ וּמְוֹפְלָא הַסְּמוּף לְאִישׁ דְּרַבְּנָן וְרַבִּי ס"ל אֶתִּי חִינּוּף דְּרַבְּנָן וְדַחֵי מְוֹפְלָא הַסְּמוּף לְאִישׁ דְּרַבְּנָן וְר"י בַר יוֹסִי סָבֵר לֹא דַחֵי הָרֵי חִינּוּן דְּלַמְ"ד דְּאִין הָאֵב מְדִיר אֶת בְּנֻזִיר רַק עַד שְׁיִגִיעַ לְעוֹנַת גְּדָרִים מְוֹכָרַח לְדִידֵיהּ חֲדָא מְהֵנִי שְׁנֵי הַסְּבָרוֹת אוֹ דַּס"ל דְּהֵוִי רַק לְחַנְכוּ וְרַק אִם נֶאֱמַר דַּס"ל מְוֹפְלָא הַסְּמוּף לְאִישׁ דְּאוֹרְיִיתָא מְצִי ס"ל דְּהֵוִי הִלְכָה.

וְהָרֵי בְּנֻזִיר שְׁמֵם אִיתָא בְּרִיִּיתָא מְעֵשָׂה בַר חֲנִינָא שְׁהִדִירוּ אָבִיו בְּנֻזִיר וְהִבִּיאֻ אָבִיו לְפָנֵי ר"ג לְבֹוּדְקוֹ לִידַע אִם הִבִּיא ב' שְׁעֵרוֹת אִם לֹא ר' יוֹסִי אֹמַר לִידַע אִם הִגִיעַ לְעוֹנַת גְּדָרִים אִם לָאו הָרֵי דַס"ל לַר' יוֹסִי דְאִינוּ מְדִירוּ רַק עַד שְׁיִגִיעַ לְעוֹנַת גְּדָרִים וְא"כ לְפִי תַּרְוִיץ הָרָאֵשׁוֹן שְׁל הַר"ש דַּמִּש"ה לֹא חָשִׁיב ר' יוֹסִי מְחַוְסְרֵי בְּגָדִים מִשׁוּם אִיסוּר פְּלָאִים הָא מְוֹכָרַח ע"כ דַּס"ל לַר' יוֹסִי הִלְכָה הִיא דְּהָא אִי אֶפְשָׁר לְסַבּוֹר לְחַנְכוּ דְּהַיָּאָף יִלְבָּשׁוּ הַפְּהָגִים פְּלָאִים וְאֶפ"ה הָא קְאָמַר ר' יוֹסִי לִידַע אִם הִגִיעַ לְעוֹנַת גְּדָרִים וְא"כ הָא מְוֹכָרַח ע"כ דַּס"ל לַר' יוֹסִי מְוֹפְלָא הַסְּמוּף לְאִישׁ הֵוִי דְּאוֹרְיִיתָא וְא"כ תִּיקָשָׁה לָן טוּבָא בָּהָא דְּבַמְס' גִּדְהָ דָּף מ"ו ס"ל לְרַב פְּהֵנָא מְוֹפְלָא סְמוּף לְאִישׁ הֵוִי דְּרַבְּנָן וְר' יוֹחָנָן וְר"ל ס"ל דְּהֵוִי דְּאוֹרְיִיתָא וְקְאָמַר אַבְיִי ת"ש קֶטֶן שְׁלָא הִבִּיא ב' שְׁעֵרוֹת ר' יְהוּדָה אֹמַר אִין תְּרוּמְתוֹ תְּרוּמָה ר' יוֹסִי אֹמַר עַד שְׁלָא בָּא לְעוֹנַת גְּדָרִים אִין תְּרוּמְתוֹ תְּרוּמָה מְשַׁבָּא לְעוֹנַת גְּדָרִים תְּרוּמְתוֹ תְּרוּמָה כּו' אֶלָּא אִי אֶמְרַת דְּרַבְּנָן אֶתִּי גְּבָרָא דְּרַבְּנָן וּמְתַקֵּן לְטִיבְלָא דְּאוֹרְיִיתָא וְדַחֵי קְסָבֵר ר' יוֹסִי תְּרוּמָה בְּזִמְן הִזְהָ דְּרַבְּנָן וּשְׁקִיל וְטָרִי הַגַּמ' שְׁמֵם טוּבָא הַיָּאָף קְסָבֵר ר' יוֹסִי בְּתְרוּמָה בּוּזָה"ז וּבְנֻדָּי דְּלַתִּי הָרָאֵשׁוֹן שְׁל הַר"ש קָשָׁה דְּהַיָּאָף הֵוִי גִיחָא לִי לְהַגְמ' בְּנֻדָה לֹמַר דַּר' יוֹסִי ס"ל מְוֹפְלָא סְמוּף לְאִישׁ הֵוִי דְּרַבְּנָן דְּהָרֵי אִיהוּ ס"ל דְּבִאֲבָנִט הֵיָה פְּלָאִים מְדָלָא חָשִׁיב גַּם מְחַוְסְרֵי בְּגָדִים וְא"כ ס"ל ע"כ הִלְכָה הִיא בְּנֻזִיר וְאֶפ"ה ס"ל עַד שְׁיִגִיעַ לְעוֹנַת גְּדָרִים וּמְוֹכָרַח דְּסִבְרָא לֵיהּ דְּמוֹפְלָא הֵוִי דְּאוֹרְיִיתָא אֶמְנָם ע"ש בְּנֻזִיר בְּעוּבָדָא דַּר"ח שְׁהִבִּיאֻ אָבִיו שְׁפַתְבוּ הַתּוֹסְפּוֹת דְּבַתּוֹסְפַתָּא אִיתָא ר' יוֹסִי בַר יְהוּדָה אֹמַר לִידַע אִם הִגִיעַ לְעוֹנַת גְּדָרִים וְאֶפְשָׁר דְּכֵן הֵיָה גּוֹרֵס הַר"ש אֶבְל לְפִי גִירְסַתִּינוּ בַּגַּמ' ר' יוֹסִי אֹמַר לִידַע אִם הִגִיעַ לְעוֹנַת גְּדָרִים קָשָׁה: [ג] וּבְדַבְּרֵינוּ אֵלֶּה נִתְּיָשְׁבוּ לִי דִּיבּוּר תּוֹסְפּוֹת אֶחָד אֲשֶׁר לְפּוּם רַהֲיִטָא הֵוִי קָשָׁה לִי טוּבָא דְּבַחְוֹלִין דָּף כ"ח פְּרִיָּה הַגַּמ' לְמַ"ד דַּס"ל אִין שְׁחִיטָה לְעוּף מִן

התורה מהא דתנו מלק בסכין מטמא בגדים בבית הבליעה ואי אין שחיטה לעוף מה"ת
וסגי לי' בנחירה נהי דכי תבר לי' שדירה ומפרקת הוי' טרפה תהני לה ספין לטהרה מידי
גבלה וכתבו התוס' בד"ה תהני דהו' פירכא ליתא לר' יוסי דס"ל בנבחים דף ס"ט דרק
שחיטת עוף מטהרת טרפתה מידי גבלה אבל מליקה אינו מטהר טרפתה מידי גבלה
ובדפוס הגיהו על הגליון בדברי התוס' הללו שלא כדת והרבה הי' לדבר על המדפיסים
כעת הגהות על גליון הש"ס ולא נדעו מי המחברם אלא לר"מ פריה דקאמר התם דמליקה
נמי מטהרת ולכאורה הוי קשה לי טובא על התוס' דהא י"ל דעד כאן לא מחלק ר' יוסי
בין שחיטת עוף למליקה רק משום דס"ל יש שחיטה לעוף מן התורה אבל אי נאמר דאין
שחיטה לעוף מה"ת אפשר דאין סברא כלל לחלק בעוף בין שחיטה למליקה ומש"ה
אע"ג דעיקר הדבר דבעוף מטהר שחיטתו את טריפתו מנבלה ילפינו לה בנבחים שם
מבהמה ובבהמה הא אינו מטהר רק שחיטה מ"מ גבי עוף אין סברא כלל לחלק ביניהם
למ"ד אין שחיטה לעוף מה"ת ור' יוסי דמחלק הוא משום דס"ל יש שחיטה לעוף וא"כ
הא פריה הגמ' שפיר מהו סתם משנה למ"ד דס"ל אין שחיטה לעוף מה"ת וה"ה דהוי
מצי להקשות לי' מדברי ר' יוסי גופה רק עדיפא פריה לי' מהו סתם משנה אבל לדברינו
כתבו התוס' שפיר דהרי מדחזינו בנדה דס"ל להגמ' דר' יוסי מצי ס"ל מןפלא סמוך
לאיש דרבנו וא"כ יהי' מוכרח דס"ל לחנכו מדקאמר עד שיגיע לעונת נדרים ונהרי בנזיר
שם פריה למ"ד לחנכו הא קאכל הפהו מליקה ומשני קסבר אין שחיטה לעוף מה"ת הרי
דס"ל להגמ' דגם ר' יוסי מצי ס"ל אין שחיטה לעוף ואפ"ה הא ס"ל לר' יוסי דרק שחיטת
עוף מטהר טרפתה ולא מליקתה וכתבו התוס' שפיר ונהדר לדין דלגירסא דידן הא
קשה על תי' ראשון של הר"ש: ד ולכאורה הנה נראה בדעת הר"ש דהוא דיעה שלישית
דחולק על הראב"ד במה דס"ל דמותר לכתחילה ללבוש האבנט גם שלא לעבודה ואיהו
ס"ל דאסור וחולק גם פן על הרמב"ם במה שכתב דבלבשו שלא לעבודה לוקין הרי
דס"ל דהוי דאורייתא ואיהו ס"ל דאיסורא מה"ת ליפא בלובש שלא לעבודה ונהי רק
איסורא מדרבנן והסברא לזה נאמר דהו' תי' של הר"ש אזל בשחיטתו של רש"י ביומא
דף ס"ט דס"ל דכלאים קשין אין בהן פלאים אפי' בלבישה גמורה ונהרי בגדי פהונה
קשים הם ואם פן מותרים מדאורייתא אפילו בלבישה ומה דקשה על שיטת רש"י מהא
דריש ערכין דקאמר פהנים איצטריכא לי' דאשתרי פלאים גבייהו כפר תי' המאור סוף
פ"א דביצה הביאותי לקמן בסי' ג' ורק מדרבנן ס"ל להר"ש דאסור בלבישה אפילו
בקשין וסברא זו מצאנו בשיטה מקובצת סוף פ"א דביצה שכתב להדיא פן בשם מורו
הרב דקשין מותרים מה"ת אפילו בלבישה ומדרבנן אסורין בלבישה דעכ"פ איפא הנאה
קצת שמתקשט בהן ומש"ה בנכנסין לתמן פיון דע"פ דין תורה אינו צריך ללבוש הבגדים
לא הצריכו חכמים ללבוש הבגדים ולעבור על איסור דרבנן ומש"ה אע"ג דלפי"ז יהי'
מוכרח דס"ל לר' יוסי דבאבנט של הדיוט הי' בו פלאים מ"מ מצי ס"ל לחנכו דכיון
דבלבישתו לא הוי רק איסורא דרבנן אמי חינוך נדחי לי' וכמו דדחי לאיסורא דרבנן
דהקפת פל הראש ושפיר נסתפקה הגמ' בנדה היא ס"ל לר' יוסי במופלא אי הוי
דאורייתא או דרבנן אבל להרמב"ם דס"ל דלוקים על האבנט הא ס"ל דהוי איסורא
דאורייתא הא א"א לומר פתרוץ פראשון של הר"ש וגם תי' השני של הר"ש הא ג"כ
א"א לומר לדידן' וכמו שכתבנו באות ב' דהרמב"ם הא ס"ל דהא דניתנו ליהנות בהן

היינו דגם לכתחילה מותר ללבוש וא"כ גם להרמב"ם קשה אמאי לא חשיב ר' יוסי מחוסרי בגדים: ועוד דהא בלא כל הנ"ל נראה דלהרמב"ם אי אפשר כלל לומר פתירושו של הר"ש דמש"ה לא חשיב ר' יוסי מחוסרי בגדים משום דלפעמים נכנסין לתמן ואז לא הי' אפשר ללבוש הבגדים דזה ניחא אם נאמר דאיסור מחוסרי בגדים הוי רק בעבודה ולא על ביאה רקנית אבל הרמב"ם הא פסק בפירוש מה' ביאת המקדש כל פהו שיש בו מום לא יכנס מן המזבח ולפנים ואם עבר ונכנס לוקה אע"פ שלא עבד וכתב המשנה למלך בפירוש מה' ביאת המקדש דלדידן כ"ש דזר חייב גם בביאה רקנית בין האולם ולמזבח יעו"ש ולפי"ז נדאי נראה דגם מחוסרי בגדים חייבים גם על ביאה רקנית דהרי לפינן מחוסרי בגדים מזה דאין בגדיהם עליהם אין פהונתו עליהם וכדאייתא בזבחים דף י"ב ועוד דהרי כתב הפסח משנה בפירוש מה' ביאת מקדש דמדברי הרמב"ם משמע דשתי יין מונהר גם על פניסה לחודה מן המזבח ולפנים ובאמת דכן הוא מבואר להדין בספר מגן המצות להרמב"ם דמונהר אביאה גרידתא וע"ש בל"ת נהרי בזבחים דף י"ח לפינן שתי יין ומחוסרי בגדים זה מזה בג"ש דחוקה ומכל זה מוכרח דגם בלא עבד מונהר מחוסרי בגדים להרמב"ם וא"כ הא נדאי דלדידן פהנים הנכנסין לתמן צריכין ללבוש הבגדים להרמב"ם ולא שיהי' כלל לא איסור הנאה ולא איסור פלאים הן אמת דאליבא דר"ל דס"ל ביומא דף כ"ג דהרמת הדשן פשר בשני פלים ולא הי' לובש רק את המכנסים וכתונת אבל מצנפת ואבנט לא הי' לובש להרמת הדשן הרי נראה נדאי דלביאה רקנית אין צריך כל הארבעה בגדים לבין האולם ולמזבח דלא עדיף מנכנס להרמת הדשן וצ"ע] ועכ"פ להרמב"ם א"א לומר כתי' הר"ש וגם דהא כבר נתבאר לעיל מה שקשה על הרא"ש דבה' ציצית כתב פדעת הראב"ד דלבישת האבנט הי' מותר לגמרי ובמס' פלים כתב דמש"ה לא חשיב מחוסרי בגדים משום איסור פלאים וגם דתי' השני של הר"ש במש"כ דלא ניתנו ליהנות בהן קשה וכמש"כ באות א' ומה שכתבנו לפירושו הוא דחוק כמבואר למענין ועל פן נראה לומר בכוננתו של הר"ש דהכי פירושו דלפעמים נכנסין לתמן איזה דבר המעכב עבודה וכגון מזבח שנפגם דאמרינן בזבחים דף נ"ט דכל הזבחים שנזבחו אז פסולין וא"כ אז הוי בעזרה כמו במדינה דאמרינן בפירוש בא לו דבמדינה לא ניתנו ליהנות בהן ואתי' שפיר שני תירוצים של הר"ש כפשוטו דכיון דאז אינו ראוי לעבודה נדאי דלכ"ע איפא איסורא דכלאים וגם לא ניתנו ליהנות בהן וא"כ ניחא לכל השיטות וזה ברור: [ו] גם נראה לי שב על הרמב"ם הא דלא חשיב ר' יוסי מחוסרי בגדים דהר"ש כתב שם על קוש' זו דאין לומר דתני ושיר דמאי שיר עוד דנימא דשיר גם הא ועוד דהרי תני מניינא והנה קוש' השני' מהא דתני מניינא לא קשה כל פה דהא דעת התוס' בקידושין דף י"ו ד"ה והא ארבעה דגם היכא דתני מניינא נוכל לומר דתני ושיר רק קוש' הראשונה קשה דמאי שיר דהאי שיר אמנם הרמב"ם כתב בפ' רביעי מה' בית הבחירה הלכה כ' בין האולם ולמזבח מקודש ממנו שאין בע"מ ופרועי ראש וקרועי בגדים נכנסין כו' הרי דגם קרועי בגדים אסורי' ובמשנה הא לא תני גם קרועי בגדים ושפיר י"ל דשיר תני תרתי מחוסרי בגדים וקרועי בגדים והא דלא ס"ל להר"ש סבא זו דקרועי בגדים הוי שיר י"ל דטעמו פינן דתני בזבחים דף י"ח דבגדים המקורעין פסולין א"כ הא קרועי בגדים הוי מחוסר בגדים והכל חדא מילתא הוי ולא הוי שירא דנימא דשיר תרתי מילי אבל לשיטתו של הרמב"ם הא הוי שני

דברים דבפרק ח' מה' פלי המקדש הלכה ד' פתב דבגדי פהונה שהיו מקורעים ועבד
עבודתו פסולה ובפרק א' מה' ביאת מקדש הלכה י"ד פתב אם עבד והוא קרועי בגדים
חייב מיתה בידי שמים אע"פ שעבודתו פשרה ולא חילל עכ"ד הרי דכתב דקרועי בגדים
אינו מחלל עבודה ולא הוי פמחוסר בגדים ולכאורה הוא סותר את עצמו דבה' כהמ"ק
הא פתב דמחלל עבודה ובניאור דבריו נראה פשוט דבה' כהמ"ק איירי בהיו קרועין לגמרי
ועל זה אמרינו בזבחים דהיו מקורעין פסולין והוי פמחוסר בגדים דמחלל עבודה ובה'
ביאת מקדש איירי שכל הבגד שלם רק שיש בו קרע אחד במקום אחד פדרה שקורע על
מת פדאייתא שם בהלכה ט"ו ובזה חייב מיתה בידי שמים ואינו מחלל עבודה דלא הוי
פמחוסר בגדים לגמרי וא"כ שפיר הוי שני דברים לגמרי דמחוסר בגדים הא מחלל
עבודה וקרועי בגדים אינו מחלל ושפיר י"ל תני ושפיר: [ז] אמנם לדידי קשה לי עדיין
על הרמב"ם דהנה פבר הבאנו לעיל אות ג' מה דקשה על הרמב"ם מהא דנזיר דף כ"ט
דס"ל לר"ל דהא דהאב מדיר את בנו בנזיר הוי רק לחנכו במצות דא"כ היאך ילבש
הפהו פלאים וצ"ל דס"ל לר"ל דבאבנט של פהו הדיוט לא הי' בו פלאים ואחר העיון
אין זה מספיק עדיין ונאריה קצת בזה דהנה בגמ' בנזיר שם אייתא לימא בהא קמפליגי
דרבי סבר הלכה ור"י בר"י סבר לחנכו ודחי דכ"ע מצ"י ס"ל הלכה ופליגי במנפלא
הסמוך לאיש אי הוי דאורייתא או דרבנן ואבע"א דכ"ע ס"ל לחנכו ומנפלא סמוך לאיש
דרבנן ורבי ס"ל אתי חינוף דרבנן ודחי מנפלא סמוך לאיש דרבנן ור"י בר"י ס"ל דלא
דחי הרי דהא אבע"א קאמר דכ"ע מצ"י ס"ל לחנכו וגם רבי ס"ל לחנכו והנה זה אין
להקשות על הרמב"ם דהיאך מצ"י רבי ס"ל לחנכו דהא רבי ס"ל במס' יומא דף כ"ג
דבאבנט של הדיוט הי' בו פלאים וא"כ הא בע"כ לא מצ"י ס"ל לחנכו זה אינה קוש' פלל
דהא בפשיטות י"ל דה"פ ואבע"א דכ"ע פדי לחנכו פי' דמהו פלוגתא אין הכרע ושפיר
מצ"י ס"ל לרבי לחנכו אבל לפי האמת מודה דרבי בודאי ס"ל הלכה ואין זה דוחק פלל
דמלבד דהרי מצ"י פן בש"ס בהרבה מקומות ועוד דהא בלא"ה הקשו התוס' פחולין דף
כ"ח על הך ואבע"א דהיאך קאמר דרבי ס"ל לחנכו א"כ ס"ל ע"כ אין שחיטה לעוף מן
התורה וכדאמרינו בנזיר שם דאל"כ היאך יאכלו הפהנים מליקה ורבי הא ס"ל פחולין
שם דיש שחיטה לעוף מה"ת ותירצו התוס' כמש"כ דבנזיר לא הוי רק דחיובי בעלמא
דמהיהא פלוגתא אין ראי' הרי דבלא דברי הרמב"ם מוכרחין לפרש פן ואע"ג דהתוס'
פחולין שם תירצו עוד תי' אחר דלרבי הי' מביא חטאת העוף ולא הי' נאכל פמו חטאת
העוף הפא על הספק דקיי"ל דאינו נאכל וכ"כ התוס' בנזיר רק תי' זה אמנם עיקר תי'
השני הלא צריה עיון לי וכמו שזבאר חזא דא"כ מאי פריה הגמ' בנזיר שם לר"ל הא
קאכיל פהו מליקה ונדחקה לומר דס"ל אין שחיטה לעוף מן התורה עדיפא ה"ל לתרץ
דלא הי' נאכל דהרי תיקף ומיד קאמרה הגמ' על רבי דמצ"י ס"ל לחנכו והיינו דלא הי'
נאכל ולמה דחקה אליבא דר"ל ומה שתי' המהר"ש"א שם פחולין קוש' זו דבתחילה לא
ידע הגמ' בנזיר סברא זו דלא הי' נאכל ורק בסוף הסוג' דמביא שם דרף אגב הך דינא
דחטאת' העוף הפא על ספק אינו נאכל שפיר קאמר בתר הכי ואבע"א דגם רבי מצ"י ס"ל
לחנכו דברים אלו קשה טובא דכי לא ידע הגמרא דיש חטאת העוף שאינו נאכל דהרי
היא משנה מפורשת במס' פרייתות דף ז' יש מביאות קרבן ואינו נאכל ומובא בגמ'
פכמה דוכתי אכן אי משום הא לא איירי' ועדיין יש לומר כתי' השני של התוס' וקושיות

מְהִרְשָׁא נּוּכַל לִישָׁב בְּדַרְךָ אַחַר בְּמָה דְהוּי קְשָׁה לִי טוּבָא גַם בְּלֹא דְבָרֵי הַתּוֹסֵ' בְּהָא דְהִקְשָׁה הַגְּמָר' לר"ל הָא קֵאָכִיל כְּהֵן מְלִיקָה וּמֵאֵי פְרִיָּה נִימָא דְהוּי מְחַלְקִין הַפְּהִגִים בִּינֵיהֶם הַקְּרָבָן עַד שְׁלֹא הִי מַגִּיעַ לְכָל אֶחָד פּוּזִית וְהוּי רַק חֲצֵי שְׁיַעוּר וּר"ל לְשִׁיטָתוֹ דַּס"ל בְּיוֹמָא דָּף ע"ד חֲצֵי שְׁיַעוּר מוֹתֵר מִן הַתּוֹרָה וְהוּי רַק אִיסוּר דְרַבְּנָן וְאַתִּי חִינּוּף דְרַבְּנָן וְדַחֵי חֲצֵי שְׁיַעוּר דְרַבְּנָן וּכְמוֹ דְמִשְׁנֵי הַשְּׁתָּא דַּס"ל דְאִין שְׁחִיטָה לְעוֹף מִן הַתּוֹרָה וְהָרִי עַכ"פ הוּי גְבֻלָּה דְרַבְּנָן אֲלֵא דְחִינּוּף דַּחֵי לֵה וּכְמוֹ כֵּן יְדַחֵה אִיסוּר דְאִוּרֵיִתָּא אִם הוּא חֲצֵי שְׁיַעוּר דְהָרִי וְדֵאֵי גְרָאָה דְבְמִצּוֹת אֲכִילַת קְדָשִׁים לֹא בְעֵינָן שְׁיֵהָ' דְוָקָא פּוּזִית וְרָאָ' לְזֵה מְהָא דְאִיתָּא בְּפִסְחִים דָּף ג' גְּבִי חִילּוּק לְחֵם הַפְּנִים שְׁהִי מַגִּיעַ לְהֵם כְּפּוּל הָרִי דְבְמִצּוֹת אֲכִילַת קְדָשִׁים לֹא בְעֵינָן פּוּזִית שׁוּב מִצָּאֵתִי בְּסִפְר דּוֹרְשׁ לְצִיּוֹן דְרוּשׁ א' שְׁחַקֵּר בְּמִצּוֹת אֲכִילַת קְדָשִׁים אִי בְעֵי פּוּזִית וְהִחִלּוּק שְׁיֵשׁ בֵּין מִצּוֹת אֲכִילַת קְדָשִׁים לְמִצּוֹת אֲכִילַת פֶּסַח דְבְעֵי בְרוּר דְלֹא בְעֵי פּוּזִית וְהִחִלּוּק שְׁיֵשׁ בֵּין מִצּוֹת אֲכִילַת קְדָשִׁים לְמִצּוֹת אֲכִילַת פֶּסַח דְבְעֵי דְוָקָא פּוּזִית גְרָאָה פְּשׁוּט דְבְפִסַּח וּמִצָּה הוּי הַחַיּוּב עַל הָאֲדָם דְהוּא מְחַוֵּיב לְאַכּוֹל פֶּסַח וּמִש"ה אִם אֲכַל פְּחוֹת מִפּוּזִית לֹא שְׁמִי אֲכִילָה וְהוּי כְּלֹא אֲכַל פֶּסַח אֲכַל מִצּוֹת אֲכִילַת קְדָשִׁים הָא לֹא הוּי הַמִּצְוָה כְּלָל עַל אֲדָם מִיּוֹחַד דְהָא לֹא הוּי חַיּוּבָא אֲקַרְקַפְתָּא דְגַבְרָא רַק הַמִּצְוָה דְבִשְׂר קְדָשִׁים יְהִי נְאֻכְלִין וּמִי שְׁיֵשׁ לוֹ בְּשֵׁר קוֹדֵשׁ הַרְשׁוּת בְּיָדוֹ לִיתְנוּ לְאַחַר לְאַכְלוֹ וּג"כ מְקַוִּיִּים מִצְוָה זוֹ וּא"כ הָרִי גַם בְּאֲכַל כָּל אֶחָד פְּחוֹת מִפּוּזִית מ"מ הָא הַקְּדָשִׁים נִתְאַפְּלוּ וּבְחִילּוּק זֶה מִיּוֹשָׁב לְנוּ דְבָרֵי הַרְמַב"ם בְּמַגְנֵן הַמִּצּוֹת דְבְקָרְבָן פֶּסַח מְנָה שְׁחִיטָתוֹ וְאֲכִילָתוֹ לְשִׁמִּי מִצּוֹת וּבְחִטּוֹת מְנָה הַכָּל בְּמִצְוָה אַחַת וְהִקְשָׁה בְּמַעֲיָנִי הַחֲכָמָה דְמָה בֵּין זֶה לְזֶה וּבְדַבְרֵינוּ יוֹבֵן הֵיטֵב דְבְכָל הַקְּרָבָנוֹת לֹא הוּי הַמִּצְוָה רַק שְׁיֵהָ' הַקְּרָבָן נְאֻכְלִין וְלֹא עַל הָאֲדָם וּמִש"ה הוּי אֲכִילָתוֹ פֶּרֶט אֶחָד מִמִּצּוֹת שְׁבָאוֹתוֹ קְרָבָן וּכְמוֹ הַקְּטֵרֵת אִימּוּרִין דְאִינוּ נְחֻשָׁב לְמִצְוָה אַחֲרֵת בְּפִנֵּי עֲצָמוֹ אֲכַל בְּפִסַּח הוּי הַחַיּוּב עַל הָאֲדָם וְלֹא שְׁיֵהָ' כְּלָל לְעִשְׂוִית הַקְּרָבָן וּמִש"ה הוּי ב' מִצּוֹת וּמִש"ה בְּכָל הַקְּרָבָנוֹת לֹא בְעֵינָן פּוּזִית וְהָרָאָ' מְהָא דְהִגִּיעֵנִי כְּפּוּל הוּי רֵאִי גְבוּנָה וְכֵן בְּיוֹמָא דָּף ל"ט אֲמַרִּינָן דְבִימֵי שְׁמַעוֹן הַצְּדִיק הִי בְרַכָּה בְּלַחֵם הַפְּנִים וְכָל כְּהֵן שְׁמַגִּיעוּ פּוּזִית יֵשׁ אוֹכְלוֹ וְשָׁבַע יֵשׁ אוֹכְלוֹ וּמוֹתִיר מִכָּאֵן וְאִילָף גִּשְׁתַּלְחָה מְאִירָה וְכָל כְּהֵן מַגִּיעוּ כְּפּוּל הַצְּנוּעִין מוֹשְׁכִין יְדִיהֵן וְהַגְּרָגְרָנִים נוֹטְלִין וְאוֹכְלִין הָרִי דְלֹא הִי מַגִּיעוּ רַק כְּפּוּל וְגַם בִּימֵי שְׁמַעוֹן הַצְּדִיק קְאָמַר דְכְּשִׁמַּגִּיעוּ פּוּזִית יֵשׁ אוֹכְלוֹ וּמוֹתִיר וְנִמְצָא הָא אֲכַל פְּחוֹת מִפּוּזִית וְעֵינֵי בְּתוֹס' יִשְׁנִים בְּיוֹמָא שְׁם שְׁכַתְּב וְז"ל אוֹמַר רַבִּי דְדוּקָא מַגִּיעוּ כְּפּוּל הִי מוֹשְׁכִין יְדִיהֵם אֲבָל בְּכּוּזִית לֹא הִי מוֹשְׁכִין יְדִיהֵם כִּי דִימוּ לְקַיִים מִצּוֹת אֲכִילָה וְשׁוּב הַקְּשׁוֹ דְבִהִגִּיעוּ כְּפּוּל הִיאָף הִי מְקַיִמִין מִצּוֹת אֲכִילָה וִי"ל דְלֹא בְעֵי פּוּזִית לְגַמְרֵי אֲלֵא דְכּוּזִית עֲדִיף נְחֻשָׁיָב עַכ"ד הָרִי לְהַדְנָ' דַּע"פ דִּין לֹא בְעֵינָן פּוּזִית כְּלָל וּכְמוֹ שְׁכַתְּבָנוּ וּבְזֶה נִיחָא אֲצִלֵי הָא דְבִזְבָּחִים דָּף צ"ז אִיתָּא יְקַדֵּשׁ לְהִיּוֹת כְּמוֹהָ שְׁאָם כְּפּוּלָה הִיא תְּפִסֵּל וּפְרִיָּה דְנִיתִי עֲשֵׂה דְאֲכִילַת קְדָשִׁים שְׁל הַכְּשָׁרָה וְתַדְחָה ל"ת שְׁל אֲכִילַת הַפְּסוּלָה וּמְדִיִּיק מְזֵה דְאִין עֲשֵׂה דוּחָה ל"ת שְׁבִמְקַדֵּשׁ וּמֵאֵי פְרִיָּה דְהָרִי תִיכָף כְּשִׁאֲכַל פּוּזִית מִן הַכְּשָׁרָה וְהַפְּסוּלָה בְּיַחַד הָא עוֹבֵר עַל הָאִיסוּר שְׁל הֵלֵא תַעֲשֵׂה דְבְקַדָּשִׁים הָא קִיִּי"ל דְהִיתֵר מְצַטְרַף לְאִיסוּר כְּמִבְנָאָר בְּחוּלִין דָּף צ"ח וְהַעֲשֵׂה לֹא יְקַיִים רַק עַד שְׁיֵאֲכַל פּוּזִית מִן הַכְּשָׁרָה לְבִדָּה וּא"כ הָא לֹא הוּי בְעֵיִדְנָא דְמַעְקָר לְאוּ מְקַיִים לְעֲשֵׂה אֲבָל הַשְּׁתָּא דְנִתְבָּאָר דְלֹא בְעֵינָן בְּאֲכִילַת קְדָשִׁים פּוּזִית נִיחָא: רַק זֶה יֵשׁ לִישָׁב בְּלֹא זֶה דִּי"ל דְהִכֵּי פְרִיָּה דְמִתְחִילָה יֵאֲכַל מִהִיתֵר לְחוֹדָא כְּפִי הַשְּׁיַעוּר שְׁל הָאִיסוּר שְׁיֵשׁ בְּכּוּזִית מִן הַתַּעֲרוּבָת

ואח"כ פשיאכל פזית מן התערוכת יהי נשלם גם הכזית מן הפשרה והוי שפיר בעידנא
אבל הרי עכ"פ בתוס' ישנים דיומא הא מבואר להדל' דלא בעינן פזית וא"כ קשה טובא
מאי פריה לר"ל הא קאכל הפהו מליקה דר"ל הא ס"ל חצי שיעור מותר מן התורה
ולקאורה נוכל לתרץ דעינן ביבמות דף מ' דאמרינן מצות תאכל במקום קדוש מצנה
שבתחילה הי' בכלל היתר רצה אוכלה רצה אינו אוכלה נאסרה חזרה והותרה יכול
תחזור להתיירה הראשון רצה אוכלה רצה אינו אוכלה ת"ל מצות תאכל מצנה ופריה
רצה אינו אוכלה והכתיב ואכלו אותם אשר נופר בהם אלא רצה הוא אוכלה רצה פהו
אחר אוכלה ת"ל מצות תאכל וכתבו שם התוס' בד"ה רצה בתירוץ השני דכהן המקריבה
דוקא צריה לאכול קצת ממנה ולא סגי במה שיאכלוה פהנים אחרים יעו"ש הרי דעל
פהו המקריב איכא מצנה דהוא מחויב לאכול ממנה וא"כ הא שוב לגבי האי פהו
המקריבה הוי כמצנת אכילת פסח ומצה פינו דהוי אקרקהתא דגברא ואיהו מחויב לאכול
ממנה ושוב בעינן פזית דלא שייך סברתניו הנ"ל והא דכתבו התוס' ישנים דלא בעינן
פזית בע"כ לא קאי רק על שארי הפהנים לבד המקריבה דעליהם ליכא חיוב אכילה
ובגזיר פריה לר"ל דעכ"פ הפהו המקריבה הא יאכל גבלה ואדרבה מדוקדק היטב הלשון
של הגמ' דבגזיר דקאמר אלא לר"ל דקאמר לחנכו הא קאכיל פהו מליקה ולא אמר
פהנים דקאי רק על הפהו המקריבו ואע"ג דלא מצינו הו סברא דהמקריב מוכרח לאכול
ממנה, רק גבי מנחה ולא בשארי הקרבנות דקרא דמצות תאכל הא לא פתיב רק במנחה
מ"מ הא לא, קשה פלל דהרי כל הקרבנות למדין זה מזה בהיקשא דזאת התורה בכל
הדברים וכדאיתא במס' זבחים דף צ"ח ובמנחות דף פ"ב וע"ש וא"כ הא גיחא סוגי'
דגזיר אמנם זה אינו מספיק חדא דהא לא פתיב מצות תאכל והוי קאי המצנה על המקריב
רק פתיב מצות תאכל וא"כ קאי על המנחה שתהי' נאכלת ומש"ה אע"ג דהמקריב צריה
לאכול ממנה מ"מ אין לנו לחייבו לאכול ממנה דוקא פזית פינו דהפתיב קאי על המנחה
שתהי' נאכלת ועוד דלפום רהיטא לא מצאתי דין זה פלל ברמב"ם שיהי' מצנה על
המקריב קרבן שיאכל ממנה דוקא הוא ולא יהי' יכול ליתנה במתנה לכהן אחר וצ"ע
למה והנראה בטעמו ז"ל דס"ל דלהלכה קיי"ל דליכא מצנה פלל על המקריב שיאכל
ממנה מהא דאמרינן בכמה דוכתא דכהן גדול מקריב אונו ואינו אוכל ואי נאמר דהמקריב
מחויב לאכול ממנה א"כ ממילא יהיה אסור לו להקריב אונו דהא לא יהיה יכול לאכול
ממנה ויעבור על מצנה זו אלא ודאי דאין עליו חיוב פלל לאכול דהרי הא דכהן גדול
מקריב אונו קאי גם על קדשים הנאכלין וכמו דמוכח להדיא בב"ק דף ק"י וע"ש וגם
במס' מנחות דף פ"ב ובזבחים דף צ"ח משמע ג"כ פן דמביא שם ההיקש דכל הקרבנות
זה לזה מקרא דזאת התורה לעולה כו' וקאמר שם מנחה מה מנחה אינה נאכלת אלא
לזכרי כהונה אף כל אינו נאכלין אלא לזכרי כהונה וכתבו שם התוס' בד"ה מה מנחה
דדבר אחר לא הוי ליה מה ללמוד ממנחה ואמאי לא חשיב נמי מה מנחה מחויב המקריב
לאכול ממנה דהא במנחה פתיב מצות תאכל ומוכח דהני סוגיות לא ס"ל הו סברא
ומש"ה לא הביאו הרמב"ם ונהדר לדין דמאי פריה הגמרא על ר"ל גימא דהיו שוהין
באכילתה יותר מדי אכילת פסח או היו מחלקין אותה להרבה פהנים וליכא איסור גבלה
מדאורייתא.

והנראה לתרץ קושיא זו דהגמ' פריה לריש לקיש פיון דהמשנה נקטה סתמא האישי מדיר את בנו בנזיר בנדאי משמע דהוי דינו ככל דין של נזיר גדול דאם נאמר דיש חילוק באיזה פרט אחד מדין נזיר גדול ה"ל להמשנה לפרש זה דכאן צריה לאכול הקרבן פחות פחות מפזית ומש"ה פריה שפיר והא קאכיל הפהו מליקה ומנכרח לתרץ דס"ל לר"ל דאין שחיטה לעוף מן התורה ואין להקשות על זה דא"כ מאי מתרץ דאין שחיטה לעוף מה"ת ונהרי התוס' בנזיר הקשו דאפתי מיד פשחוחתה שדחה ומפרקת קודם שיגיע לסימנים הא נעשית טרפה ומירצו דיתזיר סימנים אחורי העורף וא"כ הא אפתי הוי משונה בזה מפל דין נזיר גדול דכאן מנכרח להחזיר סימנים דוקא ובכל מליקה א"צ להחזיר זה אינו קושיא דהא י"ל דס"ל לר"ל כמ"ד בחולין דף י"ט מחזיר דוקא וע"ש בחולין בתוס' ד"ה מסתברא דהך מ"ד לא איתותיב כלל וע"ש וכן ס"ל לר"ל וא"כ בכל המליקות הנה צריה להחזיר הסימנים דוקא או נאמר כמ"ש הפהר"ם לופליו בחולין דף כ"ח דלהך מ"ד דס"ל אין שחיטה לעוף מן התורה הוי פולה חדא נחירה וגם פשחוחתה מקודם השדחה ומפרקת ליכא איסורא של טרפה כלל וע"ש וא"כ אינו חלוק מדין נזיר גדול כלל וא"כ הא מיושב שפיר קושית הפהר"ש"א בחולין דשפיר פתבו התוספות בתירוץ השני דלרבי לא הנה נאכל הקרבן והא דפריה הגמ' על ר"ל הוי רק מדסתמה המשנה מנכרח דהנה נאכל ככל נזיר גדול אבל על רבי דלא איירי רק בפרט אחד בהך דינא דעד מתי מדירו בנזיר שפיר נוכל לומר דס"ל דלא הנה נאכל והמשנה הוי דלא פרבי וא"כ הא שפיר קאמר הגמרא ואבע"א דכ"ע פדי לחנכו דגם רבי מצי ס"ל פו: [ח] וכן אין להקשות על תי' הב' של התוס' דהיאך מצינו לומר דרבי ס"ל לחנכו דנהי דנאמר דלא הנה נאכל מ"מ הרי פיון דס"ל יש שחיטה לעוף מה"ת א"כ פשמלקו הא הוי נבלה והיאך מותר למולקו בעזרה ונהרי במס' עירובין דף ק' אמרינו דהמכניס שרץ למקדש לוקה וא"כ הא הוי מכניס נבלה למקדש גם זה לא קשה כלל דדוקא בשרץ קאמר שם דלוקה על הכנסה גרידא פיון דשרץ מטמא במגע א"כ הא הכניס טומאה בעזרה אבל נבלת עוף טהור דאין לו שום טומאה במגע כלל מה"ת ורק בבית הבליעה מטמא הא שפיר י"ל דכל זמן שאינו בבית הבליעה אין עליו שם טומאה כלל ואינו חייב על הכנסה שלה וראיה ברורה לזה דהרי בנזיר דף כ"ט תני' מה זכר מביא קרבן על הספק פ' אשם תלוי אף נקבה מביאה על הספק חטאת העוף אי מה זכר מביא קרבן ונאכל אף נקבה מביאה ונאכלת לא אי אמרת בזכר שפן איסור אחד פ' איסור של חולין בעזרה תאמר בנקבה שפן שני איסורים פ' של חולין בעזרה ומליקה וא"כ הרי גם על ההבאה יוכל להקשות פן מה לזכר שפן איסור אחד דחוב"ע תאמר בנקבה דאיפאחוב"ע והכנסה דנבלה במקדש דאם לא ילדה הא הוי נבלה והיאך יליף נקבה מזכר לענין ההבאה אלא ודאי מנכרח פמו שפתי דבנבלת עוף טהור ליכא שום איסורא בהכנסה וע' עוד בזבחים דף ס"ט דאמרינו יכול תהא מליקה שהיא לפנים מטמא בגדים בבית הבליעה ופרש"י דנהי דהותרה מליקת חטאת לפניהם מגזרת הכתוב כו' עולה שלא הותרה להם מטמא בבית הבליעה ואם נאמר דלא פדברינו וגם המכניס נבלת עוף טהור לוקה א"כ הרי ע"כ גם בעולה ליכא שום טומאה משום נבלה מדמותר לעשותה בעזרה וכמו דפשיטא ליה בחטאת הא פמו כן הוי פשיטא בעולה אלא ודאי כמש"כ וא"כ לא קשה על תי' הב' של התוס' דחולין: [ט] אמנם הא קשה לי על תי' הב' דהיאך נוכל לפרש

דלפי האמת יספור רבי פדי לחנכו ונהרי הגמ' פריד שם בנזיר לר"ל הא קא מייתי חולין בעזרה ומשני קסבר חולין בעזרה לאו דאורייתא ורבי הא ס"ל להדיא חולין בעזרה הוי דאורייתא דהרי בחולין דף כ"ד תנו דהשוחט חולין בעזרה ר"מ מחייב בכיסוי וחקמים פוטרין ואמרין שם ראיה רבי דבריו של ר"ש בכיסוי הדם דשחיטה שאינה ראוי לא שמה שחיטה ושנאו בלשון חכמים הרי דהו משנה הוי דעת רבי ועיין בחולין דף פ"ו דפריד הגמרא מהא דראיה רבי על מימרא אחריתא של רבי וא"כ הרי מדפוטרו רבי מכיסוי הא מוכח דס"ל דחוב"ע אסורין מדאורייתא דאי הוי דרבנן הא פשיטא דהיה חייב בכיסוי פיון דמה"ת הוי שחיטה ראוייה ונהרי להדיא איתא בחולין דף כ"ז דקאמר ר' יצחק דאין שחיטה לעוף מן התורה ופריד עליו מהא דתנו השוחט ונתנבלה בידו ונהוחר והמעקר פטור מכיסוי הרי דס"ל להגמרא דאי הוי מותרת מה"ת אע"ג דמדרבנן אסורה חייבת בכיסוי ואע"ג דזה יש לדחות ונאמר דהגמרא פריד שפיר דהרי הו משנה דהשוחט ונתנבלה בידו ר"מ קאמר לה שם דבנמצא טרפה מחייב בכיסוי דס"ל שחיטה שאינה ראוייה שמה שחיטה ומ"מ בנתנבלה בידו פטור דלא הוי שחיטה כלל וע"ז פריד שפיר דאם נאמר דאין שחיטה לעוף מן התורה א"כ הא מדאורייתא הוי שחיטה ויהיה חייב בכיסוי דאע"ג דמדרבנן אסור באכילה מ"מ הא לא גרע מנמצא טרפה דחייב פיון דאיהו לא בעי שיהיה ראוייה לאכילה אבל למ"ד דס"ל שחיטה שאינה ראוייה לא שמה שחיטה דאיהו בעי שתהיה ראוייה לאכילה הא י"ל דלדידיה גם באיסור דרבנן פטור מכיסוי דחשיבא כאינה ראוייה אכן אפתי הרי הגמרא פריד שם על ר' יצחק ג"כ מהא דתנא השוחט וצריד לדם פיצד עושה נותרו או עוקרו ומאי הקשה גימא דס"ל להברייתא כר"ש דשחיטה שאינה ראוייה לא שמה שחיטה ומש"ה אע"ג דשחיטת עוף הוי רק דרבנן פטור מכיסוי ומוכח דבאיסורא דרבנן ודאי חייב והגם דזה יש ג"כ לדחות דהא י"ל דהכי פריד מדתני בברייתא פיצד עושה נותרו או עוקרו ולא תני תקנה דיעשה אותה טרפה מקודם השחיטה מוכח דס"ל דשחיטה שאינה ראוייה שמה שחיטה וטרפה חייב בכיסוי וכמו דדייקנן בחולין דף פ"ו ולמ"ד צא ונחור מ"ט לא אמר ליה צא טרוף וע"ש ומש"ה מדקדק שפיר מדפוטרה הברייתא בנחירה מכלל דס"ל יש שחיטה לעוף מה"ת אמנם גם בלא ראיה נראה פשוט הסברא דאי לא הוי רק איסורא דרבנן צריד להיות חייב בכיסוי אפי' למ"ד שחיטה שאינה ראוייה לא שמה שחיטה פיון דמה"ת הוי שחיטה ראוייה שפיר ועיין בב"ק דף ע"ח בתוס' שכתבו להדי' פן דגם למ"ד לא שמה שחיטה מ"מ באיסור דרבנן הוי שחיטה שפיר וחייב בד' וה' וכן מבואר בתוס' חולין דף פ"ה ד"ה אין דאי חוב"ע הוי דרבנן הוי חייב בכיסוי וכן בדר פ"ו מחייבי שם רבנן בכיסוי בחרש שוטה וקטן ששחטו ואין אחרים רואין אותו משום דהוי ספק מתוקן אע"ג דאסור לאוכלו דהוי ספק נבלה דאורייתא דמה"ת הוי לחומרא ונחמור מנדאי איסור דרבנן וא"כ הא ודאי מוכרח מדס"ל לרבי דחוב"ע פטור מכיסוי דס"ל חוב"ע הוי דאורייתא וא"כ הא לא מצי ס"ל לרבי לחנכו.

ולכאורה היה נראה דגם זה יש מקום לישבו דהנה בפסחים דף כ"ב דאמרין ואידך חולין בעזרה לאו דאורייתא ופירוש רש"י איסור הנאתו הוי לאו דאורייתא הרי דס"ל לרש"י דאפי' למ"ד דס"ל דלאו דאורייתא מ"מ באכילה לכ"ע אסור מדאורייתא ורק בהנאה מותר לדידן וכן כתב רש"י במס' קדושין דף נ"ח וז"ל לאו דאורייתא לא איסור

שחיטתו ולא איסור הנאותו הרי דכתב דלמ"ד לאו דאורייתא היינו השחיטה וההנאה אבל באכילה הוי דאורייתא והנראה דס"ל לרש"י דבקידישין דף נ"ז דרשינן פי ירחק ממך המקום ונבחת בריחוק מקום אתה זובח ואי אתה זובח בקירוב מקום יכול לא ישחוט ואם שחט מותר ת"ל ונבחת ואכלת מה שאתה זובח בריחוק מקום אתה אוכל ואי אתה אוכל מה שאתה זובח בקירוב מקום וס"ל לרש"י דגם הך מ"ד דס"ל לאו דאורייתא מ"מ דריש להך קרא דכי ירחק ממך המקום ונבחת ואכלת מה שאתה זובח בריחוק מקום אתה אוכל ואי אתה אוכל מה שאתה זובח בקירוב מקום רק הך מ"ד חולק על הדרשה הראשונה דדרש ואי אתה זובח בקירוב מקום ומש"ה ס"ל דבשוחט חולין בעזרה לא קעבד איסורא ומ"מ אם שחטו נאסרו החולין מדאורייתא וזה ברור בדעת רש"י והנה התוס' בפסחים שם הקשו מהא דאמרין בנזיר על ר"ל דס"ל לחנכו ס"ל חולין בעזרה לאו דאורייתא והרי שם מוכח דנאכל ג"כ מדקפריה הא קאכיל הפהו מליקה ומשני דס"ל אין שחיטה לעוף מה"ת הרי מוכרח דגם באכילה ליכא איסורא דאורייתא לר"ל בחוב"ע.

וכן קשה לי טובא על שיטת רש"י מהא דאיתא בחולין דף פ"ה דלמ"ד חוב"ע לאו דאורייתא הא דאסרוהו רבנן גזרה שמה יאכל קדשים בחוץ הרי להדי' דס"ל דגם באכילה אינו אסור רק מדרבנן משום גזרה בעלמא אטו קדשים וצע"ג אמנם הגם דמוכח מהני סוגיות דס"ל דלגמרי הוי לאו דאורייתא מ"מ הרי עדיין נוכל לומר על אינה תנא דהוא יספור פסברת רש"י הנ"ל דשחיטתו הוי לאו דאורייתא ובאכילה אסורה מדאורייתא ונאמר דרבי ס"ל פן ומש"ה שפיר פוטר רבי מפיסוי פיון דאסורה באכילה הא הוי שחיטה שאינה ראוי' ומ"מ שפיר אמרינן בנזיר דרבי מצוי ס"ל לחנכו ושפיר יביא קרבן דבהבאת חוב"ע ס"ל לרבי דליכא איסור דאורייתא והקרפן לא יהי נאכל וכמו שכתבו התוס' בתי' השני דלרבי לא הנה נאכל אמנם אין זה מספיק דבשלמא על הך קושיא דרבי הא ס"ל דיש שחיטה לעוף מן התורה שפיר כתבו התוס' דלא יהנה נאכל פמו דמצינו בחטאת העוף הפא על הספק דאינו נאכל וכמו כן תיקנו רבנן גבי נזיר משום חינוך אבל על קושיותינו מהא דחזינו דלרבי חוב"ע אסורין באכילה מדאורייתא הרי קושיא זו הוי גם על קרבן בהמה שלו דגם היא הוי חוב"ע ובנדאי קשה לומר על זה דגם הוא לא הנה נאכל פיון דלא מצינו שום קרבן בהמה שיהנה נקרב ולא נאכל דנימא דגם פאן תיקנו רבנן פו.

ועוד דעדיין תיקשה מהא דבמנחות דף פ' איתא תודה שנתערבה בתמורתה אין לה תקנה משום דתודה חייב בלחם ותמורה פטורה מלחם אמרו למדין לפני רבי וליתי ולתני והשיב לו רבי וכי מביאין חולין בעזרה וכתבו התוס' בחולין דף ק"ל בד"ה אי דמדקאמר אין לו תקנה משמע דהוי מדאורייתא הרי מוכח דההבאה הוי לדידיה איסורא דאורייתא דאין לומר דלעולם ההבאה מותרת מה"ת ורק אם מביאה נאסרת מה"ת ומש"ה פשיבוא ויתנה הוי ספק חוב"ע נאסורה באכילה ככל ספק דאורייתא ומש"ה אי אפשר להתנות דשמה הוי תודה ונמצא מביא קדשים לבית הפסול פיון דאי אפשר לאוכלו דזה אינו דעדין פאן לא נאסרו חוב"ע רק אם שחטן בעזרה וכמו דרשינן בקידישין ואי אתה אוכל מה שאתה זובח בקירוב מקום אבל בעושה בחולין בעזרה שארי עבודות לבד משחיטה אפי' למ"ד דס"ל חוב"ע דאורייתא מ"מ אין החולין נאסרין בזה מלאוכלן וכמש"כ רש"י במס' פרייתות דף כ"ז דבמולק חוב"ע אין החולין נאסרין יעו"ש וא"כ מוכרח דלרבי איכא

בהבאתן איסורא דאורייתא ולהתירי' הב' נצטרף לומר דחולק על זה וס"ל דגם אי הוי דרבנן תני אין לו תקנה אבל לתי' הראשון של התוס' דחולין ניחא כל זה בפשיטות דהא דקאמר ואבע"א פדי לחנכו היינו דמהכא ליפא למידק אבל באמת ס"ל לרבי ע"כ הלכה היא בנזיר ואין בזה שום דוחק דהא מצינו פן בכמה מקומות וא"כ גם על הרמב"ם לא קשה כלל ולעולם מצינו לומר דמ"ד דס"ל לחנכו ס"ל ע"כ דבאבנט של הדיוט לא הנה פלאים פלל: [יוד] אמנם מפלל דברינו יצא לנו קושיא על הרמב"ם דאע"ג דס"ל להך מ"ד דבאבנט של הדיוט לא הנה בו פלאים מ"מ הרי בבגדים של פהו גדול הא בנדאי הנה בו פלאים וא"כ להרמב"ם תיקשה דלמ"ד דס"ל לחנכו ינהא אסור לכה"ג להקריב קרבנותיו דאין לומר דבאמת לדידיה לא הנה מקריבם רק פהו הדיוט דהא לעיל הוכחנו דעיקר קושיא הגמרא לר"ל דפריף הא קאכיל פהו מליקה ולא משני דהוי אוכלין פחות פחות מפזית הוא משום דס"ל להגמרא דמדנקטה המשנה סתמא מפלל דאינו חילוק בשום דבר מפל דין נזיר גדול ואם נאמר דלכה"ג אסור להקריב קרבנותיו הרי הוי בזה משונה מנזיר גדול וה"ל להמשנה לפרש זה ובסי' שאחר זה מבואר תי' נכון בע"ה: [יא] והנה השאגת ארי' בסי' כ"ט הקשה על הרמב"ם מהא דבנזיר דף כ"ט גליף ר' יוסי בר"י דמביאין חטאת העוף על הספק מזכר מה זכר מביא על הנדאי ועל הספק פלי' אשם תלוי אף נקבה יולדת מביאה על הספק חטאת העוף אי מה זכר מביא קרבן ונאכל אף נקבה מביאה קרבן ונאכלת לא אי אמרת בזכר שפן איסור אחד תאמר בנקבה שפן שני איסורין פלי' איסור חולין בעזרה ואיסור גבלה ולהרמב"ם הא איכא עוד איסור פלאים בשעת עבודה דאם אינו מחוייב בקרבן הוי פלאים שלא במקום מצוה וה"ל לומר דבזכר איכא ב' איסורים ובנקבה איכא שלשה איסורים ותי' הש"א דלא קחשיב רק האיסורים דהוי בהאכילה דקאמר דזכר איכא באכילתו רק איסור אחד דחוב"ע ואין ללמוד מיניה בנקבה דיהיה נאכל דהרי באכילתה יהיה ב' איסורים אבל בהאיסורים דהוי בהבאה דידהו והם שונים בזכר ובנקבה בזה לא איירי פלל ולכאורה תירוצו הוא פשוט אמנם לכאורה אי אפשר לומר פן דבהך סוגיא הוי קשה לי טובא דהיאך קאמר דבעוף הוי ב' איסורים של גבלה וחוב"ע ונהרי בכריתות דף כ"ו איתא גבי חטאת העוף שנודע שלא ילדה בדין הוא דמותרת בהנאה ומדרבנן תקבר ופרש"י דמה"ת אין פאן חוב"ע דלא אסרה תורה אלא בשחיטה ולא במליקה שוב מצאתי קושיא זו כתובה על ספר.

וכן בקידושין דף נ"ח קאמר דלר"ש חוב"ע הוי דאורייתא ופריף מהא דתנן ר"ש אומר המקדש בחוב"ע אינו מקודשת ומשני הכא במאי עסקינן כגון ששחטה ונמצאת טרפה ור"ש לטעמי' דאמר שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה הרי דכינן דלא הוי שמה שחיטה ליכא משום חוב"ע ונהרי עד פאן לא פליגא רבנן עלי' דר"ש אלא בנמצאת טרפה דס"ל לרבנן דגם שחיטה שאינה ראויה הוי שמהשחיטה אבל במנבל חוב"ע הא לכ"ע לא הוי שחיטה כלל וא"כ לכ"ע ליכא בו משום חוב"ע והיאך קאמר בנזיר דבנקבה איכא ב' איסורים משום גבלה וחוב"ע ונהרי הם תרתי דסתרי פיון דהוי גבלה הא לכ"ע ליכא משום חוב"ע.

ולכאורה הנה אפשר לדחות מהך דקידושין לפי מש"כ התוס' בכמה דוכתין דאיסור חוב"ע הוי רק בעושה בהם פעין עבודה אבל בהכנסה גרידא שמכניסה בעזרה ליכא איסורא דחוב"ע ומש"ה בקידושין דאיירי בשחט בהמה חוב"ע דבקרפן בהמה הוי

העבודה שלה שחיטה ומש"ה בנמצאת טרפה דלא הני שחיטה לר"ש או במנבל חוב"ע גם לרבנן נמצא דלא עשה בהחולין מעשה עבודה כלל ומש"ה ליכא משום חוב"ע אבל במולק עוף חוב"ע דבקרבו עוף הני מעשה עבודה שלה מליקה ומש"ה כשמלק עוף עשה בה מעשה עבודה ומש"ה איכא איסורא דחוב"ע אבל בהך דכריתות הא מבואר דגם בעוף ליכא כלל במליקה משום חוב"ע עינן דלא הני שחיטה וכן מצאתי בירושלמי דגזיר פקד ד' על המשנה דהאיש מדיר את בנו בגזיר דשאל מליקת העוף שלו מהו שתאכל עד דאת מקשה למליקת העוף אקשיתיה לשחיטה תמן ספק אחד וכאן שני ספיקות אמר ר' מני ואפי' הכא ספק אחד כהדא דתני הנוחר והמעקר אין בו משום חוב"ע הרי מבואר להדיא דבמליקת העוף ליכא משום חוב"ע וא"כ היאך קאמר דהוי שני איסורים וע"ש עוד בגזיר דהוי ס"ד בתחילה דשני איסורים דקאמר הוי מדאורייתא דמה"ת אסור משום גבלה וחוב"ע ולכאורה הנה נראה לומר דהרי בכלל איסור חוב"ע יש בו שני דברים אחד שאסור לעשות בחולין בעזרה כעין עבודה והשני דאם עבר ועשאן בעזרה נאסרין החולין באכילה ובהנאה וא"כ נאמר דהא דמבואר בכריתות ובקידושין דכל היכא דלא הני שחיטה ליכא משום חוב"ע ונהרי שם אמרינן לעגנן הא אי נאסרו החולין בהנאה כמה שנעשו בעזרה וזהו דס"ל להגמרא דלא הוי רק היכא דאיכא שחיטה ובלא שחיטה לא נאסרו דהרי איסורא דידיה נפקא לן בקידושין דף נ"ז מקרא דכי ירחק ממך המקום ונבחת מה שאמה זובח בריחוק מקום אמה אוכל ואי אמה אוכל מה שאמה זובח בקרוב מקום ומש"ה ס"ל להגמרא דרק ע"י שחיטה נאסרין החולין ולא ע"י מליקה אבל עיקר העשוי של חולין בעזרה ודאי דגם במליקה אסורה דכל מה דהוי כעין עבודה אסור לעשותה בחולין בפנים דהרי לא גריעי מליקה מתנופה דאמרינן במנחות דף פ' דאסורה משום חוב"ע וכן בב"ב דף פ"א אמרינן גבי הבאת ביכורים דאיכא איסורא דחוב"ע דאע"ג דאם הניף חוב"ע לא נאסרו באכילה מ"מ אסור להניפן וכמו כן אסור למלקן וא"כ צריף לומר דהא דאמר בגזיר דבנקבה איכא ב' איסורין דחוב"ע ונבלה הך חוב"ע דקאמר לא קאי כלל על אכילה רק על ההבאה והדרא קושית השאגת ארי' לדוכתא דלהרמב"ם ה"ל לומר בזכר שני איסורים ובנקבה שלשה משום פלאים וחולין בעזרה ונבלה: אמנם זה אינו מספיק דהרי לפי דברינו תיקשה עדיין דמאי חומר איכא בנקבה מבזכר דהרי בזכר איכא בהבאתן ספק מביא חוב"ע וגם באכילתו איכא ג"כ ספק איסור חוב"ע דהא אם אינו חייב קרבן והוי שוחט חוב"ע ונאסרה באכילה ובחטאת העוף איכא בהבאתה ספק איסור חוב"ע ובאכילתה הא ליכא ספק איסור זה דממ"נ אינה נאסרת רק איכא ספק נבלה וא"כ בשניהם איכא ספק אחד באכילתו וספק א' בהבאתו וא"כ אמאי לא יליף ג"כ מזכר דיהיה נאכל כמו דיליף לעגנן הבאה מזכר וצ"ל דאי אפשר לנו ללמוד להתיר איסור בנקבה מה שלא מצינו שהותר איסור זה עצמו גבי זכר דבשלמא בהבאה שפיר ילפינן נקבה מזכר דכמו דהותר בזכר איסור הבאה חוב"ע כמו כן הותרה בנקבה אבל באכילה אין לנו ללמוד שיותר איסור נבלה מזכר כיון דבזכר לא מצינו שהותרה אצלו איסור נבלה וא"כ הרי בפשיטות נוכל לומר דזהו פוננת הגמרא והא דקאמר מה לזכר שפן איסור אחד תאמר בנקבה שפן ב' איסורים האי אחד וב' דקאמר אין הפי' שהם שנים במספר רק ה"פ דבזכר הוי הפל איסור אחד דאותו איסור של חוב"ע שהותרה בהבאה הותרה באכילה תאמר בנקבה שהן ב' איסורים נפרדים דאיסור אכילה שבה

אינו אותו האיסור שיש בהבאה והאיסור השני הא לא מצינו כלל שהותר בקרבן מספק וא"כ לא נחית הגמרא כלל הכא לתשובון ומספר של האיסורים (שוב אחר זמן כמה מצאתי בשו"ת פנים מאירות חלק ג' סי' קכ"ט שד"ר קצת בדרך זה לנישב הקושני' הלזו רק לא הביא כל הדברים שפתבנו פאן] ומש"ה לא חשיב פאן איסור פלאים ובמקום אחר פתבנו לפרש ה' סוגיא דנזיר כפשיטתיה דבאכילה עצמו איפא שני איסורים דנבלה וחוילין בעזרה ואין פאן מקומו: [יב] וראיתי להמשפנות יעקב שהקשה על הרמב"ם מהא דאיתא ביבמות דף ל"ג בע"מ ששימש בטומאה ר' חייא אמר חייב שמים משום בע"מ ומשום טומאה וב"ק אמר אינו חייב אלא א' קפ"ז ר"ח ונשבע העבודה כה שמעתי מרבי שמים קפ"ז ב"ק ונשבע העבודה כה שמעתי מרבי אחת יעו"ש וא"כ רבי הא ס"ל ביומא דף י"ב דבאבנט של הדיוט הנה בו פלאים וא"כ ללקי שלשה גם משום פלאים דע"כ הא איירי בלבשו הבגדים דאל"כ אפי' תמימים הוי פזרים ומוכרח דליפא איסור פלאים בבגדי פהונה והנה קושיא זו לא על הרמב"ם תיסוב רק אליפא דכ"ע דנדאי דגם הראב"ד מודה דאיפא איסור פלאים בבגדי פהונה לבעל מום פיון דבע"מ אינובר עבודה הא פשיטא דלא עדיפא מזר נהרי זהו ברור דאם ילבש זר בגדי פהונה בנדאי דלוקה משום פלאים ג"כ וראיה לזה דהא בערכין דף ג' איתא הפל חייבין בציצית פהנים ולויים וישראלים ופריה פשיטא ומשני פהנים איצטריכא ליה דסד"א הואיל ואשתרי פלאים גבייהו לא לחייבו בציצית קמ"ל ואם נאמר דגם אם לבשם זר ליפא איסורא דכלאים א"כ הא לא קילא איסור פלאים לגבי פהנים יותר מלישראל ופשיטא דכהנים חייבים בציצית דאע"ג דזר אסור לו ללבוש הבגדים משום איסור נהנה מהקדש מ"מ הא לגבי איסור פלאים שונים זרים לפהנים דבבגדים אלו הותר איסור פלאים אלא ונדאי דזר לוקה עליו משום פלאים ובלאו ה' ראיה נראה ברור דהוי פן וכשיטא דבע"מ דג"כ אינו ראוי לעבודה דלא עדיף מזר ואפי' לפי מש"כ התוס' בחולין דף ק"י בשם ר"ת דציצית של פלאים התירה התורה לגמרי ומותרים אפי' בליה ואפי' לאשתו והקשה לו הר"א ממיז דהא דכונתיה מצינו שהותרה פלאים בבגדי פהונה ואפ"ה אמרינו בערכין דשלא בעידן עבודה לא אשתרי והשיב לו ר"ת דגם שם מותר אפילו שלא בשעת עבודה והא דאמר בערכין דשלא בעידן עבודה לא אשתרי היינו בגדים שאינם ראויין לעבודה ואח"כ מסקי התוס' לחלק בין בגדי פהונה לציצית דיותר יש להתיר גבי ציצית מבגדי פהונה וא"כ הא לפי מה דס"ל להתוס' בתירוץ הראשון להשוות בגדי פהונה לציצית ומדחזינו דס"ל לר"ת דבציצית גם אשה מותרת ללבוש טלית של איש א"כ הא לכאורה נראה מוכרח דס"ל לר"ת דבבגדי פהונה ליפא איסור פלאים גם לזר זה אינו דנדאי דגם בתחילה ס"ל להתוס' דלגבי זר אין לדמות בגדי פהונה לדין ציצית של פלאים לנשים דבשלמא בציצית שיהו לומר דלגמרי התירה התורה בבגד זה איסור פלאים וגם לאשה מותר פיון דהוי טלית של איש והתירה התורה להתפסות בו מי שירצה אבל גבי בגדי פהונה הא גם בלאו איסורא דכלאים אסור לזר ללבושם משום דהוי הקדש ואסורים בהנאה ואע"ג דמעילה ליפא פמבואר בקידושין מ"מ בהנאה אסורים וא"כ הא לא התירה לו התורה לבישת בגד זה ומש"ה ממילא קיימא בו איסור פלאים והר"א ממיז לא הקשה לר"ת רק מהא דחזינו בערכין דאפי' לפהנים דניתנו ליהנות בהן מ"מ איפא איסור פלאים שלא בשעת עבודה וא"כ שפיר הוכיח מזה דגם בציצית בליה ולנשים איפא איסור פלאים ועל זה

השיב לו ר"ת דבאמת גבי בגדי פהונה מותר לכהן אפי' שלא בשעת עבודה אבל לזר ודאי דאסור וכמו שפיתבנו וא"כ הא כמו כן בע"מ כ"ע מודים דאיפא בו איסור פלאים דהא פתב המל"מ בפירק שני מה' תמידין ומוספין דלגבי בע"מ לא אמרינו בגדי פהונה ניתנו ליהנות בהו וכן נראה מוכרח מדברי הרמב"ם שפתב בפירק ח' מה' פלי המקדש ונ"ל בגדי פהונה ניתנו ליהנות בהו לפיכך פהו לובשם ביום עבודתו כו' הרי דרס מי שראוי לעבודה לדידהו הוא דניתנו ליהנות בהו ולא לבע"מ וכ"ש דלבעל מום איפא איסור.

פלאים ואלפיא דכולי עלמא קשה אמאי לא חשיב רבי הו לאו דכלאים ולכאורה יש לומר דלהראב"ד ניקא שפיר דמש"ה לא חשיב פלאים דהא ביומא דף כ"ב פניא דהא דכתיב ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים והוציא את הדשן שומע אני שלובש בגדי חול ת"ל ופשט ולבש מקיש בגדים שלובש לבגדים שפשט ומה ת"ל אחרים פחותין מהם דבגדים שפשט בהו קדרה לרבו לא ימזוג בהם פוס לרבו ר' אליעזר אומר אחרים והוציא לימד על הפהנים בעלי מומים שפשרים להוצאת הדשן ונהרי גם ר"א ס"ל הא דקאמר ת"ק דמקשינו בגדים שפשט לבגדים שלובש וכמש"כ התו"י שם ולר"א שוב הני בע"מ אצל בגדי פהונה כמו פהו תמים פינו דמותר לבע"מ ללבוש הבגדים עבור הוצאות הדשן שוב ליפא גביה איסור פלאים אפילו לובשם שלא לעבודה להראב"ד וא"כ הא י"ל דרבי ס"ל כר"א וגם בלא"ה נראה קצת דרבי ס"ל כר"א דהא ביומא דף י"ב דרש רבי לקרא דילבש דכתיב גבי הרמת הדשן דבא לרבות השחקין ופרש"י שאף השחקין פשרין לעבודה ואני שמעתי דוקא שחקין משום בגדים שבישל בהו לרבו לא ימזוג בהו פוס ואינו נראה דבשלמא גבי הוצאת הדשן אמרינו הכי מפני שהבגדים מתלכלכים אבל תה"ד שאינו אלא מחתה ליום אין שם לכלוה.

וא"כ להיש מפרשים הא לרבי פבר דענינו דבעינו פחותין מקרא דילבש דכתיב גבי הרמת הדשן ולדידן' הא איתור הו קרא דאחרים דכתיבא גבי הוצאה דהא ודאי דחוק גדול לומר דבא הפתוב לומר דיהיו פחותין גם מאותן שלובש בעת הרמה ונאמר דהיו שלשה מיני בגדים של הרמה היו פחותין משל כל היום ושל הוצאה היו פחותין משל הרמה ובנדאי יותר נראה לומר דרבי ס"ל כר"א דהו קרא בא להכשיר בע"מ וגם אם לא נקבל ראיה זו מ"מ נוכל לומר דרבי ס"ל כר"א ומש"ה ליפא גם בבע"מ איסור פלאים ואין להקשות דהא ביומא דף כ"ב אפליגי ר' יוחנן ור"ל גבי הרמת הדשן והוצאת הדשן דר' יוחנן ס"ל דהיה לובש ארבעה בגדים ור"ל ס"ל דלא היה לובש רק פתונת ומכנסיים ולא מצנפת ואבנט וא"כ הניקא לר"י אבל לר"ל דגם לר"א לא הי' בע"מ לובש פלל האבנט וא"כ הא איפא איסור פלאים ותיקשה לר"ל אמאי לא חשיב רבי איסור פלאים ונהרי ביומא שם אמרינו לימא כתנאי נרצה הגמ' לומר דרבי ס"ל כר"ל אמנם גם זה ניקא דלר"ל נאמר להיפוך דרבי ס"ל פרבנו דר"א דס"ל דבע"מ אסור בהרמה והוצאת הדשן וכינו דבהו לא צריף ללבוש האבנט אם פו הא משפחת לה עבודה שאסורה לבע"מ וליפא איסור פלאים ומש"ה לא חשיב רבי הו איסורא דכלאים דהרי ביבמות שם איירי לעננו איסור חל על איסור ומש"ה לא חשיב רק הו דבע"מ וטומאה דתלוי בהו דינא דאיסור חל על איסור לאפוקי איסור פלאים דהוי לאו בפני עצמו ולא שניף פלל בהו סברא ולא איירי בו פלל פינו דמשפחינו אופן דיהי' בו איסור בע"מ וטומאה

ולא יִהְיֶה בוֹ אִסּוּר פְּלֵאִים וּכְגוֹן הַרְמָה וְהוֹצָאָה וּא"כ הָא לר"ל נִיחָא שְׁפִיר וּלר' יוֹחֲנָן דְּלֵא מִשְׁפָּחִינוּן שׁוּם עֲבוּדָה שְׁלֵא יִצְטָרֵף בּוֹ לְלַבּוֹשׁ אַבְנֵט וּא"כ הָא תִּיקְשָׁה שְׁפִיר דְּהִיאָף קְאָמַר רַבִּי דְחֵיב שְׁתִּים פִּינּוֹן דְּלַעוּלָם מְוַכְרַח לְהִיּוֹת בּוֹ גַם אִסּוּר פְּלֵאִים רַק דְּלר' יוֹחֲנָן נֹאמַר דְּרַבִּי ס"ל כר' אֱלִיעֶזֶר וְעכ"פ לְהֶרָאב"ד נִיחָא אַבְל לְהֶרְמַב"ם קִשָּׁה אָמְנָם עֵינָר קוֹשְׁתוֹ שֶׁל הַמְשַׁפְּנוֹת יַעֲקֹב אֵינָה דְהָרִי בִּיבְמוֹת שָׁם לֹא פְּלִיגָא רַבִּי חֵיָא וּבַר קַפְרָא אֱלִיבָא דְרַבִּי בְּעֶצְמוֹ רַק חוֹלְקִין הִיאָף קְאָמַר רַבִּי אֱלִיבָא דר' יוֹסִי אוֹ אֱלִיבָא דר"ש וּכְמוֹ דְמְבוֹנָר שָׁם בַּגַּמ' וְהָרִי לֹא מְצִינּוּ הִיאָף ס"ל לר' יוֹסִי וְר"ש בְּהָא דְאַבְנֵט שֶׁל הַדְּיוּט אִם הִיָּה בּוֹ פְּלֵאִים אוֹ לֹא וְהִיאָף יֹאמַר רַבִּי לְדִידְהוּ דְחֵיב מִשׁוּם פְּלֵאִים וּמִש"ה לֹא אֵינְרִי פְּלֵל בְּאִסּוּר פְּלֵאִים וְעוֹד דְּהָא בְּקִידוּשֵׁין דָּף ל"ו תַּנּוּן הַקְּמִיצוֹת כּו' נוֹהֲגִין בְּאַנְשִׁים וְלֹא בְּנָשִׁים וּמְפָרְשִׁין שָׁם טַעְמָא דְכְּתִיב בְּנִי אֶהְרֹן וְלֹא בְּנוֹת אֶהְרֹן וְהַקְּשׁוּ הַתּוֹסֵף דְּתִפּוֹךְ לִי דְנָשִׁים ה"ל מְחֻסָּר בְּגָדִים וְתִירְצוּ דְאֵינְרִי פְּשֶׁלְבָשׁוֹ הַבְּגָדִים אֵי נָמִי פִּינּוֹן שְׁלֵא נְצֻטְווּ בְּבִגְדֵי פְּהוּנָה לֹא הָוִי מְחֻסָּרִי בְּגָדִים א"כ הָא י"ל גַּם בְּבַעַל מוּם פֶּן דְּכִינוּן שְׁלֵא נְצֻטְווּ לְלַבּוֹשׁ הַבְּגָדִים לִיכָא בּוֹ חֵיּוּב דְּמְחֻסָּר בְּגָדִים וְכֵן פְּתַב לְהַדְּי' הַמַּל"מ בְּפָרְק ה' מַה' תְּמִידִין יַעו"ש וְהָרִי דְכּוֹנְתָה מְצִינּוּ בְּתוֹרַת פְּהוּנִים פְּרָשָׁה שְׁמִינִי הִבִּיאֻ חכ"מ בְּפָרְק א' מַה' בִּיאַת מְקַדֵּשׁ דְּבַעַל מוּם אֵינּוּ חֵיב מִשׁוּם שְׁתוּיִי יֵין וְאֵע"ג דְּבַתוֹ"כ יִלְיָף לָהּ מְקַרָא וּמִשְׁמַע דְּבָלֵא הַפְּסוּק הֵינּוּ מְחֵיבִין גַּם בַּע"מ מִשׁוּם שְׁתוּיִי יֵין הָא וְדֹאֵי דְמְחֻסָּר בְּגָדִים לֹא דְמִי פְּלֵל לְשְׁתוּיִי יֵין וְקַל לְחַלְק בִּינֵיהֶם וּבְנֻדֵּי דִי"ל דְּבַע"מ לִיכָא מִשׁוּם מְחֻסָּר בְּגָדִים וְכַהֲמַל"מ וְשְׁפִיר אֵינְרִי הָף דִּיבְמוֹת בְּלֵא לְבָשׁוֹ הַבְּגָדִים: [ג] וְהִנֵּה הַשְּׂאֵת אַרְי' הַקִּשָּׁה עַל הַרְמַב"ם מְהָא דְאִיתָא בַּמַּס' זְבָחִים דָּף ע"ז בְּאִיבְרִי חֲטָאת שְׁנַתְּעַרְבוּ בְּאִיבְרִי עוֹלָה דר' אֱלִיעֶזֶר אוֹמַר יִתְּנוּ לְמַעַלָּה וּלְהֶרְמַב"ם הָא יִלְבַּשׁ הַפְּהוּן פְּלֵאִים בְּעַת שְׁיִקְטִיר אִיבְרִי הַחֲטָאת וּבְאַמַּת מְצִינּוּ בְּכַמָּה דְּוֹכְתִי עֲבוּדָה שְׁהִיו צָרִיכִין לְעֲשׂוֹתָהּ מְסַפֵּק וּמְפֻלָּם קִשָּׁה עַל הַרְמַב"ם וְכֵן קִשָּׁה עַל הַרְמַב"ם מְהָא דְבִיּוֹמָא דָּף כ"ד דס"ל לְרַב שְׁשֵׁת דְּהִיו מְפִסִּין בְּבִגְדֵי קוּדֵשׁ וְהָרִי הַפִּיִּס אֵינּוּ צָרִיף בְּגָדִים פְּלֵל וְקִשָּׁה לְהֶרְמַב"ם וּבְנֻדֵּי דוֹחַק גְּדוּל לּוֹמַר דְּחוּץ מִן הָאבְנֵט קְאָמַר וְגַם בְּלֵא"ה נְצֻטְרֵף לְדוֹחַק לְהֶרְמַב"ם בְּכַמָּה דְּוֹכְתִי בְּגַמְר' וְכַמְבוֹנָר בְּכַמָּה מְחַבְרִים שְׁהַקְּשׁוּ עֲלֵיו מְכַמָּה סוּגִי'וֹ וְהַפֵּל מְסַגְנוֹן א' שֶׁל קוֹשְׁי' הַש"א וְע"כ הַנְּרָאָה לּוֹמַר דְּבַר אַחַד וַיִּתְּנִישְׁבוּ בּוֹ פְּמַעַט כָּל הַקּוֹשִׁי שְׁהַקְּשׁוּ עֲלֵיו הַמְּחַבְרִים דְּהִנֵּה לְדִידִי קִשָּׁה טוֹבָא עַל הַרְמַב"ם וּגְדוּלָּהּ הִיא דְהָרִי בִּיּוֹמָא דָּף ס"ט מְסַקִּינוּ דְּבִגְדֵי פְּהוּנָה נִיתְּנוּ לְהִנּוֹת בְּהוּן וּבְמַס' קִידוּשֵׁין דָּף נ"ד אִיתָא נָמִי הוֹאִיל וְנִיתְּנוּ לְהִנּוֹת לְפִי שְׁלֵא נִיתְּנָה תוֹר' לְמַלְאכֵי הַשְּׂרַת הָרִי דְמַהָף סְבָרָא מְדַיִק דְּנִיתְּנוּ לְהִנּוֹת בְּהוּן וְהָרִי סְבָרָא זֹו שְׁיָף גַם לַעֲנִין אִסּוּר פְּלֵאִים דְּהָא גַם הָאבְנֵט לֹא נִיתְּנוּ לְמַלְאכֵי הַשְּׂרַת וּא"כ נְדַקְדַּק מְזָה ג"כ דְּגַם אִסּוּר פְּלֵאִים לִיכָא בְּבִגְדֵי פְּהוּנָה וְאִם סְבָרָא זֹו אֵינּוּ מְסַפִּיק לְלַמּוֹד מִינֵי' הַיִּתְר פְּלֵאִים הִיאָף לְמַדִּין מִינֵי' דְּנִיתְּנוּ לְהִנּוֹת בְּהוּן וְעֵינִי' בְּרֵא"ש ה' צִיצִית שְׁכַתְבֵּי דְּבִגְדֵי פְּהוּנָה אֵין בְּהֶם מִשׁוּם פְּלֵאִים דְּלֹא נִיתְּנָה תוֹרָה לְמַלְאכֵי הַשְּׂרַת וְכַוּוֹנְתוֹ לְרֵא'י זֹו אַבְל עַל הַרְמַב"ם קִשָּׁה וְע"כ נְרָאָה מְוַכְרַח דס"ל לְהֶרְמַב"ם דְּהָא דְמְסַקִּינוּ בִּיּוֹמָא דְּנִיתְּנוּ לְהִנּוֹת בְּהֶם לֹא הָוִי פְּלֵל הַטַּעַם מִשׁוּם הָף סְבָרָא דְּלֹא נִיתְּנָה תוֹרָה לְמַלְאכֵי הַשְּׂרַת וְרֵא'י בְּרוּרָה לְזָה דְּבָכֵל הַסּוּגִיָא דִּיּוֹמָא שְׁחַקְרָה הַגְּמָרָא בְּהוּן דִּינָא לֹא הִבִּיא' הַגְּמָרָא הָף טַעַם פְּלֵל וְרַק בְּקִידוּשֵׁין הוּבָא זֹה דְּרָף אַגַּב וְאָמַרִי לְהֵאִי טַעְמָא וּמוּכַח דְּבִיּוֹמָא גַם בְּלֵא טַעַם זֹה מְסִיק דְּנִיתְּנוּ לְהִנּוֹת וּכְמוֹ שְׁמוּכִים מְהַבְרִיָּתָא וְהָא דְאָמְרִינוּ בְּקִידוּשֵׁין הֵאִי טַעְמָא הוּא מִשׁוּם

דָּשָׁם לֹא אֵינִי כָּלֵל בְּדִין זֶה רַק אֲמַרְיֵנוּ שֵׁם דַּמְשׁ"ה אֵין מְעִילָה בְּשׁוּגַג בְּבִגְדֵי כְּהֹנֵן וְלֹא נִחִית כָּלֵל לְהָא דְּמִסְקִינֵנוּ בְּיוֹמָא דְּנִיחְתָּנוּ לִיקְהֹנוֹת בְּהֵן דְּאֶפְיֵלוּ אִם נֹאמַר דְּלֹא נִיחְתָּנוּ לִיקְהֹנוֹת בְּהֵן מ"מ הָא לֹא נִיחְתָּנוּ תוֹרָה לְמַלְאָכֵי הַשְּׁרַת וּבַע"כ מְוַכְרַח לְשָׁהוֹת בְּהֵם אֵיזָה זְמַן קוֹדֵם הָעֶבְרִי וְאֵיזָה זְמַן אַחַר הָעֶבְרִי וּבְאֹתָהּ שְׁהִיָּה מוֹעֲטָת הָא וְדֹאֵי דְּנִיחְתָּנוּ לִיקְהֹנוֹת בְּהֵן לְכ"ע וְשׁוֹב לֹא מְקַרֵי מַש"ה קְדוּשֵׁי ה' וְאֵין בְּהֵם מְעִילָה וּמַש"ה אֵין יוֹצֵאֵין לְחֻלְיֵין אִם נִיחְתָּנוּ מְהֵם בְּשׁוּגַג אֲבָל הָא דְּמִסְקֵי בְּיוֹמָא דְּנִיחְתָּנוּ לִיקְהֹנוֹת בְּהֵן לֹא הָוֵי מְשׁוּם הָאֵי טַעְמָא וְעֵינֵן בְּיוֹמָא דְּרַף ס"ט דְּכַתְּבוּ הַתּוֹס' דְּהָא דְּנִיחְתָּנוּ לִיקְהֹנוֹת בְּהֵן הָוֵי רַק אִם לְבָשָׁם לְעֶבְרִי אֲבָל לְלוֹבְשָׁם לְכַתְּחִילָה שְׁלֵא לְעֶבְרִי אֲסוּר וּרְאֵינִימָם דְּהָא הַטַּעַם הָוֵי מְשׁוּם דְּלֹא נִיחְתָּנוּ תוֹרָה לְמַא"ה שְׁשׁוּכְלוּ לְהַזְהֵר לְהַסְרֵן מִיַּד אַחַר הָעֶבְרִי וּמְשַׁמַּע הָא לְלַבּוֹשׁ לְכַתְּחִילָה אֲסוּר דְּבִזָּה הָא אֶפְשָׁר לוֹ לְהַזְהֵר וְהַרְמַב"ם הָא פּוֹסֵק דְּנִיחְתָּנוּ לִיקְהֹנוֹת בְּהֵן וּמִתְרַם לְלוֹבְשָׁם לְכַתְּחִילָה שְׁלֵא לְעֶבְרִי דְּהָא כְּתִבַּת בְּפָרָק שְׁמִינֵי מְהַלְכוֹת כַּהֲמ"ק וְז"ל בְּבִגְדֵי כְּהֹנֵן נִיחְתָּנוּ לִיקְהֹנוֹת בְּהֵן לְפִיכּוּ פְהֵן לּוֹבְשָׁם בְּיוֹם עֲבוּדְתוֹ כו' הָרֵי דְּחֻלְקָא לְהַדְיָא עַל הַתּוֹס' וְהַנְרָאָה טַעְמֵנוּ בְּזֶה דְּהוֹכִיחַ מְהֵא דְּחֻזְיָנוּ דְּבְּיוֹמָא שֵׁם רְצָה בְּתַחֲחִילָה הַגַּמ' לְפָשׁוּט דְּנִיחְתָּנוּ לִיקְהֹנוֹת בְּהֵן מְהֵא דְּתַנּוּ לֹא הָוֵי יִשְׁנִים בְּבִגְדֵי קוֹדֵשׁ אֲלֵא פּוֹשְׁטָן וּמְקַפְלָן וּמְנִיחֵן תַּחַת רַאשֵׁיהֶן וְדַחֵי לֹא תִימָא תַּחַת רַאשֵׁיהֶן אֲלֵא נֶגְדַת רַאשֵׁיהֶן וְהָכֵי נִמְי מְסַתְּבָרָא דַּא"כ תִּיפּוּק לִי מְשׁוּם כְּלָאִים וְדַחֵי רַב אֲשֵׁי לְעוֹלָם תַּחַת רַאשֵׁיהֶן מִמֶּשׁ בְּבִגְדֵי כְּהֹנֵן קָשִׁין הֵם וְלִיכָא אֲסוּר כְּלָאִים הָרֵי דְּרוּצָה הַגְּמָרָא לּוֹמַר דְּמְשׁוּם דְּנִיחְתָּנוּ לִיקְהֹנוֹת בְּהֵן מַש"ה מְוַתֵּר לוֹ לְהַנְיָחוּ תַּחַת רַאשׁוֹ וְהָרֵי הָוֵי כְּהַתְּחַלְתָּ לְבִישָׁה וּמַש"ה פּוֹסֵק הַרְמַב"ם דְּגַם בְּכַה"ג מְוַתֵּר [וְאֵע"ג דְּהַרְמַב"ם בְּעֶצְמוֹ פּוֹסֵק שֵׁם בְּהַלְכָה ו' דְּהָוֵי מְנִיחֵן נֶגְדַת רַאשֵׁיהֶן וְתַחַת רַאשֵׁיהֶן פּוֹסֵק דְּגַם לְהַמְסַקְנָא אֲסוּר ע' לְקַמֵּן בְּסִי' ה' שְׁפַתְּכֵנוּ יִשׁוּב לְזֶה מְנִיחֵן הוֹכִיחַ כֵּן הַרְמַב"ם] אֲבָל עַכ"פ חֻזְיָנוּ דְּגַם הֵיכ' דְּלֹא שְׁיִיף סְבָרָא לֹא נִיחְתָּנוּ תוֹרָה לְמַא"ה ש"ג כ"כ נִיחְתָּנוּ לִיקְהֹנוֹת בְּהֵן וְכֵן מְהֵא דְּרְצָה הַגְּמָר' לְהוֹכִיחַ בְּיוֹמָא שֵׁם מְעוֹבְדָא דְּשַׁמְעוֹן הַצַּדִּיק מוֹכַח כֵּן וְעַכ"פ הָא לְהַדְי' פּוֹסֵק הַרְמַב"ם דְּגַם בְּלִבְשָׁה לְכַתְּחִילָה שְׁרֵי וּמַש"ה ס"ל דְּהָא דְּמִסְקֵי דְּנִיחְתָּנוּ לִיקְהֹנוֹת בְּהֵן לֹא הָוֵי כָּלֵל מְשׁוּם הָוֵי סְבָרָא דְּלֹא נִיחְתָּנוּ תוֹרָה לְמַא"ה ש"ש דְּהָרֵי הָוֵי סְבָרָא לֹא שְׁיִיף רַק בְּלוֹבְשָׁם בְּתַחֲחִילָה לְעֶבְרִי וְלִפִּי זֶה אַע"ג דַּס"ל לְהַרְמַב"ם דְּהָא דְּתַנְיָא בְּיוֹמָא בְּבִגְדֵי כְּהֹנֵן נִיחְתָּנוּ לִיקְהֹנוֹת בְּהֵן קָאֵי עַל שְׁאָרֵי הַבְּגָדִים חוּץ מִן אוֹתָן שְׁהֵם שְׁל כְּלָאִים מ"מ הָרֵי הָוֵי סְבָרָא דְּקִדּוּשֵׁין דְּלֹא נִיחְתָּנוּ תוֹרָה לְמַא"ה ש"ש הָא שְׁיִיף גַּם בְּאַבְנֵט וְכִמוֹ שְׁהַקְשִׁינוּ וְרַק דְּהָוֵי סְבָרָא לֹא שְׁיִיף רַק כְּשֶׁלְּבָשָׁם לְכַתְּחִילָה לְעֶבְרִי אֲבָל לְלַבּוֹשׁ לְכַתְּחִילָה לֹא מְהִיָּי הָאֵי טַעְמָא וְכִמוֹ שְׁפַתְּבוּ הַתּוֹס' בְּיוֹמָא וַא"כ נֹאמַר דְּכֵן ס"ל לְהַרְמַב"ם דְּבְּלוֹבְשָׁם מְשׁוּם עֲבוּדָה מְוַתֵּר גַּם בְּאַבְנֵט וְרַק לְלוֹבְשׁוֹ לְכַתְּחִילָה הוּא דַּס"ל דְּאֲסוּר דְּכִמוֹ דַּס"ל לְהַתּוֹס' דְּהָוֵי דִּינָא דְּנִיחְתָּנוּ לִיקְהֹנוֹת בְּהֵן לֹא הָוֵי רַק בְּלוֹבְשׁ מְשׁוּם עֲבוּדָה אֲבָל בְּתַחֲחִילָה אֲסוּר מְשׁוּם דְּסְבִירָא לִיהַ לְהַתּוֹס' דְּעֵיקַר טַעַם דְּנִיחְתָּנוּ לִיקְהֹנוֹת הָוֵי מְשׁוּם דְּלֹא נִיחְתָּנוּ תוֹרָה לְמַא"ה ש"ש וּבְלַבְשָׁן לְעֶבְרִי מִיָּהּ מְוַתֵּר וְכִמוֹ כֵּן ס"ל לְהַרְמַב"ם בְּהָוֵי דְּכְלָאִים וְהָרֵי זֶה לְשׁוֹן הַרְמַב"ם בְּסוּף ה' כְּלָאִים כְּהֵנִים שְׁלַבְשׁוּ בְּבִגְדֵי כְּהֹנֵן שְׁלֵא בְּשַׁעַת עֲבוּדָה לּוֹקִים מְפָנֵי הַאֲבָנֵט הָרֵי דְּלֹא כְּתִבַּת אֲסוּרָא רַק בְּלַבְשׁוֹ לְכַתְּחִילָה שְׁלֵא לְעֶבְרִי וּמוֹכַח דְּבְּלוֹבְשׁוֹ לְעֶבְרִי לִיכָא אֲסוּרָא אַע"ג דְּהֵם עָלְיוּ אַחַר הָעֶבְרִי דְּאֵין לּוֹמַר דַּמְש"ה נֶקַט שְׁלַבְשׁוֹ דְּוָקָא דְּבִלְא"ה הָא הָוֵי לֹא שְׁאֵין בּוֹ מְעַשָּׂה וְלִיכָא מְלָקוֹת אַע"ג דְּאֲסוּרִים גַּם בְּכַהֲנֵי גְוֹנָא דְּזֶה אֵינּוּ דְּהָא מְבִנְיָרָא בְּמַס' מְכּוֹת דְּרַף כ"א בְּלוֹבְשׁ בְּגַד כְּלָאִים דְּגַם בְּשָׁהָה כְּדֵי לְפָשׁוּט

וּלְלַבּוֹשׁ חֲזִיב כִּינּוּן דֵּהֶתְחִלָּה הָיָה עַיִי מַעֲשֵׂה מַשׁ"ה גַּם מֵה שְׁשׁוּהָ בָּהֶם אַח"כּ וְאֵינוֹ פּוֹשְׁטָן
חֲשִׁיבָא מַעֲשֵׂה וְלוֹקָה וְאַפְי' אִם נֶאֱמַר כְּמוֹ שֶׁרָצָה הַמַּל"מ לומר בְּפ"ה מה' בִּיאַת מִקְדָּשׁ
דְּרַק הֵיכָא דֵּהֶתְחִלַּת הַמַּעֲשֵׂה הִיא בְּאִסּוּר אֲזִי הוּא דְּגַם הִשְׁהִי' נְחֻשְׁבַּת כְּמַעֲשֵׂה אֲבָל אִם
הֶתְחִלְתּוּ הֵיכָא דֵּהֶתְחִלַּת הַמַּעֲשֵׂה וְעַיִי מַשׁ"כ לְקַמְּנָא וְאִם כֵּן נֶאֱמַר דְּבִלְבָשׁ
לְעִבּוּדָה הָיָה לְשֵׂאב"מ מ"מ הָרִי בְּפָרְק ח' מֵה' כְּלִי הַמְּקַדָּשׁ כְּתֹב הַרְמַב"ם וְז"ל בְּגִדֵי כְּהֹנָה
נִתְּנוּ לִיהֲנוֹת בְּהֵן כּו' חוּץ מִן הָאֲבָנִים מִפְּנֵי שֶׁהוּא שְׁעֵטָנָא אֲסוּר לְכַהֵן הַדְּיוּט לְלוֹבְשׁוֹ וְהָרִי
שָׁם לֹא אֵינְרִי כָּלֵל לְעִנְיָן מִלְּקוּיָת רַק לְעִנְיָן אִסּוּרָא גְרִידָא וְאַפ"ה לֹא כְּתֹב רַק דְּאֲסוּר
לְלוֹבְשׁוֹ וְלֹא כְּתֹב כָּלֵל דְּמִיד אַחַר הָעִבּוּדָה מְוַכְרַח לְפּוֹשְׁטוֹ וְזֶהוּ כְּמַשׁ"כ דְּבִלְבָשׁ לְעִבּוּדָה
מְוַתְרִים מִשּׁוּם טַעְמָא דְּלֹא נִיתְּנָה תּוֹרָה לְמַאֲה"ש וְהָא דְּכְתֹב בְּה' כְּלָאִים וְלֹא הִוְתְּרוּ בּוֹ
אַלְא בְּשַׁעַת עִבּוּדָה שְׁהִיא מ"ע כְּצִיצִית לֹא קָאִי רַק עַל הֶתְחִלַּת הַלְּבִישָׁה דְּבִלְבָשׁוֹ שְׁלֹא
מִשּׁוּם עִבּוּדָה אֲסוּרִים וְכָל זֶה נִרְאֶה נִכּוֹן בְּדַעְתּוֹ שֶׁל הַרְמַב"ם: [יְד] וְהִנֵּה בְּהָא סְבָרָא דְּלֹא
נִיתְּנָה תּוֹרָה לְמַאֲה"ש מְצִינּוּ בּוֹ מִתְּלֻקְתָּ גְדוּלָה בֵּין הָרֵאשׁוֹנִים דְּבַתּוֹס' קִידּוּשִׁין דְּרַף ס"ו
בְּעוֹבְדָא דִּינְאִי הַמְּלַךְ דְּקֶאֱמַר הָקָם לָהֶם בְּצִיץ שְׁבִין עֵינֵיהּ וְכְתֹב רַש"י דֹּאע"ג דְּהִיא שְׁלֹא
בְּשַׁעַת עִבּוּדָה מְוַתְרִי כְּדִאֲמַרִּין לְעִיל דְּרַף נ"ד וְכוּנְתּוֹ לְהָא דֹּאִיתָא שָׁם הָא סְבָרָא דְּלֹא
נִיתְּנָה תּוֹרָה לְמַאֲה"ש הָרִי דַּס"ל לְרַש"י דְּמַהֲרָא סְבָרָא יְדַעִין דְּגַם לְלוֹבְשׁוֹ לְכַתְּחִילָה שְׁלֹא
לְעִבּוּדָה שְׁרִי דַּס"ל לְרַש"י דְּהָא סְבָרָא הָיָה הוֹכְחָה דְּכִינּוּן דְּמְוַכְרַח בְּעַל כְּרַחוּ לִיהֲנוֹת מֵהֶם
מְעַט אַחַר הָעִבּוּדָה בַּע"כ הִתִּירָה הַתּוֹרָה לְגַמְרֵי הַהֲנָאָה מֵהַבְּגָדִים אֵלּוֹ לְכַהֵנִים וּמַשׁ"ה
מְוַתְרִים גַּם לְלוֹבְשֵׁם לְכַתְּחִילָה וְהַתּוֹס' בְּקִידּוּשִׁין שָׁם הִקְשׁוּ עַל רַש"י דְּמִדְּאֲמַרָה טַעַם
דְּלֹא נִיתְּנָה תּוֹרָה לְמַאֲה"ש מִשְׁמַע דְּמִיד דֹּאִיכָא שְׁהוּת לְפּוֹשְׁטָן אֲסוּר לוֹ לִיהֲנוֹת בְּהֵן
וּמְוַכְרַח לְפּוֹשְׁטָן יַעו"ש וְעַיִי בְּיוֹמָא דְּרַף ס"ט בַּתּוֹס' ד"ה בְּגִדֵי שְׁכַתְּבוּ וְז"ל וְכֵן מִשְׁמַע
בְּקִידּוּשִׁין דְּאַפְי' בְּעִזְרָה אֲסוּר לְלוֹבְשׁוֹ לְכַתְּחִילָה שְׁלֹא לְעִבּוּדָה דְּקֶאֱמַר כּו' הָא לְכַתְּחִילָה
לְלוֹבְשׁוֹ אֲסוּר דְּבִנְה אֲפָשֶׁר לְהַזְהֵר עַכ"ד הָרִי חֲזִינּוּ דְּהֵנִי ב' דִּיבּוּרֵי הַתּוֹס' חוֹלְקִין דֵּהַתּוֹס'
דְּקִידּוּשִׁין ס"ל דְּמִשּׁוּם הָא סְבָרָא אֵין רְאָיָה לְהַתִּיר וְאַפְי' בְּלְבָשׁוֹ לְעִבּוּדָה מ"מ תִּיכְרַף שְׁיִשׁ
לוֹ שְׁהוּת לְפּוֹשְׁטָן מְוַכְרַח לְפּוֹשְׁטָן וְהַתּוֹס' דְּיוֹמָא ס"ל דְּכִינּוּן דְּבַע"כ מְוַכְרַח לְשְׁהוּת זְמַן
מְעַט בְּהַבְּגָדִים אַחַר הָעִבּוּדָה יְדַעִין מִינֵי דְּלְגַמְרֵי הַתִּירָה הַתּוֹרָה הַשְׁהִיָּה בְּבָגְדִים אֵלּוֹ
וְגַם בְּאִיכָא שְׁהוּת לְפּוֹשְׁטָן שְׁרִי וְרַק לְלַבּוֹשׁ לְכַתְּחִילָה אֲסוּר דְּזֶה לֹא נוֹכַל לְהוֹכִיחַ מֵהָא
סְבָרָא וְרַש"י ס"ל דְּמַהֲרָא סְבָרָא יְדַעִין דְּלְגַמְרֵי שְׁרִי וְא"כ נֶאֱמַר דְּהַרְמַב"ם ס"ל כְּהַתּוֹס'
דְּיוֹמָא וּמַשׁ"ה בְּלְבָשׁוֹ לְעִבּוּדָה גַּם הוּא מוֹדָה דְּשְׁרִי לְשְׁהוּת בְּהֵן וְאַפְי' בְּאוֹתָן שְׁהֶם שְׁל
כְּלָאִים וְלֹא נִחְלְקוּ הַרְמַב"ם וְהַרְאָב"ד רַק בְּלוֹבְשׁוֹ לְכַתְּחִילָה שְׁלֹא לְעִבּוּדָה וְא"כ מִינְשׁוֹב
בְּזֶה כְּמַעַט כָּל הַקְּשׁוֹת שְׁהִקְשׁוּ עַל הַרְמַב"ם מֵהָא דֹּאִיכְרִים בְּאִיכְרִים וְכֵן מֵה שְׁהִקְשִׁינוּ
עָלֵינוּ מֵהָא דְּהָאב מְדִיר אֵת בְּנוּ בְּנִזִּיר דַּס"ל לְר"ל דְּהָיָה רַק מְדַרְבְּנָן כְּדִי לְחַנְכּוֹ בְּמַצּוֹת
וְגַם מֵה שְׁהִקְשָׁה עָלֵינוּ הַשְּׂאֵגָת אַרְי' מֵהָא דְּהָיָה מְפִסִּין בְּבָגְדֵי קוֹדֶשׁ הָרִי דְּלְבָשׁוֹ קוֹדֶם
שְׁעוֹשֵׂה עִבּוּדָה ג"כ נִיחָא בְּזֶה דְּהָרִי כְּמוֹ דַּס"ל לְהַתּוֹס' דְּיוֹמָא דְּכִינּוּן דְּלֹא נִיתְּנָה תּוֹרָה
לְמַאֲה"ש וּמְוַכְרַח לְשְׁהוּת מְעַט אַחַר הָעִבּוּדָה יְדַעִין מִזֶּה דֵּהַתּוֹרָה הַתִּירָה לְשְׁהוּת בְּהֵן
וְאַפְי' בְּאִיכָא שְׁהוּת לְפּוֹשְׁטָן וְהָרִי כְּמוֹ כֵּן נוֹכַל לְדַקְדַּק עַל הֶתְחִלָּה דְּהָרִי גַּם בְּהֶתְחִלַּת
הַלְּבִישָׁה לֹא נִיתְּנָה תּוֹרָה לְמַאֲה"ש שְׁלֹא יְלַבָּשׁוּ רַק בְּאוֹתוֹ רָגַע שְׁמַתְחִיל לְעִבּוּדָה וּבַע"כ
מְוַכְרַח לְשְׁהוּת זְמַן מוֹעֵט קוֹדֶם הָעִבּוּדָה וְנִדְּיִיק מִזֶּה ג"כ דְּכָל שְׁהַלְּבִישָׁה הָיָה מִשּׁוּם עִבּוּדָה
הַתִּירָה הַתּוֹרָה גַּם לְלוֹבְשֵׁם מְקוֹדֶם וּבֵין קוֹדֶם עִבּוּדָה וּבֵין אַח"כּ הַתִּירָה הַתִּירָה הִשְׁהִי'

בהם ורק בלובשו לגמרי שלא לעבודה הוא דס"ל להרמב"ם דאיכא איסור פלאים וכל זה נראה לי ברור בדעת הרמב"ם ועיי' במנחות דף מ' בתוס' ד"ה תכלת שהביאו דברי התוספתא דתניא בה בגדי פהונה ובגדי פהו גדול אין בהם משום פלאים ולכאורה הוי להקדיא להיפוח מדברי הרמב"ם ולפי הנ"ל ניחא דאיירי בלובשו משום עבודה ואין להקשות על זה מדברי הירושלמי שהבאנו לעיל סי' א' דתני בו אין עראי לכלאים במקדש ופריה מהא דתניא פהו שיצא לדבר עם חבירו אם הפליגו טעון טבילה ומשני פאן בבגדי זהב פאן בבגדי לבן והביאו מזה ראיה להרמב"ם יעו"ש ולפי מש"כ דאם לובשם לעבודה גם הרמב"ם מודה דשרי א"כ מאי הקשה בירושלמי נימא דהא דתני אין עראי לכלאים הא בע"כ איירי בלובשו לכתחילה שלא לעבודה דבלא"ה הא פתבנו דשרי והוה דיצא לדבר עם חבירו הא איירי בהי' לבוש מקודם ומש"ה מותר גם זה ניחא דס"ל להירושלמי דכיון דללבוש לכתחילה אסור הרי דלא התיירה התורה לגמרי איסור פלאים בבגדים אלו ורק בלבשם לעבודה שרי דזה שרי מהא דלא ניתנה תורה למאה"ש וס"ל להירושלמי דהוה סברא לא שייך רק בעצרה דכיון דשם מוכרח ללבוש הבגדים לעבודה ואינו יכול לפושטן תיכף פשגמר העבודה אבל בחוץ דלא הוי מקום עבודה פלל הא לא שייך סברא זו כיון דלעולם אינו צריך ללבוש שם הבגדים ומדתני' פהו שיצא לדבר עם חבירו בע"כ איירי ביצא מעצרה להר הבית ומקשה שפיר מדשרי ביצא מוכח דלגמרי התיירה התורה וגם ללובשם לכתחילה וכמו דניתנו ליהנות בהן בה"ב ושרי אפי' ללובשם לכתחילה כמו כן הוי הו' דכלאים דבהר הבית לא שייך סברא לחלק בין לבישה מקודם להי' עליו מקודם משום עבודה.

ואדרבה מהירושלמי הלז נסתייע דעת הרמב"ם דהא חזינו דיש חילוק בין איסור הנאה מבגדי פהונה ובין איסור פלאים דידהו: סימן ג' ישוב קוש' הרמב"ם ד על הרמב"ם סוף ה' פלאים ושייך להסימנים המבוארים לעיל: הרמב"ם בסוף ה' פלאים פתב פהנים שלבושו בגדי פהונה שלא בשעת עבודה אפי' במקדש לוקים מפני האבנט והראב"ד בהשגות הקשה על זה דכתב משום אבנט והרי גם בחושן ואפוד הי' פלאים ובאמת דבפ' ח' מה' פלי המקדש פתב הרמב"ם וז"ל בגדי פהונה ניתנו ליהנות בהן כו' חוץ מן האבנט מפני שהוא שעטנז אסור לכהן הדיוט ללבושו הרי להדני' דקדק וכתב דאסור להדיוט ללבושו ומוכח מדבריו דבכהן גדול גם הוא מודה דמותר ללבוש בגדיו ואפי' שלא לעבודה וא"כ ניחא הא דנקט אבנט: [ב] וראיתי ברדב"ז חלק ב' בלשונות הרמב"ם סי' צ"ז שפתב לתרץ הא דנקט הרמב"ם רק אבנט משום דהחושן ואפוד שהיו מכ"ח חוטין היו קשין ובקשין אין בו איסור פלאים אבל של אבנט לא הי' קשה והא דנקט הרמב"ם בה' פלי המקדש רק הדיוט הוי לאו דוקא וגם כה"ג אסור בלבישת האבנט אלא משום דכה"ג הא הי' לו ב' אבנטים א' של פל השנה והי' של פלאים וא' של יוה"כ ובו לא הי' פלאים ומש"ה תופס הרמב"ם הדיוט דאבנט שלו לעולם הי' של פלאים אים עכ"ד ודבריו אלה נפלאים הם מאד ונדא דהרי דעת הרמב"ם הוא פשיטת התוס' סוף פ"א דמס' ביצה דהא דאמרינו דקשין אין בהם משום פלאים הוי רק לענין הצעה דהוי רק מדרבנן ולא גזרו בקשין אבל בלבישה והעלאה דהוי דאורייתא גם בקשין אסור מה"ת שפן פתב בפ"ק יוד מה' פלאים הלכה י"ג אבל בקשין כו' מותר לישוב עליהם הרי דס"ל דבלבישה אסור ומשמע דמדאורייתא אסור מדלא כ' דגם בלבישה שאני קשין מרפין שאין לוקין

עליהם ועוד דמש"כ דהאבנט לא הי' קשה מבואר בגמרא להיפוך ב'יומא דף ס"ט דמביא שם הא דתנן לא היו יושנין בבגדי קודש אלא פושטין ומקפלין ומניחין תחת ראשיהן וקאמר לא תימא תחת ראשיהן אלא נגד ראשיהן והכי נמי מסתברא דאל"כ תיפוק לי' משום פלאים הניחא למ"ד אבנט של כה"ג זהו אבנט של פהן הדיוט אלא למ"ד לא זהו אבנטו של הדיוט מאי איכא למימר וקאמר רב אשי לעולם תחת ראשיהן בגדי פהונה קשים הם הרי להדי' דעל האבנט קאמר דהיה קשה ואדרבה מה דתפס לי' הרדב"ז דהחושן ואיפוד היו קשין דבר זה לא נמצא בגמרא כלל ומצינו בדברי קצת מהראשונים להיפוך דדעת רש"י ב'יומא דף ס"ט דכלאים קשין מותרים אפ"ל בלבישה והקשו עליו התוס' מהא דאימא בערכין דף ג' פהנים איצטריכא לי' סד"א הואיל ואשתרי להו פלאים והרי בגדי פהונה היו קשין והוכיחו מזה דאפ"ל בקשין איכא איסורא בלבישה מה"ת והמאור סוף פ"א דביצה תי' שיטת רש"י וכתב דהא דאמרינו ב'יומא דבגדי פהונה הם קשין קאי רק על בגדי הדיוט דלא הי' בהם פלאים רק באבנט והוא הי' קשה ובערכין קאי על כה"ג דהיו פלאים גם בחושן ואיפוד והם לא היו קשין הרי דכתב ממש מהיפוך להיפוך מדברי הרדב"ז ועוד דהרי התוס' הביאו במנחות דף מ' דברי התוספתא דתני ביה בגדי כה"ג שיצא בהם במדינה חייב הרי להדי' דמחייב משום פלאים בשל כה"ג וא"כ ע"כ א' מהני ב' סברות מוכרחין או דשל כה"ג לא היו קשין או פהתוס' דגם קשין אסורין בלבישה מה"ת ואי אפשר כלל לומר פהרדב"ז דאמר הני ב' סברות ביחד דשל כה"ג הי' קשה וקשין מותר גם בלבישה וע"כ לא מצאתי מקום לדבריו ובודאי נראה ברור דגם הרמב"ם מודה דכה"ג מותר אפ"ל שלא לעבודה ומש"ה נקט רק אבנט אמנם עיקר הדבר טעמא בעי דאמאי ס"ל דהדיוט אסור ללבוש שלא לעבודה וכה"ג מותר ובאיזה סברא חלוק הכה"ג מהדיוט לענין זה והנראה דב'יומא דף ז' פליגי ר' יהודה ור"ש בריצוי ציץ אם הא דציץ מרצה אי הוי רק בעודו על מצחו של כה"ג או תמיד מרצה ומסתפקנא להך מ"ד דס"ל דאינו מרצה רק עודו על מצחו אי בעינן ג"כ שיהי' לבוש כל הבגדים שלו או סגי בשלובש רק הציץ לחודא ולפי הסברא נראה דבעינן שיהי' לבוש כל הבגדים דהא בכמה דוכתין אמרינו אין בגדיהם עליהם אין פהונתן עליהם א"כ הא גם אם לבש הציץ לחודא לא הוי כה"ג והוי פזר שלבש הציץ והך מ"ד הא ס"ל דאינו מרצה רק בעודו על מצחו של כה"ג דוקא וא"כ ניחא הא דנקט הרמב"ם רק אבנט להדיוט דאיהו הא פסק דאינו מרצה רק עודו על מצחו וכמבואר בפירק ד' מה' ביאת מקדש ומש"ה יכול ללבוש כל בגדיו אפ"ל בשעה שאינו עובד משום שפא יתרחש פעת איזה טומאה לאחיו הפהנים וירצה ומש"ה נקט רק הדיוט דוקא והנראה סמוכין לסברתינו שפכתבו דבעינן לריצוי ציץ שילבש כל הבגדים דידוע דעת הר"ן בסופה פ"ב וכן הוא דעת הג"א דהא דאמרינו דהעוסק במצוה פטור מן המצוה הנינו אפ"ל באפשר לקיים שתייהם ולא יתבטל מן הראשונה במה שיקיים את השני' ואפ"ה פטור יעו"ש והקשה עליהם השאגת ארי' בסי' ל"ז מהא דאימא בערכין דף ג' הפל חייבים בתפילין פהנים לויים וישראלים ופריף פשיטא ומשני פהנים איצטריכא לי' כו' והני פהנים הואיל וליתניהו במצוה דיד דכתיב ילבש על בשרו שלא יהי' דבר חוצץ בינו לבין בשרו אימא במצוה דראש נמי ליתניהו קמ"ל דלא מעכבי אהדי הרי דכהנים בעת עבודתן חייבין מיהא בתפילין של ראש דהא איירי ע"כ בשעת עבודה מדקאמר דלימא בשל יד משום חציצה וזה לא שייך אלא בשעת

עבודה ואילו בנבחים דף י"ט אמרינו פהגים בעבודתן ולוים בדוכנו וישאל במעמדן פטורין מן התפילה ומן התפילין משום דהוי עוסק במצוה ומסיק שם דהא דנקט פטורין ומשמע הא איסורא ליכא קאי על של ראש אבל בשל יד איסורא ג"כ איכא משום חציצה הרי דגם בשל ראש ליכא חיובא והיאך תני בערכין הפל חייבין בתפילין והניחא לפמש"כ התוס' בב"ק דף נ"ו ובכמה דוכתין דהא דעוסק במצוה אינו פטור ממצוה אחרת רק באם יקנים השג' יתבטל קצת מן הראשונה אבל בלא"ה חייב יש לישוב דהך דנבחים איירי אם עובד פבר ואם יניח תפילין יצטרף להפסיק קצת מעבודתו בזמן הנחתן ומש"ה פטורין והך דערכין איירי כשפבר הן על ראשו קודם שהתחיל העבודה דליכא ביטול עבודה במה שמונחין עליו וקמ"ל דכה"ג הוא חייב בשל ראש ואסור לו לסלקו אבל לדעת הר"ן והג"א דגם בכה"ג פטורין קשה עכ"ד הש"א.

וא"כ הרי גם דעתו של הרמב"ם הוי פהר"ן דבכל גונוי פטור דהרי כתב בפרק ששי מה' סנפה הלכה ד' שלוחי מצוה פטורין מסנפה בין ביום בין בלילה וכתב שם המ"מ דיש מי שאומר והוא שיה' בענין שאם ישב בסנפה יתבטל קצת מאותה מצוה ואינו נראה פן מדברי הגאונים ולא מדברי רבינו שסתם וכתבשלוחי מצוה פטורין אלקא בכל גונוי פטורין וא"כ הא גם עליו קשה קושית השאגת ארי' הן אמת דיש לדחות עיקר הקוש' דלא ידעתי מנ"ל להש"א דלהר"ן יהיה מותר לסלק התפילין מעל ראשו דעד כאן לא אמרינו רק דהעוסק במצוה פטור מלעשות מצוה אחרת אבל אם פבר הם עליו וא"צ להעשי' פלל אפשר דגם הוא מודה דהעוסק במצוה אינו נפטר ממצוה שעליו מפבר ואסור לו לסלק התפילין וא"כ גם להר"ן ניהא הך סוגיא דערכין כמו להתוס' דאיירי בשפבר הם עליו קודם העבודה אמנם עיקר הדבר מה שכתב הש"א דלהתוס' ניהא דבערכין איירי כשפבר היה לכוש בתפילין דאז אינו מתבטל מהעבודה לא ברירא לי פל כף דהרי תפילין אסורין בהסה"ד וצריף למשמש בהן פל שעשה וגם העבודה צריכה מחשבה לשמה ובע"כ יתבטל מהעבודה בעת שימשמש ויכוין בהתפילין ואע"ג דדעת התוס' ביומא דף ח' ד"ה ומה דהא דתפילין אסורין בהסה"ד לא הוי רק מדרבנן מ"מ הרי כתב הרמב"ם בפרק ד' מה' תפילין הלכה י"ג מצטער ומי שאין דעתו מיושבת עליו פטור מתפילין שהמניח תפילין אסור לו להסיח דעתו מהם הרי דמהאי טעמא ס"ל דפטורין וע"ש ברמב"ם דמהמשך דבריו משמע ג"כ דעיקר הטעם הא דכהגים בעבודתן פטורין מן התפילין הוי רק משום הסה"ד דאחר שכתב הך דינא דמצטער פטור משום הסה"ד סיים באותו הלכה פהגים בעבודתן כו' וא"כ הא גם בהיו עליו מקודם צריף להיות פטורין אבל לפי מה שכתבנו דלמ"ד דאינו מרצה רק עודו על מצחו בעינו פל הבגדים לרצווי ציץ דבלא"ה אין פהונתן עליהם הא ניהא שפיר דהא י"ל דהך ברייתא דערכין אתי' פהך מ"ד וא"כ פהן גדול גם בשעשה שאינו עובד והיה לובש הציץ פי היכי דירצה על טומאה שיתרחש לכהגים העובדים היה צריף ללבוש פל הבגדים ולא היה אפשר לו להניח התפילין של יד דיהיה חציצה וא"כ הא לא ירצה אז אבל בשל ראש הא חייב שפיר לכ"ע דלא מיבעי' לשיטת התוס' בב"ק הא נדאי דחייב דהרי לא יתבטל פלל בזה שיהיה מניח תפילין כיון דאינו עובד אז אלא אפי' לדעת הר"ן ניהא ג"כ דהא התוס' הביאו ראיה לדעתם דאינו פטור רק כשיתבטל מהמצוה הראשונה דאל"כ אדם שלובש תפילין יהיה פטור מפל מצות שבתורה וכן הביאו ראיה מהא דס"ל לרבה דשומר אבדה הוי שומר

חנם דפרוטה דרב יוסף לא שכיחא ואם יהיה פטור מלמיתב ריפתא לעני כל זמן שהאבדה בידו הא נדאי שכיח טובא ומכל זה הוכיחו דאם אפשר לו לקיים שניהם שפיר חייב ונהר"ן תירץ קושיות אלו לשיטתו דרק העוסק במצוה פטור אבל מי שיש לו תפילין בראשו או אבידה בביתו הא אינו עוסק בו רק מקיים מצוה הוא וכה"ג לא פטור וא"כ כה"ג בפשעה שאינו עובד רק לובש הבגדים משום ריצוי ציץ הא לא הוי עוסק במצוה והוי רק מקיים מצוה ודומה ממש למניח תפילין דאינו פטור משארי מצוות וא"כ ניקא הך דערכין דהא דקאמר הפל חייבין בתפילין דאע"ג דליתניהו בשל יד מ"מ חייבין בשל ראש איירי בכה"ג ולא בשעת עבודה ומ"מ פטור בשל יד וחייב בשל ראש ואין זה דוחק כלל לפרש הא דאמר הגמרא פהנים איצטריכא לי' הוי הרבותא רק על כה"ג דהרי דכונתיה איתא שם בערכין הפל חייבים בציצית פהנים ולנים וישראלים ופריה פשיטא ומשני פהנים איצטריכא לי' סד"א הואיל ואשתי פלאים גבייהו לא לחייבו בציצית קמ"ל נהי דאשתי בעידן עבודה שלא בעידן עבודה לא אשתי וכבר הבאנו לעיל בסמוך דברי המאור דמפרש דקאי רק על של כה"ג דבשל פהן הדיוט היה קשים וליכא איסור פלאים וכמו כן נוכל לפרש דהך דקאמר הפל חייבים בתפילין פהנים הוי ג"כ הרבותא רק על כה"ג וכמש"כ ואיירי שלא בשעת עבודה דומי' דלנים וישראלים דנקט דע"כ הוי בפשעה שאינם עומדין על הדיוכן והמעמד דאז הא נדאי דלכ"ע פטורים וכמו דאיתא בזבחים דף י"ט וכמו כן הך פהנים הוי כה"ג שאינו עובד רק לובש הבגדים משום ריצוי ציץ: ג ואין להקשות על זה דהרי הא דחציצה אסור גבי בגדי פהונה ילפינו לה מדכתיב ומכנסו בד ילבש על בשרו שלא יהיה דבר חוצץ בינו לבין בשרו וא"כ נראה דדוקא בין בשר להבגד אסור חציצה אבל בין בגד לבגד פגון אם יש שום דבר על הפתונת וחוצץ בין פתונת לאבנט לא פסלה חציצה כלל ואין זה דוחק דהרי בזבחים דף י"ט בעי רבא נכנסה לו רוח בבגדו מהו על בשרו בעינו וליכא או דלמא דרף לבישה בכף אם נאמר דגם בנכנסה לו רוח אסור ונהרי ליכא שום דבר חוצץ כלל וע"כ דמפרש הפסוק דעל בשרו שיהיה הבגד מונח על הבשר דוקא ולא יהי' מובדל וממילא הוא דאסרינו חציצה דנמצא הבגד מובדל מהבשר אבל חציצה לא פתוב פאן כלל א"כ הא ע"כ לא קאי הך פסוק רק על הפתונת ומכנסים שהם מונחים על הבשר אבל בגדים העליונים הא בלא"ה אינם מונחים על הבשר כלל וא"כ הא שפיר כתבנו בדגם אם נאמר דבנכנסה לו רוח מותר והך ילבש על בשרו פא למעט שלא יהיה דבר חוצץ מ"מ לא קאי רק לאסור חציצה בין בגד לבשר ומנ"ל גם לאסור בין בגד לבגד ונ"ל הרמב"ם בפ"ק יו"ד מהל' פלי המקדש ה"ו אפילו נימא אחת או עפר או פינה אם הייתה בין בגד לבשר הוי חציצה הרי דלא כתב סתמא דהוי חציצה רק התנה תנאי אם הי' בין בגד לבשר וכן שינה ושילש שם הרמב"ם באותו פרק בכל מקום שהזכיר חציצה הזכיר ג"כ שיהי' בין בשר לבגד ומדבריו נדאי משמע דדוקא נקט לה אבל בין בגד לבגד לא פסלה חציצה וא"כ הא אי אפשר לפרש כמש"כ דהך דערכין קאי על כה"ג דהרי דדוע מחלוקת הראשונים אי חציצה אסורה בתפילין או לא ועי' פ"ן דמגילה פרק הקורא עומד שהביא דברי הרשב"א שכתב דמותר להניח תפילין של ראש על הכובע ואינו אסור משום חציצה ורק תפילין של יד אסור להניח על הבגד משום דכתיב והיו לה לאות ולא לאחרים לאות וכתב המג"א בס"י כ"ז ס"ק ו' דכינון דס"ל דחציצה מותרת בתפילין ורק משום לה

לאות אסור בשל יד א"כ מי שיש לו מפה מותר להניח התפילין על הסמרטוט שבידו
כיון דמכסה אותו בבגד אחר ואינו מגולל וקא דלא לבשו הכהנים השל יד על הפתונת
ויכסו אותו בבגד אחר משום דאינם יכולים להניח עוד בגד משום שתור בגדים ולפי מה
שכתבנו דאירי בכה"ג הדר תיקשה דהי יכול להניח השל יד על הפתונת וילבש עליהם
המעיל וא"כ הא יהיה התפילין מכוסה ולא יהיה לאחרים לאות וגם משום תציצה למעיל
ליפא דהא פתבנו דבין בגד לבגד ליפא איסור תציצה ואמאי קאמר דליתגיהו בשל יד
אלא ע"כ קאי הסוגיא על פהו הדיוט דלא היה לו רק הפתונת ומש"ה לא היה יכול
ללבוש השל יד על הפתונת דיהיה מגולל זה אינו קושיא מכמה טעמים חדא דהוי רומי'
דגברא אגברא דהרי נוכל לומר דהרשב"א והר"ן דס"ל דתציצה אינו אסור בתפילין הם
סוברים דבבבדי פהונה גם בין בגד לבגד אסור תציצה ומש"ה לא היה יכול כה"ג להניח
השל יד על הפתונת דיהיה תציצה להמעיל והרמב"ם דמשמע מדבריו דס"ל דבין בגד
לבגד ליפא תציצה אפשר סובר דבתפילין אסור תציצה וכדעת הרא"ש בה' ציצית
שחולק על הרשב"א וס"ל דגם של ראש אסור להניח על הכובע (ועוד דהרי דעת
הרמב"ם בפ"ק ט' מה' פלי המקדש דלהמעיל לא הי' לו פתי ידים רק נחלק לשתי פנפות
מסוף הגרון עד למטה וכתב הכ"מ דכן פתב הרמב"ן ג"כ והראב"ד השיג עליו וכתב
מנין לו זה ועכ"פ להרמב"ם ניחא דאם היה מניח על הפתונת לא היו מכוסין כלל ע"י
המעיל שוב מצאתי זה בפרי מגדים על או"ח סי' כ"ז, ועוד דהרי פתב הר"ן שם במגילה
דלא תיקשה על הרשב"א מהא דאמרינו בערכין שערור היה נראה בין ציץ למצנפת ששם
היה מניח תפילין ולהרשב"א אמאי לא היה מניח על המצנפת ותי' דאסור להניח דבר
אחר של מצנה על המצנפת וכמו כן נאמר דעל הפתונת ג"כ אסור להניח דבר אחר דמה
בין פתונת למצנפת ועי' בשו"ת רשב"א ח"ג סי' רפ"א שכתב בעצמו לישוב קושית הר"ן
דמש"ה לא היה אפשר להניחו על המצנפת משום דמצנפת הוי מצנה ומצנה מפסקת והוי
תציצה לתפילין דומיא להא דאמר בזבחים דמינה מחריב בה דלאו מינה לא מחריב בה
ולפי זה הא נדאי לא היה יכול להניח על הפתונת ואין אנו צריכין לסברתו של המג"א
דהאיסור הוי משום ולא לאחרים לאות וגם דעיקר דינו של המג"א במה דכתב
דלהרשב"א ולהר"ן יכול להניח על הבגד ולכסותו בבגד אחר צע"ג ואינו נראה כן והגם
דעיקר הקושיא שעל מג"א מצאתיא ח"פ בפמ"ג סי' כ"ז מ"מ אכתבנו פאן הואיל והוספתי
בראיות ברורות מדברי הראשונים דלפי הבנת המג"א דלהרשב"א ליפא איסור בשל יד
רק מה שנשארו התפילין מגולין וקשה על זה דהא במנחות דף ל"ז איתא רב אשי הוי
יחיב קמיה דאמימר הוי ציירי בידו ומתחזין תפילין א"ל לא סבר לה מר לה לאות ולא
לאחרים לאות א"ל במקום לה לאות איתמר פי' דהברייתא הביא לה דרשה על המקום
דמה ידעין דמקום הנחתו הוי על הקיבורת ולא על פס היד דבעינן מקום לה לאות
דהיינו מקום שרגילין לכסותו ולעולם מותרין להיות מגולין וכן פסקינן בשו"ע סוף סי'
כ"ז וא"כ הא תיקשה על הרשב"א שכתב דשל יד לא יכול להניח על הבגד משום לה
לאות כיון דגם לכתחילה מותרין להיות מגולין ובע"כ צ"ל דכוננת הרשב"א דעל הבגד
לא מקרי מקום לה לאות וכמו דידעין מה דרשה דהוי על הקיבורת מקום שרגילין בני
אדם לכסותו ס"ל להרשב"א דכמו כן יש למעט מינ' על הבגד דרק על הבשר מקרי
מקום לה לאות שרגיל לכסותו וא"כ הא נדאי דלהרשב"א ג"כ לא מהני במה דיכסונו

בבגד אחר דכיסוי זה אינו לא מעלה ולא מוריד ממ"נ דאם גם על הבגד מקרי מקום לה לאות הא לא איכפת לנו במה שנשארו מגולין דהא מותרין להיות מגולין ואם לא הוי מקום לה לאות מה מהני מה שמכסה אותו ועוד דהא זה לשון התוס' בערכין דף ג' בד"ה שלא ותפילין על בשרו בעינן דכתיב לה לאות ולא לאחרים לאות הרי להדי' דמזה ידעינן דבעינן שיהיו על בשרו דוקא וגם ו"ל הר"ן בפירוש לולב הגזול על משנה דאין אוגדין את הלולב דלא פסלינן משום חציצה אלא היכא דאיכא קרא ובתפילין דכתיב בהו לה לאות הרי להדי' דגם הר"ן מודה דבשל יד אסור חציצה ולא פליגי הפוסקים רק בשל ראש ועכ"פ ה' דערכין נוכל לאוקמא בכה"ג: ד ודרה אגב ראיתי לעורר בכאן ספק א' שיש לי בדברי הר"ן במגילה במה שכתב דלהכי בנתן תפילין של יד על בית אונקלי אסור משום דכתיב לה לאות דלמה הוצרכו לטעם זה תיפוק לי' מדכתיב לאות על ידך ואם יניחם על הבגד הוי מעל דמעל וכמו דפסלינן ביבמות דף ק"ב בלבש ב' מנעלים וחקצה העליון דכתיב מעל רגלו ולא מעל דמעל ועי' באה"ע סי' קס"ט סעיף כ"ו דמהאי טעמא צריף להיות המנעל של חליצה על רגל יחף ולא על בתי שוקיים *) ועיי' עוד במרדכי ה' ציצית שכתב בשם מהר"ם שאין לעשות טלאי תחת הפנף משום דכתיב על פנפי בגדיהם ולא מעל דמעל וגם המרדכי שם אינו חולק עליו רק דכיון דתפרו לבגד הוי בגד אחד יעו"ש וא"כ גבי תפילין הא נדאי צריף להיות אסור מהאי טעמא להניחן על הבגד וצ"ע: *) הגה"ה ובהאי עניינא צע"ג לי דברי הב"ש באה"ע סי' קס"ט סעיף ו' שכתב המחבר ולא על בתי שוקיים שלא יהיה מעל דמעל וכתב הב"ש ואם חלצה גם הבתי שוקיים כשר כ"כ הרא"ש וכן מוכח בש"ס ודבריו צ"ע דעד כאן לא כתב הרא"ש בפירוש מצות חליצה סי' ב' רק בשני מנעלים ומש"ה בחלצה שניהם כשר דאע"ג דהעליון הוי מעל דמעל מ"מ הוי חליצה משום התחתון דהוא ג"כ של עור וזה נדאי מוכרח בגמרא ביבמות דף ק"ב גבי מנעל דקאמר ומ"ד לכתחילה לא מ"ש אלימא משום דהוי פנתא מעל וארקתא מעל דמעל א"ה דיעבד נמי לא ופרש"י אלמא מדכשר ש"מ גילוי פרעא בעינן ואפ"ל במנעלים זה ע"ג זה פי שלפניהם לתרנוניהו ש"ד כמבואר לקמן ב' מנעלים כו' אבל שלפניהם לתרנוניהו ש"ד אבל על בתי שוקיים מאי מהני מה דחלצה גם הבתי שוקיים פיון דהמנעל הוי מעל דמעל והבתי שוקיים אינם של עור ולא הוי מנעל כלל שוב ראיתי בחידושי ריטב"א ביבמות שם ד"ה או דלמא וז"ל וש"מ אי חלצה שניהם בבת אחת או בזה אחר זה פשרה פיון דשניהם של עור הרי להדי' כמש"כ: ה ונהדר לדין דלהך מ"ד דעודו על מצחו מרצה נראה דבעינן כל הבגדים לריצוי ציץ.

ואין להביא ראיה להיפוך מהא דבקיודושין דף ס"ו בעובדא דינאי המלה דקאמר הקם להם בצייץ שבין עינה והקשו התוס' שם היאך הותר לו ללבושו שלא לעבודה דמיד שיש שיהות לפושטו משמע דלא ניתנו ליהנות בהן ומפרש רבינו תם דציץ משום דכתיב בו והיה על מצחו תמיד משמע דמותר גם שלא בשעת עבודה אבל שארי בגדים לא הרי דס"ל לר"ת דבציץ מותר ובשארי בגדים אסור זה אינו דהתוס' כתבו זאת אליבא דמ"ד דגם באינו על מצחו מרצה ולדידי' הא נדאי לא בעינן לבישת הבגדים משום ריצוי ומ"מ כתב ר"ת דאפ"ה הציץ מותר לו ללבושו גם שלא לעבודה משום דכתיב בו על מצחו תמיד אבל למ"ד דאינו מרצה רק עודו על מצחו שפיר י"ל דגם התוס' מודים דאינו מרצה רק בהי' לבוש הבגדים ושוב אין חילוק בין ציץ לשארי בגדים אמנם מדברי התוס'

דיומא דף ס"ט נוכל להוכיח להיפוך דגם שם הקשוי על הך דהקם להם בצייץ שבין עיניך ונהרי הוי שלא לעבודתה וגם הוסיפו שם להקשות דהא הוי במדינה ובמדינה מבואר ביומא שם דבגדי פהונה לא ניתנו ליהנות וכתבו ומיהו למ"ד דאין הציץ מרצה רק עוניהו על מצחו ניחא דלדידך יכול להניחו כל שעה כי היכא דלקהוי מרצה הרי דס"ל דלקה מ"ד יכול להניח הציץ אפי' במדינה כי היכי דלקהוי מרצה דס"ל דגם כשהוא במדינה פשלו בש הציץ שפיר מרצה וא"כ הא מוכח דס"ל להתוס' דגם להך מ"ד לא בעינו פל הבגדים לרציצוי דהרי זה ודאי דשארי הבגדים אסור אפי' לכה"ג ללובשם במדינה דהא ביומא שם דמסיק דבמדינה לא ניתנו ליהנות ופריה ובמדינה לא ומביא שם עובדא דשמעון הצדיק שהלך עם זקני ישראל לקראת אלכסנדר מוקדון בבגדי פהונה ומשני עת לעשות לה' ומאי הקשה הא שמעון הצדיק הי' כה"ג ומנכר דגם לכה"ג אסור במדינה ללבוש כל הבגדים ואפ"ה הא פתבו התוס' דמותר ללבוש הציץ אפי' במדינה כי היכי דלקהוי מרצה ומנכר דס"ל דלא בעינו פל הבגדים אמנם גם זה יש לדחות ולעולם י"ל דגם התוס' מודים דבעי פל הבגדים ולפי מש"כ התוס' דלקה מ"ד מותר ללבוש אפי' במדינה כי היכי דלקהוי מרצה ה"ה דכל הבגדים מותר לו ללבוש גם במדינה והא דפריה ביומא משמעון הצדיק י"ל דפריה אליבא דמ"ד דס"ל דגם באינו על מצחו מרצה ולדידך פהו הדיוט וכה"ג שנים בשארי הבגדים ושניהם אסורים במדינה דהא לא צריה ללבוש משום רציצוי ופריה מעובדא דשמעון הצדיק דודאי דגם הך מ"ד לא יחלוק על שמעון הצדיק וכל זקני ישראל היו שם ומעשה רב ונהו בירושלמי פ"ב דחגיגה איתא הובא בתוס' דחגיגה דף י"ז בד"ה אין א"ר יוסי בר' בון בשם ריב"ל בכול יום כה"ג מתלבש בכליו ובא ומקריב תמיד של שחר אם היו שם נדרים ונדבות הוא מקריבן והולך בתוך ביתו כו' ר' עקיבא בשם ריב"ל אמר לא הי' עושה פן אלא בשבתות ויו"ט אית תנויי תני הציץ מרצה על מצחו אית תנויי תני כו' מ"ד הציץ מרצה על מצחו מסייע לר' יוסי בר' בון דאמר בכל יום מתלבש כה"ג בכליו ומ"ד אפי' בנזות מסייע לר' עקיבא ולכאורה קשה דהיאך קאמר דמ"ד שאינו מרצה רק עודו על מצחו מסייע לי' לר' יוסי בר' בון ונהרי גם לר"ע ניחא פיון דכתבו התוס' דהציץ לכ"ע הי' מותר ללבושו אפי' במדינה וא"כ גם הך מ"ד מצי"ס"ל כר"ע דלא הי' בא לבהמ"ק רק בשבתות וי"ט ובכל יום הי' לובש הציץ בביתו וגם שפיר מרצה ולכאורה יש להוכיח מזה דבעינו פל הבגדים לרציצוי ציץ וגם נאמר כמש"כ בסמוך דלבישת פל הבגדים הי' אסור אפי' לכה"ג במדינה פדמוכח מהא דפריה מעובדא דשמעון הצדיק דבחוץ לא ניתנו ליהנות בהן ומש"ה הי' מנכר לבא למקדש בכל יום משום לבישת הבגדים וכו' יוסי בר' בון אמנם באמת אין מזה ראי' פלל לעיקר דברינו דנהי דזה מוכח מהירושלמי הנ"ל דלא ס"ל פהתוס' הנ"ל דלהתוס' דיומא שכתבו דיכול ללבוש הציץ בחוץ ומרצה שם הא ודאי קשה מהירושלמי הנ"ל דא"כ מצי אתני' האי תנא גם כר"ע והי' לובשו בביתו אכל ראי' לדברינו דבעינו פל הבגדים לרציצוי ג"כ ליכא דמה שמקשינו דגם לר"ע ניחא דילבושו בביתו ותירצנו דכיון דבעי פל הבגדים מש"ה א"א ללבושו בחוץ אינו מספיק פלל דהרי זה גופה טעמא בעי דאמאי יהי' אסור לכה"ג ללבוש בגדיו במדינה דבשלמא גבי פהו הדיוט דאין עליו מצות לבישת הבגדים רק משום עבודה ועבודה הא לא הוי רק במקדש ושפיר מחלק הגמר' ביומא דאע"ג דניתנו ליהנות בהן מ"מ זה לא הוי רק במקדש דהוי מקום עבודה

אָבֵל לֹא בְּמִדְיָה אָבֵל בְּכַהֲ"ג לִפְמִשׁ"כ דְּלִרְיָצוּי בְּעֵינָו פֶּל הַבְּגָדִים אִם נֹאמֵר דְּגַם כְּשֶׁהוּא לְבוּשׁ הַצֵּיץ בְּמִדְיָה יְהִי מְרָצָה א"כ גַּם בְּמִדְיָה יְהִי מְוֹתֵר לוֹ לְלַבֹּשׁ בְּגָדָיו וּמֵה חִילּוּק יֵשׁ בְּכַהֲ"ג בֵּין מְקַדְּשׁ לְמִדְיָה וְא"כ הַדָּר קָשָׁה דְּמַצִּי אֶתִּי גַם כִּר"ע וּבִע"כ הִתְקַרַח לֹאמֵר דִּס"ל לְהִירוּשְׁלָמִי דְלִהֵךְ מ"ד דְּאֵינוּ מְרָצָה רַק עוֹדוֹ עַל מַצְחוֹ הָיָה הָרִיָצוּי פְּעִין עֲבוּדָה וְאֵינוּ מְרָצָה רַק כְּשֶׁהוּא בְּמִקְדָּשׁ וְאִם יִלְבָּשׁ בְּמִדְיָה לֹא יִרְצָה וְא"כ שׁוֹב לִיפֹא רֹאִי פֶּלֶל דְּבַעֲיָנוּ פֶּל הַבְּגָדִים לְרִיָצוּי דְּהָא בִּע"כ מְסִייעַ לֵר' בּוֹן פִּינּוֹן דְּבְמִדְיָה אֵינוּ מְרָצָה וְרַק דְּבָרֵי הַתּוֹס' דְּיוֹמָא שְׁפִתְבוּ דְּמְרָצָה גַם בְּמִדְיָה וְכִתְבוּ דְּמִש"ה מְוֹתֵר לוֹ לְלַבֹּשׁוֹ גַם בְּמִדְיָה צִע"ג לִי מֵהֵךְ יְרוּשְׁלָמִי אֲמַנְם גַּם בְּלֹא רֹאִי נוֹכַל לֹאמֵר דְּהֶרְמַב"ם ס"ל דְּבַעֲיָנוּ פֶּל הַבְּגָדִים לְרִיָצוּי וְכִמוֹ שְׁפִתְבְּנוּ לְעִיל מִקְלָתָא בְּסִבְרָא וְגַם סְמַכְנוּ הַדְּבָר מְסוּגְלִי דְּעֶרְכִין דְּקֹאמֵר הַפֶּל חֲזִיבִין בְּתַפְּלִין וּמִש"ה מְוֹתֵר לְכַהֲ"ג לְלַבֹּשׁ בְּגָדָיו בְּמִקְדָּשׁ גַּם בְּשַׁעֲה שְׁאֵינוּ עוֹבֵד שְׁמָא יִתְרַחֵשׁ טוֹמְאָה לְהַפְהִינִים וְיִרְצָה וְכִמוֹ שְׁפִתְבוּ הַתּוֹס' בְּיוֹמָא דְלִהֵךְ מ"ד מְוֹתֵר לְלַבֹּשׁ הַצֵּיץ כִּי הֵיכָא דְלִרְצִי וְהֶרְמַב"ם ס"ל דְּמֵה"ט מְוֹתֵר בְּכָל הַבְּגָדִים וּמִש"ה נִקְט הֶרְמַב"ם הָאִיסוּר רַק בְּאַבְנֵט וּבִהְדִּיּוֹט דְּכַהֲ"ג לְעוֹלָם מְוֹתֵר דְּהָא גַם בְּלִילָה מְקַטִּירִין אֵיבָרִים וּפְדָרִים וּמֵהַפְּכִין בְּצִינּוֹרָא וְאֵין הָכִי נְמִי דְּאִם יִתְרַחֵשׁ אֵיזָה זְמַן שְׁאֵין הַפְהִינִים עוֹבְדִים וְכַגּוֹן בְּלִילָה וְכַבֵּר הַקְטִירוֹ פֶּל הָאֵבָרִים וְנִתְאַפְלוּ כְּבָר יְהִי אִסוּר גַּם לְכַהֲ"ג לְלַבֹּשׁ הַבְּגָדִים אָבֵל הוּא רְחוּק הַמַּצִּיאוֹת וּמִש"ה נִקְט בְּהִדְיּוֹט דְּבְכָל גּוֹנְנֵי אִסוּר שְׁלֹא לְעֲבוּדָה וְהָא דְאָמֵר בִּירוּשְׁלָמִי דְחִגִּיגָה דְלָמ"ד אֵינוּ מְרָצָה רַק עוֹדוֹ עַל מַצְחוֹ אֶתִּי כִר' יוֹסִי בֵר' בּוֹן דְאָמֵר דְּכָל יוֹם כַּהֲ"ג לֹבֵשׁ בְּגָדָיו וְכָא וּמְקַרִּיב הַתְּמִיד דְּנִהִי דְזָה נִיחָא הָא דְמְוֹכְרַח לְבָא לְמִקְדָּשׁ דְּבַחוּץ אֵינוּ מְרָצָה מ"מ אֲמַאי צָרִיךְ לְהַקְרִיב הַקְרָבּוֹת פִּינּוֹן שְׁפִתְבְּנוּ דְּבִשְׁבִיל רִיָצוּי צֵיץ לְחֻדָּא מְוֹתֵר לוֹ לְלַבֹּשׁ פֶּל בְּגָדָיו גַּם זֶה נִיחָא דְכִינּוֹן דְּהִי מְוֹכְרַח לְהִיּוֹת בְּמִקְדָּשׁ וְלְלַבֹּשׁ הַבְּגָדִים מִש"ה מְמִילָא הִי עוֹבֵד דְלָמָּה לוֹ לְהִיּוֹת יוֹשֵׁב בְּטַל שְׁמָה וְהָרִי בִע"כ צָרִיךְ לֹאמֵר כִּן לְשִׁיטַת הָרֹאב"ד דִּס"ל דְּגַם פִּהֵן הִדְיּוֹט מְוֹתֵר לְלַבֹּשׁ הַבְּגָדִים שְׁלֹא לְעֲבוּדָה א"כ הָא דְאָמֵר בִּירוּשְׁלָמִי שְׁהִי עוֹבֵד ע"כ צ"ל דְכִינּוֹן דְּהִי בְּמִקְדָּשׁ מְמִילָא הִי עוֹבֵד וְכִמוֹ כִּן נֹאמֵר לְהֶרְמַב"ם וְאֵין לְהַקְשׁוֹת עַל זֶה מֵהָא דִּירוּשְׁלָמִי דְמִס' פְּלֹאִים שְׁהַבְּאֵנוּ לְעִיל בְּסִי' א' אוֹת ג' דְאָמֵר אֵין עֲרֹאִי לְכֹלָאִים בְּמִקְדָּשׁ וּפְרִיךְ מֵהָא דְתַנְי' פִּהֵן שְׁיָצֵא לְדַבֵּר עִם חֲבֵירוֹ וְלֹא מְתַרְץ לֵה דְהֵךְ דְּיָצֵא לְדַבֵּר אֵיירִי בְכַהֲ"ג דְשָׂרִי דְכִינּוֹן דְתַנִּי יָצֵא א"כ לֹא אֵיירִי בְּמִקְדָּשׁ וְשֵׁם אֵינוּ מְרָצָה וְגַם לְכַהֲ"ג הָיָה אִסוּר וְגַם הָא דְהַבְּאֵנוּ לְעִיל בְּסִי' א' אוֹת ב' רֹאִי מֵהָא דְתַנּוּן בְּיוֹמָא דָּף ס"ח בָּא לוֹ כַּהֲ"ג לְקִרוֹת בְּבַגְדֵי בּוּץ קוֹרָא וְאִם לֹא קוֹרָא בְּאַיְצְטְלִית לְבָן מְשָׁלוּ וְהַקְשִׁינוּ דְהָרִי יֵשׁ לוֹ עוֹד בְּרִירָה לְלַבֹּשׁ הַבְּגָדִי זָהָב וְהוֹכַחְנוּ מְזָה דְאִיכָּא אִיסוּר פְּלֹאִים בְּבַגְדֵי כְּהוֹנָה גַם לְדַבְרֵינוּ אֵלֶּה נִיחָא חֲדָא דְהָרִי הִי קוֹרָא בַּהֲ"ב וְלֹא הִי בְּעֶזְרָה וְשֵׁם לֹא הִי מְרָצָה פֶּלֶל וְעוֹד דְּהָרִי בִיּוֹה"כ לֹא הוֹקְשָׁרָה עֲבוּדָה רַק בְּכַהֲ"ג וּבְשַׁעֲה שְׁהַכַּהֲ"ג הִי קוֹרָא בְּתוֹרָה לֹא הָיָה הַפְהִינִים עוֹבְדִין פֶּלֶל וְלֹא הִי צָרִיךְ אֶז לְרִיָצוּי צֵיץ וְגַם דְּהָא אֲנִן קְנִימִינוּ לָמ"ד דִּס"ל דְּאֵינוּ מְרָצָה רַק עוֹדוֹ עַל מַצְחוֹ וּלְדִידָן הָא אֲמַרִינוּ בְּיוֹמָא דָּף ו' דְּבִיּוֹה"כ לֹא הִי צָרִיךְ לְרִיָצוּי צֵיץ פֶּלֶל דְאֵיּהוּ ע"כ ס"ל דְּטוֹמְאָה הוֹתֵרָה בְּצִיבּוֹר יַעו"ש וּמִש"ה גַם הַכַּהֲ"ג הִי אִסוּר לְלַבֹּשׁ הַבְּגָדִים שְׁלֹא לְעֲבוּדָה בְּשַׁבַּת וּיּו"ה כְּדִלִיפֹא רַק קָרְבַּן צִיבּוֹר [ו] וּבְדַבְרֵינוּ אֵלֶּה יִתְבָּאֵר לָנוּ הֵיטֵב דְּבָרֵי הַתּוֹסְפָתָא שְׁהַבִּיאוּ הַתּוֹס' בְּמִנְחוֹת דָּף מ' בְּד"ה תְּכַלֵּת וְהָכִי אֵימָא שֵׁם דְּבַגְדֵי כְּהוֹנָה וּבַגְדֵי כַהֲ"ג אֵין בְּהֵם מְשׁוּם פְּלֹאִים בְּגָדֵי כַהֲ"ג שְׁיָצֵא בְּהֵם בְּמִדְיָה חֲזִיבִין וּבְמִקְדָּשׁ בֵּין לְשַׁרְתָּ וּבֵין שְׁלֹא לְשַׁרְתָּ פִטוּר

והנה מה שקשה על הרמב"ם דס"ל דהדיוט אסור ללבוש האבנט אפי' במקדש שלא לעבודה כפר פתבנו בסי' ב' אות י"ד דהתוספתא איירי בלבשם לעבודה ולשהות בהם אחר העבודה גם הרמב"ם מודה דמותר יעו"ש אמנם דברי התוספתא מעצמן אינם מוכיחים דלמה ברישא נקטה לתרנוניהו דאין בהם משום פלאים ובסיפא נקט רק לכה"ג ושקקה להדיוט והניחא לשיטת רש"י ביומא דף ס"ט דכלאים קשין מותרים אפי' בלבישה וכתבנו לעיל בשם המאור דלשיטה, זו צ"ל דרק האבנט הנה קשה אבל חושן ואפוד לא הי' קשין וא"כ ניחא דברי שא דתני סתמא אין בהם משום פלאים נקט גם ההדיוט אבל בסיפא דמסיים בה דבמדינה חייב בע"כ לדעת הראב"ד בספר תמים דעים סוף פ"א דביצה שהשיג בזה על המאור וכתב דגם החושן ואפוד הי' קשין וכן לשיטת התוס' בסוף פ"א דביצה וביומא שם דגם פלאים קשין אסורין בלבישה מה"ת וכן הוא דעת הרמב"ם וכמש"כ למעלה קשה למה תני בסיפא רק כה"ג לחודא אבל לדברינו ניחא דברי שא תני בגדי פהונה ובגדי כה"ג אין בהם משום פלאים פ"א בלבשם מתחילה לעבודה ואח"כ נקט בסיפא בגדי כה"ג הינצא בהם למדינה חייב ובמקדש בין לשרת ובין שלא לשרת פ"א בין לובשם לשרת ובין לובשם שלא לשרת מותר דהוא מותר גם ללבושו לכתחילה משום ריצוי ציץ ומש"ה נקט רק כה"ג דהדיוט אפי' במקדש אסור ללבוש לכתחילה והא דכה"ג אסור בחוץ משום דבחוץ אין הציץ מרצה וכמו שכתבנו למעלה: ז ולפי שהבאנו קצת סמוכין מדברי התוספתא דיש חילוק בין כה"ג לכהן הדיוט משום ריצוי ציץ אמרתי לכתוב עוד טעם אחר במה שיש לומר החילוק ביניהם ואע"ג דאין טעם זה עולה לדעת הרמב"ם שאנחנו עוסקין פעת בדעתו מ"מ לא מנעתי מלקותבו פאן ועכ"פ דברי התוספתא יתיישב בם דהנה ביומא דף ס"ט איתא האי נמטא גמרא דנרש שרי' פ"א דקשין ואין בהם משום פלאים וכתב שם רש"י וז"ל שרי' אין בו משום פלאים דהעלאה דומי' דלבישה דאית בו הנאת חימום הוא דמיתסר והקשו עליו התוס' מהא דאמרין בערכין פהנים איצטריכא לי' סד"א הואיל ואשתרי פלאים לגבייהו ונהרי בגדי פהונה קשים הם ומש"ה פתבו דרק בהצעה דהוי רק דרבנן לא גזרו בקשין אבל בלבישה והעלאה דהוי דאורייתא גם קשין אסור מה"ת ובביצה דף ט"ז פתב רש"י וז"ל בגדים קשין שאינם מסממין מותר לישוב עליהם וכ"כ שם נמטא גמרא דנרש שרי' לשיבה דאינו מסמם הרי דקדק רש"י וכתב דרק לשיבה מותר וזהו פשיטת התוס' ונמצאו דברי רש"י סותרים זה את זה והנראה לישוב דלא יהיה סתירה בדבריו בסברא חדשה ונהגם דלא מצאתי לה שום סמך בדברי הראשונים ז"ל עם כל זה לא מנעתי מלקותבו ופיטפויטי דאורייתא טבין והמענין יבחר אם לקבל או לא והוא דסבירא ליה לרש"י דכלאים הא כתיב לא תלבש ואסרה התורה כל מה דהוי לבישה וכיון דסתם לבישה לא הוי רק בהנאת חימום וכמו דאיתא ביבמות דף ד' פתב רחמנא לא תלבש דומיא דלבישה דאית בו הנאה ומש"ה פלאים קשין לא מקרי לבישה ולא הוי בכלל האיסור.

ומ"מ מודה רש"י דמה"ת אסור ללבוש גם קשין דמיד שלובש ומתקשט בו שוב אחשבי' איהו ונקרא אצלו לבישה שפיר דהא גם בשלובש בגד לא משום חימום רק להתקשט בו הא מקרי ג"כ לבישה וכדאיתא בשבת דף ע"ז לבישה לא בוישה והא דאמר' ביבמות דהיכא דליכא הנאה מותר הא שם קאי על מוכרי כסות דהם אינם לובשים אותו משום

לבישה רק להראותו להקונים איהו ולא אחשביה אבל בלובשו למלבוש אע"ג דליפא חזמוס אחשביה ואסור ונהרי זה דומה להא דאמר בתנולין דף ק"כ הקפה את הדם ואכלו או שמהמה את החלב וגמעו חייב וקאמר הגמרא בשלמא את הקפה את הדם פניו דאקפלי אחשובי אחשבי' וכתב שם בחידושי הרשב"א דאי לאו הך סברא דאחשביה הוי ס"ד דפטור דלא חייבה תורה בדם אלא פדרפו דרף ברייתו דהיינו מחוי הרי דאפ"ה פניו דאחשבי' חייב וכן מצינו בפסחים דף כ"א דקאמר רבא תרכו קודם זמנו מותר בהנאה לאחר זמנו וכתב שם הרא"ש דיש רוצים לומר דלאו דוקא קאמר דבהנאה מותר רק ה"ה באכילה מותר דעפרא בעלמא הוא ולא מסתבר דאע"ג דבטל דעת האוכל אצל כל אדם מ"מ פניו דאיהו אכל ליה אסור וכ"כ הרב הפרצילוני ועי' באו"ח סי' תמ"ב בט"ז ס"ק ח' שפכת דסברתו של הרא"ש הוי משום דאיהו אחשביה וכ"כ הב"ח באו"ח סי' תרי"ב דאם שמה הרבה חנומץ ביוה"כ מש"ה חייב דאע"ג דלא הוי אנוכל מ"מ הא אחשבי' וכן מצאתי סברא זו בריטב"א בחידושי למס' מכות דף י"ז על הא דאמר ר"ש דכל שיהא למפות וכתב דאע"ג דסתם אכילה הוי בכזית מ"מ פניו דאכלו ואחשביה ס"ל לר"ש דלוקה עליו בכל שהוא: [ח] ובדברי הריטב"א הגלו עמדותי על דברי התוס' במס' ע"ז דף ס"ז בד"ה ואידך שפכתו בשם רבינו יקר דאע"ג דס"ל לר"ש כ"ש למפות מ"מ איצטריך שפיר לדידיהקרא לומר דהיתר מצטרף לאיסור דעד כאן לא קאמר ר"ש כל שיהא למפות רק פשהוא בעין אבל לא ע"י תערובת וכבר מפורסם הקושיא בפי העולם משבועות דף כ"א דמדייק הגמרא דר"ע לא ס"ל כר"ש מהא דקאמר ר"ע נזיר ששרה פיתו ביין ויש בו פדי לצרף כזית חייב ואי ס"ד ס"ל כר"ש למה לי צירוף ולרבינו יקר הא בתערובת מודה ר"ש דבעינן כזית ולפי הג"ל נחא דס"ל לרבינו יקר פהריטב"א דכ"ע מודים דסתם אכילה הוי בכזית והא דס"ל לר"ש דחייב בכ"ש הוי משום דנוטלו ואכלו אחשביה ומש"ה ס"ל לרבינו יקר דזהו דוקא פשאכלו במחשבה שמכוין לאכילת האיסור אבל אם נתערב האיסור מעצמו בהיתר והוא אינו רוצה כלל באכילת האיסור וכוונתו הוי רק משום ההיתר הא לא שייך סברא דאחשבי' ומש"ה מודה דבעי כזית וזהו רק פשנתערב בעצמו אבל ר"ע הא אמר נזיר ששרה פיתו ביין דמכוין לאכול היין הדר אחשבי' ולר"ש לא בעינן כזית ועי' בלשון רבינו יקר שבהיאו התוס' בע"ז וז"ל ואצטריך שפיר משרת להיתר מצטרף לאיסור פגון בחצי זית יין שנבלע בחצי זית פת וקאכלו הרי דנקט שנבלע פי' ממילא וזה ברור בע"ה: [ט] ונהדר לדין דשפיר י"ל דכלאים קשין דפטור דידהו הוי משום דלא מקרי לבישה ומ"מ מיז פשלובושו הא אחשבי' והוי לדידיה שפיר לבישה וחייב עליו ונ"מ איפא בין רפין דהוי מצד עצמה לבישה ובין קשין דלא הוי לבישה רק משום דאחשביה היכא דלבושו שלא בכוננה רק עלו הפלאים עליו מעצמו דברפין הוי איסורא דכלאים ובקשין ליכא איסורא כלל דהא לא אחשבי' ובזה מיושב דברי רש"י שפכת נמטא גמדה דנרש שרי לישב עליו דלבוש אסור משום דאחשבי' אבל לישב עליו מותר דהצעה הא הוי רק מדרבנן משום גזרה שמא תיכרוף לו נימא על בשרו שלא בכוננה והוא לא יתנה יודע בה ובקשין הא גם אם יכרוף לו נימא הא ליכא איסורא פניו דהוי בלא פנונה והא שפכת רש"י ביומא הטעם משום דהעלאה דומיא דלבישה הוא דאסורה לא בא לומר דיתנה מותר ללבושו רק פנונתו לדברינו דנומתן טעם אמאי לא חיישינן גם בקשין שמא תיכרוף וע"ז פתב דהיכא דלא אחשבי' לא הוי

איסורא רק אי אית ביה הנאת חימום ומש"ה גם אם תיכרוף לו ליפא איסורא אכל רפין אסורין גם בהצעה דהם אסורין מצד עצמן ותיישנו שפא תיכרוף לו על בשרו ואין להקשות על זה דהא גם בעשר מצעות וכלאים תחתייהו אסור לישב עליהו ובכה"ג הא נראה דאין האיסור משום שפא תיכרוף לו נימא על בשרו דהא אי אפשר שתיכרוף פיון דהמצעות מפסיקין בין הכלאים להבשר ובע"כ הוי הטעם משום דאם נתיר לו הצעה גזרינו שיבא להתיר לבישה ועיין בר"ן סוף פ"א דביצה שכתב להדני' דבהצעה מלבד החשש דשפא תיכרוף איפא גם גזירה משום שפא יבא להתיר גם לבישה וכן בגדה דף פ"א פתבו התוס' בד"ה ולא דגזרו הצעה אטו לבישה וא"כ לדברינו דבלבישה מודה רש"י דגם בקשין איפא איסורא דאורייתא א"כ מה הועיל רש"י בסברתו שכתב דהעלאה דומיא דלבישה דאית בו הנאה אסור דנהי דליכא חששה דשפא תיכרוף מ"מ ליתסר משום גזרה דלבישה זה אינו קושא פלל דהא גם בלא דברינו תיקשה כמו כן לשיטת התוס' דס"ל דבקשין איפא איסור דאורייתא בלבישה דאמאי לא גזרו בהצעה אטו לבישה וצ"ל דבקשין דאין רגילות כל פה בלבישה לא גזרו וכמו כן ס"ל לרש"י רק דהוי קשה ליה לרש"י דנהי דמשום גזירה ליכא משום דאין דרכו ללובשו מ"מ ליתסר משום הך חששה דשפא עתה בעת ששוכב עלי' יכרוף לו על בשרו ועל זה כתב רש"י דהעלאה דומי' דלבישה בעינן ועוד דעיקר הסברא שכתב הר"ן דגזרו הצעה אטו לבישה אינו מוספם וי"ל דגם הא דאסרו עשר מצעות הוי הפל רק משום שפא תיכרוף וכן פתבו התוס' בפסחים דף מ' בד"ה ולא יעשונו דגם הא דעשר מצעות הוי רק משום שפא תיכרוף ונ"ל הרמב"ם בפ"ק יו"ד מה' פלאים הלכה י"ב ומדברי סופרים אפי' עשר מצעות זה על זה והתחילין פלאים אסור לישב עליהם שפא תיכרוף כו' ועיין עוד בר"ן שם בביצה במה שמדקדק בלשון רש"י שכתב גבי עשר מצעות אסור לישן עליהם מדרבנן יעו"ש ובדברינו אלו נעמוד על החילוק שיש בין כה"ג לכהן הדיוט דלעיל בסי' ב' אות כ"ו הבאנו דברי רש"י בקידושין דף ס"ו דס"ל דמשום הך סברא דלא ניתנה תורה למלאכי השרת ידעינן דבגדי פהונה ניתנו ליהנות בהו ומותר אפי' ללובשן לכתחילה שלא לעבודה פלל יעו"ש וגם הבאנו שם באותו סימן דברי הרא"ש בה' ציצית שכתב דגם באיסור פלאים של בגדי פהונה הא שייך הך סברא דלא ניתנה תורה למאה"ש וא"כ נזקק מזה דגם איסור פלאים הותרה לגמרי ולשיטת רש"י יש לנו להתיר משום הך סברא אפי' ללובשו לכתחילה שלא לעבודה אכל לדברינו אינו דבשלמא לענין איסור נהנה מן הקודש דאסור גם בשוגג ובלא פהונה פלל שפיר ס"ל לרש"י דדייקין שפיר פיון דבע"כ מוכרח לשהות זמן מה אחר העבודה ונהנה מהם א"כ בע"כ התירה התורה לגמרי הנאתו וממילא מותר גם ללובשן לכתחילה אבל לענין פלאים דבגדי פהונה קשים הם ולא שייך בהו איסור פלאים רק היכא דאחשביה וא"כ במה דמוכרח לשהות מעט אחר העבודה הא באותו שהיה ליכא לאיסור פלאים פלל דהא לא שייך לומר דאחשביה פיון דאותה השהיה מוכרחת היא וא"כ הא לא נוכל לדקדק מניה דלגמרי הותרו פלאים בבגדים אלו ושפיר י"ל דאסורים ומ"מ היכא דלובשו לצורך עבודה אע"ג דהעבודה לא הוי רק מדרבנן וכמו בהך דנזיר דהאב מדיר את בנו גם למ"ד לחנכו מותר לעבוד דכיון דלבישתו הוי משום עבודה הא לא אחשביה פלל וממילא ליכא משום פלאים פלל דהוי קשין והא דאמרין פהנים איצטריכא ליה סד"א הואיל ואשתרי פלאים גבייהו אע"ג

דהיכא דלא אחשביה ליכא לכלאים כלל מ"מ ניחא דהא פתבנו לעיל בשם המאור דהאי קאי על כה"ג דהחונשן ואיפוד לא היו קשין וגם היכא דלא אחשביה גוי פלאים וא"כ בכה"ג הא נשארה הסברה הנ"ל דנדקדק מהא דלא ניתנה תורה למלאכי השרת דע"כ לגמרי התיירה לו התורה פלאים בפגדים אלו ומש"ה באמת מותר לכה"ג גם בלבישה לכתחילה שלא לעבודה והא דמסיים בערכין קמ"ל נהי דאשתיי בעידן עבודה שלא בעידן עבודה לא אשתיי אע"ג דהה סוגיא ע"כ איירי בכה"ג ואצלו מותר לגמרי מ"מ ניחא דנפרש כמו שפתבנו לעיל סי' א' דזמן שאינו ראוי לעבודה כלל הא בנדאי אסור גם להראב"ד או נפרש כמש"כ התוס' בחולין דף ק"ו דהיינו פגדים שאינם ראויין לעבודה ומינשב לנו דברי התוספתא דברי שא תני בגדי פהונה ובגדי כה"ג אין בהם משום פלאים היכא דלא שייך אחשביה וכגון שלובשו לצורך עבודה אע"ג דהעבודה בעצמה אינו מדאורייתא או משום צורך אחר כל שאינו מכונן ללבישה ונהדר תני בסיפא דבגדי כה"ג מותרים במקדש אפי' ללובשם שלא לצורך כלל דבו מותר לגמרי ונהגם דביאור דברי התוספתא דחוק קצת מ"מ עיקר דברינו בישוב דברי רש"י ובכל הדברים שפתבנו עד כאן נראה נכון בסברה.

אמנם דברי הרמב"ם במה שכתב לחלק בין כה"ג לכהן הדיוט אי אפשר לפרש פן דהא איהו ס"ל לגמרי כשיטת התוס' דקשין אסורין בלבישה מן התורה מעצמם גם בלא סברה דאחשבי' דהרי כתב דכהנים שלבשו בגדיהם לוקים מפני האבנט ולא הותרה בו אלא בשעת עבודה שהיא מ"ע פציצית ונהרי האבנט ודאי הנה קשה ובשעת עבודה הא לא אחשביה ואפ"ה כתב הטעם דמותרים משום דהוי מ"ע פציצית פ"י דעשה דוחה ל"ת ולידידה צ"ל כמש"כ באופן הראשון: ואמרתי לכתוב כאן ביאור דבור רש"י א' השנייה להסימנים דלעיל במס' יומא דף כ"ג פליגא ר"י ור"ל דר"י סבר דהרמת הדשן הוי עבוד' דאע"ג דבפסוק כתוב גבי הרמה רק ב' פגדים מ"מ צריך כל הד' פגדים ור"ל ס"ל דלא הוי עבודה וקאמר נימא פתנאי על בשרו מה ת"ל ילבש להביא מצנפת ואבנט להרמה דברי ר"י כו' אמר רבי כו' אלא מה ת"ל ילבש לרבות את השחקין ופרש"י ששקרין לכל עבודה ובלבד שלא יהיו מקורעין והכי קאמרין בנבחים ולכאורה צ"ע דאע"ג דבנבחים איתא להדי' פן דמשוחקין פשר לכל עבודה אבל הרי לר"ל דקיימינו הכא אליביה דהרמה לא הוי עבודה לכאורה משמע דלרבי פסול שחקין לשארי עבודות דהרי מדאיצטריך קרא להכשירן חזינן דבלא"ה היינו פוסלין אותם ומהה פסוק דילבש הא לא נוכל ללמוד על שארי עבודות דהא שאני הרמה דלא הוי עבודה וא"כ הכא בס"ד דמוקמינן לרבי דסבר כר"ל היאך פתב רש"י דכשר לכל עבודה וגם בלא"ה צ"ע דמאי בעי רש"י בזה והנראה דהא טעמו של ר"ל הוא משום וכי יש לה עבודה שפשיגה בשני כלים והקשו התוס' לעיל דנדקדק להיפוד וכי יש לה דבר שאינו עבודה וצריך בגדי פהונה ומירצו דזה לא קשה אם החמירה התורה להצריך ב' פגדים פיון דגם בלא עבודה ליכא איסורא בלבישתו דהא ניתנו ליהנות בהן ונהרי הא דניתנו ליהנות בהן הוי הטעם משום דלא ניתנה תורה למלאכי השרת ומש"ה אמרינן בקידושין דף נ"ז דכתנות פהונה שבלו מועלין בהם פיון דשוב אינם ראויין לעבודה ואם פן אם נאמר דשחקין פסולין לעבודה הרי הם אסורין בהנאה ונהדר קוש' התוס' לדוקתא וכי יש לה דבר שאינו עבודה ובעי שני פגדים ולא שייך תי' התוס' דהוי גזה"כ להחמיר דהא פיון דבהרמה פשר שחקין ואי

לאו דהצריכן הפתוב הנה אסור ללובשן משום מעילה וא"כ הא מוכרח לומר אליבא דר"ל דכשרין לכל עבודה ושוב ליבא אסורא בלבישתן ושפיר התימרה התורה להצריך בגדים בהרמה וא"כ אדרבה לה"ס דמוקמינן לרבי כר"ל דלא הוי עבודה מוכרח רש"י לפרש כן ומדברי התוס' הללו מוכח דהא דקיי"ל בגדי כהונה ניתנו ליהנות בהן היינו דגם ללובשם לכתחילה שלא לעבודה ליבא אסורא דאורייתא ודלא כמש"כ התוס' ביומא דף כ"ט דלכתחילה אסור ללובשן שלא לעבודה וצ"ע להתוס' דף ס"ט דלידהו תיקשה קושני התוס' דכאן: ובאותו ענין במס' זבחים דף י"ח בתוס' ד"ה משוחקין כו' ואמאי צריך ריבוי הא דלא הקשו התוס' לעיל על עיקר הברייתא נראה לומר דהא י"ל דמה קרא דילבש הוא דידעינן דמשוחקין פשרין הא בלא"ה הוי ס"ד דפסולין וכמו דפסלינן מקורעין דלא הוי לכבוד ולתפארת אבל השתא דפריה ונתני' משוחקין פשרים ונהרי ביומא שם איבא תנאי אחרוני דדרשי הו' ילבש לדרשה אחרניא וא"כ מאי פריה נימא דתנאי היא ולדידהו משוחקין פסול פיון דליבא קרא לאכשרינהו ומוכרח דס"ל להגמרא דלכ"ע משוחקין פשרין ואפ"ל להני תנאי דמוקמי' לקרא לדרשה אחרניא וע"כ הקשו דלמה לרבי קרא דהא אין לומר דבהו סברא גופה פליגי דהני תנאי ס"ל דמשוחקין פשר מסברא ורבי ס"ל דבלא הפסוק הוי ס"ד דפסול דא"כ מאי הקשה נימא דהני תנאי ס"ל הסברא פרי דבלא ריבוי' פסול וכיון דהם דרשי לדרשה אחרניא פסול משוחקין: סימן ד יחקור בבבאור דיבור תוס' אהד ויתבאר ג"כ במי שאין ידו משגת לקנות מזונה וסופה אינה מהן קודם מסכת שבת דף קל"א ומודה ר"א שאם צייץ טליתו ועשה מזונה לפתחו שחייב מ"ט אמר רב יוסף לפי שאין קבוע להם זמן א"ל אפ"י אדרבה מדאין קבוע להם זמן כל יומא זמנו אלא אמר אפ"י הואיל ובגידו להפקירן והקשו התוס' בד"ה ושויין דמאי פריה מ"ט הא גם בלא שום טעם אין לו לדחות שבת דהרי בכל הדברים דס"ל לר"א דמכשירין דידהו דחו שבת יליף לה מקרא ובציצית ומזונה הא ליבא קרא ומירצו דניליף מסופה דמכשירין דידן' דחי שבת דמאי פרכת מה לסופה שפן נוהג בלילות כבימים מזונה נמי נוהג בלילה וציצית נמי איבא מ"ד דכסות לילה חייב בציצית והנה לכאורה צ"ע למה דחקו התוס' לומר דהקושני' הוי גם על ציצית והוי רק למ"ד פסות לילה חייב ואמאי לא ניחא להו לומר בפשיטות דעיקר הקושני' קאי רק על מזונה והנראה פנונתם מדמתרץ אפ"י הואיל ובגידו להפקירן ועל מזונה הרי' ה' יכול לומר בגידו לצאת ממנה דהא אם אינו דר בו פטור ממזונה ועי' במנחות דף מ"ד בתוס' ד"ה טלית שהקשו למה אמר פאן הואיל ובגידו להפקירן ה"ל לומר בגידו שלא ללובשן ומירצו דנקט טעם שיהי' ניחא גם למ"ד פלי קופסא חייב בציצית וא"כ הא מוכח דהקושני' הוי גם מציצית ומש"ה דחקו התוס' פאן ולכאורה נראה לתרץ קושני' התוס' דשפיר פריה מ"ט דבמנחות דף מ' איתא ת"ר סדין בציצית ב"ש פוטרין וב"ה מחייבין ופרש"י דב"ש פטרי מתכלת דלא דרשי סמוכין להתיר פלאים בציצית והא דנקטו פוטרין ולא נקט אוטרין דס"ל פלי קופסא חייב בציצית ובהו הא ליבא אסורא אי מטיל בו תכלת והתוס' שם חלקו עליו יעו"ש וא"כ לפירש"י הא ניחא שפיר שני קושני' התוס' דמש"ה משני אפ"י הואיל ובגידו להפקירן ולא קאמר ובגידו שלא ללובשן דהרי הקא אליבא דר"א קיימינן דהוי מתלמידי ב"ש ועי' בביצה דף ל"ד בתוס' ד"ה ואומר שהביא דברי הירושלמי דמקשה מב"ש על ר"א וב"ש הא ס"ל דכלי קופסא חייב בציצית ואע"ג דבעיקר דברי

ב"ש בָּהָא דס"ל דְתַכְלַת בְּצִיצִית אָסוּר לְפִי פִרְש"י דמַה"ת אָסְרֵי לִי ע"כ לָא ס"ל לר"א כב"ש וְחוֹלֵק עֲלֵיהֶם וְכַמְבּוֹאֵר בְּמַס' נְזִיר דְּרַף מ"א דְאָמְרִינּוּ וּר"א מַנ"ל דְאָתִי עֲשֵׂה וְדַחֵי ל"ת וּמִשְׁנֵי נְפִיק לִי מִגְדִּילִים הָרִי דס"ל דמַה"ת מְנַתֵּר פְּלֵאִים בְּצִיצִית מ"מ בְּהַד דִּינָא דְכָלִי קוּפְסָא לָא מְצִינּוּ שְׁחוֹלֵק עֲלֵיהֶם וּמִסְתַּמָּא ס"ל פְּנוּתֵינִי וְכַדְמוּכַח מִהִירוּשְׁלָמִי דְבִיצָה הַנ"ל וּמַש"ה אָמַר אַבְיֵי טְפִי הוּאִיל וּבִידּוֹ לְהַפְקִירָן וּלְפִי זֶה הָא מְיֻנָּשֵׁב לְנוּ ג"כ קוּשְׁנִי הַתּוֹס' דְּפָרִיף הֵכָא מ"ט פִּי דְנִילַף מְסוּפָה דְמַכְשִׁירִין דִּידְנִי דוּחָה שְׁבַת דְּלִיפָא לְמִימַר מַה לְסוּפָה שְׁפִן נוֹהֵג בְּלִילוֹת דְהָא מְבֻנָּאָר בְּשׁו"ע ס' י"ח מְחַלְוֹקַת הֶרֶמְב"ם וְהָרָא"ש בְּכִסוּת הַמְיֻנָּחֵד לְיוֹם אֵי חֲזִיב בְּצִיצִית כְּשִׁלּוּבָשׁוֹ בְּלִילָה אוֹ לָא וְרֵאִיתִי בְּסִפְרָא מְשַׁכְּנֹת יַעֲקֹב ס' כ"ב שְׁכַתְבֵּי דְלָמ"ד פְּלִי קוּפְסָא חֲזִיב אַע"ג דְאֵינּוּ לוֹבָשׁוּ ה"ה דְכִסוּת יוֹם חֲזִיב בְּלִילָה יַע"ו ש"ש שְׁהַסְבִּיר זֶה בְּסִבְרָא נְכוּנָה וְהַעֲלָה דְדַעַת רַש"י הָוִי פֶּן וְאֵינּוּ בְּיַדִּי כַּעַת לְעֵינֵי בּו' וַא"כ הָא שְׁפִיר פָּרִיף מ"ט דְכִינּוֹן דס"ל לְב"ש פְּלִי קוּפְסָא חֲזִיב א"כ כְּסוּת יוֹם חֲזִיב גַּם בְּלִילָה וְשְׁפִיר נוֹכַל לְלֻמְדָה מְסוּפָה דְמַכְשִׁירִין יְדַחוּ שְׁבַת דְהָרִי הָא דְכִסוּת לִילָה פְּטוּר מְצִיצִית לָא חֲשִׁיבָא פִּירְכָא כָּלֵל נֶגֶד סוּפָה פִּינוֹן דְעֵיקָר הַחֲזִיב הָוִי בְּשַׁל יוֹם וְשַׁל לִילָה דוּמָה לְבַעַל שְׁלֵשָׁה כְּנֻפּוֹת וְכִינּוֹן דְשַׁל יוֹם לְעוֹלָם חֲזִיב שְׁפִיר נוֹכַל לְלֻמְדָה מְסוּפָה וְאִם פֶּן לְפִרְש"י אֵין צָרִיף ק לְדוּחְקוֹ שֶׁל הַתּוֹס': וְלְכַאוּרָה הִיָּה נִרְאָה לּוֹמַר דְגַם אֵי לָא נֶאֱמַר כְּפִרְש"י מ"מ פָּרִיף שְׁפִיר מ"ט דְנִילַף מְסוּפָה וְכִי נֶאֱמַר מַה לְסוּפָה שְׁפִן נוֹהֵג בְּלִילָה נֶאֱמַר לוֹלֵב וְשׁוֹפֵר וּמִילָה יוֹכִיחַ דְאֵינָם בְּלִילָה וּמַכְשִׁירִין דִּידְהוּ דוּחָה שְׁבַת לר"א וְנִילַף צִיצִית בְּמָה הֵצֵד וְלְכַאוּרָה קִשָּׁה טוֹבָא עַל הַתּוֹס' דְלָמָּה דְחָקוּ בְּזַה וְהָרִי שֵׁם בְּתוֹס' ד"ה אֵי מְעוֹנָר הַקִּשּׁוֹ בְּעֲצָמָן דְלָמָּה מְצָרִיף הַגַּמ' לר"א קָרָאִי בְּכַל חֲדָא וְחֲדָא דְדוּחָה שְׁבַת וְקָאֵר בַּגַּמ' דְצָרִיכָא דְחֲדָא מְחֲדָא לָא אַתִּי וְאֶפְתִּי גִילַף בְּמָה הֵצֵד וְתִקְרָצוּ דְהִי לּוֹ לְהַגְמ' אֵיזָה פִּירְכָא עַל הַמָּה הֵצֵד עוֹד תִּקְרָצוּ דְמִקְלָתָא דְאֶתְנִי בְּמַה"צ טָרַח וְכַתְבֵּי לָהּ קָרָא עַכ"ל וְהָרִי גַם לְפִי תִי קָמָא שֶׁל הַתּוֹס' הָא נִיחָא דִי"ל דִּידְעַה הַגַּמ' דְאוֹתָהּ פִּירְכָא לָא שְׁיָיֵף עַל צִיצִית וְנוֹכַל לְלַמְדָה מְסוּפָה וְלוֹלֵב וְשׁוֹפֵר וּמִילָה וּמַש"ה פָּרִיף שְׁפִיר מ"ט וְאֵין לּוֹמַר דְמִשׁוּם הַכִּי לָא הָוִי נִיחָא לְהוּ דְהַתּוֹס' לּוֹמַר פֶּן דְבִיבְמוֹת דְרַף ה' יִלְפִינּוּ דְעֲשֵׂה דוּחָה ל"ת מְכַלְאִים בְּצִיצִית וּפָרִיף אֲשַׁכְּחֵן דְאָתִי עֲשֵׂה וְדַחֵי ל"ת גְּרִינְדָא ל"ת שְׁיֵשׁ בּוֹ פֶּרֶת הֵיכָא אֲשַׁכְּחֵן וְכ"ת גִּילַף מְמִילָה שְׁכֵן נְכַרְתּוֹ עֲלֵיהֶּ י"ג בְּרִיתוֹת מְפַסַּח שְׁכֵן פֶּרֶת וּמִתְמִיד שְׁכֵן תְּדִיר כּו' וּמְכַוְלָהוּ גַמִּי שְׁכֵן יִשְׁנֵן לְפָנֵי הַדִּיבּוּר וְהַקִּשּׁוֹ הַתּוֹס' בְּדַבּוּר הַמְתַּחֲחִיל וּמְכַוְלָהוּ דְנִילַף מְמִילָה וְשְׁאָרֵי קַרְבָּנוֹת צִיבּוּר דְדוּחִין שְׁבַת דְגַם עוֹנָר וְשְׁתֵּי הַלָּחֵם דוּחִין שְׁבַת וְלֹא הִיָּה קוֹדֵם הַדִּיבּוּר וְתִקְרָצוּ בְּשֵׁם ר"י דְכוּלָהוּ חֲשִׁיבָא תְּדִיר פִּינוֹן דְהָוִי בְּכָל שְׁנָה וְלְכַאוּרָה הָוִי קִשָּׁה לִי דְהָרִי חֲזִינּוּ דְמַצִּיצִית יִלְפִינּוּ שְׁפִיר דְבַכָּה"ת עֲשֵׂה דוּחָה וְלֹא פָּרִיף בַּגַּמ' רַק ל"ת שְׁיֵשׁ בּוֹ פֶּרֶת מִי שְׁמַעְתָּ לִי וּמְעוֹנָר וְשְׁתֵּי הַלָּחֵם לָא מְצִינּוּ לְלִמּוּד מִשׁוּם דְהָוִי חֲזִיב בְּכָל שְׁנָה וְחֲשִׁיבָא תְּדִיר א"כ הָא מְוַכְרַח דְעוֹנָר וּב' הַלָּחֵם חֲשִׁיבָא תְּדִיר לְגַבֵּי צִיצִית וְהַטַּעַם אַע"ג דְצִיצִית הָוִי בְּכָל יוֹם מ"מ פִּינוֹן דָּאִם אֵינּוּ לוֹבֵשׁ בְּגָד בַּת ד' כְּנֻפּוֹת אֵינּוּ מְחַוֵּב בְּצִיצִית וְגַם הָא אֵינּוּ מְחַוֵּב לְלַבּוֹשׁ בְּגָד בַּת ד' כְּנֻפּוֹת מַש"ה לָא חֲשִׁיבָא פְּעוֹנָר דְבְּכָל שְׁנָה מְחַוֵּב פְּעַם אַחַת לְהַקְרִיבּוֹ וַא"כ תִּיקְשָׁה הָא דְפָרִיף בְּשְׁבַת עַל צִיצִית מ"ט וְהַוְכָרַח לְתַרְצֵן הוּאִיל וּבִידּוֹ לְהַפְקִירָן וְהָרִי גַם אִם לָא יִהְיֶה לּוֹ עֵתָה שׁוּם תִּקְנָה אֵיף לְהַפְקִיעַ מִינֵי חֲזִיבָא מ"מ הָא אֵי אֲפֻשֵׁר לְלַמּוּד כָּלֵל צִיצִית וּמְזוּזָה מְסוּפָה דְהָא סוּפָה חֲשִׁיבָא תְּדִיר לְגַבֵּי צִיצִית דְבְּכָל שְׁנָה מְחַוֵּב בָּהּ שְׁבַעַת יָמִים וְסוּפָה הָא עֲדִיפָא מְעוֹנָר וּמְדַחֲזִינּוּ בִיבְמוֹת דְעוֹנָר חֲשׁוּב תְּדִיר

לגבי ציצית כ"ש דסנפה הוי תדיר לגביה וא"כ מאי פריה מ"ט תיפוק לי' דמהיכא תית' גלמוד דידחו שבת ובע"כ ההכרח לומר דהו סברא שפתבו התוס' ביבמות דענמר וישתי הלחם חשיבא תדיר לא חשיבא פירכא גמורה פינון דלא הוי רק פעם אחת בשנה ורק על מה הצד פרכינן פירכא כל דהו ומש"ה ביבמות דקאי על מה הצד דהרי מענמר לחנדא ליכא למילף שפן צורה גבוה ורק במה הצד ממילה וענמר נוכל ללמוד וישפיר פתבו התוס' דנימא שפן תדיר אבל בשבת פריה מ"ט דגילף ציצית מסנפה לחנדא ועל לימוד דנדא מתדא לא חשיבא כלל פירכא הא דסנפה הוי חיובא פעם א' בשנה דהרי נגד זה איכא מעלה בציצית שפן נוהג תדיר ומש"ה מוכרח לומר כהתוס' דהקושניא הוי רק למ"ד דלילה זמן ציצית דא"א לפרש דפריה לכולי עלמא ונילף במה"צ דאז הוי מצוי לומר מה להני שפן תדיר זה אינו דנדאי דציצית חשיבא ועדיפא יותר מסנפה ורא' ברורה לזה דהא בזבחים דף צ"א מבעי לן בתדיר ומקודש אינה מהו קודם וקאמר ת"ש שלמים של אמש וחסאת ואשם דהיום כו' הא אידי ואידי דהיום חטאת ואשם קדמו אע"ג דשלמים תדירי אמר רבא מצוי קאמרת מצוי לא קאמינא פי' דשלמים לא חשיבא תדיר פינון דלעולם ליכא חיובא שייביא שלמים א"ל ר"ה ברין דר"י לרבא אטו מצוי לאו תדיר הוא והתניא אוציא אני את הפסח שאינו תדיר ולא אוציא המילה שהיא תדירה כו' ומשני מאי תדירה תדירה במצות ואב"א מילה לגבי פסח בתדירה דמי ופרש"י דמילה מצוי הרבה מפסח וחשיבא כתדיר לגבי פסח אבל מצוי דשלמים לא חשיבא כתדיר לגבי חטאת ואשם הרי חזינן דר"ה בר' דר"י פריה ממילה על שלמים ומדמה להו להדדי וכיון דחזינן דלגבי פסח משום דהוי רק פעם א' בשנה הוי מילה תדיר אם פן מוכח ע"כ דגם שלמים עדיף מפסח ונהרי שלמים של נדבה לעולם ליכא חיובא שידור שלמים ופסח הוי חיובא בכל שנה ומ"מ הוי שלמים תדיר לגבי פסח וא"כ הא נדאי אי אפשר לומר דציצית גריעי מענמר וישתי הלחם דציצית הא דומה ממש לשלמים וא"כ קשה הו דיבמות דאמאי מציצית ילפינן דעשה דוחה ל"ת ומענמר לא מציינן ללמוד ובע"כ ההכרח לומר דמש"ה גריעי ציצית מענמר דציצית לא דמי כלל לשלמים אע"ג דאינו מחויב כלל לידור בשלמים מ"מ השתא שפכר נדר או נדב הוי הקרבתו חוב עליו וא"א לו להפטר ממנו בלי הקרבה ומש"ה חשוב תדיר לגבי פסח אבל ציצית לעולם ליכא זמן שיהי' מוכרח לעשותה דאפי' כשפכר לבש בגד בת ד' פנפות בידו לפושטו ממנו וכן למ"ד פלי קונפסא חייבין בציצית מ"מ בידו למוכרו ולהפקירו ומש"ה פינון דגם עתה אינו מחויב בה מש"ה גריעי מענמר וישתי הלחם אבל אי לאו הו סברא דבידו לפטור גם עתה מחויבא רק גם בציצית לא היה אפשר לו לסלק חיובא ממנו עתה שפכר קנה בגד בת ד' פנפות ודאי דציצית הוי פשלמים והוי עדיפא מפסח וא"כ הרי ניחא סוגיא דשבת דזהו גופה דפריה מ"ט פי' דגילף מסנפה דציצית עדיף מסנפה כמו דשלמים עדיפא מפסח וזהו דמתרץ אביי הואיל ובידו להפקירו דכיון דגם עתה יש לו צד להפטר ממנה א"א לקומדו מפל הני.

וא"כ הא שפיר נוכל לפרש דהא דפריה מ"ט אתי' גם למ"ד לילה לאו זמן ציצית ונילף לה במה הצד: והנראה דמש"ה דחקו התוס' בזה ולא רצו לפרש דקושני' הגמרא הוי דתימי במה"צ דאזלי פאן בשיטת התי' השני שפתבו בד"ה אי מענמר דגם בכל הני דחשיב שם היינו יכולין ללמוד נדא מתרתי במה הצד ורק מילתא דאתיא במה"צ טרח

וְכַתֵּב לָהּ קָרָא וּמַש"ה דְּחָקוּ שְׁפִיר דְּמַאֵי פְּרִיָּה מ"ט דַּא"א לֹוּמֵר דְּנִילָף צִיצִית בַּמַּה"צ
דְּהָרֵי מְדַכְתְּבָהּ הַתּוֹרָה קָרָא בְּכָל אֵינְךָ לְהַדְיָא אַע"ג דִּיכּוֹלִין לְלַמְדָּם בַּמַּה"צ א"כ מוֹכַח
דַּאִין לְלַמּוֹד פְּאֵן בַּמַּה"צ וְכַמוֹ דְּאִיתָא בְּזַבְחִים דָּף ק"ו דְּמַקְבֵּל בְּחוּץ פְּטוֹר וְלֹא יִלְפִינּוּ
בַּמַּה"צ מְשַׁחֲטָה וְזָרִיקָה מְדַכְתְּבִיהָ רַחֲמָנָא לְזָרִיקָה וְהָוֵי מְצִי לְאַתּוּנֵי בַּמַּה"צ מְשַׁחֲטָה
וְהַעֲלָאָה יַעו"ש וְכַמוֹ כֵּן הֵכָא מְדַכְתְּבִינְהוּ לְכוּלְהוּ מוֹכַח דְּלֹא נִילָף הֵכָא בַּמַּה"צ וּמַש"ה
דְּחָקוּ הַתּוֹס' דְּהַקְוִשְׁנֵי הָוֵי לְמ"ד לִילָה זְמַן צִיצִית וְלִדְיָדֵינִי מְצִי אַתִּי מְחַדָּא מְסוּפָּה וְשְׁפִיר
יִלְפִינּוּ לִי דְּהָא בְּכָל אֵינְךָ דְּמַבִּיא שָׁם לֹא מְצִינּוּ לְלַמּוֹד חַדָּא מְחַדָּא וְא"כ מְהָא דְּכַתֵּב בְּהוּ
קָרָאֵי לִיכָא לְהוֹכִיחַ דְּלֹא נְלַמּוֹד חַדָּא מְחַדָּא.

אַבְל לְשִׁיטַת רַש"י בְּהָא דְּסָדִין בְּצִיצִית הָא נִיחָא הַסְּוֹגֵיָא בְּפִשְׁטוֹת וְכַמוֹ שְׁנַתְבָּאָר לְעֵיל:
וּמַתּוּף דְּבָרֵינוּ אֵלֶּה יִתְבָּאָר בְּמַה שְׂכ' הַגָּאוֹן רַבֵּינוּ עֶקִיבָא אֵיגְר זִלְהַ"ה זִיע"א בְּסִפְרוֹ
סִ' ט' דְּמֵי שְׁאִין יָדוּ מְשַׁגְתָּ לְקַנּוֹת מְזוּזָה וְלוּלָב אוֹ סוֹפָה דַּע"כ מְזוּזָה קוֹדָם וְרֵאשִׁיתוֹ מְהָא
דְּבַזְבְּחִים קָאָמֵר ב' תְּפִירוֹצִים עַל מִילָה וּפְסַח בְּתַחֲלֵילָה מְשַׁנֵּי שְׁכַן תְּדִירָה בְּמִצּוֹת פִּי
שְׁנַכְרָתוֹ עֲלֵי י"ג בְּרִיתוֹת וְלַעוֹלָם הָוֵי מִילָה רַק מְצוֹי וְלֹא תְדִיר וְלַהֲאב"א הָוֵי מִילָה לְגַבֵּי
פְּסַח תְּדִיר מְשׁוּם דְּמְצוֹיָהּ הַרְבֵּה יוֹתֵר מְפָסַח וְא"כ לַהֲאב"א הָרֵי הָוֵי מְזוּזָה ג"כ תְּדִיר
לְגַבֵּי סוֹפָה וְלוּלָב דְּדַמְל' לְפָסַח דְּהָוֵי רַק פַּעַם א' בְּשַׁנְיָה וּמְחַוֵּב לְהַקְדִּימָה וְאַפִּילוּ לְתִי הָא'
דְּמִילָה הָוֵי רַק מְצוֹי וְכַמוֹ כֵּן מְזוּזָה הָוֵי רַק מְצוֹי וְסוֹפָה חֲשִׁיבָא לְגַבֵּה תְּדִיר מ"מ הָרֵי
מְזוּזָה הָוֵי מְקוֹדֵשׁ וְתְדִיר וּמְקוֹדֵשׁ הָא קִי"ל דְּאִיזָה מְהֵן שְׁיַרְצָה יַקְדִּים וְכִינּוּ דְלַתְנִי הָא'
הַרְשׁוֹת בְּיָדוֹ לְהַקְדִּים אִיזָה שְׁיַרְצָה וְלַתְנִי הַשְּׁנֵי מְוַכְרַח לְהַקְדִּים מְזוּזָה וְדַאִי דְּצָרִיף לְעֵשׂוֹת
כֵּן וְלִפִּי הַנְּ"ל אִין רֵאשִׁיָּה מְמִילָה לְמְזוּזָה כָּלֵל דַּע"ג דְּלַתְנִי הַב' מְקַרֵּי מִילָה תְּדִיר לְגַבֵּי
פְּסַח מ"מ מְזוּזָה לֹא חֲשִׁיבָא תְּדִיר כָּלֵל לְגַבֵּי פְּסַח וְכַמוֹ דְּחַזִּינוּ בִּיבְמוֹת דְּמְצִיצִית יִלְפִינּוּ
שְׁפִיר דְּעֵשָׂה דוֹחָה ל"ת בְּכָל מְקוֹם וּמְמִילָה וְעוֹמֵר א"א לְלַמּוֹד מְשׁוּם דְּהָוֵי תְּדִיר הָרֵי
דְּמִילָה וְעוֹמֵר חֲשִׁיבָא תְּדִיר לְגַבֵּי צִיצִית וְהַטַּעַם כַּמְש"כ דְּמִילָה הַשְּׁתָּא שְׁנוּלֵד הֵבֵן בַּע"כ
מְחַוֵּב לְמוּלוֹ אַבְל צִיצִית גַּם הַשְּׁתָּא לִיכָא חִיּוּבָא כָּלֵל מְשׁוּם דְּבִידוֹ לְהַפְקִיר וּמַטַּעַם זֶה
לֹא מְצִי ר"א לְלַמּוֹד דְּמַכְשִׁירֵי צִיצִית וּמְזוּזָה יְדוּחָה שְׁבַת מְסוּפָּה מְשׁוּם דְּהֵם קִילֵי מְסוּפָּה
וְא"כ הָא וְדַאִי דְּסוֹפָה לְגַבֵּי מְזוּזָה חֲשִׁיבָא תְּדִיר וְרַק בְּמִילָה ס"ל לַהֲאב"א דְּהָוֵי כְּתְדִיר
לְגַבֵּי פְּסַח דְּעַתָּה שְׁנוּלֵד הֵבֵן מְוַכְרַח בַּע"כ לְמוּלוֹ וְא"כ לְכָל הַתְּפִירוֹצִים הָוֵי מְזוּזָה וְסוֹפָה
תְּדִיר וּמְקוֹדֵשׁ וְרֵשׁוֹת בְּיָדוֹ לְהַקְדִּים אִיזָה מְהֵן שְׁיַרְצָה אָמְנָם מַטַּעַם אַחַר יֵשׁ לְדוֹן דַּע"ג
דְּמְזוּזָה הָוֵי רַק מְצוֹי מ"מ פִּינּוּ דְּהָוֵי מְקוֹדֵשׁ אֶפְשָׁר דְּמְוַכְרַח לְהַקְדִּים דַּע"ג דְּקִי"ל
דְּתְדִיר וּמְקוֹדֵשׁ מְקַדִּים אִיזָה שְׁיַרְצָה דְּהָוֵי אַבְעֵי' דְּלֹא אִיפְשָׁטָא זְהוּ בְּתְדִיר וְאִינוּ תְּדִיר
גְּמוּר וְכַגּוֹן מוֹסָף ר"ח דְּהָוֵי תְּדִיר וּפַר הַעֲלָם דְּבָר דְּהָוֵי מְקוֹדֵשׁ אַבְל הֵכָא דְּגַם מְזוּזָה יֵשׁ
לוֹ עוֹד מַעְלָה לְגַבֵּי סוֹפָה דְּהָוֵי מְצוֹי יוֹתֵר מְסוּפָּה דְּנָהֵי דְּמַעְלָה דְּתְדִיר חֲשׁוּב יוֹתֵר מְצוֹי
מ"מ פִּינּוּ דְּהָוֵי גַם מְקוֹדֵשׁ אֶפְשָׁר דְּצָרִיף לְהַקְדִּים דְּמַעְלָה דְּמְקוֹדֵשׁ שְׁל מְזוּזָה הָוֵי נִגְד
הַמַּעְלָה שְׁל הַתְּדִיר וְכַהֲדִי הֵן וְשׁוּב יֵשׁ לְהַקְדִּים מְזוּזָה מְשׁוּם דְּמְצוֹי וְעֵינֵן בְּשִׂאגַת אַרְיָה
סִ' כ"ז שְׂכ' דְּמְצוֹי לֹא הָוֵי מַעְלָה כָּלֵל לְהַקְדִּימָה יַעו"ש וְהַיּוֹתֵר נִרְאָה דַּע"ג דְּקִי"ל
דְּתְדִיר וְשְׁאִינוּ תְּדִיר תְּדִיר קוֹדָם וְאַפִּילוּ לְדַחּוֹת לְגַמְרֵי הַאִינוּ תְּדִיר וְכַמְש"כ הַמַּג"א
בְּסִימֵן תַּרפ"ב וּבְאֶמֶת שְׁכַן הוּא מְבִוּאָר לְהַדְיָא בְּמַנְחוֹת דָּף מ"ט דְּאִיבְעֵי' לְהוּ צִיבוּר שְׁאִין
לְהֵם תְּמִידִין וּמוֹסָפִין אִיזָה מְהֵן קוֹדָם אִי תְּדִיר אוֹ מְקוֹדֵשׁ וּמוֹכַח דְּתְדִיר קוֹדָם וְאַפִּילוּ
לְדַחּוֹת מ"מ הָא י"ל דְּזְהוּ דוֹקָא פְּגוֹן הָנִי דְּהַתְּדִיר וְהַאִינוּ תְּדִיר שְׁוִין הֵם בְּמִשְׁפָּח הַזְּמַן

דִּיקְרִיבֵם וְדִיו אֶבֶל כְּגוֹן מְזוּזָה וְלוּלָב דְּכַשְׁיַעֲשֶׂה מְזוּזָה יְהִי הַמְצָנָה זֹו קִיָּמָת לּוֹ גַּם לְאַחַר יו"ט וְלוּלָב אֵינּוּ רַק בְּחַג לְדַעֲתִי אֶפְיָלוּ אִם לּוּלָב הֵנִי תְדִיר לְגִבֵּי מְזוּזָה מ"מ מְזוּזָה קוֹדֶמֶת כִּינּוּן דְּמַצְנֹתָה יְהִי נִמְשָׁף אַח"כ פ' נָאִין לּוּלָב דּוֹחָה אוֹתָהּ וְרָא' בְּרוּרָה לְזָה מְהָא דְּבִירוּשְׁלָמִי סוּף מְגִילָה נְהִבִּיאֻ הַגָּאוֹן רַע"א ו"ל שֶׁם תְּפִילִין וּמְזוּזָה הֵי קוֹנְדֵם שְׁמוּאֵל אָמַר מְזוּזָה קוֹדֶמֶת וּר"ה אָמַר תְּפִילִין קוֹדֶמֶת מ"ט דְּשְׁמוּאֵל שְׁפִן הִיא נוֹהֶגֶת בְּשׁוּי"ט מ"ט דר"ה שְׁפִן הִיא נוֹהֶגֶת בְּמִפְרָשֵׁי יָמִים וְהוּלְכִי מִדְּפָרִיּוֹת מִתְנִיתָא מְסִינֵע לִי לְשְׁמוּאֵל תְּפִילִין שְׁבָלוּ עוֹשֶׂה אוֹתָם מְזוּזָה וּמְזוּזָה שְׁבָלָה אֵין עוֹשֶׂה אוֹתָהּ תְּפִילִין שְׁמַעְלִין בְּקוֹדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין הָרִי דְּשְׁמוּאֵל ס"ל דְּגַם מְזוּזָה קוֹדֶמֶת לְתְּפִילִין וְאֵע"ג דְּמְזוּזָה הֵנִי מְצוּי וְתְּפִילִין הָא הֵנִי תְדִיר דְּהֵם חוֹבָה בְּכָל יוֹם וְהַגָּאוֹן ו"ל שֶׁם כ' דְּשְׁמוּאֵל ס"ל דְּאֵין חִילוּק בֵּין מְצוּי לְתְדִיר וְחוּלָק עַל סְגִי' דְּזַבְחִים וְלִדְבָרֵינוּ א"צ לְזָה דְּבִנְיָה אֵין מַעֲלָה לְתְדִיר כָּלָל וְשְׁמוּאֵל ס"ל כִּינּוּן דְּבִשְׁבַת וּי"ט נוֹהֵג מְזוּזָה יֵשׁ לוֹ לַעֲשׂוֹת מְזוּזָה יוֹתֵר כְּדִי שְׂיִקְיָמָה בְּשַׁבַּת וּי"ט ג"כ וּר"ה ס"ל דְּתְּפִילִין קוֹדֶמִים כְּדִי שְׂאֵם יוֹצֵא לָיִם יְקִיָּמָה ג"כ דְּבַכָּה"ג אֵין לְתְדִיר לְדַחוּת וְאַחֲרֵי שְׂבִשְׁנֵיהֶם נִמְצָא זְמַן שְׁזָה נוֹהֵג מַה שְׂאֵין זֶה נוֹהֵג מְכָרִיעַ הִירוּשְׁלָמִי כְּשְׁמוּאֵל דְּמְזוּזָה קוֹדֶמֶת דְּקוֹדֶשׁהּ יוֹתֵר מִתְּפִילִין וְלִדְבָרֵינוּ גַּם צִיצִית קוֹדֶמִים לְסוּפָה אֵע"ג דְּלֹא שְׂיָיָה סְבָרָא דְּמִקוֹדֶשׁ כִּינּוּן דְּנוֹהֵג גַּם אַחַר יו"ט וְזָה נ"ל בְּרוּר: סִימָן ה' יַחְקוֹר בְּהִלְכָה אֵי מוֹתֵר לְהַשְׁתִּין מִיָּם בְּתְּפִילִין בְּבַה"כ עֲרָאֵי אוֹ אֶסוּר: גְּרִסִּינָן בְּבִרְכוֹת דָּף כ"ג אֵיבְעִי' לְהוּ מְהוּ שְׂיִפְנֹס אָדָם בְּתְּפִילִין לְבֵית הַכֶּסֶף קְבוּעַ לְהַשְׁתִּין מִיָּם כּו' אָתּוּ וְשִׁילּוּ לְרַבָּא א"ל אֶסוּר חִיָּישִׁינָן שְׂמָא יְפָנָה בְּהֵם וְאֶמְרִי לֵה שְׂמָא יְפִיחַ בְּהֵם וְכִתְבוּ הַתּוֹס' בַּד"ה חִיָּישִׁינָן דְּבַבַּה"כ עֲרָאֵי מוֹתֵר דְּלֹא חִיָּישִׁינָן שְׂמָא יְפָנָה בְּעֲרָאֵי וְכֵן כָּתַב הָרֵא"ש וְכָל הַפּוֹסְקִים מְלַבֵּד הֶרֶמְב"ם מְשַׁכְּתָב בְּפָרְק רְבִיעִי מְה' תְּפִילִין דְּאֶסוּר אִפִּי' בְּעֲרָאֵי וְכָתַב הַכֶּסֶף מְשֻׁנָּה דֹאֵע"ג דְּבַגְמָרָא בְּלִשׁוֹן הָאֵיבְעִי' אֵיתָא בַּה"כ קְבוּעַ וּמְשַׁמַּע דְּבַעֲרָאֵי הֵנִי פְּשִׁטָא דְּמוֹתֵר מ"מ לְפִי לִישְׁנָא בְּתָרָא דְּקֶאֱמַר דְּטַעְמוֹ שֶׁל רַבָּא דְּאֶסוּר מְשׁוּם שְׂמָא יְפִיחַ בְּהֵן גַּם בְּעֲרָאֵי אֶסוּר וְכֵן כָּתַב הַשְּׁלִטִי גִיבּוֹרִים בְּפָרְק ג' דְּבִרְכוֹת דְּגַם בְּעֲרָאֵי אֶסוּר שְׂמָא יְפִיחַ בְּהֵם דְּדִרְדָּה הַמְשַׁתִּין לְהַפִּיחַ וְהַנְרָאָה בּוֹדָאֵי דְּגַם הַפּוֹסְקִים הַמְתִּירִים בְּעֲרָאֵי מוֹדִים לְהֶרֶמְב"ם וּש"ג בְּעִיָּקֵר הַסְבָּרָא דְּגַם בְּעֲרָאֵי אֵיכָא טַעְמָא דְּשְׂמָא יְפִיחַ בְּהֵן וְהָא דְּפָסְקוּ לְהַתִּיר בְּעֲרָאֵי הוּא מְשׁוּם דַּס"ל דְּקִי"ל כְּלִישְׁנָא קֶמָא דְּטַעְמוֹ שֶׁל רַבָּא דְּאֶסוּר הֵנִי מְשׁוּם שְׂמָא יְפָנָה בְּהֵם וְטַעַם זֶה הָא לֹא שְׂיָיָה בְּעֲרָאֵי דַס"ל לְהֵנִי פּוֹסְקִים דְּכִינּוּן דְּהֵנִי בְּשֶׁל סוּפְרִים הַלָּךְ אַחֲרֵי הַמִּיקָל וְא"כ נִרְאָה דְּלַדְעַת רַש"י שְׂהִבִּיאֻ הַתּוֹס' בַּמַּס' ע"ג דָּף ז' בַּד"ה בְּשֶׁל תּוֹרָה דַּס"ל דְּבָכָל אֵיכָא דְּאֶמְרֵי בְּשֶׁל תּוֹרָה הַלָּךְ אַחֲרֵי הַמְחַמִּיר וּבְשֶׁל סוּפְרִים הַלָּךְ אַחֲרֵי הַבְּתָרָא בֵּין לְהַקָּל וּבֵין לְהַחְמִיר וְכֵן כָּתַב רַש"י בְּחֻלּוּן דָּף נ' וְעִי' בְּרָא"ש בַּמַּס' ע"ג שֶׁם שְׂהִבִּיא דַעַת הַרִי"ץ גִּיָּאוֹת דְּלַעוֹלָם הִלְכָה פְּאִיכָא דְּאֶמְרֵי וּמְקַצַּת הַגָּאוֹנִים פָּסְקוּ בְּמִמוֹנָא כְּלִישְׁנָא בְּתָרָא וּבְאִיסוּרָא לְחוּמְרָא יַעו"ש וְעַכ"פ לְדְבָרֵי כּוֹלָם נִרְאָה דְּהִכָּא קִי"ל כְּלִישְׁנָא בְּתָרָא דְּהַטַעַם הֵנִי מְשׁוּם שְׂמָא יְפִיחַ בְּהֵן וְא"כ צָרִיף לְהִיּוֹת אֶסוּר גַּם בְּעֲרָאֵי וּכְהֶרֶמְב"ם.

[ב] וְלִכְאוּרָה הִנֵּה נִרְאָה לְהַקְשׁוֹת מְהָא דְּבִיּוֹמָא דָּף ס"ח מְבִיא הַגְּמָרָא הָא דְּתַנּוּן בְּתַמִּיד לֹא הֵינּוּ יְשָׁנִים בְּבַגְדֵי קוֹדֶשׁ וּפְרַש"י דְּשִׁנְיָה אֶסוּר בְּהֵם שְׂמָא יְפִיחַ בְּהֵם אֶלָּא פּוֹשְׁטָן וּמְקַפְּלָן וּמְנִיחָן תַּחַת רַאשֵׁיהֶן וּמְדַקְדָּק הַגְּמָרָא מִיָּנָה ש"מ תְּפִילִין מִן הַצַּד שְׂפִיר דְּמִי פִי' דְּאֵי הֵנִי אֶסוּר בְּתְּפִילִין גַּם בְּבַגְדֵי כְּהוֹנָה הִנֵּה צ"ל אֶסוּר וְא"כ אִם נֶאֱמַר כְּהֶרֶמְב"ם דְּאֶסוּר לְהַשְׁתִּין בְּתְּפִילִין גַּם בְּעֲרָאֵי מְשׁוּם שְׂמָא יְפִיחַ בּוֹדָאֵי נִרְאָה דְּגַם בְּבַגְדֵי כְּהוֹנָה צ"ל אֶסוּר

להשתין ונהרי ביומא דף כ"ח תנו זה הפלל הנה במקדש כל המיסד רגליו טעון טבילה וכל המטיל מים טעון קידוש ידים ורגלים ויהנה מוכרח לומר דההוה כל המטיל מים אינרי פשפשט בגדיו דבבגדים הא אסור וע"ש בגמ' דפריה בשלמא רגלים משום ניצוצות אלא ידים אמאי ומשני דמצנה לשפשף וקשה דהרי בלא זה צריה קידוש ידים ורגלים דהרי ביומא דף ל"ב ובמס' זבחים דף י"ט איתא אמר רב אחא בר יעקב דהכל מודים בקידוש שני פשהוא לבוש מקדש מ"ט דאמר קרא או בגשתם מי שאינו מחוסר אלא גישה יצא זה שמחוסר לבישה וגישה וא"כ הרי פשפשט בגדיו וחוזר ולובשן ממילא הא אידחי לי קידוש ראשון שהיה מקודם דהרי לגבי העבודה שיעבוד עתה הא הוי קידוש הראשון שעשה מקודם מחוסר לבישה פינו דאח"כ הנה בלא הבגדים וא"כ גם בלא מטיל מים צריה קידוש ולמה תני במשנה כל המטיל מים ומשום ניצוצות ומוכרח דההוה כל המטיל מים אינרי בהי לבוש הבגדים ומוכרח דלכל הפחות בבה"כ עראי דליפא החששה דשמה פנה מותר גם בבגדי פהונה וא"צ לפושטן וה"ה דמותר בתפילין פדמוכח ביומא דשיוויהם: [ג] ואין לפקפק על עיקר הסברא ולומר דההוה דמחוסר לבישה לא איכפת לן רק בהתחלת הקידוש אבל אם קידש פשהיה לבוש הבגדים אע"ג דאח"כ פשט בגדיו ולבשם לא הוי בכלל מחוסר לבישה ואע"ג דלכאורה הוי קצת דוחק לומר פן מ"מ הר' לכאורה בלא"ה מוכרח לומר פן דהרי ביומא דף ל"ב תני בפרייתא דר"א בר"ש זליף דכה"ג ביום הפיפורים צריה לקדש בין עבודה לעבודה מק"ו ומה במקום שאין טעון טבילה פיה בכל יום בשחרית דהטבילה הוי רק מדרבנן טעון קידוש מן התורה מקום שטעון טבילה אינו דין שטעון קידוש אי מה להלן קידוש א' ת"ל ופשט את בגדי הפד ולבש כו' להקיש פשיטה ללבישה מה לבישה טעון קידוש אף פשיטה טעון קידוש הרי דר"א בר"ש זליף ביוה"כ דצריה לקדש בין עבודה לעבודה אחר הלבישה בק"ו מפל השנה ולמה צריה לזה ונהרי ר"א בר"ש בעצמו קאמר בזבחים דף י"ט או בגשתם מי שאינו מחוסר אלא גישה ולא מחוסר לבישה וגישה וא"כ הא ממילא ידעין דביוה"כ צריה לקדש בין עבודה לעבודה אחר הלבישה ולמה לו להביאו מק"ו דאע"ג דההוה דמחוסר לבישה אינו מעכב דיעבד ולא מחלל עבודה וכמו שיתבאר לקמן מ"מ הרי זה הקידוש של כה"ג ביוה"כ שבין עבודה לעבודה ג"כ אינו מחלל עבודה וכמו דמבואר ביומא דף כ"ט יעו"ש דמוכח בגמרא דליפא שום חולק על זה וכ"ע מודים דאינו מחלל עבודה דקאמר שם הגמ' דלכן זומא דזליף טבילה ראשונה שבכל יום דהנכנס לעזרה אפי' טהור צריה טבילה מק"ו מיוה"כ דצריה כה"ג טבילה בין עבודה לעבודה ואמרין דלדידהאם לא טבל בשחרית מחלל עבודה ופריה ומי מחלל והתניא כה"ג שלא טבל ולא קידש בין בגד לבגד עבודתו פשהו וכתבו שם התוס' ישנים דפריה מינה משום דעל ההוה פרייתא ליפא שום חולק [הו אמת דעיקר קושית התוס' ישנים דשם ומה שהביאם לזה יש לדחות לכאורה וצע"ג על קושיתם יעו"ש] וכינו דר"א בר"ש רק למצנה לכתחילה זליף לה הא קשה למה ליה הק"ו תיפוק ליה פינו דפשט הבגדים לטבול הא הוי מחוסר לבישה אלא ודאי מוכרח דלא אמרינן הו סברא רק בעת הקידוש דבעינן פשעה שמקדש בשחרית שלא יהיה מחוסר לבישה אבל אם היה לבוש בעת הקידוש שוב לא איכפת לן פלל במה שפשט אח"כ בגדיו וחוזר ולובשם והא דקאמר רב אחא ב"ר יעקב ביומא דף ל"ב על הא דפליגי תנאי בהקידושין של יוה"כ אם פשהוא לבוש

מקדש או לאחר שפשוט וקאמר דהפל מודים בקידוש שני פשהוא לבוש מקדש מ"ט דאמר קרא או בגשתם מי שאינו מחוסר אלא גישה אין הפירוש דמש"ה אידחי ליה הקידוש הראשון של שחרית וממילא איצטרף הקידוש השני להיות פשהוא לבוש דזה אינו דהקידוש של שחרית הא לא אידחי ליה פלל בזה רק הפי' דבמר דנדעין דביוה"כ בעינו קידוש בין עבודה לעבודה הדר ילפינו קידושים אלו מקידוש של שחרית דכמו דבשל שחרית בעינו שיהיה פשהוא לבוש דכתיב או בגשתם וכמו כן ביוה"כ דכל היכא דאצרכה התורה קידוש ילפינו מהו קרא דאו בגשתם שלא יהיה מחוסר לבישה אבל בכל השנה אפי' פשוט בגדיו א"צ לקדש פלל משום מחוסר לבישה פיון דבתחילה פשקידוש הי' בפגדים ומיושב קושיותינו דלעיל: [ד] אמנם זה אינו דמלבד דהסברא דחוקה קצת לומר כן עוד נראה להוכיח להפוך מסברא זו דבירושלמי דכלאים פרק ט' איתא תני אין עראי לכלאים במקדש פי' דאפי' לבישת עראי אסור בכלאים דבגדי פהונה שלא לצורך עבודה ופריה מהא דתני' פהו שיצא לדבר עם חבירו אם הפליגו טעון טבילה ואם לשעה טעון קידוש ידים ורגלים ומשני פאן בגדי זקב פאן בגדי לבן פי' דלא היה בהם פלאים וכתב שם המפרש דה"פ דמקשה דהרי ע"כ הו' ברייתא דכהן שיצא איירי בהיה לבוש הפגדים דאל"כ אף לשעה טעון טבילה דהא המשנה מבגדי חול לבגדי קודש טעון טבילה ומוכרח ע"כ דמותר ליצא עם הפגדים ודברים אלו אינם דמעולם לא שמענו דיהיה צריף טבילה בכה"ג ורק הנכנס פעם ראשונה לעזרה הוא דצריף טבילה וכמו דתנו ביומא דף כ"ט פדי שיזפור טומאה ישנה שפידו וכן אם יצא והפליג דטעון טבילה דהוי פהכנסה ראשונה אבל מי שפבר טבל אפי' היה לבוש בגדי חול כל זמן שלא יצא והפליג אינו טעון טבילה והא ראיה מדתנו ביומא דף כ"ט פל המיסו רגליו טעון טבילה ונהרי בבגדי פהונה אי אפשר להסיף רגליו דהרי גם הפחה אסור בהו פדאיתא ביומא דף ס"ט וגם הרי הוא מוכרח לצאת לחוץ ואפ"ה אי לא דהיסו רגליו לא היה צריף טבילה אע"ג דיצא ולבש בגדי חול פיון דלא הפליג וגם על הא דהיסו רגליו מקשה בירושלמי בפרק ג' דיומא למה צריף טבילה ונהרי מסיכה שעה קלה ומשני שאני מסיכה שעשו אותה פהפליג הרי מוכח דבלא"ה לא הוי צריף טבילה אע"ג דיצא לחוץ והיה לבוש בגדי חול וע"כ הנראה לי בירור דעת הירושלמי דמס' פלאים דפריה דהרי ע"כ איירי בהי' לבוש הפגדים מהא דתני' פהו שיצא לדבר עם חבירו אם לשעה טעון קידוש ידים ורגלים ואי איירי בלא פגדים גם בהיה בעזרה ולא יצא לחוץ פלל בעי לקדש שנית אחר שלבש הפגדים דקידוש ראשון אידחי ליה משום דלגבי העבודה שיעבוד עתה הא הוי מחוסר לבישה ואע"ג דאינו מעפב צריף לקדש לקיים המצוה דלכתחילה הא בעינו שלא יהיה הקידוש מחוסר לבישה: [ה] ובה נעמוד ג"כ על ביאור דברי התוספתא במס' מנחות פרק א' ובתוספתא דפ"א דיומא נדפסה בשיבוש יותר] וז"ל פהנים שלא טבלו ולא קידשו ידיהם ורגליהם וכן כה"ג שטבל (צ"ל שלא טבל וכן איתא ביומא דף כ"ט) ולא קידש ידיו ורגליו בין עבודה לעבודה ובין פגדים לבגדים ועבד עבודתו פשרה אבל פהנים שלא טבלו [צ"ל שטבלו פי' אפי' טבלו] ולא קידשו ידיהם ורגליהם וכן כה"ג שטבל ולא קידש ידיו ורגליו מן הבוקר ועבד עבודתו פסולה עכ"ד התוספתא.

ובנדאי דראשית דברי התוספתא דנקטה דהפנהים הדיוטים שלא קידשו בין בגד לבגד עבודתו פשרה צ"ע דהרי בהדיוטים לא היה להם שום קידוש רק בפוקר בפעם ראשון

והקידוש ראשון של שחרית היא בנדאי מחלל עבודה פדתני בסיפא ויותר מקידוש הראשון לא מצינו רק בכה"ג ביוה"כ אלא ונדאי כמש"כ דאע"ג שפכר קידוש בשחרית מ"מ אם פשט בגדיו ולבשם צריף לקדש פעם שנית שלא יהיה מחוסר לבישה ודומה לכה"ג ביוה"כ בין עבודה לעבודה וקמ"ל דבדיעבד פשר אע"ג שלא קידשו וכמו שיתפאר הטעם לזה בסמוך: ו גם ניתא לי בזה היטב סוגית הגמרא דנבחים דף י"ט דמביא שם הגמרא הך ברייתא דכה"ג ביוה"כ שלא טבל ולא קידש בין עבודה לעבודה עבודתו פשירה וא"ל ר"א לר' יוחנן מפדי תמש טבילות ועשרה קידושין דאורייתא וחקקה פתיב בהו לעפבי א"ל אמר קרא ולבשם לבישה מעפכת בהו ואין דבר אחר מעפב בהו צהבו פניו של ר"א א"ל וא"ו אאנפתיה פתבי לה אי הכי דצפרא נמי אמר חזקיה אמר קרא והיתה להם לחוקת עולם לו ולזרעו לזרונתם דבר המעפב בזרעו מעפב בו דבר שאינו מעפב בזרעו אינו מעפב בו ובנדאי דלכאורה קשה טובא מאי הקשה ר' יוחנן על תי' הראשון א"ה דצפרא נמי ונהרי פיון דליפא רק חדא קרא דולבשם דקידוש ידיו ורגליו אינו מעפב והאי קרא הוא כתיב גבי יוה"כ א"כ הרי אין לנו למעט מיניה רק הני קידושין שפיון עבודה לעבודה דהם רק משום יוה"כ דס"ד דלעפבי משום דכתיב חוקקה וקמ"ל דאינם מעפבים אבל הקידוש דצפרא דלא הוי פלל משום יוה"כ רק איפא בכל יום ויום ובכל יום היא ונדאי דמעפבי ומחללים עבודה וכדיליף לה שם בנבחים בג"ש דמחוסרי בגדים ומהיכא תיתי נמעט ביוה"כ דלא יהיה מעפב אפי' דצפרא פיון דליפא רק חדא מיעוטא היא אין לנו למעט רק חדא ולא גם דצפרא וצ"ע ועוד הקשו התוס' שם דמאי פריף דצפרא נמי ונהרי בצפרא אם עבד ולא קידש הוי במיתה א"כ אין לנו ללמוד מהך קרא דלא יחלל עבודה דהא נוכל ללמוד בק"ו דיושב שאינו במיתה ומ"מ מחלל עבודה כ"ש בלא קידוש בצפרא ביוה"כ דהוי במיתה כ"ש דמחלל עבודה דהא במיתה ליפא למעט ביוה"כ דצפרא מקרא דולבשם והוי פמו בכל יום דחייב מיתה וכ"ש דמחלל עבודה גם ביוה"כ ואין לתרץ קושית התוס' דהרי י"ל פרועי ראש יוכחו דהוי במיתה ואינו מחלל עבודה וכמו דאיתא בסנהדרין דף כ"ב והניחא אם נאמר דכמו דאין דנין ק"ו מהלכה פמו כן אין אומרים יוכיח לסתור הק"ו מהלכה א"כ הקשו התוס' שפיר דהרי היא דפרועי ראש אינו מחלל עבודה הוי הלכה למשה מסיני וכמו דאיתא בסנהדרין שם גמרא גמרא לה אמנם דבר זה לא נמצא בשום מקום דרק אם באנו ללמוד ק"ו מהלכה אמרינו בכל דוכתא דאין דנין ק"ו מהלכה אבל למעפב יוכיח לסתור הק"ו עבדינו גם מהלכה ואפי' היכא דאמרינו יוכיח לקיים הק"ו דעת התוס' בב"ק דף כ"ד בד"ה דעבדינו מהלכה דתירצו שם דנאמר צרורות יוכיח וכבר דובר בזה בארנקה הפרי מגדים בספרו גינת ונרדים פלל ל"ג יעו"ש.

וא"כ מאי הקשו התוס' דהא י"ל פרועי ראש יוכיח דאינו מחלל עבודה אכן זה אינו דשפיר הקשו התוס' דהא ל"ל פרועי ראש יוכיח דנאמר מה לפרועי ראש דלעולם אינו מחלל עבודה אבל אם לא קידש בצפרא דבכל השנה ונדאי דמחלל עבודה מג"ש דמחוסרי בגדים ועל פל השנה היא ליפא מיעוטא שפיר נוכל ללמוד בק"ו מיושב דגם ביוה"כ יחלל עבודה פיון דגם ביוה"כ הוי במיתה דמיתה היא לא מעטיה קרא וא"כ הרי קשה טובא מאי הקשה לו ר' יוחנן א"ה דצפרא נמי: [ז] ולדברינו ניתא דנאמר כמש"כ דאע"ג דבשעה שקידש היה לבוש הבגדים מ"מ אח"כ פשפושטן הוי הקידוש הראשון לגבי

העבודה שיעבוד אח"כ מחוסר לבישה ומש"ה הקשה ליה ר' יוחנן דכינו דגלי לן קרא דולבשם דביוה"כ אינו מעכב הקידוש שבין בגד לבגד דאי הכי דצפרא נמי לא לחלל עבודה ביוה"כ דהרי מיד פשפשט בגדיו הראשונים איפסיל ליה קידוש הראשון דהוי מחוסר לבישה והוי כלא קידש כלל דהא ונדאי דלפי הסברא נראה דהך דינא דמחוסר לבישה צריף להיות מעכב גבי קידוש הראשון דהרי נפקא לן מקרא דבגשתם מי שאינו מחוסר אלא גישה יצא זה שמחוסר לבישה וגישה וצריף להיות מעכב אם קידש בלא בגדים כל זמן שלא נמצא איזה דרשה להוכיח מנייה דמחוסר לבישה אינו מעכב בדיעבד וכמו לרבי דדרש הך בגשתם לדרשה אחרתא בזבחים דף י"ט דלינה מועלת בקידוש ידים ורגלים ולדידיה הא לינה פוסלת גם בדיעבד וכמו כן למאן דדריש בגשתם מי שאינו מחוסר אלא גישה צ"ל מעכב גם בדיעבד וכמו כל הדרשת דקראי דדרשינו גבי קידוש פגון ממנו ולא בתוכו ועוד דרשות דאיתא בזבחים דכולהו לעכב נאמרו וכמו כן הך דמחוסר לבישה צ"ל מעכב וכינו דכשפושט בגדיו ולבש הא הוי ג"כ מחוסר לבישה וא"כ בכל השנה פהו שפשט בגדיו ולא קידש שנית מחלל עבודה ואפ"ה גלי לן קרא ביוה"כ דאינו מעכב עבודה ונהי דמוקמינן לקרא על הקידוש השני מ"מ הא ממילא מוכרח דאע"ג דנפסל הקידוש הראשון מ"מ אינו מעכב וא"כ מוכרח דגם דצפרא אינו מעכב ביוה"כ ועל זה משני חזקיה אמר קרא והיתה להם חוקת עולם לו וילרעו לדורותם מקיש לו לזרעו דבר המעכב בזרעו מעכב בו דבר שאינו מעכב בזרעו אינו מעכב בו ויזעינו מנה דכמו דבזרעו אינו מעכב בלא קידש בין עבודה לעבודה דהא לא בעי כלל לקדש כמו כן אינו מעכב ביוה"כ בכה"ג ושוב לא קשה דצפרא נמי דהרי מהך קרא יזעינו דגם בזרעו בכל השנה אינו מעכב אי הוי מחוסר לבישה דהרי בכה"ג ביוה"כ הוי מחוסר לבישה דהא מחליף הבגדים ולפי זה הוי זרעו בא ללמד ונמצא למד דילפינו שוב זרעו מכה"ג דגם בהו אינו מעכב לעולם אע"ג דנעשה מחוסר לבישה והך בגשתם לא נאמר אלא למצוה ושוב לא קשה דצפרא נמי פינו דזעינו דהך דמחוסר לבישה גם בכל השנה אינו מעכב א"כ אע"ג דזעינו מהך קרא דהך דבין עבודה לעבודה אינו מעכב מ"מ הך דצפרא שפיר מעכב פינו דקידוש הראשון לא איפסילא ליה כלל בדיעבד במה שפשט הבגדים: [ח] ולפי מה שכתבנו דמהסברא הוי הך דבגשתם לעכב וכמו כל הני דרשות הנאמרים באותה פרשה וגם כתבנו דלפי הסברא אע"ג דכשקידש היה לבוש הבגדים מ"מ אח"כ פשפשט הבגדים הוי מחוסר לבישה ממש ודומה כמו שלא לבש כלל וכמו שהוכחנו מהך דהקשה ר' יוחנן דצפרא נמי ורק מהך היקשא דלו וילרעו יזעינו דבכה"ג אינו מעכב וגם יזעינו מיניה בזרעו אינו מעכב ומוציאין הך בגשתם ממשמעותא דהוי רק למצוה [או דלכה"פ בכהאי גוונא שהיה לבוש הבגדים מקודם אינו מעכב ומ"מ מצוה איפא פינו דעיקר הלימוד דאינו מעכב בזרעו יזעינו מכה"ג ביוה"כ ובו הא איפא מצוה לכתחילה] א"כ הרי תיקשה דמנ"ל למדרש הך היקשה דבר שאינו מעכב בזרעו אינו מעכב בו דלמא כל היכא דהוי מחוסר לבישה מעכב ג"כ ונוקים קרא דבגשתם דלעכב נאמר ונדרוש לו וילרעו דבר הנוהג בזרעו נוהג בו ודבר שאינו נוהג בזרעו אינו נוהג בו ונלמד מיניה דכה"ג א"צ כלל לקדש גם לכתחילה בין עבודה לעבודה ואע"ג דגמירי עשרה קידושין ביוה"כ מ"מ הא כתבו התוס' ביומא דף ל"ב דמחמת הך הלכה הי' יכול לקיימם פולם בשחרית ונלמד מיניה ג"כ דגם בזרעו א"צ לקדש כלל

כְּשֶׁפִּשְׁט הַבְּגָדִים כִּינּוּן דְּבִשְׁעַת הַקִּידוּשׁ הָיָה לְבוּשׁ כָּל הַבְּגָדִים וְקָרָא דְּבִגְשָׁתָם נוֹקְמָא רַק
עַל הַתְּחִלַּת הַקִּידוּשׁ דְּבִעִינּוּן שְׂיִהְיֶה בְּעַת הַקִּידוּשׁ לְבוּשׁ בְּבְגָדִים וְזֶה מְעַכְבַּ ג"כ וְגַלִּי לֵן
קָרָא לְהוֹצִיא מֵהָ סְבָרָא שְׁפַתְבְּנוּ דְּכִשְׁפִּשְׁט בְּגָדֵינוּ דּוּמָה לְמַחְסָר לְבִישָׁה מְקוּדָם רַק זֶה
אִינוּ דְּהָא הַהִיקְשׁ דְּזִרְעוּ לֹא נֶאֱמַר רַק לְעִנְיָן דְּלֹא מְעַכְבַּ בְּכַה"ג דְּהָא לְכַתְּחִילָה נִדְּאִי
דְּכַה"ג בִּיּוּה"כ צָרִיךְ לְקַדְשׁ בֵּין עֲבוּדָה לְעֲבוּדָה פְּדִנְפָקָא לֵן בְּיּוֹמָא דְּף ל"ב וּע"כ הַהִיקְשׁ
הָוִי רַק לְעִנְיָן עֵיכּוּב וּמְמִילָא יְדַעִינּוּ דְּגַם בְּזִרְעוּ אִינוּ מְעַכְבַּ בְּכַהֵי גְנוּנָא וּא"כ נִיחָא הָא
דְּהַקְשִׁינוּ לְעִיל בְּאוֹת ג' בְּהָא דְּאִיצְטְרִיךְ ר"א בְּר"ש לְלַמּוּד בְּק"ו דְּכַה"ג צָרִיךְ לְקַדְשׁ בֵּין
עֲבוּדָה לְעֲבוּדָה וְאִמְמִי לֹא סָגִי לִיּה בְּהָא סְבָרָא דְּהָא נַעֲשֶׂה מְחֻסָּר לְבִישָׁה כִּינּוּן שְׁפִשְׁט
הַבְּגָדִים וְהַשְׁתָּא נִיחָא דְּהָא אִי לֹא הָק"ו הָוִי ס"ד לְלַמּוּד הַהִיקְשׁ דְּלוּ וְלִזְרַעוּ דְּכָר הַנוּהַג
בְּזִרְעוּ וְהִינּוּ לְמַדִּין מֵהָ הִיקְשׁ דְּכַהֵי גְנוּנָא דְּבַעַת הַקִּידוּשׁ הִי לְבוּשׁ וְאִח"פ שְׁפִשְׁט לֹא
אִיכְפַת לֵן כָּלל בְּזֶה וְהָוִי סְלִקָא דְּעַתָּה דְּהַהִיקְשׁ בָּא לְהוֹצִיא מִסְבָּרָא זֶה אֲבָל הַשְׁתָּא דִּידְעִינּוּ
מֵהָק"ו דְּכַהֵן גְּדוּל צָרִיךְ לְקַדְשׁ לְכַתְּחִילָה ע"כ לֹא בָּא הַהִיקְשׁ בַּע"כ רַק לְאַשְׁמַעִי דְּאִינוּ
מְעַכְבַּ וְכִינּוּן דְּנִתְבָּרַר מְדַבְּרִינוּ דְּהָא דְּבִזְרַעוּ לֹא אִיכְפַת לֵן בְּמַחְסָר לְבִישָׁה לֹא יְדַעִינּוּ רַק
מֵהָ הִיקְשָׁא אֲבָל בְּלֹא"ה הִינּוּ פּוֹסְלִין בְּזִרְעוּ גַם כְּשֶׁפִּשְׁט אִח"פ בְּגָדֵינוּ וְהָרִי הָא הַהִיקְשָׁא
ע"כ לֹא הָוִי רַק לְעִנְיָן עֵיכּוּב גַם בְּזִרְעוּ לֹא יְדַעִינּוּ רַק דְּמַחְסָר לְבִישָׁה אִינוּ מְעַכְבַּ אוּ
דְּבַכַה"ג אִינוּ מְעַכְבַּ אֲבָל לְכַתְּחִילָה גַם בְּזִרְעוּ אִם פִּשְׁט בְּגָדֵינוּ וְלִבְשָׁם צָרִיךְ לְקַדְשׁ דְּהָא
לְפִי הַסְבָּרָא הָוִי כְּמוֹ בְּתַחֲלָה וּמִש"ה ס"ל לְהַתּוֹסְפָתָא שְׁהַבְּאֵנוּ לְמַעְלָה בְּאוֹת ה' דְּצָרִיךְ
לְחִזּוֹר וְלְקַדְשׁ וְגַם דְּבָרֵי הִירוּשְׁלָמִי נִיחָא דְּשִׁפִּיר מְדַקְדַּק דְּמָהָא דְּקַתְּנִי כְּהֵן שְׂיִצְא אִם
לְשַׁעֲה טְעוֹן קִידוּשׁ ע"כ אִינְרִי בְּבְגָדִים דֹּא"כ בְּלֹא"ה הִי צָרִיךְ לְקַדְשׁ שְׁנִית לְכַתְּחִילָה:
[ט] וְנִהְדַּר לְדִידוֹן דְּהָרִי זֶה חִזּוֹנוֹ לְהַדְלִי מֵהַתּוֹסְפָתָא וְהִירוּשְׁלָמִי דְּכִשְׁפִּוּשְׁט בְּגָדֵינוּ צָרִיךְ
לְחִזּוֹר וְלְקַדְשׁ וּמָהָא דְּאִיבְעִי לֵן בְּזַבְּחִים דְּף כ' טוֹמָאָה מֵהוּ שְׁתוּעִיל בְּקִידוּשׁ יְדִים וְרַגְלִים
וּמוֹקְמִינוּן שָׁם הַאֲבַעִי כְּשֶׁנְּטָמָא כָּל גּוֹפוֹ וְהָרִי מְכַרְח לְטַבּוּל וּמְכַרְח לְפִשְׁט בְּגָדֵינוּ וּא"כ
מֵאִי מְבַעִי לִי מְשׁוּם טוֹמָאָה הָא בְּלֹא"ה צָרִיךְ לְקַדְשׁ מְשׁוּם מְחֻסָּר לְבִישָׁה אִין לְהוֹכִיחַ
דְּהַש"ס דִּידוֹן חוֹלֵק עַל הִירוּשְׁלָמִי וּס"ל דְּכַה"ג לֹא צָרִיךְ לְקַדְשׁ שְׁנִית זֶה אִינוּ דְּהָרִי י"ל
דְּהַאֲבַעִי הָוִי לְעִנְיָן דִּיעֲבַד אִם עֲבַד אִח"פ בְּלֹא קִידוּשׁ אִם מְחַלְל עֲבוּדָתוֹ דְּמְשׁוּם מְחֻסָּר
לְבִישָׁה הָא אִינוּ מְחַלְל עֲבוּדָה וְלִגְבֵי טוֹמָאָה הָא אִיבְעִי לֵן אִי הָוִי הַסַּח הַדַּעַת דְּגַם בְּדִיעֲבַד
מְחַלְל עֲבוּדָה וְגַם הָרִי מְשַׁכַּח לָהּ טְבִילָה בְּלֹא פִישׁוּט בְּגָדִים וְכַדְּאִמְרִינוּ בְּעֵלְמָא נָדָה
שְׁטַבְּלָה בְּבְגָדֵי וְנִהְדַּר לְדִידוֹן דְּלַדַּעַת הַרְמַב"ם וּש"ג דַּס"ל דְּלִישְׁנָא בְּתָרָא דְּהַטַּעַם מְשׁוּם
שְׁמָא יְפִיחַ בְּהֵם אִסוּר גַם בְּעֵרָאִי א"כ לְדְּבָרֵיהֶם תִּיקְשָׁה עַל הָא לִישְׁנָא בְּתָרָא מְהָא דְּתַנּוּ
וְכָל הַמְטִיל מִים טְעוֹן קִידוּשׁ וְהָרִי בְּלֹא"ה צָרִיךְ לְקַדְשׁ מְשׁוּם שְׁפִשְׁט בְּגָדֵינוּ: י וְלְכַאוּרָה
הִי נִרְאָה לֹאמַר דְּהָרִי בְּיּוֹמָא דְּף ל"ב פְּלִיג רַב חֲסֵדָא עַל רַב אֲחָא בְּר"י וּס"ל לְר"ח דְּלְרַבִּי
הִי כַה"ג בִּיּוּה"כ מְקַדְשׁ בֵּין עֲבוּדָה לְעֲבוּדָה שְׁנֵי הַקִּידוּשִׁין קוּדָם לְבִישָׁה וְלֹא ס"ל הָא
דְּרִשָׁה דְּבִגְשָׁתָם לְמַחְסָר לְבִישָׁה וּא"כ נֶאֱמַר דְּהָנִי ב' לִישְׁנֵי דְּבִבְרָכוֹת דְּאִמְרֵי לָהּ שְׁמָא
יְפָנָה וְאִמְרֵי לָהּ שְׁמָא יְפִיחַ פְּלִיגִי בְּהָא גּוֹפָא וְלִישְׁנָא בְּתָרָא ס"ל כְּרַב חֲסֵדָא דְּלֹא אִיכְפַת
לֵן כָּלל בְּהָא דְּמַחְסָר לְבִישָׁה וּמוֹקְמִים לְהָא מְשָׁנָה דְּכָל הַמְטִיל מִים טְעוֹן קִידוּשׁ כְּרַבִּי וְרַב
אֲחָא דַּס"ל דְּכ"ע ס"ל הָא סְבָרָא דְּמַחְסָר לְבִישָׁה יְסַבּוֹר כְּלִישְׁנָא קָמָא דְּבִבְרָכוֹת דְּהַאִסּוּר
הָוִי מְשׁוּם שְׁמָא יְפָנָה וּמוֹתֵר בְּעֵרָאִי וּמוֹקְמִים לְהָא דְּכָל הַמְטִיל מִים בְּעֵרָאִי וְהַנִּרְאָה עוֹד
לְעֲשׂוֹת סְמוּכִין קֶצֶת לְזֶה דְּהָרִי פְּלוּגָתָא דְּרַב חֲסֵדָא וְרַב אֲחָא הַנִּרְאָה דְּתַלוּי בְּהָא דְּאִיתָא

בזבחים דף י"ט דרבי דרש לקרא דבגשתם דלינה פסלה בקידוש ור"א בר"ש ס"ל לינה לא פסלה ומוקים שם להך בגשתם למחוסר גישה ולא מחוסר לבישה וגישה ושם בדרף כ' קאמר ר' יוחנן קידוש ידיו ורגליו לתרומת הדשן למחר אין צריף לקדש שפכר קידוש מתחילת עבודה ופריף למאן אי לרבי הא אמר פסלה לינה אי לר"א בר"ש קאמר אין צריף לקדש אפי' מפאן ועד עשרה ימים אמר אפי' לעולם לרבי ולינה מדרבנן הוא ומודה רבי דמקרות הגבר ועד צפרא לא פסלה לינה רבא אמר לעולם ר"א בר"ש ור'א ר' יוחנן דבריו בתחילת עבודה ולא בסוף עבודה ובנדאי נראה דרב חסדא ורב אחא בר"י פליגי בזה דרב אחא ס"ל פאפי' דגם רבי דקאמר דלינה פסלה הוי רק מדרבנן וא"כ גם לרבי לא אתי' הך קרא דבגשתם רק למעט מחוסר לבישה וגישה ומש"ה קאמר ביומא דגם רבי מודה בקידוש שני דכשהוא לבוש מקדש מ"ט דאמר קרא בגשתם מי שאינו מחוסר אלא גישה דס"ל דגם רבי ס"ל הך דרשה נרב חסדא דס"ל דלרבי פסולה לינה מדאורייתא ונפק לי' מקרא דבגשתם ונהוי דרשה גמורה ולא אסמכתא ומש"ה אית לי' ביומא דלרבי גם קידוש שני הי' קודם שלבש דרבי לא ס"ל פלל הך סברא דמחוסר לבישה וא"כ הרי רבא נראה דס"ל דלרבי פסלה לינה מדאורייתא מדהוכרח לומר בזבחים תי' אחר ולא ניחא לי' בתירוצו של אפי' וא"כ ס"ל כר"ח דלרבי לא איכפת לן פלל בהך סברא דמחוסר לבישה ונהרי בברכות קיימינן לפרושי טעמא דרבא דאמר אסור להשתין מים בתפילין ושפיר קאמר הלישנא בתרא לטעם דשמא יפוח ואסור גם בעראי דלרבא לשיטתו הא שפיר ניחא הך משנה דכל המטיל מים טעון קידוש דמוקים לה פרבי דלא איכפת לי' במחוסר לבישה פלל ואיירי פשפשט בגדיו ולפי מה שפכתבנו לעיל אות זיין דהא דפריף ר' יוחנן אי הכי דצפרא נמי הוי רק משום הך סברא דמחוסר לבישה נאמר דר"י אזל לשיטתו בזה דהא ס"ל כר"א בר"ש לפי אוקימתא דרבא ולהאוקימתא דאפי' הא כ"ע ס"ל הך סברא דמחוסר לבישה: [יא] אמנם זה אינו מספיק דהרי בזבחים דף כ' ע"ב איתא איבעי להו יציאה מהו שתועיל בקידוש ידים ורגלים את"ל לינה לא פסלה דלא פירש אבל יציאה דפירש אסוחי מסחא דעתא או דלמא פיון דבידו לחזור לא אסח א"ל רב זביד לר"פ ת"ש יצא חוץ למחיצות עזרה אם לשהות טעון טבילה אם לפי שעה טעון קידוש ידים ורגלים א"ל הכא במאי עסקינן פגון שייצא להסוף רגליו ולהטיל מים הא בהדני' תנו לה פל המיסוף רגליו טעון טבילה וכל המטיל מים טעון קידוש ידים ורגלים תני והדר מפרש ונהרי הך אבעי' אם פסלה יציאה לא הוי רק אם נאמר דלינה לא פסלה וכדאמר להדני' ואת"ל לינה לא פסלה וזהו לר"א בר"ש ומוכרח דס"ל לסתמא דגמרי' דהך ברייתא דיצא ודכל המטיל מים אתי' גם פנותי' דר"א בר"ש מדרצה למפשט מינה דיציאה פסלה דס"ל לסתמא דהגמרי' דהך ברייתא אתי' גם פנותי' ומשני פשיצא להסוף רגליו אבל בלא"ה לא פסלה יציאה ונהרי זה לא הוי רק לר"א בר"ש דלרבי דלינה פסלה הא פשיטא דיציאה פסלה ולמ"ד לינה לא פסלה הא בע"כ מוקים להך קרא דבגשתם למעט מחוסר לבישה וגישה ואפ"ה תני בה פל המטיל מים ומוכרח דבלא הטיל מים לא הי' צריף לקדש ומוכרח לומר דאיירי בהטיל בבגדים ומוכח עכ"פ מהך סוגי' דזבחים דס"ל פלישנא קמא דברכות: [יב] אכן גם זה יש לישוב דהנה זהו לשון הגמרי' דזבחים שם איבעי להו יציאה מהו שתועיל בקידוש את"ל לינה לא פסלה דלא פירש אבל יציאה דפירש אסוחי מסחא דעתא או דלמא פיון דבידו לחזור לא מסיח דעתה' הרי

משמע דעיקר הספק ביציאה הוא אי הוי הסה"ד או לא הוי הסה"ד וע"ש ב"רש"י דכתב ו"ל יציאה חוץ לעזרה מהו שתועיל פדירה שפוסל בכל הקדשים שקידשו בכלי שרת דנפסלין ביוצא ובנדאי דברי רש"י הללו צע"ג דלמה פ"ה דהספק הוי אם נפסלין ביוצא כמו שארי קדשים שנפסלין ביוצא ונהרי בגמ' מבואר להדיא הספק של בעל האבע"י אי חשיבא הסה"ד או לא וע"ש בתוס' ד"ה יציאם שפירשו באמת דלא פ"רש"י וכתבו כמש"כ דהספק הוי אם הוי הסה"ד ונהרא לומר בכוננת רש"י ו"ל דאיהו מפרש דהוי שני אבעיות דבתחילה איבעי לי' אי חשוב קידוש כשארי דברים המקודשים דנפסלין ביוצא או לא ואבע"י זו הוי רק לרבי דס"ל לינה פסלה בקידוש וא"כ הוי בכל הקדשים ומבעי לי' אם יליף גם לפסול יוצא מפל הקדשים או לא והדר קאמר את"ל לינה לא פסלה פ"ה דגם את"ל כר"א בר"ש דלינה לא פסלה וא"כ הא לא שייק למבעי פלל אי ילפינן בו פסול יוצא מפל הקדשים מ"מ אפתי מבעי לן דלמא נפסל ביוצא משום הסה"ד פ"ה דפריש ולא דמי ללינה דלא פריש והוי ב' איבעיות דבתחילה מבעי לי' אליבא דרבי ונהדר איבעי לי' אליבא דר"א בר"ש ושוב מצאתי בחידושי פנים מאירות על זבחים שפ"ה פ"ה בכוננת רש"י והוכרח רש"י לפ"רש פ"ה משום דאם נפרש כדמשמע פשוטות לישנא דהגמ' דכל האבע"י הוי רק לר"א בר"ש אבל לרבי דס"ל לינה פסלה פשיטא לי' דגם יציאה פסלה א"כ מאי פשיט לי' רב זביד מהא דתנ' פהו שייצא כו' והוצרך ר"פ לדחוקי פגון שייצא להסד רגליו ואמאי לא משני לי' בפשיטות הא מני רבי היא דס"ל לינה פסלה ומש"ה פסלה ג"כ יציאה וכי קמבעי לן אליבא דר"א בר"ש גם יש לדקדק עוד דלקמן שם בסמוך איתא אבע"י להו טומאה מהו שתועיל בקידוש ידים ורגלים את"ל יציאה לא פסלה דגברא חזי אבל הקא דגברא לא חזי אסוחי מסח דעתא או דלמא פ"ה דנהדר חזי דק לי' ולא אסח דעת' ונהרי ה' אבע"י דטומאה לא הוי רק אם נאמר דיציאה לא פסלה אבל אם נאמר דיציאה פסלה הרי ליכא למבעי פלל בטומאה דכ"הו שנטמא הא מוכרח לצאת חוץ לעזרה ואם פ"ה נאמר דהאבע"י ראשונה ביציאה לא הוי רק לר"א בר"ש דס"ל לינה לא פסלה אבל לרבי דפסלה לינה פשיטא לי' דיציאה פסלה א"כ יהי מוכרח דגם ה' אבע"י דטומאה מהו שתועיל הוי ג"כ רק אליבא דר"א בר"ש ובנדאי דלר"א בר"ש הא ליכא למבעי פלל ופשיטא דאיהו ס"ל דטומאה מועיל לקידוש דהרי ביומא דף ל"ב נפקא לי' לרבי דכהן גדול צריך לקדש ביה"כ בין עבודה לעבודה מקרא דנפשט ורחץ ורחץ ולבש ור"א בר"ש קאמר שם ק"ו ומה במקום שלא טעון טבילה פ"ה בכל יום בשחרית טעון קידוש מקום שטעון טבילה אינו דין שטעון קידוש ולדיד' הא נדאי דבנטמא בעי לקדש מה' ק"ו גופה דכ"הו שטעון טבילה אינו דין שטעון קידוש דאם נאמר דבכל השנה גם כשנטמא א"צ לקדש א"כ היאך יליף לכה"ג ביוה"כ מק"ו ונהרי נוכח לומר נטמא יוכיח דטעון טבילה ואפ"ה אינו טעון קידוש ואע"ג דכתבנו לעיל באות ט' דה' איבע"י דטומאה מהו שתועיל הוי רק לענין חלול עבודה דלענין דנבעי לכתחילה לקדש הא פשיטא דצריך ובפרט לר"א בר"ש דכ"הו שפשט בגדיו לטבול הא הוי מחוסר לבישה מ"מ הרי גם לענין דלהוי מחלל עבודה נוכח ללמוד ג"כ מה' ק"ו גופה דמה טהור בשחרית דאינו צריך טבילה ואפ"ה בעי קידוש ומחלל עבודה אם לא קידש זה שנטמא דטעון טבילה אינו דין שיהי' צריך קידוש ואם לא קידש מחלל עבודה דליכא למימר כה"ג ביוה"כ בין עבודה לעבודה דצריך טבילה וקידוש ואפ"ה אם לא קידש אינו

מחלל עבודה וכדאיתא ביומא דף כ"ט דזה אינו דהא י"ל מה לכה"ג ביוה"כ שפן גם אם לא טבל בין עבודה לעבודה אינו מחלל תאמר בטמא שלא טבל הא מחלל עבודה מש"ה צריף להיות גם הקידוש מעכב בדיעבד בק"ו מקידוש של שחרית ובע"כ מוכרח דהף איבעי' דטומאה מהו שתועיל הוי רק אליבא דרבי דלא ס"ל ביומא הף ק"ו ונהרי רבי ס"ל לינה פוסלת וא"כ פוסלת בו יציאה וא"כ הא בנדאי פסלי בו טומאה דמוכרח ליצא ובדוחק צ"ל דהאיבעי' דטומאה הוי אליבא דר"א בר"ש ביה דלינה לא פסלה ולא נספור כר"א בר"ש ביה ק"ו דקאמר ביומא והוא דוחק וע"כ פרש"י דהוי שני אבעיות ובתחילה נסתפק גם לרבי אי פסלה יציאה ונהדר קאמר דגם את"ל דלינה לא פסלה מ"מ עדיין יש להסתפק ביציאה פיון דפריש דלמא הוי הסה"ד ומש"ה שפיר פשט לי' רב זביד מהא דכהן שפיצא דיציאה פסלה ואיפשיטא לכל הפחות אבעי' ראשונה דלרבי מיהא פסלה יציאה וכן האיבעי' שני' דטומאה מהו שתועיל הויא הפל אליבא דרבי פן נראה נכון בדעת רש"י וא"כ הא לשיטתו של רש"י שפיר נוכל לומר כמו שרצינו לומר לעיל דהוי ב' לישני דברכות פליגא בפלוגתא דרב חסדא ורב אחא בר"י ביומא ולישנא דקאמר שפא פית ס"ל כר"ח דרבי לא ס"ל פלל סברא דמחוסר לבישה ומוקים להף משנה והברייתא דכל המטיל מים רק כרבי ואין הוכחה דסתמא דגמ' דזבחים ס"ל דלא פנותי' אבל לפי התוס' בזבחים דפירשו דהאיבעי' דיציאה מהו שתועיל הוי רק אי חשיבא הסה"ד וא"כ הוי אבעי' דיציאה רק אליבא דר"א בר"ש לחודא ומוכרח מהף סוגי' דזבחים דס"ל דהף ברייתא דהמטיל מים מצי אתי' גם כר"א בר"ש דס"ל סברא דמחוסר לבישה ומוכרח דהף סתמא דגמ' ס"ל פלישנא דשפא יפנה בהם: יג וגם דאפי' לשיטת רש"י דזבחים מ"מ עיקר הדבר קשה לאומרו דהף לישנא בתרא יספור כר"ח ומוקים המשנה כרבי דהרי ר"ח ור' אחא לא פליגא אלא אליבא דרבי ובנדאי קשה טובא לומר דהף משנה דיומא דכל המטיל מים הוי כרבי דהא לר"ח אליבא דרבי פל הקידושין שהי בין העבודו' הי' קודם הלבישה ובסיפא דהף משנה דכל המטיל מים תנו בדרף ל"א הביאו לו בגדי זהב ולבש וקידש ידיו ורגליו וכן בכל המשניות דסדר יומא תנו להד' דקידוש שני הי' אחר הלבישה והטעם לזה כתב רש"י בדרף ל"א משום דבעינו שלא יהי' מחוסר לבישה ולר"ח אליבא דרבי הא לא איכפת פלל במחוסר לבישה ולדידנ' בע"כ הוי פל המשניות דסדר יומא דלא כרבי רק כר"א בר"ש דס"ל הף סברא דמחוסר לבישה וא"כ נדאי קשה על הף לישנא בתרא מהף משנה דכל המטיל מים ומוכרח לכאורה לומר דגם להף לישנא מ"מ גם חשש דשפא פית בהן לא גזרו רק בקבוע ולא בעראי דבעראי מזהר זהיר שלא להפית וקשה להרמב"ם וש"ג דאסרי גם בעראי [ובאותו ענין קשה לי הא דבזבחים דף כ' דאיבעי לי' ביציאה אי פסלה ורצה לפשוט מהא דתנ' פהן שפיצא אם לשעה טעון קידוש ודחי ר"פ שפיצא להטיל מים ואמאי לא פשט לי' מהף ברייתא דמביא בירושלמי דכלאים שהבאנו לעיל אות ד דתני בה פהן שפיצא לדבר עם חבירו אם לשעה טעון קידוש ונהרי תני בה להד' לדבר ואי אפשר לדחות שפיצא להטיל מים וצע"ג]: [יד] ולכאורה הי' נראה לישוב עיקר הקושני' ולומר דלעולם איירי המשנה דכל המטיל מים כשפשט בגדיו והא דהוצרכה להטיל מים הוא משום דבזה קמחלל עבודה גם בדיעבד אם לא קידש וכמש"כ הרמב"ם בפרק ה' מה' ביאת מקדש אבל הף דמחוסר לבישה הא אינו מעכב בדיעבד וכמו שנתבאר למעלה אכן הרי זה תלוי במחלוקת גדולה דביומא דף

כ"ט פריד על הא דהמטיל מים טעון קידוש בשלמא רגלים משום נצוצות אלא ידיים
אמאי אמר ר' אבא זאת אומרת מצנה לשפשא וכתבו שם התוס' ישנים דמזה מדקדק
ר"ת דאם הטיל מים ולא שפשא אינו צריך ליטול ידיו פ"א לתפילה ולסעודה וכן פתב
הג"א בפ"ב דברכות וכן סתם הרמ"א באו"ח סי' ק"ט וכתבו שם התוס' דהר"ר אלקנה
הי' רוצה לדחות זה דהרי כל המטיל מים קתני דטעון קידוש ומשמע אפי' בלא שפשא
דלא פלוג רבנן גבי קידוש וה"ה גבי נטילה ודחו התוס' דנהי דלגבי קידוש לא פלוג רבנן
מ"מ לתפילה לא מצינו שהצריכו בכל ענין עכ"ד התוס' הרי דס"ל דהמשנה דנקטה סתמא
איירי בכל ענין ואיירי אפי' בלא שפשא והטעם משום דלא פלוג רבנן רק הר' אלקנה
ור"ת פליגי בזה דר"א ס"ל דכמו דמצינו דלא פלוג לענין קידוש לעבודה ה"ה דלא פלוג
לענין נטילה לתפילה ור"ת ס"ל דרק לגבי קידוש מצינו דלא פלוג ולא מצינו פו לענין
תפילה ואין ללמודו מקידוש דלגבי עבודה החמירו יותר ועכ"פ תרנונייהו ס"ל דבלא
שפשא הוי רק מדרבנן וא"כ הא לא מצינו לומר דהא דתני כל המטיל מים טעון קידוש
הוי לענין חלול עבודה דהרי פינו דנקט סתמא איירי גם בלא שפשא ובלא שפשא הא לא
הוי רק גזרה דרבנן ומוכרח בע"כ לומר דהמשנה לא איירי רק לענין לכתחילה דצריך
לקדש כל המטיל מים גם בלא שפשא משום דלא פלוג וא"כ קשה קושיותינו דהא
לכתחילה בלא"ה צריך לקדש משום דפשט בגדיו ומוכרח דאיירי בבגדים דמותר
להשתין בבגדים אמנם יענין ברמב"ם שפתב בפרק ה' מה' ביאת מקדש סתמא דהמטיל
מים ולא קידש מחלל עבודה ולא חילק פלל ומוכרח דס"ל דגם בלא שפשא מחלל
עבודה והנראה בטעמו דס"ל דמדנקטה המשנה סתמא כל המטיל מים טעון קידוש מוכרח
בנדאי דאיירי גם בלא שפשא דהרי כל המטיל מים נקט ובגמ' אמרינן על זה הטעם
משום דמצנה לשפשא ולא נראה לו לפרש דמשום לא פלוג קאמר ועל פו מפרש לה
הרמ"ב דה"ק דכיון דמצנה לשפשא משו"ה מיד כשיוצא להטיל בו מים מסיח דעתו
משמירת ידיו והוי הסה"ד דהי' סבור שיצטרף לשפשא ומש"ה גם אם נזדמן שלא נצטרף
לשפשא מ"מ צריך קידוש מה"ת דהוי הסה"ד ומש"ה מחלל עבודה ולקרמב"ם לשיטתו
הא שפיר נוכל לומר דהמשנה נקטה המטיל מים משום חילול עבודה ואזל בזה לשיטתו
ואין להקשות על הרמב"ם דאם נאמר דגם בלא שפשא הוי מה"ת ומוכרח ע"כ לומר
כשפוטיל מים הוי הסה"ד משום דמצנה לשפשא וכיון דהוי הסה"ד גמור מה"ת הרי גם
לתפילה ולסעודה יהי' נצטרף ליטול מחדש דהרי גם בהו פסקה הסה"ד וכדתני' ביומא דף
כ"ט הלכה בסעודה כו' דיבר עם חבירו והפליג נוטל שתי ידיו והרי אפ"ה מבואר שם
ביומא הלכה בסעודה אדם יוצא להשתין מים נוטל ידו אחת פ"א אותה ששפשא בה הרי
דאפי' שפשא מ"מ א"צ נטילה אלא אותה היד ולא השני' ומוכרח דכל פמה דלא שפשא
לא הוי הסה"ד פלל ורק משום השפשוף הוא דצריך נטילה וא"כ גבי קידוש בלא
שפשוף אמאי יהי' צריך לקדש מדאורייתא ומוכח לכאורה מזה כר"ת דבלא שפשוף
הוי רק מדרבנן וה"פ דמצנה לשפשא ומש"ה לא פלוג רבנן והצריכו לקדש גם בלא
שפשא דזה אינו דלעולם י"ל דמשום מצות השפשוף מסיח דעתו משמירתו תיקף
כשיוצא ורק דלא הוי הסה"ד רק לידו אחת דהא סגי לי' לשפשא בידו אחת ומש"ה
לאכילה א"צ ליטול רק היד ששפשא בה דלהשני' לא הי' הסה"ד פלל דהא לאכילה אם
נגע בידו אחת במקום מטונף והשני' שמר מליגע הא א"צ ליטול רק אותה שנגע וכמו

דחזינו דגם בשפשא א"צ ליטול יד השני' אבל בקידוש ידים לעבודה הרי מיז פשמסיח דעתו משמירת יד אחת צריה לקדש שנית ידיו ורגליו ואי דתיקשה להרמב"ם דא"כ בסעודה כשלא שפשא פלל איה יהי הדין פיון דבע"כ הוי הסה"ד ליד אחת ואיזה מהם יטול ולומר דבאמת פיון דלא ידוע לנו איזה יד יצטרף ליטול שתי ידיו הרי ודאי קשה לומר פן דא"כ יהי חמור לא שפשא פלל מאלו שפשא דבשפשא הא א"צ ליטול רק יד אחת דזה אינו דכיון דבסעודה במה שפסיח דעתו משמירת יד אחת לא נפסלה השני' ומש"ה פשיוצא להטיל מים אע"ג דיודע דיצטרף לשפשא מ"מ אינו מסיח דעתו משמירתו דהא אינו יודע באיזה ישפשא וכל זמן דאינו משפשא אינו מסיח דעתו מב' ידיו ולא צריה נטילה פלל אבל גבי עבודה דאחת נפסלה ע"י חברתה והוא יודע דבא' יצטרף לשפשא הוי שפיר הסה"ד תיקף פשיוצא ות' זה אמר לי אחד מן החברים ועכ"פ לדעת ר"ת ור"א קשה קושיותינו הנ"ל רק הא י"ל דהרמב"ם אול בזה לשיטתו: [טו] ועוד נראה דאפי' לפי מה שנתבאר דלהרמב"ם נוכח לפרש דהו משנה דכל המטיל מים קאי לענין חילול עבודה מ"מ מדברי הירושלמי הנ"ל שהבאנו לעיל באות ד' נוכח לדקדק דלא ס"ל פהו לישנא בתרא דהרי בירושלמי מדקדק דמותר ללפוש הבגדים מהא דתני פהו שיצא אם לשעה טעון קידוש דאיירי שיצא בבגדים דבלא בגדים בלא"ה הוי צריה לקדש ומאי מדקדק דלקמא נקטה הברייתא יצא משום חילול עבודה דבלא יצא אינו מחלל עבודה וכמו שכתבנו דמחוסר לבישה פהאי גוונא אינו מחלל עבודה וכמו דמוכח מהא דיוה"כ דבלא קידוש בין עבודה לעבודה אינו מחלל וצ"ל דס"ל להירושלמי דמהו ברייתא משמע דבלא יצא א"צ קידוש פלל אפי' לכתחילה דומי' דרישא של הו ברייתא דתני אם הפליג טעון טבילה דבלא הפליג אינו טעון טבילה אפי' לכתחילה דבדיעבד הא גם בהפליג אינו מחלל עבודה וכמו דאיתא ביומא דף כ"ט דאם לא טבל בשחרי' עבודתו פשרה וכמו כן הסיפא דתני דביצא לשעה טעון קידוש מוכח דבלא יצא גם לכתחילה א"צ לקדש ומש"ה מדקדק הירושלמי שפיר דאיירי בהי' לבוש הבגדים וא"כ כמו כן הא נוכח לדקדק ג"כ מהו משנה דביומא דתני זה הפלל פל המסוה רגליו טעון טבילה וכל המטיל מים טעון קידוש ידים ורגלים דבלא הטיל מים אין צריה לקדש אפי' לכתחילה דומי' דרישא דכל המסוה רגליו טעון טבילה דהוי רק לכתחילה וא"כ הא ע"כ איירי בהיה לבוש הבגדים מוכרח דשרי להטיל מים בבגדי פהונה וקשה ללישנא בתרא [טז] וע"כ נראה דס"ל להרמב"ם ושלטי הגבורים דאע"ג דבתפילין אסור להשתין משום גזרה דשמא יפסח מ"מ בבגדי פהונה שרי להשתין דכהנים זריזין הם וזהירין שלא להפסח ומש"ה לא גזרו רבנן גבי בגדי פהונה דאינו אלא בפהנים והא דמדקדק הגמרא ביומא ר"פ בא לו ש"מ תפילין מן הצד ש"ד מהא דשרינן להניח בגדי פהונה נגד ראשיהו הוא משום דשם הא איירי בעת שינה דלא שייך פלל זריזות ואם היה אסור להניח תפילין מן הצד משום דלקמא מגגדר עליהו גם בבגדי פהונה צריה להיות אסור אבל לענין להשתין שפיר נוכח לחלק בין פהנים לשארי אנשים גם י"ל דקדושת תפילין חמיר טובא מקדושת בגדי פהונה דתפילין הא יש בהן אנפרות הרבה ונהרי אפי' לגבי ציץ דיש בו ג"כ אנפרה אמרינן במס' שבת דף י"ב לענין אסור הסח הדעת בתפילין דילפינן ק"ו מציץ ומה ציץ שאין בו אלא אנפרה א' אמרה תורה על מצחו תמיד שלא יסיח דעתו ממנו תפילין שיש בהן אנפרות הרבה עאכו"כ הרי דתפילין חמור מציץ וכ"ש דשארי

בגדי פהונה לא דמינו כלל לתפילין ומש"ה אע"ג דאסרו להשתין בתפילין משום גזרה דשמא יפית בהן מ"מ בבגדי פהונה י"ל דלא תששו לזה כלל דאע"ג דגם בבגדי פהונה.

אסור להפית בהן וכמו דמוכח ביומא דף ס"ט לא היו יושנים בבגדי קודש ומדקדק מינה שינה הוא דלא הא הלוכי מהלכי ש"מ ניתנו ליהנות בהן ופרש"י דשינה אסור שמא יפית בהן מ"מ לא דמיא איסורא דידהו לתפילין דבתפילין דקדושתן חמורה גזרו גם שלא להשתין שמא יפית דהוי איסור גמור אבל בבגדי פהונה דלא הוי רק משום גנאי לבגדי קודש לא גזרו כלל והא דמדייק ביומא שם ש"מ תפילין מן הצד ש"ד אין הפונה דאי הוי אסור בתפילין דילמא מגנדר עליהם ואיפא בזיון תפילין כמו כן הוי אסור גם בבגדי פהונה משום בזיון דלענין זה אין לדמות קדושת הבגדים לתפילין כלל רק ה"פ דמדקדק לפי מה דאמר שם ר"פ דבגדי פהונה לא ניתנו ליהנות בהן ומ"מ הא מניחין אותן נגד ראשיהו הרי דלא תישינו דילמא מגנדר עליהם לענין איסורא דאורייתא דנהנה מבגדי פהונה ומדקדק מני' דכמו כן מותר להניח תפילין מן הצד דהא לא תישינו כלל דילמא מגנדר עליהם ועי' במס' תמיד דף כ"ז שכתב המפרש שם להדיא פן דהדייק הוי מהא דלא תישינו בבגדי פהונה דילמא מגנדר ונהנה מן ההקדש וא"כ הא י"ל דלענין חששא דשמא יפית בהן דתלוי בקדושתן אין לדמות כלל בגדי פהונה לתפילין וראיה ברורה לזה דהא רב אשי קאמר ביומא שם דלעולם תחת ראשיהו ממש דס"ל דניתנו ליהנות בהן ומותר להניח תחת ראשיהו ממש וכבר הקשה המשפנו' יעקב דהא בברכות דף כ"ד איתא דתפילין תחת ראשו אסור רק שלא כנגד ראשו מותר וכן פסק בשו"ע או"ח סי' מ' וקשה לומר דרב אשי יחלוק על הך סוגיא דברכות אבל לדברינו ניחא דלענין בזיון חמירי תפילין מבגדי פהונה ועוד יותר נוכל לומר דלפי המסקנא ליכא בבגדי פהונה שום איסור בהפחה כלל והרי דעת הקדוש מקורביל הובא במס' שבת דף ס"א בתוס' ד"ה דילמא דגם בתפילין של יד ליכא איסורא רק בשל ראש משום השי"ן ועיי' במג"א סי' ל"ח ס"ק ב' ובדאי נראה דכל בגדי פהונה לבד מציץ לא חמירא קדושתן מתפילין של יד ורק בתחילה דהוי ס"ד ביומא דף ס"ט דרצה הגמרא לדקדק מהא דקתני לא היו יושנים בבגדי קודש שינה הוא דלא הא הלוכי מהלכי דניתנו ליהנות בהן וכן מדקדק שם מהא דקתני בסיפא אלא פושטן ומקפזן תחת ראשיהו היינו מוכרחין לומר דהא דהוי אסורין לישן בהם הוי משום חשש הפחה דאסור בבגדי פהונה אבל לפי המסקנא ביומא שם דמסיק דלא ניתנו ליהנות בהן רק במקדש אבל לא במדינה א"כ הא חזינו דלא ניתנו ליהנות בהן רק דרף עבודתן וא"כ הא ודאי י"ל דשינה אע"ג דהוי בהר הבית מ"מ לא עדיפא מהילוף דמדינה פינו דלא הוי דרף עבודה ושוב נוכל לומר דהא דאסרה המשנה לישן בהם הוי משום דאז אסור ליהנות בהם אבל הפחה לא אסור בהם כלל: [יז] ועיי' ברמב"ם פ"ק ח' מה' בית הבחירה הלכה ו' שכתב דלא היו יושנים בבגדי קודש אלא מניחין נגד ראשיהם והקשה הכ"מ דהרי במשנה תנו מניחין תחת ראשיהו ודייקינן מני' דניתנו ליהנות בהן וקדחי ר"פ אימא נגד ראשיהו וא"כ לפי מה דמסקינן דבמקדש ניתנו ליהנות בהן הא לא צריכינן לשבש לשון המשנה וה"ל למכתב תחת ראשיהו ממש ותי' הכ"מ דס"ל להרמב"ם דרק דרף לבישה ניתנו ליהנות בהן ולכאורה צ"ע מנ"ל זה אבל לפי המשנה דברינו מבואר היטב דהרמב"ם לשיתו דפוסק פאן פלישנא בתרא דברכות וס"ל דגם בעראי אסור להשתין בתפילין שמא יפית ומש"ה מוכרח דבבגדי פהונה ליכא

איסור הפחה כלל דאי הי' אסור הי' אסור גם להשתין בהם והוי קשה כל מה שהקשינו למעלה ומוכרח דהא דתני לא היו יושנים בבגדי קודש הוי הטעם משום דבשינה לא ניתנוליהנות בהן דהוי כמו בחוץ וא"כ הא מוכרח דהוי נגד ראשיהן: [יח] והנה מה שכתבנו בראשית דברינו דכל הפוסקים מודים לסברת הרמב"ם ושלטי גבורים דלטעם דשמא יפית בהם שינה הו' חששה גם בעראי והא דס"ל דבעראי מותר הוא משום דס"ל דקיי"ל ללישנא קמא דשמא יפנה בהם דבשל סופרים הלך אחר המיקל אמנם אחרי העיון לא נראה פן מדברי התוס' דבברכות שם פליגי ב"ש וב"ה דב"ש סברי דאסור להכניס תפילין בבה"כ קבוע אפי' אוחזן בידו וב"ה סברי דאוחזן בידו כנגד לבו ושם ע"ב תניא לא יאחז אדם תפילין כו' ולא ישתין בהם ואמר רבא אמר רב שישתת הא מני ב"ש היא דלב"ה כיון דאפי' בקבוע שרי לאוחזן בידו כ"ש בעראי דשרי ופריה מהא דתניא דברים שהתירתי לה פאן אסרתי לה פאן מאי לאו אתפילין התירתי לה בקבוע אסרתי לה בעראי דגם לב"ה אסור משום ניצוצות דאיפא בעראי וליפא בקבוע ודחי לא אטפח וטפחיים והקשו התוס' דה"ל לתרץ התירתי לה פאן דמותר בעראי להשתין כשתפילין בראשו אסרתי לה פאן בקבוע דאסור לפנות בהן פשהו בראשו ותירצו דהא זה לא תני בפרייתא הא דמותר להשתין ולכך מתרץ יותר אטפח וטפחיים דתניא להדיא בפרייתא פן ומאי הקשו דלמא מש"ה קאמר אטפח וטפחיים פי היכי דלהוי ניקחא גם ללישנא בתרא דמפרש דהטעם דאסור רבא הוי משום שמא יפית וא"כ גם בעראי אסור להשתין פשהו בראשו ומש"ה משני אטפח וטפחיים וניחא לכ"ע ומשמע דהתוס' ס"ל דגם להו' לישנא מותר בעראי דבעראי ליפא חשש הפחה.

ודברי התוס' הללו צריכין עיון דלמה כתבו אסרתי לה בקבוע דאסור לפנות פשהו בראשו והרי בקבוע לישני הלשונות אסור לרבא גם להשתין וה"ל להתוס' למכתב הפל בלהשתין דמותר בעראי ואסור בקבוע פשהו בראשו וצ"ע: סימן ו' יחקור במצוה של פתיבת ס"ת אי גם נשים חייבות בהאי מצוה אי לא: הרמב"ם פתב בפרק זיין מה' ס"ת מ"ע על פל איש ואיש מישראל לכתוב ס"ת לעצמו כו' ואע"פ שהניחו לו אבותיו ס"ת מצוה לכותבה משלו ואם אינו יודע לכתוב אחרים כותבין לו וכל המגיה ס"ת אפי' אות אחת ה"ה פאלו כתבו פולו ומלשונו זה משמע דנשים פטורות ממצוה זו וכן הוא להדי' בסוף ספר המצות להרמב"ם דמנה מצוה זו בכלל המצות שאינם נוהגים בנשים: וכבר עמד ע"ז בשו"ת שאגת ארי' סי' ל"ה דמנין לו לפטור נהרי הוי מ"ע שאין הזמן גרמא וכתב שם עוד הש"א דאפילו לדעת הרא"ש דס"ל דעיקר מצות פתיבת ס"ת הוא כדי ללמוד בה מ"מ אין לפטור נשים מפתיבה משום דאינם מחוייבים בלימוד דהרי כתבו הראשונים דנשים מברכות התורה הואיל ותיבות ללמוד מצות הנוהגות בהן ואי משום דאיפא הרבה מצות שאינם נוהגין בהן א"כ נפטור כל העולם ממצוה זו דהרבה מצות שאינם נוהגין אלא בפהגים עכ"ד הש"א והנה פל דבריו נפלאו ממני דודאי דנוכל לומר דמש"ה פטירי ממצות פתיבה משום דאינם במצות לימוד וכן מצאתי בספר החינוך מצוה תרי"ג שכתב וז"ל ונוהג בכל מקום ובכל זמן בזכרים שפן חייבין בתלמוד תורה וכמו כן לכתוב אותה ולא בנקבות הרי להדי' פן דמשום דאינם בלימוד פטורין מפתיבה ומה שהקשה ע"ז הש"א דהא במצות הנוהגות בהן חייבות ללמוד ואי משום דאיפא שאינם נוהגים בהן א"כ הא איפא גם בזכרים מצות שאינם נוהג רק בפהגים ולא ידעתי

שום דמיון לזה דבזכרים אפי' במצנה שאינו נוהג בו היינו שאינו מחויב לקיימה אבל
הא מחויב ללמוד דמצנות לימוד הא איפא בזכרים על כל המצות וגם בספר תורת
כהנים מחויב ללמוד דמצנות לימוד בזכרים הוי על כל התורה כולה ונהרי מצנות פתיבת
ס"ת אינו תלוי רק בחיוב הלימוד ולא בחיוב הקיום ומש"ה הזכרים חייבים לכותבו אבל
בנשים הרי מצנה שאינו נוהג בה אינו מחוייבת ללמוד כלל ועוד נראה בלא"ה דגם מה
שהקשה מהא דחייבות בלימוד מצות הנוהגות בהן וראיתו מהא דכתבו דמברכות ברכות
התורה לא קשה כלל וכמו שנגבאר: דזה לשון האגור הביאו הב"י באו"ח סי' מ"ז דנשים
מברכות בה"ת אע"ג דנשים אינם חייבות ללמוד ולא עוד אלא שכל המלמד בתו תורה
כאלו מלמדה תיפלות מ"מ הא חייבין בפירוש הקרבנות וכל שכן לדעת הסמ"ג דחייבות
ללמוד מצות הנוהגות בהן עכ"ד ואם נפרשם כפשוטם בנדאי קשה טובא על הסמ"ג
דהיאך יעלה על הדעת דנשים חייבות בלימוד ומקרא מלא דיבר הפתוב ולמדתם אותם
את בניכם ולא את בנותיכם ובמס' קידושין דף כ"ט אמרינן דאשה אינה מחוייבת ללמד
את בנה תורה דכתיב ולמדתם וכתיב ולימדתם מי שמצוה ללמוד מצוה ללמד לבנו
ונשים דאינם מצוות ללמוד אינם מצוות ללמד את הבן ולהסמ"ג הא גם אשה מחוייבת
ללמוד במצות הנוהגות בהן ועוד קשה דהרי בסוטה דף כ"א תנן אם יש לה זכות תולה
לה ופריה זכות דמאי אלימא זכות דתורה הא לא מפקדה אלא זכות דמצוה מי מגני' כולי
האי הרי דלא משכחה הגמ' זכות דתורה גבי נשים כלל וגם בחגיגה דף ג' איתא הקהל
את העם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע ט"ו ובהיאו התוס' שם דברי
הירושלמי דקאמר עלה דלא כבן עזאי דקאמר חייב אדם ללמד את בתו תורה וכן הוא
בתוס' סוטה דף כ"א ד"ה בן עזאי וע"ש ואפתי קשה דלמה אמר לשמוע ולא אמר גם
בנשים דבאות ללמוד מצות דידהו אלא נדאי דגם במצות שנוהגות בהן אין בהם מצות
תלמוד תורה כלל כמו דהוי באנשים דבאנשים הוי הלימוד מ"ע וכמו הנחת תפילין
וכשלומד מקיים מ"ע וגם במצות שאין נוהגין בו מ"מ מחוייב ללמוד משום מ"ע דתלמוד
תורה אבל בנשים אין בלימודם שום מצוה כלל מצד עצמו רק הסמ"ג כתב דמ"מ
מחוייבים ללמוד מצות הנוהגות בהן כדי שתדע היאך לקיימם וזהו דמחלק בחגיגה אנשים
באים ללמוד נשים באות לשמוע וכן פתבו להד"ל התוס' בסוטה דף כ"א דהו' לשמוע
היינו כדי שידעו היאך לקיימם יעו"ש אבל הלימוד בעצמו לא הוי שום מצוה כלל אצלם
ואם פבר בקיאה היא בדינים שלה ויודעת היאך לעשות שוב אינה צריכה ללמוד עוד
אפי' להסמ"ג ובזה ניחא הא דאיתא בבבב"ב ד' מ"ט דקאמר רב דבלא הזכיר תורה
בבהמ"ז יצא משום שאינו בנשים והקשה המג"א בסי' קפ"ז דהא במצות שמחייבות בהם
צריכות ללמוד ולפי"ז ניחא דתורה שמזכירין בבהמ"ז קאי על עיקר מצות הלימוד ולא
על קיום המצות וזה לא שייך בנשים והא דכתב האגור דלהסמ"ג מברכות ברכות התורה
אע"ג דכתבנו דגם להסמ"ג אינם מקיימות שום מצוה בלימודם מ"מ ניחא שפיר דהנראה
דכוונת האגור הוא בדרך אחר דס"ל להאגור דנשים יכולות לברך ברכות התורה ואע"ג
דפטורה וכמו דמברכות על כל מ"ע שהזמן גרמא אע"ג דפטורות וה"ה לבה"ת ורק דהוי
ס"ד דתורה שאני מכל מ"ע שהז"ג דבכל המצות אע"ג דפטירי מ"מ הא ליכא איסורא
אם הם מקיימים אותם אבל בתורה הא איכא איסורא וכדאמרינן דכל המלמד בתו תורה
כאלו למדה תיפלות וזהו שכתב האגור וז"ל ואע"ג דאינם חייבות ולא עוד אלא שכל

המלמד בתו תורה פ"י דהפל הוי חדא קושא דא"כ הא אינו דומה פלל לשארי מ"ע שהז"ג מ"מ הרי הם חייבות לומר פרשת קרבנות וכ"ש להסמ"ג דחייבות ללמוד מצות הנהגות בהן פ"י דחייבות ללמוד כדי שתדע היאך לעשות א"כ הא פשיטא דע"ז לא קאי הך דכאלו למדה תיפלות דהרי אדרבה מחייבות הן ללמוד ושפיר מברכות אע"ג דאינה מקיימת מצוה בלימוד וכמו דמברכות על כל מ"ע שהז"ג וכיון דנתברר דבלימודה ליפא מ"ע פלל הרי בנדאי דנוכל לומר דמש"ה אין עליהם מ"ע של פתיבת ס"ת וכמו דחזינון דלא משקחא הגמ"ר בתגיגה טעם על מה דחייבות בהקהל רק משום דבאות לשמוע ולא משום לימוד וסברא דלשמוע הא לא שנייה בכתיבת ס"ת: אמנם עיקר הדבר לא נהירא פלל לומר דהרמב"ם יפטר לנשים משום הך סברא בלי שום ראי' מהגמ"ר ואע"ג דהחזינון פתב סברא זו מ"מ י"ל דלא פתב בן רק לטעם דאמאי פטורות והוי טעם נכון אבל נדאי קשה הדבר לאומרו דמשום הך טעם לחודא יצא להם עיקר הדין ובפרט דהשאגת ארי' שם פיקפק על עיקר דברי הרא"ש יעו"ש: [ב] והנראה דבמנחות דף ל"ו איתא אר"י בר"א אמר רב הלוקח ס"ת מן השוק פאלו חטף מצוה מן השוק ופרש"י ומצוה עבד אבל אי פתב הוי מצוה יתירה הרי דס"ל לרש"י דעיקר מצות פתיבת ס"ת דאורייתא יוצא גם בקנה ס"ת רק דלא הוי מצוה מן המוכר אמנם הרמ"א ביו"ד סי' ע"ר פתב אבל אם לקחו כף ולא הגיח בו דבר הוי פחוטף מצוה מן השוק ואינו יוצא בה ונהו דלא פדעתו של רש"י ודעת הרמב"ם נראה דהוי ג"כ פהרמ"א שכתב מ"ע כו' לכתוב בעצמו כו' ואם אינו יודע לכתוב אחרים פותבין לו ולא פתב פלל דעיקר המצוה דאורייתא יוצא גם בקנה ס"ת ומוכרח דס"ל דבקנ' אינו יוצא דס"ל דעיקר המצוה הוי שיהי' לו ס"ת שכתב בעצמו או שיקתבנו אחר עבורו דהוי שלוחו ודומה פאלו פתבה בעצמו וטעמו של הרמב"ם בזה הנראה דבסנהדרין דף כ"א אמר רבה אע"פ שהניחו לו אבותיו ס"ת מצוה לכותבו משלו שנאמר ועתה כתבו לכם ואם נאמר דעיקר המצוה מדאורייתא לא הוי בכתבו בעצמו רק עיקר המצוה שיהי' לו ס"ת וגם בקנה ס"ת יוצא א"כ גם בירושא צריף להיות יוצא בה דמה לי בין ירושה לקנ' ותו דהרי מהך קרא דממעט רבה ירושה מדכתיב כתבו לכם ובירושא לא כתבו הוא הרי כמו כן נוכל למעט מזה גם קני' דג"כ לא כתבו הוא ואטו כתבו לכם ולא ירושה פתיבא בקרא דהרי גם קנה לא הוי בכלל כתבו לכם ועוד קשה דאם נחלק בין ירושה לקנ' ונאמר דבירושא אינו יוצא ובקנ' יוצא דא"כ הא בסנהדרין שם פריף אפיי לרבה דקאמר דאינו יוצא בירושא מהא דתנו גבי מלך וכותב לו ס"ת לשמו שלא יתנאה בשל אחרים מלך אין הדיוט לא ומשני לא נצרכה אלא לשתי תורות דתנ' וכתב לו את משנה התורה פותב לשמו שתי תורות ואם נאמר דרבה לא קאי רק על ירושה מאי הקשה ליה מהא דלא יתנאה בשל אחרים נימא דקנ' איפא בינייהו דמלך אינו יוצא גם בקנה וכדתנ' שלא יתנאה בשל אחרים והוי גם קני' בכלל אבל הדיוט יוצא גם בקנ' אלא מוכרח דאין לחלק בין ירושה לקנ' פלל ומדאמר רבה דא"י בירושא ה"ה גם בקנ' ומש"ה הקשה לי אפיי שפיר וגם דעיקר הדבר דחוק לומר דהיורש אינו יוצא בו וכשימכרונו לאחר יהי הלוקח יוצא בו ונמצא פח הלוקח עדיף מכת מי שפכרו לו ולומר דהקונה מיוורש אינו יוצא ורק הקונה ממי שכתב בעצמו אז הוא דיוצא בו זה נדאי לא ניסן להאמר דלגבי הלוקח הא אין מקום לחלק בין קנאו ממי שכתבו בעצמו לקנאו מיוורש ובנדאי מוכרח דלרבה גם בקנ' אינו

יוצא ואין לומר דגם רש"י מודה דאין חילוק בין ירושה לקני' רק ס"ל דגם הא דאמר רבה אע"פ שהניחו לו אבותיו ס"ת מצוה לכותבו משלו הוי ג"כ רק למצוה מן המוכרח וקרא דכתבו לכם דמביא רבה הוי רק אסמכתא בעלמא אבל מה"ת יוצא גם בירושא זה אינו דא"כ הדר קשה מאי הקשה לי' אבני מלך אין הדיוט לא נימא דמלך אינו יוצא פלל בשל אחרים דהא גבי מלך נפק לי' מקרא דכתיב וכתב לו דבעינן שיהי' הפתיכה לשמו וכמו דדרשינן גבי גט וכתב לה לשמה כמו כן דרשינן וכתב לו לשמו והדיוט יוצא עכ"פ עיקר החיוב דאורייתא א"ו מוכרח דלרבה גם הדיוט אינו יוצא פלל בירושא וכמו כן בקניה אינו יוצא פלל וכמו שנתבאר והנראה בדעת רש"י דס"ל דלהלכה לא קיי"ל פרבה בזה רק פאבני שהקש' לו שם מלך אין הדיוט לא וס"ל דהדיוט יוצא גם בירושא עיקר החיוב דהרי בסנהדרין שם מוכח דהוי פלוגתא דתנאי בזה דיש דדרש שם וכתב לו את משנה התורה פתב העשוי להשתנות יעו"ש ולדידנ' לא הנה למלך שגיי ס"ת רק א' ולדידנ' מוכרח פאבני דרק במלך בעינן פתיכה לשמו אבל הדיוט יוצא גם בירושא וכמו שכתבנא שם במהרש"א ע"ש וס"ל לרש"י דלהלכה פו וכו' דעת האלפס שבהל' ס"ת לא הביא פלל למימרא דרבה דאע"פ שהניחו לו אבותיו מצוה לכותבו משלו וס"ל דאין ההלכה פו ומש"ה פרש"י דעיקר המצוה יוצא גם בקני' אבל לרבה מוכרח דגם בקני' לא יצא ומש"ה הרמב"ם שהביא להלכה לדברי רבה דבירושא אינו יוצא מש"ה ס"ל דגם בקני' אינו יוצא בו ומתוך מה שנתבאר דאין לחלק פלל בין ירושה לקני' נתחדש לנו דבר א' דהשאגת אריה בסי' ל"ד הביא דברי הרמב"ם שכתב מצוה על פל איש ואיש מישראל לכתוב לו ס"ת שצאמר ועמה כתבו לכם את השירה הזאת כלומר כתבו לכם ס"ת שיש בו שירה זו לפי שאין פותבין התורה פרשיות פרשיות ונסתפק השאגת אריה אם עיקר הקפידה הוי השירה ורק משום דאי אפשר לכותבה לחודה מוכרח לכתוב פל התורה עבודה או דכיון דא"א לכתוב השירה בע"כ פוננת הפסוק הוי על פל התורה והכריע פלשון הזה דהחיוב הוי על פולה ומש"ה אם הניחו לו אבותיו פתובה מקצתה והוא השלימה וכתב גם השירה אינו יוצא ולדברינו אינו דכיון דקני' לא עדיף מירושא ובקני' הא אמרינן להדנ' במס' מנחות דף ל"ו דהגיה בה אות אחת הוי פאלו פתבה ומבואר ברמב"ם ובשו"ע דיוצא בו א"כ ה"ה בירושא יוצא בהגיה אות א': וכיון שנתברר לנו דלהרמב"ם דפוסק פרבה דבירושא אינו יוצא בע"כ מוכרח דגם בקני' אינו יוצא וא"כ ס"ל דעיקר המצוה אינו מקיים במה שיש לו ס"ת רק בעינן שיהי' לו ס"ת שכתבה בעצמו או שכתבה אחר עבורו דהוי שלוחו א"כ הרי ודאי דברי הרמב"ם מוכרחים במה דפוסר גשים ממ"ע זו דהרי אין מקום פלל לחייבם דהרי בגיטין דף מ"ה תניא דס"ת תפילין ומזוזות שכתבן אשה פסולים וכיון דהיא פסולה לכותבו היא נאמר דיש עליה מצוה זו והרי גם אם תאמר לאחר שכתב עבורה לא תקיים בזה המ"ע דהאחר הא אינו נעשה שלוחה דהא ליכא מידי דאיהו לא מצוי עביד ושלוחא מצוי עביד וא"כ הא לא יהי' כמו שכתבה היא בעצמה רק הוי כמו שקנאה ס"ת ובקונה הא אינו מקיים המצוה פלל להרמב"ם ובנדאי מוכרחין דברי הרמב"ם דמצוה זו אינו בגשים ולא דמי פלל למזוזה דגשים חייבות בה ואע"ג שפסולה לכותבה דשם לא הוי הפתיכה המצוה רק המצוה שיהי' לו מזוזה בביתו וגם בקונה מזוזה סגי ומש"ה חייבות במזוזה דיכולות לקנות אבל בס"ת דהפתיכה בעצמה הוי המצוה הא מוכרח דפטורות ועיין במס' ע"ג דף כ"ז דאמרינן

מנין למילה בעו"ג שהיא פסולה דרו בר פפא משמין דרב אמר דכתיב ואתה את בריתי תשמור ור"י אמר המול ימול ומסיק דאיפא בינייהו אשה דלרב אשה פסולה למול ולר"י פשרה וכתבו התוס' דלרב היא דמצרכינן בקידושין דף כ"ט קרא דאותו ולא אותה דאשה אינה מצוה למול את בנה היינו לבקש מזהל ולכאורה הוי סתירה לדברינו דלדברינו היא פנין דאם תמול בעצמה פסולה היא פשיטא דאין עליה חיוב זה דהרי גם אם תבקש למהל שימלהנו לא תקיים היא המצוה דאין האחר נעשה שלוחה כלל זה אינו קושני כלל דהא גם בלא דברינו תיקשה לנו דברי התוס' הללו לפי מה שפכתב הש"ך בחו"מ סי' שפ"ב דגבי מילה לא שנייה שליחות כלל ובע"כ מוכרח לומר דה"פ דס"ד דיש עליה מצוה שלא יהי לה בן ערל וגם אם אחר ימול אותו מ"מ הרי לא יהיה לה בן ערל ושפיר הוי ס"ד דמחויבת לבקש אחר מזהל וקמ"ל הך קרא דאין עליה חיוב כלל אבל בס"ת מוכרח שפיר דנשים פטורות וכמש"כ אמןם לדעת רש"י דבקנ"י יוצא שפיר י"ל דגם נשים חייבות במצוה זו רק עכ"פ זה נתבאר לנו דאם יש להאשה ס"ת בירושא בנדאי יוצאה בו ממ"נ דהא אם נפסק דבירושא אינו יוצא בו היא מוכרח בע"כ לומר דנשים פטורות ממצוה זו: [ד] ולכאורה עדיין יש לדקדק בזה ולומר דאפי' דנפסקו פרבה דבירושא ובקנ"י אינו יוצא מ"מ י"ל דנשים חייבות בו דהנה בהא דאמר רבה דאפילו הניחו לו אבותיו ס"ת מצוה לקותבה משלו שגאמר ועתה כתבו לכם הרי יש לפרשו בשני אופנים או דנפרש דמכתבו דרש לי רבה דבעינן דוקא שיכתבו בעצמו או שלוחו ולפי"ז מוכרח שפיר דנשים פטורות אמןם הרי יש לפרש דמלכם דרש לה רבה דבעינן שיהי נכתב לשם מי שיוצא בו וכמו דדרשינן גבי גט וכתב לה לשמה וכן דרשינן גבי מלה דכתיב וכתב לו את משנה התורה לו לשמו כמו כן דרש רבה הך כתבו לכם לשמכם ומש"ה אינו יוצא בירושא וקנ"י דהא לא נכתב לשמו של זה האדם ולעולם אין המצוה שיכתבה בעצמו רק עיקר המצוה שיהיה לו ס"ת הפתובה לשמו וגם פשכותב לו אחר לשמו אפילו אינו בתורת שליחות מהני וא"כ היא י"ל אע"ג דאשה פסולה לכתוב מ"מ יש עליה חיוב מצוה זו וצריכה לשפור למי שיכתוב עבורה ס"ת דאע"ג דלא נעשה שלוחה לא איכפת לן כלל פנין דלא בעינן שיכתוב בעצמו אמןם יעניין ברמב"ן במלחמות פרק ראשון דסופה שכתב דהא דבעינן בס"ת שתהיה נכתב לשמה לשם קדושת ס"ת דוקא נפקא לן מקרא דכתבו לכם פלומר לשם חובתכם וכמו דדרשינן בסופה דף ט' גדילים תעשה לה לשם חובה והא דאמר רבה בסנהדרין מצוה לקותבו משלו מכתבו נפקא יעו"ש וא"כ דברי הרמב"ם והחינוך מוכרחין: אמןם הרמב"ם במנין המצות מצוה י"ח כתב ואם אי אפשר לקותבו יקניהו או ישפור מי שיכתבהו הרי דס"ל דבקנ"י יוצא ואפ"ה כתב בסוף מצות העשין דמצוה זו אינו נוהג בנשים ובע"כ דהיה לו עוד מקור אחר לפוטרו וצ"ע [ו] ובדברים הללו יש מקום ללמוד זכות על מה שנהגו להתנדב כמה אנשים להשתתף ביחד לכתוב ס"ת וכבר דיברו האחרונים בזה אם יוצאים בשל שנותפות ולכאורה נראה להוכיח דאינו יוצא בשל שנותפות מהא דפריה אבני לרבה מהא דתנאי וכותב לשמו ס"ת שלא יתנאה בשל אחרים מלה אין הדיוט לא ונהרי המ"ל דשנותפות איפא בינייהו דהדיוט יוצא בו ומלה אינו יוצא ומצאתי למחבר א' שעמד על הוכחה זו ולדברינו יש מקום לדחותה דהנה בשו"ת בית אפרים חלק יו"ד סי' ס"ג הביא דברי התוס' בסופה דף כ"ז דמש"ה אינו יוצא באתרוג של שנותפות אע"ג דכתיב לכם

דמשום דכתיב ולקחתם בלשון רבים דדרשינו שיהיה לקיחה לכל או"א פתיב נמי לכם
וא"כ גבי ס"ת דכתיב לכם צריה להיות יוצא בשל שנותפות אמנם באמת י"ל דגם בס"ת
כיון דכתיב כתבו מוכרח לכתוב לכם והא דצריה לכתוב כתבו לשון רבים הוא משום
דבקנה ס"ת אינו יוצא ואמרי במנחות הגיה בו אות א' פאלו כתבו וי"ל דזה נפקא לן
מלשון כתבו דאפילו שנים שכתבו יוצאין בו היינו שהאחד פתב מקצתו והשני קנה ממנו
והשלימו אבל בשנותפות אינו יוצא רק זה הוי אם בקנה א"י בו אבל אם נאמר דגם בקנה
כולה יוצא בו עיקר החיוב וא"כ מה"ת א"צ להגיה בו אות א' פלל שפיר נוכל לדקדק
מדכתיב לכם לשון רבים דיוצאין בשל שנותפות ולפי"ז יש לקיים קצת המנהג דרק לרבה
דקאמר שאינו יוצא בירושלמי וה"ה בקנ"י ולדידן איצטריה כתבו להגיה בו אות א' ואינו
יוצא בשל שנותפות והקשה לו אב"י שפיר מלה אין הדיוט לא אבל להמסקנא לפי דעת
רש"י דיוצא בירושלמי ובקנ"י ומדאורייתא א"צ להגיה בו פלל שפיר יוצאין בשל שנותפות:
סימן ז אי יכול לסיים ספר ראשון בסוף הדף ולהתחיל השני בדף השני או לא: במסכת
ב"ב דף י"ג תנא הרוצה לדבק תורה ונביאים כו' ומסיים מלמטה ומתחיל מלמעלה
ופרש"י דא"צ להניח ד' שיטין וכתבו התוס' דקאי על בין נביא לנביא אבל בס"ת מוכרח
להניח ד' שיטין בין ספר לספר שוב כתבו התוס' בשם הריצב"א דגם בנביא מוכרח
להניח ד"ש רק ה"פ דבנביא מותר לסיים נביא א' למטה בעמוד ולהתחיל הנביא הב'
בעמוד הב' אבל בין ספר לספר בס"ת מוכרח לסיים החומש הראשון באמצע העמוד
ולהתחיל חומש הב' באותו עמוד עצמו והטעם כדי שלא יבא לחתוך זה מזה ונהביאו
התוס' שפן תנא להדיא בירושלמי והנה הסופרים שבזה"ז אינם זהירין בזה וכבר העיר
זה בספר מגן האלף להזהירם דלא יפה הם עושין ובאמת צע"ג מדוע לא נזכר דין זה
של הריצב"א בשו"ע יו"ד בהל' ס"ת והב"י פיו"ד סי' רפ"ג הביאו אבל בשו"ע לא הובא
פלל דעתו והנה צע"ג לי על הריצב"א דהרי במנחות דף ל"ד איתא אמר רב הפותב
ס"ת ובא לגמור גומר ואפ"י באמצע הדף מיתיבי הפותב ס"ת ובא לגמור לא יגמור
באמצע הדף ומשני פי קאמר רב בחומשין של ס"ת הרי דמוקים דרב איירי בין ספר
לספר בס"ת ולא בסוף ס"ת ומדקאמר רב גומר ואפ"י באמצע הדף הא מוכרח דלגמור
החומש הראשון למטה בעמוד פשיטא דטפי עדיף רק קמ"ל דגם באמצע יכול לגמור
ולהריצב"א הא מוכרח דוקא לגמור באמצע הדף וצ"ע: אמנם באמת יש לישב זה
ואדרבה להריצב"א יתיישב יותר הך סוגיא דמנחות דקאמר שם רב יוסף הני תרתי מקלי
אמר רב בספרים ותנא תיובתא וכתבו שם התוס' בד"ה ותנא דלא הוי תיובתא גמורה
דהרי משני פי קאמר רב בחומשין של ס"ת אלא דבדוחק מתרצה ולהריצב"א ניחא הא
דקרי ליה רב יוסף תיובתא דהא דקמתרץ פי קאמר רב בחומשין לא הוי רק לתרץ הך
דלא תיקשה על רב מהך ברייתא דמביא שם דבסוף ס"ת לא יגמור באמצע הדף אבל
אפתי הוי לרב תיובתא דהא לפי מה דמתרצינו דרב קאי בחומשין מוכח דבין ספר לספר
יכול לסיים גם בסוף הדף מדקאמר גומר ואפ"י באמצע הדף וקשה עליו מהך ברייתא
דב"ב שהביאו התוס' שפן תנא להדיא בירושלמי דמוכרח דוקא לגמור באמצע הדף
וא"כ ממ"נ הוי תיובתא לרב: ובזה נעמוד על פונת רש"י במנחות שם דבמר דמשני פי
קאמר רב בחומשין פריה והאמר רב לעיני כל ישראל באמצע ומשני ההיא באמצע
השיטה איתמר והדר אמרי רבנן אמרי אף באמצע שיטה רב אשי אמר באמצע שיטה

דווקא ופרש"י רבנו אמרי אף באמצע שיטה ובאמצע הדף ובדאי דברי רש"י הללו אינם מובנים דהיאף י"ל דגם באמצע הדף ונהרי זה הוכיח מברייתא דתנאי בהדיא דלא יגמור באמצע הדף וצ"ע אבל לדברינו ניחא דהרי זה מוכרח דרב חולק על ברייתא אחת ממ"נ דאם מימרא הראשונה של רב קאי על סוף ס"ת חולק בע"כ על הברייתא דמביא שם במנחות ואם נאמר דקאי על חומשין שבס"ת ומוכרח דס"ל דחומשין יכול לגמור גם בסוף הדף א"כ בע"כ חולק על הברייתא דירושלמי הנ"ל ומש"ה ס"ל לרבנו דרב קאמר דלעיני כל ישראל גם באמצע הדף וקאי רב על סוף ס"ת ובבין ספר לספר ס"ל פהברייתא דירושלמי דמוכרח לסיים באמצע הדף ורב אשי קאמר להיפוך דלא באמצע הדף ומימרא הראשונה קאי על חומשין וחולק על הירושלמי ואע"ג דרש"י אינו מפרש בב"ב כהריצב"א בהה דמסיים מלמטה ומתחיל מלמעלה מ"מ הרי גם רש"י מודה דדברי הריצב"א המה ברייתא מפורשת בירושלמי וא"כ לפי מה דמסיק ר"א דבאמצע השיטה דוקא קאמר ואפסיקא הלכתא שם פן הרי חולק רב להדי' על הך דירושלמי ומש"ה לא הביאו בשו"ע פן נראה נכון ומ"מ ודאי דיש להזהר לכתחילה בזה שלא יעשו הסופרים פן אחרי שלא מצאתי מי שיעורר בזה: יו"ד סי' רפ"ג מותר לדבק תורה ונביאים בכרך אחד ע' בכ"מ פ"ק ז' מה' ס"ת שדחק ליתן טעם על הך דפסק כר' מאיר ועי' בהגהות אשרי פ"א דב"ב דדעתו לפסוק כר"י וחקמים דאסרי ולא ידעתי למה ונהרי בגמרא איתא אמר רבי מעשה וביאו לפנינו תורה נביאים כתובים בכרך א' והכשרנום ומעשה רב גם נראה עוד ראיה לזה דבב"ב דף י"ג קאמר שמואל על הך דתנו וכתבי הקודש אע"פ ששניהם רוצים לא יחלקו לא שנו אלא בכרך אחד אבל בשני פרקים חולקים ומוקים לה שם פשטניהם רוצים ובדאי קשה דא"כ מאי קמ"ל שמואל פיון דהוי בב' פרקים דליכא בזיון וגם שניהם רוצים ונהרי גם אם רצו למפור לאחר כרך אחד רשאים וא"כ הך פשיטא דשותפין חולקין אותם ועי' בחידושי הרמב"ן שכתב דקמ"ל דאין בזה איסור משום מוכר ס"ת ובדברים אלו מדוקדק לנו היטב דברי רש"י שם שכתב בד"ה אבל בב' פריכות בגון תורה בכרך א' ונביאים בכרך א' ולכאורה קשה מאי רצה רש"י בזה אבל פוננתו דלא נפרש ב' פריכות על ב' נביאים ובא רש"י לשלול זה דא"כ לא הוי מצי לאוקמא פשטניהם רוצים דהוי קשה פשיטא דהרי כתב הב"י בחו"מ סי' רמ"ח דבשאר ספרים אין איסור במכירתן ואע"ג דביו"ד סי' ע"ר מבואר דכל הספרים אין למפור כפר כתב הכה"ג שם דאיסורא ליכא ועי' במג"א סי' קנ"ג ס"ק כ"ג ומש"ה כתב רש"י דקאי על תורה ונביאים וקמ"ל שמואל דכה"ג בחלוקת שותפות אין בו משום מכירת ס"ת וא"כ דהשני פריכות דקאמר שמואל קאי על תורה ונביאים ומדקאמ' לא שנו אלא בכרך א' מוכח דמותר להדביק תורה ונביאים פאחד וכו"מ אמנם מצאתי בשיטה מקובצת שביא דבירושלמי אוסר לחלק גם בב' פריכות כדי שיתנועדו ללמוד וא"כ אין ראיה מכאן דהך י"ל דשמואל קאי על ב' נביאים וקמ"ל דלא פהירושלמי: סימן ח יחקור בזט"ה שנתנו בהכ"נ במתנה לא' אם נפקע הקדושה מינה ויכול להשתמש בה או לא: במסכת מגילה דף כ"ו איתא מתנה פליגי בה ר"א ורבינא חד אסר וחד שרי מאן דאסר במה תפקע קדושתהו מאן דשרי אי לאו דהוי להו הנאה מינה לא הוי יחיבי ליה הדר ה"ל מתנה פזבינא וכ' הטור אורח חיים סי' קנ"ג דיכולים ליתן לו מתנה וכתב על זה הב"י דהוי פלוגתא דר"א ורבינא וקיי"ל דכל היכא דפליגי הלכה פדברי המיקל וכן פסקו

הרי"ף והרמב"ם ודלא פרינו ירוחם שכתב ליתנה במתנה ספק אם יצאה לחולין בזט"ה הלפ"ה אם נתנוה אסור להשתמש בה ולכאורה דברי רבינו ירוחם צע"ג דמה ספק יש פאן דכיון דהלכה פסוקה בגמרא בכמה דוכתי דכל היכא דפליגי ר"א ורבינא הוי ר"א לחומרא ורבינא לקולא ונהלכה פרינא לקולא אמנם לדעתי לאו יחידאה הוא בזה וכן מוכח מדברי הרא"ש דהאלפס במגילה שם הביא הך פלוגתא דר"א ורבינא וסיים בה והלכתא כמאן דשרי והרא"ש בהעתיקו דברי האלפס לא כ' רק הפלוגתא ודלג הך והלכתא שסיים האלפס ומוכרח להדיא דלא פסיקא ליה הך והלכתא והניחה בלא הכרעה ומש"ה דילג לסוף דברי האלפס ורבינו ירוחם תלמידו ס"ל פנותיה אכן עכ"פ קשה לשניהם דמאי ספק יש פאן אחרי דבגמרא הוכרע ההלכה ולכאורה הנה נראה לומר דדעתם דהנה בב"מ דף ט"ז אמרינו גבי גזלן שפטר שדה גזולה ואח"כ קנאה הגזלן מהנגזל דאינה טורפה מהלוקח דאמרינו דלאוקמה קמי לוקח קנאה משום דניחא ליה דלא נקר' גזלנא או דניחא ליה דליקו בהמנוחא ואמרינו שם דאם נפלה לפני הגזלן בירושה ירושה ממילא היא ולא איהו קטרח אבתרה ומש"ה טורפה מהלוקח דהביה נהליה במתנה פליגי בה ר"א ורבינא חד אמר מתנה פירושה דהא ממילא וחד אמר מתנה כמכר דאי לאו דטרח וארצי קמיה לא הוי יתיב ליה מתנה להכי טרח וארצי פי היכי דליקו בהמנוחא וכתב שם הנמוקי יוסף דההלכה דהוי פירושה דהגזלן הא נקרא מוחזק בקרקע פיון דקנאה מהבעלים הראשונים וקרקע לעולם בחזקת בעלים הראשונים עומדת וכבר ראיתי בטורי אבן במגילה שהקשה הני ב' מימרות אהדדי דכיון דקיי"ל דבכל מקום דפליגי הוי ר"א לחומרא ורבינא לקולא וא"כ בהך דב"מ ע"כ רבינא הוא דאמר דהוי פירושה דהוי לקולא להגזלן דהוי מוחזק ובהא דמגילה הא הוי קולא אי נאמר דהוי פרינא וס"ל לרבינא דהוי פרינא א"כ ר"א ורבינא סותרים את עצמם וא"כ הא י"ל דהרא"ש ורבינו ירוחם ס"ל משום הך קושיא דר"א ורבינא לא נחלקו כלל להדיא בהני ב' מקומות רק חדא מפלל חכמתה איתמר ובעיקר הדבר דנחלקו בו באמת הוי ר"א לחומרא ורבינא לקולא וממילא בדין השני דדייקינו מפלוגתתם הוי להפוך דהרי הך פלל דר"א לחומרא ורבינא לקולא הא לא נאמר בגמרא רק על עיקר מחלוקתן אבל במקום אחר ודאי דיוכל להסתעף מחומרא של ר"א לקולא וכן להפוך לרבינא וסתעף חומרא דהא כמעט אין לה שום קולא בש"ס שלא וסתעף ממנו חומרא במקום אחר וכמו שדחה וגולגולת וא"כ הא לדין לא ידענו באיזה מקום נחלקו א' בב"מ וס"ל לרבינא דהוי פירושה ונהלכה פנותי לקולא או במגילה וס"ל דהוי כמכר ומש"ה גבי גזלן הא גם מספק אי אפשר להוציאה מחזקתה של בעלים הראשונים ומש"ה טורפה מהלוקח ונחא גבי בית הפנסת ס"ל דהוי ספק איסורא ולחומרא ומש"ה כ' דאם נתנו לא ישתמש בו וגם מדברי הרמב"ם שפוסק פאן לקולא דיכולים ליתן במתנה וכמו שהביא הב"י אין סתירה לעיקר הדברים דאדרבה גם דברי הרמב"ם מיושבים לנו בזה דבפרק ט' מה' גזילה פסק הרמב"ם דיהביה נהליה במתנה הוי כמכר ואינו טורפה מהלוקח וכתב שם המ"מ דהר"ח פוסק לקולא דהוי פירושה והרמב"ם דפוסק דהוי כמכר משום דמסתבר טעמו ולכאורה דברים אלו צע"ג דזה הנה שייך אם לא הנה נקבע בגמרא הלכה כדברי מי ושייך לומר דס"ל להרמב"ם דמסתבר טעמו של זה אבל בפלוגתא של ר"א ורבינא דהגמרא נתן פלל דהלכה לקולא וצ"ל להקל על המוחזק היאך יכריע הרמב"ם מסברת

עצמו דלא פהגמרא אבל לדברינו ניחא דכינן דאינו ידוע היכן הוי עיקר המחלוקת והיאף
ס"ל לרבינא מש"ה פוסק הרמב"ם דהוי כמכר משום דמסתבר ליה טעמו ומש"ה
לשיטתו פוסק פאן בביהכ"נ דיכולים ליתן במתנה וע"ש באלפס בב"מ שהביא פלוגתא
דר"א ורבינא ולא כ' פלום דההל' דהוי פירושא ואפשר ס"ל פהרמב"ם ומש"ה פוסק
פאן להקל והרא"ש שדילג פאן במגילה לסוף דברי האלפס ושם בב"מ אחרי שהביא
דברי ר"א ורבינא סינים והלכה פרבינא דהוי להקל מה מאד מדוקדקים דברי האלפס
והרא"ש בשני המקומות כל א' הולף לשיטתו וא"כ נתבאר לנו לכאורה דגם מדברי
הר"ח שהביא המ"מ בה' גזילה ומדברי הרשב"א שהובא בנמוקי יוסף שם שפסקו שם
דהגזלן מוציא דהוי פירושא לכאורה ס"ל פאן פהרא"ש דהוי ספק ומש"ה בב"מ מוציא
השדה מהלוקח גם מספק והכא צ"ל לדידהו ספק איסורא ולחומרא: ועוד יותר נראה
בדעת הרמב"ם דמש"ה פוסק גבי גזלן דהוי כמכר לא משום דמסתבר ליה טעמו דזהו
דוחק גדול לומר פן דהרמב"ם הכריע מסברת עצמו בדבר שנוחלקו בו האמוראים בהגמרא
ובפרט דהוי להוציא מחזקת בעלים הראשונים רק טעמו נראה לומר דהנה התוס' בב"מ
שם כתבו דהא דבלקחה הגזלן מהגזלן דאמרינן דלאוקמה קמי לוקח קבעי דאיירי רק
בלא הפיר בה הלוקח שהיא גזולה וכן כתב המ"מ בפ"ק ט' מה' גזילה וכן כתב הנמוקי
יוסף בשם הרנב"ר וכו' דבהפיר בה שהיא גזולה לא שייף הני סברא דניחא ליה דלא
נקרי' גזלנא או דליקו בהמנותא וכו' דכן משמע מדברי האלפס וכוונתו דבהגמרא איתא
בעי מניה שמואל מרב חזר וילקחה מבעלים הראשונים מהו א"ל מה מכר ראשון לשני
כל זכות שתבא לידו כו' והאלפס כתב וז"ל בעי מיניה שמואל מרב הלוקח שדה מחבירו
ונמצאת שאינה שלו דמקחו בטל אם חזר וילקחו ולשון ונמצאת משמע דאיירי רק בלא
הפיר בה אמנם הבעה"ת כתב דאפ"י בהפיר בה שהיא גזולה מ"מ אין הגזלן טורף ממנו
הביאו המל"מ שם ובלשון הרמב"ם אין הכרע בזה ועי' בשו"ת חזקוני יאיר שהביא מה
שהקשה הגאון מהר"ם גראטויל מהא דב"מ דף ע"ב דפריף הגמרא לרבא דס"ל דשטר
שלא ניתן לכתוב אינו גובה ממשעבדי מהא דתנאי דהגזלן שדה מחבירו ומכרה לאחר
והשביחה וה"ה יוצאה מתחת ידו פשהוא גובה גובה את הקרן מנכסים משועבדים ושבח
גובה מנכסים בני חורין ואמאי נימא לא ניתן לפתב ומשני אי למ"ד ניחא ליה דלא
נקרי' גזלנא אי למ"ד ניחא ליה דליקו בהמנותא מפייס ליה למרי' ומקיים ליה לשטרא
הרי דהא דגובה ממשועבדים הוי רק משום הף סברא דניחא ליה ונהרי הרמב"ם פסק
בפ"ק ט' מה' גזילה הלכה ח' דגם בהפיר בה הלוקח שהיא גזולה הקרן ממשועבדים
וכן הוא בשו"ע חו"מ סי' שע"ג וא"כ הא מוכרח דגם בהפיר בה אמרינן הף סברא דניחא
ליה דלא נקרי' גזלנא וכן מצאתי בבבאורי הגר"א סי' שע"ג ס"ק ו' שהוכיח מזה
דהרמב"ם ושו"ע ס"ל כהבעה"ת וא"כ להרמב"ם איירי הף סוגיא דב"מ גם בהפיר בה
שהיא גזולה ולפי"ז שוב ליפא שום סתירה פלל מהף דב"מ למגילה דהא כתב הרמב"ם
בפ"ח מה' גזילה ה"ח דבהפיר בה גובה הגזלן מהלוקח גם הפירות שפבר אכל משעה
שלקחה עד שעת הטיירפא והלוקח אינו חוזר וגובה אותם מהגזלן וא"כ אם נאמר
דכשקנה הגזלן הקרקע מהבעלים עומד הוא במקום הבעלים הראשונים וטורף מהלוקח
השדה והפירות שאכל ממנה וא"צ לשלם להלוקח עבור הפירות ואם נאמר דמתנה הוי
כמכר ואינו טורף מהלוקח השדה הא פשיטא דא"צ הלוקח לשלם לו הפירות כיון דגם

השרקע הָוֵי שְׁל הַלּוֹקֶחַ וּא"כ בְּהֵד דב"מ לא שׁיִיף פֿלל הָד פֿללא דַּמְבּוֹאָר בַּגְּמָרָא דְּכָל הֵיכָא דְּפֿליגִי ר"א וְרַבִּינָא הָוֵי רַבִּינָא לְקוּלָּא וּבְמָמוֹן צ"ל רַבִּינָא לְקוּלָּא לְהַמּוֹחֶזֶק דְּהָרִי לְכָל צַד הָוֵי קוּלָּא וְחוּמְרָא דְּבִהֲפִירוֹת שְׁאָכַל פֿכֵר הָא הָוֵי הַלּוֹקֶחַ מְוֹחֶזֶק וּבְגוּף הַשְּׂדֵה נִקְרָא הַגְּזֵלָן מְוֹחֶזֶק וּא"כ לְהָד מ"ד דְּמַתְּנָה הָוֵי פֿמְכָר מוֹצִיאִין הַשְּׂרַקֶע מְחֻזְקַת בְּעָלִים הָרַאשׁוֹנִים וְהַפִּירוֹת שְׁאָכַל הַלּוֹקֶחַ מוֹקְמִינּוּ בְּיַד הַמְּוֹחֶזֶק בְּהֵם וְנִשְׁאַר הַפֿל לְהַלּוֹקֶחַ וְלִמ"ד דְּמַתְּנָה הָוֵי פִּירְוּשָׁה מוֹקְמִינּוּ הַשְּׂרַקֶע בְּחֻזְקַת הַבְּעָלִים וּמוֹצִיאִין מֵהַלּוֹקֶחַ גַּם מֵהַ שְׁאָכַל פֿכֵר אַע"ג דְּהָוֵי מְוֹחֶזֶק בְּהוּ וּא"כ לֹא שׁיִיף הָד פֿללא הֵכָא וְשִׁפִּיר נוֹכַח לֹמֵר דְּרַבִּינָא ס"ל דְּהָוֵי פֿמְכָר פִּינּוּ דְּמַהֲדָּ דב"מ אִין הֵכֵרַע פֿלל הֵיאָד ס"ל לְרַבִּינָא וְשׁוֹב הַדְרִינּוּ לְכָלְלָא בְּהָד פֿלוּגְתָּא דְּבַמְס' מְגִילָה דְּרַבִּינָא לְקוּלָּא וְהַלְכָּה לְקוּלָּא דְּהָוֵי פֿמְכָר וְשׁוֹב א"צ לְחַדֵּשׁ פֿלל דְּחָדָא מְחַבְרָתָא אִיתְמַר פִּינּוּ דְּאִין סְתִירָה בְּהַסְנוּגִיּוֹת פֿלל וּמַש"ה פֿשִׁיטָא דְּלַהֲלֵכָה הָוֵי פֿמְכָר לְגַבִּי גְזֵלָן וְכוּן פֿאַן גַּבִּי בִיכָה"נ וְשִׁפִּיר פֿסַק הַרְמַב"ם גַּבִּי גְזֵלָן דְּמַתְּנָה הָוֵי אִיתְמַר אָבֵל הָרָא"ש פֿתַב בב"מ לְשׁוֹן הָאֵלְפֶס וְנִמְצְאָתָא שְׁאִינָה שְׁלוֹ וּמִשְׁמַע דַּס"ל פֿהַתּוּס' דְּאִינְרִי רַק בְּלֹא הַפִּיר בְּהַ נְהָרִי בְּלֹא הַפִּיר בְּהַ חוּזַר הַלּוֹקֶחַ וְגוֹבָה מֵהַגְּזֵלָן הַפִּירוֹת שְׁטוּרְפִין מְמַנּוּ וּא"כ הֵכָא שְׁהַגְּזֵלָן הָוֵי הַטוּרְף הָא אִינוּ נוֹטֵל מְמַנּוּ הַפִּירוֹת פֿלל וְכָל הַשְּׂקָלָא וְטָרְיָא הָוֵי רַק עַל גּוּף הַשְּׂרַקֶע וּא"כ לֹא נ"מ בְּפֿלוּגְתָּא דַּר"א וְרַבִּינָא רַק לְגַבִּי הַשְּׂרַקֶע דְּהָוֵי הַגְּזֵלָן מְוֹחֶזֶק וּמְוֹכְרָח לֹמֵר דְּחָדָא מְפָלֵל חַבְרָתָא אִיתְמַר וְעוֹד דְּגַם אִם נֹאמַר כַּהֲבַעַה"ת דְּגַם בְּהַפִּיר בְּהַ אִמְרִינּוּ דְּלֹאֻקְמָא קַמִּי לֹקֶחַ קְבָעִי מ"מ לְדַעַת רַש"י בְּגִיטִין דָּף נ' הֵבִיאֻ הַמ"מ דַּס"ל דְּאִין הַגְּזֵלָן טוּרְף מֵהַלּוֹקֶחַ פִּירוֹת רַק אוֹתָן הַמְּוֹחֶזְרִין לְשְׂרַקֶע וּא"כ הָרִי גַם בְּזָה הָוֵי הַגְּזֵלָן מְוֹחֶזֶק פִּינּוּ דְּעַדִּין הֵם מְוֹחֶזְרִין לְשְׂרַקֶע וּבְחֻזְקַת בְּעָלִים הָרַאשׁוֹנִים הֵם וְע"כ חָדָא מְכָלֵל חַבְרָתָה אִיתְמַר וּמַש"ה ס"ל פֿאַן דְּהָוֵי סְפַק וְאַסוּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ אִמְנֵם הָרָא"ש בַּפ"א דב"מ כ' לְהֵדְיָא דְּאִפִּי הַפִּירוֹת שְׁאָכַל טוּרְף הַגְּזֵלָן מְמַנּוּ וּכְהַרְמַב"ם: וּבְדַעַת הַטוּר דְּפַסַק בַּחו"מ ס' שַׁע"ג דְּהָוֵי פִּירְוּשָׁה וְהֵכָא פֿסַק דְּהָוֵי פֿמְכָר צ"ל דַּס"ל לְהַטוּר דְּוַדָּא דְּבַעֲיָקֵר הַסְבָּרָא דְּאִי לֹא דְּהָוֵי לִיָּה הַנָּאָה לֹא יִהְיֵב לִיָּה מַתְּנָה לֹא פֿלִיגִי פֿלל ר"א וְרַבִּינָא דְּזָהוּ דְּבָר שְׁהַחֻוּשׁ יַעֲיֵד עֲלֵיו רַק בְּמְגִילָה פֿלִיגִי אִם יוֹכַל לְהִיּוֹת נִפְקַע קְדוּשַׁת בִּיהַכ"נ בְּהָד הַנָּאָה אוֹ לֹא וּבב"מ פֿלִיגִי אִי הֵיאָ טִירְחָא דְּטָרַח קַמִּי נִגְזֵל דִּיתְנָה לוֹ בְּמַתְּנָה אִי הָוֵי גִילּוּי דַּעַת דְּנִיחָא לִיָּה לֹאֻקְמָא קַמִּי לֹקֶחַ אוֹ לֹא וְהֵם שְׁנֵי סְבָרוֹת דְּאִינֵם שְׁנִיכִים זָה לְזָה פֿלל וְשִׁפִּיר נוֹכַח לֹמֵר דְּרַבִּינָא ס"ל בְּתַרְנוּוֹיָהוּ לְקוּלָּא דַּס"ל דְּלֹא הָוֵי גִילּוּי דַּעַת וּמ"מ קְדוּשַׁת בִּיהַכ"נ נִפְקַע עִי"ז וְרַבִּינּוּ יְרוּחֵם ס"ל דְּהָנִי ב' פֿלוּגְתוֹת שְׁנִיכִי אִתְּדִי וּכְבָר נִתְבָּאָר דְּגַם הַרְמַב"ם ס"ל בְּעִיקָר הַסְבָּרָא דְּהֵם חָדָא פֿלוּגְתָּא רַק לְדִידִי הָוֵי הֵכָא לְקוּלָּא פִּינּוּ דְּגַם שְׁם פּוֹסַק דְּהָוֵי פֿמְכָר וְדַע דְּעִיקָר מֵהַ שְׁנַתְבָּאָר לְעִיל דְּהַרְמַב"ם דַּס"ל דְּגַם בְּהַפִּיר בְּהַ גוֹבָה הַקְּרָן מְשַׁעֲבָדִי וּמוֹכַח דַּס"ל דְּגַם בְּהַפִּיר בְּהַ אִמְרִינּוּ הָד סְבָרָא דְּנִיחָא לִי דְּלֹא נִקְרַי' גְזֵלָנָא וְכַתְבְּנוּ לְעִיל בְּשֵׁם הַגְּר"א דְּמַזָּה רֵא"י דְּהַרְמַב"ם ס"ל כַּהֲבַעַה"ת דְּגַם בְּהַפִּיר בְּהַ אִין הַגְּזֵלָן טוּרְפָה מֵהַלּוֹקֶחַ יֵשׁ לְפַקְפַק בּוֹ קְצַת דְּוַדָּא דַּלְפִי"ז צ"ע דְּבָרִי הַמ"מ שְׁכ' עַל הַרְמַב"ם דְּדוּקָא בְּלֹא הַפִּיר בְּהַ וְהַנָּרָאָה דַּס"ל לְהַמ"מ לְחַלֵּק בִּינֵיהֶם דְּהַנָּה לְכַאוּרָה קָשָׁה עַל הָא דַּבְב"מ דָּף ע"ב אִמְרִינּוּ דְּלַהֲכִי הָוֵי שְׁטַר שְׁנִיתָן לְכַתוּב מִשׁוּם דְּנִיחָא לִי דְּלֹא נִקְרַי' גְזֵלָנָא מְפִיִּיס לִי לְמָרִי וּמְקִיִּים לְשְׁטַר' וְהָרִי לְעִיל ד' טז אִמְרִי' דָּאִם נִפְלָה לְפָנֵי הַגְּזֵלָן בִּירְוּשָׁה יְרוּשָׁה מְמִילָא הוּא וְלֹא אִיהוּ קְטָרַח אַבְתָּרָה וְטוּרְפָה מֵהַלּוֹקֶחַ וְכ' רַש"י ו"ל וְהֵכָא לִיכָא לְמִימַר נִיחָא לִי דְּלֹא נִקְרַי' גְזֵלָנָא דְּהָא לֹא טָרַח אַבְתָּרָה דְּנִימָא

גלי דעתא דניחא לי וכן אמרינן שם דאי גבי בחובו ול"ל לנגזל קרקע אחריתא לאו לאוקמין קמי לוקח קבועי הרי דלא אמרינן הו סברא דניחא לי רק היכא דטיקרתו הוי הוכחה דניחא לי אבל היכא דאתי ממילא או אפי' גבי בחובו פיון דליכא לנגזל ארעא אחריתא ויש לנו טעם על הא דנטל אותה קרקע שוב לא אמרינן הו סברא ועי' בגימורקי יוסף ש'למד מפאן דה"ה דכל היכא דאיכא טענה בלקיחתה של זו פגון שהיא עידיית או סמוכה למיצר שלו לא קנה לוקח דלא אמרינן הו סברא דניחא לי רק היכא דאיכא הוכחה מטרתתו דניחא לי וא"כ הא ודאי קשה היאך קאמר בדרף עב דמש"ה ניתן לכתוב משום דניחא לי דלא נקריי' גזלנא מפניס למרין ונהרי אז פשמוכר הגזלן ללוקח ליכא שום הוכחה דניחא לי ואמאי ניתן לכתוב ובנדאי דחוק גדול לומר דרבא דקאמר דשטר שלא ניתן לכתוב אינו גובה ממשעבדי ולדידן' הוא דמנכרח לתרץ משום דניחא לי ניתן לכתוב חולק על הסוגיא דלעיל וס"ל דאמרינן הו סברא גם בלא גילוי דעתא ועוד דהרי התוס' כתבו בב"מ שם דגם אבני דחולק על רבא וס"ל דשטר שלא ניתן לכתוב גובה ממשעבדי מ"מ מודה דפרעתי יוכל לטעון על שטר כזה וכתבו התוס' דלפי"ז כשפריי' על רבא מהו ברייתא ה"ה דגם לאבני הוי מצי להקשות פן דהיאך גובה ממשעבדים פיון דנאמן לומר פרעתי הרי דלכ"ע צריי' לומר כתי' זה משום דניחא ליה ואע"ג דזה יש לדחות חדא דבלא"ה כמה מהראשונים חולקים על התוס' וס"ל דלאבני גם פרעתי אינו נאמן ושפיר גובה ממשעבדי ועוד דגם אם נאמר פהתוס' דבפרעתי כ"ע מודים מ"מ הא ניחא הו ברייתא דשפיר מצינו לאוקמא דאיירי באופן דליכא חשש פרעתי וכמו שכ' הנמוק"י בשם הרנב"ר בב"מ דף מ"א גבי הא דמוכר בעדים דגובה ממשעבדי יעו"ש ועוד דהא בב"מ דף י"ד איתא הו ברייתא גופה ומוקמי' לה בבע"ח הטורף מהלוקח וא"כ הא הוי שטר המכירה ניתן לכתוב וי"ל דלא פריי' רק לרבא דס"ל שם להדי' דאיירי בגזלן ולדידן' הוא דצריי' לומר דגם בעת המכירה איכא הו סברא דניחא לי וחולק על הסוגיא דלעיל דמצריי' גילוי דעת אמנם הא ודאי דחוק גדול לומר דסוגיא דלעיל הוי פרבא ועוד דא"כ דברי הרמב"ם קשה דאיהו הא פסק דנפלה לפניו בירוששה לאו לאוקמין קמי לוקח קבועי הרי דפוסק דלא אמרי' הו סברא רק היכא דאיכא הוכחה ואיהו פסק בפרק כ"ג מה' מלנה דשטר שלא ניתן לכתוב אינו גובה ממשעבדי ואפ"ה פסק בלוקח מגזלן דגובה הקרן ממשעבדים ותיקשה הא לא ניתן לכתוב ובע"כ ההכרח לחלק ביניהו דאע"ג דגם בלא גילוי דעת אמרינן דמסתמא ניחא לי ומפניס למרין ומש"ה יכולים העדים לכתוב השטר מ"מ אם נפלה לפניו בירוששה או גבי בחובו דכיון דהוא הוי מוחזק בקרקע דבחוזת בעלים הראשונים עומדת א"א להוציאה מחזקתה אם לא בידוע בנדאי דניחא לי וצריי' דוקא שיהי' הוכחה גמורה לזה דבלא"ה אע"ג דסתם בני אדם ניחא להו מ"מ הא אין הולכין בממון אחר הרוב וכ"ש היכא דאפשר דלא הוי רוב ובנדאי א"א להוציא מחזקת בעלים הראשונים ומש"ה צריי' הוכחה גמורה לזה וא"כ הא י"ל דאע"ג דחזינו מדברי הרמב"ם דס"ל דאמרינן הו סברא דניחא לי גם בהפיר בה מ"מ ז"א רק לענין דהוי ניתן לכתוב דהעדים מותרים לכתוב בשביל זה אבל לענין שלא יוכל להוציא הגזלן מן הלוקח י"ל כהמ"מ דהוי דוקא בלא הפיר בה אבל בהפיר ליכא בירור גמור דלאוקמא קמי לוקח קבועי אכן הא גם בלא ראי' נוכל לומר דהרמב"ם ס"ל כבעה"ת דהוי גם בהפיר בה וכמש"כ: ואגב אכתוב פאן מה דאיתא ביו"ד סי' רנ"ב

סעי' א' שאם קנו עצים ואבנים לצורך בננו בית הפנסת מותר למוכרם לצורך פדיון שבוים אבל אם בנאוהו פכר לא ימכרו אותו וכ' שם הש"ך דהדרישה הקשה על מה שכ' הב"י דמותר למכור ס"ת לצורך פדיון שבוים ונהרי קדושת ביהכ"נ קיל משל ס"ת ואפי' ביהכ"נ אסור למכור כ"ש ס"ת והש"ך השיג עליו דע"פ דין מותר למכור ביהכ"נ ואפי' בנו וקא דכ' בשו"ע בנו לא ימכרו היינו אם יכולים לגבות לפדיון שבוים וראיות הש"ך הוא מהא דב"ב דף ג' דקאמר ר"ח לא נסתור בי פנשתא עד דבנו בי פנשתא אחריתא דלמא יתרחש פ"ש ופריה א"ה אפי' בנו נמי ומשני דירתיה דאינש לא מוזני הרי דע"פ דין שרי למכור רק דלא מוזני והנראה דמ"מ עדיין קושני' הדרישה במקומה ואדרבה מהך סוגי' דב"ב דפריה א"ה בנו נמי דבס"ד לא הוי ס"ל סברא דדירתיה דאינשי לא מוזני א"כ מאי פריה בנו נמי ונהרי אם יתרחש פ"ש גם ביהכ"נ הישנה מותר למכור והיאך ס"ד דבנו ג"כ יהי' אסור לסתור ונהרי ליכא שום חיסרון בהחדש מבישנה וההכרח לומר דס"ל דישנה שפכר התפללו בה בנדאי אסור למכור גם לפ"ש ומש"ה פריה בנו נמי יהי' אסור לסתור עד שיתפללו בה דשוב לא ימכרו אותה ונ"ל התוס' שם בד"ה א"ה אפי' בני נמי פ"י עד שיתפללו בה וכוונתם נראה למש"כ והתרצן השיב דבנו ליכא למיחש דדירה דאינשי לא מוזני אבל בהתפללו היא מוכח דאסור וא"כ קשה קושני' הדרישה דהרי נדאי קדושת ביהכ"נ ואפי' בהתפללו בה קיל משל ס"ת וא"כ אמאי מותר למכור ס"ת וההכרח לתרץ כמש"כ הש"ך ביו"ד שם בשם אביו דשאני ס"ת דגם פשמוכרין אותה נשארת בקדושתה בכל מקום שהיא אבל ביהכ"נ אסור למכרה להוציאה לחול אבל דברי הרמב"ם וטור שכתבו דבנו לא ימכרו ולא כ' דוקא פשהתפללו בה ע"כ מוכרח לפרש פהש"ך לכאורה דלא ע"פ דין קאמרי דהרי מסוגי' דב"ב מוכח דבנו מותר למכור שוב מצאתי בשיטה מקובצת בב"ב דף ג' שכ' בשם ר' יונה ונ"ל א"ה בנו נמי לא לסתור עד שיתפללו פי אז נדאי אין דרפם למכור אפי' לפ"ש ואע"פ שמוותר להם ולדידי' לא קשה כלל קושני' הדרישה: סימן ט זחקור לדידן דקיי"ל דצריה לסמוך גאולה לתפלה גם במעריב אם במקום מצנה כגון לקבל שבת מקודם אם צריה גם כן לסמוך דוקא או לא: בפרכות דף כ"ז איתא רב צלי של שבת בע"ש וכתב הרא"ש ולאחר יציאת הכוכבים הי' קורא ק"ש בעונתה ואע"פ שלא היה סומך גאולה לתפלה פיון שהיה מכוין למצנה להוסיף מחול על הקודש לא חייש לסמיכה וכן כתבו בתר"י.

הרי נתברר דמשום מצנה דהוספה מחול על הקודש לא חיישי' לסמיכת גאולה לתפלה בשל ערבית אמנם בדברי הרא"ש מציינו סתירה לזה לכאורה וכמו שהקשה עליו השאגת ארי' בסי' ג דברי' ברכות כ' הרא"ש דברי' ר"ת שנתן טעם על מה שנהגו העם לקרות ק"ש קודם צה"כ משום דקיי"ל כר' יהודה דס"ל דזמן מנחה הוי עד פלג המנחה והוא שעה ורביע קודם צה"כ ומפאן ואילך הוי לילה לענין ערבית וה"ה לענין ק"ש ואמרי' שם דעבד כמר עבד ודעבד כמר עבד ואמרינו נמי רב צלי של שבת בערב שבת וקרא"ש שם דחה ראיותיו דרק לענין תפלה דנגד תמידים תיקנו הוי שיעורא בפלג המנחה אבל ק"ש דתלוי בזמן שכיבה לא הוי עד יציאת הכוכבים והא דרב צלי של שבת בערב שבת דלמא ס"ל פריב"ל דאמר תפלות באמצע תיקנום ולא צריה לסמוך גאולה לתפלה של ערבית והיה קורא ק"ש אחר צה"כ עכ"ד הרי חזינו דלא תי' פאן דמשום מצנה דהוספה מחול על הקודש לא חייש לסמיכה ומוכח דס"ל דמאן דמצריה לסמוך גם במקום מצנה

צָרִיף לְסִמּוֹן וְכִבֵּר כ' הַש"א דְדַבְרֵי סוֹתְרִין זֶה אֶת זֶה וְעוֹד יוֹתֵר נִרְאֶה דְהָרִי ע"כ צָרִיכִין אָנוּ לְתִי שֶׁל הָרָא"ש שֶׁפָּתַב בְּרִישׁ הַמְּסַכְתָּא דְלָמָּא רַב ס"ל פְּרִיב"ל דְהָרִי בְדִף כ"ז ע"ב אִיתָא דְשָׂאֵל ר' יְרֵמְיָה לְרַב מִי בְדִלְת וּא"ל אֵין בְּדִילְנָא הָרִי דִר' יְרֵמְיָה גְּסַתְפַּק בְּעוֹבְדָא דְרַב אִם קִיבֵּל שְׂפַת בְּתַפְלִתוֹ וּבְדִיל מְמַלְאָכָה וְכִבֵּר רֵאִיתִי מִי שֶׁהִקְשָׁה עַל מָה שֶׁכ' הָרָא"ש דְמִשׁוּם מְצָנָה לֹא חִינֵישׁ לְסִמְיָה גְּאֹלְהָ דֵא"כ הִיאָה גְּסַתְפַּק ר' יְרֵמְיָה אִם בְּדִיל הָא ע"כ בְּדִיל דָּאִי לֹא בְּדִיל אִמְאִי לֹא חִינֵישׁ לְסִמְיָה וְשִׁכְחִיתִי הַמְּקוֹם שֶׁרֵאִיתִי קוֹשְׁנִי זֹו וּבְנִדְאִי מְוֹכְרָח לֹוֹמֵר כִּמְש"כ הָרָא"ש בְּרִישׁ הַמְּסַכְתָּא דְלָמָּא ס"ל לְרַב פְּרִיב"ל וּא"כ גַּם לְפִי הַמְּסַקְנָא דְהַשִּׁיב לוֹ בְּדִילְנָא אֵין רֵאִיָּה לְדִין זֶה דְבְּמְקוֹם מְצָנָה לֹא חִינֵישִׁין לְסִמְיָה דִּיל"ל דִּס"ל פְּרִיב"ל וְהַנְּרָאָה לְבָאֵר דָּאֵין פֶּאֵן שׁוּם סְתִירָה בְּדַבְרֵי הָרָא"ש וְהַנְּצָרָה הָרָא"ש לֹוֹמֵר ב' הַסְּבָרוֹת וְגַם לְפִמְש"כ דְרַב ס"ל פְּרִיב"ל מ"מ מְוֹכְרָח דְמִשׁוּם מְצָנָה דְהוֹסְפָה לֹא חִינֵישׁ לְסִמְיָה וְכִמוֹ שְׁנִתְבָּאֵר דְהִנֵּה הַשְּׂאֵגָת אַרְיָה הִקְשָׁה עַל תִּי זֶה שֶׁכ' דְרַב ס"ל פְּרִיב"ל דְאִפְתִּי קֹשָׁה הִיאָה אִמְרִינוּ שֶׁם דְעֵבֵד כְּמַר עֵבֵד דְהָא אָנֹן קִי"ל כִּר' יוֹחֲנָן דְגַם בְּעַרְבִית צָרִיף לְסִמּוֹן וְהִיאָה אִפְשָׁר לְהַתְּפַלֵּל עַרְבִית מִיָּד אֶחָד פְּלַג הַמְּנַחָה וּמְוֹכְרָח כִּר"ת דִּלְר' יְהוּדָה הֵוִי גַם זְמַן ק"ש אַחַר פְּלַג הַמְּנַחָה וּבְאַמְתָּ דְזֶה אֵין קוֹשְׁנִי עַל הָרָא"ש דִּיל"ל דְהָרָא"ש מְפָרֵשׁ הָא דְאִמְרִינוּ דְעֵבֵד כְּמַר עֵבֵד אֵין הִפִּי דְלִכְתַּחֲזִילָה יְכוֹל לְהַתְּפַלֵּל מְעָרִיב מִיָּד אַחַר פְּלַג הַמְּנַחָה רַק בְּדִיעֵבֵד קְאָמֵר דָּאִי עֵבֵד וְהַתְּפַלֵּל אֲזִי מְעָרִיב עֵבֵד וּא"צ לְחַזֹּר וּלְהַתְּפַלֵּל מְעָרִיב אַחַר צֵה"כ דְמִשׁוּם הָא דְלֹא סְמִיָּה גְּאֹלְהָ לְתַפְלָה הָא א"צ לְחַזֹּר לְהַתְּפַלֵּל אֲבָל אִם הֵוִי קִי"ל כְּרַבְּנֵן דְזְמַן מְנַחָה עַד הָעֶרֶב גַּם בְּדִיעֵבֵד לֹא הִנֵּה יוֹצֵא אִם הַתְּפַלֵּל אֲזִי מְעָרִיב וְשִׁפִּיר י"ל דְגַם לִר' יְהוּדָה לְכַתַּחֲזִילָה אֲסוּר לְהַתְּפַלֵּל מְעָרִיב מִשׁוּם הָא דְצָרִיף לְסִמּוֹן וְרַק בְּדִיעֵבֵד יְצָא לִר' יְהוּדָה וְרַק מְהָא דְחֻזִּינוּ דְרַב צְלִי שֶׁל שְׂפַת בְּעָרֵב שְׂפַת הָא מוֹכַח מְהָא דְעָשָׂה לְכַתַּחֲזִילָה כֵּן דְגַם זְמַן ק"ש הֵוִי מְפָה"מ וְעַל זֶה כ' הָרָא"ש דָּאֵין רֵאִי דְלָמָּא ס"ל לְרַב פְּרִיב"ל וְלִר' יוֹחֲנָן בְּאַמְתָּ א"א לְהַתְּפַלֵּל לְכַתַּחֲזִילָה מְעָרִיב מְפָה"מ וְרַק בְּדִיעֵבֵד יְצָא אִמְנָם זֶה קֹשָׁה עַל הָרָא"ש דְרִישׁ בְּרִכּוֹת דְהָא בְדִף כ"ז מְבַעֲרִי לָן אִי הִלְכָה כִּר' יְהוּדָה דְאָמֵר דְזְמַן מְנַחָה הֵוִי רַק עַד פְּלַג הַמְּנַחָה אוֹ לֹא וּפְשִׁיט לִי מְדַרְב צְלִי שֶׁל שְׂפַת בְּעָרֵב שְׂפַת ש"מ הִלְכָה כִּר"י וְדַחֵי אֲדַרְבָּא מְדַר"ה וְרַבְּנֵן לֹא מְצַלִּי עַד אוֹרְתָא ש"מ אֵין הִלְכָה כִּר"י וּמְסִיק וְהַשְּׂתָא דְלֹא אִיְתָמֵר הִלְכָתָא לֹא כְּמַר וְלֹא כְּמַר דְעֵבִיד כְּמַר עֵבִיד וְדְעֵבִיד כְּמַר עֵבִיד וּמֵאִי מוֹכִיחַ מְר"ה דִּס"ל דְלֹא כִּר"י דְלָמָּא ס"ל לִר"ה כִּר' יוֹחֲנָן דְגַם בְּעַרְבִית צָרִיף לְסִמּוֹן וּמִש"ה אַע"ג דִּס"ל בְּמְנַחָה כִּר' יְהוּדָה דְלֹא הֵוִי רַק עַד פַּה"מ וּא"כ מְצַד הַתְּפַלָּה הִי יְכוֹל לְהַתְּפַלֵּל מְעָרִיב מ"מ הִי מְוֹכְרָח לְהַמְתִּין עַד צֵה"כ שְׁיִגִיעַ זְמַן ק"ש כְּדִי לְסוּמְכָה לְגְּאֹלְהָ וְכִינוּ דְמַרְב מוֹכַח דְהִלְכָה כִּר"י וּמְר"ה הָא אֵין רֵאִי פְלַל דְלֹא ס"ל כִּר"י בְּזְמַן הַתְּפַלָּה הִלֵּא צָרִיף לְהִיּוֹת הִלְכָה כִּר"י וְהִיאָה קְאָמֵר דְעֵבֵד כְּמַר עֵבִיד וְיְכוֹל לְהַתְּפַלֵּל מְנַחָה אַחַר פְּלַג וּמְוֹכְרָח ע"כ כִּר"ת דִּלְר' יְהוּדָה גַּם זְמַן ק"ש מִתְּחִיל מְפַלַּג הַמְּנַחָה וּצ"ע לְכַאוּרָה דְבְרֵי הָרָא"ש וְהַנְּרָאָה לִישֵׁב דְבְרֵי הָרָא"ש בְּטוֹב דְהָא וּדְאִי דְלְכַאוּרָה קֹשָׁה עַל הָהּ סוּגְיָה דְמְדַקְדַּק מְדַר"ה דְלֹא מְצַלִּי עַד אוֹרְתָא ש"מ דִּס"ל דְלֹא כִּר' יְהוּדָה דִּס"ל לְהַגְמֵר דִּלְר"י מְפִינוּ שְׁנִשְׁלַם זְמַן מְנַחָה צָרִיף לְהַתְּחִיל זְמַן מְעָרִיב וְהָרִי גַם לְפִי ר"ת דִּס"ל דִּלְר"י מִתְּחִיל זְמַן ק"ש מְפָה"מ מ"מ קֹשָׁה דְהִיאָה תְלוּי זֶה בְּזֶה וְדְלָמָּא בְּהָא דִּס"ל לִר"י דְזְמַן מְנַחָה הֵוִי רַק עַד פַּה"מ ס"ל לִר"ה כִּר"י וּמָה דִּס"ל דְזְמַן ק"ש מִתְּחִיל מְפָה"מ לֹא ס"ל לִר"ה כִּר"י וּמִש"ה הַנְּצָרָה לְהַמְתִּין בְּמְעָרִיב עַד צֵה"כ אַע"ג דְזְמַן מְנַחָה נִשְׁלַם מְקוֹדֵם

דאין לומר דס"ל להגמ' דזה תלוי בזה ומיד שמשלים מנחה מתחיל זמן ק"ש של מעריב דהא ודאי דזה אינו דהרי אחר צה"כ בודאי דכ"ע מודים דאי אפשר להתפלל מנחה דאפי' רבנן דפליגי על ר"י לא קאמרי דזמן מנחה רק עד הערב ולא יותר דאחר צה"כ הא אי אפשר להקריב שום קרבן דביום צותו פתיב וא"כ מנחה דהוי נגד תמיד של בין הערבים הא א"א להתפלל אחר צה"כ לכ"ע ונהרי אפ"ה קאמר ר' חגיגא בריש ברכות דזמן ק"ש של ערב הוי משקעני נכנס לאכול פיתו במלח ור' אהא קאמר שם משעה שרוב בני אדם נכנסין להסב ונהוי יותר מאוחר משיעורא דעני וכמו שפרש"י שם להד' ואמרינן שם בגמ' דשיעורא דעני הוי מאוחר משיעורא דכהנים נכנסין לאכול בתרומתו ושיעורא דכהן הא מבואר להד' בגמ' שם דהוי צה"כ הרי חזינן להד' דלר"ח ור"א אע"ג דנדאי פלה זמן מנחה בצה"כ מ"מ לא מתחיל זמן ק"ש רק הרבה יותר אחרי כן ואינו מוכרח להיות תיכף משנשלם זמן מנחה להתחיל זמן ק"ש וכמו כן יש להוכיח דהא התוס' פתבו במס' זבחים דף נ"ו דהא דאמרינן שם דדם נפסל בשקיעת החמה היינו בהתחלת השקיעה דהוי שיעור ארבעה מילין קודם צה"כ ולדידהו הא ודאי דכ"ע מודים דלא הוי זמן מנחה רק עד התחלת שקיעה וכמו שהאריף בזה השאגת ארי' בסי' י"ז ונהרי לכל התנאים שפביא הגמ' בריש ברכות לא הוי אז זמן ק"ש דהא היותר מקדים שם הוי ר' אליעזר וקאמר משעה שקדש היום בערבי שבתות דהיינו התחלת בין השמשות דהוי לכל היותר רק תלתא רבעי מיל קודם צה"כ ור"מ קאמר שם דזמן ק"ש הוי משעה שהכהנים טובלין וא"ל ר"י ונהלא פהנים מבעו"י הם טובלין ופריף בגמ' שפיר קאמר לי' ר"י ומשני דר"מ קאי על בה"ש דר' יוסי דהוי פהרי עין קודם צה"כ וקודם לזה יכולין לטבול הרי דס"ל להגמ' דלכל הני תנאי אין סברא פלל להקדים זמן ק"ש קודם שיעור בה"ש הגדול דהיינו תלתא רבעי מיל ונהרי זמן מנחה פבר נשלם מהתחלת השקיעה דהוי שלשה מיל ורביע קודם בה"ש הרי דק"ש אינו מוכרח להיות תיכף אחר שנשלם זמן מנחה וא"כ מאי מוכיח מר"ה מדלא מצלי עד אורתא דלא ס"ל כר"י דלמא בעיקר זמן התפלה של מנחה ס"ל כר"י דהוי רק עד פה"מ ורק בזה דזמן ק"ש ס"ל לר"ה דלא הוי רק מצה"כ ומש"ה לא התפלל מעריב מקודם משום דס"ל כר' יוחנן דגם במעריב צריף לסמוך גאולה לתפלה ואפי' לר"ת קשה כל זה דאע"ג דר' יהודה ס"ל דזמן ק"ש הוי מפה"מ מ"מ הא טעמו משום דלא דריש ובשכבף וכמש"כ התוס' בריש ברכות בד"ה אלר"י ואין זה תלוי פלל במה דס"ל דמנחה נשלם אז וכמו דמוכח מפל הני תנאים שהבאנו וא"כ הא י"ל דבזמן ק"ש הוא דלא ס"ל לר"ה כר"י וע"כ הנראה מוכרח דהא דמדקדק הגמ' מדר"ה דלא כר"י אין הפנונה דאי כר"י א"כ מיד אחר שהשלים זמן מנחה צריף להתחיל זמן מעריב דזה אינו הוכחה פלל פנין דחזינן דכולהו תנאי הנ"ל ס"ל דאע"ג שנשלם מנחה מ"מ לא הגיע זמן ק"ש וממילא א"א להתפלל מעריב לר' יוחנן דמצריף להסמיך גם במעריב רק ההוכחה של הגמ' הוי להיפוך דכיון דלר"ה אי אפשר להתפלל מעריב בודאי יוכל להתפלל מנחה אפי' אחר פה"מ דס"ל להגמ' דכל טעמו של ר"י דקאמר עד פלג המנחה הוי רק משום דס"ל דמשמאילף מתחיל זמן מעריב אבל אם לא הי' אז זמן מעריב לדיד' ודאי דיכול להתפלל מנחה אז דלא דמי להא דאמר ר' יהודה דזמן שחרית הוי רק עד ד' שעות ולא יותר דהא הוי משום דס"ל דתמיד של שחר לא קרב אחר ארבע שעות דגבי תמיד של שחר הא כתיב בפוקר ואחר ד שעות ס"ל לר"י דלא נקרא פוקר

בגמ' דף כ"ז אָבֵל בְּהָא דְאַחַר פְּלַג הַמְּנַחָה הָא גַם ר"י מוֹדֵה דְאֵם גְּאָנְסוּ וְלֹא הִקְרִיבוּ הַתְּמִיד קוֹדֶם דְיָכוֹל לְהִקְרִיבוּ עַד הָעֶרֶב דְכָל זְמַן דְהוּי עֲדִינָן יוֹם מְקַרֵי שְׁפִיר בֵּינָן הָעֶרְבִים וְא"כ אֲמַאי לֹא יִתְפַּלֵּל מְנַחָה אִם לֹא הִתְפַּלֵּל מִקּוֹדֶם בֵּינָן שְׁפִיטָה לְהִקְרִיב הַתְּמִיד עֲדִינָן וְנִרְאִיתִי לְהַש"א בְּסִי' י"ז שְׁחַתַּר לִיתֵן טַעַם דְר"י ס"ל דְאַחַר פּה"מ אָסוּר לְהִקְרִיב הַתְּמִיד וְהוּא דְבָר חֲדָשׁ וְהָרִי הָרַמְבַּ"ם פֶּתַח בְּפ"א מַה' תְּמִידִין דְנִמְנֹו פֶּל הַיּוֹם אַע"ג דְפֶסֶק פְּאָן דְעֵבֶד פְּמַר עֵבֶד הָרִי דְגַם לְר"י פֶּשֶׁר עַד הַלְיָלָה.

שׁוּב מְצִאתִי שֶׁכ"כ לְהִדְיָא הַלַּח"מ בְּפ"ג מַה' תְּפִלָּה דְגַם ר' יְהוּדָה מוֹדֵה דְכָשֶׁר עַד הַלְיָלָה יַעו"ש וְע"כ דְטַעְמוֹ שֶׁל ר"י הוּי מְשׁוּם דְאַחַר פּה"מ פְּכָר הַגִּיעַ זְמַן תְּקִנָּה שֶׁל תְּפִלַּת מְעָרִיב בֵּינָן דְלַעוֹלָם הָיוּ מְקַדְמֵי לְהִקְרִיב הַתְּמִיד וְהִי בְּפּה"מ מִתְחִיל זְמַן הַקְּטֵרַת אֵיבָרִים וּפְדָרִים וְחִיָּקְנוּ אִז תְּפִלַּת מְעָרִיב נִשְׁלַם זְמַן מְנַחָה לְר"י בֵּן נֵרָא' בְּיָאוּר הַגַּמ' וְלֹא דְהַגְמַר' ס"ל דְמְעָרִיב תְּלוּי מִיָּד שֶׁנִּשְׁלַם מְנַחָה רַק לְהִפּוּף דַּס"ל לְהַגְמַר' דְגַם ר"י אֵינּוּ אוֹמֵר בֵּן רַק מְשׁוּם דַּס"ל דְמְעָרִיב מִתְחִיל אִז אָבֵל אִם לֹא הָיָה מִתְחִיל אִז זְמַן מְעָרִיב וְדַאי דְיָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל מְנַחָה וּמַש"ה מְדַקְדָּק הַגְמַר' שְׁפִיר מְדַר"ה דְלֹא מְצַלֵי עַד אֲוֹרְתָא הָא מְוֹכְרָח דְלֹא כְר"י דְאַפְי' אִם נֹאמֵר דְטַעְמוֹ שֶׁל ר"ה הוּי מְשׁוּם דַּס"ל דְלֹא הַגִּיעַ זְמַן ק"ש וְס"ל דְצָרִיף לְסַמְוֵה מ"מ יְהִי מְאִיזָה טַעַם שְׁיִהְיֵי בֵּינָן דַּעכ"פ לֹא הוּי זְמַן מְעָרִיב עֲדִינָן וְאִי אֲפֹשֶׁר לוֹ לְהִתְפַּלֵּל אִז מְעָרִיב מִמִּילָא צָרִיף לְהִיּוֹת זְמַן מְנַחָה בֵּינָן דְהוּי עֲדִינָן יוֹם וְכָשֶׁר לְהִקְרִיב בּוֹ הַתְּמִיד אִם לֹא הִקְרִיבוּ מִקּוֹדֶם אָבֵל הֵיכָא דַּאי אֲפֹשֶׁר לְהִקְרִיב הַתְּמִיד פְּגוּן אַחַר צַה"כ אוֹ מִהִתְחִלַּת שְׁקִיעָה לְהַתּוֹס' דְנִבְחִים וְא"כ הָא שׁוּב אִי אֲפֹשֶׁר לְהִיּוֹת עוֹד זְמַן מְנַחָה מְצַד עֲצָמוֹ אֵין הַכְּרַח פְּלַל שְׁיִתְחִיל זְמַן מְעָרִיב וְכַמוֹ דְחֻזִּינוּ דַּס"ל לְר' חֲנִינָא דְזַמַּן ק"ש הוּי מְשִׁהֲעֵנִי נִכְנָס לְאַכּוֹל דְהוּי מְאַוְחָר מְצַה"כ מִמִּילָא הָא מְוֹכְרָח לְהִתְאַחַר זְמַן מְעָרִיב לְמ"ד דְצָרִיף לְסַמְוֵה וְא"כ נִיחָא גַם לְהֵרָא"ש דְשְׁפִיר מְדַקְדָּק מְדַר"ה דְלֹא כְר"י אֲכַן אִם בֵּן הָרִי שׁוּב מְוֹכְרָח כְר"ת מְדַחֲזִינוּ דְהַגְמַ' מוֹכִיחַ מְדַר"ה דְלֹא כְר"י דַּע"ג דִּי"ל דְטַעַם שֶׁל ר"ה הוּי מְדַמְצָרִיף לְסַמְוֵה גְּאוּלָּה לְתַפְלָה מ"מ מִמִּילָא מוֹכַח דְלֹא כְר"י א"כ הָא לְדִידִן דְקִי"ל כְר' יוֹחֲנָן דְצָרִיף לְסַמְוֵה גַם בְּשֶׁל עֶרְבִית הָא ע"כ א"א לְהִתְפַּלֵּל מְעָרִיב מִפּה"מ וְשׁוּב מוֹכַח דְלֹא כְר' יְהוּדָה וְע"כ זְמַן מְנַחָה נִמְשָׁף גַם אַחַר פּה"מ וְהִיאָף קָאמֵר דְהִשְׁתָּא דְלֹא אֵיתָמֵר הַלְכָתָא דְעֵבֶד פְּמַר עֵבֶד דְהָרִי בֵּינָן דַּא"א לְהִתְפַּלֵּל מְעָרִיב מְשׁוּם סְמִיכָה הָא הוּי עֲדִינָן זְמַן מְנַחָה וְא"כ גַּם בְּדִיעֵבֶד דְהִתְפַּלֵּל מְעָרִיב אִז לֹא יֵצֵא דַּע"ג דְמְשׁוּם סְמִיכַת גְּאוּלָּה א"צ לְחֻזּוֹר וּלְהִתְפַּלֵּל מ"מ בֵּינָן שְׁהוּא עֲדִינָן זְמַן מְנַחָה הָא וְדַאי לֹא הוּי זְמַן מְעָרִיב פְּלַל וְהוּי כְּהִתְפַּלֵּל קוֹדֶם זְמַנּוֹם בְּדִיעֵבֶד לֹא יֵצֵא וְשׁוּב מְוֹכְרָח כְר"ת דְגַם זְמַן ק"ש מִתְחִיל מִפּה"מ לְר' יְהוּדָה זֶה אֵינּוּ דַּע"ג דְצָרִיף לְסַמְוֵה מ"מ שְׁפִיר י"ל דַּמ"מ פְּכָר הַגִּיעַ זְמַן הַתְּקִנָּה שֶׁל תְּפִלַּת מְעָרִיב וְנ"מ דְהָא בְּעֶרֶב שְׁבֵת אִם יִרְצָה לְהוֹסִיף מְחוּל עַל הַקּוֹדֶשׁ כ' הָרָא"ש וְהָר"י דְלֹא חִיָּשִׁינָן לְהָא דְסְמִיכַת גְּאוּלָּה לְתַפְלָה וְא"כ הָא שְׁפִיר י"ל דְכָבֵר הַגִּיעַ זְמַן מְעָרִיב וְכַגּוּן הֵיכָא דְלִיכָא מְשׁוּם סְמִיכַת גְּאוּלָּה וּמִמִּילָא נִשְׁלַם זְמַן מְנַחָה וְלִיכָא רְאִיָּה מְהָא דְקִי"ל כְר' יוֹחֲנָן דְהִלְכָה דְלֹא כְר' יְהוּדָה וְרַק מְהָא דְר"ה דְלֹא הוּי מְצַלֵי עַד אֲוֹרְתָא וְאַפְי' בַּע"ש וְס"ל דְגַם מְשׁוּם הוֹסְפָה מְחוּל עַל הַקּוֹדֶשׁ אִי אֲפֹשֶׁר לְהִקְדִּים זְמַן מְעָרִיב אוֹ מְשׁוּם דַּס"ל דְגַם בְּמִקּוֹם מְצִנָּה צָרִיף לְסַמְוֵה אוֹ דַּס"ל דְתוֹס' שְׁבֵת לֹא הוּי מְצִנָּה וְא"כ הָא לְעוֹלָם לֹא הוּי זְמַן מְעָרִיב אִז מוֹכִיחַ הַגְמַרָא שְׁפִיר דְלֹא כְר"י אָבֵל לְר' יוֹחֲנָן אַע"ג דַּס"ל דְגַם בְּמְעָרִיב צָרִיף לְסַמְוֵה אֵין לְהוֹכִיחַ דְלֹא כְר"י

דס"ל דמשום הוספה א"צ לסמוך ושפיר נקרא דהגיע זמן שנתקן תפלת מעריב וכו"י ושפיר אמרי דעביד פמר עביד ולפי"ז שוב אין אנו צריכין לדוןקו של הרא"ש שכ' על קא דרב דצלי של שבת בער"ש דלמא ס"ל פריב"ל דנדאי דהוי דחוק דהא בדר' ד' תניא פנותיה דר' יוחנן רק נאמר דרב משום הוספה מחויל על הקודש לא חנייש לסמיכה וכמו דמוכרח לומר פן מהא דמסיק דעביד פמר עביד אע"ג דקיי"ל כר' יוחנן ומש"ה כ' הרא"ש בפסק תפלת השחר הו סברא דאפ"י לפמש"כ הרא"ש בריש ברכות דלמא ס"ל פריב"ל ג"כ מוכרח הו סברא מהא דאמרי דעביד פמר עביד.

והא דלא כ' הרא"ש בריש ברכות תי' זה דמשום הוספה לא חיש לסמיכה הוא משום דא"כ עדיין הוי מוכח כר"ת מהא דשאל ר' ירמיה לרב מי בדלת הרי דנסתפק דלמא לא קיבל שבת וא"כ תיקשה היא ס"ד דלא קיבל א"כ הא צריה לסמוך ובע"כ מוכרח כר"ת דגם זמן ק"ש מתחיל מפה"מ ורב קרא גם ק"ש ומש"ה כ' הרא"ש דלמא ס"ל פריב"ל ובזה מדוקדק ג"כ היטב הא דכ' הרא"ש דלמא דלכאורה ק' למה כ' בלשון ספק דלמא דהא לדידיה ע"כ ס"ל פן ולפי"ז ניחא דהא י"ל דמשום הוספה הוא דלא סמך רק דתיקשה דא"כ מאי נסתפק ר' ירמיה ולזה פתב דלמא ס"ל פריב"ל פ"י דר' ירמיה נסתפק דלמא ס"ל לרב פריב"ל דבמעריב א"צ לסמוך פלל ודברי הרא"ש מיןשבים בלי שום סתירה פלל: סימן י' יחקור קצת באב אם יכול לעשות לאחר שליח עבורו למול את בנו או לא דצריה דוקא שימול בעצמו אם יכול: פתב הרא"ש בחולין פ' פסוי הדם באחד שאמר למולה שימול בנו וקדם אחר ומל אותו דפטור ליתן לראשון עשרה זהובים דבמה שאמר לו האב שימול לא זכה בהמצוה ולא דמי לכיפוי דאמרה תורה ושפך נכסה מי ששפך נכסה וכן האב שחייב למול בנו ורצה למולו וקדם אחר ומל חייב אבל אם אין האב רוצה למולו פל' ישאל חייבים למולו ובדיבור שאמר האב לא זכה בה ועי' בש"א חו"מ שדקדק מדברי הרא"ש דאם האב יכול למול אסור לו לצוות לאחר למול ומבטל מ"ע וכן הוא מבואר בד"מ ביו"ד סי' רמ"ג שכתב בשם או"ז שאסור לו לכבד לאחר וכ' ע"ז הד"מ וצ"ע מ"ש ממצוה אחרת שיכול לעשות שליח וראיתי בתב"ש סי' כ"ח ס"ק י"ד שהקשה על הש"א מהא דבשבת דף קל"ג איתא בש"ר אע"פ שיש בהרת יקוץ ופריה למה לי קרא הא הוי דבר שאינו מכנין ומשני באומר אבי הבן לקוץ בהרתו קמכנין ופריה ואי איכא אחר ליעבד אחר דאר"ל פל' מקום שאמה מוצא עשה ול"ת אם אתה יכול לקיים שניהם מוטב ואם לאו ידחה כו' ומשני בליכא אחר ולהש"א הו פשול אחר מבטל האב מ"ע דאורייתא: והנה גונשיא זו לכאורה יש לדחותה דהא בכחופות דף מ' פתבו התוס' דקוצץ בהרתו הוי עשה ול"ת והא דמילה דוחה אותה משום דנכרתו עליה י"ג בריתות וכ"כ התוס' בשבת דף קל"ב בד"ה האי נהרי הו סברא די"ג בריתות לא שנייה רק על עיקר מצות מילה אבל מה דאיכא במילה מצוה מיוחדת על האב יותר מעל אחר הרי על זה לא נכרתו הני י"ג בריתות וא"א לה לדחות עשה ול"ת של בהרת ורק עיקר מצות מילה דוחה לה וזה הא אפשר לקיים ע"י אחר ומש"ה פריה שפיר אמנם מ"מ נראה מהו סוגיא דשבת מוכח דלא פשה"א דמילה ג"כ אפשר ע"י שליח דהנה בעיקר הפלל שאמר ר"ל דכל מקום שאמה יכול לקיים שניהם אין עשה דוחה ל"ת הנראה דלא הוי רק אם זה האדם בעצמו יכול לקיימו בלא דחיה של הל"ת אבל אם הוא אינו יכול לקיים בלא דחיה אע"ג דהו עשה יוכל להתקיים ע"י אחר בלא דחיה לא מקרי פלל יכול

לקיים שניהם כיון דגם עליו איכא המצוה ואם יעשנה אחר הא לא יקימנה הוא וכו' מה מיושב מה דהקשה השאגת ארי' בסי' כ"ט על הרמב"ם דס"ל דהא דשרי פלאים בבגדי פהונה הוי משום עשה דוחה ל"ת פכלאים בציצית דא"כ יהיה אסור לכה"ג לעבוד דהא אפשר בהקדוה דלא יהיה בו פלאים רק באבנט ובכה"ג יהיה פלאים גם בחושן ואפוד ולפי"ז ניקח דוה לא מקרי יכול לקיים שניהם לגבי כה"ג דמחויב ג"כ בעבודה והנראה עוד ראיה לזה דבגזיר דף נ"ז קאמר ר"ה דהמקיף את הקטן חייב ורב אדא בר אבהו סבר דאיתקש מקיף לניקף וכל היכא דניקף לא הוי בר חיובא גם מקיף פטור והקשו התוס' דלר"א נקיש ג"כ ניקף למקיף ואם המקיף אינו בר חיובא יהיה גם הניקף פטור ויהיה מותר להיות ניקף מן העו"ג ומירצו דעיקר חיובא דקרא קאי על ניקף ומדע דאל"כ במצורע אמאי דחי לאו דהקפה והא אפשר לקיים שתייהו שיקיפנו אשה או קטן או עו"ג ולכאורה עדיין קשה דנהי דר"א מודה דהניקף עובר גם אם המקיף אינו בר חיובא מ"מ אפתי יהיה אסור לגדול להקיף את המצורע דהא אפשר ע"י קטן דנהי דלגבי חיוב של הניקף לא יתקן בזה מ"מ הא המקיף לא יהיה עובר ויתקן האיסור גבי המקיף ובנדאי אין לומר דבאמת היו מהדרים שיהיה המקיף קטן והתוס' לא הקשו רק דלר"א אם נקיש ניקף למקיף ואם המקיף קטן גם הניקף אינו עובר א"כ הא לא משפחת לה גבי מצורע עשה דתגלחת דוחה לאו דהקפה נהרי ביבמות דף ה' ובגזיר דף נ"ח יליף מקרא דראשו דעשה דתגלחת דוחה ללא דהקפה ועל זה תירצו דהניקף לעולם עובר ושפיר צריף קרא דראשו אבל באמת היו מהדרים אחר מקיף קטן פדי שהמקיף לא יעבור ועי' בשבועות דף ג' בתוס' ד"ה ועל שהקשו להדיא רק על הפסוק אמנם זה אינו דנדאי דוחק לומר דלעולם היה המקיף רק קטן דלא אשתמיט הגמרא בשום דוכתא לאשמעינו הך חידושא ואין לומר כיון דס"ל לר"א דמותר להקיף הקטן דכיון דניקף לא הוי בר חיובא גם המקיף אינו עובר ומש"ה כיון דלגבי הניקף נדחה הל"ת דהקפה דלגבי דידיה הא מוכרח להיות ע"י דיחוי דהניקף הא עובר גם אם יהיה המקיף קטן ומש"ה ממילא מותר גם לגדול להקיפו זה אינו דהא נדאי דהקשה של ר"א לא שייף רק היכא דהניקף לא הוי בר חיובא פלל וכגון קטן אבל במצורע הא הוי בר חיובא ואסור בהקפה ורק הקפה זו בלבד הותרה לו וגם זו לא הוי אלא בגדר דיחוי משום דא"א בענין אחר נדאי דלא שייף לומר דגם על המקיף ליכא הל"ת וע"כ גם לגבי המקיף הוי רק משום עשה דוחה ל"ת וא"כ קשה יקיפנו קטן ועוד דלר"ה דלא ס"ל הך היקשא וקאמר דגם המקיף את הקטן חייב הא לדידיה נדאי תיקשה דיהיה אסור לגדול להקיפו וכבר כתבנו דדוחק גדול לומר דבאמת היה ההקפה ע"י קטן ועוד דנהרי קושיא זו תיקשה גם על גזיר דיהיה אסור לגדול להקיף את הגזיר ומלבד דדוחק לומר דבאמת היה המקיף קטן עוד תיקשה מהא דאיתא בגזיר דף כ"ט דהאיש מדיר את בנו בגזיר וקאמר ר' יוחנן דהוי הלכה למשה מסיני ור"ל קאמר דהוי מדרבנן לחנכו במצות ופריף לר"ל והא קעביד הקפה ומשני קסבר ר"ל הקפת פל הראש לא שמה הקפה ומאי פריף נהרי לא מדירו רק בעודו קטן וע"ש בגזיר דף ל"ד בתוס' ד"ה הניחא דבהגדיל באמצע הגזירות פקע מגיה הגזירות וא"כ הא לא משפחת לה תגלחתו רק בעודו קטן והא דפריף בגמרא והא קעביד הקפה ע"כ לא הוי רק אליבא דר"ה דס"ל דגם המקיף את הקטן חייב ואפתי מאי פריף נמא דגם המקיף היה אשה או קטן דליכא שום איסורא לא על המקיף ולא על הניקף ובשלמא

אם נאמר דבכל נזיר הנה המקיף גם ישראל גדול פריה שפיר דהרי מהא דקתני המשנה סתמא האיך מדיר בנו בנזיר משמע דדינו ככל דין נזיר גדול וגם בו לא היו מהדירים אחר אשה או קטן ועיי' בסי' ב' שכתבנו דבלא"ה מוכרח לפרש פן פל הו' סוגיא דנזיר דפריה שם פמה קושיות והפל הוי משום דנקט סתמא מפלל דדינו בנזיר גדול אבל אם נאמר דבנזיר גדול ג"כ הו' מוכרח לר"ה להקיפו אשה או קטן א"כ מאי פריה הו' אכל לקברינו ניחא דלכ"ע הנה שרי לגדול להקיפו מצורע ונזיר דמה דיוכל להתקיים ע"י אשה לא מקרי פלל יכול לקיים שניהם לגבי דידיה דהוא רוצה לקיים את המצוה ומש"ה גם באיפא אשה או קטן מותר לגדול להיות מקיף והתוס' לא הקשו בנזיר ובשבועות לר"א בר"א רק דאי נאמר דמקשינו ניקף למקיף ואם המקיף לאו בר חיובא גם הניקף אינו עובר א"כ הו' יתיר מוכרח להיות המקיף דוקא אשה או קטן פדי שלא יעבור הניקף על ל"ת דלגבי הניקף הו' מקרי שפיר יכול לקיים שניהם דהניקף הו' יקיים המצוה גם אם יקיפו אשה והיא נדחה הל"ת דניקף והוכיחו מזה דלא מקשינו ניקף למקיף והו' עובר בכל גונו ומשום המקיף לא מהדרינו אחר אשה וקטן כמו שכתבנו דהו' רוצה לקיים מצות הקפה ובסברא זו יתורצו פמה קושיות ממחברים בכמה דוכתי שהקשו הו' יכול לקיים שניהם והפל ע"י אחר ולדברינו ניחא ולא רציתי להאריך בהם ולהביאם אחרי שהדברים ברורים אצלי והו' דאי תאמא דף ו' דאי טומאה דחוייה בציבור מהדרינו אטהורין אע"ג דהטמאין לא יקיימו המצוה אין סתירה לדברינו דהרי טומאה אינה דחוייה רק בקרבן ציבור וא"כ אין הדיחוי משום מ"ע שעל הפהנים לעבוד רק נדחה משום מצות קרבן ציבור פי היכי דהציבור יקריבו קרבנם משום זה הו' דנדחית טומאה ולענין הקרבת הציבור הו' ליכא נ"מ מי יקריבו ומש"ה אי איפא טהורין אסור לטמאין ובלא"ה לא קשה פלל משם פיון דהוי דחוי' א"כ הו' יש יותר מצוה בהקרבן שיוקרב בטרה והיא נעשהו בטומאה פיון דאפשר להקריבו בטרה ויהיה יותר מן המוכרח ופשוט הו'.

וא"כ הו' קשה הו' דפריה בשבת על הו' דאומר אבי הבן לקוץ בהרתו קמכוין ואי איפא אחר ליעבד אחר דאר"ל כו' ומשני בליכא אחר ונהרי פיון דבליכא אחר נדחה הו' דקציצת בהרת מפני מצות מילה א"כ אפי' איפא אחר צריה להיות נדחה משום דהאב בעצמו רוצה למולו ומה שיכול להימול ע"י אחר אין זה יכול לקיים שניהם פלל ומוכרח ע"כ דהו' דפריה ליעבד אחר היינו האחר ימול בשליחותו של האב ונמצא דהו' בעצמו יקיים המצוה וגם לגבי דידיה הו' יכול לקיים שניהם דמשום הו' דמצוה בו יותר מבשלוחו הו' נדאי דאין ל"ת נדחה דלא הו' רק הידור מצוה ואי דא"כ הו' קשה גבי הקפת מצורע ונזיר אמאי מותר לגדול להקיפו הו' גם הו' יכול לקיים המצוה במה שיעשה אשה לשלוח שתקיף עבירו זה אינו דא"כ מוכרח דגם הו' מותר להקיף דאם נאסר לו להקיף ממילא אי אפשר לו לעשות שליח דהו' פיון דאיהו לא מצי עביד לא מצי למיעבד שליח אבל בהו' דאומר אבי הבן לקוץ בהרתו מכוון הו' גם האב בעצמו יכול לקיים המצוה זו למולו אם לא הנה איכפת ליה בהבהרת ורק משום שרצונו גם לקוץ בהרת שפיר פרכינו דליעבד אחר בשליחותו והאחר הו' לא יכוון לקציצת בהרת ובכה"ג הו' לא הו' בכלל דאיהו לא מצי עביד דבלא פונוה לקוץ בהרת גם איהו יכול למול וה"ז דומה לשולח שולחו לקדש אשה במקום פלוני דמהני אע"ג דאיהו אינו באותו מקום שעומדת

בו האשה ועד פאן לא אמרי' דמה דאיהו לא מצי עביד לא מצי עביד שליח רק היכא דמצד עצם הדבר א"א לו לעשות וכמו זר בעבודה ועכ"פ הא חזינו דכשהאב עושה שליח למול מקנים איהו המצנה ומוכרח דגם מילה אפשר ע"י שליח וכהד"מ והנה לכאורה גם זה יש לדחות בהסברא שכתבנו לדחות עיקר ראיתו של התב"ש דהש"ף ס"ל דבמילה איפא ב' ענינים עיקר מצות מילה דהוי על כל ישראל ומצנה המיוחדת דהוי על האב דלכתחילה מצנה על האב למול בנו ואם לא מל האב מחייבי בי דינא למולו ולעולם י"ל פהש"ף דמהא דהקפידה התורה דלכתחילה מול האב ונא אחר אי אפשר להאב לעשות מצנה זו ע"י שליח אבל עיקר המצנה דהוי על כל ישראל וכגון בלא מלו אבנה יכול אחר לעשות חבירו שליח שימול בשליחותו וא"כ הא נדאי דעל האב מלבד המצנה המיוחדת אשר עליו לא גרע מכל ישראל דאם לא מלו אביו חייבין למולו ומשום שהוא אביו לא גרע מאחר וא"כ אם האב עושה לאחר שליח הגם דס"ל להרא"ש דאינו מקנים המצנה המיוחדת שעליו יותר מעל כל נהוי בלא מלו אבנה מ"מ עיקר מצות מילה הוא מקנים דבזה יכול לעשות שליח נהוי פאילו הי' מל בן של אחר שלא רצה אביו למולו ומש"ה שפיר הש"ף דאם מצנה לאחר מבטל מ"ע היינו אותה מצנה המיוחדת שעל האב דלזה לא מהני שליחות פינון דחזינו דהתורה הקפידה דהוא דוקא מול את בנו לא מהני בו שליחות ג"כ ומ"מ פרי' הגמ' דליעבד אחר בשליחותו של האב ויקנים האב עיקר מצות מילה ונהגם דהמצנה המיוחדת שעליו לא יקנים ע"י השליח מ"מ הא בשביל זה אי אפשר לדחות העשה ול"ת של קציצת הבהרת וכמש"כ בראשית דברינו דעל הך מצנה הא ליפא י"ג בריתות וגם דברי הרא"ש דפטרן מעשרה זהובים ניחא דבדיבור שאמר האב להמהיל למול לא זכה בהמצנה ומיד שהאב אומר לו שימול הוי כמו לא רצה האב למולו ונהי דאם ימול בשליחותו של האב יקנים האב המצנה כדמוכח מהא דשבת מ"מ הא ע"י שליח לא מהני רק לעיקר המצנה ושוב הוי האב ככל ישראל ולא יפהפחו של האב בו מכל ישראל וכל אחד יכול למולו אם ירצה אמנם זה אינו דנדאי דלכאורה נראה הסברא להיפך ממש דאפי' אם נאמר דלא פהרא"ש וגם במילה שייך שליחות זהו רק היכא דהאב רוצה למולו וא"כ המצנה מיוחדת רק עליו יותר מעל אחרים ושייך לומר דהאב יכול לעשות שליח עבורו אבל היכא דליפא אב ונהיוב הוי על כל ישראל נדאי נראה דלא שייך כלל לומר שאחד יעשה חבירו שליח עבורו פינון דגם על השני איפא החיוב כמו עליו א"כ כל מי שעושה חיובא דידי' הוא דקעביד ובכל מקום לא מצינו דין שליחות רק בדבר דחיוב זה הוי מיוחד רק על המשלם ולא על השליח שוב מצאתי להדי' בחידושי הרשב"א במס' שבת דף קל"ז שכתב בשם הרמב"ן דבמילת גר לא שייך שליח דכל מאן דמהיל מצנה דידי' עביד יעו"ש וכן כתב הר"ן בסוף פ' ר' אליעזר דמילה וא"כ מדפרי' בגמרא ליעבד אחר מוכח ע"כ דלא הוי כמי שלא רצה האב למולו דא"כ הא לא שייך שליחות ובע"כ מוכרח דכשמצנה לאחר נעשה שליח של האב והאב מקנים גם אותה מצנה דמיוחדת לו ונהי כמו שהאב רוצה למולו דאין לאחר למול וכמש"כ הרמב"ם בריש הל' מילה דאין מלין בנו של אדם שלא מדעתו וכ"כ הרמ"א ביו"ד סי' רס"א ומש"ה נעשה האחר שלווחו של האב שפיר פינון דהמצנה מוטל רק על המשלם ולכאורה עדיין אין מזה גושף' על הרא"ש דהא י"ל דהרא"ש חולק ע"כ על עיקר סברתו של הרמב"ן ורואיה לזה דהא הרמב"ן כתב.

סְבָרָא זוּ לַיִשְׁב גִּירְסַת הָאֵלֶפֶס בְּשִׁבְת דְּגוֹרְס דְּהַמְל גְּרִים מְבָרַף א' קב"ו לְמוֹל גְּרִים וְעַל
זֶה הוּא דַּכ' הֶרְמֵב"ן הַטַּעַם דְּמְבָרַף לְמוֹל וְלֹא עַל הַמְּיֵלָה כְּמוֹ בְּמִילַת בֵּן מִשׁוּם דְּבַגְר לֹא
סָגִי דְלֹאוּ אִיהוּ מְהִיל בֵּינָן דְּהַחֵיב הָוֵי עַל הַפֶּל וְאִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹתוֹ ע"י שְׁלִיחַ דְּכָל דְּמְהִיל
מְצוּנָה דְּנַפְשִׁיהָ עֵבִיד וּא"כ הָרִי הָרֵא"ש כ' בְּשִׁבְת שָׁם דְּגַם לְגִירְסַתוֹ שָׁל הָאֵלֶפֶס מ"מ
בְּרַכָּה רֵאשׁוּנָה הָוֵי עַל הַמְּיֵלָה כְּמוֹ בְּבֵן וְהָרִי בְּפִסְחִים שָׁם פֶּתַב הָרֵא"ש בְּשָׁם הָרִיב"א
הַפֶּלֶל דְּמְצוּנָה שְׂאִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹתָהּ ע"י שְׁלִיחַ מְבָרַף בְּלִמ"ד וְשְׂאֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹתָהּ ע"י שְׁלִיחַ
מְבָרַף בְּעַל וּא"כ הָא מְוֹכְרַח דְּהָרֵא"ש ס"ל דְּגַם בְּגַר שְׁיָיָה שְׁלִיחוֹת מִדְּמְבָרַף בְּעַל וְלִדְיָדִין
הָא שְׁפִיר י"ל דְּעֵיקָר מְצַנַת מִיֵּלָה יוֹכַל לְהִיּוֹת ע"י שְׁלִיחַ רַק הַמְּיִנְחָדַת עַל הָאָב א"א ע"י
שְׁלִיחַ בֵּינָן דְּחֻזִּינָן דְּהַקְפִּידָה הַתּוֹרָה דְּנֻקָא שְׂיִמּוּל הָאָב מִש"ה אִי אֶפְשָׁר עַל יְדֵי שְׁלִיחַ
וּכְשֶׁעוֹשֶׂה שְׁלִיחַ הָוֵי כְּמִי שְׂלֵא רְצָה לְמוֹלוֹ וּמִש"ה אַע"ג דְּעֵיקָר הַמְּצוּנָה יוֹכַל לְהִיּוֹת ע"י
שְׁלִיחַ מ"מ הַשְּׁנִי פְטוֹר מִעֲשָׂרָה זְהוּבִים דְּכְשֶׁמְצוּנָה לְאַחַר הָוֵי פְלֵא רְצָה לְמוֹלוֹ וּכְאַחַר
עֲשָׂה שְׁלִיחַ לְאַחַר לְמוֹלוֹ דְלֹא זָכָה בּוֹ הַשְּׁלִיחַ וְכָל הַרוֹצֶה יוֹכַל לְמוֹל אֲמַנָּם מְהָא דַּס"ל
לְהָרֵא"ש דְּבַגְר מְבָרַף עַל הַמְּיֵלָה אִין רֵאָיָה דְּהָרֵא"ש חוֹלַק עַל סְבָרְתוֹ שָׁל הֶרְמֵב"ן דְּנֻדְאִי
דְּסְבָרְתוֹ שָׁל הֶרְמֵב"ן נְרָאָה פְּשׁוּט מְסָבְרָא וְגַם נְרָאָה לְהֵבִיא רֵאָיָה לְזָה מְהָא דְּבִיבְמוֹת דָּף
ק"ו אֲמַרִּין דְּחֻלִּיצָה מְנוֹטְעַת כְּשֶׁרָה וּמְפָרְשִׁין כְּגוֹן שְׂאֲמָרוּ לוֹ חֲלוּץ לָהּ ע"מ שְׁתַּתָּן לָהּ
ר' זוּז וּמְסִיק בְּכַתְּבוֹת דָּף ע"ד הַטַּעַם מִשׁוּם דְּחֻלִּיצָה א"א ע"י שְׁלִיחַ וּמִש"ה הַתְּנָאִי בְּטַל
הָרִי דְּגַם אֶחָד מִן הָאֲחִין לֹא יוֹכַל לַעֲשׂוֹת לְאַחֵיו שְׁלִיחַ עֵבִירוּ לְחֻלּוּץ וְהַטַּעַם כְּמִש"כ
הֶרְמֵב"ם בֵּינָן דְּגַם אִיהוּ מְחֻנְיָב בְּהָ פֶּל דְּעֵבִיד מְצוּנָה דִּידִין עֵבִיד וְהַגַּם דְּרֵאָיָה זוּ יֵשׁ לְדַחוֹת
דְּחֻלִּיצָה בֵּינָן דְּהָוֵי בְּגוֹפּוֹ שָׁל הַחֲלוּץ לֹא שְׁיָיָה פֶּלֶל שְׁלִיחוֹת וּכְמִש"כ הַתּוֹס' רִי"ד בְּרַפ"ב
דְּקִידוּשִׁין דְּבַכָּה"ג לֹא שְׁיָיָה שְׁלִיחוֹת וּכְמוֹ דְלֹא שְׁיָיָה שְׁלִיחוֹת בְּתַפְּלִין אֲבָל גַּם מִצַּד
הַסְּבָרָא נְרָאָה פְּהֶרְמֵב"ן וְהָא דַּס"ל לְהָרֵא"ש דְּבְּמִילַת גֵּר מְבָרַף עַל הַמְּיֵלָה י"ל הַטַּעַם
דַּס"ל דְלֹא שְׁיָיָה לְוֹמֵר לְמוֹל בֵּינָן דְּאִין חֵיב פֶּלֶל עַל יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל גְּרִים וְרַק פְּשְׁמַגְיָרִין
אוֹתוֹ אִינוּ גֵר עַד שְׂיִמּוּל וּא"כ הָוֵי כְּמוֹ שְׁחִיטָה דְּאִיתָא בְּפִסְחִים דָּף ז' דְלֹא מְבָרְכִין לְשַׁחֲט
דְּכִי לֹא סָגִי דְלֹא שְׁחִיטָה [בְּגַמ' שְׁלָנוּ הַגִּירְסָא וְכִי לֹא סָגִי דְלֹאוּ אִיהוּ שְׁחִיטָה אֲמַנָּם יְעִינָן
בְּהַשְּׁגַת הֶרְמֵב"ן בְּמִנְיַן הַמְּצוֹת שְׁהַשִּׁיג עַל הֶרְמֵב"ם שְׁמַנְהָ לְשַׁחֲט' בְּכָלֵל מ"ע וְהַקְשָׁה
עָלָיו הֶרְמֵב"ן מְהָא סוּגְיָ דְּפִסְחִים דְּאֲמַרִּין וְכִי לֹא סָגִי דְלֹא שְׁחִיטָה וּמוּכַח דְּכֵן הִי הַגִּירְסָא
שָׁלוּ דְלִגְיָרְסָא דִּידוֹן לֹא מְקַשָּׁה מִיַּדִּי] דָּאָם לֹא יִרְצָה לְאַכּוֹל בְּשָׂר א"צ לְשַׁחֲט פֶּלֶל וְגַם
בְּמִילַת עֶבֶד אַע"פ שְׁכָבֵר קָנָה אוֹתוֹ מִפֶּל מְקוּם הַרְשׁוֹת בִּידוֹ לְחַזוֹר לְמוּכָרוֹ וְרַק פְּשִׁירְצָה
לְהַחֲזִיקוֹ לְעֶבֶד מְחֻנְיָב לְמוֹלוֹ וּמִש"ה ס"ל לְהָרֵא"ש דְּאִין מְבָרְכִין לְמוֹל וְלַעֲלוֹם שְׁלִיחוֹת
לֹא שְׁיָיָה בְּגַר וּכְהֶרְמֵב"ן.

וּא"כ שׁוּב מוּכַח מְסוּגְיָ דְּשִׁבְת דְּהָאָב יוֹכַל לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחַ וְעַכ"פ לְהֶרְמֵב"ן וְרִשְׁב"א וְהָר"ן
דַּס"ל דְּבַגְר א"א ע"י שְׁלִיחַ לְדִידָהּ מְוֹכְרַח דְּהָאָב יוֹכַל לְקַנְיִים גַּם מְצוּנָה דִּידִין ע"י שְׁלִיחַ
גַּם נְרָאָה לְהוֹכִיחַ כֵּן מְהָא דְּפִסְחִים דָּף ז' דַּס"ל לְר"פ דְּמְבָרְכִין לְבַעַר חֲמִץ וְלֹא עַל בִּיעוֹר
חֲמִץ וּפְרִיָה מְהָא דְּתַנְיָא הַמְּל אוֹמֵר אַקב"ו עַל הַמְּיֵלָה וּמְשַׁנֵּי הֵיכִי נִימָא לְמוֹל וְכִי לֹא סָגִי
דְלֹאוּ אִיהוּ מְהִיל אָבִי הַבֵּן מְאִי אִיכָא לְמִימַר אִין הֵכִי נִימִי וּפְרַש"י וְכִי לֹא סָגִי דְלֹאוּ אִיהוּ
מְהִיל דְּכִי הַמְּצוּנָה מְנוֹטְלַת עָלָיו וְהָלֵא עַל אָבִיו מוּטָל וְאִי נִימָא דְּכְשֶׁהָאָב מְצוּנָה לְאַחַר הָוֵי
כְּמוֹ שְׂלֵא רְצָה לְמוֹל וְהָוֵי חֵיב עַל פֶּל יִשְׂרָאֵל א"כ מְאִי מְשַׁנֵּי הָא בְּאַמַּת הָוֵי חֵיב עַל
הַמּוֹהֵל וְעִינָן בְּתוֹס' בַּד"ה לֹא סָגִי שְׁכַתְּבוּ וְז"ל דְּעַל הָאָב מוּטָל אֲבָל הַמְּל גְּרִים מְבָרַף

למול את הגרים הרי מוכרח דרש"י והתוס' ס"ל דגם פשמצנה לאחר לא הוי החיוב על המוהל פלל רק הוי כמי שרוצה האב למול והאב מקנים המצנה ואין המוהל מחויב במילה זו דלהרא"ש אין לחלק בין גר לבן פלל ולהרא"ש נצטרף לומר דאינו מפרש פרש"י ותוס' רק איהו ס"ל וכי לא סגי דלאו איהו מהיל דאע"ג דגם עליו איפא החיוב פיון דהחיוב הוי על הפל שוב אין לברך למול ורק פשאבי הבן מהיל דהחיוב הוי רק עליו מברך למול והרא"ש אצל לשיטתו דס"ל דגם בגר מברך על המילה אבל מרש"י ותוס' הא מוכרח דלא פהרא"ש וגם מדברי הרמב"ם שכ' בהל' מילה דכשמל בן של אחרים מברך על המילה ובמל גרים מברך למול וכן בעבד פסק דבשל אחרים מברך על המילה ובשל עצמו מברך למול הא מוכרח ג"כ דס"ל דגם האב או האדון יכולים לעשות שליח וכו' נראה מוכרח מדברי הרשב"א ב"ד סי' רס"א וז"ל האב שאינו יודע ויש פאן מוהל שאינו רוצה למול בחנם רק בשכר יש לב"ד לגעור בו כו' ואם עומד במרדו ואין יד האיש משגת לתת לו שכרו הוי כמי שאין לו אב שב"ד חייב למולו ולכן ב"ד כופין אותו הרי דבלא"ה דאינו משיג ליתן שכרו לא הוי כמי שלא רצה למולו ויכול ע"פ דין לתפוע שכרו וע"כ נראה דנדאי גם הרא"ש אינו חולק על כל הני פוסקים וגם איהו לא קאמר רק באחד שצונה להמוהל בתורת פיבוד ששכבודו במצנה זו ומש"ה ס"ל דהוי כמי שלא רצה למולו וכן דייק לשון האו"ז שהביא בד"מ שכ' שאסור לו לכבד לאחר הרי דדקדק וכ' אסור לכבד דרק בכה"ג אסור אבל אם עושה שליח נדאי כ"ע מודים דיכול לעשות שליח וע"כ יש לזהר פשאין האב יכול למול שצונה למוהל בתורת שליחות ויוצא בזה ידי חובתו שהטילה התורה עליו לכתחילה: סימן יא יברר דין הברכה על הדלקת גר שבת: במסכת שבת דף כ"ה שאני אומר הדלקת גר בשבת חובה כתבו התוס' דיש רוצים לדקדק מזה דאין לברך על הדלקת הגר מדקרי לי' חובה ועוד דאם היתה מודלקת א"צ לכבותה ולהדליקה ור"ת אומר דצריף לברך וגם צריף לכבותה כדאמרינו ובלבד שלא יקדים והנה על הי"א קשה מדברי הירושלמי פ' הרואה הובא בהג"מ פ"ד מה' שבת דמבואר בו להדני' המדליק גר של יו"ט צריף לברך אקב"ו להדליק גר לכבוד יו"ט הרי להדני' דצריף לברך ומ"מ נראה דאין מהירושלמי הלז שום סתירה לעיקר דקדוקם של הי"א שדקדקו מדקרי לי' חובה מפלל דא"צ לברך דשפיר י"ל כן דהרי הקא קאי על הא דאין מדליקין בעיטרן שפא יניחנו ויצא ופריף אפיי דיצא א"ל רבא שאני אומר הדלקת גר בשבת חובה וכתבו התוס' פ"י במקום סעודה שצריף לסעוד במקום גר אבל מהדלקת הגר לא הוי פריף אפיי דפשיטא דחובה היא הרי דגם אפיי מודה דמחוייב להדליק גר בער"ש רק ס"ל דיכול להדליקו שלא במקום סעודתו וגם פשיטא לסעוד במקום אחר סגי וצ"ל דס"ל לאפיי דעיקר המצנה של ההדלקה הוא משום פבוד שבת דההדלקה גופה הוי פבוד לשבת אע"ג דהוא אינו שם ורבא הוסיף לו דמלבד חיוב ההדלקה משום פבוד שבת מחוייב שיהי' לו גר דלוק במקום סעודה וזה הוי משום עונג שבת שלא יסעוד בחושה ולא סגי במה שהדליק במקום אחר ועל זה הא שפיר י"ל כהי"מ דעל הך הדלקה דקאמר רבא דהוי רק משום עונג ובכה"ג גופה דאיירי רבא דשלא במקום הסעודה יש לו גר וקנים מצנות פבוד שבת רק צריף להדליק עוד במקום סעודה דעל הדלקה זו א"צ לברך מדקרי להדלקה זו חובה וגם מהסברא נראה כן דלא צדיף עונג זה מפל מה שמכין משום עונג שבת וגם דאם הי' לו גר דלוק מבעו"י במקום סעודה א"צ פלל לכבותה

ולהדליקה וסגיי במה שינדליק השפא גם שלא במקום סעודה וקא דאמרינו ובלבד שלא יקדים קאי על עיקר ההדלקה דאם מדליק מבעו"י ליכא פבוד שבת וכמש"כ רש"י בדרף כ"ג דלא נזכר דמשום שבת הוא אבל בהך דעונג קא גם אם הי' דלוקה מפקר מגיע לו העונג וגם הירושלקמי קאי על עיקר מצות ההדלקה וצ"ע על הי"מ דהיאך דקדקו מפאן דקרי לי' חובה על עיקר מצות הדלקה דקא יש לחלק וכמש"כ דאין לומר דלרבא דס"ל שפחונב להדליק במקום סעודה ס"ל דכל עיקר חיובו של ההדלקה לא הוי רק בשביל זה חדא דמנ"ל לעשות מחלוקת בזה בין אבני לרבא וגם קא מדאמר רבא שאני אומר משמע להקדי' דלא קאי כלל על עיקר חיוב ההדלקה: ומסוגיא זו צ"ע על פי' המשנה להרמב"ם ר"פ שפכת הטעם דפסולי פתילות ושמנים דחיישינו שפא יהי' אור הנר חשוף ונצא דא"כ למה הקשה אבני רק על עיטורן על פל הפסולים ה"ל להקשות פינון דלאבני לא איכפת לן במה שיצא ומוכח דשם איכא טעם אחר דשפא יטה וכן פתב הרמב"ם בעצמו בפרק ד' מה' שבת והנה יעניין לעיל דף כ"א שהקשו התוס' ישנים אמאי גזרינו שלא להדליק בחלב מהותף אטו שאינו מהותף ושאינו מהותף שפא יטה קא הוי גזרה לגזרה וכתבו בשם הריב"ן דקא דאמרינו אין נמשכין אחר הפתילה אין הטעם שפא יטה אלא שפא יכבה וליכא שלום בית ועליו לא קשה קוש' זו דקא גם אבני מודה דצריף שיהי' נר דליק בשבת ואם יכבה קא לא יהי' נר כלל ונהרי זה דומה למדליק גרות קטנים שיכבו קודם הלילה דאינו יוצא גם לאבני ומש"ה לא הקשה רק על עיטורן.

אמנם קא קשה לי על הריב"ן דהיאך נפרש קא דאמרי' שם פתילות ושמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בשבת מדליקין בחנוכה בחול אבל לא בשבת קסבר פבתה אין זקוק לה ומותר להשתמש לאורה וקא פינון דליכא חששא דשפא יכבה אמאי אסור להדליק בו בשבת דחנוכה דקא בו ליכא סכרא דשלום בית דקא אפי' למ"ד נ"ח מותר להשתמש לאורה מ"מ קא ודאי דצריף נר אחר משום שבת וכמש"כ הר"ן דבזה כ"ע מודים וגם דנ"ח הי' בחוץ ולא בבית ומוכרח ע"כ דהטעם הוי משום שפא יטה וצ"ל דגם הריב"ן מודה לטעם דיטה רק ה"פ דאין הטעם משום שפא יטה לחודא רק גם משום שפא יכבה וליכא שלום בית ומש"ה במהותף אסור שפא יכבה ובחנוכה הוי הטעם דשפא יטה ואין להקשות דאפתי תיקשה דהיאך קאמר דשמנים שאסרו בשבת אסרו בחנוכה בשבת וקא איכא חלב מהותף דאסור בשבת שפא יכבה ובחנוכה דליכא חששא זו קא מותר דאין לאסור משום טעם דיטה דהוי גזרה לגזרה גם זה ניחא דהריב"ן ס"ל דה"פ דאותו מין שאסור בשבת אותו מין אסור בחנוכה וקאי על אינו מהותף ובזה מיושב גם מה שהקשה הפני יהושע דקא שמן שרפה דאסור בשבת שפא יטה ומותר בחנוכה בחול ולפי"ז ניחא דשם לא קאי רק על המין ומינו של שמן שרפה קא מותר להדליק בשבת רק שנתחדש בו דבר האוסרו בשבת ובזה לא איירי כלל: סימן יב יחקור במוקצה אי שרי בהנאה או אסורה: המג"א פתב בסי' תק"א ס"ק י"ב דשברי פלים אסור להסיק בהן אפילו במקומן בלא טלטול דמוקצה אסור בהנאה אבל פשמדליק בכלי שלם אף דאח"כ נעשה שבר פלי מ"מ מותר דההנאה באה אח"כ מאליה ועני' מג"א בסי' תק"ז ס"ק ד' ובסי' שכ"ה ס"ק ט' שהביא דברי התוספות בע"א דף ס"ו וכ"ה בפסחים דף כ"ו שכתבו דלא אמרינו יש שבח עצי מוקצה בפת משום דמוקצה מותר בהנאה ומדברי ההג"מ שהביא הב"י סי' תקי"ז שכתב דבמקום שיש לחוש שפא יכבה הפת בעצים שנקטו היום מן המחובר אסור

ליקח פת מעו"ג הרי דחולק על התוס' אין ראיה להמג"א דמוקצה אסור בהנאה דהא י"ל דחולק על עיקר הסברא של התוס' וס"ל דאע"ג דאינו אסור הנאה אמרינן יש שבח עצים לאסור הפת באכילה אכן עיקר הדבר שכתב המג"א דמוקצה אסור בהנאה לא נראה ועיין בביצה דף כ"א דמחלק הגמ' בין הא דמטלטלינן פנונא אגב קיטמא ואע"ג דאיכא עליה שברי עצים ולא מטלטלינן שיורי פוסות של עו"ג אגב הפוס דהתם אסורי הנאה הקא לאו אסורי הנאה ומ"מ אין מזה סתירה להמג"א דגם הוא לא קאמר דאסור אלא שיהנה גופו מן המוקצה אבל הא מודה דאינם אסורי הנאה כשיורי פוסות של עו"ג ומותר ליתן המוקצה לעו"ג ולקבל ממנו הנאה אחרת עבור זה וכדומה אמנם גם היכא דנהנה גופו נראה דמותר דבשבת דף מ"ט אמרינן טומניו בגיזי צמר ואין מטלטלין אותן ואפילו בשבת מתיר הת"ק שם להחזיר הקדירה להקנפה של צמר וכן בשבת דף ל"ט גבי ולא יטמיננה בחול ובאבק דרכים ופריה ולקפלוג נמי ר' יוסי בהא ומשני רב יוסף מפני שמיזי עפר ממקומו ופי' התוס' שמה יזיז עפר המוקצה ממקומו הרי דזה לא איכפת לן מה דנהנה מהמוקצה שהביצה נצליה בו (ודברי הגה"מ הנ"ל צע"ק אמנם בכל זה יש לחלק קצת רק הא מבואר בשבת דף קמ"א הקש שעל גבי המטה לא ינענעו בידו אבל מנענעו בגופו דהוי טלטול מן הצד ואפתי כששוכב על הקש הרי נהנה גופו מן המוקצה ממש ואפ"ה מותר וכן בשבת דף נ' גבי חריות של דקל צריה לקשור ופרש"י דאם לא קשרו אסור לטלטלן הרי דרק הטלטול אסור אבל ישיבה בלא טלטול שרי גם בלא קשירה ומ"מ מה שכתב המג"א דשברי פלים אסור להסיקו ואפילו במקומו בלא טלטול בודאי דבריו מוכרחין וראיה מהא דשבת דף כ"ח דאמרינן דאין מדליקין בפתילה של ג' על ג' מצומצם משום דהמדליק צריה שינדליק ברוב היוצא וכיין דאדליק בה פורתא ה"ל שבר פלי ואין מסיקין בשברי פלים ונהרי שם אינו מטלטלה כלל משנעשית שברי פלי ואפ"ה אסור ומבואר להדי' כהמג"א ואין להקשות בזה מהא דבשבת דף קכ"ד פרש"י מסיקין בכלים ביו"ט שהרי ראויים הן לטלטלן ויתנו לתוך התנור ואין מסיקין בשברי פלים דה"ל מוקצה ולא חזי לטלטלם וכן פרש"י בביצה דף ל"ב דהטעם דאין מסיקין בשברי פלים הוא משום אסור טלטול ומשמע הא להסיק במקומו בלא טלטול מותר זה אינו דודאי דרש"י מוכרח לפרש שם האסור משום טלטול דהרי בשבת דף כ"ט פריה הגמרא על הא דמסיקין בכלים כיין דאדליק בהו פורתא ה"ל שבר פלי וכי קמהפיה באיסורא מהפיה דעבד להו כדבר מתנא דאמר רב מתנא עצים שנשרו מן הדקל לתוך התנור מרבה עליהן עצים מוכנים ומסיקו הרי דהא דאמר מסיקין בכלים איירי ע"י ריבוי עצים מוכנים ובכה"ג הא גם בשברי פלים מותר דהרי גם בעצים שנשרו מדקל ביו"ט דהוי מוקצה מתיר רב מתנא ע"י ריבוי עצים מוכנים ומש"ה פרש"י דהאיסור הוי משום טלטול דעד כאן לא שרי רב מתנא רק בנשרו לתנור דלא בעי לטלטלם רק אח"כ כשמהפיה בהם דאז שפיר נתבטלו עצים המוקצים דמקלי קלי איסורא וכמבואר כ"ז בביצה דף ד' אבל בלא"ה לא בטל ואסור לטלטלם לתוך התנור אבל להסיקם במקומו באמת מותר ע"י ריבוי עצים אבל להסיק בשברי פלים בפני עצמן ודאי דמודה רש"י דגם בלי שום טלטול אסור וכמו דמוכרח מהו דפתילה של ג' על ג' שהבאנו וכן מוכרח לומר במש"כ התוס' בכתובות דף ז' ד"ה מתוך שכתבו ומוצא חמץ בביתו דאמרי' בפסחים דכופה עליו פלי ולא שרינו לשורפו משום מתוך היינו משום דאסור

לשון רפואה מדרבנן משום מוקצה דאסור לטלטלו עכ"ד ואפתי לשרפו במקומו בלא טלטול ומוכרח לומר דכמו דמוקצה אסור בטלטול כמו כן אסור לשון רפואה במקומו אמנם הר"ן שם פתב דמש"ה כופה עליה פלי דלא חזי לטלטלו ולא פוקי ומיהו ככל יראה לא עבר דהא בטליה בלבד ולמוצאי יו"ט שורפו וביו"ט לא מצי למשרפי אע"ג דקיי"ל מתוך שהותרה הבצירה לצורך הותרה נמי שלא לצורך ה"מ היכא דאיכא צורך היום קצת אבל ק"א ליכא דהא נפק י"ח בביתול עכ"ד ובע"כ ק"א דכתב הר"ן דלשרפיהו ביו"ט פונותו דישורפנו במקומו דהא פבר פתב מתחילה דאי אפשר לטלטלו ולהוציאו משום מוקצה וע"ז תי' דליכא צורך היום ומשמע דבלא"ה הנה מותר להסיקו במקומו וליכא אסורא דמוקצה זה אינו דיש לומר.

דה"פ דישורפנו במקומו על ידי ריבוי עצים מוכנים וכדבר מתנא ואז ליכא אסורא משום מוקצה ומש"ה תי' פ"ן דאסור ליהנות בו משום החמץ הדולק ג"כ באותו מדורה ליכא צורך היום וא"כ לכאורה קשה דברי התוס' שכתבו דעיקר אסור שריפתו הוי משום מוקצה דס"ל דמשום אסור הבצירה ליכא דהוי צורך היום קצת דמדרבנן ק"א לא סגי בביתול וצריך לשורפו ושרי' משום מתוך וע"כ תי' משום מוקצה נהרי אפתי קשה דישורפנו במקומו ע"י ריבוי עצים מוכנים דליכא אסור מוקצה ונהרא לישב דעתם ג"כ דהרי בק"א דמתיר רב מתנא ע"י ריבוי עצים אע"ג דכתבו דמוקצה אסור להסיק גם במקומו ובע"כ דגם בלא טלטול אסור דעצם ההסקה בעצמו אסור במוקצה וכמש"כ בסמוך וא"כ אמאי מותר ע"י ריבוי עצים מוכנים ונהרי בעת ההדלקה לא שריף ביתול דהוי בעיניה ולא מקלי קלי ובע"כ צ"ל דהטעם דכ"ן דיש רוב עצים מוכנים הוי עיקר ההדלקה בהמוכנים ולא בהמוקצה וא"כ שפיר כתבו התוס' דהרי לא הנה אפשר ליהנות מהמדורה משום החמץ הדולק בתוכו והוי הבצירה שלא לצורך ורק דנתיר משום מתוך ובהעצם ק"א שום צורך פלל לשורפנו ורק בהחמץ איכא צורך היום משום מצוה דרבנן והחמץ ק"א הוי מוקצה והיאך נתפוס החבל בשני ראשין דנתיר ע"י ריבוי עצים דנאמר דעיקר ההדלקה הוי משום עצים ולא בהחמץ ואי דליכא צורך היום והוי הבצירה שלא לצורך נאמר דהוי צורך היום דמצוה לשורף החמץ נהרי זהו דבר הסותר את עצמו כ"נ לישב דברי התוס': אמנם צריך להבין טעם אסור של ההדלקה במקומו בשברי פלים פ"ן שכתבו דמותר בהנאה ונהרא לומר דהתשמיש של נתינת האש בעצמו אסור והוי כמו טלטול ועיין במג"א סי' שכ"א ס"ק ז' שכתב דאסור ליתן מים ע"ג בשר ביום שלישי לשחיתותו דכ"ן דהבשר אסור בטלטול ה"ה דאסור ליתן מים עליו וכמו כן אסור מהאי טעמא להסיקו אפילו במקומו וע"י ריבוי עצים מוכנים מותר אע"ג דכל זמן שלא נשרף לא בטל מ"מ פ"ן דהוי רובא עצים המוכנים נמצא דעיקר נתינת האש הוי בשביל המוכנים ולא בשביל המוקצה ומש"ה מותר אע"ג דלא בטל טוב מצאתי בחידושי הרשב"א בשבת דף כ"ט וז"ל וכי קמהפיקו באיסורא קמהפיקו מכאן נ"ל דאינו אסור ליהנות מן המוקצה דלא קשה לי' אלא היאך מהפך בהן פלומר שאסור לטלטלו ק"א אי לא מהפך בהן אע"פ שהתבטל מתבטל בו אין בכך פלום והיינו נמי דאמרינן בג' על ג' מצומצמות עסקינן ודכ"ע אית ליה דעולא דהמדליק צריך שידליק ברוב היוצא וכי קמדליק בשבר פלי קמדליק פלומר ואסור להשתמש בידים בשברי פלים אלמא אי ל"ל דעולא ש"ד אע"ג דממילא נעשה שבר פלי ונהנה ממנו כו' שלא אסרו אלא לטלטל או

לְאֹנְכְלוֹ וְאִפִּי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּיָדַיִם כַּגֹּן הַהִדְלָקָה אוֹ לְסִמּוֹךְ בּוֹ כַּרְעֵי הַמְטָה וְאֵע"פ שְׂאִינוֹ מְזִיזוֹ אֲבָל הַנְּאִה דְמַמְיָלָא ש"ד אֵלָא א"כ תִּדְחָה דְשִׂאֲנֵי הֵכָא דְמַקְלֵי קְלֵי אִיסוּרָא אֲבָל מְוִקְצָה בְּעִין אִסוּר לִיקְנוֹת מִמֶּנּוּ וְהִרְאִישׁוֹן נִרְאָה עֵינְקֵר עַכ"ד הֵרִי דְדָרְךָ הִרְאִישׁוֹן שְׁפַתְבּוֹ הוּא לְהִדְקֵי כְּמוֹ שְׁפַתְבְּנוֹ וּמ"מ צ"ע לִי עַל הַרְשָׁבָ"א בְּמָה שְׁפַתְבּוֹ דְהַהִדְלָקָה וְהַתְשַׁמֵּשׁ אִסוּר בּוֹ כַּגֹּן לְסִמּוֹךְ בּוֹ כַּרְעֵי הַמְטָה דַּא"כ אֲמַאי מְוִתֵּר לִישָׁב עַל מְוִקְצָה וְכֵן מְוִתֵּר לִישָׁב וְלִישׁוֹן עָלָיו וְכֵן מְוִתֵּר לְהִטְמִין הַתְּבָשִׁיל וְהַבִּיצָה בְּמְוִקְצָה כְּמוֹ שְׁהוֹכַחְנוּ בְּאוֹת א' וּבְאַמְתָּ דְמָהָא דְאִסוּר הַדְלָקָה אִין רְאָיָה כָּלֵל דַּאֵע"ג דְנִתְיַנֵּת הָאֵשׁ אִסוּר דְזֵה הֵוִי כְּמוֹ טְלִטוּל כֵּינֵן דְנִתְיַנֵּת הָאֵשׁ הֵוִי מִשׁוּם הַמְוִקְצָה אֲבָל הַטְּמִינַת הַקְּדוּרָה לָא הֵוִי בְּשִׁבִיל הַמְוִקְצָה וּמִש"ה שְׂרִי וְכִמוֹ כֵּן לְסִמּוֹךְ בּוֹ כַּרְעֵי הַמְטָה שְׂרִי הֵיכָא דְלִיכָא טְלִטוּל וְגַם מָה שְׁנִסְתַּפֵּק הַרְשָׁבָ"א אִי שְׂרִי בְּהַנְּאִה צ"ע אֲמַאי לָא הוֹכִיחַ מְהֵרָאֵי שְׁמוּבָא בְּאוֹת א' וּצ"ע: סִימָן יג יַחְקוֹר אִי מְוִתֵּר לְסִפּוֹת לְקַטְוֹן אִיסוּרָא דְרַבְּנָן בְּיָדַיִם וּבְדִין מְלֹאכָה שְׂאִינָה צְרִיכָה לְגוּפָה לְקַטְוֹן: הֵר"ן פֶּתַח בְּשִׁפְתַּי בְּשֵׁם הַרְשָׁבָ"א דְלִפִּי מָה דְמַסְקִינוּ דְקַטְוֹן אוֹכְלֵי נְבִילוֹת אִין בֵּית דִּין מְצִוִּין לְהַפְרִישׁוֹ א"כ בְּאִיסוּרָא דְרַבְּנָן מְוִתֵּר לְסִפּוֹת לִי בְּיָדַיִם ג"כ וְכֵן פֶּתַח הַנְּמוּקֵי יוֹסֵף בִּיבְמוֹת פָּרֶק חֲרַשׁ וְטַעְמוֹ כְּמוֹ דְחֻזְיוֹנֵן בִּיבְמוֹת דָּף קי"ד דְלָמ"ד דב"ד מְצִוִּין לְהַפְרִישׁוֹ מ"מ אִיסוּר דְרַבְּנָן אִין מְצִוִּין לְהַפְרִישׁוֹ כְּמוֹ כֵּן לְהַמְסַקְנָא דְקִי"ל דַּאִין מְצִוִּין לְהַפְרִישׁוֹ רַק דְלֹא סְפִינֵן לִי בְּיָדַיִם בְּדְרַבְּנָן נִחְתִּינוּ חֲדָא דְרַגְא דְמְוִתֵּר גַּם לְסִפּוֹת לוֹ בְּיָדַיִם אֲבָל הַרְשָׁבָ"ם בְּסוּף ה' מְאַכְלוֹת אִסוּרוֹת פֶּתַח לְהִדְקֵי דְגַם אִיסוּרָא דְרַבְּנָן אִסוּר לְסִפּוֹת לִי בְּיָדַיִם הַבִּיאוּ הַנְּמוּקֵי שָׁם וְהִנֵּה יֵשׁ לְעֵינֵי בְּמְלֹאכָה שְׂאִינָה צְרִיכָה לְגוּפָה וְאֵלִיכָא דְהַפּוֹסְקִים שְׁפָסְקוּ כַּר' שְׁמַעוֹן דְכַטוּר עָלָיו וְהוִי רַק אִיסוּרָא דְרַבְּנָן הִיאָף דִּינוֹ לְהַרְשָׁבָ"א אִי סְפִינֵן לִי בְּיָדַיִם כָּלֵל אִיסוּר דְרַבְּנָן אוֹ לָא וּמְקוּם הַסְּפֵק שְׂיֵשׁ לִי בְּזֵה הוּא מְהָא דְכַתְבַּת הֵר"ן בְּפָרֶק הַמְצַנִּיעַ דַּאֵע"ג דְקָאֲמַר רָבָא עַל הָא דְלֹא יַעֲמוּד אֲדָם בְּרַה"י וְיִשְׁתָּה בְּרַה"ה דְבַכְרָמְלִית מְוִתֵּר דְהִיא גּוּפָה גְזִירָה וְאִין גּוּזְרִין גְזִירָה לְגְזִירָה מ"מ זֵהוּ רַק בְּמִידֵי דְלִיכָא בּוֹ חֲשִׁשָׁה דְמְלֹאכָה דְאוֹרִייתָא הוּא דְלֹא גְזִרִין בְּכַרְמְלִית אֲבָל מְלֹאכָה שְׂאִינָה צְרִיכָה לְגוּפָה דְהוִי מְלֹאכָה דְאוֹרִייתָא וְרַק מִטַּעַם אַחַר הוּא דְכַטוּר גְזָרוּ בּוֹ גַּם בְּכַרְמְלִית וְכֵן מִשְׁמַע לִי בְּשִׁפְתַּי דָּף כ"ט דְתַנּוּ לָא יִקּוּב אֲדָם שְׁפוּפֶרֶת שֶׁל בִּיצָה וּיְמַלְאָנָה שְׁמֹן וְיִתְנַנְּהָ ע"פ הַנֵּר וּר' יְהוּדָה מְתִיר וְטַעְמָא דַּת"ק הוּא מִשׁוּם דְגְזָרִין שְׁמָא יִסְתַּפֵּק מִמֶּנּוּ וְהוִי מְכַבָּה וְהֵרִי סְתָם ת"ק דר' יְהוּדָה הֵוִי ר"ש דְכּוֹטֵר בַּא"צ לְגוּפָה וַא"כ גַּם כְּשִׁיִּסְתַּפֵּק לָא הֵוִי אִיסוּרָא דְאוֹרִייתָא וְאִפ"ה גְזָר וְעֵינֵי שְׁפַת דָּף מ"ז בְּתוֹס' ד"ה מְפָנֵי וְכֵינֵן דִּישׁ לוֹ דִּין מְלֹאכָה דְאוֹרִייתָא יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק בְּהָא אִי מְוִתֵּר לְסִפּוֹת לוֹ בְּיָדַיִם אוֹ לָא וְהִנֵּה מְצִינוּ הַדְּבָרִים מְבֹנְאָרִים בְּשִׁפְתַּי דָּף קכ"א דְתַנּוּ קַטְוֹן שְׁבָא לְכַבּוֹת אוֹמְרִים לוֹ אַל תְּכַבֵּה וּפְרִיף ש"מ ב"ד מְצִוִּין לְהַפְרִישׁוֹ אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בְּעוֹשָׂה עַל דַּעַת אָבִיו וְכַתְבַּת הֵר"ן דְלַהֲרַשְׁבָ"א דַּס"ל דְאִיסוּר דְרַבְּנָן סְפִינֵן לִי בְּיָדַיִם מַאי מְשַׁנֵּי בְּעוֹשָׂה עַל דַּעַת אָבִיו וְהָא הֵוִי מְלֹאכָה שַׂא"צ לְגוּפָה דְהוִי רַק דְרַבְּנָן לַר"ש וְתִירִץ דְרַבִּי לְצִוְרָף הַקַּטְוֹן מְתִיר הַרְשָׁבָ"א אֲבָל לְצִוְרָף הַגְּדוּל לָא הֵרִי לְהִדְקֵי דַּס"ל לְהֵר"ן דְמִשְׂאֲצֵל"ג דּוּמָה לְכָל אִיסוּרֵי דְרַבְּנָן וּלְצִוְרָף הַקַּטְוֹן שְׂרִי לְהַרְשָׁבָ"א שׁוֹב מְצַאֲתִי בְּחִידוּשֵׁי רְשָׁבָ"א בִּיבְמוֹת דָּף קי"ד שְׁפַתְבּוֹ ג"כ לְהִדְקֵי כְּהֵר"ן דְמִשְׂאֲצֵל"ג הֵוִי דִּינוֹ כָּלֵל דְרַבְּנָן: [ב] וְלְכַאֲוָרָה קִשָּׁה לִי דְבִיבְמוֹת דָּף קי"ד דַּס"ל לַר' פְּדַת דְקַטְוֹן אוֹכְלֵי נְבִילוֹת אִין ב"ד מְצִוִּין לְהַפְרִישׁוֹ וּפְרִיף מְהָא דְתַנּוּ קַטְוֹן הֵכָא לְכַבּוֹת אוֹמְרִים לוֹ אַל תְּכַבֵּה א"ר יוֹחָנָן בְּעוֹשָׂה ע"ד אָבִיו וְשׁוֹב מְבִיא הַגְּמָר' סִינְעֵתָא לַר' פְּדַת

מָהָא דְתַנְיָ' בְּן חֲבֵר שְׂרָגִיל אֶצֶל אָבִי אִמּוֹ ע"ה אֵין חוֹשְׁשִׁין שְׂמָא יֵאָכְלִינוּ פִּירוֹת שְׂאִינָן
מְתַקְנִין אָמַר ר' יוֹחֲנָן בְּדַמְאֵי הַקְּלִיּוֹ וּפְרִיָּהּ הָא וְדַאי ס"ל לר' יוֹחֲנָן דְּצָרִיף לַעֲשׂוֹר וְהָא
אָמַר ר"י בְּעוֹשֶׂה עַל דַּעַת אָבִיו וּמְשַׁנֵּי ר' יוֹחֲנָן סְפוּקֵי מְסַפְקָא לִי וּמַאי פְּרִיָּהּ דְלָמָּא ס"ל
לר' יוֹחֲנָן דב"ד מְצוּיִן לְהַפְרִישׁוּ וּמַש"ה קָאָמַר דְּרַק בְּדַמְאֵי הַקְּלִיּוֹ וְהָא דְמוֹקְסִים לְהַמְשִׁנָּה
דְּשִׁבְתָּ בְּעוֹשֶׂה עַל דַּעַת אָבִיו הוּא מְשׁוּם דְּכִיבּוּי הָא הָנִי מַשְׂאֲצֵל"ג וּבְאִסּוּר דְּרַבְּנָן הָא
כ"ע מוֹדִים דְּאִין מְצוּיִן לְהַפְרִישׁוּ וְכַמְבֹּנָאָר שְׁם בִּיבְמוֹת וּר' יוֹחֲנָן ס"ל כר"ש דְּפוֹטֵר
בְּמִלְאָכָה שְׂאֲצֵל"ג וּמַש"ה מוֹקְסִים לָהּ דְּוָקָא בְּעוֹשֶׂה ע"ד אָבִיו וְאִין זֶה דְּוָחַק לֹאמַר דַּר'
יוֹחֲנָן ס"ל כר"ש דְּהָרֵי הַמְּלַחְמוֹת פְּרַק כָּל פְּתָבֵי הוֹכִיחַ דְּלִדְיָן קִי"ל כר"ש מָהָא דְּבִשְׁבַת
דָּף ל"א מוֹקְסִים ר' יוֹחֲנָן לר' יוֹסִי כר"ש וּלְדִידְנָי הָא וְדַאי מוֹכַח בְּלֹא"ה דַּר' יוֹחֲנָן ס"ל
כר"ש וְגַם בְּלֹא דְבָרְיוֹ הָא בְּפִשְׁיטוֹת י"ל דַּר' יוֹחֲנָן סְבַר כר"ש וּמַש"ה מוֹקְסִים לָהּ בְּעוֹשֶׂה
ע"ד אָבִיו פִּי הֵיכִי דְלֹא לְהָנִי סְתָמָא כַּר' יְהוּדָה דְּמַחְיִיב בַּמַּשְׂאֲצֵל"ג אָבָל בְּדַאֲוֹרֵייתָא סְבַר
דְּמַצּוּיִן לְהַפְרִישׁוּ וְע"כ צ"ל דס"ל לְהַגְמָר' דַּמַּשְׂאֲצֵל"ג יֵשׁ לוֹ כָּל דִּין אִסּוּר דַּאֲוֹרֵייתָא
פִּינָן דְּמַצֵּד עֲצָמָה הָנִי מְלֹאכָה דַּאֲוֹרֵייתָא וְלָמָּד דְּבַדַּאֲוֹרֵייתָא מְצוּיִן לְהַפְרִישׁוּ גַם
בַּמַּשְׂאֲצֵל"ג מְצוּיִן לְהַפְרִישׁוּ וְא"כ הָא כְּמוֹ כּוֹלְהַמְסַקְנָא דְּאִין מְצוּיִן לְהַפְרִישׁוּ רַק דְלֹא
סְפִינָן לִי בְּיָדִים גַם בַּמַּשְׂאֲצֵל"ג אִסּוּר לְסַפּוֹת לוֹ בְּיָדִים דְּהָא עֵיקַר סְבָרְתוֹ שֶׁל הַרְשָׁבָא
דְּמַתִּיר בְּדַרְבְּנָן הוּא מְשׁוּם דְּחֻזִּינָן דְּלָמָּד מְצוּיִן לְהַפְרִישׁוּ בְּדַרְבְּנָן אִין מְצוּיִן וּמַש"ה גַם
לֹאִידָף מ"ד גְּחַתִּינָן חַד דְּרַגָּא בְּדַרְבְּנָן וּבַמַּשְׂאֲצֵל"ג הָא ס"ל לְהַגְמָר' דְּלַהֲמַחְמִיר מְצוּיִן
לְהַפְרִישׁוּ וְשׁוּב אִין לָנוּ לְהַתִּיר לְסַפּוֹתוֹ בְּיָדִים וְהַנִּיחָא לְדַעַת רַש"י בְּשִׁבְתָּ דָּף ק"ו דְּתַנֵּי
שְׁם ר' אַבְהוֹ כָּל הַמְּקַלְקְלִים פְּטוּרִים חוּץ מִחֻבְל וּמִבְעִיר וְא"ל ר' יוֹחֲנָן פּוֹק תְּנֵי לְבָרָא
חֻבְל בְּצָרִיף לְכַלְכּוֹ וּמִבְעִיר בְּצָרִיף לְאֶפְרוֹ וּפְרִיָּהּ שְׁם עַל ר' אַבְהוֹ מָהָא דְּתַנָּן כָּל
הַמְּקַלְקְלִים פְּטוּרִים וּמְשַׁנֵּי הָא ר' יְהוּדָה הָא ר"ש וּפְרַש"י שְׁם דַּר' יוֹחֲנָן הָנִי כַּר' יְהוּדָה
דְּפוֹטֵר בְּמַקְלָק לְבַחוּבֵל וּמִבְעִיר וּר' אַבְהוֹ כר"ש וְגַם פְּרַש"י שְׁם דְּפְלוּגְתָא זוֹ שֶׁל ר"י
וּר"ש הַלּוּי בְּפְלוּגְתָתָם בְּהָף דְּמִלְאָכָה שְׂאִינָן צְרִיכָה לְגוּפָה דַּלְר' יְהוּדָה דְּמַחְיִיב בְּאִינָה
צְרִיכָה לְגוּפָה ס"ל מְקַלְקֵל בְּחֻבְל וּמִבְעִיר פְּטוּר וּלְר"ש דס"ל מַשְׂאֲצֵל"ג פְּטוּר לְדִידְנָי
לֹא מְשַׁכַּח לָהּ מִבְעִיר דְלֹא לְהָנִי מְקַלְקֵל דְּאֶפְלוּ מִבְעִיר עֲצִים לְקַדְרָתוֹ מְקַלְקֵל הוּא אֶצֶל
הַעֲצִים בַּע"כ סְבַר דְּמַקְלָק חֲזִיב וּלְדִידְנָי הָא מְוָכַח דַּר' יוֹחֲנָן דְּפוֹטֵר בְּמַקְלָק ס"ל ע"כ
דְּמִלְאָכָה שְׂאֲצֵל"ג חֲזִיב וּמַש"ה פְּרִיָּהּ הַגְּמָר' שְׁפִיר בִּיבְמוֹת דַּר"י לְשִׁיטָתוֹ לֹא הָנִי צְרִיף
לְאוּקְמָא בְּעוֹשֶׂה ע"ד אָבִיו אָבָל הַתּוֹס' בְּשִׁבְתָּ שְׁם חֲלָקוֹ עַל פְּרַש"י וְכַתְּבוּ דְּהָף פְּלוּגְתָא
דְּמַקְלָק אִינּוּ תְלוּי פְּלָל בְּהָף דַּא"צ לְגוּפָה וּלְדִידְהוּ הָא מוֹכַח מְקוֹשְׁנֵי הַגְּמָר' כַּמַּש"כ
דַּמַּשְׂאֲצֵל"ג הָנִי פְּדַאֲוֹרֵייתָא בְּזָה גַם נִרְאָה דְּאֶפְי' לְשִׁיטַת רַש"י קָשָׁה דְּהַתּוֹס' שְׁם הַקָּשׁוֹ
עַל רַש"י דְּלִפְרִוּשׁוֹ לְמָה אָמַר ר' יוֹחֲנָן לר' אַבְהוֹ פּוֹק תְּנֵי לְבָרָא דַּאֲטוּ מְשׁוּם דס"ל לר"י
כר"ש מֵאֵן דְּמַתְּנֵי כַּר' יְהוּדָה מְשַׁתִּיק לִי וְהַנִּרְאָה דִּי"ל דְּגַם רַש"י מוֹדָה דַּר' יוֹחֲנָן ס"ל
דְּגַם לר"ש פְּטוּר בְּמַקְלָק גְּמוּר בְּחֻבְל וּמִבְעִיר וְחֻלְק בְּזָה עַל ר' אַבְהוֹ וְלֹא פְּתַב רַש"י
סְבָרְתוֹ דְּזָה תְלוּי בְּהָף דַּמַּשְׂאֲצֵל"ג רַק לר' אַבְהוֹ דְּקָאָמַר דְּמַקְלָק בְּחֻבְל וּמִבְעִיר חֲזִיב
וּפְרִיָּהּ בְּגְמָר' עֲלֵי מָהָא דְּתַנָּא כָּל הַמְּקַלְקְלִים פְּטוּרִים וּמְשַׁנֵּי הָא ר"י הָא ר"ש וְהָנִי קָשָׁה
לִי לְרַש"י דְּהָא לֹא מְצִינּוּ בְּשׁוּם דְּוָכַתָּא דְּפְלִיגֵי ר"י וּר"ש בְּמַקְלָק וּמַאי מְשַׁנֵּי ר"א
וּמַש"ה פְּרַש"י דַּר' אַבְהוֹ ס"ל דַּלְר"ש דְּפוֹטֵר בַּאֲצֵל"ג בַּע"כ דְּמַקְלָק בְּחֻבְל וּמִבְעִיר
חֲזִיב וּמַש"ה מְשַׁנֵּי שְׁפִיר דְלֹא קָשָׁה לר"א מְהַבְרִייתָא דְּאֶתִי כַּר"י וְאִיהוּ כַּר"ש אָבָל ר'

יוחנן ס"ל דאין זה תלוי בזה כלל וגם מאן דפוטור בא"צ לגופה מ"מ מצי סבר דמקלקל פטור ומש"ה א"ל פוק תני לברא: וראני לדברינו אלה דהא בשבת דף ל"א דתנן ר' יוסי פוטור בכולן ומוקינן לי' עולא דר' יוסי ס"ל כר"י דמשאצל"ג חייב עליה ור' יוחנן מוקינן שם דר' יוסי כר"ש דמשאצל"ג פטור עליו ואם נאמר בדעת רש"י דאליבא דר"ש כ"ע מודים דחייב במקלקל בהבערה ור' יוחנן דפוטור ס"ל רק כר' יהודה א"כ ר' יוסי דס"ל כר"ש סבר ג"כ דמקלקל בהבערה חייב וא"כ קשה דהיאך קאמר ר' יוסי בשבת דף ע' דהבערה ללא יצאת נהרי מוכרח לכתוב הבערה דאי לא הוי פתיב בהדיא היינו פוטרינן כל מבעיר משום דהוי מקלקל כיון דלדידן לא משפחת לה מבעיר דלא להוי מקלקל ומוכרח לכתוב בפירוש לחייבו אע"ג דהוי מקלקל ועיני' בשבת דף ק"ו וביבמות דף ו' שכתבו התוס' כן להדי' דלר"ש דס"ל מקלקל בהבערה חייב לא מצי סבר בהבערה לא ללא ולא לחלק דהא איצטריף לגופי' וא"כ ר' יוסי דס"ל דללאו יצאת ע"כ ס"ל דלא כר"ש וסבר דמקלקל בהבערה פטור ואפ"ה קאמר ר' יוחנן דס"ל כר"ש באצל"ג (שוב מצאתי קושני' זו פתובה על ספר) ומוכרח ע"כ דגם רש"י מודה דר' יוחנן ס"ל דאין תלוי כלל זה בזה וגם למאן דפוטור באצל"ג מ"מ ס"ל דפטור במקלקל בהבערה ורק ר' אבהו ס"ל דזה תלוי בזה ולדידן באמת נאמר דר' יוסי ס"ל משאצל"ג חייב עליו וכמו שאמר עולא בדרף ל"א ור' יוחנן לשיטתו דס"ל שם דר' יוסי ס"ל כר"ש מוכרח לסבור דגם לר"ש משפחת לה מתקן בהבערה בצריף לאפריה דאין לדחות ראי' זו ולומר דזהו גופה טעמו של ר' יוסי דס"ל משאצל"ג פטור עליו וא"כ לא משפחת לה הבערה רק במקלקל ומש"ה אי לא הוי פתיב לא תבערו לאסור הבערה בהדי' לא היינו אוסרינן אותה משום הפסוק דלא תעשה מלאכה דכתיבא בשבת ורק משום דכתיב לא תבערו אסרינן לי' ומש"ה ס"ל דהבערה הוי רק לאו כיון דבההו קרא לא פתיבא רק ל"ת גרידא ולא חייב מיתה ונהי כמו מחמר אחר בהמתו דהוי רק לאו גרידא ואינם בכלל הפסוק כל העושה בו מלאכה יומת וא"כ שפיר י"ל לדעת רש"י דאליבא דכ"ע פתב סברתו דלמאן דפוטור במשאצל"ג בע"כ חייב במקלקל ור' יוחנן הוי רק כר"י ומ"מ ס"ל לר' יוחנן שפיר דר' יוסי ס"ל דאצל"ג פטור ומש"ה קסבר דהוי רק לאו ונתוס' שכתבו בכמה דוכתי דר"ש דס"ל מקלקל בהבערה חייב לא מצי ס"ל דהבערה ללאו יצאת אזלי לשיטתם דס"ל דגם לר"ש משפחת לה בהבערה מתקן וא"כ גם בלא פסוק דלא תבערו הוי בכלל מלאכת שבת שחייבה עליהן התורה מיתה וליבא למימר דהוי רק לאו אלא משום דפרטה התורה להבערה להדי' ומש"ה פתבו שפיר דלר"ש דאיצטריף לכתוב לא תבערו לחייבו גם במקלקל א"כ שוב ליבא למדרש מהאי קרא דהוי רק לאו אבל לפרש"י דלר"ש הוי כל הבערה מקלקל ובלא פסוק זה לא היינו מחייבין הבערה בשום אופן ורק מפסוק זה ידעינן איסורו וממילא הוי רק לאו וא"כ ס"ל לר' יוסי דמקלקל חייב ונהי רק לאו וקצת ראי' לזה מהא דבפסחים דף ד' קאמר ר"ע ומצינו להבערה שהיא אב מלאכה וקאמר רבא ש"מ מדר"ע תלת ש"מ הבערה לחלק ופרש"י מדקרי לי' אב מלאכה ולכאורה קשה דנהי דזה מוכרח דלא ס"ל דללאו יצאת דא"כ לא הוי קרי לי' אב מלאכה מ"מ מנ"ל לרבא דס"ל לחלק יצאת דלמא ס"ל לר"ע כר"ש דמקלקל בהבערה חייב ויצאת לחייבו גם במקלקל שוב מצאתי קושני' זו פתובה על ספר [ולפי מה ששמעתי מאחד מן החברים שאמר לי בשם ספר בשמים ראש דר"ע דס"ל קלוטה כמי שהונחה

דמי ס"ל ע"כ מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב ואם נאמר פן הא ניחא דע"כ הא מוכרח דס"ל לר"ע מקלקל בהבערה פטור לשיטת רש"י אמןם עיקר הסברה לומר דקלוטה הוי משאצל"ג לא נהירא פלל אבל לדברינו ניחא דאי הוי ס"ל כר"ש דהפסוק בא לחייב מקלקל ממילא הוי רק לאו ואמאי קרי לי' אב מלאכה זה אינו דהרי לישנא דקאמר ר' יוסי הבערה ללא יצאת משמע דמדקדק לה מדיצאת מפלל כל המלאכות ונכתבה בפני עצמ' ומש"ה מדקדק דהוי רק לאו ואי כמש"כ הרי לאיסורו יצא דאי לא הוי פתיבא לא הוי אסורה פלל רק דממילא הוי רק לאו ועוד דא"כ הא תיקשה דבסנהדר' דף ס"ב תני ר' זכאי קמי דר' יוחנן זיבח וקיטר וניסוף והשתחווה בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת א"ל ר"י פוק תני לברא אמר ר' אבא הא דאמר ר' זכאי מחלוקת ר' יוסי ור' נתן דתנן הבערה ללאו יצאת דברי ר' יוסי ר' נתן אומר לחלק למאן דאמר הבערה ללאו יצאת השתחווה נמי ללאו יצאת למ"ד הבערה לחלק יצאת השתחווה נמי לחלק מתקופה לה רב יוסף דלמא עד פאן לא קאמר ר' יוסי הבערה ללאו יצאת דנפקא לי' חילוק מלאכות מאחת מהנה כו' אבל הכא דלא נפקא לי' חילוק מלאכות מדוכתא אחריתא דכ"ע השתחווה לחלק יצאת וכו' רש"י דכ"ע לחלק יצאת כו' ומש"ה א"ל פוק תני לברא דאפי' לר' יוסי חייב על כל אחת ואחת ולדברינו מאי מדמה לה ר' אבא ולמה דחק ר' יוסף לדחותו נהרי שאני הבערה דכיון דס"ל לר' יוסי דכל הבערה הוי מקלקל וא"כ לא הי' בכלל ל"ת כל מלאכה ומש"ה ממילא הוי רק לאו ומש"ה ג"כ לא מציי אמר דבאה לחילוק מלאכות פיון דלא הוי דבר שהי' בפלל ויצא מן הפלל דנאמר דבא ללמד על הפלל כולו משא"כ גבי השתחווה דהוי בכלל לא תעבדם גם הוא מודה דהוי דבר שהי' בפלל ויצא מן הפלל ללמד על הפלל כולו יצא דמחלקין לחטאות ויבדאי דחוק גדול דכל הוי סוגיא דסנהדרין אזל דלא כר' יוחנן רק פעולא דס"ל דר' יוסי סבר משאצל"ג חייב עלי' ולדידיה משפחת לה מתקן גבי הבערה ואפ"ה לא מוקי ליה לחלק ומש"ה מדמה לה שפיר ועוד דהא רב יוסף בא שם לתרץ דברי ר' יוחנן דשפיר א"ל פוק תני לברא וכמש"כ רש"י שם בד"ה דכ"ע יעו"ש ולר' יוחנן הא הוי מציי לתרץ כמש"כ רק זה יש לדחות די"ל דרב יוסף בא לדחות ראיתו דר' אבא אליבא דכ"ע ואפי' אם נאמר פעולא דס"ל לר' יוסי כר' יהודה ובפרט דלפי הנראה גם רב יוסף בעצמו ס"ל פעולא ודלא כר' יוחנן בהא דהא בשבת דף ל"ח דתנו דאין נותנין ביצה בצד המיחם בשביל שתתגלגל ור' יוסי מתיר ולא נטמיננה בחול ובאבק דרכים בשביל שתצלה ופריה בגמרא ולפלוגמיה ר' יוסי בהא ומשני רב יוסף מפני שמזיז עפר ממקומו ופרש"י דשפא לא יהיה לו חול עקור פל הצורך ויבא ליקח מעפר הדבוק והוי חופר גומא והתוס' בד"ה מפני הקשו על זה דהא ליכא איסור דאורייתא בחופר גומא וא"צ אלא לעפרה לר"ש דפוסטר באצל"ג ועוד הקשו מהא דפריה בגמרא על רב יוסף מהא דתניא מגלגלין ביצה ע"ג גג רותח ולרב יוסף דקאמר מפני שמזיז עפר לגזור ומשני סתם גג לית בו עפר נהרי אדרבה כל גג אית ביה מעזיבה ולכך פירשו שם באופן אחר יעו"ש וראיתי להפני' יהושע שם שהקשה למה הקשו התוס' רק לר"ש דפוסטר באצל"ג ונהרי בשבת דף ע"ג קאמר ר' אבא דהחופר גומא וא"צ אלא לעפרה פטור אפי' לר' יהודה דמחייב בא"צ לגופה מ"מ פטור משום דהוי מקלקל ובאמת דזה ניחא דהא פתבו התוס' בפסחים דף מ"ז דהא דפטור גם לר"י הוי רק בבית דהוי מקלקל אבל בשדה חייב לר"י דמחייב באצל"ג ומש"ה הכא דאירי בחול ובאבק דרכים

הקשו רק לר"ש דלדידיה בְּכַל גְּנוּנֵי פְטוּרִין ולפרש"י הָא לְכַאוּרָה הֵהָכְרַח לומר דְּרַב יוֹסֵף ס"ל פְּעוּלָא דר' יוֹסֵי מְחַיֵּיב באצל"ג ומש"ה גְּזוּר שְׁפִיר וּבְזָה מִיּוֹשֵׁב גַּם קוֹשְׁיָא הַשְּׁנִי? שֶׁל הַתּוֹס' שֶׁהִקְשׁוּ עַל פִּרְש"י דְּהָא אֲדַרְבֵּה סְתָם גַּם אֵית בֵּיהּ מַעְזִיבָה דְּהָא מ"מ גִּיחָא דְּאָם יַחְפוֹר בְּגַם הָא הָוֵי מְקַלְקֵל וּפְטוּר גַּם לר' יְהוּדָה וּמִש"ה לָא גְזוּרִינּוּ (ובלא"ה לָא שְׁיֵיךְ לְמַגְזוּר שְׁיַחְפוֹר בְּמַעְזִיבָה וּמְקַלְקֵל גַּם מִשׁוּם צְלִינִית הַבִּיזָה) וְאֵי דְאֶפְתִּי נְגוּז מִשׁוּם עֶפְרַיִם הַמְּוַנַּח עַל הַגַּג וְאֵין בּוֹ צוֹרֵךְ לְמַעְזִיבָה וְאֵם יַחְפוֹר בּוֹ לָא הָוֵי מְקַלְקֵל ע"ז קְאָמַר סְתָם גַּם לִית בֵּיהּ עֶפְרַיִם רַק הַמַּעְזִיבָה וּבּוֹ לָא גְזוּרִינּוּ וְעַכ"פּ לְשִׁיטַת רִש"י הָא ס"ל לְרַב יוֹסֵף פְּעוּלָא וּמִש"ה בְּסַנְהֶדְרִין דְּדַחֵי רַב יוֹסֵף מִמְרָא דר' אַבָּא לָא דַּחֵי כַּמִּש"כ דְּהָא לָא הָוֵי א"ש אֲלֵיבָא דִּידֵיהּ בְּעַצְמוֹ וּמִש"ה קְאָמַר דְּשִׁאנֵי שְׁבַת דְּנִפְקָא לֵיהּ חִילוּק מְלָאכּוֹת מֵאֲחַת מֵהֵנָּה דְּדַחֵי זֶה הָוֵי גַּם אֲלֵיבָא דִּידֵיהּ אֲמַנָּם בְּלֵא"ה הָא פְתַבְנוּ דְּמַלְשׁוֹן שֶׁל ר' יוֹסֵי דְקָאָמַר לְלָאו יֵצְאֵת לָא מִשְׁמַע לומר כֵּן: [ד] וְעוֹד דְּהָרֵי בְּכַרִּיתוֹת דָּף כ' אֵיתָא הַחוּתָה גְּחֵלִים בְּשַׁבַּת חֲטָאֵת ר"א בַּר צְדוּק אֹמַר חֲטָיִב ב' מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְכַבֵּה אֶת הַעֲלִיוֹנוֹת וּמְבַעֵיר אֶת הַתַּחְתּוֹנוֹת וּמְפָרְשִׁינּוּ שֶׁם דַּת"ק ס"ל דְּמְקַלְקֵל בְּהַבְעָרָה פְטוּר וּמִש"ה אֵינוֹ מְחַיֵּיב רַק מִשׁוּם פִּיבּוּי וּר"א בַּר צְדוּק ס"ל דְּמְקַלְקֵל חֲטָיִב וְאֵם נֶאֱמַר דְּמֵאֵן דַּס"ל מְקַלְקֵל חֲטָיִב הָוֵי מִשׁוּם דַּס"ל דְּכָל מְבַעֵיר הָוֵי מְקַלְקֵל וּמִמִּילָא הָוֵי רַק לָאו וְאֵמַאי ס"ל לר"א בַּר צְדוּק דְּחֲטָיִב חֲטָאֵת עַל מְקַלְקֵל בְּהַבְעָרָה אֲלָא וְדַאי מְוַכְרַח לומר דַּאֲע"ג דְּהָוֵי מְקַלְקֵל מ"מ כִּינּוּ דְּמַצַּד עֲצָמָה הָוֵי מְלָאכָה גְמוּרָה וְרַק דְּהֵינּוּ פּוֹטְרִין אוֹתוֹ מִשׁוּם דְּהָוֵי מְקַלְקֵל וּמִש"ה כִּי גַלִּי לָן קָרָא דְּבּוֹ חֲטָיִב גַּם מְקַלְקֵל שׁוּב הָוֵי מְלָאכָה וְחֲטָיִב עָלֶיהָ חֲטָאֵת אַע"ג דְּבַפְסוּק זֶה דְּמְחַיֵּיב עַל מְקַלְקֵל לָא פְתִיבָא רַק לָאו גְרִידָא וְלֵא דְּמִי לְמַחְסַר אַחַר בְּהִמְתּוֹ דְּמַצַּד עֲצָמָה לָא הָוֵי מְלָאכָה כָּלֵל אֵי לָאו דְּאֶסְרָה הַתּוֹרָה בְּמַפְנֵרֵשׁ וּמִש"ה הָוֵי רַק לָאו וְא"כ הָא מְוַכְרַח דר' יוֹסֵי דַּס"ל הַבְעָרָה לְלָאו יֵצְאֵת ע"כ טַעְמוֹ מִשׁוּם דְּהָוֵי לָא תַבְעָרוּ הָוֵי מִיּוֹתֵר דְּהָוֵי בְּכָלֵל כָּל הַמְּלָאכּוֹת וּמִדִּיצְאֵת הַבְעָרָה מִן הַכָּל וְנִכְתַּב בְּפִנֵּי עֲצָמוֹ ע"כ הָוֵי רַק לָאו וְלֵא כַּמִּש"כ מִשׁוּם דְּהָוֵי מְקַלְקֵל וְא"כ הָא מְוַכְרַח דַּס"ל לר' יוֹסֵי מְקַלְקֵל בְּהַבְעָרָה פְטוּר וְאֵינוֹ חֲטָיִב בּוֹ רַק מִתְּשׁוּן וּלְמַתְקוֹן לָא הָוֵי צְרִיךְ קָרָא וּמִדִּינִיק מִנֵּיהּ דְּהָוֵי רַק לָאו דַּאי הָוֵי ס"ל מְקַלְקֵל חֲטָיִב מִנ"ל דְּבָא לְאוֹקְמִיהּ אֲלָאו דְּלָמָּא בָּא לְחֲטָיִב מְקַלְקֵל וְהָרֵי אַפ"ה מוֹקִיָּם לֵיהּ ר' יוֹחָנָן בְּדָף ל"א דַּס"ל כַּר"ש דְּמִשְׁאַצַּל"ג פְטוּר וּמְוַכְרַח ע"כ כְּמוֹ שֶׁפְתַבְנוּ דְּגַם רִש"י מוֹדָה דְּלר' יוֹחָנָן אֵינוֹ תְלוּי זֶה בְּזָה כָּלֵל וְגַם מֵאֵן דְּפוֹטְרַב אַצַּל"ג יְכוּל לְפְטוֹר בְּמְקַלְקֵל וְרַק ר' אַבְהוּ הוּא דַּס"ל דְּזֶה תְלוּי בְּזָה: [ה] גַּם עוֹד רָאִיָּה לְזֶה דְּבִיבְמוֹת דָּף ל"ג דְּפְלִיגֵי בְּזוּר שְׁשִׁימֵשׁ בְּשַׁבַּת דר' יוֹסֵי אָמַר חֲטָיִב ב' מִשׁוּם זְרוֹת וּמִשׁוּם שְׁבַת וּרִש"א אֵין כָּאֵן אֲלָא מִשׁוּם זְרוֹת וּפְרִיף זֶר שְׁשִׁימֵשׁ בְּשַׁבַּת בְּמַאי אֲלִימָא בְּהַקְטָרָה וְהָא"ר יוֹסֵי הַבְעָרָה לְלָאו יֵצְאֵת וּמְסִיק בְּשַׁחֲיִטַת פְּרוֹ שֶׁל כַּה"ג בִּיּוֹה"כ דְּפְסוּל בְּזוּר וְלְכַאוּרָה קִשָּׁה טוּבָא לְדַעַת רִש"י בְּשַׁבַּת דְּאֲלֵיבָא דר"ש חֲטָיִב מְקַלְקֵל בְּחַבּוּרָה אַע"פ שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם תְּקוּנוֹן א"כ הֵיאֵךְ קְאָמַר ר"ש דְּזֶר שְׁשִׁימֵשׁ בְּשַׁבַּת אֵינוֹ חֲטָיִב אֲלָא מִשׁוּם זְרוֹת וְהָרֵי תְקִיפָה מִיַּד שֶׁהַתְּחִיל לְשַׁחוֹט אֵיכָּא חֲטָיִב שְׁבַת וּמִשׁוּם זְרוֹת לֵיכָּא רַק עַד גְּמַר שְׁחִיטָה וְעַי' בְּחֻלּוּן פְּרָק א' בְּפִי הַמְשָׁנָה לְהַרְמִב"ם עַל הַמְשָׁנָה דְּהַשׁוּחַט בְּשַׁבַּת שֶׁפְתַב דְּאֲפִי שְׁחַט בְּמַזִּיד בְּשַׁבַּת שְׁחִיטָתוֹ כְּשִׁינְיָה וְלָא הָוֵי מוֹמֵר לְחַלֵּל שְׁבַתוֹת דְּבַהֲתַחֲלַת הַשְׁחִיטָה לֵיכָּא חִילוּל שְׁבַת דְּהָוֵי מְקַלְקֵל עַד שֶׁיִּגְמוֹר דְּתִיקְנָה לְהַתִּירָה בְּאֲכִילָה אֲבָל לר"ש דְּמְחַיֵּיב מְקַלְקֵל הָא אֵיכָּא חִילוּל שְׁבַת גַּם בְּהַתְּחִלָּה וְכַמְדוּמָה לִי שֶׁכָּבַר נְזַרְהָ

קוּשְׁיָא זוּ בְּאַחְרוּנֵי וְאִינְי זוכר פְּעַת מְקוּמוֹ אֲבָל לְדַבְרֵינוּ נִיחָא דְעַד פְּאָן לֹא פָּתַב רִש"י דְלַר"ש דְּפוּטֵר בַּא"צ לְגוּפָה לֹא מִשְׁפַּחַת לָהּ חוּבְל וּמִבְעִיר דְּלִהוּי מִתְקַן וּמִש"ה גַּם מְקַלְקַל גְּמוּר חֲזִיב רַק לַר' אֲבָהוּ אֲבָל ר' יוֹחָנָן לֹא ס"ל הֵךְ סְבָרָא פְּלִל וּס"ל דְּגַם לַר"ש שְׁפוּטֵר בַּא"צ לְגוּפָה מ"מ מְקַלְקַל גְּמוּר פְּטוּר וְאַתְנִי הַסּוּגֵיָא דִּיבְמוֹת כַּר' יוֹחָנָן וְאִין זֶה דִּוְחַק דְּהָרִי הָא דְּפָרִיף שְׁשִׁימֵשׁ בְּמַאי אֲלִימָא בְּהַקְטָרָה וְהָא"ר יוֹסִי הַבְּעָרָה לְלֹא יִצְאָת פְּתַבְנוּ בְּסִי ט"ז בָּאוֹת יו"ד דְּבִאָמַת דְּבַהַקְטָרָה אִיכָא גַּם פִּיבּוּי לְשִׁיטַת רִש"י דְּבִינְשָׂרָא אֲגוּמָרָא הָוִי תְּחִילְתוֹ מְכַבָּה וְסוּפוֹ מִבְעִיר רַק כָּל קוּשְׁיַת הַגְּמָרָא הָוִי רַק אֲלִיבָא דַּר' יוֹחָנָן דַּס"ל דַּר' יוֹסִי סְבַר דַּא"צ לְגוּפָה פְּטוּר וְא"כ לִיכָא חֲזִיבָא בְּמַכְבָּה רַק בְּצָרִיף לְפַחְמִין וּמִש"ה לִיכָא בְּהַקְטָרָה רַק הַבְּעָרָה וּמִש"ה פְּרִיף וְהָא"ר יוֹסִי הַבְּעָרָה לְלֹא יִצְאָת וּלְזֶה שְׁפִיר מְשַׁנֵּי דְאַיִרִי בְּשַׁחֲטֵת פְּרוֹ שְׁל כה"ג דְּהָא לְהָךְ שִׁיטָה דַּר' יוֹסִי ס"ל כַּר"ש בַּא"צ לְגוּפָה ע"כ אִינוּ תְּלוּי זֶה בְּזֶה וּכְמוֹ שֶׁהוּכְחַנּוּ לְמַעְלָה וְגַם מֵאֵן דְּפוּטֵר בַּאצֵּל"ג מ"מ פּוּטֵר בְּמְקַלְקַל וְשְׁפִיר נוּכַל לְאוּקְמָא דְאַיִרִי בְּשַׁחֲטָה וְלַר' אֲבָהוּ דַּס"ל דְּלַר"ש חֲזִיב מְקַלְקַל גְּמוּר א"כ הָא לֹא מְצִי אִיִּירִי בְּשַׁחֲטֵת פְּרוֹ מ"מ הָא לַר"א דַּס"ל דְּזֶה תְּלוּי בְּזֶה א"כ ר' יוֹסִי ע"כ ס"ל בְּמִשְׁאַצֵּל"ג כַּר"י דְּלֹא מְצִי סְבַר כַּר"ש דַּא"כ הָוִי מְנוּכָרָה דְּמְקַלְקַל חֲזִיב בְּהַבְּעָרָה וּמִנ"ל לֹמַר לְלֹא יִצְאָת וְע"כ ס"ל כַּר' יְהוּדָה וְא"כ הָא שְׁפִיר מְצִי לְאוּקְמָא פְּלוּגְתִּיָּהוּ בִּיבְמוֹת בְּהַקְטָרָה וְחֲזִיב שְׁתֵּי דְקָאָמַר ר' יוֹסִי הָוִי מְשׁוּם פִּיבּוּי: [ו] וּלְפִי זֶה הָא גַּם לְשִׁיטַת רִש"י אִין רְאָיָה מְהָא דְאָמַר ר' יוֹחָנָן דְּמְקַלְקַל בְּחוּבְל וּמִבְעִיר פְּטוּר דַּס"ל כַּר' יְהוּדָה וּמְצִי סְבַר כַּר"ש דְּפוּטֵר בַּאצֵּל"ג וּבְפָרְט לְשִׁיטַת הַתּוֹס' הָא וְדַאי דִּי"ל כֵּן וּמַאי פְּרִיף הַגְּמָרָא בִּיבְמוֹת דַּר"י אֲדַר"י דְּהָא פִּינּוּ דְּהָוִי דְּרַבְּנָן וְדַאי דַּא"צ לְהַפְרִישׁוּ וּמִש"ה מוֹקִיָּם לָהּ בְּעוֹשֶׂה ע"ד אָבִיו וּבַעַל פְּרָחָה מְנוּכָרָה לֹמַר דַּס"ל לְהַגְמָרָא דְּגַם לַר"ש דְּפוּטֵר בַּאצֵּל"ג מ"מ יֵשׁ לוֹ כָּל דִּין מְלֵאכָה דְּאוּרִיָּתָא [וּמִינְשׁוּב לְנוּ בְּזֶה קוּשְׁיַת הַתּוֹס' בְּשַׁבַּת דָּף ל"ח שֶׁהִבְאֵנוּ בָּאוֹת ג' דְּשְׁפִיר מְצִינּוּ לֹמַר דְּרַב יוֹסֵף ס"ל כַּר"י דְּמוֹקִיָּם לַר' יוֹסִי כַּר"ש וּמ"מ גְּזַר שְׁמָא יִזְיַז עֶפֶר מְמַקּוּמוֹ דְּמְלֵאכָה שַׁאצֵּל"ג אַע"ג דְּפְטוּר מ"מ יֵשׁ לוֹ חוּמְרָא דְּאוּרִיָּתָא פִּינּוּ דְּהָוִי מְלֵאכָה גְּמוּרָה [רַק מְצַד אַחַר פְּטוּר עֲלִיָּה] וּמִש"ה שְׁפִיר פְּרִיף הַגְּמָרָא דַּאי ס"ל לַר' יוֹחָנָן דַּב"ד מְצוּיִן לְהַפְרִישׁוּ בְּאִיסוּרָא דְּאוּרִיָּתָא גַּם בְּמִשְׁאַצֵּל"ג צָרִיף לְהַפְרִישׁוּ וְלֹא הָוִי צָרִיף לְאוּקְמָא בְּעוֹשֶׂה ע"ד אָבִיו וְא"כ גַּם לְהַמְסַקְנָא דַּאִין מְצוּיִן לְהַפְרִישׁוּ אַע"ג דַּס"ל לְהַרְשָׁב"א דְּאִיסוּר דְּרַבְּנָן מוֹתֵר לְסְפוֹ לוֹ בְּיָדִים מ"מ בְּמִשְׁאַצֵּל"ג וְדַאי דְּאִיסוּר וּכְמוֹ כֵּן קִשָּׁה לִי עַל דְּבָרֵי הַתּוֹס' בְּשַׁבַּת דָּף קכ"א בַּד"ה ש"מ קָטָן אוּכַל נְבִלוֹת ב"ד מְצוּיִן לְהַפְרִישׁוּ וְז"ל וַצ"ל דְּמוֹקְמִינּוּ לְהַמְשַׁנָּה כַּר' יְהוּדָה אוּ כַּר"ש וּבְצָרִיף לְפַחְמִין דַּבְּלָא"ה הָא בְּאִיסוּרָא דְּרַבְּנָן וְדַאי אִין מְצוּיִן לְהַפְרִישׁוּ הָרִי דַּס"ל ג"כ פְּהָר"ן דְּמִשְׁאַצֵּל"ג הָוִי פְּכָל דְּרַבְּנָן וְא"כ מַאי הַקְשָׁה שָׁם בִּיבְמוֹת דַּר' יוֹחָנָן אֲדַר"י.

וְהַהֲכַרְס לֹמַר לְדִידְהוּ דִּינְדְּעָה הַגְּמָר' דַּר' יוֹחָנָן דְּקָאָמַר בְּעוֹשֶׂה ע"ד אָבִיו לֹא אָמַר לָהּ לְפָרֵשׁ עַל הַמְשַׁנָּה רַק אָמְרָה לְתַרְזֵן הַקּוּשְׁיָא מַר' פְּדַת וְא"כ מְשַׁמַּע דַּס"ל כַּר"פ דְּגַם בְּדְאוּרִיָּתָא א"צ לְהַפְרִישׁוּ וּמִש"ה פְּרִיף לָמָּה קָאָמַר בְּדַמַּי הַקּוּלּוֹ אָמְנָם הָרִי בְּשַׁבַּת קָאָמַר לָהּ עַל הַמְשַׁנָּה וְהַנְרָאָה דְּהַתּוֹס' דְּשַׁבַּת וְהַרְשָׁב"א וְהָר"ן לֹא הָיָה לָהֶם הַגְּיֹרְסָא בִּיבְמוֹת הֵךְ קוּשְׁיָא דַּר' יוֹחָנָן אֲדַר"י וְתִי הַגְּמָרָא דַּר"י סְפוּקִי מְסַפְקָא לִי כָּל זֶה לֹא הָיוּ גּוֹרְסִין וְעִי"ב ב"י או"ח ס' ש"מ ג' שְׁפַתְבּ דְּלִהַטוּר דְּגוּרְס דַּר' יוֹחָנָן אָמַר לְדַבְרֵי טְלִיָּא וְטְלִיָּתָא הָרִי דַּס"ל דַּאִין מְצוּיִן לְהַפְרִישׁוּ בַּע"כ לֹא הָיָה גּוּרְס הָא דַּר"י מְסַפְקָא לָיָהּ

יעו"ש ואֶפְשָׁר דְּכֵן הִי גִי הַתּוֹס' דְּשִׁבְת' [וצ"ע לי דְּרַש"י הָא גוֹרֵס לְהִדְלִי בִּיבְמוֹת הַדְּר' יוֹחֲנָן מְסַפֵּק לִיה וְכַמְבּוֹנָא שָׁם בְּפִרְש"י וּבְמַס' שִׁבְת' דָּף כ"א מְבוֹנָא בְּפִרְש"י דְּהִנֵּה גוֹרֵס כְּמוֹ הַטּוֹר דְּר"י אָמַר לְדַבְר' טְלִי וְטְלִי' וְאֶפְשָׁר הָוִי טְעוֹת הַדְּפּוֹס בְּפִרְש"י דְּשִׁבְת' וְשִׁפּוּר ס"ל דְּמִשְׁאֲצֵל"ג הָוִי כְּכֹל דְּרַבְּנָן אֲבָל לְפִי גִיְרָסָא דִּידָן מוּכַח דְּאִסוּר: [ז] וְלְכַאוּרָה קִשְׁיָה לִי מָהָא דְּבִבְיָצָה דָּף ל"א תְּנִן בֵּית מְלָא פִּירוֹת שְׁנַפְחָת נוּטֵל מִמָּקוֹם הַפְּחָת רַמ"א אַף פּוֹחַת לְכַתְּחִילָה וְנוּטֵל וּפְרִיָּה בְּגִמְרָא עַל ר"מ וְהָא קִסְתָּר אֶהְלָא וּמְשַׁנֵּי בְּאוּרָא דְּלִיבְנֵי וְכַתְּב רַש"י דִּלְת"ק דְּאוּסָר לְפּוֹחַתוֹ לְכַתְּחִילָה הָא דְּלָא הָוִי גַּם כְּשִׁנְפַּחַת מְנוּקָצָה מִחֲמַת אִיסוּר מְשׁוּם דְּלָא הָוִי בְּפַחִיתָתוֹ אִיסוּרָא דְּאוּרִיָּתָא לָא הָוִי מְנוּקָצָה וְכַדְאִמְרִינָן טְבָל מוּכָן הוּא אֲצֵל שִׁבְת' וְאִם עֵבֶר וְתִיקְנֵנוּ מְתוּקָן וְהַתּוֹס' חִלְקוּ עַל זֶה וְכַתְּבוּ דְּאֵתְלִי הַדְּר' מְשַׁנֵּה כְּר"ש דְּלָא ס"ל מְנוּקָצָה גַּם הֶרְמֵב"ן בְּמִלְחָמוֹת הַבֵּיא רְאִיּוֹת דְּבְּאִיסוּר דְּרַבְּנָן הָוִי מְנוּקָצָה וְע"ש מַה שְׁכַתְּב לְתַרְז' קוֹשְׁיָתוֹ שֶׁל רַש"י וְקִשְׁיָה לִי דְּהָרִי בְּבִיָּצָה דָּף ו' אִמְרִינָן דְּעַגְלָא שְׁנוּלֵד מִן הַטְּרַפָּה מְוֹתֵר הוּאִיל וְאֶתְמוּל הָוִי מוּכָן לְכֻלְבִּים וְכֵן בְּפִסְחִים דָּף נ"ו אִמְרִינָן דְּפִירוֹת הַנוּשְׁרִין לָא הָוִי מְנוּקָצָה הוּאִיל וְהָוִי מוּכָן לְעוֹרְבִים וְמוּכָן לְבִהְמָה הָוִי מוּכָן לְאָדָם וְא"כ הָרִי ק"ו דְּמַחְמַת אִיסוּר דְּרַבְּנָן צְרִיָּה לְהִיּוֹת אִינוּ מְנוּקָצָה הוּאִיל וְמוּכָן לְקַטְנִים וְהָא נִדְּאִי דְּקַטְנִים לָא גְרִיעֵי מְעוֹרְבִים וְא"כ לְמָה דְּחִקוּ רַש"י וְתוֹס' וְהֶרְמֵב"ן וּבִשְׁלָמָא לְהַחֲלוּקִים עַל הֶרְשֵׁב"א וְס"ל דְּגַם אִיסוּר דְּרַבְּנָן לָא סְפִינָן לִיה בְּיָדִים וְכֵן גַּם לְהֶרְשֵׁב"א בְּאִיסוּר דְּאוּרִיָּתָא אַע"ג דְּמַסְקִינָן דְּאִין ב"ד מְצִוִין לְהַפְרִישׁוּ לָא קִשְׁיָה לִי דָא"כ לָא לְהָוִי מְנוּקָצָה מְשׁוּם דְּהָוִי מוּכָן לְקַטְנִים דְּזֵה אִינוּ דְּהָא פִּינָן דְּלָא סְפִינָן לִיה בְּיָדִים א"כ ע"כ אִיפָּא שְׁמוֹ שֶׁל הָאִיסוּר גַּם לְגַבֵּי הַקְּטָן וְרַק דְּקָטָן הָעוֹשֶׂה אִיסוּר אִין ב"ד מְצִוִין לְהַפְרִישׁוּ שְׁלָא הוֹנְהֵרוּ ב"ד לְהַזְהִיר אֶת הַקַּטְנִים אֲבָל שָׁם הָאִיסוּר אִיפָּא עֲלִיו א"כ הָא לָא שִׁינְיָה לּוֹמַר דְּהָוִי מוּכָן לְקָטָן וְלָא דְּמֵיא פְּלִל לְכֻלְב' וְעוֹרֵב דְּלִידִידְהוּ הָוִי מוּכָן גְּמוּר אֲבָל בְּאִיסוּרָא דְּרַבְּנָן וְלְהֶרְשֵׁב"א דְּמַתִּיר לְסַפּוֹת לוֹ בְּיָדִים א"כ ע"כ אִיסוּר דְּרַבְּנָן הָוִי הֵיטֵר גְּמוּר לְגַבֵּי קָטָן מְדוּחָתָנִין לוֹ בְּיָדִים וְא"כ הָא הָוִי שְׁפִיר מוּכָן לְקָטָן וְאַח"כ כְּשִׁנְסַתְלַק הָאִיסוּר צ"ל גַּם מוּכָן לְגָדוּל וְא"כ הָא מְנוּקָרַח מְרַש"י וְתוֹס' וְהֶרְמֵב"ן שְׁדַחְקוּ בְּזֵה שְׁחוּלְקִים עַל הֶרְשֵׁב"א וְא"כ הָא תִּיקְשָׁה לְנוּ דְּבָרֵי הֶר"ן אֶהְדְּדִי דְּהָא הוּא ס"ל כְּהֶרְשֵׁב"א וּבְבִיָּצָה גַבֵּי בֵּית מְלָא פִּירוֹת הַבֵּיא כָּל קוֹשְׁיּוֹת שֶׁל הֶרְמֵב"ן עַל פִּרְש"י וְהַסְכִּים עִמּוֹ וְכֵן קִשְׁיָה לִי עַל הֶרְשֵׁב"א בְּעֶצְמוֹ דְּהַמ"מ כְּתֵב בְּשְׁמוֹ בַּפ"ב מַה יו"ט דְּהָדְרָה דְּבֵית מְלָא פִּירוֹת אִינְרִי בְּרַעוּעָה שְׁדַעְתּוֹ עֲלִיו שְׁיַפְחַת וּמְשַׁמַּע דַּס"ל דְּבִלְא"ה הָוִי מְנוּקָצָה אַף לְפִי מַה דְּמוּקְמִינָן לִיה בְּאוּרָא דְּלִיבְנֵי דְּהָוִי רַק דְּרַבְּנָן לְחוּדָא מ"מ אִסוּר מְשׁוּם מְנוּקָצָה וְהָרִי לְדַבְרֵי עֶצְמוֹ לָא צְרִיָּה לְהִיּוֹת מְנוּקָצָה כְּכֹל וְיוֹתֵר קִשְׁיָה דְּהָרִי גַּם בְּבִנְיָן גְּמוּר וּבְרִיא הָא לִיפָּא בְּסַתִּירָתוֹ רַק אִיסוּר דְּרַבְּנָן דְּהָא הָוִי מְקַלְקֵל אִם אִינוּ סוּתֵר ע"מ לְבָנוֹת וּמְוֹתֵר לְקָטָן וְצ"ל מוּכָן רַק זֶה יֵשׁ לְדַחוּת וְנֶאֱמַר דְּכִינָן דְּמַצֵּד עֲצָמִיּוֹת הַמְּלָאכָה הָוִי מְלָאכָה גְּמוּרָה דְּאוּרִיָּתָא וְרַק מְשׁוּם דְּהָוִי מְקַלְקֵל פְּטוּר עֲלִיו יֵשׁ לוֹמַר דְּהָוִי כְּמוֹ מְלָאכָה שֶׁא"צ לְגוּפָה דְּהָרִי אִינוּ פְּנִים מְסַבִּירוֹת דְּאֶפְלִי אִם נֶאֱמַר כְּרַשֵׁב"א מ"מ לָא סְפִינָן לִיה בְּיָדִים אֲבָל קוֹשְׁיָא הֶרְאִישׁוּנָה בְּמָה דְּלָא סְגִי לִיה לְהֶרְשֵׁב"א בְּמָה דְּהָוִי בְּאוּרָא דְּלִיבְנֵי וְכֵן לְדַעַת הֶר"ן וְהֶרְשֵׁב"א שֶׁהַבְּאִנוּ בְּרִאשֵׁי דְּבָרֵינוּ דְּאֶפְלִי בְּמִשְׁאֲצֵל"ג שְׁרִי לְהֶרְשֵׁב"א קִשְׁיָה וְלְכַאוּרָה נֶרְאָה מְכָאן סִיוַע לְדַבְרֵי הַב"י בְּאו"ח ס' ש"ג שְׁכַתְּב דְּהָא דְּכַתְּב הֶרְשֵׁב"א דְּאִיסוּר דְּרַבְּנָן סְפִינָן לוֹ בְּיָדִים גַּם הוּא לָא כְּתֵבָה רַק לְהִלְכָה וְלָא לְמַעֲשֵׂה אֲבָל עַכ"פ עַל הֶר"ן קִשְׁיָה וְהֶנְרָאָה לוֹמַר דְּבִפְסָחִים דָּף נ"ו

בתוס' ד"ה הוי פתבו ונ"ל ואפ"י אי לא שרי תכא אלא למי שיש לו עורבים הרי דנסתפקו התוס' בהא דאמרינו דהוי מוכן לעורבים אי בעינן דוקא שיהיו לו עורבים דוקא או לא בעינן ובעירובין דף מ' בתוס' ד"ה הא ודאי פתבו בפשיטות דהא דפירות הנושרין לא הוי מוקצה היינו ביש לו עורבין דהוי מוכן לעורבים הרי דס"ל דבעינן יש לו דוקא ועי' ב"ר"ן פ' פירה שכתב ונ"ל ומהא שמעינן דמוקצה לעשירים מוקצה ואפ"י עניים אין מטלטלין אותן שפבר הוקצו מדעתו של בעה"ב העשיר ולא בעינן שיהיה מוקצה לכל והכי נמי משמע בגמרא גבי מפירין גדרים בשבת שהן לצורך השבת דפריה מי יאמר דמדנדק לה בעל [פי' וא"כ גם פשהפר לה אסורה לאוכלן משום מוקצה] אלמא מפני שאסרה הפפר על עצמה הוי מוקצה עכ"ל ולדידיה הא ודאי הא דאמרנו דהוי מוכן לעורבים בעינן דוקא שיהיה לו עורבים דבאין לו לא מהני מה דהוי מוכן לגבי אחרניא כיון דלהבעה"ב לא הוי מוכן ומש"ה דחיק בההו דבית מלא פרות דהרי סתמא נקטה המשנה דמותר ומשמע גם באין לו קטנים וכל זה דחוק קצת אבל להרמב"ם דגם דרבנן לא ספינו ניחא: והנה יעניין במס' נדה דף ל"ב דקאמר רב יוסף מעשה בפומבדיתא והטבילוה קודם לאמה ופריה בגמרא והא תרומת חו"ל אינה אסורה אלא למי שטומאה יוצאה עליו מגופו והני מילי באכילה אבל בגיעה לא ומשני לא נצרכה אלא לסוכה שמן של תרומה דסיכה הוי פשתני' והרי תרומת חו"ל הוי דרבנן וגם הא דסוף הוי פשותה פתבו שם התוס' בד"ה וכשמן דהוי רק מדרבנן ואפ"ה הוצרכו להטבילה ומוכח דלא ספינו לקטן אפי' איסורא דרבנן ולהרשב"א צ"ל דהיא דפומבדיתא ס"ל דקטן אוכל גבילות ב"ד מצוין להפרישו ולדידיה גם איסור דרבנן לא ספינו ליה בינדים שוב מצאתי במל"מ סוף ה' מאכלות אסורות רמז לקושיא זו מהא דנדה על הרשב"א יעו"ש שהקשה עוד מהא דיבמות דף ע"א בעי רמי בר חמא קטן ערל מהו לסוכו שמן של תרומה ערלה שלא בזמנו מעפבא או לא מעפבא והרי סיכה הוי דרבנן ולכאורה הנה נראה לומר דעד כאן לא כ' הרשב"א דאיסור דרבנן ספינו לו בינדים רק ליתן לו גבילה והקטן יאכל אותה אבל להאכילו ממש כגון לתחוב לו בבית הבליעה גם הוא מודה דאסור והרי זה לשון הרשב"א ביבמות דף קי"ד ומיהו משמע לי דבאיסורין של דבריהם מותר לומר לו לאכול בפירוש דהא למ"ד בשל תורה ב"ד מצוין להפרישו בשל דבריהם אין מצוין כו' וכיון דקיי"ל דבשל תורה אין ב"ד מצוין להפרישו בשל דבריהם נחתינו בו דרזא אחת יותר ומתירין בו אפי' לומר לו לאכול הרי דקדק וכתב דמותר לומר לו דס"ל דבאיסור דרבנן לא תיקנו שיהיה אסור לגדול לומר לו או להושיט לו וכמו דאסור באיסורא דאורייתא אבל לתחוב לו בבית הבליעה או לסוכו בדבר איסור שפיר י"ל דגם הרשב"א מודה דאסור גם בדרבנן והרי חילוק זה מצוינו במקום אחר דביו"ד סי' ס"ב כ' הטור דאבר מן החי אינו נוהג אלא בטהורין ולא בטמאין וכ' הש"ך שם בשם הב"ח דנ"מ בזה לענין להושיט לכן נח וע"ש בפמ"ג שהסביר דבריהם בשם שו"ת אמונת שמואל דאע"ג דב"נ ודאי מןהרהר על הטמאים כטהורים מ"מ ליכא בו משום לפני עור פניו דבישראל ליכא איסור אמה"ח בטמאין דס"ל דההו דלפני עור לא הוי רק באם שיש האיסור גם על המושיט לו וכבר הקשו עליו מהא דמבואר בב"מ דף יו"ד בתוס' שם דישאל שיקידש גרושה לכהן עבר על לפני עיור והרי בישראל ליכא איסור זה והנראה פשוט דהב"ח לא כ' פן רק במושיט לו אבל במאכילו בינדים בודאי דבכל גונוי אסור דנמצא הוא

מכשילו וכן בישאל פשקדש עבור פהן גרושה הוי כמאכילו איסור בינדים וכן נחלק לעננו קטן באיסור דרבנן דרבך ליתן לו והוא בעצמו יאכל שרי אבל פשכו שמן של תרומה הא מאכילו ממש אסור גם בדרבנן ולפי זה מיושב לנו גם פן מה דהקשינו בהא דביצה דבאיסור דרבנן אמאי הוי מוקצה נימא דהוי מוכן לקטנים דזה לא נקרא מוכן פלל פיון דשם של האיסור הוי גם לגבי הקטן ורבך דלא תיקנו בו שיהיה אסור להושיט לו אבל האיסור עצמו איכא גם לגבי הקטן דהא להאכילו ממש אסור פן היה אפשר לומר לכאורה אמנם בדברי הר"ן מצאתי להדיא להיפוך שכתב בריש פרק יוה"כ דלהרמב"ם דס"ל דאיסור רחיצה וסיכה ביוה"כ הוי דאורייתא קשה הא דתנו התינוקות מותרין בכלן חוץ מנעילת הסנדל ומוכח בגמרא דהיינו דמותר לגדול לרוחצו ולסוכו כו' ואי מדאורייתא היכי שרי והא כתיב לא תאכלום וקרנינו ביה לא תאכלום כו' ובשלמא אי דרבנן נינהו שפיר שקל שהוא לצרכו של תינוק אע"פ שהגיע לחינוך מאכילין אותו איסור דרבנן ואפי' בינדים כו' הרי דס"ל דכיון דהוי דרבנן מותר לגדול גם להרחיצו ולסוכו בינדים ממש ולא ס"ל חילוק הנ"ל ולדידיה הא קשה מהו דמס' נדה ודיבמות הנ"ל ואע"ג דעיקר דקדוהו של הר"ן שכתב דבגמ' מוכח דמותר לגדול לרוחצו היינו מהא דפריה שם דף עח והא מותרין לכתחילה קתני נהרי שם בלא"ה אין הפירוש דמותר לגדול לרוחצו בינדים וכמו שכתב המג"א בס' תרי"ו ס"ק א' דא"כ הא גם הגדול נהנה ממילא בעת הרחיצה וא"כ הא שוב י"ל דלא שרירן שנותן להם לרחוץ ולסוף ומוכח מזה הר"ן דספינו ליה בינדים ומש"ה הקשה על הרמב"ם דבדאורייתא הא לא ספינו גם בכה"ג אבל לסוכו בינדים ממש אפשר דגם הר"ן מודה דאפי' לדידיה דהוי דרבנן מ"מ אסור וכמש"כ אמנם לשון הר"ן לא משמע פן ומשמע דגם לסוכו ממש מותר פיון דהוי דרבנן וצ"ע מהא דנדה ודיבמות: [ח] גם קשה לי טובא על הרשב"א דהא ביבמות דף קי"ד רצה הגמרא להוכיח דאין ב"ד מצוין להפרישו מהא דבן חבר שרגיל לילה אצל אבי אמו ע"ה אין חוששין שמא יאכילנו דברים שאינם מתוקנים מצא בידו פירות אין זקוק לו ומשני ר"י בדמאי הקילו ונהרי אפתי תיקשה דהא קתני מצא בידו פירות אין זקוק לו ומוכח להדיא דאסור לחבר להאכיל בנו בינדים דמאי וכן מבואר במס' דמאי פ"ב משנה ד' דהחננונים אינם רשאים למפור דמאי וכ' הרמב"ם והר"ש שם בשם הירושלמי הטעם מפני שלוקחין ממנו תינוקות הרי דאסור לספות להם דמאי אע"ג דהוי רק דרבנן והנראה לומר דס"ל להרשב"א דנהרי בתחילה דרצה הגמרא להוכיח דאין ב"ד מצוין להפרישו מהא דמצא בידו פירות אין זקוק לו הקשו התוס' דמאי ס"ד דהא הוי רק דרבנן ותירצו דכיון דהחשש של דמאי הוי שמא הוי טבל דאורייתא צ"ל פדאורייתא ור' יוחנן משני בדמאי הקילו וס"ל להרשב"א דר"י הא לא חידש זה רק פי היכי דלא גדייק מזה דאין מצוין להפרישו אבל להמסקנא דקיי"ל דאין ב"ד מצוין להפרישו שוב לא ס"ל סברא של ר' יוחנן דקאמר בדמאי הקילו וס"ל פדקא ס"ד דדמאי יש לו חומר דאיסור דאורייתא ואין ראי' מהא דאסור להאכילו דמאי לשארי איסורי דרבנן ובדאי הוא דוחק לומר פן דהא בכמה דוכתי אמרי' דבדמאי הקילו וקיל משאר ספק דרבנן משום דרוב ע"ה מעשרין הם וזהו נראה טעמו של הרמב"ם שכתב בסוף ה' מאכלות אסורות דגם איסור דרבנן לא ספינו ליה בינדים: מסקנת הדברים דנסתייע הרבה דעת הרמב"ם המתמיר בזה וגם לדעת הרשב"א מ"מ אינו מתיר רק באיסור שעיקרו מדבריהם אבל

מה שאסרו אותו משום ספק שפא הוי איסור דאורייתא אע"ג דמה"ת אין לחוש לזה משום דאזלינן בתר רובא ורק רבנן חששו ליה גם הרשב"א מודה דאסור וכמו דחזינו דאסור בדמאי וכל זה ליתן ולומר לו אכול אבל להאכילו ממש אסור וכמו דחזינו דלכהו טמא אסור לסוכו אפי' בתרומה דרבנן בלא טבילה משום טעם זה ובמלאכה שאצל"ג דעת הרשב"א והר"ן הוא דהוי ככל מילי דרבנן ולפי גירסא דידן ביבמות דפריה דר"י אדר"י מוכח דאסור: [ט] והנה בנדריים דף ל"ו דתנן דהמנדב הנאה מתבירו מלמדו מדרש דמצות לאו ליהנות ניתנו אבל לא ילמדנו מקרא ופריה מ"ט ומשני במקום שנוטלין שְכר על המקרא ושוב אמרינן שם דמש"ה מותר ליתול שְכר על לימוד המקרא רב אמר שְכר שימור ור' יוחנן אמר שְכר פיסוק טעמים וכתב שם הר"ן דר' יוחנן ס"ל פיסוק טעמים לא הוי דאורייתא ורב ס"ל דהוי דאורייתא ולכאורה הנה קשה לי לפי שיטתו של המאור במס' ר"ה ס"פ ראוהו ב"ד שכתב דהא דאמרינן מצות לאו ליהנות ניתנו הוי רק במצוה דאורייתא אבל במצוה דרבנן לא א"כ הא אפי' במקום שאין נוטלין שְכר על המקרא צ"ל אסור לר' יוחנן דכיון דהוי רק מדרבנן לא אמרינן בו דלאו ליהנות ניתנו ובנדאי דוחק גדול לומר דכל השקלא וטרקא של הגמרא דפריה מקרא מ"ט לא ילמדנו ומשני במקום שנוטלין עלי' שְכר הוי רק אליבא דרב ולא אליבא דר' יוחנן וע"כ נראה דהמאור ס"ל פהרשב"א דאסור דרבנן מותר לספות לו בינדים ומש"ה פריה שפיר מ"ט לא ילמדנו דהא המשנה סתמא קתני דלא ילמדנו מקרא ומשמע אפי' לקטן ועוד דהא סתם לומדי מקרא הוי קטנים וכמש"כ הר"ן שם ואם נאמר דהאיסור הוי משום הנאת לימוד פיסוק טעמים דהוי רק מדרבנן א"כ הא לא הוי רק איסורא דרבנן פניו דעיקר הלימוד הוי רק מדרבנן וצ"ל מותר לקטן ומשני במקום שנוטלין שְכר על המקרא ונמצא כשילמדו בחנם מהנהו רינח ממון והוי איסורא דאורייתא ולא ספינו ליה בינדים ובזכרוני שאח"כ מצאתי כתוב זה על ספר ואינני זוכר פעת אמנם אין מזה ראיה דהמאור ס"ל פהרשב"א דלכל השיטות נחא דהא בלא"ה כתבו התוס' במס' ר"ה דף ל"ג בד"ה תני דבמקום חינוך מצוה נדאי ספינו ליה בינדים מדמותר להתעסק עמו בשבת שיתקע יעו"ש וכ"כ המג"א בסי' שמ"ג בשם רי"ו וא"כ לימוד פיסוק טעמים הא לא גריעי משופר דלכ"ע ספינו לו בינדים איסורא דרבנן ומש"ה מוקים לה במקום שנוטלין שְכר על המקרא: סימן יד יברר שיטת התוס' בסוגיא דמקלקל בחבורה דחייב לר' שמעון ושנייה לסימן שלמעלה בדינא דקטן אוכל נבלות.

במס' שבת דף ק"ו תני ר' אבהו כל המקלקלים פטורים חוץ מחובל ומבעיר א"ל ר' יוחנן פוק תני לברא חובל ומבעיר אינה משנה ואת"ל משנה חובל בצריה לכלבו ומבעיר וצריה לאפרו ומסיק הגמ' שם דהוי פלוגתא דר' יהודה ור' שמעון בההו דמקלקל בחובל ומבעיר ופרש"י דר' אבהו כר"ש דלדידן חייב גם במקלקל ור' יוחנן דמצריה לכלבו ולאפרו כר' יהודה והתוס' הקשו עליו דא"כ אמאי משתיק לי' ר' יוחנן לר"א פניו דתני כר"ש וע"כ כתבו דר"א ור' יוחנן פליגי אליבא דר"ש דר"א ס"ל דר"ש מחייב גם מקלקל גמור ור' יוחנן סבר דגם ר"ש דמחייב אינו אלא בצריה לכלבו ור' יהודה פוטר גם בכה"ג וכתבו התוס' הסברא לזה בשם ר"ת דמש"ה פוטר ר' יהודה גם בצריה לכלבו משום דאין התקון בא מיד בעת עצמיית המלאכה דלאחר החבורה בא הדם אבל בשחיטת בהמה שפיר מחייב לכ"ע דבעת עצמיית המלאכה בא התקון דמוציאה מידי אמה"ח ולכאורה

קָשָׁה לִי עַל פֶּר"ת דְּהָא בְּגִמְר' שֵׁם אֲמַרְיָנוּ דר"ש יְלִיף לְהָא דְחֻבְל חֲזִיב מִדְּאֲצְטְרִיף קָרָא לְהַתִּיר מִיֵּלָה בְּשֶׁבֶת מְפָלָל דְּמַקְלָקֵל בְּחַבְרָה חֲזִיב וּר' יְהוּדָה הֵתֵם מִתְּקֵן הוּא דְמָה לִי לְתַקְּנֵן כְּלִי מָה לִי לְתַקְּנֵן מִיֵּלָה וּבְנֻדָּי קָשָׁה דְּהִנִּיחָא לר"א שְׁפִיר יְלִיף לָהּ ר"ש דִּי"ל דִּס"ל לר"ש דְּקִיּוּם שֶׁל הַמְצָנָה לֹא מְקַרֵי תִיקוּן כְּלָל וְיְלִיף מִיֵּנָה גַם לְמַקְלָקֵל גְּמוּר דְּחֲזִיב אֲבָל לר' יוֹחָנָן וּלְפִי פִירוּשׁוֹ שֶׁל ר"ת דְּגַם ר"ש מוֹדֵה דְצָרִיף שְׁיִהְיֶה תִיקוּן וְרַק חוֹלֵק עַל ר' יְהוּדָה וּס"ל דְּבִהְיֵי תִרְתִּי לֹא בְּעֵינֵי שְׁיִהְיֶה תִיקוּן מִיָּד בְּעַת עֲשִׂיַת הַמְלָאכָה א"כ הִיאֵף יְלִיף לָהּ מִמִּילָה דַמִּמ"נ אִי ס"ל דְּקִיּוּם הַמְצָנָה חֲשִׁיב תִיקוּן א"כ הִיא הִוֵּי בְּמִילָה תִיקוּן בְּשַׁעַת הַחַבְרָה וְאִי ס"ל דְּקִיּוּם הַמְצָנָה לֹא חֲשִׁיב תִיקוּן א"כ הִיא נוֹכַל לְמִידָק מְנִי דְּמַקְלָקֵל גְּמוּר חֲזִיב אֲבָל הִיא דִּס"ל לר"ש דְצָרִיף שְׁיִהְיֶה תִיקוּן רַק דְּלֹא צָרִיף שְׁיִהְיֶה תִיקוּן מִיָּד קָשָׁה הִיאֵף לָהּ מִמִּילָה וְהַנְרָאָה לוֹמֵר לר"ת דִּס"ל לר"ש ג"כ דְּקִיּוּם מְצָנָה חֲשִׁיב תִיקוּן וְרַק הֵרִי הָאָב הוּא דְמַקְנִיִּים הַמְצוֹת עֲשֵׂה שְׁמַחֲוִיב לְמוֹל אֵת בְּנוֹ וְלֹא הַתִּינוּק עֲצָמוֹ דְּהוּא בְּעֲצָמוֹ אֵינוֹ חֲזִיב בְּמִילָה כְּלָל וּמִש"ה לְגַבֵּי הַתִּינוּק שְׁנַעֲשִׂית בּוֹ הַמְלָאכָה לִיכָּא תִיקוּן כְּלָל וּמָה דְּהוּי תִיקוּן לְגַבֵּי הָאָב לֹא חֲשִׁיב תִיקוּן דְּבָכָל מְלָאכַת שַׁבַּת צָרִיף שְׁיִהְיֶה תִיקוּן בְּדָבָר הַנַּעֲשֵׂה בּוֹ הַמְלָאכָה עֲצָמוֹ וְרַק כְּשִׁיגְדִיל וְאִז יֵהִי הַתִּינוּק בְּעֲצָמוֹ מְחֻוֵּב לְמוֹל אֵת עֲצָמוֹ יֵהִי אִז לְגַבֵּי הַתִּינוּק תִיקוּן וְשְׁפִיר יְלִיף מֵהָא דְאֲצְטְרִיף פְּסוּק לְהַתִּיר מִיֵּלָה בְּשַׁבַּת דְּבַחֲבֹבֵל א"צ שְׁיִהְיֶה תִיקוּן מִיָּד אֲמַנְם אִפְתִּי קָשָׁה לִי דְהֵרִי גַם בְּעַת הַמִּילָה מִמֶּשׁ מְכַשִּׁירוֹ לְהַקְטֵן שְׁלֹא יֵהִי עֶרֶל וְיִהְיֶה מְוַתֵּר לְהַאֲכִילוֹ תִיקָף תְּרוּמָה וְקַדְשִׁים וּלְסוּכּוֹ שְׁמֹן שֶׁל תְּרוּמָה וּא"כ הִיא הִוֵּי מִתְּקֵן גְּבָרָא בְּעַת מַעֲשֵׂה שֶׁל הַחַבְרָה וְתִיקוּן זֶה הִיא הִוֵּי בְּגוּפוֹ שֶׁל הַתִּינוּק הַנִּמְוֹל וּבְשִׁלְמָא לְפִרְש"י י"ל דִּס"ל לר"ש דְזָה ג"כ לֹא חֲשִׁיב תִיקוּן וּכְמוֹ שְׁכַתְּבוּ הַפְּאוּר שֵׁם וּבְחִידוּשֵׁי הַרְשָׁב"א דְהַתִּיקוּן הִיא לֹא הִוֵּי בְּגוּף הַעֲרָלָה רַק בְּאִישׁ הַנִּמְוֹל וּסְבָרְתֵם הוּא דְבָכָל דְּנֻכְתָּא צָרִיף לר"ש שְׁיִהְיֶה תִיקוּן בְּמָה דְּהוּי הַמְלָאכָה וּכְמוֹ בְּקוּצָר דְּהַמְלָאכָה הִוֵּי בְּמָה שְׁנֻקָצָר וְלֹא בְּמָה שְׁנֻשְׂאָר צָרִיף שְׁיִהְיֶה תִיקוּן בְּהַחֲתִיכָה הַנִּקְצָרֵת וּכְמוֹ כֵּן בְּחֻבְל דְּהַמְלָאכָה הִוֵּי בְּחֲתִיכַת בְּשָׂר שְׁחַתָּהּ מִמֶּנּוּ וְצָרִיף שְׁיִהְיֶה בָּהּ תִיקוּן וְלֹא בְּגוּף הַתִּינוּק אֲבָל לר"ת הֵרִי לר' יוֹחָנָן חֲשִׁיב מִיֵּלָה שְׁפִיר תִיקוּן אִפִּי לר"ש דְּהָא גַם אִיהוּ מְצָרִיף שְׁיִהְיֶה תִיקוּן וּמִוְכָרְח דְּמָה שְׁנַתְּקֵן גּוּף הַתִּינוּק גַם לר"ש הִוֵּי תִיקוּן א"כ הִיא קָשָׁה דְהֵרִי תִיקוּן זֶה הִוֵּי מִיָּד בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה דְהָא מְכַשִּׁירוֹ שְׁיִהְיֶה יָכוֹל לְהַאֲכִילוֹ תְּרוּמָה וְקַדְשִׁים וּצ"ל דִּס"ל לר"ש דְּהָא בְּעוּדוֹ קָטָן הֵרִי לִיכָּא שׁוּם אִיסוּר עָלָיו בְּעֲצָמוֹ בְּאֲכִילַת דְּבָרִים הָאֲסוּרִים דַּע"ג דְּקִי"ל דְּלִכ"ע אִיסוּר לְסָפוּת לְקָטָן אִיסוּרָא דְאוּרִיַּיְתָא בְּיָדִים מ"מ הֵרִי אִיסוּר זֶה לֹא הִוֵּי רַק עַל הַגְּדוֹל שְׁמוֹנָהָר עָלָיו שְׁלֹא לְהַאֲכִילוֹ אֲבָל עַל הַקָּטָן הִיא לִיכָּא שׁוּם אִיסוּרָא בְּזָה וְשׁוּב לִיכָּא שׁוּם תִיקוּן בְּגוּף הַתִּינוּק הַנִּמְוֹל רַק בְּאֲבִיו וְרַק כְּשִׁיגְדִיל יֵהִי תִיקוּן וּא"כ הִיא לֹא הִוֵּי בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה: [ב] וּא"כ קָשָׁה לִי דְהָא הַתּוֹס' בְּחוֹלִין דָּף ג' בַּד"ה קְסָבֵר כְּתִבוּ דְהָא דְקִי"ל דְשַׁחֲטֵת עו"ג הִוֵּי גְבֻלָה נְפָקָא לָן מִקְרָא דְנוֹבַחַת וְאֲכַלְתָּ מָה שְׂאֵתָה זוֹבַח אֵתָה אוֹכַל כְּלוּמַר אוֹתוֹ שְׁמַצְנוּהָ עַל הַזְּבִיחָה שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה לְאִפּוּקֵי עו"ג וְהַקָּשָׁה הַשְּׁ"ף בִּי"ד סִי' א' ס"ק כ"ז דַּא"כ שְׁחִיטֵת חֲרַשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן אֲמַאי כְּשֶׁרָה בְּאִיכָּא אֲחֵרִים עוֹמְדִים ע"ג וְרָאוּ שְׁלֹא קִלְקְלוּ וְתִי הַשְּׁ"ף דְּהֵם הִוֵּי בַר זְבִיחָה דְלֹא דְמִי לְעו"ג דְּאִינוּ מְצָנוּהָ כְּלָל עַל הַזְּבִיחָה אֲבָל קָטָן הִוֵּי מְצָנוּהָ שְׁהֵרִי אִיסוּר לוֹ לְאֲכֹל כְּלֹא שְׁחִיטָה וּבְאֵמַת דְּלִכְאוּרָה קָשָׁה עָלָיו מֵהָא דְבִגְיָטִין דָּף מ"ה וּבְמִנְחוֹת דָּף ו' פְּסִלִין ס"ת שְׁכַתְּבוּ קָטָן מְשׁוּם דְּכַתִּיב וּקְשַׁרְתֶּם וּכְתַבְתֶּם כָּל שְׁיִשְׁנוּ בְּקַשְׁיָרָה יִשְׁנוּ

בכתיבה הרי דקטן מקרי אינו בקשירה וה"ה דאין לנו לחשובו בר זביחה וכבר עמד בזה הנודע ביהודה מה"ת ח"א סי' א' והחילוק הפשוט שבהם וכן פתב הנוב"י שם דאילו מצות קשירה דליכא מצנה זו פלל על הקטן עד שיגדיל אבל איסור נבלה גם לגבי הקטן הוי האיסור דלכל נאסרה ורק שאין הקטן נענש עלי' אם אוכל נבלה דאינו בר עונשין אבל איסורא איכא גם עליו ולא מבעי לך"ד דס"ל דקטן אוכל נבלות ב"ד מצווין עליו להפרישו הא נדאי מוכרח פן דשם של האיסור איכא גם על הקטן אלא אפי' לך"ד אין ב"ד מצווין עליו להפרישו הוי הטעם דהב"ד לא הוזהרו להזהיר את הקטנים שלא יעשו איסור אבל מ"מ שם של האיסור איכא גם על הקטן והא ראי' דהא כ"ע מודים דאיסורא דאורייתא אסור לספות לקטן בינדים ואי הוי לגבי הקטן היתר גמור אמאי יהי' אסור להאכילו אלא נדאי דעיקר שם איסורא איכא גם על הקטן ומש"ה מקרי שפיר בר זביחה וכ"כ בתבואות שור סי' א' דמש"ה מקרי קטן בר זביחה דהא אסור להאכיל לו נבילות וכיון דאיכא שם איסורא גם על הקטן קשה לר"ש אמאי חשיב לדידן' מילה דאין התיקון בא בשעת מעשה כיון דלר' יוחנן ס"ל ע"כ דמה דמתקן גוף הקטן אף דלא הוי בערלה עצמה חשוב שפיר תיקון א"כ הא תיכף מכשירו שיהי' יכולין להאכילו תרומה וקדשים ומש"כ דאין התיקון בגוף הקטן רק לאביו הא אינו דהא גם על הקטן איכא האיסור ולכאורה הי' אפשר לומר דר"ש אצל בזה לשיטתו דהא ביבמות דף קי"ד מביא הגמרא שלשה פסוקים דאסור לספות לקטן איסורא בינדים גבי שרצים וגבי דם ונגבי טומאת פהנים וקאמר בגמ' וצריכא דאי כתב רחמנא שרצים משום דאיסורן במשהו ואי כתב רחמנא דם משום דבכרת ואי כתב טומאה ה"א שאני פהנים דריבה בהן הפתוב מצות תירות ונהרי בשרצים ליכא חיובא רק מלקות ור"ש הא ס"ל במס' מכות דף י"ז דכל שהוא למכות ולא נאמרו כל השיעורין רק לקרבן וכרת ולידדן' הא גם על דם לוקה בכל שהוא וליכא שום חומר בשרצים מבדם פלל וא"כ הא אי הוי פתיבא רק שרצים שפיר הוי מצוין ללמוד דם מני' לר"ש ומדכתיבא גם דם הא הוי שני פתובים הבאים פאחד ואין מלמדן ומש"ה ס"ל לר"ש דבשאר איסורין מותר להאכיל לקטן בינדים מדאורייתא ורק מדרבנן אפשר דמודה דלא ספינו לי' בינדים אבל מה"ת מותר ומש"ה ס"ל דבכל האיסורין לבד מהני שלשה ליכא שם של איסור פלל על הקטן ומש"ה יליף שפיר ממילה דלא בעינו שיהי' התיקון מיד אמנם תי' זה אינו פלל לדעתו של ר"ת בעצמו שפכתבו התוס' בשמו במס' ע"ג דף ס"ח דעד כאן לא ס"ל לר"ש פל שהוא למכות רק פשהוא בעיני' אבל ע"י תערוכות גם ר"ש מודה דבכל האיסורים ליכא מלקות רק באיכא פזיית מן האיסור וא"כ הא איכא חומר בשרצים מבדם דבשרצים לוקה בכל שהוא אפי' ע"י תערוכת וגם דהא פתב הכ"פ, דדם חשוב הותר מפללו דדם שבשלו אינו עובר עליו וא"כ הא גם זה הוי חומר בשרצים משא"כ כ בדם ושוב ליכא שני פתובים גם לר"ש אכן אי משום הא לא ארי' דעיין בב"י באו"ח סי' שמ"ג שכתב דיש מקום לומר דלהלכה יהי' מותר לספות לקטן איסורא מדאורייתא דהרי הצריכותא שעשה הגמרא ביבמות הוי דכל הני תלתא אין ללומדם חזא מחזא אבל אפתי חזא מתרתי במה הצד הא יכולין ללומדם ומש"ה הוי שני פתובים הבאים כא' ואין מלמדים ובכל האיסורים יהי' מותר מדאורייתא לספות לו גם בינדים ואע"ג דרוב הפוסקים חולקים על זה וס"ל דילפינו שפיר כל האיסורים מהני תלת ולא הוי ב' פתובים מ"מ הא נוכל לומר לר"ת דר"ש

יספור כמש"כ הב"י וס"ל דמותר לספות לו בינדים ומש"ה הוי לדידנ' במילה אין התיקון
בא מיד וא"כ ניחא שפיר רק הא קשה דא"כ תיקושה לר"ש אמאי שחיטת חש"ו פשרה
באיכא עומדים ע"ג ולומר דבאמת חולק ר"ש על זה וס"ל דבכל גונוי הוי גבלה וכמו
בשחטו עו"ג זה ודאי לא ניתן להאמר דר"ש יחלוק על הלכה פסוקה הנזכרת בגמ'ר
בכמה דוכתי בלי שום חולק ולא אישתימיט הגמ'ר בשום דוכתא לאשמעין פהאי חידושיא
דלר"ש הוי שחיטת חש"ו גבלה ואין להוכיח להיפוך דגם לר"ש הוי קטן פר זביחה
ושחיטתו פשרה באיכא עומדין ע"ג מהא דבחולין דף י"ד דתנן השוחט בשבת וביוה"כ
אע"פ שמתחייב בנפשו שחיטתו פשרה וקאמר רב דאסורה באכילה ליומא ונסבין
חבריאי למימר ר' יהודה היא ומפרשינן שם דר' יהודה דהכנה היא דס"ל מוקצה גבי אם
לא היתה גבלה מע"ש דאסורה להאכילה לכלבים בשבת וכתבו שם התוס' בד"ה מחתכין
בשם ר"ת עצמו דאע"ג דגם לר"ש אינו מותר משום מוקצה רק ביושב ומצפה הכא נמי
יושב ומצפה שמה ישחטנו חשו"ק הרי דגם לר"ש שחיטת חש"ו פשרה פשגדול עומד
ע"ג וראה שלא קלקל דאי נאמר דלר' יוחנן ס"ל לר"ש שחיטת חש"ו הוי גבלה כמו
ששחטו עו"ג מנ"ל לחבריאי לומר דרב נסיב לה אליבא דר' יהודה דלמא הוי גם כר"ש
דלדידנ' דשחיטת חשו"ק הוי גבלה הא ג"כ אסורה באכילה ליומא משום מוקצה דהא
ליכא יושב ומצפה דהא אם ישחטו חשו"ק תהיה אסורה והניחא לפי מה דרצה הגמ'ר
לומר בב"ק דף ע"א דר"ש ס"ל מעשה שבת אסור וכו' יוחנן הסנדלר א"כ ניחא דהא
לא מצי לאוקמא המשנה כר"ש דא"כ אמאי תני דשוחט בשבת פשר ומותרת אחר שבת
דאע"ג דרב מוקים להמשנה בשוגג וכדאיתא בחולין שם דף ט"ז מ"מ הא איירי המשנה
גם במזיד לדעת רוב הפוסקים א"כ הא לא מצי אתי' ה' משנה כר"ש אבל לפי מה דמסיק
הגמ'ר בב"ק שם הא אין הכרח פלל לומר דר"ש ס"ל כר"י הסנדלר וגם לדעת הרמב"ם
בפי' המשנה בחולין שם איירי ע"כ המשנה רק בשוחט בשוגג דבשוחט במזיד שחיטתו
אסורה דהוי מוקר לחלל שבת וא"כ הא הוי מצי לאוקמא מימרא דרב כר"ש דהא אינו
יושב ומצפה אלא מוכרח דגם לר"ש חשו"ק ששחטו פשרה באיכא עומדים ע"ג אמנם
זה אין ראי' פלל דהא י"ל דלא ניחא להו למימר דהא דאסורה רב באכילה ליומא הוי
משום דמוקים להמשנה כר"ש והאיסור הוי משום דשחיטת חשו"ק הוי גבלה דהא בריש
חולין תנו וכולן ששחטו נאחרים רואין אותן שחיטתן פשרה והיא נאמר דהני ב' סתמי
פליגי אהדדי ומש"ה מוקמי' לי' כר' יהודה דאוסר משום מוקצה אפי' היכא דאיכא יושב
ומצפה ותדע דהא גם בלא דברי ר"ת הללו ההכרח לומר פן דהא בחולין דף י"ב אמרינן
בגמ'ר על הא דתנו וכולן ששחטו נאחרים רואין אותן שחיטתן פשרה מאן תנא דלא בעי
פנונה לשחיטה ר' נתן היא הרי דלרבנן פסולה גם אי איכא עומדים ע"ג וא"כ הא הוי
מצי לאוקמא מימרא דרב כרבנן דר' נתן דבעי פנונה לשחיטה וחשו"ק ששחטו פסולה
ומש"ה קאמר רב דאם שחט גדול בשבת אסורה באכילה ליומא משום מוקצה דהא ליכא
יושב ומצפה ואיכא משום מוקצה לכ"ע דאע"ג דכתבו התוס' בחולין דף י"ב דגם לרבנן
דר' נתן לא אסור שחיטת חשו"ק רק בגדול עומד ע"ג דאז הוא דלא חשיבא פנונה אבל
אם גדול מלמדו לעשות יש להם פנונה שפיר וגם לרבנן שחיטתן פשרה מ"מ הא ודאי
דאי אפשר לומר דמש"ה לא יהי' מוקצה לר"ש משום דיושב ומצפה שמה ישחטנו
חשו"ק ע"י שגדול יהי' מלמדם לעשות דהרי ודאי אינו מצפה לזה פנו דאסור לספות

להם איסורא בְּיָדִים הָא בּוֹדַאי לֹא יִלְמְדִים וּבּוֹדַאי דְּלַרְבָּנָן דַּר"נ לִיפֵא יוֹשֵׁב וּמְצַפֵּה וְאִיפֵא
אִיסוּר מְוֹקְצָה לַכ"ע וְאִמַּאי לֹא קִאֲמַרִי דְּרַב אֲמַרָה לְשִׁמְעֵתִי פְּרַבְּנָן אֲלֵא ע"כ מְוֹכְרָה
לוֹמַר כְּמוֹשׁ פְּתַבְנוּ דְּזָה אִי אֲפֹשֶׁר כְּלָל לוֹמַר כֵּן פִּינּוּ דְּבְרִישׁ בְּחֻלִּין תְּנִן לְהִדְנָי דַּחְשׁו"ק
שְׁשֻׁחְטוּ וְאַחֲרִים רוֹאִין אוֹתָן שְׁחִיטָתָן פְּשָׁרָה וְכַר' נָתַן וְהִיאָה נֶאֱמַר דְּהָד מְשַׁנָּה חוֹלְקַת
עַל זֶה הָרִי דְּגַם בְּלֹא דְּבְרִי ר"ת מְוֹכְרָה לוֹמַר כֵּן וְשׁוֹב הָא י"ל דַּלְר"ש אֲלִיבָא דַּר' יוֹחָנָן
הָוִי שְׁחִיטָתָן נְבִלָה אֲמַנְם הָא פְּבָר פְּתַבְנוּ דְּגַם בְּלֹא שׁוֹם רֵאִי ג"כ אִין לוֹמַר כְּלָל דַּלְר"ש
יְהִי שְׁחִיטָתָן נְבִלָה פְּשִׁיטָת עו"ג: גַּם יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת דְּבַתְמוּרָה דְּרַף ד' ס"ל לְרַבָּא דְּכָל
מִילְתָא דְּאֲמַר רַחֲמָנָא לֹא תַעֲבִיד אִי עֲבַד לֹא מְהִי וְהַקְשׁוּ הַמְּפָרְשִׁים דַּא"כ שׁוֹחֵט בְּשַׁבַּת
אִמַּאי שְׁחִיטָתוֹ פְּשָׁרָה נִימָא דְּלֹא מְהִי וּבְנִתְיָבוֹת הַמְּשַׁפֵּט סִי ר"ח פְּתַב לְתַרְזַן דְּעַד פְּאֵן
לֹא קִאֲמַר רַבָּא דְּלֹא מְהִי רַק הִיכָא דִּיתְנִיחוּן הַדְּבָר שְׁהַקְפִּידָה הַתּוֹרָה בְּמָה שְׁאַסְרָתוֹ וּבְמָה
דְּנִאֲמַר דְּלֹא מְהִי יְקַנְיִים זֶה וִיתְנִיחוּן אֲבָל בְּשׁוֹחֵט בְּשַׁבַּת הָא לֹא יְתְנִיחוּן כְּלָל בְּמָה דְּנִאֲמַר
דְּלֹא מְהִי דַּא ע"ג דְּנִאֲמַר דְּלֹא הָוִי שְׁחִיטָה וְהָוִי עַכ"פ נְחִירָה ג"כ אִיפֵא הָד חִילּוּל שַׁבַּת
דְּתִינְחוּן לְהוֹצִיאָה מִיַּדִּי אֲבָר מִן הַחֵי לְבָנֵי נַח וְסַבְרָא זֹו נִזְכָּרָת ג"כ בְּשׁו"ת מַהֲרִ"ט ח"א
סִי ס"ט וע"ש וְהִנֵּה הֵגַם דְּהוּא תִּי נְכוֹן בְּסַבְרָא מ"מ עֲדִינְן לֹא נִיחָא אֲלִיבָא דַּר' יְהוּדָה
לְפִי פִּירוּשׁוֹ שֶׁל ר"ת דַּר' יְהוּדָה פּוֹטֵר אִפְּלִי בְּחוֹבֵל וְצָרִיף לְכַלְבוֹ מִשׁוֹם דְּצָרִיף שְׁיִהְיִי
הַתִּינְחוּן מִיַּד בְּעַת עֲשִׂיַת הַמְּלָאכָה וְהָא דְּשׁוֹחֵט חֲזִיב מִשׁוֹם דְּשָׁם הָוִי הַתִּינְחוּן מִיַּד שְׁיִצְאָה
מִיַּדִּי אִמַּה"ח וַא"כ הָרִי בְּחֻלִּין דְּרַף ל"ב אֲמַרִינְן דְּמְפָרְסָת אִיסוּרָה לְבָנֵי נַח מִשׁוֹם דְּלִדְיָדָהוּ
בְּמִיתָה תְּלִי רַחֲמָנָא וְלֹא בְּשִׁחִיטָה וּמִסְקִינְן שָׁם דַּמ"מ שְׁרִי גַם לְכֵן נַח מִשׁוֹם מִי אִיפֵא
מִיַּדִּי דְּלִישְׁרָאֵל שְׁרִי וְלַעו"ג אִסֵּר וְכָל זֶה הָא לֹא הָוִי רַק בְּשִׁחִיטָה אֲבָל בְּנִחְרָה דְּלֹא הָוִי
שְׁחִיטָה כְּלָל הָא וְדַאי דְּכָל זְמַן שְׁהִיא מְפָרְסָת דְּאִיסוּרָה לְכֵן נַח מִשׁוֹם אִמַּה"ח וַא"כ אִם
נִאֲמַר דְּלֹא מְהִי הָא שְׁפִיר יְתְנִיחוּן הָאִיסוּר וְלֹא יְהִי חִילּוּל שַׁבַּת דְּכִינּוּ דְּלֹא הָוִי רַק נְחִירָה
א"כ כָּל זְמַן שְׁתַּפְּרַס לִיפֵא שׁוֹם תִּינְחוּן וְרַק אַח"כ שְׁתַּגְּמַר מְלַפְרַס יְהִי הַתִּינְחוּן וְלֹא
בְּעַת הַשְׁחִיטָה וְלַר' יְהוּדָה אֲלִיבָא דַּר' יוֹחָנָן הָא פְּטוּר בַּכַּה"ג וְכִינּוּ דִּיתְנִיחוּן הָאִיסוּר צָרִיף
לְהִיּוֹת לֹא מְהִי לְרַבָּא וַא"כ תִּינְקִשָׁה לְרַבָּא דַּלְר' יְהוּדָה שׁוֹחֵט בְּשַׁבַּת אִמַּאי שְׁחִיטָתוֹ
פְּשָׁרָה וְהָרִי בְּחֻלִּין דְּרַף י"ד דְּתַנּוּ הַשׁוֹחֵט בְּשַׁבַּת שְׁחִיטָתוֹ פְּשָׁרָה וּמוֹקִיָּם לָהּ רַב כַּר' יְהוּדָה
מְדַנְקַט שַׁבַּת דְּוִמְל' דִּיּוּה"כ דְּאִיסוּר בְּאֲכִילָה לִיּוֹמָא וּבּוֹדַאי דְּחֻסָּק גְּדוֹל לוֹמַר דְּרַבָּא יְחַלּוֹק
עַל רַב דְּמוֹקִיָּם לְהַמְשַׁנָּה כַּר' יְהוּדָה וְרַבָּא יְסַבּוֹר דַּאֲתִי' רַק כַּר"ש דְּמַחֲזִיב בְּמַקְלָקַל
בְּחַבּוּרָה וַא"צ שְׁיִהְיִי הַתִּינְחוּן מִיַּד וְלַר' יְהוּדָה יְהִי בְּאַמַּת שׁוֹחֵט בְּשַׁבַּת אִיסוּרָה דְּלֹא מְהִי
וְדַאי דְּהָוִי דְּחֻסָּק גְּדוֹל לוֹמַר כֵּן וְאִין לְהַבִּיא קֶצֶת סְמוּכִין לְזָה דְּרַבָּא ס"ל דַּלְר' יְהוּדָה
שְׁחִיטָת שַׁבַּת אִיסוּרָה דְּלֹא מְהִי מְהִי מְהִי דְּבַמַּס' סְנֵהֲדֵרִין דְּרַף פ"א פְּתַבוּ הַתּוֹס' בַּד"ה מֵאֵן
שְׁמַעַת דְּהָא דְּפַסִּיקָא לִי לְהַגְמַר' בְּכַמָּה דְּנוֹכְתָא דַּר' יְהוּדָה וְר"ש פְּלִיגִי בְּמַקְלָקַל בְּחַבּוּרָה
וְלֹא נִמְצָא כֵּן בְּשׁוֹם בְּרִייתָא לְהִדְנָי וְכַתְּבוּ דְּקַבְּלָה הִי בְּיָדִים פְּלוּגְתָא זֹו וְעוֹד פְּתַבוּ דְּהָא
דַּלְר"ש חֲזִיב גַּם מְקַלְקַל שְׁמַעִינְן מְהִי דְּתַנּוּ בַּמַּס' פְּסָחִים דְּרַף ע"ג וְשָׁאֵר כָּל הַזְּבָחִים
שְׁשֻׁחְטוּן בְּשַׁבַּת לְשֵׁם פְּסַח אִם אִינְם רְאוּיִן חֲזִיב וְאִם רְאוּיִן ר"א אוֹמַר חֲזִיב ר' יְהוֹשֻׁעַ
אֲמַר פְּטוּר וְאֲמַרִינְן שָׁם בְּגַמְר' מֵאֵן תִּנָּא דְּשָׁנִי לִי בֵּין רְאוּיִן לְשִׁאִינְם רְאוּיִן ר"ש הִיא כו'
הָרִי דְּהָד בְּרִייתָא אֲתִי כַּר"ש וּמְחִיבִי אַע"ג דְּהָוִי מְתַעֲסַק וּבְמַס' כְּרִיתוֹת אֲמַרִינְן הַנַּח
לְתִינְחָת הוֹאִיל וּמְקַלְקַל בְּחַבּוּרָה חֲזִיב מְתַעֲסַק נְמִי חֲזִיב וַא"כ מְדַחֲזִינְן בְּפְסָחִים דַּלְר"ש
חֲזִיב מְתַעֲסַק בְּחוּבֵל מְוֹכְרָה דַּס"ל דְּגַם מְקַלְקַל חֲזִיב בְּחוּבֵל וְרֵאִיתִי מְקַשִּׁין עַל זֶה דְּרַבָּא

הא חולק שם בכריתות על ה' סברא דמתעסק תלוי במקלקל וס"ל דאינו תלוי זה בזה ולידיד' הא עדיין תיקשה דמנ"ל דר"ש ס"ל דמקלקל בחבורה חייב אבל לפי פירושו של ר"ת הא ניחא היטב דלרבא לשיטתו שפיר מוכח פן פיון דס"ל דאי עביד לא מהני וא"כ הא מוכרח מסיפא דהוה ברייתא דקתני דבראיון ס"ל לר' יהושע פטור ומוכרח דהוי שחיטה פשיטה וחקרפון פשר דאם הי' הקרפון פסול אמאי פוטר ר' יהושע דהא הוי טעה בדבר מצנה ולא עשה מצנה ור"ש הא ס"ל להקני' בשבת דף קל"ז והובא ג"כ בתוס' פסחים דף ע"ג ד"ה לר"י דעד פאן לא פטר ר' יהושע רק היכא דטעה בדבר מצנה ועשה מצנה אבל בלא עשה מצנה חייב וכיון דהוה משנה מוקמינן כר"ש דאיהו הוא דמחלק בין ראיון לשאינם ראיון הא מוכרח דס"ל לר"ש דשוחט בשבת שחיטתו פשרה וחקרפון פשר ואמאי נימא דלא מהני ויתרון האיסור דהא לא הוי התקון מיד בעת המלאכה ומוכיח מינ' רבא שפיר דר"ש לא בעי שיהי' התקון מיד וגם פשיטה התקון בא אח"כ וכגון בחובל וצריף לכלבו ג"כ חייב לר"ש וא"כ הא לא יתרון האיסור במה דנאמר דלא מהני ומש"ה מהני והוי הקרפון פשר והוי עשה מצנה ומש"ה פוטר ר' יהושע זה אינו דנדאי דלר"ת ע"כ מוכרח לומר כתי' הראשון של התוס' דסנהדרין דקבלה הית' ביזם פלוגתא זו של ר"י ור"ש דהרי התוס' כתבו שם בסנהדרין דהא דר' יהודה פוטר במקלקל בחבורה נפקא לן מהא דתנו נוטל אדם מחט של יד ליטול בו את הקוץ וניחוש דלמא חביל בה ובשלמא לר"ש ניחא דגם אם חביל בה הוי מלאכה שאינה צריכה לגופה ופטור עליה אבל לר' יהודה דמחייב במלאכה שאינה צריכה לגופה ניחוש דלמא חבל ומכאן ידעה הגמ' דס"ל לר"י דמקלקל בחבורה פטור ולר"ת הא אי אפשר לומר פן דהא מזה ליכא להוכיח רק דלר"י פטור במקלקל גמור דהרי שם אם יחבול שלא בכונה הא הוי מקלקל גמור ובכה"ג הא גם לר"ש פטור דגם לר"ש לא מחייב אלא בצריף לכלבו דהוי מתקן אח"כ ומנ"ל להגמ' דר"י פוטר גם בכה"ג ומוכרח דהתוס' בסנהדרין לא כתבו דמהני משניות נוכל לדקדק הך פלוגתא דר"י ור"ש רק אליבא דשיטת רש"י או אליבא דר' אבהו דר"י ור"ש פליגי במקלקל גמור אבל לר' יוחנן דס"ל דפליגי בחובל וצריף לכלבו לפר"ת בע"כ מוכרח דקבלה הי' ביזם פלוגתא זו ונהדר לדין דלפר"ת דר' יהודה פוטר אפי' במתקן אח"כ א"כ הא תיקשה לרבא דשוחט בשבת אמאי שחיטתו פשרה נימא דאי עבד לא מהני ובנדאי דןחק גדול לומר דלר' יהודה באמת שחיטת שבת הוי גבלה ועוד דגם אם נרצה לקבל זה הדיוק ונאמר דרבא מוקים הך משנה דהשוחט בשבת שחיטתו פשרה רק כר"ש וחולק על רב דמוקים לה שם בחולין כר' יהודה מ"מ אפתי תיקשה לרבא מפמה משניות דתנ' בהו דהשוחט בשבת שחיטתו פשרה בחולין דף י"ד ובב"ק דף ע' לענן ד' וה' דהרי נדאי דאין לומר דרבא וסבור דלא פהני משניות ותיקשה אמאי פשרה נימא דלא מהני ונהי' מוכרח לומר דמש"ה לרבא ג"כ שחיטתו פשרה משום דלא יתרון האיסור במה דלא מהני וא"כ בע"כ מוכרח לומר דרבא ס"ל דגם בחובל וצריף לכלבו חייב דלא בעינו שיהי' התקון מיד ומש"ה מהני דגם גבי נחירה איכא חילול שבת ונהרי תיקשה לרבא דמנ"ל לחייב גם בשלא בא התקון מיד פיון דבכל מלאכת שבת הא לכ"ע צריף שיהי' התקון מיד לפר"ת ומנ"ל להוציא חובל מפלגא ולחייב בה גם פשהתקון בא אח"כ ובע"כ ממילה הוא דילפינו לה ומוכרח לומר לרבא דבמילה לא הוי התקון מיד דס"ל דליכא שום איסורא על הקטן פשהוא ערל באכילת תרומה

וקדושים דיספור דמדאורייתא שרי לספות לוי בידים וא"כ הא תיקושה על רבא מפל הני משניות דתני בהו דשחיטת חשו"ק פשר פשגדול עומד ע"ג מדחשבינו ליה בר זביחה הא מוכח דלא ספינו ליה בידים ונהרי מהני ב' משניות ביחד מוכרח דאי עביד מהני דאי נאמר דלא מהני הא בע"כ מוכרח דלא כא' מהני ב' משניות וכמו שנתבאר דמהא דשחיטת חשו"ק פשר מוכרח דהוי בר זביחה ולא ספינו ליה בידים וא"כ ליפא ללמוד מהא דמילה דחובל א"צ שיהי' התיקון בא מיד ושוב דהרינו לכללא דגם חובל הוי כמו כל המלאכות דצריף שיהי' התיקון בא מיד וא"כ הא יתקון האיסור במה דנאמר דלא מהני ואפ"ה תנו דהשוחט בשבת שחיטתו פשיטה ומכרח ע"כ דאי עביד מהני וילדעת ר"ת נצטרף לדהוק ע"כ דרבא ס"ל כר' אבנה דלדידן יליף ר"ש ממילה דגם מקלקל גמור חייב דסובר דמה דהוי תיקון בגוף הקטן לא חשיבא תיקון כלל פינו שצין שאין התיקון בגוף של הערלה דבה הוי המלאכה וכמו שפיתנו למעלה בשם המאור והרשב"א ומש"ה אע"ג דס"ל דלא ספינו בידים מדאורייתא ונהוי בר זביחה ומש"ה שחיטתו פשיטה מ"מ לא חשיב זיה תיקון כלל פינו שאין התיקון בהערלה ויליף ממילה לחייב גם במקלקל גמור וא"כ הרי לא יתקון האיסור במה דנאמר דלא מהני ומש"ה שוחט בשבת שחיטתו פשיטה ואתי' הך משנה דשוחט בשבת רק כר"ש ובנדאי דחוק גדול לומר דרבא יחלוק על רב דבחולין וגם יחלוק על ר' יוחנן דלר"י דס"ל דגם לר"ש צריף תיקון ומכרח דמה דהתינוקניתקון הוי תיקון ור"י הא אמר הלכה פסותם משנה ומדתנו שחיטת חשו"ק פשיטה בעומדים ע"ג מוכרח דמדאורייתא אסור לספות ליה בידים מדנהוי בר זביחה ולפי"ז הא גבי מילה הא הוי התיקון מיד ושוב הוי חובל בכל המלאכות דמצריף שיהי' בהם התיקון מיד דהרי אין לנו לימוד להוציא חובל מפלל כל המלאכות ואפ"ה הא תני בספא שם דהשוחט בשבת שחיטתו פשיטה ומכרח ע"כ דס"ל לר' יוחנן פאפיי ובנדאי קשה לומר דרבא יחלוק בהא על ר' יוחנן *) ועוד דבב"ק דף ל"ה משמע קצת דרבא ס"ל כר"י ולא כר' אבהו דמשני שם המשנה כר"י יעו"ש אמנם עיקר קושני' זו יש לתרצה בקל דבעיקר הסברא יש לומר דלא פהגתיבות ונאמר דמטעם אחר לא שייף גבי שבת הך סברא דאי עביד לא מהני וכמו שפיתב הש"ף בחו"מ סי' ר"ח פינו דהמעשה זו עצמה יכולה להיות בהיתר רק היום גורם להאיסור לא אמרינו דלא מהני אבל קושני' הראשונה שפיתנו דלר"ש אליבא דר"י אמאי שחיטת חשו"ק פשיטה דלדידן הא אינו בני זביחה קשה וע"כ נראה דר"ת חולק על דברי התוס' דחולין דף ג' שפיתבו דהא דשחיטת עו"ג הוי נבלה נפקא לן מקרא דונבחה ואכלת דצריף שישחוט דוקא מי שמונהר לאכול בלא שחיטה רק ס"ל כמש"כ הרמב"ם בפ"ק ד' מהל' שחיטה דשחיטת עו"ג נבלה נפקא לן מהא דכתיב וקרא לה ואכלת מזבחו מאחר שהזהיר הפתוב שפא יאכל מזבחו אתה למד ששחיטתו אסורה וילדידן הא לא צריף בר זביחה כלל וכשישאל שוחט אפילו אינו מצווה על השחיטה מ"מ פשיטה ופיר י"ל דלר"ש מותר לספות לקטן איסורא בידים מדאורייתא ומש"ה לא הוי התיקון מיד ומ"מ שחיטת חשו"ק פשיטה אי איפא גדול עומד ע"ג אמנם הראשונים הקשו על הרמב"ם בזה ויבאר בסי' שאח"ז אג"ה: הגה"ה עיין במס' תמורה דף ג' דתני תנא קמי דר"י כל ל"ת שבתורה עשה בו מעשה חייב לא עשה בו מעשה פטור חוץ מנשבע ומימר ומקלל חבירו בשם וא"ל ר"י לא תתני מימר דבדיבורו קעביד מעשה ולכאורה קשה מאי הקשה ליה ר"י דלמא הבריייתא נקטה מימר

משום קרבת ציבור דאינו עושה תמורה והלאו דלא ימירנו הא קאי גם על ציבור וכמו דמוכח בתמורה דף ד' דפריה וקרי תמורה הוי לאו הנזקק לעשה ולקי ומשני משום דהלאו איפא גם בצבור והעשה ליפא בצבור וא"כ הא בצבור לא קעביד מעשה ומש"ה תני בבביתא דאפ"ה לוקה מומר מפי השמועה שנתקבל דלוקה אע"ג שאין בו מעשה.

ומשמע דר' יוחנן ס"ל פאב"י דמדקדק דכל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד מהני דאי לא מהני אמאי לקי ולדידי בצבור הא ודאי דלא לקי פינון דלא מהני דלרבא דאמר דלא מהני והא דלקי משום דעבר אמירא דרחמנא הא גם בצבור אפשר דלוקה ומוכח דלא כמו שכתבנו בפנים ובזה מיושב לנו דברי הרמב"ם בפ"א מהל' תמורה ה"א שפתיב דבציבור אם המיר לוקה ולכאורה קשה דהיאך פסק כר' יוחנן דהא ר"י דאמר לא תתני מימר מוכרח דס"ל דבציבור אינו לוקה פינון דלא אתעביד מעשה ולפי"ז נחא דהא ר"י לא משבש הבביתא רק משום דס"ל פאב"י והרמב"ם דפוסק פרבא דלא מהני אין לנו לשבש הבביתא וגם בצבור לוקה מפי השמועה.

[ומדברי הרמב"ם הללו מוכרח דפוסק פרבא דלאב"י דהא דלוקה משום דמהני א"כ הא ודאי דציבור אינו לוקה ובשו"ת הגאון ר' עקיבא אייגר זללה"ה זיע"א נסתפק היאך פוסק הרמב"ם פאב"י או פרבא ומפאן הא מוכרח דפוסק פרבא] רק זה יש לדחות דהא י"ל דהא דתני קמי דר"י לאו פביתא היא רק ההוא אמורא מעצמו אמר פן דבהני תלת לוקה ומדקדק לה מהמשנה דתתני דהמומר סופג ארבעים ולזה השיבו ר"י דלא תתני מומר די"ל דהמשנה לא איירי רק ביחיד והוי מעשה משום דבדיבורי קעביד מעשה ולעולם מצי ס"ל דלא מהני רק ציבור, אינו לוקה משום דליפא מעשה והא דפוסק הרמב"ם דלא כר"י וכ' דגם ציבור לוקה י"ל משום דבתמורה דף ב' אמרינו דאם המיר פא לרבובת אשה ופריה למה לי קרא הא השנה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין שבתורה וכתב שם רש"י גירסא דמשני סד"א ה"מ לאו שיש בו מעשה אבל אין בו מעשה לא קמ"ל ועיין בלח"מ שהוכיח דע"כ הרמב"ם הי' גורס פן וקרי ה' פסוק איירי בקרבן יחיד וכדכתיב והי' הוא ותמורתו יהי' קודש ובה' קרא פתיב הרבובי דנשים ומוכח דגם היכא דעושה תמורה הוי ג"כ לשאב"מ ולא ס"ל סברא דר"י דבדיבורי קעביד מעשה גבי תמורה ושוב אין מקום לחלק בין ציבור ליחיד וגם ציבור לוקה ולר"י נצטרף דמש"ה צריף לרבובת נשים משום דס"ד ה"מ לאו השנה בפל וכגירסא דידן ועכ"פ אין מזה ראיה דר"י ס"ל פאב"י: סימן טו יבואר הטעם בהא דקיי"ל דשחיטת עובד פוכבי הוי גבלה מאיזה טעם הוא ושיניף לסימן שלמעלה וגם יתברר בו באיסור עשה אי מותר להאכיל את הקטן בינים או לא: הרמב"ם פתיב דשחיטת עו"ג דהוי גבלה נפקא לן מדכתי' וקרא לה ואכלת מזבח מאחר שהזהיר שפא יאכל משחיטתו מוכח דשחיטתו אסורה והרא"ש בפ"ק א' דחולין השיג עליו די"ל דהתורה הנהירו שלא תאכל עמו מה שזבח בתוך ביתו וזה יש לישב דלזה לא הי' צריף לכתוב ה' מזבח דהא פשיטא דמה ששחט בלא ראיה ישאל דאסור מספיקא דהבהמה יש לה פחים חזקת איסור וע"כ הא דכתיב מזבח הוא לאשמעינן דשחיטתו הוא דגם האיסור ואפ"ל ראו אותו ששחט יפה.

ועי' פרא"ש שהסכים לדברי התוס' דנפקא לן מדכתיב וזבחת ואכלת דמי שהוא מצונה על השחיטה הוא דשחיטתו פשרה אבל מי שאינו מצונה על השחיטה לא נראיתי בבביתא

הג'ר"א ביו"ד סי' ב' שְהביא דברי התוספתא דמבואר בה להדי' פהתוס' וקרא"ש דמנובחת ואכלת נפקא לן ובודאי קשה טובא מדוע לא פסק הרמב"ם כן.

והנראה בטעמו של הרמב"ם דהרי בריש חולין דתנן דחרש שוטה וקטן ששחטו ואחרים רואין אותן ושחטתו פשיטה ולהתוס' היא קשה דחשו"ק היא אינם מצווין על השחיטה ולהני נבלה אפי' בשחטו שפיר ומנכרח לומר להתוס' כמו שכתבנו בסימן שלפני זה בשם הנודע ביהודה דגם הם מקרי בני זביחה דאע"ג דאינו לוקה באוכל נבלה מ"מ שם של האיסור איכא גם על הקטן רק דאינו נענש עליו ולא מבעי' למ"ד דקטן אוכל נבילות ב"ד מצווין להפרישו היא נדאי דמנכרח פן דעצם האיסור הוי גם לגבי הקטן אלא אפי' למ"ד דאין מצווין להפרישו מ"מ היא אסור להאכילו בידים וא"כ היא י"ל דהרמב"ם לשיטתו דהא פבר העיר הפרמ"ג בפתיחתו על או"ח דהרמב"ם ס"ל דלהלכה מותר מה"ת ואפי' להאכילו בידים ומנכרח דמה"ת ליכא שום איסור לנבי הקטן ואפ"ה שחטתו פשיטה יעו"ש וא"כ הרמב"ם לשיטתו מנכרח ע"כ לסבור דלא צריף פלל שיהא בר זביחה: [ב] ואין להקשות על זה מהא דבסנהדרין דף נ"ה בסוגי' דתקלה וקלון דאמרין גבי קטן הבא על הבהמה פיון דמזיד הוא תקלה נמי איכא ורחמנא הוא דחם עליו על ידי' חס רחמנא על הבהמה לא חס רחמנא ונהרגת הרי מבואר דגם על הקטן איכא עצם האיסור וחסבינו לי' תקלה וכבר מבואר ראי' זו בתבואות שור בסי' א' יעו"ש.

אמנם גם זה ניחא דהא ביבמות דף קי"ד מביא הגמ' שלשה דרשות להזהיר הגדולים על הקטנים גבי שרצים פתיב לא תאכלום ודרש לא תאכלום וגבי דם פתיב פל נפש מפם לא תאכל דם וגבי טומאה פתיב אמור ואמרת להזהיר הגדולים על הקטנים.

וצריכא דאי פתיב רחמנא דם משום דכרת ואי כ' שרצים משום דבמשהו ואי כ' טומאה סד"א שאני פהנים דריפה בהם הכתוב מצות יתירות וע"ש דרצה הגמ' להוכיח מזה דקטן אוכל נבלות ב"ד מצווין להפרישו ודחי הגמ' דכל הני תלתא קראי קאי לאסור לספינהו בידים אבל היא לכל הפחות נוכל ללמוד מהם דבכל איסורי תורה לא ספינו לקטן בידים מדאורייתא מדחזינו בהני שלשה דאסור וא"כ עיקר סברתו של הרמב"ם דס"ל לפי הבנת הפמ"ג דבשאר איסורים מ"מ שרי מה"ת צ"ל כמו שכתב הב"י באו"ח סי' שמ"ג בשם המזרחי די"ל דאע"ג דעבדינו צריכותא דחזא מאידך לא מצי אתי מ"מ הרי חזא מתרתי היינו יכולין לקומדה ומהא דכתבה התורה השלישי הוי שני פתובים הפאים פאחד ואין מלמדין.

ומש"ה הרמב"ם לשיטתו דפסק בהני שלשה דלא אסרה התורה רק לספות לו בידים וכמבואר בב"י שם ומש"ה ס"ל פיון דהוי ב' פתובים שרי בשארי איסורין אפי' לספות לו בידים. ועיי' בנו"ב מה"ת ח"א סי' א' שכתב דלהרמב"ם צריף לומר פן וא"כ ניחא הך דסנהדרין דהא פיון דכל הני שלשה לא מצי אתי חזא מחזא רק חזא מתרתי וא"כ היא ליכא הוכחה מהא דכתבה התורה הפסוק השלישי רק דשוב אין ללמוד בשארי איסורים מינייהו היכא דלא יהי אפשר ללמוד רק מתרתי מהני שלשה דעל זה הוי ב' פתובים הפאים כא' דאין ללמוד פאן חזא מתרתי אבל דבר הדומה לחזא מינייהו ונוכל לקומדו רק מחזא מהני תלת היא ע"ז ליכא פלל הני ב' פתובים פיון דבהני דנכתב אי אפשר לקומד חזא מחזא ועי' בזבחים דף ק"ו משמע להדי' הסברא פן גבי שוחט ומעלה

בחויז וא"כ באיסורי פרת הא נוכל ללמדו מדם לחודא הא ודאי דילפינן דמה"ת אסור לספות לו בידים איסור פרת גם בשארי איסורין ורק באיסור לאו דאי אפשור ללמדו רק מדם ושרצים שפיר הוי ב' פתובים ומותר מה"ת לספות לו בידים ומש"ה בסנהדרין גבי פא על הבהמה דהוי גם מחיבי מיתות ב"ד שפיר איפא שם האיסור גם על הקטן מדאסור לספות לו ונחשיב לי' שפיר תקלה אבל גבי נבלה דספינן לי' בידים שפיר ס"ל להרמב"ם דקטן לא הוי בר זביחה פלל מדספינן פינן לי' ומדכשר באיפא עומד ע"ג מפלל דלא צריף בר זביחה פלל ובדברינו אלה צ"ע לי' דברי הב"י דהרמב"ם פוסק דאין הגדולים מוזהרין על הקטנים להפרישן מטומאת מת וטעמו דהרי ביבמות מוקמינן לקרא רק דבא לאסור דלא לטמינהו בידים והטור יו"ד סי' שע"ג פתב דבטומאה מצווין להפרישו וכו' הב"י באו"ח סי' שמ"ג לתרץ דעת הטור דרק בתחילה דרצה הגמרא להוכיח דבכל האיסורין מצווין להפרישו מהא דמצינו בחלב ודם וטומאה דחה הגמרא על פל' א' בפני עצמו דאירי דלא לספי בידים אבל להמסקנא שנכתב זה בג' מקומות הוי לי' ג' פתובים הבאים כא' ואין מלמדין דאע"ג דהגמרא עביד צריכותא מ"מ בתרתי מינייהו הנה סגי ומש"ה הוי ב' פתובים ושוב אין הכרח לאוקמי' לקראי דלא לספי בידים וקאי שפיר על הא דמצווין להפרישו ומ"מ בשארי איסורין אין מצווין להפרישו ולפ"ז בכל האיסורין חויז מהני תלת אין לנו לימוד פלל דיהיה אסור גם לספות בידים ומ"מ מבואר בדברי הב"י שם דבשארי איסורים ג"כ אסור למספי בידים מה"ת ועיי' בנו"ב שפכת דס"ל להב"י דלפי המסקנא לא צריף קרא לאסור למספי בידים דזה ידעינן מצד הסברא.

ולפי דברינו אינם דהרי פינן דנתבאר לנו דבאיסור פרת הא נוכל למילף מדם לחודא ושוב ליפא ב' פתובים על איסור פרת ונהרי אפ"ה הא קיי"ל דגם בו אין מצווין להפרישו דהרי גם במלאכת שבת קיי"ל דאין מצווין להפרישו וכדאמר ר' פדת לדבר טליי וטלייתא וא"כ הרי לכל הפחות הו קרא דדם ע"כ גם לפי המסקנא מוקמינן לי' רק על לוספי בידים ומדצריף קרא לזה ע"כ דמצד הסברא לא היינו אוסרין גם למספי בידים וגם מוכרח דהני פסוקים דשרצים ודם קאי ע"כ ג"כ רק על לספות דאי הם קאי על להפרישו א"כ הא שוב ליפא ב' פתובים פלל וא"כ הא ממ"נ קשה על הטור לפי הבנת הב"י דאי הו דשרצים וכהנים קאי על להפרישו ודם לספות א"כ נהי דשוב ידעינן מינייהו דבכל האיסורין א"צ להפרישו מדצריף קרא לגלוני בדם דאסור לספות מ"מ הא מוכח מדצריף קרא לאסור לספות בדם מפלל דמצד הסברא הוי ס"ד דשרי וא"כ באיסור לאו מנ"ל לאסור לספות ואי פוליהו מוקמינן ליה להפרישו א"כ באיסור שבת צריף להפרישו ולא מצאתי מקום לישב דבריו רק בדוחק רב ולא פתבתי: ונהראא עוד להוכיח דמה"ת מותר בכל האיסורין לספות בידים דבנזיר דף נו קאמר ר"ה דהמקיף את הקטן חייב א"ל ר"א ב"א ודידף מאן מגלח ליה א"ל חובה תיקבריני' חובה לבני' כו' ומפרש שם פלוגתתם דראב"א ס"ל דמקשינן מקיף לניקף וכל היכא דניקף לא הוי בר חיובא גם המקיף פטור ומש"ה גם גדול המקיף את הקטן פטור ור"ה ס"ל דלא מקשינן מקיף לניקף רק ר"ה ס"ל דנשים אינם מוזהרים על לאו דמקיף ג"כ ור"א ב"א ס"ל דגם נשים אע"ג דאינם באיסור ניקף מ"מ הו באיסור מקיף וגם הם אסורים להקיף את הגדול ולכאורה קשה לר"ה נהי דס"ל דנשים אינם מוזהרות פלל וליפא איסורא משום דידהו מ"מ הא

עכ"פ היאך הקיפה לפני הרי מצד הבנים צ"ל אסור דהא לא ספינו להו בינדים והניחא
אם נאמר דבכל האיסורים שרי לספות מה"ת והוי רק מדרבנן ניחא דהרי שם הקיפה
להברותם אחר חליים וכמו שכתב רש"י שם והרי אסור דרבנן מותר לחולה שאין בו
ספנה אבל אי נאמר דהוי מדאורייתא ובניו של ר"ה ע"כ לא היו חולי שיש בהם ספנה
דא"כ הפל מותרים להקיפם וכיון דלא היה ספנה היאך מותר איסורא דאורייתא ומוכח
כמש"כ הפמ"ג ואין בידי פעת ספר פמ"ג לידע מקורו אם גם הוא הביא ראיה זו או לא
ולכאורה הי' אפשר לומר דכמו שכתב בשו"ת אמונת שמואל שהבאנו בסי' י"ד על
איסור דלפני עור דאינו רק באיסור דאיכא גם עליו אבל איסורא דליכא עליו לא שנייה
לפני עור וכמו כן נאמר בהא דאסור לספות לקטן בינדים דלא הוי רק באיסור דהגדול
המאכיל מןההר על איסור זה והרי בהני תלתא קראי דמציינו בתורה דאסור לספות בינדים
הוי פן דדם ושרצים הא הפל מןההרין וטומאה הא אמרינו אמור ואמרת להזהיר הגדולים
על הקטנים ופירושו דהפנהים הגדולים מןההרים על הקטנים ועי' ביו"ד סי' שע"ג בט"ז
וגם מדברי הרא"ש שהבאנו לקמן באות ד' מבואר פן והא ליכא למילף מנייהו לאסור
מדאורייתא גם למי שהוא בעצמו אינו מןההר עליו דהרי חזינו דלגבי איסור לפני עור
בכה"ג קיל יותר נאפי' אם נאמר דגם בכה"ג אסור מדרבנן מ"מ ה"א דהוי חולה התיר
ר"ה אמנם מדברי הרוקח שהביא הש"ך ביו"ד סי' שמ"א דכהנת מעופרת מותרת לכנוס
לאנהל המת מטעם ספק ספיקא שפא נפל ושפא נקבה מוכרח דס"ל דגם בכה"ג דהיא
אינה מןההרת מ"מ הוי דאורייתא מדנהוצרף לטעם דס"ס דדרבנן הא גם ספק אחד אסור:
הגה"ה הנה סברא זו שכתבנו בפנים דהוי מציינו ללומדם במה הצד חזא מתרתי כ' הב"י
בשם המזרחי ומש"ה כ' הב"י דהוי ב' כתובים אבל הב"י בעצמו כ' סברא אחרת דהוי
מצי למכתב גבי נבילה וטומאה והיינו יודעים חלב ושרצים בק"ו מנבילה והוי סגי בשני
פסוקים ומדכתבה התורה חלב ושרצים דא"א ללומדם זה מזה הוי ב' כתובים ולכאורה
נראה דשרצים צריף לכתוב דכמו דמשרצים א"א ללמוד בשארי איסורים דשאני שרצים
דהוי במשהו פמו כן א"א ללמוד שרצים משארי איסורים דכיון דמנבילה היינו לומדין
הרי לא היינו יודעין רק דאסור לקטן פזית אבל במשהו לא היינו יודעין וסברא זו מבואר
להדי' בגמ' בחולין דף ק"כ גבי משקין היצא מהן פמותן ואמרי' דצריף למכתב
בשרצים ולא סגי במה דכ' גבי נבילה וחלב וחרמץ דה"א דיו לבא מן הדין להיות פנדון
מה התם עד דאיכא פזית אף ה"א נמי עד דאיכא פזית יעו"ש וכמו כן ה"א הא צריף
לכתוב שרצים ומשרצים הא א"א ללמוד בשארי איסורים דהוי רק בכזית וצריף למכתב
הני תרתי וליכא שני כתובים והנראה לישב דברי הב"י דבשלמא שם גבי משקין דהוי
פמותן גם לענין חיוב מלקות שפיר הוי ס"ד דכמו דבשארי איסורין אינו חייב רק בכזית
פמו כן בשרצים ומש"ה כ' שרצים דנדע דבהו חייב גם על מיחויין במשהו אבל בה"ה
דלהזהיר גדולים על הקטנים הא לא הוי רק לענין איסורא גרידא ולא לענין חיוב דנדאי
דגם המאכיל לקטנים בינדים פטור דאע"ג דה"א לא שנייה הסברא דאיתא בקידושין דף
מג דלא מציינו בכל התורה זה נהנה וזה מחייב וכמש"כ במק"א מ"מ הא הוי לאו שאין
בו מעשה דהרי בנתינה להקטן ליכא איסורא עד שיאכל ואז אין הגדול עושה מעשה
ואיסורא הא הוי בכל האיסורין במשהו דחצי שיעור אסור מה"ת ומיושבים דברי הב"י
אמנם הא פבר כתב הפמ"ג בפתיחתו לה' תערוכת דדעת הרמב"ם דחצי שיעור ע"י

תערוכת מותר מה"ת אפי' בנתערב חד בחד ונמצא בנבלה אם נתערב פחות מפזיזת חד
בחד ליכא איסורא פלל מה"ת ובשרצים הא אסור מה"ת כל זמן דליכא שיעור ביטול
דקא הוי שיעור שלם וצריך לכתוב בשרצים ומש"ה בפנים דדברינו הוי דלהרמב"ם הוי
ב' פתובים לא פתבתי רק פסברת המזרחי: [ג] וא"כ יש לישוב גם הקושני מהתוספתא
דבגזיר דף מ"ג קאמר ר"ח משמין דרב נקטע ראשו של אביו אין הפהן מטמא לו שגאמר
לאביו בזמן שהוא שלם ולא בזמן שהוא חסר ופריה מהא דתנן לה יטמא לה הוא מטמא
ואינו מטמא לאיבריה אבל מחזיר הוא על עצם פשעורה פ"א אם בתחילה נטמא לרוב
הגוף שוב רשאי לחזור לטמא להאבר הרי דבתחילה הי' רשאי לטמא אע"ג שחסר ומשני
ההיא ר' יהודה ושוב פריה מהא דתנן ר' אליעזר בן יעקב לה מטמא ואינו מטמא לאיבריה
יכול לא יטמא לשדרה וגולגולת ולרוב בגינה ולרוב מניינה פתיב ואמרף אליהם הוסיף
לה הפתוב טומאה אחרת פ"א דגם לרוב יוכל הפהן לטמא ומשני ההיא נמי ר' יהודה ורב
דאמר פהני תנאי דתניא כו' ובנדאי נראה דר"א ב"י חולק על הך דרשה דיבמות דדרשינן
אמור ואמרף להזהיר הגדולים על הקטנים ובזה ניחא לן טעמו של רב דס"ל דאפי' בחסר
משהו אינו מטמא ולכאורה תיקשה דקא ר"א ב"י קרא קאמר רק רב ס"ל דהפסוק צריך
להזהיר הגדולים וא"כ לר"א ב"י ולר"י ליכא בהך דלהזהיר הגדולים על הקטנים רק ב'
פתובים וכיון דחדא מאידך לא אתי' שוב ליכא ב' פתובים הבאים כא' פלל ושוב ילפינן
מחלב ושרצים דבכל איסורי תורה לא ספינו לי' ביזים וגם באיסור גבלה ונאמר
דהתוספתא ס"ל פן ומש"ה אמרה להך דרשה דונבחה ואכלת ומ"מ ניחא הא דשחיטת
חשו"ק כשרה אבל הרמב"ם לשיטתו דפסק בפירק ג' מה' אבל הלכה ט"ו פרב דאינו
מטמא כשהוא חסר ושוב דרשינן הך אמור ואמרף להזהיר הגדולים ונהי' ב' פתובים
ומוכרח דלא צריך מצווה על השחיטה פלל: [ד] ונהנה גם בהא דפסק הרמב"ם דאינו
מטמא כשהוא חסר השיג עליו הראב"ד והביא דהאלפס פסק דמטמא כשרובו קנים ועיני'
בכ"מ שכתב טעמו של האלפס משום דקיי"ל משנת ר"א ב"י קב ונקי ומש"ה פסק פנותי'
דלרוב מטמא והנראה לישוב גם בזה דעת הרמב"ם דהנה רב מדייק מדכתיב לאביו בזמן
שהוא שלם ולא בזמן שהוא חסר ובפרייתא דמביא הגמ' מדייק לה יטמא לה הוא מטמא
ואינו מטמא לאיבריה וע"ש בתוס' בגזיר שהקשו דב' פסוקים למה לי ובנדאי נראה דלרב
ניחא שפיר הא דצריך ב' מיעוטים דיש לומר דאי לא הוי פתיב רק מיעוט אחד הוי ס"ל
כר' יהודה דאין הפסוק ממעט רק דאסור לטמא לאבר א' אבל לרוב מניינו הוי ס"ד
דשפיר מטמא פיון דלא חסר אלא מיעוטו ומש"ה כ' הפסוק השני למעט אפי' רובו קנים
ולא חסר רק מיעוטו וקושיות התוס' לא הוי רק לר"י ולר"א ב"י דס"ל דאם רובו קנים
מטמא ולא ממעט רק לאבר א' דלדידהו למה נאמר ב' הפסוקים ועיני' בתוס' דסוטה דף
ג' שהקשו ג"כ קושני' זו וכתבו להדני' דלר"ח משמין דרב ב' קראי למה וצ"ע דלדידני' הא
ניחא כמש"כ והנראה לישוב דלהוי ניחא גם לר' יהודה דלדידני' ליכא ב' מיעוטי פלל
דהנה לכאורה קשה הא דאר"ח משמין דרב לאביו בזמן שהוא שלם ולא בזמן שהוא
חסר דלכאורה ממשמעוּתא דקרא קדריש לי' וא"כ הרי לאמו פתיבא בקרא ברישא דהכי
פתיב פי אם לאמו ולאביו כו' וה"ל להביא הפסוק דלאמו וע"כ נראה דלאו ממשמעוּתא
דקרא דרש דצריך שיהי' שלם רק מיתורא דקרא דס"ל לרב דלאביו מותר להך דרשה
דהנה איתא בתו"כ פרשה אמור יאמר לאמו מה ת"ל לאביו כו' הייתי אומר מה אמו

בידוע אף אביו בידוע אביו חזקה מנין ת"ל לאביו ויאמר לאביו מה ת"ל לאמו ומה אביו
שהוא חזקה מטמא לו אמו ונדאית לא כ"ש אילו פן הייתי אומר מה אביו שלא נתחלל
אף אמו שלא נתחללה אמו שנתחללה מנין ת"ל כו' ויאמר בנו ובתו מה ת"ל אמו ואביו
כו' יכול בנו ובתו הנפלים ת"ל אמו ואביו מה אמו ואביו בני קניא כו' ונפרש תחילה
דברי התו"כ בתחילה קאמר דאי הוי פתיב לאמו ומינה הוי ידעין אביו לא היינו אומרים
אלא אביו ידוע פ"י וכגון שהי' אביו ואמו חבושין בבית האסורין אביו חזקה מנין מש"ה
פתיב אביו ושוב פריה דיאמר לאביו ולכאורה מאי פריה הא יש לומר דאיצטריה לאמו
פי היבא דלהוי אביו מנותר לגלות על אביו חזקה ואי הוי פתיב לאביו לחוד לא הוי
מוקמינו לי' רק באביו ידוע זה אינו דהא קרא סתמא פתיבא ובנדאי לא נוקים לקרא
דלא איירי רק באופן זה שהיו חבושים בבית האסורים ורק בתחילה קאמר שפיר דאי
לא הוי פתיב רק לאמו הא ממילא לא מציינו למילף רק דומי' דאמו דהוי ידוע ולא היינו
יודעין אביו חזקה פיון דמאמו הוא דינפלת לי' אבל אי הוי פתיב לאביו היינו מוקמינו לי'
גם בחזקה פיון דסתמא פתיבא ומש"ה משני דהוי ס"ד מה אביו שלא נתחלל אף אמו
שלא נתחללה ומש"ה נמי בתחילה פשה קשה דלכתוב רק לאמו לא מתרץ דאיצטריה
לאביו דאי הוי פתיב רק אמו הוי ס"ד דוקא שלא נתחללה ומש"ה פתיב לאביו פי היכי
דלהוי מנותר לאמו דנדע אפי' נתחללה ג"כ, כמש"כ דכיון דהוי פתיב אמו סתמא בנדאי
דהיינו יודעין מי' אפי' נתחללה ורק אי הוי ילפינו לה מאביו לא היינו יודעין רק לא
נתחללה דומי' דאביו דלעולם אינו נתחלל ולפי"ז הא קשה לפי האמת דכתיב בנו ובתו
ומיני' הא ידעין גם אביו חזקה מבנו ואמו נתחללה ידעין מבתו דהא הם איירי בכל
גונו פיון דסתמא פתיב ולא צריה הך לאמו ולאביו רק למעט נפלים וא"כ לכתוב רק
אמו או אביו לחודא ולמה צריה תרנוייהו וצ"ל פיון דחודא מוכרח לכתוב למעט נפלים
פתיב תרנוייהו דאל"ה הוי ס"ד דלא בא למעט נפלים רק בא למעט חודא מהני תרתי דאי
הוי פתיב רק אמו לא היינו אומרים דבא למעט נפלים רק בא למעט חזקה וגלי לן דבנו
ובתו איירי רק בידוע וכן אי הוי פתיב רק אביו הוי ס"ד דבא למעט נתחללה ומש"ה
פתיב אמו ואביו וידעין מיני' גם חזקה וגם נתחללה ולמה פתיבנהו פלל וע"כ בא למעט
נפלים וא"כ איצטריה פל הפסוקים ושוב לא מנותר להך דרשה דבזמן שהוא שלם ולא
בזמן שהוא חסר והנה בהך סברא שכתבנו דאי הוי פתיב בנו ובתו ואמו הוי ס"ד דאמו
באה למעט חזקה לכאורה י"ל דתלוי בפלוגתא דתנאי דהא בחולין דף י"א ילפינו דאזלינו
בתר רובא ממכה אביו ודלמא לאו אביו הוא ודחי דלמא בהיו אביו ואמו חבושין בבית
האסורים ומשני אפ"ה אין אפוטרופוס לעריות הרי דס"ל להגמ' דאביו ידוע לא
משפחת לה פלל ולעולם הוי באביו רק חזקה גרידא וילפינו מיני' דבעלמא אזלינו בתר
רובא וגם מכה אביו חזקה הורגין ולא אמרינו דרק בהיו חבושין חייבו הכתוב להמפה
וע"כ הטעם פיון דגם בחבושין לא הוי ג"כ ידוע והוי רק רובא בחזקה לחודא וזה הא
איכא גם באינם חבושין ושוב אין לחלק בין חבושין לאין חבושין וכן הוא בשו"ת
הרשב"א דאביו ליכא פלל ידוע דאין אפוטרופוס לעריות וא"כ הא הדר קשה דלכתוב
רק בנו ובתו ואמו והיינו יודעין דאמו בא למעט נפלים דלא הוי מצי למימ' דאמו באה
למעט חזקה דצריה דומיא דאמו דוקא בידוע דהא בבנו ובתו לא משפחת לה פלל דיהי'
דומי' דאמו וע"כ הוי למעט נפלים ובשלמא לאביו לחודא לא הוי מצי למכתב דהוי ס"ד

דבא למעט נתחללה ומש"ה צריף למכתב לאמו אבל אמו לחנודא הא הוי מצי למכתב ואיתור לאביו ומש"ה דרש לי רב למעט חסר ומנושב הא דלא הביא רב הך דלאמו דרב לאביו מןתר לי להך דרשה ולהתו"כ נאמר דס"ל כר' ישמעאל דבנדה דף ל' קאמר ר' ישמעאל דיצירת הזכר למ"א ושל נקבה לפ"א וחכ"א אחד זה ואחד זה לפ"א וקאמר ר"י מעשה בקלפטורא מלכת ינו שנתחייבו שפחותי הריגה ובדקו ומצאו זכר למ"א ונקבה לפ"א אמרו לו אין מביאין ראיה מן השוטים מ"ט הך דנקבה איתורי ארבעין יומין והדר איעבר ור' ישמעאל לשומר מסרינהו ורבנן אין אפטרופוס לעריות הרי נראה דר"י לא ס"ל הך סברא ומש"ה הוי ס"ד שפיר מה אמו בידוע אף בנו בידוע וצריף למכתב אביו וא"כ רב ס"ל פרבנן דאין אפטרופוס ואיתור לי לאביו ואיכא ב' מיעוטי ומש"ה ידע דגם ברנבו קיים וחסר רק אבר א' אינו מטמא לו ור' יהודה ס"ל כר' ישמעאל ועיין בכריתות דף י' ולדידן לא איתור לאביו כלל וליכא רק חדא מיעוטא דלה יטמא ומש"ה מוקים ליה רק דאינו מטמא לאבר וא"כ אנו הא קי"ל פרבנן דאין אפטרופוס לעריות ושניהם יצירתן לפ"א ויש לנו לפסוק פרב דאינו מטמא לחסר ונהדר לדידן דהרמב"ם פוסק דאמור ואמרת בא להזהיר גדולים על הקטנים ומש"ה הוי ב' פתובים הבאים כא' ומותר לספות לו נבלה בידיים ומוכרח דלא צריף בר זביחה והתוספתא דחולין אתי כר"א ב"י דדרש הך ואמרת להוסיף טומאה דמותר לטמא לרוב בגין ומגין.

אמנם ראיתי להרא"ש בפירושו לה' קטנות שכתב וז"ל ולכך שינה עליו הפתוב דבכל מקום פתיב בגי אהרן הפהגים והכא פתיב הפהגים בגי אהרן להזהיר הפהגים על בני אהרן וא"כ אין זה תלוי בזה וגם ר"א ב"י דדרש לי בגזיר להוסיף טומאה מ"מ שפיר דרש הך דרשה דיבמות אמנם הרמב"ם אינו משועבד לזה ואיהו מפרש כמשמעו דמלשון אמור ואמרת דרשינו ביבמות להזהיר הגדולים שיאמרו לקטנים ושפיר י"ל דר"א ב"י לא דרש לי ואתיא התוספתא פנותיה דידיה: [ה] גם י"ל דאפילו אם נאמר דלא כמש"כ הפמ"ג ונאמר דהרמב"ם ס"ל פרוב הפוסקים דבכל איסורי תורה אסור לספות לו בידיים דילפינו מהני תלת דלא הוי ב' פתובים הבאים כא' כלל מ"מ ניחא הא דפסק דלא פהתוספתא דבשבעות דף כ"ד בתוס' ד"ה האוכל מבואר מחלוקת רש"י ותוס' דרש"י ס"ל דהא דאמרינו בכמה דנקתא בהמה בחי' בחזקת איסור עומדת היינו איסור אבר מן החי והתוס' כתבו דהוי איסור שאינו זבחה דכתיב וזבחת ואכלת מה שאתה זובח אתה אוכל אבל בלא זביחה אסורה בלאו הפא מפלל עשה ורש"י ס"ל דהך וזבחת לא בא להזהיר על השחיטה ולהוסיף איסור עשה באינו זבחה רק בא הפתוב לגלות לנו במה להפקיע ממנה איסור אמה"ח ונבלה יעו"ש בתוס' דשבעות מש"כ בשם הריצב"א ואם פן הרי הך דרשה שכתבו התוס' בחולין דממעטין עו"ג מדכתיב וזבחת ואכלת מה שאתה זובח פ"י מי שמצווה על הך וזבחת הוא דשחיטתו פשרה הא ניחא רק לפרש"י דלדידן הא הפוננה של הפסוק אם ישחוט מי שמצווה על אמה"ח או נבלה הוא דכשרה ושפיר י"ל דגם חשו"ק הוי בר זביחה דאיסור נבלה הוי גם לגבי דידיה וכמש"כ דאסור לספות להו בידיים ומש"ה שחיטתו פשרה אבל להתוס' דהך וזבחת הוי גם איסור עשה על אינו זבוח ולדידהו אם נדרוש הפסוק פן הא נצטרף לומר מי שמצווה על איסור עשה זו דאינו זבוחה הוא דשחיטתו פשרה אבל אם אינו מצווה על העשה אע"ג דמצווה על הלאו דנבלה צ"ל שחיטתו אסורה וא"כ הא בהני תלתא קראי דמביא הגמרא ביבמות

דאסור לספות לו בידים הוי לאונן גמורים ולוקין עליהם ובנדאי דאי אפשר ללמוד מהם על איסור עשה ועיין במג"א סי' רס"ט שכתב להדיא דאיסור עשה ספינו ליה בידים וא"כ הא תיקשה אמאי שחיטת חשו"ק פשרה דאיסור של עשה הא ליכא עלייהו פלל ומוכרח דלא בעינן פלל שיהיה מצווה על הזביחה ונהרי הרמב"ם פתב פריש הל' שחיטה להדיא דהו נבחת הוי איסור עשה ומש"ה לשיטתו מוכרח לומר דלא צריק פלל, שיהיה בר זביחה וע"כ הא דעו"ג הוא מאידך קרא: ו ולהתוס' וקרא"ש שכתבו דהפסול הוי משום נבחת הנראה דצריק לומר דס"ל דלא כמש"כ המג"א וס"ל דגם איסור עשה ג"כ לא ספינו ליה בידים מן התורה ועיין בר"ן ריש פרק יוה"כ שהביא דעת הרמב"ם דכל הני חמשה עינוים הוי מדאורייתא והקשה עליו דא"כ אמאי התינוקות מותרים בכולם חוץ מנעילת הסנדל ונהרי פינן דאסור מה"ת אסור לספות להם בידים משום לא תאכלום לא תאכלום יעו"ש ונהרי ביוה"כ לא פתיבא רק עשה ורק באכילה ושתייה דענוש פרת איכא גם אזרה אבל בסיכה ואינך ליכא אזרה פלל ומוכח דס"ל להר"ן דגם באיסור עשה אסור לספות מדאורייתא וכן ס"ל להתוס' וקרא"ש אבל הרמב"ם דס"ל דסיכה ביוה"כ אסור מדאורייתא ולדידיה ודאי דקשה קוש' הר"ן ומוכרח לומר דס"ל כמש"כ המג"א דבעשה ספינו ליה בידים מה"ת ורק מדרבנן אסור וטעמו דהא בכלל הני שלשה פסוקים דדרשינן מינייהו ביבמות דאסור לספות בידים הוי לאונן פדם וטומאה ושרצים וא"א למילף מהן באיסור עשה ומש"ה פינן דהינו רבית' דתינוק לא גזרו בו ביוה"כ ומש"ה הרמב"ם לשיטתו לא מצי פסק פהתוספתא: סימן טז יחקור במלאכת הבערה שלא לצורך אכל נפש אי אסורה ביו"ט מדאורייתא או לאו: במסקתא פסחים דף ה' אמר רבא ש"מ מדר"ע תלת ש"מ הבערה לחלק יצאת וכתב רש"י מדקרי לי' אב מלאכה, והתוס' פתבו בשם הריב"א דלמ"ד דס"ל הבערה ללאו יצאת ליכא לאיסור הבערה פלל ביו"ט ואפ"ל שלא לצורך פלל מותר וכן פתבו התוספות בביצה דף כ"ג ד"ה ע"ג חרס יעו"ש ולכאורה נראה דזה תלוי ג"כ במחלקותן של הראשונים ז"ל בדינא דשביית עבד אי נוהג ביו"ט דהרמב"ן בספר תורת האדם הביא בשם בעל הלכות גדולות דגם ביו"ט מצווה על שביית עבדו וכתב על זה הרמב"ן דלא ידע מנין לו זה דכיון דהוי גזה"כ בשבת מנ"ל לאסור ביו"ט שאין למדין קל מחמור להחמיר עליו והרשב"א בעבודת הקודש פתב בפשיטות כבה"ג דשביית עבד נוהג ביו"ט.

ועי' בב"י סי' תצ"ה שהביא ג"כ מחלוקת הפוסקים במחמר ושביית בהמה אי נוהג ביו"ט וטעמם של המחמירין הנראה פשוט דס"ל דאע"ג דלא נזכר בפסוק דאסורין גם ביו"ט מ"מ פינן שאסרתן התורה בשבת ידעינן מזה דהוי מלאכה ושוב נכללין ממילא בעשה דשבתון או בלא מעשה כל מלאכה דכתיבא ביו"ט והמתירין ס"ל דאינם נכללין בשם מלאכה ורק בשבת דכתיבא להדי' אסורה אבל לא ביו"ט וא"כ נראה לכאורה דלהאוסרין במחמר ושביית עבד ביו"ט ה"ה דס"ל דהבערה אסורה ביו"ט גם אליבא דמ"ד דס"ל דהבערה ללאו יצאת ולפי"ז מדברי בה"ג שהביא הרמב"ן ראי' דלא פריב"א פן הי' נראה לכאורה אמנם אחרי העיון זה אינו ונוכל לחלק ביניהם דאינם תלויים זה בזה פלל דגם המתירין שביית עבדו ומחמר מ"מ יוכלו לספור פדעת רש"י דהבערה אסורה ביו"ט ושאיני הני דלא הוי פלל מלאכה ואי לא פתבינהו להדי' לא היינו אוסרין אותם אפי' בשבת ומש"ה ס"ל דאע"ג דמצינו דאסורין בשבת מ"מ אין לאוסרין ביו"ט

אָבֵל הַבְּעֵרָה הָאֵל גַּם אֵי לֹא הָיָה כְּתִיב לֹא תִבְעֵרוּ הַיַּיִנוֹ אוֹסְרִין בְּשֶׁבֶת וְכִדְאִיתָא בְּשֶׁבֶת דְּרַף ע"ח הַבְּעֵרָה בְּכֻלָּל הֵיטְהָ כּו' וְהָא דְכֻתְבָה הַתּוֹרָה לֹא תִבְעֵרוּ לֹא בָּאָה לְאַסּוֹר הַבְּעֵרָה רַק אֲדַרְבֵּה בָּאָה לְהַקְלֵ עֲלֵיו וּלְהוֹצִיאֵו מִיַּדֵי חַיִּיב מֵיִתָּה וּלְאוּקְמָא רַק בְּלֹאוֹ וְשִׁפּוּר י"ל דְּבִיּו"ט הָיָה בְּכֻלָּל הַל"ת דְּלֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה וְגַם לְהִיפּוּף נּוֹכַל לּוֹמַר דְּגַם מִדְּבָרֵי בַה"ג דְּאוֹסְרֵי שְׂבִיטָת עֲבָדוֹ וּמְחַמְרֵי אֵין סְתִירָה לְהַרְיֵב"א דְּהָא יֵשׁ לּוֹמַר דַּע"ג דְּכָל מַה שְּׂאָסְרָה הַתּוֹרָה נְכָלָל בְּשֵׁם מְלָאכָה מ"מ הַבְּעֵרָה שְׂאֵנִי דְכְּתִיב לֹא תִבְעֵרוּ אִשׁ בְּכָל מוֹשְׁבֵי תִיכֶם בְּיוֹם הַשֶּׁבֶת וּמִדְּכְתִיב בְּיוֹם הַשֶּׁבֶת אִימְעוּט יו"ט דְּבִשְׁלֵמָא לְמ"ד הַבְּעֵרָה לְחֻלְקָא יִצְאָת צָרִיף לְכַתּוּב בְּיוֹם הַשֶּׁבֶת לְמַעַט יו"ט דְּאֵין בּוֹ חִילּוּק מְלָאכּוֹת וּכְמוֹ דְּאִיתָא בְּמִפּוֹת דְּרַף כ"א חִילּוּק מְלָאכּוֹת לְשֶׁבֶת וְאֵין חִילּוּק מְלָאכּוֹת לְיו"ט וּפְרַש"י שֵׁם הַטַּעַם דְּהָא כְּתִיב בְּיוֹם הַשֶּׁבֶת וַאֲ"כ לְמ"ד דְּס"ל הַבְּעֵרָה לְלֹאוֹ יִצְאָת וְכְתִיב בְּיוֹם הַשֶּׁבֶת ס"ל לְהַרְיֵב"א דְּמַמְעֻטִּין מִיְגִיָּה יו"ט דְּאֵין בּוֹ אִיסוּרָא כְּלָל: וְעִי' בְּתוֹס' בִּיצָה דְּרַף כ"ג ד"ה ע"ג חֲרַס וּמְלֻשׁוֹנָם מִשְׁמַע דְּטַעַמָּם הוּא דְלְמ"ד הַבְּעֵרָה לְלֹאוֹ יִצְאָת אֵינּוּ בְּכֻלָּל מְלָאכָה וּמִמִּילָא אֵין לָנוּ לְאַוְסְרָה בִּיּו"ט וַאֲ"כ חוֹלְקִים עַל בַּעַל ה"ג אָבֵל מ"מ הָא י"ל ג"כ כַּמֶּש"כ דְּגַם בַּה"ג ס"ל פְּרִיב"א וּכְמוֹ שְׂפַתְבְּנוּ: [ב] וְלִכְאוּרָה קֶשֶׁה לִי עַל הַרְיֵב"א מַהָּא דְתַנּוּ בְּמַגִּילָה דְּרַף ז' אֵין בֵּין יו"ט לְשֶׁבֶת אֵלָא אֲנָךְל נְפֶשׁ בְּלֶבֶד וּלְהַרְיֵב"א תִּיקְשָׁה אַמַּאי לֹא תַנִּי גַם הַבְּעֵרָה דְּמוֹתֵר בִּיּו"ט וְאַפִּי' שְׁלֵא לְצוֹרֵף אֲנָךְל נְפֶשׁ כְּלָל וּבְשִׁלְמָא לְהַרְמַבִּין דְּס"ל דְּשְׂבִיטָת עֲבָדוֹ אֵינּוּ נוֹהֵג בִּיּו"ט וְכֵן לְהַפּוֹסְקִים הַמְקִילִין בְּמַחְמַר וּשְׂבִיטָת בְּהֵמָה בִּיּו"ט לֹא קֶשֶׁה לִי אַמַּאי לֹא תַנִּי לְהַמְשִׁנָּה בְּדְבָרִים שְׂבִיטָת יו"ט לְשֶׁבֶת דִּי"ל דְּגַם הֵם מוֹדִים דְּמִדְּרַבָּנָן עַכ"פ אִיסוּר כָּל הַנִּי גַם בִּיּו"ט וְהַמְשִׁנָּה לֹא חֲשָׁבָה רַק מַה דְּמוֹתֵר לְגַמְרֵי בִּיּו"ט וְאֵין בּוֹ אַפִּי' אִיסוּרָא דְּרַבָּנָן אָבֵל בְּהַף דְּהַבְּעֵרָה הָא מְבוֹאֵר בְּתוֹס' בִּיצָה הַנ"ל דְּלְמ"ד לְלֹאוֹ יִצְאָת מוֹתֵרֵת לְגַמְרֵי שְׁלֵא לְצוֹרֵף כְּלָל וּמְבוֹאֵר שֵׁם לְהַדְנִי' דְּגַם אִיסוּרָא דְּרַבָּנָן לִיכָּא יַעו"ש שְׁפִירְשׁוּ דְּמֵאן דְּמַתִּיר לְהַדְלִיק גַּר שֶׁל בְּטֻלָּה הוּא מְשׁוּם דְּס"ל לְלֹאוֹ יִצְאָת א"כ קֶשֶׁה אַמַּאי לֹא חֲשָׁבָה לְהַ בְּהַדְבָרִים שְׂבִיטָת יו"ט לְשֶׁבֶת וְאֵין לּוֹמַר דְּהַף מְשִׁנָּה דְּמַגִּילָה ס"ל דְּהַבְּעֵרָה לְחֻלְקָא יִצְאָת וּמַש"ה אִיסוּרָה גַם בִּיּו"ט דְּהַרִי תַנִּי שֵׁם בְּמַשְׁנָה אֵין בֵּין שֶׁבֶת לְיוֹה"כ אֵלָא שְׁנָה זְדוּנָו בִּיַּדֵי אָדָם וְזֵה זְדוּנָו בְּהַפְרָת וְהִנֵּה בְּמִפּוֹת דְּרַף כ"א אִיתָא חִילּוּק מְלָאכּוֹת לְשֶׁבֶת וְאֵין חִילּוּק מְלָאכּוֹת לְיו"ט וְנִסְתַּפְקוּ הָאֲחֵרוּנִים בְּיוֹם הַכִּיּוּרִים אֵי יֵשׁ בּוֹ חִילּוּק מְלָאכּוֹת כְּמוֹ בְּשֶׁבֶת אוֹ לֹא וְהַעֲלוּ דְזֵה תְלוּי בְּהַף פְּלוּגְתָא דְלְמ"ד הַבְּעֵרָה לְחֻלְקָא יִצְאָת וְהַף קָרָא הָא כְּתִיבָא גַבִּי שֶׁבֶת וּכְמוֹ דְּמַפְקִינָן מִיְגִיָּה יו"ט דְּאֵין בּוֹ חִילּוּק מְלָאכּוֹת ה"ה דְּמַפְקִינָן מִיְגִיָּה יוֹה"כ דְּהָא אֵין לְמַדִּין קַל מְחַמּוּר לְהַחְמִיר עֲלֵיו אָבֵל לְמֵאן דְּנַפְק לִי חִילּוּק מְלָאכּוֹת בְּשֶׁבֶת מְקָרָא דְּמַאֲחַת מְהַנָּה וְכַמְבוֹאֵר בְּמַס' שֶׁבֶת דְּרַף ע' וְהַף קָרָא הָא לֹא כְּתִיבָא גַבִּי שֶׁבֶת כְּלָל רַק בְּפִרְשֵׁת קָרְבַן חֲטָאת וְהַרִי גַם הַעוֹשֶׂה מְלָאכָה בִּיּוֹה"כ חֲזִיב חֲטָאת וְדַאי דְּמַרְבִּינָן מִיְגִיָּה גַם יוֹה"כ לְחִילּוּק מְלָאכּוֹת כֵּן כְּתִב הַפְּנִי יְהוֹשֻׁעַ בְּמַס' שֶׁבֶת דְּרַף ע' וְהַטוּרֵי אָבֵן בְּמַס' מַגִּילָה שֵׁם וַאֲ"כ הַמְשִׁנָּה דְּמַגִּילָה דְתַנִּי אֵין בֵּין שֶׁבֶת לְיוֹה"כ אֵלָא שְׁנָה זְדוּנָו בִּיַּדֵי אָדָם וְזֵה זְדוּנָו בְּהַפְרָת וְלֹא תַנִּי דְּגַם חִילּוּק מְלָאכּוֹת יֵשׁ בֵּינֵיהֶם דִּישׁ בְּשֶׁבֶת וְאֵינּוּ בִּיּוֹה"כ וּמוֹכְרַח דְּס"ל לְהַף מְשִׁנָּה דִּישׁ חִילּוּק מְלָאכּוֹת בִּיּוֹה"כ וַאֲ"כ ע"כ ס"ל דְּחִילּוּק מְלָאכּוֹת נְפָקָא לָן מְקָרָא דְּמַאֲחַת מְהַנָּה וַאֲ"כ אִייתוּר לִי הַף לֹא תִבְעֵרוּ ע"כ לְלֹאוֹ וְאַפִּי' הַ תַּנִּי שֵׁם אֵין בֵּין יו"ט לְשֶׁבֶת אֵלָא אֲנָךְל נְפֶשׁ בְּלֶבֶד וְלֹא תַנִּי לְהַבְּעֵרָה וּמוֹכְרַח דְּלַכ"ע אִיכָּא אִיסוּר הַבְּעֵרָה בִּיּו"ט מְשׁוּם דְּנְכָלָל בְּשֵׁם מְלָאכָה אוֹ דְּלְכָל הַפְּחוֹת מְדַרְבָּנָן אִיסוּרָה בְּשְׁלֵא לְצוֹרֵף

פָּלַל: [ג] וְדַבְרֵי הָרִיב"א שֶׁהוּבָא בְּפִסְחִים הָיָה מְקוּם לִישָׁבָם לְפִי מִש"כ לְעֵיל בָּאוֹת א' דִּישׁ מְקוּם לֹמַר דְּטַעְמוֹ הוּא מִשׁוּם דְּכְתִיב בְּיוֹם הַשְּׁבִת וּמִיָּנִיָּה הוּא דְּמִמְעָטִינָן יו"ט לְמ"ד לְאוֹ יֵצֵאת הִי אֶפְשָׁר לֹמַר עַל פִּי מָה שֶׁפְּתַב הַמַּגִּיד מִשְׁנָה בְּפָרָק רֵאשׁוֹן מֵה' יו"ט דְּלֹא אֲמַרִינָן סְבָרָא דְּמִתּוּף שֶׁהוֹתֵרָה לְצוֹנְרָה הוֹתֵרָה נְמִי שְׁלֵא לְצוֹנְרָה רַק הֵיכָא דְּהַמְלָאכָה נַעֲשִׂית בְּאוֹכְל נֶפֶשׁ עַצְמוֹ וְהָא דְּאֲמַרִינָן גְּבִי הַבְּעָרָה מִתּוּף אַע"ג דְּהַמְלָאכָה לָא הָוִי בְּאוֹכְל נֶפֶשׁ עַצְמוֹ מִשׁוּם דְּכְתִיב בּוֹ בְּיוֹם הַשְּׁבִת וְע"ש וַא"כ הָא י"ל דְּגַם הָרִיב"א מוֹדָה דְּאֶפְּלוֹ לְמ"ד הַבְּעָרָה לְאוֹ יֵצֵאת מ"מ יֵשׁ לְאַסּוֹר הַבְּעָרָה בְּיו"ט הֵיכָא דְּלֹא שְׁיָיָה סְבָרָא דְּמִתּוּף בְּגוֹן שְׁלֵא לְצוֹנְרָה פָּלַל שְׁפִיר אֲסוֹר גַּם בְּיו"ט.

וְהָא דְּכַתְּבֵי הָרִיב"א דְּאִי הַבְּעָרָה לְאוֹ יֵצֵאת לִיכָא לְאִיסוּרָא פָּלַל בְּיו"ט לֹא פְּתַב פֶּן רַק לְפָרֵשׁ הַסְּוֵגִיָּא דְּפִסְחִים שָׁם דְּקָאֲמַר רַבָּא ש"מ מִדְּר"ע תְּלַת ש"מ לֹא אֲמַרִינָן מִתּוּף שֶׁהוֹתֵרָה הַבְּעָרָה לְצוֹנְרָה וְש"מ הַבְּעָרָה לְחֻלְקָא יֵצֵאת וּפִי' הָרִיב"א דְּמִדְּקָדָק דַּס"ל לְר"ע ע"כ לְחֻלְקָא דַּא"כ פִּינָן דַּס"ל דְּלֹא אֲמַרִינָן מִתּוּף א"כ אִי הָוִי ס"ל לְר"ע הַבְּעָרָה לְאוֹ יֵצֵאת בַּע"כ לֹא הִי אֲסוֹר הַבְּעָרָה בְּיו"ט פָּלַל דְּהָרִיב"א פְּתִיב בְּיוֹם הַשְּׁבִת וּבַעַל פְּרָחָה בָּא לְאַחַד מֵהָוִי תִּרְתִּי אוֹ דְּבָא לְאַשְׁמַעִינָן דְּבַהַבְּעָרָה אֲמַרִינָן מִתּוּף אוֹ דְּבָא לְמַעַט הַבְּעָרָה בְּיו"ט פָּלַל וְלֹר"ע דַּס"ל דְּלֹא אֲמַרִינָן מִתּוּף לֹא הִי אֲסוּרָה בְּיו"ט פָּלַל וּמוֹכַח דַּס"ל לְחֻלְקָא וַא"כ אִיזְטָרִיף בְּיוֹם הַשְּׁבִת לְמַעַט יו"ט מְחִילוּקָא מְלֵאכּוֹת וּמִש"ה אֲסוּרָה בְּיו"ט אֲבָל לְמֵאן דַּס"ל מִתּוּף שְׁפִיר מְצִי סְבָרָא הַבְּעָרָה לְאוֹ יֵצֵאת וּמ"מ תִּהִי אֲסוּרָה בְּיו"ט וַא"כ נֹאמַר דְּהַמְשָׁנָה דְּמַגִּילָה ס"ל דְּאֲמַרִינָן מִתּוּף וּמִש"ה אֲסוּרָה בְּיו"ט שְׁלֵא לְצוֹנְרָה פָּלַל אַע"ג דַּס"ל לְאוֹ יֵצֵאת גַּם נוֹכַח לִישָׁב דְּהָרִיב"א מוֹדָה דְּמִדְּרַבְּנָן אֲסוּרָה בְּיו"ט אֲבָל עַל הַתּוֹס' דְּבִיזָה קִשָּׁה דְּהָא פְּכָר פְּתַבְנוּ דְּמִבְּנֵי שָׁם דְּלַכְתַּחְתִּילָה מוֹתֵר וְלִיכָא גַּם אִיסוּרָא דְּרַבְּנָן וְגַם מְבִנְיָא שָׁם בְּדַבְרֵיהֶם דְּטַעְמָם דְּלְמ"ד לְאוֹ לֹא הָוִי בְּשֵׁם מְלֵאכּוֹת וּמִש"ה מוֹתֵרָת בְּיו"ט וְלֹא מִשׁוּם קָרָא דְּבִיּוֹם הַשְּׁבִת וְקִשָּׁה פְּנ"ל: אֲמַנָּם זֶה יֵשׁ לִישָׁב דְּנֹדָי דְּעֵיקָר יְסוּד שֶׁל הַפ"י וְהַטּוֹרִי אֲבָן יֵשׁ לְדַחֲוֹתוֹ דְּהָא י"ל דְּגַם לְהַף מ"ד דְּנִפְקָ לִי חִילּוּקָא מְלֵאכּוֹת מְלֵא תַּבְעָרוּ מ"מ יֵשׁ חִילּוּקָא מְלֵאכּוֹת גַּם בְּיוֹה"כ דַּאֲע"ג דְּהָף קָרָא פְּתִיבָא בְּשִׁבְתָּ מ"מ י"ל דְּיוֹה"כ נִלְמַד מִשְׁבֵּת לְכָל דְּבַר דְּיוֹה"כ אֲקָרִי ג"כ שְׁבִת וְהָרִיב"א סְבָרָא זֶה מוֹכַרְחַת בְּלֵא"ה לֹמַר לְדַעְתּוֹ שֶׁל הָרִיב"א דְּהַשְׁאֲגָתָא אֲרִי בְּסִי' ע"א הַקִּשָּׁה לְהָרִיב"א דַּס"ל דְּלְמ"ד לְאוֹ יֵצֵאת לֹא נִקְרָא בְּשֵׁם מְלֵאכּוֹת וְלֹא הָוִי בְּכָלֵל לֹא תַּעֲשֶׂה כָּל מְלֵאכּוֹת דְּכְתִיבָא בְּיו"ט א"כ ה"ה דְּבִיּוֹה"כ צְרִיף לְהִיּוֹת פֶּן דְּלְהַף מ"ד לִיכָא בּוֹ אִיסוּר הַבְּעָרָה דְּהָא גַּם בְּיוֹה"כ לֹא פְּתִיבָא רַק לֹא תַּעֲשֶׂה כָּל מְלֵאכּוֹת וְאִין הַבְּעָרָה בְּכָלֵל וְהַרְבָּה לְהַקְשׁוֹת עָלָיו מִכַּפָּה סוּגְיוֹת בְּש"ס דְּמוֹכַחִין דְּבִיּוֹה"כ אֲסוּר הַבְּעָרָה מִדְּאוּרִיזְיָתָא לְכ"ע וְע"ש וְעֵינִי בְּקוֹנְטְרַס אַחֲרוֹן שָׁם שְׁתִּי זֶה בְּשֵׁם הַהַפְּלָאָה דְּבִיּוֹה"כ גַּם הָרִיב"א מוֹדָה דְּלְכ"ע אֲסוּרָה דְּנִלְמַד שְׁפִיר מִשְׁבֵּת מִשׁוּם דְּאֲקָרִי שְׁבִת וְעֵינִי עוֹד בְּחֻלְיִין דְּף ק"א דְּאִיתָא שָׁם שְׁבִת וְיוֹה"כ שְׁגַג וְעֵשָׂה מְלֵאכּוֹת מִנִּין שְׁחִיבָא עַל זֶה בְּעַצְמוֹ וְעַל זֶה בְּעַצְמוֹ ת"ל שְׁבִת הִיא יוֹה"כ הִיא דְּבַרִי רִיב"ג ר' עֲקִיבָא אוֹמַר אִינּוּ חִיבִיב אֲלֵא אַחַת וְע"ש בְּתוֹס' בְּמָה שֶׁהַקְשׁוֹ מִדְּבַרִי ר"ע אֲדַר"ע וְע"ש בְּחִידוּשֵׁי הַרְשָׁפִי' א' וְהָרִיב"א שְׁתִּירְצוּ דְּשִׁאֲנִי יוֹה"כ דְּאֲקָרִי ג"כ שְׁבִת וְהָוִי שָׁם אַחַד וּמִש"ה ס"ל דְּאִינּוּ חִיבִיב אֲלֵא אַחַת וְעֵינִי עוֹד בְּב"ק דְּף ע"א דַּס"ל לְר' יוֹחָנָן הַסַּנְדְּלָר דְּמַעֲשֶׂה שְׁבִת אֲסוּרִין מִדְּכְתִיב וּשְׁמֵרְתֶם אֶת הַשְּׁבִת פִּי קוֹדֵשׁ הִיא לְכֶם מֵה קוֹדֵשׁ מַעֲשֵׂיָה אֲסוּרִין אֲף שְׁבִת מַעֲשֵׂיָה אֲסוּרִין וְכַתְּבֵי שָׁם הָרֵא"ש בְּסִי' ו' וְז"ל גִּבְב וְטַבַּח וּמְכַר בְּיוֹה"כ חִיבִיב בְּגַמְרָא

פְּרִיָּה וְהָא קִי"ל דְּאִינוּ לִוְקָה וּמְשַׁלֵּם וּמוֹקִי לָהּ בְּטוֹבָח ע"י אַחַר וְאִפ"ה בְּשַׁבַּת פְּטוּר
דְּשַׁחֲטָה שְׂאִינוּ רְאוּיָה הִיא כִּר"י הַסַּנְדְּלָר ע"כ וּא"כ הָא מְבַנְיָר בְּדַבְרֵי דְאַפ"י ר' יוֹחָנָן
הַסַּנְדְּלָר דְסוֹבֵר מַעֲשֵׂה שַׁבַּת אֲסוּרִין מ"מ מוֹדָה בְּמַעֲשֵׂה יוֹה"כ דְּמוֹתֵר וְהוּי שְׁחִיטָה רְאוּיָה
וְהַמְהַרְש"ל שֵׁם בִּיש"ש ס"י כ' הַשִּׁיג עַל זֶה וְכ' וְנ"ל וְעוֹד קָשָׁה הֲלֵא לְחַכְמִים דְּפִטְרִי
בְּטוֹבָח בְּשַׁבַּת פְּדִאיָתָא בְּתַחֲלִיל הַסַּנְדְּלָר דְּסַבְרִי כִּרְיָה"ס דְּמַעֲשֵׂה שַׁבַּת אֲסוּר מְדַאֲרֵינָא
תָּא מְקַרָּא דְקוֹדֵשׁ א"כ גַּם יוֹה"כ מְסַתְמָא מַעֲשֵׂה אֲסוּרִין דְּהָא אֶקְרִי ג"כ שַׁבַּתוֹן וְדוּמָה
לְשַׁבַּת לְכָל מִיָּלִי יַעו"ש שֶׁהֵבִיא עוֹד רְאָיָה לְדַבְרֵי וּלְפִי שְׁדַבְרֵי בָּאוּ בְּקִיצוֹר וְגַם פִּי ת"ל
גַּם אֲנִכִּי בְּאִתִּי עַל רְאָיָתוֹ זֶה הִנְנִי לְהַעֲתִיקָה בְּרַחֲבָה קִצְתָּ דְהַרִי בְּחֻלְוִין דָּף י"ד דְּתַנּוּ
הַשׁוֹחֲט בְּשַׁבַּת וּבִיּוֹה"כ אַע"פ שֶׁמִּתְחַיֵּיב בְּנִפְשׁוֹ שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה וְקָאֵר שֵׁם רַב דְּאֲסוּרָה
בְּאֲכִילָה לְיוֹמָא וּמוֹקִים לָהּ שֵׁם בְּדָף ט"ו כִּר' יְהוּדָה דַּס"ל דְּהַמְבַּשֵּׁל בְּשַׁבַּת בְּשׁוּגָג יֵאָכֵל
לְמוֹצָאֵי שַׁבַּת וּפְרִיָּה וְנוֹקְמָא כִּר"מ וּבְמַזִּיד דַּג"כ ס"ל לִר"מ דְּאֲסוּר עַד מוֹצָאֵי שַׁבַּת וּמִשְׁנֵי
לֹא ס"ד דְּקַתְנֵי דוּמָיָא דִּיּוֹה"כ מַה יוֹה"כ אִפ"י בְּשׁוּגָג לֹא יֵאָכֵל בּוֹ בְּיוֹם אָף שַׁבַּת פֶּן וּמִש"ה
הוּי ע"כ כִּר"י דְּאֲסוּר גַּם בְּשׁוּגָג וּפְרִיָּה וְנוֹקְמָא כִּר"י הַסַּנְדְּלָר פִּי וְנוֹקְמָא הַמְשַׁנָּה רַק
בְּשׁוּגָג דַּס"ל לִרְיָה"ס דְּאֲסוּר עַד מו"ש וְלִכְאוּרָה מֵאִי פְּרִיָּה לְהֵרָא"ש דְּבִיּוֹה"כ מוֹדָה ר'
יוֹחָנָן הַסַּנְדְּלָר דְּגַם בְּמַזִּיד מוֹתֵר לְמוֹצָאֵי יוֹה"כ וּא"כ הִדְר לֹא ה"ל שַׁבַּת דוּמָיָא דִּיּוֹה"כ
דְּבַשַׁבַּת אֲסוּר בְּמַזִּיד לְעוֹלָם וּבִיּוֹה"כ שְׂרִי גַם בְּמַזִּיד לְמוֹצָאֵי יוֹה"כ וּמִש"ה מוֹקְמֵי לָהּ
כִּר' יְהוּדָה דְּלִדְיָדִיָּה הוּי שַׁבַּת וִיּוֹה"כ שְׁוִין לְגַמְרֵי וּמוֹכְרָח דְּלִרְיָה"ס גַּם בִּיּוֹה"כ אֲסוּר
בְּמַזִּיד לְעוֹלָם דוּמָיָא דְשַׁבַּת וּא"כ נֵאֵמֵר דְּגַם הֵרִיב"א ס"ל כְּהִיש"ש דִּיּוֹה"כ שְׁפִיר נִלְמַד
מִשַׁבַּת וּמִיּוֹשֵׁב קוֹנְשָׁא שֶׁל הַשְּׂאֲגָתָא אֲרִיָּה דַּאֲע"ג דַּס"ל לְהֵרִיב"א דְּבִיּוֹה"כ הַבְּעָרָה מוֹתֵרָת
מ"מ מוֹדָה דְּבִיּוֹה"כ אֲסוּר לְכ"ע וְכֵן בְּהַדְּ דְּחִילוּק מְלֵאכּוֹת שְׁפִיר מְצִי ס"ל דְּגַם לְמ"ד
הַבְּעָרָה לְחַלְק יֵצֵאת מ"מ גַּם בִּיּוֹה"כ אִיפָּא חִילוּק מְלֵאכּוֹת וּא"כ שְׁפִיר נוֹכֵל לוֹמֵר
דְּהַמְשַׁנָּה דְּמַגִּילָה ס"ל דְּלַחֲלֵק יֵצֵאת וּמִש"ה לֹא תִנִּי הַבְּעָרָה בְּדַבְרֵים שְׁפִין יו"ט לְשַׁבַּת:
וְעוֹד נִרְאָה לוֹמֵר דְּאַפ"י לְדַעַת הֵרָא"ש דַּס"ל דְּמַעֲשֵׂה יוֹה"כ מוֹתֵרִים אִפ"י לִרְיָה"ס וּא"כ
לֹא ס"ל סְבָרְתוֹ שֶׁל הִיש"ש דִּיּוֹה"כ נִלְמַד מִשַׁבַּת וּלְדִידִיָּה לְכְאוּרָה מוֹכְרָח כְּסַבְרָתוֹ שֶׁל
הַפְּנִי יְהוֹשֻׁעַ הַנָּ"ל דְּלִמ"ד דְּנִפְק לִיָּה חִילוּק מְלֵאכּוֹת מְלֵא תְּבַעְרוּ אִין חִילוּק מְלֵאכּוֹת
לִיּוֹה"כ וְהַנִּרְאָה דְּגַם זֶה אִינוּ מוֹכְרָח וּיְתוּרָץ ג"כ מַה שֶׁהַקְּשִׁינוּ עָלֵינוּ מְסוּנְיָא דְּחֻלְוִין הַנָּ"ל
וְנֵאֵמֵר דְּגַם הוּא מוֹדָה לְעֵיקָר סְבָרְתוֹ שֶׁל הִיש"ש דִּיּוֹה"כ נִלְמַד מִשַׁבַּת לְכָל מִיָּלִי רַק
טַעְמוֹ הוּא דְּהַרִי גַם רִיָּה"ס מוֹדָה דְּמַעֲשֵׂה שַׁבַּת בְּשׁוּגָג מוֹתֵרִים וְכִמוֹ דְּאִיתָא בְּב"ק שֵׁם
יְכוֹל אִפ"י בְּשׁוּגָג ת"ל מְחַלְלִיָּה מוֹת יוֹמָת בְּמַזִּיד אֶמְרָתִי לָהּ וְלֹא בְּשׁוּגָג וּא"כ כְּמוֹ
דְּמַמְעֻטִּין מַהֵר קָרָא שׁוּגָג כְּמוֹ כֵּן יֵשׁ לָנוּ לְמַעַט מִיּוֹנִיָּה גַם יוֹה"כ דְּגַם פֶּן לֹא הוּי בְּמִיתָה
רַק בְּכַרְתָּ וּמִיּוֹשֵׁב הֵיטֵב קוֹנְשָׁי הִיש"ש דְּהַרִי הֵיאָף נִלְמַד יוֹה"כ מִשַׁבַּת פִּיּוֹן דְּגַם בְּשַׁבַּת
גוֹפָה הִיכָּא דְּלִיכָּא מִיתָה מַעֲשֵׂיָה מוֹתֵרִין וּמִש"ה גַם בִּיּוֹה"כ מַעֲשֵׂיָה מוֹתֵרִים וְהוּא נְכוּן
וּבְרוּר וְכָל זֶה הוּא רַק אֲלִיכָּא דַּמ"ד מַעֲשֵׂה שַׁבַּת לִרְיָה"ס אֲסוּר דְּאֲוֹרֵינָא מְקַרָּא דְּקוֹדֵשׁ
וְשְׁפִיר כְּתַבְנוּ דִּיּוֹה"כ א"א לְלַמְדָּה מִשַׁבַּת בְּזָה אָכֵל לְרַבִּינָא דַּס"ל בְּב"ק שֵׁם דְּגַם לִרְיָה"ס
מַעֲשֵׂה שַׁבַּת הוּי רַק אִיסוּרָא דְּרַבְּנָן וּלְדִידִיָּה שׁוּב אִין חִילוּק כָּלֵל בֵּין שַׁבַּת לִיּוֹה"כ וְגַם
הֵרָא"ש מוֹדָה דְּלִדְיָדִיָּה אֲסוּר גַּם מַעֲשֵׂה יוֹה"כ לִרְיָה"ס רַק הֵרָא"ש בְּב"ק דְּכַתֵּב לְפָרִשׁ
דַּמִּש"ה טַבַּח בְּשַׁבַּת פְּטוּר דְּהוּי שְׁחִיטָה שְׂאִינוּ רְאוּיָה אֲזִיל שֵׁם לְפָרִשׁ אֲלִיכָּא דַּמ"ד מַעֲשֵׂה
שַׁבַּת דְּאֲוֹרֵינָא דְּהָא לְהֵדְיָא אֶמְרִינוּ שֵׁם בְּב"ק דְּלִמ"ד מַעֲשֵׂה שַׁבַּת דְּרַבְּנָן הוּי שְׁפִיר

שחיטה ראויה ומש"ה שפיר כתב דביוה"כ הוי שחיטה ראויה דהא נדאי דמדאורייתא מעשה יוה"כ מותרין אבל הסוגיא דחולין אגיל אליבא דמ"ד מעשה שבת דרבנן דהא קי"ל פן ולדידה שפיר אסור גם ביוה"כ ומש"ה פריה שפיר דנוקמא רק בשוגג וכריה"ס.

וא"כ לעולם י"ל דגם הרא"ש מודה לעיקר הסברא דבכל דוקתא ילפינן יוה"כ משבת לכל מילי: [ו] אמנם לכאורה קשה לי עדיין להריב"א מהא דבמס' מכות דף כ"א תנן יש חורש תלם אחד ותיב עליו משום שמונה לאוין החורש בשור וחמור והו' מוקדשין וכלאים בפרם ושביעית ויו"ט פהו ונזיר בבית הטומאה והובא משנה זו ג"כ בפסחים דף מ"ז וכתב שם רש"י בפסחים והא דלא תני גם שבת משום דהוי לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד ואין לוקין עליו ולכאורה קשה דאפתי לתני יוה"כ שאין בו מיתת ב"ד רק פרת ויתחייב תשעה מלקות דהרי במכות שם קאמר ר' ינאי נמנו וגמרו המחפה בכלאים לוקה משום זרע ומוקים שם להך משנה דקתני יש חורש תלם א' ותיב חובא משום פלאים דאיירי כשחפפה פלאי זרעים בחרישתו ואיכא משום זרע דאל"כ חרישה בכלאים מי אסורה ופריה שם דא"כ לילקי משום יו"ט שתיים משום חורש ומשום זרע ומשני חילוק מלאכות לשבת ואין חילוק מלאכות ליו"ט וא"כ הא אי הוי תני יוה"כ הי' חייב תשעה מלקות משום חורש ומשום זרע דהא ביוה"כ איכא חילוק מלאכות וראיתי בס' דרוש וחקידוש במערכותיו שעמד על קושני' זו וכתב דלפי מה דפריה שם במכות דלתני גם בגשבע שלא יחרוש בחול ויו"ט ומשני האי תנא לא ס"ל כולל וא"כ הא לא חל יוה"כ על שביעית ומוכרח למתני יו"ט דשפיר משפחת לה בר"ה אמנם לפי מה דמבואר במק"א דנדאי ס"ל להך משנה כולל בחמור על קל יעו"ש קשה דלתני יוה"כ ועי' בדו"ח מה שתי' עוד לקושני' זו ואכ"מ [מק לדבר בזה] דאע"ג דבמכות דף י"ג פליגי תנאי בחייבי פרישות אי ישנו בכלל מלקות או לא מ"מ הרי סתם משנה דריש אלו הן הלוקין חשבה גם לחייבי פרישות בכלל חיוב מלקות ובנדאי דאין לנו לומר דסיפא דהך משנה דיש חורש תלם אחד ס"ל דחייבי פרישות אינם בכלל מלקות ופליג על הרישא וא"כ קשה דלתני יוה"כ ויהי' תשעה מלקות ומוכרח לכאורה מהך משנה דס"ל דגם ביוה"כ ליכא חילוק מלאכות ובע"כ לא נפק לי' חילוק מלאכות מקרא דמא' מהנה דמהך קרא הא נדאי דגם ביוה"כ איכא חילוק מלאכות כמש"כ למעלה באות ב' דהך קרא הא לא פתיבא בשבת פלל רק בפרישת קרבן חטאת ומוכרח דהמשנה ס"ל דחילוק מלאכות ידעינן מקרא דכתיבא גבי שבת וס"ל דיוה"כ משבת לא ילפינן ודלא כהיש"ש וא"כ הדרא קושיות של השאגת ארי' לדוקתא דלהריב"א דס"ל דלמ"ד ללאו לא הוי בכלל מלאכה ומותרת ביו"ט ה"ה דצריה להיות לדידן' מותרת גם ביוה"כ דמש"כ למעלה בשם ההפלאה לתרץ דיוה"כ נלמד שפיר משבת הרי אינו דהא חזינו דלמ"ד דס"ל דהבערה לחלק יצאת לא ילפינן יוה"כ משבת לענין חילוק מלאכות וכמו כן למ"ד דהבערה ללאו יצאת אין לנו ללמוד יוה"כ משבת לענין חילוק מלאכות וקמו כן למ"ד דהבערה ללאו שיהוכיח הש"א דביוה"כ אסור לכ"ע הבערה ומוכרח ע"כ דגם למ"ד ללאו יצאת מ"מ הוי בכלל מלאכה ונקלל בכלל אזהרה דל"ת מלאכה דיוה"כ וה"ה דאסורין ביו"ט וגם קושיותינו הדרא לדוקתא דמדלא נקטה המשנה במגילה לחלק בין יוה"כ לשבת בחילוק מלאכות מוכח דס"ל דגם ביוה"כ איכא חילוק מלאכות ובע"כ נפקא ליה מאחת מהנ' דאי

מלא תבֿערו לא הוּי ילפינן ליוה"כ וא"כ בע"כ לא תבֿערו אתי ללאו ואפ"ה תני אין בין יו"ט לשֶבֶת אֵלָא אִנְכֵל נֶפֶשׁ בְּלִבָּד וְלֹא תְנִי דְגַם הַבְּעָרָה יֵשׁ בֵּינֵיהֶם וּמוּכַח דְגַם לְמַד לְלָאו הוּי מְלָאכָה וְאָסוּר בּיו"ט: [ז] וּבִשְׂלָמָא קוֹשְׁיָתֵינוּ מֵהֵךְ דְּמַגִּילָהּ נוּכַל לַיִשְׁבַּב בְּפִשְׁטוּת דְלַעוּלָם ס"ל חִילּוּק מְלָאכּוֹת מֵאַחַת מֵהֵנָּה וּמִש"ה אִיפָּא גַם בּיוה"כ וּמ"מ ס"ל דְּהַבְּעָרָה הוּי אַב מְלָאכָה גְמוּרָה וְחִיבִין עֲלֵיהּ מִיתָה וְחִטָּאת בְּשֶׁבֶת וּמִש"ה אָסוּרָה גַם בּיו"ט וְהָא דְכִתְיָבָא קָרָא דְלֹא תִבְעֵרוּ אִינְצֵרִיָּהּ לְכַדס"ל לר' שְׁמַעוֹן בְּמַס' שֶׁבֶת דָּף ק"ו דְּמַקְלָקל בְּהַבְּעָרָה חִיב וְנִפְקָא לֵיהּ מִדְּאַסְרָה הַתּוֹרָה שְׁרַפְתָּ בַת פְּהֵן בְּשֶׁבֶת וְע"ש בְּתוֹס' בַּד"ה מַה לִּי שְׁפַתְבוּ דְלר"ש לֹא אֵתִי לֹא תִבְעֵרוּ לֹא לְלָאו וְלֹא לְחִלְק דְּהַרִי אִינְצֵרִיָּבָא לְגוּפָה לְחִיבּוּ בְּמַקְלָקל וְנִפְקָא דְכַמוּ כּוּן ס"ל לְהַמְשִׁנָּה דְּמַגִּילָהּ וְלַעוּלָם חִיב סְקִילָהּ עַל הַבְּעָרָה וְשִׁפִּיר הוּי מְלָאכָה גְמוּרָה וּמִש"ה אָסוּרָה בּיו"ט אֲבָל לְמַד דְּס"ל דְּלָאו יִצְאָת שִׁפִּיר י"ל דְּלֹא הוּי שֵׁם מְלָאכָה עֲלֵי וְשִׁרְי' בּיו"ט אֲבָל אֶפְתִּי קִשָּׁה עַל הַרִיב"א מֵהָא דְחִזִּינן בּיוה"כ דְּהַבְּעָרָה אָסוּרָה לְכ"ע וְכַמוּ שְׁהוּכִיחַ הַש"א וְהַרִי זֶה חִזִּינן מֵהֵךְ דְּמַכּוֹת דּוּוה"כ אִינוּ נִלְמַד מִשֶׁבֶת וּמִוְכָרַח ע"כ דְּהַבְּעָרָה הוּי בְּכֻלָּל מְלָאכָה גַם לְמַד לְלָאו וְה"ה דְּאַסוּרָה בּיו"ט: אָמְנָם עַל הַרִיב"א נוּכַל לַיִשְׁבַּב וְנִפְקָא דְס"ל דְּלֹא פְסַבְּרָתוּ שְׁל הַיִּש"ש וּיוה"כ לֹא נִלְמַד מִשֶׁבֶת פְּלָל דְּאִין לְמַדִּין קַל מִחֲמוּר לְהַחְמִיר עֲלֵיו רַק ס"ל דְּכִינן דְּבּוּוה"כ פְּתִיבָא שֶׁבֶת שֶׁבֶתוֹן א"כ גַם הוּא אֶקְרִי שֶׁבֶת בְּלִשׁוֹן הַכְּתוּב וּמִש"ה פֶּל הֵיכָא דְּהַפְּסוּק לֹא קָאִי רַק עַל שֶׁבֶת וְאִי אֶפְשֵׁר לְפָרְשׁוּ דְקָאִי גַם עַל יוה"כ אִין לְנוּ לְלַמּוּד יוה"כ מִשֶׁבֶת פְּלָל אֲבָל בְּהַבְּעָרָה ס"ל לְהַרִיב"א דְּאַסוּרָה לְכ"ע בּוּוה"כ דְּהַרִי הָא דְכִתְיָב לֹא תִבְעֵרוּ אֲשׁ בּיוֹם הַשֶּׁבֶת הַרִי י"ל דְּהַפְּסוּק קָאִי גַם עַל יוה"כ כִּינן דְּגַם הוּא אֶקְרִי שֶׁבֶת וּמִש"ה גַם לְמַד הַבְּעָרָה לְחִלְק יִצְאָת אִיפָּא חִילּוּק מְלָאכּוֹת גַם בּוּוה"כ וְא"כ נִיחָא הַמְשִׁנָּה דְּמַגִּילָהּ בְּפִשְׁטוּת דְס"ל הַבְּעָרָה לְחִלְק יִצְאָת וּמִש"ה ס"ל דְּבּוּוה"כ אִיפָּא ג"כ אִסוּר הַבְּעָרָה וְס"ל ג"כ דֵּינֵשׁ חִילּוּק מְלָאכּוֹת גַם בּוּוה"כ אֲבָל הַמְשִׁנָּה דְּמַכּוֹת ס"ל דְּחִילּוּק מְלָאכּוֹת בְּשֶׁבֶת יְדַעִינן מִקְרָא דְּמַחְלֵי מוֹת יוּמָת וְכַמוּ דְּדַרְיָשׁ לִי שְׁמוּאֵל בְּמַס' שֶׁבֶת דָּף ע' הַתּוֹרָה רִיבְתָהּ חִילּוּלִין הַרְבֵּה וְאִם אִינוּ עֲנִין לְמַזִּיד תְּנִיחוּ עֲנִין לְשׁוּגָג וְהֵךְ קָרָא הָא ע"כ לֹא אִינְרִי רַק בְּשֶׁבֶת וְלֹא בּוּוה"כ דְּהָא פְּתִיבָא בּוּ מַחְלֵיָהּ מוֹת יוּמָת וּיוה"כ הָא אִין בּוּ מִיַּת ב"ד פְּלָל רַק פֶּרַת גְּרִידָא וְשׁוּב אִין לְמַדִּין מִשֶׁבֶת לּוּוה"כ וְלֹא דְמִי לְהַבְּעָרָה דְּלֹא יְדַעִינן דְּאִינְרִי בְּשֶׁבֶת רַק מִדְּכִתְיָב בּיוֹם הַשֶּׁבֶת וּיוה"כ הָא ג"כ אֶקְרִי שֶׁבֶת דֹּאע"ג דְּלְשׁוּמָאֵל הָא דְרִישׁ לְקָרָא דְּמַחְלֵיָהּ מוֹת יוּמָת אִם אִינוּ עֲנִין לְמַזִּיד תְּנִיחוּ עֲנִין לְשׁוּגָג וְא"כ לֹא הוּי מִיתָה מִמֶּשׁ מ"מ הַרִי פְּשֻׁטִי דְקָרָא הָא הוּי מִיתָה מִמֶּשׁ וְא"כ ע"כ לֹא מְצִי קָאִי עַל יוה"כ וְרַק הַרִיבּוּי דְּחִילּוּלִים הַרְבֵּה מוּקִיָּם לָהּ שְׁמוּאֵל בְּאִם אִינוּ עֲנִין עַל שׁוּגָג אֲבָל הֵךְ מוֹת יוּמָת בּוּדָאִי מוּדָה שְׁמוּאֵל דְּעִיקְרוּ קָאִי עַל מַזִּיד וְרִאָל בְּרוּרָה לְזֶה דְּהַתּוֹס' בְּשֶׁבֶת דָּף ק"ו בַּד"ה מַה לִּי הַקְּשׁוּ דְלר' שְׁמַעוֹן דְס"ל דְּמַקְלָקל בְּהַבְּעָרָה חִיב א"כ מַנ"ל חִילּוּק מְלָאכּוֹת בְּשֶׁבֶת דְּהֵךְ לֹא תִבְעֵרוּ הָא אִינְצֵרִיָּהּ לְחִיבּוּ גַם בְּמַקְלָקל וְתִרְצוּ דְּנִפְקָא לֵיהּ מִמַּחְלֵיָהּ מוֹת יוּמָת בְּאִם אִינוּ עֲנִין וְכְשִׁמוּאֵל וְרִאִיתִי בְּמַפְרָשִׁים שְׁהַקְּשׁוּ עַל זֶה מֵהָא דְּבְכָתוּבוֹת דָּף ל"ד וּבְב"ק דָּף ע"א אֶמְרִינן דְלר"ש מַעֲשֵׂה שֶׁבֶת אָסוּר מְשׁוּם דְּכִתְיָב כִּי קוֹדֵשׁ הִיא מַה קוֹדֵשׁ מַעֲשֵׂי אָסוּרִין אֶף שֶׁבֶת מַעֲשֵׂיָהּ אָסוּרִין יְכוּל אֶף בְּשׁוּגָג ת"ל מַחְלֵיָהּ מוֹת יוּמָת בְּמַזִּיד אֶמְרִיתִי לָהּ וְלֹא בְּשׁוּגָג הַרִי דְלר"ש מוּקִיָּם הַפְּסוּק דְּמַחְלֵיָהּ עַל מַזִּיד וְלֹא כְּשִׁמוּאֵל דְּמוּקִיָּם לֵיהּ עַל שׁוּגָג וְא"כ הָא לֹא מְצִי נֶפֶק לר"ש מִינְי' חִילּוּק מְלָאכּוֹת דְּהוּי רַק בְּשׁוּגָג

ולפי דברינו ניחא דנדאי גם שמואל מודה דעיקר הפסוק דמחללי מות יומת קאי על מזיד ומיתה ממש ורק דריבוי דחילולים הרבה מוקים לה באם אינו עגנו על שוגג גם מיושב בזה הא דבסנהדרין דף ע"ד אמרינו דלר"ש הא דכתיב נער נערה למעוטי שבת דלא ניתו להצילו בנפשו סד"א גילף חילול חילול מע"ג קמ"ל דכתבו התוס' דעל שארי דברים דכתוב בו חילול לא צריף מיעוט דרק שבת הוי ס"ד ללמוד מע"ג דבתרנונייהו פתיב חילול במקום מיתה וראיתי בספר מנחת אהרן שם שהקשה דהרי שם קיימינו אליבא דר"ש ואיהו הא מוקים להאי מחלליה על שוגג ולקרפן יעו"ש ולפי"ז ניחא שפיר ובדברינו אלה מיושב לנו מה שהקשו התוס' בשבת דף ע' בד"ה לא דשמואל דאמר כמאן לא כר' יוסי דנפקא לי' חילוק מלאכות מאחת מהנה ולא כר' נתן דנפק לי' מלא תבערו ובשבת דף ק"ו הקשו ג"כ פן וכתבו דשמואל יאמר דר"ש ס"ל פן ולדברינו הא גם מהך סתם משנה דמכות דס"ל דאין חילוק מלאכות ביוה"כ מןכרח ע"כ דס"ל דחילוק מלאכות נפק ממחלליה וכמו שנתבאר: אכן דעת הים של שלמה שכתב דלריה"ס מעשה יוה"כ אסור מדאורייתא דלכל מיילי נלמד יוה"כ משבת לכאורה קשה עליו מהך משנה דיש חורש תלם א' מדלא חשבה יוה"כ מפלל דס"ל דאין חילוק מלאכות ביוה"כ ואינו נלמד משבת: ח והנראה דבלא"ה אין לנו להקשות להריב"א מהא דלא תני בהמשנה דיש חורש תלם אחד יוה"כ פיון דבמכות דף כ"א הא בלא"ה הקשו פמה אמוראי קושית' טובא על הך משנה דהוי מצי לחשוב וכמו זורע בנחל איתן וחורש בעצי אשירה ועוד קושיו' יעו"ש דלא מתרץ הגמ' פלום על פל הני קושיו' וכתבו שם התוס' בד"ה מתקיף די"ל דלא איירי המשנה בכל הני גוונני יעו"ש והא דפריף בגמרא לעיל על ר' ינאי דקאמר דמחפה בכלאים חייב משום זורע דלחשוב נמי זורע ביו"ט הוא משום דהרי בהך אופן דאיירי המשנה דבהדי דחריש קא מפסי זרעים הא בע"כ איכא גם זורע ביו"טוא"כ צריף להיות לוקה תשעה אבל בהך דזורע בנחל איתן י"ל דהמשנה לא איירי בהך איסורא פלל נהרי כמו כן י"ל על הא דלא תני המשנה יוה"כ דלא איירי ביוה"כ רק ביו"ט וא"כ ניחא שפיר דברי הריב"א והיש"ש ואין אנו צריכין למש"כ באות ובאמת צ"ע לכאורה על פרש"י בפסחים שהקשה אמאי לא תני שבת דמאי עדיפא לנו הך קושיו' מפל הני קושיו' שהקשו האמוראים טובא במס' מכות והמשנה לא חשבה לכולם וכסברת התוס' ונהרי כמו כן ניחא הא דלא תני שבת והנראה לי בדעת רש"י דס"ל דאיסורא דשבת ה"ל למחשבי' ולא דמי לזורע בנחל איתן וחורש בעצי אשירה דבהני איסורי לא איירי פלל אבל פיון דאיירי המשנה באיסור מלאכה דיו"ט הקשה ג"כ דליחשב נמי איסור מלאכה דשבת דכולהו איסור מלאכה חזא גוונני היא ומ"מ הרי אין מזה קושיו' על הריב"א אם לא ס"ל סברא זו וס"ל דאע"ג דתנונייהו הוי איסור מלאכה מ"מ י"ל דלא איירי המשנה רק ביו"ט ולא ביוה"כ וחולק בהך סברא על רש"י ונהרי עדיפא מזה חזינו דגם בהני איסורין דתני במשנה מ"מ לא חשבה פל גוונני שיכול להיות בהו גופא דהרי תני בה פהו ונזיר בפית הטומאה וע"ש בפרש"י ותוס' דחשבו חשבון של השמונה לאונו דנקטה המשנה וכן בפ"י המשנה להרמב"ם וכולם חשבו לנזיר רק במלקות אחת ולכאורה הוי קשה לי דהא בנדרים דף ג' אמרינו מה נדרים עובר בבל יחל ובל תאחר אף נזירות עובר בבל יחל ובל תאחר וכן פסק הרמב"ם בפ"ה מהל' נזירות דנזיר שטימא עצמו עובר בבל יחל ובל תאחר וא"כ הא הני עשרה מלקיות שוב מצאתי בטורי אכן בר"ה דף ד' שהקשה

פן והוסיף להקשות עוד דהרי בנזיר איכא עוד מלקות משום לא יבא היכא דטומאה וביאה בהדדי קאתי וכדאיתא בנזיר דף מ"ג והנה קושיותו מהו דלא יבא יש לדחותה בפשיטות דהא בנזיר דף מ"ג מבואר להדיא בגמ' דלא משפחת לה להדדי דינא דטומאה וביאה בהדדי רק בנכנס לבית ואח"כ מת שם אדם או בנכנס בשדה תיבה ומגדל ופרע אח"כ המעזיבה והני תרי גוונני לא משפחת לה בשדה כלל ובמתניתין דקתני חורש סתמא איירי בשדה ואם יהיה משפחת שיהיה טומאה וביאה בהדדי באיזה אופן רחוק ודאי דליכא להקשות דליחשב לה המשנה אבל מהו דבל יחל ובל תאחר קשה ונצטרף לומר כמו שתי' הטורי אכן בעצמו שם דאיירי פגון שפכר נטמא הנזיר באותו יום עצמו מקודם וא"כ כמה שטמא שנית באותו יום הא אינו מאחר כלל נזירות דטהרה שלו וגם על הד דבל יחל נצטרף לומר לכאורה דבימי טומאתו אע"ג דאסור לו לטמא שנית מ"מ אז ליכא הד דבל יחל ועכ"פ הרי זה חזינו דגם באיסור נזיר דאיירי בו המשנה מ"מ לא איירי רק בכהאי גוונא שפכר נטמא באותו יום עצמו ואע"ג דהמשנה הוי מצוי למנקט בנזיר טהור ואז היה חייב עשה מלקות ומ"מ לא תני לי' וכ"ש דליכא להקשות אמאי לא תני יוה"כ או שבת ולהקשות מזה על הריב"א וא"כ לכאורה צ"ע על רש"י שהקשה דליחשב שבת דמי עדיף מהני איסורין דבנזיר גופה ועכ"פ מדברי רש"י שהקשה דליחשב שבת נהרי כמו כן קשה דליחשב יוה"כ ואינו מתורץ בתירוצו של רש"י ומוכרח דס"ל דאין חילוק מלאכות ביוה"כ ומוכח דלא כהיש"ש: [ט] אמנם באמת נראה לומר בדרה אחר דאין פאן שום מחלוקת בזה בין הראשונים וי"ל דכ"ע ס"ל סברת היש"ש דיוה"כ נלמד משבת לכל מילי וכשם שיש חילוק מלאכות בשבת פן יש חילוק מלאכות ליוה"כ דהרי נדאי דמש"כ למעלה ליחשב דברי הריב"א דס"ל דהמשנה לא איירי בהני איסורין והבאתי ראיה מבל יחל ובל תאחר עדיין קשה לי על כל הני אמוראי דבמכות שם שהקשו דליחשב זורע בנחל איתן וחורש בעצי אשרה ולא סבירא להו סברא זו אמאי לא הקשו יותר בפשיטות דליחשב גם בל יחל ובל תאחר וכגון בנזיר טהור שטימא עצמו השתא וע"כ נראה ברור דהו משנה לא חשבה רק דיש חורש תלם אחד וחייב על מעשה אחת של חרישה זו משום שמונה לאנין משמונה שמות של איסורים נפרדים וזהו דנחית התנא לאשמעינן אבל להרבות במנין המלקות מאיסור אחד בזה לא נחית התנא לאשמעינן כלל ומשום הכי הקשו כל הני אמוראין מאיסורין אחרים וכזורע בנחל איתן אבל מאיסור בל יחל ובל תאחר בנזיר טהור לא הקשו כלל פינו דהכל הוי מחמת איסורא דנזיר וכבר תני לנזיר במשנה והא דהקשה דליחשב שמים משום יו"ט משום חורש ומשום זורע הוא פינו דבע"כ חייב משום יו"ט שתי' לא ה"ל למתני דחייב שמונה מלקות פינו דלוקה תשעה אבל בהו דנזיר פינו דמשפחת לה אופן דאינו חייב אלא אחת וכגון פשהיה טמא פכר באותו יום עצמו לא הקשו כלל דלתני בנזיר טהור ויתנספו המלקות פינו דלא נחית התנא לאשמעינן ריבוי מלקות רק ריבוי מלקות משמות של איסורים נפרדים.

וראיה ברורה לזה דבמכות שם פריה על הא דאמר דאין חילוק מלאכות ליו"ט מהא דתניא המבשל גיד הנשה ביו"ט ואכלו לוקה חמש משום אוכל גיד ומשום מבשל בשור בחלב ואוכל בשור בחלב ומשום הבצעה ובישול ביו"ט ומשני אפיק הבצעה ועייל שבישלו בעצי אשירה ואזהרתה' מלא ידבק בידה מאומה מן החרם א"ל רב אחא ברי' דרבא לרב אשי וללקי נמי משום ולא הביא תועבה אל ביתה ומש"ה הדר בו ומוקים לה

שְׁבִיטָם בְּעֵצֵי הַקֹּדֶשׁ וְשֵׁם בְּסוּמָה תִּכְרַף אַחַר זֶה כְּשֶׁהִקְשׂוּ הָאֱמוּנָאִים עַל הַדָּבָר מִשְׁנֵה דִּישׁ
חֹרֶשׁ תִּלְם אֶחָד אֵימָא מִתְקִיף לֵה רַב אִשִּׁי וְלַחֲשָׁב נְמִי הַחֹרֶשׁ בְּעֵצֵי אֲשִׁירָה וְאֶזְהָרְתִּי
מִלָּא יִדְבַק בְּיָדָהּ מְאוּמָה מִן הַחֶרֶם וְלָמָּה נִקְטַר רַב אִשִּׁי הַדָּבָר לִחְוָדָא וְשִׁבְקָהּ הַדָּבָר
דְּלֵא תְּבִיא וְטַפִּי ה"ל לְאֱלוֹמֵי קוֹשְׁיָתוֹ דְּבַעְצֵי אֲשִׁירָה יִתְּנִסְפוּ עוֹד שְׁנֵי מְלָקוֹת מִשּׁוּם לֹא
יִדְבַק וּמִשּׁוּם לֹא תְּבִיא תוֹעֵבָה אֲבָל לְדַבְּרֵינוּ נִיחָא דְּכָבֵר כְּתַבְנוּ בְּמָקוֹם אַחַר דְּעִתּוֹ שֶׁל
הַרְמַב"ן דְּהַד ל"ת דְּלֵא תְּבִיא תוֹעֵבָה אֵינוֹ רַק בְּעֵצֵי אֲשִׁירָה הַנֶּעֱבְדָת וְלֹא בְּאֲשִׁירָה
שְׁמִטְמִינִין תַּחֲתֵי ע"ג וְכִינּוֹן דְּהַמְשָׁנָה דִּישׁ חֹרֶשׁ תִּלְם אֶחָד לֹא נִחִית רַק לְאֲשִׁפּוּחֵי רִיבּוּי
לְאוּנּוֹ מִשְׁמוֹת נִפְרָדִים וּא"כ פִּינּוֹן דְּבִאֲסוּר הַנָּאָה שֶׁל ע"ג מִשְׁפַּחַת לֵה דְּלֵא יִהְיֶה רַק
מְלָקוֹת אֶחָד מִשּׁוּם לֹא יִדְבַק לְחֻוָדָא וּכְגוֹן בְּהֵנִי שְׁמִטְמִינִין תַּחֲתֵי ע"ג לֹא קָשָׁה כָּלֵל
דְּלַחֲשָׁב בְּאִפְסָן שְׁיָהֵל עוֹד מְלָקוֹת מִשּׁוּם אִסוּר זֶה בְּעֵצָמוֹ וְרַק עַל הַדָּבָר בְּרִינְתָא דְּהַמְבַּשֵּׁל
גִּיד בְּחֶלֶב דְּחֻשְׁבָּה לְבָשָׁר בְּחֶלֶב בְּתַרְתֵי מִשּׁוּם מְבַשֵּׁל בָּשָׂר בְּחֶלֶב וְאוֹכֵל בָּשָׂר בְּחֶלֶב
שְׁפִיר הַקָּשָׁה רַב אֶחָד דְּאֵי אֵינְרֵי בְּשִׁבְטָם בְּעֵצֵי אֲשִׁירָה א"כ ה"ל לְמִינְקַט בְּאֲשִׁירָה
שְׁעוֹבְדִין אוֹתָהּ בְּעֵצָמָה וְיִתְּנִסְפוּ מְלָקוֹת מִשּׁוּם לֹא תְּבִיא תוֹעֵבָה וְעכ"פ נִיחָא שְׁפִיר הָא
דְּלֵא הִקְשׂוּ הָאֱמוּנָאִים מִנְזִיר טְהוֹר שְׁטִימָא עֲצָמוֹ וּא"כ נִיחָא ג"כ דְּבָרֵי רַש"י דַּס"ל
לְרַש"י דַּע"ג דְּחֻזִּינוּן דְּהַמְשָׁנָה לֹא חֻשְׁבָּה זוֹרַע בְּנַחַל אֵימָן מִשּׁוּם דְּבִאֲסוּר זֶה לֹא אֵינְרֵי
הַמְשָׁנָה מ"מ עֲדִינּוֹן שְׁבֵת ה"ל לְמַחֲשָׁבֵיהּ מִדְּאֵינְרֵי הַמְשָׁנָה בְּאִסוּר מְלָאכָה דִּיו"ט ה"ה
דַּה"ל לְמַחֲשָׁב אִסוּר מְלָאכָה דְּשְׁבֵת וְלִזְהָ תִי דְּהֵנִי לֹא שְׁנִינְתָן לְאֶזְהָרַת מִיתַת ב"ד וּמ"מ
לֹא קָשָׁה דְּלַחֲשָׁב יוה"כ דְּבִשְׁלֵמָא עַל שְׁבֵת הַקָּשָׁה רַש"י שְׁפִיר דְּלַחֲשָׁב שְׁבֵת וְיִתְּנִסְפוּ עוֹד
מְלָקוֹת מִשּׁוּם אִסוּר אַחַר וּכְגוֹן בִּיו"ט שְׁחָל לְהִיּוֹת בְּשְׁבֵת אֲבָל יוה"כ לֹא קָשָׁה כָּלֵל דְּהָא
אֵי הֵנִי תְּנִי יוה"כ לֹא הֵנִי מְצִי לְמַתְנֵי יו"ט וְלֹא נְרוּיָהּ כָּלֵל בְּזֶה רַק מַה דְּבִיּוה"כ יֵשׁ חִילּוּק
מְלָאכּוֹת וְהֵי חִיב שְׁתִּים מִשּׁוּם יוה"כ וְלֹא הֵנִי רַק רִיבּוּי מְלָקוֹת מְאִסוּר א' וְלֹא רִיבּוּי
מִשְׁמוֹת נִפְרָדִים וְלְרִיבּוּי שֶׁל מְלָקוֹת בְּאִסוּר אֶחָד הָא לֹא נִחִית הַתְּנָא כָּלֵל וּא"כ נִיחָא
הַפֵּל בְּלֵי שׁוּם מַחְלֻקָת וְגַם רַש"י מוֹדָה דִּישׁ חִילּוּק מְלָאכּוֹת בִּיּוה"כ לַכ"ע דְּנִלְמַד מִשְׁבֵּת
וְלֹא קָשָׁה עַל הַרִיב"א כָּלֵל מִהַמְשָׁנָה דְּמַגִּילָה דִּי"ל דְּלַעוֹלָם ס"ל הַבְּעֵרָה לְחֻלְק יִצְאָת וְגַם
קוֹשְׁיָא שֶׁל ש"א מְהָא דְּמַצִּינוּ דְּהַבְּעֵרָה אֲסוּרָה בִּיּוה"כ לֹא קָשָׁה כָּלֵל לְהַרִיב"א וְכִמוֹ
שְׁנַתְבָּאָר: [י] וְהִנֵּה רְאִיתִי לְהַשְׁאֲגָת אַרְי' בְּסִי' ע"א שְׁהַקָּשָׁה עַל הַרִיב"א מְהָא דְּאֵימָתָא
בְּשְׁבֵת דָּף קי"ד עוֹלַת שְׁבֵת בְּשִׁבְתוֹ לִימַד עַל חֻלְבֵי שְׁבֵת שְׁקָרְבִין בִּיו"ט דְּבָרֵי ר"ע ר'
יִשְׁמַעְאֵל אוֹמֵר לִימַד עַל חֻלְבֵי שְׁבֵת שְׁקָרְבִין בִּיּוה"כ וְקָאָמַר בְּגִמְרָא פְּשִׁתְמַצָּא לוֹמַר
לְדָבְרֵי ר' יִשְׁמַעְאֵל גְּדָרִים וְגַדְבוֹת קָרְבִין בִּיו"ט וּמַש"ה ס"ל דְּלֹא צָרִיף קָרָא לְהַתִּיר
לְהַקְטִיר חֻלְבֵי שְׁבֵת בִּיו"ט וּמוֹקִים לִיָּה דְּבָא לְהַתִּיר לְהַקְטִיר בִּיּוה"כ וְלְהַרִיב"א הָא י"ל
דְּלַעוֹלָם ס"ל לר' יִשְׁמַעְאֵל גְּדָרִים וְגַדְבוֹת אֵין קָרְבִין בִּיו"ט מִשּׁוּם אִסוּר שְׁחִיטָה בִּיו"ט
וּמ"מ לֹא צָרִיף קָרָא לְהַתִּיר לְהַקְטִיר חֻלְבֵי שְׁבֵת בִּיו"ט מִשּׁוּם דַּס"ל הַבְּעֵרָה לְלֹא יִצְאָת
וּא"כ הָא לִיפָא לְאִסוּר הַבְּעֵרָה כָּלֵל בִּיו"ט וּבְהַקְטָרָה הָא לִיפָא רַק אִסוּר הַבְּעֵרָה
וְכַמְבּוֹאָר בִּיבְמוֹת דָּף ל"ג גְּבִי זָר שְׁשִׁימָשׁ בְּשְׁבֵת דְּקָאָמַר ר' יוֹסִי דְּחִיבֵי שְׁתִּים מִשּׁוּם
זְרוֹת וּמִשּׁוּם שְׁבֵת וּפְרִיף שְׁשִׁימָשׁ בְּמַאי אֵי בְּשִׁחִיטָה שְׁחִיטָה בְּזָר כְּשֶׁרָה וְאֵי בְּהַקְטָרָה
וְהָאָמַר ר' יוֹסִי הַבְּעֵרָה לְלֹא יִצְאָת וּמַש"ה לֹא צָרִיף ר' יִשְׁמַעְאֵל לְהַתִּיר הַקְטָרָה בִּיו"ט
וּמוֹקִים לֵה עַל יוה"כ וְתִירָץ הַשְׁאֲגָת אַרְי' דְּהַרִיב"א ס"ל דְּלִמְ"ד הַבְּעֵרָה לְלֹא יִצְאָת גַּם
בִּיּוה"כ לִיפָא לְאִסוּר הַבְּעֵרָה וּא"כ מְדַקְדַּק הַגְּמָרָא שְׁפִיר דְּמִדְּמוֹקִים לֵה ר' יִשְׁמַעְאֵל דְּבָא

להתיר ביוה"כ מפלל דס"ל הבְּעֵרָה לְחַלֵּק יֵצֵאת וּא"כ הָא הָוֵי מְצִי לְאוּקְמָא עַל יו"ט
וּמוֹכְרָח דְנִדְרִים וּנְדָבוֹת קִרְבִּין בִּיּו"ט וְשׁוֹב הַרְבֵּה הַש"א לְהַקְשׁוֹת לִפְי"ז עַל הַרִיב"א
מִפְמָה סְנִיגוֹת דְמוֹכְחֵי לְהִדְיָא דְבִיּוה"כ אֲסוּר הַבְּעֵרָה לִכ"ע יַעו"ש וּכְבָר פְּתַבְנוּ דְבִיּוה"כ
מוֹדָה הַרִיב"א דִּלְכ"ע אֲסוּר דְנִלְמַד מִשְׁבֵּת וּא"כ הִדְר קָמָה קְוֹשְׂיָא הִרְאִישׁוּנָה שֶׁל הַש"א
וְגַם דְלַתִּי שֶׁל הַש"א תִּיקְשָׁה עֲדִינִין לְהַרִיב"א דַּא"כ הִךְ תִּנָּא דִּס"ל הַבְּעֵרָה לְלֵאוּ יֵצֵאת
א"כ מֵאֵי עֲבִיד בְּהִךְ קָרָא דְעוֹלֵת שְׁבֵת בְּשִׁבְתוֹ אִם נֹאמֵר דְלֵהֵךְ מ"ד גַּם בִּיּוה"כ לִיפָא
לְאִיסוּר הַבְּעֵרָה וְעַל פֶּן תִּי' זֶה אֵינּוּ מְסַפִּיק וְעִי' בִּיבְמוֹת דָּף ו' דְמַבִּיא הַגְּמָרָא הָא דְתַנָּא
דְבִי ר' יִשְׁמַעְעָל לֹא תִבְעֵרוּ אֲשׁ בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם לְאַסוּר שְׁרִיפֵת בֵּת פְּהוּ בְּשִׁבֵת מֵאֵי לֹאוּ
ר' נָתַן הִיא דְאָמַר הַבְּעֵרָה לְחַלֵּק יֵצֵאת וְנִדְחֵי לֹא ר' יוֹסִי הִיא דְאָמַר הַבְּעֵרָה לְלֵאוּ יֵצֵאת
וְהַקְשׁוֹ הַתּוֹס' דְהִיאָף מְצִי לֹומֵר דֵּר' יִשְׁמַעְעָל ס"ל כֵּר' יוֹסִי וְהִרִי בְּשִׁבֵת דָּף י"ב דְקָרָא
וְהִיטָה עַל פִּינְקִסוֹ לְכַשְׂיַבְנָה בַּה"מ"ק אָבִיא חֲטָאת שְׁמִינָה וְתִירְצוּ הַתּוֹס' דְבִלֵּא"ה
דְחֵי לָה שְׁפִיר הִרִי דְלִפִּי הָאָמַת מוֹכְרָח דֵּר' יִשְׁמַעְעָל ס"ל לְחַלֵּק יֵצֵאת וּמִינְשׁוֹבִין דְבָרֵי
הַרִיב"א וְכֵן תִּי' הַשְּׂאֵגָת אַרְיָה בְּעֵצְמוֹ שֶׁם וְהִנֵּה אֵין לְפַקְפַק עַל תִּי' זֶה וְלוֹמֵר דְהִרִי נִדְאֵי
שְׁתִּירוּצִים שֶׁל הַתּוֹס' בִּיבְמוֹת דְחֻוּק קִצָּת וּבְזַכְרוֹנֵי שְׁרִאִיתִי בְּסַפֵּר אֶחָד וְשִׁכַחְתִּי שְׁמוֹ
שְׁכַתֵּב לְתַרְזִי עֵיקָר קְוֹשְׂיַת הַתּוֹס' דְמָהָא דְקָרָא וְהִיטָה אֵין רְאָיָה כָּלֵל דִּס"ל לְחַלֵּק יֵצֵאת
דְבַהֲטִי אִיפָא גַם כִּיבּוּי וְהַחוּשׁ מְעִיד עַל זֶה דְכַשְׂמֵטָה הַשְּׁמֵן וּמַגְבִּיהוּ אֵל הַפְּתִילָה תִּיקְרָף
מִחֻשִׁיף וְנִתְמַעַט הָאֲשׁ מְעַל הַפְּתִילָה וְהִנֵּי כִיבּוּי וְאִח"פ דּוֹלֵק יוֹתֵר טוֹב וּא"כ הָוֵי בְּתַחֲזִילָה
מְכַבָּה וּלְבַסּוּף מְבַעִיר וּא"כ הָא אֶפְשָׁר דְמַשּׁוּם כִּיבּוּי הוּא דְכַתֵּב שְׁיָבִיא חֲטָאת וְשְׁפִיר
נְסַתְפָּקָה הַגְּמָרָא דְלָמָא בְּהַבְּעֵרָה ס"ל לְלֵאוּ יֵצֵאת דְאֵין לְהַקְשׁוֹת עַל זֶה דַּא"כ דְבַהֲטִי
אִיפָא גַם כִּיבּוּי א"כ הָא תִּיקְשָׁה לְהִיפּוּף לְמָה נְסַתְפָּקָה הַגְּמָרָא בְּזִנָּה הָא מוֹכְרָח דִּס"ל
הַבְּעֵרָה לְלֵאוּ יֵצֵאת מְדָאֵר דְיָבִיא חֲטָאת וְאֵי הִי' ס"ל לְחַלֵּק הִרִי הִנֵּה חֲזִיב שְׁנֵי חֲטָאוֹת
מִשּׁוּם כִּיבּוּי וּמִשּׁוּם הַבְּעֵרָה וּבַע"כ ס"ל לְלֵאוּ וּמַש"ה לִיפָא חֲטָאת רַק מִשּׁוּם כִּיבּוּי לְחַוְדָּא
וְלֹא מִשּׁוּם הַבְּעֵרָה זֶה אֵינּוּ קְוֹשְׂיָא דְהִרִי כֵּל כִּיבּוּי הָוֵי מְלֵאכָה שְׂאִינָה צְרִיכָה לְגוּפָה אִם
לֹא בְּצָרִיף לְפַחְמִין כְּמַבְוֹאָר בְּשִׁבֵת דָּף ל' וְשְׁפִיר נְסַתְפָּקָה הַגְּמָרָא בֵּר' יִשְׁמַעְעָל הִיאָף ס"ל
דִּישׁ לֹומֵר דִּס"ל דְמְלֵאכָה שְׂאִינָה צְרִיכָה לְגוּפָה פְּטוּר עֲלֵיהָ רַק ס"ל הַבְּעֵרָה לְחַלֵּק יֵצֵאת
וְהַחֲטָאת הָוֵי מִשּׁוּם הַבְּעֵרָה אוֹ דִּס"ל הַבְּעֵרָה לְלֵאוּ יֵצֵאת רַק ס"ל דְמְלֵאכָה שְׂאִינָה צְרִיכָה
לְגוּפָה חֲזִיב עֲלֵי' וְכֵר' יְהוּדָה וְהַחֲטָאת הָוֵי מִשּׁוּם כִּיבּוּי וְגַם דְמְסַתְמָא כְּשִׁהִיטָה שְׁכַח דְהִיּוּם
שְׁבֵת וְלֹא שְׁכַח דְמְלֵאכָה זֶה אֲסוּרָה בְּשִׁבֵת וּא"כ הָא חֲזִיב רַק חֲטָאת א' אַע"ג דְהָוֵי שְׁנֵי
מְלֵאכּוֹת וְכִדְאִיתָא בֵּר' פֶּלֶל גְּדוֹל וּא"כ מִינְשׁוֹב הֵיטֵב סְנִיגִית הַגְּמָר' דִּיבְמוֹת דָּף ו' וּא"כ
הָא נְסַתֵּר תִּי' שֶׁל הַש"א עַל הַרִיב"א גַם זֶה גִּיחָא דְהִרִי עַכ"פ א' מְהִנֵּי מוֹכְרָח אוֹ דִּס"ל
לֵר' יִשְׁמַעְעָל דְעַל הַבְּעֵרָה חֲזִיב חֲטָאת אוֹ דִּס"ל דְחֲזִיב עַל כִּיבּוּי אַע"ג דְהָוֵי מְלֵאכָה
שְׂאִינָה צְרִיכָה לְגוּפָה וְכֵר' יְהוּדָה וּא"כ מוֹכִיחַ הַגְּמָרָא שְׁפִיר דַּע"כ ס"ל נְדָרִים וּנְדָבוֹת
קִרְבִּין בִּיּו"ט.

דְהִנָּה הַכָּל שְׁנַתֵּן הַשְּׂאֵגָת אַרְיָה דְבַהֲקִטְרָה לִיפָא רַק הַבְּעֵרָה אֵינּוּ מוֹסְכֶם דְהִרִי בְּשִׁבֵת
דָּף קל"ד אֶמְרִינֵן דְאֵין מְמַתְקִין אֶת הַחֲרָדֵל בְּגַחְלַת בִּיּו"ט וְהַתְּנִיא מְמַתְקִין וּמְשַׁנֵּי הָא
בְּגַחְלַת שֶׁל מַתְכוֹת דְלִיפָא כִּיבּוּי הָא בְּגַחְלַת שֶׁל עֵץ דְאִיפָא כִּיבּוּי א"ל אֶבְיִי לְרַב יוֹסֵף
מ"ש מְבִישְׂרָא אֶגְוֹמְרִי פִי' דְאִיפָא ג"כ כִּיבּוּי וְאִפ"ה מוֹתֵר בִּיּו"ט וּמְשַׁנֵּי הַתֵּם לֹא אֶפְשָׁר
הִכָּא אֶפְשָׁר לְעֲשׂוֹת מַעִיּו"ט וְכֵן בְּפִיצָה דָּף כ"ה דְאֶמְרִינֵן שֶׁם דְאֲסוּר לְעֲשׂוֹן פִּירוֹת

בבשמים משום דהוי תחילתו מכבה וסופו מבעיר ומסיק שם רבא דשרי מידי דהוי
אבישורא אגומרי ופרש"י דאיכא ג"כ כל הגי ואפ"ה מותר הרי להדיא דבבישורא אגומרי
איכא גם מכבה אמנם האלפס בביצה שם הביא להסוגיא דשבת וגורס א"ל אפני לרב
יוסף מ"ש מבישורא אגומרי א"ל התם ליכא פיבוי הכא איכא פיבוי הרי דסבירא לי
להאלפס דבבישורא אגומרי ליכא פיבוי ואם פן לפרש"י דבבישורא אגומרי איכא פיבוי
הא בהקטרה איכא גם מכבה בהדי ההבערה והא דפריה ביבמות דף ל"ב גבי זר ששימש
בשבת והאמר ר' יוסי הבערה ללא יצאת ולא משני דהו חיובא משום שבת דקאמר ר"י
הוי משום פיבוי צ"ל דהגמ' פריה לר' יוסי לשיטתו דס"ל בשבת דף ל"א גבי פקס על
הגר פקס על השמן דפטור ומפרשין שם הטעם דס"ל מלאכה שאינה צריכה לגופה
פטור וע"כ ליכא חיוב במכבה רק בצריה לפתמין שוב מצאתי למחבר אהד ששהיג פן
על השאגת אריה במה שכתב דבהקטרה ליכא רק הבערה וכתב לפרש הסוגי' דיבמות
כמש"כ וא"כ הא ניחא דעת הריב"א דהרי מהא דקרא והיטה מוכרח או דס"ל לחלק או
דס"ל דחייב על פיבוי ובהקטרה הא איכא פיבוי והבערה וממ"נ הוי מצי לאוקמא הפסוק
דבא להתיר הקטרה ביו"ט ומדמוקים לי על יוה"כ מפלל דס"ל נדרים ונדבות קרבין
ביו"ט ואפ"י לפי גירסתו של האלפס דגורס התם ליכא פיבוי וא"כ ס"ל דבישורא אגומרי
ליכא פיבוי מ"מ לא קשה על הריב"א דהרי פתב ה"ן שם בביצה וכ"כ הרמב"ן
במלחמות בטעמו של האלפס אע"ג דהחוש מעיד דבישורא אגומרי וכן במגמר הוי
תחילתו מכבה משום דס"ל דכל דסופו מבעיר לא מקרי פיבוי וא"כ לדידן' הא גם בהט'ן
ליכא משום מכבה ונסתר התירוץ שראיתי פיון דסופו מבעיר ומוכח מהא דקרא והיטה
דס"ל דחייב חטאת על הבערה ומינושב דברי הריב"א ללך השיטות: [יא] אמנם לכאורה
עיקר קושל' התוס' ביבמות דף ו' שהקשו מהו דקרא והיטה צ"ע לי דהרי פתבו התוס'
ביבמות דף ק"ד דתרי ר' ישמעאל בן אלישע הוי וא"כ דלמא הו עובדא דקרא והיטה
הוי בר' ישמעאל בן אלישע כה"ג דהי' גם אחר חורבן ולא סתם ר' ישמעאל המנוזר
בש"ס בר פלוגת' דר"ע.

שוב מצאתי בספר פתור ופרח בפרק יוד שכתב וז"ל גם ר' ישמעאל שזורי והוא ר"י
כה"ג אחר הבית הי' ומה שאירע לו מהטיית הגר בשבת אחר חורבן הי' עכ"ד הרי דכתב
להדי' כמש"כ וא"כ הרי א"ש דעל סתם ר"י בר פלוגת' דר"ע שפיר נסתפקה הגמ'ר'
היאך ס"ל אי ללאו או לחלק ובנדאי נראה לומר פן פיון דבלא"ה הוכיחו התוס' דתרי ר'
ישמעאל בן אלישע הוי וחוזינו דהגמ'ר' ביבמות נסתפקה על סתם ר' ישמעאל היאך ס"ל
בהבערה בנדאי נראה דהו עובדא דשבת הי' השני וא"כ הדר קשה על הריב"א דמנ"ל
להגמ'ר' דס"ל נדרים ונדבות קרבין ביו"ט דלמא ס"ל הבערה ללאו יצאת ואפ"י לגירסת
רש"י דבהקטרה איכא גם פיבוי מ"מ דלמא ס"ל ג"כ מלאכה שאצל"ג פטור עלי' ומש"ה
ליכא בהקטרה שום איסורא דאורייתא ביו"ט ומש"ה מוקים לה על יוה"כ והניחא לפי
שיטת רש"י במס' שבת דף ק"ו שכתב דפלוגתא דר' יהודה ור' שמעון במקלקל בהבערה
תלוי בפלוגתתם במלאכה שא"צ לגופה דר"ש דס"ל מלאכה שא"צ לגופה פטור ע"כ
ס"ל מקלקל בהבערה חייב דלדידן' לא משפחת לה הבערה דלא הוי מקלקל דאפ"י מבעיר
עצים לקדרתו מקלקל הוא אצל העצים יע"ש וא"כ מאן דס"ל משאצל"ג פטור ע"כ ס"ל
מקלקל בהבערה חייב וע"ש בתוס' ד"ה מה לי שכתבו דלר"ש דס"ל מקלקל חייב לא

ס"ל לא ללאו יצאת ולא לחלק דהא איצטריף לגופי דחייב אע"ג דהוי מקלקל יעו"ש
וא"כ הא ניחא דהרי זה אי אפשר לומר דר' ישמעאל ס"ל הני תרתי דס"ל משאצל"ג
פטור וגם ס"ל הבערה ללאו יצאת דכיון דיספור משאצל"ג פטור לא משפחת לה הבערה
בלא מקלקל ואיצטריף לגופי לחייב וא"כ ממ"נ איפא לדידי' איסור אחד בהקטרה ביו"ט
ואפי' לפי מה שפיתנו במקום אחר דגם רש"י מודה דלאו כ"ע ס"ל פן ויש אמוראים
דס"ל דמקלקל בהבערה אינו תלוי פלל בהך דמשאצל"ג מ"מ הא י"ל דהסוגי' בשבת
ס"ל כר' אבהו דס"ל לפרש"י דזה תלוי בזה ומש"ה מדקדק הגמ' שפיר דס"ל נדרים
ונדבות קרבין ביו"ט אמנם הרי התוס' שם חלקו על פרש"י בזה וס"ל דאינו תלוי זה
בזה פלל ולדידהו קשה על הריב"א ועל פן נראה לתרץ דבפרק ב' דמס' עזירות משנה ה'
איתא שלשה דברים אמרו לפני ר' ישמעאל ולא אמר בה לא איסור ולא היתר ופירשה
ר' יהושע בן מתיא המפיס מורסא אם לעשות לה פה חייב ואם להוציא ממנה ליחה פטור
ועל הצדנחש אם מתעסק בו שלא ישכנו פטור ואם לרפואה חייב ועיני' שפכה בשבת דף
ק"ז דאוקמינו הא דמתיר להפיס מורסא להוציא ממנה ליחה כר"ש דפותר במשאצל"ג
וא"כ ר' ישמעאל דנסתפק בו ולא אמר לא איסור ולא היתר בנדאי נראה דהוי מספקא
לי הך דינא דמשאצל"ג אי פטור עלי' או חייב וא"כ לפי גירסת רש"י שהבאנו דבישרא
אגומרי איפא גם מכבה הא ניחא שפיר דמדקדק הגמ' דמנ"ל לר' ישמעאל להתיר בנדאי
הקטרה ביו"ט כ"כ פיון דמספקא לי' במשאצל"ג ודלמא חייב עלי' וא"כ שפיר צריף קרא
להתיר הקטרה ביו"ט ומדמוקי לי' על יוה"כ מפלל דס"ל נדרים ונדבות קרבין ביו"ט
אמנם לגירסתו של האלפס שהבאנו דבישרא אגומרי ליפא פכבו פלל אין תי' זה מספיק
ובמקום אחר פתבנו דיש מקום לומר דגם האלפס מודה דבישר' אגומרי איפא פכבו
למ"ד משאצל"ג חייב ולפי זה מיושב קושני' זו גם לדידי' גם נראה ליישב עיקר הקושני'
של השאגת ארי' בפשיטות דהא במקילתא פרשה בא איתא בפרשה וא"ו.

ת"ל לא תותירו ממנו עד בוקר והנותר ממנו עד בוקר באש תשרופו עד בוקר למה נאמר
אלא כו' ד"א מה ת"ל עד בוקר מגיד שאינו נשרף עד אור ט"ז [והוא דרשת חזקי' במס'
שבת דף כ"ד דאין שורפין קדשים ביו"ט] ר' ישמעאל אומר אינו צריף הרי הוא אומר
פל מלאכה לא יעשה בהם שרפה מעין מלאכה היא ומה ת"ל עד בוקר כו' הרי להדי' דר'
ישמעאל ס"ל דשריפת נותר אסורה ביו"ט מדאורייתא מטעם מלאכה וא"כ שפיר הוי
מצי לומר דבא להתיר הקטרה ביו"ט והוא תי' ברור: [יב] ולכאורה קשה לי על הריב"א
מהא דביצה דף כ"ב דאיבעי להו מהו לעשן וקאמר ר"ה דאסור מפני שהוא מכבה א"ל
רב נחמן ולימא מר מפני שהוא מבעיר א"ל תחזיקתו מכבה וסופו מבעיר ומאי הקשה לי'
ר"נ דלמא ס"ל לר"ה דהבערה ללאו יצאת וכמו דס"ל לשמואל פן בשבת דף ע' וא"כ
ליפא לאיסור הבערה פלל ביו"ט ואפי' שלא לצורך פלל ומ"ה קאמר מפני שהוא מכבה
דהרי נדאי דכבויו אסור לכ"ע בי"ט שלא לצורך דגם הך מ"ד דס"ל בהבערה דהוי רק
לאו מ"מ מודה בכבויו דהוי מלאכה גמורה וחיובין עליו חטאת בשבת וכמו שהוכיחו
בתוס' הנדפס על הגליון בשבת דף כ"ט מהא דאיתא בכריתות דף כ' החוטה גחלים
בשבת חייב חטאת רשב"א אומר משום ראב"צ חייב שמים מפני שהוא מכבה את
העליונות ומבעיר את התחתונות ואמרינו שם דת"ק ס"ל הבערה ללאו יצאת ומש"ה
אינו מחייב רק חטאת אחד משום פכבו (וצ"ע לי בזה דברי התוס' דביצה דף כ"ג ד"ה

ע"ג חרס שֶהביאו דְבָרֵי הַיְרוּשָׁלַמִי דְמַתִּיר לְהַדְלִיק בִּיּו"ט גַּר שֶׁל בְּטֻלָה וְכָתְבוּ הַתּוֹס' דְטַעְמוֹ דַּס"ל הַבְּעָרָה לְלֹא יֵצֵאת וְסִימָנוּ וְזֶה לְשׁוֹנָם וּמ"מ מְוַגְמָר ע"ג גְּחֵלַת אָסוּר דְאִיפָא כִּיבּוּי וְאִפְי' לְמֵאן דְשָׂרֵי הַבְּעָרָה שְׁלֵא לְצַוְרָה כָּלֵל הִינּוּ לְפִי שְׁיִשְׁנוּ פְעָמִים לְצַוְרָה אֲנָכֵל נֶפֶשׁ אָבֵל כִּיבּוּי דְלַעוּלָם אִינוּ לְצַוְרָה אֲנָכֵל נֶפֶשׁ אָסוּר לַכ"ע עַכ"ד הַתּוֹס' וְחִזְיָנוּ מוֹכַח מִדְּבָרֵיהֶם דַּס"ל דְכִיבּוּי וְהַבְּעָרָה תְלוּיָם זֶה בְּזֶה וּמֵאן דַּס"ל דְהַבְּעָרָה לְלֹא יֵצֵאת גַּם כִּיבּוּי לִיפָא חֵיב חֲטָאת וּמַש"ה דְחָקוּ לִיתָן טַעַם לְחַלְקָא לְמָה מַתִּיר בְּהַבְּעָרָה וְאִסוּר כִּיבּוּי וְלֹא יִדְעָתִי מַה יֹאמְרוּ בְהָךְ סוּגְיָא דְכְרִיתוֹת דְמוֹכַח דְכִיבּוּי לַכ"ע אִיפָא חֵיב חֲטָאת וְא"כ לַכ"ע אָסוּר בִּיּו"ט שְׁלֵא לְצַוְרָה אֲנָכֵל נֶפֶשׁ וּמַשׁו"ה אָמַר ר"ה מְפָנִי שְׁהוּא מְכַבֵּה וּמַה הַקְשָׁה ר"נ דְנִימָא מְפָנִי שְׁמַבְעִיר אָמְנָם זֶה י"ל בְּפִשְׁיטוֹת דְהָרִי בְּבִיצָה דָּף כ"א קְאָמַר ר"ה מִי שְׁלֵא הִנִּיחַ עִירוּבֵי תַבְשִׁילִין אֲוֹפִין לוֹ פַת א' וּמַבְשִׁילִין לוֹ קְדָרָה א' וּמִדְלִיקִין לוֹ גַּר א' הָרִי דַס"ל לַר"ה דְאִיפָא אִסוּר הַבְּעָרָה בִּיּו"ט מְדַאוּסַר לוֹ בְּעַצְמוֹ לְהַדְלִיק וְהַקְשָׁה לִי ר"נ לְשִׁיטָתוֹ אָמְנָם בְּאַלְפֵס וּבְרֵא"ש הַגִּירְסָא שֶׁם בְּדָף כ"א רְבָא אָמַר אֲוֹפִין לוֹ פַת א' וּלְפִי זֶה הַדְרָא הַשְׁנִישִׁי לְדוֹכְתָא וִי"ל וְאִין לְהֶאָרִיף וּק"ל: אָמְנָם עֲדִינִין קֶשֶׁה לִי עַל הָרִיב"א מְהֵא דְבִשְׁבַת דָּף קי"ד דְקְדָרְשׁ ר' יִשְׁמַעְאֵל עוֹלַת שְׁבַת בְּשַׁבְתוֹ לִימַד עַל חֲלָבֵי שְׁבַת שְׁקָרְבִין בִּיּו"ט וְכָתְבוּ הַתּוֹס' בַּד"ה חֲלָבֵי אוֹמַר ר"י דְכָל הֵיכָא דְתַנִּי תְרֵי שְׁבִי בְהַדְדֵי אַתִּי פְּאַחֲרִים דְאָמְרֵי אִין בִּין עֲצָרַת לְעֲצָרַת אֶלָּא ד' יָמִים בְּלַבַּד וְא"כ הָא ר' יוֹסִי חוֹלַק עַל אַחֲרִים בְּשַׁבַּת דָּף פ"ו וְא"כ לֹא מְקַלְעֵי שְׁבַת וִיוה"כ בְּהַדְדֵי וְע"כ דְרַשׁ לָהּ כַר"ע דְלִימַד עַל חֲלָבֵי שְׁבַת שְׁקָרְבִין בִּיּו"ט וְר' יוֹסִי הָא ס"ל הַבְּעָרָה לְלֹא יֵצֵאת וְלִיפָא לְאִסוּר הַבְּעָרָה כָּלֵל וְא"כ לְמָה צָרִיף קְרֵא לְהַתִּיר הַקְטָרָה בִּיּו"ט וְהִנִּיחָא לְעוֹלָא דַס"ל בְּשַׁבַּת דָּף ל"א דַר' יוֹסִי ס"ל דְמְלָאכָה שֵׁא"צ לְגוּפָה חֵיב עֲלֵי א"כ הָא אִיפָא בְּהַקְטָרָה גַּם כִּיבּוּי וּכְמַש"כ לְעֵיל בְּאוֹת י' אָבֵל לַר' יוֹחָנָן שֶׁם דְמוֹקִיָם לַר' יוֹסִי כַר"ש דְפּוֹטַר בְּמְלָאכָה שֵׁאֲצַל"ג לִיפָא חֵיב כִּיבּוּי רַק בְּצָרִיף לְפַחְמִין וּלְדִידָן לִיפָא לַר' יוֹסִי בְּהַקְטָרָה רַק הַבְּעָרָה וּכְמוֹ דְמְבֹנָאָר בִּיבְמוֹת דָּף ל"ג לְהַדְדֵי הַבְּאֲתִיו לְעֵיל בְּאוֹת י' קֶשֶׁה לְמָה צָרִיף לְהַתִּיר הַקְטָרָה בִּיּו"ט וְגַם לְמָה אָסוּר חֲלָבֵי חוֹל בִּיּו"ט וְהִנִּיחָא לְדַעַת הַרְמַב"ם שְׁהוּבָא בְּתוֹ"ט פֶּרֶק י"א דַּמַּס' מְנַחֲוֹת מְשֻׁנָּה ז' דְכָל הַדְחִיּוֹת הֵם רַק פְּשְׁמִקְדָּשִׁין עַל פִּי הַחֲשֻׁבּוֹן אָבֵל פְּשְׁמִקְדָּשׁוֹ ע"פ הָרֵאָז' לֹא הִי דוֹחִין כָּלֵל וְאִפְי' לְמֵאן דַּל"ל פְּאַחֲרִים הִי יָכוֹל לְהִיּוֹת שְׁבַת וִיה"כ סְמוּכִין זֶה לְזֶה א"כ נִיחָא דְנֶאֱמַר דַּר' יוֹסִי דְרַשׁ לְהָךְ עוֹלַת שְׁבַת בְּשַׁבְתוֹ כַר"ע יִשְׁמַעְאֵל לִימַד עַל חֲלָבֵי שְׁבַת שְׁקָרְבִין בִּיּוה"כ אָבֵל לְשִׁיטַת הַתּוֹס' בְּשַׁבַּת הַנְּ"ל דְלִמָּאן דַּל"ל פְּאַחֲרִים לֹא מְקַלְעֵי לְעוֹלָם שְׁבַת וִיוה"כ בְּיַחַד וְע"כ מוֹקִיָם לְהַפְסוּק שְׁקָרְבִין בִּיּו"ט קֶשֶׁה לְהַרִיב"א וִי"ל דַּס"ל לְהַרִיב"א כְּמַש"כ רַש"י בְּמַס' בִּיצָה דְהָא דְאִין שׁוֹרְפִין בִּיּו"ט הָוֵי גַזְה"כ דְרַחֲמֵנָא אַחֲשָׁבִיהָ לְהַבְּעָרָתוֹ וְהָוֵי מְלָאכָה וְלְהַרִיב"א הָא ע"כ מְוַכְרַח לֹאמַר כֵּן דַּאֲל"כ תַּקְשָׁה לְמַ"ד הַבְּעָרָה לְלֹא יֵצֵאת אֲמַאי אִין שׁוֹרְפִין קְדָשִׁים בִּיּו"ט וְבַע"כ הָוֵי גַזְה"כ וּמִשׁוּם הָכִי אִינְצִטְרִיף שְׁפִיר הָךְ עוֹלַת שְׁבַת בְּשַׁבְתוֹ לְאָסוּר חֲלָבֵי חוֹל בִּיּו"ט וְלְהַתִּיר חֲלָבֵי שְׁבַת.

ודו"ק: סִימָן יז יְבָאָר סוּגְיָא אַחַת בְּמַכּוֹת וְגַם סְבָרָא מְחַוְדָּשָׁת בְּעַנְנֵן בַּל יַחַל דְגִזְרִירוֹת וְשִׁיף לְסִימָן שְׁלִמְעֵלָה: בְּמַסְכַּת מַכּוֹת דָּף כ"א תַּנּוּ יֵשׁ חוֹרֵשׁ תְּלָם א' וְחֵיב עָלָיו מִשׁוּם שְׁמוּנָה לְאוּיָן הַחוֹרֵשׁ בְּשׁוֹר וְחִמּוֹר וְהוּן מְוַכְדָּשִׁין וְכִלְאִים בְּפָרָם שְׁבִיעִית וִיו"ט פְּהוּן וְנִזְרִיר בְּבֵית הַטּוֹמָאָה וּבְגִמְרָא שֶׁם מְדַקְדָּק ר' יוֹחָנָן דְמַחְפָּה חֵיב מִשׁוּם זוֹרַע מְהֵא דְתַנּוּ דְהַחוֹרֵשׁ

חייב משום פלאים חרישה דאסורה בכלאים לאו דמכסי כו' א"ל ר"ל אי לאו דקילסו
גברא רבה הוי אמינא מתניתין מני ר"ע היא דאמר המקנים פלאים לוקה ולכאורה נראה
דר"י ור"ל אזלי בזה לשיטתם דהא בגמ' שם פריה על הך משנה ונחשב נמי דאמר
שבועה שלא אחרוש בין בחול בין ביו"ט ודחק לשנויי ומסיק אלא האי תנא כולל לית
ליה וע"ש דמתחילה הקשו כמה אמוראי הרבה קושיו' דנחשוב ועל פולם לא תי' הגמ'
פלום והטעם כמש"כ התוס' שם וצ"ל דהך קושיו' דשבועה דמאי טפי להני דחשוב במשנה
דהא תני בה גזיר ומש"ה הקשה דלתני שבועה ומנכרח לתרץ דלא ס"ל כולל נראיתי
לשער המלה שהקשה דהא במשנה תני שביעית וי"ט והיא חל איסור יו"ט על שביעית
אם לא ע"י כולל דאין לומר דקאי על י"ט של ר"ה דהא תוספת שביעית אסור
מדאורייתא ותי' דמשפחת לה בעשר גטיעות דמותר לחרוש בהן עד ר"ה וחל איסור יום
טוב ושביעית בבת אחת וע"ש בטעה"מ שהביא סוגי' הגמ' דמו"ק דף ד' דלר"ע גם עשר
גטיעות אסורין מדאורייתא קודם ר"ה דאיהו דריש בחריש ובקציר תשבות על תוס'
שביעית וא"כ היא נוקים המשנה כר"ע דא"כ יהיה מוכרח דס"ל להך משנה כולל מדחל
יו"ט על שביעית ותקשה אמאי לא חשבה הך משנה גם שבועה אמנם מ"מ ניחא דהא
בשבועות דף כ"ד פליגי ר' יוחנן ור"ל דר"י ס"ל שם דלמאן דאית ליה איסור כולל חל
שבועה על גבלה אם פלל עמה דברים המותרים ור"ל סבר פי אמרי' איסור כולל באיסור
הבא מאליו באיסור הבא ע"י עצמו לא וא"כ לר"ל לשיטתו הא מציינן לומר דהמשנה
ס"ל כולל ומ"מ לא מציינן שבועה דלא חל בכולל לכ"ע ומש"ה קאמר דמציי לאוקמא
המשנה כר"ע אבל לר"י דס"ל דגם בשבועה אמרינן כולל א"כ הא מוכרח דהמשנה לא
ס"ל פלל כולל ושוב לא מציי אתי' כר"ע דהיא חל יו"ט על תוס' שביעית ומדקדק שפיר
דמחפה הוי זורע.

פן נראה לכאורה וא"כ הא קשה לכאורה טובא דמו"ק דף ב' פליגי רבה נרב יוסף
במנפש בשבת משום מאי מתרינן בו דרבהאמר משום חורש נרב יוסף אמר משום זורע
איתביה ר"י לרבה המנפש והמחפה בכלאים לוקה רע"א אף המקנים כו' אלא לדידך
דאמרת משום חורש חרישה בכלאים מי אסירא א"ל משום מקנים והא מדקתני סיפא
רע"א אף המקנים מכלל דת"ק לאו משום מקנים הוא כולה ר"ע היא ומה טעם קאמר
מה טעם המנפש והמחפה בכלאים לוקה משום מקנים שרע"א אף המקנים ומכאן הא
מוכרח דרבה לא ס"ל כר' יוחנן דבמחפה הוי זורע דאי נאמר דמחפה הוי זורע א"כ הא
חייב גם לרבנן דר"ע וע"כ אי אפשר לפרש הברייתא דמה טעם קאמר וע"כ הא דמסיים
רע"א אף המקנים הוי מילתא באפי נפשה ומוכח דמנפש דתני בבבביתא קודם מחפה הוי
החייב משום זורע ולא משום מקנים אלא ודאי דרבה ס"ל כר"ל דמחפה לא הוי זורע
וא"כ בע"כ מפרש רבה הך משנה דיש חורש תלם אחד כר"ל דאתי' כר"ע ומשום מקנים
ומוכרח דאית ליה להמשנה כולל מדחל יו"ט על שביעית וא"כ תיקשה לרבה אמאי לא
חשבה המשנה גם שבועה דהא איהו ס"ל דגם בשבועה חל בכולל למאן דאית לי' כולל
דבגדרים דף י"ז קאמר רבה בנשבע שלא אוכל תאנים וחזר ואמר שלא אוכל תאנים
וענבים דמיגו דחל על ענבים חל נמי על תאנים והרי הוי ממש כולל דברים המותרים
עם דברים האסורים וס"ל דחל וא"כ לרבה תיקשה על הך משנה ממ"נ ואין לומר דהא
בשבועות שם איתא אמר רבא למאן דאית לי' איסור כולל אמר שבועה שלא אוכל

תאנים וחסר ואמר שבועה שלא אוכל תאנים וענבים מיגזו שחל אענבים חל נמי אתאנים והקשה ליה רבא ברי' דרבא מהא דתנן יש אוכל אכילה אחת ותיב עליו ד' חטאות כו' משפחת לה חמש פגון שאמר שלא אוכל תמרים וחלב וכתבו התוס' הא דלא הקשה מעיקרא לר' יוחנן דס"ל גם פן דשבועה חל על איסור בכולל ותיקרו דשפא מודה ר"י דאיפא תנא דאית לי' פולל רק בבא מאליו ולא מחמת עצמו וכדס"ל לר"ל ואתנ' הך ברייתא פנותי' אבל על רבא פריה שפיר דמדבריו משמע דאין חולק וא"כ נאמר דרבא ס"ל כמש"כ התוס' לר"י ומוקים להך משנה דיש חורש פהאי תנא זה אינו דודאי קשה ודחוק טובא לומר פן דאם פן דלרבא יסבור האי משנה איסור פולל באיסור הבא מאליו ולא באיסור הבא מעצמו א"כ היאך חולק רבא וס"ל דגם בבא מעצמו איפא פולל דלא כהך משנה פיון דאין לנו שום הברח ממשנה אחרת שיחלוק על הך משנה ויאמר להדי' דגם באיסור הבא מעצמו אמרינן איסור פולל וגם שום תנא לא מצינו שיחלוק על זה והתוס' בשבועות לא כתבו פן רק דמש"ה עדיפא לי' להקשות על רבא יותר מעל ר' יוחנן משום דבדברי ר"י לא נזכר דכ"ע ס"ל פן ומש"ה הקשה יותר טפי על רבא דמשמעות דבריו דאין שום תנא סובר לחלק בין בא מאליו לבא מחמת עצמו אבל לומר דרבא סובר דבאמת המשנה ס"ל דאע"ג דאחע"א בכולל מ"מ באיסור שבועה לא חל בכולל ואיהו יסבור דלא פנותי' בלי שום ראיה ממשנה אחרת ודאי דאי אפשר לומר פן וא"כ לרבא ממ"נ קשה הך משנה וע"כ נראה דהא בחולין דף ק"א אמרינן דריה"ג ס"ל איסור פולל רק בחמור על קל ולא בשוין ומש"ה ס"ל דאיסור עולה חל על גיד הנשה דהוי חמור על קל ופוסטר בטמא שאכל בשר קודש שנטמא מקודם דטומאת הגוף דידי' לא חל על טומאת בשר דאע"ג דטומאת הגוף הוי בכרת וטומאת בשר בלאו מ"מ הא מצינו גם חומר בטומאת בשר שאין לו טהרה במקנה משא"כ בטומאת הגוף ומש"ה לא חל דלא הוי חמור על קל ויסבור רבא דהך משנה דמכות ס"ל פן ושפיר מצי אתי' כר"ע ויו"ט חל שפיר על שביעית דאירי ביו"ט של דאע"ג דתוס' שביעית הוי דאורייתא מ"מ הא לא הוי רק בעשה דבחריש ובקציר תשבות דמוקים לי' ר"ע על תוס' שביעית ושפיר חל יו"ט עליה דהוי בעשה ול"ת דאפי' להני אמוראי דיו"ט הוי רק ל"ת גרידא מ"מ עכ"פ חמירא מתוס' שביעית דהוי רק עשה ומש"ה ניחא הא דלא חשבה שבועה דשבועה על יו"ט לא הוי חמור על קל דאע"ג דיש חומר בשבועה שאין ביו"ט שפיראין עלי' קרבן מ"מ הא איפא גם קולא בשבועה שישנה בשאלה שאין ביו"ט והווי רק שוין וס"ל להמשנה דבשוין לא חל בכולל וכריה"ג וקא דס"ל לרבא דשבועה חלה על שבועה בכולל אע"ג דהוי שוין ניחא דהא מצינו פמה משניות דלא כריה"ג וס"ל דגם בשוין חל בכולל: עוד הקשה השעה"מ היאך חל איסור נזיר על פהו ועל פרתה הוי בכולל והנה על זה אי אפשר לומר פתירוצינו דהא נזיר על פהו לא הוי חמור על קל דיש חומר בכהו שקדושתו קדושת עולם משא"כ בנזיר ונהרי במס' נזיר דף מ"ז ס"ל לחכמים דנזיר וכהו הדיוט שפגעו במת מצנה דיטמא נזיר ולא כהו הדיוט ומהאי טעמא דקדושתו קדושת עולם וא"כ היאך חל ונהרי הך משנה לא ס"ל פולל ועיין בש"א סי' ס' שתירץ קושיותו דמקרא ידעינן דנזיר חל על פהו: ובהך סוגיא דמפות יש לי סברא מחודשת והנני פותבה פאן יען ששייך להדברים הנאמרים בסי' שלמעלה מזה דהנה בחשבון השמונה לאוין נחלקו רש"י והתוס' וכולם לא חשבו בנזיר רק לאו אחד וכן הוא בפ"י המשנה להרמב"ם

והגוי קשה לי טובא מהא דאיתא בנדרים דף ג' מה נדרים עובר בבל יחל ובל תאחר אף נזירות עובר בל יחל ובל תאחר וא"כ הא ניתוספו עוד ב' לאונן בנזיר וצריף להיות לוקה עשרה ובשלמא להרא"ש שכ' בפירושו לנדרים דבל תאחר דנזירות אינו עובר עד שלשה רגלים ומש"ה ליכא הקא בל תאחר אבל להחולקים עליו וס"ל דמיד עובר בבל תאחר קשה וגם מהא דבל יחל קשה לכ"ע ומצאתי קושני' זו בטורי אבן בר"ה דף ד' ומירץ דמשפחת לה פשפך הנה טמא באותו יום עצמו ונמצא אינו מאחר נזירות דטהרה כלל במה שנטמא שנית ועל הך דבל יחל כ' שפחידושויו באמת כ' דחשבון הלואנו הוי עם בל יחל ודברים אלו הם נגד כל הראשונים והנראה לומר דיעניין בנדרים דף ג' דפריף בגמ' בל יחל דנזירות היכי משפחת לה כיון דאמר הריני נזיר ה"ל נזיר אכל קם לי בבל יאכל שמה קם לי בבל ישמה ומשני לעבור עליו בשני לאוין והנה החינוף כתב בפרשה נשא וז"ל כתב הרמב"ם ו"ל שהנזיר שטומא עצמו במזיד יתחייב בד' מלקות משום לא יטמא ומשום לא יחל ומשום לא תאחר ומשום לא יבא אם היה טומאה וביאה בהדדי וכבר התעורר על לשון הזה השעה"מ בפ"ק י"ד מהל' מאכלות אסורות דלמה כתב פן בשם הרמב"ם דמשמע דאיהו לא ברירא ליה מילתא ודרי הפל הוי סגיוות מפנרשות והנראה דמה דפשיטא להו דאיכא בל יחל לדעתי יש להסתפק בו טובא דהא בגמ' לא מצינו דבנזיר איכא בל יחל רק באכילת ענבים או שתיית יין ויש לומר דרק בזה איכא בל יחל דברו דהרי הוא קיבל על עצמו נזירות של שלשים יום שלא ישמה בהם יין והוא שותה בהם יין נמצא מחלל דברו וקבלתו דהרי במה ששותה יין אינו סותר מנין נזירותו וגם אותו יום עצמו עולה לו למנין הנזירות והוא הא קיבל שלא לשמות ונמצא חילל דברו אבל פשטמא עצמו דסותר מניינו ומוכרח למנות נזירות מחדש הרי שפיר נוכל לומר דליכא כלל משום בל יחל דברו דהרי קבלתו שקיבל עליו נזירות של שלשים יום יהי' מוכרח לקיים אחר טהרתו וימים אלו אינם עולים לו למניינו וא"כ הא קיים אז דיבורו ואע"ג דגם בימי טומאתו יש לו כל דין נזיר ואסור בטומאה זהו מגזרת הפתוב דאסור בטומאה ותגלחת ויין כל זמן שלא נשלם קבלתו ולא מנה נזירותו ומש"ה גם בימי ספורו שאינו מחשבון הנזירות אסור בהם אבל הך דלא יחל דברו לא שייך רק בעובר על קבלתו והוא לא קיבל רק למנות נזירות בטהרה וזה הא מונה אותם אח"כ ועי' בספר המצות להרמב"ם מצנה עשה צ"ה בהשגות הרמב"ן שהשיג על מש"כ הרמב"ם דבנזירי גבוה עובר בבל יחל ובל תאחר בג' רגלים וז"ל אבל משום בל יחל אינו עובר עד שיעבור על הנדר ואי אפשר לקיימו ואין לבל יחל ענין ברגלים וכתב המגילת אסתר דהרמב"ם ס"ל כיון דעבר זמן הקבוע הרי חילל דברו ועובר על בל יחל וא"כ להרמב"ם לשיטתו גם בטומאה איכא בל יחל כיון דלא יהיו בשלשים יום הראשונים אבל להרמב"ן ודאי די"ל כמש"כ דבטומאה ליכא משום בל יחל שוב מצאתי בסמ"ג לאונן ר"נ דחשיב שם בנזיר ששמה יין כמה לאונן עובר וחשיב שם גם הך דבל יחל וסמוך לשם בדיני טומאת נזיר חשיב ג"כ הלואנו שעובר ושם לא הזכיר הך דבל יחל ומוכרח להדיא דס"ל כמו שכתבנו וא"כ הא בדקדוק היטבכתב החינוף דין זה רק בשם הרמב"ם דבטומאה ילקה משום בל יחל דהרי הסמ"ג חולק עליו בזה וא"כ לפי"ז הא ניחא הא דלא חשבה המשנה הך דבל יחל ונאפי' לדעת הרמב"ם בפ"ק ה' מה נזירות הלכה ט"ו דבנזיר שנטמא אפי' באותן טומאות שאין הנזיר מגלח עליהם מ"מ לוקה

עליהם ומדבריו בפרק ג' מה' אבל משמע דגם פהו לוקה על הפל וא"כ הא משפחת לה
בל יחל בנטמא בטומאה שאין הנזיר מגלח ולחשב ט' מלקות במשנה י"ל דהמשנה איירי
בנטמא בטומאה שמגלח עליה והא דלא תני בטומאה שאינו מגלח ויהיה ט' מלקות הא
פתבנו בסי' שלמעלה שהתנא לא חשב להוסיף במלקות פלל רק להוסיף במלקות של
איסורים נפרדים יעו"ש וגם דבעיקר הדבר לאו כ"ע מודים להרמב"ם דהתוס' בברכות
דף כ' הביאו ממס' שמחות דטומאה שאין הנזיר מגלח עליו אין הפהו מוזהר עלי' פלל
מדאורייתא יעו"ש ובנדאי נראה דלדידהו ג"כ נזיר אינו לוקה עליו וא"כ ע"כ מוכרח
למתני בטומאה שמגלח עליו ומש"ה ליפא בל יחל אבל להרמב"ם דכ' דאיפא בל יחל
גם בטומאה קשה אמאי לא חשבה ליה המשנה וצ"ל דאיהו מפרש כהש"א דבאמת הוי
מחשבון השמונה לאונן וחוץ בו מדבריו בכ"י המשנה וצ"ל דאיהו מפרש כהש"א דבאמת הוי
כהסמ"ג: ובדברינו אלה יש מקום לישוב דברי המפרש במס' נזיר המופלאים מאד דבנזיר
דף ט"ז ע"ב במשנה פליגי ר"א ורבנן בנזיר שנטמא ביום ראשון למנון נזירותו דת"ק
ס"ל דסותר ור' אליעזר ס"ל דאינו סותר ואינו מביא קרבן דכתיב והימים הראשונים
יפלו עד שיהיו לו ימים ראשונים ושם בגמרא איתא מי ששנזר והוא בבית הקברות ר'
יוחנן אמר נזירות חלה עליו ור"ל אמר אין נזירות חלה עליו פי' עד שיטוה ויקבל עליו
שנית נזירות כשהוא טהור ופריף מהא דתנא מי שיהיה טמא ונזר אסור לגלח ולשתות
זין ולטמא ואם גילח או שתה זין או טימא למתים סופג את הארבעים וכו' אלא אי אמרת
לא חייילא אמאי סופג מ' ומשני הכא במאי עסקינן ביוצא ונכנס פי' שנטוה וקיבל עליו
נזירות מחדש ואח"כ עשה א' מאלו אז לוקה ארבעים וכתב שם המפרש דקמ"ל דלא
כר"א דאמר לא בו ביום ובנדאי אינו מוכן פלל דמאי שיף הכא הך דר"א דהרי גם ר"א
מודה דגם ביום ראשון לקבלתו לוקה על התגלחת ועל הטומאה ואינו חולק רק לענין
סתירה דס"ל דמסתירה וקרפן ממעט ליה קרא מדכתיב והימים הראשונים יפלו אבל
לענין מלקות מודה ולא ראיתי שום ביאור לדברים אלו ולחומר הנושא הנראה דהא
בנזיר איפא גם בל יחל ובל תאחר וא"כ קשה על הברייתא דקתני ואם גילח או שתה או
נטמא סופג ארבעים נהרי איפא ג' מלקות ובשלקא לר' יוחנן לא קשה מהא דבל תאחר
דלדידן' הא איירי גם בשלא נטהר מטומאתו דס"ל דגם בעודו טמא חל עליו נזירות וי"ל
דאיירי באותו יום עצמו שקיבל הנזירות והי' באותו יום בביה"ק בעת הקבלה ונמצא
בטומאתו השני' לא מאחר פלל נזירות דטהרה אבל לר"ל דלדידהו איירי הברייתא
כשנטוה ונטמא וא"כ הא איפא גם בל תאחר וגם בל יחל הא איפא לכ"ע רק זה ל"ק
די"ל דבאמת לוקה שלשה ול"ד נקט סופג ארבעים דלא נקטה הברייתא רק המלקות
המיוחדים בנזיר וכמו דמשני הגמרא בנזיר דף ל"ח על הא דתנא אכל ענבים לחים
ויבשים חרצנים ונגים כו' לוקה חמש ופריף דללקי נמי משום מכל אשר יעשה מגפן
הזין ומשני תני ושייר מאי שייר דהאי שייר שייר בל יחל ודחי דבל יחל לאו שיורא הוא
פי קתני מאי דליתא בדוקתא אחרינא בל יחל איתא בנדרים וכמו כן נאמר על הך ברייתא
וכן פתבו התוס' בריש תמורה על הא דתנו דהממיר סופג ארבעים ולא נקט דלוקה
שמונים דהתנא לא נחית למנון המלקות יעו"ש אמנם הרי מצינו בכמה דוכתי דהתנא
נחית למנון המלקות וקתני המספר וקמ"ל דאינו לוקה יותר וי"ל דהמפרש ס"ל דהך
ברייתא נקט בדוקא ארבעים לפי מש"כ למעלה דבנטמא ליפא משום בל יחל כיון דסותר

ומש"ה נקטה ארבעים בדיוקא דליפא משום כל יחל ואע"ג דהך פרייטא נקט גם גילח ושתה יין וביין הא ודאי איפא כל יחל י"ל דנקט ארבעים משום טומאה והא דכונתיה מצינו בר"ה דף ו' דתניא אחד בכור וא' כל הקרבנות פינו שעבר עליהם שנה בלא רגלים רגלים בלא שנה עובר על כל תאחר ופריה שנה בלא רגלים היכי משפחת לה הניחא למ"ד דצריה פסידון והקשה רש"י דלדידיה מי ניחא דהא למ"ד דבעי פסידון דוקא אינו עובר בכל תאחר בשנה בלא רגלים ות"י המאור דהך עובר בכל תאחר קאי על רגלים בלא שנה דסמוך לו וכמו כן נאמר בהך פרייטא דתני גילח ושתה יין או נטמא למתים סופג ארבעים דקאי על דסמיה ליה דהיינו נטמא דבו ליפא כל יחל ויעולם בדוקא נקט ארבעים והכא אתי בפשיטות יותר מהך דר"ה דמש"ה לא נקטה הפרייטא גם מלקות דכל יחל משום דליפא בטומאה ומש"ה לא איירי בלאו זה וא"כ מיושב מה דכ' המפרש דקמ"ל לאפוקי מדר"א דלר"א דס"ל דביום ראשון למגן נזירות אינו סותר ולדידיה הני טומאה ביום ראשון פשתיית יין דאיפא בו כל יחל וקמ"ל הפרייטא דלא כר"א דגם ביום ראשון סותר ומש"ה ליפא רק ארבעים ואין להקשות דהיאך מצינו לומר דהפרייטא נקטה דוקא ארבעים דנהי דנאמר דבטומאה ליפא כל יחל מ"מ לר"ל הא איפא בטומאה כל תאחר וע"כ לאו דוקא נקטה זה אינו דהא י"ל דהמפרש ס"ל פדעת הרא"ש בנדריים דף ג' דאינו עובר על כל תאחר דנזירות טהרה עד שיעברו שלשה רגלים ועוד דאפי' אם נאמר פהר"ן שכ' שם דבנזירות עובר מיד בכל תאחר מ"מ הא י"ל בפשיטות דהפרייטא לא נקטה רק הני לאנין דאיפא בכל הני תלתא איסורי ומש"ה לא נקטה כל יחל משום דליפא בטומאה ולא נקטה כל תאחר משום דליפא ביין ועכ"פ מהא דלא נקטה כל יחל מוכח דס"ל דבטומאה ליפא כל יחל ונפיר פתב דאשמעינן לאפוקי מדר"א גם י"ל ע"ד החידוד קצת דר' יוחנן ור"ל אזלי לשיטתם דבר"ה דף ו' איתא ת"ר מוצא שפתיך תשמור זו מצות לא תעשה ופריה למה לי מלא תאחר לשלמו נפקא ומשני חד לאמר ולא אפריש וחדא לאפריש ולא אקריב ומצריה להו שם דחד מחבריה לא היינו יכולין ללמוד ועי' בטורי אבן בר"ה שם שפכת דלר"ל מוכחי קראי דהך דמוצא שפתיך תשמור קאי על אפריש ולא אקריב יעו"ש שהוכיח זה והנה נזירות דאיתקוש לנדריים לענין דעובר על כל תאחר איפא ג"כ הני ב' אופנים דמי שמחוייב לקבל עליו נזירות ועדיין לא קיבל עליו ובאותו אופן דנקטה הגמרא שם בנדריים באומר לא אפטר מן העולם עד שאהיה נזיר יעו"ש דעובר על כל תאחר כשאינו מקבל נזירות דהוי כאמר ולא אפריש שמחוייב להתפס את עצמו בנזירות ואינו מתפס אבל מי שכבר קיבל עליו נזירות וטימא עצמו במזיד דאמרינן שם בנדריים דג"כ עובר בכל תאחר לכאורה נראה לומר דהוי בכלל אפריש ולא אקריב דהא פבר התפס עצמו בנזירות וגם עתה כשנטמא הא גם בטומאתו הוי נזיר ואסור בכל הדברים שהנזיר אסור בהם רק שאינו מקיים מצות הנזירות כל זמן שהוא טמא והוי דומה לאפריש ולא אקריב דבנזירות הוי הקיום של הנזירות כמו שהקריבה של הקרבן והקבלה של הנזירות כמו שהפרשה של הקרבן וכיון שפאנו ללמוד נזירות מנדריים לענין כל תאחר ע"כ בכה"ג דנזיר שנטמא אי אפשר ללמודו רק מאפריש ולא אקריב וא"כ לר"ל נזיר שנטמא במזיד דאמרינן דעובר היינו בלאו דמוצא שפתיך תשמור אבל בלאו דלא תאחר לשלמו אינו עובר דאיהו קאי על לא אפריש כלל והנה התוס' בר"ה הקשו על הא דתניא מוצא שפתיך תשמור זו לא תעשה והרי השמר דעשה

הוּי עֲשֵׂה וְהִיאָה קָרִי לִיהַּ הַבְּרִיָּתָא לֹא תַעֲשֶׂה וְתִרְצֹו דְהַפְּסוּק דְתַשְׁמֹר קָאֵי עַל פְּסוּק
דְלֹא תֵאָחֵר דְתַשְׁמֹר מְלֹאֲחֵרוֹ וְלֹכ"ע הָוִי ל"ת וְרֵאִיתִי בְּמִזְרְחֵי פ' פִּי תַצֵּא שְׁכַתְּב לְתַרְזַן
קְוֹשֵׁיַת הַתּוֹס' דְאַפִּי' לַהֲמ"ד דִּס"ל דְהַשְׁמֵר דַּעֲשֵׂה עֲשֵׂה גַם לְדִידֵיהּ הָוִי לֹא תַעֲשֵׂה רַק
דְלִדִּידֵיהּ אֵין לֹקִין עָלֶיּוּ וְהָוִי כְּמוֹ לֹא הִבָּא מְפַלֵּל עֲשֵׂה דְאֵין לֹקִין עָלֶיּוּ וּמִש"ה הוּא
דְקָאֵמֵר דְהָוִי עֲשֵׂה אֲבָל מ"מ הָוִי ל"ת וְשִׁפִּיר קָרִי לִיהַּ הַבְּרִיָּתָא לֹא תַעֲשֵׂה יַעו"ש שְׁהִבִּיא
דְבָרֵי רַש"י בְּפִרְשֵׁה רְאֵה שְׁכַתְּב לְהַדְיָא פֶּן וּלְפִי"ז אֵין אֲנֹו צְרִיכִין לְתַרְוּצֵם שֶׁל הַתּוֹס'
וְשִׁפִּיר נוֹכַל לֹמֵר דְלָמ"ד הַשְׁמֵר דַּעֲשֵׂה עֲשֵׂה אֵינוֹ לֹקֵה עַל הַ פְּסוּק דְמוֹצָא שְׁפַתֵּיהּ
תַשְׁמֹר וְהָא דְבַגְמָרָא דַר"ה בְּתַר דְמַשְׁנֵי הָא דְאַפְרִישׁ וְלֹא אֶקְרִיב הָא דְאַקְרִיב וְלֹא אֶפְרִישׁ
קָאֵמֵר וְצְרִיכָא יַעו"ש הֵינֵנו כִּי הִיכִי דְלִהָוִי נִיחָא גַם לָמ"ד דְהַשְׁמֵר דַּעֲשֵׂה הָוִי ג"כ לֹא
וּלְדִידֵיהּ הָא לֹקֵה עַל הַ דְמוֹצָא שְׁפַתֵּיהּ וּמִש"ה בְּעֵינֵן לְמַעַבְד צְרִיכּוּתָא בְּהָנִי ב' פְּסוּקִים
דְאַמַּאי לֹא יִלְפִינֵן חֲדָא מְאִידָהּ אֲבָל לָמ"ד דְהַשְׁמֵר דַּעֲשֵׂה עֲשֵׂה לֹא צְרִיכָה לַעֲשׂוֹת צְרִיכּוּתָא
כָּלֵל בֵּינֵן דְאֵינָם שְׁוִין דְעַל מוֹצָא שְׁפַתֵּיהּ אֵינוֹ לֹקֵה וְעַל לֹא תֵאָחֵר לֹקֵה שְׁפִיר וּמִש"ה
ס"ל לְהַמְפָּרֵשׁ דַּלְר"ל דִּס"ל בְּיוֹמָא דַּף פ"א דְהַשְׁמֵר דַּעֲשֵׂה הָוִי עֲשֵׂה אֵינוֹ לֹקֵה עַל מוֹצָא
שְׁפַתֵּיהּ וְהָא קָרָא הָא קָאֵי לַר"ל עַל אֶפְרִישׁ וְלֹא אֶקְרִיב א"כ לְדִידֵיהּ נְזִיר שְׁנַטְמָא אֵינוֹ
לֹקֵה מְשׁוּם הָא דְמֵאֲחֵר נְזִירוֹת דְטַהֲרָה וּמִש"ה מוֹקֵים לִיהַּ ר"ל לְהַבְּרִיָּתָא בְּיוֹצָא וְנִכְנַס
וּס"ל דְהַבְּרִיָּתָא נִקֵּט בְּדוֹקָא סוֹפֵג אַרְבַּעִים וּלְאַשְׁמַעִינֵן דְלִיכָא בַּל יַחַל וּלְאַפּוֹקִי מִדַּר"א
וּר' יוֹחֲנָן לְשִׁיטְתוֹ בְּמִנְחֹות דַּף ל"ו דִּס"ל דְהַשְׁמֵר דַּעֲשֵׂה הָוִי לֹא וּא"כ נְזִיר שְׁנַטְמָא לֹקֵה
מְשׁוּם דְמֵאֲחֵר נְזִירוֹת דְטַהֲרָה וְע"כ לֹא דוֹקָא נִקֵּטָה הַבְּרִיָּתָא סוֹפֵג אַרְבַּעִים גְּבִי טוֹמְאָה
וְשׁוּב לִיכָא לְאַקְמָא בְּיוֹצָא וְנִכְנַס דְתִיקְשָׁה מְאִי קַמ"ל וּמִש"ה ס"ל דְגַם בְּעוֹדוֹ טְמֵא חַל
עָלֶיּוּ נְזִירוֹת וְאַיִרֵי הַבְּרִיָּתָא קוֹדֵם שְׁיַצָּא וְהָא גּוֹפֵה קַמ"ל דְגַם בְּכַה"ג חַל וְלֹקֵה כֶּן י"ל
ע"ד הַחֲדוּד קִצָּת: סִימָן יח יַחְקוֹר קִצָּת בְּדִין מוֹמֵר לְחַלֵּל יוֹם הַכִּפּוּרִים אֵי הָוִי כְּמוֹמֵר
לְחַלֵּל שְׁפַתוֹת דְהָוִי שְׁחִיטְתוֹ גְּבִלָה אוֹ לֹא: אַחַר שְׁנַתְּבָרָר בְּסִי' ט"ז דִּוְהָא"כ יֵשׁ לוֹ כָּל
הַחוֹמֵר שְׁיֵשׁ בְּשַׁבַּת וְכָל מַה דְמַצִּינוֹ דְאַסוּר בְּשַׁבַּת אָסוּר בִּיּוֹה"כ מְשׁוּם דְאַקְרִי ג"כ שַׁבַּת
אַמְרַתִּי לְכַתּוּב כָּאֵן קִצָּת בְּהָא דְקִי"ל דְמוֹמֵר לְחַלֵּל שַׁבַּת בְּפִרְהֶסְיָא הָוִי מוֹמֵר לְכָל הַתּוֹרָה
כְּוֹלָה וְשְׁחִיטְתוֹ הָוִי גְּבִלָה אִם כְּמוֹמֵר לְחַלֵּל יוֹה"כ אִם הָוִי ג"כ מוֹמֵר לְכַה"ת אוֹ לֹא וְהִנֵּה
בְּדִין זֶה הַרְבֵּה לְפַלְפֵּל הַגְּאוֹן מוֹה' עֶקִיבָא אֵיגַר זֶלַה"ה זִיע"א בְּמַעֲרֻכּוֹתֵיו בְּדַבְּרִים
נְחַמְדִּים וְלֹא בְּאַתִּי כָּאֵן רַק לְהַעִיר קִצָּת בְּזֶה בְּמַה שְׁנוֹגַע לְדַבְּרֵינוּ הַנְּאֻמְרִים בְּסִימָן שֶׁל
מַעֲלָה וְעֵינֵן בְּתַבּוּאוֹת שׁוֹר סִי' ב' שְׁהִבִּיא לְהָא דְכ' הַרְמ"א בֵּאֵה"ע סִי' קכ"ג דְאִם פְּתַב
הַגֵּט בְּמַזִּיד אוֹ בְּשַׁבַּת אוֹ בִּיּוֹה"כ בְּטַל מְדְאוּרֵיָתָא וּמוֹכַח דְגַם בִּיּוֹה"כ הָוִי מוֹמֵר לְכָל
הַתּוֹרָה וּבּוֹדַאי צ"ע לְכַאוּרָה דְהָא בְּגַמ' לֹא נִזְכַּר כֶּן רַק בְּשַׁבַּת וּמִנ"ל לְהוֹסִיף גַם בִּיּוֹה"כ
אֲבָל לְדַבְּרֵינוּ נִיחָא דִּוְהָא"כ נִלְמַד מִשַׁבַּת לְכָל דְבָרֵינוּ אֲמַנָם לְכַאוּרָה יֵשׁ לְדַבֵּר בְּזֶה עֲדִינֵן
דְהִנֵּה בִּיבְמוֹת דַּף ל"ג ס"ל לַר' יוֹסִי דְזַר שְׁשִׁימָשׁ בְּשַׁבַּת חֲזִיב ב' מְשׁוּם זְרוֹת וּמְשׁוּם שַׁבַּת
וּפְרִיף הַגַּמ' שְׁשִׁימָשׁ בְּמַאי אֵילִימָא בְּשַׁחֲיטָה שְׁחִיטָה בְּזַר כְּשֶׁרָה וְאַלָּא בְּהַקְטָרָה וְהָאֵמֵר
ר' יוֹסִי הַבְּעָרָה לְלֹא יַצָּאת וְכַתְּב רַש"י דְקַס"ד דְחַטָּאת קַמְחֲזִיב לִי וְעֵינֵן בְּחִידוּשֵׁי
רִיטְב"א שְׁהֶסְבִיר לְסַבְּרָתוֹ שֶׁל רַש"י דַּע"ג דְבְּזְרוֹת הָא לִיכָא חַטָּאת כָּלֵל מ"מ קַס"ד
דְהַתְּנָא נִקֵּט עֵיקַר חִיּוּבָא דְשִׁינָה בְּהוֹ וְשַׁבַּת עֵיקַר חִיּוּבָא דִּידְנִי הָוִי חַטָּאת וְהַתּוֹס' בַּד"ה
וְהָאֵמֵר הַקְּשׁוֹ דְמַאי פְּרִיף דְלָמָּא חֲזִיב ב' דְקָאֵמֵר הֵינֵנו ב' מְלַקּוֹת וְתִרְצֹו דְאַפִּי' מֵאֵן דְאִית
לִי כּוֹלֵל מ"מ בְּקַל עַל חֲמוֹר כ"ע מוֹדִים דְלֹא חַל בְּכוֹלֵל וְכֵן כְּתַבּוּ הַתּוֹס' בְּשַׁבּוּעוֹת דַּף

כ"ד בד"ה מיגו בשם ר"ת ולכאורה צ"ע דהא התוס' בעצמם שם הקשו מהא דאמרין
בכמה דוכתי התורה אמרה יבא איסור גבלה ויחול על איסור חלב ונהרי גבלה על חלב
הוי קל על חמור ואפ"ה חל בכולל ותימצו דאיפא חומר בגבלה משא"כ בחלב דגבלה
לא הותרה מכללה אצל חיה ועוד דמטמאה הרי דאם יש איזה חומר באיסור השני מה
שאינו בראשון אע"ג דיש ג"כ חומרות באיסור ראשון שאינו בשני מ"מ שוב לא הוי קל
על חמור רק שוין הם ולמאן דאית ליה פולל חל בכה"ג וא"כ מאי פריה הא שפיר חל
שבת על זרות לר' יוסי דהא איפא חומר בשבת שאין בזרות דמומר לחלל שבת בפרהסיא
הוי מומר לכה"ת ושחיטתו גבלה משא"כ בזרות דנדאי אין לומר דמחלל שבת לא נעשה
מומר רק אם מחלל בדבר שזדונו פרת אבל לא במחלל באסורי לאונון שבה ומש"ה לר"י
דס"ל הבערה ללא יצאת לא נעשה מומר ע"י הבערה זה אינו דהא פל הפוסקים סתמו
דבריהם ומשמע דגם בלאו דמחמר הוי ג"כ מומר וכן בחולין דף ה' תניא סתמא דמחלל
שבת בפרהסיא הוי מומר ונהרי גם איסור לאונון הוי בכלל מחלל שבת וכן מבואר
בתבואות שור דכל העושה דבר האסור מדאורייתא הוי שחיטתו גבלה וא"כ הא שפיר
חל שבת על זרות ואפ"ל לר' יוסי ולכאורה נראה מוכרח מזה לומר דהא דקיי"ל דמחלל
שבת הוי מומר לכל התורה כולה אינו משום עבירה דשבת דע"י דעבר על איסור שבת
עשתה התורה אותו כעו"ג לכל דבר שצריך ישראל דוקא דהא עונש זה לא מצינו בתורה
להדי' רק הוי בירור דחכמים ירדו לסוף דעתן של בני האדם דכיון דנתפסק לחלל שבתות
בפרהסיא בנדאי הוי בלבו מומר לכה"ת כולה והחילול שבת הוי רק בירור אצלנו דהוא
מומר ולא משום עבירה דשבת הוא דהוי מומר ועי' בחולין דף ה' שפתב רש"י הטעם
דשבת דומה לע"ג בזה משום דשבת הוי אות על הבריאה וא"כ הכופר בה כופר בבריאה
אשר עלי' יסובו רובי המצות וא"כ ניחא הא דפריה ביבמות היאך חל על זרות דזה לא
חשוב פלל חומר בשבת מבזרות כיון דלא משום עבירה דשבת הוא רק דנתברר לנו
דבאמת הוי מומר לכה"ת וא"כ הו דמומר לחלל יוה"כ הרי לכאורה תלוי בזה דאם
נאמר דזה הוי משום עבירה דשבת עשתה התורה אותו כעו"ג שפיר י"ל דגם ביוה"כ
הוי כן כיון דלכל הדברים נלמד יוה"כ משבת אבל כיון דהוי רק בירור ולא משום חומר
שבת א"כ מנ"ל לעשות גם יוה"כ כן דע"ז הא לא שייך לימוד פלל וכיון דלא מצינו
בגמרא כן רק בשבת א"כ מנ"ל להשוות יוה"כ לשבת בזה אמנם ראיה זו אינו רק לפי
התוס' אבל לשטיטת רש"י דמפרש דהא דפריה וקאר"י הבערה ללא יצאת הוא משום
דס"ד דהתנא קאי על עיקר חיובא דשבת דהוי בחטאת אבל לענין מלקות שפיר הוי ניחא
לי' הא דחל הא ליכא ראיה לדברינו ושפיר י"ל כפשיטה דמשום עבירה דשבת הוא
דנעשה כעו"ג והוי גם ביוה"כ כן דאין לומר דגם לרש"י נדקדק כן מתירוצא של רב
אשי דקאמר שם ביבמות מידי חטאות קתני או לאני קתני אלא איסורי בעלמא למאי נ"מ
לקוברו בין רשעים גמורים ונהרי על רב אשי תיקשה כיון דלא מוקי לי' על עיקר חיובא
א"כ אמאי לא ניחא לי' לפרש על מלקות ומוכרח ע"כ הטעם משום דהוי קל על חמור
ולא חל לענין מלקות ושוב מוכרח דהוי רק בירור דזה אינו דהא י"ל דבא לתרץ הו
ברייתא דר' יוסי דלהוי ניחא גם אליבא דר' יוחנן דקאמר ביבמות דף ל"ב דר' יוסי לא
ס"ל פלל איסור חל על איסור באיסור פולל ומש"ה אמר דאיסורי קחשיב וניחא גם
לדידיה ואם כן לרש"י אין ראיה לזה אבל להתוס' מוכרח ע"כ כמש"כ ועי' בחידושי

ריטב"א ושהביא ד"ש גורסים בתירוצא של רב אשי מידי חטאות קתני אלא לאני או איסורי קתני ולהך גירסא מתרין ר"א דלענין מלקות הוא דחל ואין להוכיח מגירסא זו ההיפוך מסבך תנו דהיאך חל הא הוי קל על חמור אלא על פרוק דסבירא ליה ד"ש חומר בשבת הא דהוי מומר לכל התורה וס"ל ע"כ דהוי משום עבירה דשבת דזה אינו דהא י"ל לפי גירסא זו דהטעם דחל כמש"כ הריטב"א דס"ל דשם שבת חשיבא ג"כ חמור משום ד"ש בה מלאכות שחייב עליהן סקילה וגם דהא י"ל דלגירסא זו לא ס"ל הך פללא שפתיבו התוס' דכ"ע מודים דכולל לא חל בקל על חמור וס"ל דאיפא מ"ד דס"ל כולל גם בקל על חמור דהרי עיקר הוכחת של התוס' להאי פללא הוא מהא דפריה פאן וקאר"י הבער' ללא יצאת ולפירש"י דפריה משום דס"ד דחטאת הוא דמחייב ליה הא שוב ליפא ראיה פלל לזה ושפיר משני ר"א דחל לענין מלקות הן אמת ראיתי בחידושי ריטב"א הביא עוד סמוכין לסברא זו של התוס' דקל על חמור לא חל ונ"ל מידי חטאות קתני או לאני קתני ואמאי ק"ל לר"א דלא לתני לאני כו' ונ"ל דאיהו סבר כו' דהוי ליה איסור זרות חמור שהוא במיתה והבערה ליפא אלא איסור לאו ואין איסור חל על איסור חמור אלא בקדשים פדאיתא בכריתות ד' כ"ג ובקידושים פ' בתרא ושוב הביא להגירסא השנייה דר"א משני לאני קתני וכ' ולהאי פירושא אע"ג דבעלמא אין איסור קל על איסור חמור שאני הכא פיון ד"ש שם שבת בדבר זה חמור חשיב ליה הרי דהביא עוד ב' סוגיות דמבואר דקל על חמור לא חייילא אמנם לא זכיתי להבין ראיותיו דבקידושים דף ע"ז איתא דכה"ג שפא על אחותו אלמנה אינו חייב משום אלמנה ואמר שם דאתי' גם פרבון דפליגי על ר"ש וס"ל דאיסור חל על איסור ה"מ בחמור על קל אכל קל על חמור לא ומפאן הא אין ראיה לזה דהרי אלמנה על אחותו הוי מוסף ולא כולל וכמש"כ התוס' שם בקידושים ד"ה פרט דניחוסף בה איסור לגבי פהו משום מלחמה וכן כתבו התוס' בכריתות דף כ"ג בד"ה ומי וכן פתבהריטב"א בעצמו בחידושי קידושים שם וא"כ ס"ל להני רבנן דגם במוסף אינו חל בקל על חמור ונהרי בזה ודאי לאו כ"ע מודים ואיפא תנאי להדיא דס"ל דמוסף חל גם בקל על חמור וכמש"כ התוס' ביבמות דף ל"ג דר' יוסי הא ס"ל מוסף חל גם בקל על חמור והוכיחו זה מסוגיות מפורשות בכריתות ובסנהדרין יעו"ש וא"כ הא אין להוכיח פלל מהך דקידושים דכ"ע מודים דכולל לא חל בקל על חמור פיון דבע"כ חולק ר' יוסי על הך רבנן דבקידושים וא"כ הא י"ל דכולל ומוסף חד דינא להו ומאן דס"ל דמוסף חל גם בקל על חמור ה"ה דס"ל דגם כולל חל גם על חמור והיותר תמוה לי לשון הריטב"א בקידושים שם שכ' על הא דאמרינן דבקל על חמור לא חל ונ"ל והא דאמרי' ביבמות דף ל"ג לר"י דס"ל הבערה ללא יצאת מ"מ חל שבת על זרות [פי' קושיותו הוי להגירסא אלא לאני קתני] פיון דאיסורא משום שבת שם שבת אחד הוא וקשוב חמור הרי דרוצה להשוות דעת ר' יוסי להני רבנן דבקידושים ונהרי ס"ל להגמ' דר' יוסי חולק על הני רבנן דהא ס"ל להגמ' דלר"י חל מוסף גם בקל על חמור וכמו שהוכיחו התוס' ביבמות וגם מה שהביא הריטב"א מכריתות נדחה בזה דשם דף כ"ג אמרינן דקדשים שאני מחולין דהא רבי ס"ל איסור חל על איסור וה"מ בחמור על קל אכל קל על חמור לא ובקדשים שמענין לי דאמר אהע"א אפי' בקל על חמור דהא מעילה הוי קל דהוי במיתה וחל על חלב דתנא רבי אומר כל חלב לה' לרבות אימורי קדשים קלים למעילה ומפאן אין ראיה דאפשר ס"ל לרבי דגם מוסף לא חל קל

על חמור וקרפון דקידושין ובפרט לשיטת רש"י בחולין דף ק"א ובכמה דוכתי דאיסור הנאה הוי מוסיף ואם פן פשנזרק הדם הא ניתוסף בהאימורים גם איסור הנאה דהרי קודם הוריקה ליפא בקדשים קלים לא מלקות ולא מיתה אם נהנה מהם דהא אימעוט ממעילה ופשנזרק הדם ניתוסף באימורים חיוב על ההנאה דידהו וא"כ הוי מוסיף על חלב לגבי אכילה ומדדייק הגמרא מהא דלרבי חל מעילה על חלב דע"כ קדשים שאני מחולין הא מוכרח דרבי ס"ל דבחולין כה"ג לא הנה חל דס"ל דגם במוסיף לא חל קל על חמור וא"כ אין מפאן ראיה דבכולל כ"ע מודים דאפשר דהני תנאי דפליגי עליה דרבי במוסיף ס"ל דגם בכולל חל כה"ג ועוד דהא אפילו אם נאמר דמעילה על חלב לא הוי רק פולל ולא מוסיף וכסברת התוס' בחולין דף ק"א דהנאה לא מקרי מוסיף מ"מ הרי ע"כ כמה תנאי חולקים על רבי בזה דהא ודאי אע"ג דחלב דהוי בכרת חמור ממעילה דהוי במיתה מ"מ הא מצינו גם להיפוך כמה חנומרות במעילה יותר מבחלב דהא חייב במעילה גם על הנאה גרידא בלא אכילה משא"כ בחלב ועוד כמה חנומרות וכמו דאיתא במס' פרייתות דף ט"ו דשאל ר"ע באוכל נותר מה' זבחים בהעלם אחד מהו חייב א' על פולל או חייב על כל א' וא' ופשט לי' ר' יהושע מהא דאוכל מזבח א' בה' תמחויין דחייב על כל א' משום מעילה ודחי לי' ר"ע אם אמרת במעילה שפן עשה בו מאכיל פאוכל ואת המהנה פנהנה צירף את המעילה לזמן מרובה תאמר בנותר שאין בו א' מקל אלו הרי דיש חומר במעילה משא"כ בנותר ואע"ג דהוי בכרת ומוכח דס"ל לרבי דאפילו בכה"ג לא חל בחולין אע"ג דבאיסור השני יש חומר שאין בראשון פינון דאיכא גם חומר בראשון שאין בשני שוב לא חל בחולין רק במוקדשין וסבירא ליה לרבי ע"כ כריה"ג דס"ל בחולין דף ק"א דגם בשוין לא חל בכולל דקאמר שם דבנטמא בשר, ואח"כ נטמא הגוף לא חל טומאת הגוף דהוי בכרת על טומאת בשר דהוי רק בלאו משום דאיכא חומר בטומאת בשר דאין לו טהרה במקנה משא"כ בטומאת הגוף ונהרי בזה הא ודאי דכמה תנאים חולקים על רבי דהא ר' מאיר סבירא ליה במסכתא יבמות דף ל"ד דאיסור אחות אשה חל על אשת איש בכולל דשארי אחיות אע"ג דאחות אשה הוי בכרת ואשת איש בחנק וכתבו התוס' ביבמות דף ל"ג הטעם משום דיש חומר גם באחות אשה דאין לה היתר בחיי אוסרה וגם הא דנבלה חל על חלב הא כתבו התוס' משום דנבלה יש לה חומר דמטמאה ונהי תנאי ע"כ ס"ל דלא כרבי וס"ל דאמרי' פולל גם בשוין וא"כ הא י"ל דלדידהו גם בקל על חמור חל ונפיר משני רב אשי דר' יוסי מחייב ב' לאונן ומדע דהא גם לפי תירוצו של הריטב"א דתירץ דמש"ה חל משום דשם שבת חשוב חומר ע"כ ג"כ חולק ר' יוסי על רבי דהרי גם אם נאמר דשם שבת חשוב חומר גם בהקטרה משום דיש בשבת מלאכות שחייב עליהן סקילה מ"מ הא לא חשיבא חומר משום זה ונהי רק שוין דהרי בהבערה עצמה נמצא בזרות יותר חומר דהוי במיתה משא"כ בהבערה לר' יוסי וא"כ אע"ג דנצרך החומר דשם שבת של שארי מלאכות אפ"ה הא לא עדיף מאם הי' בהבערה עצמה איזה חומר מבזרות מ"מ פינון דאיכא בזרות חומר מבהבערה הא שוב דומה ממש להא דטומאת הגוף וטומאת בשר דלא חל לריה"ג ולרפנן דקידושין ולרבי דכריתות ולא דמי להא דאיתא בקידושין דף ע"ז דאמרינן דאיסור זונה חל על חללה משום דשם זנות פוסל בישראל וכל לכ"ע דשאני שם דבלא"ה הוי זונה וחללה שוין ממש ומש"ה ע"י חומר זה דשם זונה הוי חומר ונפיר חל אבל הבערה על זרות לר' יוסי

הוּי רק שוּוין גַם לתי' של הריטב"א וילהוּ גִירסא ע"כ חולק ר"י על רבי ושפיר י"ל דלְהוּ גִירסא ס"ל לרב אשִי אֶלְיָבָא דר' יוסי דגַם בְּקַל על חמור חל וְאֶפְי' בְּכוֹלֵל וְאִין זֶה דוֹחַק פְּלֵל לומר פֶּן דְּהָא בלא"ה מְצִינוּ חולקים על הוּ פְּלֵלָא שְׁפָתְבוּ הַתּוֹס' דְּבְכוֹלֵל כ"ע מוֹדִים דְּלֹא חל קל על חמור דְּהָא בְּכָרִיתוֹת דָּף י"ד תַּנּוּ הַבָּא על בַּת בַּתוּ חֲזִיב עלי' מִשּׁוּם בַּת בַּתוּ וְכִלְתוּ וְאִשְׁתּוּ אֶחָיו וְאִשְׁתּוּ אֶחָי אָבִיו וְאִשְׁתּוּ אִישׁ וְנָדָה וְהִקְשׁוּ הַתּוֹס' בד"ה וְאִחּוֹת דְּאִמָּי לֹא חֲזִיב נְמִי אִחּוֹת אִשְׁתּוּ וְכַגּוֹן שְׁנַשְׂא אִחּוֹתָהּ שֶׁל בַּת בַּתוּ שְׂיִשׁ לָהּ מֵאָבִי וְחַל בְּכוֹלֵל מִיָּגוּ דְּמִיתְסַר בְּשַׁאֲרֵי אִחּוֹת וְתִרְצוּ דְּהַתַּנָּא לֹא נִחִית לְמַתְנֵי בְּמַתְנִיתִין רַק אִיסוּר מוֹסִיף וְלָמָּה דְּחָקוּ בְּזֵה נִהְרִי אִחּוֹת אִשְׁתּוּ הוּי בְּכָרַת וַיִּשׁ לָהּ הִיתָר פְּשַׁתְמוֹת אִשְׁתּוּ וּבַת בַּתוּ הוּי בְּשַׁרְיָפָה וְאִין לָהּ הִיתָר לְעוֹלָם וְכֵה"ג הָא כ"ע מוֹדִים דְּלֹא חל בְּכוֹלֵל וּמְוַכְרַח דְּהַתּוֹס' דְּכָרִיתוֹת לֹא ס"ל פְּלֵל הוּ פְּלֵלָא וְכוּן נֶאֱמַר לְהַגְוֹרְסִים בִּיבְמוֹת אֶלָּא לְאוּי קַתְנֵי וְנִהְדַּר לְדִידוֹן דְּלִגְוֹרְסָא זֶה אִין רֵאִי פְּלֵל לַב' הַסְּבָרוֹת אֶבְל מְדַבְּרֵי הַתּוֹס' דִּיבְמוֹת שְׁפִירְשׁוּ דְּהָא דְּפָרִיף וְהָאֵר"י הַבְּעָרָה לְלֹא יִצְאָת הוּא מִשּׁוּם דַּס"ל לְהַגְמַר' דַּכֵּה"ג לַכ"ע לֹא חל בַּע"כ מְוַכְרַח דְּהָא דְּהוּי מוּמַר לַכֵּה"ת הוּי רַק בְּיִרוּר וְלֹא מִשּׁוּם חוּמְרָא דְּעֵבְרָה שֶׁל שַׁבַּת עֲצָמוּ וְכוּן מוּכַח דַּס"ל לְהַרִיטְב"א דְּדַחַק בִּיבְמוֹת וּבְקִידוּשִׁין לְתַרְזַן הַגִּירְסָא הַשְּׁנִי' מִשּׁוּם דְּשֵׁם שַׁבַּת חָשׁוּב חוּמְרָא וְאִמָּי לֹא נִיחָא לִי בְּפִשְׁטוּת מִשּׁוּם חוּמְרָא זֶה דְּהוּי מוּמַר לַכֵּה"ת וּמְוַכְרַח דַּס"ל ג"כ דְּהוּי רַק בְּיִרוּר וּלְדִידוּהוּ אִין לָנוּ לְלַמּוּד יוּה"כ מִשַּׁבַּת פְּלֵל לְעִנְיָן זֶה וְגַם מְדַבְּרֵי רַש"י בְּחֻלְיִין דָּף ה' שֶׁהִבְאֵנוּ לְעִיל שְׁכ' שֵׁם וְנ"ל הָאִי תַּנָּא חֲמִירָא לִי שַׁבַּת כַּע"ג דְּהַעוּבָד ע"ג כּוֹפֵר בַּהֲקַב"ה וְהַמְחַלֵּל שַׁבַּת כּוֹפֵר בְּמַעֲשָׂיו וּמַעֲיִד שֶׁקָּר שֶׁלֹּא שַׁבַּת הַקַּב"ה בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וּלְפִי מַה שֶׁהִסְבִּיר וְדָאִי דְּלֹא שְׂיִיף פֶּן בִּיּוּה"כ וַס"ל דְּלֹא הוּי מוּמַר לַכֵּה"ת אֶבְל דַּעַת הַטּוֹר אַה"ע שֶׁהִבְאֵנוּ בְּרֵאשִׁית דְּבְרִינוּ מוּכַח דַּס"ל דְּגַם יוּה"כ הוּי פְּשַׁת בְּזֵה וְגַם נִרְאֵה עוֹד לְהוֹכִיחַ מְדַבְּרֵי הַפּוֹסְקִים דְּלֹא כַּמִּש"כ דְּהַנָּה בְּחֻלְיִין דָּף י"ד דְּתַנּוּ הַשּׁוֹחֵט בְּשַׁבַּת וּבִיּוּה"כ אַע"פ שְׁמַתְחִיב בְּנַפְשׁוֹ שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה וְכַתְבוּ הַתּוֹס' דְּאֶפְי' בְּשַׁחַט בְּפִרְהֶסְי' וּבְמִזִּיד מ"מ לֹא הוּי שְׁחִיטַת מוּמַר דְּבַפְעַם א' לֹא נַעֲשֵׂה מוּמַר דַּס"ל לְהַתּוֹס' דְּצָרִיף שְׂיִיף' מוֹחֲזַק לְחַלֵּל שַׁבַּת וְהַרְבֵּה פּוֹסְקִים חִלְקוּ עַל זֶה וַס"ל דְּגַם בַּפְעַם אֶחָד שְׁחִילֵל בְּפִרְהֶסְי' הוּי מוּמַר מִכָּאֵן וְאִילָף ס"ל דְּבֵאוֹתוֹ פְּעַם שְׁנַעֲשֵׂה בּוֹ מוּמַר שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה פִּינוֹן דְּלֹא הוּי מוּמַר עַד שְׂיִגְמֹר שְׁחִיטָתוֹ וְהָר"ן דָּחַה זֶה דְּבַתְחִילַת הַשְּׁחִיטָה הָא הוּי מוּמַר וְכִי קָגְמַר בְּפִסּוּל גָּמַר וְכוּן כְּתַב בְּחִידוּשֵׁי הָר"ן בְּחֻלְיִין דָּף י"ד וְכ' שֵׁם הָר"ן דִּישׁ דוֹחִין וְאוּמְרִים דְּהָרִי בַּתְחִילַת שְׁחִיטָה הוּי מְקַלְקֵל וְלֹא נַעֲשֵׂה מוּמַר עַד גָּמַר הַשְּׁחִיטָה דְּהוּי מְתַקֵּן [וְעֵינִי] בְּסִפּוּר דְּרוּשׁ וְחִידוּשׁ בְּמַעֲרֻכּוֹתָיו בְּמָה שֶׁחָקַר אִי הוּי מְקַלְקֵל עַל מְנַת לְתַקֵּן אוֹ לֹא נִהְרִי אִם נֹאמַר כְּמוֹ שְׁפָתְבָנוּ דְּלֹא מְחַמַּת עֲצָמִיּוֹת הַעֵבְרָה שֶׁל חִילּוּל שַׁבַּת הוּי מוּמַר רַק פִּינוֹן דְּחִילֵל שַׁבַּת הוּי בְּיִרוּר שֶׁהוּא כּוֹפֵר בְּכֹל הַתּוֹרָה וְא"כ הָא גַם לְעֵבְרָה שֶׁל שַׁבַּת אִין אָנוּ צָרִיכִין וְגַם עַל עֵבְרָה שֶׁל שַׁבַּת מְהִנֵּי רַק בְּיִרוּר גְּרִידָא וּמִיד שְׁעֵשֶׂה מַעֲשֵׂה בְּחִילּוּל שַׁבַּת בְּפִרְהֶסְי' עַד שְׁנוּכַל לומר שְׁבוּדָאִי יְחַלֵּל שַׁבַּת וַיְגַמֵּר מַעֲשָׂיו בְּאִיסוּר דְּאוּרִיָּתָא הוּי מוּמַר לַכֵּה"ת וְא"כ מִיד שֶׁהַתְחִיל לְשַׁחֵט בְּשַׁבַּת וְחַבַּל בְּהַבְהֵמָה אַע"ג דְּעִידִין הוּי מְקַלְקֵל מ"מ הָרִי אָנוּ סְהַדֵּי שְׂיִגְמֹר מַעֲשָׂיו וְתַדַּע דְּהָרִי בְּהַתְרוּ בּוֹ אֶלְתְּשַׁחוּט בְּשַׁבַּת וְהַתְחִיל לְשַׁחֵט תוּף כְּדִי דִּיבּוּר שֶׁל הַהַתְרָאָה אֶפְי' שַׁחַט בְּסִפִּין רַעָה פֶּל הַיּוֹם הָרִי נִהְרַג ע"י אוֹתוֹ הַתְרָאָה שֶׁהִי בַּתְחִילַת הַשְּׁחִיטָה וְלֹא אֶמְרִינוּ דְּהוּי הַתְרָאָת סִפּוּק שְׂמָא יַעֲזוּב מְלֹאכְתּוֹ וְלֹא יְגַמֵּר הַשְּׁחִיטָה וַיְהִי' רַק מְקַלְקֵל וְהַטַּעַם דְּאָנוּ סְהַדֵּי שְׂיִגְמֹר

כִּינּוּן שֶׁהַתְּחִיל מִסִּתְמָא יִגְמֹר בְּנֹדָא יְהוּי חֲזָקָה גְמוּרָה עַד שֶׁהוֹרְגִין אוֹתוֹ עַל יְדֵי זֶה [וְהָא דְאִינוּ נִסְקָל אִם רָאוּ הַעֲדִים רַק הַתְּחִלַּת הַשְּׁחִיטָה וְלֹא רָאוּ שְׁגֹמֵר אַע"ג דְּאִנּוּ סְהָדֵי שְׁיִגְמֹר נִרְאָה הַטַּעַם דְּעַל הַגְּמֵר הָא הָוֵי רַק עֲדוּת יְדִיעָה בְּלֹא רֵאִי דְלֹא מְהֵנִי בְּדִינֵי נַפְשׁוֹת] וְעַדִּיפָא מִזֶּה פְתֻבוּ הַתּוֹס' בְּחֻלְיִן דְּף ל"ט דְּשׁוֹחֵט אֶת הַבְּהֵמָה ע"מ לְזַרוּק דְּמָה לַע"ג דְּנִהְרָג וְכִתְבוּ דְאִין לְתַמּוּהָ הֵיאָף נִהְרָג דְלִמָּא מִיְמָלְךָ וְלֹא עֶבֶד דְּהִכָּא וְדָאֵי לֹא מִיְמָלְךָ כִּינּוּן דְּעֵשָׂה מַעֲשֵׂה הַשְּׁחִיטָה ע"מ לְזַרוּק וְא"כ כ"ש הִכָּא בְּשְׁחִיטָה עֲצָמָה דְמֵיזָד שֶׁהַתְּחִיל בָּהּ לְחַפּוֹל בְּפִרְהָסֵי הָוֵי בְּרִירוֹר גְמוּר שְׁיִגְמֹר וְהָוֵי שׁוּב בְּרִירוֹר דְּהוּא מוּמְר לְכַה"ת נִהְרֵי נִתְיַשְׁבוּ דְבָרֵי הַיֵּשׁ דּוֹחִין שְׁפַתְב הֲר"ן דְּנִמְצָא דְגִמֵר הַשְּׁחִיטָה הָוֵי בְּפִסּוּל וְא"כ לְהַמְכָּשִׁירֵין וְלִפִּי מַה שֶׁהַסְּבִיר הֲר"ן דְּבָרֵיהֶם דְּהָוֵי מְקַלְקַל בְּהַתְּחִלָּה הָא מְוַכְרַח ע"כ דַּס"ל דְלֹא הָוֵי בְּרִירוֹר רַק מִשׁוּם עֲצָמִיּוֹת הַעֲבִיבָה שֶׁל אִיסּוּר שְׁפַת עֲשֵׂתָה הַתּוֹר' אוֹתוֹ כַּע"ג וְלִדְיָדָהּ הָא וְדָאֵי מְוַכְרַח דְּגַם בִּיּוֹה"כ הָוֵי פֶּן וְגַם לְהַסּוּבְרִים דְּגַם שְׁחִיטָה רֵאשׁוּנָה בְּשַׁבַּת אִיסּוּרָה מִשׁוּם דְּבִהַתְּחִלָּה נַעֲשֵׂה מוּמְר הָא ג"כ מוּכַח דַּס"ל דְּגַם בִּיּוֹה"כ הָוֵי מוּמְר דְּהָרֵי בְּחֻלְיִן דְּף י"ד דְּתַנּוּ הַשְּׁוֹחֵט בְּשַׁבַּת וּבִיּוֹה"כ אַע"פ שְׁמַתְחִיב בְּנַפְשׁוֹ שְׁחִיטְתוֹ כְּשִׁירָה וְקִאֲמַר שֶׁם רַב דְּאִיסּוּרָה בְּאַכִּילָה לְיוֹמָא וּפְרַש"י מִשׁוּם דְּנִקֵּט דּוּמְיָא דִּיּוֹה"כ דְּאִיסּוּר לְיוֹמָא וְהָרֵי אֶפְתִּי קִשָּׂה דְּהָא לֹא הָוֵי דּוּמְיָא דִּיּוֹה"כ דְּבִיּוֹה"כ הָא גַם בְּשׁוֹחֵט בְּמִזִּיד בְּפִרְהָסֵיָא ג"כ מְוַתַּר לְמוֹצָאֵי יוֹה"כ וּבְשַׁבַּת הָא בְּמִזִּיד בְּפִרְהָסֵיָא אִיסּוּרָה וּמְוַכְרַח דַּס"ל דְּגַם בִּיּוֹה"כ הָוֵי מוּמְר וְאִיסּוּר וְעוֹד נִרְאָה רֵאָה מְהָא דַּב"ק דְּף ע"א דְּפָרִיף עַל הָא דְּתַנּוּ גְגַב וְטַבַּח בִּיּוֹה"כ חֲזִיב הָא אִינוּ לּוֹקָה וּמְשַׁלֵּם וּמְשַׁנֵּי הָא מִנֵּי ר"מ הֵיאָ דְאֲמַר לּוֹקָה וּמְשַׁלֵּם וּפְרִיף אִי ר"מ אֶפְלֵ טַבַּח בְּשַׁבַּת נְמִי וְכ"ת לּוֹקָה וּמְשַׁלֵּם אִית לִי מֵת וּמְשַׁלֵּם ל"ל וְהַתְּנִיָּא גְנַב וְטַבַּח בְּשַׁבַּת כּו' מְשַׁלֵּם ד' וְה' דַּר"מ וְחֻכְמִים פּוֹטְרִין וּמְשַׁנֵּי דְּבַרִּיתָא אִיִּירֵי בְּטוֹבַח עַל יְדֵי אַחַר וּלְעוֹלָם מֵת וּמְשַׁלֵּם ל"ל וְיֵמֵי פְרִיף וְהָרֵי לְהַסּוּבְרִים דְּגַם שְׁחִיטָה רֵאשׁוּנָה אִיסּוּרָה אִיִּירֵי הַבְּרִיתָא ע"כ בְּשַׁחֵט בְּצִינְעָא דְּבַפְרְהָסֵיָא וּבְמִזִּיד הָא הָוֵי שְׁחִיטַת מוּמְר דְּלַכ"ע פְּטוּר דְּהָוֵי כְּנַחֲרֵיהּ וְנִימָא דְּהַמְשַׁנָּה אִיִּירֵי בְּשׁוֹחֵט בְּפִרְהָסֵיָא וּמַש"ה פְּטוּר גַּם לַר"מ וּלְעוֹלָם אִית לִי גַם מֵת וּמְשַׁלֵּם [וְהָאֲחֻרוּנִים בְּפִלְפוּלָם הִקְשׁוּ כַּעֲזֵין קוֹשְׁלֵי זוּ וְזוֹחֵק לּוֹמֵר דְּהֵם ס"ל כַּפְרַש"י בְּעִירוּבֵין דְּף ס"ט שֶׁהֵבִיא הַכּו"פ בְּסִי י"א דְּסִבֵּר דְּלַר"מ מוּמְר לְחַלֵּל שַׁבַּת לֹא הָוֵי מוּמְר לְכַה"ת וְכִינּוּן דְּהָוֵי מְשַׁנָּה אֶתְיָא ע"כ כַּר"מ דְּלַרְבֵּנּוּ הָא אִינוּ לּוֹקָה וּמְשַׁלֵּם מַש"ה לֹא מְשַׁנֵּי פֶּן וְעוֹד דְּהָא הָוֵי מְצִי לְאוּקְמָא הַמְשַׁנָּה בְּטוֹבַח ע"י אַחַר וּלְעוֹלָם הָוֵי כְּרַבֵּנּוּ וּבְשַׁבַּת פְּטוּר מִשׁוּם דְּהָוֵי שְׁחִיטַת מוּמְר אֲבָל כִּינּוּן דְּנִתְבָּאָר דְּלִדְיָדָהּ מְוַכְרַח גַּם בִּיּוֹה"כ הָוֵי מוּמְר נִיחָא דַּא"א לְתַרְזַן פֶּן דַּא"כ אֲמַאי חֲזִיב בִּיּוֹה"כ וּבְזֶה י"ל דְּהַרְמָב"ם לְשִׁיטְתוֹ שֶׁכ' בְּפִירוּשׁ הַמְשַׁנֵּיּוֹת דְּבְמִזִּיד שְׁחִיטְתוֹ אִיסּוּרָה וּמַש"ה כ' דְּכּוֹתֵב גַּט בִּיּוֹה"כ הָוֵי הַגַּט בְּטַל הֵבִיאוּ הַב"י בַּא"ה ע"ס ק"כ ג' וְאִין מְקוּם לּוֹמֵר דְּבִיּוֹה"כ לֹא הָוֵי מוּמְר רַק אִם נֹאמֵר כַּמַּש"כ הַתּוֹס' דְּגַם בְּשַׁבַּת צְרִיף לְהִיּוֹת מְוַחֲזָק בְּזֶה דְּוָקָא וְהָרֵי לְדִינָא קִי"ל כְּפִתּוּלֵי דְּהָר"ן כְּמַבְאָר בִּי"ד ס' ב' בְּש"ף ס"ק י"ז דְּקִי"ל דְּבַפְעַם א' נַעֲשֵׂה מוּמְר וּמ"מ שְׁחִיטָה הֵרֵאשׁוּנָה כְּשֶׁרָה וּמְוַכְרַח דְּבִהַתְּחִלָּה לֹא הָוֵי מוּמְר וְע"כ דְּהָוֵי מִתְחַמַּת עֲצָמִיּוֹת חוֹמֵר שַׁבַּת וּמַש"ה גַּם יוֹה"כ הָוֵי פֶּן דְּהַמְחַלֵּל בְּפִרְהָסֵיָא הָוֵי מוּמְר לְכָל הַתּוֹרָה וּמַש"ה כְּתַב הַרְמ"א פֶּן בַּא"ה ע: סִימָן יט יַחְקוֹר בְּדִין בְּיַעוּר חֲמִץ אִם יָכוֹל לְשׁוֹרְפוֹ אוּ דְּוָקָא שְׂאֵרֵי בְּיַעוּרִים וּלְשׁוֹרְפוֹ אִיסּוּר: בְּשׁו"ע אֲנַרְח חַיִּים סִי תַמ"ה סַע"א א' כִּיצַד בְּיַעוּר חֲמִץ שׁוֹרְפוֹ אוּ פּוֹרְרוֹ וְזוֹרָה לְרוּחַ אוּ זוֹרְקוֹ לַיִם ע"י בַּמַּג"א ס"ק א' שֶׁהֵבִיא שְׁנֵי הַגִּיּוֹרְסָאוֹת

גִּירְסָא דִּינָן דְּגִרְסִינָן וּחכ"א אַף מְפָרַר וְזוּרָה לְרוּחַ וּמוּכַח דְּגַם שְׁרַפָּה מוֹתֵר לְחַכְמִים וְזוּהוּ גִּירְסוֹתוֹ שֶׁל הֶרְמֵב"ם וּגִירְסַת הָאֵלֶפֶס וּחכ"א מְפָרַר וְזוּרָה לְרוּחַ וּמִשְׁמַע דְּנֻקָּא מְפָרַר דְּכִינוּן דְּהוּי מֵהִנְקֵבְרִין וְהָא תַנּוּן בְּסוּף תְּמוּרָה דְּהִנְקֵבְרִין לֹא יִשְׁרְפוּ וְעִי' עוּד בַּמַּג"א בְּמָה שְׁדַחַק לִיתָן טַעַם לְגִירְסַת הֶרְמֵב"ם דְּלָמָּה יִהְיֶה מוֹתֵר לְשׁוֹרְפוֹ כִּינוּן דְּהוּי מֵהִנְקֵבְרִין וְאַמְרַתִּי לְהֶאָרִיף קֶצֶת בְּזוּה: [ב] הִנֵּה בְּשֶׁבֶת דָּף כ"ה אָמְרִינָן כְּשֵׁם שְׁמִצּוֹנָה לְשׁוֹרְף אֵת הַקְּדוּשִׁים שְׁנֵטְמָאוּ פֶּה מִצְוָה לְשׁוֹרְף אֵת הַתְּרוּמָה שְׁנֵטְמָאת וְכַתֵּב שֵׁם רַש"י הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּתְרוּמָה דְּמֵיָא לְקוּדְשׁ וְעוּד מִשּׁוּם תְּקֵלָה וְהַתּוֹס' בַּד"ה פֶּה הִקְשׁוּ לְפָרֵש"י דְּהוּי מִשּׁוּם תְּקֵלָה א"כ הָא הוּי לֹא דְנֻקָּא שְׁרִיפָּה וְהוּא הַדִּין דְּמוֹתֵר גַּם שְׁאָרֵי בִיעוּרִין וְכֵן פִּרְש"י לְהִדְיָא בְּפָרַק אֱלוּ עוֹבְרִין וְלֹא נִהִירָא דְּבִסוּף תְּמוּרָה קְחִשִׁיב תְּרוּמָה טְמֵאָה בְּהַדִּי הַנְּשַׁרְפִין וְקַתְנִי שֵׁם הַנְּשַׁרְפִין לֹא יִקְבְּרוּ לְכֹף נִרְאָה דְּדְנֻקָּא שְׁרִיפָּה דְּדְמֵיָא לְקוּדְשׁ וּמִדְּרַבְּנָן א"נ מִדְּאוּרִיִּיתָ' דְּהָא אִיקְרִי קוּדְשׁ ע"כ וְלִכְאוּרָה הִנֵּה נִרְאָה לִישִׁיב קוּשִׁיטַת הַתּוֹס' בְּפִשְׁיטוֹת דְּהָרִי רַש"י בְּסוּף תְּמוּרָה פִּירֵשׁ הַטַּעַם לְהָא דְּתַנּוּן הַנְּשַׁרְפִין לֹא יִקְבְּרוּ מִשּׁוּם דְּלָמָּה מְשַׁכַּח לְהוּ אִינֵשׁ וְאַכַּל לְהוּ הָרִי דַס"ל דְּמָה דְּאַסְרָה הַמְּשַׁנָּה לְקַבּוּר הַנְּשַׁרְפִין לֹא מִשּׁוּם דְּצָרִיף שְׁרַפָּה דְּנֻקָּא רַק מִשּׁוּם תְּקֵלָה וְאִפ"ה אָסוּר לְקוּבְרָה דְּאִיפָּא עַדִּין חֲשַׁשׁ תְּקֵלָה וְהָא דְּהִבִּיאוּ הַתּוֹס' בְּשֵׁם רַש"י בְּפִסְחִים שְׁכַתֵּב דְּלֹא דְּנֻקָּא שְׁרִיפָּה וְגַם שְׁאָרֵי בִיעוּרִים מוֹתֵר בְּתְרוּמָה עִי' בְּפִסְחִים דָּף מ"ו בְּמִשְׁנֵה דְּמִבּוֹאָר שֵׁם בְּרַש"י דְּגַם לְהֶאָכִיל לְכַלְבוֹ מוֹתֵר וְזוּה נִיחָא דְּשׁוּב לִיפָּא תְּקֵלָה אַבְל לְקוּבְרוֹ שְׁפִיר אָסוּר.

וּבְאַמַּת דְּלוּלֵי זֶה דְּבָרֵי רַש"י דְּסוּף תְּמוּרָה תְּמוּהִין מְאֹד וְכִמוֹ שְׁרַאֲיִתִּי בְּשׁו"ת הַגָּאוֹן ר' עֲקִיבָא אֵיגֵר זְלִלָה"ה בַּסִּי' קפ"ח שְׁהִבִּיא דְּבָרֵי רַש"י הִלְלוּ וּנְשָׂאָר בַּצַּע"ג דְּלָמָּה פְּתַב רַש"י הַטַּעַם דְּלֹא יִקְבְּרוּ מִשּׁוּם חֲשַׁשׁ תְּקֵלָה וְהָרִי בְּכָל הַנְּשַׁרְפִין אִיפָּא קְרָאִי דְּבַעֲיָנָן בְּהוּ דְּנֻקָּא שְׁרַפָּה וּשְׁאָרֵי בִיעוּרִים אָסוּר בְּהוּ וְאַפ"י הִנֵּי דְּלִיפָּא בְּהוּ חֲשַׁשׁ תְּקֵלָה וְכַגוֹן מְפָרַר וְזוּרָה לְרוּחַ יַעו"ש וּבְאַמַּת נִיחָא דְּרַש"י אֲזַל בְּזוּה לְשִׁיטָתוֹ דְּכַתֵּב בְּשֶׁבֶת דְּעִיקָר הָא דְּצָרִיף לְבַעַר תְּרוּמָה טְמֵאָה הוּי רַק מִשּׁוּם תְּקֵלָה וְס"ל דְּלִהֶאָכִיל לְכַלְבוֹ מוֹתֵר וְא"כ שֵׁם הָא חֲשִׁיב בְּמִשְׁנֵה גַם תְּרוּמָה וְקַתְנִי לֹא יִקְבְּרוּ וּמוּכַרְח דְּאִיִּסוּר קְבוּרָה הוּי מִשּׁוּם תְּקֵלָה וְס"ל לְרַש"י דְּהַמְּשַׁנָּה לֹא אֵינִירִי פְּלֵל בְּדִין שְׁאָרֵי בִיעוּרִים וְכַגוֹן לְהֶאָכִיל לְכַלְבוֹ וְלֹא אֵינִירִי הַמְּשַׁנָּה רַק בְּדִין קְבוּרָה וְקַתְנִי דְּכָל הַנְּשַׁרְפִין שְׁוִים בְּזוּה דְּלֹא יִקְבְּרוּ דְּגַם בְּהִנֵּי דְּלֹא בַּעֲיָנָן בְּהוּ שְׁרַפָּה מִדְּאוּרִיִּיתָא מ"מ קְבוּרָה אָסוּר מִשּׁוּם תְּקֵלָה אַבְל שְׁאָרֵי בִיעוּרִים אִינוּ דוּמָה בְּכָל הַנְּשַׁרְפִין דְּהִנֵּי דְּהוּי מַה"ת בְּשְׁרַפָּה הוּי שְׁרַפָּה דְּנֻקָּא וְכָל הַבִּיעוּרִים אָסוּר וּבְתְרוּמָה טְמֵאָה מוֹתֵר גַּם שְׁאָרֵי בִיעוּרִים וּבְזוּה לֹא אֵינִירִי הַמְּשַׁנָּה פְּלֵל וּמִינְשִׁיב שִׁיטַת רַש"י: [ג] וְהִנְרָאָה לִישִׁיב דְּבָרֵי הַתּוֹס' דְּשְׁפִיר הוּכִיחוּ דְּמָהָא דְּתַנּוּן לֹא יִקְבְּרוּ מוּכַרְח ע"כ דְּהָא דְּמִצְוָה לְשׁוֹרְף תְּרוּמָה טְמֵאָה אִין הַטַּעַם מִשּׁוּם תְּקֵלָה דַס"ל לְהַתּוֹס' דְּכָל בִּיעוּרִים שְׁבַעוּלָם לְבַד מְשַׁרְפָּה נְכַלְלוּ בְּלִשׁוֹן קְבוּרָה בְּלִשׁוֹן הַמְּשַׁנָּה וְעַל כֵּן לָמָּה דְּלֹא יִקְבְּרוּ וְאַפ"י בְּהִנֵּי בִיעוּרִים דְּלִיפָּא בְּהוּ חֲשַׁשׁ תְּקֵלָה.

וְיִצָּא לְהֵם זֶה דְּבְמִשְׁנֵה שֵׁם קְחִשִׁיב בְּהַדִּי הַנְּשַׁרְפִין גַּם חֲמִץ בְּפִסַּח וְאַמְרִינָן עַל זֶה בְּגִמְרָא חֲמִץ בְּפִסַּח יִשְׁרַף סְתָם לִן תַּנָּא כַר"י דְּאִין בִּיעוּר חֲמִץ אֱלֵא שְׁרַפָּה וְא"כ לְפִי הַגִּירְסָא דְּגִרְסִינָן וּחכ"א אַף מְפָרַר וְזוּרָה לְרוּחַ הָרִי קֶשֶׁה מְאִי קְאָמֵר דְּסְתָם לִן תַּנָּא כַר' יְהוּדָה וְהָא גַם לְחַכְמִים מוֹתֵר לְשׁוֹרְף וּמוּכַרְח לומר דְּמִדְּיִיק לְהַ מְסִיפָּא דְּקַחֲשִׁיב שֵׁם חֲמִץ בְּהַדִּי

הנשָׁרְפִין וְתַנִּי עֲלֶיהָ בְּסִיפָא דְהַנְּשָׁרְפִין לֹא יִקְבְּרוּ וְהוּי ע"כ כר"י דְּבִיעוּר חֲמִיץ אֵינוֹ אֶלָּא בְּשָׂרָה דְּלִרְבֵּנָן הָא מוֹתֵר גַּם לְפָרֵר וְאִם נֹאמֵר כְּמוֹ שֶׁפָּתַבְנוּ לְפָרֵשׁ"י דְּהַמְּשֵׁנָה לֹא אֵינְרִי רַק בְּדִין קְבוּרָה וּמִשׁוּם תְּקֵלָה וּבִישְׂאָרֵי בִיעוּרִים דְּלִיפָא בְּהוּ תְּקֵלָה לֹא אֵינְרִי הַמְּשֵׁנָה כָּלִל וּבִתְרוּמָה טְמֵאָה דְּקַחְשִׁיב שָׁם בְּהַדִּי הַנְּשָׁרְפִין מוֹתֵר גַּם שְׂאָרֵי בִיעוּרִים אֵי לִיפָא בְּהוּ חֲשֵׁשׁ תְּקֵלָה א"כ הָא מְצִי הַמְּשֵׁנָה לְסָבוּר גַּם כְּרַבְּנָן דְּהָא לֹא מְצִינוּ שֶׁהִתִּירוּ רַבְּנָן גְּבִי חֲמִיץ רַק לְפָרֵרוֹ וּלְזֵרוֹת לְרוּחַ אוֹ לְהִטִּיל לַיָּם דְּלִיפָא לְמִיחֵשׁ בְּהוּ מִשׁוּם תְּקֵלָה אֶבֶל לְקוֹבְרוֹ אֲפֹשֶׁר דְּגַם רַבְּנָן מוֹדִים דְּאָסוּר בְּחֲמִיץ אוֹ מִשׁוּם חֲשֵׁשׁ תְּקֵלָה דְּלֵמָּא מִשְׁכַּח לִיהּ אֵינִשׁ וְאֶכִּיל לִיהּ אוֹ מִשׁוּם דְּהַחֲמִיץ שׁוֹהָה בְּקַרְקַע עַד שֶׁנִּרְקַב וְכָל זְמַן שֶׁהוּא בְּעִינְוָה עוֹבֵר עָלָיו עַל בַּל יִמְצָא דְּהָא צָרִיף לְהַשְׁבִּיתוֹ מִן הָעוֹלָם אֶלָּא וְדַאי מוֹכֵרַח דַּס"ל לְהַגְמָרָא דְּכָל בִּיעוּרִים שֶׁהֵם לְבַד מְשָׂרְפָה נִכְלָלוּ בְּלִשׁוֹן קְבוּרָה וְכִי קָתַנִּי דְּהַנְּשָׁרְפִין לֹא יִקְבְּרוּ ה"ה דְּלְפָרֵר וּלְזֵרוֹת לְרוּחַ אָסוּר וּמִש"ה קָאמֵר שְׁפִיר סָתָם לֵן תִּנָּא כר' יְהוּדָה וּמִש"ה הִקְשׁוּ הַתּוֹס' שְׁפִיר דְּהָא תַנִּי שָׁם גַּם תְּרוּמָה טְמֵאָה וּמוֹכַח דְּגַם בּוֹ אָסוּר לְבַד מְשָׂרְפָה וְהִיאִיף כָּתַב רש"י דִּיכּוֹל לְהַאֲכִילוֹ לְכַלְבוֹ אֶבֶל לְשִׁיטַת רש"י נֹאמֵר שֶׁהוּא גּוֹרֵס בְּפִסְחִים וּחֲכָמִים אוֹמְרִים מְפָרֵר וְזוּרָה לְרוּחַ וּלְדִידָהּ אָסוּר לְשׁוֹרְפוֹ מִשׁוּם דְּהַנְּקַבְרִין לֹא יִשְׂרְפוּ וְאֵתִיב דִּיּוֹקָא שֶׁל הַגְּמָרָא שָׁם בְּפִשְׁיטוֹת דְּמִדְּתַנִּי חֲמִיץ בְּהַדִּי הַנְּשָׁרְפִין סָתָם לֵן כר' יְהוּדָה וְשׁוֹב נוֹכַח לומר כְּמִש"כ דְּהַמְּשֵׁנָה לֹא אֵינְרִי רַק בְּדִין קְבוּרָה לְחַוָּדָא אֶבֶל לְפָרֵר וּלְזֵרוֹת אוֹ לְהַאֲכִיל לְכַלְבוֹ מוֹתֵר בְּתְרוּמָה וְנִמְצָא יֵצֵא לָנוּ מִדְּבַרֵינוּ דְּמִקְוֵי תְּהוֹס' דְּשִׁבְתָּ נִרְאָה סָמָךְ דְּהִיוּ גּוֹרְסִים אַף מְפָרֵר אֶבֶל אִם נֹאמֵר כְּפָרֵשׁ"י דְּתְרוּמָה טְמֵאָה מוֹתֵר לְהַאֲכִיל לְכַלְבוֹ מוֹכֵרַח ע"כ מְסוּנָגִיא דְּסוּף תְּמוּרָה דְּהַגִּירָסָא הוּי מְפָרֵר דּוֹקָא: [ד] וְעַתָּה נְדַבֵּר בְּמַחְלֻקַת רש"י וְתוֹס' בְּהַדִּי דְּתְרוּמָה טְמֵאָה וְלְכַאוּרָה נִרְאָה לְהוֹכִיחַ כְּשִׁיטַת רש"י דְּבִתְרוּמָה מוֹתֵר שְׂאָרֵי בִיעוּרִים דְּבִשְׁבַת דָּף כ"ד תַּנּוּ אֵין מְדַלִּיקִין בְּשֶׁמֶן שְׂרָפָה בִּיּו"ט וְקָאמֵר שָׁם בְּגְמָרָא מ"ט לְפִי שְׂאִין שׁוֹרְפִין קְדָשִׁים בִּיּו"ט וְע"ש בְּתוֹס' ד"ה לְפִי שֶׁכָּתְבוּ הַסְּבָרָא לְהָא דְּמִדְּמִינָן תְּרוּמָה לְקְדָשִׁים יְעו"ש וְעכ"פ הָא זֶה חֲזִינוּ לְהַדִּיא בְּגְמָרָא בְּדַאי דְּכִינוּ דְּקְדָשִׁים טְמֵאִים אָסוּר לְשׁוֹרְפֵן בִּיּו"ט מִש"ה גַּם תְּרוּמָה טְמֵאָה אָסוּר לְשׁוֹרְפָה בִּיּו"ט וְא"כ הָא תִּיקְשָׁה לְכַאוּרָה דְּהָא קְדָשִׁים אֵינוֹ נְשָׂרָף בְּלִילָה וְא"כ יִהְיֶה אָסוּר לְשָׂרֵף גַּם תְּרוּמָה טְמֵאָה בְּלִילָה וּבְאֵמַת דְּקוֹנְשִׂיא זֹו מְבֹאֲרַת לְהַדִּיא בִּירוּשָׁלַיִם רִישׁ פָּרָק בְּמָה מְדַלִּיקִין וְז"ל וְלֹא בְּשֶׁמֶן שְׂרָפָה אר"ח זֹאת אוֹמְרַת שְׂאָסוּר לְהַצִּית הָאוּר בְּמְדוּרַת קְדָשִׁים וְהִיא דוֹלְקַת וְהוֹלְקַת בְּשִׁבַת [פ] מְדַאוּסֵר לְהַדִּילֵק בְּשֶׁמֶן שְׂרָפָה בְּשִׁבַת דְּהַדְּלֵקָה הָא הוּי מִע"ש וְדוֹלְקַת מִעֲצָמָה בְּשִׁבַת] וְהָא תַנִּינוּ וּמֵאֲחִיזִין הָאוּר בְּמְדוּרַת בֵּית הַמּוֹקֵד וּבְגַבּוּלִין כְּדִי שְׁיִצִּית הָאוּר בְּרוֹבָן אר"י בְּשִׁבַת כְּתִיב לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה וְהִיא נַעֲשִׂית מֵאִילֵי בְּרַם הִקָּא הַתּוּרָה אֶמְרָה אֵין שׁוֹרְפִין קְדָשִׁים בִּיּו"ט וְא"צ לומר בְּשִׁבַת [פ] וּמִש"ה אָסוּר גַּם בְּהַתְּחִיל מִבַּע"ש] רַבִּי אֶחָא בְּשֵׁם ר"ח זֹאת אוֹמְרַת שְׁמוֹתֵר לְהַצִּית הָאוּר בְּמְדוּרַת קְדָשִׁים וְהִיא דוֹלְקַת וְהוֹלְקַת בְּשִׁבַת וְהָא תַנִּינוּ אֵין מְדַלִּיקִין בְּשֶׁמֶן שְׂרָפָה בִּיּו"ט (נִרְאָה דַּצ"ל וְהָא תַנִּינוּ וְלֹא בְּשֶׁמֶן שְׂרָפָה דְּמַהִּיא הָא יֵשׁ לְפָרְשָׁה בְּמְדַלִּיקָה בִּיּו"ט עֲצָמוּ וְרַק מִהַד פְּרִיף שְׁפִיר דְּאֵינְרִי בְּשִׁבַת וְע"כ מְדַלִּיקָה בַּע"ש] מְפִנִי יו"ט שְׁחַל בְּעָרְב שִׁבַת מִעֲתָה אֵין מְדַלִּיקִין בְּשֶׁמֶן שְׂרָפָה בְּלִילָה עַל שֵׁם שְׂאִין שׁוֹרְפִין קְדָשִׁים בְּלִילָה אָמַר ר' יוֹחָנָן יָרְדוּ בְּשִׁיטַת ר' יִשְׁמַעֲלָל כְּפָה דר' יִשְׁמַעֲלָל אָמַר תִּינוּק שְׁעֵבֵר זְמַנּוֹ נִימּוֹל בֵּין בִּיּוֹם בֵּין בְּלִילָה כְּפֹ עֵבֵר זְמַנּוֹ נְשָׂרָף בֵּין בִּיּוֹם בֵּין בְּלִילָה מָה אֵית לָךְ שְׁמֹן שְׂרָפָה שְׁעֵבֵר זְמַנּוֹ מְפִינוּ שְׁנַטְמָא כְּמִי

שְׁעֵבֶר זְמַנּוֹ עַכ"ד הִירוּשְׁלַמִי הָרִי דִהִירוּשְׁלַמִי הַקָּשָׁה קִוְשִׁיאַ זֹו אַמַּאי מִוֹתֵר לְשׁוֹרֵף תְּרוּמָה טְמֵאָה בְּלִילָה וּמָה דְמִתְרַץ לָהּ ר' יוֹחֲנָן דִּהְוִי כְּמוֹ שְׁעֵבֶר זְמַנּוֹ נִרְאָה דִּר' יוֹחֲנָן אֶזְל לְשִׁיטְתוֹ דְּבִש"ס דִּידֵן בִּיבְמוֹת דְּרַף ע"ב קֶאֱמֵר כּוֹן ר' יוֹחֲנָן דְּנוֹתֵר שְׁלֵא בְּזַמְנֵנוּ נְשַׁרְף גַּם בְּלִילָה אֲבָל ר' אֶלְעָזָר פְּרִיָּה לִיה שֵׁם דְּבִנוֹתֵר אִפִּי שְׁלֵא בְּזַמְנֵנוּ כ"ע מוֹדִים דְּאִינוּ נְשַׁרְף אֲלֵא בְּיוֹם מְדַכְתִּיב וְהַנוֹתֵר בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי כו' בְּיוֹם אַתָּה שׁוֹרְפוּ דְאַפִּי מֵאֵן דְּלֵא דְרִישׁ וְא"ו מ"מ נֵא"ו ה"א דְרַשׁ וְע"ש דְּמִשְׁמַע דְּגַם ר' יוֹחֲנָן חֲזַר בּוֹ וְהוֹדָה לִר"א וְא"כ הָא לְהַש"ס דִּידֵן תִּשְׂאֵר קִוְשִׁיאַ שְׁל הִירוּשְׁלַמִי דְאַמַּאי מִוֹתֵר לְשׁוֹרֵף תְּרוּמָה טְמֵאָה בְּלִילָה הֵן אֲמַת דְּהֶרֶמְב"ם כְּתִב בְּפֶרֶק י"ט מַה' פְּסוּלֵי הַמִּןְקַדְשִׁין ה"ה וְנ"ל אַע"פ שְׁשֻׁלְמִים אֲסוּרֵי בְּאֲכִילָה מִתְחִילַת לַיִל שְׁלִישִׁי מ"מ אֵין שׁוֹרְפִין אוֹתוֹ אֲלֵא בְּיוֹם וְכֵן הַפִּיגוּל אִינוּ נְשַׁרְף אֲלֵא בְּיוֹם וְאֵין שְׂרַפְתָּ טְמֵא וּפִיגוּל דוֹחָה יו"ט עַכ"ד הָרִי דִלְגַבִּי הָא דְאִינוּ נְשַׁרְף בִּיו"ט הַזִּכִּיר הֶרֶמְב"ם גַּם טְמֵא וְלַגְבִּי לִילָה לֹא הַזִּכִּיר רַק נוֹתֵר וּפִיגוּל וּמִשְׁמַע לְהִדְיָא דַס"ל דְּקוֹדֵשׁ שְׁנִטְמֵא מִוֹתֵר לְשׁוֹרְפוֹ גַּם בְּלִילָה וְהַנִּרְאָה סְבָרְתוֹ דִּהְרִי הָא דְאֵין קִדְשִׁים נְשַׁרְפִין בְּלִילָה נִפְקָא לֵן בְּפִסְחִים דְּרַף ג' מִקְרָא דְוְהַנוֹתֵר מִבְּשֵׁר הַזְּבַח בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּאַשׁ יִשְׂרָף בְּיוֹם אַתָּה שׁוֹרְפוּ וְאֵי אַתָּה שׁוֹרְפוּ בְּלִילָה וְהָא קִרָא הָא לֹא כְּתִיב רַק גְּבִי נוֹתֵר וּמַש"ה ס"ל דְּטְמֵא נְשַׁרְף בְּלִילָה גַּם בְּקִדְשִׁים וּמַש"ה נִיחָא הָא דְתְרוּמָה טְמֵאָה מִוֹתֵר לְשׁוֹרְפָה בְּלִילָה אֲכֵן הָרִי בְּאֲמַת כְּבָר הַקְּשׁוּ עַל הֶרֶמְב"ם הַנִּל מְדַבְּרֵי הַתּוֹרָת פְּהָנִים פְּרָשָׁה צוֹ וְזֶה לְשׁוֹנוֹ בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּאַשׁ יִשְׂרָף זֶה בְּנָה אֲב לְכָל הַנְּשַׁרְפִין שְׁלֵא יִהְיוּ נְשַׁרְפִין אֲלֵא בְּיוֹם הָרִי מוִיכַח דְּקוֹדֵשׁ טְמֵא ג"כ אִינוּ נְשַׁרְף רַק בְּיוֹם וּכְבָר הַנוֹזְפָרָה קִוְשִׁיאַ זֹו עַל הֶרֶמְב"ם בְּשׁו"ת נוֹדַע בִּיהוּדָה מִהַדוּרָא תַנְיִינָא ח"א ס' צ"ו וּבְשַׁעַר הַמִּלְוָה ה' פַּהֲמו"ק יַעו"ש וְגַם דְּהָא בְּדַבְּרֵי הִירוּשַׁל' הָא מְבֹאֵר לְהִדְיָא לְהִיפּוּף שְׁהַקָּשָׁה דְתְרוּמָה טְמֵאָה יִהִי אֲסוּר לְהַשְׂרָף בְּלִילָה מִשּׁוּם דְּקוֹדֵשׁ אִינוּ נְשַׁרְף בְּלִילָה וְתִירַץ מִשּׁוּם דְּגַם נוֹתֵר שְׁעֵבֶר זְמַנּוֹ נְשַׁרְף בְּלִילָה וְנִטְמֵא הָוִי כְּעֵבֶר זְמַנּוֹ וּמִןְכִּרַח מִהִירוּשְׁלַמִי דְכָל פְּסוּלֵי הַקִּדְשִׁים יֵשׁ לָנוּ לְלַמּוֹד מִנוֹתֵר שְׁלֵא יִהְיוּ נְשַׁרְפִין בְּלִילָה וְע"כ לֹא תִי אֲלֵא פִינּוֹן דְּגַם נוֹתֵר שְׁעֵבֶר זְמַנּוֹ נְשַׁרְף בְּלִילָה וּמִןְכִּרַח דְּאֵי הָוִי ס"ל דְּנוֹתֵר שְׁלֵא בְּזַמְנֵנוּ ג"כ אִינוּ נְשַׁרְף בְּלִילָה גַּם טְמֵא הָיָה אֲסוּר לְשׁוֹרְפוֹ בְּלִילָה וְא"כ לְפִי הַש"ס דִּידֵן דַס"ל דְּנוֹתֵר גַּם אִם עֵבֶר זְמַנּוֹ אִינוּ נְשַׁרְף בְּלִילָה גַּם טְמֵא אֲסוּר לְשׁוֹרְפוֹ בְּלִילָה וְכַהֲתו"כ וְקָשָׁה עַל הֶרֶמְב"ם.

וְעַכ"פ הָא קָשָׁה לְדִידֵן אַמַּאי מִוֹתֵר לְהַדְלִיק בְּשִׁמּוֹן תְּרוּמָה טְמֵאָה בְּלִילָה וְלֹא מְדַמִּינּוֹן תְּרוּמָה טְמֵאָה לְקוֹדֵשׁ טְמֵא דְאַסוּר בְּלִילָה וְכְמוֹ דְלַעֲנִין הָאֵי דִינָא דְאֵין שׁוֹרְפִין קִדְשִׁים בִּיו"ט. מְדַמִּינּוֹן תְּרוּמָה לְקוֹדֵשׁ כְּמוֹ כֵן נֶאֱסוּר בְּתְרוּמָה בְּלִילָה וְהָרִי בְּכַמָּה דְוִכְתִּין מְבֹאֵר לְהִדְיָא דְתְרוּמָה טְמֵאָה נְשַׁרְף בְּלִילָה וּמִשְׁנָה שְׁלֵמָה שְׁנִינּוּ בְּפִסְחִים דְּרַף מ"ו פִּיצַד מִפְּרִישִׁין חֲלָה בְּטוֹמְאָה בִּיו"ט יִנִּיחָנָה עַד הָעָרֵב הָרִי דְבְּעָרֵב נְשַׁרְפְתָּ שְׁפִיר: ה וְלִכְאוּרָה נִרְאָה לְהוֹכִיחַ דַע"כ ש"ס דִּידֵן חוֹלֵק עַל הַתּוֹרָת פְּהָנִים וְס"ל דְּשְׂאֵרֵי פְּסוּלִים אֵין לְמַדִּין מִנוֹתֵר דְּבַמֶּס' מְנַחֹת דְּרַף מ"ו אֵיתָא ת"ר שְׁתֵּי הַלְחָם הַבָּאוֹת בְּפִנֵי עֶצְמָן פִּי שְׂאִין לָהֶם כְּבָשִׁים תְּעוּבֵר צוּרְתָן וְיִצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרִיפָה וּפְרִיָּה אֵי לְאֲכִילָה אֲתִינּוּ לִיכְלִינְהוּ וְאֵי לְשְׂרִיפָה אֲתִינּוּ לְשְׂרִיפִנְהוּ לְאַלְתֵּר וּמִשְׁנֵי רַב יוֹסֵף דְלַעוּלָם לְשְׂרִיפָה אֲתִינּוּ וּלְפִי שְׂאִין שׁוֹרְפִין קִדְשִׁים בִּיו"ט, א"ל אֲבִי מִי דְמִי הֵתָם לָאוּ מִצְנֹתוֹ בְּכַף הֶכָא מִצְנוֹתוֹן בְּכַף מִיִּדֵי דִהְוִי אֲפֵר וְשַׁעִיר שְׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים אֲלֵא אֲמַר רַב יוֹסֵף גְּזָרָה שְׁמָא יִזְדַּמְנוּ לָהֶם כְּבָשִׁים לְאַחַר מִכּוֹן א"ל אֲבִי תִינַח כָּל זְמַן הַקְּרִבְתָּן לְבַתֵּר הֵכִי לְשְׂרִיפִנְהוּ וּמִשְׁנֵי מֵאֵי תְעוּבֵר צוּרְתָן צוּרְתָּ

הקרבנות ופרש"י צורת הקרבנות אחר תמיד של בין הערבבים והקשו עליו התוס' דהרי בר"ה דף כ"ח בסוג' דנתקלקלו הלויים בשיר מוכרח דקרבן ציבור דוחה לעשה דהשלמה וע"כ פירשו דצורת הקרבנות הוי עד הלילה וראיתי להטורי אבן בר"ה שם בסוג' דנתקלקלו הלויים בשיר שהקשה על שיטת התוס' דא"כ מאי מקשה אבני תינח כל זמן הקרבנות לבתר הכי לשרפינהו והוכרח לדחוק דאין הכי נמי ומאי תעובר צורתן צורת הקרבנות והרי בפשיטות ניחא פיון דהוא מוכרח להמתין עד הערב שמה יזדמנו לו כבשים והרי פיון שהגיע לילה שוב אין שורפין קדשים בלילה וממילא הא מוכרח להמתין עד למחר לבוקר ושפיר תני תעובר צורתן יעו"ש דמפח קושני' זו רצה להוכיח דלא פהתוס' דגם קרבן ציבור אינו דוחה לעשה דהשלמה ובאמת דלפי שיטתו של הרמב"ם דרק נותר ופיגול אינו נשרף בלילה דבנותר לבד פתיב הפסוק דאינו נשרף אלא ביום ופיגול הוי כנותר אבל שארי פסולי קדשים הוי שרפנתו גם בלילה הא מנושב שפיר קושיתו של הטורי אבן וא"כ לפי מה דהוכיחו התוס' בר"ה דקרבן ציבור דוחה לעשה דהשלמה הא מוכרח מהו דמנחות דהש"ס דידן חולק על התו"כ אמנם אין מזה ראי' פלל דעיקר קושיתו של הטו"א על התוס' דר"ה לא קשה פלל דהרי הא דקאמר התו"כ זה בנה אב לכל הנשרפין שלא יהיו נשרפין אלא ביום לא קאי רק על קדשים פסולין דשרפנתו הוי מחמת פסולו דומני' דנותר דאיירי בו קרא דביום השלישי באש ישרף אבל בהו דשתי הלחם הבאות בפני עצמן לפי מה דאמר רב יוסף דלשריפה אתיין ועיקר מצותו הוי לשריפה הא ודאי דשרי לשורפן בלילה דשריפתו הוי כמו הקטרה של כל קרבנות דכשר כל הלילה וכדאיתא בפסחים דף נ"ט וכמו כן מותר לשרוף השתי הלחם ותדע דהרי כל פסולי קדשים אינם נשרפין ביו"ט והני הא ס"ל דע"פ דין דאורייתא מותר לשורפן ביו"ט אי לאו משום גזרה דשמה יזדמנו להם כבשים לאחרמפן והטעם לזה משום קושית דאבני דהני מצותן בכף מידי דהוי אפר ושעיר של יוה"כ ומטעם זה הא מותר לשורפו גם בלילה דומני' דפר ושעיר של יוה"כ דשריפתו הא ודאי דמותר גם בלילה דהוי במקום הקטרה וכמו שכתב הרמב"ם בפירק שביעי מהל' מעשה הקרבנות הלכה ה' דפר ושעיר שריפתו כל הלילה יעו"ש בפספ' משנה ולא נזכר שום מראה מקום לדברי הרמב"ם הללו ומצאתי שפן מבואר להדני' בירושלמי דיומא פירק שני שעירים הלכה ו' מהו שיהיו נשרפין בלילה ק"ו ומה אם הקטר אימורים שאינם פשרים בזר פשרים בלילה אלו שהם פשרים בזר אינו דין שיהיו פשרים בלילה וא"כ גם הו דשתי הלחם דמדמינן להו לפר ושעיר של יוה"כ ה"ה דכשר כל הלילה ומוכרח לומר צורת הקרבנות והוא ברור ואין להקשות על דברינו אלה מדברי התוס' במנחות שם דבתחילה דקאמר רב יוסף דמש"ה תעובר צורתן משום דאין שורפין קדשים ביו"ט וכתבו שם התוס' וז"ל הוי מצי למפרו דלמוצאי יו"ט לאלתר לשרפינהו דמותר לא יליף מדמסיק צורת הקרבנות עכ"ד פי' דבריהם שכתבו דליכא למימר דלמוצאי יו"ט אי אפשר לשורפו בלילה כמו נותר דאינו נשרף בלילה דהא חזינו דלא נלמד מנותר מדמסיק צורת הקרבנות הרי דנשרף בלילה דשיטת התוס' הוי דצורת הקרבנות הוי עד הלילה (ולפלא על הטורי אבן הנ"ל שהקשה על התוס' דר"ה מהו סוג' ולא הזכיר שהתוס' בעצמן נתעוררו לקושני' זו וניחא להו דלענין לילה אינו נלמד מנותר] ומאי הביאו התוס' ראי' מהמסקנא להס"ד דלהמסקנא לבתר דהקשה לו אבני הקא מצוותו בכף מידי דהוי אפר ושעיר של יוה"כ שפיר קאמר

צורת הקרבתו דמוטר לשורפו גם בלילה מטעם זה גופה אבל בהס"ד דלא הוי ס"ל לרב יוסף סברא דמצותו בכה ויהי ס"ל לר"י דאסור לשורפו ביו"ט דהוי מדמה להו לקדשים פסולין שפיר י"ל דכמו כן הוי ס"ל דאסור לשורפו בלילה דשפיר ילפינו פל הפסולין מנוטר ומש"ה לא הוי מצי להקשות לי דלמוצאי יו"ט לשרפינהו ומאי ראי' הביאו מהמסקנא דכבר ידעינו סברא דמצותו בכה להס"ד ומוכרח ע"כ דהתוס' לא ס"ל כמו שכתבנו וס"ל דלענין לילה לא שייך סברא דמצותו בכה ומש"ה הוכיחו שפיר מהא דחזינו לבסוף דמסיק צורת הקרבתו ונשרף בלילה דע"כ לא מדמינו שארי פסולין לנוטר לענין הא דלילה ומש"ה הקשו דגם בהס"ד הוי מצי להקשות לו דלמוצאי יו"ט לשרפינהו זה אינו ונדאי זה ברור מש"כ דאפילו להת"כ דס"ל דכל הפסולין נלמד מנוטר דאינם נשרפין בלילה מ"מ ביה דשתי הלחם שפיר נשרפין בלילה להמסקנא פינו דמדמה להו לפר ושעיר של יוה"כ וקושני' התוס' הולך בדרך אחר ואין סתירה פלל לדברינו ונבאר דבריהם דהנה בתחילה דפריף הגמ' ממ"נ אי לאכילה אתיין ליכלינהו ואי לשריפה אתיין לשרפינהו לאלתר וכתבו התו' נאפי' למ"ד דגם פיגול בעי עבור צורה שאני הכא דמצותו בכה הרי דס"ל להתוס' דגם בהס"ד הוי ידע הך סברא דמצותו בכה ועיקר קושני' הגמ' שהקשה דלשרפינהו בלא עבור צורה הוי רק משום הך סברא וא"כ רב יוסף דמשני בתחילה דלעולם לשריפה אתיין והא דלא שרפינו לאלתר משום דאין שורפין קדשים ביו"ט הא נדאי קשה פינו דעיקר הא דדחוק אמאי לא שרפינו לאלתר הוי רק משום סברא דהכא הוי מצותו בכה ומאי מתרץ דאין שורפין קדשים ביו"ט ומוכרח ע"כ דס"ל לר"י דהך סברא דמצותו בכה לא מהני רק לענין הא דלא צריף עיבור צורה אבל לענין הא דאין שורפין קדשים ביו"ט לא מהני פלל הך סברא דמצותו בכה דהא דאין שורפין קדשים ביו"ט לא הוי משום מעלה דקדשים דאינו נשרפין ביו"ט רק האיסור הוי משום מלאכת יו"ט וס"ל דגם בכה"ג אסור לשורפו ביו"ט וכמו דאין עשה דשריפת נותר דוחה יו"ט כמו כן שריפתם של שתי הלחם אינה דוחה יו"ט ולא דמי להא דעיבור צורה דהוי רק משום מעלה דקדשים דאינם נשרפין בלא עיבור צורה ולזה מהני הך סברא דמצותו בכה נאפי' הקשה ליה דגם איסור של מלאכת יו"ט ליכא פאן פינו דמצותו בכה מידי דהוי אפר של יוה"כ דמוטר לשורפו גם ביוה"כ וא"כ לענין הא דאינו נשרף בלילה ודאי דגם להס"ד הי' צ"ל מותר דאיסור שריפת לילה הוי כמו הך דעיבור צורה וזהו פונת התוס' שכתבו דהוי מצי להקשות דלמוצאי יו"ט לשרפינהו דמוטר לא יליף הכא מדמסיק צורת הקרבתו הרי דלמסקנא נשרף בלילה משום הך סברא דמצותו בכה וכינו דגם בהס"ד ג"כ ידע רב יוסף הך סברא לענין הא דעיבור צורה רק דהוי ס"ל דזה לא מהני לענין מלאכת יו"ט נאפי' הנפיר לו הך דפר יוה"כ א"כ הוי מצי להקשות דלמוצאי יו"ט לשרפינהו וזה ברור בכוננת דברי התוס' ושפיר נתקיימו דברינו דמהא דחזינו דשתי הלחם מותר לשורפו בלילה אין להוכיח פלל דהש"ס דידן חולק על התו"כ ובקדשים פסולים כ"ע מודו דכולם אינם נשרפין בלילה: ו ומדברי התוס' הללו לכאורה נראה מוכרח דס"ל דהא דאמרינו בזבחים דף נ"ו דדם נפסל בשקיעת החמה היינו סוף שקיעה דהוא צאת הכוכבים דאי נאמר דהוי תחילת שקיעה ואיכא עדיין עד צאת הכוכבים ארבע מילין א"כ מאי פתבו דמוטר לא יליף מדמסיק צורת הקרבתו דלמא הא דקאמר צורת הקרבתו היינו אחר התחלת שקיעה וקודם צה"כ דהוי עדיין יום אבל בלילה אסור

ומש"ה להס"ד דהגוי ס"ל דמשום יו"ט אסור לשון רפון ונהרי משום יו"ט מוכרח להמתין עד צה"כ וממילא אסור לשון רפון בלילה ומוכרח דסוכרים דגם צורת הקרבנות הוי רק בלילה דעד סוף שקיעה יכול להקריב כבשים אם יזדמן להם והנראה בטעמם דהרי בזבחים דף ג' יליף דדם נפסל בשקיעת החמה מביום הקריבו את זבחו ואכל ביום שאמה מקריב וכ' רש"י דקמ"ל דלא מהני לי הלנה בראשו של מזבח והקשו התוס' דהניחא למ"ד אין לינה מועלת בראשו של מזבח אבל למ"ד לינה מועלת בראשו של מזבח למה לי קרא ומש"ה תירצו דהפסוק קמ"ל דנפסל מהתחלת שקיעה וכבר כתבנו בסי' דאב"י ס"ל דאין לינה מועלת בראשו של מזבח ולדידן' הא שפיר צריך קרא לאשמענו דבדם לא מהני בראשו של מזבח ושוב ליכא לן קרא לומר דיהי' נפסל בהתחלת השקיעה והדרינו לכללא דבהתחלת השקיעה הוי יום גמור לכל מילי וא"כ הוכיחו התו' שפיר מדפריד אב"י תינח כל זמן הקרבנות לבתר הכי לשרפינהו דהך ד"ב הלחם לא דמי לנותר אמנם אחרי שלא מצינו להדיא דאב"י סוכר דאין לינה מועלת בראשו של מזבח רק אנו הוכחנו זה מפת הפלפול קשה לי להעמיס פן בכוננת התוס' וע"כ נראה יותר דהתוס' דכאן חולקים על התוס' דזבחים וס"ל דלכ"ע דם לא נפסל רק בסוף שקיעה ונ"מ בזה לענין תפלת המנחה ואכמ"ל להאריך בזה וראיתי בשער המלך ה' פסולי המוקדשים העתיק שם דברי התוס' ישנים על מנחות שכתבו וז"ל צורת הקרבנות פי' בקונטרס אחר תמיד של בין הערבים ולא נהירא דקרפן ציבור דוחה עשה דהשלמה ונראה לפרש בטר זמן הקרבנות לאחר שקיעת החמה דאין מקריבין קרבנות באותו חמש מילין שקודם לילה ועדיין יכול לשרוף דעדיין יום הוא אבל הא לא פריד דלשרפינהו בלילה דאין שורפין קדשים בלילה עכ"ל ולא זכיתי להבין דבריהם וכמו שהוכחנו למעלה דכיון דמדמינן להו לפר ושעיר הא שפיר מותר לשורפן גם בלילה וכמו דמבאר בירושלמי דפר ושעיר נשרפין בלילה וצע"ג אמנם גם לדברי התו"י הא ג"כ ניחא ועכ"פ לכל הסברות אין ראיה מש"ס דידן שיחלוק על התו"כ ונהדר לדין דלהש"ס דידן דס"ל דגם נותר שלא בזמנו אינו נשרף בלילה קשה אמאי תרומה טמאה נשרף בלילה דכמו דמדמינן תרומה טמאה לקודש לענין יו"ט כמו כן נשנוה אותו לענין הא דלילה: [ז] ובע"כ ההכרח לומר ולחלק ביניהם דרק לענין הא דאין שורפין קדשים ביו"ט דשם לא הוי האיסור משום מעלה דקדשים דנאמר דחומר הוא שהחמירה התורה בקדשים דאינם נשרפין ביו"ט רק האיסור הוי משום מלאכת יו"ט דיו"ט אינו נדחה מפני מצות שריפת קדשים פסולין וגם דהא אם יעבור וישרוף קדשים ביו"ט הא יעבור על לא תעשה דמלאכת יו"ט מש"ה מדמינן גם תרומה טמאה לקודש מטעמים שכתבו התוס' משום דגם היא אקרי קודש או דגזרינן תרומה אטו קודש אבל לענין הא דאין קדשים נשרפין בלילה דהאיסור הוי משום חומר ומעלה דקדשים בעצמן דהחמירה התורה בקדשים דשריפתו לא הוי בלילה וגם דהא אם יעבור על זהו שרפם בלילה הא לא יעבור על ל"ת רק על לאו הבא מפלל עשה דכתיב ביום השלישי באש ישרף ביום אמה שורפו ואי אמה שורפו בלילה לא מדמינן כלל תרומה לקודש דנדאי דמעלה דתרומה לא דמיא לקודש דכמה מעלות יש בקודש על תרומה וגם למגזר תרומה אטו קודש לא גזרינן פיון דלא הוי רק עשה לחודא והא דמקשה בירושלמי דבמה מדליקין מעתה אין מדליקין בשמן שריפה בלילה ומוכרח לתרץ משום דנותר שעבר זמנו ג"כ נשרף בלילה צריך

לומר דכוננתו דהרי בתחילה שם מביא ב' לשונות דר"ח דלישנא קמא של ר"ח הא ס"ל דאסור להצית האור במדורת קדשים ויהיה דולק והולך בשבת ומפרש הך דולא בשמן שריפה גם בכל שבת שמדליק בחול אפ"ה אסור משום דדולק אח"כ בשבת ולישנא בתרא דר"ח ס"ל דמותר בכה"ג ומפרש הך ולא בשמן שריפה ביו"ט שחל להיות ערב שבת דהדלקה הוי בי"ט וע"ז פריה מעתה אין מדליקין בשמן שריפה בלילה פ"י דבא להוכיח פלשון ב' דר"ח דלישנא קמא דאפילו במדליק בחול אסור משום שדולק בשבת ונהרי בכה"ג אין האיסור משום מלאכת שבת ויו"ט פ"ן דההדלקה הויא בחול וצ"ל דס"ל דהוי גזירת הפתוב דאין קדשים מתבערים ביו"ט מדכתיב לא תותירו ממנו עד בוקר והנותר ממנו עד בוקר בא הפתוב ליתן לו בוקר שני לשרפתו ולא ביו"ט וא"כ הא הוי דומה ממש הא דאינו נשרף ביו"ט להא דאינו נשרף בלילה דשניהם הוי רק משום מעלה וחומר דקדשים ואם יעבור ונדליק מבעו"י ויהיה דולק והולך בשבת ויו"ט לא יעבור רק על הך לאו דבא מפלל עשה דבבוקר שני אתה שורפו ולא ביו"ט וא"כ יהיה אסור לשרוף שמן שריפה בלילה כמו שאוסר במשנה בשבת אע"ג שמדליקה מבעו"י וע"ז מתרץ דעשוהו פנותר שעבר זמנו דנשרף בלילה אבל ללישנא בתרא של ר"ח דכשמדליקה בחול מותר להיות דולק והולך גם בקדשים ורק להתחיל ההדלקה ביו"ט ס"ל דאסור ומפרש הא דתנו ולא בשמן שריפה ביו"ט שחל בערב שבת א"כ הא דאינו נשרף ביו"ט הוי משום מלאכת יו"ט לא קשה כלל דיהיה אסור לשרוף גם בלילה דנדאי לא דמי כלל להדדי וכמו שחילקנו וא"כ הא בש"ס דידן בשבת דף כ"ג מפרשינו להא דתנו ולא בשמן שריפה דאירי ביו"ט שחל בערב שבת וכלשון ב' דר"ח דבירושלמי לא קשה כלל מלילה ונפיר ס"ל לש"ס דידן דגם נותר שלא בזמנו אינו נשרף בלילה וא"כ גם קודש טמא אינו נשרף בלילה וכהתו"כ ומ"מ תרומה טמאה נשרף גם בלילה.

ולפי זה הא מוכרח כפרש"י דתרומה טמאה מותר לבערו בשארי ביעורים כגון מפרר וזורה לרוח או מטיל לים ורק בקבורה אסרה המשנה דתמורה משום חשש דיבא לידי תקלה וכמש"כ רש"י בסוף תמורה דליתוס' דגם הני ביעורים דליכא חששה דתקלה אסור בתרומה משום דאקרי קודש או מדרבנן משום דדמאי לקודש הא ישאר עדיין קושיות הירושלמי דהרי הך דינא דקודש טמא הוי רק בשריפה ואסור בשארי ביעורים הא דומה ממש להאי דינא דקודש אינו נשרף בלילה דתנונייהו הא הוי משום מעלה של הקדשים בעצמן וגם אם יעבור ויבער קודש טמא בשארי ביעורים לא יעבור רק על לאו הבא מפלל עשה דכתיב והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ישרף ולא בשארי ביעורים ודומה ממש הך איסורא להא דאין שורפין קדשים בלילה וא"כ לא מבעי לסבא השני' של התוס' שכתבו דמדאורייתא אסור בתרומה שארי ביעורים משום דאקרי קודש ונלפינו ליה מקודש הא נדאי קשה דא"כ גם לענין לילה לא יהיה תרומה נשרף מטעם זה וכמו דמבואר בתו"כ דקודש טמא אינו נשרף בלילה אלא אפי' לסבא הראשונה של התוס' דמדרבנן אסרו בתרומה משום דדמאי לקודש הא ג"כ קשה דכמו דגזרו חכמים בתרומה לענין שארי ביעורים אטו קודש אמאי לא גזרו כמו כן לענין לילה ומדחזינו להדיא בכמה דוכתי בתרומה נשרף בלילה הא מוכח בכה"ג דהוי רק משום מעלה של הקדשים לא מדמינו תרומה לקודש ורק לענין יו"ט דהוי משום מלאכת יו"ט הוא דמדמינו להו וא"כ מוכרח דשארי ביעורים מותר בתרומה ורק קבורה אסור משום

תקלה וְהָא פְּכָר מְבוּאָר בְּרֵאשִׁית דְּבָרֵינוּ דְּלִפִּי זֶה מְוַכַּרְח מְהָא דְּאִמְרֵינוּ בְּסוּף תְּמוּרָה דְּסִתָּם לֹן תַּנָּא כַּר' יְהוּדָה דְּהֶגְיֶרְסָא הֵוִי בְּפִסְחָיִם וְנַחְמָיִם אוּמְרִים מְפָרַר וְזוּרָה לְרוּחַ וְאָסוּר בְּשַׁרְפָּה: [ח] וּמִדְּבָרֵינוּ אֵלֵּה יֵצֵא לָנוּ תִּי' נִכּוֹן עַל הֶרְמֵב"ם שְׁכַתְּבָה בְּה' פְּסוּלֵי הַמְּוִקְדָּשִׁין דְּרַק נּוֹתֵר וּפְיָגוּל אֵינוּ נִשְׂרַף בְּלִילָה אֲבָל קוֹדֵשׁ טָמֵא שְׁפִיר נִשְׂרַף בְּלִילָה וְקִשָּׁה עָלֵיו מִדְּבָרֵי הַתּוֹ"כ דְּמְבוּאָר דְּכָל הַנִּשְׂרָפִין אֵינָם נִשְׂרָפִין בְּלִילָה וְאִמָּאי פָּסֵק דְּלֹא כַּהֲתוּ"כ וּלְפִי"ז נִיחָא דְּהֶרְמֵב"ם לְשִׁיטָתוֹ דְּפּוֹסֵק בְּחֻמְזֵי דְּמוֹתֵר גַּם לְשׁוֹרְפוֹ וְע"כ דְּהֵינָה גּוֹרֵס בְּמִשְׁנֵה וּחַכ"א אַף מְפָרַר וּמְוַכַּרְח מְהָא דְּאִמְרֵינוּ בְּסוּף תְּמוּרָה דְּסִתָּם לֹן תַּנָּא כַּר' יְהוּדָה דְּגַם שְׂאֲרֵי בִיעוּרִים לְבַד מְשַׁרְפָּה אָסוּר בְּתֵרוּמָה דְּמִדְּמִינָן לִיה לְקוֹדֵשׁ וּא"כ הָא קִשָּׁה אִמָּאי מְוֹתֵר לְשׁוֹרְפוֹ בְּלִילָה וּמְוַכַּרְח דְּהַש"ס דִּידָן חוֹלֵק עַל הַתּוֹ"כ וְס"ל דְּאֵין לְמַדִּין טָמֵא מִנוֹתֵר לְעִנְיָן לִילָה וְגַם קוֹדֵשׁ טָמֵא נִשְׂרַף גַּם בְּלִילָה דְּקָרָא דְּבִיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּאֵשׁ יִשְׂרָף לֹא כְּתִיבָא רַק בְּנוֹתֵר לְחַוְדָּא וּמַש"ה פּוֹסֵק הֶרְמֵב"ם פֶּן דְּלֹא כַּהֲתוּ"כ אֲבָל לְפִי מַה דְּאִיתָא בְּתוֹ"כ דְּגַם לְעִנְיָן לִילָה יֵשׁ לְלַמּוּד שְׂאֲרֵי פְּסוּלֵי קוֹדֵשׁ מִנוֹתֵר מְוַכַּרְח דְּהֶגְיֶרְסָא הֵוִי וּחַכ"א מְפָרַר וּכְמוֹ שְׁנַתְּבָאָר: [ט] וְאִשְׁר נִרְאָה עוֹד לִישֵׁב דַּעַת הֶרְמֵב"ם בְּמַה דְּלֹא פָּסֵק כַּהֲתוּ"כ דִּין"ל הַתּוֹ"כ בִּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּאֵשׁ יִשְׂרָף זֶה בְּנָה אֲב לְכָל הַנִּשְׂרָפִין שְׁלֹא יְהִי אֵלֵּא בִּיּוֹם וְס"ל לְהֶרְמֵב"ם דַּהֲתוּ"כ אֲזִל לְשִׁיטָתוֹ דְּבִפְסָחִים דִּף פ"ב מְסַקִּינָן דְּהָא דְּכָל פְּסוּלֵי הַמְּוִקְדָּשִׁין הֵם בְּשַׁרְפָּה גְּמָרָא גְּמִירֵי לָהּ וּפְרִיף שָׁם דַּא"כ הַפְּסוּק דְּוַהֲבִשׁוּר אֲשֶׁר יִגַע בְּכָל טָמֵא לֹא יֵאָכֵל בְּאֵשׁ יִשְׂרָף לָמָּה נֶאֱמַר וּמִשְׁנֵי נְטֵמָא הוּאִיל וּבְחֻוּלִין נְמִי מִיְפְּסָל אִימָא הוּאִיל וְאִיתְעַבִּיד בּוֹ עוֹבְדֵין דְּחוּל לֹא לִיבְעֵי שַׁרְפָּה וְתַסְגִּי בְּקַבּוּרָה קַמ"ל וּמִצָּאֵתִי בְּתוֹ"כ פ' צו דְּנִפְק לִיה הָא דִּינָא דְּכָל פְּסוּלֵי קוֹדֵשׁ הֵוִי בְּשַׁרְפָּה מִהַפְּסוּק דְּכְתִיב וְשַׁרְפֶתָּ אֵת הַנוֹתֵר בְּאֵשׁ לֹא יֵאָכֵל בְּאֵשׁ תִּשְׂרָף כִּי קוֹדֵשׁ הוּא כָּל שְׁבָקוֹדֵשׁ פְּסוּל בְּעֵי שַׁרְפָּה הֵרִי דַּס"ל לְהַתּוֹ"כ דְּהַפְּתוּב הַקִּישׁ כָּל הַפְּסוּלִין לְנוֹתֵר לְעִנְיָן הָא דְּהֵוִי בְּשַׁרְפָּה וּמַש"ה ס"ל ג"כ דְּהָא דְּכְתִיב גַּבִּי נּוֹתֵר בִּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּאֵשׁ יִשְׂרָף בִּיּוֹם אַתָּה שׁוֹרְפוֹ וְלֹא בְּלִילָה דַּה"ה דִּילְפִינוּ כָּל הַפְּסוּלִין מִנוֹתֵר כִּיּוֹן דְּהוֹקֵשׁוּ וּמַש"ה קֶאֱמַר זֶה בְּנָה אֲב לְכָל הַנִּשְׂרָפִין שְׁלֹא יְהִי אֵלֵּא בִּיּוֹם אֲבָל לְפִי הַש"ס דִּידָן דַּס"ל דְּהָא דְּכָל הַפְּסוּלִין הֵוִי בְּשַׁרְפָּה הֵוִי הִלְכָה לְמַשָּׁה מְסִינֵי וְלֹא הוֹקֵשׁוּ לְנוֹתֵר כָּלָל וּא"כ הָא לֹא מְצִינוּ הַהִלְכָה רַק לְעִנְיָן הָא דְּהֵוִי בְּשַׁרְפָּה אֲבָל לְעִנְיָן לִילָה הָא לֹא מְצִינוּ בְּפְסוּק רַק לְעִנְיָן נּוֹתֵר וּמַנ"ל לְהַחְמִיר כֶּן בְּשַׁרְפָּה פְּסוּלִים וּמַש"ה לֹא כְּתִב הֶרְמֵב"ם הָא דִּינָא דְּלִילָה רַק לְגַבִּי נּוֹתֵר וּפְגוּל וּכְמַש"כ הַכ"מ שָׁם דְּפִיגּוּל הֵוִי כְּנוֹתֵר לְכָל מִילֵי אֲבָל שְׂאֲרֵי פְּסוּלִין נִשְׂרָפִין גַּם בְּלִילָה וְאִתְרִי שְׁבָאנוּ לְכָל זֶה דְּטַעְמָא שְׁל הַתּוֹרָת כְּהִנֵּים דְּקֶאֱמַר זֶה בְּנָה אֲב הֵוִי מְשׁוּם דְּלְשִׁיטָתוֹ הוֹקֵשׁוּ כָּל הַפְּסוּלִים לְנוֹתֵר בְּקָרָא דְּנִשְׁרָפֶת אֵת הַנוֹתֵר א"כ הָא נִיחָא גַּם הֶגְיֶרְסָא דְּאִף מְפָרַר גַּם לְהַתּוֹ"כ דְּהֵרִי נְדָאֵי דִּי"ל דְּהָא דְּאִיתָא בְּתוֹ"כ זֶה בְּנָה אֲב לְכָל הַנִּשְׂרָפִין שְׁלֹא יְהִי אֵלֵּא בִּיּוֹם לֹא קָאֵי רַק עַל שְׂאֲרֵי פְּסוּלֵי קוֹדֵשׁ דְּהֵם הוֹקֵשׁוּ לְנוֹתֵר וּלְבַד מְטַמָּא דְּהָא בְּטָמֵא מְקָרָא מְפִרְשׁ כְּתִיב וְהַבְּשׂוּר אֲשֶׁר יִגַע בְּכָל טָמֵא לֹא יֵאָכֵל בְּאֵשׁ יִשְׂרָף וְגַם הַתּוֹ"כ מוֹדָה דְּעִיקָר שְׁרָפָתוֹ לֹא נִפְקָא לֹן מִהַהִיקָשׁ דְּנוֹתֵר וְהַטַּעַם צ"ל כְּדִאִמְרֵי בְּפִסְחָיִם דְּטָמֵא הוּאִיל וְאִיתְעַבִּיד בּוֹ עוֹבְדֵין דְּחוּל לֹא הֵוִי יִלְפִינוּ מִהַהִיקָשׁ דְּכִי קוֹדֵשׁ הֵם וּמַש"ה צְרִיף קָרָא לְטָמֵא א"כ הָא י"ל דְּגַם הַתּוֹ"כ מוֹדָה דְּגַם לְעִנְיָן הָא דְּלִילָה אֵין לְלַמּוּד טָמֵא מִנוֹתֵר וּמְשׁוּם הָאֵי טַעְמָא גּוּפָה דְּשִׁאנֵי, טָמֵא דְּאִיתְעַבִּיד בּוֹ עוֹבְדֵין דְּחוּל דְּטָמֵא הָא לֹא הוֹקֵשׁ לְנוֹתֵר כָּלָל וְאֵין לְהַקְשׁוֹת דְּהֵרִי הָא דְּאֵין נּוֹתֵר נִשְׂרָף בִּי"ט ג"כ אִיפָּא לְמַ"ד דְּנִפְק לִי מְקָרָא דְּכְתִיב

גבי נותר והנותר ממנו עד בוקר באש ישרף ואפ"ה הא גם טמא אינו נשרף ביו"ט ונהרי בשבת דף כ"ה מבואר להדיא דגם להדיא מ"ד אינו נשרף טמא ביו"ט דמפרש שם הא דאין מדליקין בשמן שרפה ביו"ט משום דאין שורפין קדשים ביו"ט וקאמר מה"מ ומביא הך קרא דוהנותר ממנו עד בוקר באש ישרף בא הכתוב ליתן לו בוקר שני לשרפתו הרי דאע"ג דהפסוק פתיב גבי נותר מ"מ ילפינו טמא מני' זה אינו די"ל כמש"כ למעלה דלענין יו"ט הא הוי האיסור משום יו"ט דאין איסור דיו"ט נדחה מפני מצות שריפת נותר וה"ה דאינו נדחה משום עשה דשרפת טמא דמאי שנא בין זה לזה אבל לענין האדלילה דהוי האיסור משום מעלה דקודש דאינו נשרף בלילה הא ודאי דאי אפשור ללמוד טמא מנותר דשאני טמא דאיתעביד בו עובדין דחול ומנ"ל ליתן בו המעלה דנותר כיון דטמא קיל מנותר והא דבירושלמי פריה מעתה לא ידלקו בשמן שרפה בלילה וס"ל דגם לענין לילה למדין קודש טמא מנותר נפרש כמו שפכתנו לעיל דפריה רק לל"ק של ר"ח דמפרש הך דולא בשמן שרפה בכל השבתות דגם כשמדליקה בחול אסור בטמא משום דדולק בשבת ויו"ט וא"כ לא הוי האיסור משום מלאכת יו"ט רק משום חנומר דמצות שריפת קדשים הוא דאסור ביו"ט ומש"ה פריה דלדידי' גם לענין לילה צריה ללמוד טמא מנותר כמו לענין יו"ט ומוכרח לתרץ משום דהוי פערבר זמנו אבל לל"ב של ר"ח דביו"ט הוי האיסור משום מלאכת יו"ט שפיר י"ל דרק לענין זה הוי טמא פנותר אבל לענין לילה מותר בטמא משום דאיתעביד בו עובדין דחול וא"כ להש"ס דידן דס"ל כל"ב דר"ח קודש טמא מותר בלילה ומש"ה מותר להדליק שמן של תרומה טמאה בלילה ולעולם י"ל דכל מה דאסור בקודש טמא אסור גם בתרומה טמאה משום דדמין' לקודש או דאקרי קודש וא"כ שארי ביעורים דאסור גם בקודש טמא שפיר י"ל פדעת התוס' דשבת דגם בתרומה אסור שארי ביעורים לבד משריפה והא דתנו בסוף תמורה הנשרפין לא יקברו הוי כל הביעורים שהם לבד משריפה בכלל האיסור ושפיר נוכל לגרוס אף מפרר דלרבנו מותר בחמץ גם שרפה ומ"מ קאמר שפיר הגמ' סתם לן תנא כר' יהודה דלרבנו הא מותר גם לפרר ולזרות לרוח או להטיל לים: [י] ולכאורה קשה לי על שיטת רש"י דלפי מה שפירנו לעיל דגירסתו הוי מפרר ולרבנו אסור שרפה בחמץ וא"כ תיקשה על רש"י מדידי' אדידי' דהנה בפסחים דף י' פליגי ר' יהודה וחקמים בלא בדיק בי"ד דר"י סובר דלא יבדוק במועד וחק"א דבדוק במועד ופריה על הא דר"י חייש לתקלה ורבנו לא חיישי לתקלה מהא דתנו משקרב העומר יוצאין ומוצאין שוקי ירושלים שהם מלאים קמח וקלי שלא ברצון חקמים היו עושין דברי ר"מ ר' יהודה אומר ברצון חקמים היו עושין ומסיק שם דרבנו אדרבנו נמי לא קשי' הוא עצמו מחזר עליו לשרפו מיכל קאכיל מני' הרי להדיא דאמרנו גם לחקמים דר' יהודה דהוא מחזר עליו לשרפו ומוכח דגם לרבנו מותר בשרפה ויכר נזפרה ראיה זו בצל"ח שם בדרף י"א דמפאן מוכח דלכ"ע מותר בשריפה ולכאורה יש לדחות ראיה זו בפשיטות דהרי הא דמתרץ דברי חקמים לא הוי רק ר"מ דבא לתרץ דלא תיקשי מהא דר"מ חייש לתקלה גבי עומר והכא גבי חמץ לא חיישי חקמים לתקלה וא"כ הא בפסחים דף מ"ט דתנו חל להיות י"ד בשבת דס"ל לר"מ דמבערין הפל מלפני השבת וכתב שם המאור דר"מ לטעמיה דס"ל כר' יהודה דאין ביעור חמץ אלא שריפה יעו"ש שהביא ראיה לזה והגם דנאמר דלא פראייתו של המאור מ"מ הא י"ל דמהא גופה מוכח הגמ' דס"ל לר"מ כר"י

דאין בייעור חמץ אלא שרפה מהא דקאמר דמבערין הכל מלפני השבת ומש"ה קאמר שפיר לדידנן הוא עצמו מחזר עליו לשורפו ולדידנן גם במבערו במועד מ"מ מותר גם שרפה אמנם ראיתי מקשים על המאור דהיאף מצי ס"ל לר"מ כר"י דהא טעמא דר"י איתא בפסחים דף כ"ח דיליף לה קל וחומר מנותר דהוי בשרפה והקשה הצ"ח דהא י"ל מה לנו מותר שפן איסורו איסור עולם ותירץ דר"י לטעמין דס"ל דגם חמץ שעבר עליו הפסח אסור מדאורייתא וא"כ ר"מ הא ס"ל בפסחים דף ל"א דחמץ של עו"ג שעבר עליו הפסח מותר וכמבואר שם ישראל שהלנה לעו"ג על חמצו אחר הפסח אינו עובר משום ר"מ אמרו עובר ומפרישין שם הטעם דס"ל ישראל מעו"ג קונה משפון ומוכרח דס"ל דחמץ של עו"ג שעבר עליו הפסח שלא היה ממושפן לישראל מותר אחר הפסח וזהו דלא כר"י דלר"י הא גם של עו"ג אסור וכמבואר בדף כ"ח ומוכרח דס"ל לר"מ כר"ש דחמץ שעבר עליו הפסח מותר מה"ת ורק מדרבנן אסור בשל ישראל משום קנס וא"כ הא אי אפשר ללמוד מנותר דלקהוי בשרפה פינו דאין איסורו עולם ולכאורה הוי קושץ גדולה על המאור דהיאף פתב דר"מ ס"ל כר"י אכן דברי המאור נוכל לתרץ היטב דבחולין דף קי"ד יליף רב אשי דבשר בחלב אסור שנאמר לא תאכל כל תועבה כל שתעבתי לה ה"ה בבל תאכל ופריף חורש בשור ונחמור ליתסר ומשני השתא ומה שבת דחמירא מעשוי מותרין הני לא כ"ש פן הוא גירסת רש"י והתוס' גורסים שם השתא לגבוה שרי להדיט מבעי' פ"י דבעלי חיים שנעבדה בהו עבירה פשרים לקרפן להדיט מבעי' ועיין לקמן בסי' שכתבנו דחמץ שעבר עליו הפסח פינו דעבר עליו בבל יראה הוי בכלל כל שתיעבתי לגירסת התוס' דרק בבעלי חיים נוכל לידע מק"ו דשרי לגבוה אבל לגירסת רש"י דיליף ק"ו ממעשה שבת הא גם על חמץ איכא ק"ו דמעשה שבת יעו"ש וגם כתבנו שם דחמץ של עו"ג לא שייף הו סברא דכל שתיעבתי וא"כ הא י"ל דר"מ ס"ל דחמץ של ישראל אסור אחר פסח משום כל שתיעבתי ואינו מתיר רק בשל עו"ג דלא שייף בו הו סברא וא"כ הא שפיר נוכל לומר דר"מ יליף מנותר דחמץ אינו אלא בשרפה דאע"ג דכתבנו שם באותו סימן דלר"מ ע"כ ליכא בהו לאו דכל שתיעבתי רק איסור אכילה ולא הנאה ואפילו לר' אבהו מ"מ הא פינו דידעינן מהו דרשה דחמץ שעבר עליו הפסח אסור באכילה שוב נוכל ללמוד מיני' גם פן דאסור בהנאה בק"ו ומה ערלה שלא נעבדה בהו עבירה אסור בהנאה חמץ שנעבדה בו עבירה לא כ"ש וכמו דיליף איסי מהו ק"ו דבשר בחלב אסור בהנאה בחולין שם וא"כ הא שוב י"ל דר"מ יליף ליה מנותר דהוי בשרפה וכהמאור אבל לרש"י דגורס השתא ומה מעשה שבת מותרים הא א"א לומר דחמץ שעבר עליו הפסח אסור רק מדרשא דר' יהודה בפסחים דף כ"ח מדכתוב שלשה לאני ולדידנן אין חילוק בין של עו"ג לשל ישראל וכדאיתא בגמ' שם וא"כ ר"מ דמתיר בשל עו"ג ע"כ מוכרח דלא ס"ל כר"י רק ס"ל כר"ש דמה"ת גם של ישראל מותר ורק מדרבנן אסור משום קנס וא"כ הא לר"מ אי אפשר ללמוד מנותר כלל ואפ"ה אמרי' אליבא דר"מ הוא עצמו מחזר עליו לשורפו ומוכרח דגם לרבנן מותר גם שרפה ונהרי לרש"י ע"כ הוי הגירסא וחס"א מפירר ואסור לדידהו בשרפה וקשה על רש"י מדידנן אדידנן אמנם מצאתי במפרשים שהביאו דברי המכילתא פ' בא דאיתא שם איזהו השבתה שהיא בבל יראה ובל ימצא הוי אומר זה שרפה וא"כ הא י"ל דגם ר"מ יליף לי מפאן ולא מנותר: סימן כ יחקור בדין אי יכול להאכיל חמצו בפסח לבהמת הפקר דלא

נְהַגָה מְמַנּוּ: בְּשׁו"ע ס"א תמ"ח פְּתַח דְּאָסוּר לְהַאֲכִיל חֲמִצּוֹ בְּפֶסַח וְאִפְּי' לְבַהֲמַת אַחֲרִים אוֹ
שֶׁל הַפֶּקֶר וְכ' הַמַּג"א ב"ס"ק ט' הַטַּעַם דְּמַהֲנָה הוּא וְהַגָּה דִּין זֶה פְּתַחוּ הַטּוֹר בְּשֵׁם הִירוּשָׁלַיִם
אֲמַנָּם מְצִינּוּ חוֹלְקִים עַל זֶה דְּבִפְסָחִים דָּף ה' דְּמִדְּקָדֵק ר"ע דָּאָף בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן תְּשֻׁבִיתוֹ
הוּי מְעַרְב יו"ט דְּאִי אֶפְשָׁר לֹאמַר בְּיו"ט מְצִינּוּ לְהַבְעֵרָה שֶׁהִיא אַב מְלֵאכָה וְקָאָמַר רַבָּא
ש"מ מִדְר"ע תַּלְת ש"מ אֵין בְּיַעוּר חֲמִץ אֶלָּא שְׂרִיפָה וְכ' רש"י דאל"כ הָא מְצִי קָאִי הַפְּסוּק
עַל יו"ט וְיֵאָכִילְנּוּ לְכַלְבִּים הָרִי דס"ל לְהִדְלִי דְלֵא מְקַרִי הַנָּאָה וּמִתַּר לְהַאֲכִילוֹ לְבַהֲמָה
שֶׁל הַפֶּקֶר וְצ"ע עַל הַפּוֹסְקִים שֶׁלֹּא הִבִּיאוּ דַעַת רש"י בְּזֶה שׁוֹב מְצַאֲתִי בְּפָנַי יְהוֹשֻׁעַ
שֶׁהָעִיר שָׁם דְּרַש"י חוֹלֵק עַל הַטּוֹר וְלְכַאוּרָה צ"ע עַל רש"י דְלָמָּה פְּתַח דְלֵא פְּהֵמְבֹנָאָר
לְהִדְלִי בְּיַירוּשָׁלַיִם דְּהָרִי הָף ש"מ דְּקָאָמַר רַבָּא א"ש גַּם לְהִירוּשָׁלַיִם דאל"כ הָא יָכוֹל
לְהַשְׁלִיכּוֹ לַיָּם וְגַם מְדָאָמַר ר"ע מְצִינּוּ לְהַבְעֵרָה שֶׁהוּא אַב מְלֵאכָה מוּכַח שֶׁפִּיר דס"ל אֵין
בְּיַעוּר חֲמִץ אֶלָּא שְׂרִיפָה וּמִנ"ל לַעֲשׂוֹת מַחְלֻקָּת בְּזֶה פִּינּוּ דְאֵין הֶכְרַח דְּהַש"ס דִּידֵן חוֹלֵק
עַל הִירוּשָׁלַיִם בְּזֶה וְע"כ נִרְאֶה דְרַש"י מְפָרֵשׁ לְדַבְרֵי הִירוּשָׁלַיִם בְּאֶנְפֹן אַחַר דְּבִנְדָאִי
דְעִיָּקַר הַסְּבָרָא קְשָׁה טוּבָא דְמֵאֵי הַנָּאָה אִיכָּא בְּבַהֲמַת הַפֶּקֶר וְכִמוֹ שְׁנַתְקַשָּׁה בְּזֶה בְּמִוֹר
וּקְצִיעָה וְהַגָּה זֶה לְשׁוֹן הִירוּשָׁלַיִם ב"ר"פ כָּל שְׁעָה לֹא יֵאָכֵל חֲמִץ הַיּוֹם אִפְּי' לְכַלְבִּים כּו'
אִם לְכַלְבּוֹ הֶהְיֵי אִיסוּר הַנָּאָה אֶלָּא אִפְּי' לְכַלְבִּי אַחֲרִים וְהַגָּה לְפִי מַה דְּמִשְׁמַע פְּשׁוּטוֹת לְשׁוֹן
הִירוּשָׁלַיִם דְּמִלְשׁוֹן לֹא יֵאָכֵל קְמִדְיִיק דְּאָסוּר לְגְרוּם שְׂיֵאָכֵל אִפְּי' לְבַהֲמָה וּמִדְּקָדֵק מִינְי'
דַּע"כ בָּא הַפְּסוּק לְבַהֲמַת אַחֲרִים דְּבִשְׁלוֹ תִּפְּוֹק לִי דְּאָסוּר בְּהַנָּאָה וּלְפִי"ז בְּנִדָאִי קְשָׁה
טוּבָא דְהָא לְחִזְקֵי דס"ל בְּדָף כ"ב דְּרַק מְדַכְתִּיב לֹא יֵאָכֵל הוּא דִּינְדְעִינּוּ דְּאָסוּר בְּהַנָּאָה
וּא"כ הָא צְרִיף לְכַתּוּב בְּלְשׁוֹן זֶה לְאָוְסָרוֹ בְּהַנָּאָה וּמִנ"ל לְדְקָדֵק דְּאָסוּר גַּם בְּשֶׁל הַפֶּקֶר
וְצ"ל דְּדַבְרֵי הִירוּשָׁלַיִם הָרִי רַק לר' אַבְהוֹ דס"ל דְלֵא תֵאָכֵל הָרִי גַם הַנָּאָה בְּכֻלּוֹ וּמִדְּקָדֵק
שֶׁפִּיר דְלָמָּה פְּתַח לֹא יֵאָכֵל דְּמִשְׁמַע דְּאָוְסָר גַּם לְהַאֲכִילוֹ לְבַהֲמָה תִּפְּוֹק לִי דְּאָסוּר בְּהַנָּאָה
וְגַם אֵי הָרִי פְּתִיב לֹא תֵאָכֵל הֵינּוּ אוֹסְרִין גַּם לְבַהֲמָה וְע"כ בָּא רַק לְשֶׁל הַפֶּקֶר וּלְפִי"ז
בְּנִדָאִי קְשָׁה דְהָא לְכַאוּרָה נִרְאֶה דר"א אֵינּוּ מַחְלֵק פְּלֵל בֵּין לֹא יֵאָכֵל וּבֵין לֹא תֵאָכֵל וְאֵינּוּ
מִדְּקָדֵק פְּלֵל דְּלְכַתּוּב לֹא תֵאָכֵל דְּלִדְיָדִי הַפֵּל שְׁנֵה וְרָאִי לְזֶה דְהָא בְּפֶסַחִים דָּף כ"ג פְּרִיף
וְהָרִי שְׂרָצִים דְּרַחֲמֵנָא אָמַר שְׁקִץ הוּא לֹא יֵאָכֵל וּתְנִן צִיָּיִדִי חִיָּה וְעוֹפוֹת וְדָגִים שְׁנִדְמֵנּוּ
לְהֵם מִינִין טְמֵאִין מִוְתָרִין לְמוֹכְרִין לַעו"ג וּמִשְׁנֵי שְׂאֵנֵי הַתֵּם דְּאָמַר קָרָא לְכֶם שְׁלָכֶם יְהֵא
א"ה אֶפְּיֵלוֹ לְכַתְּחִילָה נְמִי שְׂאֵנֵי הָכָא דא"ק וְהָיוּ בְּהַנְיִיתָן יְהוּ וְלְחִזְקֵי ל"ל לְמַכְתֵּב לֹא
יֵאָכֵל וּמִיָּתִי לְכֶם לְמִשְׁרִיָּה לְכַתּוּב רַחֲמֵנָא לֹא תֵאָכֵל וְלֹא בְעֵי לְכֶם וּמִשְׁנֵי אָמַר לָף חִזְקֵי
טַעֲמָא דִּידֵי נְמִי מְהָכָא פְּלוּמַר מְהָא דְצְרִיף הָכָא לְכַתּוּב לְכֶם דִּיִּיקִינּוּ דְּבִשְׂאָרֵי דְּוֹכְתִי
דְּכַתִּיב לֹא יֵאָכֵל הָרִי גַם הַנָּאָה בְּכֻלּוֹ וְאִם פֶּן אֶפְתִּי תִּיקְשָׁה לר' אַבְהוֹ אִמָּאֵי לֹא פְתִיב לֹא
תֵאָכֵל וְכִמוֹ דְּמִדְּקָדֵק הִירוּשָׁלַיִם גְּבִי חֲמִץ וְכָאֵן הָא לִיכָּא לְמִימַר דְּבָא לְאָוְסוֹר לְבַהֲמָה דְהָא
שְׂרִי אִפְּי' בְּהַנָּאָה וּמוֹכְרָח ע"כ דְּלר' אַבְהוֹ אֵין זֶה דְּקָדוּק פְּלֵל דְּשְׁנֵי הַלְשׁוֹנוֹת שְׁוִים הֵם
לְדִידָיָה וְלְהִירוּשָׁלַיִם צְרִיף לֹאמַר דס"ל דְלֵא יֵאָכֵל דְּשְׂרָצִים אִיִּצְטְרִיף לְשׁוֹם דְּרַשָּׁה וְע'
בְּרַש"י בְּחֻזְמֵשׁ פ' שְׁמִינִי שְׁפַתְב לֹא יֵאָכֵל לְחִיִּיב הַמַּאֲכִיל כְּאֹכֵל אֲמַנָּם הָרִי חֲזִינּוּ דְגָמַר'
דִּידֵן לֹא ס"ל הָף דְּרַשָּׁה דא"כ מֵאֵי הַקְּשָׁה לְחִזְקֵי לְכַתּוּב לֹא תֵאָכֵל וְלֹא לְבַעֲי לְכֶם וּמוֹכְרָח
דַּש"ס דִּידֵן ס"ל דְּלר' אֵין ב' הַלְשׁוֹנוֹת שְׁוִים וְאֵין לְדְקָדֵק פְּלֵל לְדִידָי דְּלְכַתּוּב לֹא תֵאָכֵל
(אֲמַנָּם אֶפְתִּי קְשָׁה לִי דְנָהִי דְנָאָמַר פֶּן דְּלִפִּי הַאֲמַת אֵין לְדְקָדֵק פֶּן לר"א מ"מ הָא חֲזִינּוּ
דְּלר"א הָא דְלֵא תֵאָכֵל הָרִי גַם הַנָּאָה בְּכֻלּוֹ נְפָקָא לָן מְהִיָּתֵר הַנָּאָה דְּנִבְלָה אוֹ מֵאוֹתוֹ וְלֹא

סגי ליה ביה קרא דנפק לי' לחזקת' מדצריה למכתב לכם בשרצים ומוכרח לומר דאי מהקא הוי ס"ד דרק לא יאכל הוי גם הנאה והוי ס"ד לחלק בין לא יאכל ובין לא תאכל ומש"ה צריה קרא דנבלה וא"כ הא קשה דה"ל לכתוב בשרצים לא תאכל ולכם והוי דעינן מינ' דגם לא תאכל הוי הנאה ולא צריה קרא דנבלה ואותו וצ"ע].

ועוד דלהירושלמי תיקשה לריה"ג דס"ל דחמץ בפסח מותר בהנאה מאי דריש ביה לא יאכל דהא גם לבהמה מותר להאכילו גם דעיקר לשונו של הירושלמי אינו מדקדק דאמר ולא יאכל חמץ היום אפי' לכלבים דלמה סיים הך תיבת היום וע"כ מפרש רש"י דכיון דבהמה של הפקר אין לו שום הנאה אין לאנסרו פלל רק הירושלמי ס"ל דביעור חמץ הוי בכל דבר וא"כ פשמאכיל לכלבו הא מקיים בו מצות השבתה והא בביצה דף כ"ז פתב רש"י דאסור לשרוף תרומה טמאה ביו"ט ואע"ג דיכול ליהנות ממנו בשעת הבוערתו והדלקה להנאתו שרי ביו"ט מ"מ בתרומה אסור פיון דהוי מצוה בשריפתו אחשבה רחמנא להבערתה והוי מלאכה וכ' שם רש"י דגם להאכיל לכלבו תרומה טמאה אסור ביו"ט דהוי מלאכה יעו"ש וזהו ג"כ טעמו של הירושלמי דאוסר להאכיל חמץ גם לבהמת הפקר דהא מקיים בו מ"ע דתשביתו והוי מלאכה וזהו שמדקדק הירושלמי לא יאכל חמץ היום מדסמיה הך היום ללא יאכל חמץ ובגמ' דידן מדקדק מינ' ריה"ג דפסח מצרים אין חימוצו נוהג אלא יום א' מדכתיב לא יאכל חמץ היום וכדאיתא בדרף כ"ח יעו"ש] והירושלמי מדקדק מינ' דלא יאכל בא לאסור גם מאכיל וזהו לא הוי רק היום דהיינו ביו"ט אבל בחוה"מ שפיר שרי ומדקדק דע"כ קאי על של הפקר דשלו הא אסור בהנאה וגם בחוה"מ אסור וע"כ קאי על של הפקר ואינו אסור רק ביו"ט משום דהוי מלאכה ובאמת גם ביום השביעי אסור וחוה"מ הוא דממעטינן מינ' והוא ביאור נכון בהירושלמי ונתבאר לנו מקור נאמן לסברת רש"י בביצה שפתב דגם להאכיל לכלבו תרומה טמאה אסור ביו"ט משום דרחמנא אחשבי' להבערתה והוי מלאכה אשר לכאורה אינו מבואר לנו סברא זו ולפי דברינו הוא מבואר בירושלמי ולפי"ז הא ניחא לנו דברי רש"י בפסחים שכ' דלא פהירושלמי דאי השבתתו בכל דבר נוקים הפסוק ביו"ט ויאכילנו לכלבים דהנה על הא דקאמר רבא ש"מ אין ביעור חמץ אלא שריפה הקשה הפני יהושע לשיטת רש"י בביצה דכל היכא דהוי מצוה אסור ביו"ט א"כ אפשר ס"ל לר"ע השבתתו בכל דבר ומ"מ אסורה ביו"ט וראיתי בצל"ח מתרץ דאדרבה בזה מדקדק לשון רש"י שפתב וז"ל מדלא נפקא דהאי בראשון ערב יו"ט אלא משום דאסור להבעיר ש"מ ס"ל כר"י דאין ביעור חמץ אלא שריפה הרי דלא פ"י פפשוטו מדאוסר ביו"ט דעל זה י"ל דהאסור הוי משום דרחמנא אחשביה ורק פיון דר"ע קאמר משום דמצינו להבערה שהוא אב מלאכה ומוכרח דלא ס"ל הך סברא דאחשביה א"כ מוכח דס"ל דאין ביעור חמץ אלא שריפה וכיון דר"ע לא ס"ל סברא דאחשביה הא שפיר פתב רש"י דלדידנ' יאכילנו לכלבים דאיהו ע"כ לא ס"ל הך דירושלמי ויצא לנו מזה דלרש"י אפי' להירושלמי דאוסר גם לשל הפקר מ"מ אינו אסור רק ביו"ט ולא בחוה"מ וגם אינו אסור אלא בחמץ דישראל דאיכא עליו חיוב של השבתה אבל חמץ של עו"ג מותר להאכיל לבהמת הפקר לשיטת רש"י אפי' ביו"ט פיון דאינו מצוה בהבערתו לא שריה לומר דהוי מלאכה: [ב] ודברי הטור צ"ע דנהי דאיהו מפרש להירושלמי פפשוט' דאוסרו משום לא יאכל דמשמעו שאסור גם להאכיל לבהמה מ"מ הא ע"כ אתי' הך דירושלמי

לפי"ז כר' אבהו וכמו שפיתחנו בראשית דברינו וא"כ הרי הרא"ש בפי' גיד הנשה פתב
דיש מי שפוסק דגיד אסור בהנאה וטעמם משום דר' אבהו ס"ל דלא תאכל הוי גם הנאה
בכלל ופריה שם מהא דגיד הנשה מותר בהנאה ומשני פשהותרה נבלה חלפה וגידה
הותרה ופריה הניחא למ"ד יש בגידין בנו"ט אלא למ"ד אין בגידין בנו"ט מאי איפא
למימר ומשני מאן שמעת לי' אין בגידין בנו"ט ר"ש לר"ש הכי נמי דאסור בהנאה וא"כ
לדין דקיי"ל אין בגידין בנו"ט צ"ל אסור בהנאה והרא"ש כ' דמותר בהנאה משום
דקיי"ל פחוקי' דהוי רבו דר' יוחנן ור' אבהו תלמיד דר"י הוי והטור יו"ד בס"ה הביא
דעת הרא"ש דגיד מותר בהנאה והספיק עמו הרי דפוסק פחוקי' וא"כ לא ה"ל להביא
פאן דינא דירושלמי דלא הוי רק לר' אבהו ודחוק לומר דהטור פוסק ביו"ד פהרא"ש
ולא מטעמי' דאיהו ס"ל להלכה כר"א רק ס"ל דגם לר"א מותר שפיר בהנאה ואפ"י להך
מ"ד דאין בו בנו"ט וכהרמב"ם כל זה הוי דחוק ונבדאי נראה דפוסק פהרא"ש דהלכה
פחוקי' וצ"ע: [ג] וכינון דהך דינא דירושלמי תלוי בפלוגתא דחוקי' ור' אבהו אמרנו
להציג פאן מה שנוראה בהלכה זו היא קיי"ל דהנה בפסחים דף כ"א קאמר ר"א דכל
מקום שנואמר לא תאכל הוי גם הנאה בכלל עד שפירט לה הפתוב פדרה שפרט בנבלה
ופריה בגמ' הניחא לר"מ דס"ל אחד גר ואחד עו"ג בין במקרה בין בנתינה שפיר מדייק
דמדכתבה התורה לגר אשר בשערה תתננה או מכור לנכרי מקלל דבכל דוכתא אסור
אלא לר' יהודה דס"ל דברים ככתבן הא שפיר צריה הך קרא ומשני דלר"י נפקא לי'
מלפ"ב תשליכון אותו ואי אתה משליף לפ"ב כל איסורין שבתורה ולר"מ אתי הך אותו
לאסור בהנאה חולין שנשחטו בעזרה ולר"י חוב"ע לאו דאורייתא והקשה הל"ח משנה
בפרק ח' מה' מאכלות אסורות על הרמב"ם שפוסק חוב"ע דאורייתא וגם פוסק בפרק י'
מהל' ע"ג דברים ככתבן ואפ"ה פוסק כר' אבהו דלא תאכל הוי גם הנאה בכלל ועי'
ברא"ש פ' גיד הנשה שכתב דקיי"ל פחוקי' וראייתו הוא מהא דבכמה דוכתי מבואר
דקיי"ל חוב"ע דאורייתא וכוננתו להוכחה זו של הל"ח מ ולהרמב"ם הא קשה ולכאורה
הי' נראה לי' שבפשיטות דהא בפסחים שם הקשה רש"י על הא דמשני דלר"י נפק לי'
מאותו דתפוק לי' מגופי' דקרא מדאיצטריף הך לכלב תשליכון להתיר טרפה בהנאה
מקלל דשארי איסורין אסור בהנאה ותי' רש"י דהפסוק אשמעינן דנכבד הפ"ב מן הפנעני
יעו"ש ונאמר דהרמב"ם לא ס"ל פתירו צו של רש"י רק איהו יתרו קושני' רש"י באופן
אחר דהא בחולין דף קט"ו קאמר איסי בן יהודה דהא דבשר בחלב אסור באכילה ילפינן
לה מג"ש דקודש קודש מטרפה אין לי אלא באכילה בהנאה מנין אמרת ק"ו ומה ערלה
שלא נעבדה בה עבירה כו' וא"כ הא שפיר איצטריף הך לפ"ב תשליכון לגופי' דבלא"ה
הוי ס"ד דטרפה יהי' אסור בהנאה דנלמדה בג"ש מבשר בחלב דאסור בהנאה דמהא
דחזינן דנבלה שרי בהנאה אי אפ"ה ללמוד מינן' לטרפה דיש חומר בטרפה שפ"ו אסורה
מחיים וכדאיתא בזבחים דף ע' ומהא דמצינו גבי בור דחייב בעל הבור בנפל שמה שור
ומת ואע"ג דהוי גם טרפה דהא הוי גפולה ובבור הא כתיב והמת יהי' לו מי שהמת שלו
ליפא להוכיח דטרפה שרי בהנאה ועיין בצ"ח) דהא רב ס"ל בב"ק דבור שחיבה עליו
תורה הוי להבלו ואפ"י לשמואל דס"ל דגם לחבטו חייב מ"מ הא מודה דגם להבלו חייב
וא"כ הא שפיר הוי ס"ד דבאמת לא יתחייב בבור רק היכא דליפא חבט וכגון במלא
ספוגין דלא הו' רק נבלה ולא טרפה ושפיר צריף הפסוק דלכלב תשליכון להתירו בהנאה

אָמנָם כּל זֶה הוּא לְמַאן דס"ל הָךְ ג"ש דְקוּדְשׁ קוּדְשׁ דבב"ח מְטַרְפָּה אַבְל הָרִי פְמָה תַנְאִי
וְאַמּוֹרָאִי פְלִיגִי עַל עֵיקַר הָךְ ג"ש דְהָא בְחֻנְלִין דְרַף קו"ד קְאָמַר רַב אֲשֵׁי מִנִּין לַבב"ח
שְׁאָסוּר שְׁנַאָמַר לֹא תֹאכַל כָּל תּוֹעֵבָה כָּל שְׁתַּעֲבַתִּי לָךְ ה"ה כָּבֵל תֹּאכַל אִין לִי אֵלָא בְּאֶכִילָה
בְּהִנְאָה מִנִּין כּו' הָרִי דְגַם לְאֶכִילָה לֹא ס"ל לְרַב אֲשֵׁי הָךְ ג"ש וְכֵן לְתַנְאִי דְבִי ר' יִשְׁמַעְאֵל
דְנַפְק לִי שָׁם מְהָא דְכְתִיב שְׁלֹשָׁה פְעָמִים לֹא תִבְשַׁל אֶחָד לְאִיסוּר אֶכִילָה וְא' לְאִיסוּר
הִנְאָה הָא נִרְאָה דְלֹא ס"ל הָךְ ג"ש דַּל"כ לְמָה צָרִיךְ קְרָא לְאִיסוּר אֶכִילָה וּלְדִידְהוּ הָא
מִיּוֹתֵר עֵיקַר הַפְּסוּק דְלְכָלֵב תִּשְׁלִיכּוּן אוֹתוֹ וְא"כ הֶרְמֵב"ם הָא פְּסַק כְּתִדְר"י דְדַרְשׁ הֲנִי ג'
לֹא תִבְשַׁל וְכִמּוֹ שְׁהוּבָא בַלח"מ בְּפָרָק ט' מֵה' מְאֻכְלוֹת אִיסוּרוֹת וְאִיּוֹתֵר הָךְ לְכָלֵב תִּשְׁלִיכּוּן
וְנִדְעִינוּ מִיּוֹנִי דְכָל מְקוֹם שְׁנַאָמַר לֹא תֹאכַל הֲנִי גַם הִנְאָה בְּכָלֵל וְהָא דְפָרִיךְ בְּגִמְר' לר"א
דְלר' יְהוּדָה מִנ"ל כָּל אִיסוּרִין שְׁבַתוּרָה וְלֹא מְשַׁנֵּי דְנַפְק לִי מִגּוֹפִי דְקָרָא דְלְכָלֵב תִּשְׁלִיכּוּן
ג"כ נִיחָא דְהַגְמַר' הָא פָּרִיךְ עַל ר"א דְלר"י מִנ"ל הָךְ סְבָרָא דְלֹא תֹאכַל הֲנִי גַם הִנְאָה
בְּכָלֵל וְא"כ לֹא הֲנִי מְצִי לְתַרְזֵן כֵּן דְאַפְתִּי דְלִמָּא ס"ל לר"י הָךְ ג"ש דְקוּדְשׁ קוּדְשׁ מַבב"ח
וּמִש"ה מְשַׁנֵּי דְנַפְק לִי מְאוּתוֹ וְס"ל חוּב"ע לֹא דְאוּרִינְתָא פִּי דר"א סְבָר דְטָפִי מְסַתְבָּרָא
לְאוּקְמִי הָךְ מִיעוּטָא דְאוּתוֹ עַל כָּל אִיסוּרִין שְׁבַתוּרָה דְהֵם בְּאִיסוּר לֹא דְוּמִי דְטַרְפָּה
דְאַיְרִי בִּיהָ הָךְ קְרָא דְאוּתוֹ מְלֹאֻקְמָא דְבָא לְאַסְנֹר חוּב"ע בְּהִנְאָה וְהָא בְּלֹא"ה צָרִיךְ
לְפָרֵשׁ כֵּן לְפָרֵשׁ"י שָׁם בְּפְסָחִים וְכִמִּש"כ בְּצַל"ח שָׁם וְע"ש וְעכ"פ דְבָרִי הֶרְמֵב"ם
מִיּוֹשְׁבִין.

אָמנָם עֵיקַר הַדְבָר מֵה שְׁפַתְבְּנֵי לְפָרֵשׁ דְקוּשׁ' הַגְמַר' הֲנִי מִשׁוּם דְעֵיקַר הַפְּסוּק דְלְכָלֵב
תִּשְׁלִיכּוּן אִיצְטְרִיךְ לְהִיּוֹתֵר הִנְאָה דְטַרְפָּה דְהֲנִי ס"ד לְאַנְסְרוֹ כִּמּוֹ בב"ח אִינוּ נִרְאָה דְוַדָּאִי
דְלִפִּי הַסְבָּרָא יְדַעִינוּ דְטַרְפָּה מוֹתֵר בְּהִנְאָה מַחִיּוּבָא דְבוּר אוּ מְנַבְלָה וְבַע"כ צָרִיךְ לוֹמַר
הָא דְלֹא נִיחָא לְהַגְמַר' לוֹמַר דר"א נָפַק לִי מְהָךְ קְרָא דְלְכָלֵב תִּשְׁלִיכּוּן כִּמִּש"כ רַש"י
דְאַיצְטְרִיךְ לְאַשְׁמְעִינוּ שְׁנַכְבֵּד הַפְּלֵב אוּ כִמִּש"כ הַתּוֹס' שָׁם מִשׁוּם דְמַהָךְ קְרָא יְדַעִינוּ גַם
עוּבַר שְׁהוּצִיא יְדוּ וְגַם בְּשָׁר שְׁיַצָּא חוּץ לְמַחִיצָתוֹ וְא"כ הֲנִי ס"ד דְעוּבַר שְׁהוּצִיא יְדוּ אִיסוּר
בְּהִנְאָה כִּמּוֹ קוּדְשׁ שְׁיַצָּא חוּץ לְמַחִיצָתוֹ גַם י"ל דְהֲנִי ס"ד לְלַמּוּד קוּדְשׁ מִזוּתֵר וְהֲנִי אִסְרִינוּ
עוּבַר שְׁהוּצִיא יְדוּ בְּהִנְאָה וְעִינִי בְּפְסָחִים דְרַף כ"ד בְּתוֹס' ד"ה אֲמַרְתָּ קו"ו שְׁכַתְבוּ בְּשֵׁם
הַר"י דְאוּרִלִּינּוּשׁ כְּסָבָרָא זֹו וְע"כ לֹא נִרְאָה תִי זֶה: [ד] וְע"כ הַנְרָאָה לִישֵׁב דְעַתּוֹ בְּאוּפֹן
אַחַר דְהִנְהָ בַמִּס' ע"ג דְרַף כ' דְרַשִּׁינוּ ד"א לֹא תִתְחַנַּם לֹא תִתֵּן לְהֵם מִתְּנַת חֲנָם וְהַקְשׁוּ הַתּוֹס'
שָׁם דְלר' יְהוּדָה דְאָמַר דְבָרִים כְּכַתְבֵּן לְמָה צָרִיךְ הֲנִי ב' קְרָאִי וְתִירְצוּ לְעִבּוֹר עָלָיו בְּעִשָׂה
וּל"ת דְלֹא תִתְחַנַּם הֲנִי ל"ת וְאוּ מְכוּר לְנִכְרִי הֲנִי עֲשֵׂה א"נ אִיצְטְרִיךְ אוּ מְכוּר כִּי הִיכָא
דְנִדְע דְלִגְר אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֵיהָ תִתְנַנְּה הֲנִי מִתְנַה מִמֶּשׁ דַּל"ה הֲנִי ס"ד נְתִינָה בְּדָמִים וְחֻזִּינוּ
דס"ל לְהַתּוֹס' דר' יְהוּדָה ס"ל הָךְ דְרַשָּׁה דְלֹא תִתְחַנַּם רַק דְתַרְנוּנִיָּהוּ צָרִיכִי וּמִש"ה הוּא
דְפָרִיךְ הַגְמ' בְּפְסָחִים דְלר' יְהוּדָה הָא דר' אַבְנֵה מִנ"ל וְצ"ע לִי דְהָא בַע"ג שָׁם וְכֵן בְּפְסָחִים
פָּרִיךְ הַגְמ' עַל ר"י שְׁפִיר קְאָמַר ר"מ וּמְשַׁנֵּי ור"י אָמַר לָךְ אִי ס"ד כְּדִקְאָמַר ר"מ לְכַתְּבוּ
רַחֲמָנָא תִתְנַנְּה וְאֶכְלָה וּמְכוּר אוּ לְמָה לִי ש"מ לְדְבָרִים כְּכַתְּבוּ וְאִי נִאָמַר דר"י ס"ל הָךְ
לֹא תִתְחַנַּם א"כ הָא ע"כ א"א לְדְרוּשׁ כָּלֵל כר"מ וּמְשַׁנֵּי ור"י אָמַר לָךְ אִי ס"ד כְּדִקְאָמַר ר"מ לְכַתְּבוּ
וּבְוַדָּאִי נוּכַל לוֹמַר דְהֶרְמֵב"ם חוּלְק בְּזָה עַל סְבַרְת הַתּוֹס' וְס"ל דר"מ ור"י לֹא דְרַשִּׁי הָךְ
לֹא תִתְחַנַּם כָּלֵל עַל מִתְנַת חֲנָם וְכֵן הַסּוּגִי דְפְסָחִים דְקְאָמַר דְלר"י מִנ"ל הָא דר' אַבְהוּ לֹא
סְבִירָא לִיהָ גַם כֵּן הָךְ דְרַשָּׁה וּמִש"ה פָּרִיךְ שְׁפִיר דְלר"י הָא אִיצְטְרִיךְ הַפְּסוּק לְדְבָרִים

פכתבו דאי הני ס"ל הך דרשה דלא תתחנן גם לר"י אייתור הך פסוק לכדר"א דאיסור
נתניה לעו"ג הא ידעינו מלא תתחנן וכו' מוכן לנו טעמו של הרמב"ם דלא הביא פלל
בשום מקום הך דרשה דלא תתחנן על איסור מתנה וכבר ראיתי מי שנתקשה בזה ובאמת
ניתא דאיהו ס"ל דלא קיי"ל פה הך דרשה מפח הסוגי' דפסחים ולפי"ז יש מקום לישב
דעת הרמב"ם דלא יהיו דבריו סותרים זא"ז וגם יתישב הא דבפסחים שם קאמר ר"א
פל מקום שנאמר לא תאכל כו' וא' איסור הנאה במשמע עד שיפרוט לה הפתוב פדרה
שפרט בנבלה כתב רש"י דלא גרסינו פדרה שפרט בנבילה לגר בנתניה ולעו"ג במקרה
דהא ר"א אליבא דר"מ קאמר לה דלר"י ליכא ראי' מנבילה ובמס' חולין דף קי"ד איתא
לה גירסא בגמ' ולא כתב שם רש"י למוחקו רק התוס' שם כתבו דכמו שמוחקו רש"י
בפסחים פן צריה למוחקו פאן וכבר עמדו שם המפרשים מדוע לא כתב רש"י פן גם
בחולין למוחקו וכמו שכתב בפסחים.

והנראה דאף ע"ג דנאמר דלא קיי"ל פדרשה דלא תתחנן מפל מקום שפיר ידענו בלאו
הכי איסור נתניה לעו"ג דהנה הרמב"ם פתב בפרק ה' מה' מלנה ולנה ה"א ומצנת עשה
להשיה לעו"ג שנאמר לנכרי תשיה ומקורו הוא מדברי הספרי דאיתא שם לנכרי תשיה
זו מצנת עשה והראב"ד השיג עליו וכתב דכוננת הספרי לא הוי דהמלנה בלא רבית עובר
בעשה רק הפוננה דאם לקח רבית מישראל עובר בלאו הפא מפלל עשה אבל לעו"ג
הוי רק רשות ולא מצנה ובדברי הרמב"ם הללו מיושב לי היטב הא דבריש מס' ע"א
דתנו שלשה ימים לפני אידיהו אסור לשאת ולתת עמהו להלוותו וילווה מהו וכתבו
התוס' בשם הירושלמי בד"א בעו"ג שאינו מפירו אבל בעו"ג המפירו מותר שהוא
פמחניף לו וכן כתב בטור יו"ד סי' קמ"ז אבל הרמב"ם בפרק ה' מה' ע"ג שהביא להך
משנה סתם הדברים ולא הביא דברי הירושלמי פלל וצ"ע למה והנראה בטעמו דהתוס'
כתבו בד"ה להלנתן בשם ר"ת דבריבית מותר להלנתן גם בהני שלשה ימים דלא שייך
אזיל ומודה דאדרבה צער הוא לו וכן הוכיחו התוס' שם בד"ה אלא מתוך לשון הגמ'ר'
יעו"ש וס"ל להרמב"ם פה סברא דבריבית לא שייך אזיל ומודה ומש"ה הוי קשה לי
הך משנה דתני דשלשה ימים לפני אידיהו אסור להלנתן דהכי איירי דבלא רבית הא
לעולם אסור לשיטתו ובריבית אמאי אסור בהני ג' ימים והוכיח הרמב"ם מזה דהך
משנה איירי בעו"ג המפירו דבמפירו שרי להלותו בלא רבית דהא במס' ע"ג דף כ'
דס"ל לר' יהודה דמתנת חנם אסור והקשו התוס' מהא דתנו שולח אדם ירה לעו"ג
ומוקמינו לה במס' פסחים דף כ"ב כר"י ותיקצו דבעו"ג המפירו מותר פדאיתא בתוספתא
דהוי פמוכרו לו וכינון דמתנה מותר במפירו א"כ הא נראה דכ"ש דשרי הלואה בלא
רבית דהא לא גרע מאם הי' נותן לו במתנה פל המעות הללו דהוי שרי ובמה דמתנה
עמו שיחזור וישלם לו המעות הא לא גרע וכינון דמוכח מהך משנה דאיירי במפירו ואפ"ה
בהני שלשה ימים אסור משום דאזיל ומודה ומש"ה לא הביא הך דירושלמי דס"ל דמה
דאסור משום דאזיל ומודה לע"ג גם במפירו אסור אמנם א"כ הא נתבאר לנו מהירושלמי
דמפרש להמשנה דאיירי רק בלא מפירו א"כ הא מוכח לכאורה פהראב"ד דהך לנכרי
תשיה הוי רק רשות דהא לא אסרה המשנה הלואה רק בהני ג' ימים אבל לעולם שרי
גם קשה לי לפי"ז על הרמב"ם דא"כ היאך אפשר לפרש פלל דהך לנכרי תשיה הוי
חובה והא חזינו דלר"מ דס"ל דשרי גם מתנה לעו"ג ואפ"י בלא מפירו דהא באינו מפירו

פליגי דבמפירו גם ר"י מודה דשרי ודלדברי ר"מ הא נדאי מותר גם להלות בלא ריבית וכמש"כ דהוי ק"ו ממתנה דאם הי' נותן לו פל המעות במתנה שרי והיאך נאסור במה דמתנה עמו שישלם לו וא"כ הא מדר"מ מוכח דהך קרא דלנכרי תשיף הוי רק רשות ונהרי אפי' לר' יהודה דחולק ואוסר במתנה מ"מ הא לא מציינו שחולק על ר"מ גם בהלואה ומנ"ל לעשות מחלוקת גם בזה בין ר"מ לר"י וכל למעוטי בפלוגתא עדיף ויבנדאי דלא פליגי ר"מ ור"י רק במתנה לחודא דאל"ה ה"ל פלוגתא רחוקה דר"מ שרי גם מתנה ור"י אוסר גם הלואה ואין לומר דגם הרמב"ם מודה דנוכל לפרש הך לנכרי תשיף דהוי רשות ואי דפשיטא דמהיכא הוי ס"ד דאסור דאיצטריף קרא להתירוונאמר דהפתוב בא להוסיף איסור לאו הפא מפלל עשה בישראל וכמו שפי' הראב"ד דברי הספרי והא דס"ל להרמב"ם דהוי עשה הוא משום דהא קיי"ל בכל דונכתא דכל היכא דאיכא למדרש דרשינו ולא מוקמינו בלאוי יתירי וכיון דלישראל פבר פתיבא איסורא להדי' ס"ל להרמב"ם דמש"ה ע"כ יש לנו לפרש הפסוק דבא לאסור לעו"ג בלא ריבית וא"כ זה גופא תלוי בהך פלוגתא דתנאי דר"מ ור"י דלר"מ דמדניק מקרא דלגר אשר בשעריה דגם מתנה שרי מוכרח לדיד' דהך לנכרי תשיף בא להוסיף איסורא בישראל דא"א לפרשו דבא לאסור בלא ריבית אבל לר"י דס"ל דמתנה אסור ולדיד' הא נוכל לפרש הפסוק דבא לגופי' שוב הדרינו לכללא דלא מוקמינו ללאוי יתירי ומש"ה הרמב"ם דפסק בפרק י' מהל' ע"ג כר"י דדברים פכתבן מש"ה פוסק פהספרי דאסור בלא ריבית ובזה י"ל דהירושלמי אצל לשיטתו דיעויין בירושלמי פ"א דמס' ע"ג הלכה ט' שדחה הך דרשה דלא תתן להם מתנת חנם מעובדא דר"ג שמצא פבר ונתנו לעו"ג והובא מעשה זו בש"ס דידן בעירובין דף ס"ד וע"ש בתוס' ובע"ג דף כ' שיהתוס' הקשו קוש' זו ודחקו לתרצה והירושלמי הוכיח מזה דמתנה שרי' וא"כ לדיד' מותר הלואה בלא ריבית ומש"ה מפרש המשנה דשלישה ימים לפני אידיהן בעו"ג שאינו מפירו דגם בכה"ג מותר הלואה בלא ריבית חוץ מהני ג' ימים והרמב"ם דפוסק כר"י מש"ה פוסק דגם מפירו אסור בהני ג' ימים אמנם זה אינו מספיק עדיין דא"כ דמהסברא הוי הך דלנכרי תשיף מ"ע ורק לר"מ מוכרח דהוי רשות משום הך קרא דלגר אשר בשעריה א"כ מאי פריף בפסחים לר"א אלא לר"י דאמר דברים פכתבן מאי איכא למימר דנהי דלא ס"ל להסוג' הך דרשה דלא תתנם מ"מ הא גם לר"י מותר הפסוק ללמוד מינ' לכל איסורין שפתורה דאסורין גם בהנאה דהרי גם אי לא הוי פתיב הך קרא דלגר אשר בשעריה תתנה או מכור לנכרי היינו יודעין דאסור לתתן להם מתנת חנם בק"ו מהא דאסור הלואה בלא ריבית דהרי הך קרא דלנכרי תשיף פל זמן שאין לנו הכרח הא צריף לפרשו דהוי איסור עשה להרמב"ם והא דלגר מותר במתנה הא לא צריף קרא פלל דזה הא נדאי ידעינו ממילא פינו דאדרבה מצנוה להחיותו דאין לומר דלר"י דס"ל דברים פכתבן אסור לגר בכירה וכן פתב רש"י בפסחים להדי' וז"ל פה מצותן לא יתנוה לעו"ג ולא ימכרה לגר וא"כ הא מוכרח לכתוב הך לגר אשר בשעריה תתנה לאסור מכירה לגר וממילא צריף למכתב גם או מכור לנכרי דבלא"ה הוי ס"ד דהך תתנה דגר הוי בכל האופנים בין במתנה בין בדמים ואי דא"כ למה לי קרא לזה הוי ס"ד דאת' לכדר"א ומש"ה פתיב או מכור דנדע דתתנה הוי דוקא נתינה ולא מכירה וכמש"כ התוס' בע"ג ומש"ה פריף הגמר' שפיר זה אינו דהא נדאי דהרמב"ם חולק על פרש"י וס"ל דהא דקאמר ר"י דברים

פּכְתָּבוּ הוּי רַק דְּאָסוּר לְעו"ג בְּמִתְנֵה אַבְל לְגַר בְּמִכִּירָה כ"ע מוֹדִים דְּמוֹתֵר דְּאִיהוּ הָא פֶּסֶק כּר"י וְאִפ"ה פֶּתַח לְהִדְיָ בְּפֶרֶק ג' מֵה' זכ"ו וּמִתְנֵה דְלִגְר מוֹתֵר בֵּין בְּנִיתֵנָה בֵּין בְּמִכִּירָה יְעו"ש וְכֵן נִרְאֶה מוֹכַח לְהִדְיָ מִדְּבָרֵי הַתּוֹס' בְּע"ג שֵׁם בּד"ה לְהַקְדִּים דְּמִפְרָשִׁים כֵּן שְׁהִקְשׁוּ דִלְר"י דַּס"ל דְּלְהַקְדִּים נְתִינָה דְגַר לְמִכִּירָה דְעו"ג לֹא צָרִיךְ קָרָא א"כ לְמָה פֶּתוּב נְתִינָה דְגַר כָּלֵל לֹא לְכַתּוּב רַק מִכִּירָה דְעו"ג וּמֵאִי הִקְשׁוּ וְהָרִי צָרִיךְ לְמַכְתֵּב דְּדוֹקָא נְתִינָה וְלֹא בְּמִכִּירָה וְע"כ דַּס"ל דִּלְר"י מוֹתֵר בְּגַר בְּכָל גְּוֹנֵי וְכֵן פִּרְש"י בַּמַּס' ע"ג.

בּד"ה לְעו"ג בְּנִיתֵנָה וְנ"ל דְּאִי לְדְבָרִים פֶּכְתָּבוּ אֶתָּא דְלִנְכָרֵי אָסוּר לִיתְנָה הִכִּי אֵיבְעֵי לִי לְמַכְתֵּב תִּתְנֶנָּה וְאֶכְלָה לְגַר אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֵיךְ אוֹ מְכוּר לְנִכְרֵי דְלֹא מְצִי לְאוּקְמָא קָרָאֵי דְנְתִינָה אֲנִכְרֵי כו' הָרִי דְדִקְדַּק רִש"י וְכ' רַק אִיסוּר נְתִינָה בְּנִכְרֵי וְכֵן דִּקְדַּק שֵׁם בּד"ה וְלִנְכָרֵי וּבְנִדְאֵי מוֹכַח לְהִדְיָ דְהָדַר בּוּ מִפִּירוּשׁוֹ דְּפֶסְחִים וּמִפְרָשׁ פְּהַרְמְב"ם וּבְזֶה י"ל דְּזֶהוּ טַעַם שֶׁל רִש"י דְלֹא מַחֵק הַגִּינְרָסָא בְּחֻלְיִן דְּשֵׁם ס"ל דִּר"י אֵינּוּ אוֹסֵר רַק נְתִינָה לְעו"ג וְשׁוּב נוֹכַח לְדִינִיק הָא דִּר"א גַּם לִר"י דְּאִיסוּר מִתְנֵה לְעו"ג הָא יְדַעֲיֵנוּ מְלֵא תְחִנָּם אַבְל בְּפֶסְחִים דְּמִפְרָשׁ דִּלְר"י אוֹסֵר גַּם מִכִּירָה לְגַר מִש"ה מַחֵק הַגִּינְרָסָא דִּלְר"י הָא צָרִיךְ הִפְסוּק] וְעַכ"פ הַרְמְב"ם הָא מִפְרָשׁ לְהִדְיָ דְגַם לִר"י מוֹתֵר לְגַר מִכִּירָה וְא"כ הָא י"ל דְּגַם לְדִידִיךְ כָּל הִפְסוּק מוֹתֵר דְּהָא דְלִגְר שְׂרִי יְדַעֲיֵנוּ מִסְבָּרָא כֵּינּוּ דְמִצְנוּנָה לְהַחֲיוֹתוּ וְהָא דְלְעו"ג אָסוּר מִתְנֵה יְדַעֲיֵנוּ מִלְּנִכְרֵי תִשְׁרִיף וְאִיִּיתוּר הִפְסוּק לְכַר"א וּמֵאִי פְרִיךְ בְּפֶסְחִים עַל ר"א אֶלָּא לִר"י מִנ"ל אֶלָּא ע"כ מוֹכְרָח דְגַם בְּלֹא שׁוּם הִקְרָח נוֹכַח לְפָרֵשׁ הֵךְ לְנִכְרֵי תִשְׁרִיף דְּבָא רַק לְהוֹסִיף אִיסוּר עֲשֵׂה בְּיִשְׂרָאֵל וְלֹא לְאַסוֹר הַלְוָאָה בְּלֹא רִיבִית לְעו"ג וּמִש"ה צָרִיךְ לִר"י הִפְסוּק דְלִגְר אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֵיךְ לְדְבָרִים פֶּכְתָּבוּ וְלִיכָּא לְמִידָק מִינֵי הָא דִּר"א וּפְרִיךְ הַגְּמָר' שְׁפִיר וְא"כ הָרִי הָדַר קִשְׂיָא עַל הַרְמְב"ם כֵּינּוּ דִּלְר"מ דְּמוֹתֵר גַּם מִתְנֵה הָא ע"כ מוֹכְרָח לוֹמֵר כֵּן א"כ מִנ"ל לְהַרְמְב"ם דִּר"י חוֹלֵק עַל ר"מ גַּם בְּהַלְוָאָה: ה] וְהַנִּרְאֶה דַּס"ל לְהַרְמְב"ם דְּנִדְאֵי זֶהוּ כָּלֵל גְּדוּל דְּכָל הִיכָּא דְאִיכָּא לְמַדְרֵשׁ לֹא מוֹקְמִינוּ בְּלֹאֵי יִתִּירָא ע"כ אֵינּוּ לִנּוּ לוֹמֵר דְּהִפְסוּק בָּא לְהוֹסִיף אִיסוּר עֲשֵׁה בְּיִשְׂרָאֵל כָּל זְמַן שְׁנוּכַח לְפָרֵשׁוֹ דְּקָאֵי עַל לְגוּפִיָּה וּמ"מ שְׁפִיר פְרִיךְ הַגְּמָרָא בְּפֶסְחִים דְּמַהֵךְ דְּלִנְכָרֵי תִשְׁרִיף לֹא יְדַעֲיֵנוּ אִיסוּר מִתְנֵה דַּס"ל דְּאִיצְטְרִיךְ לְגוּפִיךְ לְהַתִּיר לִיקְחָ רִיבִית מִעו"ג וְלֹא בָּא לְאַסוֹר הַלְוָאָה בְּלֹא רִיבִית וְעֵינּוּ בְּב"מ דָּף ע' דְּקָאֵמֵר רָבָא לְנִכְרֵי תִשְׁרִיף מֵאִי לֹא תִשְׁוֹף פִּי שְׁתִּקְבֵּל מִמֶּנּוּ רִיבִית וְנִדְחֵי לֹא תִשְׁרִיף פִּי שְׁתִּתֵּן לוֹ רִיבִית וּפְרִיךְ וְכִי לֹא סָגִי בְּלֹא"ה וְכַתְּבוּ הַתּוֹס' שֵׁם אַבְל אֵי תִשְׁוֹף נִיחָא דְלֹא סָגִי בְּלֹא"ה דְּאָסוּר לְהַלּוֹתוֹ בְּלֹא רִיבִית אַבְל רִש"י כַּתְּבֵי שֵׁם דְּאִי תִשְׁוֹף נִיחָא דְּבָא הִפְתּוּב לְהַתִּיר לִיקְחָ מֵאִתּוֹ רִיבִית אַבְל אֵי תִשְׁרִיף הָא לֹא צָרִיךְ קָרָא לְהַתִּיר וְכַתְּבֵי בְּשִׁטָּה מְקוּבָצָת שֵׁם בְּשֵׁם הַרְשָׁבָ"א לְהַסְבִּיר דַּעַת רִש"י דְּאִי תִשְׁוֹף צָרִיךְ הִפְסוּק לְהַתִּיר לִיקְחָ מִמֶּנּוּ אַע"ג דְּאָסוּר לְגְזוֹל מִמֶּנּוּ לְמֵאֵן דַּס"ל גְּזִילוֹ אָסוּר אוֹ שְׁצָרִיךְ לְהַתִּיר כְּמוֹ שְׁצָרִיךְ לְהַתִּיר אוֹנָאָה וְא"כ נֹאמֵר דְּגַם הַרְמְב"ם ס"ל כְּרִש"י דְּגַם לְפִי הַמִּסְקָנָא דְּמִסִּיק בְּב"מ דְּהוּי תִשְׁוֹף מ"מ אֵינּוּ מוֹכְרָח דְּבָא לְאַסוֹר בְּלֹא רִיבִית כֵּינּוּ דִּי"ל דְּבָא לְהַתִּיר לִיקְחָ מִמֶּנּוּ רִיבִית וְאִיצְטְרִיךְ לְגוּפִיָּה דַּע"ג דְּכַתִּיב וְלֹאֲחִיךְ לֹא תִשְׁרִיף וּמִשְׁמַע הָא לְנִכְרֵי שְׂרִי מ"מ הָרִי הִפְסוּק דּוֹלְאֲחִיךְ לֹא תִשְׁרִיף לְכ"ע קָאֵי אֲזַהֲרָה עַל לְוָה שְׁאָסוּר לִיתֵן רִיבִית לְיִשְׂרָאֵל וְלִיכָּא לְמִידָק מִינֵי רַק דְּלְעו"ג מוֹתֵר לִיתֵן רִיבִית וְאֶפְתִּי הָא לֹא יְדַעֲיֵנוּ דְּכְמוֹ כֵּן מוֹתֵר לִיקְחָ מִמֶּנּוּ וְשְׁפִיר אִיצְטְרִיךְ הֵךְ לְנִכְרֵי תִשְׁרִיף דְּפִירוּשׁוֹ תִשְׁוֹף דְּשְׂרִי לִיקְחָ מִמֶּנּוּ וּמִש"ה אֵינּוּ לְדִרְנֵשׁ מִפְסוּק זֶה לְאַסוֹר בְּלֹא רִיבִית כֵּינּוּ דְּהִפְסוּק אֵינּוּ מוֹתֵר וְאִיצְטְרִיךְ

לגופני' להתיר רק ס"ל להרמב"ם דזה תלוי בפלוגתא דגזל העו"ג הקדמונים אם הנה מותר או אסור דבק למ"ד גזילו אסור הוא דצריף קרא להתיר ליקח ממנו ריבית אבל להקד"מ דס"ל דגזילו הנה שרי אז ס"ל להרמב"ם דאם פו הא כ"ש דשרי ליקח ממנו ריבית ואע"ג דבב"מ דף ס"א עבדינו צריכותא לגזל וריבית ואי הוי פתיב דריבית אסור בישראל לא היינו יודעין אסור גזל דהוי ס"ד דריבית שאני דאפי' ללנה אסור ומש"ה צריף לכתוב אסור גזל וא"כ הא גם להיפוף ליכא למידק מהא דהיה מותר גזל עו"ג דכמו כן מותר ליקח ממנו ריבית זה אינו דהרי החומר דיש בריבית מבגזל הוא משום דגם ללנה אסור ונהרי מהפסוק דולאחיה לא תשיף דהוי אזהרה על לנה הא ידעינו דעל הלנה ליכא אסורא בעו"ג ומותר ליתן לו ריבית והפסוק דלנכרי תשיף לא איצטריף רק להתיר ליקח ממנו וא"כ לגבי עו"ג הוי שפיר ריבית ק"ו מגזילו דשרי פינו דבעו"ג ליכא אסורא ללנה ולהקד"מ ע"כ צריף לפרש דהה לנכרי תשיף הוי מ"ע דבלא ריבית אסור וא"כ הא ניחא הפל דהסוגי' דפסחים אזל כמ"ד גזילו אסור וגם בלא"ה נראה דר' אבהו ס"ל כן דבב"ק דף ל"ז דתנו שור של ישראל שנגח שור של עו"ג פטור ומפרש ר' אבהו הטעם דכתיב עמד וימודד ארץ וכתבו שם התוס' דזה הוי כמ"ד גזילו אסור ורק בכה"ג דהזיקו פטור משום דה קרא אבל אי הוי ס"ל גזילו שרי לא הוי צריף דה קרא יעו"ש ומש"ה פריף הגמרא בפסחים שפיר לר"א דלר' יהודה מנ"ל אסור הנאה דהה דנבילה הא איצטריף לדברים פכתבן דמהא דלנכרי תשיף ליכא למידק אסור מתנה דהא לר"א הוי הפי' רשות דבא להתיר ליקח ממנו ריבית ולא לאסור בלא ריבית אבל בחולין רב אשי קאמר לה שם דהכי איתא שם אמר רב אשי מנין לבשר בחלב שאסור שצאמר לא תאכלו כל תועבה אין לי אלא באכילה בהנאה מנין כדר"א דאר"א פל מקום שצאמר לא תאכל כו' עד שפירט לה פדרף שפרט בנבילה לגר בנתינה ולעו"ג במכירה דרב אשי מדקדק הא דר"א גמאליבא דר"י דרב אשי לשיטתו דקאמר בב"ק דף קי"ד אי דמצרי אייתינהו ועיין בתוס' ב"מ דף מ"ח ד"ה נתנה לסיטון וכינון דס"ל דגזילו הנה שרי וע"כ הוה לנכרי תשיף הוי מ"ע א"כ גם לר"י דס"ל דברים פכתבן מותר הפסוק דנבילה לכדר"א.

וא"כ הא מיושב לנו פסקיו של הרמב"ם דאיהו הנה לו פגירסא דידן בחולין דרב אשי קאמר הא דר"א גם אליבא דר' יהודה והרמב"ם סובר דגזילו הנה שרי מה"ת אי לאו היכא דאיכא ח"ה ובלא"ה הבינו פמה מהמחברים בדעתו דס"ל כן דגזילו הנה שרי וא"כ בריבית דליכא ח"ה דהרי מדעתו קניהיב לי' לא איצטריף קרא להתיר דהוי ק"ו מגזל וע"כ בא לאסור הלנאה בלא ריבית ומש"ה פוסק דלנכרי תשיף הוי מ"ע ואייתר לדידן הוה דנבילה לכדר"א ואין שום סתירה בדבריו דפוסק פמימרא דר"א בחולין לפי גירסא דידן דקאמר הא דר' אבהו גם אליבא דר"י ולפי זה נתחדש לנו דר' ישמעאל דקאמר בב"ק דף קי"ג דבאין עליו בעקיפין ור"ע קאמר דאין באין בעקיפין ועיין בבכורות דף י"ג ע"ב דקאמר הניחא למ"ד גזילו אסור ופרש"י דקאי על הוה פלוגתא דר' ישמעאל ור"ע והתוס' דחו זה דבב"ק לא איירי רק בהפקעת הלנאתו אבל גזל לכ"ע אסור ורש"י ס"ל דלר' ישמעאל אין חילוק בין גזל להפקעת הלנאתו ועיין בב"מ דף פ"ז דג"כ נחלקו רש"י ותוס' בזה ומה שיש לדבר בדברי רש"י ולהביא ראיה לדבריו לא יכולתי לכתבו פאן ועכ"פ לשיטת רש"י הא מוכרח דר' ישמעאל ס"ל כו' אבהו לפי הנתבאר לעיל

ועיין מש"כ לקמן בסי' אות כ"ז: ואגב אכתוב מה דצ"ע דברי התוס' בע"א דף כ' בד"ה ר"א דברים פכתבן תימא לר' יהודה למה לי לא תחנם לאסור מתנת חנם תיפוק ליה מהכא ות' דהוי ל"ת ועשה א"נ איכא למימר דהך דהכא איצטריף לגלות על נתינה דגר שיהיא מתנה ממש ולא נתינה בדמים ולא הבנתי דאפתי לא לכתוב גם הך תתננה לגר פלל ואי דבא להתיר הנאה בנבלה וכדר"א א"כ הא יכולין ללמוד מינן' הא דר"א דבכל מקום שצנאמר לא תאכל הוי גם הנאה בכלל ובפסחים דף כ"א הא מבואר דלר"י דאמר דברים פכתבן ליכא למיידק מנבלה הא דר' אבהו ואין לומר דגם אי לאו תתננה ג"כ הוי ס"ד דאסור ליתן לגר מתנה וכמש"כ התוס' בד"ה להקדים פי היכי דזיפרוש גם מאיסור נבלה ומש"ה צריף לכתוב תתננה וכי היכי דלא נטעי דתתננה הוי ג"כ בדמים פתיב או מכור דזה אינו דא"כ היאך מדקדק ר"א דלא תאכל הוי גם הנאה בכלל מדאיצטריף היתר בנבלה דלמא גם לר"מ צריף הפסוק להתיר נתינה דגר וצריף לכתוב תתננה וממילא פתיב או מכור כמש"כ התוס' ולכאורה נראה דהך אי נמי שפתיבו התוס' אצל פשיטת רש"י דפסחים דס"ל דלר' יהודה דאמר דברים פכתבן אסור לגר במקרה וצריף נתינה דוקא ומש"ה מוכרח לכתוב תתננה וכי היכי דלא נטעי דהך תתננה הוי בכל אופני הנתינות הן במתנה והן במקר ומש"ה פתיב או מכור ונדעינן דתתננה הוי רק נתינה ומש"ה לר"י ליכא למיידק הא דר"א אבל לר"מ דאמר א' גר וא' עו"ג בין במקרה בין בנתינה מדייק ר"א שפיר דליכא למימר דתתננה צריף למכתב דבלא"ה הוי ס"ד דאסור ליתן מתנה לגר כדי שישוב דז"א דעד כאן לא פתיבו התוס' בסמוך רק אי הוי פתיב רק או מכור ושפיר הוי ס"ד דבא למעט נתינה דגר אבל אי לא הוי פתיב פלל לא היינו אומרים פן אמנם עיקר הדבר הוא דחזק לומר פן דהא התוס' בסמוך שהקשו דלר"י דס"ל דלהקדים נתינה דגר למכירה דעו"ג לא צריף קרא דסברא הוא והקשו התוס' דא"כ לכתוב רק או מכור לחונדא ונדעינן נתינה דגר בק"ו וע"כ ס"ל להתוס' דלר"י מותר בגר גם מכירה וכמו שפתיבנו למעלה דבלא"ה לא הוי מקשי מידי דצריף לכתוב תתננה למעט מכירה גם קשה טובא מה דהקשינו לעיל אות ט' דכיון דגם ר' יהודה ס"ל הך לא תחנם א"כ מאי פריף בגמרא על ר"י אמאי לא קאמר כר"מ וע"כ הנראה לומר דנדאי גם התוס' מודה דס"ל להגמרא דר"י לא סבר הך דרשה דלא תחנם דמדאמר דברים פכתבן משמע ליה להגמרא דרק מהך קרא הוא דנפק ליה איסור נתינה לעו"ג וקושית התוס' לא הוי לר"י פלל רק על אידך תנא דברייתא דאית ליה הך לא תחנם ולדידיה הא נדאי מוכרח לפרש הך או מכור לנכרי דברים פכתבן דוקא ולדידיה הא קשה דלמה לי הך או מכור ואי דס"ל כר"א נאצטריף פי היכי דנדע דבכל מקום הוי גם הנאה בכלל לכתוב רק לגר אשר בשעריף תתננה לחונדא ועל זה ת' דהוי ס"ד דהך תתננה הוי בדמים ובא לאסור מתנה בחנם לגר כדי שישוב ומש"ה פתיב או מכור והא שכ' התוס' תימא לר' יהודה למה לי כו' צ"ל תימא לר"י והוא ר"י בעל התוס': סימן כא יחקור בחליפין אי מהני בעו"ג או לא מהני ויתבאר ג"כ בקנין שטר ונזקה אי מהני או לא: הנה בענין מכירת חמץ נהגו להחמיר בו ולצאת ידי כל הסברות המחמירין ואמרת' לחקור קצת בזה איזה קנין מהני בעו"ג ואיזה קנין לא מהני בו: התוס' פתיבו במס' קידושין דף ג' בד"ה ואשה בשם ר"ת דיש קנין חליפין בעו"ג ועי' בפ"ה חו"מ סי' ככ"ג ס"ק למ"ד שחלק על זה וכתב בשם תשובת רשד"ם דר"ת יחיד הוא בזה גם הש"ף

הקשה על ר"ת דלא אשתמיט שום דוכתא בש"ס לאשמעינן דעו"ג קונה בחליפין והנה לפום רהיטא נראה סוגיא מפורשת כר"ת דמהני דבקיודשין דף כ"ב תנן עבד פנעני נקנה בכסף בשטר ובחזקה ומפרשין שם הטעם דכתיב והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם לרשת אחרונה הקישו הפתוב לאחרונה ואיתא שם תנא אף בחליפין ותנא דידן מילתא דליתא במטלטלים קתני מילתא דאיתא במטלטלים לא קתני והרי פשקונה עו"ג שיהיה לו עבד הוי ליה קנני ישראל מעו"ג ואפ"ה מהני בו חליפין וכל קננינו של עבד הא ילפינו ליה מהקישא דלאחרונה ומוכרח להדיא דגם.

שדה קונה ישראל מעו"ג בחליפין דאין לומר דלעולם לא מהני בו חליפין והא דתני אף בחליפין לא איירי כלל על התחלת מכירתו של העו"ג שיהיה עבד רק קאי פשקונה ישראל עבד פנעני מישראל חבירו דהוי קנני ישראל מישראל דזה אינו דא"כ מאי הקשה ותנא דידן מ"ט לא חשיב חליפין ודחק לתרץ משום דאיתא גם במטלטלים לא תני ליה עדיפא ה"ל לשנויי דהמשנה לא חשבה רק מה דמהני גם בהתחלת הקנאתו דבזה איירי המשנה ומש"ה לא חשיב ליה ומוכרח דגם בהתחלה מהני חליפין ובנדאי אין לומר דהא דפריה ותנא דידן לא פריה כלל דליתני ברישא בהדי הני דברים דעבד נקנה בהם רק הכי פריה פניו דתני בפרייתא דישאל קונה עבד בחליפין ולעולם איירי הפרייתא פשקונה אותו מישראל חבירו ועכ"פ הא חזינו דעבד נקנה בחליפין פשהוא קנני ישראל מישראל א"כ פשהעבד יוצא לחירות הא הוי ג"כ קנני ישראל מישראל ובנדאי דיוצא בו לחירות כמו דחזינו דנקנה בהם ועי' בגיטין דף נ"ט בתוס' ד"ה משום שכ' דעבד פנעני יוצא לחירות בחליפין דהא נקנה בחליפין דזה תלוי בזה ומש"ה פריה ותנא דידן מ"ט לא תני חליפין בסיפא דמשנה דקתני וקונה את עצמו בכסף כו' אמאי לא חשיב שם חליפין בנדאי דהוי דחוק גדול לפרש פן הסוגיא נעוד דמלשון הפרייתא גופה מוכח פן דקתני אף בחליפין וקאי על המשנה וכינון דהמשנה הא איירי גם בהתחלת מכירתו בנדאי גם הפרייתא איירי גם בהתחלתו והיא נאמר דהפרייתא לא איירי רק פשקונה אותו שפבר הוא עבד של ישראל ולא דמי כלל להמשנה ומאי אף דקתני דהא נדאי אין לומר דגם הפרייתא קאי על סיפא דהמשנה דוקונה את עצמו דהא הגמרא מביא לה על הרישא ולא על הסיפא ומוכרח דיש קנני חליפין בעו"ג: [ב] אמןם ראיה זו אינה לדעת ר"ת בעצמו דבב"ב דף נ"ה בד"ה עו"ג כ' התוס' בשם ר"ת דאין קנני שטר בעו"ג יעו"ש וכ"כ בקידושין דף י"ד ולדידיה הא ע"כ הו' משנה דעבד עו"ג נקנה בכסף ובשטר ובחזקה ע"כ לא קאי על התחלת הקנאתו רק פשקונה אותו מרבוי ישראל וכן הוא מבואר להדיא בבכורות דף י"ג דמביא שם הגמרא להו' דעבד עו"ג איתקש לאחרונה מה אחרונה נקנה בכסף ושטר וחזקה אף עבד כו' וכתבו שם התוס' בד"ה מה אחרונה ונ"ל פי' פשקונים מישראל אף עבד פנעני מישראל אבל בעו"ג לא מסתבר דיועיל שטר וא"כ לר"ת בעצמו ליפא ראיה מפאן דחליפין מהני בעו"ג דכל המשנה איירי פשקונה מישראל אבל להפוסקים דחולקים על ר"ת וס"ל דיש קנני שטר גפי עו"ג ולדידהו הוי הו' משנה גם בהתחלת הקנאתו וכן הוא מבואר בטור ושו"ע יו"ד רס"ז ונ"ל עבד עו"ג בין קנאו בעודו עו"ג בין קנאו אחר שהטבילו רבו נקנה בכסף ושטר וחזקה בין קנאו מעו"ג בין קנאו מישראל ולהני פוסקים מוכרח כר"ת ולא הוי יחיד בדבר כמש"כ הרשד"ם: [ג] וכינון דזה תלוי בהו' דקנני שטר אמרתי לכתוב מה דיש לדבר בזה

דלכאורה קשה על ר"ת דס"ל דשטר לא מהני בו מהא דבקיודושין דף ט"ו תניא רבי אומר ואם לא יגאל באלה באלה הוא נגאל ואינו נגאל בשש שיכול וקלא דין הוא ומה מי שאינו נגאל באלה פי' עבד עברי הנמכר לישראל דאינו נגאל בקרובים מ"מ נגאל בשש זה שנגאל באלה פי' נמכר לעו"ג דנגאל בקרובים אינו דין שנגאל בשש ת"ל כו' והקשה המהרש"א לפמש"כ התוס' בדרך י"ד דעו"ג אינו קונה עברי בשטר א"כ הא י"ל מה לנמכר לישראל שפן יוצא בשטר תאמר בנמכר לעו"ג שאינו יוצא בשטר ותי' המהרש"א דאע"ג דעו"ג אינו קונה לישראל בשטר מ"מ יוצא ממנו בשטר והנה תי' של המהרש"א הא לא שינה רק אם נאמר דבכל הדברים יש קנין שטר בעו"ג ורק בעבד עברי אימעות שטר דכתיב מפסוף מקנתו וכמש"כ התוס' בדרך י"ד שפיר י"ל דמהו קרא לא ממעטינו רק דאינו קונה בשטר אבל שפיר יוצא ממנו בשטר אבל לדעת ר"ת דס"ל דגם בקרקע לא מהני שטר בעו"ג וגם בעבד פנעני לא מהני שטר בהתחלה דס"ל דקנין שטר לא נאמר כלל בעו"ג ואע"ג דבקרקע ועבד ליכא שום מיעוט למעט גבי שטר הא נדאי פשיטא דלדידיה אין עבד עברי יוצא ממנו בשטר והדרא קושית מהרש"א לזנוקתא.

וגם דעיקר סברתו של המהרש"א לחלק בין קנין ליציאה לא ס"ל לר"ת כלל דבקיודושין דף י"ד דילפינו דאמה העברי' נקנה בכסף מדכתיב והפדה מלמד שמגרעה פדיונה ויוצאה ופרש"י אלמא ניקנית בכסף דאי לא ממאי מגרעה והקשה על זה בחידושי הרשב"א וריטב"א דלמא מגרעה מדמי מקחה ולעולם הקנין שלה הוי בשטר ופירשו בשם ר"ת דהגמרא מוכיח מדחזינו דיוצאה בכסף מפלל דגם היא ניקנית בכסף הרי ס"ל לר"ת דמדחזינו דיוצאה בו מרשות האדון מוכרח דניקנית בו ג"כ להאדון ולא ס"ל חילוקו של המהרש"א ועכ"פ לר"ת קשה דלמה צריך רבי קרא למעט נמכר לעו"ג שאינו יוצא בשש דהא אי אפשר ללמדו כלל בק"ו מנמכר לישראל דנימא מה לנמכר לישראל שפן יוצא בשטר ומוכרח דיש קנין שטר לעו"ג בכל דבר ואפי' לקנות בו עבד עברי ואפי' לפמש"כ לקמן דבע"ע גם ר"ת מודה דמהני בו שטר מג"ש דשכיר שכיר מ"מ הא הגמרא רוצה לומר דרבי הוא דלא ס"ל הך ג"ש: ד אמנם קושיא זו יש לדחותה ותלויה במחלוקת הראשונים דהנה בקיודושין דף ט"ז איתא גבי עבד עברי דיוצא בשטר דלמה לי שטרא לימא ליה באפי תרי זיל אמר רבא זאת אומרת עבד עברי גופו קנוי והרב שמחל על גרעונו אין גרעונו מחול ובגיטין דף ל"ח אמרינן אתם קונים מהם ולא הם קונים מהם ולא הם קונים זה את זה לגופו יכול לא יקנה זה את זה למעשה ידיו אמרת עו"ג ישראל קונה עו"ג לא כל שפן ופרש"י שם דהעו"ג אינו קונה את העבד לגופו שיהיה צריך ממנו גט ולכאורה הוי קשה לי מהא דבב"ק דף קי"ג קאמר רבא דעבד עברי הנמכר לעו"ג אם ברח ממנו לא מקרי הפקעת הלואתו רק הוי גזילו ואמרינן שם רבא לטעמי' דאמר רבא עבד עברי גופו קנוי הרי דגם בנמכר לעו"ג הוי גופו קנוי כמו בנמכר לישראל ומצאתי בשיטה מקובצת שהקשה שם על הא דבגיטין איתא דאינו קונה גופו ותי' דלעולם יש לעו"ג קנין בעבד עברי כמו קנין שיש לישראל בע"ע והא דאמרי' בגיטין דאינו קונה לגופו היינו דאין לו בו קנין הגוף כקנין הגוף שיש לישראל בעו"ג דשם גופו קנוי לו לגמרי ומציאתו ונלדותו לרבו וכשייצא ממנו צריך שטר שיחרור דבכמה דברים שנה שיחרורי עבדים לגיטי נשים וכל זה לא הוי בנמכר לעו"ג אמנם הנימוקי יוסף פתב בפרק החולץ בשם הריטב"א דנמכר לעו"ג הוי גופו רק כמשכון ומהני ליה מחילה הרי

דְּהוּי פְּלוּגְתָא גְדוּלָה בְּעֵבְרֵי הַנְּמַפְרָ לְעו"ג אִי הָוֵי קַנְיָן הַגּוּף פְּנִמְפְרָ לְיִשְׂרָאֵל וְא"כ
פְּשִׁיזְצָא מִמְּנוּ צָרִיף קַנְיָן וְלֹא מְהַנִּי לִיָּה מְחִילָה פְּמוּ בְּנִמְפְרָ לְיִשְׂרָאֵל אוּ לֹא וְנֶאֱמַר דְּר"ת
ס"ל פְּהֵרִיטְב"א דְּהוּי רַק פְּמִשְׁפּוֹן וּמְהַנִּי לִיָּה מְחִילָה גְרִידָא וְלֹא צָרִיף קַנְיָן פְּלָל וְהָא
דְּבב"ק אֲמַרִּינָן דְּהוּי גְזִילוֹ וְלֹא הַפְּקַעַת הַלְוָאָתוֹ וּמְפָרְשִׁינָן הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּגוּפּוֹ קִנּוּי ה"פ
דְּלֹא הָוֵי חוּב גְרִידָא רַק גּוּפּוֹ קִנּוּי לְהַעו"ג בְּתוֹרַת מִשְׁפּוֹן וַיֵּשׁ לוֹ קַנְיָן בְּהַעֲבֵד עֲבָרֵי פְּקַנְיָן
שְׂיֵשׁ לְמַלְוָה בְּמִשְׁפּוֹן וְאֵע"ג דְּבָכָל חוּב קִי"ל דְּעו"ג מִיִּשְׂרָאֵל לֹא קִנְיָה מִשְׁפּוֹן מ"מ
בְּעֵבְדִים יֵשׁ לוֹ קַנְיָן פְּקַנְיָן שְׂיֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל בְּמִשְׁפּוֹן וְהָרִי אִם יִחְטֹף הַלְוָה מִשְׁפּוֹן מְהַמְלִיָּה
הָוֵי גְזֵל מִמֶּשׁ וְלֹא הַפְּקַעַת הַלְוָאָתוֹ דְּבַע"ח קוֹנְיָה מִשְׁפּוֹן וּמ"מ הָא סָגִי לִיָּה בְּמִחְלָה גְרִידָא
וְכַמְבּוֹאֵר בַּחו"מ ס' רמ"א סְעִיף ב' דְּגַם בַּחוּב שְׂיֵשׁ עָלָיו מִשְׁפּוֹן מְהַנִּי מְחִילָה דְּקַנְיָן שָׁל
הַמִּשְׁפּוֹן תְּלוּי בְּעִיקָר הַחוּב וְכִינּוֹן דְּנִפְקַע הַחוּב מִמִּילָא נִפְקַע גַּם קַנְיָן שָׁל הַמִּשְׁפּוֹן.

וְאַפְּי' לְהַפּוֹסְקִים דְּס"ל דְּבַחוּב שְׂיֵשׁ עָלָיו מִשְׁפּוֹן לֹא מְהַנִּי לִיָּה מְחִילָה הֵינּוּ מִשּׁוּם דְּשָׁם
הַמְּלִיָּה תְּפּוּס בְּהַמִּשְׁפּוֹן וְאִינוּ מְחִזִּירוּ לְהַלְוָה וּמַש"ה ס"ל דְּלֹא מְהַנִּי אֲבָל בְּעֵבֵד דְּהוּא
תְּפּוּס בְּעֵצְמוֹ אִם נֹאמַר דְּגוּפּוֹ הָוֵי רַק פְּמִשְׁפּוֹן הָא וְדַאי דְּלכ"ע מְהַנִּי מְחִילָה וְדַבְרֵי
הֵרִיטְב"א בְּחִידוּשָׁיו לְגִיטִין דָּף ל"ח בְּד"ה וְהָאֵמַר שְׂמוּאֵל יַעו"ש לֹא זְכִיתִי לְהַבִּינָם וְצ"ע
וּמַש"ה אֵע"ג דְּס"ל לר"ת דָּאִין קַנְיָן שְׂטָר פְּלָל גְּבִי עו"ג מ"מ זֶה אִינוּ רַק פְּשָׁקוֹנִים מִמְּנוּ
שְׂדָה וְכַדוּמָה דְּצָרִיכִין דּוֹקָא לְקַנְיָן וְקַנְיָן זֶה לֹא מְהַנִּי בּוֹ אֲבָל עֵבֵד עֲבָרֵי הַקִּנּוּי לְעו"ג
פְּשִׁיזְצָא מִמְּנוּ דְּלֹא צָרִיף דְּרָכֵי הַקִּנְיָן רַק מְחִילָה גְרִידָא מְהַנִּי בּוֹ א"כ הָא וְדַאי דְּמְהַנִּי
פְּשַׁנְתָּן לוֹ הַעו"ג שְׂטָר שְׂיַחְרוּר דְּהָא לֹא גֵרַע הַשְׂטָר מֵאִילּוֹ אֵמַר לוֹ בַּע"פ בְּאַפִּי תְּרִי זֵיל
וּמִינּוּשְׁב קוֹשִׁית מְהַרְשָׁ"א דְּשִׁפִּיר עֵבֵד רַבִּי ק"ו אֲבָל לְהַשְׂיטָה מְקוֹבְצָת דְּס"ל דְּעו"ג קוֹנְיָה
גּוּפּוֹ פְּקַנְיָן שְׂיֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל בַּע"ע וְהָרִי בְּנִקְנָה לְיִשְׂרָאֵל לֹא מְהַנִּי מְחִילָה וְצָרִיף שְׂטָר דּוֹקָא
וְכִינּוֹן דְּצָרִיף קַנְיָן הָא וְדַאי דְּלר"ת אִינוּ יוֹצֵא מִמְּנוּ בְּשְׂטָר וְקִשָּׁה קוֹשִׁית מְהַרְשָׁ"א וְנֶאֱמַר
דְּר"ת ס"ל פְּהֵרִיטְב"א זֶה נִרְאָה עוֹד דְּהַר"ת אֲזַל בְּזָה לְשִׁיטָתוֹ דְּלְכַאוּרָה הִזְיָה נִרְאָה לִי
לְהוֹכִיחַ פְּהַשְׂיטָה מְקוֹבְצָת וְדִלֹא פְּהֵרִיטְב"א מְהָא דְּבַקִּידוּשִׁין דָּף כ' אִיתָא גְּבִי יִשְׂרָאֵל
הַנְּמַפְרָ לְעו"ג נְמַכְרָ בְּמִנְהָ וְהַשְׁבִּיחַ וְעַמְדָּה עַל מְאִתִּים אִין מְחַשְׁבִּין לוֹ אֲלֵא מְנָה שְׁנֶאֱמַר
מְפָסֵף מְקַנְתוֹ נְמַכְרָ בְּמִתִּים וְהַכְּסִיף וְעַמְדָּה עַל מְנָה מְחַשְׁבִּין לוֹ כְּפִי שְׁנִי א"ל הֵהוּא
מְרַבְּנָן לְרַבָּא מְפָדֵי הָאֵי קָרָא אִיפָא לְמַדְרָשִׁינְהוּ לְקוֹלָא וְלַחוּמְרָא מֵאֵי חֲזִית דְּדַרְשִׁית
לְקוֹלָא נְדַרְשִׁינְהוּ לַחוּמְרָא וְא"כ בְּשִׁלְמָא אִם נֶאֱמַר דְּגוּפּוֹ קִנּוּי וְהָוֵי רַבּוּ מוֹחֲזָק בּוֹ וְהַעֲבֵד
הָוֵי הַמוֹצִיא מִמְּנוּ שְׂפִיר פְּרִיף פִּינּוֹן שְׂיֵשׁ לְפָרֵשׁ הַפְּסוּק דְּבָא לְהַקְלָל עַל הַעֲבֵד וְכֵן יֵשׁ
לְפָרֵשׁוֹ דְּבָא לְהַחְמִיר עַל הַעֲבֵד מִנ"ל לְמַדְרָשׁ לְהַקְלָל עַל הַעֲבֵד וְלְהוֹצִיא מִן הַמּוֹחֲזָק אֲבָל
אִם נֹאמַר דְּגוּפּוֹ הָוֵי רַק פְּמִשְׁפּוֹן הָא וְדַאי דְּהַעֲבֵד נְקָרָא מוֹחֲזָק לְגַבִּי הָאֲדוֹן וְהָרִי גַם בְּכָל
מְלִוָה שְׂיֵשׁ עָלָיו מִשְׁפּוֹן מְבּוֹאֵר בַּחו"מ ס' ע"ב סְעִיף כ"ב דְּאִם נִתְחַדֵּשׁ אִינְזָה סְפֵק בְּהַחוּב
מְקָרִי הַלְוָה מוֹחֲזָק וְלֹא הַמְּלִוָה אֵע"ג דְּהַמִּשְׁפּוֹן בְּיַד הַמְּלִוָה וְכ"ש הֵכָא דְּהַעֲבֵד הָוֵי מוֹחֲזָק
בְּעֵצְמוֹ וְא"כ אִם יֵשׁ לָנוּ סְפֵק בְּהַדְרָשָׁה הָא וְדַאי דְּיֵשׁ לָנוּ לְדוֹרְשׁוֹ לְהַקְלָל עַל הַעֲבֵד
דְּמִסְפִּיקָא אִין לְהַחְמִיר עָלָיו מְבָלִי הוֹכְחָה בְּרוּרָה וּמֵאֵי פְּרִיף לְרַבָּא וּמוֹכְרָח פְּהַשְׂיטָה
מְקוֹבְצָת דְּהָאֲדוֹן הָוֵי הַמּוֹחֲזָק רַק ר"ת אֲזַל לְשִׁיטָתוֹ דְּבב"ק דָּף ג' פְּתַבּוּ הַתּוֹס' בְּשֵׁם ר"ת
דְּמוֹדָה הוּא בְּתוֹרָה לְדַרְוֵשׁ לַחוּמְרָא וְאַפְּי' בְּמִמּוֹן לְהוֹצִיא מִן הַמּוֹחֲזָק יַעו"ש: [ה] אֲמַנְם
עִיקָר דְּבָרֵי הֵרִיטְב"א לֹא זְכִיתִי לְהַבִּינָם דְּהָרִי בְּב"ק דָּף קי"ג קְאָמְרִי דְּרַבָּא לְטַעְמִי
דְּאֵמַר רַבָּא ע"ע גּוּפּוֹ קִנּוּי וְהָרִי עִיקָר מִימְרָא דְּרַבָּא דְּקְאָמַר דְּגוּפּוֹ קִנּוּי הוּא בְּקִידוּשִׁין

דף ט"ז גבי נמכר לישראל דמש"ה צריף שטר דנקא וקא סגי במחילה משום דגופו קנוי ומוכרז ע"כ דשנים הם לגמרי נמכר לעו"ג כנמכר לישראל דאי נאמר דבעו"ג הוי רק כמשכונן ומנהי ליה מחילה מאי לטעמי' דקאמר ותיאף תלוי זה בזה פלל וצ"ע ואין להוכיח פהריטב"א מהא דביבמות דף מ"ה איתא הלוקח עבד מן העו"ג וקדם וטבל לשם בן חורין קנה עצמו ב"ח מ"ט עו"ג גופיה לא קני ליה מה דקני מקנה לישראל וכיון דטבל לשם ב"ח אפקעי' לשיעבודא פדרבא דאמר רבא הקדש חמץ ושחרור מפקיע מידי שיעבוד הרי מוכח דאפי' עו"ג בעו"ג אין לזשום קנין בגופו רק שיעבוד על מעשה ידיו דאם הנה לו קנין ואפי' רק קנין שיש לישראל בע"ע דכשיוצא ממנו צריף דרכי הקני' היאך יהי נפקע ממנו דהרי רבא לא קאמר רק דהקדש מפקיע מידי שיעבוד ולא מידי קנין וכמו שפכת הר"ן בנדרים דף מ"ז דמידי קנין לא שייף לומר דהקדש יהי מפקיע ועדיפא מזה כתבו התוס' בגיטין דף מ' דרבא לא קאמר דהקדש מפקיע מידי שיעבוד רק משום דרבא אזל לשיטתו דס"ל בפסחים דף ל"א דבע"ח מפאן ולהבא הוא גובה אבל לאפיי' דס"ל בפסחים למפרע הוא גובה אין הקדש מפקיע אותו יעו"ש ומוכח דעו"ג בעו"ג אין בו שום קנין רק שיעבוד גרידא וא"כ הא ודאי דק"ו הוא דעו"ג ביישראל אין לו שום קנין דהא עיקר הדבר דעו"ג קונה חבירו למעשה ידיו ילפינן לי' בגיטין דף ל"ח מהא ישראל קונה עו"ג עו"ג לא כ"ש הרי דקנין עו"ג בעו"ג ילפינן בק"ו מעו"ג ביישראל דקונה ומוכח דגם בע"ע אין לו רק שיעבוד גרידא והגוף הוי רק כמשכונן ומנהי לי מחילה וכהריטב"א אמנם זה אינו ראי' דהרי הכי איתא שם ביבמות לא שנו דקנה עצמו בן חורין אלא פלוקח עבד מן העו"ג אבל פלוקח עו"ג עצמו גופו קנוי דכתיב וגם מבני התושבים כו' אתם קונים מהם ולא הם קונים זה את זה אילימא למעשה ידיו אטו עו"ג לא קנה ישראל למעשה ידיו והכתיב או לעקר משפחת גר אלא לגופו וקאמר רחמנא אתם קונים מהם לגופו פריף רב אחאי דלמא בכספא וטבילה קשי' הרי דרב אחאי הקשה דלמא גם אם ישראל קנה עו"ג בכסף פל זמן שלא טבל לשם עבדות לא יהי לו בו קנין הגוף ויהי' מהני' לו כשיטבול לשם בן חורין להיות ב"ח משום ה' סברא דהקדש מפקיע מידי שיעבוד והרי ישראל הקונה עו"ג הא בודאי יש לו קנין הגוף לכל הפחות פקנין שיש לישראל בע"ע דכמו דאמרינן בגיטין עו"ג ישראל קונה עו"ג עו"ג לא כ"ש בן נאמר ה' ק"ו גופה ישראל ישראל קונה ישראל עו"ג לא כ"ש הרי מוכח דאפי' קנין בזה שיש לישראל בע"ע אע"ג דלא מהני' לי מחילה וצריף קנין מ"מ נפקע שפיר ע"י ההקדש דכיון שיש לו יד יש לו פח לטבול לשם ב"ח וממילא נפקע השיעבוד וא"כ ליכא ראיה מפאן להריטב"א ושפיר יש לומר דגם עו"ג יש לו קנין בזה וכבר כתבנו דמסוגיא דב"ק מוכח פן מדקאמר רבא לטעמי' וכיון דכשיוצא ממנו צריף קנין א"כ לר"ת לא תהני' לו שטר והדר קוש' מהרש"א לדוקתא ומוכרז דיש קנין שטר לעו"ג בכל דבר גם קשה לי על ר"ת דאי אין קנין שטר לעו"ג א"כ הא דתנן עבד פנעני נקנה בכסף ושטר וחזקה קאי רק כשיקונה אותו מיד רבו ישראל ולא בהתחלת מכירתו א"כ לא ידעתי איף יתפרש לנו הסוגי' דבכורות דף י"ג דקאמר שם ישראל שנתן מעות לעו"ג בבקמתו בדיניהם אע"פ שלא משף קנה וחיבת בבכורה ופריף מאי בדיניהם אי ניימא בדיני דגופו אם גופו קני לי' ישראל בכסף ממונו לא כ"ש א"ה שטר וחזקה נמי ואם נאמר דעו"ג בהתחלה כשמוכר עצמו להיות עבד לא מהני' לי) שטר משום דהוי קנין ישראל מעו"ג, א"כ מאי

פְּרִיָּה א"ה שְׁטַר וְחֻזְקָה נְמִי וְהָרִי שָׁם אֵינֶרִי פְּשִׁקוֹנָה בְּהֵמָה מֵעוֹ"ג וּפְשִׁיטָא דְכַה"ג לֹא שִׁינֵי לְלַמּוּד ק"ו מְגוּפּוֹ רַק מֵה דְמַהֲנֵי בְּגוּפּוֹ ג"כ פְּשִׁהוּא קִנְיָן יִשְׂרָאֵל מֵעוֹ"ג וּמִש"ה פְּסָף דְּנֻדָּי מְהַנֵּי בּוֹ גַם בְּהִתְחַלְתָּה דְּהָרִי הִקְיִישׁוּ הַפְּתוּב לְאַחֲרֵיהּ וּבְשִׁדָּה הָא מְהַנֵּי פְּסָף בְּעוֹ"ג וְכִדְלִפְיֵינוּ לָהּ מִנְתֵּתִי פְּסָף הַשְּׂדָה קַח מִמֶּנִּי דְעַפְרוֹן וְשִׁפִּיר יִלְפִינוּ מִינְיָה גַם לְמָמוֹנוּ בְּק"ו אֲבָל שְׁטַר דְּלֹא מְהַנֵּי בּוֹ רַק פְּשִׁקוֹנָה אוֹתוֹ מִיַּד יִשְׂרָאֵל וְלֹא מִיַּד עֲצָמוּ הַיָּאָה גִּילָף מִינְיָן בְּק"ו עַל מָמוֹנוּ פְּשִׁקוֹנָה מִיַּד הַעוֹ"ג אֲלֵא וְדָאִי מְוֹכָרָח מְקוֹשְׁנֵי הַגְּמָר' דַּס"ל דְּגַם בְּהִתְחַלַּת הַקְּנָאָתוֹ דְּהוּי קִנְיָן יִשְׂרָאֵל מֵעוֹ"ג מְהַנֵּי בּוֹ שְׁטַר וְחֻזְקָה מִדְּאוּרִינְיָתָא וְכַבֵּר נִתְבָּאָר דַּא"כ קִאִי הַמְשִׁנָּה דְּקִידוּשֵׁין גַם עַל הַתְּחַלַּת הַקְּנָאָתוֹ וּלְפ"ז מוֹכַח ג"כ דְּיֵישׁ קִנְיָן חֲלִיפִין בְּעוֹ"ג.

אֲמַנְם לְכַאוּרָה נִרְאָה אֲדַרְבָּה לְהוֹכִיחַ מִפְּאָן כַּר"ת דְּשְׁטַר אֵינוֹ קוֹנָה בְּעוֹ"ג פְּלָל דְּהֵנָּה הָאֲלָפְס כ' בַּב"מ פ' הַזָּהָב דְּהָא דַּא"ר יוֹחֲנָן דְּבַר תּוֹרָה מְעוֹת קוֹנוֹת הוּא דְּיִלְפִינוּ לָהּ בְּק"ו מְגוּפּוֹ אִם גּוּפּוֹ קוֹנָה בְּכֶסֶף מְמוֹנוֹ לֹא כ"ש וְלְכַאוּרָה תִּיקָשָׁה עָלָיו קוֹשְׁנֵי הַגְּמָר' דְּבַכּוּרוֹת א"ה שְׁטַר וְחֻזְקָה נְמִי נִימָא הָךְ ק"ו וְרֵאִיתִי בְּשִׁיטָה מְוֹכָרָחָת שָׁם שְׁתִּי דְּשְׁטַר לֹא שִׁינֵי פְּלָל בְּמִטְלָטְלִים דְּלֹא מְסִימִי וַא"כ לְדִידֵי' הָא צְרִיָּה לְפָרֵשׁ הָא דְּפְרִיָּה א"ה שְׁטַר וְחֻזְקָה נְמִי קִאִי עַל קַרְקַע דְּפְרִיָּה פִּינוֹן דְּיִלְפֵת ק"ו מְגוּפּוֹ א"כ גִּילָף ק"ו דְּשִׁדָּה שָׁל עוֹ"ג לְהוּי נִקְנָה בְּשְׁטַר וּמוֹכַח דְּהָאֲלָפְס ס"ל כַּר"ת דְּשְׁטַר אֵינוֹ קוֹנָה בְּשִׁדָּה שָׁל עוֹ"ג: וְהֵנָּה הַתּוֹס' בְּקִידוּשֵׁין פְּתִיבּוֹ דַּר"ת הַבֵּיא רֵאִי דְּיֵישׁ קִנְיָן חֲלִיפִין בְּעוֹ"ג מְהָא דְּאֲמַרִּינוּ שָׁם בְּדָף ח' גְּבִי ע"ע הַנְּמַכֵּר לְעוֹ"ג מְכֶסֶף מְקִנְתוֹ בְּכֶסֶף הוּא נִקְנָה וְאֵינוֹ נִקְנָה בְּתוֹרַת תְּבוּאָה וְכִלִּים וּמֵאִי נִיְהוּ חֲלִיפִין וּמוֹכַח דְּבִשְׂאָרֵי דְּבָרִים יֵישׁ לוֹ קִנְיָן חֲלִיפִין וְהֵנָּה הַשְּׁ"ף בַּחוּ"מ ס' כ"ג הַקְּשָׁה עַל זֶה דַּמְנ"ל לְדַקְדָּק דְּבִשְׂאָרֵי דְּבָרִים מְהַנֵּי דְּלֵמָּא הַפְּסוּק בָּא לְגוּפֵי' וְלֹא לְדִיּוּקֵי וְקַמ"ל דַּע"ע אֵינוֹ נִקְנָה בְּחֲלִיפִין לְעוֹ"ג מְשׁוּם דָּאִין לוֹ קִנְיָן חֲלִיפִין פְּלָל וְזֵהוּ גּוּפָה קַמ"ל וְהֵנָּה זֶה יֵישׁ לִישֵׁב דְּהָא הַתּוֹס' בְּקִידוּשֵׁין דָּף כ"ז הוֹכִיחוּ דְּשִׁכִּירוֹת אֵינוֹ נִקְנָה בְּחֲלִיפִין וְכֵן פְּתִיבּוֹ הַתּוֹס' בַּב"מ דָּף י"א דְּבַכָּל דְּבַר שְׂאִין בּוֹ קִנְיָן הַגּוּף לֹא מְהַנֵּי בּוֹ חֲלִיפִין וְהָרִי בְּגִיטִין דָּף ל"ח אֲמַרִּינוּ דַּע"ע אֵינוֹ קוֹנָה לְגוּפּוֹ רַק לְמַעֲשֵׂה יְדִיו וְכַתְּבָנוּ לְעֵיל דַּר"ת ס"ל פְּרִיטָב"א דְּהַגּוּף לֹא הוּי רַק בְּגָדָר מְשֻׁפּוֹן וַא"כ זֶה הַקְּנָן שִׁישׁ לְהַעוֹ"ג בַּע"ע הָא גַם בְּיִשְׂרָאֵל כַּה"ג לֹא מְהַנֵּי בּוֹ חֲלִיפִין פְּלָל וְכַגּוֹן בְּשִׁכִּירוֹת בֵּית וְשִׁדָּה וַא"כ הָא לִיכָּא לְמִימַר דְּהָךְ מְכֶסֶף מְקִנְתוֹ דְּמַמְעֵט חֲלִיפִין הוּי הַטַּעַם מְשׁוּם דָּאִין חֲלִיפִין לְעוֹ"ג דְּהָא קִי"ל דְּגַם מִי שִׁישׁ לוֹ קִנְיָן חֲלִיפִין מ"מ בְּקִנְיָן פְּזָה לֹא מְהַנֵּי וְשִׁפִּיר נוֹכַל לְדִיּוּק מְדַכְתְּבָה הַתּוֹרָה פְּאָן הַמְּיַעוּט מְפָלֵל דְּבִשְׂאָרֵי דְּבָרִים שְׁקוֹנָה אוֹתוֹ קִנְיָן הַגּוּף וְכַגּוֹן שְׁדָה מְהַנֵּי בּוֹ חֲלִיפִין וְרַק בְּעֶבֶד דְּלֹא הוּי קִנְיָן הַגּוּף לֹא מְהַנֵּי בּוֹ חֲלִיפִין וְאֲדַרְבָּה לַר"ת נִיחָא הָא דְּקִי"ל דְּבַכָּרָה שְׂאִין בּוֹ קִנְיָן הַגּוּף לֹא מְהַנֵּי בִּיהּ חֲלִיפִין י"ל דְּמַהֲכָא נְפָקָא לָן מִדָּאִין עוֹ"ג קוֹנָה ע"ע בְּחֲלִיפִין וְבַכָּל דְּבַר מְהַנֵּי וְיִלְפִינוּ מִנֵּי דְּגַם בְּיִשְׂרָאֵל כַּה"ג לֹא מְהַנֵּי חֲלִיפִין אֲמַנְם לְדַעַת הַשִּׁיטָה מְקוֹבָצָת שְׁהַבְּאֵנוּ לְעֵיל דְּגַם בַּע"ע גּוּפּוֹ קִנְיָן וְהָא דְּאֲמַרִּינוּ דָּאֵינוֹ קוֹנָה גּוּפּוֹ הִינְנוּ דְּלֹא הוּי כְּעֶבֶד עוֹ"ג דָּאִין לוֹ יָד פְּלָל אֲבָל מ"מ גּוּפּוֹ קִנְיָן הָא י"ל כַּה"ש"כ דְּכָאן גִּילְתָּה הַתּוֹרָה דְּחֲלִיפִין לֹא מְהַנֵּי בְּעוֹ"ג.

וַא"כ הָרִי הָךְ דִּינָא שָׁל ר"ת דְּחֲלִיפִין מְהַנֵּי בּוֹ מְוֹכָרָח לְכָל הַשִּׁיטוֹת דְּלַהֲרִיטָב"א הָא קָמָה לָהּ רֵאִינְתוֹ שָׁל ר"ת וְאִם נֶאֱמַר פְּהַשִּׁיטָה מְקוֹבָצָת א"כ הָא מְוֹכָרָח ע"כ דְּיֵישׁ קִנְיָן שְׁטַר לְעוֹ"ג וְכַמוֹ שְׁנִתְבָּאָר לְעֵיל הָא ג"כ מְוֹכָרָח דְּמְהַנֵּי בּוֹ חֲלִיפִין וְכַמוֹ שְׁפַתְּבָנוּ לְמַעְלָה וְגַם דְּהָא הַרְמַב"ם פּוֹסֵק בַּב"ב מַה' עֲבָדִים דַּע"ע הַנְּמַכֵּר לְיִשְׂרָאֵל ג"כ אֵינוֹ נִקְנָה בְּחֲלִיפִין

וע"ש במל"מ ומדבריו ג"כ מוכח דלא ס"ל פהש"ף דטעם הפסוק הוי משום דאין קננו חליפין בעו"ג.

דקא גבי עבד עברי הא גם בישראל לא מהני חליפין וניחא הוכחת ר"ת: [ז] ולכאורה קשה לי על ראיתו של ר"ת דהרי הכי איתא בקידושין ד' ח' מפסוף מקנתו בכסף הוא נקנה ואינו נקנה בתורת תבואה וכלים ומאי ניהו חליפין ולרב נחמן דאמר פירי לא עבדי חליפין מאי איכא למימר אלא לעולם דלית בהן ש"פ מה"ד פירי דמקרי בניייתו גמר ומקני קמ"ל הרי דלהמסקנא מוקמינן דבא למעט תבואה פחות משנה פרוטה דלא מהני בתורת קננו פסוף וא"כ לדידן הא קיי"ל כר"נ דפירי לא עבדי חליפין וא"א לדייק מקרא דבשארי דברים מהני חליפין ואפ"ל אם נאמר דהו"ו אוקימתא דמסיק בגמ' דקאי על פחות מש"פ ובתורת פסוף לא קאי רק על תבואה דנקטה הברייתא דאינהו לא עבדי חליפין לר"נ ובע"כ ב"א לאשמעינן דאע"ג דמקרי הנאתו לא מהני אבל פלים דנקטה הברייתא קאי גם למסקנא על חליפין דחליפין קונים בכלי אע"פ שאין בו ש"פ וקמ"ל הברייתא ב' דינים דלא מהני לא פחות מש"פ בפירות ולא חליפין ושניהם ממעטינן מהו"ו קרא דמפסוף מקנתו דתרווייהו לא הוי פסוף ושפיר מדקדק ר"ת מלשון הברייתא מדאצטריף הברייתא לאשמעינן דלא מהני חליפין בע"ע מפלל דבשארי דברים ס"ל דמהני זה אינו דעיין בחו"מ סי' קכ"ג שכתב הטור וז"ל ר"ת הי' נוהג לשלוח הרשאה בי"ד עו"ג מדקאמר מפסוף מקנתו בכסף הוא נקנה ואינו נקנה בתורת תבואה וכלים ומאי ניהו חליפין למדנו בשארי דברים מועיל חליפין ועיי' בסמ"ע שם ס"ק כ"א שכ"ו וז"ל יכולים לשלוח הרשאה בי"ד עו"ג עיי' בטור דכתב דלמדין מקרא דעו"ג קונה בחליפין הרי דהבין הסמ"ע דמהפסוק מוכח פן ולא מלשון הגמ' קמדייקינן לה ובאמת דדברי הסמ"ע מוכרחין ע"כ לומר דהנה הרשד"ם הקשה על ר"ת דקא מקרא מלא כתיב וזאת לפנים בישראל שלף איש נעלו ומשמע להד' בישראל ולא בעו"ג והאז"ת שם כתב לתרץ דהו"ו בישראל לא הוי מיעוט דקננו זה לא מהני בעו"ג רק הפתוב מספר שפן נהגו לפנים בישראל אבל עו"ג לא נהגו פן דמשפטים בל ידעום והנה אע"ג דתי' זה עולה יפה מ"מ עדיין קשה על ר"ת דמנ"ל ללמוד דקננו זה להוי מהני בעו"ג דהרי התוס' פתבו בב"ב דף נ"ד בשם ר"ת דקננו שטר לא מהני בעו"ג אפ"ל בשדה וכל עיקר טעמו הוא משום דעיקר קננו שטר לא ידעינן רק מקרא דואקח את ספר המקנה דכתיב גבי ירמ' והתם ישראל הוי נהרי גבי שטר ליכא שום מיעוטא למעט עו"ג ואפ"ה ס"ל לר"ת פיון דלא מצינו קננו זה רק בישראל אין ללמוד עו"ג מני' וא"כ כ"ש בקננו חליפין דכתיב בו להד' בישראל דאפ"ל אם נאמר כהאו"ת דלא הוי מיעוטא מ"מ הא אי אפשר ללמוד עו"ג מני' וקשה על ר"ת מדברי עצמו ואפ"ל אם נוכיח מהגמ' בשום דוכתא דמהני חליפין ג"כ תיקשה מ"ש בשטר דלא מהני ומ"ש חליפין דמהני ובע"כ מוכרח דהפ"ל בדברי ר"ת פמו שהבין הסמ"ע דמקרא הוא דדייקינן לה מדכתיב מפסוף מקנתו למעט חליפין דדייקינן מהפסוק דבשארי דברים מהני בו חליפין וא"כ הא קשה פיון דלהמסקנא דרש הברייתא מהו"ו קרא שני דברים דממעט ג"כ פירות פחות מש"פ מקננו פסוף וא"כ הא אי אפשר ללמוד מהפסוק פלל דחליפין להוי מהני בשארי דברים ונהדר קשה על ר"ת מדברי עצמו בב"ב רק זה יש לישיב די"ל בפשיטות דס"ל לר"ת דאע"ג דהברייתא אשמעינן גם הא דפירות פחות מש"פ לא מהני מ"מ הפסוק עיקרו ב"א למעט חליפין דלא צריף קרא למעט

פחות מש"פ רק הבריייתא אשמעינן הך דינא דלא נטעה פיון דמקרי הנאתו מהני אבל הפסוק לא צריף למעטו וכן משמע להדי' בתו' ב"ב דף נ"ד בד"ה עו"ג דגם להמסקנא עיקר הפסוק לא בא רק למעט חליפין ופיר דייקנן מהפסוק דבשאר דברים מהני בו: [ח] אמנם הא קשה לי דהרי בקרא לא פתיב להדי' מכסף מקנתו ולא בחליפין רק אנו הוא דדייקנן מני' למעט חליפין משום דלא הוי פסך ובקרא פתיב דוקא פסך וכמו דממעטין מיניה חליפין הא כמו כן נוכל למעט מיני' גם שטר דאין ע"ע נקנה לעו"ג בו דלא הוי ג"כ פסך וכל הקניינים שהם לבד מכסף נוכל למעט מהך קרא ועיני' בקידושין דף י"ד דאמרנו מנ"ל דעבד עברי נקנה בכסף ומשני אמר קרא מכסף מקנתו ופריף אשכחן נמפר לעו"ג הואיל וכל קניינו בכסף ופרש"י דלא נאמרה בו משיכה במטלטלין והקשו על זה התוס' דזהו רק לר"ל דס"ל משיכה מפונשת מן התורה ולדידי' עו"ג קונה מטלטלים בכסף אבל לר' יוחנן דאמר דבר תורה מעות קונות אדרבה בעו"ג אינו קונה רק במשיכה וע"כ פתבו בשם ר"ת דה"פ הואיל וכל קניינו בע"ע אינו רק בכסף דכתיב מכסף מקנתו לאפוקי שאינו קונה בשטר דישאל לא קני ע"ע בשטר אלא מדאיתקש לאחרת ובעו"ג לא שייף האי טעמא שהרי אינו בתורת גיטין וקדושין הרי דכתבו להדי' בשם ר"ת עצמו דמהך מכסף מקנתו ממעטין גם שטר ואע"ג דהמהרש"א שם פתיב דאין הפ' בדברי התוס' דמקרא דמכסף מקנתו ממעטין שטר דהא איצטריו למעט חליפין רק פ"י דברי התוס' באופן אחר יעניין בדבריו מ"מ הא פבר הקשו עליו המפרשים והביאו דברי התוס' בב"ב דף נ"ד דמבואר שם להדי' דמהך מכסף מקנתו ממעטין גם שטר דכל הקניינים שאינם פסך אימעוט מהך קרא וכן מצאתי להדיא בבכורות דף י"ג בתוספות בדבור המתחיל אם גופו יעו"ש ועוד נראה יותר לומר דאפילו רש"י שדחק לפרש הא דקאמר בגמ' הואיל וכל קניינו בכסף דקאי על מטלטלים וזהו רק כר"ל ולא כר"י ולא פ"י פהתוס' דקאי על עבד עברי לא דחולק על התוס' וס"ל דע"ע נקנה לכנעני בשטר דודאי י"ל דגם הוא מודה לעיקר הסברא דאינו נקנה בשטר פיון דכתיב בו מכסף מקנתו וכמו דממעטין מיני' חליפין כמו כן יש למעט מיני' שטר דלא הוי ג"כ פסך רק ס"ל לרש"י דעד כאן לא דרשינן הך קרא דמכסף מקנתו דבא למעט שארי קניינים שהם חוץ מכסף רק להמסקנא דמסקינן שם בדרף י"ד דע"ע הנמפר לישראל הא דנקנה בכסף ידעין מקרא דנהפדה דכתיב גבי אמה העבריה וא"כ שוב נוכל ללמוד מיני' דגם בנמפר לעו"ג נקנה בכסף בג"ש דשכיר שכיר מנמפר לישראל ושוב לא איצטריו הפסוק לגופי' רק לדיוקי דרק בכסף הוא נקנה ולא בשאר קניינים וכמש"כ התוס' שם בדרף י"ד ד"ה מוכר עצמו אבל לפי הס"ד שם דיליף הא דנקנה בכסף מהך קרא דמכסף מקנתו ופריף על זה אשכחן נמפר לעו"ג הואיל וכל קניינו בכסף שפיר דחק רש"י לפרש דהקושא הוי מהא דבמטלטלין אין לו קנין משיכה וכר"ל דס"ל לרש"י דהשתא לפי הס"ד אין לנו להוציא מהפסוק דיוקא דמעט שארי קניינים פיון דאיצטריו לגופי' לאשמעינן דנקנה בכסף אבל להמסקנא דלא איצטריו לגופי' ודרשינן לי' למעט חליפין גם רש"י מודה דגם שטר ממעטין מני' דג"כ לא הוי פסך והוא ביאור נכון בדברי רש"י ובה ניקא גם לרש"י הא דאיתא בבכורות דף י"ג עו"ג שנתן מעות לישראל בבתייהם אע"פ שלא משף קנה ופטורה מבכורה ופריף מאי בדיניהם אילימא בדיני' דגופו משום דאתי' בק"ו אם גופי' דישאל קני' לי' בכסף ממונו לא פל שפן ישראל מישאל יוכיח וכתבו התוס'

בד"ה אם מדלג פריד א"ה שטר וחוזה נמי יש ראיה לפיר"ת דמפרש בקידושין הואיל וכל קניינו בכסף דקאי על ע"ע דכתיב מכסף מקנתו ולא בשטר וחוזה עכ"ד ולפי"ז גם לרש"י ניקח דגם הוא מודה דלהמסקנא אין ע"ע נקנה לעו"ג בשטר אמנם לשיטת רש"י בגיטין דף ל"ח דעו"ג קונה ישראל בחוזה ויליף לה מקרא דוישב ממנו שבי קשה עדיין קושלי' התוס' דבכורות דה"ל למפרש א"ה בחוזה נמי ואין פאן מקומו לעיין פעת בזה ועכ"פ הא נדאי דלר"ת ס"ל דמהך מכסף מקנתו ממעט ג"כ שטר וכמש"כ התוס' להדיא בקידושין ובב"ב ובבכורות א"כ הא נדאי קשה דהיאך נוכל לדקדק מהך קרא דבשאר דברים מהני חליפין פיון דלפי הסברא בלא הך קרא לא מהני בעו"ג לא חליפין ולא שטר ואפי' בשדה לר"ת משום דהני קנינים לא מצינו בפסוק רק גבי ישראל ולא ילפינו עו"ג מינו' ומהך קרא אימעוט ג"כ תרנוייהו חליפין וגם שטר א"כ מנ"ל לדקדק מהך פסוק מדאיצטריף למעטו גבי ע"ע מכלל דבשאר דברים מהני חליפין דמנ"ל לאוקמא הך דיוקא על חליפין ושטר נשאר על הסברא דלא מהני גם בשדה בעו"ג הא י"ל גם להפוך דחליפין לא מהני פלל בכל דבר ושטר יהיה מהני מדצריף למעטוה גבי ע"ע: [ט] והנראה בדעת ר"ת דס"ל דאע"ג דבכל הדברים אין קנין שטר לעו"ג וכמו שכתבו התוס' בשמו בב"ב מ"מ בע"ע הנמפר לעו"ג גם ר"ת מודה דנקנה בשטר והא דכתבו התוס' בשמו דלא מהני שטר בנמפר לעו"ג לא פתבו פן רק לפי הס"ד דבאו לפרש הסוגי' דשם דפריד אשפזן נמפר לעו"ג הואיל וכל קניינו בכסף ולא נגמר נמפר לישראל מני' דלא הוי ידע מג"ש דשכיר שכיר ושפיר מפרש ר"ת דקאי על ע"ע דלפי הס"ד הא בנדאי נמפר לעו"ג אינו נקנה בשטר פיון דלא פתוב בעו"ג רק מכסף מקנתו ועוד דאינו בתורת גיטין וקידושין פ"י דאע"ג דבנמפר לישראל מהני בו שטר מדאיפקוש לאחרת מ"מ מנ"ל לרבות פן בעו"ג דלא שייך בו קידושין וא"כ אימעוט בו שטר מקרא דמכסף מקנתו כמו דאימעוט חליפין אבל לפי המסקנא דגמרינו להו בהדדי בג"ש דשכיר שכיר שפיר ילפינו דמהני גם בנמפר לעו"ג שטר בהך ג"ש ואע"ג דבשדה לא מהני בו שטר מ"מ בע"ע מהני בו ואין לנו לאוקמא הפיעוט דמכסף מקנתו דקאי רק למעט חליפין דבחליפין אין לנו פסוק דמהני בנמפר לישראל דאע"ג דמהסברא הא יש לומר דמהני חליפין בנמפר לישראל פיון דחליפין מהני בישראל בכל הדברים בין בקרקע ובין במטלטלים מ"מ השתא דמוקמינו הפסוק דמכסף מקנתו ממעט חליפין הדר ילפינו מני' דגם בנמפר לישראל לא מהני בו חליפין בג"ש זו וא"כ נתקיימו ב' הדרשות דשטר דינעין דמהני גבי נמפר לישראל מהיקשא דלאחרת ה"ה דמהני בנמפר לעו"ג מג"ש וחליפין דינעין דלא מהני בנמפר לעו"ג מקרא דמכסף מקנתו ה"ה דלא מהני בנמפר לישראל אבל אם נאמר דהך מכסף מקנתו ממעט שטר בנמפר לעו"ג ובנמפר לישראל הא נדאי דמהני שטר מהיקשא דלאחרת א"כ הא נסתה הלימוד דהג"ש דשכיר שכיר דמהך ג"ש יש לנו להשוותו בכל הדברים וא"כ מוכרח דהך מכסף מקנתו בא למעט חליפין ושפיר דייקינו מהך קרא מדאיצטריף למעט בעבד עברי מכלל דבשאר דברים מהני בו חליפין דאין לומר דלמא לעולם לא מהני חליפין בעו"ג בשאר דברים ורק גבי עבד איצטריף קרא למעטו דהוי ס"ד דלהוי מהני גם בנמפר לעו"ג בג"ש דשכיר שכיר מנמפר לישראל וכמו דחזינו דשטר לא מהני בעו"ג בשאר דברים ומ"מ בעבד מהני מהך ג"ש דזה אינו דבשלמא בשטר דאיכא לימוד בפסוק דמהני בנמפר לישראל שפיר פתבנו דילפינו בהך

ג"ש דמהני גם בנמפר לעו"ג אבל לענין חליפין הא גם בנמפר לישראל ליכא קרא דמהני בו חליפין ורק דמהסברא הוי ס"ד דלקהוי מהני פיון דבישראל מהני חליפין בכל הקניינים וא"כ אם נאמר דבעו"ג לא מהני חליפין בכל הדברים א"כ הרי כמו דידעונו מסברא גבי נמפר לישראל דמהני מאותו סברא עצמו הא ידעונו דבנמפר לעו"ג לא מהני ואין אנו יודעין בזה דמהני יותר ממה שאנו יודעין בזה דלא מהני ואם כן הא לא שייך פלל לומר דהוי ס"ד דגם בנמפר לעו"ג מהני בג"ש דשכיר שכיר דהא כמו כן נוכל לומר הך ג"ש להיפוך דגם נמפר לישראל לא מהני מנמפר לעו"ג ושוב לא שייך בזה פלל ללמוד מהך ג"ש וכל חד תיקום אדוכתא וא"כ הא לא צריך הך קרא למעט חליפין בעו"ג ונפיר מוכח מהפסוק דבשאר דברים מהני חליפין בעו"ג דהא נדאי אין לומר דלעולם לא מהני ומש"ה פתבה התורה הך מפקס מקנתו כי היכי דנדע דבנמפר לעו"ג נדאי לא מהני ושוב נוכל ללמוד בג"ש דגם נמפר לישראל לא מהני חליפין דא"כ ה"ל לכתוב הך מיעוטא גבי נמפר לישראל פיון דכל הפסוק לא איצטריך רק משום נמפר לישראל לחודא ולמה פתבה התורה זה המיעוט גבי נמפר לעו"ג ומוכרח שפיר דבשאר דברים מהני חליפין כן נראה לי שב דעת ר"ת.

וגם מדברי התוס' דבכורות שהבאנו לעיל אין סתירה לזה שכתבו דמדלא פריה הגמ' א"ה שטר נחזקה נמי ראיה לפיר"ת דהואיל וכל קניינו בכסף קאי על ע"ע הרי משמע לכאורה מדבריהם דס"ל דלר"ת גם לפי האמת לא מהני שטר בנמפר לעו"ג זה אינו דשפיר י"ל דלעולם מודה ר"ת דלפי האמת מהני שטר וכוננת התוס' דבכורות הוא דלפי מה שפיר ר"ת דהואיל וכל קניינו בכסף קאי על ע"ע דס"ל דלה"ס"ד דלא ידע הג"ש דשכיר שכיר לא מהני בנמפר לעו"ג שטר נחזקה דהא פריה א"ה שטר נחזקה נמי משום דהקוש' בבכורות הא הוי על ר' אושעיא ודלמא לא ס"ל לר"א הך ג"ש ולדידן' ממעטינו מקרא דמפקס מקנתו גם שטר נחזקה ומש"ה פריה הגמ' עדיפא דישראל מישאל יוכיח אבל להלכה ס"ל לר"ת דילפינו הך ג"ש דשכיר שכיר וכדמוכח בקידושין שם דהגמ' דחי כל מה דהביא ראיה מתנאי דלא ילקי שכיר וכלא אשפחן תנא דס"ל להדיא דלא ילקי שכיר שכיר יעו"ש ושוב קיי"ל דנקנה בשטר גם לעו"ג ומוכח שפיר דחליפין מהני בכל הדברים אף כל זה אינו רק אם נאמר דהך לימוד דשכיר שכיר שייך גם על קנין שטר אבל בקידושין ריטב"א לקידושין דף י"ד מבואר דעל קנין שטר לא שייך ללמוד הך ג"ש דלקהוי מהני בנמפר לעו"ג יעו"ש ולדבריו אין תירוצינו עולה אמן.

הא אין ר"ת מוכרח לסברא זו ומצי ס"ל דגם על קנין שטר שייך ללמוד הך ג"ש ונהרי לכאורה נראה דכן הוא דעת הרמב"ם שכתב בפ"ב מהל' עבדים דע"ע נקנה בכסף ובשטר ולא חילק פלל ומשמע דגם נמפר לעו"ג נקנה בשטר וכן מוכח להדיא מדבריו שם בהלכה י"ב שכתב ונ"ל נמצאת אומר שע"ע נקנה בכסף או בשטר וקונה את עצמו בתמשה דברים בשנים או ביוכל או בגרעון כסף או בשטר שיקרו או במיתת אדון בלא כן ובעו"ג או בגר אפי' הניח כן הרי דאיירי גם בנמפר לעו"ג וקחשיב שטר ומהא דלא חשיב חליפין הא מוכח דגם בנמפר לישראל לא מהני חליפין ונראה ע"כ טעמו דס"ל דילפינו להו מהדדי מהך ג"ש דשטר ילפינו דמהני גם בנמפר לעו"ג מהא דמהני בנמפר לישראל וחליפין ילפינו דלא מהני בישראל מהא דלא מהני בעו"ג: י] אמן אפתי קשה לי על ר"ת דהא בקידושין דף כ"ב אמרנו דעבד פנעני נקנה במשיכה ובע"ע הא לא

מצינו דנקנה במשיכה ובנדאי נראה ברור דלא מהני בו משיכה ובפרט לר"ת דס"ל דהך
מפסוף מקנתו ממעט פל הקנינים שהם חוץ מפסוף וחוץ משטר דלפי המסקנא ילפינו
מג"ש דמהני בו] וכיון דמפסוף זה אימעות גם משיכה הדר קשה קושיתנו דהא אי
אפשר לדקדק מיני דבשאר דברים מהני חליפין והניחא לר"ל דס"ל משיכה מפונקשת
מן התורה ולדידה דרשינו בבכורות דף י"ג לעמיתך במשיכה הא מעו"ג בכסף ומשיכה
לא הוי קנין כלל בעו"ג א"כ הא לא צריף למעט משיכה בע"ע ומש"ה מוקמינו המיעוט
רק על חליפין אבל לר' יוחנן דס"ל דבר תורה מעות קונות ולדידן בעו"ג קונה משיכה
במטלטלים ובע"ע הא נדאי אין עו"ג קונה במשיכה דכתיב מפסוף מקנתו א"כ הא ליפא
למידק מני דחליפין ליהוי מהני בעו"ג כיון דהפסוף איצטריף משום משיכה ולר' יוחנן
לכאורה מוכרח א' מהני תרתי או דס"ל דבאמת לא מהני חליפין בשום דבר בעו"ג
ומפרש הא דתני גבי עבד פנעני אף בחליפין דקאי רק פשקונה אותו מיד רבו ישראל
ולא בהתחלת הקנאתו להיות עבד דס"ל דגם המשנה דתני עבד פנעני נקנה בכסף ובשטר
ובחזקה קאי רק בכה"ג דבהתחלת הקנאתו לא מהני שטר כלל או דס"ל לר"י דאפי' הני
קנינים דלא מצינו אותם בקרא רק גבי ישראל מ"מ ילפינו גם עו"ג מיני ומיהני שטר
וגם חליפין בעו"ג וא"כ דברי ר"ת הא קשיין אהדדי דר"ת הא פסק כר' יוחנן וגם ס"ל
במס' בב"ב דכיון דקנין שטר פתיב בקרא גבי ישראל לא ילפי' עו"ג מיני וגם ס"ל
דחליפין מהני בו דמנ"ל הא דבפסוק הא כתיב וזאת לפנים בישראל ומהך מפסוף מקנתו
הא ליפא להוכיח כלל דהא איצטריף למעט משיכה.

והנראה דלפי מה שפיתבנו לעיל דר"ת ס"ל פהריטב"א דעו"ג אינו קונה גופו של עבד
עברי והוי רק חיוב על מעשה ידיו וגופו הוי רק כמשכון ומש"ה ס"ל לר"ת דלא שייף
כה"ג קנין משיכה כלל ולא צריף קרא למעטו ועיין בנ"י פ"ק א' דב"מ שכ' בשם ר"י
הלוי דמשפנו מדעת הלנה שלא עפ"י ב"ד אפי' שלא בשעת הלנאה לא קנה משפון
דבמשפון לא שייף משיכה ועיין בקצה"ח סי' ע"ב ס"ק ב' ועי' בב"ב דף ע"ו שפתיב
הרשב"ם דמש"ה אותיות אין נקנים במשיכה דמשיכה לא שייף אלא בגופו ממון דמכי
משף זכה בו וע"ש היטב בתוס' ויש להאריך בזה ועיין בחו"מ סימן ס"ו גבי מכירת
שט"ח שיש לו משפון מטלטלין ואין פאן מקומו אבל לדברי הש"יטה מקובצת שהבאנו
לעיל דגם בעו"ג גופו של העבד עברי קנוי לו הא נדאי דלר' יוחנן צריף קרא למעט
משיכה דהוי ס"ד דילהוי מהני כמו בעבד פנעני מסקנת הדברים דלהסוכרים
דמדאורייתא מהני קנין שטר גבי שדה בעו"ג נדאי דגם חליפין מהני בו כמו שהוכחנו
בראשית דברינו מהא דתניא גבי עבד פנעני דנקנה אף בחליפין וגם לר"ת דס"ל דשטר
לא מהני בו כלל מדאורייתא גם בשדה מ"מ שפיר ניחא הא דכתיב דמקרא דמפסוף מקנתו
מוכח דחליפין מהני בו אף הוכחה זו אינו רק אם נאמר פריטב"א דאין גופו קנוי אבל
אם נאמר פהשיטה מקובצת דגופו קנוי ליפא להוכיח מהך קרא דחליפין ליהוי מהני בו
אליפא דר' יוחנן דהא איצטריף למעט משיכה ומ"מ דינו של ר"ת מוכרח דהא להשיטה
מקובצת מוכח ע"כ דיש קנין שטר בעו"ג בשדה מהא דקאמר רבי ומה מי שאינו נגאל
באלה נגאל בשנים זה שנגאל באלה א"ד שנגאל בשנים וכמו שהוכחנו לעיל באות ד'
ושוב ממילא מוכרח דמהני בו חליפין ודלא כמו שפתיב הש"י בשם הרשד"ם דר"ת יחיד
הוא דאדרבה כמעט כל הראשונים מסכימים לו בעיקר הדין וההלכה: [יא] והנה בענין

קנָנוּ מְטַלְטְלִים אַגַּב קַרְקַע בְּנוֹדָאֵי נִרְאָה דְלִר"ת שְׂכ' בְּב"ב דָּף נ"ד דָּאִין קַנְנָן וְשֹׁטֵר בְּעו"ג פִּינָן דְהַקְנָנוּ פְּתוּב אֶצְל יִשְׂרָאֵל לֹא יִלְפִינָן לְעו"ג מִיְיָהּ א"כ הָא גַם בְּקַנְנָן אַגַּב דְנִפְקָא לָן בְּמַס' קִידוּשֵׁין דָּף כ"ו מִקְרָא דְוִיתָן לָהֶם אֲבִיהֶם מִתְּנוּת רַבּוֹת וְגו' עִם עָרֵי מְצֻרוֹת בִּיהוּדָה דְלֹא מְהַיְבֵי בְּעו"ג וְכֵן פֻּתַב לְהַדְיָא הָאוּ"ת בְּסִי' קכ"ג דְלֹא מְהַיְבֵי רַבּוּ עֲדִינָן אִין זְהַמְּוֹכְרַח לְפִי מַש"כ הַתּוֹס' בְּב"ב ק דָּף י"ב בְּד"ה אֲנָא מִתְּנִיתָא יִדְעָנָא דְקַנְנָן אַגַּב לֹא הָוִי רַבּוּ תַּקְנָתָא דְרַבְּנָן וְקָרָא הָוִי אֶסְמַכְתָּא בְּעַלְמָא א"כ י"ל דְגַם בְּעו"ג תִּיקְנָנוּ לִיהַ וְלִפִּי"ז נִתְבְּאַר לָנוּ בְּמָה דְנִהְגוּ בְּמַכִּירַת חֲמִיץ לְכַתּוּב קַנְנָן אַגַּב וּמְקוּרוֹ מִשׁוּ"ת מֵהֶרֶש"ק בְּסִפְרָא נִחְלַת שְׂבָעָה וְכַתּוּב עָלֵיו וְשֵׁוּא הַמְּוֹכְרָא שְׂבָקְנֵינִים וְלִית בּוּ שׁוּם פְּקֻפּוּק וְלִפִּי"ז הָא אִם נֹאמַר דְקַנְנָן אַגַּב הָוִי דְאוּרִייתָא ע"כ לֹא מְהַיְבֵי לִר"ת וְכַבֵּר הוֹכַחְנוּ לְעֵיל בְּאוֹת ה' דְגַם דְעַת הָאֵלְפִס, וְהֶר"ח הוּא כִר"ת דְקַנְנָן וְשֹׁטֵר לֹא מְהַיְבֵי בְּעו"ג בְּשַׁדָּה וּמְוֹכְרַח דְס"ל דְבַכָּה"ג לֹא יִלְפִינָן לְעו"ג וְא"כ גַּם בְּאַגַּב לֹא מְהַיְבֵי בְּהוּ לְדִידְהוּ וְהִנֵּה רְאִיתִי מְפַקְפָּקִים בְּלֹא"ה עַל קַנְנָן אַגַּב בְּחֲמִיץ פִּינָן דְלֹא הָוִי רַבּוּ מְדַרְבְּנָן א"כ הֵיאֵךְ יוֹעִיל לְהַפְקִיעַ אִיסוּר בַּל יִרְאָה מְדְאוּרִייתָא וְדַבְּרִים אֱלוּ י"ל דְהָא חֲזִינָן בְּב"ב מ"ד דָּף מ"ו גַּבִּי הֵיךְ עוֹמֵד בְּגִוְרָן דְפִרְיָךְ וְנִינְקֵינְהוּ אַגַּב קַרְקַע הָרִי דָּאִם הֵיךְ מְקַנָּה לּוּ הַמַּעוֹת בְּאַגַּב הֵיךְ מְהַיְבֵי לְהֵיזוֹת שְׁלוֹ וְהֵיךְ יְכוֹל הַקּוֹנָה לְפָדוֹת בּוּ הַמַּעֲשֵׂר שְׁנֵי וְא"כ הָא ע"כ מְוֹכְרַח אֶחָד מְהַיְבֵי תַרְתֵּי אוּ דְקַנְנָן אַגַּב הָוִי דְאוּרִייתָא אוּ דְגַם קַנְנָן דְרַבְּנָן מְהַיְבֵי לְהַפְקִיעַ גַּם אִיסוּר דְאוּרִייתָא דְכִינָן דְהַפְקָר ב"ד הַפְקָר נְעֻשָׂה לְגַמְרֵי מְמוֹנָו שְׁל הַקּוֹנָה וְאִין לְחוּשׁ כָּלֵל לּוֹמַר דְלִהַתּוֹס' דְהָוִי דְרַבְּנָן הֵיאֵךְ יִהְיֶה נְפָקַע עִי"ז אִיסוּר דְאוּרִייתָא דְהוּא דְבַר הַסּוֹתֵר אֶת עֲצָמוּ שׁוּב מְצַתִּי כֵן בְּסִפְרָא יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב עַל ה' פֶּסַח אֲמַנָם לְהִיפּוּף יֵשׁ לְחוּשׁ בְּקַנְנָן אַגַּב אִם נֹאמַר דְהָוִי דְאוּרִייתָא א"כ הָא לֹא מְהַיְבֵי בְּעו"ג לְהַאֲלִפְסֵי וְר"ח וְר"ת: גַּם בְּקַנְנָן חֲזָקָה רְאִיתִי לְהַמְקַנָּה בְּקִידוּשֵׁין דָּף י"ד שְׂכַתְבֵי דְלִר"ת לֹא מְהַיְבֵי בְּעו"ג וְטַעְמוֹ דְהָא בְּקִידוּשֵׁין דָּף כ"ז נְפָקָא לָן קַנְנָן חֲזָקָה מִקְרָא דְוִירְשָׁתָם אֲנֹתָה וְיִשְׁבָּתָם בְּהַ בְּמָה יִרְשָׁתָם בִּישִׁיבָה וְהָרִי לֹא הוֹצֵרְכוּ לְחֲזָקָה דְהָא אֲרַץ יִשְׂרָאֵל מְוַחֲזָקַת בְּיַדְנָו מְאַבּוֹתֵינוּ וְע"כ הָא דְהוֹצֵרְכוּ לְחֲזָקָה הוּא כְּדֵי לְקַנּוֹת כָּל א' חֲלָקוֹ הַמַּגִּיעַ לּוֹ וְא"כ הָא הָוִי קַנְנָן יִשְׂרָאֵל מִיִּשְׂרָאֵל וְא"א לְלַמּוֹד מִיְיָ דְלִהְוִי מְהַיְבֵי בְּקַנְנָן עו"ג מִיִּשְׂרָאֵל אוּ יִשְׂרָאֵל מִעו"ג וְהִנֵּה בְּנוֹדָאֵי דְבְּרִיּוֹ מְוַכְרְחִין דְלַעֲיָקֵר קַנְנָן גּוּף הָאֲרַץ לֹא הוֹצֵרְכוּ אִז קַנְנָן חֲזָקָה דְהָרִי אִפִּי בְּלֹאוּ הָךְ דְהֵיא מְוַחֲזָקַת מְאַבּוֹתֵינוּ הָא קָנוּ אוֹתָהּ בְּכִיבוּשׁ מְלַחְמָה וְהָא פְּתוּבוּ הַתּוֹס' בְּגִיטִין דָּף ל"ח דְאַפְלוּ הֵיכָא דְלֹא מְהַיְבֵי קַנְנָן חֲזָקָה מְכַל מְקוּם כִּיבוּשׁ מְלַחְמָה מְהַיְבֵי וְכֵן פְּתוּבוּ הַתּוֹס' בְּב"ב מ"ד דָּף מ"ח בְּד"ה נִתְּנָה לְסִיטוֹן וְע"כ לֹא הָוִי צָרִיכִין אִז לְחֲזָקָה רַבּוּ לְקַנּוֹת כָּל אֶחָד חֲלָקוֹ הַמַּגִּיעַ לּוֹ וְהִנֵּה רְאִיתִי בְּחִידוּשֵׁי מֵהֶרֶש"ט לְקִידוּשֵׁין דָּף כ"ז שְׁעָמַד עַל קוֹשִׁית הַמְקַנָּה הַנָּ"ל דְלָמָּה הוֹצֵרְכוּ לְחֲזָקָה וְהָרִי הֵיא מְוַחֲזָקַת מְאַבּוֹתֵינוּ וְכ' דָּאִין לּוֹמַר דְלִנְכוֹת כָּל א' בְּחֲלָקוֹ הוֹצֵרְכוּ לְחֲזָקָה דְהָא הַחֲלָקָה הָוִי ע"י גּוֹרֵל דְמְהַיְבֵי כְּדֹאִיתָא בְּפִרְקֵי בֵּית פּוֹר דָּף ק וְגַם הִי ע"י אוּרִים וְתוֹמִים וְלִדִּידֵי אִין זֶה קוֹשִׁיא דְהָא י"ל דְתַנָּא דְבִי ר' יִשְׁמַעֲלָא דְאָמַר דְחֲזָקָה נְפָקָא לָן מֵהָאֵי קָרָא דְוִירְשָׁתָם אֲנֹתָה וְיִשְׁבָּתָם בְּהַ ס"ל דְהַגּוֹרֵל לֹא הֵיךְ רַבּוּ בְּחֲלָקָה שְׂבִין הַשְּׂבָטִים בֵּין שְׂבָט לְשְׂבָט אֲבָל הִיחִידִים שְׂבָכָל שְׂבָט שְׂחָלְקוּ בֵּינֵיהֶם נִחְלָתָם לֹא הֵיךְ ע"פ גּוֹרֵל כָּלֵל וְע' בְּב"ב דָּף קי"ז בְּשִׁטָּה מְקוֹבְצָת שָׁם שְׂכ' כֵּן דְחֲלָקַת הִיחִידִים לֹא הֵיךְ ע"פ גּוֹרֵל (וְעֵינִי) בְּדָף קכ"ב וּבְשִׁטָּה מְקוֹבְצָת שָׁם שְׂכ' לְהַפּוּף] וְהוֹצֵרְכוּ לְחֲזָקָה וּבָזָה יִתְיַשֵּׁב ג"כ קוֹשִׁית מֵהֶרֶש"ט שָׁם שְׂחָקָשָׁה דְהָא יִשִּׁיבָה לֹא הָוִי חֲזָקָה כָּלֵל אִם אִינוּ מְתַקְּנָן גּוּף הַקַּרְקַע וְלִפִּי זֶה נִיחָא דְהָא מִיַּד הָעו"ג הָא קָנוּ לָהּ

בכּיבוש מלחמה ורק דהי' של כל ישראל בַּשְׁתַּפּוּת וּלְזוֹכוֹת כָּל א' בְּחִלְקוֹ הַיּוֹצֵר כּוֹ לַחֲזֻקָה
וְהָרִי מְבֹאֵר בְּחוּ"מ ס' קנ"ז דְּבַחֲלוֹקֵת הַשְּׁנוֹתָפִים מְהִינֵי חֲזֻקָה אַפִּי' בְּהִלְוֵהוּ גְרִידָא: וְאֵגֶב
אַכְתּוּב פֶּאן בְּיָאוּר דְּיִבּוּר א' בְּתוֹס' בְּקִדּוּשֵׁינָן דָּף ח' תְּנִיָא מְכַסֵּף מְקַנְתוּ בְּכֶסֶף הוּא נְקִנָה
וְאִינוּ נְקִנָה בְּתוֹרַת תְּבוּאָה וְכָלִים כּו' אִילִימָא דְלָא מְקִנּוּ בְּהוּ כְּלָל יָשִׁיב גְּאֻלְתוּ אָמַר
רַחֲמֵנָא לְרַבּוֹת שְׁנָה כְּסָף וּמְסִיק דְבָא לְמַעַט חֲלִיפִין וְכ' הַתּוֹס' בּד"ה וּמֵאֵי וְנ"ל אֵין
ע"ע נְקִנָה בְּחִלְיָפִין וְלֹא קוֹנָה עֲצָמוּ בְּחִלְיָפִין דְּמָה שְׁהוּא קוֹנָה בְּכֶסֶף נְפָקָא לֹן מְהַאי קְרָא
דְּמְכַסֵּף מְקַנְתוּ לְקַמֵּן דָּף י"ד אֲבָל עֲבָד פְּנַעְנֵי נְקִנָה בְּחִלְיָפִין וְעֵינִי' בְּמַהְרָשׁ"א שְׁגִמְגֵם עַל
דְּבָרֵיהֶם עוֹד פְּתַב מְהַרְשׁ"א דְּמָה שְׁהוּא קוֹנָה עֲצָמוּ בְּכֶסֶף לֹא יִלְפִינּוּ מְהַאי קְרָא דְּמְכַסֵּף
מְקַנְתוּ אֲלֵא שְׁהוּא נְקִנָה בְּכֶסֶף פְּדֵאִיתָא בְּהַדְיָא לְקַמֵּן וּבְאַמַּת דְּטַעוֹת הַדְּפוּס הוּא בְּתוֹס'
בְּמָה שְׁנַרְשָׁם דָּף י"ד דְּשָׁם מְבִיא הַגְּמָרָא לְהָא דְנְקִנָה בְּכֶסֶף וְכַמֶּש"כ מְהַרְשׁ"א וְצ"ל דָּף
ט"ז וְשָׁם אִיתָא וְקוֹנָה אֵת עֲצָמוּ בְּכֶסֶף דְּכַתִּיב מְכַסֵּף מְקַנְתוּ וְכּוֹנֵנַת הַתּוֹס' הוּא דְבָאוּ
לְחַדֵּשׁ דְּכֹמוּ דְחֻזִּינוּ הֵכָא דְאִינוּ נְקִנָה בְּחִלְיָפִין כְּמוּ כֵן אִינוּ קוֹנָה עֲצָמוּ בְּחִלְיָפִין דְּהִנֵּי ב'
דְּבָרִים תְּלוּיִם זֶה בְּזֶה וְהִבִּיאוּ רָאִיָה דְהָרִי הָא דְקוֹנָה עֲצָמוּ בְּכֶסֶף נְפָקָא לֹן מְהַי מְכַסֵּף
מְקַנְתוּ אֲלֵמָא דְמָהָא דְנְקִנָה בְּכֶסֶף יִדְעִינּוּ דְקוֹנָה עֲצָמוּ בְּכֶסֶף הָרִי דְזֶה תְּלוּי בְּזֶה וְהָא דְלֹא
הוֹכִיחוּ הַתּוֹס' מְפָאן גּוּפָה מְדַפְרִיָה יָשִׁיב אָמַר רַחֲמֵנָא לְרַבּוֹת שְׁנָה כְּסָף וּכְסָף הָרִי דַס"ל
דְּכִינּוּ דְקוֹנָה עֲצָמוּ בְּשְׁנָה כְּסָף א"כ נְקִנָה ג"כ בַּש"כ [וְעֵינִי' בְּשַׁעַר הַמְּלָאָה הַלְכוֹת עֲבָדִים
שְׁהִבִּיא דְבָרֵי הָרִיטְב"א דַס"ל דְאִינָם תְּלוּיִם זֶה בְּזֶה וְהִקְשָׁה עָלָיו מְהַי דְהָכָא] י"ל דַס"ל
לְהַתּוֹס' דְהָכָא מְמַשְׁמַעוֹת הַפְּסוּק פְּרִיָה מְדַכְתִּיב יָשִׁיב מְכַסֵּף כּו' מוֹכַח דְגַם לְהַאֲדוֹן הִנֵּה
נְקִנָה בְּזֶה וְכ"כ בְּחִי' רִיטְב"א דְלִשׁוֹן יָשִׁיב מְשַׁמַּע כֵּן וּמִינְשִׁיב קוֹשֵׁיַת הַשַּׁעַה מ"ג גַּם נִרְאָה
דְּגַם הַתּוֹס' ס"ל דְלֹא תְלוּי זֶה בְּזֶה וְרַק דְהָרִי ס"ד דְקַנְיָן חֲלִיפִין לִיְהִי מְהִינֵי מְטַעַם כְּסָף
וְעֵי' בְּתוֹס' לְעֵיל דָּף ג' ד"ה וְאִשָּׁה וְזֶה לִשׁוֹן הַתּוֹס' בְּגִיטִין דָּף ל"ט בּד"ה מְשׁוּם דַה"ל
כְּלִי שֶׁל מְקַנָּה אֲבָל אִם הִי כְּלִי שֶׁל קוֹנָה הִיְתָה זוֹכָה עֲצָמָה בְּחִלְיָפִין דְתַנְיָ' בְּהַדְיָ' בַפ"ק
דְקִדּוּשֵׁינָן דְעֲבָד פְּנַעְנֵי נְקִנָה בְּחִלְיָפִין מְשׁוּם דְחֲלִיפִין דְמִי לְכֶסֶף וְכָל הֵיכָא דְכֶסֶף מְהִינֵי
חֲלִיפִין נְמִי קְנִי לְבַר מְאִשָּׁה כּו' וּמַש"ה הָרִי ס"ד דְגַם עֲבָד עֲבָרֵי יְהִיָה קוֹנָה עֲצָמוּ בְּחִלְיָפִין
כְּמוּ דְקוֹנָה עֲצָמוּ בְּכֶסֶף וְלָזֶה הִבִּיאוּ רִאִי' דְהָרִי הָא דְקוֹנָה בְּכֶסֶף נְפָקָא לֹן רַק מְהַאי דְמְכַסֵּף
מְקַנְתוּ וְכִינּוּ דְמִינֵיהּ מְמַעְטִינּוּ חֲלִיפִין מְמִילָא אִינוּ קוֹנָה עֲצָמוּ בְּחִלְיָפִין: סִימָן כַּב יְדַבֵּר
בְּעֵנִין כְּסָף וּמְשִׁיכָה אִי מְהִינֵי בַעו"ג: הִנֵּה בְּדִין קְנִינָן כְּסָף וּמְשִׁיכָה אִי מְהִינֵי בַעו"ג כְּבָר
הִרְבּוּ רַבּוּתֵינוּ הִרְאִישׁוֹנִים וְהִאֲחַרּוֹנִים לְדַבֵּר בּוֹ וְקָשָׁה לְהַעֲלוֹת בּוֹ דְבָר חֲדָשׁ שְׁלֵא דְבָרוּ
בּוֹ וְע"כ לֹא פְתַבְתִּי פֶּאן רַק דְבָר אֶחָד בְּיָשׁוּב דַעַת הַרְמַב"ם דְּפָסַק בַפ"ג מַה' מְכִירָה כַר"י
דַד"ת מְעוֹת קוֹנוֹת וּבַפ"א מַה' זְכִי' כ' וְנ"ל עו"ג שְׁמַכְר מְטַלְטְלִים לְיִשְׂרָאֵל אוֹ קְנָה
מְטַלְטְלִים מִיִּשְׂרָאֵל קוֹנָה בְּמְשִׁיכָה וּמְקַנָּה בְּמְשִׁיכָה אוֹ בְּדָמִים וְע"ש בַמ"מ שְׁכ' דְהַרְמַב"ם
ס"ל דַלר"י דְרָשִׁינָן לְעַמִּיתָהּ בְּכֶסֶף הָא לַעו"ג גַּם בְּמְשִׁיכָה וּשְׁנִיָהֶם קוֹנִים אֲצֵלוּ וּסְכָרָא
זוֹ נְזַכְרָה ג"כ בְּתוֹס' ע"ג דָּף ע"א בּד"ה שְׁקִילוּ זוּזֵי יַעו"ש שְׁפַתְבוּ דְרַב לֹא סְבִירָא לִיָּה
הָא דְאָמְרִינּוּ בְּכּוֹרוֹת מְדַלִּישְׂרָאֵל בְּחֻדָא עו"ג נְמִי בְּחֻדָא וְנִרְאָה לְהִבִּיא רָאִיָה לָזֶה דַבְב"מ
דָּף מ"ח אִיתָא דַר"ח בַר' יוֹסֵף יְהִיָה זוּזָא אֲמַלְחָא לְסוּף אִינְקוּר מְלִחָא אֲתָא לְקַמִּיָּה
דַר' יוֹחָנָן א"ל זֵיל הַב לִי וְאִם לֹא קְבִיל עָלֵיָה מִי שְׁפָרַע וּמְסִיק שְׁם דְעִירְבוֹן הוּא דִיָּהּבו
לִיָּה הוּא סָבַר עִירְבוֹן פְּגָדוֹ הוּא קוֹנָה וְא"ל ר"י פְּגָדוֹ פְּנּוּל הוּא קוֹנָה וּפְרַש"י הוּא סָבַר
פְּגָדוֹ הוּא קוֹנָה אִם מְכִירַת קְרַקַע שְׁנַקְנָה בְּכֶסֶף קוֹנָה קְנִינָן גְּמוּר וְאִם מְכִירַת מְטַלְטְלִים

הוא קונה פנגדו להתחייב במי שפרע והקשה בשיטה מקופצת וכן הקשה בשו"ת הריב"ש דלמה פרש"י דר"ח בר"י הוי ס"ד דגם בקרקע הוא קונה קנין גמור רק פנגדו ונהרי שם בסמוך פריה לרב דס"ל פנגדו הוא קונה מברייתא דתנא דבקרע קונה פולו ומשני דבקרע מודה רב דקונה פולו ורק במטלטלין דהוי רק לענין מי שפרע ס"ל לרב דקני רק פנגדו ולפי מה שפרש"י נצטרף לומר דר"ח לא ידע הך ברייתא ולמה ליה לרש"י זה ונהרי עובדא דר"ח הוי במטלטלין וא"כ הא י"ל דרק במטלטלים הוי ס"ל פנגדו ובמקרקעי מודה וכדס"ל לרב: והנראה בדעת רש"י דבסמוך מחלקינן לרב דבקרע דכסף קונה קנין גמור מש"ה קונה פולו אבל במטלטלין דלא מהני כסף רק לענין מי שפרע לא הוי רק פנגדו וס"ל לרש"י דחילוק זה לא הוי רק לר"ל דס"ל משיכה מפורשת מן התורה א"כ גרע קנין כסף במטלטלים ים יותר מגבי קרקע ושנייה שפיר לחלק ביניהם גם לענין הא מילתא אבל לר' יוחנן דס"ל דבר תורה מעות קונות לא שנייה לחלק פן דהרי מה"ת דקונה גם במטלטלים קנין גמור הא הוי ממש בקרקע וא"כ מן התורה קונה עירבון פולו גם במטלטלין כמו דאיתא בברייתא גבי קרקע ונהרי הא דהפקיעו חכמים קנין כסף במטלטלים הוא רק משום שלא יאמר לו המוכר נשכרו חיטייה בעליה וכבר כתבו התוס' שם בב"מ דף מ"ו ד"ה ש"מ דהא דמהני קנין חליפין ולא חיישינן שמה יאמר לו נשכרו חיטייה בעליה דכיון דהמעות עדיין ביד הקונה יטרח המוכר להצילם דהקונה יסרב ליתן לו המעות וא"כ בנותן רק עירבון דמן התורה קונה פולו ורק רבנן הפקיעו הקנין ונהרי על המותר מה דדמי החפצים עולים יותר מן העירבון הא לא שנייה בהו פלל הך חששא דנשכרו חיטייה כיון דהמעות עדיין ביד הלוקח והא דבאמת אינו קונה המותר הוא משום דאי אפשר לומר דכנגד המעות לא יקנה והמותר יקנה דעיקר הקנין הוי המעות וכיון שבסוף המעות שנייה הך חששא וכן אם נתן כל דמי המקח שנייה הך חששא ואינו קונה והיאך אפשר לומר דבלא נתן רק מקצת יקנה המותר דהא אי אפשר להעדיפם ממה דהוי כנגד המעות [וגם דלא יטרח להציל רק מקצתן] ועכ"פ הרי מה דהפקיעו הקנין של תורה מהיותר מהסוף שנתן אינו רק משום דאי אפשר להעדיפם מכנגד הסוף ומאם נתן פולו אבל בהם מצד עצמם ליכא חשש זה פלל וא"כ לענין מי שפרע דאיכא גם כנגד העירבון כ"ש דגם על יותר מהעירבון דנשאר במי שפרע דאי אפשר לגרע אותם ממה שכנגד העירבון והא דבסמוך מחלקינן בין קרקע למטלטלים הוא רק לרב ונאמר דרב ס"ל כר"ל דמשיכה מפורשת מה"ת ושנייה שפיר לומר דאע"ג דבקרע קונה פולו במטלטלים לא תיקנו מי שפרע רק פנגדו ומש"ה ר' יוחנן לשיטתו דס"ל ד"ת מעות קונות אינו מחלק פלל בין קרקע למטלטלים וכיון דתני בברייתא דבקרע קונה פולו ס"ל דגם במטלטלים קונה פולו ומש"ה פרש"י שפיר דר"ח בר"י דאתי לקמ' דר"י ונהי סבור דר"י ג"כ סבר דרק פנגדו הוא קונה בע"כ דהוי ס"ד דגם היכא דקונה קנין גמור ג"כ אינו קונה רק פנגדו ולא שמייע ליה הך ברייתא דבסמוך דאי הוי שמייע ליה הא לר"י א"א לחלק בין קרקע למטלטלים: והנראה לכתוב עוד סמוכין לזה דרב ס"ל כר"ל ע"ד החידוד של תלמידים דבב"ק דף י"ד תנו שנה כסף ומפרשינן בגמרא מלמד שאין ב"ד נזקקין אלא לנכסים שיש להם אחריות ופריה מאי משמע אמר רבה בר עולא דבר הנקנה בכסף ופריה א"ה עבדים ושטרות נמי נקנים בכסף [ופרש"י דהא דשטרות נקנים בכסף לא איתפריש היכא] אלא אמר רב אשי שנה כסף ולא כסף

והגוי פולתו פסוף גינהו דאי לא מזדבין הָכָא מזדבין במתא אחריתא ולכאורה קשה הא
בדף י"ב פליגי אמוראי אי גובין מן העבדים ולמ"ד דגובין מן העבדים הא תיקשה דהיאף
יפרש המשנה דהא לדידיה אי אפשר לפרש פרב אשי דשנה פסוף ולא פסוף דא"כ הא
אימעוט מהאי פלל גם עבדים דגם הם מזדבני במתא אחריתא ואין לומר דאיהו יפרש
פרבה בר עולא דבר הנקנה בכסף לאפוקי מטלטלים דבעי משיכה ועבדים דנקנים בכסף
הא לדידיה גובין מהם דהא לפי"ז תיקשה משטרות והניחא לפמש"כ התוס' דלא גרסינן
שטרות דהא אינם נקנים בכסף רק בעי פתיכה ומסירה והקושיא לרבה הוי רק מן עבדים
א"כ הך מ"ד דס"ל דגובין מעבדים יוכל לפרש פרבה אבל לגירסת רש"י דגורס גם
שטרות קשה: והנראה לישיב דהא נדאי קשה טובא על גירסת רש"י דהיאף פריף
משטרות דהא בעי פתיכה ומסירה וכמו שכ' התוס' ויותר קשה לשון רש"י שכ' דלא
איתפרש בגמרא האי דינא דשטר נקנה בכסף והא אדרבה מפניך להיפוך דאינו נקנה
בכסף וע"כ נראה לומר לרש"י דהא דצריף פתיכה ומסירה הא הוי רק אם רוצה לקנות
החוב שבשטר ובב"ק איירי ברוצה להדיא לקנות רק השטר לחודא לצור ע"פ צלוחיתו
ולזה הא לא בעי פתיכה ומסירה ועיין בחו"מ סי' ס"ו דהוי פכל שארי מטלטלים דנקנים
במשיכה ורק לר' יוחנן דס"ל דבר תורה מעות קונות ורק משום חששא דנשפרו חיטיף
תיקנו רבנן שלא יקנה ס"ל להגמרא דבשטר כה"ג אוקמיה אדינא דקונה בכסף לחודא
חדא דהוי מילתא דלא שכיח דהמלוה ימכור שט"ח שלו שצריף לגבות בו חובו להשתמש
בו לצור ע"פ הצלוחית דהא שמה יתקלקל ויפסיד כל החוב ובמילתא דלא שכיח קונה
לר' יוחנן בכסף וכדאיתא בב"מ דף מ"ז ועוד דכיון דעיקר החוב נשאר להמוכר א"כ הא
בע"כ יטרח להצילו שיהיה לו ראייה לגבות חובו ומש"ה ס"ל להגמרא דנקנה בכסף וזהו
דפריף א"ה עבדים ושטרות גמי וזהו רק לר' יוחנן אבל לר"ל דמשיכה מפורשת מן
התורה לא קשה פלל משטרות דלקנות הנזיר הא צריף משיכה ולקנות החוב בעי פתיכה
ומסירה וא"כ הא ניחא דהך מ"ד דס"ל גובין מן העבדים יסבור כר"ל ונשפיר מצי לפרש
הך משנה פרבה בר עולא ואין להקשות על זה מהא דבב"ק דף י"ב דס"ל לרב נחמן
דאין גובין מן העבדים וא"ל רבא מר כמאן ס"ל וא"ל אנא מתניתא ידענא ומביא ברייתא
דאין כותבין פרוזבול על העבדים הרי דעבדים פמטלטלים ולמה לר"נ להביא לו
מהברייתא עדפא ה"ל להביא מהך משנה דשנה פסוף דהא ר"נ ס"ל בב"מ דף מ"ח כר"י
דד"ת מעות קונות ולדידיה הא מוכרח ע"כ לפרש הך משנה פרב אשי דשנה פסוף ולא
פסוף דכרבה א"א לפרש דהא תיקשה משטרות ומוכח מהך משנה דאין גובין מעבדים
רק זה לא קשה פלל דהא מהך משנה ליכא להוכיח דאין גובין מעבדים רק משום דס"ל
כר"י וא"כ הוי מצי רבא להקשות לי' דמנ"ל לדקדק מהך משנה דאין גובין מעבדים
נדקדק מנה כר"ל דמשיכה מפורשת מה"ת ולעולם גובין מעבדים ובפרט דרב נחמן הא
השיב לרבא ורבא הא קאמר בב"מ שם קרא ומתניתא מסייע לר"ל ומש"ה הביא לו הך
ברייתא דפרוזבול דמפורש דעבדים הוי פמטלטלים: והנה בב"ק דף צ"ו קאמר רב דעבדי
פמקרקעי דמי דבגזל עבדים והזקיננו מצי לומר הרי שלח לפניה וכתב שם האלפס דלא
קיי"ל פרב בהא וראיתו מהא דבדף י"ב מסיק דאין גובין מעבדים דהוי פמטלטלי
והרא"ש חלק על ראייה זו יעו"ש וחוזינו דלהאלפס ס"ל לרב דגובין מעבדים והא תיקשה
עליו מהך משנה דשנה פסוף (ודוּחַק גְדוּל לומר דרב חולק על הך משנה ומוקיף לה כר"מ

דס"ל בב"ק דף צ"ו דבעבדים ונהזקינו משלם כשעת הגזלה] ובנדאי נראה דרב מפרש כרבה וס"ל כר"ל וכמש"כ ומש"ה רב לשיטתו שפיר מחלק בין קרקע למטלטליו לענין עירבון ור"י לשיטתו ס"ל דגם במטלטלים קונה פולו: ועכ"פ הרי נתפרר לנו דרב ס"ל ע"כ משיכה מפורשת מן התורה מדסבר עירבון במטלטלים אינו קונה רק פנגדו וכן משמע בחולין דף פ"ג דתנו בד' פרקים משחיטין הטבח בעל פרחו אפי' שור שנה אלה דינרים ואין לו ללוקח אלא דינר כופין אותו לשחוט ופריה וקא לא משוה אר"ה אמר רב כשמשוה ור' יוחנן משני שם דבד' פרקים העמידו דבריהם על דין תורה דמעוות קונות ומשמע דרב ס"ל דמשיכה הוי דאורייתא וא"כ היא דר"ש ליה להפסוק כר"ל לעמיתה במשיכה היא לעו"ג בכסף ועיין בע"ג דף ע"א דקאמר רב אשי דמשיכה בעו"ג אינו קונה מדאמר רב להני סביותא פי כנייליתו חמרא לעו"ג שקלי זוזי מנייהו ונהדר פניילין להו כו' ודחי לא צריכא דקא כנייל ורמי למנא דעו"ג הרי דדחי דס"ל לרב משיכה בעו"ג קונה ובע"כ ההקרח לומר כסברת של הת' השני של התוס' בע"ג שם בד"ה שקולו שפכתו דאפי' למ"ד דס"ל משיכה מפורשת מן התורה מ"מ מצי ס"ל דגם בעו"ג קונה משיכה ודרש לעמיתה במשיכה היא לנכרי או במשיכה או בכסף ול"ל היא דאמר בבכורות מדלישאל בהדא עו"ג נמי בהדא וכמו כן למאן דפוסק כר' יוחנן ודרש לעמיתה בכסף מ"מ מצי ס"ל דגם לעו"ג קונה בכסף וניחא דברי הרמב"ם דפסק דלא פסוגיא דע"ג וראיתי בשו"ת פנים מאירות ח"ב סי' נ"ב הביא דברי השו"ת שבערו בין הגאון מהרש"ק ובין הגאון בעל שו"ת נחלת שבעה דמהרש"ק הביא פמה מהראשונים שפסקו דכסף קונה בעו"ג ונהחלת שבעה כתב דהאלפס בב"מ פסק כר"י דלא הביא רק דברי ר"י לחודא דד"ת מעוות קונות ולא הביא דברי ר"ל ונהקשה עליו הפנים מאירות דמאי הביא מדברי האלפס הרי גם הרמב"ם פסק כר"י ואפ"ה ס"ל דעו"ג קונה גם בכסף וא"כ היא י"ל דגם האלפס ס"ל כן והנה הגם דהפ"מ כתב זה בלשון ספק דלמא ס"ל כהרמב"ם בנדאי נראה דבבירור הוא כן דברי האלפס כתב בב"מ פ' הנהב דהא דדבר תורה מעוות קונות ילפינן לה בק"ו מגופו אם גופו נקנה לישראל חבירו בכסף ממונו לא כ"ש וכבר הקשה עליו השיטה מקובצת שם דהא ק"ו כזה איתא בבכורות דקאמר ר"ל דישראל שנתן מעוות לעו"ג בדיניהם אע"פ שלא משוה קנה וסניבת בבכורה ופריה מאי בדיניהם אי נימא בדיני דגופו אם גופו קני ליה ישראל בכסף ממונו לא כ"ש כו' ועוד ישראל מישאל יוכיח דגופו קונה בכסף ממונו במשיכה וא"כ היא כמו כן קשה על האלפס דהיאך יליף דישראל מישאל קונה בכסף בק"ו מגופו היא י"ל עו"ג מישאל יוכיח דקונה גופו בכסף דכתיב מכסף מקנתו וממונו של ישראל קונה עו"ג רק במשיכה ובנדאי צ"ל דהאלפס ס"ל דלהלכה קיי"ל דעו"ג קונה בשניהם בכסף ובמשיכה כהרמב"ם ומש"ה הוי ק"ו טוב וזהו ראיה שאין עליה תשובה ועיין בשיטה מקובצת שכ' דגם ר"ח כ' כהאלפס וא"כ היא מוכח דהר"ח ונהאלפס ורמב"ם פוליהו קיימי בהדא שיטתא דלהלכה קיי"ל דעו"ג קונה בשניהם ונהנה יעניין בקידושין ד' י"ד דתנו עבד עברי נקנה בכסף ובשטר ופריה בכסף מנ"ל ומשני אמר קרא מכסף מקנתו ופריה אנשחון נמכר לעו"ג הואיל וכל קניינו בכסף נמכר לישראל מנ"ל ומשני שם ופרש"י הואיל וכל קניינו במטלטלים בכסף ולא נאמר בו משיכה ונהקשו עליו התוס' דזהו רק כר"ל ולא כר' יוחנן דלר"י אדרבה עיקר משיכה הוי רק בעו"ג וע"כ פי' בשם ר"ת פי' אחר וכן הקשו התוס'.

בבכורות דף י"ג על פרש"י ובאמת ניקח דרש"י לשיטתו הא ס"ל דהלכה כר"ל ומש"ה
מפרש פן להסתמא דגמרא והתוס' הקשו רק לשיטתם דפסקו כר"י.

ולכאורה נראה עוד דס"ל לרש"י דכל הך סוגיא דקידושין לא אזלא רק אליבא דר"ל
דלר"י לא שניף פלל הא דפריף הגמרא נמפר לישראל מנ"ל דלמה צריף קרא לנה פינו
דלר"י פסוף קונה בישראל בכל הדברים בין בקרקע ובין במטלטלים וא"כ מהיכא תיתי
נימא דלא יהיה מהני בעבד עברי דבין אם נדמה אותו לקרקע או למטלטלים צריף להיות
נקנה בכסף שוב מצאתי שכ' פן הפני יהושע דאין לומר דהא חזינו בקידושין דף ח'
דדרשין מפסף מקנתו בכסף הוא נקנה ואינו נקנה בתורת תבואה וכלים ומאי ניהו
חליפין הרי דאע"ג שחליפין מהני בכל הדברים מ"מ בע"ע לא מהני בו ז"א חדא דהא
י"ל דרש"י ס"ל כמש"כ הש"ף בחו"מ סי' קכ"ג דהא דאמרין דאינו נקנה בתורת תבואה
וכלים אינו משום דעבד אינו נקנה בחליפין רק משום דאין קננו חליפין בעו"ג פלל גם
בשארי דברים והף דינא גופה קמ"ל הפסוק ועוד דהא פכר פתבנו בסי' שלמעלה באות
ח' דדעת רש"י דהא דדרשין הך מפסף מקנתו לדיוקא דבא למעט חליפין אינו רק לפי
המסקנא דידעין קננו פסף בנמפר לישראל מקרא דנהפדה ושוב נוכל ללמוד גם נמפר
לעו"ג דנקנה בכסף בג"ש דשכיר שכיר וע"כ לא איצטריף הך מפסף מקנתו לגופיה
וע"כ בא לדיוקא למעט חליפין שאינו פסף אכל הכא בהס"ד דלא ידע מג"ש דשכיר
שכיר ואיצטריף הך מפסף מקנתו לגופיה דנקנה בפסף לא דרשין מניה דיוקא פלל למעט
שארי קנינים וא"כ מאי פריף נמפר לישראל מנ"ל פינו דלר"י מהני פסף בכל הדברים
אמאי לא יהיה מהני בע"ע ומש"ה ס"ל לרש"י דהסוגיא אזלא רק אליבא דר"ל דס"ל
דכסף בישראל אינו קונה רק בשדה ולא במטלטלים ומש"ה פריף מנ"ל דמהני בע"ע
ואין להקשות דא"כ מאי משני אמר קרא מפסף מקנתו הא תיקשה פינו דהף מפסף מקנתו
בנמפר לעו"ג פתיב ולר"ל הא לעו"ג מהני פסף בכל הדברים וא"כ למה צריף הך מפסף
מקנתו לאשמעין דמהני בע"ע הנמפר לעו"ג ז"א דבאמת הא י"ל דלר"ל עיקר הפסוק
איצטריף לדיוקא דחליפין לא מהני בו רק ממילא הא מוכח מניה דנקנה בכסף ומש"ה
מיתי ליה ועוד דאי לאו קרא דמפסף מקנתו דחזינו דיש קננו פסף בעו"ג לא היינו
דורשים פלל לר"ל לעמיתף במשיכה הא לעו"ג בכסף רק היינו אומרים הא לעו"ג
בחליפין וכמש"כ התוס' בבכורות דף י"ג בד"ה אימא ועכ"פ ניקח הא דפרש"י הך סוגיא
אליבא דר"ל פינו דאיהו ס"ל דהלכה כר"ל ולדבריו פל קניין עו"ג במטלטלים הוי בכסף:
סימן כג יחקור להפוסקים דקננו פסף מהני בעו"ג אם לא נתן פסף רק שטר חוב על
הפסף אי הוי פכסף לקנות בו או לא: הנה עיקר הך דינא הוא בשו"ע אה"ע סי' כ"ט
סעף ו' וז"ל אמר לה התקדשי בדינר ונתן לה משכון עד שיתן הדינר אינה מקודשת
וכתב על זה הרמ"א וכ"ש אם נתן לה שטר חוב על הדינר דלא הוי קידושין הרי מבואר
דשט"ח לא הוי פכסף ואפי' בענין קידושין לא חיישין ליה פלל להצריכה גט אמנם יש
לדבר בזה דהנה דין משכון דלא מהני שפתב המחבר זה מבואר בגמרא קידושין דף ח'
התקדשי לי במנה והניח לה משכון עליה אינה מקודשת מנה אין פאן משכון אין פאן
ועי' שם בר"ן שהביא מחלוקת הראשונים בזה דדעת הרמב"ן דגם אם הנה באופן
דבמתנה הנה נתחייב ליתן המנה מ"מ לגבי קננו לא מהני לקנותו בו דהמנה אפתי אגיד
גבי הקונה ומש"ה אינו יכול לקנות בו ובהמשכון אינו יכול לקנות דגוף המשכון לא

הקנה לה פלל וכן הוא דעת הרשב"א בחידושי שם ודעת הרמב"ד הוא משום דע"י משיכת המשכון לא נתחייב ליתן לה המנה וממילא לא הוי משכון פלל וכן הספיק הר"א ש שם אבל אם נתן לה משכון באופן שנתחייב ליתן לה המנה שפיר מקודשת בו וכ"כ שם הר"ן להקד' וכן הספיק הרשב"א בחידושי שם וגם מלשון רש"י מוכח פהרמב"ד ש"כ ונ"ל מנה אין פאן הלכה משכון אינו שנה פלום שאין המשכון מתנה וכ"כ שם בסמוך גבי פריטי אין פאן ומוכח דס"ל פהרמב"ד דכיון דלא נתחייב בהמנה הלכה לא הוי משכון אבל אם הי' באופן שיתחייב בהמנה משמע דס"ל דהוי מקודשת.

וגם דעת הג"מ הוי פן דבפרק ה' מה' אישות ה' כ"ג כ' הרמב"ם הו' דמנה אין פאן משכון אין פאן וכ' בהג"מ ונ"ל כ' ר"י דה"ה בהמנה כה"ג שאין המשכון מועיל לכלום אבל אם הקנהו בקנין פתב ר"י דמועיל: והנה הרמ"א שפייס פאן וכ"ש אם נתן לה שטר על הדינר דלא הוי קידושין פבר עמדו על דבריו הח"מ והב"ש דזה אינו רק להרמב"ן אבל להרמב"ד דס"ל דבהו' דמשכון משום דלא נתחייב לה בהמנה לא מהני א"כ בכ' לה שטר דשפיר נתחייב לה בהדינר שפיר הוי קידושין ובאמת דדעת הרמ"א דאפי' להרמב"ד לא מהני רק בנתן משכון באופן שיתחייב ליתן לה המנה ומש"ה הוי נתינה שפיר במה דקנתה המשכון לחוב זה אבל בכתב לה שט"ח אע"ג.

דנתחייב בהמנה ס"ל להרמ"א דגם להרמב"ד לא מהני פיון דאפתי לא נתן לה שום דבר וכ"כ בספר בני אהובה ובעצי ארזים לישב פן דעת הרמ"א אמןם הא דכ' הרמ"א וכ"ש בכתב לה שט"ח הו' כ"ש אינו רק להרמב"ן דס"ל דגם במשכון נתחייב בהמנה ואפ"ה לא מהני א"כ כ"ש בשט"ח אבל להרמב"ד הגם דנימא דבשט"ח לא מהני מ"מ כ"ש לא הוי פיון דבמשכון היכא דחל החיוב ס"ל דמהני אבל בעיקר הדין שפיר ס"ל להרמ"א דלא מהני לכ"ע אמןם בש"ג מבואר להקד' להפוך ונ"ל נראה בעיני שאם כ' לה שט"ח עליו וקידשה בו מקודשת הביאו הב"ש בס"י כ"ח ס"ק ל"ז יעו"ש.

וגם דעת רש"י הוא דשטר מהני דבקידושין דף ה' אמרי' ומנין שאף בשטר כו' מה לכסף שפן פודין בו הקדש ומע"ש תאמר בשטר שאין פודין בו הקדש ומע"ש דכתיב ונתן הכסף וקם לו ופרש"י אם פתב לגזבר שטר על מעות פדיון הקדש אין הקדשו פדוי דכתיב ונתן הכסף ומוכח דס"ל דבשאר קניינים מהני שט"ח: והנה הרשב"א בחידושי דף ה' הקשה על רש"י דשט"ח לא הוי פכסף פלל ולא מהני מהא דאיתא בבכורות דף נ"א פתב לכהן שאני חייב לה ה' סלעים חייב ליתן לו ובנו אינו פדוי וקאמר שם עולא דבר תורה בנו פדוי לכשיתן ומ"ט אמרו אינו פדוי גזרה שמה יאמרו פודין בשטרות.

הרי דגם מה"ת אינו פדוי רק לכשיתן אבל השט"ח בעצמו לא מהני ולא הוי פכסף וראיתי לקצוה"ח בס"י ק"צ שתי' קוש' זו דהא שטר ה"ל שיעבוד קרקעות ומה"ט אמרינן בב"מ דף ה' דאין נשבעין ע"י הודאה שבשטר דהוי פהודה בקרקע ומש"ה ג"כ לא מהני בפדיון דהא אין פודין בקרקע אבל גבי קידושין דאיתא בקרקע מהני גם שט"ח: ודבריו אינם נראין דמלבד דיש לזבר בהו' שטר דאמרי' בבכורות דאין גובין בו ממשעבדי פיון דהוי בלא עדים אי מקרי פלל שיעבוד קרקעות ואכ"מ לזבר בזה וגם בלא"ה אין תי' זה מספיק דהא בבכורו' ד' נ"א תנן אין פודין לא בעבדים ולא בשטרות ולא בקרקעות ואמרי' שם מתניתין דלא פרבי דתנן רבי אומר בפל פודין בכור אדם חוץ

מן השטרות מ"ט דרבי דר'יש ריבוי ומיעוטי כו' ור'בנן דר'שי פ'ללי ופ'רטי ופ'ריף וק'א רבי פ'ללי ופ'רטי דר'יש דתנ'ן מרצע אין לי אלא מרצע מנין לרבות הסול כו' ולקחת כו' דברי ר"י בר"י רבי אומר מה מרצע מיוחד של מתכות כו' ואמר'י במאי קמפלגי רבי דר'יש פ'ללי ופ'רטי ר"י בר"י דר'יש ריבוי ומיעוטי ומשני אין בעלמא רבי פ'ללי ופ'רטי דר'יש וק'א בבכור שאני פדתנ' דר"י כו' וא"כ ר"י בר"י דר'יש גם בעלמא ריבוי ומיעוטי ק'א ודאי דכ"ש דגבי בכור דר'יש ריבוי ומיעוטי וס"ל דפודין בקרקע וקרי שם ע"ב איתא תני תנא קמי דר"נ בנו פדוי לכשימתן א"ל רב נחמן זו דברי ר"י בר"י סתימתא כו' קרי גם לר"י בר"י אינו פדוי רק כשימתן ומש"ה מקשה הרשב"א שפיר דליתגוי תכף פדוי לרש"י וכמו דמהני בקידושין לדידך: אמנם מטעם אחר יש לישב קושני' זו דלעולם מצינו לומר דבמה דנותן לה שט"ח ומתחייב לה מנה ומשעבד לה נכסיו נתינה זו של החוב הוי שפיר פקסוף ומתקדשת בו וגם קונים בו כל דבר אבל גבי פדיון הבן קרי גם קודם שפכת לפהו הי' עליו חוב זה שחיובתו התורה ונכסיו היו משועבדין לזה דק'א עולא ס"ל בסוף ב"ב שיעבדא דאורייתא וגם דהוי מלנה כתובה בתורה וא"כ קרי במה שפכת השט"ח לא הוסיף ולא חידש עליו שום דבר והיאך שניף לומר דיהי' יוצא בזה מצות פדי' וה"ז דומה ממש לפורע חובו שתובעין ממנו ממון בשטר אחר שנותן דאע"ג דבמה שכ' לכהו זה השט"ח נתחדש דאינו יכול שוב ליתן לכהו אחר וכדאיתא בכתובות דף ק"ה למה כתב לו לברר פהו מ"מ ק'א הבירור לא הוי נתינה והתורה צונותה עליו שיתן ובהבירור לא הוסיף שום נתינה והגם דהרשב"א לא ס"ל סברא זו מ"מ ודאי דבפשיטות י"ל דרש"י ס"ל חילוק זה דבקידושין לא הי' חייב כלום ובהו שנתחייב להאשה מקרי שפיר נתינה ומנהני משא"כ בפה"ב דהי' חייב מקודם לא מהני: והנה בקידושין דף ט"ז תני' גבי עבד עברי וקונה את עצמו בכסף ובש"כ ובשטר ופ'ריף קרי שטר ה"ד אילמא דכתב לו שטר אדמי' היינו כסף אלא שיתרור שטר למה לי לימא לי באפי תרי זיל אמר רבא זאת אומרת ע"ע גופו קנוי קרי דשט"ח הוי פקסוף וכבר עמד בזה הרשב"א בחידושיו שם וז"ל קשה לי מאי קאמר היינו כסף דא"כ המקדש בכסף ונתן לה שט"ח עליו תהא מקודשת כו' ותי' דשם קאי להס"ד דלא ידע דגופו קנוי והוי רק כחוב ומנהני גם שטר אבל למסקנא דגופו קנוי ובעי קנין פשיצא ממנו לא מהני שטר דכסף אין פאן שטר אין פאן ובנדאי תירוץ זה דחוק טובא דא"כ מאי פ'ריף דהיינו כסף פנין דבדבר דבעי קנין לא הוי שט"ח ככסף וא"כ מהא דתנ' דיוצא בכסף לא היינו יודעין דשט"ח מהני ודלמא ק'א גופה קמ"ל דמהני בו שט"ח דאין גופו קנוי ומאי הקשה ומשמע דשט"ח הוי ככסף גמור אכן עיין בתוס' רי"ד שם דלפי פירושו בהסוג' גיחא קושיתינו: אכן אפתי קשה לי מהא דלקמן בדף י"ח אמר'י גבי אמה העבר'י ומפדין אותה בע"כ סבר רבא למימר בע"כ דאדון א"ל אבני' מאי גיהו דכתבי' לי' שטרא אדמיה אמאי נקט מרגייתא בידך יהיבנא לי' חספא אלא אמר אבני' בע"כ דאב הרי מוכח מדעתו של האדון יוצאה שפיר אי כתבי' לי' שט"ח אדמי' דלא הקשה לו רק על הא דמהני בע"כ של האדון ואמאי קרי גופה קנוי' וא"כ גם מדעתו של האדון לא מהני שט"ח פ'לל וכן קשה על רבא דלא ס"ל סברא דנקט מרגייתא מ"מ היאך מהני שט"ח וקרי איהו גופה מסיק בדף ט"ז דע"ע גופו קנוי ומצאתי במקנה שם דף י"ט דהעיר בזה דר' אגב וכו' דאמה העבר'י אין גופה קנוי' ומש"ה מהני בה שט"ח יעו"ש בדבריו הנזמדים וכן מצאתי בחידושי ריטב"א

בְּקִדּוּשֵׁינָהּ דְּרַב יוֹסֵף שֶׁכָּל גִּיּוֹרְתָא דְּבִיבְרַתָּא אֵינָן גּוֹפֵה קְנוּיָא וְאִי כִּי נִיחָא הֵךְ דְּהִכָּא אַבְל מִדְּבַרֵי הַתּוֹסֵף בְּדַף י"ט ד"ה בְּמִלְוָה מְבֹאָר לְהִדְנִי דְלֵא ס"ל לְחַלְקֵי בֵּין ע"ע לְאַמָּה יַעוֹ"ש וְגַם מִדְּבַרֵי הֶרְמֵב"ם מוֹכַח כֵּן שֶׁכִּי בַּפ"ד מֵה' עֶבְדִּים ה"ד וְאִם פָּתַח לֵהּ לְשֹׁטֵר שְׂיִחְרוּר מְחַל עַל הַשְּׂאָר יוֹצֵאָה חֲנָם כְּעֶבֶד הָרִי דַס"ל דְּגוֹפָה קְנוּיָא מִדְּמִצְרָכָה לְשֹׁטֵר שְׂיִחְרוּר וְלֵא מְהַנִּי בְּאַפִּי תְרִי זֵיל וּמוֹכַח דְּגַם הֶרְמֵב"ם וְתוֹסֵף בְּדַף י"ט ס"ל כַּר"ש דְּשֵׁט"ח הָנִי פְּכֻסָּף וְאִין לְהַקְשׁוֹת ע"ז דְּכִינּוֹן דְּהִיכָא דְּגוֹפּוֹ קְנוּיָא לֵא מְהַנִּי שֵׁט"ח וּבִבְרַתָּא אִין גּוֹפָה קְנוּיָא א"כ בְּמִשְׁנֵה דָּף י"ד דְּקִתְנֵי יִתְרָה עָלֵיו אָמְרָה הָעֵבֶרֶתִי כו' אֲמַאי לֵא תְנִי נְמִי שְׁפֹן יוֹצֵאָה בִּשְׁט"ח מִשְׁא"כ בַּע"ע וְהָרִי בְּדַף ט"ז דְּחֵק לְמִצָּא שְׂיִוְרָא בְּהַךְ מִשְׁנֵה ז"א דְּהָרִי כְּתָבוּ הַתּוֹסֵף בְּדַף ט"ז ד"ה אָמַר רַבָּא דְּהַמְשֻׁנָּה לֵא קִתְנֵי אֵלָא יִצְיָאוֹת דְּהָנִי בַע"כ דְּאָדוֹן יַעוֹ"ש וּבַע"כ הָא לֵא מְהַנִּי גַם בְּאַמָּה שֵׁט"ח וְכַדְקָאֻר אַבְיִי נִקְט מְרַגְנִיתָא כו' וְאִי דְּאַפְתִּי קָשָׁה לְפִי מַה דְּהָנִי סְבַר רַבָּא לְמִימַר דְּמְהַנִּי בְּאַמָּה שֵׁט"ח גַּם בַּע"כ דְּאָדוֹן תִּיקְשָׁה עָלֵיו דֵּא"כ לִיתְנֵי יִתְרָה אָמְרָה הָעֵבֶרֶתִי שְׂיִוְצָאָה בִּשְׁט"ח דִּי"ל דְּלֵא ס"ל לְרַבָּא הֵךְ סְבָרָא דְּאַמְרִי בְּדַף ט"ז דְּבַר שְׂאִין לוֹ קִינְצָבָה לֵא קִתְנֵי וּס"ל כַּר"ל דְּאַמָּה קוֹנָה א"ע בְּמִיתַת הָאָב וְא"כ אִיכָּא ב' שְׂיִוְרִים וִי"ל דְּתַנָּא וְשְׂיִיר אוֹ נֹאמַר דְּבִבְרַתָּא הַמ"ל כֵּן רַק דְּעִדִּיפָא מִינֵי פְּרִיף לִיה אַבְיִי: וְגַם י"ל דְּהַרְמֵב"ן וְהַרְשֵׁב"א אֲזִלִּי לְשִׁיטְתָם דְּהָא כ' הַרְשֵׁב"א בְּחִידוּשֵׁי דָּף ט"ז בְּשֵׁם הֶרְמֵב"ן דְּמוֹכַר עֲצָמוֹ דְּאִין רַבּוֹ מוֹסֵר לוֹ שְׁפָחָה כְּנֻעֲנִית לֵא הָנִי גּוֹפּוֹ קְנוּיָא וּמִשְׁ"ה לֵא תְנִי לֵהּ בִּיתְרָה עָלֵיו אָמְרָה כִּינּוֹן דְּהָנִי גַם בְּאַיִשׁ בְּמוֹכַר עֲצָמוֹ וְכַמוֹ דְּמִתְרַץ הַגְּמָרִי שֵׁם עַל הָא דְּלֵא תְנִי מִיתַת הָאָדוֹן דְּמִקְלָתָא דְּהָנִי בְּאַיִשׁ לֵא קִתְנֵי: הַגַּה"ה *) (וְעֵינֵן בְּמַס' מְנַחוֹת דָּף כ"ח תְּנִיָּא ר"פ בְּרִי דְּרַב חֲנִינִן קַמִּי דַּר"י מְנוּרָה הִיָּתָה בְּאָה מִן הָעֵשֶׂת כו' שֶׁל בַּעֲזָן וְשֶׁל אָבִיר וְשֶׁל גִּיּוֹסְטְרוֹן רַבִּי פּוֹסֵל וְר"י בְּר"י מְכַשִּׁיר שֶׁל עֵץ וְשֶׁל עֲצָם וְשֶׁל זְכוּכִית ד"ה פְּסוּלָה א"ל מֵאִי דְּעֵתָהּ א"ל בֵּין מָר וּבֵין מָר כְּלָלִי וּפְרָטִי דְּרִישׁ מִיהוּ מָר סְבַר מַה הַפְּרָט שֶׁל מִתְּכַת אֵף כֹּל שֶׁל מִתְּכַת וּמ"ס מַה הַפְּרָט מְפֹרָשׁ דְּבַר חָשׁוּב אֵף כֹּל דְּבַר חָשׁוּב א"ל סְמִי דִּידָהּ מִקְמִי דִּידֵי דְּתַנָּיָא כְּלִי שְׂרַת שְׁעֵשְׂאָן שֶׁל עֵץ רַבִּי פּוֹסֵל וְר"י בְּר"י מְכַשִּׁיר כו' וְר"י בְּר"י דְּרִישׁ רִיבּוּיִי וּמִיעוּטִי כו' רִיבָּה הַכֹּל וּמֵאִי מִיעוּט מִיעוּט שֶׁל חֶרֶס הָרִי חֲזִינוּ דְּהַבְּרִיָּתָא שֶׁל ר"פ חוֹלְקֵת וּס"ל דְּגַם לְר"י בְּר"י פְּסוּל שֶׁל עֵץ דְּגַם הוּא דְּרִישׁ כְּלָל וּפְרָט וְא"כ הָא י"ל דְּהָךְ בְּרִיָּתָא דְּבִכּוּרוֹת ס"ל ג"כ דַּר"י בְּר"י דְּרִישׁ כְּלָל וּפְרָט וְאִין פּוֹדִין בְּקַרְקָעוֹת אָמְנָם בְּנֻדָּי קָשָׁה לוֹמַר כֵּן דְּהָא לְפִי זֶה ה"ל לְהַגְמָרָא לְהַקְשׁוֹת בְּמְנַחוֹת עַל ר"פ גַּם מְהָךְ דְּמַרְצֵעַ דְּמְכַשִּׁיר גַּם סוּל וְסִירָה וְע"כ דְּרִישׁ רִיבּוּיִי וּמִיעוּטִי וְע"כ הַנְּרָאָה לוֹמַר דְּלַעוּלָם גַּם ר"פ מוֹזְנָה דַּר"י בְּר"י דְּרִישׁ רִיבּוּיִי וּמִיעוּטִי וְרַק הִכָּא ס"ל דְּהָנִי כְּלָל וּפְרָט דְּבִמְנַחוֹת דָּף כ"ט א"ר יוֹנָתָן מֵאִי דְּכִתִּיב עַל הַמְּנוּרָה הַטְּהוֹרָה שְׂיִרְדּוּ מִעֲשֵׂי מְמָקוֹם טְהוֹרָה אֵלָא מִעֲתָה עַל הַשְּׁוֹלְחָן הַטְּהוֹר שְׂיִרְדּוּ מִעֲשֵׂי מְמָקוֹם טְהוֹר אֵלָא טְהוֹר מְכָלָל שְׁהוּא טְמֵא הִכִּי נְמִי טְהוֹרָה כו' וּמִשְׁנֵי בְּשִׁלְמָא הָתָם כַּדַּר"ל דַּר"ל כו' אֵלָא טְהוֹרָה מְכָלָל שְׁהוּא טְמֵאָה פְּשִׁיטָא כְּלִי מִתְּכּוֹת נִינְהוּ וְכִלִּי מִתְּכּוֹת מְקַבְּלִין טוֹמְאָה אֵלָא שְׂיִרְדּוּ מִעֲשֵׂי מְמָקוֹם טְהוֹרָה וְשׁוּב אֵימָר שֵׁם תְּנִיָּא ר"י בְּר"י אוֹמַר אַרְוֹן שֶׁל אֵשׁ וְשׁוֹלְחָן שֶׁל אֵשׁ וּמְנוּרָה שֶׁל אֵשׁ יְרָדוּ מִן הַשָּׁמַיִם וְרָאָה מִשָּׁה וְעֵשָׂה כְּמוֹתָם שְׁנֹאמַר וְרָאָה וְעֵשָׂה כְּתַבְּנִיתָם וְלִכְאוּרָה הָא קָשָׁה דְּלִדְיָהּ דְּנִפְק לִיה מִכְּתַבְּנִיתָם מֵאִי דְּרִישׁ בְּהַךְ קָרָא דְּטְהוֹרָה וּמְנוּרָה דְּדַרְשׁ מְכָלָל שְׁהוּא טְמֵאָה וְהָרִי תִיקְשָׁה עָלֵיו מִמ"נ אִי ס"ל לְהַךְ בְּרִיָּתָא כְּבִרְיָתָא דַּר"פ דְּאִינוּ כְּשֵׁר רַק שֶׁל מִתְּכּוֹת א"כ הָא פְּשִׁיטָא דְּמִקְבֵּלָת טוֹמְאָה וְאִי ס"ל דְּגַם שֶׁל עֵץ כְּשֵׁר הָא קָשָׁה לְהִפּוּף

אמאי מקבלת טומאה והא הוי כלי עץ העשוי לנחת וצ"ל דס"ל להך ברייתא דהא גופה קמ"ל הכתוב דמקבת טומאה ואשמעינן דשל עץ פסולה וס"ל פהך דר"פ נרק דלר"י בר"י דדרש בעלמא ריבויי ומיעוטי צריף להיות פשר של עץ וקמ"ל הכא דמקבלת טומאה דכאן הוי כלל ופרט וצריף להיות של מתכת ועדיין צ"ע: אבל הגר"א ראי דגם באמה גופה קנוי מדאמר ר"ל בקידושין דף י"א דאמה לא מקני' בפרוטה דכתוב וקפדה מלמד שמגרעה פדיונה ויוצאה אי אמרת בשלמא דיהיב לה דינר היינו דמגרעה ואזלה עד פרוטה אלא אי אמרת דיהיב לה פרוטה מפרוטה מי מגרעה ובנדאי יש להבין מאי פסיקא לי דמפרוטה לא שייף גירעון דהרי גם חצי פרוטה אסור לגזול וא"כ גם אם קנאה בפרוטה מ"מ פשתרצה לצאת ממנו באמצע צריכה ליתן לו החצי פרוטה ומגרעה חצי פרוטה א"ו מוכרח דגופה קנוי וכשהיא יוצאה בגרעון פסוף צריכה קנין ממנו ולא הוי פרעון חוב וכינון דבעי קנין א"א לה להקנות עצמה ממנו רק בפרוטה דבפחות מפרוטה הא אין קנין שום דבר וא"כ א"א לה לגרע כלל ומוכח מזה דבעי דינר וחזן לדרכינו הי' מקום לומר ע"ד החידוד דהסמ"ע כ' בשו"ע חו"מ ס' שמ"ח על הא דכ' המחבר דאסור לגנוב אפי' כ"ש וכו' הסמ"ע דבכל האיסורים אסור חצי שיעור מה"ת כמו כן לענין ממון וא"כ הרי בקידושין ר"ל אמרה וי"ל דאזל לשיטתו דס"ל ביום' ד' פ' דחצי שיעור מותר מה"ת וא"כ אם הגירעון הוי פחות מפרוטה יכולה מה"ת לצאת מעמו וליכא משום גזל כיון דאין גופה קנוי' ומש"ה יכולה לגזול את עצמה ממנו ומש"ה מוכח דבעינן יותר מפרוטה אמן ז"א ונדאי דגם לר"ל אסור לגזול מה"ת אפילו חצי פרוטה ואכ"מ לדבר בזה וגם דהא הרמב"ם פסק להא דר"ל דאינה ניקנית בפרוטה אע"ג דקיי"ל חצי שיעור אסור מה"ת ובנדאי משמע מכאן דגופה קנוי': גם נראה ראיה לזה דבדף י"ט תנא פיצד מצות יעוד אומר לה בפני שנים הרי את מקודשת לי כו' אפי' בסוף שש ואפ' סמוך לשקיעת החמה כו' ר"י בר"י אומר אם יש שהות ביום כדי לעשות עמו שנה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת ובנדאי צ"ע דהרי בדרף כ' תנא נמפר במנה והשביח ועמד על מאתים מנין שאין מחשבין לו אלא מנה שצאמר מכסף מקנתו וא"כ הרי אפילו אם יש שהות ביום לעשות עמו שנה פרוטה אמאי מקודשת והרי אם לפי חשבון של קנייתה עולה האי שהות לפחות משנה פרוטה צ"ל אינה מקודשת דהרי אם תרצה תתן לו החצי פרוטה ותצא מרשותו של האדון ויהי' מעשה ידיה שלה וא"כ במה דמחל לה מעש"י הגם דהם בעצמם שנויים פרוטה א' מ"מ אינו מהנה אותה רק חצי פרוטה וא"כ אינה מקודשת וכבר עמד בזה המקנה שם ומוכרח דגופה קנוי' ומש"ה הגם דלפי חשבון הקנין עולה האי שהות לפחות מפרוטה מ"מ אינה יכולה להפטר ממנו רק בפרוטה כיון דצריכה קנין מהאדון ומש"ה אם יש שהות לעשות לו ש"פ מקודשת אבל אם נאמר דהוי רק פחוב וא"צ קנין מחדש אמאי מקודשת וה"ל לר"י בר"י להתנות עוד תנאי שיהנה שהות ביום לעשות לו שנה פרוטה ושיהי' לפי חשבון הקנין שנה פרוטה ובזה צ"ע על התוס' בקידושין דף י"ט ד"ה במלנה שרצו לומר דר"י בר"י ס"ל אין גופו קנוי דהא לכאורה מוכרח מדברי ר"י בר"י עצמו דגופה קנוי' ואין לדחות ראיה זו ולומר דהא התוס' רי"ד פתבו בדרף כ"א בשם ר"ת דהא דיוצאה בגרעון פסוף הוי דוקא אם הקנין שלה הנה בכסף אבל אם נקנית בשטר אינה יוצאה בגרעון פסוף יעו"ש בדבריו וא"כ נימא דהך ברייתא איירי בשניקנית בשטר ומש"ה לא איכפת לן כלל בחשבון של הקנין

בינון דאינה יוצאה בגרעון כלל זה אינו תדא דהרי התוס' רי"ד השיגו שם על סברא זו ועוד דנראה פשוט דאפי' רבנו החולקים שם על ר"י בר"י וס"ל דאפילו באין שהות לעשות לו ש"פ מקודשת ואמרינו שם הטעם דס"ל מעות הראשונות לקידושין ניתנו וזה לא שיהיה רק בקנאה בכסף אבל אם קנאה בשטר גם רבנו מודים דצריה שיהיה שהות ביום לעשות לו ש"פ דלא שיהיה לומר שטר הראשון לקידושין ניתנו דהניחא למ"ד שטר אמה העבריה אדון כותבו אבל למ"ד שטר אמה העברי' אב כותבו בתי קנוי' לה וברי שטר כזה לא מהני בקידושין דבעינו פי יקח ולא פי תלקח ולדידן' ע"כ בקנאה בשטר גם רבנו מודו דצריה שיהיה שהות ביום לעשות לו ש"פ ולא פליגי רק בקנאה בכסף ואפ"ה חזינו מדלא התנה ר"י בר"י התנאי שיהיה בחשבון הקרן ש"פ דע"כ גופה קנוי ואפ"ה לא הקשה לו אביי רק הא דנקט מרגניתא בידן' ומנקטא לי' חספא אבל אי הוי מרצונו של האדון הוי ניקח לי' ומוכח דשט"ח הוי ככסף גמור ומנהי לקנות בו וכדעת רש"י: אמנם ראיה זו יש לדחות דבירושלמי פ"א דקידושין ה"ב איתא אשך לא יעדה והפדה מלמד שאינו מיעדה לו עד שיהיה ביום פדי לפדותה ובמעשי ידי' ש"פ ובגירועי' ש"פ דברי ר"י בר"י וחכ"א מיעד והולך עד דמדימי חמה א"ר חייא בר אדא הפל מודים בע"ע עד שיהיה שם ש"פ הרי דלהך תנא דירושלמי ס"ל לר"י בר"י דבעינו שיהיה במעשי ידי' ש"פ ובגירועי' ש"פ דהיינו לפי חשבון של הקנין יהי' ש"פ ומוכרח דס"ל דאמה אין גופה קנוי' דאי גופה קנוי' גם אם לפי חשבון הקני' ליכא ש"פ צ"ל מקודשת וכמש"כ למעלה דהא אינה יכולה לצאת ממנו בתצי פרוטה ובנה מוכן סיום דברי הירושלמי דקאמר הפל מודים בע"ע עד שיהיה שם ש"פ ולפום ריהטא אינו מוכן דמאי שיהיה ע"ע להך פלוגתא דפליגי רבנו ור"י בר"י לענון יעוד אם מעות הראשונים לקידושין ניתנו או לא ועיין במראה הפנים במה שדחק בזה והפירוש הברור הוא דקאי על דברי ר"י בר"י דמצריה שיהיה בגירועי' ש"פ וע"כ הטעם דאם לפי חשבון של הקני' ליכא ש"פ אע"ג דבמעשי ידי' יש ש"פ מ"מ לא מצי מיעד משום דיכולה להפטר ממנו בפחות מפרוטה ויוצאה וע"ז קאמר דמודה בע"ע דאינו יוצא מהאדון בגרעון כסף עד שיהיה שם ש"פ דבע"ע מודה דגופו קנוי ועכ"פ הא ס"ל להך תנא דאמה אין גופה קנוי' וא"כ אע"ג דבברייתא דבבלי מוכח דס"ל דגם אמה גופה קנוי' מ"מ הא הוי פלוגתא דתנאי אם פן הא שפיר נוכל לרבא לומר דהך ברייתא דתני ומפדין אותה בע"כ היינו דכתבי' לי' שט"ח אדמין' ונאמר דהך ברייתא ס"ל ג"כ דאמה אין גופה קנוי' בינו דבלא"ה הוי פלוגתא דתנאי ומש"ה לא הקשה לי' אביי רק נקט מרגניתא כו' אבל לפי האמת דמוכח מש"ס דידן דגופה קנוי' גם מרצונו של האדון אינו יוצאה בשט"ח וכהרשב"א ועיין בתוס' דף י"ט דרצו לומר ג"כ דר"י בר"י ס"ל דאין גופה קנויה יעו"ש: אמנם עיקר התי' שכתבנו דמש"ה הוי ס"ד לרבא דמהני שט"ח משום דבאמה אין גופה קנוי' דחיקא לי דהרי בדר' י"ח תני יש בעברי' משא"כ בעברי' כו' ומפדין אותה בע"כ ומשמע דהחילוק הוי דבאמה הוי בע"כ ובברי' לא מהני רק ברצון ולפי הס"ד דרבא דהיינו דכותבין להאדון שט"ח הרי בע"ע דנדאי גופו קנוי לכ"ע הא גם מרצונו של האדון לא מהני שט"ח וא"כ אמאי תלה הברייתא החילוק שפין עבד לאמה רק בבע"כ.

וגם קשה אמאי לא תני שיש בעברי' דמהני שיאמר לה באפי תרי זיל ולא בעי שיחרור משא"כ בעברי' א"ו דס"ל דגם אמה גופה קנוי' פמו בע"ע וע"כ הנראה לי דס"ל

להרשב"א דהא דקאמר ומפדין אותה בע"כ ומפרש רבא דכותבין שטר אדמין אין הפוננה
דבמה דכתבין ליה שט"ח אדמין יוצאה בו רק ה"פ דאם כתב' לו שט"ח כופין את האדון
לשחררה וכופין אותו שיכתוב לה שטר שיחרור פן נרא' לדחוק בזה אבל לדעת רש"י
אתי' הסוגי' בפשיטות: מסקנת הדברים דדעת רש"י והש"ג דשטר חוב מהני בכל מקום
דכסף מהני בו דשיעבוד הוי ג"כ ככסף וכבר תירצנו כל מה שהקשו עליהם ואדרבה
הראנו פנים דלדידהו אתי' הסוגי' בפשיטות ועיין עוד בכתובות דף צ"ב דקאמר רמי בר
חמא ראובן שמכר שדה לשמעון וזקפן עליו במלנה וכתב שם בחדושי ריטב"א
דאשמעין דאע"ג דקרקע אינה ניקנית במלנה היינו במלנה שהיה המוכר חייב ללוקח
דמלנה להוצאה ניתנה אבל מלנה שמתחייב לוקח למוכר כסף גמור הוא וקונה מדין כסף
ולכסוף מסיק הריטב"א דמילתא דפשיטא הוא ולא איצטריך לאשמעין הרי דגם הוא
ס"ל פן וגם הא כבר כתבנו בראשית דברינו דלדעת המפרשים דס"ל דמש"ה לא מהני
משכון משום דלא נתחייב בהמנה אין ראיה כלל לדידהו דשט"ח לא מהני ככסף ולא
מצינו להדיא מי שיאמר להיפוך רק הרמב"ן והרשב"א ובנדאי דלענין קידושין אם
קינשה בשט"ח דיש לחוש לדעת רש"י וריטב"א וש"ג וגם בענין מכירת חמץ נוכל
לצרף דעתם להקל אם יש עוד טעמים: ואגב אכתוב מה דנראה לי מה דאיתא בקידושין
דף י"ט המקדש במלנה שיש עליה משכון מקודשת מדר' יוסי בר' יהודה לאו אמר ר"י
בר"י מעות הראשונות לאו לקידושין ניתנו האי הלנאה היא והיא גופה משכון היא וכי
מיעד הויקידושין ה"נ לא שנא ועיין ברא"ש סי' כ"ה שכתב ואפילו לית הלכתא כר"י
בר"י דאמר מעות הראשונות לאו לקידושין ניתנו מכל מקום מניתי ר"נ שפיר ראיה
מדבריו דלא אשפחן מאן דפליג עליה בהא דהא דס"ל לרבנן מעות הראשונות לקידושין
ניתנו אינו מה"ט יעו"ש ולכאורה נראה דגם מרבנן מוכח פן דאע"ג דס"ל מעות
הראשונות לקידושין ניתנו מ"מ הרי זה ניחא אם קנאה בכסף אבל אם קנאה בשטר
היא מיעדה דליכא למימר דכשם דס"ל לרבנן מעות הראשונות לקידושין ניתנו כמו כן
ס"ל דשטר הראשון לקידושין ניתן דהניחא לר"ה דס"ל בדף ט"ז דשטר אמה העבריה
אדון פותבו בתה קנוי' לי י"ל דמהני גם לקידושין דהא הרי את קנוי' לי מהני בקידושין
כדאיתא בדף ו' אבל לר"ח דס"ל אב פותבו בתי קנוי' לה ונהרי שטר כזה לא מהני
בקידושין דבעינן פי יקח ולא פי תלקח ובכה"ג גם לרבנן היעוד הוי במה שמוחל לה
מלאכתה וכמו לר"י בר"י וא"כ גם לרבנן מוכרח פן והא דקאמר ר"נ ש"מ מדר"י בר"י
הוא משום דדבריו רבנן לא נזכר זה להדי' וגם דלרבנן הא תלוי זה בפלוגתא דאמוראי
דשטר אמה העבריה מי פותבו אבל לפי מה דפסק הרמב"ם בפ"ד מהל' עבדים דאב פותבו
גם לרבנן מוכרח פן וצ"ע על ה"ש חולקין שהביא הרמ"א באה"ע סי' ל"ז סעיף ז' וס"ל
דאין קטנה יכולה לקבל קידושין וטעמם דבגמ' דף י"ט דניק לה רק מדר"י בר"י
ולפמש"כ מוכח פן גם מרבנן ואפשר דלא ס"ל הא דפסק הרמב"ם דאב פותבו ואחד
הקשה לי מהא דבקידושין דף י"ח איבעי לן יעוד אי נשואין עושה או אירוסין ורצה
למפשט מהא דתניא ושיוין שמוכרה אלמנה לכה"ג האי אלמנה ה"ד אי דקדשה נפשה
אלמנה קרי לה ואלא דקדשה אבי' מי מצי מזבין לה והא אין אדם מוכר את בתו לשפחות
אחר אישות ואמר רב עמרם א"ר יצחק הכא בקידושי יעוד ואלקבא דר"י בר"י דאמר
מעות הראשונות לאו לקידושין ניתנו פי' הלכך הדר מצי מזבין ליה ולרב נחמן בר יצחק

דאָמער אפּיל לר' יוסי בֵּרְבִי יְהוּדָה מְעוֹת הֶרָאשׁוֹנוֹת לְקִידּוּשֵׁינִי נִיחָנוּ בְּמֵאֵי מוֹקִיָּם לֵה כּו' וְלִדְבָרֵינוּ דְּבִקְנָאָה בְּשֵׁטֶר כ"ע מוֹדִים דְּצָרִיף שְׁיִהְיֵי שְׁהוֹת בְּיוֹם לַעֲשׂוֹת ש"פ דְּלֹא שְׁיִינְךָ לּוֹמֵר לְקִידּוּשֵׁינִי נִיחָנוּ נוֹקִיָּם בְּקִנְיָאָה בְּשֵׁטֶר וְאַתְיָא כְּכוּלֵי עֲלָמָא וּבְאַמְתָּ דְּאִין זֶה קוּשְׁלִי כָּלֵל דְּהָרִי הָא דְּפָרִיף ה"ד אֵילִימָא דְּקִדְשָׁה נְפִשָׁה אֶלְמָנָה קָרִי לֵה כּו' וְאָמַר רַב עֲמָרָם כּו' וְהָרִי עֵיקָר קוּשְׁלִי זֹו אֵיתָא לְקַמְן דָּף מ"ד עַל הָא דְּאָמַר עוֹלָא קִטְנָה שְׁנַתְקִדְשָׁה שְׁלֵא לְדַעַת אָבִיָּה אֶפְיָלוּ מִיָּאוֹן אֵינָה צָרִיכָה וּפְרִיף עֲלֵי י' דְּאַמְאֵי קָרִי לֵה אֶלְמָנָה כּו' אָמַר רַב עֲמָרָם א"ר יִצְחָק הֵכָא בְּקִידּוּשֵׁי יַעוּד כּו' וּא"כ הֵךְ קוּשְׁלִי דָּדָף י"ח הָוֵי רַק אֶלִיבָא דְּעוֹלָא דְּלִרְבִּי וּשְׁמוּאֵל דַּס"ל בְּדָף מ"ה דְּצָרִיכָה מִיָּאוֹן הָא מְצִי אֵינִירִי בְּקִידְשָׁה נְפִשָׁה וְהַסְגֵּי אֶזְלָא פֶּאן רַק לְעוֹלָא וְעוֹלָא הָא ס"ל בְּקִידּוּשֵׁינִי דָּף ט"ז דְּשֵׁטֶר אָמָה הֶעֱבְרִיָּה אָדוֹן כּוֹתְבוּ דְּנִפְקָא לִיָּה הָא דְּנִינְקִינִי בְּשֵׁטֶר מְהִיקְשָׁא דְּלֹא חֲתַרְתָּ יַעוּ"ש וְלִדְיָדִי הָא גַּם עַל שֵׁטֶר י"ל דְּלִקִידּוּשֵׁינִי נִיחָנוּ: סִימָן כַּד יִחְקוֹר בְּמָה דְּמִבְּנָאָר בְּשׁו"ע ס' תס"ו בְּנוֹתָן שְׁעוֹרִין לְבִהְמָתוֹ אֵי צָרִיף לְבַעַר הַנְּשֹׂאָר מִשׁוּם שְׂמָא נְתַחֲמִץ בְּרִיר הַבְּהֵמָה: דַּעַת הַרְשָׁב"ם ב"ב דָּף קל"ח דְּהָא דְּאָמַר ר"ל בְּכָרִיתוֹת דָּף כ"ד דְּהַנּוֹתָן מִתְּנָה לְחִבְרִיָּו וְאָמַר הִלָּה אֵי אֶפְשִׁי בְּהַ פֶּל הַקּוֹדֵם בְּהַ זָכָה דְּאֵינִירִי בְּצוּנָח מְעִיקְרָא וְהַקְשׁוּ עֲלֵיו הַתּוֹס' דַּא"כ אֶמְאֵי לֹא הַקְשָׁה עַל ר"ל מְהָא דְּאָמַר רְשָׁב"ג הַפּוֹתֵב נְכֶסֶיו לְאַחַר וְהָיוּ בְּהוֹן עֲבָדִים וְאָמַר הִלָּה אֵי אֶפְשִׁי בְּהוֹן דְּזָכוּ יוֹרְשֵׁי נוֹתָן דַּס"ל דְּהָוֵי צוּנָח מְעִיקְרָא וְאַפְתֵּי אֶמְאֵי לֹא נַעֲשֵׂה הַפְּקָר.

וְלִכְאוּרָה הָיָה נִרְאָה לּוֹמֵר דְּבַעֲבָדִים מוֹדָה ר"ל דְּלֹא הָוֵי דַּעַת הַנּוֹתָן רַק פְּשִׁיבָלָם מְמַנּוּ אֲבָל אִם לֹא יִרְצָה לְקַבְּלָם יִהְיֶה שְׁלוֹ דְּלֹא נִיחָא לְהַנּוֹתָן לְסַלֵּק רְשׁוּתוֹ מֵהֶם לְגַמְרֵי וְאִם לֹא יִקַּבְּלָם יִהְיֶה הַפְּקָר דְּהָרִי קִי"ל דְּהַמְפְּקִיר עֲבָדוּ יֵצֵא לְחִירוֹת וְהַמְשַׁחֲרֵר עֲבָדוּ עוֹבֵר בַּעֲשָׂה וּבְנוֹדָי אֶמְדִּינּוּ דַּעַתוֹ דְּלֹא נִיחָא לִיָּה לְעַבּוֹר אִיסוּרָא אֶמָנָם זֶה אֵינּוּ דְּהָא בְּכָרִיתוֹת מְבִיא שָׁם הֵךְ בְּרִייתָא דְּרְשָׁב"ג עַל מִימְרָא דְּר"ל וְקֹאמֵר שָׁם בְּשֵׁלְמָא רְשָׁב"ג סָבַר כִּי יִהְיֶה אֵינֶשׁ מִתְּנָה אֲדַעֲתָא דְּמִקְבְּלִין מִינֵיהּ כִּי לֹא מְקַבְּלִין מִינֵיהּ הַדְּרָא לְמַרְי' הָרִי דַּס"ל לְהַגְמָרָא דְּרְשָׁב"ג ס"ל פֶּן בְּכָל מִתְּנָה אֶכּוּ הָרִי קֶשָׁה עַל הַגְמָרָא גּוּפָא דְּמַנ"ל דְּרְשָׁב"ג ס"ל פֶּן בְּכָל מִתְּנָה דְּלָמָא לֹא ס"ל רַק בַּעֲבָדִים וּכְמַש"כ וְאִין לּוֹמֵר דַּס"ל לְהַגְמָ' דְּהָרִי רְשָׁב"ג נִקְטָ סְתָמָא וּמְסַתְמָא אֵינִירִי בְּכָל גּוֹנוֹי וְגַם בַּעֲבָדִים קִטְנִים דְּהַמְפְּקִירָם לֹא יֵצְאוּ לְחִירוֹת וְכָל הַמְחַזִּיק בְּהֶם זָכָה וְכַדְאֵיתָא בְּגִיטִין דָּף ל"ט וְלִיבָא אִיסוּרָא אֵי מְפָקִירָם וּמְוִכְרָח דַּס"ל פֶּן בְּכָל מִתְּנָה זֶה אֵינּוּ מְסַפִּיק דְּדְלָמָא ס"ל לְרְשָׁב"ג פְּרַבְּנָן דְּאַבָּא שְׁאוּל בְּגִיטִין שָׁם דַּס"ל שָׁם בְּגַר שְׁמַת דְּגַם קִטְנִים קָנוּ עֲצָמָם בְּנֵי חוֹרִין וְהַנְּרָאָה דַּס"ל לְהַגְמָרָא דְּבַכְה"ג לִיבָא אִיסוּרָא פִּינּוֹן דְּאֵינּוּ מְפָקִירָם מִמֶּשׁ אֶלָּא נוֹתְנָם לְהַשְׁנִי וְרַק פְּשִׁהֲשֵׁנִי אֵינּוּ רוּצָה לְקַבְּלָם נַעֲשׂוּ הַפְּקָר מִמִּילָא מִשׁוּם דְּהֶרָאשׁוֹן כְּבָר סִילֵק רְשׁוּתוֹ מֵהֶם וְכַה"ג לִיבָא אִיסוּרָא כָּלֵל וְכָל זֶה דּוֹחֵק אֲבָל לְפִי הַתּוֹס' דְּבַצְנוּחַ מְעִיקְרָא לִיבָא שׁוּם סְבָרָא לּוֹמֵר דְּיִהְיֶה הַפְּקָר נִיחָא] וְעַכ"פ קֶשָׁה עַל הַרְשָׁב"ם הָא דְּקֹאמֵר בְּגְמָרָא בְּשֵׁלְמָא לְרְשָׁב"ג קְסָבַר כּו' דְּלְפִי מַה דַּס"ל לְהַגְמָרָא דְּרְשָׁב"ג ס"ל פֶּן בְּכָל מִתְּנָה הָרִי קֶשָׁה עַל עֵיקָר דֵּינּוּ שְׁל ר"ל דְּחִזִּינּוּ דְּלֹא הָוֵי הַפְּקָר.

עוֹד הַקְשׁוּ הַתּוֹס' עַל הַרְשָׁב"ם מְהָא דְּב"ק דָּף קי"ו גְּבִי חֲמָרָא דְּרַב סְפָרָא דְּאֶמְרִי אֲדַעֲתָא דְּאַרְיָה אֶפְקִרִי אֲדַעֲתָא דְּכ"ע לֹא אֶפְקִרִי וְכִמוֹ כֵּן נֶאמַר דְּרַק אֲדַעֲתָא דְּהַמְקַבֵּל סִילֵק רְשׁוּתוֹ וְלֹא אֲדַעֲתָא דְּכ"ע: וְהַנְּרָאָה לִישָׁב דַּעַת הַרְשָׁב"ם דַּס"ל דְּאַפְלִי אִם מְשִׁלִּיף דְּבָר לְאִיבּוּד רַק אִם יֵשׁ לוֹ אֵיזָה רְצוֹן וְתַכְלִית בְּאִיבּוּדוֹ לֹא נַעֲשֵׂה הַפְּקָר וְקוֹדֵם שְׁנַעֲשֵׂה וְנִגְמַר

רצונו הם שלו עדיין ובזה מנושב לנו דעת הטור בחו"מ סי' רס"א שפתיב דאבדה מדעת הוי הפקר והקשו עליו מהא דבב"ק דף כ"ו דקאמר זרק פלי מראש הגג ובא אחר ושברו במקל פטור מ"ט מנא תבירא תביר ופירש רש"י שם זרק פלי בעל הכלי ולהטור הא מיז שזרקו הוי הפקר ובלאו הו סברא דמנא תבירא תבר פטור וגם דאם בא אחר ונטפה מהאור יהיה שלו והוכיחו מזה דרש"י חלק על הטור ועיי' ברא"ש ב"ק שם מה שהקשה על רש"י ובאמת ניחא דהטור לא כתב פן רק בנותן פלים בר"ה דלא איכפת ליה פלל מה שיתחדש בהן ומש"ה ס"ל דנעשה הפקר אבל בזרק פלים לשוברם דרוצה בשבירתן וכיון דיש להבעלים איזה רצון בהם מש"ה קודם שנעשה רצונו ולא נשברו עדיין הם שלו וכן מנושב בזה ג"כ מה דהקשו על הטור מהא דסנהדרין דף מ"ח הוי אביו ואמו מזרקין בו פלים מצנה על אחרים להצילן דלא נעשו הפקר כיון דמתפוננים לאסור עליו הפלים מש"ה קודם שנאסרו הוי שלקהם עדיין והוא סברא נכונה ועכ"פ חזינו מהא דב"ק דבזרק פלי לשברם קודם שנשברו אינם הפקר: וא"כ הרי בנדריים דף כ"ד איתא קונם שאיני נהנה לה אם אי אתה בא ונוטל לבנה כור חטים הרי זה יכול להפר גדרו שלא ע"פ חכם שיכול לומר לו פלום אמרת אלא מפני כבודי זהו פבודי והביא הר"ן שם דבירושלמי חולק ר' מאיר על זה וקאמר הירושלמי אם פשה אומר מפני פבודי וזה אומר מפני פבודי לא הנה פנונתי מפני פבודה רק מפני פבודי לפי שאכתפד במה שאתה מקבל ממני מתנה ד"ה אסור לא נחלקו אלא בסתם ר"מ אומר סתם כמי שזה אומר מפני פבודי וזה אומר מפני פבודי ורפנן אמרי סתם כמי שזה אומר מפני פבודי וזה אומר מפני פבודה.

הרי דר"מ ס"ל דסתם נותן מתנה פנונתו מפני שיהיה פבוד להנותן במה שזה מקבל ממנו ולדידיה נדאי דלא אמר ר"ל פלל דבלא קיבל ממנו יהיה הפקר דכיון דעיקר פנונתו בהנתינה היה במה שיקבל ממנו א"כ פשיטא דלא גריע מזורק פלי וכנונתו שישברו דקודם השבירה הוי שלו ומימרא דר"ל ע"כ לא הוי רק אליבא דרפנן דתנו פנונתי דידהו בנדריים דף ס"ג דס"ל דסתם נותן מתנה פנונתו משום פבוד המקבל במה שנותן לו ולא איכפת פלל להנותן אם יקבלם המקבל ומש"ה גבי נדר יכול לומר הריני פאלו נתקבלתי דגם פלי קבלתו נשלם רצון הנותן בהנתינה גרידא דכבר הגיע הפבוד להמקבל ולדידהו ס"ל לר"ל דבשלא קיבלם הוי הפקר ומש"ה ניחא הא דלא פריה על ר"ל מהא דרשב"ג דנאמר דרשב"ג ס"ל כר"מ דנדריים ונאנא דאמרי פרבנן דהלכתא פנונתייהו ומש"ה ניחא ג"כ הא דלא אמר בגמרא דרשב"ג ס"ל פרבנן דאבא שאול פינו דגם עתה לא קשה על ר"ל מיניה דמוקמינן ליה כר"מ ומה נרויח אם נאמר דס"ל פרבנן דאבא שאול פינו דבין פה ובין פה הוי רשב"ג דלא פהלכה דהרי קיי"ל בגיטין פאבא שאול וגם מימרא דר"ל הוי בלא"ה דלא כר"מ: ובזה מנושב ג"כ קושית התוס' מהא דב"ק דתמרא דרב ספרא דלא דמיא פלל לנותן מתנה דלרבנן הוי פנונת הנותן רק ההרשאה במה שפרשה לו לקבל אבל שם הרי השליה החמור פדי להאכיל הארי שלא יהיה רעב והאכילה הוי התכלית ולא ההרשאה והוי ממש כזורק פלי לשברו דלא הוי הפקר והדברים נכונים בדעת הרשב"ם דלפי מה דקיי"ל פרבנן בנדריים שפיר הוי הפקר ובזה נתבאר לנו במה שכתב הרמ"א באו"ח סי' תס"ו דהנותן שעורים לפני בהמתו ומצא בהן ריר צריה לבערם אבל בסתמא אין לחוש פינו דכבר בטלו וכתב החק יעקב פירושו שפיון שנותנם לפני

בְּהִמָּתוֹ בְּטֵלָם וְהִפְקִירָם יְעו"ש אֵין הַפְּנוּנָה דְּבִמָּה דְּנָתַן דְּלִפְנֵי הַבְּהִמָּה הָיִי הַפְּקָר דְּהָרִי זֶה דוֹמָה מִמָּשׁ לַהֲדָּ עֲנֻבָּדָּ דְּחִמְרָא דְּרַב סְפָּרָא דְּלֵא הָיִי הַפְּקָר.

וכ"ש הָכָּא דְּנוֹתָן לִפְנֵי בְּהִמָּה שְׁלוֹ וְהָרִי בְּפִסְחִים דָּף כ"א דְּתַנּוּ פֶּלַּ שְׁעָה שְׁמוֹתָר לְאַכּוֹל מֵאֲכִיל לְבִהִמָּה וְחִי' וְאִמְרִינוּ דְּצָרִיף לְמַתְנֵי חִי' דְּהָיִי ס"ד פִּינוּ דְּמִשְׁיִירָא מִצְּנָעָא כו' וְקֵאֵי עֲלֵיו בְּבַל יִרְאֶה כו' הָרִי לְהִדְיָא דְּמָה דְּנָתַן לְבִהִמָּתוֹ לֵא הָיִי הַפְּקָר וצ"ל דְּכֻנּוּתָהּ חִי' פִּינוּ דְּנוֹתָן בְּשַׁעַת אִיסוּרוֹ וְיָדוּעַ דְּמָה דְּתִשְׁיִיר יִצְטָרֵף לְבַעַר מִפְּנֵי הָרִיר הַמְּצוּי שְׁמָה הָיִי כְּמִפְקִיר הַנְּשָׂאֲרִין וּא"כ הִיכָּא דְּשִׁכַּח מֵאִיסוּר חֲמִץ בְּעַת שְׁנָתָן אוֹ שְׁשִׁכַּח שְׁהוּא פִּסְחָא צָרִיף לְבַעַר דְּלֵא הָיִי הַפְּקָר וּבְדַבְרֵינוּ אֵלֶּה שְׁפַתְבְּנוּ בְּדַעַת הַטּוֹר דְּכֻשְׁנוֹתָן פִּיסוּ בַּר"ה וְלֵא אִיכְפַת לִיהַּ פֶּלַּל מָה שְׁיִהְיֶה נַעֲשֶׂה בְּהוּ הָיִי הַפְּקָר דְּיִצָּא מִרְשׁוֹתוֹ אֲבָל זֹרְקָם לְשַׁבְּרָם הֵם שְׁלוֹ עֲדִינּוּ יוֹבֵן לְנוּ דְּבָרֵי הַגַּמ' בְּחִגְיָה דָּף ה' דְּאִתְּוִי לִיהַּ הַצְּדוּקִי לְרִיב"ח עֲמָא דְּאִתְּרִינְהוּ מַרִי' לְאַפְּי' מִינְיָה וְאִתְּוִי לִיהַּ אִיהוּ עוֹד יָדוּ נְטוּיָה עֲלֵינוּ וְהַקְּשָׁה הַמְּהַרְשָׁ"א דְּהָרִי הָדָּ קָרָא כְּתִיבָא גַבִּי פּוֹרְעָנוֹת כְּדֵאִיתָא בְּפִסְוִק בְּכָל זֹאת לֵא שָׁב אֲפּוֹ וְעוֹד יָדוּ נְטוּיָה וְמָה תְּשׁוּבָה הוּא וְלְדַבְרֵינוּ נִיחָא דְּהַצְּדוּקִי אֲמַר דְּאִתְּרִינְיָה מְרִיָּה לְאַפְּיָה מִינְיָה וְיִצָּאוּ מִרְשׁוֹתוֹ לְגַמְרֵי כְּמוֹ שְׁמִשְׁלִיף פִּיסוּ לַר"ה וְאִתְּוִי לִיהַּ עוֹד יָדוּ כו' וְהָיִי כְּזוֹרֵק פְּלִי לְשַׁבְּרוֹ דְּהֵם שְׁלוֹ עֲדִינּוּ וְהַאֲרַכְתִּי קֶצֶת בְּזָה בְּדְרוּשִׁים וְאִכְמ"ק: סִימָן כֵּה יִחְקוֹר בְּמִצָּה שֶׁל מַעֲשֵׂר שְׁנֵי אִם יוֹצֵאִין בּוֹ אוֹ לֵא וְכֵן אֲתָרוּג שֶׁל מַע"ש אִם יוֹצֵאִין בְּחִלָּה אוֹ לֵא: הֶרְמֵב"ם כְּתִב בְּפָרֵק שְׁשֵׁי מָה חֲמִץ וּמִצָּה הִלְכָה ח' וְז"ל וְכֵן יוֹצֵאִין בְּמִצָּה שֶׁל מַעֲשֵׂר שְׁנֵי בִירוּשָׁלַיִם וְעֵינֵי' בְּכֶסֶף מְשֻׁנָּה שְׁהַקְּשָׁה עַל זֶה דְּהָרִי בַּמַּס' פִּסְחִים דָּף ל"ח קֵאֲמַר רַב אֲסִי מִצָּה שֶׁל מַעֲשֵׂר שְׁנֵי לְדַבְרֵי ר"מ דַּס"ל מַע"ש הָיִי מְמוֹן גְּבוּהָ אִין אֲדָם יוֹצֵא בּוֹ יָדֵי חוֹבְתוֹ בְּפִסְחָא לְדַבְרֵי חֲכָמִים דַּס"ל דְּהָיִי מְמוֹן הַדְּיוּט יוֹצֵאִין בּוֹ וְהֶרְמֵב"ם הָא פּוֹסֵק דַּמַּע"ש הָיִי מְמוֹן גְּבוּהָ כַּר"מ וּא"כ הִיאָדָּ פּוֹסֵק דְּיוֹצֵאִין בּוֹ יָדֵי מִצָּה וְתִירְצָן הַכ"מ דְּהֶרְמֵב"ם פּוֹסֵק כַּר' חִיָּא וְעֵינֵי' בְּפָרֵק שְׁשֵׁי מָה בִּיפּוּרִים הִלְכָה ד' בַּכ"מ שֶׁם מְבוֹנָאָר הַדְּבָר בְּאַרְיִכוֹת בְּשֵׁם הַר"י קוֹרְקוֹס וְתִירוּצוֹ הוּא דְּבַמַּס' סוֹפָה דָּף ל"ה עַל הָא דְּתַנּוּ דְּאֲתָרוּג שֶׁל עֲרֵלָה פְּסוּל פְּלִיגֵי בְּהַר' ר' חִיָּא וְרַב אֲסִי דַּר"א אֲמַר הַטַּעַם לְפִי שְׁאִין ב דִּין מְמוֹן וַר"ח אֲמַר לְפִי שְׁאִין בּוֹ הֵיתֵר אֲכִילָה אֲבָל דִּין מְמוֹן לֵא בְּעֵינֵי דָּגַם בְּלֵא דִּין מְמוֹן אִם הִי' לָהּ הֵיתֵר אֲכִילָה מְקַרִי שְׁפִיר שְׁלָכְם וְאִמְרִינוּ דְּאִיכָּא בִּינְיָהוּ אֲתָרוּג שֶׁל מַע"ש בִירוּשָׁלַיִם לְדַבְרֵי ר"מ דַּס"ל דְּהָיִי מְמוֹן גְּבוּהָ דַּלְר"ח יוֹצֵאִין בּוֹ פִּינוּ דְּיֵשׁ לוֹ הֵיתֵר אֲכִילָה אַע"ג דְּאִין בּוֹ דִּין מְמוֹן מְקַרִי שְׁלָכְם וְלַר"א אִין יוֹצֵאִין בּוֹ וּפּוֹסֵק הֶרְמֵב"ם כַּר"ח דְּמִשׁוּם הֵיתֵר אֲכִילָה מְקַרִי שְׁפִיר שְׁלָכְם וְסִינֵים שֶׁם הַכ"מ וְז"ל וְאִנִּי אוֹמֵר דְּוַדָּאִי קִי"ל כַּר"ח לְגַבִּי דַּר"א דְּהָיִי רַבּוֹ דְּרַבּוֹ וְאִין הִלְכָה פְּתַלְמִיד בְּמִקּוּם הָרַב וְעֵינֵי' בְּלַחֲם מְשֻׁנָּה פָּרֵק חֲמִישִׁי מָה אִישׁוֹת הִלְכָה ד' שְׁהִבִּיא דְּבָרֵי הַכ"מ הִלְלוּ וְהַקְּשָׁה עֲלֵיו דְּהָרִי בְּגַמְר' דְּסוֹפָה אִינוּ ר' חִיָּא סְתָם רַק ר"ח בַּר' אֲבִין וְכֵן הֶעֱתִיק הַכ"מ בְּעֲצָמוֹ בַּה' חֲמִץ וּמִצָּה וְלֵא הָיִי פֶּלַל רַבּוֹ דְּרַבּוֹ שֶׁל רַב אֲסִי וּא"כ צָרִיף טַעַם לָמָּה פִּסְק הֶרְמֵב"ם פְּנוּתֵי דַּר"ח וְדַלָּא כַּר"א וְהָרִי בְּדֵאוֹרְיָיְתָא הִלְף אֲחֵרֵי הַמַּחְמִיר: [ב] וְעוֹד קֶשֶׁה לִי טוֹבָא עַל הֶרְמֵב"ם דְּבַפִּסְחִים וּבְסוֹפָה שֶׁם קֵאֲמַר רַב אֲסִי דְּבַמִּצָּה שֶׁל מַע"ש לַר"מ אִינוּ יוֹצֵא בּוֹ וְכֵן בְּאֲתָרוּג שֶׁל מַע"ש לַר"מ אִינוּ יוֹצֵא בּוֹ וְכֵן עֵינֵי' שֶׁל מַע"ש לַר"מ אִינוּ יוֹצֵא בּוֹ וְכֵן אִינְיָה חִיָּבָת בְּחִלָּה וְקֵאֲמַר שֶׁם לִימָא מְסִייעַ לִי עֵינֵי' שֶׁל מַע"ש פְּטוּרָה מִן הַחִלָּה דְּבָרֵי ר"מ וְחֲכָמִים אוֹמְרִים חִיָּבָת וְנָדְחֵי שְׁאִנֵי הֵתָם דְּכְתִיב עֲרִיסוֹתֵיכֶם עֲרִיסוֹתֵיכֶם ב' זִמְנֵי וּא"כ הָרִי עַכ"פ לְגַבִּי חִלָּה הָא וְדָאִי

דגם ר"ח בר"א מודה דר"מ ס"ל דפטור מן החלה דהא להדי' תני פן בברייתא וגם ביהא דקאמר רב אסי דלר"מ אינו יוצא בו ידי מצה דגמר מצה בג"ש לחם לחם מחלה הרי ג"כ לא מצינו פלל שיתחלוק ר"ח בר"א על זה והטעם דנדאי לכאורה כ"ע מודים דגמרינו לחם לחם מחלה דהרי להדי' אמרינו הך ג"ש במס' מנחות דף ע' ומהך ג"ש ילפינו שם דאורז ודוחן פטורין מן החלה משום דאין יוצאין בהם ידי מצה דאינם באין לידי חימוץ אלא לידי סירחון וכינו דחזינו בברייתא להדי' דלר"מ של עיסה מע"ש פטורה מן החלה מוכרח דאין יוצאין בו ידי מצה וגם ר"ח בר"א מודה לזה וזהו הטעם דבפסחים דף ל"ח שהביא הגמ' מימרא דרב אסי לא הביא הגמ' פלל מימרא דר"ח בר"א שחולק עליו משום דבפסחים הוי עיקר הסוגי' לענן מצה ואתרוג הובא דרף אגב ובמצה וחלה לא מצינו שחולק עליו ר"ח בר"א רק מודה לי' נרק בסופה הביא הגמ' דר"ח בר"א חולק עליו לענן אתרוג והא דקאמר בגמ' לימא מסייע לי' ודחי לי' לא קאי רק על אתרוג וכן הוא בפרש"י להדי' בפסחים שם וכ"כ הרא"ש שם יעו"ש אבל על הא דקאמר רב אסי במצה וחלה הוי סייעתא גמורה פן נראה לכאורה ומכל מקום לא קשה לי מזה על הרמב"ם שפוסק דיוצאין בו ידי מצה וכן על מה שפסק בפרק ששי מה' ביפורים דחייב בחלה אע"ג דכתבנו דבזה גם ר"ח בר"א מודה דר"מ ס"ל דפטורה מחלה ואין יוצאין בו דזה ניחא שפיר דהרי אע"ג דתנן להדי' דר"מ ס"ל דפטור מחלה מ"מ הא עכ"פ פליגא ר"א ור"ח בר"א בטעמו של ר"מ דלר"א הוי הטעם של ר"מ משום דכיון דאין בו דין ממון לא מקרי עריסותיכם ומש"ה ס"ל דגם באתרוג לא מקרי שלכם ולר"ח בר"א דס"ל דע"י היתר אכילה מקרי שלכם וטעמו של ר"מ דפוטר בחלה הא הוי ע"כ משום דכתיב עריסותיכם עריסותיכם ב' זימני וא"כ אינו תלוי פלל בהך פלוגתא דפליגי ר"מ ונחכמים במע"ש אי הוי ממון גבוה או ממון הדיוט דהא גם לר"מ דס"ל דהוי ממון גבוה מ"מ היתה חייבת אי לאו דכתיב עריסותיכם ב' זימני והשתא דכתיב הקרא יתירא אפי' אי הוי ס"ל לר"מ מע"ש הוי ממון הדיוט ג"כ פטורה מן החלה פיון דאיפא קרא יתירא למעטו ורפנו דפליגי על ר"מ הוא משום דלא ס"ל הך דרשה פלל ומוקמי הני ב' עריסותיכם לדרשות אחרני ועי' בתו' סופה ד"ה דכתיב ובהך פלוגתא פוסק הרמב"ם פחכמים ומש"ה פוסק שפיר דחייבת בחלה ויוצאין בו ידי מצה אע"ג דקיי"ל דמע"ש הוי ממון גבוה מ"מ פיון דהרמב"ם פוסק כר"ח בר"א דהא דהוי ממון גבוה אינו חסרון פלל דמ"מ מקרי שפיר שלכם משום היתר אכילה ורק משום ב' זימני עריסותיכם פוטר ר"מ ובזה פוסק פחכמים דמוקמי הני ב' עריסותיכם לדרשה אחרניא שוב מצאתי בצל"ח בפסחים שכתב פן רק דלפי זה הא נדאי נתחזקה הרבה הקוש' הראשונה על הרמב"ם דלמה פוסק כר"ח בר"א נגד רב אסי והרי מצינו עוד אמורא דס"ל פנותי' דר"א דבסנהדרין דף קי"ב איתא תנו התי' עיסה של מע"ש פטורה מן החלה דברי ר"מ וחכ"א חייבת אמר רב חסדא מחלוקת במע"ש בירושלים דר"מ ס"ל ממון גבוה הוא ונחכמים ס"ל ממון הדיוט הוא אבל בגבולין ד"ה פטורה הרי דגם ר' חסדא ס"ל פרב אסי דהך פלוגתא דחלק תלוי בפלוגתתם דפליגי ר"מ ורפנו במע"ש אי הוי ממון גבוה או ממון הדיוט ולדידי' לפי מה דקיי"ל כר"מ דהוי ממון גבוה אין יוצאין בו ובנדאי קשה למה פוסק כר' חייא נגד ר"א ורב חסדא: [ג] והנראה לישב מקודם דעת הרמב"ם דפוסק דלא כר"א ויתבאר מזה דגם מרב חסדא אין ראי' פלל ונאמר דהרמב"ם אזל לשיטתו ויש לו

עמודים לסמוך עליהם דהנה לרב אסי הרי מוכרח ע"כ הא דבפסחים דף ל"ו ס"ל לר' עקיבא דיוצאין במצה של מע"ש ובע"כ ס"ל כר' יהודה דמע"ש הוי ממון הדיוט אליבא דרב אסי וא"כ הרי במנחות דף פ"ב ג' לר' איליעזר דדבר שבחובה אינו בא אלא מן התולין מקרא דנזבחת פסח צאן ובקר מקיש דבר הבא מצאן ובקר לפסח מה פסח אינו בא אלא מן התולין אף כל אינו בא אלא מן התולין ופריה בגמ' ופסח גופה מנ"ל ויליף שם ר"א בגמ' פסח דורות מפסח מצרים א"ל ר"ע וכי דנין אפשר משאי אפשר ואמרין שם לר"ע פסח דאינו בא אלא מן התולין מנ"ל ומשני דנפק לי' מהקישא דזאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת ולאשם ולמילואים ולזבח השלמים ומפרשין שם כל חדא וחדא מהה קרא למאי אתי וחסטאת מה חטאת אינו בא אלא מן התולין אף כל דבר שבחובה אינו בא אלא מן התולין וחסטאת גופה מנ"ל אמר רב חסדא אמר קרא והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו משלו ולא משל מעשר וס"ל להרמב"ם דהא דממעטין מהה אשר לו מעשר הוי רק אליבא דמ"ד דס"ל מע"ש הוי ממון גבוה אבל למ"ד דמע"ש הוי ממון הדיוט שפיר מקרי אשר לו וא"כ הא מוכרח דהה סוגי' דמנחות ס"ל דר"ע סובר דמע"ש הוי ממון גבוה ואע"ג דר"ע ס"ל להדי' בפסחים דיוצאין במצה של מע"ש ומוכרח דהה סוגי' ס"ל כר"ח בר"א דמשום דיש לו היתר אכילה מקרי שפיר שלכם ועריסותיכם ור"מ דפוטרו מחלה הוי רק משום דכתיב עריסותיכם ב' זימני ובזה ס"ל לר"ע כרבנן דר"מ דמוקמי הני עריסותיכם לדרשה אחרתא וליכא מיעוטא למעטו מחלה מש"ה ס"ל לר"ע דיוצאין ב' ידי מצה ומש"ה פוסק הרמב"ם פן והוא תי' נכון דפוסק כסתמא דגמרא ועי' בחולין דף כ"ב דמביא שם הגמ' הה דרשה דהקריב אהרן את פר החטאת אשר לו משלו ולא משל מעשר ופרש"י דתרי אשר לו פתיבי בפרשה ואפי' לר' יהודה דס"ל מע"ש ממון הדיוט הוא להכי אתי אשר לו וממעט לי' וכבר הקשה על זה הטורי און בחגיגה דף ח' דהרי תלתא אשר לו פתיבי בפרשה וביומא דף נ"א ובשבועות דף י"ד דרשינן להו לכולהו חדא אשר לו ולא משל ציבור ואידהו ולא משל אחיו הפהנים ואידהו שינה עליו הפתוב לעפב הרי דלא איתור פלל אשר לו למעט מע"ש ומש"ה כתב הטורי און דמעשר וציבור מחד קרא נפקי דהרי הוי אינו שלו ועי' במנחות דף ב' בתוס' ד"ה כל שרצו התוס' לומר פן ציבור ומעשר מחד קרא נפקא יעו"ש ואתנ' כמ"ד מע"ש הוי ממון גבוה וא"כ הא בפשיטות י"ל דהרמב"ם חולק על פרש"י ומשום קושיותו של הטורי און ומפרש ג"כ דזה הוי רק כמ"ד מע"ש ממון גבוה ומוכרח מסוגי' דמנחות דהגמרא ס"ל כר"ח בר"א ודלא פרב אסי הו אמת דלכאורה נראה מהה סוגי' דמנחות ראי' לפרש"י דחולין הנ"ל דגם להה מ"ד דס"ל מע"ש הוי ממון הדיוט מ"מ דרשינן אשר לו ולא משל מעשר דאם נאמר כמש"כ הטורי און הרי קשה על הה סוגי' כמאן אתי דכרב אסי הא לא מצי אתי דלרב אסי הא ס"ל לר"ע מע"ש הוי ממון הדיוט מדס"ל דיוצאין במצה של מע"ש וכר"ח בר"א נמי לא אתי דאע"ג דלדידן מצי ר"ע לסבור דהוי ממון גבוה מ"מ קשה דהא טעמו דר"ח בר"א היא משום דס"ל דאע"ג דהוי ממון גבוה מ"מ מקרי שפיר שלכם משום שיש בו היתר אכילה ומש"ה יוצאין בו וא"כ הא פמו דהוי לענין אתרוג בכלל לכם משלכם משום היתר אכילה פמו כן יהי' בכלל אשר לו משלו מהה טעמא גופה פיון דאיהו לא בעי רק שיהי' לו היתר אכילה ותיאף ממעט מאשר לו מע"ש ולכאורה מוכרח בע"כ לומר פמו שפרש"י דאפי' להה מ"ד דמע"ש הוי

שלו או משום דהוי ממון הדיוט או משום דיש לו היתר אכילה מ"מ ממעטינו שפיר מקרא דאשר לו מע"ש דהוי קרא יתירא למעט מע"ש והוא ראיה נכונה לפרש"י ומה שהקשה הטורי אבן על זה דהא ליכא פלל קרא יתירא דכולהו איצטריף להו הא לכאורה יש לישב דהנה ראיתי בתמדת צבי בחידושיו לשבועות דף י"ב שהקשה על הא דדרשינו חד אשר לו לשינה עליו לעכב דלמה צריף קרא לזה תיפוק ליה דהא בכל עבודת יוה"כ פתיבא חוקה לעכב ותיירץ דאיצטריף אליבא דר' יהודה דס"ל ביומא דף ס' דלא נאמרה חוקה אלא בדברים הנעשין בבגדי לבן בפנים ולא בדברים הנעשים בבגדי לבן בחוץ א"כ אם אחר שהנה לפני ולפנים נשפף הדם קודם שהנה בהיכל וצריף להביא פר אחר להזות בהיכל ואז לא היינו יודעין לעכב בפר זה אם הביאו משל ציבור דעליה לא פתיבא חוקה ומש"ה איצטריף אשר לו וא"כ הא י"ל דהו סוגיא דמנחות ס"ל דר"ע יספור דחוקה פתיבא גם על דברים הנעשים בבגדי לבן בחוץ ושוב לא צריף קרא לעכב ואייתור לי' הו אשר לו השלישי למעט מע"ש ואע"ג דמקרי שפיר שלו אבן עיקר סברתו של התמדת צבי לא ברירא לי דאע"ג דביום הפיפורים פתיבא חוקה לעכב מ"מ הרי הא דכתיב גבי חטאת אשר לו שיהיה שלו ולא משל ציבור ולא משל אחיו הפהגים הרי אין הפנונה דבשעת הפירה יהיה עדיין שלו דהא פינון שהוקדש לחטאת דהוי קדשי קדשים הא לא הוי ממון בעלים פלל רק פנונת הפסוק דבעת הקדשם יהיה שלו וא"כ היא שריף לומר דנדע עיכובא מחוקה דהרי חוקה לא פתיבא רק על דברים הנעשים בבגדי לבן אבל הקדישו של הקרבן אין לו שום שייכות לזה ויוכל להקדישו גם קודם יוה"כ וא"כ הא שפיר איצטריף קרא לשינה עליו לעכב וא"כ קשה קושית הטורי אבן דהא ליכא קרא יתירא ושפיר נוכל לומר דמחמת הו קושיא של הטו"א ס"ל להרמב"ם דלא כפרש"י רק מפרש דהא דממעטינו מאשר לו מעשר הוי רק אליבא דמ"ד מע"ש ממון גבוה ואתי' הסוגיא כר"ח בר"א ומה שהקשינו דלר"ח בר"א הא משום היתר אכילה מקרי שפיר שלכם והיאף אימעוט מאשר לו צריף לחלק ביניהם דלכם דהוי לשון רבים מקרי שפיר פינון דיש לו היתר אכילה ומקרי שלכם אבל אשר לו דמשמע דבעינו שיהיה מיוחד רק לו ואין לאחרים זכות עליו זה לא שריף רק היכא דיש לו בו דין ממון אבל ע"י היתר אכילה בלא ממון לא מקרי שלו ושפיר אימעוט למ"ד דהוי ממון גבוה ואתי' הסוגיא רק כר"ח בר"א ומש"ה פוסק הרמב"ם פנותיה דידיה ודע דאפתי י"ל דגם למ"ד דהוי ממון הדיוט מ"מ שפיר ממעטינו מאשר לו מע"ש משום קרא יתירא ולא דאיכא אשר לו מיותר דהא שפיר צריף לכולהו וכמש"כ הטו"א רק דע"כ בא הו אשר לו גם למעט מעשר לפי מה שכתבו התוס' במנחות דף ב' בד"ה פל דהוי מצי לכתוב והקריב אהרן את פר אשר לו וכתוב החטאת למימרא דכל חטאות יהיו משלו דנוקא ונהרי על כל החטאות אי אפשר לומר דבא למעט ציבור או של פהגים דמהיכא תיתי יביא יחיד קרבן חטאת משל ציבור דרק בפרו של אהרן הוי ס"ד דיהיה של ציבור וכמו שארי קרבנות של יוה"כ או של אחיו הפהגים פינון דאחיו הפהגים מתפפרים בו אבל בקרבן יחיד הא לא צריף למעטו ומדכתיב החטאת דגם שארי חטאות יהיה משלו דוקא ע"כ בא למעט של מעשר ומש"ה ממעטינו גם למ"ד ממון הדיוט פינון דאיכא קרא למעטו אמנם הא אין הרמב"ם משועבד לסברתו של התוס' דמנחות הנ"ל: אמנם א"כ לפי מש"כ דלהרמב"ם הא דממעטינו מאשר לו מעשר הוי רק למ"ד דהוי ממון גבוה א"כ הא תקשה אליבא

דַּרְב אָסִי דְלִדְיָהּ הָא ס"ל לר"ע ע"כ דְהוּי מְמוֹן הַדְּיוּט מִדס"ל דְּיוֹצְאִין בּוּ יְדֵי מַצָּה וְאִם כּוּן הָא לְדִידְיָה תִּשְׁאֵר קוֹנְשֵׁית הַגְּמָרָא בְּמִנְחוֹת דְּלר"ע מנ"ל דְּפִסְחָא אִינוּ בְּא אֶלָּא מִן הַחֻלְיִין וְהַנְרָאָה לְתַרְזֵן גַּם זֶה דְּבַחְגִּיגָה דְּרַח' תִּנְיָא מִסַּת מְלַמֵּד שְׂאָדָם מְבִיא חוֹבְתוֹ מִן הַחֻלְיִין וּמִנְיֵן שְׂאָם רַצָּה לְעַרְב מְעַרְב ת"ל פְּאֲשֵׁר יְבָרְכָה ה' אֱלֹקֵיהּ וְכָתְבוּ שְׁם הַתּוֹס' בְּד"ה מְלַמֵּד דְּבַפְרָק הַתּוֹדָה הָא מִפִּיק דְּדָבָר שְׂבַחוּבָה אִינוּ בְּא אֶלָּא מִן הַחֻלְיִין מְקַרָּא אַחְרִינָא וְתִירְצוּ דְּאִיצְטְרִיף קָרָא דְּמַסַּת דַּסד"א פִּינֵן דְּכָתִיב פְּאֲשֵׁר יְבָרְכָה לְהַתִּיר טְפִילָה הוּי ס"ד דְּכַוְלָה נְמִי לִיתִי מִמְעַשֵׁר קמ"ל וְכֵן כְּתְבוּ הַתּוֹס' בְּזַבְחִים דְּרַח' נ' ד"ה אִם גַּם נִרְאָה לְתַרְזֵן דַּמְש"ה צְרִיף קָרָא דְּמַסַּת וְלֹא סָגִי לִי בְּהִיקָשׁ דְּזֹאת הַתּוֹרָה דְּהַרִי בַחְגִּיגָה דְּרַח' אִיתָא גַּבִּי שְׁלָמִי שְׂמַחָה יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִין יְדֵי חוֹבְתוֹ בְּנִדְרִים וּנְדָבוֹת וּבְמַעַשֵׁר יְכוּל אַף בְּעוֹפוֹת וּבְמִנְחוֹת"ל וְשְׂמַחָתָּ בַּחֲגָה מִי שְׂחַגִּיגָה בְּאָה מְהֵם יִצְאוּ אֵלּוּ שְׂאִין חַגִּיגָה בְּאָה מְהֵם וְהִקְשׁוּ שְׁם הַתּוֹס' בְּד"ה מִי דַּא"כ לֹא יְבִיא שְׁלָמִי שְׂמַחָה מִמְעַשֵׁר רַק ע"י טְפִילָה כְּמוֹ חַגִּיגָה וְתִירְצוּ דְּבַסְפְּרִי יְלִיף לָהּ בַּג"ש דְּשֵׁם שְׁם וַא"כ הַרִי אִי לֹא קָרָא דְּמַסַּת הֵינּוּ לְמַדִּין לְהִיפּוּף דְּחַגִּיגָה יְבִיא מִמְעַשֵׁר כְּמוֹ שְׁלָמִי שְׂמַחָה מְקַרָּא דְּוִשְׂמַחָתָּ בַּחֲגָה וְאִין לֹא מְרַחֵם הַתּוֹס' הוּי לְמַ"ד דְּדָבָר הַלְּמַד בַּג"ש אִינוּ חוֹזֵר וּמְלַמֵּד בְּהִיקָשׁ וַא"כ פִּינֵן דְּשְׁלָמִי שְׂמַחָה יְלִיף בַּג"ש א"א כָּלֵל לְלַמּוֹד חַגִּיגָה מִינָהּ בְּהִיקָשׁ וְשׁוּב לֹא צְרִיף קָרָא דְּמַסַּת זֶה אִינוּ חָדָא דְּהִכָּא לֹא הוּי הִיקָשׁ כָּלֵל רַק יְלִיף מִגּוּפֵי דְּקָרָא דְּכָתִיב וְשְׂמַחָתָּ בַּחֲגָה דְּהַשְׂמַחָה יְהִי בַּחְגִּיגָה וְכִינֵן דְּיַדְעִינֵן דְּשְׂמַחָה הוּי מִמְעַשֵׁר וּבְקָרָא כְּתִיב דְּהַשְׂמַחָה הוּי בַּחְגִּיגָה הָא יַדְעִינֵן מִינֵי גּוּפָה דְּחַגִּיגָה בְּאָה מִן הַמְעַשֵׁר וְעוֹד דְּהַרִי ג"ש זֹו שְׂהִבִּיאֵו הַתּוֹס' אִיתָא ג"כ בַּגְּמָר' דְּזַבְחִים דְּרַח' נ' דְּמַבְעֵי לֵן דְּבָר הַלְּמַד בַּג"ש אִי חוֹזֵר וּמְלַמֵּד בְּהִיקָשׁ אוֹ לֹא וּפְשֵׁט לִי רַב פְּפָא מְהֵא דְּכָתִיב זֹאת תּוֹרַת זְבַח הַשְּׁלָמִים אִם עַל תּוֹדָה לְמַדְנֵו לְתוֹדָה שְׂבָאָה מִן הַמְעַשֵׁר מְדַאֲשְׁכַּחַן שְׁלָמִים דְּאָתוּ מִמְעַשֵׁר וּשְׁלָמִים גּוּפִינְהוּ מנ"ל דְּכָתִיב שְׁם שְׁם א"ל מֵר זּוּטְרָא בְּרִיָּה דְּרַב מַרִי לְרַבִּינָא מְעַשֵׁר דְּגֵן חוֹלִין בְּעֶלְמָא הוּא כּו' הַרִי לְהַדְנִי דְּמָה דְּיַלְפִינֵן בַּג"ש דְּשֵׁם שְׁם מִמְעַשֵׁר חוֹזֵר ע"כ וּמְלַמֵּד בְּהִיקָשׁ רַק אֲמוֹרָאִי פְּלִיגִי בְּטַעַמ' דְּמִילְתָּא אִי מְשׁוּם דְּחוֹזֵר וּמְלַמֵּד בְּהִיקָשׁ אוֹ מְשׁוּם דְּמְעַשֵׁר דְּגֵן חוֹלִין הוּא וַא"כ הָא וְדַאי דְּהֵינּוּ יְכוּלִין לְלַמּוֹד חַגִּיגָה מְהִיקָשׁ דְּשְׂמַחָה] וְהִנֵּה בְּתִירוּצָם שְׁל הַתּוֹס' הַרִי אִינוּ מְתוּרְזֵן רַק דַּמְש"ה אִיצְטְרִיף קָרָא דְּמַסַּת אֲמַנָּם הַרִי אַפְתִּי תַקְשָׁה לְהִיפּוּף דְּלָמָּה הַנְּצָרְכָה הַגְּמָרָא בְּמִנְחוֹת לְלַמּוֹד מְהִיקָשׁא דְּחַטָּאת וְחַטָּאת גּוּפָה מְאֲשֵׁר לוֹ וְאֲמַאי לֹא סָגִי לִיהּ בְּקָרָא דְּמַסַּת דְּשְׁלָמִי חַגִּיגָה וְנִילִף בְּכָל הַקְּרָבּוֹת מְהִיקָשׁא מְחַגִּיגָה דְּהַרִי בְּהַדְּ הִיקָשׁא דְּמְבִיא שְׁם הַגַּמ' בְּמִנְחוֹת דְּזֹאת הַתּוֹרָה לְעוֹלָה כְּתִיב נְמִי וּלְזַבַּח הַשְּׁלָמִים וְשְׁפִיר נוֹכַל לְלַמּוֹד כָּל דְּבָר שְׂבַחוּבָה מְהִיקָשׁא דְּשְׁלָמִי חַגִּיגָה דְּהַרִי הָד וּלְזַבַּח הַשְּׁלָמִים דְּכָתִיבָא בְּהַדְּ קָרָא קָאִי עַל כָּל הַשְּׁלָמִים שְׂבַחוּרָה וּכְמוֹ שְׂכָתְבוּ הַתּוֹס' בְּמִנְחוֹת שְׁם ד"ה אַף כָּל אִינוּ נְאָכְל יַעו"ש דְּקָאִי נְמִי עַל שְׁלָמִי יְחִיד וְהַרִי הָא דְּדַרְשִׁינֵן בְּמִנְחוֹת שְׁם שְׁלָמִים מַה שְׁלָמִים מְפַגְּלִין וּמְתַפְּגְּלִין הוּי נְמִי הַלְּמוֹד מְשְׁלָמִי יְחִיד דְּפִיגּוּל הָא כְּתִיבָא גַּבִּי שְׁלָמִי יְחִיד הַנְּצָאֵכְלִין לֵב' יָמִים פְּדַכְתִּיב וְאִם הָאֵכְל יְאָכְל בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַא"כ גַּם שְׁלָמִי חַגִּיגָה הוּי בְּכָלֵל הַהִיקָשׁ וְנוֹכַל לְלַמּוֹד דְּכָל דְּבָר שְׂבַחוּבָה אִינוּ רַק מִן הַחֻלְיִין מְשְׁלָמִי חַגִּיגָה וְצ"ל דְּזֶה לֹא הוּי קָשָׁה כָּלֵל לְהַתּוֹס' מְעִיקָרָא דְּכִינֵן דְּכָתִיב גַּבִּי חַגִּיגָה פְּאֲשֵׁר יְבָרְכָה דְּמוֹתָר לְעַרְב מַע"ש עִם חוֹלִין וַא"כ אִם הֵינּוּ לְמַדִּין כָּל הַקְּרָבּוֹת מִינָהּ הוּי ס"ד דְּגַם בְּכָל דְּבָר שְׂבַחוּבָה מוֹתָר טְפִילָה וּמַש"ה אִיצְטְרִיף שְׁפִיר הָד אֲשֵׁר לוֹ וְהַתּוֹס' לֹא הִקְשׁוּ בַּחְגִּיגָה רַק לְהִיפּוּף דְּמַסַּת לְמָה לִי דְּנִילִיף מְהִיקָשׁא דְּזֹאת

התורה, ועל זה תירצו שפיר דהוי ס"ד דהך פאָשר יברכה דכתיבא בתגיגה בא להוציא תגיגה מפלל הך הַיקשא ולהתיר להביאה גם פולו ממעשר ומש"ה בעי מסת וזה פשוט וברור וא"כ הרי בתגיגה שם פליגי חזקיה ור' יוחנן דחזקיה אמר טופלין בהמה לבהמה ואין טופלין מעות למעות ור' יוחנן אמר טופלין מעות למעות והנה תי' זה שפיתבנו הא לא שינה רק אליבא דר' יוחנן דס"ל טופלין מעות למעות ונמצא דבשלמי תגיגה גם בהמה הראשונה מותר להיות מעורב בה גם ממעות מעשר ושפיר נוכל לומר דאי לא קרא דאשר לו הוי ס"ד דבכל דבר שבחובה יהיה מותר לערב בו מעשר אבל לחזקיה דאמר אין טופלין מעות למעות ולדידיה הא גם בתגיגה מוכרח להיות קרבו אחד פולה מחולין והמותר מותר להיות ממעשר יעו"ש בתגיגה בתוס' ד"ה תלמוד לומר שהביאו דברי הירושלמי דאיפא מאן דמפיק לה מקרא נאמר פאן מסת ונאמר להלן ותרב משאת בנימין מה להלן א' עיקר והשאר טפל כו' והרי זה לא שינה רק גבי תגיגה דאין לה שיעור ויוכל להביא הרבה בהמות לתגיגתו אבל בכל דבר שבחובה הרי פיון שהביא עיקר חובתו אי אפשר לו להביא עוד קרבו לחובתו וא"כ הא לא שינה פלל לומר כמש"כ דהוי ס"ד דגם בכל דבר שבחובה יהיה מותר טפלה פיון דגם בתגיגה מוכרח להיות בהמה אחת שהיא עיקר החיוב מן החולין ורק המותר מותר ממעשר ובשאר דברים שבחובה הא ליפא מותר פלל וא"כ לחזקיה הא שפיר נוכל ללמוד פל דבר שבחובה מהיקשא משלמי תגיגה ולא בעינו לדידיה הך דרשה דאשר לו פלל וצ"ל דהסוגיא דמנחות אלא אליבא דר' יוחנן דס"ל טופלין מעות למעות דהא באמת קיי"ל כר' יוחנן וכמו שפסק הרמב"ם בפ"ק ב' מה' תגיגה ומש"ה הוצרכה הגמרא שם לדרשה דאשר לו וא"כ הא ניקח שפיר קושיותינו דנאמר דרב אסי ס"ל פחזקיה דטופלין בהמה לבהמה ומש"ה שפיר מצי ס"ל דלר"ע דאמר דיוצאין במצה של מעשר שני ס"ל ע"כ דהוי ממון הדיוט ולא אימעות מאשר לו מעשר והא דדבר שבחובה אינו בא ממעשר נפקא לדידיה ממסת ולעולם שפיר נוכל לומר כמש"כ דהלמוד דאשר לו הוי רק למ"ד דהוי ממון גבוה ומוכרח דסוגיא דמנחות ס"ל דר"ע ס"ל ממון גבוה נאפ"ה הא ס"ל דיוצאין בו משום מצה ומוכרח כר"ח בר"א ובנדאי דרפה פסק הרמב"ם פנותיה דידיה פיון דהסוגיא זו הוי פנותיה ועוד יותר י"ל דהרמב"ם לשיטתו דפוסק בה' תגיגה טופלין מעות למעות וא"כ הא אי אפשר ללמוד פל דבר שבחובה ממסת ובע"כ מוכרח לומר דר"ע יליף לה מאשר לו וס"ל דהוי ממון גבוה וכו' ח בר"א ומש"ה פוסק הרמב"ם פן לשיטתו [ה] וגם דלפי"ז הרי נוכל להוכיח עוד מסוגיא אחרת דהלכה כר"ח בר"א ודלא פרב אסי דהרי במנחות שם ב"ד פ"ג איתא במתניתא תני משמיה דר"ע מנחה מה מנחה מקדשת בבלוע אף פל מקדש בבלוע ואיצטריך למכתב מנחה ואיצטריך למכתב חטאת דאי כתב רחמנא מנחה משום דרפיקה בלועה אבל חטאת אימא לא כו' חטאת מה חטאת אינו בא אלא מן החולין וביום ובגדו הגמית כו' הרי דבהך ברייתא תני להדיא משמיה דר"ע דהא דדבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין מחטאת הוא דילפינו לה ובע"כ הוי מלמוד דאשר לו ולא משל מעשר וא"כ הא תקשה לרב אסי מהך ברייתא דלדידיה הא לא מצי ר"ע פלל ללמוד מחטאת ורק מקרא דמסת יליף לה וצריך לומר לרב אסי דהרי הגמרא פריה על הך ברייתא ביום למה ללמוד מחטאת מביום צוותו נפקא ומשני כדי נסבה ופריה עוד בגידו הגמית מדרבה בר בר חנה נפקא דאמר רבה בר בר חנה אמר ר"ל פל מקום שנאמר

אָצבע וּבְהִנֵּה אֵינוֹ אֵלָא יָמִין וּמִשְׁנֵי כַּדֵּי נִסְבָּה וּבִזְבָּחִים דָּף צ"ח אֵיתָא ג"כ הָּהּ סוּגְיָ
וּמִשְׁנֵי עַל הָּהּ קְוִשְׁיָּהּ הַשְּׁנֵי וְאֵיבְעִית אֵימָא סָבַר לֵהּ כַּר"ש דְּאָמַר כְּהִנֵּה בְּעֵי אָצְבַּע וְא"כ
נְאֻמַּר דָּרְב אָסִי ס"ל כְּהָּהּ תִּירוּצָא בְּתָרָא דַּר"ע סָבַר כַּר' שְׁמַעוֹן וַיֹּאמֶר דְּחֻלִּין וּבִיּוֹם כַּדֵּי
נִסְבָּה וְעֵיקַר דְּרָשָׁה שְׁל ר"ע הָּוֵי לִידוֹ הִימְנִית וְכַר"ש וְכַמוֹ דְּלַתְיָּהּ קָמָא שְׁל הַגַּמ' הָּוֵי תַּרְתִּי
מִקְלָתָא כַּדֵּי דְּהֵינּוּ בִּיּוֹם וּבִיּוֹם הִימְנִית וְהֵעֵיקַר הָּוֵי רַק חֻלִּין לְחֻדָּא כְּמוֹ כֵּן נְאֻמַּר לְרַב
אָסִי דְּחֻלִּין וּבִיּוֹם הָּוֵי כַּדֵּי וְעֵיקַר הָּוֵי יָדוֹ הִימְנִית וְלַעוֹלָם י"ל כַּמִּש"כ דְּחֻלִּין לֹא יִלְיָהּ
לַר"א רַק מִמַּסַּת וְהֵנָּה הַתּוֹס' בְּזִבְחִים שָׁם וְכֵן כְּתָבוּ בְּמִנְחֹת שָׁם וְכֵן כְּתָבוּ בְּחֻלִּין דָּף
כ"ב דְּלָמ"ד דַּס"ל בְּזִבְחִים דְּבִקְדָּשִׁים דְּכָר הִלְמַד בַּג"ש אֵינוֹ חוּזַר וּמִלְמַד בְּהִיקָשׁ אֵי
אֲפָשָׁר כְּלָל לְלַמּוֹד יָדוֹ הִימְנִית מֵהָּהּ הִיקָשׁ דְּחֻטָּאת פִּינוֹן דְּחֻטָּאת גּוּפוֹ לֹא יִדְעִינוּ רַק בַּג"ש
דְּאָצְבַּע אָצְבַּע מִמְצוּרַע וְלִדְיָדִי מְוַכָּרַח ע"כ לֹאמַר דִּידוֹ הִימְנִית הָּוֵי כַּדֵּי וְהָּרִי אֵי אֲפָשָׁר
כְּלָל לֹאמַר דִּידוֹ הִימְנִית הָּוֵי כַּדֵּי רַק אִם נְאֻמַּר דְּחֻלִּין הָּוֵי דְּרָשָׁה גְּמוּרָה דְּהָּרִי ע"כ לְכָל
הַפְּחוֹת אֲחָד מְהֵי תִלְתָּא דְּנִקְט ר"ע הָּוֵי דְּרָשָׁה גְּמוּרָה וְאֵי דָּף נִקְט אַגַּב זֶה וְא"כ לְרַב אָסִי
דְּמְוַכָּרַח דְּחֻלִּין הָּוֵי כַּדֵּי בַּע"כ הָּוֵי יָדוֹ הִימְנִית דְּרָשָׁה גְּמוּרָה וּמְוַכָּרַח דַּס"ל דְּדָבָר הִלְמַד
בַּג"ש חוּזַר וּמִלְמַד בְּהִיקָשׁ וְהָּרִי בְּזִבְחִים דָּף נ' פְּלִיגֵי בְּהָּר"פ וְרַבִּינָא ס"ל דְּמִלְמַד בְּהִיקָשׁ
וּמַר זֹוֹטָרָא ס"ל דְּאֵינוֹ מִלְמַד וּמְוַכָּרַח דְּמַר זֹוֹטָרָא לֹא ס"ל כְּרַב אָסִי רַק כַּר"ח בַּר"א דְּגַם
ר"ע מְצִי ס"ל דְּהָּוֵי מְמוֹן גְּבוּהָּ אַע"ג דַּס"ל דִּיוֹצְאֵין בּוֹ מְשׁוּם מְצָה וּמִיּוֹשֵׁב לְנוֹ פְּסָקוֹ שְׁל
הַרְמַב"ם: [ו] וְעַתָּה נִחְזִי בְּמָה שְׁהַבְּאֵנוּ בְּרֵאשִׁית דְּכַרִּינוּ מְרַב חֻסְדָּא בְּסַנְהֶדְרִין דַּס"ל
לְכַאוּרָה כְּרַב אָסִי וּבְאַמַּת דְּאֵינוֹ מְוַכָּרַח דְּהֵנָּה לְפִי דְּכַרִּינוּ הַנְּ"ל הָּא קָשָׁה טוּבָא דְּהָּא
בְּחֻגִיגָה דָּף ח' ס"ל לְרַב חֻסְדָּא גְּבִי שְׁלֵמִי חֻגִיגָה דְּטוּפְלִין מְעוֹת לְמְעוֹת וְלִדְיָדִי הָּא אֵי
אֲפָשָׁר לְלַמּוֹד שְׁאָרֵי קְרַבְנוֹת מְחֻגִיגָה וְכַמִּש"כ לְמַעְלָה דַּא"כ דְּלָמָּא גַּם שָׁם מוֹתַר טְפִילָּהּ
דְּמַעְשָׁר וּמִש"ה בְּאַמַּתְקָאמַר רַב חֻסְדָּא בְּעַצְמוֹ בְּמִנְחֹת שָׁם וְכֵן הוּא בְּזִבְחִים וּבְחֻלִּין הָּהּ
דְּרָשָׁה דְּאָשָׁר לוֹ וְלֹא מִשְׁל מַעְשָׁר וּלְפִי מָה שְׁנִתְבָּאָר הָּא מְוַכָּרַח דְּרַב חֻסְדָּא ס"ל דַּר"ע
סָבַר דַּמַּע"ש הָּוֵי מְמוֹן גְּבוּהָּ וְא"כ הָּא תִּקְשָׁה לְכַאוּרָה דַּר"ח אַדַּר"ח דְּהָּרִי ר"ע ס"ל
בְּפְסָחִים דִּיוֹצְאֵין בּוֹ מְשׁוּם מְצָה וְכִינוֹן דְּרַב חֻסְדָּא ס"ל דַּר"ע סָבַר דְּהָּוֵי מְמוֹן גְּבוּהָּ ע"כ
מְוַכָּרַח דַּר"ח ס"ל כַּר' חֵיָּא בַּר"א דְּמְשׁוּם הֵיִתַּר אֲכִילָּהּ מְקַרִּי שְׁפִיר שְׁלָכְם וְעַרִּיסוֹתֵיכֶם
דַּא"כ אֵלָא דַּס"ל כַּר"א דְּלָמ"ד דְּהָּוֵי מְמוֹן גְּבוּהָּ לֹא מְקַרִּי שְׁלָכְם א"כ הָּרִי תַּהִי עֵיסָה
שְׁל מַע"ש פְּטוּרָה מִן הַחֻלָּה דְּלֹא הָּוֵי עַרִּיסוֹתֵיכֶם וְכִינוֹן דְּהֵיא פְּטוּרָה מִן הַחֻלָּה בְּנֻדָּי
דְּאֵינוֹ יוֹצֵא בּוֹ מְשׁוּם מְצָה בַּג"ש דְּלָחֶם לָחֶם מַחֻלָּה דְּהָּא וְדָּאֵי דְּלִיכָּא שׁוּם מ"ד דִּיפְלוֹג
עַל הָּהּ ג"ש דְּלָחֶם לָחֶם דְּהָּרִי הָּא דְּקִי"ל דְּאֵינוֹ חֵיָּיב בְּחֻלָּה רַק חֲמִשָּׁת הַמֵּינִין וְלֹא אַנְרִז
וְדוֹסָן יִלְפִינוּ לִי בְּמִנְחֹת דָּף ע' בַּג"ש דְּלָחֶם לָחֶם מְמַצָּה וְכַמוֹ כֵּן יֵשׁ לְנוֹ לְלַמּוֹד בְּהָּהּ ג"ש
מְצָה מַחֻלָּה דְּבַעֲיָנוּ שְׁלָכְם דְּנִקָּא וּמְוַכָּרַח מַדַּס"ל לַר"ע דִּיוֹצְאֵין בּוֹ דַּע"כ ס"ל ג"כ דְּחֵיָּיבַת
בְּחֻלָּה אַע"ג דְּכַתִּיב בּוֹ עַרִּיסוֹתֵיכֶם וּבַע"כ ס"ל לְרַב חֻסְדָּא כַּר"ח בַּר"א דְּמְשׁוּם הֵיִתַּר
אֲכִילָּהּ מְקַרִּי שְׁפִיר שְׁלָכְם וְא"כ הָּא דְּתַנָּיָא עֵיסָה שְׁל מַע"ש פְּטוּרָה מִן הַחֻלָּה דְּכַרִּי ר"מ
ע"כ הָּוֵי טַעְמוֹ מְשׁוּם דְּכַתִּיב עַרִּיסוֹתֵיכֶם עַרִּיסוֹתֵיכֶם ב' זִמְנֵי וְכַדְמִשְׁנֵי לִי הַגְּמָרָא
בְּפְסָחִים וּבְסוּפָּה אֵלִיבָּא דַּר"ח בַּר"א וְאֵינוֹ תְּלוּי כְּלָל בְּהָּהּ פְּלוּגְתָּא שְׁל ר"מ וְרַבִּנָּן בְּהָּא
דַּמַּע"ש אֵי הָּוֵי מְמוֹן גְּבוּהָּ אוֹ מְמוֹן הֶדְיוּט רַק פְּלִיגֵי אֵי מְוַתַּר הָּהּ עַרִּיסוֹתֵיכֶם הַשְּׁנֵי לְמַעַט
מַעְשָׁר אוֹ לֹא וְהָּא כְּבָר הַבְּאֵנוּ בְּרֵאשִׁית דְּכַרִּינוּ דְּכַרִּי רַב חֻסְדָּא בְּסַנְהֶדְרִין דָּף קי"ב
דְּקָאמַר מַחֻלְוֹקַת בִּירוּשָׁלַיִם דַּר"מ ס"ל מְמוֹן גְּבוּהָּ הוּא וְרַבִּנָּן ס"ל מְמוֹן הֶדְיוּט הוּא אָבַל

בגבולין ד"ה פטורה הרי דמפרש דטעמא דר"מ דפוטרי הוי משום דהוי ממון גבוה לא
הוי עריסותיכם וזהו לכאורה פרב אסי ולכאורה רב חסדא בסנהדרין סותר דברי עצמו
בחגיגה ובמנחות לפי הנ"ל: והנראה לומר דרב חסדא ס"ל פאתקפתא דר"פ דפריף
בפסחים ובסנפך שם על מימרא דרב אסי בשלמא חלה פתיב עריסותיכם אתרוג נמי
פתיב ולקחתם לכם משלכם אלא מצה מי פתיב מצתכם ומחדר לי רבא דגמר לחם לחם
מחלה הרי דס"ל לר"פ דאע"ג דפטור מחלה למ"ד דהוי ממון גבוה מ"מ אין לנו ללמוד
מינני למצה ובע"כ צ"ל לר"פ דאע"ג דהא דאינו חייב בחלה רק חמשת המינים ולא אחר
ודוחן נפקא לן במנחות דף ע' בג"ש דלחם לחם ממצה מ"מ ס"ל דלא נאמר הך ג"ש רק
ללמוד חלה ממצה דדבר דאין יוצאין בו משום מצה אינו חייב בחלה אבל מצה מחלה
לא ילפינו פלל בהך ג"ש וגם מה דפטור מחלה מ"מ יכול לצאת בו משום מצה אכן זה
ניחא רק לדעת הראשונים דמפרשים הא דאין ג"ש למחצה היינו דאותו דבר הנלמד
מחבירו ע"י הג"ש הוא נלמד לכל הדברים שיש בחבירו אבל לדעת הראשונים
דמפרשים הא דאין ג"ש למחצה היינו דכמו דזה נלמד מחבירו כמו כן נלמד גם חבירו
ממנו וכמו שהאריכו בזה מחברי הפללים לכאורה קשה על ר"פ אמאי לא ס"ל הך ג"ש
לענין מצה והנראה דצ"ל לדידהו דר"פ ס"ל דהך ג"ש דלחם לחם לא הוי רק לענין לחם
לחודא לגלויי לן מה נקרא לחם וידעו מינני דאורז ודוחן לא הוי לחם פניו דאינם בכלל
לחם דכתיב במצה אבל לא נלמד מהג"ש מה דלא שייך ללחם דכיון דהוי לחם ורק משום
טעם אחר אינו חייב בחלה וכמו במע"ש דהטעם דפטור מחלה הוי משום דאינו שלכם
זה לא ילפינו פלל מצה מינני ורב אסי ורבא ס"ל דגם לענין הך דמע"ש אמרינו הך ג"ש
ועכ"פ הא חזינו דאע"ג דר"פ מודה לעיקר סברתו של רב אסי דאי הוי ממון גבוה לא
הוי שלכם מ"מ ס"ל דלענין מצה יוצאין בו וא"כ הא י"ל דרב חסדא ס"ל כר"פ בהא
דלא אמרינו ג"ש דלחם לענין מצה וא"כ ליכא סתירה פלל בדברי רב חסדא דאע"ג
דס"ל לר"ח בסוף סנהדרין פרב אסי דטעמו של ר"מ דפוטרי מע"ש מחלה משום דס"ל
דהוי ממון גבוה ולא הוי שלכם מ"מ שפיר מצי ס"ל דר"ע סבר דהוי ממון גבוה והא
דדבר שפחובה אינו בא ממעשר הוי מקרא דאשר לו ובאמת פטורה לדידן מן החלה
והא דסבירא ליה לר"ע דיוצאין בו משום מצה הוא משום דבמצה הא לא פתיבא מצתכם
וכר"פ: [ח] אמנם אחרי שפאנו לכלל זה דרב חסדא לא ס"ל הך ג"ש דלחם לענין ללמוד
מצה מחלה לענין מע"ש א"כ שוב אין אנו צריכין פלל לומר דר"ח ס"ל כר' אסי ולעולם
נוכל לומר דס"ל כר"ח בר"א דמשום היתר אכילה לחוד מקרי שפיר שלכם ועריסותיכם
נטעמו של ר"מ דפוטרי מחלה הוי משום דכתיב עריסותיכם ב' זימני והא דקאמר ר"ח
בסנהדרין מחלוקת בירושלים דר"מ ס"ל מע"ש ממון גבוה ורבנן ס"ל ממון הדיוט אבל
בגבולין ד"ה פטורה י"ל דהכי פירושו דר"ח ס"ל דכ"ע ס"ל הך דרשה דעריסותיכם ב'
זימני דאתי לפטור מע"ש מחלה וזהו טעמו של ר"מ ורק רבנן דס"ל דבירושלים הוי
ממון הדיוט ובגבולין מודים דהוי ממון גבוה ומש"ה אע"ג דכתיב עריסותיכם יתירא
מ"מ מוקמינו הך מיעוטא דבא למעטו בגבולין דבלא קרא הוי חייב אפילו בגבולין אע"ג
דהוי ממון גבוה דס"ל כר"ח בר"א דלא בעינו דין ממון פלל ואע"ג דבגבולין אין לה
היתר אכילה מ"מ פניו דבידו להעלותה לירושלים רק באותו מקום אסורה באכילה
בשבייל איסור זה לא היינו פוטרין אותו מחלה אי לאו קרא והרי בע"כ מוכרח לומר כן

בלא"ה דבסנהדרין פרש"י על קא דאמר רב חסדא אכל בגבולין ד"ה פטורה משום דבגבולין כ"ע ס"ל דהוי ממון גבוה ולשון שני פרש"י משום דבגבולין אסורה באכילה לא מקרי עריסותיכם הרי דלשון ראשון של רש"י ס"ל דמה דאסורה באכילה בגבולין אינה פוטרה מחלה ונהרי בסופה דף ל"ה מסקינן דכל האסור באכילה כ"ע מודים דאין יוצאין בו דהיתר אכילה ודאי בעינן ומנכרח דס"ל דזה מקרי שפיר היתר אכילה דכידו להעלותו לירושלים ולאנכלו ורק משום דגם רבנן מודים דבגבולין הוי ממון גבוה מש"ה פטרי פיון דאינו שלו עדיין ומש"ה אי לאו מיעוטא דעריסותיכם יתירא הוי ס"ד דחייב גם בגבולין אע"ג דבגבולין הוי ממון גבוה מ"מ קא לר"ח בר"א לא בעינן דין ממון ומוקמי רבנן הך מיעוטא יתירא דבא למעט גבולין אכל בירושלים דהוי ממון הדיוט חייב דהא ליפא קרא למעט בירושלים פיון דהוי רק חדא מיעוטא ומוקמינן לי' על מסתבר דהיינו על גבולין אכל ר"מ ס"ל דגם בירושלים הוי ממון גבוה וא"כ גבולין וירושלים שוין הם דמה דאסור בגבולין באכילה אינו חסרון פלל ומש"ה ממעט ר"מ לתרנוניהו מהך קרא פן יש לפרש מימרא דר"ח ולא דעיקר טעמו של ר"מ דפוטרו מחלה הוא משום דס"ל דהוי ממון גבוה ולעולם מצוי ר"ח ס"ל כר"ח בר"א דמשום היתר אכילה מקרי שפיר שלכם אמנם ללשון שני של רש"י דסנהדרין מוכח דר"ח ס"ל פרב אסי בעיקר הסברא רק נאמר דס"ל כר"פ דמצה לא נלמד מחלה לענין מע"ש וכמש"כ ניותר נראה דהרמב"ם ס"ל כפי' הראשון של רש"י דסנהדרין: [ט] ונהדר לדין דנתישב פסקו של הרמב"ם שפוסק פסוגי' דמנחות דס"ל דר"ע ס"ל דהוי ממון גבוה ואפ"ה קאמר דיוצאין בו ידי מצה אמנם בזה אינו מיושב רק דברי הרמב"ם מהל' חמץ ומצה דזה מוכח שפיר מהך סוגי' דאינו תלוי בזה פלל אכל הרי אכתי נוכל לומר ב' סברות על הסוגי' דמנחות או דס"ל לגמרי כר"ח בר"א דע"י היתר אכילה מקרי שפיר שלכם ומש"ה אע"ג דהוי ממון גבוה יוצאין בו וכמו כן יש לו להיות יוצא באתרוג של מע"ש וכן לענין חלה למאן דלא דרש הני ב' עריסותיכם ויש לומר עוד סברא אחרת דלעולם בעיקר הסברא ס"ל להסוגי' דמנחות פרב אסי דכל שאין בו דין ממון לא מקרי פלל שלכם ולמ"ד דהוי ממון גבוה פטורה מחלה גם מבלי יתורא דעריסותיכם וכן אינו יוצא באתרוג של מע"ש ומ"מ ס"ל להסוגי' דר"ע ס"ל ממון גבוה דס"ל כר"פ ור"ח שהבאנו למעלה דבמצה לא בעינן פלל שיהי' שלכם דהא לא פתיב מצתכם ולא ילפינן מצה מחלה בג"ש לענין מע"ש וא"כ קא דפוסק הרמב"ם דיוצאין בו משום מצה ניקחא שפיר דממ"נ מוכח פן מהך סוגי' אכל בהא דפסק הרמב"ם דלא פרב אסי גם בחלה ואתרוג שכתב בפ"ק ו' מהל' ביקורים דעיסה של מע"ש חייב בחלה וכן פסק בפ"ק שמיני מהלכות לולב דאתרוג של מע"ש אם נטל יצא וזהו לגמרי כר"ח בר"א ע"ז קא ליפא ראיה פלל מהך סוגי' דמנחות דלא ס"ל כר"א בעיקר הסברא וא"כ מנ"ל לפסוק בזה כר"ח בר"א ודלא כר"א ובשלמא על קא דחלה פסק לחומרא לחייבו אכל בהא דאתרוג קא הוי קולא לומר דיוצא בה וגם הוי בדאורייתא דאזלינן בתר המחמיר קשה עדיין פיון דמהך דמנחות לא מוכחא פלל: והנראה בטעמו של הרמב"ם דכיון דבהך סברא של ר"א דס"ל דיש לנו ללמוד מצה מחלה בג"ש דלקח לענין מע"ש קא ר"ח בר"א אינו חולק עליו פלל בזה וכמש"כ בראשית דברינו באות ב' וגם רבא משני לי' לר"פ הך ג"ש ואפשר גם ר"פ קיבלה מני' דרבא ובדאי קי"ל פן בסברא זו דאע"ג דרב חסדא ע"כ לא ס"ל סברא זו מדקאמר

דר"מ דפוטרו מחלה הוא משום דס"ל דהוי ממונ גבוה וגם הא נתבאר דר"ח ס"ל דר"ע סבר דהוי ממונ גבוה ואפ"ה ס"ל דיוצא בו משום דלא ס"ל הך ג"ש בזה מ"מ יש לנו לפסוק פרב אסי ורבא נגד ר"ח דרבים הם ועוד דלכאורה נראה דרבא ורב חסדא הלכה פרבא דבתרא הוא וא"כ יש לפסוק פון דאמרינו הך ג"ש גם לעגנו מע"ש וכינו דחזינו דר"ע ס"ל דיוצאין במצה של מע"ש ע"כ ס"ל דגם בחלה חגיבת שפיר דמקרי עריסותיכם וכן יוצאין באתרוג של מע"ש לר"ע דמקרי שפיר שלכם וכינו דחזינו דבמנחות ס"ל דלר"ע הוי ממונ גבוה הוי לגמרי כר"ח בר"א דגם לר"מ יוצא באתרוג של מע"ש פון נ"ל: [י] והנה במה שחקרנו לעיל דאליבא דרב אסי ע"כ מוכרח דלר"ע הא דדבר שבחובה אינו בא ממעשר אינו נלמד מחטאת וכתבנו דמשלמי חגיגה יליף לה לכאורה הנה נראה עוד מקום אחר מוצא לזה דבזבחים דף נ' איתא וזאת תורת זבח השלמים אם על תודה למדנו לתודה שבאה מן המעשר פי' דאיתקוש לשלמים ושלמים גופניהו מנ"ל אתיא שם שם.

ועיין במנחות דף פ"א ע"ב דאמרינו שם דהא תודה באה ממעשר מהיכא קילפת לה משלמים וכתב רש"י דתודה אקרי שלמים דכתיב ובשר זבח תודת שלמיו (וצ"ע דלמה שבק רש"י הפסוק דאם על תודה ונקט ליה פסוק אחר) והקשו שם התוס' בד"ה אם על דא"כ למה צריך הגמרא במנחות דף פ"ב למצא לימודים דדבר שבחובה אינו בא ממעשר תפוק ליה דתודה ושלמים הוי שני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדין יעו"ש שגשגארו בקושא וא"כ נאמר דרב אסי ס"ל דמפאן ידע ר"ע דאינו בא מן המעשר ואין להקשות על זה דהרי נהי דהתוס' לא תירצו קושא זו מ"מ הא חזינו דהסוגיא דמנחות דחקה להביא הוכחה דאינו בא מן המעשר הרי דס"ל להגמרא דמהא דתודה ליכא להוכיח פלל ואע"ג דנעלם לנו הטעם לזה מ"מ הא עכ"פ חזינו דהגמרא לא ס"ל הוכחה זו זה אינו דהא י"ל דהנה יעניין בתורת פהנים פרשה צו דדרש מהך קרא וזאת תורת השלמים אם על תודה דשוחטה לשם תודה ושוחטה לשם שלמים וא"כ הא דרשינו מהך קרא עוד דרשה ומש"ה אע"ג דינדעינו ג"כ מהך קרא דתודה באה מן המעשר מ"מ לא נוכל למעט מיניה דברים שבחובה פיון דהך קרא אינו מיותר רק להך דמעשר לחודא דאיצטריך להא דשוחטה לשם תודה ולשם שלמים וא"כ הא לא הוי ב' כתובים הבאים כאחד פלל ומ"מ הקשו התוס' שפיר דהא איתא בזבחים דף ז' ובשר, זבח תודת שלמיו אפא חנין אומר משום ר' אליעזר ללמד על תודה ששוחטה לשם שלמים שפשרה הרי דזה ידעינו מקרא אחרתא ואיתר ליה הך קרא דאם על תודה רק על הך דרשה לחודא דבאה מן המעשר ושפיר הקשו התוס' דהא הוי שני כתובים הבאים כאחד וא"כ הא י"ל דהא חזינו דבזה הוי פלוגתא דתנאי דהתורת פהנים הא חולק על הא דאפא חנין משום ר"א ושפיר נוכל לומר דהך סוגיא דמנחות אזלא אליבא דתנאי דתו"כ דס"ל פנומיה דמהך קרא דאם על תודה הוא דדרשינו דכשר גם לשם שלמים ושוב ליכא ב' כתובים ומש"ה הוכרח לומר הך דרשה דאשר לו למעט מעשר ורב אסי יסבור דר"ע ס"ל פאפא חנין ואיתר ליה הך אם על תודה רק לומר דבאה מן המעשר והוי שפיר ב' כתובים ואין להקשות דא"כ אפתי תקשה לן דלמה דחק ר' אליעזר בעצמו ללמד דחובה אינו בא ממעשר מהפסוק דזבחת פסח לה' צאן ובקר דמקיש דבר הבא מצאן ובקר לפסח ופסח גופה למד מפסח מצרים דלא הנה ממעשר תפוק ליה דהוי ב' כתובים לר' אליעזר לשיטתו

בזבחים דקאמר אבא חנו משמו דמהך דתודת שלמיו ידעינו דכשר לשם שלמים גם זה
ניחא דהא י"ל דרב אבא חנו אמר פן משום ר"א וי"ל דשאר תנאי פליגי על אבא חנו
אלקבא דר"א גופיה ועוד דאפשר ס"ל לר"א דשני כתובין הפאין פאחד מלמדין (ועיין
בסנהדרין דף מ"ה ע"ב גבי אין לו בוקן יד) אבל ר"ע הא ס"ל להדיא בבכורות דף מ"ט
דשני כתובים הפאים כא' אין מלמדין ושפיר י"ל דרב אסי ס"ל דר"ע סבר פאבא חנו
ונפיק ליה מהך קרא דאם על תודה דאינו בא ממעשר: [יא] אמנם עיקר קושית התוס'
לא הבנתי דמשמע מדבריהם דהך קרא אם על תודה מיותר רק להך דרשה דבאה מן
המעשר ונהרי בזבחים דף נ"ז אמרינו דהא דתודה בעי תנופת חזוה ושוק נפקא לן משלמים
והביא שם רש"י דברי התו"כ דדרש לה מהך קרא דזאת תורת זבח השלמים אם על
תודה דהוקש תודה לשלמים דטעון סמיכה ונסכים (ומה שהוזכר פאן גם נסכים צ"ע
קצת דהא במנחות דף צ' נפקא לן נסכים בתודה מקרא אחריןא יעו"ש] ותנופת חזוה
ושוק הרי דהך היקשא אצטריך עוד לכמה דברים אחרים ומאי הקשו התוס' דהוי ב'
כתובים הפאים כא' דאין לומר דס"ל להתוס' דכל הני דרשות דשוחטו לשם שלמים וכן
הא דטעון סמיכה וחוזה ושוק הפל נוכל לינדע מהיקשא דאבא חנו מוכשר זבח תודת
שלמיו דאין היקש למחצה ואיתר ליה הך קרא דאם על תודה רק לענון דבאה ממעשר
דמהך היקש דוכשר זבח תודת שלמיו לא נוכל ללמוד גם מעשר דהרי בזבחים דף ל"ו
דרשינו שלמיו לרבות שלמי נזיר ושלמי פסח הרי דגם הם כתובין שם ונהרי הם אינם
פאין ממעשר דהוי דבר שבחובה ומש"ה איצטריך הך קרא דאם על תודה ללמד דבאה
מן המעשר ונהוי שפיר ב' כתובים לענון מעשר זה אינו דאע"ג דלפי האמת דידעינו פבר
דחובה אינו באה ממעשר ודאי די"ל דהוי פן דמהך תודת שלמיו לא ילפינו מעשר פינו
דגם שלמי נזיר הוי בכלל אבל אי לא הנה לנו שום לימוד אחר דחובה אינו באה ממעשר
ודאי דהך דמעשר הוי דומה להא דסמיכה וחוזה ושוק וא"כ ודאי דלא היינו יכולים לומר
דהוי ב' כתובים מדאיצטריך אם תודה למעשר דמנ"ל לאוקמא הך קרא למעשר יותר
מעל שארי דברים פינו דכולהו שוין ומנ"ל לאוקמא על מעשר ולדרוש מיניה דשארי
קרבתות חובה אינם פאין ממעשר דלמא קאי על חזוה ושוק ונמעט דקרבתות שלמי ציבור
אינם צריכין תנופת חזוה ושוק ועיין במנחות דף ס"ב או דלמא בא לומר דתודה צריך
סמיכה ונאמר דבא למעט איזה מן הקרבתות דלא נבעי סמיכה וכדומה ועוד דהא
בפשיטות י"ל דהא בזבחים דף ל"ו אמרינו זבח תודת שלמיו זבח לרבות חטאות ואשמות
שלמיו לרבות שלמי נזיר ושלמי פסח הרי דבהך קרא הוקש ג"כ תודה לחטאת ואשם
וא"כ הא י"ל דתנופת חזוה ושוק פלל ומש"ה דרש ליה בתו"כ דתודה בעי חזוה ושוק מהא דתורת
השלמים אם על תודה וא"כ צ"ע לי קושית התוס' הנ"ל: [יב] גם י"ל דאפ"י אם נאמר
פסברת התוס' דהך אם על תודה לא בא לשום דרשה אחריןא רק להא דבאה מן המעשר
מ"מ לא הוי ב' כתובים פלל דהא שפיר צריך קרא להתיר תודה ממעשר דאי לאו קרא
הוי ס"ד דאסור ולא היינו למדין דמותר מהא דמותר להביא שלמים דמה לשלמים שכן
נאכל לשני ימים ולילה אחד תאמר בתודה שאינו נאכל רק ליום ולילה דהרי אסור למעט
באכילת מעשר שני וכדאיתא בזבחים דף ע"ו אין לוקחין תרומה בכסף מעשר שני מפני
שממעט באכילתו וע"ש בתוס' דפירשו שממעט באכילתו של המעשר שאוסרו לזרים

וא"כ אי לא הָיָה לָנוּ קָרָא לְהַתִּיר לְהִבִּיא שְׁלָמִים מִמַּעַשְׂר הָיוּ ס"ד לְאַסֹּךְ לְהִבִּיא שְׁלָמִים מִשׁוּם דְּמַמַּעַט בְּאַכִּילְתּוֹ וּמִש"ה אַע"ג דְּהַתִּירָה הַתּוֹרָה לְהִבִּיא שְׁלָמִים אֵינְצִטְרִידְשִׁיר הַהִיקָשׁ דְּתוֹדָה דְּהָיוּ ס"ד דְּעַד פֶּאן לֹא הַתִּירָה הַתּוֹרָה רַק הִיכָא דְנֶאֱכָל לְשַׁנֵּי יָמִים וְלִילָה אֲבָל לְמַעַט אֲכִילְתָּהּ רַק עַל יוֹם א' הָיוּ ס"ד דְּאַסֹּךְ וּמִש"ה צְרִיף הַהִיקָשׁ וַא"כ הָא לִיפֹא לְמִידָק פֶּלֶל מִינַי' דְּדָבָר שְׂבַחוּבָה יְהִי אָסוּר לְהִבִּיא מִמַּע"ש וְהָרִי לְכַאוּרָה בַּע"כ מְוַכְרַחִין אָנוּ לוֹמַר סְבָרָא זֹו דְּהָא וְדָאִי קָשָׁה לְפִי הָאָמַת לָמָּה לָן קָרָא דְּתוֹדָה בְּאָה מִן הַמַּעַשְׂר וְהָרִי בְּמִנְחוֹת דְּחֻקָּה הַגַּמ' לְמַצָּא דְּרִשָּׁה דְּדָבָר שְׂבַחוּבָה אֵינוּ בָּא מִמַּעַשְׂר וְנִפְקָא לִיהִ לִר' אֵלִיעֶזֶר מִפְּסָח וּלְר"ע מִחֻטָּאֵת וּמוּכָח דְּבִלֵּא"ה הָיִינוּ יְכוּלִין לְלַמּוּד כָּל הַקְּרָבָנוֹת שְׂיִהִי מוֹתֵר לְהִבִּיאַן מִמַּעַשְׂר בְּמָה מְצִינוּ מִשְׁלָמִים וְאִם כֵּן נִהִי דְּחוּבָה אִמַּעוּט מְהֵרָ דְּחֻטָּאֵת אֲבָל אִפְתִּי עַל תּוֹדָה דְּלֹא הָיוּ חוּבָה לָמָּה לָן קָרָא לְהַתִּירָה וּמְוַכְרַח עַל פְּרָחָף לּוֹמַר כְּמוֹ שְׂפַתְבָּנוּ דְּתוֹדָה לֹא הָיִינוּ לְמַדִּין מִשְׁלָמִים כִּינּוּן דְּאֵינוּ נֶאֱכָל רַק לְיוֹם א' וַא"כ הָא פְּשִׁטָּא דָּאִי לֹא קָרָא דְּחֻטָּאֵת לֹא הָיָה אֲפָשֶׁר לְלַמּוּד פֶּלֶל מְהֵרָ אִם עַל תּוֹדָה וְאִין לְהַקְשׁוֹת דַּא"כ לְפִי הָאָמַת מִנ"ל לְלַמּוּד מְהֵרָ דְּכַתִּיב אֲשֶׁר לוֹ בְּחֻטָּאֵת דְּכָל דְּבָר שְׂבַחוּבָה אֵינוּ בָּא מִמַּעַשְׂר דְּמִנ"ל דְּהַקְפִּידָא גְּבִי חֻטָּאֵת הָיוּ מִשׁוּם דְּהָיוּ דְּבָר שְׂבַחוּבָה דְּלָמָּא הַקְפִּידָא דְּחֻטָּאֵת הָיוּ מִשׁוּם דְּאוּסְרוּ בְּאַכִּילָה לְזָרִים דְּזֵה נִיחָא דְּהָרִי מְדַכְתִּיב אֲשֶׁר לוֹ מוּכָח דְּהַקְפִּידָא הָיוּ מִשׁוּם דְּמַע"ש אֵינוּ שְׁלוֹ וְלַעֲנִין הָא דְּמַמַּעַט בְּאַכִּילְתָּ מַעַשְׂר הָא אֵינוּ תְלוּי פֶּלֶל בְּמָה דְּהָיוּ אֵינוּ שְׁלוֹ וַע"כ דְּהַטַּעַם הָיוּ מִשׁוּם דְּדָבָר שְׂבַחוּבָה מְוַכְרַח לְהִיּוֹת שְׁלוֹ דְּאֵינוּ יְכוּל לְפִטוֹר חוּבָתּוֹ דְּדָבָר שְׂאֵינוּ שְׁלוֹ אֲבָל בְּהָרָה קָרָא דָּאִם עַל תּוֹדָה דְּבָא לְהַתִּיר תּוֹדָה מִמַּעַשְׂר שְׁפִיר י"ל דְּאֵינְצִטְרִידְ מִשׁוּם דְּהָיוּ ס"ד לְאַסֹּךְ מִשׁוּם דְּמַמַּעַט בְּאַכִּילְתּוֹ וַא"כ לֹא הָיוּ ב' כְּתוּבִין כָּלִל וַצ"ע וַע"כ נִרְאָה יוֹתֵר כְּמִש"כ דְּלָרַב אָסִי ע"כ יְלִיף לָהּ ר"ע מְהֵרָ דְּשְׁלָמִי חֲגִיגָה אֵינוּ בָּא מִמַּעַשְׂר וּס"ל דְּטוֹפְלִין בְּהֵמָה לְבֵהמָה וְכִמוֹ שְׂנַתְבָּאָר לְמַעְלָה: סִימָן כּוֹ יְבָאָר טַעַם שְׁל ר"פ דְּלֹא ס"ל הַג"ש דְּלָחֵם לָחֵם לְעִנִין מַע"ש וְגַם יְכוּאָר מַחְלוּקַת הָרַאשׁוּנִים בְּמַצָּה שְׂנִילוּשָׁה בְּמִי פִירוֹת אִם יוֹצֵאִין בּוֹ אוֹ לֹא: וְכִמָּה שְׂפַתְבָּנוּ לְמַעְלָה דְּלָרַב אָסִי דְּעַל פְּרָחָף ס"ל לְר"ע דְּמַעַשְׂר שְׁנֵי הָיוּ מְמוֹן הַדְּיוּט ע"כ לֹא יְלִיף הָא דְּדָבָר שְׂבַחוּבָה אֵינוּ בָּא מִמַּעַשְׂר מְקָרָא דְּאֲשֶׁר לוֹ דְּכַתִּיב בְּחֻטָּאֵת הַנִּרְאָה לּוֹמַר בְּזֵה דְּבָר א' קֶצֶת ע"ד חִידוּד הַתְּלִמִּידִים דְּהִנֵּה בְּפִסְחִים דָּף ל"ח וּבְסוּכָה שָׁם הַקָּשָׁה רַב פֶּפֶא עַל מִימְרָא דְּר"א בְּשְׁלָמָא חֲלָה כְּתִיב צְרִיסוּתִיכֶם אֲתָרוּג נְמִי כְּתִיב וּלְקַחְתֶּם לָכֶם מִשְׁלָכְכֶם אֵלָא מַצָּה מִי כְּתִיב מִצַּתְכֶם א"ל רְבָא דְּגַמְרִי ג"ש לָחֵם לָחֵם מַחְלָה וְכִבְרָ נִתְבָּאָר בְּסִי' דְּלַעֲלִיל בָּאוֹת ב' דְּהָא וְדָאִי מוֹדָה ר"פ לְעִיקָר הַרְבֵּי ג"ש דְּלָחֵם לָחֵם וְרַק לְעִנִין הָא דְּמַע"ש ס"ל דְּאֵינוּ לְלַמּוּד הַרְבֵּי ג"ש וְלְכַאוּרָה מִנ"ל לְר"פ לְחֻלְקָה בְּכָהּ אֲבָל לְפִי הַמְבֹאָר בְּסִי' דְּלַעֲלִיל י"ל דְּר"פ אֲזַל בְּזֵה לְשִׁיטָתוֹ דְּהִנֵּה בְּזַבְחִים דָּף נ' אֲמַרִינוּ דְּבָר הַלְמַד בְּג"ש מַהוּ שְׂיִלְמַד בְּהִיקָשׁ אֲמַר ר"פ וְזֹאת תּוֹרַת זְבַח הַשְּׁלָמִים אִם עַל תּוֹדָה לְמַדְנוּ לְתוֹדָה שְׂבָאָה מִן הַמַּעַשְׂר מְדַאֲשְׁכַחֵן שְׁלָמִים בָּאִים מִן הַמַּעַשְׂר וְשְׁלָמִים גּוּפִיָּה מִנ"ל דְּכַתִּיב שָׁם שָׁם וַע"ש בְּתוּס' ד"ה אִם דְּס"ל דְּהָרְבֵּי הִיקָשָׁא דְּתוֹדָה לְשְׁלָמִים מִיּוֹתֵר רַק לְהָרְבֵּי דְּרִשָּׁא דְּבָאָה מִן הַמַּעַשְׂר א"ל מִרְזוּטָרָא בְּרִיָּה דְּרַב מְרִי לְרַבִּינָא מַעַשְׂר דְּגוֹן חוּלִין הוּא וּמִשְׁנֵי לִיהִ רַבִּינָא דְּלֹא אֲזַלִּין בְּתַר הַמְלַמַּד רַק בְּתַר הַלְמַד אִי הָיוּ קוֹדֵשׁ אַע"ג דְּהַמְלַמַּד הָיוּ חוּלִין וַא"כ הָא חֲזוּינּוּ דְּרַב פֶּפֶא ס"ל דְּבְתַר לְמַד אֲזַלִּין וּבְמִס' סְנֵהֲדִרִין דָּף מ"ב יְלִיף בְּבִרְיָתָא דְּבֵית הַסְּקִילָה הָיָה חוּץ לְשַׁלֵּשׁ מַחְנוֹת בְּג"ש דְּמַחוּץ לְמַחְנֵה מַחוּץ לְמַחְנֵה מְפָרִים הַנְּשָׁרְפִין וּפְרִים הַנְּשָׁרְפִין גּוּפִיָּה יְלִיף שָׁם דְּהָיוּ חוּץ

לג' מחנות מהקנישא והקשו התוס' שם בד"ה ונאמר ונהרי דבר הנלמד בהיקוש אינו חוזר ומלמד בג"ש ואע"ג דבית הסקילה הוי חולין מ"מ הניחא ל"ד ב"ת למד אולינו אבל ל"ד ב"ת למד אולינו קשה וכתב שם בחידושי ה"ר"ן דמשום הך קושיא קאמרי ר"פ ור"א שם למוזים אחרים דבית הסקילה הנה חוץ לג' מחנות ופירשו להך ברייתא בדוחק דס"ל ב"ת למד אולינו וכבר הקשו המפרשים שם דהרי ר"פ ס"ל להדיא בנבחים דב"ת למד אולינו וההכרח לומר דה"ר"ן מפרש הסוגיא דנבחים דר"פ לא ס"ל פלל הך עיקר קושיא של מר זוטרא שהקשה מעשר דגן חולין הוא וס"ל דדינו פקודש דאין למדין בו מן הלמד וכבר ראיתי סברא זו בספר דורש לציון שפתב מסברת עצמו שמה שהקשה מר זוטרא מעשר דגן חולין הוא הוי רק ל"ד דס"ל דהוי ממון הדיוט אבל לר"מ דס"ל דהוי ממון גבוה הא נפקא ליה בקידושים דף נ"ג מפסוק וכל מעשר הארץ כו' קודש יהיה כו' לדיתה לא קשה פלל קושית מר זוטרא ונאמר דכן ס"ל לה"ר"ן ומש"ה יליף ר"פ שפיר דדבר הנלמד בג"ש מלמד בהיקוש אע"ג דס"ל ב"ת למד אולינו ורק מר זוטרא הקשה דל"ד דהוי ממון הדיוט הא לא מוכח דהרי הוי חולין והשיב לו רבינא דגם להך מ"ד נוכל ללמוד דב"ת למד אולינו אבל ר"פ ס"ל ב"ת למד אולינו וא"כ לר"פ בעצמו ליכא להוכיח מהך קרא דחוזר ומלמד בהיקוש רק ל"ד דהוי ממון גבוה אבל ל"ד דהוי ממון הדיוט ס"ל לר"פ פמר זוטרא דאינו חוזר ומלמד: [ב] ובה נחא לי ג"כ דבנבחים דף כ"ה דרש ר"ש גבי מנחה דכתיב קודש גדשים היא פחטאת וכאשם בא לעובדה ביד עובדה בימין פחטאת בא לעובדה בכלי עובדה בשמאל כאשם וכתבו התוס' בד"ה ונהרי זריקה דהיאף יליף מנחה מחטאת בהיקוש ונהרי הא דחטאת בעי ימין לא ילפינו רק בג"ש דאצבע אצבע ממצורע ול"ד דבר הלמד בג"ש אינו חוזר ומלמד בהיקוש קשה והוכיחו מזה דמצורע הוי חולין והיכא דהמלמד ראשון הוי חולין הא לכ"ע מלמד אח"כ בהיקוש פמבואר בפסוגיא דנבחים הנזכר לעיל וכ"כ התוס' במנחות דף י' אמנם בנבחים דף י"א בד"ה בא נסתפקו התוס' בסברא זו אי הוי מצורע חול ועי' בנבחים דף צ"ח בד"ה פדי שכתבו בפשיטות להיפוך דכתבו שם דהא דילפינו בהיקוש דזאת התורה מחטאת מה חטאת אינו בא אלא מן החולין וביום ובידו הימנית וכתבו דל"ד דבר הלמד בג"ש אינו מלמד בהיקוש יאמר על הך דידו הימנית פדי נסבא דהא חטאת גופה יליף ממצורע בג"ש דאצבע אצבע וכ"כ במנחות דף פ"ב ובחולין דף כ"ב וס"ל דגם הא דמצורע הוי קודש ולדידהו הרי תיקשה להך מ"ד דאינו חוזר ומלמד בהיקוש מהא דאמר ר' שמעון בא לעובדה ביד עובדה בימין פחטאת אבל לדברינו נחא דהא גם מר זוטרא מודה דל"ד דהוי ממון גבוה דחוזר ומלמד בהיקוש ועיקר פלוגתא דרבינא ומ"ז הוי רק ל"ד דהוי ממון הדיוט וא"כ יאמר מר זוטרא דר"ש ס"ל כר"מ דהוי ממון גבוה הן אמת דלכאורה עיקר קושית התוס' לא הבנתי דמאי שייך הך דר"ש להא דאינו חוזר ומלמד בהיקוש דהרי פינו דיליף מהך היקוש דחטאת דמנחה פשרה ביד אפי' שלא בכלי וכיון דלא מצינו דבחטאת פשר ביד רק בימין ממילא ליכא למילף על מנחה דיהיה פשר ביד רק בימין וקושית התוס' הא לא הוי רק אליבא דמ"ד דון מינה ואוקי באתרה וא"כ יש לנו להכשיר מנחה ביד ומ"מ אוקי באתרה דכשר בשמאל פינו דלא פתיב בו ימין ורק דנילף מהך היקוש דחטאת גופה דבעי ימין ואז שפיר קשה קושית התוס' דהא אינו חוזר ומלמד בהיקוש אבל ל"ד דון מינה ומינה הא נחא שפיר וא"כ הא י"ל דמר זוטרא דס"ל

דְּהַנְלֵמֵד בַּג"ש אֵינוּ מְלַמֵּד בְּהִיקָשׁ יִסְבֹּר דַּר"ש ס"ל דּוּן מִינָהּ וּמִינָהּ וּא"כ אֵין רְאָיָה לְדַבְרֵינוּ אֲבָל עַכ"פּ מְדַבְרֵי הַר"ן דְּסִנְהֶדְרִין הָא מוֹכַח פֶּן וּכְמוֹ שְׁנֹתְבָאָר: [ג] וּלְפִי"ז בְּשִׁלְמָא רַב אָסִי ס"ל שְׁפִיר דְּלִמ"ד דַּס"ל בְּפִסְחִים לְהַדְלִי דְיוֹצְאֵין בּוּ יִסְבֹּר דְּהוּי מְמוֹן הַדְּיוּט וְהָא דְקָאָמַר ר"ע בְּמִנְחֹת דָּף פ"ב מַה חֲטָאָת אֵינוּ בָּא אֲלָא מִן הַחֻלְיִין וּבִיּוֹם וּבְיָדוֹ הַיְמָנִית יִסְבֹּר רַב אָסִי דְחֻלְיִין וּבִיּוֹם כְּדִי נִסְבָּא וְעִיקָר לְיַמּוּדוֹ שֶׁל ר"ע הוּי רַק עַל יָדוֹ הַיְמָנִית דַּס"ל לַר"ע דְּבַר הַלְמֵד בַּג"ש חוֹזֵר וּמְלַמֵּד בְּהִיקָשׁ וְנִפְקָא לִי לַר"ע מְהָא דְכַתְבֵּי הַתּוֹרָה הִיקָשָׁא דְתוֹדָה לְשִׁלְמִים דְּלֵא אֵיצְטְרִיף רַק לְעַנְנֵי דְבָאָה מִמְעֶשֶׂר וּכְדַגְמַר רַב פְּפָא וְאֵע"ג דְּלִדְיָדִי ס"ל לַר"ע דַּמַּע"ש הוּי מְמוֹן הַדְּיוּט וְא"כ הָא הוּי מְעֶשֶׂר דְּגֵן חֻלְיִין מ"מ י"ל דְּרַב אָסִי ס"ל כְּרַבִּינָא דְבַתֵּר לְמַד אֲזַלִּינָן אֲבָל ר"פ דַּס"ל בְּסִנְהֶדְרִין בְּתַר מְלַמֵּד אֲזַלִּינָן וּלְדִידִי לִיפָא לְהוֹכִיחַ דְּחוֹזֵר וּמְלַמֵּד בְּהִיקָשׁ רַק לְמ"ד דְּהוּי מְמוֹן גְּבוּהָ אֲבָל לְמ"ד דְּהוּי מְמוֹן הַדְּיוּט הָא נִשְׁאָרָה קוֹשְׁיָא מַר זוּטְרָא מְעֶשֶׂר דְּגֵן חֻלְיִין הוּא וּלְדִידִי הָא לֵא מְצִינָן לוֹמַר דַּר"ע ס"ל דְּהוּי מְמוֹן הַדְּיוּט דַּא"כ הָא לֵא יִתְיַשֵּׁב הָא דִּילִיף ר"ע מִחֲטָאָת חֻלְיִין בִּיּוֹם וּבְיָדוֹ הַיְמָנִית דְּהָרִי חַד מְהֵנִי תִלְתָּא מוֹכְרַח לְהִיּוֹת עִיקָר דְּרִשָּׁה וְאֵגַב זֶה נִקְט לְאִידָף דְּהָא בִּיּוֹם אָמְרִי שֶׁם דַּלְכ"ע כְּדִי נִסְבָּא דְּהָא מְבִיּוֹם צוּתוֹ נִפְקָא וְגַם הָף דְּחֻלְיִין הָא יְהִי מוֹכְרַח דְּהוּי כְּדִי דְּהָא לִיפָא לְמַעַט מְאִשְׁרָ לּוֹ דְּכַתִּיב בְּחֲטָאָת וּלְיָדוֹ הַיְמָנִית הָא ג"כ א"א לְלַמּוֹד מְזַה דַּמְנ"ל לַר"ע דְּחוֹזֵר וּמְלַמֵּד בְּהִיקָשׁ פִּינּוּן דְּלִדְיָדִי לִיפָא לְלַמּוֹד מְהָא דְתוֹדָה כְּלָל דַּאִין לוֹמַר דְּמַהָף קָרָא דְזָאת הַתּוֹרָה גּוּפָא נְלַמּוֹד פֶּן מְדַכְתִּיב בְּהָף קָרָא גַם חֲטָאָת דְּלֵא אֵיצְטְרִיף רַק לְיָדוֹ הַיְמָנִית וּמוֹכַח מְזַה גּוּפָא דְּחוֹזֵר וּמְלַמֵּד בְּהִיקָשׁ דְּזַה אֵינוּ דְּהָא הָף דְּחֲטָאָת אֵיצְטְרִיף גַּם לְהָא דִּילְפִינּוּ בְּמִנְחֹת שֶׁם מְעִיקָרָא דְּכָל הַקְּרַבְנוֹת מְקַדְשִׁין בְּבַלְיוּעַ גַּם בְּבִשְׁרָ דְּלֵא יְלִיף מִמִּנְחָה יַעו"ש וּלְדִידִי מוֹכְרַח לוֹמַר דַּר"ע ס"ל דְּהוּי מְמוֹן גְּבוּהָ וְאֵפ"ה קָאָמַר לְהַדְלִי דְיוֹצְאֵין בּוּ מְשׁוּם מְצָה וּמַש"ה קָאָמַר ר"פ מִי כְּתִיב מִצַּתְכֶּם דַּע"כ לֵא יְלִיף לְהָא מִלְתָּא ג"ש דְּלַחֵם לַחֵם מִחֻלָּה: וְהִנֵּה לְרַב אָסִי וְרַבָּא דַּס"ל דְּמַהָף ג"ש דְּלַחֵם לַחֵם מְמַעְטִינּוּ גַם מַע"ש אַע"ג דְּהַטְעַם דַּמַּע"ש אֵינוּ מְטַעַם לַחֵם רַק מְטַעַם דַּאִינוּ שְׁלוֹ וְלֵא הוּי בְּכָלֵל עֲרִיסוֹתִיכֶם לְכַאוּרָה קֶשֶׁה דַּא"כ הָא בְּפִסְחִים דָּף ל"ו מְבֹאָר דְּבַעֲיָסָה שְׁנִילוּשָׁה בִּינּוּ וְשָׁמֹן וּדְבַשׁ אֵינוּ יוֹצֵא בּוּ יְדִי מְצָה דְּהוּי מְצָה עֲשִׂירָה וְאֵפ"ה הָא מְבֹאָר בַּמַּס' חֻלָּה דְּחִיָּבָת בְּחֻלָּה וְזֶה כְּמָה רְאִיתִי בְּסִפְרָ קַהֲלָת יַעֲקֹב שְׁעֵמֵד עַל קוֹשְׁיָא זֶה וְהוֹכִיחַ מְכַאֵן כְּדַעַת הַרְמַב"ם בְּה' חֲמִיץ וּמְצָה דְּגַם בְּנִילוּשׁ בְּמִי פִירוֹת מְקַרִי בָּא לִידִי חֲמוּץ פִּינּוּן דְּהַקְמַח בָּא לִידִי חֲמוּץ אִם הִי נִילוּשׁ בְּמִים וְאִין זֶה מְסַפִּיק דְּהָא מ"מ גַּם הַרְמַב"ם מוֹדָה דְּבִינּוּ וְשָׁמֹן וּדְבַשׁ דַּא"י בּוּ דְּהוּי מְצָה עֲשִׂירָה וּבְחֻלָּה הָא כ"ע מוֹדִים דְּבִשְׁבָעָה מְשַׁקִּין חִיָּבָת וְהַנִּיחָא לַר"פ דַּס"ל דְּהָא ג"ש דְּלַחֵם לַחֵם לֵא אָמְרִינּוּ רַק עַל עַנְנֵי הַלַּחֵם אֲבָל לְרַבָּא דַּס"ל דְּגַם מַע"ש מְמַעְטִינּוּ מִנְיָה הָא בְּנוֹדָי קֶשֶׁה אֲמַאי לֵא מְמַעְטִינּוּ מְנִי גַם הֵנִי וְהַנְרָאָה לִיִּישֵׁב דְּהָרִי חִיּוּב חֻלָּה הוּי בְּשַׁעַת גְּלָגוּל וּמַש"ה לֵא יְלִפִּינּוּ מְהָף ג"ש רַק לְעַנְנֵי אֲוֶרָז וְדוֹחֵן אֲבָל לְעַנְנֵי הָא דְּפִסְוֹל מְשׁוּם מְצָה עֲשִׂירָה לֵא שְׁיִיף לְלִמְדָה בְּחֻלָּה דְּהָרִי הָא דְּמְצָה עֲשִׂירָה אֵינוּ תְּלוּי בְּגִלְגוּל כְּלָל וְגַם אִם נָתַן לְתוֹכוֹ יִין וְשָׁמֹן אַחַר הַגְּלָגוּל כָּל דְּהוּי קוֹדֵם הָאֵפ"ה הָרִי אֵינוּ יוֹצֵא בּוּ שׁוּב יְדִי מְצָה וּבְזָה הָא לֵא שְׁיִיף לְמַפְטֵר גַּם בְּחֻלָּה וּמַש"ה בְּהָא דְּבַמְצָה הוּי הַטְעַם מְשׁוּם מְצָה עֲשִׂירָה לֵא שְׁיִיף לְלִמְדוֹ גַּם בְּחֻלָּה אֲבָל לְהַפּוֹסְקִים דַּס"ל דְּכַכְל מִי פִירוֹת אֵינוּ יוֹצֵא בּוּ יְדִי מְצָה מְשׁוּם דַּאִינוּ בָּא לִידִי חֲמוּץ שְׁפִיר קֶשֶׁה דְּלַרַב אָסִי וְרַבָּא אֲמַאי חִיָּבָת בְּחֻלָּה:

ואמרת לכתוב פאן דנ"ל בזה דהרמב"ם פתב בפירק ו' מה' חמץ ומצה ונ"ל מצה שלשה
במי פירות יוצא בה י"ח בפסח אבל אין לשין אותה ביין ושמן ודבש או חלב משום לחם
עוני ועיין בלח"מ שהקשה על הרמב"ם דהא ממעטינו אורז ודונסן מקרא דלא תאכל עליו
חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות דברים הבאים לידי חימוץ יוצאין בה ידי מצה לאפוקי
אורז ודונסן ומיני' נמעט ג"כ גילוש במי פירות ותי' דלא ממעטינו מהה' היקשא רק דברים
שאין המין פולו פא לידי חימוץ כמו אורז ודונסן אבל מי פירות דהמין הא פא לידי חימוץ
רק שגילוש באופן דאינו פא לידי חימוץ לא אימעוט מהה' היקשא ולכאורה הי' נראה
ראי' לסברא זו מהא דבדף ל"ה קאמר ר"ל עיסה שגילוש ביין ושמן ודבש אינו חייב
על חימוצו פרת ומפרש שם טעמו דכיון דאין יוצאין בה ידי מצה דה"ל מצה עשירה
א"ח על חימוצו פרת איתביה ר"ה ברי' דר"י *) המחהו וגמעו אם חמץ הוא ענוש פרת
ואם מצה אין אדם יוצא בה י"ח בפסח הרי דלא מקשינו וכוונאי קשה לר"ה ברי' דר"י
דלא ס"ל הה' היקשא דהא לעיל באותו דף ממעטינו דאינו יוצא ידי מצה באורז ודונסן
מחמת הה' היקשא וע"כ נראה דפרי' לר"ל דממעט עיסה שגילוש ביין מחיובא דחמץ
משום דאינו יוצא בה משום מצה דס"ל דהיקוש קאי גם על כה"ג דהמין בעצמו יוצאין
בו ידי מצה ורק שגילוש באופן זה דא"י בו ולזה הקשה מהא דהמחהו וגמעו דחייב משום
חמץ אע"ג דא"י בו משום מצה וע"כ דלא אמרינו הה' היקשא רק לענין המין וכמו באורז
ודונסן אבל בכה"ג לא קאי ההיקוש פלל.

שוב ראיתי ברמב"ן במלחמות שכתב ונ"ל דאי בלא מים תיפוק לי' משום פל שאינו פא
לידי חימוץ אין יוצאין בו ידי מצה וא"ת לשאר מינים נצרכה הא ליתא פדאיתמר לעיל
בדר"ל דברים שאין יוצאין בהן ידי מצה כגון מצה עשירה א"ח על חימוצו פרת ואע"פ
שיש במינם חמץ ומצה ואע"ג דאדחי הה' סברא במסקנא לומר שיש שתייבין פרת ואין
יוצאין בו ידי מצה אבל אין לה דבר שאינו פא לידי חימוץ שיהיו יוצאין בה עכ"ד הרי
דהביא קוש' הלח"מ ותירוצו ודחה אותו וגם הראיה שלנו דחה אותו בטוב וכ' דר"ה
ברי' דר"י ס"ל דלא איתקש רק מצה לחמץ אבל חמץ לא איתקוש למצה ולכאורה צרי'
עיון לי דברי הרמב"ן *) הגה"ה בחולין דף ק"כ מביא הגמרא לה' פרייתא דהמחהו
וגמעו אם חמץ ענוש פרת ואם מצה אין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח ופרי' בשלמא
אם מצה אינו יוצא בו לחם עוני אמר רחמנא אלא אם חמץ ענוש פרת אמאי אכילה
פתיבא בו אר"ל אמר קרא נפש לרבות השוטה וכתבו התוס' בד"ה לחם עוני ה"ה דהוי
מצי' לומר אכילה פתיבא בי' והנראה לישב דמש"ה נקט הגמרא הטעם דלחם עוני דהנה
התוס' שם הקשו בד"ה לרבות דלמה לן קרא גבי חלב וחמץ לרבות השוטה ונהרי שתייה
הוי בכלל אכילה פדדרשינו בפ"ג דשבועות מדכתיב ואכלת לפני וגו' מעשר דגנך
תירושך וקרי תירוש אכילה וי"ל דהתם במילי דשתייה כגון יין ושמן והכא במידי דבר
אכילה דממחי להו ושתייה להו והקשה בשו"ת הגאון מוהר"ר עקיבא אייגר זלה"ה זיע"א
בסי' קנ"ד מהא דבשבועות דף כ"ב פרי' על הא דאמרינו דשתייה בכלל אכילה מהא
דתנו שבועה שלא אוכל ושללא אשתה ואכל ושתייה חייב ב' ואמאי פיון דאמר שלא אוכל
אסר ליה בשתייה ומשני פיון דאמר שלא אשתה גלי דעתא דשללא אוכל דקאמר על אכילה
לחודא קאי ומאי משני הא מעיקרא פשאמר שלא אוכל לא נאסר רק במידי דבר שתייה
ודלמא משום הכי אמר שוב שלא אשתה להיות אסור גם במידי דלאו בר שתייה והנראה

לתרץ קושיותו דבשבעות קאמר שם שתי בכלל אכילה אב"ע סבא דאמרי אינשי
גיכול ונטעום מידי ואכלי וישתי ואבע"א קרא דכתיב ואכלת כו' תירושה ויצהרה וא"כ
הא בפשיטות י"ל דהתוס' לא כתבו חילוקם זה רק לפי האבע"א קרא ושפיר כתבו התוס'
דבקרא הא כתיב תירושה ויצהרה ולא ידעונו מניה רק מידי דבר שתי דומיא דזין ושמן
אבל לפי האב"ע סבא אין חילוק בזה פלל דאזלי ואכלי וישתי פל מיני מטעמים שבעולם
אפי' משקין הנעשין מאוכלין ממוחין ורק דהא אבע"א סבא הא לא שייך רק בנדריים
ושבעות דההא אחרי לשון בני אדם אבל בשארי איסורין ליכא רק האבע"א קרא ומש"ה
בחולין דקאי על שארי איסורין שפיר כתבו התוס' דמידי דלא הוי דרפן בשתייה לא הוי
בכלל אכילה אבל בשבעות דקאי לענין שבעה דההא אחרי לשון בני אדם ואיכא גם
האב"ע סבא הוי הפל בכלל ומשני שפיר והוא תי' נכון ובהו ניחא לנו הא דבי"ד סי'
רל"ח סתם השו"ע דשתי' בכלל אכילה ולא הובא פלל חילוקם של התוס' ולדברינו ניחא
דבאיסור שבעה גם התוס' מודים דהפל בכלל והנה הגמרא בשבעות פריה על האבע"א
קרא ודלמא שך הנינו דבילה קעילית ומשני גמר שך שך מנזיר והקשו התוס' שם
דלר' יהודה דלא ס"ל הג"ש דשך שך מנזיר א"כ מנ"ל דשתייה בכלל אכילה ותירצו
דיליף ליה מהאבע"א סבא וא"כ חזינו דר' יהודה יליף בכל האיסורין מהה סבא ולפי
מה שהוכחנו מסוגיא דשבעות דלפי' האבע"א סבא אין חילוק פלל א"כ לר"י בכל
האיסורין הוי שתייה בכלל אכילה גם במידי דלא הוי בר שתי' ובהו ניחא לי הא דבחולין
דף קכ"ז איתא הטב"ל והחידוש וההקדש והשביעית והפלאים פולם משקין היוצאין מהן
כמותן ואמרינו שם דהני גלמד מחלב וחמץ ונבלה ושרצים ותרומה ובכורים ולכאורה
קשה דאפתי חדש היאך גלמד מפל הני דכל הני הוי איסור עולם אבל חדש הא לא הוי
איסור עולם דאחר העומר יהיה מותר ומנ"ל דמשקין הוי כמותן והרי גם בחדש כתיב
אכילה וצ"ל דהא גם חמץ מותר לאחר הפסח דהא חמץ שעבר עליו הפסח מותר
מדאורייתא ושפיר ילפינו לחדש מחמץ ומחד מהני וא"כ אפתי קשה דלר' יהודה דס"ל
בפסחים דף כ"ח דחמץ שעבר עליו הפסח אסור מה"ת ולדידיה מנ"ל דבחדש משקין
היוצאין מהן כמותן ולכאורה צ"ל דבאמת יחלוק ר"י על הה ברייתא אבל לדברינו ניחא
דלר"י לשיטתו דיליף בכל האיסורין מהסבא לא צריה לימוד פלל וכל השקלא וטריא
הוי רק לדידן דלא ילפינו בכל האיסורין רק מקרא ולפי זה צריה לומר הא דפריה בגמרא
אלא אם חמץ ענוש פרת אמאי אכילה כתיבא בי' ואמאי לא מתרץ לה דאתי' כר' יהודה
דלדידיה גם מידי דלאו בר שתי' הוי בכלל אכילה וצ"ל דלא ניחא להגמרא לאוקמין
הברייתא פחד תנא ומפרש לה דאתיא ככ"ע וא"כ מיושב קושית התוס' דמש"ה לא
אמרה הגמרא הטעם דמש"ה אינו יוצא בו משום מצה דלא הוי אכילה דא"כ אפתי הוי
קשה לר"י אמאי אינו יוצא בו ונקט הטעם דלא הוי לחם פי היכי דלהוי ניחא גם לר'
יהודה: דהרי בדף כ"ח איתא ומנין לאוכל חמץ משש שעות ולמעלה שעובר בלא תעשה
שנאמר לא תאכל עליו חמץ דברי ר' יהודה א"ל ר"ש וכי אפטר לומר פן והלא כבר
נאמר שבעת ימים תאכל עליו מצות א"כ מה ת"ל לא תאכל עליו חמץ בשעה שישינו
בקום אכול מצה ישנו בלא תאכל חמץ ופרשה שם ור"י שפיר קאמר לי' ר"ש ומשני א"ל
ר"י שהוא לקובעו חובה בזמן הזה ופרשה"י ולא להקיש חמץ למצה רק להקיש מצה
לחמץ לסייבו בזה"ז הרי חזינו דר"ש ס"ל להדני' דבהה היקשא איתקוש גם חמץ למצה

וְגַלְיָהּ מִיָּגוֹן דְּזָמַן אִיסוּר חֲמִץ מִתְחִיל מִזְמַן אֲכִילַת מִצֵּה וּבְנֻדָּאֵי דְלַר"ש יֵשׁ לָנוּ לְהַקְיֵשׁ גַּם
כּוֹן חֲמִץ לְמִצֵּה גַם לְעֻנְיָן הַמִּין דְּמֵאִיזָה טַעַם נְחֻלַּק בִּינֵיהֶם דְּאִטוּ זְמַן פְּתִיבָא בְּהַאי קְרָא
דְּהַרֵי חֲזִינָן דְּמִמְעֻטִּין מִיָּגוֹן אֲוֵרָז וְדוֹחֵן הָרִי דְּמִקְשִׁינָן מִצֵּה לְחֲמִץ גַּם לְעֻנְיָן הַמִּין וְא"כ
לְר"ש דַּס"ל דְּחֲמִץ אִיִּתְקוּשׁ ג"כ לְמִצֵּה בְּנֻדָּאֵי דְגַם לְעֻנְיָן זֶה יֵשׁ לְהַקְיֵשׁ וְא"כ מֵאֵי הַקְשָׁה
ר"ה בְּרִי' דְר"י מְהֵרָה דְּהִמְחָהּ וּגְמַעוּ דְּהָא ע"כ הֵרָ בְּרִיִּיתָא דְּאִינוּ מְקִישׁ חֲמִץ לְמִצֵּה ע"כ
הָוִי דְּלֹא כְּר"ש וּמֵאֵי הַקֵּשׁ מִיָּגוֹן לְר"ל דְּלֵמָּא ס"ל לְר"ל כְּר"ש דְּהָא פְּמָה אֲמוֹרָאֵי ס"ל
לְהִלְכָה כְּר"ש וּבְכַרְט לְפִי מַה דְּאִיתָא בְּתוֹס' דָּף ל"ה ד"ה מִי פִירוֹת דְּר"י וְר"ל מִיָּרִי
הָבָא כּוֹ וּמִשְׁמַע קֶצֶת דְּהָיו גּוֹרְסִין פְּאָן גַּם ר"י וְר"י הָא ס"ל לְהִדְנָי בְּדָף כ"ט ע"ב כְּר"ש
וּגַם בְּלֹא"ה נִרְאָה לְכַאוּרָה כּוֹן לְהַתוֹס' שְׁכַתְּבוּ בְּד"ה וּמִי פִירוֹת אֵין מִחְמִיצִין דְּמִדְקָאֲמַר
ר"ל דְּאִין חֲזִיבִין עַל חִימוּצוֹ פֶּרֶת מְפָלָל דְּלֹא אִיכָּא וְהוֹכִיחוּ מִזָּה דְּמִי פִירוֹת עִם מִים הָוִי
נִקְשָׁה וְא"כ לְפִי הַס"ד דְּבַגְמָר' דְּהָוִי ס"ל דְּטַעְמוֹ דְּר"ל הָוִי מִשׁוּם הַהִיקְשׁ דְּכִינוּן דְּאִינוּ
יּוֹצֵא בּוֹ יְדֵי מִצֵּה מִש"ה א"ח עֲלִיו מִשׁוּם חֲמִץ הָרִי ג"כ וְדִקְדָּק כּוֹן דְּמִדְקָט דְּאִינוּ חֲזִיב
עַל חִימוּצוֹ פֶּרֶת מְפָלָל דְּמִלָּאוּ לֹא מְמַעֵט לִי וְאֵע"ג דְּאִינוּ יּוֹצֵא בּוֹ מִשׁוּם מִצֵּה מ"מ לּוֹקָה
עַלִּי מִשׁוּם חֲמִץ וְא"כ הִנֵּיחָא אֲלִיבָא דְר' שְׁמַעוֹן דְּמוֹקִים לְהָרָה קְרָא דְּלֹא תֹאכַל עֲלִיו חֲמִץ
עַל תּוֹף זְמַנּוּ דְּהָוִי בְּכַרְת שְׁפִיר י"ל דְּהַהִיקְשׁ לֹא מְמַעֵט לִי רַק מְעִיקָר חִיּוּבָא דִּידְנָי דְּהִינּוּ
פֶּרֶת וְלֹא מִלָּאוּ אֲבָל לְר' יְהוּדָה דְּמוֹקִים לְהָרָה קְרָא עַל לְפָנֵי זְמַנּוּ דְּאִז לִיכָּא חִיּוּב פֶּרֶת פְּלָל
וְהָוִי רַק בְּלֹאוּ וְא"כ אִם אִימְעוּט מְהֵרָה הִיקְשָׁא ע"כ גַּם מִלָּאוּ אִימְעוּט וּמִן כְּרָח לּוֹמַר דְּר"ל
ס"ל כְּר"ש וְאֵע"ג דְּהַרְמְב"ן לֹא ס"ל דְּקִדּוּקִים שֶׁל הַתוֹס' מ"מ הָא גַּם בְּלֹא רֵאִי נוֹכַל
לּוֹמַר דַּס"ל לְר"ל כְּר"ש וּמֵאֵי הַקְשָׁה לִי ר"ה בְּרִי' דְר"י אֲלֵא וְדָאֵי דַּס"ל לְר"ה בְּרִי'
דְּר"י דְּהָרָה בְּרִיִּיתָא דְּהִמְחָהּ וּגְמַעוּ אֲתִי שְׁפִיר גַּם כְּר"ש וְאֵע"ג דְּר"ש ע"כ מְקִישׁ גַּם חֲמִץ
לְמִצֵּה מ"מ לֹא אִיִּתְקוּשׁ רַק לְעֻנְיָן הַמִּין אוֹ הַזְמַן אֲבָל בְּאֲוֹפְנֵי עֲשִׂיִּיתוּן לֹא שְׁנִיף הֵרָ הִיקְשׁ
וּכְמִש"כ הַלַּח"מ וּמִש"ה הַקְשָׁה לְר"ל דְּפוֹטֵר בְּנִילּוּשׁ בִּינָן וְא"כ לְעֻנְיָן דִּינָא ה"ה בְּהָא
דְּמִקְשִׁינָן מִצֵּה לְחֲמִץ לֹא אִיכְפַת לָן בְּאֲוֹפְן עֲשִׂיִּיתוּן וְשְׁפִיר יּוֹצֵא בְּמִי פִירוֹת וּכְהַרְמְב"ם
וְאִין לְהַקְשׁוֹת גַּם לְדְּבָרֵינוּ מֵאֵי הַקְשָׁה ר"ה עַל ר"ל וְהָרִי ר"ל דְּמִקְשִׁי חֲמִץ לְמִצֵּה ע"כ
הָא הָוִי דְּלֹא כְּר"י דְר"י הָא בַּע"כ לֹא ס"ל הַהִיקְשׁ דְּחֲמִץ לְמִצֵּה דְּמוֹקִים לְהָרָה קְרָא עַל
אַחַר שֵׁשׁ וּמִצֵּה הָא לֹא הָוִי רַק עַד הַלִּילָה וְא"כ מֵאֵי הַקְשָׁה ר"ה בְּרִי' דְר"י הָא י"ל דְּהָרָה
בְּרִיִּיתָא אֲתִי כְּר"י דְּלֹא ס"ל הַהִיקְשׁ וְאֲנָא ס"ל כְּר"ש דַּס"ל הַהִיקְשׁ וּלְעוֹלָם לְר"ש
אִיִּתְקַשׁ גַּם בְּאֲוֹפְן עֲשִׂיִּיתוּן זֶה אִינוּ דַּס"ל לְר"ה בְּרִי' דְר"י דְר"י וְר"ש לֹא פְּלִיגֵי פְּלָל בְּהָרָה
הִיקְשׁ וּלְכ"ע יֵשׁ לָנוּ לּוֹמַר הִיקְשׁ דְּחֲמִץ לְמִצֵּה וְטַעְמוֹ שֶׁל ר' יְהוּדָה דְּמוֹקִים לְהַפְסוּק עַל
אַחַר שֵׁשׁ הוּא מִשׁוּם דְּכַתִּיב לֹא תֹאכַל עֲלִיו חֲמִץ וְהָרָה עֲלִיו מִיְנוֹתָר הוּא וְדַרְשׁ לִי ר"י עֲלִיו
עַל שְׁחִיטַת הַפְּסוּחַ וְכּוֹן כ' רַש"י לְהִדְנָי בְּדָף כ"ח ד"ה לֹא תֹאכַל וּמִש"ה הַקְשָׁה ר"ה בְּרִי' דְר"י
דְר"י דָּאֵם נֹאמַר דְּאִיִּתְקוּשׁ גַּם עַל אֲוֹפְן עֲשִׂיִּיתוּן א"כ לְכ"ע הָוִי צ"ל פְּטוּר בְּהִמְחָהּ אֲלֵא
וְדָאֵי דְעַל אֲוֹפְן עֲשִׂיִּיתוּן לֹא אִיִּתְקַשׁ פְּלָל אֲבָל לְהַרְמְב"ן דְּר"ה בְּרִי' דְר"י הוֹכִיחַ מְהֵרָ
בְּרִיִּיתָא דְּחֲמִץ לְמִצֵּה לֹא אִיִּתְקוּשׁ פְּלָל א"כ בַּע"כ הָוִי הַבְּרִיִּיתָא דְּלֹא כְר' שְׁמַעוֹן בְּנֻדָּאֵי
קְשָׁה מֵאֵי פְּרִיף לְר"ל: הַ אֲמַנְם גַּם לְהַרְמְב"ן גִּיחָא הֵיטֵב בְּנֻדָּאֵי דֹאֵע"ג דְּרַש"י פִּי בְּדָף
כ"ח דְּר"ש מוֹקִים לְהָרָה קְרָא עַל תּוֹף זְמַנּוּ מִשׁוּם הַהִיקְשׁ מ"מ יֵשׁ לְפָרְשׁוּ גַם בְּאֲוֹפְן אַחַר
וְנֹאמַר דְּהַרְמְב"ן אִינוּ מְפָרֵשׁ כְּפִרְש"י רַק כְּפֹה הִיא הַצָּעַת הַסּוּגָי דְר' יְהוּדָה נְפָקָא לִי
מִיְתוּרָא דְעֲלִיו דְּכַתִּיב גְּבִי חֲמִץ דְּקָאֵי עַל זְמַן שְׁחִיטַת הַפְּסוּחַ דְּהוּא בִּי"ד אַחַר שֵׁשׁ וְא"ל

ר"ש וכי אֶפְשֵׁר לוֹמַר כֵּן וְהָרִי פְתִיב שְׁבַעַת יָמִים תֹּאכַל עָלָיו מִצּוֹת א"כ מה ת"ל לא תֹאכַל עָלָיו חֶמֶץ בְּשַׁעַה שְׁיִשְׁנוּ בְּקוּם אֲכֹל מִצָּה כו' וה"פ דר"ש הִקְשָׁה לוֹ דְּהָרִי גַם בְּמִצָּה פְתִיב עָלָיו וְהָרִי דְּמִצָּה הָאֵי אֶפְשֵׁר לְפָרְשׁוֹ רַק עַל אֲכִילַת הַפֶּסַח וּא"כ גַּם עָלָיו דְּחֶמֶץ קָאֵי עַל זְמַן אֲכִילַת הַפֶּסַח דְּהָרִי בְּלִילָה וְלֹא מְהִיקָשָׁא דְּחֶמֶץ לְמִצָּה דְּרִשׁ לָהּ ר"ש רַק מִיִּתּוּרָא דְּעָלָיו דְּכִתִּיב בְּמִצָּה דְּלֹא אִיִּצְטְרִיף כָּלֵל דְּהָא לְהַדְלִי' פְתִיב בְּעָרְבֵי תֹאכְלוּ מִצּוֹת וְלֹא נִכְתַּב רַק לְהוֹרוֹת דְּגַם עָלָיו דְּבְחֶמֶץ הָרִי ג"כ עַל אֲכִילַת הַפֶּסַח דְּהֵינּוּ בְּלִילָה וְהָא דְּקֶאֱמְרִינָן שֵׁם וּר"י הֵהוּא לְקוּבְעוֹ חוּבָה בּוּזָה"ז קָאֵי נָמִי עַל יִתּוּרָא דְּעָלָיו דְּר"י דְּרִשׁ עָלָיו דְּחֶמֶץ עַל זְמַן עֲשִׂיַת הַפֶּסַח וְעָלָיו דְּמִצָּה הָרִי לְהוֹרוֹת דְּכָל זְמַן דְּאִיסוּר חֶמֶץ נוֹהֵג מְחֻנְיָב גַּם בְּמִצָּה וְהֵינּוּ בְּזְמַן הַזֶּה וְהוֹכְחָה בְּרוּרָה לְזֶה הַפִּירוּשׁ לְמַדְתִּי מִדְּבָרֵי הַתּוֹסֵ' בְּפִסְחִים דְּרַף ק"כ ד"ה ר"א שְׁהִקְשׁוּ עַל ר"א דס"ל מִצָּה בּוּזָה"ז דְּרַבְּנָן וְז"ל דְּבִפְרָק פֶּל שְׁעָה מִשְׁמַע דְּלכ"ע הָרִי דְּאוֹרֵיִתָּא מֵר מִשְׁמַע לִי מְעָלָיו מִדְּכִתִּיב ז' יָמִים תֹּאכַל עָלָיו מִצּוֹת דְּעָלָיו מִיִּתּוּרָא לְוִיָּה דְּעָלָיו שֶׁל פֶּסַח חֲזִיב לְאַכְלֵל מִצָּה וְיִמְרָא לִי מְבַעֲרָב וּע"ש בְּמַהֲרָש"א שְׁכַתֵּב עַל דְּבָרֵי הַתּוֹסֵ' הִלְלוּ דְּקָשִׁים לְהוֹלְמָם וְתִלְמִיד טוֹעֵה כְּתָבָם וּבְאֵמַת הַדְּבָרִים מְבִנְאָרִים כְּמִש"כ דְּהַתּוֹסֵ' לֹא ס"ל כְּפִרְש"י דְּפִלּוּגְתָא דְּר"י וּר"ש הָרִי בְּהִיקָשׁ רַק כְּמִש"כ דְּפִלְגִי בְּקֶרָא דְּעָלָיו וּר"י נְפָקָא לִי חוּבָה בּוּזָה"ז מְקֶרָא דְּעָלָיו וְרַק ט"ס אֶחָד נָפַל בְּדַפּוּס בְּמִש"כ לְוִיָּה דְּעָלָיו שֶׁל פֶּסַח הוּא דְּחֲזִיב וְזֶה אֵינּוּ דְּאִדְרַבָּה אִם נֶאֱמַר עָלָיו שֶׁל פֶּסַח הָרִי צ"ל פֶּטוּר בּוּזָה"ז דְּלִיכָא פֶּסַח וְרַק צָרִיף לְהִיּוֹת דְּעָלָיו שֶׁל חֶמֶץ חֲזִיב לְאַכְלֵל מִצָּה פְּלוּמֵר דְּבָכָל זְמַן דְּנוֹהֵג אִיסוּר חֶמֶץ חֲזִיב לְאַכְלֵל מִצָּה וְגַם בּוּזָה"ז וְאֵין לְהַקְשׁוֹת דְּמִנ"ל לְר"י לְדַרוּשׁ כֵּן דְּלִמָּא הָרִי עָלָיו דְּמִצָּה קָאֵי עַל פֶּסַח וְכִמוֹ דְּרִשׁ ר"י הֵעָלָיו דְּחֶמֶץ וְנִפְטָר מִמִּצָּה בְּזְמַן הַזֶּה זֶה אֵינּוּ דְּעַל פֶּטוּר לֹא הָרִי צָרִיף קֶרָא בְּמִצָּה דְּמִמִּילָא הֵינּוּ פּוֹטְרִין בּוּזָה"ז מִדְּכִתִּיב עַל מִצּוֹת וּמְרוּרִים יֹאכְלֵוּהוּ וְכִמוֹ דְּקִי"ל דְּמְרוּר בּוּזָה"ז דְּרַבְּנָן וּע"כ לֹא בָּא הַפְּתוּב רַק לְחֲזִיב בּוּזָה"ז וְעָלָיו דְּחֶמֶץ קֶאֱמַר וְכִמִּש"כ וּא"כ נֶאֱמַר דְּגַם הֶרֶמְב"ן מְפָרֵשׁ לְהַסְנוּגֵי פְּהַתּוֹסֵ' וְשִׁפִּיר ס"ל לְר"ה בְּרִי דְּר"י דְּחֶמֶץ לְמִצָּה כ"ע מוֹדִים דְּלֹא מְקַשְׁיָן כָּלֵל וְהִבִּיא רֵאִי מְהָא דְּהַמְחִיָּהוּ וּגְמָאוּ וְס"ל דְּכ"ע מוֹדִים בְּזֶה דְּגַם ר"ש דִּילִיף חֶמֶץ מִמִּצָּה לֹא הָרִי מִצַּד הַהִיקָשׁ רַק דִּיִּתּוּרָא דְּעָלָיו בָּא לְהוֹרוֹת עַל עָלָיו דְּחֶמֶץ דְּקָאֵי עַל זְמַן אֲכִילַת הַפֶּסַח וְהָרִי דְּרִשָׁא הָא לֹא שְׁיִיף רַק לְעִנְיָן הַזֶּמַן וְכִמִּשְׁמַעוּתָא דְּלִישְׁנָא דְּעָלָיו דְּקָאֵי עַל הַזְּמַן וּמִש"ה הַקְשָׁה לְר"ל שְׁפִיר: וְלִכְאוּרָה הִזְה נִרְאָה עוֹד רֵאִי לְזֶה דָּאִם נְפָרֵשׁ כְּפִרְש"י דְּטַעְמָא דְּר"ש הָרִי מִשּׁוּם הִיקָשָׁא וְהָא דְּפָרִיף וּר"י שְׁפִיר קֶאֱמַר לִי ר"ש קָאֵי עַל הַהִיקָשׁ וּמִשְׁנֵי הֵהוּא לְקוּבְעוֹ חוּבָה בּוּזָה"ז וְאִמָּאֵי לֹא מִשְׁנֵי דְּלִר"י אִיִּצְטְרִיף הַהִיקָשׁ לְמַעַט אֲנָרְז וְדוֹסָן דְּאֵינּוּ יוֹצֵא בּוֹ מִשּׁוּם מִצָּה וְעֵינִי בְּמַהֲרָש"א בְּדָף ל"ה שְׁעֵמַד בְּזֶה וְכַתֵּב דְּבִאֵמַת הָרִי מְצִי לְתַרְזַן כֵּן וְרַק נִשְׁאָר שֵׁם בְּקוּשְׁיָ' עַל הָא דְּפָרִיף וּר"ש לְקוּבְעוֹ חוּבָה מִנ"ל וּמִשְׁנֵי נְפָקָא לִי מְבַעֲרָב תֹּאכְלוּ מִצּוֹת אֶפְתִּי תִיקָשָׁה לְר"ש דְּמִנ"ל לְמַעַט אֲנָרְז וְדוֹסָן וְעוֹד קָשָׁה לִי דְּהָא וְדָאֵי מוֹדָה ר"ש ג"כ דְּגַם מִצָּה לְחֶמֶץ אִיִּתְקוּשׁ בְּהָרִי הִיקָשָׁא דְּהָרִי מְחַמַּת הָרִי הִיקָשָׁא מְחֻיָּבִין לְנָשִׁים בְּאֲכִילַת מִצָּה וּבּוּדָאֵי לֹא יִחְלוּק ר"ש עַל זֶה וְהָרִי בְּפִסְחִים דְּרַף צ"א קֶאֱמַר ר"ש דְּנָשִׁים בְּרֵאשׁוֹן רְשׁוֹת וּפְרִיף אֶהְיִיא קָאֵי כּו' אֶלָּא אִמִּצָּה וּמְרוּר לִית לִי לְר"ש הָא דְּאִמְרָא ר"א נָשִׁים חֲזִיבוֹת בְּאֲכִילַת מִצָּה דְּבֵר תּוֹרָה שְׁנֶאֱמַר לֹא תֹאכַל עָלָיו חֶמֶץ שְׁבַעַת יָמִים תֹּאכַל עָלָיו מִצּוֹת כֹּל שְׁיִשְׁנוּ בְּקוּם אֲכֹל מִצָּה הָרִי דְּגַם ר"ש ס"ל כֵּן וְעוֹד דְּהָרִי בְּדָף ל"ה אֶמְרִינָן יְכוֹל יוֹצֵא אֲדָם י"ח בְּטָבָל שְׁלֵא נִתְקַן כֹּל

צָרְפוּ ת"ל לא תאכל עליו חֶמֶץ כו' מי שאִסורו משום בל תאכל חֶמֶץ יוצא בו יְדֵי מִצָּה יצא זה שאין אִסורו משום בל תאכל חֶמֶץ אֶלָּא משום בל תאכל טָבֵל וּפְרִיָה וְאִסוּרָא דְחֶמֶץ לְהִיכֵן אֲזִיל וּמְשַׁנֵּי הָא מַנִּי ר"ש דס"ל דְּאִין אִסוּר חָל עַל אִסוּר הָרִי לְהִדְנָי דְּגַם ר"ש מוֹדֵה דְּמִצָּה אִיִּתְקוּשׁ לְחֶמֶץ וּא"כ מֵאֵי פְּרִיָה הִכָּא וּר"ש לְקוֹבְעוּ חוֹבָה בּוּזָה"ז מנ"ל גִּימָא ג"כ מֵהָד הִיִּקְשָׁא דְּאִין הִיִּקְשׁ לְמִחְצָה וּבַע"כ הִהִכְרַח לומר דְּסִבְרָא דְּאִין הִיִּקְשׁ לְמִחְצָה לֹא שְׁנִיָּה פָּאן פִּינּוֹן דְּכְתִיב עַל מִצּוֹת וּמְרוּרִים יֹאכְלֵהוּ דְּמֵהָד קְרָא מִשְׁמַע דְּבִזְמַן דְּלִיכָא פְּסוּחַ מִמְצָה וּמְרוּר בְּאַמַּת פְּטְרִינּוּ בּוּזָה"ז וְלֹא מְצִינּוּ לְמִילָף מֵהָד הִיִּקְשׁ לְחִיּוּבָא וְלֵאפּוֹקִי מִמִּשְׁמַעוּתָא דְּהָד קְרָא דְּכִינּוּדְהָד הִיִּקְשָׁא אִינוּ מְנוּתָר וְאִיִּצְטְרִיָּה לְכָל הֵנִי דְּרִשׁוֹת אֲחִרְיָנָא שְׁפַתְבְּנוּ וּרְאִיָּה לְזָה דְּהָא בְּדָף ק"כ ס"ל לר' אֶחָא בְּר"י דְּמִצָּה בּוּזָה"ז דְּרַבְּנּוּ וְהָרִי וְדֵאִי דס"ל הִהִקְשׁ דְּמִצָּה לְחֶמֶץ לְמַעַט אֲנָרְזוּ וְדוּחֵן וְלַחֲיִיב נְשִׁים אֶלָּא וְדֵאִי הִטְעַם דְּכִינּוּ דְּהִיִּקְשׁ אִינוּ מְנוּתָר אִין לָנוּ לְדְרוּשׁ מִינְיָן לְחִיּוּבוּ בּוּזָה"ז וְלֵאפּוֹקִי מִמִּשְׁמַעוּתָא דְּקָרָא דְּעַל מִצּוֹת וּמְרוּרִים וּמִשְׁ"ה פְּרִיָּה שְׁפִיר וּר"ש לְקוֹבְעוּ חוֹבָה בּוּזָה"ז מנ"ל וּא"כ הָא וְדֵאִי קִשָּׁה דְּגַם לר"י מנ"ל לְקוֹבְעוּ חוֹבָה בּוּזָה"ז דְּהָא גַם לְדִידְנָי אִיִּצְטְרִיָּה הִיִּקְשׁ לְמַעַט אֲנָרְזוּ וְדוּחֵן וְלַחֲיִיב נְשִׁים אֶלָּא וְדֵאִי מְנוּתָר אִינוּ מְנוּתָר אִין לָנוּ לְדְרוּשׁ מִינְיָן לְחִיּוּבוּ בּוּזָה"ז וְלֵאפּוֹקִי דְּר"ש דְּרִשׁ לִי דְּבָא לְאַגְלוּנֵי דְּגַם עָלִיו דְּחֶמֶץ הֵנִי עַל זְמַן אֲכִילַת הַפְּסוּחַ וּר"י ס"ל דְּעָלִיו דְּחֶמֶץ קְאָמֵר לְלַמְדוֹ מִחֶמֶץ דְּחִיּוּבָא גַם בּוּזָה"ז: וְהִנְרָאָה לִיִּשְׁבֵּי שְׂיִטַת רַש"י דְּלֵר' יְהוּדָה גִּיחָא לִי שְׁפִיר דִּי"ל דס"ל דְּלְמַעַט אֲנָרְזוּ וְדוּחֵן לֹא הֵנִי צְרִיָּה הִיִּקְשׁ דְּבִלֵּא"ה יְדַעִינּוּ דְּאִין יוֹצֵאִין בּוּ דְּהָא אִינְהָ מְשׁוּמְרַת וּכְמִשׁ"כ הַמ"מ בְּשֵׁם יֵשׁ מִי שְׁאוּמֵר וּכְמוֹ דְּמִמְעֻטִין לְחֶמֶי תוֹדָה דְּאִינוּ מְשׁוּמְרַת לְשֵׁם מִצָּה כ"ש אֲנָרְזוּ וְדוּחֵן דְּאִין בְּהֵם חֶמֶץ פְּלֵל וְכֵן לְחִיּוּבָא נְשִׁים בְּמִצָּה לֹא אִיִּצְטְרִיָּה לר"י לְשִׁיטתוֹ דס"ל בְּדָף צ"א דְּחִיּוּבִים בְּפִסְחַ מְקָרָא דְּמִכְסַת נְפִשׁוֹת א"כ הָא פְּשִׁיטָא דְּחִיּוּבִין בְּמִצָּה דְּהָא פְּתִיב עַל מִצּוֹת וּמְרוּרִים יֹאכְלֵהוּ וּא"כ לֹא אִיִּצְטְרִיָּה הִיִּקְשׁ רַק לְקוֹבְעוּ חוֹבָה גַם בְּזְמַן דְּלִיכָא פְּסוּחַ וְשׁוּב יִלְפִינּוּ מִנִּי דְּגַם נְשִׁים חִיּוּבִים גַם בּוּזָה"ז מֵהָד הִיִּקְשָׁא גּוּפָה אֶבֶל לר"ש דְּלְדִידְנָי אִיִּצְטְרִיָּה הִיִּקְשׁ עַל זְמַן אִסוּר חֶמֶץ דְּמִתְחִיל בְּלִילָה פְּרִיָּה שְׁפִיר דְּמִנ"ל לְקוֹבְעוּ חוֹבָה: אֲמַנְם מַה דְּצ"ע דְּבְרֵי הַרְמְב"ן דְּהָרִי בְּדָף ה' אֲמַרִינוּ לְהִדְנָי דְּאִיִּתְקוּשׁ אֲכִילַת חֶמֶץ לְאֲכִילַת מִצָּה דְּכְתִיב פֶּל מִחֶמֶץ לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל מוֹשְׁבֵתֵיכֶם תֹּאכְלוּ מִצּוֹת וּכְשֶׁמֶפְרֶשׁ הַגִּמְר' טַעְמָא דְּר"ל בְּעִיסָה שְׁנִילוּשָׁה בִּינּוּ מֵהִיִּקְשָׁא דְּלֹא תֹאכְל עָלִיו חֶמֶץ וְדֵאִי נִרְאָה דְּה"ה דְּהֵנִי מְצִי הַגִּמְר' לְהִבִּיא הָד הִיִּקְשָׁא דְּדָף ה' וּא"כ מֵאֵי הִקְשָׁה ר"ה בְּרִי דְּר"י מֵהִמְחֵהוּ וּגְמַעוּ דְּהָרִי אִפִּי אִם נֹאמֵר דְּהָד בְּרִיִּיתָא ס"ל דְּחֶמֶץ לֹא אִיִּתְקוּשׁ לְמִצָּה מ"מ הָא ר' יוֹסִי קְאָמֵר בְּהִדְנָי בְּדָף ה' דְּאֲכִילַת חֶמֶץ אִיִּתְקוּשׁ לְמִצָּה וְנֹאמֵר דְּר"ל ס"ל פְּנוּתֵי אֶלָּא מְנוּכְרַח דְּר"ה ס"ל דְּגַם ר"י לֹא יִחְלֹק ע"ז דְּעַל אֲנָפּוֹן עֲשִׂינְתוּן לֹא שְׁנִיָּה לְאִקוּשִׁינְהוּ פְּלֵל דְּבַע"כ מְשׁוּנֵים הֵן בְּעֲשִׂינְתוּן דְּזָה הֵנִי חֶמֶץ וְזָה מִצָּה וְצ"ע: סִימָן כּוֹ יְבָאָר סוּגְיָא אַחַת בְּפִסְחִים דָּף ל"ח וּבְדִין מַע"ש אִם חָל בּוּ קִנְיָן לְמ"ד דְּהֵנִי מְמוֹן גְּבוּהָ: וְאֲמַרְתִּי לְכַתּוּב פָּאן עוֹד פְּרַפְרַת אַחַת הַשְׁנִיָּה לְסוּגְיָן זֹו דְּמִצָּה שְׁל מַע"ש וְשְׁנִיָּה קִצַּת ג"כ לְדְבָרֵינוּ הַנְּאָמְרִים לְמַעְלָה דְּהִנֵּה בְּפִסְחֵי ד' ל"ו פְּלִיגֵי רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי וּר"ע אִם יוֹצֵאִין בְּמִצָּה שְׁל מַע"ש דְּרִיָּה ג"ס"ל אִין יוֹצֵאִין בּוּ וּר"ע ס"ל דִּיִּצְעֵאִין בּוּ דִּישׁ לָהּ הִיִּתֵר בְּכָל מוֹשְׁבוֹת דְּהָא אִם נְטָמָא פְּרִיק לִי נֹאפִי בִירוּשָׁלַיִם וּמוֹצֵיאָה לְחוּץ וְאוֹכְלָהּ נֹאח"כ הַפְּסִיק הַגִּמְר' וְנִקְטָה דִין סְרִיקִין וְנֹאח"כ בְּדָף נ"ח קְאָמֵר רַב אִסִּי דְּמִצָּה שְׁל מַע"ש

לר"מ דס"ל דמע"ש הוי ממון גבוה אין יוצאין בו דגמר לחם לחם מחלה דכתיב בו עריסותיכם ולדברי רבנן יוצאין בו פנין דהוי ממון הדיוט ואחר מימרא דרב אסי איתא בעי ר"ל מהו שיוצא אדם בחלה של מע"ש בירושלים אליבא דר"ע דאמר במע"ש נפיק הואיל ואילו נטמא יש לה היתר בכל מושבות אבל בחלה של מע"ש דאין לה היתר דהרי אם נטמא הוי בשרפה לא נפיק או דלמא אמרינן הואיל ואילו לא קרא לה שם ונטמא יש לה היתר השתא נמי נפיק בה ובאמת דהאבעי' זו של ר"ל אין לה שום שייכות להך פלוגתא של ר"מ ורבנן דנקטה רב אסי ולמה נקטה הגמרא פאן ולעיל פתר פלוגתא דריה"ג ור"ע ה"ל למנקט הך אבעי' דר"ל והוא דקדוק חזק והנראה לתרץ זה ולהבין קצת מדברי חכמים וחיזותם והפל על מקומם יבאו: דלכאורה יש לדקדק על ר"ל דקאמר או דלמא אמרינן הואיל ואילו לא קרא לה שם ונטמא דלמה תפס לי ר"ל הך הואיל דכבר עבר והלך לו דהא עתה קרא לה שם עדפא ה"ל לומר הואיל ואי בעי מתשיל על החלה דזה הא הוי גם עתה בידו לשאול על מה שקרא לה שם ועיני' בתוס' פסחים דף מ"ו סוף ד"ה הואיל אי בעי יעו"ש ולא ראיתי לעיני' פעת בקוש' זו וכמה שיש לדבר בה רק אומר דהא נדאי בפשיטות נוכל לומר דגם ר"ל דנסתפק לו בזה ס"ל דהיכא דגם עתה הוי אפשר להיות לי היתר שיהי' נאכל בכל מושבות ע"י שאלה בנדאי נפק בו ולא נסתפק ר"ל רק היכא דאי אפשר בשאלה וכגון שקבר הגיע החלה ליד פהו דאי אפשר שוב לשאול עלי' וכמו דאיתא בגדרים דף נ"ט דלתרומה ביז פהו לא מהני לי שאלה והא איבעיא דר"ל הא ע"כ בלא"ה קאי רק על פהו דזר הא אסור לאוכלה ועל זה הוא דנסתפק ר"ל פנין דעתה אין לה תקנה שיהי' מותר בכל מושבות אי אמרינן הואיל ואילו לא קרא לה שם או לא אמרינן הך הואיל פנין דכבר עבר וקרא שם אבל היכא דגם עתה הי' לו היתר ע"י שאלה וכגון בכהן שהפריש חלה מעיסה של מע"ש שלו הא בפשיטות נוכל לומר דכה"ג הוי פשוט לי לר"ל דאמרינן הואיל ואי בעי מתשיל ויוצא בו פנין דלא מצינו דנסתפק ר"ל רק בהך הואיל שקבר עבר וקרא שם ועתה אין לו תקנה ועיני' בגדרים דף נ"ט בפ"י הרא"ש שהביא דעת הר"א ממיז דגם בתרומה ביז פהו מהני לי שאלה והא דאמרינן שם דתרומה ביז פהו לא הוי דבר שיש לו מתירין הוא משום דשוב לא שכיח שישאול עליו ולדבריו הא אי אפשר לומר פן וע"כ גם בכה"ג דיש לו גם עתה תקנה נסתפק ר"ל אבל לשיטת הר"ן בגדרים שם וכן תפסו רוב המחברים דביז פהו שוב לא מהני לי שאלה פלל שפיר מצינו לומר כמש"כ דכל ספיקו של ר"ל הוי רק משום דעתה אין לו תקנה אבל אם הי' לו תקנה הוי פשיטא לי דיוצאין בו: והנה בגדרים דף ס"ה תנן קונם פהנים ולוים נהנים לי יטלו בעל פרחו ומפרשינן שם הטעם דאע"ג דטובת הנאה הוי ממון מ"מ פנין דתרומה לא חזי' רק לפהנים וקאתי למיסר עלליהו שויגהו כעפרא בעלמא וכתב שם הר"ן בשם הרשב"א דמהא שמעינן דהאוסר הנאת פירותיו על עצמו נעשו הפקר ויכולין אחרים ליטלן בעל פרחו ומיהו אם אח"כ איתשיל על גדרו חייבים להחזיר לו וא"ת היאך יטלו הפהנים בעל פרחו גיחוש דלמא איתשיל ומתהני פהנים מדידן' לאו קוש' הוא כו' פל אימת דלא איתשיל לא חיישינן לי' והר"ן חלק שם על סוף דברי הרשב"א וכתב דאם אוסר פירותיו על עצמו וזכו בהם אחרים שוב לא מהני לי שאלה שייצטרכו להחזירם לו דגם אם שאל על גדרו אינם צריכין להחזיר לו דכינן דמקודם נעשו הפקר אין שאלה מהני להפקר ולכאורה הוי קשה לי על

מש"כ ה"ר"ן ב"שם הרשב"א וא"ת והיאך יטלו הפהנים בעל פרחו וניחוש דלמא מתשיל ומתהני הפהנים מדידן' ונהרי פיון שזכו בהם הפהנים הא הוי תרומה ביז פהו דשוב לא מהני לי' שאלה פלל שוב מצאתי קושן' זו בספר משפנות יעקב ובאמת דזה ניחא דאין פוננתו בקושניו שמא ישאל על התרומה רק הכוונה דלמא ישאל על נדרו שאסר הנאתו על הפהנים ונהדר יש לו טובת הנאה בהתרומה דהוי ממונו ונמצאו הפהנים גזלו ממנו הטובת הנאה ונהגם דלשון ה"ר"ן שכתב דלמא מתשיל ומתהני פהנים מדידן' דחוק קצת לפי"ז דמשמע דקושניו הוי על איסור ההנאה דישאל על התרומה והוי חולין ונהדר יהי' קנים ונמצאו נהנים ממנו באיסור עם כל זה יענין בחידושי הרשב"א על נדרים שם שכתב דלמא ישאל על נדרו ויהי' גזל ביז פהו: [ד] רק הא קשה לי על הרשב"א דהא חזינו דתרומה קודם שהגיע ליד פהו מהני ליה שאלה הרי דאיסורו של תרומה נפקע שפיר ע"י שאלה ובהגיע ליד פהו לא מהני לי' שאלה והא ודאי דאיסורו של תרומה לא נתחזק פלל במה שהגיע ליד הפהו דיהי' מעכב השאלה ובע"כ הטעם דלא מהני שאלה משום דכיון שכתב זכו בהם הפהנים ואם ישאל על התרומה ויחזור להיות טבל יצטרף להפקיע זכותו של הפהו ומש"ה לא מהני לי' שאלה דזכר' אינו נפקעת ע"י שאלה וזהו ממש בסברתו של ה"ר"ן דהא ודאי דסברא זו שנייה ג"כ באוסר פירותיו על עצמו ונעשו הפקר וכבר זכו בהם אחרים דגם אם ישאל על נדרו לא יצטרכו להחזיר לו דלהפקיע זכיותם לא מהני השאלה פיון דנהו עיקר הטעם הא דבתרומה לא מהני שאלה בבא ליד פהו ואמאי ס"ל להרשב"א דבגשאל על נדרו חייבים הזוכים להחזיר לו: [ה] והנראה לומר בדעת הרשב"א דס"ל דשאני תרומה דהבעלים נתנו בעצמם לפהו והם הקנו לו אותה ומש"ה אינו יכול לשאול עלי' דאין אחר קנין פלום משא"כ באוסר הנאת פירותיו דהאחרים זוכים בהם מעצמם ולא שהבעלים הקנו אותם להזוכים ס"ל להרשב"א פיון דעיקר מה שנעשו הפקר הוי רק ע"י נדרו וממילא פשישא על נדרו בטל הפקר והזכר' ביחוד ויכולת ביזו לבטל זכיותם פיון דהוא לא הקנה להם ובמה שקדמו וזכו מעצמם לא נפקע כוחו בשביל זה דלא יהי' יכול לשאול נדרו ועיי' בש"ף חו"מ בסי' רנ"ה שכתב דבהקדש אחר שהגיע ליד הגזבר לא מהני לי' שאלה וראייתו הוא דהא אפי' תרומה לא מהני לה שאלה בהגיע ליד פהו כ"ש הקדש והקשה על זה דהא אמירה לגבוה כמסירה להדיוט דמי ואפ"ה הא חזינו דמהני שאלה להקדש וה"ה בבא ליד הגזבר ותי' דאע"ג דבהקדש הוי האמירה פקנין גמור מ"מ פיון דלא קנה רק מצד האמירה אתי דבור דשאלה ומבטל הדיבור דגלי לן קרא דיש שאלה בנדרים אבל פשטרו לגזבר דל אמירה לא יהי' פח הדיוט חמור מהקדש דהא בהדיוט פשהקנוהו במשיכה תו לא מהני לי' שאלה.

וכן ס"ל להרשב"א דבנטלו אחרים שזכו מעצמם ע"י נדרו מהני לי' שאלה משא"כ בנותן התרומה לכהן לא מהני שאלה ולפי"ז הא נוכל לפרש פוננת הרשב"א בקושניו כפי שהבין המשפנות יעקב וכדמשמע מלשון ה"ר"ן דניחוש דלמא ישאל על התרומה ונמצאו הפהנים נהנים ממנו דכיון דהוא לא הקנם לו רק נטלו מעצמם יכול לשאול על התרומה משא"כ בכל תרומה שנותן לכהן דאפי' למ"ד דס"ל טובת הנאה אינו ממון מ"מ הא יש להבעלים זכות בהם להקנותן לכל מי שיירצה וכמו שכתב הש"ף בחו"מ סי' רע"ו ס"ק ד' ובב"מ דף י' קרינו לנתינת מעשר דעת אחרת מקנה אותן הרי חזינו דלכ"ע יש לו פח

להקנותן וא"כ הא הוי קננו מיד הבועלים להפקה ומש"ה לא מהני לי שאלה: [ו] ולפי דברינו אלה הנראה לומר דבר חדש דאע"ג דאמרין בנדרים דתרומה ביד פהו לא מהני לי שאלה מ"מ בחלה מעיסה של מעשר שני מהני לי שאלה אפי' אחר שנתנו לכהן להך מ"ד דס"ל דמע"ש הוי ממון גבוה דהרי בקידושין דף נ"ד מביא הגמ'ר' הא דתנו הפודה מע"ש מוסיף חנומש בין משלו ובין שניתן לו במתנה וקאמר'י מני אלימא ר"מ מי מצי יתיב לי במתנה האמר מע"ש ממון גבוה אלא לאו ר' יהודה היא דאמר ממון הדיוט ומשני לעולם כר"מ הקא במאי עסקינו פגון דיהיב לי בטבלייהו הרי חזינו להדיא דלר"מ גם בחולין של מע"ש אין להבועלים פח להקנותן כלל וכשנותן לאחר לא חל הקננו ולדידך' הא פשיטא די"ל דהחלה של מע"ש גם פשהגיע ליד פהו מהני לי שאלה דהא כשזכו בה הפהנים לא זכו בה מפח הקנאתו של הבועלים דהא לא עדיפא מהחולין של מע"ש דאין להבועלים בהם פח להקנותן והזפי' של הפהנים בהחלה אינו מפח הבועלים רק מחמת עצמן ולהרשב"א דס"ל דבאוסר פירותיו מהני שאלה גם אחר שזכו בהם אחרים ה"ה דכאן מהני שאלה אע"ג שזכו בה הפהנים ומ"מ שפיר נסתפק ר"ל אם יוצאין בחלה של מע"ש בירושלים אליבא דר"ע ואפי' לפי מה שפיתבנו למעלה דהיא דאפשר לו להיות גם עתה היתר בכל מושבות ע"י שאלה הוי פשיטא ליה לר"ל דיוצאין בו מ"מ שפיר נסתפק ר"ל אליבא דר"ע דס"ל פרב אסי דלר"ע הוי מעשר שני ממון הדיוט ולדידיה לא מהני שאלה להחלה אחר שהגיע ליד פהו מש"ה נסתפק פינו דעתה אין לו תקנה אי אמרינו הך הואיל ואילו לא קרא לה שם או לא ומינושב בזה הא דהביא הגמרא להך איבעי' דר"ל פאן בטר מימרא דרב אסי ולא למעלה אחר פלוגמא דר"ע וריה"ג דבלא דברי רב אסי היינו יכולין לומר דנדאי יוצאין בו פינו דמהני ליה גם עתה שאלה ורק פינו דאמר רב אסי דלמ"ד דסבר דהוי ממון גבוה בלא"ה אין יוצאין במעשר שני וא"כ מוכרח דר"ע דאמר דיוצאין במעשר שני ס"ל דהוי ממון הדיוט ושוב לא מהני ליה שאלה ומבעיא ליה לר"ל אי אמרינו הואיל ולא קרא לה שם או לא: ז ובזה נוכל לומר דר"ל אזל בזה לשיתתו פינו דס"ל פרב אסי וכבר פתבנו לעיל בסי' כ"ה אות ו' דלרב אסי ע"כ אי אפשר לומר לר"ע דהא דדבר שבחובה אינו בא ממעשר נפקא ליה מחטאת דכתיב בו אשר לו וכתבנו שם דלדידיה נפקא ליה משלמי חגיגה דכתיב בו מסת וס"ל טופלין בהמה לבהמה ועיין בחגיגה דף ח' בתוס' ד"ה חוזר שהביאו דברי הירושלמי דר"ל ס"ל טופלין בהמה לבהמה ואזיל לשיתתו פינו דס"ל פרב אסי מוכרח לסבור טופלין בהמה לבהמה וכמו שנתבאר לעיל: ח אמנם בעיקר הסברא שחידשנו דבחלה של מעשר שני יתנה מהני ליה שאלה אפי' אחר שהגיע ליד פהו למ"ד דהוי ממון גבוה יש לדבר עדיין דהנה בהא דאמרין בקידושין מני אי ר"מ מי מצי יתיב ליה במתנה האמר מעשר שני ממון גבוה ומשמע לכאורה דלדידיה אין להבועלים פח להקנותו כלל ואחר העיון יש לדבר בזה דבב"מ דף מ' איתא איתמר רב ולוי חד אמר מטבע נעשה חליפין וחד אמר אין מטבע נעשה חליפין וקאמר שם רב פפא אפי' למ"ד אין מטבע נעשה חליפין נקנה בחליפין מידי דהוי אפירי לרב נחמן דאינו נעשה חליפין ונקנה בחליפין ופריה עלה מהא דתנו הנה עומד בגורן ואין בידו מעות אומר לתבירו הרי הפירות הללו נתונים לה במתנה וחוזר ואומר הרי הן מחולקין על מעות שיש לי בתוך ביתי טעמא דאין בידו מעות הא יש בידו מעות מקני ליה במשיכה ופריק ליה דהכי עדיף

דְּהוּי לִיה נְכָרִי וְאִי אֲמַרְתָּ מִטְּבַע נִקְנָה בְּחִלְיָפִין לִקְנֵי לִיה מְעוֹת אַגַּב סוּדָר וּמִשְׁנֵי דַל"ל סוּדָר כּו' וּפְרִיָה אִיכְפָּל תִּנְא לְאֲשִׁמוּעֵינָן בְּגִבְרָא עֲרִטִילַאי כּו' וְהִקְשָׁה שְׁם הַשִּׁיטָה מְקוּבָצָת דְּמַאי מְשִׁנֵי דַל"ל סוּדָר דְּאֲפִתִי לְמ"ד פִּירֵי עֲבָדֵי חִלְיָפִין יִקְחָ פְּרִי אֲחַד וַיִּתְּנָהּ לְאַחַר בְּמִתְנָה וְהָדָר יִחְזוֹר הַשְּׁנֵי וַיִּתֵּן לוֹ הַפְּרִי וַיִּקְנָהּ לוֹ הַמְּעוֹת בְּחִלְיָפִין וְתִי' בְּשֵׁם הָרָא"ש דְּהָדָּ מְשִׁנָּה אֲתִיָּא כּר"מ דַּס"ל מַע"ש הָוֵי מְמוֹן גְּבוּהָ וּמַש"ה אֵינּוּ נַעֲשֶׂה חִלְיָפִין וּבְנֻדַאי דַּצ"ע מְאֹד דְּבָרָיו דְּהָרֵי קִתְּנֵי בְּמִשְׁנָה דְּאוּמָר הָרֵי הַפְּרִיּוֹת הִלְלוּ נְתוּנִים לָהּ בְּמִתְנָה וְלְמ"ד דְּהוּי מְמוֹן גְּבוּהָ הָא לֹא מְצִי יְהִיב לִיה בְּמִתְנָה כָּלֵל וּכְמוֹ דְּמִבְּנֹאָר בְּקִידוּשִׁין וּבַעַל פְּרָחָה אֲתִיָּא הָדָּ מְשִׁנָּה כּר' יְהוּדָה דַּס"ל דְּהוּי מְמוֹן הַדְּיוּט וְאִם נוֹקִיָּם לְהַמְשִׁנָּה כּר"מ ע"כ צ"ל דְּאֵינְרֵי בְּטָבֵל טְבוּל לְמַעֲשֹׂר שְׁנֵי דְּמְצִי יְהִיב לִיה בְּמִתְנָה וְאֲפִי' לִר"מ וּכְמוֹ דְּמִבְּנֹאָר בְּקִידוּשִׁין שְׁם וְהַשִּׁיטָה מְקוּבָצָת בְּעֲצָמוֹ בַּב"מ שְׁם הִבְיָא בְּשֵׁם תוּס' מִשְׁאַנְץ דְּהָא דִּתְנָן דְּאוּמָר הָרֵי הֵם נְתוּנִים לָהּ בְּמִתְנָה אֵינְרֵי בְּטִיבְלִיָּהּ וְא"כ הָא אִיפָּא שְׁם גַּם פְּרִיּוֹת חֲזָלִין וְא"כ הָדָר קָשָׁה דְּלְמ"ד פִּירֵי עֲבָדֵי חִלְיָפִין יִקְנָהּ לוֹ הַמְּעוֹת ע"י הַפְּרִי שֶׁל הַחֲזָלִין וְצ"ל דְּבִאֲמַת הָא דְּמִשְׁנֵי דַל"ל סוּדָר הָוֵי רַק כְּרַב נִחְמָן דְּפִירֵי לֹא עֲבָדֵי חִלְיָפִין וְלִרְב שִׁשִּׁת דַּס"ל פִּירֵי עֲבָדֵי חִלְיָפִין בְּאֲמַת מְנוֹכְרָח דְּאִין מִטְּבַע נִקְנָה בְּחִלְיָפִין וְלִהָרָא"ש דְּרוּצָה לִישֵׁב תִּי' הִגְמָרָא גַּם לִרְב שִׁשִּׁת ע"כ צ"ל דְּאֵינְרֵי פְּשָׁאִין בְּגוֹרָן רַק מַע"ש מְתַנְקוֹן מְפָכֵר וְא"כ הָא מְנוֹכְרָח דַּס"ל דְּהוּי מְמוֹן הַדְּיוּט מְדִיכוֹל לִיתְנּוּ בְּמִתְנָה וְצַע"ג וְהִנְרָאָה בְּדַעַת הָרָא"ש דַּס"ל דְּרַק עַל הָא דִּתְנָן הַפּוּדָה מַע"ש שְׁלוֹ מוּסִיף חוֹמְשָׁ בֵּין מִשְׁלוֹ וּבֵין שְׁנֵיתָן לוֹ בְּמִתְנָה רַק עַל זֶה פְּרִיָה הִגְמ' בְּקִידוּשִׁין אִי ר"מ מִי מְצִי יְהִיב לִיה בְּמִתְנָה פִּירוּשׁ דְּפְרִיָה עַל הָא דְּחִיָּבָה הַמְשִׁנָּה לְהַמְקַבֵּל הַמִּתְנָה לְהוֹסִיף חוֹמְשָׁ דְּחֻשׁוֹב שְׁלוֹ מִמֶּשׁ וְזֶה הוּא דְּאֵינּוּ אֲלִיָּבָא דַּר"מ דְּכִינּוֹן דַּס"ל דְּהוּי מְמוֹן גְּבוּהָ לֹא מְצִי יְהִיב לִיה בְּמִתְנָה שְׁיִקְנָה אוֹתָם הַמְקַבֵּל עַד שְׁיִהְיֶה שְׁלוֹ וַיִּצְטַרְחָה לְהוֹסִיף חוֹמְשָׁ בֵּין דְּאֵינּוּ קוֹנָה אוֹתָם אֲבָל מ"מ לַעֲנִין זֶה מְהֵנִי שְׁפִיר הַמִּתְנָה אֲפִי' לִר"מ לַעֲנִין דִּיצָאוּ מְרֻשׁוֹתוֹ שֶׁל הַנּוֹתָן וְאִם הַבְּעָלִים הָרְאִישׁוֹנִים חוֹזְרִין אַח"כ וּפּוּדִין אוֹתָם שׁוֹב א"צ לְהוֹסִיף חוֹמְשָׁ וְשְׁפִיר י"ל דְּהָדָּ מְשִׁנָּה דְּהִיָּה עוֹמֵד בְּגוֹרָן אֲתִיָּא כַּמ"ד דְּהוּי מְמוֹן גְּבוּהָ וּמ"מ כְּשִׁנּוֹתָנָן לְאַחַר שׁוֹב א"צ לְהוֹסִיף חוֹמְשָׁ דְּלַעֲנִין זֶה מְהֵנִי מִתְנָתוֹ דְּנַעֲשׂוֹ אֵינּוּ שְׁלוֹ וַיִּצָּאוּ מְרֻשׁוֹתוֹ אַע"ג דְּלֹא נִכְנָסוּ לְרֻשׁוֹת הַמְקַבֵּל וְהִסְבְּרָא בְּזֶה הוּא דְּהָרֵי גַּם לִר"מ דַּס"ל דְּהוּי מְמוֹן גְּבוּהָ מ"מ הָרֵי הַתּוֹרָה זְכָתָה הַזְּכוּת שְׁבִהַמְעַשֵּׂר לְהַבְּעָלִים לְאֹכְלוֹ וְאִם יָבֹא אַחַר וַיִּטְלַם מִמֶּנּוּ בַּעַל פְּרָחוֹ הָא וְדַאי דִּיכוּלִּים הַבְּעָלִים לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ בְּדִיָּינִים דְּרַק מִתְשַׁלּוּמֵי כְּפָל וְחוֹמְשָׁ פְּטוּר הַרְמַב"ם בְּפָרֵק ג' הַלְכָה כ"ד אֲבָל הַקְּרוֹן הָא פְּשִׁיטָא דְּמוּצִיא בְּדִיָּינִים אֲבָל כְּשֶׁהַבְּעָלִים נִתְּנוּ לְאַחַר בְּמִתְנָה נְהִי דְּלֹא נִקְרָאוּ שֶׁל הַשְּׁנֵי מ"מ לְזֶה מְהֵנִי נִתְּנָתוֹ דְּאִם הַנּוֹתָן חוֹזֵר בּוֹ וְרוּצָה לְטַלַּם מִמֶּנּוּ בַּע"כ שֶׁל הַמְקַבֵּל אֵינּוּ יְכוּל לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ בַּע"כ דְּזְכוּתוֹ שְׁהִיָּה לוֹ בְּהֵם כְּבָר נִפְקַע מִהֶם ע"י מִתְנָתוֹ וּמַש"ה שְׁנֵיהֶם אֵינָם צְרִיכִין לְהוֹסִיף חוֹמְשָׁ אֲלִיָּבָא דַּר"מ וְאֲדָרְבָּה בְּזֶה אֲתִיָּא הָדָּ סוּגְיָא דְּב"מ שְׁפִיר טְפִי דְּקָאֵמֵר טַעְמָא דְּאִין בְּיָדוֹ מְעוֹת הָא יֵשׁ בְּיָדוֹ מְעוֹת לִקְנֵי לִיה בְּמִשְׁיכָה דְּהִכִּי עֲדִיף טְפִי דַּה"ל נְכָרִי וְלִכְאוּרָה מַאי נ"מ אִיפָּא בְּזֶה בֵּין אִם נוֹתָן בְּמִתְנָה לְאַחַר הַמְּעוֹת וְהָאֲחַר פּוּדָה אוֹתָן וּבֵין אִם נוֹתָן הַפְּרִיּוֹת בְּמִתְנָה לְאַחַר וַע"ש בְּרַש"י שְׁכַתָּב דַּמַּש"ה עֲדִיף כְּשִׁנּוֹתָן לוֹ הַמְּעוֹת דְּאֵינּוּ נִרְאָה הַעֲרָמָה כָּל כּוֹ אֲבָל לְשִׁיטָתוֹ שֶׁל הָרָא"ש נִיחָא יוֹתֵר דְּכְשִׁנּוֹתָן לְאַחַר הַמְּעוֹת הָרֵי הַמְּעוֹת נַעֲשִׂין שֶׁל הַשְּׁנֵי לְגַמְרֵי וְהַפְּרִיּוֹת הֵם שֶׁל הָרְאִישׁוֹן וְה"ל נְכָרִי לְגַמְרֵי אֲבָל הַשְּׁמָא שְׁנָתָן לוֹ הַפְּרִיּוֹת נְהִי דִּיצָאוּ מְרֻשׁוֹתוֹ שֶׁל הָרְאִישׁוֹן מ"מ הַמְקַבֵּל עֲדִינּוֹ לֹא קָנָה

אוֹתָן שְׁיִהְיֶה שְׁלוֹ לְגַמְרֵי וּמִשׁ"ה עֲדִיף לְהַקְנוֹת לוֹ הַמַּעוֹת וּאִ"כ פִּינּוֹן דְּדַעַת הָרָא"ש דְּגַם לר"מ מְהֵי נְתִינָתוֹ שְׁלֵא יוּכְלוּ הַבְּעָלִים לְתַבְנֹעַ אוֹתָם מִהַמְקַבֵּל וְאִין הַמְקַבֵּל צָרִיף לְהַחְזִירָם לוֹ הָא יֵשׁ מְקוֹם לוֹמַר דְּגַם לר"מ דס"ל דְּהֵי מְמוֹן גְּבוּהַ מ"מ לֹא מְהֵי שְׁאֵלָה בְּחֵלָה שְׁלֵא מְעַשֵּׂר שְׁנֵי אַחַר שְׁנָתָנוּ לְפָהּ פִּינּוֹן דְּהַנְתִּינָה הוֹעִילָה שְׁלֵא יוּכַל לְתַבְנֹעַ מְמוֹנוֹ וּכְבָר יֵצְאוּ מְרֻשּׁוֹתָיו וְעַל הַיִּצְיָאָה מְרֻשּׁוֹתָיו הָא לֹא מְהֵי שְׁאֵלָה: אָבָל אִם נֹאמַר דְּלֹא פְהָרָא"ש וְרַק דִּלְר"מ לֹא חָל הַמַּתְנָה כָּלָל וּכְמוֹ דְּחֻזִּינָן לְהַתּוֹס' שְׁאַנְץ שְׁהַבְּאֵנוּ לְעִיל שְׁפִתְבוּ דְּהָא דְּתַנִּי דְּנוֹתָן בְּמַתְנָה אִיגְרֵי בְּטַבְלִיגְהוּ דס"ל דְּבַמַּע"ש גְּמוֹר לֹא מְהֵי נְתִינָתוֹ כָּלָל וְכֵן מְשַׁמַּע ג"כ מִפְרַש"י מְדַדְחַק שָׁם בְּב"מ בְּהָא דְּאָמַר בְּגַמ' דְּטַפִּי עֲדִיף לְהַקְנוֹת הַמַּעוֹת דְּהוּא מְשׁוּם דְּאֵינוּ נִרְאָה הַעֲרָמָה כָּל כָּף וְלֹא פִי' כְּמַש"כ וְכֵן מְוַכְרַח מְדַבְּרֵי הָרַמְבַּ"ם בְּפִי' הַמְשָׁנָה בִּפ"ד מִס' מַע"ש עַל הַף מְשָׁנָה דְּהֵי עוֹמֵד בְּגוֹרָן שְׁכַתְבֵּי דְּהָף מְשָׁנָה אִיגְרֵי בְּפִירוֹת הַטְּבוּלִין לְמַע"ש וְאִי מִיגְרֵי בְּמַע"ש גְּמוֹר אֲתִיָּא כְּמ"ד דְּהֵי מְמוֹן הַדְּיוֹט וְכֵן נִרְאָה מְדַבְּרֵי בְּרַמְבַּ"ם פֶּרֶק ג' מַה' מַע"ש הַל' י"ז וְז"ל מַע"ש מְמוֹן גְּבוּהַ כו' לְפִיכָף אֵינוּ נִקְנָה בְּמַתְנָה אֲלֵא א"כ נִתְּנוּ לוֹ הַטְּבָל וְחֻזִּינָן דְּסַבְרֵי דְּלֹא מְהֵי נְתִינָתוֹ כָּלָל וְלִדְיָדָהּוּ שְׁפִיר י"ל כְּמַש"כ דְּמְהֵי שְׁאֵלָה בְּחֵלָה שְׁלֵא מַע"ש גַּם אַחַר שְׁנָתָנוּ לְכַהֵן וּכְמוֹ שְׁנַתְבָּאָר: [י] וְלְכַאוּרָה קָשָׁה לִי לְשִׁטָּה זֹו דְּלִמְ"ד דְּהֵי מְמוֹן גְּבוּהַ א"א לְתַנּוּ בְּמַתְנָה וְאִיגְרֵי הַף מְשָׁנָה בְּטַבּוּל לְמַע"ש אוֹ כְּמ"ד דְּהֵי מְמוֹן הַדְּיוֹט וְהָא דְּמַשְׁנֵי הַגְּמָרָא דִּל"ל סוּדָר הָיִי רַק כְּמ"ד פִּירֵי לֹא עֲבָדִי חֲלִיפִין אָבָל לְמ"ד דְּפִירֵי עֲבָדִי חֲלִיפִין ע"כ מְוַכְרַח לְדִידִיָּהּ דְּמַטְבַּע אֵינוּ נִקְנָה בְּחֲלִיפִין וְהָא פְּכָר פְּתִיבוּ הַתּוֹס' בְּב"מ שָׁם ד"ה אֲלֵא ש"מ דְּמַדְּאֵינוּ נִקְנָה בְּחֲלִיפִין כ"ש דְּאֵינוּ נַעֲשֶׂה חֲלִיפִין יַעו"ש וּא"כ קָשָׁה לִי טוּבָא דְּבַקִּידוּשִׁין דָּף כ"ח תַּנּוּן כָּל הַנַּעֲשֶׂה דְּמִים בְּאַחַר פִּינּוֹן שְׁזָכָה זֶה נִתְחַיֵּיב זֶה בְּחֲלִיפִין וְאִמְרִינָן בְּגַמ' ש"מ מְטַבַּע נַעֲשֶׂה חֲלִיפִין אַר"י ה"ק כָּל הַנִּשְׁוֹם דְּמִים בְּאַחַר פִּינּוֹן שְׁזָכָה זֶה נִתְחַיֵּיב בְּחֲלִיפִין דִּינָקָא נְמִי דְּקַתְנֵי פִּיצַד הַחֲלִיף שׁוֹר בְּפָרָה אוֹ חֲמוֹר בְּשׁוֹר וּפְרִיף וְלִמְאֵי דס"ד מֵאֵי פִּיצַד ה"ק וּפְרִי נְמִי עֲבָדִי חֲלִיפִין פִּיצַד הַחֲלִיף בְּשׁוֹר בְּפָרָה הַנִּיחָא לְרַב שְׁשֵׁת דְּאָמַר פִּירֵי עֲבָדִי חֲלִיפִין אֲלֵא לר"נ מֵאֵי אִיכָּא לְמִימַר ה"ק יֵשׁ דְּמִים שְׁהֵן בְּחֲלִיפִין פִּיצַד הַחֲלִיף דְּמִי שׁוֹר בְּפָרָה כו' סָבַר לָהּ כְּר"י דְּאָמַר ד"ת מַעוֹת קוֹנוֹת וּמ"ט אָמְרוּ מְשִׁיכָה קוֹנָה גְּזִירָה שְׁמָא יִאמְרוּ נִשְׁרָפוּ חִיטָּף בְּעֵלְיָהּ כו' מִיְלִתָּא דְּלֹא שְׁכִיחָא לֹא גְּזִירוּ בּוּ רַבְּנָן וּר"ל דְּאָמַר מְשִׁיכָה מְפֹרָשֶׁת מַה"ת כו' ע"כ כְּרַב שְׁשֵׁת ס"ל וּפְרַש"י שָׁם דְּהָא דְּפְרִיף הַגְּמָרָא אֲלֵא לר"ל הָיִי בֵּין לְהַס"ד וּבֵין לְהַמְסַקְנָא דְּגַם שׁוֹר וְחֲמוֹר חֵי הָיוּ פִּירוֹת וּמְוַכְרַח לְאוֹקְמָה בְּדְמֵי שׁוֹר וְכַר' יוֹחֲנָן וּר"ל ע"כ ס"ל דְּפִירֵי עֲבָדִי חֲלִיפִין וְהַתּוֹס' פְּתִיבוּ דְּשׁוֹר וְחֲמוֹר הָיוּ כְּלֵי וְרַק לְפִי מַה דס"ד דְּמוֹקִיָּם בְּבִשְׁר שׁוֹר פְּרִיף לר"נ וּא"כ לְשִׁיטַת רַש"י הָא ר"ל דס"ל מְשִׁיכָה דְּאוֹרֵינָתָא ע"כ מְוַכְרַח לְסַפּוֹר כְּרַב שְׁשֵׁת דְּפִירֵי עֲבָדִי חֲלִיפִין וְהָא פְּכָר פְּתִיבוּ בְּסִי' י"ט דְּלְדַעַת רַש"י ע"כ ס"ל לְרַב כְּר"ל וּא"כ הָא מְוַכְרַח דס"ל פִּירֵי עֲבָדִי חֲלִיפִין וְכֵן מְבִנְיָא בִּירוּשְׁלַמִּי וּא"כ הָא מְוַכְרַח מִהַף מְשָׁנָה דְּהֵי עוֹמֵד בְּגוֹרָן מְדְּאֵינוּ מִקְנָה לוֹ הַמַּעוֹת דְּמַטְבַּע אֵינוּ נִקְנָה בְּחֲלִיפִין וּא"כ מְוַכְרַח לְדִידִיָּהּ דְּאֵינוּ נַעֲשֶׂה וּא"כ מֵאֵי אָמַר בְּדָף מ"ה רַב וְלוֹי חֲד אָמַר מְטַבַּע נַעֲשֶׂה חֲלִיפִין וְח"א אֵין מְטַבַּע נַעֲשֶׂה חֲלִיפִין וּמוֹכַח דְּלֹא מְסִימֵי מֵאֵן הוּא דס"ל אֵינוּ נַעֲשֶׂה וְהָא בַּע"כ מְוַכְרַח דְּרַב הוּא דס"ל דְּאֵינוּ נַעֲשֶׂה חֲלִיפִין וּבְשִׁלְמָא לְדַעַת הָרָא"ש דְּגַם לְמ"ד פִּירֵי עֲבָדִי חֲלִיפִין מְשִׁי הַגְּמָרָא שְׁפִיר ד.

"ל סוּדָר דְאֵתְיָא כַּמ"ד דְהוּי מְמוֹן גְבוּהַ נִיחָא אֲבָל הָא פְּתַבְנוּ דְמוּכַח דְרַשׁ"י לָא ס"ל פְּהֵרָא"ש וּא"כ קֶשְׁה מְדַבְרֵי רַשׁ"י הִלְלוּ עַל דְבַרְי רַשׁ"י עֲצָמוּ דְלִדְיָהּ מוּכַח דְרַב ס"ל פִּירֵי עֲבָדֵי חֲלִיפֵי וּכְמוֹ שְׁנַתְבְּאָר וְהִנְרָאָה דְסְבִירָא לֵיהּ לְרַשׁ"י כְּמוֹ שְׁפַתְבּ בְּשִׁטָּה מְקַנְפָצַת בַּב"מ שְׁם בְּשֵׁם הָרָא"ש שְׁחֹלְקַת עַל הַתּוֹס' שְׁפַתְבוּ דָאָם אִינוּ נִקְנָה כ"ש דְאִינוּ נַעֲשֶׂה וְהוּא פְּתַב דִּי"ל דַּאֲע"ג דְאִינוּ נִקְנָה מִשּׁוּם דְדַעֲתֵי אֲצִנְרֵתָא מ"מ שְׁפִיר מְצִי ס"ל דְנַעֲשֶׂה חֲלִיפִין וְהַתּוֹס' דַּס"ל דְאִי אִינוּ נִקְנָה כ"ש דְאִינוּ נַעֲשֶׂה הָרֵי לְשִׁטְתָּם מְצִי ס"ל לְרַב דְפִירֵי לָא עֲבָדֵי חֲלִיפִין דְהֵם מְפָרְשִׁין דְהָא דְאֲמַרִּינוּ בְּקִידּוּשֵׁין דַּר"ל ס"ל פְּרַב שְׁשַׁת הוּי הַפֵּל רַק לְפִי הַס"ד דְבִשְׁר שׁוֹר קְאָמַר אֲבָל שׁוֹר וְחַמּוֹר הוּוּ כְּלִי אֲמָנָם אֲפַתֵי צְרִיף עֵיוֹן קֶצַת מְהָא דַּב"מ רְצָה לְדַקְדַּק דְמַטְבַּע נַעֲשֶׂה חֲלִיפִין מְהָא דְתַנּוּן כָּל הַמְטַטְלֵימ קוֹנִים זֶה אֵת זֶה וְאָמַר ר"ל וְאֲפִי פִיס מְלֵא מְעוֹת בְּכִיס מְלֵא מְעוֹת תְּרַגְמָא רַב אַחָא בְּדִינָר אֲנָקָא וְאֲנִיגְרָא כּו' וְהִיאָף הוּי ס"ד דַּר"ל ס"ל דְמַטְבַּע נִקְנָה וְנַעֲשֶׂה חֲלִיפִין וְהָרֵי לְשִׁטַּת רַשׁ"י ס"ל לַר"ל ע"כ פִּירֵי עֲבָדֵי חֲלִיפִין וְא"כ הָרֵי תִיקְשָׁה לַר"ל הָף מְשַׁנָּה דַּהִי עוֹמֵד בְּגִנְרָן אֲמַאי לָא הִקְנָה לוֹ הַמְעוֹת: יא] גַּם י"ל דְבַסְנֵהֲדֵרִין דְף קי"ב גְּבִי עֵיסָה שְׁל מַע"ש דַּר"מ סְבִירָא לִי פְטוֹר מְחֵלָה וְחַכְמִים מְחִיבִין וְקְאָמַר ר"ח מְחִלְקַת בַּמַּע"ש בִּירוּשְׁלַיִם דַּר"מ ס"ל מַע"ש מְמוֹן גְבוּהַ וְחַכְמִים ס"ל מְמוֹן הֶדְיוֹט אֲבָל בְּגַבּוּלִין ד"ה פְטוֹרָה וּפִירַשׁ"י בְּלִישְׁנָא קְמָא מִשּׁוּם דְבַגְבּוּלִין ד"ה ס"ל דְהוּי מְמוֹן גְבוּהַ וּבְלִישׁוֹן שְׁנֵי פִירַשׁ"י דְבַגְבּוּלִין דְאִינוּ רְאוּי לְאֲכִילָה לָא מְקַרֵי עֲרִיסוֹתֵיכֶם וְהִקְשׁוּ הַתּוֹס' בְּקִידּוּשֵׁין דְף נ"ג ד"ה אִיהוּ לְלִישְׁנָא קְמָא מְהָא דְבַדְף נ"ד אֲמַרִּינוּ הַפּוּדָה מַע"ש שְׁלוּ מוּסִיף חוֹמְשׁ בֵּין מְשָׁלוּ וּבֵין שְׁנֵיתָן לוֹ בְּמַתְנָה מִנֵי אֵילִמָּא ר"מ מִי מְצִי יְהִיב לִי בְּמַתְנָה וְהָאֲמַר מַע"ש מְמוֹן גְבוּהַ אֲלָא לָאו ר' יְהוּדָה וּמְשַׁנֵי לַעוֹלָם ר"מ וּכְגוֹן דִּיהִיב בְּטִיבְלִיָּהּ הָרֵי דְאִי כַר' יְהוּדָה הוּי נִיחָא לִי וְהָרֵי שְׁם אֵינִירֵי בְּגַבּוּלִין מְדַתְנֵי הַפּוּדָה וּבִירוּשְׁלַיִם אֵין לְהֵן פְּדִיוֹן וְאֲפ"ה מְצִי יְהִיב לֵיהּ בְּמַתְנָה וּמוּכַח דַּר"י ס"ל דְהוּי מְמוֹן הֶדְיוֹט אֲפִילוּ בְּגַבּוּלִין וּמַש"ה הַסְפִּימוּ לְפִי הַשְׁנֵי שְׁל רַשׁ"י דַּמַּש"ה פְטוֹר בְּגַבּוּלִין מְחֵלָה דְלֵא הוּי עֲרִיסוֹתֵיכֶם פִּינּוּ דְאָסוּר בְּאֲכִילָה וְעַכ"פ לְפִי הָרַאשׁוֹן שְׁל רַשׁ"י דְסַנְהֶדְרִין קֶשְׁה טוּבָא קוֹשִׁית הַתּוֹס' גַּם קֶשְׁה לִי טוּבָא לְפִי מַה דְהֶרְאָנוּ פְּנִים לַעֲיִל בַּסִּי כ"ה דְהֶרְמַב"ם מְפָרַשׁ כַּל"ק דְרַשׁ"י בְּסַנְהֶדְרִין דְבַגְבּוּלִין הוּי לַכ"ע מְמוֹן גְבוּהַ א"כ לְבַד דְגַם עַלִי קֶשְׁה קוֹשְׁי' הַתּוֹס' עוֹד זֹאת קֶשְׁה לִי מְהָף מְשַׁנָּה דַּהִי עוֹמֵד בְּגִנְרָן דְנוֹתְנָן לְאַחַר לְשֵׁם מַתְנָה וְהָרֵי אֵינִירֵי לְהֶדְיָא חוּץ לִירוּשְׁלַיִם דְבַגְנָרָן קַתְנֵי וְגַם מְדַפּוּדָה אוֹתָן וְכִינּוּן דַּכ"ע ס"ל דְהוּי מְמוֹן גְבוּהַ א"כ הִיאָף יְהִיב לִי בְּמַתְנָה וּבְשִׁלְמָא לְרַשׁ"י נִיחָא דִי"ל דְאֵינִירֵי בְנוֹתָן לוֹ הַפְּירוֹת בְּטִבְלִיָּהּ אֲבָל הֶרְמַב"ם בְּפִי הַמְשַׁנָּה הָא פְּתַב לְהֶדְיָא דְמְצִי אֵינִירֵי בְּפִירוֹת מַע"ש מְתוּקָנִים וְכַמ"ד דְהוּי מְמוֹן הֶדְיוֹט הַבְּאֲתִיו לַעֲיִל בְּאוֹת ט' וְקֶשְׁה דִּידֵי אֲדִידֵי דְהָא בְּגַבּוּלִין לַכ"ע הוּי מְמוֹן גְבוּהַ וְע"כ נִרְאָה דַּס"ל לְרַשׁ"י וְהֶרְמַב"ם דְהָא דְאֲמַרִּי דַּלַּר"מ לָא מְצִי יְהִיב לֵיהּ בְּמַתְנָה מִשּׁוּם דְהוּי מְמוֹן גְבוּהַ זֶהוּ רַק לַר"מ דַּס"ל דְלַעוֹלָם הוּי מְמוֹן גְבוּהַ וּמַש"ה לָא חָל הַקְנָן אֲבָל לַר"י דַּס"ל דְבִירוּשְׁלַיִם הוּי מְמוֹן הֶדְיוֹט אַע"ג דְבַגְבּוּלִין הוּי מְמוֹן גְבוּהַ וְלָא מְקַרֵי עֲרִיסוֹתֵיכֶם לַעֲנִין חֵלָה מ"מ שְׁפִיר חָל הַקְנָן גַּם בְּגַבּוּלִין וְנַעֲשִׂים שְׁל הַמְקַבֵּל מַתְנָה פִּינּוּ דְבִידּוֹ לְהַעֲלוֹתוֹ לִירוּשְׁלַיִם וְיִהְיֵי נַעֲשֶׂה מְמוֹן הֶדְיוֹט וּמַש"ה גַּם בְּגַבּוּלִין חָל הַקְנָן דִּיהִיָּהּ הַמְקַבֵּל הַבְּעָלִים שְׁל הַמַּע"ש וְיִצְטַרֵף לְהוֹסִיף חוֹמְשׁ וְלָא הַבְּעָלִים וּמִינְשֵׁב קוֹשְׁי' הַתּוֹס' וְגַם הָף דְהִיָּהּ עוֹמֵד בְּגִנְרָן נִיחָא שְׁפִיר וְא"כ הָא י"ל דַּאֲע"ג דְרַב ס"ל פִּירֵי עֲבָדֵי חֲלִיפִין מ"מ מְצִי ס"ל מְטַבַּע

נקנה בחליפין והא דלא מקנה לי המעות משום דאיירי בגבולין דהוי לכ"ע ממון גבוה ומש"ה אינו נעשה חליפין ולא מקרי נעלו דבבבליפין הא כתיב נעלו ובעינו שיהיה ממונו דכמו דפטור מע"ש מחלה בגבולין משום דלא הוי עריסותיכם כמו כן לא תשיב נעלו ומ"מ חל הקננו דמצי יהיב לו במתנה משום דבירושלים הוי ממון הדיוט ואיירי במע"ש מתוקן וניחא הפל: סימן כח יחקור כמה שתפסו רוב הראשונים דבתרומה שהגיע ליד פהו לא מהני לי שאלה: ואגב דאיירינו בהאי עניינא דתרומה בינד פהו לא מהני לה שאלה אמרתי לכתוב מה שיש להעיר קצת בזה.

הנה עיקר הפלל מה שתפסו הראשונים ואחריהם כל האחרונים דתרומה בינד פהו לא מהני לי שאלה יש לדבר בו קצת דהנה עיקר יסודו נובע מהא דנדרים דף נ"ט דפריד על הא דתרומה עולה באחד ומאה אע"ג דהוי דבר שיש לו מתירין ע"י שאלה ומשני בתרומה בינד פהו ויצא להם מפאן דשוב אי אפשר לשאול עליו והנה מלבד דהרא"ש פתב בפירושו שם בשם הר"א ממיז דה"פ דבינד פהו שוב לא שכיח שישאול עליו ולדידן הא חזינו בהדיא דס"ל דגם אח"כ מהני שאלה עוד זאת נראה דמהגמרא אין ראיה פלל ונוכל לומר דלעולם מהני שאלה ואע"ג דהסברנו לעיל הסברא דכיון דזיכה אותם להפקה ועל קננו וזכיה לא שייך שאלה מ"מ הא י"ל דעל עיקר האיסור של התרומה מהני לי שאלה גם אח"כ ותשאר טבל בינד פהו דבשלמא לשאול עלי' ותחזור להבעלים שפיר שייך סברא זו אבל להפקיע האיסור לחודא ולא הקננו והמתנה הא אפשר לומר דמהני דהרי אז אינו מפסיד הפהו פלל דבינד הפהו להפריש ממנה מקצתה לתרומה והשאר יהי חולין ואדרבה ירויח עוד בזה שמקצתו יהי חולין מתוקנים ואי דאפתי הוי הפסד להפקה דעתה דהוי תרומה הוי הפל של פהו אבל אם ישאל עליו ויהי נעשה טבל כשימקנו הפהו הלא יהיה צריך להפריש מהנשאר גם מעשר ראשון ללוי זה אינו דהרי עתה בטר תקנת עזרא הוי מעשר ראשון ג"כ לפהנים ועוד דהא מעשר ראשון אין מוציאין מפהו ללוי וכמבואר בחולין דף קל"א ועיין בכ"מ פ"א מהל' מעשר הלכה ד' והא דלא הוי דבר שיש לו מתירין הא י"ל דה"פ דכיון דכבר נתן לפהו ואי אפשר לו להפקיע זכותו של הפהו ע"י השאלה וכשישאלו הבעלים עליו הא יצטרכו הבעלים להפריש עוד הפעם תרומה אחרת על פירותיו הנשארים ולתנו לפהו ונמצא מפסיד הבעלים ע"י השאלה דיתן ב' פעמים תרומה מפירותו הלו ומש"ה לא הוי דשיל"מ וכמו דמבואר ביו"ד סי' ק"ב דכלי שנתערב בכלים לא הוי דבר שיש לו מתירין ע"י הגעלה דהא יצטרף להוציא הוצאו' להגעילם והנראה בדעת הראשונים דס"ל דזה לא חשוב הפסד דהא בינדו להפריש עליו מעט דהא חטה אחת פוטרת כל הפרי וכבר פתב הש"ך ביו"ד סי' ק"ב ס"ק ח' דמעט הוצאות לא תשיבי והוי שפיר דשיל"מ ומש"ה הוכיחו הראשונים שפיר מפאן דלא מהני לי שאלה פלל ואע"ג דהא דחטה אחת פוטרת הוי רק מדאורייתא אבל מדרבנן הא צריך להפריש אחד מחמשים ושוב איכא הפסד מ"מ הא פתב הר"ן בפסחים בפרק כל שעה אליבא דהני פוסקים הסוברים דחמץ הוי דשיל"מ אע"ג דחמץ שעבר עליו הפסח אסור מדרבנן משום קנסא מ"מ כיון דמה"ת יש לו היתר אע"ג דמדרבנן אין לו היתר לא בטלה וכמו כן ה"כא אע"ג דמדרבנן אין לו היתר בלא הפסד מ"מ כיון דמה"ת סגי בחטה אחת שפיר ה"ל להיות דשיל"מ ומדחזינו דבטלה מוכח שפיר דלא מהני לי פלל שאלה גם להפקיע איסורו בלחוד וא"כ הא לדעתו של הר"ן בפסחים שם שחלק על סברא זו וכתב

דכינן דהא דדשיל"מ לא בטל הוי רק מדרבנן מש"ה אם מדרבנן בלחוד אין לו מתירין
בטל שפיר ולדידנן' הא נוכל לומר פינן דמדרבנן יצטרף ליתן א' מחמשים מש"ה הוא
דלא הוי דשיל"מ ולעולם י"ל דמהני שאלה להפקיע איסורו ולכאורה נראה שגהו דעת
הרבנינו יונה במס' ברכות ר"פ שלשה שאכלו שפתב דשלשה אנשים מודרים הנאה זה
מזה שאכלו אין חייבין בזימון דאע"ג דיכולין לשאול על נדרם השתא מיהא לא איתשל
והביא ראיה לזה מהא דערכין דף ד' אמרינן הפל מצטרפין לזימון פהנים לזימון וישאלים
ופריה פשיטא ומשני לא צריכא דכהנים אכלי תרומה או קודש נזר קאכיל חולין סד"א
הואיל ואי בעי זר למיכל בהדי פהו לא מצי אכיל אימא לא לצטרף קמ"ל נהי דזר בהדי
פהו לא מצי אכיל פהו בהדי זר מצי אכיל והתוס' בערכין שם דחו ראיה זו.

ובאמת קשה טובא דהיאף הביא ראיה לסברתו דלא אמרינן הואיל ואיבעי מתשיל מהא
דתרומה דבתרומה הא לא מהני לי' פלל שאלה אחר שהגיע ליד פהו ולעולם היכא דמהני
שאלה שפיר י"ל דמצטרפין וכבר מפורסם קושל' זו על הר"י וע"כ נראה דאיהו ס"ל
דגם ביז פהו מהני לי' שאלה להפקיע האיסור וכמו שכתבנו להר"ן והנה מנישב ג"כ הא
דבעירובין דף ל' על הא דתנן מערבין לגזיר ביין ולישראל בתרומה סומכוס אומר בחולין
ופריה בגמ' ואילו אנזיר ביין לא פליג מ"ט אפשר דמיתשל תרומה נמי אפשר דמתשיל
והקשו התוס' דלוקמא בתרומה ביז פהו ולהר"י ניחא דגם זה אפשר בשאלה אמנם דברי
הר"י יש לישבם באופן אחר דמדקדק מדקאמר הגמ' קמ"ל פינן דכהו מצי אכיל חולין
מצטרפין ואמאי לא קאמר פינן דמצי שאיל על התרומה וכגון בכהו שאוכל תרומה של
עצמו שהפריש מפירותיו והוי אשמעינן רבותא דאפילו באופן דלא מצי הכהו לאכול
ממה שהישיראל אוכל ממנו וכגון שהפהו מודר הנאה מישראל ומדקדק מזה דהא דמצי
לשאול עליו לא מהני לענין צירוף זימון וע' במור וקציעה שכתב פועין זה: סימן כט בו
יבואר סוגי' אחת בנדה דף ל"ח ושייף להסימנים הנצמרים למעלה: בנדה דף ל"ז תני
דלידה אינו סותר בזיבה ונחלקו אב"י ורבא דאב"י אמר אינו סותר ואינו עולה ורבא
אמר דעולה אמר אב"י מנא אמינא לה דתנן' פימי נדתה פה ימי לידתה מה ימי לידתה
אינם ראויין לזיבה ואין ספירת שבועה עולה מהו פה ימי לידתה שאין ראויין לזיבה אין
ספירת שבועה עולה מהו ורבא הא מני ר' אליעזר הוא דאמר מסתר נמי סתרה פ"א דר"א
דס"ל דזב שראה באונס אינו מצטרף אף בראי' שלישית ואפ"ה סותר מניינו אם ראה
רביעית באונס וס"ל דגם דבר שאינו גורם סותר ע"כ ס"ל דימי לידה אף שאינם ראויים
לזיבה מ"מ סתרי אכל לרבנן דס"ל דבר שאינו גורם אינו סותר ולדידהו לידה אינו סותר
ה"ה דעולה.

שוב פריה שם על הכרייתא דלמדה לידה מנדה וכי דנין אפשר משאי אפשר דספירת
זיבה לא שייף פלל בימי נדה דלעולם לא הויא זבה תוף ימי נדתה ומשני ר"א היא דאמר
דנין אפשר משאי אפשר ר"פ אמר בע"כ הקישון הפתוב וכ' התוס' בד"ה אב"י דע"כ ס"ל
לר"פ פאב"י דאינו עולה דאי ס"ל כרבא דלרבנן עולה ג"כ א"כ מוקים הך ברייתא ע"כ
כר"א וא"כ למה דחק לאוקמא בהך קושליא דכי דנין אפשר משאי אפשר ככ"ע פינן
דבלא"ה הוי רק כר"א ומנכרח דס"ל פאב"י ומצי אתיא ככ"ע ולכאורה יפלא דהא בדה
ל"ה מיייתנן פלוגתא דרבנן ור"א דרבנן דרשי.

להפסוק והזב את זובו לזכר ולנקבה דבשגי ראיות אינו מטמא באונס פזכר ובשלישית דמי לנקבה ואין בודקין אותו ור"א דרש אתין והוי בשלשה ראיות פזכר דלא מהני אונס וברביעית הוי פנקבה ואין בודקין אותו ובדף ל"ז בעי רבא קנשי מהו שתסתור בזיבה דבר המטמא סותר כו' או דלמא דבר הגורם סותר והאי לאו גורם הוא א"ל אפיי אונס בזיבה יוכיח שאינו גורם וסותר א"ל לאיי האי נמי גורם הוא דבשלישית אין בודקין אותו ולר"א דאמר בשלישית נמי בודקין אותו ה"נ דלא סתר ת"ש ר"א בשלישית בודקין אותו ברביעית אין בודקין אותו מאי לאו לסתירה ודחי לא לטמוני להאי טיפה במשא ת"ש בשלישית ר"א בודקין אותו ברביעית אין בודקין לקרבן אמרתי ולא לסתירה פי' דסותר אף באונס ומסיק דלר"א הפשוט דאינו גורם ג"כ סותר לרבנן מאי ומסיק שם אמר אפיי נקטינן אין קנשי סותר בזיבה ואי משכחת תנא דאמר סותר ר"א היא וכ' התוס' דמפאן משמע דקיי"ל כמאן דלא דריש אתין אם לא שגפרש ורבנן אתים לא דרשי היינו להף דרשה אף משמע דלא דרשי פלל וא"כ הו חזינן דס"ל להתוספות דכל מאן דדריש אתים ס"ל קנשי סותר פינון דלדידן' גם בשלישית בודקין אותו א"כ ס"ל דאינו גורם סותר א"כ בע"כ הו דקאמר רבא הו מני ר"א היא ע"כ הוי לאו דוקא וה"ה דמצי אתי פכל תנאי דס"ל דדרשי אתין רק תפס לי' ר"א פינון דאירי להדנ' בהף דינא וא"כ הו שפיר דחק ר"פ לאוקמא הברייתא פכל הני תנאי ועוד דהו ג"כ ר"ע דרש אתין וכדאיתא בב"ק דף מ"א ואיהו הו חולק על ר"א במנחות דף פ"ב וס"ל דאין דנין אפשר משאי אפשר ומש"ה דחק ר"פ שפיר ולכאורה ההכרח לומר דהני ב' דיבורי התוס' חולקים וס"ל דגם הני דדרשי אתין מ"מ מצי ס"ל דאינו גורם אינו סותר ונאמר דרק להף דרשה לא דרשי לי' ובנדאי דחוק דהתוס' יסתרו א"ע בשגי דיבורים זה אחר זה תוף פדי דיבור והנראה דס"ל להתוס' דהו ג"כ הני תנאי דס"ל דדרשי אתים ולדידהו מוכרח דגם בשלישית בודקין אותו מ"מ הו לדידהו אין הכרח פלל דס"ל דגם אינו גורם סותר דהו י"ל דס"ל דבאמת אינו סותר ע"י ראיות אונס ויסברו דגם ברביעית בודקין אותו לענין סתירה ורק לר"א מוכח פן דס"ל דבשלישית בודקין אותו ואפ"ה קאמר בפרייתא דלקרבן אמרתי ולא בסתירה דס"ל דברביעית אין בודקין אותו מוכרח דאינו גורם סותר ומש"ה הקשו התוס' שפיר פינון דבע"כ מוכרח לאוקמא כר"א למה דחק ר"פ והו דהוכיחו התוס' מאפיי דס"ל להלכה דלא דרש אתים הוא משום דלא ניחא להתוס' לומר דאפיי יסבור ג"כ דאונס אינו סותר ברביעית מדפריף בפשיטות לרבא הרי אונס דאינו גורם וסותר הרי דס"ל דסותר דאע"ג דבע"כ הדר בו אפיי מהו דהוי ס"ל דאינו גורם סותר מפל מקום בעיקר הדין דס"ל דאונס סותר אין הכרח לומר דהדר בו ומשמע דס"ל דאונס הוי גורם וס"ל דבשלישית אין בודקין אותו והנה עיין בתוס' בכורות דף ו' ד"ה ור"ש שהביאו ג"כ לדברי אפיי וכ' דמפאן מוכח דקיי"ל דלא דרשינן אתין ושוב פתבו דאין זה ראי' ע"כ דא"כ למה אמר אפיי דאי משכחת תנא דאמר סותר ר"א היא והו איכא פמה תנאי דדרשי אתין ולכאורה מאי ראי' היא זו דהו מוכרח לומר ר"א היא דהו באידך תנאי דדרשי אתים לא מצינו פלל היאף ס"ל באונס אם סותר ודלמא ס"ל דאינו סותר פלל ומוכרח לומר ר"א היא אכל אפיי דאמר להדנ' דסותר וס"ל דאינו גורם אינו סותר ע"כ ס"ל דאונס הוי גורם ומוכח דלא דריש אתים וצ"ל דכוננת התוס' דבכורות די"ל דאפיי ג"כ ס"ל אינו סותר ונהדר בו מפולא מילתא והתוס' דכאן ס"ל

דְּדוֹחֵק לֹאמַר כֵּן: גַּם י"ל בְּדַעַת הַתּוֹס' דְּלַעִיל דָּף ל"ה דְּרִישׁוֹנָן מְקַרְא דְּוַהֲזַב אֶת זֹבּוֹ לְזָכַר
וְלִנְקָבָה דְּהִקְשׁ לְנִקְבָה לְרַבְּנָן בְּרַאָּיָא שְׁלִישִׁית וְלִר"א בְּרַאָּיָא רְבִיעִית וְע"ש בְּמַהֲרָש"א עַל
תּוֹס' ד"ה אָף דְּהָךְ דְּרִשָּׁה כ"ע ס"ל וְאַפִּילוּ מֵאֵן דְּדַרְיֵשׁ עוֹד דְּרִשָּׁה בְּהָךְ תִּיבָה דְּלִנְקָבָה
מ"מ תַּרְתִּי שְׁמַעְתָּ מִנִּי יַעו"ש וּא"כ אִם נֹאמַר כֵּן דַּכ"ע ס"ל הָךְ הִיקְשָׁא הָא לְכַאוּרָה אֵין
מְקוּם לֹאמַר דְּהִנֵּי תַנְאֵי דְּדַרְשֵׁי אַתִּין ס"ל דְּאַנְסֵי אֵינוּ סוֹתֵר דַּא"כ לְמֵאֵי הִיקְשׁ לְנִקְבָה
לְרַאָּיָא רְבִיעִית וְצָרִיף לֹאמַר דְּיֵשׁ לֹאמַר דְּהִנֵּי תַנְאֵי דְּרִשֵׁי לִיהַ דְּהִיקְשׁ לֹא הִנֵּי רַק לְטַמּוּנֵי
לְהֵיחָא טִיפָה בְּמַשָּׂא דְּקַמ"ל דְּבַרְבִּיעִית הִנֵּי זֹבּ וּמְטַמְאָה בְּמַשָּׂא כְּכָל דִּין זֹבּ אַע"ג דְּהִנֵּי
בְּאַנְסֵי אֶבְל אֵינוּ סוֹתֵר אֶכְּן הָא לַעִיל דָּף ל"ד אֵיבְעֵי לִי לְרַבָּא רַאִי רַאשׁוֹנָה שְׁל מְצוֹרַע
אֵי מְטַמְא בְּמַשָּׂא מְקוּם זִיבָה מְעַיִן הוּא אִו לֹא וְאֵי נֹאמַר דְּהִנֵּי מְעַיִן א"כ הָא לֹא צָרִיף
קַרָּא לֹאמַר דְּגַם בְּאַנְסֵי מְטַמְא בְּמַשָּׂא פִּינוּ דְּהִנֵּי מְעַיִן הָא לֹא גִרַע מְרוֹקוּ וְע"כ בָּא הִיקְשׁ
לֹאמַר דְּבַרְבִּיעִית סוֹתֵר בְּאַנְסֵי וְרַק אֵי נֹאמַר דְּלֹא הִנֵּי מְעַיִן שְׁפִיר י"ל דְּבָא הִיקְשׁ
לְנִקְיָבָה לֹאמַר דְּגַם בְּאַנְסֵי יֵשׁ לוֹ דִּין זֹבּ לְטַמְא בְּמַשָּׂא וְהִנֵּה אֲבִי פִּשְׁט לִי לְרַבָּא מְהֵא
דְּוַהֲזַב אֶת זֹבּוֹ לְזָכַר וְדַרְשִׁינָן לְרַבּוֹת מְצוֹרַע לְמַעַיְנוֹתֵיו וְאַיְתִיקְשׁ מְצוֹרַע לְזַב גְּמוּר דְּמָה
זַב גְּמוּר מְטַמְא בְּמַשָּׂא גַם רַאִי רַאשׁוֹנָה שְׁל מְצוֹרַע מְטַמְא בְּמַשָּׂא וְהִקְשׁוּ הַתּוֹס' דְּהָא
לַעִיל דְּרִשׁ נְמִי ב"ה לְהָךְ לְזָכַר לְרַבּוֹת מְצוֹרַע לְמַעַיְנוֹתֵיו וּנְפַק לִי מִינֵי דְּדַם טְהָרָה שְׁל
מְצוֹרַעַת יֵשׁ לוֹ דִּין מְעַיִן וּמְטַמְא פְּרוֹקָה, וּמִנ"ל הָא אֵיבְעֵי לְכַדָּא בְּיָד וְרַאִיתִי בְּשׁו"ת
רַע"א זְלֵלָה"ה זֵיע"א שְׁכַתְּבַת דְּהָא גַם אֵי נְדַרוֹשׁ כַּב"ה מ"מ הָא דְּרִשָּׁה דְּאַבְי מְמִילָא מוֹכַח
מִינֵי וּבְאַמַּת פִּשְׁט לִי אֲבִי דְּהִנֵּי מְעַיִן דַּמִּנ"ל לְב"ה דְּבָא לְדַם טְהָרָה דְּלֵמָּא בָּא רַק לְטַמְא
רַאִי רַאשׁוֹנָה שְׁל מְצוֹרַע וּמוֹכַח דְּהִנֵּי מְעַיִן וְלֹא צָרִיף קַרָּא וְאַיְתוּר לְדַם טְהָרָה שְׁל
מְצוֹרַעַת וּא"כ לְאַבְי מוֹכַח דְּהִנֵּי מְעַיִן וְע"כ בָּא הִיקְשׁ דְּלִנְקָבָה לֹאמַר דְּסוֹתֵר בְּאַנְסֵי
וְאַפ"ה ס"ל דְּאֵינוּ גוֹרַם אֵינוּ סוֹתֵר וּמְוַכְרַח דַּס"ל דְּאַנְסֵי גוֹרַם וְע"כ אֵין בּוֹדְקִין בְּשְׁלִישִׁית
וְשְׁפִיר הוֹכִיחוּ דְּלֹא דְרִישׁ אַתִּין וְהָא דְּכַתְּבוּ הַתּוֹס' דְּלֵמָּה דְּחַק ר"פ פִּינוּ דְּבִלָּא"ה הִנֵּי רַק
כַּר"א הוּא מְשׁוּם דְּלִשְׁאַרֵי תַנְאֵי דְּדַרְשֵׁי אַתִּין הָא י"ל דַּס"ל דְּלֹא הִנֵּי מְעַיִן וּבְאַמַּת לֹא
יְסַבְּרוּ הָךְ דַּב"ה דְּמְטַמְאִין דַּם טְהָרָה שְׁל מְצוֹרַעַת דְּהָא בְּעַדִּיּוֹת פ"ה ר' יְהוּדָה הוּא דְּהִיעִיד
לְהָךְ פְּלוּגְתָא דַּב"ש וּב"ה בְּדַם טְהָרָה שְׁל מְצוֹרַעַת וְשְׁאַרֵי תַנְאֵי אֲפִשֵׁר דַּס"ל דְּלֹא נְחַלְקוּ
ב"ש וּב"ה בְּזָה דְּהָא בִּלָּא"ה מְצִינוּ תַנְאֵי דְּחוֹלְקִים עַל ר"י בְּזָה דְּהָא בְּדָף ל"ה מְפָרְשִׁינָן
טַעְמָא דַּב"ה מְלַזְכֵּר וּב"ש מוֹקִימ לְזָכַר פִּל שְׁהוּא זָכַר בֵּין גְּדוֹל וּבֵין קָטָן וּב"ה נְפַקָּא לִי
קָטָן מְקַרָּא אַחַרְיָנָא וְהָרִי בְּדָף ל"ב דְּרִשׁ ר' יִשְׁמַעְאֵל בְּנוֹ שְׁל רִיב"ב זָכַר כַּב"ש דְּבָא
לְרַבּוֹת קָטָן שְׁמַטְמָא בְּזִיבָה וְע"כ דַּס"ל דְּלֹא נְחַלְקוּ ב"ש וּב"ה וּכְמוֹ כֵּן י"ל לְכָל הִנֵּי תַנְאֵי
דְּדַרְשֵׁי אַתִּין וּא"כ לֹא מְצִינוּ תַנְאֵי דְּיְסַבְּרוּ דְּאַנְסֵי אֵינוּ גוֹרַם וְסוֹתֵר רַק ר"א וְלֵמָּה דְּחַק
לִי ר"פ אֶבְל עַל אֲבִי א"א לֹאמַר דַּס"ל כֵּן דְּנֹדָאֵי לֹא יְחַלְקוּ אֲבִי עַל הָךְ סְתָם מְשַׁנָּה דְּכָאן
דְּסַתְמָה הָךְ פְּלוּגְתָא דַּב"ש וּב"ה נְגַם דְּהָא תַנְּנָן כֵּן בְּעַדִּיּוֹת וּבְנֹדָאֵי דְּהִלְכָה כֵּן וּמְוַכְרַח דַּס"ל
דְּלֹא דְרִישׁוֹנָן אַתִּים אֲמַנְם הָרִי בְּמִנְחוֹת דָּף י"א בְּתוֹס' ד"ה וְר"ש כְּתָבוּ הַתּוֹס' בְּחַד תִּירוּצָא
דַּר' יְהוּדָה דְרִישׁ אַתִּין נְגַם הָא ר' יְהוּדָה הוּא דְּאָמַר בְּעַדִּיּוֹת לְהָךְ פְּלוּגְתָא דַּב"ש וּב"ה
וּא"כ הָא חֲזִינוּ דַּר"י וּא"כ דְּהִנֵּי מְעַיִן וּמְוַכְרַח דְּאַנְסֵי סוֹתֵר וְכִינוּ דְּדַרְשׁ אַתִּין הָא לֹא הִנֵּי
גוֹרַם וּא"כ הָא שְׁפִיר מְצִי לְאוֹקְמָא הָךְ בְּרִייתָא גַם כַּר"י וְהָא י"ל דְּמְשׁוּם הִכִּי דְּחַק לִי
ר"פ וּמֵאֵי הִקְשׁוּ הַתּוֹס' וְצ"ל דְּהַתּוֹסְפוֹת אֲזִלִּי כָּאן לְתִי הַב' שְׁל הַתּוֹס' דְּמִנְחוֹת דְּגַם ר"י
אֲפִשֵׁר לֹא דְרִישׁ אַתִּים אֶכְּן בִּלָּא"ה נִיחָא דְּהָרִי בְּמִנְחוֹת דָּף פ"ב דְּנְפַקָּא לִי לַר"א דְּפָסַח

אינו בא ממעשר מפסח מצרים א"ל ר"ע וכי דנין אפשר משאי אפשר ופריה בגמ' ור"ע פסח דאינו בא ממעשר מנ"ל ומשני דנפק לי' מהיקש דחטאת וחטאת גופה מדכתיב והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו ולא משל מעשר וכתבנו בסי' כ"ה דהך דרשה דר"י לא אתי' רק למ"ד דמע"ש הוי ממון גבוה אבל למ"ד דהוי ממון הקדוט שפיר הוי אפשר לו וא"כ ר"י הא ס"ל בכמה דוכתי דהוי ממון הקדוט ולידיד' הא דפסח אינו בא ממעשר ע"כ הוי מהך דרשה דר"א וס"ל דדנין אפשר משאי אפשר ושוב קשה למה דחק ר"פ בזה והוכיחו התו' שפיר אמן בסי' כ"ה פתבתי עוד למוזדים דאינו בא ממעשר: סימן ל יחקור בשוחט פסח על החמץ מאיזה טעם הוא פשר.

וגם יחקור בענין אי עביד לא מהני ובטעם דשוחט בשבת דכשרה וגם יחקור בענין דרשה דכל שתעבתי לך ה"ה בבל תאכל אי הוי אליבא דכ"ע או יש חולקין בזה: הנה בקא דקיי"ל ביו"ד סי' י"א דהשוחט בשבת וביום הכיפורים דשחיטתו כשרה הקשה הרשד"ם דנימא פל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני וראיתי בספר נתיבות המשפט בסי' ר"ח שפתב לתרץ זה דעז פאן לא קאמר רבא דלא מהני רק היכא דבמה דנאמר דלא מהני יתוקן הדבר שהקפידה עליו התורה באזהרתו וכמו באונס שגירש שהתורה הקפידה שלא יגרש אותה ואי נאמר דלא מהני הא לא הוי גט וכן הוא בכלהני דמביא הגמ' בתמורה דף ד' אבל בהך דהשוחט בשבת דהאיסור הא הוי משום מלאכת שבת וגם אם נאמר דלא מהני ולא הוי שחיטה רק נחירה הא ג"כ איכא חילול שבת דתיקנה להוציאה מידי אבר מן החי לבני נח ובכה"ג גם רבא מודה דמהני וסברא זו נזכרה ג"כ בשו"ת מוהר"י טראני ח"א סי' ס"ט יעו"ש ועיין בשו"ת הגאון ר' עקיבא אייגר זללה"ה זיע"א סי' קכ"ט שפתב ג"כ סברא זו ושוב הביא לדברי התוס' בתמורה דף ד' שהקשו דצורם אונן בכור נאמר דלא מהני ויהי' אסור מדאורייתא להיות נשחט ע"פ אותו מום וגם שם הא לא יתוקן הדבר במה דנאמר דלא מהני הרי מוכח דהתוס' לא ס"ל סברא זו יעו"ש: ולכאורה הי' נראה להוכיח דלא כסברא הנ"ל דבפסחים דף ס"ג בתוס' ד"ה השוחט פסח על החמץ כתבו בשם הריב"א דהפסח פשר דהא לא שינה עליו לעכב וראיתי בשער המלך ה' קרבן פסח שהביא דברי הפרי חדש שהקשה על הריב"א דמכשיר מסברא ונהרי גם בלא שינה עליו לעכב צריך להיות פסול משום הך סברא דאי עביד לא מהני והשעה"מ השיג עליו וכתב דבקדשים דקיי"ל דבעינן בהו שינה עליו לעכב לא קאמר רבא פלל הך סברא דאי עביד לא מהני ובאמת דכדברי הפר"ח מבואר להדיא בתוס' תמורה דף ד' שהקשו דשוחט פסח על החמץ יהיה פסול לרבא דלא מהני ותימצו דבירושלמי יש קרא להכשיר הרי להדיא כהפר"ח דגם בקדשים קאמר רבא הך פללא דלא מהני ושפיר הקשה הפר"ח על הריב"א דמכשיר בלי שום דרשה רק מסברא דלרבא דקיי"ל פנותייה נאמר דלא מהני והיא עצמה הוי קוש' התוס' בתמורה.

ולכאורה הנה נראה מזה מוכרח דהריב"א ס"ל דלהלכה קיי"ל פאב"י דס"ל בתמורה שם דאי עביד מהני ועיין בשו"ת רע"א הנ"ל שחקר בזה היאך קיי"ל להלכה אי פרבא או פאב"י יעו"ש אמן באמת הוי דחוק גדול לומר פן דהא בכל דוכתא קיי"ל דלהלכה פרבא נגד אב"י וע"כ נראה לומר דגם הריב"א מודה דלהלכה פרבא ומה שהקשה עליו הפרי חדש דאמאי מכשיר בלי שום ראיה יש לומר דס"ל להריב"א כסברתו של הגתיות הנ"ל דהיכא דלא יתוקן הדבר גם רבא מודה דמהני ומש"ה בשוחט פסח על החמץ הרי

לא שׁיָיִף לֹא מֵהַיּוֹם דְּהָרִי לֹא נִרְוִיחַ כָּלֵל בְּזֶה דֹּאֵע"ג דְּהָרִי ל"ת וְשֶׁל לֹא תִשְׁחַט עַל חֲמִיץ דָּם זָבָחִי יִתְקַן דְּכִינּוּן דְּנֹאֲמַר דְּלֹא מֵהַיּוֹם וְלֹא הָיִי שְׁחִיטָה רַק נְחִירָה א"כ הָא לִיכָא הָרִי דְּבָר שְׁהַקְפִּידָה הַתּוֹרָה דְּהַקְרִיבֵן פֶּסַח לֹא יִהְיֶה נִשְׁחַט עַל חֲמִיץ מִכָּל מְקוֹם הָא וְדַאי דְּהַהוּרָג קַדְשִׁים בְּיָדַיִם עוֹבֵר ג"כ עַל לֹא תַעֲשׂוּן פֶּן לֵה' כו' וְכִדְאִיתָא בְּמַס' ע"ג דְּרַף י"ד גְּבִי מִקְדִּישׁ בְּהֵמָה בְּזִמְנוּ הַזֶּה דְּתַנְיָא בְּהֵמָה תַעֲקֹר וְאִיזְהוּ עֵיקוֹר נוֹעַל דְּלֵת בְּפִנְיָהּ וּפְרִיָהּ וְנִשְׁחַטְיָה מִשְׁחַט וּמִשְׁנֵי אֲתִיָּא בְּהוּ לִידֵי תַקְלָה וְנִשְׁנוּיָה גִיסְטָרָא אָמַר אַבְיָי אָמַר קָרָא וְנִתְצַתָּם אֵת מִזְבְּחֹתָם לֹא תַעֲשׂוּן פֶּן כו' הָרִי דְּהַהוּרָג קַדְשִׁים בְּיָדַיִם עוֹבֵר עַל לֹא זֶה מִדְּאֹרְיִיתָא וְאֵע"ג דְּבִתְחִילָה דְּפְרִיָהּ וְנִשְׁחַטְיָה מִשְׁחַט מִשְׁנֵי דְּאֲתִיָּא לִידֵי תַקְלָה וְלֹא מִשְׁנֵי מִשׁוּם לֹא תַעֲשׂוּן רַק עַל קוֹשְׁיָא הַשְּׁנִיָּה דְּנִשְׁנוּיָה גִיסְטָרָא וּמִשְׁמַע קִצָּת דְּבִשְׁחִיטָה לִיכָא הָרִי ל"ת וְהוֹכְחָה גְמוּרָה אִינָה דְּהָא י"ל דְּבִתְרֵי דְּחִדְשִׁי אַבְיָי הָרִי דְּלֹא תַעֲשׂוּן פֶּן בְּאַמְתָּ קִיאֵי הָרִי תִירוּצָא גַם עַל קוֹשְׁיָא הֵרָאשׁוּנָה דְּנִשְׁחַטְיָה] זֶה אִינוּ דְּשִׁאֲנֵי שָׁם דְּהָיִי שְׁחִיטָה גְמוּרָה וְרַק מִשׁוּם אִיסוּר הַקְדָּשׁ יִהְיֶה אִיסוּר בְּאַכִּילָה אֲבָל הַשְׁחִיטָה עֲצָמָה הָיִי שְׁחִיטָה וּמִש"ה לִיכָא הָרִי לֹא דְּהָאִיסוּר שֶׁל הִלְאוּ הָיִי בְּנוֹתֵיךָ וּמִשְׁחִית פְּדֻכְתִּיב וְנִתְצַתָּם לֹא תַעֲשׂוּן כו' אֲבָל בְּשׁוֹחֲט עַל הַחֲמִיץ אִם נֹאֲמַר דְּלֹא מֵהַיּוֹם וְלֹא הָיִי שְׁחִיטָה כָּלֵל רַק נְחִירָה וְדַאי דְּנְחִירָה לֹא עֲדִיף מִגִּיסְטָרָא וְאִיכָא הָרִי לֹא וְגַם נִרְאָה דְּהַהוּרָג קַדְשִׁים בְּיָדַיִם לֹא גָרַע מִמְטִיל מוּם בְּקַדְשִׁים דְּעוֹבֵר עַל כָּל מוּם לֹא יִהְיֶה בּוֹ וְתַדַּע דְּהָרִי בְּעַת שְׁמִתְחִיל הַשְׁחִיטָה קוֹדֵם שְׁגָמַר לְשַׁחֲט הַסִּימָן הַשְּׁנִי הָא אִין לֵה מוּם גְּדוֹל מְזֵה דְּבִשְׁלֵמָא הִיכָא דְּהָיִי שְׁחִיטָה לֹא מִקְרִי מוּם בְּהַתְחַלַּת הַשְׁחִיטָה דְּכִן הוּא דְּרַף שְׁחִיטָתוֹ וְעֵינֵי בְּב"ק דְּרַף ע"ו בְּתוֹס' ד"ה שְׁחִיטָה אֲבָל אִי נֹאֲמַר דְּלֹא מֵהַיּוֹם וְהוּא רַק נְחִירָה הָא הָיִי מְטִיל מוּם מִמֶּשׁ בְּיָדַיִם בְּעַת הַתְחַלְתּוֹ שֶׁל הַנְּחִירָה וּבְמָה שְׁגָמַר לְנַחֲרָה לֹא נִפְקַע אִיסוּרָא וְא"כ הַהוּרָג קַדְשִׁים בְּיָדַיִם אִיכָא אִיסוּרָא דְּאֹרְיִיתָא וְזֵהוּ גַם פֶּן טַעְמוֹ שֶׁל רִש"י בְּמַס' סְנֵהֲדֵרִין דְּרַף קי"ב גְּבִי עִיר הַנְּדַחַת דְּתַנְיָא שָׁם הָיִי בְּהַ קַדְשִׁי מִזְבֵּחַ יְמוּתוֹ וּפְרִש"י דְּמַכְנִיסִין אוֹתָן לְכִיפָה וְטַעְמוֹ דְּכִינּוּן דְּמַה"ת כְּשֵׁרִים הֵם דְּהָיִי שְׁלֵל שְׁמַיִם ס"ל דְּמִדְּאֹרְיִיתָא אִיסוּר לְהוֹרְגֵן בְּיָדַיִם וּמִש"ה ס"ל לְהַרִיב"א דְּהָכָא לֹא שׁיָיִף כָּלֵל הָרִי סְבָרָא דְּלֹא מֵהַיּוֹם דְּהָא לֹא נִרְוִיחַ כָּלֵל בְּזֶה דַּאי נֹאֲמַר דְּמֵהַיּוֹם יַעֲבֹר עַל לֹא תִשְׁחַט עַל חֲמִיץ וְאִי נֹאֲמַר דְּלֹא מֵהַיּוֹם יַעֲבֹר עַל כָּל מוּם לֹא יִהְיֶה בּוֹ וְעַל לֹא תַעֲשׂוּן פֶּן וּמָה בְּצַע בְּהַחֲלִיף אִיסוּר זֶה עַל שְׁנֵי אִיסוּרִים אַחֲרִים וְהָיִי כְּמוֹ שׁוֹחֲט בְּשִׁבְתָּ דְּמוֹדָה בּוֹ רַבָּא דְּשְׁחִיטָתוֹ כְּשֵׁרָה וּמֵהַיּוֹם וְהַתּוֹס' בְּתַמּוּרָה שְׁהַקְשׁוּ קוֹשְׁיָא זֶה דְּשׁוֹחֲט עַל הַחֲמִיץ יִהְיֶה הַפֶּסַח פְּסוּל דְּלֹא מֵהַיּוֹם הוּא מִשׁוּם דְּאֲזֵלִי לְשִׁיטָתָם דְּלֹא ס"ל סְבָרָתוֹ שֶׁל הַנְּחִירָה וְכִמוֹ דְּמִן־כְּרַח מְמָה שְׁהַקְשׁוּ בְּאוֹתוֹ דְּיַבּוּר עֲצָמוֹ בְּהָא דְּצוּרָם אֲנוּן בְּכוֹר נֹאֲמַר דְּלֹא מֵהַיּוֹם וּמִש"ה הַקְשׁוּ גַם עַל הָא דְּהַשׁוֹחֲט עַל הַחֲמִיץ דְּיִהְיֶה פְּסוּל אֲכַן מ"מ הָא מְבֹאֲרָא בִירוּשְׁלַמִי דִּישׁ קָרָא לְהַכְשִׁיר וְא"כ פִּינּוּ דְּנִתְבָּרַר דְּבִשׁוֹחֲט פֶּסַח עַל הַחֲמִיץ לֹא יִתְקַן הָאִיסוּר וְאֵפ"ה הָא חֲזִינּוּ בִירוּשְׁלַמִי שְׁהַבִּיאוּ הַתּוֹס' בְּתַמּוּרָה דְּמִצְרִיָה קָרָא לְהַכְשִׁיר וְנ"ל הִירוּשְׁלַמִי בְּפֶסַחִים פָּרַק ה' אר"ש בר"י מְמָה שְׁחִיב עַל הַזְרִיקָה הַדָּא אֲמָרָה הַפֶּסַח כְּשֵׁר כו' תְּנִי חֲזַקְיָה לֹא תִשְׁחַט עַל חֲמִיץ דָּם זָבָחִי הַתּוֹרָה קָרָא זָבָחִי וְכָבֵר הַקְשׁוּ הַמְּפָרְשִׁים עַל הַרִיב"א דְּמַכְשִׁיר מְסָבָרָא בְּלֹא שׁוּם דְּרִשָּׁה דְּהָא חֲזִינּוּ דְּהִירוּשְׁלַמִי מִצְרִיָה בּוֹ קָרָא לְהַכְשִׁיר וְעכ"פ הָא מִדְּבַרִי הִירוּשְׁלַמִי מְנוֹכְרָה דְּבִלֵּא"ה הָיִי ס"ד דְּהוּא פְּסוּל וְע"כ ס"ל לְהִירוּשְׁלַמִי דְּגַם הִיכָא דְּלֹא יִתְקַן הַדְּבָר ג"כ אֲמָרִינּוּ דְּלֹא מֵהַיּוֹם דַּאל"כ לֹא הָיִי צְרִיָה קָרָא לְהַכְשִׁיר וְדָהָא לִיכָא פֶּאן שְׁיָנָה עֲלֵיו לְעַכְבַּ וְכַמְש"כ הַרִיב"א וּמוֹכַח דְּלֹא כְּסָבָרָתוֹ שֶׁל

הנתיבות: אמנם זה אינו נאדרבה מסוגיא זו יש סמך גדול לסברתו של הנתיבות וכמו שייבואר דהנה גם אי נאמר דלא פהנתיבות קשה לי דברי חזקיה שבירושלמי דדרש דהפסח פשר מדכתיב זבחי דא"כ לר"ש דדרש בפסחים דף ס"ג דהשוחט פסח על חמץ בי"ד כו' חייב ושאר פל הזבחים בין לשמן כו' פטור ובמועד כו' ושאר פל הזבחים כו' חייב ומפרשינו בדרף ס"ד דדרש זבח זבחי בזמן דאיפא זבח לא מחויב אזבחי ובזמן דליפא זבח מחויב אזבחי הרי דדרש להך יו"ד של זבחי לדרשה אחרת ותיקשה לדידיה מנ"ל דהפסח פשר ובנדאי דחוק גדול לומר דלר"ש באמת יהיה פסול ונחדש מחלוקת חדשה בין ר"ש לרבנן בזה ועוד דא"כ תיקשה דמנ"ל לר"ש לומר דרשה דידיה דלמא לא בא הפתוב רק לאשמעינן דהפסח פשר ועל כן נראה לומר דסברא דלא מהני לא שייך הכא כלל וכמו שכתבנו פינו דלא יתקון האיסור והא דמצריה הירושלמי קרא להכשירו הוא מטעם אחר ויהיה ניחא גם הא דלר"ש לא צריה קרא לזה דהנה בחולין דף קי"ד קאמר רב אשי מנין לבשר בחלב שאסור שזאמר לא תאכל כל תועבה פל שתיעבתי לה הרי הוא בבל תאכל אין לי אלא באכילה בהנאה מנין כדר' אבהו כו' פל מקום שזאמר לא תאכל כו' א' איסור אכילה וא' איסור הנאה במשמע ופריה שם מעשה שבת ליתסרו ומשני אמר קרא היא היא קודש ואין מעשיה קודש חורש בשור ונחמור וחסום פי פרה ונדש בה ליתסר ומשני השתא ומה שבת דחמירא מעשיה מותרין הני לא כ"ש פן הוא גירסת רש"י וכתב רש"י אבל בבשר בחלב לא אמרינן הך ק"ו דהא כתיב לא תאכל כל תועבה ומסתברא דעל כב"ח קאי דאכל תועבה גופה אבל חורש בשור ונחמור לא אכל התרישה עצמה רק הבא ממנה ויליף ממעשה שבת דאין הבא ממנה קודש והתוס' גורסים שם השתא לגבוה שרי להדיוט מפעי פ' דהתוס' מפרשים דהא דפריה חורש בשור ונחמור ליתסר קאי הקושא דהשור יהיה נאסר באכילה ועל זה מתרץ דהשתא דלגבוה שרי דבע"ח שזעבדה בהן עבירה הא ילפינן במס' סוטה דף מ"ו דכשרין לקרבן להדיוט מפעי והקשו התוס' לגירסתם דאפתי התרישה והדישה דאינם בע"ח לתסרו ומירצו דגבי חסימה אין האיסור משום התבואה רק משום הבהמה וכן חורש בשור ונחמור אין האיסור משום התרישה דגם הנהגה בלא תרישה אסור וע"ש עוד בתוס' ד"ה פל שהקשו דצורם אונן בכורוכן אלים המסורסין לתסרו ומירצו יעו"ש והנה שוחט פסח על החמץ לכאורה תלוי בשני הגירסאות דלגירסת רש"י דילפינן ק"ו ממעשה שבת א"כ גם בזה נוכל ללמוד ק"ו ממעשה שבת דהא ג"כ לא אכל השחיטה עצמה רק הבא ממנו ודומה למעשה שבת אבל לגירסת התוס' דרק על בעלי חיים דעינן ק"ו מלגבוה א"כ בשוחט על החמץ לכאורה הוי בכלל פל שתיעבתי וכמו שהקשו התוס' דצורם אונן בכור לתסר ומירצו שכתבו על בכור לא שייך הכא יעו"ש והנה בהך דרשה דכל שתיעבתי לכאורה נראה דלאו כ"ע מודים לרב אשי בזה דהרי חזינו בחולין דף קט"ו דכמה תנאי ואמוראי חתרו ליתן טעמים אחרים לאסור בשור בחלב באכילה ורק ר"א לחודא אמר שם האי טעמא ונראה פשוט דהני תנאי לא סבירא ליה הך דרשה וכן נראה מהא דבע"ג דף ס"ו דקאמר ר' יהודה משום ר' מאיר מנין לכל איסורין שבתורה שזעטריפין זע"ז שזאמר לא תאכל כל תועבה פל שתיעבתי לה הרי הוא בבל תאכל הרי דדרש להך קרא באופן אחר דרב אשי דרש ליה לכל שתיעבתי פירוש, דכל דבר שזעעשה בו איסור אסור באכילה ור' מאיר דרש לי דהוי לאו הפולל לכל האיסורין שבתורה דכל

שתיעבתי לה ואסרתי לה ה"ה בקל תאכל ולכאורה י"ל דהני ב' דרשות פליגי אהדדי ועיני' בתולין דף קט"ו ברש"י ד"ה לא דמשמע דהפל חדא דרשה הוי וצ"ע [ועיני' עוד בכורות דף ל"ה בתוס' ד"ה ומי הביאו דברי הספרי פרשת ראה ונ"ל ר' אליעזר אומר מנין לצורם אונן בכור ואוכל ממנו שהוא עובר שנגמר לא תאכל כל תועבה וכתבו התוס' דלדין דס"ל דבצורם אונן בכור ליכא רק איסורא דרבנן משום קנס ס"ל פאחרים דאמרי שם בספרי פתיב להלן לא תזבח כו' אף תועבה האמורה פאן בפסולי המוקדשין הפתוב מדבר או ס"ל דקאי על בשר בחלב ומלשון התוס' ג"כ מוכח דהני אחרים דמוקמי לי על פסולי המוקדשין חולקין על רב אשי דבתולין וכן משמע להדי' לשון הרמב"ם בפרק י"ח מה' פסולי המוקדשין ונ"ל כל קרבן שהוא פסול כו' לוקה שנגמר לא תאכל כל תועבה מפי השמועה למדו שאין הפתוב מזוהר אלא על פסולי המוקדשין הרי להדיא דלא קאי רק על פהמ"ק.

אמנם בספר החינוך פרשה ראה מצאתי במצוה תס"ט שכתב דהאחרים ס"ל ג"כ הדרשה דתולין דתתי ש"מ יעו"ש ולא ידעתי למה דחק בזה לומר פן כיון דהרי ומכרח מהני תנאי דאמרו טעמים אחרים לאיסור בשר בחלב דע"כ לא ס"ל הך דרשה ונגמר דכן ס"ל להאחרים וצ"ע: [ד] שוב מצאתי להמזרחי פרשת משפטים שהקשה על הא דדרש ר' ישמעאל הא דכתיב שלשה פעמים לא תבשל אחד לאיסור אכילת בשר בחלב כו' דלמה לי הני קראי תיפוק ליה מלא תאכל כל תועבה ותי' דהוי לאו שבכילות ולא הנה לוקה עליו הרי דס"ל ג"כ דכ"ע מודים להך דרשה והא דאמרו טעמים אחרים הוא פי היכי דלגוי לוקה על בב"ח וכן ס"ל להחינוך אמנם הרי נוכל להוכיח דע"כ לאו כ"ע מודים בו דמה שתי' המזרחי דמכל שתעבתי ליכא מלקות אינו מספיק עדיין לתרץ לדעת הרמב"ם דכתב בפרק ח' מה' מאכלות אסורות דעל כל איסורי הנאה אינו לוקה אם נהנה מהם ולא אכל וילקמן יובאו עוד פוסקים דס"ל פן ואפ' אליבא דר' ישמעאל דנפק לי' איסור הנאה של בשר בחלב מלא תבשל הא ס"ל להרמב"ם דאינו לוקה דהרי בפרק ט' מה' מאכלות אסורות ס"ל להרמב"ם דגם על הנאת בב"ח אינו לוקה יעו"ש בלח"מ שהביא דברי הרמב"ם בספר מנין המצות שפוסק להדי' כר' ישמעאל דאיסור הנאה דבב"ח נפקא לן מלא תבשל וא"כ הא נשארה קושיות המזרחי דלמה צריף ר' ישמעאל הלא תבשל השלישי לאסרו בהנאה תיפוק לי' מלא תאכל כל תועבה לר' אבהו דס"ל דכל מקום שנגמר לא תאכל הוי, גם הנאה בכלל כיון דגם עתה אינו לוקה על הנאתו שוב מצאתי קוש' זו בספר כו"פ סי' פ"ז ס"ק א' ונשאר בצ"ע ומכרח לומר דר' אבהו ס"ל דר' ישמעאל לא ס"ל הך דכל שתיעבתי דזהו נדאי דנסק גדול לומר דגם ר' אבהו יודה דר' ישמעאל ס"ל כחזק' דלא תאכל לא משמע הנאה ועוד דהא כתבו התוס' בפסחים דף כ"ב בד"ה ור"ש דהא דאמרינן שם על פלוגתא דחזק' ור"א לימא כתנאי ונדחי היינו רק לר"א דחזק' נדאי לא מצי אתי ככ"ע יעו"ש ומכרח דר' אבהו מצי אתי ככ"ע ועוד דהרי בסוף סימן י"ח הוכחנו דהך פילפול והראינו פנים מסבירות דר' ישמעאל ס"ל ע"כ כר' אבהו ואין פאן מקומו ועוד דהרי הרמב"ם בעצמו פוסק בפ"ח מהלכו' מאכלות אסורות כר' אבהו וא"כ היאך פוסק כר' ישמעאל דלא תבשל השלישי פא לאסור הנאה דלמה לי הך קרא כיון דס"ל דעל הנאה אינו לוקה ומכרח דהרמב"ם, ס"ל דלא קי"ל פהך דרשה דרב אשי וכמו דמשמע מלשוננו בה' פהמו"ק שהבאנו למעלה

וס"ל דלאו כ"ע מודים בו והאחרים דסיפרי חולקים ע"כ עליו ועוד דגם להפוסקים החולקים על הרמב"ם וס"ל דלוקה על הנאה מ"מ נראה מוכרח ג"כ מהא דבחולין דף קט"ו יליף איסי בן יהודה דבב"ח אסור באכילה נאמר פאן פי עם קדוש ונאמר להלן ואנשי קודש תהיון לי כו' אין לי אלא באכילה בהנאה מנין אמרת ק"ו ומה ערלה שלא נעבדה בהן עבירה אסור בהנאה בב"ח שנעבדה בהן עבירה אינו דין שאסור בהנאה מה לערלה שלא הי' לה שעת הפנוש חמץ בפסח יוכיח מה לחמץ בפסח שפן ענוש פרת פלאי הפך יוכיחו ואם נאמר פהמזרחי דכ"ע ס"ל הך דכל שתיעבתי וא"כ רק לחיוב מלקות הוא דצריך להך ג"ש א"כ תיקשה דלענין הנאה למה לי' לאיסי ללמוד בק"ו מערלה לר' אבהו תיפוק לי' מכל שתיעבתי דהרי גם עתה דיליף לה מק"ו לא הוי הלימוד רק לאיסור גרידא ולא למלקות דהרי אין עונשין מן הדין וכמו שפתבו להדי' התוס' בפסחים דף כ"ד על הא דאמר אביי שם הפל מודים בכלאי הפך שלוקין עליהם שלא פדרה הנאתו והקשו שם התוס' אמאי לא קאמר גם הפל מודים בב"ח ותירצו דשם הא ליפא מלקות דאין עומה"ד וכיון דלאיסור גרידא יליף לה איסי א"כ תיפוק לי' מכל שתיעבתי ומוכרח דלא ס"ל הך דרשה רק זה יש לדחות וי"ל דלעולם יליף לה איסי הק"ו גם לענין מלקות ואי דאין עומה"ד נאמר פסברתו של המגיד משנה בפך שני מה' מאכלות אסורות דהא דאין עומה"ד הוי רק היכא דעיקר האיסור לא ידעינו רק מהך ק"ו אבל היכא דידעינו איסורא מפורש רק דעליו ליפא מלקות וכגון דהוי לאו הפא מכלל עשה וכדומה שפיר נוכל ללמוד העונש בק"ו וא"כ גם הכא נאמר דלר"א ידעינו שפיר דאסור בהנאה מכל שתיעבתי ורק דלא ילקה עליו דהוי לאו שבכללות ושוב יליף שפיר בק"ו מערלה דלוקה על הנאה גם י"ל דהא פתבו התוס' שם בדרף קט"ז בד"ה מה דמש"ה יליף איסי איסור הנאה בק"ו אע"ג דאיפא ג"ש דקודש קודש לטרפה דשרי בהנאה משום דבהך קרא דטרפה פתיב נמי קדשים שיצאו חוץ למחיצתו דאסורין בהנאה והק"ו מגלה לן דהג"ש הוי לקדשים שיצאו ולא לטרפה וא"כ הוי הק"ו רק גילוי מילתא על הג"ש ובכה"ג שפיר עומה"ד אבל עכ"פ הא התוס' בפסחים לא ס"ל פן וכתבו להדי' דלאיסי ליפא מלקות בהנאה בב"ח וכן לדעת הסוברים דעל פל הנאה אינו לוקה פלל ולדידהו הוי הק"ו בע"כ רק לענין איסור גרידא ומוכרח לומר דלר' אבהו לא ס"ל לאיסי הך דרשה ועוד יותר נראה להוכיח דלכל הסברות מוכרח ע"כ דאיסי לא ס"ל פלל הדרשה דהרי הגמ' בחולין שם פריף על איסי דלמה לו הך ג"ש דקודש לאסור בב"ח באכילה תיפוק לי' גם איסור אכילה בהך ק"ו מערלה ומשני משום דאיפא למימר חורש בשור נחמור וחוסם פרה ונדש בו יוכיח שנעבדה בהן עבירה ומ"מ מותרים באכילה ומש"ה מוכרח ללמוד איסור באכילה מג"ש ונהדר יליף הנאה בק"ו דליפא שוב לומר חורש בשור נחמור יוכיח די"ל מה להני שפן מותרים באכילה תאמר בב"ח שאסור באכילה ואי נאמר פהמזרחי דאיסורא ידעינו מכל שתיעבתי וכל הלימודים לא איצטריך רק למלקות א"כ תשארו גושני הגמ' דלמה לו הג"ש באכילה ילמוד דלוקה על אכילה בק"ו מערלה דהא ליפא למימר חורש בשו"ח יוכיח דמה לחורש בשו"ח שפן מותר לגמרי באכילה תאמר בב"ח שאסור באכילה ומוכרח ע"כ לומר דס"ל לאיסי דאי לאו הך ג"ש והך ק"ו לא הוי ידעינו שום איסורא בב"ח ואפי' באכילה הוי ס"ד דשרי וא"כ ממ"נ לכל השיטות והסברות של הפוסקים מוכרח דאיסי לא ס"ל הך דרשה: [ה] ואין להקשות

דא"כ מאי פריה הגמ' בתחילה למה לי הג"ש דגילף גם אכילה מק"ו ונהרי אין עומה"ד
וא"כ הא איצטריה הג"ש פי היכי דלהוי לוקה על אכילת בב"ח והניחא לדעת הסוברים
דעל ק"ו דהוי חדא מתרתי דילפינו במה הצד שפיר עומה"ד פריה הגמ' שפיר דהכא
הוי חדא מתרתי מערלה וחמץ וכלאי הפנים אבל להני פוסקים דס"ל דגם כה"ג אין
עומה"ד ומפלגם הא ס"ל פן התוס' דפסחים הג"ל קשה מאי פריה וכבר עמד על קושני'
זו בספר גינת ונרדים ע"ש ועוד קשה לי יותר דמאי פריה דהרי אם היינו למדין איסור
אכילה בק"ו וא"כ לא הנה לוקה על אכילת בב"ח ושוב הא לא הי' יכול ללמוד איסור
הנאה בב"ח מהק"ו דהרי יש לדחות מה לערלה וחמץ וכלאי הפנים שפן לוקה על אכילתו
תאמר בב"ח שאינו לוקה על אכילתו דאין עומה"ד ונהרי דכונתני פריה שם מה לחמץ
שפן ענוש פרת על אכילתו ומשני כה"כ יוכיחו וכתבו התוס' דאין לומר דגם פרת נלמד
מהה' ק"ו מחמץ ויהי' חייב אוכל בב"ח פרת דאין עומה"ד וא"כ הא גם אם אסור אכילה
לא הוי רק מק"ו הא שוב לא היינו יכולין ללמוד איסור הנאה בק"ו דנאמר מה לכולהו
שפן לוקה על אכילתו וא"כ הא לכאורה מוכרח ע"כ לומר לדעת הפוסקים דס"ל דגם
כשהק"ו הוי חדא מתרתי גם פן אין עומה"ד דהם מפרשים דקושני' הגמ' הוי רק משום
הה' דרשה דכל שתיעבתי והם ס"ל פסברת המ"מ שהבאנו לעיל דכל היכא דידעינו
האיסור שוב נלמד העונש בק"ו ומש"ה פריה דגם אכילה נלמוד מק"ו ויהי' לוקה עליו
ושוב נוכל ללמוד גם הנאה מק"ו ואדרבה הא מוכרח מקושני' הגמ' דכ"ע ס"ל הה'
דרשה דאם נאמר דיש מהתנאים החולקים על הה' דרשה מאי פריה הגמ' לאיסי דלמא
גם הוא לא ס"ל אמנם זה אינו דהא כבר פתבנו דהתירוץ של הגמ' דמשני דהמ"ל חורש
בשו"ח יוכיח ע"כ לא אתי' רק כמ"ד דלא ס"ל הה' דרשה גבי בב"ח וא"כ הא אי אפשר
לפרש פן קושני' הגמ' דא"כ לפי מה דמתרץ ומוכח דלא ס"ל הה' דרשה הא לא קשה
פלל ולא צריה להתירוץ דחורש בשו"ח יוכיח וביאור קושני' הגמ' מצאתי בפספ' משנה
בפרק א' מה' טומאת מת שהקשה דהרי בטומאת משא ובב"ח ילפינו עונש מן הדין ותירץ
דבב"ח מפיו דאסור לבשלו הוי בכלל לא תאכל כל תועבה אי נמי משמע דלא אסרה
התורה לבשלו אלא שלא יבא לאוכלו עכ"ד הכ"מ והנה דבריו באו סתומים במה שכתב
דבב"ח עומה"ד ולא מצאתי דבר זה בשום מקום להדי' ועכ"פ נוכל לומר תירוץ לי' שב
קושני' הגמ' והנה תירוץ הראשון דהוי בכלל שתיעבתי הא נתבאר לעיל דאי אפשר
לאומרו על קושני' הגמ' דאיסי הא חזינו דלפי הת' לא ס"ל הה' דרשה וא"כ מאי הקשה
בתחילה דהא אי לא ס"ל לא קשה פלל וצ"ל כתי' השני של הכ"מ דהק"ו הוי גילוי
מילתא דכיון דאסור בבישול ידעינו מהק"ו דהא דאסרתו התורה בבישול הוי משום
דאסור באכילה ושפיר לוקה מהק"ו ופריה הגמ' שפיר: [ו] גם נראה להוכיח עוד דהה'
דרשה אינו מוסכם דהא במס' ע"ג דף כ"ט אמרינו דין נספ' מנ"ל דאסור בהנאה ומשני
משום דאי תקווש יין לזבח וזבח למת ומת יליף בג"ש מעגלה צרופה וכו' דאי קשה דלמה
צריה לכל הני לימודים תיפוק ליה מלא תאכל כל תועבה וכדנפקא ליה לרב אשי בשור
בחלב ולא מפעי לגירסת התוס' דחולין שהבאנו באות ג' דגורסין השתא לגבוה שרי דלא
ידעינו מזה רק על בעלי חיים שאינם נאסרין ע"י עבירה הא ודאי דקשה דתקורבת
דאינם בע"ח צריה להיות בכלל לאו זה אלא אפי' לגירסת רש"י דגורס שם השתא ומה
שבת דחמירא מעשיה מותרים הני לא כ"ש ונהי' ק"ו הא שיהי' על כל מילי מ"מ הרי על

תקרוכת ע"ג ודאי נראה דלא שייך הך ק"ו דמעשה שבת דהרי איסורא של ע"ג לא קילא משבת וגם תמורה מיני דהוי ככופר בכל התורה פולה שוב מצאתי בפלתי סי' פ"ז שהקשה קושניא זו וכתב דצ"ל דהך סוגיא לא ס"ל הך דרשה יעו"ש ונהגה אין לדחות ולומר דהרי בהך דכל שתיעבתי לא פתיבא רק לא תאכל ולא ידעין מיניה איסור הנאה רק אבהו ונאמר דהסוגיא דע"ג אתיא פחזקיה דלא תאכל לא משמע לאיסור הנאה זה אינו מספיק דהא במס' ע"ג דף ל"ב אמרינן על הא דתנן בשר הנכנס לע"ג מותר והיוצא איסור מפני שהוא פזבחי מתים וקאמר בגמרא מני ר' יהודה בן בתירא הוא דתניא ריב"ב אומר מנין לתקרוכת ע"ג שמשמא באנהל שפאמר ויאכלו זבחי מתים מה מת מטמא באנהל אף תקרוכת מטמא באנהל והקשו התוס' בד"ה והיוצא דמשמע דרבנן דפליגי על ריב"ב וס"ל דתקרוכת אינו מטמא באנהל לא ס"ל הך הדיקשא וא"כ לעיל דיליף דנין נסוף איסור בהנאה מהך הדיקשא ואמאי לא קאמר שם מני ריב"ב היא ותירצו בשם הר"י דלענין איסור אכילה ונהגה דאשתעי בו קרא לא פליגי רבנן על ריב"ב וס"ל ההיקשא דזבח למת ולא פליגי רק לענין טומאה דלא איירי בו ההיקש דריב"ב ס"ל דלגמרי הוקש וחכמים חולקין וכן פתבו התוס' בחולין דף י"ג בד"ה תקרוכת ונהרי בהך הדיקש פתיב ויאכלו זבחי מתים וא"כ הא לא פתיב רק אכילה ונהגה הא לא נזכר בהפסוק ולרבנן דלא ס"ל ההיקש רק לענין מאי דכתיבא בקרא היאך יליף מני הנאה ומכרח דהך סוגיא דדף כ"ט אתי כר' אבהו דבלשון אכילה נכלל גם הנאה וא"כ הא הוי מצי לומר דילפינן מקרא דכל שתיעבתי ומכרח כתי של הפלתי דהך סוגיא לא ס"ל כלל הך דרשה אמנם לפי מה שפיתבו התו' במס' ע"ג דף ל"ב בשם ר"ת תי' אחר על הא דלא אמר לעיל הא מני ריב"ב הא שפיר נוכל לומר דהסוגיא אתיא פחזקיה: [ז] גם קשה לי דבסנהדרין דף ס"א איתא השוחט את הבהמה לזרוק דמה לע"ג ולהקטיר חלבה לע"ג ר' יוחנן אמר איסור דמחשבינן מעבודה לעבודה ונהוי תקרוכת ר"ל אמר מותרת דאין מחשבינן מעבודה לעבודה וכתבו התוס' בד"ה ור"ל אמר מותרת פ"י בהנאה ולא באכילה דהא הוי מומר לע"ג ואיסור לאכול משחיטתו אי נמי אפי' באכילה שרי פינן דלא הוי מומר מעיקרא ובשחיטה זו הוא דנעשה מומר וכן פתבו התוס' במס' ע"ג דף ל"ד בד"ה ר"ל בשם רש"י ודברי רש"י הנה בנזבחים דף יו"ד דלר"ל מותרת גם באכילה וא"כ קשה אמאי מתירה ר"ל נהי דס"ל דלא הוי תקרובות וליכא בו איסורא דתקרובות מ"מ הרי אמרינן שם בסנהדרין עד כאן לא קשרי ר"ל אלא בהמה אבל גברא בר קטלא הוא מידי דהוי אמשפתחה להר דהר מותר ועובדו בסייף א"כ הא נשחטה ע"י עבירה והא ראיה דגברא חייב קטלא על השחיטה זו וא"כ תאסר גם בהמה משום כל שתיעבתי דאפי' אם נאמר דר"ל ס"ל פחזקיה דלא תאכל לא משמע הנאה מ"מ לכל הפחות באכילה תאסר ומכרח לומר לשיטת רש"י ותי' הב' דתוס' דס"ל דר"ל מתיר גם באכילה דר"ל לא ס"ל הך דרשה ומש"ה נמי קאמר ר"ל בחולין דף קט"ו לימוד אחר לאסור בשר בחלב אמנם קושניא זו יש לישבה בפשיטות דהרי הך סוגיא איתא בחולין דף ל"ט וכתבו שם התוס' בד"ה ר"ל ונ"ל מודה ר"ל דחייב מיתה כו' ואין לתמוה למה נהרג דלמא ממלך ולא זרק כדאמרינן בסנהדרין דף ס"א גבי מסית שאמר אלה ואעבוד פטור דמיקלף ולא עבד הקא ודאי לא מיקלף פינן דעבד מעשה דשחט ע"מ לזרוק ועוד דאפי' ודאי לא יזרוק חייב דחשיב עבודה בשחיטה זו וא"כ הרי קושניאנו הנ"ל תלוי בהני ב' תירוצים של התוס'

דלתת' הראשון של התוס' הא עצם השחיטה לא חשיבא עבודה לע"ג והחויב מיתה לא הוי על השחיטה רק על הא דאמר שיזרוק הדם לע"ג והוי כאומר שילף ויעבדו והשחיטה לא הוי רק בירור על האמירה דשוב לא מימלף וא"כ הא לא שייף כלל לומר דיהיה בו איסור משום כל שתיעבתי דהוי כמו שוחט בהמה ועובר בשעת המעשה עבירה אחרת שאינו תלוי בהשחיטה דאין מקום לאסרו בשביל זה ורק לת' הב' של התוס' דחולין דהשחיטה בעצמה הוי עבודה לע"ג ואפ' אם היינו יודעין שפודאי יתחרט ולא יזרוק אח"כ ג"כ חייב ולפי זה הא שייף לומר דליתסר משום כל שתיעבתי וכמו שוחט בשבת דהיה אסור אי לאו קרא דהיא קודש וא"כ הא י"ל דלהך תירוץא של התוס' דחולין נאמר דבאמת מודה ר"ל דאסורה באכילה ואינו מתיר רק בהנאה דס"ל פחזקיה ורש"י והתוס' דסנהדרין דס"ל דר"ל מתירה גם באכילה נאמר דס"ל כתי' הראשון של התוס' דחולין דהשחיטה בעצמה לא הוי עבודה והחויב מיתה הוי רק על הא דאמר שיזרוק הדם פן י"ל אמנם עיין בדברי רש"י בסנהדרין שם ד"ה ועובדיהו בסייף דמבואר כמעט להדיא כתי' הב' של התוס' דחולין דהחויב מיתה הוי על השחיטה עצמה יעו"ש בדבריו ואפ"ה הא פתב בזבחים דלר"ל מותרת גם באכילה ולידדידה הא מוכרח לומר דר"ל לא ס"ל הך דרשה ועוד דהא אפתי תיקשה לת' הב' של התוס' דחולין דס"ל דהשחיטה בעצמה הוי האיסור נהי דזה נוכל לומר כמו שפתבנו דיפרש דר"ל אינו מתיר רק בהנאה דס"ל פחזקיה מ"מ עדיין קשה מהא דבמס' ע"ג דף ל"ד דס"ל לר"מ דגבינות בית אונגייקי אסורים בהנאה וקאמר ר"ל מאי טעמא הואיל ורוב עגלות העיר נשחטין לע"ג וא"ל ר' שמעון ב"ר אלעאי וכי נשחטין לע"ג מאי הוי והא אתה הוא דשרי דאיתמר השוחט בהמה לזרוק דמה לע"ג כו' ור"ל אמר מותרת א"ל באומר בגמר זביחה הוא עובדה ומאי הקשה פיון דחייב מיתה על השחיטה והוי בכלל כל שתיעבתי וגם לר"ל אסורה באכילה ורק בהנאה מתירה דס"ל לר"ל פחזקיה א"כ הא י"ל דר"מ ס"ל כר' אבהו ומש"ה אוסרה בהנאה אע"ג דלא הוי תקרובת ונהרי בלא"ה פתבו התוס' בפסחים דף כ"ב בד"ה ור"ש דר"מ ס"ל ע"כ כר' אבהו וגם בלא"ה הא י"ל דר"מ ס"ל כר' אבהו אלא ודאי מוכרח להיפוף ממה שפתבנו ואדרבה לת' הב' של התוס' דהשחיטה הוי עבודה לדידהו ודאי מוכרח לומר דר"ל מתירה גם באכילה דלא ס"ל כלל הך דרשה ומש"ה הקשה לר"ל שפיר דאמאי אוסרה ר"מ: ח רק זה יש לישוב בפשיטות דאע"ג דבכל מקום נאמר דס"ל לר"מ כר"א מ"מ בהך קרא דלא תאכל כל תועבה לר"מ לא הוי הנאה בכלל ואפ' לר' אבהו דבע"ג דף ס"ו קאמר ר' יהודה משום ר"מ מנין לכל איסורין שבתורה שמצטרפין שצאמר לא תאכל כל תועבה כל שתיעבתי לך הרי הוא בכל תאכל הרי דס"ל לר"מ דהך לאו כולל כל האיסורין שבתורה וא"כ הא שפיר י"ל דלעולם כ"ע מודים לדרשה דרב אשי דיש בכלל לאו זה גם דבר שנעשה בו עבירה וכמו בשר שנתבשל בחלב מ"מ פיון דס"ל לר"מ דלאו זה כולל ג"כ כל האיסורין שבתורה ונהרי רוב האיסורין שבתורה אינם איסורין רק באכילה ולא בהנאה א"כ ע"כ הך לא תאכלו לא קאי רק על איסור אכילה לחודא ולא על הנאה ומש"ה גם בהני איסורין שנקללו בהך לאו אע"ג דלא ידעין בהו שהם מותרים בהנאה מ"מ אי אפשר לידע בהו איסור הנאה משום הך לא תאכל ואפ' לר' אבהו דהא ע"כ הוי הפי' בהך קרא רק אכילה גרידא ורב אשי דנפקא ליה מהך קרא בב"ח גם איסור הנאה הוא משום דלא ס"ל הך דרשה דר"מ דע"ג וס"ל דלאו זה לא קאי

על פל איסורין וְשפיר הוי לר"א גם הנאָה בכלל ועיני' בכריתות דף כ"ה בתוס' ד"ה תנאי
שהקשו דהיאף ילפינן איסור הנאָה בצייפורי מצורע מקרא וזה אשר לא תאכלו לרבות
המשולחת והלא הפסוק פתוב גם לגבי עופות טמאין דמותרין בהנאָה וכוונתם מבואר
דהקשו דגם לר' אבהו אי אפֿשר ללמוד מיניה איסור הנאָה פֿינן דאיירי גם בעופות טמאין
דמותרים בהנאָה וזהו להדיא פֿדברינו אָמנם עיין במס' קידושין דף נ"ז בתוס' ד"ה וזה
שחלקו על התוס' דכריתות בסבֿרא זו וס"ל דלר"א שפיר נוכל לידע מנזה אשר לא
תאכלו גם הנאָה יעו"ש שהקשו רק לחזקיה מנ"ל איסור הנאָה ומשמע דלר"א ניקחא
ומש"ה שפיר הקשה ר"ש ב"ר אֶלקים לר"ל לדידך דס"ל דבשוחט ע"מ לזרוק לא הוי
תקרובת נהי דמ"מ מודית דאסורה באכילה משום פֿל שתיעבתי מ"מ אמאי אוסר ר"מ
הגבינות בהנאָה דלר"מ לשיטתו ליפא בהך דכל שתיעבתי איסור הנאָה נאפֿי' לר"א ובזה
נוכל לישוב ג"כ מה דהקשינו למעלה על הָא דדחק בע"ז דף כ"ט למצא לימודים לאָסור
זין נסך בהנאָה נאמאי לא נפק לי' משום הך דכל שתיעבתי לפי"ז ניקחא דהרי שם פֿא
הגמ' לישוב טעם של המשנה דקתני דיי"נ אסור בהנאָה דמנ"ל וְהרי שם במשנה נזכר
ג"כ ר"מ דקאמר שם באותו משנה דר"מ אוסר ג"כ נודות של זין בהנאָה ולר"מ הָא לא
הוי מצי לומר משום הך דכל שתיעבתי ומש"ה אָמרה הגמ' הטעם משום דאייתקוש לזבח
פֿי היכי דלְהוי ניקחא גם לר"מ.

גם מיושב לנו בזה הָא דבפסחים דף כ"ב מדקדק ר' אבהו דלר"מ פֿל מקום שָנאמר לא
תאכל הוי גם הנאָה בכלל מדאיצטריף למכתב היתר הנאָה גבי גבלה וקאמר שם דלר"מ
דרשינן אותו אתה משליף לפֿלב ואי אתה משליף לפֿלב חולין שְנשחטו בעזרה ופרש"י
דידעינן בו דאסור לשוחטו בעזרה נאם שחטו אסור באכילה מקרא דכי ירחק ממך
המקום ונבחת ואכלת כו' ואי אתה אוכל מה שאתה זוכת בקירוב מקום ומיהו איסור
הנאָה לא ידעינן בו דהָא לא פתיבא בו לא תאכל ומש"ה איצטריף אותו לאָסרו בהנאָה
והקשה בגליון הש"ס פֿינן דידעינן בו דאסור לשוחטו וגם דאסור באכילה תיפוק ליה
דאסור מהָא דכל שתיעבתי וכוונתו פֿינן דכָּבֵר ידעינן בו איסור אכילה הָא שוב ליפא
למימר בו ק"ו ממעשה שבת ונלמד הנאָה מלא תאכל פֿל תועבה פֿן ביאר דכָּרִי בְהקדמה
לדו"ח*) ולדברינו ניקחא דלר"מ לשיטתו לא ידעינן מלאו זה איסור הנאָה גם נוכל לישוב
ג"כ בזה הָא דהקשינו למעלה באות ד' להרמב"ם דס"ל דאינו לוקה על הנאָה למה צריף
ר' ישמעאל הפעם שלישי לא תבשל לאיסור בב"ח בהנאָה תיפוק ליה מִפֿל שתיעבתי
לר"א ולפי"ז הָא ניקחא די"ל דר' ישמעאל ס"ל ג"כ כר"מ ולעולם י"ל דכ"ע ס"ל הָא
דרָשָה ולתי' של התוס' דחולין דהשחיטה בעצמה הוי עבודה נאמר דר"ל לא מתיר רק
בהנאָה דס"ל לר"ל דמהך דרָשָה דכל שתיעבתי לא ידעינן איסור הנאָה או משום דס"ל
כר"מ דהָא לאו כולל גם פֿל האיסורין שבתורה או משום דר"ל ס"ל פֿחזקיה דכל מקום
שָנאמר לא תאכל לא הוי הנאָה בכלל אָמנם הָא כָּבֵר מבואר לעיל דאיסי ע"כ לא ס"ל
הך דרָשָה ואין להקשות לתי' הב' של התוס' דחולין דהשחיטה בעצמה הוי עבודה ולפי
מה שנתבאר דאיסי ע"כ לא ס"ל הך דרָשָה וא"כ הָא צריף לומר דגם רב אשי דקאמר
הך דרָשָה בחולין גבי בב"ח מ"מ גם הוא מודה דאיפא תנאי שחולקים על זה רק ר"א
קאמר פֿן אליבא דנפשיה ומסתמא ידע דאיפא תנא דס"ל הך דרָשָה וחולק על איסי א"כ
קשה הָא דבחולין דף ל"ט מביא שם הגמ' פֿלוגתא דר"י ור"ל בשוחט קרבן לשמה לזרוק

דָּמָה שְׁלֵא לְשִׁמָּה דר"י אומר פסול ור"ל אָמַר כָּשֶׁר וּמְפָרְשִׁינָן טַעְמָא דר"י דס"ל מְחַשְׁבִּין מַעְבֻּדָּה לַעְבֻּדָּה וְיִלְיָף חוּץ מִפְּנִים ור"ל ס"ל אִין מְחַשְׁבִּין מַעְבֻּדָּה לַעְבֻּדָּה וְלֹא יִלְיָף חוּץ מִפְּנִים וּפְרִיף שָׁם מְהָא דְחֻזְיָנָן בְּמִשְׁנָה דר' יוסי ס"ל דְּבִקְרָבָן מְחַשְׁבִּין מַעְבֻּדָּה לַעְבֻּדָּה וּבַע"ג אִין מְחַשְׁבִּין מַעְבֻּדָּה לַעְבֻּדָּה וְקָאָמַר פְּנִים קָשִׁי לר"ל חוּץ קָשִׁי לר' יוֹחָנָן וּמֵאֵי הַקָּשָׁה דִּלְמָא גַם ר' יוֹחָנָן ס"ל דְּלֹא יִלְיָף חוּץ מִפְּנִים וּכְשִׁמְחַשְׁבַּ ע"מ לְזִרְוֹק לָא מְקַרֵי תְקַרְוֶת ע"ג וּמ"מ שְׁפִיר ס"ל דְּאִסּוּרָה בְּהִנְאָה דְכִינּוּן דְגַם לר"ל הָא הָוִי הַשְׁחִיטָה עֲצָמָה עֲבֻדָּה לַע"ג וּגְבָרָא בַר קֶטְלָא וּס"ל לר' יוֹחָנָן דְּמִשּׁוּם כָּל שְׁתִּיעֲבַתִּי אִסּוּרָה גַם בְּהִנְאָה דס"ל לר' יוֹחָנָן כר' אַבְהוּ ור' יוֹסִי לָא ס"ל פְּלֵל הֵךְ דְּרָשָׁה דְכָל שְׁתִּיעֲבַתִּי וּמִש"ה כְּשִׁמְחַשְׁבַּ מַעְבֻּדָּה לַעְבֻּדָּה מְוַתֵּרַת גַם בְּאֲכִילָה פִּינוּן דְּלֹא הָוִי תְקַרְוֶת וּמְוַתֵּרַת לְכֹאֲוֶרָה ע"כ לתי' הב' שֶׁל הַתּוֹסֵס דְחֻזְיָנָן דְּלֹא מְצִינּוּ פְּלוּגְתָא דְתַנְאֵי בְּהֵךְ דְּרָשָׁה וְרַב אֲשִׁי דְקָאָמַר הֵךְ דְּרָשָׁה הַגַּה"ה *) פְּסָחִים דָּף כ"ב וְאִידָף חוּב"ע לָאו דְּאִוּרֵיִתָּא פִּרְש"י אִיסּוּר הִנְאָתוֹ וְהַתּוֹסֵס חֲלָקוֹ עָלָיו וְכָתְבוּ דְלָמ"ד לָאו דְּאִוּרֵיִתָּא הָוִי לְגַמְרֵי לָאו דְּאִוּרֵיִתָּא וְעִינָן בְּגִלְיוֹן הַש"ס לְהַגְאֹן מוהר"ר עֶקִיבָא אֵיגְר זללה"ה זיע"א שְׁהַקָּשָׁה לְפִרְש"י דְּשְׁחִיטָתוֹ הָוִי לַכ"ע דְּאִוּרֵיִתָּא לְתַסַּר בְּהִנְאָה מִשּׁוּם לֹא תֹאכַל כָּל תוֹעֵבָה וְעִינָן בְּהַקְדָּמָה לְסַפֵּר דְּרוּשׁ וְחִידוּשׁ מַה שְׁהַקָּשׁוֹ עָלָיו דְּהָא נוּכַל לְלַמּוּד ק"ו מִמַּעֲשֵׂה שֶׁבֶת וְכַדְמִשְׁנֵי בְּחֻלְיִין עַל חוֹרֵשׁ בְּשׁוּר וְחִמּוּר וְלִדְיִדִי קָשָׁה עַל דְּבָרָיו טוֹבָא בְּמַה דְּהִבִּין דְּלִרְש"י הָוִי שְׁחִיטָה לַכ"ע דְּאִוּרֵיִתָּא דְּנֻדָּי דְּבַר זֶה לֹא נִיטְוֵן לְהַאָּמַר וְעִינָן בְּתוֹסֵס ד"ה חֻלְיִין שְׁהַקָּשׁוֹ מְהָא דְּנֻזִיר דְּפְרִיף לָמ"ד לְחַנְכוֹ הָא קְמִיִּתִּי חוּב"ע וּמִשְׁנֵי סְבַר חוּב"ע לָאו דְּאִוּרֵיִתָּא וּמִשְׁמַע שָׁם דְּנֹאֲכַל הָרִי שְׁלֵא הַקָּשׁוֹ בְּפִשְׁיטוּת עַל רִש"י הֵיאָף הִבִּיאוּ וְהַקָּשׁוֹ רַק מְהָא דְּמִשְׁמַע שָׁם דְּהִיָּה נֹאֲכַל וּבְנֻדָּי מוּכַח דְּהַתּוֹסֵס הִבִּינוּ בְּכּוּנּוֹת רִש"י דְּרַק אֲכִילָה הָוִי לַכ"ע דְּאִוּרֵיִתָּא אֲבָל שְׁחִיטָתוֹ הָוִי מְדַרְבְּנָן וְז"ל רִש"י בְּקִידוּשֵׁין דָּף נ"ח ד"ה וּבְחֻלְיִין קְסַבֵּר לָאו דְּאִוּרֵיִתָּא לֹא אִיסּוּר שְׁחִיטָתוֹ וְלֹא אִיסּוּר הִנְאָתוֹ וּא"כ לֹא שְׁיָיָף פְּלֵל כָּל שְׁתִּיעֲבַתִּי פִּינוּן דְּלֹא עֲבַד אִיסּוּרָא וְלִבִּי אֹמֵר לִי לְהַצְדִּיק אֶת הַצְדִּיק וְז"ל וְלוֹמַר דַּט"ס נָפַל בְּדְבָרָיו וְצ"ל דְּלִפִּירְש"י דְּאֲכִילָתוֹ הָוִי דְּאִוּרֵיִתָּא כו' וְכּוּנּוֹתוֹ בְּהַקָּשָׁה לָא הָוִי פְּלֵל לְסוּגָי דְּחֻלְיִין דְּשָׁם הָוִי הִפִּי כָּל שְׁתִּיעֲבַתִּי דְּנַעֲשֵׂה בּוֹ אִיסּוּרָא רַק פְּנוּנְתוֹ לְהָא דַּמַּס' ע"ג דָּף ס"ו ר"י אֹמֵר מִשּׁוּם ר"מ מִנִּין לְכָל אִיסּוּרִין שְׁבַתוֹרָה שְׁמַצְטָרְפִין שְׁנֹאָמַר לֹא תֹאכַל כָּל תוֹעֵבָה כָּל שְׁתִּיעֲבַתִּי לָף ה"ה בְּבַל תֹּאכַל הָרִי ס"ל לר"י וּלר"מ דְּהֵךְ לָאו כּוּלָּל כָּל הָאִיסּוּרִין שְׁבַתוֹרָה וּא"כ פֶּאֶן דְּחוּב"ע אִיסּוּרִים בְּאֲכִילָה מַה"ת הֵם בְּכָלֵל לָאו זֶה וְשׁוּב לְתַסַּר בְּהִנְאָה דְּהָא כְּתִיב לֹא תֹאכַל וּבְפְנִים פְּתַבְנוּ מַה שְׁיֵשׁ דִּי בְּיָשׁוּב קוּשְׁי' זו: גְּבִי בַב"ח ס"ל דְּכוּלְהוּ תַנְאֵי ס"ל כֵּן גַם זֶה אִינוּ מְוַתֵּרַת דִּישׁ לְוֹמַר דְּהָא בִּירוּשְׁלָמִי פ"ב דְּפְסָחִים מְבֹאָר לְהִדְיָא דר' יוֹחָנָן ס"ל כְּחֻזְקָי וּא"כ ע"כ הָא דְּאִוּרֵיִתָּא ר"י בְּהִנְאָה הָוִי הִטַּעַם מִשּׁוּם דְּיִלְיָף חוּץ מִפְּנִים וְהָוִי תְקַרְוֶת ע"ג וְעוֹד דְּלִפִּי מַה דְּמְבֹאָר לְקַמְן בְּאוֹת י' דְּלִמָּאן דַּס"ל חֲמִץ שְׁעֵבַר עָלָיו הִפְסַח מְוַתֵּר ע"כ לָא ס"ל הֵךְ כָּל שְׁתִּיעֲבַתִּי וּא"כ ר' יוֹחָנָן הָא ס"ל בְּפְסָחִים דָּף כ"ט דְּחֲמִץ שְׁעֵבַר זְמַנּוֹ מְוַתֵּר וּמִש"ה מְקָשָׁה שְׁפִיר וְנִגְהַדֵּר לְדִידֵן דְּמַהֲנֵי סוּגִין דַּע"ג לִיכָּא רֵאָיָה דְּחֻלְקִין עַל הֵךְ דְּרָשָׁה וְרַק לְשִׁיטַת רִש"י בְּסַנְהֶדְרִין דַּס"ל דְּגַם לר"ל הָוִי הַשְׁחִיטָה עֲצָמוֹ עֲבֻדָּה וּמ"מ פְּתַב בְּזַבְחִים דר"ל מְתִירָה גַם בְּאֲכִילָה מְוַתֵּרַת דר"ל לָא ס"ל הֵךְ דְּרָשָׁה וּכְמַש"כ בְּאוֹת ז': [ט] וְכֵן יֵשׁ לְהוֹכִיחַ מְהָא דְּבְחֻלְיִין דָּף ל' דְּתַנּוּ הַשּׁוֹחֵט לְשֵׁם הָרִים שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה וְאִמְרִינָן שָׁם פְּסוּלָה אִין זְבָחֵי מֵתִים לָא וּמוֹקְיָם לָהּ דְּאָמַר

לְהַר דָּלָא הָוֵי תְקַרְנֵבֶת דָּאִין נְעֵבֵד בְּמַחְנֵבֶר וּפְרִישׁ"י וּמ"מ שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה מְדַרְבְּנֵן דְּמַחְזִי
פְּתַקְרֵבֶת וְלָמָּה אֵינוֹ אֲסוּרָה מִן הַתּוֹרָה לְכָל הַפְּחוֹת בְּאֲכִילָה מְשׁוּם כָּל שְׁתִּיעֲבַתִּי דְהָרִי
הַמְשַׁתְּחֵנָּה לְהַר הָוֵי בְּסִינְיָף וְכִדְאִיתָא בְּסִנְהֶדְרִין דְּרַף ס"א וּבַע"ג דְּרַף מ"ו הָרִי דְהָוֵי עֲבִירָה
וּצ"ל אֲסוּר בְּאֲכִילָה וְגַם לר' אֲבָהוּ הָא תִּיקְשָׁה אֲמַאי אֵינוֹ אֲסוּר גַּם בְּהִנְאָה וְכִמּוֹ דְנִפְקָא
לִי לְרַב אֲשֵׁי אֲסוּר הִנְאָה בַבב"ח מֵהָאֵי דְרַשָּׁה דְּוַדַּאי דְּוַחַק גְּדוּל לְוַמֵּר דְּהָרִי מְשַׁנָּה לָא
אֲתִי' רַק כַּר"מ דְּמוֹקִים לְהָרִי קָרָא גַּם לְכָל אֲסוּרִין שְׁבַתּוֹרָה שְׁמַצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה וְכֵן
קָשָׁה מֵהָא דְבַע"ג דְּרַף נ"א אִיתָא זָרַק מִקַּל לְפָנֵי חֲזִיב וְאִינָה נְאֻסְרַת דָּלָא הָוֵי תְקַרְנֵבֶת
מְשׁוּם דָּלָא הָוֵי פְּעִין פְּנִים וּפְרִיף מֵהָא דְתַנּוּ מְצָא בְּרֵאשׁוֹ פְּרַכְיִלִי עֲנָבִים וְעֵטְרוֹת שְׁל
שְׁבָלִים אֲסוּרוֹת יַעו"ש וְאֲמַאי הָרִי כִּינּוּן דְּחִיב עֲלֵי מְשׁוּם דְּהָוֵי דְרַכָּה בְּאוֹתָהּ עֲבוּדָה וְהָוֵי
עוּבֵד ע"ג מְמַשׁ וְלִיתְסַר נְמִי בְּהִנְאָה לר' אֲבָהוּ וּבְוַדַּאי נִרְאָה דְהָנִי סוּגִיּוֹת לָא ס"ל כָּלִל
הָרִי דְרַשָּׁה דְרַב אֲשֵׁי.

וְגַם הָא נִתְבָּאֵר לְעֵיל דַּע"כ גַּם רַב אֲשֵׁי מוֹדָה דְהָוֵי פְּלוּגְתָא דְתַנְאֵי בְּזַה דְאִיִּסִי וַדַּאי לָא
ס"ל כֵּן וְכִמּוֹ שְׁנַתְבָּאֵר לְמַעְלָה בְּאוֹת ח': י' גַּם עוֹד רְאִיָּה לְזַה דְבַפְּסָחִים דְּרַף כ"ח ס"ל
לר"ש דְּחַמֵּץ שְׁעֵבֵר עָלָיו הַפְּסָח מְוַתֵּר מִן הַתּוֹרָה וְאֲמַאי לִיתְסַר מְשׁוּם כָּל שְׁתִּיעֲבַתִּי
דְנִעְבְּדָה בּוֹ עֲבִירָה דְעֵבֵר עַל בַּל יִרְאָה וְהַנִּיחָא לְגִירְסַת רַש"י בְּחֻלְיִן דְּגוֹרְס הַק"ו מִמַּעֲשֵׂה
שְׁבַת נִיחָא דְגַם עַל חַמֵּץ אֵיפָא ק"ו מִמַּעֲשֵׂה שְׁבַת דְּבַל יִרְאָה הָוֵי רַק לָא אֲבָל לְגִירְסַת
הַתּוֹס' דָּלָא יִלְפִינּוּ מִמַּעֲשֵׂה שְׁבַת וְרַק בַּע"ח יְדַעִינוּ מֵהָא דְמְוַתְרִים לְגַבּוּהַ קָשָׁה וּמְוַכְרַח
לְוַמֵּר לְפִי גִירְסַת הַתּוֹס' דַּר"ש לָא ס"ל הָרִי דְרַשָּׁה וְאִי דַּאֲפַתִּי קָשָׁה דַּא"כ בְּפְּסָחִים שְׁם
דְּקָאֲמַר ר' יְהוּדָה דְחַמֵּץ בֵּין לְפָנֵי זְמַנּוֹ וּבֵין לְאַחַר זְמַנּוֹ עוֹבֵר עָלָיו בְּלָאוּ וְאֲמַרִּינוּ שְׁם מַאי
טַעְמָא דַּר' יְהוּדָה תְּלַתָּא קָרָאֵי פְּתִיבֵי חַד לְפָנֵי זְמַנּוֹ וְחַד בְּתוֹף זְמַנּוֹ וְחַד לְאַחַר זְמַנּוֹ וְלַר"ש
מוֹקִים לְהוּי לְדְרַשׁוֹת אַחְרֵינִי וְדַחַק שְׁם הַגַּמ' דַּר' יְהוּדָה מַנ"ל הָנִי דְרַשׁוֹת וְלָמָּה דְחַקָּה
הַגַּמ' בְּזַה וְאֲמַאי לָא נְאָמַר דַּר"ש ס"ל הָרִי דְכָל שְׁתִּיעֲבַתִּי וְיַדַּע מִינֵי לְאֲסוּרוֹ אַחַר זְמַנּוֹ
וּמְוַכְרַח ע"כ גִּירְסַת רַש"י דִּילְפִינּוּ ק"ו מִמַּעֲשֵׂה שְׁבַת וְגַם חַמֵּץ נוֹכַל לְלַמּוֹד מֵהָרִי ק"ו
אֲבָל לְגִירְסַת הַתּוֹס' קָשָׁה וּבְוַדַּאי דְוַחַק גְּדוּל לְוַמֵּר דְהָרִי סוּגִי' ס"ל דְּלִיכָא שׁוּם תַּנְא
דִּיִּדְרוּשׁ לְהָרִי דְרַשָּׁה דְכָל שְׁתִּיעֲבַתִּי רַק זֶה נִיחָא בְּלֵא"ה דְהָרִי ר' יְהוּדָה אוֹסֵר גַּם לְאַחַר
זְמַנּוֹ בְּהִנְאָה ג"כ וַע"ש בְּתוֹס' ד"ה וְחַד שְׁהַקָּשָׁה דְלַחְזַקִּי מַנ"ל לר"ש דְּלְפָנֵי זְמַנּוֹ וְלְאַחַר
זְמַנּוֹ אֲסוּר בְּהִנְאָה דְהָרִי רַק פְּעַם א' פְּתִיב לָא יֵאֲכַל וּמְסַבְרָא מוֹקֵמִינוּ לִי עַל תּוֹף זְמַנּוֹ
וְתִירְצוּ בְּשֵׁם הַר"ש דְכִינּוּן דְחַד מְהֵנִי פְּסוּקִים הָוֵי גַּם הִנְאָה בְּכָלִל ה"ה לְאִינָה וְזֶה נִיחָא לְפִי
מֵה דְאֲמַרִּי דַּר"ש יְלִיף לָהּ מְהֵנִי ג' פְּסוּקִים אֲבָל אִם נְאָמַר דַּר"ש אוֹסֵר לְאַחַר זְמַנּוֹ מְשׁוּם
כָּל שְׁתִּיעֲבַתִּי הָא וַדַּאי תִּשְׁאֵר קוּשְׁיֵיתוֹ שְׁל הַתּוֹס' דְלַחְזַקִּי מַנ"ל לר"ש לְאֲסוּרוֹ גַּם בְּהִנְאָה
אַחַר זְמַנּוֹ וְעוֹד דְגַם לר' אֲבָהוּ תִיקְשָׁה דְהָא בַּמַּס' ע"ג דְּרַף ס"ו קָאֲמַר ר' יְהוּדָה מְשׁוּם ר"מ
מִנִּין לְכָל אֲסוּרִין שְׁבַתּוֹרָה שְׁמַצְטָרְפִין שְׁנַאֲמַר לָא תֵאֲכַל כָּל תּוֹעֲבָה וְכִבֵּר פְּתַבְנוּ לְעֵיל
בְּאוֹת ג' דְּלִפִּי הָרִי דְרַשָּׁה לִיכָא לְלַמּוֹד מֵהָרִי קָרָא הִנְאָה גַּם לר"א: גַּם נוֹכַל לִישֵׁב הָא
דְדַחַקָּה הַגַּמ' אֲלִיכָא דַּר"ש וְלָא הָוֵי נִיחָא לִי דְטַעְמוֹ מְשׁוּם כָּל שְׁתִּיעֲבַתִּי דְלַכְאוּרָה הָא
תִּיקְשָׁה לְפִי גִירְסַת הַתּוֹס' בְּחֻלְיִן דְּלַרַב אֲשֵׁי דְנִפְקָ לִי אֲסוּר בַּבב"ח מְשׁוּם כָּל שְׁתִּיעֲבַתִּי
וְהָרִי גַּם כְּשִׁבְשֵׁל עו"ג בְּשׁוּר בְּחֻלְבֵי אוֹ שְׁנַפֵּל מִעֲצָמוֹ כְּזִית בְּשׁוּר לְתוֹף יוֹרָה שְׁל חֻלְבֵי הָרִי
ג"כ נְאֻסְרַת וּמְוַכְרַח ע"כ דְגַם בַּכַּה"ג הָוֵי בְּכָלִל כָּל שְׁתִּיעֲבַתִּי וְכִמּוֹ שְׁכַתַּב רַש"י בְּחֻלְיִן
שְׁם וְכֵן פְּתַבוּ הַתּוֹס' בַּמַּס' תְּמוּרָה דְּרַף ד' שְׁהַקָּשׁוֹ דְצוּרִם אֲנֻן בְּכוֹר לִיתְסַר מְשׁוּם כָּל

שתיעבתי ותי' דכיון דחזינו דבנפל בו מום מעצמו מותר ע"כ לא הוי בכלל איסור זה הרי דמה דאנו אוסרין משום לאו זה גם בנעשה ממילא ולא עבר שום אדם האיסור מ"מ אסורה באכילה דמ"מ היא נעשה בו דבר האסור להעשות וא"כ היא תיקשה לגירסת התוס' דלרב אשי צריף להיות חמץ שעבר עליו הפסח אסור בהנאה ואפ' חמץ של עו"ג דלא עבר עליו על כל יראה וכמו בב"ח של עו"ג ונהרי בפסחים דף כ"ט גבי האוכל חמץ של הקדש דפליגי תנאי אי מעל או לא וקאמר רב אשי דכ"ע ס"ל אין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים ודבר הגורם למזון לאו כמזון דמי והיאך תשיב לי' רב אשי גורם למזון ונהרי לעולם תהיה אסורה לישראל באכילה משום כל שתיעבתי ובע"כ צ"ל דחמץ לא דמי קלל לבב"ח דבב"ח הוי הבישול בעצמו העבירה ולא בעינו שיהיה הפשר של ישראל דהא גם אם בשל ישראל בשר של עו"ג בחלב ג"כ עובר על לא תבשל ומש"ה גם כשבישלו עו"ג מקרי דנעשה בה דבר האסור להעשות והוי בכלל כל שתיעבתי אבל לענון כל יראה דהאיסור הוי שלא יהיה לישראל חמץ של עצמו ובשל עו"ג אין הישראל עובר וכדאמרין בפסחים דף ה' אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה ומש"ה בחמץ של עו"ג לא נעשה בו עבירה קלל דרק חמץ וברשות ישראל הוא דהוי האיסור וכשאינו של ישראל חסר תנאי אחד מהתנאים של האיסור ונהרי זה דומה כמבשל בשר בלא חלב דמותר ומש"ה בחמץ של עו"ג או הקדש לא הוי בכלל כל שתיעבתי ושפיר קרי לי' רב אשי דבר הגורם למזון וא"כ היא מיושב ג"כ היא דדחקה הגמ' בפסחים לומר דלר' יהודה תלתא קראי פתיבי דר' יהודה היא אוסר גם חמץ של עו"ג שעבר עליו הפסח ובכה"ג לא הוי בכלל כל שתיעבתי ואפ' לרב אפא בר"י דקאמר שם דר"י יליף שאור דאכילה משאור דראיה ואינו אוסר רק בשל ישראל מ"מ לא הוי מצי לומר דטעמו דר"י דאוסר לאחר זמנו הוי רק משום כל שתיעבתי ומש"ה אינו אוסר רק בשל ישראל ומתיר בשל עו"ג ולא הוי צריף לומר דטעם של ר"י הוא משום דיליף שאור דאכילה משאור דראי' דזה אינו דהא ר"י קאמר לפני זמנו ולאחר זמנו עובר בלאו וא"כ אי נאמר דלא יליף שאור דאכילה משאור דראי' וא"כ לפני זמנו הוא אסור גם בשל עו"ג ודאי דמוכרח דגם אחר זמנו עובר גם בשל עו"ג דהא דומי' דלפני זמנו קתני לה ומש"ה מוכרח רב אחא בר יעקב לומר דר' יהודה יליף שאור דאכילה משאור דראי' וגם תוף זמנו אינו אסור לר"י בשל עו"ג אבל לר' שמעון דמתיר חמץ שעבר עליו הפסח מדאורייתא ואפ' של ישראל ורק מדרבנן אסר לי' משום קנס דעבר עליו בבל יראה וכמבואר בפסחים דף כ"ט קשה דלקאסר משום כל שתיעבתי ומוכרח לפי גירסת התוס' דר"ש לא ס"ל הך דרשה: ובדברינו אלה נבין דברי התוס' בפסחים הנ"ל שהקשה דמנ"ל לר' יהודה דחמץ לפני זמנו ולאחר זמנו אסור בהנאה לחזקה דהא לא פתיב רק פעם אחד לא יאכל ומסתמא מוקמינן ליה על תוף זמנו וראיתי להצל"ח שתיירך דכמו דדרש איסי בחולין דבב"ח אסור בהנאה מק"ו ומה ערלה שלא נעבדה בו עבירה אסור בהנאה בשר בחלב שנעבדה בו עבירה לא כ"ש וכמו פן נוכל לידע מק"ו זה דחמץ בתוף זמנו ולאחר זמנו אסור בהנאה דג"כ נעבדה בו עבירה ורק על לפני זמנו דאינו עובר על כל יראה עד הלילה ולא נעבדה בו עבירה הוא דבעינו קרא לאוסרו בהנאה ומש"ה פתיב חד זימנא לא יאכל ומוקמינן לי' על לפני זמנו דעל אינה לא צריכא קרא ולכאורה הוי קושני' גדולה על התוס' למה דחקו בזה אבל לדברינו דברי התוס' מוכרחים דאע"ג דגבי בב"ח יליף

שפיר איסי מהה ק"ו מערלה ונדעין מין' דגם בבישלו עו"ג או נפל מאיליו אסור בהנאה דגם בכה"ג חשיב נעבדה בו עבירה אבל גבי חמץ של עו"ג לא חשיבא כלל נעבדה בו עבירה וכמושפתבנו וא"כ הא איצטריף הך לא יאכל על תוף זמנו דנדע דגם בחמץ של עו"ג אסור בהנאה דזה אי אפשר ללמוד בק"ו דאיסי והקשה התוספת שפיר: יא ונהדר לדין דמוכרח ע"כ דיש תנאים חולקים על הך דרשה ולפי גירסת התוס' דחולין מוכרח ג"כ דר' שמעון לא ס"ל הך דרשה וא"כ הא מןושב דברי הירושלמי שהבאנו בראשית דברינו דמצריף שפיר קרא להכשיר שוחט פסח על החמץ דבלאו הך קרא הוי ס"ד דפסול משום פל שתיעבתי לפי גירסת התוס' ומןושב ג"כ מה שהקשינו לעיל באות ג' דלר"ש דדרש זבח נבחי מנ"ל דהפסח פשר ולפי דברינו ניחא דר"ש לשיטתו דלא ס"ל הך דכל שתיעבתי ולא צריף לדין קרא להכשירו דמנ"ל הוי ס"ד לפוסלו ואיתר לי הך זבחי למדרש זבח נבחי דאי ס"ד לפוסלו משום דאי עביד לא מהני הרי פבר פתבנו דהקא לא יתרון הדבר שהקפידה עליו התורה ובכה"ג כ"ע מודים דמהני ונסתייעא מזה סברתו של הגמתיבות דאי נאמר דגם בכה"ג אמר רבא דלא מהני תיקשה מנ"ל לר"ש למדרש זבח נבחי דלמא פא להכשיר הפסח דלא נימא דלא מהני אבל לגירסת רש"י בחולין דיליף ק"ו ממעשה שבת א"כ גם בשוחט פסח על החמץ איפא הך ק"ו וא"כ בע"כ הא דמצריף הירושלמי הפסוק להכשירו הוי משום דלא נאמר דלא מהני ומוכרח דלא פהגתיבות אבל להתוס' ניחא וכמש"כ: [יב] ואין לומר דגם לגירסת רש"י ניחא הא דמצריף הירושלמי קרא להכשירו דהרי בב"ק דף ע"א פליגי רב אחא ורבינא במעשה שבת דר' אחא ס"ל דהוי דאורייתא אלקיבא דר' יוחנן הסנדלר ורבינא ס"ל דהוי רק מדרבנן וא"כ הא דקאמר בחולין דיליף ק"ו ממעשה שבת ומה שבת דחמירא מעשאי מותרים הני לא כ"ש הא לא הוי רק למ"ד דמעשה שבת הוי דרבנן אבל למ"ד מעשה שבת אסורין מדאורייתא הא ליפא ללמוד ק"ו ממעשה שבת ועי' בחולין שם במהרש"א שנסאר בקושני' לפי גירסת רש"י דתיקשה עדין למ"ד דהוי דאורייתא ואם פן נאמר דהירושלמי ס"ל כמ"ד דהוי דאורייתא ולדין' נהי דעל בע"ח שנעשה בהן עבירה פגון חורש בשו"ח ידעין דמותרים בק"ו מהא דמותרים לגבוה וקגירסת התוס' אבל בשוחט על חמץ שפיר הוי ס"ד לאנסרו מש"ה צריף קרא להכשירו זה אינו מספיק דנדאי דקושיתו של המהרש"א על גירסת רש"י ניחא וגם לרב אחא משני הגמרא שפיר דחורש בשו"ח אתי' בק"ו ממעשה שבת דהרי בבב"ח דאסרינן לי' משום פל שתיעבתי אסור גם פשבישלו עו"ג ונ"ל רש"י בחולין שם פל שתיעבתי כו' ה"ה פבל תאכל עולמית פכל הענינים בין שפא בעבירה בין שלא פא בעבירה פגון ע"י קטן ועו"ג הרי דבלאו זה אין חילוק פלל וגם בפעשה בלא איסור הוי פכלל האיסור וכבר הבאנו לעיל דברי התוס' בתמורה דמש"ה ליפא בצורם אונן בכור משום פל שתיעבתי דכיון דחזינו דבנפל מום מאליו מותר א"כ ע"כ לא קאי הלוא עליו ומש"ה גם בהפיל בו מום פידים מותר וא"כ הא אפילו לרב אחא דס"ל מעשה שבת דאורייתא מ"מ הא אמרינן בב"ק יכול אפי' בשוגג ת"ל מחללי' מות יומת פמזיד אמרתי לה ולא בשוגג הרי דבשוגג לכ"ע מעשה שבת מותרין מדאורייתא וא"כ הא מוכרח דלכ"ע ע"כ ליפא במעשה שבת איסור משום פל שתיעבתי וכמו שכתבו התוס' דבצורם אונן בכור פיון דנפל ממילא מותר מוכרח דלא הוי פכלל זה כ"ש במעשה שבת דחזינו דגם פידים רק שהוא בשוגג מותר דאינו

בפולל איסור זה והא דבמזיד אסור מדאורייתא לרב אחא נפקא לי' בב"ק שם מקרא אחריןא משום דכתיב כי קודש היא מה קודש מעש'י אסורין אף שבת מעש'יה אסורין וא"כ הא שפיר משני בחולין דחורש בשו"ח גליף בק"ו ממעשה שבת דגם הם אינם בכלל איסורא דהך לאו דכל שתיעבתי דהא לכל הפחות בשוגג מותרים וממילא מוכרח דגם במזיד ליכא בהו איסור זה דאין לומר דנלמדם ממעשה שבת דיהי' אסורין במזיד ז"א דכיון דאיסורא בשבת במזיד הוי משום איסור אחר דכתיב רק גבי שבת הא אי אפשר ללמוד קל מחמור להחמיר עליו ובהך איסורא דכל שתיעבתי הא אין לחלק בין שוגג למזיד ושפיר גליפין כולהו איסורין דכל היכא דאינו אוכל התועבה גופה כבב"ח רק הפא ממנו דאינו בכלל איסור זה ומינושב שפיר גושני' מהרש"א וא"כ לשיתת רש"י לא בעינו קרא להקשיר פסח שנשחט על חמץ אי לאו משום סברא דאי עביד לא מהני: [יג] אמנם לכאורה מהך סוגי' דב"ק הוי סתירה לדברינו שכתבנו לעיל דלגירסת התוס' לא ס"ל לר"ש הך דרשה.

דבב"ק דף ע"א מביא הא דתנן גנב וטבח לע"ג או בשבת דר' מאיר מחייב ארבעה וחמשה וחכמים פוטרין ומוקמינן לה בטובח ע"י אחר ומש"ה מחייב ר"מ וחכמים דפטרין הם ר' שמעון דס"ל שחיטה שאינה ראוי' לא שמי' שחיטה וס"ל כר' יוחנן הסנדלר דס"ל מעשה שבת אסורין ואמרין שם פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר מעשה שבת דאורייתא וגליף לה מקודש היא מה קודש אסרן אף מעשה שבת אסור וחד אמר מעשה שבת דרבנן וגליף מדכתיב כי קודש היא קודש ואין מעש'י קודש ופריף למ"ד דרבנן מ"ט דחכמים דפטרין בטובח בשבת דהא הוי שחיטה ראוי' ומשני כי פטרי רבנן אנשאר ונהרי החכמים הם ר"ש ומוכח דמ"ד דהוי דרבנן קאמר גם אליכא דר"ש וא"כ תיקשה דהא התוס' בב"ק שם הקשו דלמ"ד דהוי דרבנן לא לכתוב לא קודש ולא היא ותירצו דהוי ס"ד דאסור משום כל שתיעבתי וא"כ הא מוכרח דמאן דס"ל דרבנן ס"ל הך דרשה ומאן דלא ס"ל הך דרשה ע"כ ס"ל מעשה שבת דאורייתא דאיהו הא לא מצי לומר היא קודש ואין מעש'י קודש דתשאר גושני' התוס' דלא לכתוב לא קודש ולא היא וא"כ מדחזינו דרבנא ס"ל גם לר"ש מעשה שבת דרבנן מוכרח דגם איהו ס"ל ע"כ הך דרשה ודלא כמש"כ דאין לומר דגם למ"ד דלא ס"ל הך דכל שתיעבתי מ"מ נתרץ גושני' התוס' דב"ק דשפיר צריף קרא דהיא קודש דבלאו הכי הוי ס"ד דאסור בק"ו מערלה וכמו דגליף איסי בחולין דף קט"ו דבב"ח אסור באכילה מג"ש דקודש ואיסור הנאה גליף בק"ו ומה ערלה שלא נעבדה בה עבירה אסור בהנאה בב"ח שנעבדה בה עבירה לא כ"ש ופריף הגמ' דגם על איסור אכילה גילף מהך ק"ו ולמה לי' הג"ש ומשני דאי לא היינו יודעין איסור אכילה הוי מצי למימר חורש בשור וחמור יוכיח שנעבדה בהן עבירה ומותרים באכילה אבל במעשה שבת הא ליכא למימר חורש בשו"ח יוכיח דמה להני שפן אינם רק לאו אבל שבת הוי בסקילה והיינו יכולין ללמוד מעשה שבת דאסור באכילה בק"ו מערלה ומש"ה איצטריף היא קודש ואין מעש'י קודש דשרי גם באכילה.

זה אינו דהא נדאי לאו בדוקא נקטה הגמ' בחולין משום דאיכא למימר חורש בשו"ח יוכיח וה"ה דהוי מצי למימר רובע ונרבע ונעבד יוכיחו דג"כ מותרים באכילה דהא דמאיצטריף קרא לאוסרו לגבוה מפלל דלהדיוט מותרין והך יוכיח הא נוכל לומר גם על

שַׁבַּת וע"כ לֹא אִיצְטְרִיף הִיא קוּדֶשׁ רַק לְהוֹצִיא מֵאִסוּר כָּל שְׁתִיעֲבֹתֵי וּמִוִּכְרָח דְּמֵאֵן דַּס"ל דְּרַבְּנָן ס"ל הֵךְ דְּרִשָּׁה וְכִינּוּ דְרַבִּינָא קְאָמַר שָׁם גַּם אֲלִיבָא דַר"ש הָא מְוִכְרָח דְלֹא כַמֶּשׁ"כ.

אָמְנָם גַּם זֶה אֵינוֹ דְּהָא פְּכָר הוֹכְחֵנוּ בְּבִירוּר בָּאוֹת ד' דְּאִיִּסֵי ע"כ לֹא ס"ל הֵךְ דְּרִשָּׁא וְכ"ע מוֹדִים פְּנֵי וְאֵם נֹאמַר דְּגַם רַבִּינָא דַס"ל מְעַשֶּׂה שַׁבַּת דְּרַבְּנָן מוֹדֵה דְלִאיִסֵי הֵנוּ מְעַשֶּׂה שַׁבַּת דְּאוֹרֵייתָא וְלֹא דְרִשׁ לְהֵךְ הִיא קוּדֶשׁ וְאִין מְעַשִּׂי קוּדֶשׁ א"כ לְמָה לִי לְרַבִּינָא לְדַחֲוֹק אֲלִיבָא דַר' יוֹחֲנָן הַסַּנְדְּלָר דְלֹא אָסַר רַק מְדַרְבְּנָן דַּמְנ"ל זֶה דְלִמָּא גַּם הוּא ס"ל דְּהוּי דְּאוֹרֵייתָא פִּינּוּ דַבְּלֹא"ה אִיפָּא חַד תַּנָּא דַס"ל דְּהוּי דְּאוֹרֵייתָא וְלֹא ס"ל הֵךְ דְּרִשָּׁה דְרַבִּינָא וּמְנ"ל דַר"י הַסַּנְדְּלָר ס"ל הֵךְ דְּרִשָּׁה דְהִיא קוּדֶשׁ אֲלֵא וְדֵאִי מְוִכְרָח דְרַבִּינָא ס"ל דַּלְכ"ע הֵנוּ רַק דְּרַבְּנָן וְכ"ע ס"ל הֵךְ הִיא קוּדֶשׁ וְאִין מְעַשִּׂי קוּדֶשׁ וְאִי דְלִמ"ד דְלֹא ס"ל כָּל שְׁתִיעֲבֹתֵי תִיקְשָׁה לֹא לְכַתּוּב לֹא הִיא וְלֹא קוּדֶשׁ צְרִיף לֹאמַר דְּאִיִּסֵי מְצַרִיף הֵךְ קוּדֶשׁ לְשׁוּם דְּרִשָּׁה וְאִיצְטְרִיף לְכַתּוּב הִיא לְמַעַט מְעַשִּׂיָּה.

וְלְכַאוּרָה הִיָּה נִרְאָה טַעַם אַחַר עַל הָא דְמְצַרִיף הִירוּשְׁלִמִי קָרָא לְהַכְשִׁיר וְיִהְיֶה נִיחָא גַּם לְגִירְסַת רַש"י דְהָרִי עַל עֵיקַר דְּבָרֵי הָרִיב"א שְׁכַתְּבוּ הַתּוֹס' בְּשֵׁמוֹ דְהַפְּסוּחַ כְּשֵׁר דְּהָא לֹא שְׁנָה עָלָיו לְעַכְבַּ הַקְּשָׁה הַמְהַרְש"א שָׁם עַלְזָה דְּהָא אִיפָּא ב' פְּסוּקִים לֹא תִשְׁחַט עַל חֲמִץ וְגַם לֹא תִזְבַּח עַל חֲמִץ דָּם זָבַחִי וְא"כ הָא אִיפָּא שְׁנָה עָלָיו לְעַכְבַּ וְתִי הַמְהַרְש"א דְּהָרִי ב' קָרָאִי אִיצְטְרִיף לְעַבְוֹר עָלָיו בְּשֵׁנִי לְאוּיִן וְכַבֵּר רְאִיתִי לְשַׁעַר הַמֶּלֶךְ הַל' קָרְבַּן פְּסוּחַ שְׁהַקְּשָׁה עָלָיו דְּהָא אֲדַרְבֵּה זֶהוּ כָּלִל גְּדוֹל בְּכָל מְקוֹם דְּכָל הִיכָא דְּאִיפָּא לְמַדְרֵשׁ דְּרִשִּׁינּוּ וְלֹא מוֹקְמִינּוּ בְּלֹאֵי יִתִירִי וּמוֹקְמִינּוּ לְהַפְּסוּק הַשְּׁנִי גַּם לְדָבָר אַחַר בְּאֵם אֵינוֹ עֵינָן וְכָל שְׁכַן הִכָּא דְּאִיצְטְרִיף הַפְּסוּק הַשְּׁנִי לְגוֹפוֹ דְּלִהוּי מְעַכְבַּ וְכֵן הַקְּשָׁה הַקָּרְבָּן עֲדָה עַל הַמְהַרְש"א וְעֵינָן בַּצַּל"ח שָׁם מַה שְׁכַתְּבִי לְתַרְזַן קוּשְׁנִי הַמְהַרְש"א דְּזֶה תְּלוּי בְּפִלּוֹגְתָא דַר"ש דַּר"ש דְּדַרְשׁ זָבַח זָבַחִי וּמַחֲיִיב גַּם עַל שְׁאָרֵי קָרְבָּנוֹת שְׁנִשְׁחַטוּ בְּפְסוּחַ עַל הַחֲמִץ אִיצְטְרִיף הֵנוּ ב' פְּסוּקִים חַד אֲפִסַּח וְחַד אֲשָׁרֵי קָרְבָּנוֹת וְלִיפָּא שְׁנָה עָלָיו לְעַכְבַּ וּמַש"ה לֹא צְרִיף קָרָא לְהַכְשִׁירוֹ וְהִירוּשְׁלִמִי אֲזַל אֲלִיבָא דְרַבְּנָן דְּלִדִּידָהוּ אִיפָּא שְׁנָה לְעַכְבַּ וּמַש"ה צְרִיף הִירוּשְׁלִמִי קָרָא לְהַכְשִׁירוֹ וּמוֹקְמִינּוּ הַשְּׁנִי פְּסוּקִים לְעַבְוֹר עָלָיו בְּשֵׁנִי לְאוּיִן וְלִפִּי דְבָרֵי הָא נִיחָא גַּם לְשִׁיטַת רַש"י: אָמְנָם זֶה אֵינוֹ דְּוִדָּאֵי דְּבָרֵי הַמְהַרְש"א בְּרוּר מְלָלוּ דְּהָא לַכ"ע לִיפָּא שְׁנָה לְעַכְבַּ דְּאִיצְטְרִיף לַב' לְאוּיִן דֹּאע"ג דְּבָכָל דְּוִכְתִּי דְּאִיפָּא לְמַדְרֵשׁ לֹא מוֹקְמִינּוּ בְּלֹאֵי יִתִירִי אֲבָל מ"מ הָרִי זֶה ג"כ וְדֵאִי דְּכָל דְּהַפְּסוּק הַשְּׁנִי בָּא לְשֵׁנִי לְאוּיִן תּוֹ לֹא מְצִינּוּ לְמַדְרֵשׁ מְאוֹתוֹ פְּסוּק דְּרִשָּׁה אַחֲרַת וְרַק דְּבָכָל דְּוִכְתִּי לֹא מוֹקְמִינּוּ לִיָּה כָּלִל לְשֵׁנִי לְאוּיִן וְאֵינוֹ חֲיִיב עַל אוֹתוֹ דְּבָר שְׁבַפְּסוּק רַק מְלַקוֹת אַחַת וּמוֹקְמִינּוּ לְהַפְּסוּק הַשְּׁנִי עַל דְּבָר אַחַר אֲבָל הִכָּא הָרִי גַּם אֵם נֹאמַר דְּהַפְּסוּק הַשְּׁנִי בָּא לְשְׁנָה עָלָיו לְעַכְבַּ מ"מ הָא אֵם יַעֲבֹר וְיִשְׁחַט עַל הַחֲמִץ הָרִי וְדֵאִי דִּיתְחַיִּיב עַלִּי שְׁנֵי מְלַקוֹת פִּינּוּ דַמ"מ בְּאִסוּר זֶה אִיפָּא שְׁנֵי לְאוּיִן דְּהָא אֵין לֹאמַר דְּהַפְּסוּק הַשְּׁנִי בָּא רַק לְשְׁנָה עָלָיו לְעַכְבַּ וְלֹא לְלַקוֹת עָלָיו דַּא"כ הִלָּא הַשְּׁנֵי לְמָה נֹאמַר דְּגַם בְּלֹא לֹא הוּי שְׁנָה עָלָיו לְעַכְבַּ וְכַדָּאִיתָא בְּפְסוּחִים דְּרַף ס"א בְּמַכְסַת תְּכֻסּוֹ דְּגַם בְּלִשׁוֹן עֲשֶׂה הֵנוּ שְׁפִיר שְׁנָה לְעַכְבַּ וּמְדַנְּכַתְּבָה הַל"ת פַּעַם שְׁנֵי וְדֵאִי דִּילְקָה עָלָיו שְׁתִּימִים וְעֵינָי בְּמַפּוֹת דְּרַף ד' בְּתוֹס' ד"ה לֹאקִין שְׁכַתְּבוּ דַחוּסִם פִּי פְּרָה וְדִשׁ בָּהּ לֹוֹקָה וּמְשַׁלֵּם דְּלִיפָּא לְמִימַר דְּהַפְּסוּק לֹא בָּא לְמְלַקוֹת דַּא"כ לֹא ה"ל לְמַכְתֵּב בְּלִשׁוֹן לֹא תַעֲשֶׂה וְדַכְּוֹנְתִי הִכָּא דְלַעֲכַב לְחַוְדָּא לֹא הוֹצֵרָה הַל"ת וְכִינּוּ דְּגַם אֵם נֹאמַר דְּהוּי שְׁנָה לְעַכְבַּ מ"מ יְלַקָּה ב' א"כ הָא שׁוּב לֹא מְצִינּוּ לְמַדְרֵשׁ מִינֵי שְׁנָה לְעַכְבַּ דְּלִמָּא עֵיקָרוֹ בָּא

רק לעבור בב' לאונן וזהו בבירור פוננת המהרש"א יענין בלשוננו שם: [טו] וראיתי לשער המלה הל' קרפן פסח פ"א שהביא דברי חדושי הריטב"א ביומא דף נ"ג דכל היכא דכתבא בקרא בלשון לאו גם בקדשים לא בעינן שנה עליו לעכב ולדבריו ניחא הא דמצריף בירושלמי קרא להכשירו גם לגירסת רש"י והנה אין להוכיח דלא פדבריו מהא דבזבחים דף ד' פריף דלמא היכא דשחט שלא לשמו לפסול ומשני אמר קרא מוצא שפתיף תשמור ועשית פאשר נדרת גו' נדבה אם פמו שפדרת הוי נדר ואם לאו הוי נדבה והקשו התוס' דלמה לן קרא להכשירו תיפוק לי דליכא שנה עליו לעכב והרי בזבחים דף כ"ט אמר רב מרי מנין למחשב בקדשים שלוקה שפאמר לא יחשב ולאו זה הא קאי גם על מחשבת שלא לשמו וכמו דאיתא בזבחים דף ב' עולה ששחטה שלא לשמה אסור לזרוק דמה שלא לשמה שפאמר מוצא שפתיף תשמור כו' ואם לאו נדבה ונדבה מי שרי לשנויי בי' ופי' רש"י דהרי אסור לחשוב בקדשים ונפקא ליה מלא יחשב הרי דלאו זה קאי גם על מחשבת שלא לשמו ואם פן להריטב"א הא שפיר מצריף קרא להכשירו ומוכח מדברי התוס' דלא ס"ל פריטב"א זה אינו דנדאי גם להריטב"א הקשו התוס' שפיר דאע"ג דלפי המסקנא גם במחשבת שלא לשמו איכא הך לאו דלא יחשב מ"מ זהו רק לפי המסקנא דידעינן מקרא דמוצא שפתיף תשמור דבמחשב שלא לשמו לא עלוי לבעלים לשם חובה ומש"ה אע"ג דאין הקרבן עצמו נפסל בכף מ"מ הא הועילה בו המחשבה בקרבן זה דלא יעלה לבעלים לשם חובה ומש"ה יש לומר דאיכא בו הך ל"ת אכל בזבחים בהס"ד דאפתי לא ידעינן הך דרשה ופריף בגמ' דלהוי פסול הקשו התוס' שפיר דהא לא שנה עליו לעכב וצריף להיות מהסברא פשר וגם יהי' עולה לבעלים לשם חובתו ואז הא נדאי דלא יעבור על לאו זה דלא יחשב דלאו זה הא לא קאי רק על המקלקל קדשים במחשבתו וז"ל הרמב"ם בפ"ק י"ח מה' פסולי המוקדשין פל המחשב מחשבה שאינה נכונה בקדשים ה"ז עובר בלא תעשה שפאמר לא יחשב מפי השמועה למדו שבכלל דין זה שלא יפסיד הקדשים במחשבתו שיהי' זה דומה למטיל מום ומש"ה הקשו התוס' שפיר דצריף להיות פשר וממילא לא קאי עליו הך לאו והרי קאי הך לאו רק על מחשבת חוץ לזמנו וחוץ למקומו דפוסל להקרבן ועי' במנחות דף ב' בפרש"י בד"ה ונדבה מי שרי לשנויי בי' דמשמע ג"כ מדבריו דהיכא דכבר נשחט הקרבן שלא לשמו וא"כ הא אינו עולה לבעלים לשם חובתו מש"ה פשטחשב אח"כ בהזריקה ג"כ שלא לשמו ליכא פלל הך לאו דלא יחשב פינו דאינו מוסיף שום הפסד בהקרבן ע"י מחשבה שבוזריקה ודלא פמו שפרש"י בזבחים וצ"ע ועכ"פ לדברי הריטב"א ניחא דשפיר צריף קרא להכשירו רק צריף לעינן בגוף דברי הריטב"א פי אין בידי חדושי ריטב"א על מס' יומא ולא ראיתו מעולם: סימן לא עוד במה ששייף לסימן דלעיל בהך דכל שתיעבתי: במסכת קידושין דף נ"ז אמרינן חולין ששחטו בעזרה מנ"ל וקאמר ר' יוחנן משום ר"מ אמרה תורה שחוט לי בשלי ושליף בשליף מה שלי בשליף אסור פי' שחוטו חוץ אף שליף בשלי אסור ופרש"י מה שלי בשליף אסורין בהנאה דמי יתיר אסור הנאה שהי' בהם והקשו התוס' והרי קדשים שמתו יצאו מידי מעילה דבר תורה וע"כ פי' התוס' מה שלי בשליף אסור למה שעומדין דהיינו דפסול למזבח אף שליף אסור למה שעומדין דהיינו לאכלו והנראה לי שב דעת רש"י דבשליף קדשים שמתו שפיר נפקע מהם אסור הקדש פינו דשוב אינם ראוינן לאכילת אדם רק לכלבים והא אין פודין את הקדשים

להאכילן לכלבים וא"כ הא לא חזי למידי ומש"ה אין להקדש בו שום זכות ואפי' קדושת דמים אין בו ומש"ה ליפא בו מעילה מדאורייתא דנפקע זכות הקדש מינני' אבל היכא דנשחטו בחוץ וראונו לאכילת אדם ע"י פדי' ויכול לפדותו ויש להקדש בו זכות גמור וא"כ קיימי בקדושתו ונשארו באיסורא שהי' בהן מקודם וכמו כן יליף לחולין שנשחטו בעזרה שנשארו באיסורן שהי' בהן מקודם שהיו אסורין באכילה אמנם הא צריף העמדה והערכה ושוב אינם ראויין לפדי' והדר ה"ל פקדשים שמתו והא ר' יוחנן ס"ל בתמורה דף ל"ב דלרבנן קדשי מזבח הוי בכלל העמדה והערכה ועיני' בתמורה דף ל"ג בתוס' ד"ה פדתני' דהביאו דר"מ בעצמו ס"ל דהוי בכלל העמדה והערכה רק גם זה ניחא דהא אחר השחיטה בעודה מפרקסת הוי בכלל העמדה והערכה כדאיתא בחולין דף למ"ד וא"כ תיכף פשחטה עדיין הם בני פדי' מדאורייתא ומה"ת אסורין בהנאה ומה שאח"כ כשתפסוק מלפרס ינפקע ממנה איסור הנאה שבה הרי זה לא השחיטה גרם לה ואינו תלוי במעשה השחיטה דאם הי' מתה מאלי' ג"כ הי' נפקע ממנה איסור זה אבל מעשה השחיטה הא לא הפקיע ממנה איסור שהי' בה ויליף מינה לחוב"ע דג"כ השחיטה אינו מפקיע איסור אכילה שהי' בה מקודם ונשארת אסורה באכילה גם אחר השחיטה והא ודאי אין לומר דאחר שתפסוק מלפרס יהי' חוב"ע מותר באכילה דעל היתר אכילה הא צריף שיהי' השחיטה מתרת ולא המיתה ונדעינן שפיר מינני' איסור אכילה בחוב"ע רק התוס' לשיטתם הקשו שפיר דבחולין דף פ"ד בד"ה בעינן פתבו דהא דאמרינן מפרקסת ה"ה כחי' הוי רק פגון שחיטת עו"ג או ישראל ששחט בהמה טמאה אבל בשחיטה גמורה לא הוי מפרקסת בכלל העמדה והערכה וכ"כ בב"ק דף ע"ב ושפיר הקשו דצריף להיות נפקע מינה איסור הנאה פקדשים שמתו אבל רש"י ס"ל דבכל גונוי הוי כחי' לכל דברי' וראיתי מי שסובר דלדעת רש"י יליף ר' יוחנן ממה מצינו דשחטי חוץ דגם חוב"ע אסור בהנאה כמו שחטי חוץ ומחמת זה נתקשו דר' יוחנן משמני' דר"מ מאי עביד בקרא דלכלב תשליכון אותו דדרשינן מינני' אותו אתה משליף לכלב ואי אתה משליף לכלב חוב"ע ובאמת זה אינו דנדאי דמשחטי חוץ אי אפשר ללמוד איסור הנאה לחוב"ע דמה לשחטי חוץ שפן מקודם היו אסורים בהנאה והיאך גיליף מינני' לחוב"ע שיתחדש בו איסור הנאה רק בבירור פנונת רש"י ג"כ דלא ילפינן רק לאסור חוב"ע באכילה דכמו דשחטי חוץ לא מהני בו מעשה השחיטה להפקיע ממנה איסור הנאה שהי' בה מקודם כמו כן בחוב"ע לא מהני השחיטה להפקיע ממנה איסור אכילה שהי' בה מקודם ולפי זה יהי' מוכח דס"ל לר' יוחנן אליבא דר"מ דשחטי חוץ יהיו מותרים באכילה אם יפדנה בעודה מפרקסת ולא אמרינן פל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני דאי נאמר דלא מהני באסורין באכילה הדר ה"ל פקדשים שמתו והיאך פתב רש"י דאסורין בהנאה אמנם עיין בנו"ב מהדורא תניינא חלק יו"ד שכתב דבשחטי חוץ גם לרבא לא אמרינן דלא מהני יעו"ש בטעמו.

רק הא עדיין לכאורה שחטי חוץ צ"ל אסור באכילה משום פל שתיעבתי לך ה"ה בכל תאכל ומשום הך דכל שתיעבתי הא ל"ל דאסור בהנאה וכדר' אבהו דכל מקום שנאמר לא יאכל הוי גם הנאה בכלל דהרי בירושלמי דפסחים ריש פ' כל שעה מבואר להדי' דר' יוחנן ס"ל פחזקני' יעו"ש רק רש"י לשיטתו דגורס בחולין דף קט"ו השתא ומה מעשה שבת דחמירא מעשוי' מותרים וק"ו זה שייך גם בשחטי חוץ ומש"ה כ' רש"י כאן

דשחוטתי חוץ נשארתי באיסור הנאה שהי' בהן מקודם אבל לגירסת התוס' בחולין השתא
ומה לגבוה שרי וק"ו זה לא שייך רק על בעלי חיים ולדברייהם גם שחוטתי חוץ צ"ל
בכלל כל שתיעבתי ושוב צריך להיות נפקע מהם איסור הנאה שהי' בהם מקודם ע"י
מעשה השחיטה גם בעודה מפרקסת ומדברינו אלה היא קשה דלמה דחקו התוס' לפרש
דר"מ ג'ליף משחוטתי חוץ דנפסלין ממה שהיו עומדין דהיינו לגבי מנבח אף חוב"ע נפסלו
ממה שעומדין דהיינו לאכילה ונהרי בפשיטות י"ל מה שחוטתי חוץ אסורין באכילה אף
חוב"ע אסורין באכילה אבל לפי מה שפיתבנו לעיל דלר"מ דדרש במס' ע"ג דף ס"ו הך
כל שתיעבתי דקאי על כל מה שאסרה התורה באכילה לא דרש כלל הך כל שתיעבתי
לדבר שנעבדה בו עבירה ניהא: [ב] גם מנושב לנו בדברינו הנאמרים למעלה היא
דבחולין דף ע"ח איתא ת"ר מנין לאותו ואת בנו שנוהג במוקדשין כו' והקשו התוס'
דלמה לי קרא לזה תיפוק לי מדכתיב סתמא והוי הכל בכלל כו' יעו"ש והרשב"א
בחדושי חולין כ' דאיצטריך לאשמעינן דשחיטת קדשים הוי שחיטה שאינה ראוי'
כדאיתא שם דף פ' דכל כמה דלא מזדריק דם לא משתרי בשור והוי ס"ד דלא יהי' או"ב
נוהג בהם לר"ש דאמר שחיטה שאינה ראוי' לא שמי' שחיטה קמ"ל ולכאורה דבריו
נפלאו דמאי הועיל בתירוצו ועדיין קשה לרבנן דס"ל שחיטה שאינה ראוי' שמי' שחיטה
למה צריך קרא לרבות קדשים והנראה לי שבדבריו דבחולין דף קט"ו דפריך הגמ'ר'
או"ב ליתסר משום כל שתיעבתי ומשני מדאסר רחמנא מחוסר זמן לגבוה מקלל
דלהדיוט שרי ומפרש לי הרשב"א כמו שהביאו המל"מ בפ"ק ג' מה' איסורי מנבח
דמשני מדאיצטריך קרא לאשמעינן דאותו ואת בנו נהג במוקדשין מקלל דאינו אסור
באכילה דאי אסור באכילה הוא ודאי אינו ראוי לקרבן דלא הוי ממשקה ישראל וא"כ
הא לא קשה קושני' התוס' דהא איצטריך קרא לאשמעינן דנוהג במוקדשין פי היכי דנדע
דלהדיוט שרי באכילה וכן ס"ל להרשב"א רק עיקר מה דקשה עדיין דלהני תנאי דלא
ס"ל הך דרשה דכל שתיעבתי ועיין לעיל שפיתבנו כמה הוכחות דר"ש ע"כ לא ס"ל הך
כל שתיעבתי וע"ז תירץ הרשב"א דלר"ש היא ניהא דס"ל שחיטה שאינה ראוי' לא שמי'
שחיטה ונאמר דכל הני דלא ס"ל הך כל שתיעבתי יסברו כר"ש דשחיטה שאינה ראוי'
לש"ש ולפי זה יהי' מוכרח דר"מ ס"ל הך כל שתיעבתי דאיהו הא ס"ל שחיטה שאינה
ראוי' שמי' שחיטה: עוד אציג כאן דבר אחד השייך ג"כ להסי' דלעיל בחולין דף ח' אמר
רב נחמן ספין של עו"ג מותר לשחוט בה מקלקל הוא ואסור לחתוף בו בשור מתקן הוא
אמר רבא פעמים שהשוחט אסור במסופנת ומחתף מותר באטמי דקיימי לקורבנא ופריך
ותיפוק לי' משום שמנונית דאסורא ומשני בחדשה ופריך חדשה משמשי עו"ג הן ואינם
אסורין עד שיעבדו ומשני דפסק בו גוונא ואב"א פשליבנה באור וכו' שם רש"י ונ"ל
ותיפוק לי' אע"ג דהוא מקלקל אסור לחתוף משום שמנונית דאיסורא וכבר נתקשו בו
רבים דלמה דקדק רש"י דהקושני' הוי על רבא דקאמר דלפעמים מותר לחתוף ולא פי'
דהקושני' הוי גם על הא דמותר לשחוט ועוד דהרי היא דמשני פשליבנה באור ע"כ אמר
כן משום הא דמותר לשחוט דלחתוף צונן היא לא צריך ליבון וסגי בקינוח והדחה ורק
משום הא דמותר לשחוט קאמר פשליבנה וכמש"כ התוס' שם פי היכי דלהוי ניהא גם
למ"ד בית השחיטה רומח והנראה לי שבזה דהא ודאי דמצינו אנפן שיהי' הספין משמשי
עו"ג ולא יהי' בו פליעת איסור דבסנהדרין דף ס"א איתא השוחט את הבמה לזרוק

דָּמָה לַע"ג ר' יוֹחָנָן אָמַר אֲסוּרָה דְּהוּי תְּקוּרְבָת וּר"ל אָמַר מְוֹתֶרֶת דָּאִין מְחַשְׁבִּין מַעְבֻּדָּה לַעְבֻּדָּה וְלֹא הוּי תְּקוּרְבָת וּכ' שָׁם הַתּוֹס' דְּהוּי מְוֹתֶרֶת דְּקָאָמַר ר"ל הוּי בְּהִנָּאָה אָבֵל בְּאֲכִילָה אֲסוּרָה דְּהוּי שְׁחִיטָה מוּמָר לַע"ג דְּהוּי נְבִלָה עוֹד פְּתִיבוּ דְגַם בְּאֲכִילָה מִתִּיר ר"ל פִּינּוּן דְּמִקְוֹדָם לֹא הִי מוּמָר וּבִשְׁחִיטָה זֹו הוּא דְנַעֲשֶׂה מוּמָר וּבְגִמְר' אָמְרִינּוּן שָׁם עַד פֶּאן לֹא קִשְׁרִי ר"ל אֲלֵא בְּהֵמָה אָבֵל גְּבֵרָא בְּר קִטְלָא הוּא מִיָּדִי דְּהוּי אֲמִשְׁתַּחֲוֵה לְהַר דְּהַר מְוֹתֶר וְעוֹבְדוּ בְּסִיף וּא"כ הָא הוּי הַסְּפִין מְשֻׁמְשִׁי עו"ג פִּינּוּן דְּהִשְׁחִיטָה הוּי עֲבֻדָּה וְנִהְרַג עָלָיו רַק שְׂאִין עַל הַבְּהֵמָה אִיסוּר תְּקוּרְבָת וּא"כ מֵאֵי פְּרִיָּה וְתִיפּוּק לִי מְשׁוּם שְׁמֻנוּנִית וְדַחַק לְאוּקְמָא בְּפִסְק בּו גְּנוּזָא הָא י"ל בְּשַׁחַט בּו בְּהֵמָה ע"מ לְזְרוּק דְּמָה לַע"ג וְהָרִי בְּמַס' ע"ג דָּף ל"ד ס"ל לר"ש בְּן אֱלִיקוּם דְּסֵתָם מַה שְׁמַקְרִיבִין הַעו"ג לַע"ג הוּי רַק בְּכַה"ג שְׁשׁוּחֲטִין ע"מ לְזְרוּק יַעו"ש וְגַם בְּלֹא"ה הָא הוּי מְצִי לְאוּקְמָא פֶּן וְנִאָמַר דַּס"ל כַּר"ל דְּבַכַּה"ג אִין בּו מְשׁוּם תְּקוּרְבָת וְהָרִי בְּמַס' זְבָחִים דָּף י' אִיפָא עוֹד אָמוּרָאֵי דַס"ל כַּר"ל בְּשׁוּחַט בְּהֵמָה ע"מ לְזְרוּק דְּמָה שְׁלֵא לְשַׁמָּה דְּכַשְׁרָה דָּאִין מְחַשְׁבִּין מַעְבֻּדָּה לַעְבֻּדָּה וְלִדְיָדָהוּ הָא וְדָאֵי דַס"ל ג"כ כַּר"ל בְּשׁוּחַט לַע"ז דְּלֹא הוּי תְּקוּרְבָת בְּמַחְשָׁב מַעְבֻּדָּה לַעְבֻּדָּה דְּהָרִי בְּחֻלִּין דָּף ל"ח תַּנּוּ גַבִּי יִשְׂרָאֵל הַשְׁוֹחַט בְּהֵמָתוּ שְׁל עו"ג דַּס"ל לר' יוֹסִי דְאִפִּילוּ חוֹשֵׁב הַעו"ג לַעְבֻּדָּת כּוֹכְבִים דְּאִינָה נְאֻסְרָת וְיִלְיָף לָהּ מִקַּל וְחֻמְרָה וּמַה בְּמִקּוּם שְׁהַמְחַשְׁבָּה פּוֹסְלָת בְּמִקְדָּשִׁין אִין הַפֶּל הוֹלֵף אֲלֵא אַחֲרֵי הַעוֹבֵד מְקוּם שְׂאִין מְחַשְׁבָּה פּוֹסְלָת בְּחֻלִּין אִינוּ דִּין שְׁלֵא יִהְיֶה הוֹלֵף אֲלֵא אַחֲרֵי הַשְׁוֹחַט וְאִי נֹאֵמ' דְּבִקְדָּשִׁי אִין מְחַשְׁבִּין מַעְבֻּדָּה לַעְבֻּד' וּבַעו"ג מְחַשְׁבִּין מַעְבֻּדָּה לַעְבֻּדָּה א"כ הָא מְצִינּוּ חוּמְרָא בַעו"ג יוֹתֵר מְבִקְדָּשִׁים וְנִסְתֵּר הַק"ו שְׁל ר' יוֹסִי אֲלֵא ע"כ דְּהִנֵּי אָמוּרָאֵי דַס"ל בְּזְבָחִים דְּבִקְדָּשִׁים אִין מְחַשְׁבִּין ה"ה דַּס"ל כַּר"ל דְּגַם בְּתְּקוּרְבָת אִין מְחַשְׁבִּין מַעְבֻּדָּה לַעְבֻּדָּה וּמֵאֵי פְּרִיָּה הֵכָא אָמְנָם הַתּוֹס' בְּחֻלִּין דָּף ל"ט פְּתִיבוּ ב' תִּירוּצִים עַל הָא דְמוּדָה ר"ל דְּחִיב מִיתָה אוּ דְגַם הוּא מוּדָה דְּהִשְׁחִיטָה עֲצָמָה קְרוּנִי עֲבֻדָּה לַע"ג אַע"ג דְּלֹא הוּי תְּקוּרְבָת אוּ דְנִהְרַג מְשׁוּם דְּאוּמַר שְׁיִזְרוּק הַדָּם דְּוֹדָאֵי לֹא מִיְמַלְדָּה פִּינּוּן דְּעֵשֶׂה מַעֲשֶׂה וְשַׁחַט ע"מ לְזְרוּק וְלִפִּי תִי' הֵב' הָא לֹא הוּי הַסְּפִין מְשֻׁמְשִׁי ע"ג כָּלֵל פִּינּוּן דְּהִשְׁחִיטָה בְּעֲצָמָה לֹא הוּי עֲבֻדָּה רַק הַשְׁחִיטָה הוּי בְּיָרוּר שְׁבִנְדָאֵי יִזְרוּק וּא"כ הָא י"ל דְּהוּי פִּירוּשָׁא שְׁפִתְבוּ הַתּוֹס' דַּר"ל ס"ל דְּמִוְתֵּר גַּם בְּאֲכִילָה יִסְפּוּר כְּהָדָּ תִי' דְּהִשְׁחִיטָה לֹא הוּי עֲבֻדָּה כָּלֵל וְהָדָּ תִי' שְׁפִתְבוּ דְּהִשְׁחִיטָה בְּעֲצָמָה הוּי עֲבֻדָּה יִסְפּוּר דַּר"ל אִינוּ מִתִּיר רַק בְּהִנָּאָה אָבֵל בְּאֲכִילָה מוּדָה דְּאֲסוּרָה מְשׁוּם נְבִלָה דְּהוּי שְׁחִיטָה מוּמָר וּא"כ נִיחָא הָא דְּפְרִיָּה וְתִיפּוּק לִי מְשׁוּם שְׁמֻנוּנִית דְּאִיסוּרָא לְשֵׁנֵי תִירוּצִים שְׁל הַתּוֹס' דְּלִשְׁנֵיהֶם א"א לְאוּקְמָא בְּכַה"ג אוּ מְשׁוּם דְּבַכַּה"ג לֹא הוּי מְשֻׁמְשִׁי ע"ג וְאִידָּהּ תִירוּצָא ס"ל דְּגַם בְּכַה"ג אִיפָא שְׁמֻנוּנִית דְּאִיסוּרָא אָבֵל הָרִי רַש"י הָא פְּתַב לְהִדְיָא בְּזְבָחִים דָּף י' דַּלְר"ל מְוֹתֶרֶת גַּם בְּאֲכִילָה וּבְסִנְהֶדְרִין דָּף ס"א מְבִנְאוּר כְּפִעֻט לְהִדְיָא בְּפִרְש"י דַּמְש"ה נִהְרַג דְּהִשְׁחִיטָה בְּעֲצָמָה הוּי עֲבֻדָּה הִבְאֵתִיו לְעֵיל סִי' ל' אוּת ז וְלִדְיָדָה הָא הוּי מְצִי לְתַרְז דַּס"ל כַּר"ל וּמַש"ה פִּרְש"י דְּהִקְוִשְׁנִי הוּי לְרַבָּא דְאִמָּאֵי קָאָמַר דְּפִעֻמִּים מְוֹתֶר לְחֻתְמוּ דְּרַבָּא הָא קָאָמַר בִּיבְמוֹת דָּף ל"ו דְּהִלְכָה כַּר"י לְגַבִּי דַּר"ל בְּר מִתְּלַת וְהֵגַם דְּבִלֹא"ה י"ל דְּקוֹשְׁנִית הַגַּמ' הוּי אֲלִיבָא דַכ"ע דְּהוּי בְּחֻלִּין דָּף ל"ט מְבִיא תַנְיָא כְּנוֹתִיָּה דַּר' יוֹחָנָן דְּבְמַחְשָׁב ע"מ לְזְרוּק אִיסוּר מְשׁוּם תְּקוּרְבָת וְשׁוּב י"ל דַּמְש"ה פְּרִיָּה הַגַּמ' גַּם עַל ר"נ מ"מ פִּרְש"י עֲדִיף טְפִי דְּהִקְוִשְׁנִי הוּי לְרַבָּא מְשׁוּם דְּעָלָיו אֲתִנָּא הַקְוִשְׁנִי יוֹתֵר בְּפִשְׁטוּת דְּאִיהוּ הָא וְדָאֵי ס"ל כַּר' יוֹחָנָן וּמְשֻׁנֵי דְּפִסְק בּו גְּנוּזָא אוּ שְׁלִיבְנָה

באור ולפרש"י צ"ל דאע"ג דהקנשן הוי על לחתונה מ"מ משני פשליבנה באור פי היכי דלגוי נחא גסלר"נ דמתיר לשחנט וגם אליבא דמ"ד דס"ל בית השחיטה רותח דמשום לחתונה לחודא הא לא צריק ליבון דהוי צונן וסגי בפניעה ונדחה ואין להוכיח דגם ר"נ ע"כ לא סבר לה כר"ל מהא דבחולין דף מ' קאמר רב הונא היתה בהמת חבירו רבוצה לפני ע"ג ושחטה לע"ג אסרה אע"ג דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו מ"מ עשה בה מעשה אסרה ואותביה רב נחמן מהא דתניא השוחט חטאת בשבת בחוץ לעבודת כוכבים חייב שלש חטאות ואי אמרת פנין ששחט בה סימן אחד אסרה אשחוטי חוץ לא ליחייב מחתה בעפר הוא ופי' רש"י דכינו דנאסר משום ע"ג פקע שם קדשים מינה ומאי פריק גימא דאיירי בשוחט ע"מ לזרוק דאין הבהמה נאסרת ומ"מ הויא עבודה ונהרג עליה וא"כ בשוגג חייב חטאת ומוכרח דר"נ ס"ל דגם בכה"ג נאסר משום תקרובת ז"א די"ל דר"נ פריק דע"כ לא איירי בשוחט ע"מ לזרוק דא"כ הא צריק לדם וחיוב שני חטאות משום שבת לחודא משום שוחט ומשום מפרק וכמו שכתב הרמב"ם בפ"ק ח' מהל' שבת ה' ז' ועי' בפמ"ג על או"ח בהפתיחה לה' שבת ומדנקט זו הברייתא חייב שלש חטאות ע"כ לא איירי בכה"ג ומש"ה פריק ר"נ שפיר: סימן לב יען בסימן דלמעלה דברנו בדעת הרמב"ם דס"ל דאינו לוקה על איסורי הנאה אם נהנה מהם אכתוב פאן מה שיש לדבר עוד בדעתו ושני דברינו הנאמרים למעלה וגם יבואר דין תקרובת דאסור בהנאה אי הוי דאורייתא: הרמב"ם פסק בפ"ק ח' מה' מאכלות אסורות דכל דבר האסור בהנאה אם נהנה מהם שמכר או נתן לקלבים אינו לוקה ולכאורה קשה עליו מהא דבמס' קידושין דף נ"ז קאמר אביי דהא דאסור לשחוט חולין בעזרה נפקא לן מקרא דכי ירחק ממך המקום ונבחת בריחוק מקום אתה זובח ואי אתה זובח בקירוב מקום כו' יכול לא ישחוט ואם שחט יהיה מותר ת"ל כי ירחק ממך המקום ונבחת ואכלת מה שאתה זובח בריחוק מקום אתה אוכל ואי אתה אוכל מה שאתה זובח בקירוב מקום כו' יכול לא ישחוט ואם שחט ישליכנו לקלבים ת"ל לקלב תשליכון אותו אותו אתה משליך לקלב ואי אתה משליך לקלב חולין שנשחטו בעזרה ולכאורה קשה למה לי קרא דאותו לאוסרו בהנאה פנין דכבר ידעינן מקרא דאסור לשחוטו וגם אם שחטו אסור באכילה א"כ הא ממילא נוכל לידע דגם בהנאה אסור דבחולין דף קט"ו קאמר איסי בן יהודה מנין לבשר בחלב שאסור נאמר פאן פי עם קדוש אתה ונאמר להלן ואנשי קודש תהיון לי ובשר בשדה טרפה לא תאכלו מה להלן אסור אף פאן אסור אין לי אלא באכילה בהנאה מנין אמרת ק"ו ומה ערלה שלא נעבדה בה עבירה אסורה בהנאה בשר בחלב לא כ"ש מה לערלה שפן לא היה לה שעת הכושר חמץ בפסח יוכיח מה לחמץ שפן ענוש פרת על אכילתו פלאי הפך יוכיחו ופריק הגמ' דלמה לי הג"ש דקודש מטרפה לענין אכילה גילף גם איסור אכילה בק"ו מערלה ומשני משום דאיכא למימר חורש בשור ונחמור וחוסי' פי פרה ודש בה יוכיח שנעבדה בה עבירה ומותר אבל השתא דינדעינן איסור אכילה בג"ש גילף שפיר איסור הנאה בק"ו דליכא למימר חורש בשור ונחמור יוכיח דנאמר מה לחורש בשו"ח שפן מותר גם באכילה וא"כ בחוב"ע דינדעינן דאסור לשחוטו וגם דאסור באכילה מקרא דכי ירחק ממילא הא איכא למילף ק"ו מערלה דאסורה בהנאה ולמה לי קרא דאותו רק זה יש לישוב דליכא למילף הנאה בק"ו דהא י"ל מה לערלה שפן לוקה על אכילתו ומש"ה אסור בהנאה תאמר בחוב"ע שאינו לוקה על אכילתו דהא איסור אכילה

דחוב"ע נפקא ליה מוּזַפַּחַת וְאַכְלַת וְהוּי רַק לְאוּ הֵבֵא מִפְּלִל עֲשֵׂה דְבִשְׁלֵמָא בְּשֵׁר בְּחֻלְב שְׁפִיר יְלִיף אִיסי בַּק"ו מְעַרְלָה דמג"ש דְּקוּדְשׁ הָא יִלְפִינּוּ שְׁפִיר דְּלוּקָה עַל אֲכִילְתּוֹ אֲבָל בַּחֻב"ע דְּלִיכָא מְלָקוֹת א"א לומר הק"ו עַל הַנְּאִיָּה וְלִיכָא לְמִימַר דְּנִילֵף מֵהֵךְ ק"ו מְעַרְלָה גַם הָא דְּיִלְקָה עַל אֲכִילַת חוֹב"ע דְּהָא אֵין עוֹנְשִׁין מִן הַדִּין וְכִמוּ דְּאֲמַרִּין בְּמַס' חוֹלִין מַה לְחַמֵּץ בְּפִסַּח שְׁפִין עֲנוּשׁ פֶּרֶת עַל אֲכִילְתּוֹ וְכִמוּ כֵן נֹאמַר עַל חוֹב"ע מַה לְעַרְלָה שְׁפִין חֲזִיב מְלָקוֹת עַל אֲכִילְתּוֹ אֲמַנְם לְדַעַת הַמ"מ שְׁפַתְבּ בְּפֶרֶק ב' מַה' מְאָכְלוֹת אֲסוּרוֹת לְדַעַת הַרְמַב"ם דְּכָל הֵיכָא דִּינְדַעִינוּ הָאִסוּר בְּלֹא הַק"ו בְּלֹאוּ הֵבֵא מִפְּלִל עֲשֵׂה שׁוּב יִלְפִינּוּ עוֹנֵשׁ גַם מִק"ו אֵין תִּי' זֶה עוֹלָה דְּכִינּוּ דִּינְדַעִינוּ אִסוּר אֲכִילַת חוֹב"ע מְקַרָּא דְּכִי יִרְחַק שׁוּב נוֹכַל לְלַמּוֹד מֵהַק"ו גַם הָא דְּיִלְקָה עַל אֲכִילְתּוֹ רַק גַם זֶה יֵשׁ לִישׁב דַּמְש"ה שְׁפִיר צָרִיף קָרָא דְּאוֹתוֹ דְּאִי, לְאוּ קָרָא לֹא הוּי אֲפֹשֶׁר לְלַמּוֹד מֵהַק"ו רַק אִסוּר הַנְּאִיָּה לְחַוְדָּא אֲבָל לֹא הֵינָה לּוּקָה עַל הַנְּאִיָּה דְּהָא אֵין עוֹמַה"ד אֲבָל הַשְּׁתָּא דְּכַתִּיב אוֹתוֹ וְיִנְדַעִינוּ בּוּ אִסוּר הַנְּאִיָּה שׁוּב נוֹכַל לְלַמּוֹד מְעַרְלָה דְּלוּקָה עַל הַנְּאִיָּה וְהָרִי עַכ"פ אֲחַד מֵהֵינִי ב' סְבָרוֹת מְוַכְרַחִין אוּ דְּנֹאמַר דְּגַם בַּכַּה"ג דִּינְדַעִינוּ הָאִסוּר מְפֻרָּשׁ אֵין עוֹמַה"ד וּמַש"ה צָרִיף קָרָא לְאִסוּר הַנְּאִיָּה דְּלִיכָא ק"ו מְעַרְלָה מְשׁוּם דַּבְּחֻב"ע אֵינוּ לּוּקָה עַל אֲכִילְתּוֹ וְאִי נֹאמַר דַּבְּכַה"ג עוֹמַה"ד צָרִיף לומר דְּאִיִּצְטְרִיף כִּי הֵיכִי דְּלִהּוּי לּוּקָה עַל הַנְּאִיָּה שֶׁל חוֹב"ע אֲבָל עַל הַרְמַב"ם דַּס"ל הֵינִי תַרְתִּי דְּכָל הֵיכָא דִּינְדַעִינוּ הָאִסוּר עוֹמַה"ד וְגַם ס"ל דְּבַכָּל הַנְּאִיָּה לִיכָא מְלָקוֹת וְהַנְּהִינָה מְעַרְלָה אֵינוּ לּוּקָה וְהוּי רַק אִסוּר גְּרִידָא לְדִידֵיהּ קֶשֶׁה לְמַה לִּי קָרָא דְּאוֹתוֹ דְּהָא נוֹכַל לִידַע מֵהֵךְ ק"ו גַם הָא דְּלִהּוּי לּוּקָה עַל אֲכִילְתּוֹ וְשׁוּב נוֹכַל לְלַמּוֹד מֵהַק"ו דְּאִסוּר בַּהַנְּאִיָּה: [ב] וְהַגַּם דְּזֶה הֵינָה מְקוּם לְדַחוּת דְּהָא אֲמַרִּין בְּכַמְּה דְּוָכְמִי כָּל מִילְתָּא דְּאֵתִיָּא בַּק"ו טַרַח וְכַתְּבַת לֵה קָרָא גַם י"ל דַּמְש"ה אָמַר אַבְיִי לְקָרָא דְּאוֹתוֹ כִּי הֵיכִי דְּלִהּוּי גִיחָא גַם לַר"ש דְּהָא בְּקִידוּשִׁין שֵׁם מְבִיא בְּרִייתָא דַּר"ש ס"ל חוֹב"ע אִסוּר בַּהַנְּאִיָּה מִדְּאוּרִייתָא וְלַר"ש הָא לִיכָא לְמִימַר הֵךְ ק"ו מְעַרְלָה דְּהָא ר"ש ס"ל בְּחוֹלִין דָּף קט"ז דְּבִשְׁר בְּחֻלְב מוֹתַר בַּהַנְּאִיָּה וְלִדִּידָן לִיכָא ק"ו פְּלִל דִּי"ל בְּשֵׁר בְּחֻלְב יוֹכִיחַ שְׁנַעְבְּדָה בָּהּ עֲבִירָה וְאִסוּרָה בְּאֲכִילָה וּמוֹתַר בַּהַנְּאִיָּה וּמַש"ה קְאָמַר אַבְיִי לְדַרְשָׁה דְּאוֹתוֹ וְגִיחָא גַם לַר"ש רַק הָרִי קֶשֶׁה הָא דְּבַפְּסָחִים דָּף כ"ב קְאָמַר ר' אַבְהוּ דְּכָל מְקוּם שְׁנַעְבְּדָה לֹא תֹאכַל הוּי גַם הַנְּאִיָּה בְּכָל וְנִפְקָא לִיה מִלְּפָלַב תְּשַׁלִּיכוּן אוֹתוֹ וְאִי אַתָּה מְשַׁלִּיף לְפָלַב כָּל אִסוּרִין שְׁבַתוֹרָה וְחוֹזְקִיהּ ס"ל דְּלֹא הוּי הַנְּאִיָּה בְּכָל וְאֲמַרִּי דְּחוֹזְקִי דַּרְשׁ לְהֵךְ אוֹתוֹ דְּאִי אַתָּה מְשַׁלִּיף לְפָלַב חוֹב"ע וְאִידָף חוֹב"ע לְאוּ דְּאוּרִייתָא וְלִמָּה צָרִיף הַגַּמ' לומר דַּר"א ס"ל אֵלִיכָא דַּר"י חוֹב"ע לְאוּ דְּאוּרִייתָא עֲדִיפָא ה"ל לומר דַּס"ל פִּינּוּ דַּחוֹב"ע יִנְדַעִינוּ בּוּ אִסוּר הַנְּאִיָּה בַּק"ו מְעַרְלָה לְדִידָן דַּס"ל דְּבִשְׁר בְּחֻלְב אִסוּר בַּהַנְּאִיָּה וּמַש"ה אֵינִימַר אוֹתוֹ לְכָל אִסוּרִין שְׁבַתוֹרָה דְּכָל הֵיכָא דְּאִיכָא לְמַדְרַשׁ הָא לֹא אֲמַרִּין טַרַח וְכַתְּבַת לֵה קָרָא וְכַדְאִיתָא בְּפִסָּחִים דָּף ע"ז וְגַם לְחוֹזְקִיהּ קֶשֶׁה דְּהָא נוֹכַל לְדַרְוֵשׁ מְקַרָּא דְּאוֹתוֹ אִסוּר הַנְּאִיָּה בְּכָל אִסוּרִין וְקֶשֶׁה לְהַרְמַב"ם וְאֵין לומר דְּהָרִי הַגְּמָרָא בְּחוֹלִין שֵׁם פְּרִיף עַל הָא דְּאֲמַר אִיסי מַה לְחַמֵּץ שְׁפִין עֲנוּשׁ פֶּרֶת כְּלָאִי הַפְּרָם יוֹכִיחַ אֲמַאי לֹא אָמַר עַרְלָה תוֹכִיחַ וְהַדַּר דִּינָא וְתִיתִי בְּמַה הַצַּד וּמִשְׁנֵי מְשׁוּם דְּהוּי מְצִי לומר מַה לְהַצַּד הַשְּׁנִיָּה שְׁפִין גִּידוּלִי קַרְקַע א"ה הַשְּׁתָּא נְמִי אִיכָא לְמַפְרָף כו' וּמִשְׁנֵי דְּעַל מַה הַצַּד פְּרָכִינּוּ כָּל דְּהוּי לֹא אִם אֲמַרְתָּ קַל וְחַמּוּר פְּרָכִינּוּ כָּל דְּהוּי לֹא פְּרָכִינּוּ הָרִי דַּמְש"ה לֹא פְּרָכִינּוּ מַה לְהֵינִי לְעַרְלָה וְחַמֵּץ וְכַלָּאִי הַפְּרָם שְׁפִין גִּידוּלִי קַרְקַע מְשׁוּם דְּכַשְׁאֲמַרִּין כְּלָאִי הַפְּרָם יוֹכִיחַ לִיכָא לְמִפְרָף שׁוּם פִּירְכָּא שֵׁישׁ בְּכַלָּאִי הַפְּרָם מַה

דאינו בְּבִשָּׁר בְּחֵלֶב וּמִשָּׁה לָא פְּרִכִּינָן פִּינְרָכָא כֹּל דְּהוּ אָבֵל אִם הוּי מְצִי לְמִימַר אֵינָה פִּינְרָכָא דְּמָה לְכַה"כ שְׁאֵינּוּ גַבֵּי בְּב"ח וְנִצְטַרְף לֹמַר דְּהַדְר דִּינָא וְעַרְלָה יֹוכִיחַ וְתִימְתִי בְּמָה הִצִּד הוּי פְּרִכִּינָן מַה לְהִצִּד הַשְּׁנָה שְׁכֹן גִּידוּלֵי קַרְקַע דְּעַל מָה הִצִּד פְּרִכִּינָן כֹּל דְּהוּ וַא"כ הָא פְּתַבּוּ הַתּוֹס' בְּפִסְחִים דָּף כ"ד בְּד"ה הַכֹּל מוֹדִים דְּחֹב"ע דְּנִפְקָא לָן אִיסוּרָא דִּידְנָה מִןזַבְחַת וְאִכְלַתָּ לָא אִיסוּרָא אֱלָא פְּדָרְף אֱכִילְתָּן וַא"כ הָא אִיפָא לְמִפְרָף מַה לְכַה"כ שְׁכֹן לֹקְהָ עַל אֱכִילְתָּו גַּם שְׁלָא פְּדָרְף אֱכִילְתָּן בְּפִסְחִים דָּף כ"ד דְּכַה"כ לֹקְהָ גַּם שְׁלָא פְּדָרְף אֱכִילְתָּן מִשָּׂא"כ בְּחֹב"ע וְנִצְטַרְף לֹמַר עַרְלָה יֹוכִיחַ וְהִצִּד הַשְּׁנָה שְׁבִהּוּ וְשׁוּב פְּרִכִּינָן מַה לְהִצִּד הַשְּׁנָה שְׁכֹן גִּידוּלֵי קַרְקַע אָבֵל חֹב"ע הָא הוּי רַק בְּע"ח שְׁנִשְׁחַטוּ בְּעֶזְרָה וּמִשָּׁה שְׁפִיר אִיצְטַרְפֵּי קָרָא דְּאוּתוּ לְאַסוּר חֹב"ע בְּהִנָּאָה זֶה אֵינּוּ מְסַפִּיק דְּהָא י"ל תְּקַרְבֶּת ע"א יֹוכִיחַ וּכְמִשָּׁ"כ הַתּוֹס' בְּחֻלְוִין דְּרַקט"ז בְּד"ה חֲדָא גַּם י"ל שׁוּר הַנְּסַקֵּל יֹוכִיחַ וּכְמִשָּׁ"כ הַתּוֹס' בְּפִסְחִים דָּף כ"ה ד"ה מַה לְחַמֵּץ וְשׁוּב לֹא שְׁיִיף הֵף פִּינְרָכָא דְּגִידוּלֵי קַרְקַע נְהַדְר קֶשֶׁה דְּהַמ"ל דְּר"א ס"ל דְּאִיסוּר חֹב"ע נִפְקָא מְהָא דְּאִיסוּרָא אִיסוּרָא אֱלָא אִיסוּרִין שְׁבִתוּרָה: וְלְכַאוּרָה הִיָּה נִרְאָה לֹמַר דְּבְפִסְחִים דָּף כ"ה קְאָמַר ר' אַבְהוּ מְשַׁמְיָה דְּר' יוֹחָנָן כֹּל אִיסוּרִין שְׁבִתוּרָה אֵין לֹקִין עַלִּיהוּ אֱלָא דְּרָף אֱכִילְתָּן לְמַעוּטֵי שְׂאֵם אָכַל חֵלֶב חַי שְׁהוּא פְּטוּר אִיפָא דְּאִמְרֵי אַר"א אַר"י כֹּל אִיסוּרִין שְׁבִתוּרָה אֵין לֹקִין עַלִּיהוּ אֱלָא דְּרָף הַנָּאָתָן לְמַעוּטֵי שְׂאֵם הַנִּית חֵלֶב שֶׁל שׁוּר הַנְּסַקֵּל ע"ג מִכְתּוּ שְׁפִטוּר וְנִצְטַרְף דְּהַרְמַב"ם ס"ל דְּלִישְׁנָא בְּתָרָא דְּר"א וְדַאי ס"ל דְּעַל הַנָּאָה לֹקְהָ מִדְּמַמְעַט נְהִיָּה שְׁלָא פְּדָרְף הַנָּאָתָן בְּהִנָּיִת חֵלֶב חַי ע"ג מִכְתּוּ אָבֵל בְּסָף אוֹ הַדְּלִיק בּוּ מְשַׁמְעַ וְדַאי דְּלֹקְהָ וְהָא דְּפִסְק הַרְמַב"ם דְּאֵינּוּ לֹקְהָ עַל הַנָּאָה הוּא מְשׁוּם דְּפִוּסְק פְּלִישְׁנָא קְמָא דְּאִיִּירֵי ר' יוֹחָנָן בְּאוּכַל שְׁלָא פְּדָרְף אֱכִילְתָּן אָבֵל בְּנִהְגָה פְּטוּר אִפִּי' פְּדָרְף הַנָּאָתָן וַא"כ הָא נִיחָא הָא דְּקְאָמַר בְּגִמְרָא לִר' אַבְהוּ דְּס"ל חֹב"ע לָאו דְּאוּרִיִּיתָא דְּלֹא מְצִי לֹמַר דְּהוּי דְּאוּרִיִּיתָא א"כ הָא תִּיקְשָׁה לְלִישְׁנָא בְּתָרָא דְּס"ל דְּלֹקְהָ עַל הַנָּאָה נוֹקִים הֵף אוּתוּ דְּבָא לְאַסוּר חֹב"ע בְּהִנָּאָה כִּי הִיכָא דְּנִילְף מִלְּקוּת בְּנִהְגָה מְחֹב"ע בְּק"ו מְעַרְלָה דְּבִלְאוּ קָרָא דְּאוּתוּ הָא אֵין עוֹמָה ד' וּמִשָּׁה אָמַר דְּס"ל לָאו דְּאוּרִיִּיתָא נִיחָא גַּם לְהֵף לִישְׁנָא וְאִדְרַבְּהָ בְּזָה יִתְיַשֵּׁב לְנוּ דְּבָרֵי הַרְמַב"ם שְׁפִסְק בְּפָרְק ח' מַה' מְאֻכְלוֹת אִסוּרוֹת דְּלֹא תֹאכַל הוּי גַּם הַנָּאָה בְּכֻלָּל וּכְבָר נִתְקַשׁוּ רַבִּים עַלִּיו מְהָא דְּבְפִסְחִים דָּף כ"ב קְאָמַר כֹּן ר"א וְנִפְקָא לִיהָ מִדְּאִיצְטַרְפֵּי לְמַכְתַּב הִיתַר הַנָּאָה בְּנִבְלָה לִר"מ דְּאָמַר א' גֵּר וַא' עו"ג בֵּין בְּמִכְרָה בֵּין בְּנִתְיָה וְלִר' יְהוּדָה דְּאָמַר דְּבָרִים כְּכַתְּבִן נִפְקָא לִיהָ מִלְּפָלֶב תְּשְׁלִיכוֹן אוּתוּ וְאִידָף מוֹקִים לָה לְחֹב"ע וְהַרְמַב"ם הָא פִּסְק בְּפ"ב מַה' שְׁחִיטָה חֹב"ע דְּאוּרִיִּיתָא וְגַם פִּסְק בְּפָרְק ה' מַה' עו"ג דְּבָרִים כְּכַתְּבִן וַא"כ מִנ"ל דְּלֹא תֹאכַל הוּי גַּם הַנָּאָה בְּכֻלָּל וְלִפִּי"ז הָא נִיחָא דַּאע"ג דְּס"ל חֹב"ע דְּאוּרִיִּיתָא מ"מ אִיִּיתוּר אוּתוּ לְכַדְר' אַבְהוּ וְהָא דְּדַחְקָה הַגְּמָרָא לֹמַר אֱלִיבָא דְּר' אַבְהוּ דְּר' יְהוּדָה ס"ל חֹב"ע לָאו דְּאוּרִיִּיתָא לֹא הוּי רַק כִּי הִיכִי דְּלִהוּי נִיחָא הֵף מְקִלְתָּא דְּר"א גַּם לְלִישְׁנָא בְּתָרָא דְּר"א אַר"י אָבֵל הַרְמַב"ם דְּפִוּסְק דְּאֵינּוּ לֹקְהָ כֹּל עַל הַנָּאָה הָא ע"כ אִיִּיתוּר אוּתוּ לְכַדְר"א וְהָא דְּבְפִסְחִים דָּף כ"ג קְאָמַר מַאי אִיפָא בֵּין חֲזַקְיָה לִר"א וּמְשַׁנֵּי חֹב"ע אִיפָא בֵּינֵיהוּ לְחֲזַקְיָה הוּי דְּאוּרִיִּיתָא וְלִר"א לָאו דְּאוּרִיִּיתָא וַא"כ הָא תִּיקְשָׁה עַדִּין דְּלִישְׁנָא קְמָא שֶׁל ר"א דְּלֹא אִיִּירֵי רַק בְּדָרְף אֱכִילְתָּן וְלַעוֹלָם בְּהִנָּאָה אֵינּוּ לֹקְהָ וּמְצִי גַּם ר"א סָבַר חֹב"ע דְּאוּרִיִּיתָא הָא תִּיקְשָׁה מַאי בֵּינֵיהוּ גַּם זֶה נִיחָא דְּהָא לְלִישְׁנָא קְמָא טוּבָא אִיפָא בֵּינֵיהוּ דְּלַחֲזַקְיָה דְּמוֹקִים לְקָרָא דְּאוּתוּ לְחֹב"ע ס"ל ע"כ דְּעַל כֹּל אִיסוּרֵי הַנָּאָה לֹקְהָ אִם נְהִיָּה

דאל"כ הא לא הוי צריף אותו לחוב"ע דאסורא היינו יודעין מק"ו ולר"א אינו לוקה על הנאה בכל האסורין ומש"ה אייתור ליה אותו לכל אסורין שבתורה ועיקר דשאל הגמרא מאי בינייהו הוי רק ללישנא בתרא דגם לר"א לוקה על הנאה בכל האסורין ושפיר משני דא"ב חוב"ע דלהף לישנא ע"כ הוי לר"א לאו דאורייתא (ועיין במל"מ בפרק ה' מה' יסודי התורה שכתב דגם לישנא בתרא דר"א מפרש הרמב"ם דס"ל דאינו לוקה על הנאה ולא דוקא נקט למעוטי הניח חלב של שור הנסקל ע"ג מפתו דה"ה אם סוף בו או הדליק בו שפטור]: דגם עוד י"ל קושיא זו באופן אחר דנאמר דהרמב"ם ס"ל כתי' השני שכתבו התוס' בפסחים דף כ"ד בד"ה הפל מודים דס"ל דחולין בעזרה אסור אפי' שלא פדרף הנאתו וטעמם פינו דאסור הנאה דחוב"ע לא נפקא לן מלשון אכילה רק ממיעוטא דאותו דאי אתה משליף לפלב חוב"ע ממילא אסור פל ההנאות שבו מדאורייתא ונאפי' שלא פדרף הנאתו וכן משמע לי קצת לשון הרמב"ם שכתב בפרק ב' מה' שחיטה דהשוטט חוב"ע אותו הבשר טהור ואסור בהנאה בפשר בחלב וכיוצא בו ובפרק י"ד מה' מ"א כתב דבב"ח אסור מדאורייתא אפי' שלא פדרף הנאתו וא"כ הא שפיר צריף קרא דאותו דאי מהלימוד דערלה הא לא היינו יודעין לאסור רק פדרף הנאתו דהרי חמץ ושור הנסקל שנעבדה בהן ג"כ עבירה ומותרים מדאורייתא שלא פדרף הנאתו ומש"ה צריף קרא דכל הנאות שבו אסור מדאורייתא ומש"ה אמרה הגמרא דלר' אבהו ס"ל לר' יהודה חוב"ע לאו דאורייתא דאי הוי ס"ל דאורייתא ה"ל לאוקמא הפסוק דבא לגלויי דחוב"ע אסור גם שלא פדרף הנאתו: [ה] אמןם אפתי הא קשה לי דהרמב"ם כ' בפ"ב מהל' שחיטה דהאוכל חוב"ע מפין אותו מפת מרדות וע"ש בכ"מ ובמל"מ דמוכח מפמה דוכתי דס"ל חוב"ע דאורייתא וע"כ טעמו דקאמר מפת מרדות הוא משום דחוב"ע לא פתיבא לאו רק הוי לאו הבא מפלל עשה ומש"ה אינו לוקה וקשה דהא פינו דידעין בו אסור נלמוד בק"ו מערלה דלהוי לוקה מדאורייתא על אכילתו דהרמב"ם הא ס"ל דכה"ג עומה"ד: ו וע"כ נראה מוכרח דס"ל להרמב"ם דלא קיי"ל פלל פהף ק"ו דאיסי בן יהודה דהנה התוס' בחולין שם הקשו על ר"ש דמתיר בב"ח בהנאה אמאי לא יליף בק"ו דאיסי ומירצו דס"ל פינו דאיכא ג"ש דקודש קודש מטרפה דמותר בהנאה לא אלים הק"ו להוציא מהג"ש ואיסי ס"ל פינו דבקרא דואנשי קודש דכתיב גבי טרפה הוי בכלל הפסוק גם בשר קודש שיצא חוץ למחיצתו דאסור בהנאה שפיר עבדינו ק"ו וידעין מיניה דאסור בהנאה והנה בחולין שם דבי ר' ישמעאל תנא שלשה פעמים כתיב לא תבשל א' לאסור בישול ואחד לאסור אכילה ואחד לאסור הנאה ובנדאי מוכרח דר' ישמעאל לא ס"ל פלל הף ג"ש דקודש קודש דאי הוי ס"ל א"כ הא ידעין מיני' אסור אכילה ולא לכתוב רק ב' פעמים לא תבשל לאסור בישול ולאסור הנאה וע"כ לא ס"ל פלל הף ג"ש דלא נתקבלה מסיני וא"כ הא תיקשה דלמה צריף השלשה לא תבשל לכתוב רק ב' פעמים ונזקים השני לאסור אכילה ונילף אסור הנאה בק"ו מערלה דעליו לא שייף תי' התוס' שכתבו על ר"ש פינו דלא ס"ל הף ג"ש וע"כ דלא ס"ל פלל הף ק"ו דאיסי ומההף קרא גופה ידעין דלא נדרוש הף ק"ו מדאיצטריף פסוק השלישי להנאה גלי לן הפסוק דלא נדרוש הף ק"ו מערלה שלא נעבדה בו עבירה ומש"ה אינו לוקה על אכילת חוב"ע וכן מוכח מהא דחולין דף קי"ד דקאמר רב אשי מנין לבב"ח שאסור שפאמר לא תאכל כל תועבה פל שתיעבתי לך ה"ה

בבל תאכל אין לי אלא באכילה בהנאה מנין כדר' אבהו כו' ונהרי פינן דיליף רב אשי
איסור אכילה מהא דכל שתיעבתי מוכח דלא ס"ל הג"ש דקודש וא"כ למה הנצרה לומר
על הנאה כדר' אבהו תיפוק ליה בק"ו דאיסי ומוכח דלא ס"ל הך ק"ו רק על רב אשי
קשה עדיין טעמא מאי דהא ק"ו ניתן לדרוש] וכן ס"ל לסתמא דגמרא דפסחים דלא
קיי"ל פהך ק"ו ועכ"פ הא ניחא הא דפסק הרמב"ם דאינו לוקה על חוב"ע דאיהו הא
פסק כר' ישמעאל דמלא תבשל הג' ידעינן איסור הנאה וכמש"כ בספר המצות הובא
בלח"מ פ"ק ט' מה' מאכלות אסורות ומוכח מהאי קרא גופה דלא נדרוש הך ק"ו [וא"כ
נסתור מה שפיתבנו לתרץ הרמב"ם שפוסק כר' אבהו וגם פוסק חוב"ע דאורייתא ובסי'
כ' פיתבנו תי' נכון על הרמב"ם] וראיתי להתוס' בבכורות דף יו"ד בד"ה מה להלן שפיתבו
בטעם איסי בן יהודה דיליף איסור הנאה בק"ו להוציא מהג"ש מט"רפה משום דבאותו
פסוק פתיב גם פסול יוצא דאסור בהנאה ואע"ג דפשטי' דקרא מורה להיתר הנאה
פדכתיב לפלב תשליכון אותו להכי אהני ק"ו דילפינן מקדשים דאיירי ביה נמי קרא
ור"ש סבר דמט"רפה דשרי בהנאה ילפינן מפשטיה ולית ליה ק"ו דהכי נמי מאן דדריש
איסור הנאה מהג' לא תבשל לית ליה ק"ו עכ"ד הרי נראה מדבריהם דס"ל לר' ישמעאל
דמש"ה צריף הג' לא תבשל משום דמק"ו לא מצי יליף לאסור הנאה להוציא מהג"ש
דמשמע פשטיה דשרי בהנאה דיליף ליה מט"רפה ולכאורה צ"ע דהא ודאי נראה לכאורה
דר' ישמעאל לא ס"ל הך ג"ש לאיסור אכילה דאל"כ לכתוב רק תרי לא תבשל ונוקים
נדא לאיסור בישול ונדא לאיסור הנאה והנראה דס"ל דאע"ג דאית ליה הג"ש לאיסור
אכילה מ"מ צריף לכתוב לא תבשל על אכילה פי היכי דנדע דבשר בחלב לא אסור
שבאכילה רק דרף בישול ובלא"ה שרי ואי לא הוי פתיב רק ב' פעמים הוי ס"ד דרק
להנאה צריף דרף בישול אבל באכילה אסור אפי' שלא ע"י בשול ויש להאריך בזה ואין
הזמן מספיק לעיין בו ולפי"ז אין ראיה מהדר"י דלא ס"ל הק"ו דאיסי רק צריף הלא
תבשל הג' לאסור בהנאה דמהק"ו לא היינו יודעין להוציא מפשטיה של הג"ש דמשמע
דשרי בהנאה: [ז] ובדברינו הנאמרים למעלה ניחא לי ג"כ מה דהוי קשה לי טובא דבמס'
ע"ג דף כ"ט אמרינן יי"נ מנ"ל דאסור משום דאיתקוש לזבח דכתיב אשר חלב זבחימו
יאכלו ישתו יין נסיכם מה זבח אסור אף יין אסור וזבח גופה מנ"ל דכתיב ויצמדו לבעל
פעור ויאכלו זבחי מתים מה מת אסור בהנאה אף זבח אסור ועי' בב"ק דף ע"ב בתוס'
ד"ה דאי שפיתבו דבאכילה ודאי דאסור מדאורייתא וראייתם מהא דטבח לע"ג חשבינן
ליה שם שחיטה שאינה ראויה ופטור מארבעה וחמשה אבל הא דתקורבת אסור בהנאה
פיתבו דיש לומר דהוי רק מדרבנן וכתבו דא"ל פינן דבאכילה ודאי דאסור מה"ת א"כ
ע"כ הוי הך היקשא דלמת דרשא גמורה ולא אסמכתא א"כ נוכיח מיניה גם איסור הנאה
מה"ת די"ל פינן דכתיב ויאכלו זבחי מתים לאכילה איתקוש ולא להנאה והנראה בדעתם
דס"ל דאפי' לר"א דס"ל דלא תאכל הוי גם הנאה בכלל מ"מ בלשון ויאכלו לא הוי הנאה
בכלל וכמש"כ התוס' בפסחים דף כ"ג דגם לר"א לא הוי נהנה מחמץ בפסח בכרת ואע"ג
דכתיב פי פל אוכל מחמץ ונכרתה דכה"ג דלא הוי לאו לא הוי הנאה בכלל אמנם מצינו
חולקים על זה דהתוס' בחולין דף י"ג הקשו על הא דפליגי רבנן וריב"ב דריב"ב ס"ל
דתקורבת ע"א מטמא באוהל ונפקא לי' מהיקשא דלמת ורבנן ס"ל דלא מטמא ונקשו
התוס' דא"כ לרבנן דס"ל דלא מטמא באוהל ע"כ לא ס"ל ההיקש ונהרי מהך היקש ילפינן

איסור אכילה והנאה של תקרובת בע"ג דף כ"ט ולא אמר שם מני ריב"ב היא ומוכח
דלכ"ע אסור בהנאה ומירצו דלענין הנאה כ"ע מודים להקיש דהא כתיב אכילה בקרא
ורק בטומאה פליגי דריב"ב ס"ל דלגמרי איתקוש ואפי' למה דלא פתיבא בהו קרא וכן
פתיבו התוס' במס' ע"ג דף ל"ב בד"ה והיוצא ולכאורה נראה דהתוס' דחולין ודעו"ג ס"ל
דבלשון ויאכלו הוי גם הנאה בכלל דאל"כ לא מתרצי פלל דהדר קשה דמאי בין הנאה
דמודו רבנן דריב"ב לטומאת אנהל דחולקים עליו ואי דקשה לדידהו קושית התוס'
דפסחים דא"כ יהיה לר"א נהנה מחמץ בכרת פבר מבואר תי' נכון ע"ז בהמשנה למלך
ועכ"פ להתוס' דחולין ודע"ג ע"כ מוכרח דהנאה מתקרובת אסור מדאורייתא דלדידהו
הא אין מקום לחלק בין אכילה להנאה וכיון דאכילה נדאי הוי דאורייתא וכמו שהוכיחו
התוס' בב"ק פ"ק פ"ג כו הוי הנאה ולכאורה קשה לי על התוס' דחולין דהניחא לר"א אבל
לחזקיה דס"ל דבלשון אכילה לא הוי הנאה בכלל תשאר הקושית דאמאי בטומאה
חולקים רבנן על ריב"ב ובהנאה מודים דאסור דנדאי אין לומר דבאמת לא תירצו התוס'
רק לר"א דהא עיקר קושיתם של התוס' לא היה רק על הא דלא קאמר בע"ג מני ריב"ב
ועל זה מתרצי שפיר דלר"א ניקח הא דמודה בו רבנן ואתיא הו סוגיא דע"ג כר"א
ולחזקיה גם התוס' דחולין מודים דהוי רק מדרבנן זה אינו מספיק חדא דעיקר הדבר
קשה לומר כן ולעשות פלוגתא בין חזקיה ור"א דלר"א יהיה הנאה מדאורייתא ולחזקיה
רק דרבנן דהא בפסחים בעי הגמ' מאי איכא בין חזקיה לר"א ומשני דחוב"ע איכא
ביניהו ואלכא דר"י ואמאי לא משני דתקרובת ע"ג איכא ביניהו דלר"א הוי דאורייתא
ולחזקיה הוי מדרבנן ונ"מ זו הוי אליבא דהלכתא ועוד קשה לי דהנה ראיתי בשער המלך
ה' אישות שהביא ראיה דהנאה אסור מה"ת בתקרובת מהא דבע"ג דף נ"ב בעי ר' יוחנן
תקרובת ע"ג של אוכלין מי מהני ליה ביטול לטהרה פיון דאיסורא לא בטל טומאה נמי
לא בטל או דלמא איסורא דאורייתא לא בטל טומאה דרבנן בטל הרי דקאמר דהוי
דאורייתא וע"ש שהוכיח דע"כ הא דקאמר איסורא דאורייתא קאי על הנאה וא"כ קשה
לי דהא בירושלמי דפסחים ריש פ' פ' כל שעה מבואר דר' יוחנן ס"ל פחזקיה דלא תאכל
לא הוי הנאה בכלל וא"כ תיקשה על ר"י דאמאי בהנאה ס"ל הוי דאורייתא וטומאת
אנהל לא גליף מהו היקשא וקאמר דטומאה הוי רק מדרבנן: [ח] ולדברינו ניקח שפיר
דהנה בס' טעם המלך ה' אישות הקשה על שיטת התוס' דב"ק דס"ל דאיסור הנאה הוי
רק מדרבנן והקשה דכיון דאכילה נדאי הוי דאורייתא וא"כ גילף איסור הנאה בק"ו
דאיסי מערלה דמדאורייתא אסור ובאמת דאין זה קושית על התוס' דב"ק דהא י"ל דא"א
ללמדו בק"ו דנאמר מה לערלה שפן לוקה על אכילתו תאמר בתקרובת שאינו לוקה ע'
אכילתו דמהו קרא דויאכלו זבחי מתים ליכא מלקות דלא הוי לאו וגם הוי דברי קבלה
ואין לומר דגלמד גם הא בק"ו מערלה דלגוי לוקה על אכילתו דהא אין עומה"ד ואפי'
לפמש"כ המ"מ דהיכא דידעין האיסור שוב לוקין מה"ד מ"מ הא גם הוא לא כתב פן
רק היכא דהאיסור ידעין בלאו הכי מפלל עשה וכדומה דהאיסור כתוב בתורה אבל
איסור תקרובת דגם איסור אכילה דידיה לא ידעין רק מדברי קבלה וצ"ל דהוי הלכה
למשה מסיני ובא דוד ואסמכיה אקרא אפשר דלכ"ע אין עומה"ד וגם די"ל דהתוס' דב"ק
לא ס"ל פלל סברתו של המ"מ רק פל זה הוא לשיטת התוס' דב"ק ובכמה דוכתי דס"ל
דגם איסור אכילה דידיה ידעין רק מהו היקשא אבל הרמב"ם כתב בפירק א' מה'

מאכלות אסורות דאיסור אכילה של זבח וזין ידעין מגופיה דקרא דכתיב אשר חלב זבחימו יאכלו ישתו זין נסיכם וכן כתב בספר המצות מצוה קצ"ד והרמב"ן בהשגות שם במנן המצות כתב דאיסור אכילה דידיה ידעין מקרא דהשומר לה פן תכרות ברית ליושב הארץ ונבחו לאלהיהם וקרא לה ואכלת מזבח ומהרמב"ן הוא ודאי לוקה על אכילת תקרובת דהוי לאו גמור דהשומר הוי לאו נאפי' להרמב"ם דנפק ליה מקרא דאשר חלב זבחימו יאכלו מ"מ הוא נוכח ללמוד דלהוי לוקה על אכילתו בק"ו דערלה פיון דהאיסור מפניו בן ואיהו ס"ל כהמ"מ וא"כ להרמב"ם ורמב"ן הוא ודאי דלא צריף פלל ההיקוש דלמת לענין איסור הנאה דהא נוכח ללמדו בק"ו מערלה ומ"מ ניחא דהביא הגמרא בע"ג הוה היקוש דלמת לענין איסור הנאה משום דהא תנאי לא ס"ל הוה ק"ו דאיסי וכמו שכתבנו אבל מ"מ הוא מתורץ מה דהקשינו דלחזקיה ולר' יוחנן מנ"ל איסור הנאה מתקרבית מדאורייתא דלפי"ז ניחא דנאמר דהם ס"ל כהק"ו דאיסי וכיון דידעין איסור אכילה ממילא אסור בהנאה ג"כ ואין להקשות דלחזקיה ור' יוחנן למאי הלכתא איצטריף ההיקוש דלמת דהא איצטריף לכדדרשינו במס' ע"ג דף נ' מנין לתקרבית שאין לה ביטול כו' מה מת אין לה ביטול אף תקרבית אין לה ביטול דבלאו הוה היקושא אע"ג דידעין איסור מערלה דלעולם אסורה מ"מ הוי ס"ד דתקרבית לא עדיף מע"ג עצמה דיש לה ביטול ושריא בהנאה כשבטלה עו"ג וקמ"ל ההיקוש דתקרבית חמור מע"ג ואין לה ביטול וממילא גם לענין הנאה אסורה לעולם ולא מהני לה ביטול ואין להקשות דא"כ דחזקיה ור' יוחנן ס"ל הוה ק"ו דאיסי א"כ למה צריף לדידהו אותו לחוב"ע הוא גם חוב"ע גזע מהו ק"ו מערלה וא"כ אייתור ליה אותו ע"כ לכל איסורין שבתורה וכדר' אבהו גם זה ניחא דהא י"ל דהם דרשי' הוה אותו לאסור חוב"ע גם שלא פדרף הנאתו וכמש"כ למעלה דמהק"ו לא ידעין רק דרף הנאתו וכמו שנתבאר: ט והנראה להוכיח פדעת הרמב"ם דעל פל איסורי הנאה אינו לוקה אם נהנה בהם מהא דבחולין דף קט"ו ג' י"א איסי בן יהודה דבשר בחלב אסור באכילה בג"ש דקודש קודש מטריפה אין לי אלא באכילה בהנאה מנין אמרת ק"ו ומה ערלה שלא נעבדה בה עבירה אסורה בהנאה זו שנעבדה בה עבירה לא כל שכן מה לערלה שלא הי' לה שעת הפשר חמץ בפסח יוכיח מה לחמץ שכן ענוש פרת פלאי הפרם יוכיח ופריף שם בגמרא דגם על איסור אכילה גילף בק"ו מערלה ולמה צריף הג"ש דקודש קודש מטריפה ומשני שם.

והנה כבר כתבנו בסי' שלמעלה באות ח' דהא דפריף דגיליף אכילה ג"כ מק"ו ולא משני דהא אין עונשין מן הדין ואיצטריף הג"ש כי היכי דלהוי לוקה על אכילתבב"ח וכתבנו לתרץ בשם הפוסק משנה דהק"ו הוי גילוי מילתא בעלמא דהא דאסרה התורה בישול בב"ח הוי משום דאסור באכילה וא"כ הי' לוקה מהק"ו ופריף שפיר והנה זה שייף על איסור אכילה אבל לענין איסור הנאה הוא ליכא סברא זו דהא גם אם אינו אסור אלא באכילה לחודא ג"כ ניחא דהא דאסור בבישול ושוב איכא הוה סברא דאין עומה"ד וצ"ל דהא דגיליף הנאה מק"ו הוי רק לענין איסורא לחודא לדעת הפוסקים דס"ל דעל ק"ו דהוי חזקא מתרת ג"כ אין עומה"ד וא"כ קשה דבשלמא הוא דגיליף איסור הנאה בק"ו מערלה ניחא דליכא למפרף מה לערלה שכן לוקה על הנאתו תאמר בבב"ח דגם אם תלמוד אותו מערלה לא יהי' לוקה על הנאה דאין עומה"ד דזה אינו פירכא דהרי בכל דוכתי דילפינו דבר אחד מתבירו בק"ו לענין איסור ולא לענין עונש שייף לומר הוה

פּינְרָא וּא"כ בַּטְלַת דִּין ק"ו גְּבִי אִיסוּרִין וּבַע"כ צ"ל דְּכִינּוּן דְּהָא דְּלִיכָא עוֹנֵשׁ בְּדָבָר הַנְּלַמֵּד לָא יְדַעִינוּ זֶה מְקַרָא וְרַק מְשׁוּם הֵךְ סְבָרָא דְּאִין עוּמָה"ד הוּא דְּאִינוּ נְעִנְשׁ לָא הֵוֵי פּינְרָא וְזֶה פְּשׁוּט וּבְרוּר וְכֵן הוּא מְבִנְיָא לְהַדְּלִי בַּמַּל"מ בְּפִרְקָא ה' מַה' יְסוּדֵי הַתּוֹרָה הַלְכָה ח' בַּד"ה וְהַנְּרָאָה אֲצִלִי הוּא יַעו"ש וְהָא דְּפִרְיָה אִיסִי בְּעַצְמוֹ מַה לְחַמֵּץ שְׁפֵן עוֹנוֹשׁ פֶּרֶת וְכִתְבוּ הַתּוֹס' דְּאִין לֹאמַר דְּגַם פֶּרֶת נְלַמּוּד בַּבב"ח דְּאִין עוּמָה"ד הֵרִי דַּאע"ג דְּהָא דַּבְּב"ח לִיפָא פֶּרֶת הֵוֵי רַק מְשׁוּם דְּאִין עוּמָה"ד וְאִפ"ה הֵוֵי פּינְרָא בַּע"כ צָרִיךְ לְחַלֵּק בֵּינֵיהֶם דְּכִינּוּן דְּהוּא בָּא לְלַמּוּד בַּבב"ח אִיסוּר הַנְּאָה בַּק"ו שְׁפִיר פִּרְיָה מְאָכִילָה דְּמַה לְחַמֵּץ שְׁפֵן חֲזִיב פֶּרֶת בְּאֲכִילָה דְּכִינּוּן דְּהֵם ב' דְּבָרִים נְפֻרְדִים אֲכִילָה וְהַנְּאָה לָא מְצִינּוּ לַעֲשׂוֹת הַק"ו בְּהַנְּאָה פִּינּוּן דַּבְּב"ח אִינוּ חֲזִיב פֶּרֶת עַל אֲכִילָה אַע"ג דְּהָא דַּא"ח פֶּרֶת עַל אֲכִילָה הֵוֵי רַק מְשׁוּם דְּאִין עוּמָה"ד אָבַל מְהָא דְּלֹא יְהִי חֲזִיב מְלַקוֹת עַל הַנְּאָה דַּבְּב"ח לָא הֵוֵי פּינְרָא עַל הַנְּאָה וְזֶה הוּא מְוַכְרַח בְּסוּגְיָא הַגְּמָר' שׁוּב מְצַאֲתִי בְּסִפְרָא גִּינַת וְנֻרְדִים לַהֲפַמ"ג שְׁכַתְּבּוּ זֶה הַפְּלִל.

רַק הָא קָשָׁה לִי מַאי פִּרְיָה הַגְּמָר' דְּגַם אֲכִילָה גִּילִיף בַּק"ו דְּהִיאָה אֲפֻשָׁר לְלַמּוּד אֲכִילָה בַּק"ו דְּהָא נְאָמַר מַה לְעַרְלָה וְחַמֵּץ וְכַה"כ שְׁפֵן לֹקְהָה עַל הַנְּאָתָן תַּאמַר בַּבב"ח שְׁאִינוּ לֹקְהָה עַל הַנְּאָתָו דְּאִין עוּמָה"ד דְּכַמוֹ דְּפִרְיָה אִיסִי מִן הָא דְּאִינוּ חֲזִיב פֶּרֶת עַל אֲכִילָה עַל הַק"ו דְּהַנְּאָה הֵרִי כֵּן הֵוֵי פּינְרָא לְהִיפּוּף מְהָא דְּאִינוּ חֲזִיב מְלַקוֹת עַל הַנְּאָה עַל הַק"ו דְּאֲכִילָה וּמַאי פִּרְיָה הַגְּמָר' וּמְוַכְרַח בְּהַרְמַב"ם דְּעַל כָּל אִיסוּרֵי הַנְּאָה אִינוּ לֹקְהָה כָּלָל עַל הַנְּאָתָן וְגַם בְּעַרְלָה וְכַה"כ לִיפָא מְלַקוֹת בְּהַנְּאָה וּמַש"ה פִּרְיָה שְׁפִיר וְהוּא רַאִי גְּכֹנָה וּבְרוּרָה וְלְהַחֲזִיקִים עַל הַרְמַב"ם וְס"ל דְּבָכָל הָאִיסוּרִין לֹקִין עַל הַנְּאָה לְכַאוּרָה הַהֲכַרְח לֹאמַר דַּס"ל דְּעַל ק"ו דְּהֵוֵי חֲדָא מְתַרְתִּי שְׁפִיר עוּמָה"ד וַא"כ הֵוֵי הַק"ו דְּאִיסִי גַם לַעֲנִין מְלַקוֹת וּפִרְיָה שְׁפִיר אָבַל לְהַסּוּבְרִים דְּגַם עַל לִימּוּד חֲדָא מְתַרְתִּי אִין עוּמָה"ד מְוַכְרַח בְּהַרְמַב"ם וּלְפִי"ז צ"ע לִי דְּבָרֵי הַתּוֹס' דְּפִסְחִים בְּדָף כ"ח דְּאֲמַרִּינוּ שֵׁם דְּכָל אִיסוּרִין שְׁבַתּוּרָה אִינוּ לֹקְהָה עֲלֵיהֶם אֲלֵא דְּרַף אֲכִילָתָן וְקַאמַר אַבְיֵי דְּהַפֵּל מוֹדִים בְּכִלְאֵי הַפֶּרֶם שְׁלֹקִין עֲלֵיו אִפִּי' שְׁלֵא כְּדָרְף הַנְּאָתָן מ"ט דְּלֹא פְּתִיב בּוֹ אֲכִילָה וְהַקְּשׁוּ הַתּוֹס' דַּאֲמַאי לָא קַאמַר אַבְיֵי הַפֵּל מוֹדִים בַּבב"ח וְתִרְצוּ מְשׁוּם דְּאִין עוֹנֵשִׁין מִן הַדִּין וְהֵרִי הַק"ו הֵוֵי רַק לַעֲנִין הַנְּאָה וּבְאֲכִילַת בַּב"ח הָא וְדַאי דְּלֹקְהָה וְכַמְבִּנְיָא בְּכַמְהָ דְּנוֹכְתִין וּמוּכַח דַּס"ל לְהַתּוֹס' דְּבָכָל הָאִיסוּרִין לֹקְהָה עַל הַנְּאָה וְרַק בַּבב"ח אִינוּ לֹקְהָה דְּאִין עוּמָה"ד וְגַם ס"ל דְּגַם עַל לִימּוּד חֲדָא מְתַרְתִּי אִין עוּמָה"ד וַא"כ קָשָׁה מַאי פִּרְיָה דְּגַם עַל אֲכִילָה נְלַמּוּד מַק"ו וְלִדְיָדָהוּ צ"ל דְּחֻלְקִין עַל הַפְּלִל הַנְּ"ל וְס"ל דְּגַם בְּשִׁנֵּי דְּבָרִים כְּמוֹ אֲכִילָה וְהַנְּאָה לָא הֵוֵי פּינְרָא כַּה"ג פִּינּוּן דְּהָא דְּלִיכָא מְלַקוֹת בְּהַנְּאָה דַּבְּב"ח הֵוֵי רַק מְשׁוּם דְּאִין עוּמָה"ד שְׁפִיר נוּכַל לְלַמּוּד אֲכִילָה בַּק"ו וְלִיפָא לְמַפְרָף מַה לְהַנִּי שְׁפֵן לֹקְהָה עַל הַנְּאָתָו וַא"כ לְדִידָהוּ תַּשְׁאֵר קוּשְׁי' הַתּוֹס' דְּחֻלְקִין הַנְּ"ל דְּמַאי פִּרְיָה אִיסִי מַה לְחַמֵּץ שְׁפֵן חֲזִיב פֶּרֶת עַל אֲכִילָה פִּינּוּן דְּגַם עַל חֲזִיב פֶּרֶת נוּכַל לְלַמּוּד מְחַמֵּץ וְרַק מְשׁוּם דְּאִין עוּמָה"ד וְכַה"ג הָא לָא חֲשִׁיבָא פּינְרָא וְלְכַאוּרָה הוּא קוּשְׁי' גְּדוּלָה: [י] אֲמַנְם בְּלֹא"ה מְצַאֲתִי עוֹד דִּיבּוּרֵי הַתּוֹס' הַחֻלְקִים עַל כָּל הַזֶּה וְכַמוֹ שְׁנַבְּאָר דְּהַנְּהָה בַּב"ק דָּף ד' דְּקַחְשִׁיב עֲדִים זוּמְמִין בְּהַדִּי אַבּוֹת גְּזִיקִין וְכַתְּבוּ הַתּוֹס' בַּד"ה וְעֲדִים זוּמְמִין וְז"ל פִּי רִיב"א דַּאֲפִי' שְׁיִלְם ע"פ עֲדִים זוּמְמִין חֲזִיבִין לְשִׁלְם דְּלֹא שְׁיִיף בְּמִמּוֹן כְּאֲשֶׁר זָמַם וְלֹא כְּאֲשֶׁר עָשָׂה דְּהָא אֲפֻשָׁר בְּחֻזְרָה וּר"י אוֹמַר דְּלֹא צָרִיךְ לְהֵאֵר טַעְמָא דְּגִבֵי מְמוֹן מְחִיבִינּוּן מַק"ו דְּבְמִמּוֹן עוֹנֵשִׁין מִן הַדִּין וְהָא דְּאֲמַרִּינוּ בְּמַכּוֹת הַרְגוּ אִין נְהַרְגִין הִינּוּ מְשׁוּם דְּהֵתָם אִין עוּמָה"ד וְהַנְּהָה סִיּוּם דְּבָרֵי הַתּוֹס' מַה שְׁכַתְּבוּ וְהָא

דאָמרינן בַּמְכוֹת כּו' נראין כַּמִּינִתְרִין וְאִין לָהֶם שׁוּם שְׁיִיכוּת לְדַבְרֵיהֶם דְּלַעִיל אָמְנָם בְּאַמַּת
בָּאוּ בְּדַקְדּוּק גְּדוּל וּכְמוֹ שְׁנֹבְאָר דְּהִנְיָה רְאִיתִי כַּמָּה שְׁמֵבִינִים הַפְּשֻׁט בְּדַבְרֵי הַתּוֹס'
דְּהַרִיב"א ס"ל דְּגַם בְּמִזְמוֹן אִין עוֹמַה"ד וּמַש"ה הַנְּצַרְף לְטַעַם דְּאַפְשָׁר בְּחִזְרָה וְהַר"י חֲלַק
עָלָיו וּס"ל דְּבְמִזְמוֹן עוֹמַה"ד וּבְאַמַּת לֹא נִיִּתֵן לְהַאֲמֵר פֶּן דְּהַרִי בַּמַּס' ב"ק עֲצָמָה רַבּוּ מְסַפֵּר
הַמְקוֹמוֹת דְּיִלְיָף הַגְּמָר' חַיִּיב תְּשׁלוּמִין מִק"ו וְהַגַּם דְּבְמִכִּילְתָּא שְׁהִבִּיאוּ הַתּוֹס' בַּב"ק דָּף
ב' בַּד"ה וְלֹא זָה אֵיתָא דְּגַם מְמוֹן אִין עוֹמַה"ד מ"מ הָא הַש"ס דִּילֵן ע"כ, אִינוּ סוֹבֵר פֶּן
וּכְמוֹ שְׁהוֹכִיחוּ הַתּוֹס' בְּרִישׁ הַמַּס' וּבְמִקּוֹם אַחַר יִשְׁבְּנוּ גַם דְּבַרִי הַמְכִּילְתָּא ע"ד הַחִידוּד
שְׁלֹא יְהִי סוֹתֵר ש"ס דִּינֵן וְעַכ"פ אִי אַפְשָׁר לֹאמֵר דְּהַרִיב"א יִסְבֹּר דְּגַם בְּמִזְמוֹן אִין
עוֹמַה"ד.

וע"כ הַנְּרָאָה בְּבִירוֹר בְּדַעְתּוֹ שֶׁל הַרִיב"א דַּס"ל דְּאִי לֹא הָיָה סְבָרָא דְּאַפְשָׁר בְּחִזְרָה וְלֹא
מְקַרִי בְּמִזְמוֹן כָּלֵל כְּאַפְשָׁר עֲשֵׂה לֹא הֵינּוּ יְכוּלִין לְלַמּוֹד לְחַיִּיב בְּמִזְמוֹן כְּאַפְשָׁר עֲשֵׂה בַּק"ו
דְּכְאַפְשָׁר זָמַם דְּהַרִי יֵשׁ לְמַפְרָף מַה לְכְאַפְשָׁר זָמַם שְׁפֵן חַיִּיב גַּם בְּנִפְשׁוֹת תֹּאמֵר בְּכְאַפְשָׁר
עֲשֵׂה שְׁפִטוֹר בְּנִפְשׁוֹת וּמַש"ה יִפְטוֹר גַּם בְּמִזְמוֹן וּמַש"ה הַנְּצַרְף הַרִיב"א לֹאמֵר סְבָרְתוֹ
דְּמִזְמוֹן אַפְשָׁר בְּחִזְרָה וְלֹא דְמִי כָּלֵל לְכְאַפְשָׁר עֲשֵׂה דְנִפְשׁוֹת וְר"י אֹמֵר דְּלֹא צָרִיף לְסְבָרָא
זוֹ דְּכִינֵן דְּהָא דְּפִטוֹר בְּנִפְשׁוֹת כְּאַפְשָׁר עֲשֵׂה לֹא מְקַרָּא הוּא דְּיִלְפִינֵן לִי לְפָנוּטְרוֹ רַק הַטַּעַם
מִשׁוּם דְּבְנִפְשׁוֹת אִין עוֹמַה"ד מַש"ה לֹא הָיָה פִּירְכָּא כָּלֵל דְּהַרִי בְּכָל ק"ו דְּיִלְפִינֵן רַק
אִיסוּרָא גְרִידָא וְלֹא הַעֲוֹנָשׁ לֹא עֲבָדִינֵן פִּירְכָּא מְהַעֲוֹנָשׁ עַל הָאִיסוּר וְנִימָא מַה לְהַמְלַמֵּד
שְׁפֵן לֹקְהָ תֹאמֵר בְּהַנְּלַמֵּד שְׁאִינוּ לֹקְהָ וְא"כ מְדוּקָדֵק שְׁפִיר סִיּוּם דְּבַרִי הַתּוֹס' שְׁכַתְּבוּ
וְהָא דְּאַמְרִינֵן בְּמַפְּחוֹת הַרְגוּ אִין נְהַרְגִין הֵינּוּ מִשׁוּם דְּשָׁם אִין עוֹמַה"ד פִּי דְּלֹא מְקַרָּא
יִלְפִינֵן לְפִטוֹר בְּנִפְשׁוֹת כְּאַפְשָׁר עֲשֵׂה רַק מִשׁוּם דְּאִין עוֹמַה"ד וּמַש"ה לֹא חֲשִׁיבָא פִּירְכָּא
וּבָאוּ הַתּוֹס' לְשַׁלּוֹל דְּלֹא נֹאמֵר דְּבְנִפְשׁוֹת פִּטוֹר כְּאַפְשָׁר עֲשֵׂה מְקַרָּא דְּלְכְאוּרָה הָא יֵשׁ סְבָרָא
לֹאמֵר פֶּן דְּעֵינֵן בְּמַפְּחוֹת דָּף ה' דְּתַנּוּ שָׁם בְּמַשְׁנֵה הַרְגוּ אִין נְהַרְגִין וּמְפָרְשִׁינֵן הַטַּעַם דְּכַתִּיב
כְּאַפְשָׁר זָמַם לְעֲשׂוֹת לְאַחֵיו וְהַרִי אַחֵיו קִנְיִים וּמַשְׁמַע לְכְאוּרָה דְּמְקַרָּא קְמַמְעַט לִי וּבְגִמְרָה
שָׁם אַמְרִינֵן דְּמַש"ה הַרְגוּ אִין נְהַרְגִין מִשׁוּם דְּאִין עוֹמַה"ד וְעֵינֵן שָׁם בְּחִידוּשֵׁי הַרִיטְב"א
בְּמַפְּחוֹת שְׁכ' דְּהָא דְּבְמַשְׁנֵה אָמַר הַטַּעַם מִשׁוּם דְּכַתִּיב לְאַחֵיו אִינוּ עֵינֵן הַטַּעַם רַק עֵינֵן
הַטַּעַם הָיָה מִשׁוּם דְּאִין עוֹמַה"ד וְזֵהוּ בְּעֲצָמֵן אוֹתָן הַדְּבָרִים שְׁכַתְּבוּ הַתּוֹס' בַּב"ק בְּדַבְרֵי
ר"י וּמַש"ה יִלְיָף בְּמִזְמוֹן דְּכְאַפְשָׁר עֲשֵׂה חַיִּיב בַּק"ו וְזֵהוּ פִּי בְּרוּר בְּדַבְרֵי הַתּוֹס': יֵא וּבְזֵה
מִינְשָׁב ג"כ הָא דְּבַב"ק דָּף ט"ו אֵיתָא וְאַלְהָ הַמַּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמִים לְפָנֵיהֶם הַשְּׁנֵה הַפְּתוּב
אֲשֶׁה לְאִישׁ לְכָל דִּינִים שְׁבַתְּוֹרָה וְהַקְּשָׁה הַשִּׁטָּה מְקוּבָצָת בְּשֵׁם רַבִּינוּ פְּרָץ דְּלָמָּה צָרִיף
קָרָא לְזֵה תִיפּוּק לִי מְדַדְרָשִׁינֵן בְּשַׁבּוּעוֹת דָּף ל"ד דְּאֲשֶׁה פְּסוּלָה לְהַעֲיֵד מְקַרָּא דְּוַעֲמָדוּ
שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים וְלֹא נָשִׁים וְאִי אֲשֶׁה אִינוּ בְּכָלֵל דִּינִים הָא בְּלֹא"ה פְּסוּלָה לְהַעֲיֵד דֹּא"א לְקִנְיִים
בָּהּ כְּאַפְשָׁר זָמַם דְּכִינֵן שְׁגָם אִם הַזִּיקָה פְּטוּרָה א"כ אִם יִזְיָמוּ אוֹתָהּ תִּפְטֹר וְכֵן יְדַעִינֵן מְזֵה
דְּמִזְיק לְאִשָּׁה חַיִּיב דְּאִי פְּטוֹר א"כ בְּלֹא"ה אֲשֶׁה פְּסוּלָה לְהַעֲיֵד דְּאִי אַפְשָׁר לְהַזְיָמָה
דְּהַזְיָמִין אוֹתָהּ יְהִי עֲדוּת שְׁאִי אַפְשָׁר לְהַזְיָמֵן דְּהַזְיָקוּ לְאִשָּׁה וְתִי דְּהָיָה ס"ד דְּהַפְּתוּב בָּא
לְמַעַט נָשִׁים מְעַדוֹת דְּלֹא שְׁיִיף בּוּ כְּאַפְשָׁר זָמַם פְּגוֹן בְּעַדוֹת דְּבֵן גְרוּשָׁה וּבְאַמַּת הָיָה דוֹחֵק
לֹאמֵר פֶּן דְּהַרִי הָיָה וְעַמְדוֹ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים כְּתִיב בְּהָיָה פְּרִשָׁה דְּכְאַפְשָׁר זָמַם בְּדַבְרֵים י"ט
וְלְכְאוּרָה יֵשׁ לִישָׁב עֵינֵן הַקְּוֹשָׁי דֹּאע"ג דְּמַהָּא דְּפְסָלִינֵן נָשִׁים לְעַדוֹת יְדַעִינֵן דְּאִיכָּא בְּהוּ
חַיִּיב דְּכְאַפְשָׁר זָמַם וְאִם הַעֲיֵדוּ עַל אֲשֶׁה וְהוֹזְמוּ חַיִּיבִין לְשַׁלֵּם מ"מ לֹא מְצִינֵן לְמִילָף מִינְיָה

דאם היקו לאשה בידים יהי חייב דהא מצינו דכאשר זמם חמור מעושה בידים וכמו דמבואר במכות דף ב' בתוס' ד"ה ומה הסוקל דההורג נפש בסקילה נהרג בסיף ועדים שפאו לחייבו סקילה נסקלים וכמו כן י"ל דאע"ג דכא"ז איפא באשה מ"מ מזיק בידים לא היינו יודעין ממנו ומש"ה איצטריף שפיר הו' דלפניהם רק דאפתי קשה לשיטתו של הר"י שפתיבו התוס' בב"ק דף ד' דבמזון דעונשין מה"ד ילפינן שפיר ק"ו לחייב פאשר עשה מהא דחייב כא"ז אבל לפי המבואר לעיל ניחא דאפילו הר"י דס"ל דבמזון ילפינן בק"ו לחייב פאשר עשה הוי רק משום דהא דפטור בנפשות פאשר עשה הוי רק משום דאין עומה"ד וזה ניחא בכאשר עשה דהב"ד עשו מעשה ע"פ עדותן דבזה ליפא קרא בנפשות דקיל מכא"ז אבל לענין עושה בידים הרי הא דההורג נפש בסקילה נידון בסיף ידעין מקרא בסנהדרין דף נ"ב דהוקשו כל שופכי דמים לעגלה ערופה וא"כ שוב לא מצינו ללמוד במזון דעושה בידים יהי חייב מהא דחייב כא"ז די"ל מה לכא"ז שפון בסקילה חייב סקילה תאמר בעושה בידים שאינו אלא בסיף דעושה בידים קיל מכא"ז ומש"ה איצטריף שפיר לפניהם ואין לומר דבתחילה נלמוד דכאשר עשה שב"ד הוציאו מזון ע"י עדותן דחייב מק"ו דכא"ז להר"י ונהדר גיליף דמזיק בידים חייב מק"ו דכאשר עשה חייב כ"ש עושה בידים דליפא למימר נפשות תוכיח דמה לנפשות דכאשר עשה שב"ד עשו ע"פ עדותן פטור רק גם זה יש לומר פינו דהא דבמזון חייב פאשר עשה הוי רק מק"ו דכא"ז ליפא למילף מיני' עושה בידים פינו דחזינו דבנפשות עושה בידים קיל מפאשר זמם ודבר זה צריף עיון פעת: [יב] ולכאורה הי' נראה דהריב"א חולק על הריטב"א וס"ל דעיקר הדרשה דפטרינן בנפשות הוי מקרא דלא חיו ושפיר נוכל לומר מה לכאשר זמם שפון חייב בנפשות ומש"ה הוצרף לסברתו דאפשר בחזרה אכן אם נאמר פן הא תיקשה לן דברי הריטב"א שפתיב להדי' במכות דעיקר הטעם הוי משום דאין עומה"ד ונהרי בגמוקי יוסף בב"ב פ"ק חזקת הבתים על המשנה דהיו שנים מעידין אותו שאכל שלש שנים פתיב בשם הריטב"א דכאשר עשה פטור במזון דלא ס"ל הו' סברא דאפשר בחזרה ונהרי תיקשה עליו דנחייב במזון פאשר עשה בק"ו מפאשר זמם דהא במזון ודאי עונשין מן הדין לכ"ע וגם דעיקר הדבר קשה לומר פן דהא במה דכתוב לאחיו ליפא מיעוטא למעט פאשר עשה דהמשנה נקטה שפיר לסתור סברת הצדוקין דאמרי דאין העדים נהרגין עד שיהרג הנידון וע"ז שפיר השיבו דהא כתיב פאשר זמם לעשות לאחיו ומוכח דאחיו קנים וידעין מזה דגם פשלא נהרג חייבים אבל מיעוטא לפטור בנהרג הא אין פאן וע"כ צריף לטעמא דכינון דהפסוק איירי בלא נהרג אין עומה"ד וע"כ נראה ברור דס"ל להריב"א וריטב"א דאע"ג דהא דפטור בנפשות הוי רק משום דאין עומה"ד הוי שפיר פירכא ואי אפשר ללמוד ק"ו במזון די"ל מה לכאשר זמם שפון חייב גם בנפשות וכמו דחזינו בחולין דאיסי פריף מה לחמץ שפון ענוש פרת על אכילתו אע"ג דהא דבבב"ח פטור הוי משום דאין עומה"ד מ"מ פינו דהם ב' דברים שפיר הוי פירכא מאכילה על הנאה וכמו כן הא הוי פירכא מנפשות למזון והר"י ס"ל דגם בשני דברים וכה"ג לא חשיבא פירכא פינו דעיקר הפטור דבנפשות הוי משום הו' סברא דאין עומה"ד וכמו כן ס"ל להתוס' דפסחים הנ"ל וכבר נתבאר דלפי"ז תיקשה הא דפריף מה לחמץ בפסח שפון ענוש פרת ונהרי גם זה נלמוד דגם בבב"ח יהי חייב פרת וצ"ל כמש"כ התוס' בחולין משום דאין עומה"ד ומוכח דכה"ג חשיבא פירכא שפיר: [יג] ואין לומר

דנתרין לקושני' התוס' דהרי הא דכתבו התוס' דגם בב"ח גילף דענוש פרת מחמץ הא
ע"כ אין הפנונה דנלמדו מק"ו דהא לענו פרת ליפא למילף רק מחמץ בפסח לחנדא
דבערלה הא ליפא פרת נהרי חמץ הוי ג"כ נעבדה בו עבירה דהא עבר עליו על כל יראה
ובל ימצא וליפא ק"ו פלל רק צ"ל פנונתם הוא דנילף במה מציינו מחמץ דכל דבר
שנעבדה בו עבירה ואסור באכילה יהי חייב פרת ועיני' במל"מ בפרק ב' מה' נזירות
הלכה י"ז שהביא פו בשם כנה"ג דכוננת התוס' דנלמוד במה מציינו ולא מק"ו וא"כ הא
לכאורה יש לישב דעת הר"י והתוס' דפסחים דס"ל דגם בשני עניינים לא הוי פירכא
והא דפריף איסי מה לחמץ שכן ענוש פרת היינו דבא רק לסתור הלימוד של הק"ו דהא
מק"ו דחמץ ליפא למילף לחייב פרת וא"כ הא נסתור הק"ו ואי דנאמר דבאמת חייב
פרת בבב"ח במה מציינו מ"מ הא שוב לא הוי הלימוד שאנחנו למדין לאסור בב"ח בהנאה
ע"י ק"ו רק במה מציינו ואיסי הא רוצה ללמדו בק"ו דהא בלא"ה פתבו התוס' בחולין
דאיסי הוי מצי ללמוד אסור הנאה דבב"ח במה מציינו מפלאי הפרם לחנדא וכל השקליא
וטרי' שלו הוא דרוצה ללמדו בק"ו ועל הלימוד של ק"ו פריף שפיר מפרת דע"ז הא
ליפא ק"ו ואמנם זה אינו מספיק חדא דעיקר תי' זה דחוק טובא ועוד זאת נראה לי פנונת
התוס' בקושנייתם בפשוטו שהקשו דנילף בק"ו דענוש פרת על בב"ח מהא דאוכל חמץ
של עו"ג בפסח דחייב פרת אע"ג דלא נעבדה בו עבירה פלל דהא לא עבר על כל יראה
בחמץ זה וכמו שהוכחנו לעיל דאע"ג דבב"ח שבשלו עו"ג מקרי שנעבדה בהו עבירה
מ"מ חמץ של עו"ג בפסח לא מקרי נעבדה בו עבירה נהרי שפיר משפחת לה דיאכל
חמץ של עו"ג ולא יהי של הישראל אפי' רגע אחת מקודם וכגון שתחב לו עו"ג מרצונו
בבית הבליעה וכמו דמבואר במס' פתובות דף ל"ב ע"ב יעו"ש בתוס' ד"ה ואי דלא
ובע"כ מוכרח לומר כתי' התוס' דחולין דכיון דעל פרת אי אפשר ללמוד בק"ו דאין
עומה"ד ונהי פירכא שפיר וא"כ מהא דפריף דגם על אכילה נלמוד בק"ו מוכרח
פיהרמב"ם דעל פל איסורי הנאה אין לוקין על הנאתו: (הגה"ה *) במנחות דף ט"ו בעא
מניה ר"א מרב השוחט את התודה לאכול פזית ממנה ומלחמה למחר מהו לאפגולי תודה
לא מבועי ליה השתא כולו מלחמה לא מפגלה ממנה ומלחמה מבועי כי קמבועי ליה לאפגולי
לחם מי מצטרפי רפי תודה לאפגולי לחם או לא א"ל אף בזו לחם מפוגל תודה אינה
מפוגלת ופריף לימא קל וחומר ומה המפגל אין מתפגל הבא לפגל ולא פיגל אינו דין
שלא יתפגל וכתבו התוס' בד"ה המפגל וז"ל ובריש מפות רוצה לומר ק"ו פי האי גוונא
גבי מעידין אנו באיש פלוני שהוא בן גרושה ונמצאו זוממין דאין אומרים יעשה זה בן
גרושה משום דאמרינו ק"ו ומה המחלל אין מתחלל בא לחלל ולא חילל אינו דין שלא
יתחלל ופריף רבינא א"כ בטלת תורת עדים זוממין ומה הסוקל אינו נסקל הבא לסקל
ולא סקל א"ד שלא יסקל ואע"ג דהכא אמרינו הך ק"ו דשאני שם בעדי זוממין דא"כ
בטלת תורת ע"ז ומה הסוקל כו' פי' משום דקים לן הרגו אין נהרגין משום דדרשינו
פאשר זמם ולא פאשר עשה כף פי' שם בקונטרס וקשה א"כ אמאי נקט סקילה יותר
משאר מיתות ומפרש ר"ת ומה הסוקל אינו נסקל דרוצח לעולם בסייף אפי' הרג את
חבירו באבן ועוד נראה דק"ו דהכא לא דמי לההוא כו' ודברי התוס' הללו במה שהביאו
פלוגמת רש"י ור"ת בהך דמה הסוקל נראין מיותרים לגמרי ואין להם שום שייכות
בכאן פלל ולפום רהיטא נראה דהביאו זה דלר"ת נשאר קושנייתם דאמאי במנחות עבדינו

ק"ו כה"ג ובמפות לא עבדינו דבשילמא לרש"י ניקח דאם נעבד ק"ו בטלת פל תורת ע"ז דהא בכל גונוי איפא הך ק"ו דכאשר עשה פטור ונהלא פתוב ועשיתם לו כא"ז מוכח דבע"ז לא עבדינו הך ק"ו אבל לר"ת קשה עדינו דנוקים הך כא"ז למיתות אחרות אבל אם באו להרגו בסקילה באמת נוכל לומר דהעדים יהיו נסקלין וע"כ דמצד הסבא לא ס"ל להגמרא הך ק"ו וקשה אמאי במנחות אמרינן הך ק"ו ולזה סינימו ועוד נראה דלא דמי הכא לההוא כו' פי' וניחא גם לר"ת ולכאורה נ"ל דגם לר"ת ניקח בתירוץ הראשון דשפיר ידעינן מקרא דבע"ז לא עבדינו הך ק"ו דאם לא פן הא לעולם אי אפשר לחייב בע"ז מיתה חמורה מסיף דהרי הוי ק"ו מהורג בידים דהוי בסיניף וא"כ למה איצטריף קרא בסנהדרין דף צ' דזוממי בת פהן אינו בשרפה מדכתיב כא"ז לעשות לאחיו ולא לאחותו תיפוק ליה דלא עדיף מהורג בידים וע"כ דלא עבדינו הך ק"ו אבל בעלמא שפיר עבדינו ומוכרח דס"ל להתוס' דהך לאחיו אינו מותר דאיצטריף להא דדרשינו במפות דף ה' לאחיו ונהרי אחיו קנים רק דממילא ידעינן מיניה גם ולא לאחותו ושוב ליפא הוכחה דלא עבדינו הך ק"ו וא"כ הא י"ל דר"ת יסבור פהריטב"א דעיקר הטעם דכאשר עשה פטור הוא משום דאין עומה"ד ונהך לאחיו עיקרו אמת ולא לאחותו גם נראה לי לישוב עיקר הקושא גם לר"ת דבריש מפות מפרשינו הטעם דאינם נעשין בני גרושה משום דכתיב ועשיתם לו ולא לזרעו ובר פדא קאמר ק"ו ומה המחלל אינו מתחלל הפא לחלל כו' וע"ז הקשה שפיר רבינא דא"כ בטלת תורת ע"ז דנימא ג"כ ומה הסוקל כו' וע"כ דהטעם דאינו נעשין בני גרושה הוי לתי' הראשון מקרא דנעשיתם לו ולא לזרעו וא"כ שפיר ידעינן דמדאיצטריף הקרא דנלא לזרעו תיפוק ליה מק"ו דמה המחלל דבע"ז לא אמרי' הך ק"ו ומש"ה ג"כ לא אמרינן ומה הסוקל כו' ושפיר חייבין ע"ז סקילה אבל לדידה נימא ומה הסוקל כו' וא"כ במנחות שפיר עביד הך ק"ו ודו"ק בזה: ובזה נתחדש לנו בהא דאיתא בפסחים דף מ"א ת"ר במים אין לי אלא מים שארי משקין מנין אמרת ק"ו ומה מים שאין מפיגין טעמן אסור שאר משקין שפייגין טעמן לא כ"ש והקשו התוס' ומה אין עומה"ד ותירצו דהק"ו הוי גילוי מילתא בעלמא ולכאורה הי' נראה לפי מה שכתב הפגיד משנה דהיכא דידעינן עיקר האיסור שוב עונשין מן הדין הא לא קשה פלל דהא גם בלא הק"ו איפא איסורא דעשה דכי אם צלי אש וכמש"כ התוס' שם ד"ה איפא וכן מצאתי בצל"ח שם ושפיר עומה"ד אמנם באמת גם להמ"מ ע"כ מוכרח לומר סברת התוס' דהוי גילוי מילתא בעלמא דהגמ' פריף שם לרבנן האי בשל מבושל מאי עבדי לי מ"ל לכדתנן בשלו ואח"כ צלאו או שצלאו ואח"כ בשלו חייב כו' אלא אם צלאו ואח"כ בשלו הא צלי אש הוא ש"ה דאמר קרא ובשל מבושל מ"מ והנה בצלאו ואח"כ בשלו הא אי לאו קרא דמבושל דמרבא אותו היינו מכשירין אותו לגמרי דהא הוי צלי אש וכמו דמקשה בגמ' להדי' אלא צלאו ואח"כ בשלו צלי אש הוא וברק קרא ותיראה גלי לן דהבישול שאח"כ פוסלו וחיוב עליו משום מבושל ונהרי גם על צלאו ואח"כ בשלו נאמר אין לי אלא מים שאר משקין מנין דהא בקרא כתיב רק במים וצ"ל הך ק"ו ובלא הק"ו הא לא ידעינן איסורא פלל דמהסבא החיצונה הוי שפיר צלי אש שוב מצאתי סברא זו בצל"ח ואין לומר דבאמת לא ילקה בצלאו ואח"כ בשלו בשארי משקין דהיכן מצינו דלוקין עלי' דבשלמא על בשלו מעיקרא בשארי משקין הקשו התוס' שפיר דהרי ע"כ הק"ו דקאמרה הברייא הוי לענן מלקות דאיסור הא ידעינן מקרא דכי אם צלי אש

ומשו"ה הקשו התוס' הא אין עומה"ד אבל צלאו ואח"כ בשלו גימא דבאמת אינו לוקה בשארי משקים זה אינו דא"כ הא ליפא למילף בבשלו מעיקרא בשארי משקין מק"ו דמים דגימא מה למים שפן לוקין עליו בצלאו ואח"כ בשלו תאמר בשארי משקין שפן אינו לוקה עליו בצלאו ואח"כ בשלו דאע"ג דהא דאינו לוקה הוי משום דאין עומה"ד מ"מ הוי פירכא שפיר פינו דהוי בשני דברים וכדמוכח מהו דחולין ומנכרח ע"כ לומר דהק"ו הוי גילוי מילתא בעלמא וגם בצלאו ואח"כ בשלו לוקה וגם להמ"מ מנכרח לומר פן ואפשר דגם התוס' אזלי לכוננה זו ומצו ס"ל כהמ"מ ועיין פסחים דף ע"ו בתוס' ד"ה אלא שכתבו דצלאו ואח"כ בשלו דאסור היינו דוקא במים משום ריבוי דבשל מבושל מ"מ כדאמר בסוף כל שעה אבל בדבר אחר לא וההכרח לדחוק דהו במים שכ' התורה הוי ל"ד וה"ה בשארי משקין וכוננתם דרק בשלו אח"כ אסור והא שכתבו אבל בדבר אחר פונתם אבל איסורא דצלי מחמת דבר אחר ליפא בנצלה כל צרכו אבל שאר משקין ודאי דאסור גם בצלאו מקודם וראיתי בצל"ח שם שכתב לישב דעת הרמב"ם דפוסק דמותר לסוכו בשארי משקין ובמים אסור וכתב הטעם דבנצלה כל צרכו ליפא איסורא כלל בשארי משקין ונסמך על דברי התוס' הללו וזה ודאי אינו דאי נאמר דליפא שום איסורא בשארי משקין הא ודאי דלכ"ע ליפא למילף ק"ו גם בבשלו מקודם דנאמר מה למים שפן אסור גם אחר הצלי' ואפי' להחולקים על התוס' דחולין מ"מ בכה"ג הא ודאי דהוי פירכא וע"כ פונת התוס' כמש"כ: סימן לג יברר בארנפה סוג' א' בפרק במה מדליקין ומתוה הדברים יצא סיוע להפוסקים דפסח אינו נאכל מן התורה רק עד חצות ונ"מ גם לדידן בזה"ז לענין מצה אחר חצות: במסכת שבת דף כ"ד איתא דאין שורפין קדשים ב"ט מה"מ אמר חזקני' כו' אמר קרא ולא תותרו ממנו עד בוקר והנותר ממנו עד בוקר באש תשרופו שאין ת"ל עד בוקר ומה ת"ל עד בוקר בא הפתוב ליתן לו בוקר שני לשריפתו אפי' אמר קרא עולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת ולא עולת חול ביום טוב רבא אמר אמר קרא הוא לבדו יעשה לכם הוא ולא מכשירין לבדו ולא מילה שלא בזמנה דאתי' מק"ו רב אשי אמר יו"ט עשה ול"ת ואין עשה דוחה ל"ת ועשה והקשו התוס' דהיאך יליף אביי מהא דעולת שבת בשבתו דעולת חול ביו"ט אסור דלמא לא קאסר הפסוק רק עולת חול בשבת ותימצו דס"ל כר"ע דאמר בשבת דף קי"ד עולת שבת בשבתו לימד על חלבי שבת שקרבין ביו"ט ומוכח דחלבי חול ביו"ט לא והנה פבר מפורסם הקושני' דר"ע מאי עבד בהו עד בוקר שני פינו דהא דאין שורפין קדשים ביו"ט דענין לדידן' מהו דעולת שבת בשבתו וכן לרבא ור"א דנפקא להו מדרשות אחרנינא תיקשה פן ועיין בתמורה דף ד' דתנן' לא ישאירו ממנו עד בוקר בא הפתוב ליתן עשה אחר ל"ת לומר שאין לוקין עליו דברי ר' יהודה ר"י אומר לא מן השם הוא זה אלא משום דהוי לאו שאין בו מעשה וכל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו ופריה ור' יעקב הו והנותר ממנו עד בוקר באש תשרופו מאי עביד לי' פי' למה פתבו קא אצל הלוא אי לא לנתוקי ומשני ליתן לו בוקר שני לשריפתו ומביא שם לדחוקני' וא"כ הא לא מבעי' לר' יעקב ודאי דקשה אליבא דהני אמוראי דידענין הא דאין שורפין קדשים מדרשו' אחרנינא אלא אפי' לר' יהוד' דעיקר הפסוק איצטריך לנתוקי ללא דלא ילקה עליו מ"מ הו עד בוקר שני למה נאמר דהרי הו דלנתוקי ללא דרש לי' ר"י מדאסמכי' קרא וגם אי הוי כתיב והנותר ממנו באש תשרופו ג"כ הוי ניתק לעשה וגם ר' יהודה מודה לדרישה

דחוקי' רק דממילא ס"ל דאינו לוקה דהוי ניתק לעשה וא"כ לר"ע ואב"י ור"ב ור"א תיקושה למה פתוב עד בןקר שני: [ב] ולכאורה הי' נראה לישב אליבא דר"ע בפשיטות דהרי בהך קרא דעולת שבת בשבתו לא פתוב כלל דשרפת נותר אסורה ביו"ט ורק הא דאסור הקטרת איברי חול ביו"ט הוא דמוכח שפיר מהך קרא לר"ע דמדהתיר הפסוק להקטיר חלבי שבת ביו"ט מוכח דחלבי חול אסורין להקטירם ביו"ט והא דמדקדק אב"י מינ' לאסור שרפת נותר ביו"ט הוי רק מפח כ"ש פיון דחלבי חול אסור להקריב ביו"ט כ"ש דשרפת נותר דידיה אסור לשוןרפן ביו"ט וא"כ פשחל ערב פסח להיות בשבת דאז אימורי הפסח קרבין ביו"ט דהא הוי חלבי שבת וכדאימתא בפסחים דף נ"ט רמי לי' רב ספרא לרב פתיב לא יליו לבןקר זבח חג הפסח הא כל הלילה יליו והכתיב עולת שבת בשבתו ולא עולת חול ביו"ט ומשני הכא בי"ד שחל להיות בשבת עסקינן דחלבי שבת קרבין ביו"ט וא"כ הא שוב הוי ס"ד דגם שריפת נותר דידי' יהי מותר ביו"ט פיון דעיקר איסורו של שרפת נותר לא ידעינן אלא מהא דחזינו דאסור להקטיר אימורין אבל בכה"ג דמותר להקטיר אימורי' לא ידעינן ג"כ לאסור שרפת נותר דידי' ועיי' בפסחים דף פ"ג דאימתא שם ג"כ סוגי' דאין שורפין קדשים ביו"ט וקאמר שם אב"י הך דרשה דעולת שבת בשבתו וכתב שם רש"י וז"ל אלמא אפי' הקטר עולה אינו דוחה יו"ט וכ"ש שריפת פסול שלה ופסח קרבין חול הוא דזריקת דמו בי"ד ואינו יכול להקטירו בלילה הרי דדקדק רש"י וכתב דמש"ה ידעינן מהך קרא דאינו נשרף ביו"ט משום דהוי קרבן חול וגם הקטרתו הי' אסורה בלילה של יו"ט ומכרח להדי' דס"ל דבחל י"ד להיות בשבת דשרי להקטירו בלילה גם שריפת נותר דידי' אין ללמוד מהך קרא לאסורו ביו"ט נהרי ודאי דגם לאב"י ולר"ע אפי' פסולים של קרבן שבת ויו"ט אינם נשרפין ביו"ט וראי' ברורה לזה דהא במנחות דף מ"ה פליגי דר"ע סבר דשני פכשים של עצרת אין מעפכין את הלחם ושמעון בן ננס ור"ש ס"ל דמעפכין ושם בדרף מ"ו תני' שתי הלחם הפאות בפני עצמן יונפו ותעובר צורתן ויצאו לבית השריפה ופריה אי לאכילה אתיין ליכלינהו אי לשרפה אתיין לשרפנהו לאלתר ומשני רב יוסף לפי שאין שורפין קדשים ביו"ט א"ל אב"י מי דמי התם לאו מצוותן בכה הך מצוותן בכה מידי דהוי אפר ושעיר של יוה"כ הרי דאי לא הך סברא דמצוותן בכה הוי מודה אב"י לרב יוסף בעיקר הסברא שאסור לשוןרפן משום הא דאין שורפין קדשים ביו"ט והא שתי הלחם הם קרבן של עצרת ולא הוי קרבן של חול והך ברייתא הא הוי רק כר"ע דאיהו הוא דס"ל דשתי הלחם באין בפני עצמן בלא פכשים הרי דגם לר"ע גם קרבן של יו"ט אינו נשרף ביו"ט אי לאו הך סברא דמצוותן בכה דאז מותר דהוי השרפה פהקטרה דשארי קרבנות וכמו פר ושעיר של יוה"כ אבל בלא הלא ונהרי תיקושה דמנ"ל הא פיון דלאב"י אליבא דר"ע הא דאין שורפין קדשים ביו"ט לא ידעינן רק מהא דאסור הקטרתו ביו"ט וא"כ נאמר דמש"ה איצטריך לר"ע הך עד בןקר שני פי היכי דנדע דגם בכה"ג דחל י"ד להיות בשבת ג"כ אין שרפת נותר דידי' דוחה יו"ט דאע"ג דהקטר חלבו דידי' מותרת ביו"ט מ"מ לא דמי שריפת נותר דידי' להקטרה דהא לא הוי חובה כלל להקרבן רק אינרע בו פסול אבל הקטרה הא הוי חובה להקרבן ושפיר צריך הך עד בןקר שני גם לר"ע ואפי' לרב ספרא שהקשה בפסחים דף נ"ט לרב וכי נוקים לקרא רק בי"ד שחל בשבת הרי דלא נראה לו לומר פן זה הוא רק שם על הפסוק דלא ל לבןקר הא כל הלילה יליו

דאיגרי רק בחל בשבת דבחל בחול אסור זה הוי דחוק לרב ספרא לומר פן פיון דקרא סתמא פתיבא אבל הך עד בוקר הא קאי על כל השנים דלעולם אין שורפין ביו"ט רק דלא צריף הפסוק אלא משום חל י"ד בשבת ודאי דבפשיטות נוכל לומר דנכתב משום חל י"ד להיות ובשבת: אמנם בזה אינו מתנרץ רק לר"ע אבל לרבא דנפק לי' מהוא לבדו וכן לרב אשי דקא אמר יו"ט עשה ול"ת אין תי' זה מספיק דאין לומר גם לדידהו דאיצטריף הפסוק לאסור גם בחל י"ד להיות בשבת דבלא"ה הוי ס"ד דיהי' מותר לשורף נותר דידן' ביו"ט כמו דמותר להקטיר אומורין ביו"ט דזה ודאי אינו דפשיטא דאין ללמוד שרפת נותר מהקטרה וכמו שפכתבנו דהקטרה הא הוי חובה להקרבן וביום י"ד פשחל בשבת ג"כ הי' מותר להקטירן וכדאימתא בפסחים דף ס"ח בא וראה כמה חביבה מצוה בשעטה שיהי הקטר חלבים ואיברים פשרין כל הלילה ומותר להקטירם בשבת וא"כ הא הוי חלבי שבת ומש"ה פשוטארו עד הלילה של יו"ט מותר ג"כ להקטירן אבל שריפת נותר דידן' דלא הוי חובה להקרבן ובשבת עצמו לא הי' מותר לשורפו דאז לא הוי נותר כלל בנדאי דגריעי מהקטרה ואין ללמוד בו היתר מהקטרה דבשלמא לאבני אליבא דר"ע פכתבנו שפיר סברא זו פיון דס"ל לאבני דמהסברא החיצונה הי' מותר לשורף כל נותר ביו"ט דעשה דוחה ל"ת ורק דיליף דאסור בק"ו מהא דחזינו דאסור להקטיר איברי חול ביו"ט שפיר יש מקום לומר פיון דעיקר איסורו נלמד מהקטרה א"כ בחל י"ד בשבת דהקטרתו מותרת דהוי ס"ד דגם שריפתו מותרת ומש"ה צריף קרא לאסור גם בכה"ג אבל לרבא ור"א דידעונו דנותר אינו נשרף ביו"ט בלא"ה ודאי דלא הי' אפשר ללמוד מהקטרה דגם שריפתו יהי' מותר פיון דלא דמי כלל ולא צריף לקרא לאסרו גם בחל י"ד בשבת וראי' ברורה לזה דביבמות דף ה' בתוס' ד"ה פוליהו הקשו דלמה לן לימודים דבכל התורה עשה דוחה ל"ת מציצית ומהקפה דמצורע תיפוק לי' מדאיצטריף קרא דעד בוקר שני לאסור שרפת נותר ביו"ט דיכול לשורפו למחר מפלל דהיכא דאינו יכול לקיימו אח"כ בלא דחי' הל"ת עשה דוחה ל"ת ומאי הקשו ניימא דאע"ג דבעלמא אין עשה דוחה ל"ת מ"מ איצטריף קרא לאסור שריפת נותר בחל י"ד להיות בשבת דהוי ס"ד דשרי כמו דשרי הקטרה דידן' ביו"ט אלא ודאי כמו שפכתבנו דאי בעלמא אין עשה דוחה ל"ת אין לנו ללמוד היתר שריפתו מהקטרה כלל ושפיר הקשו התוס' וא"כ לרבא ורב אשי קשה הך עד בוקר שני למה נאמר ותי' לזה יבואר לקמן אבל על ר"ע הא שפיר נוכל לומר כמו שפכתבנו: [ד] ועוד יותר נראה לתרץ אליבא דאבני ולר"ע דהא בשבת דף קי"ד דריש ר"ע עולת שבת בשבתו לימד על חלבי שבת שקרבין ביו"ט ור' ישמעאל דרש לי' על חלבי שבת שקרבין ביו"ט כ יעו"ש וא"כ שפיר צריף הני ב' קראי דהרי הגמ' פריף בשבת מה"מ דאין שורפין קדשים ביו"ט דמהסברא הוי ס"ד דשרי לשורף נותר ביו"ט משום דעשה דוחה ל"ת וא"כ כ"ש דמהסברא חיצונה הוי ס"ל דחלבי שבת שניתנתו שיהיה מותר להקריבו ביו"ט ומתאי טעמא גופה דעשה דוחה ל"ת ומש"ה אי לא הוי פתיב עד בוקר שני דאסור שריפת נותר ביו"ט הוי ס"ד דע"כ הך עולת שבת בשבתו בא להתיר חלבי שבת להקריבן ביו"ט כ דלהתירן להקריב ביו"ט הא לא צריף קרא דעשה דוחה ל"ת ורק השתא דכתיב עד בוקר שני דאין שורפין ביו"ט וידעונו מינ' דל"ת של יו"ט אינה נדחית מפני עשה ס"ל לר"ע דשוב צריף קרא להתיר חלבי שבת ביו"ט ומוקמינו להפסוק דעולת שבת בשבתו רק על יו"ט ולא על יוה"כ אבל

בלא"ה הוי מןכרח לאוקמא על יוה"כ דעל יו"ט לא צריף קרא וא"כ צריף הני ב' פסוקים
לר"ע אכל לרבא ורב אשי קשה: [ה] אמנם זה אינו דהא ודאי נראה דר"ע לא ס"ל פלל
עיקר הך דרשה דליפתן לו בןקר שני לשריפתו דבבבכות דף ט' ובסוף מס' פסחים איתא
ואכלו את הבשר בלילה הזה ראב"ע אומר נאמר פאן בלילה הזה ונאמר להלן ועברתי
בארץ מצרים בלילה הזה מה להלן עד חצות אף פאן עד חצות א"ל ר"ע ונהלא פבר נאמר
בחפזון עד שעת חפזון ואמרינו שם דלר"ע האי הנה מאי עביד לי' ומשני דסד"א דיהני'
נאכל לשני לילות כשלימים דנאכל לשני ימים קמ"ל וראב"ע מלא תותירו ממנו עד בןקר
נפקא ור"ע ה"א מאי בןקר בןקר שני וראב"ע כל בןקר בןקר ראשון הוא ובדאי קשה
על ר"ע דהיאך קאמר דבלא הנה הוי ס"ד דפסח יהי' נאכל לשני לילות ולא תותירו ממנו
עד בןקר קאי על בןקר שני דהיינו בןקרו של יום ששה עשר בניסן דהוי חול המועד
דא"כ סיפא דקרא דכתיב והנותר ממנו עד בןקר באש תשרפו דדרשינו מיני' ליתן לו
בןקר שני לשרפתו למה נאמר דהרי בןקר קמא קאי על ששה עשר דהוי חוה"מ ומיד
הא יכול לשורפו וא"כ הא מןכרח מיני' דהך לא תותירו ממנו עד בןקר קאי על בןקר
ראשון דהוי יו"ט ומש"ה פתיב עד בןקר בתרא דצריף להמתין בשריפתו עד בןקר שני
משום יו"ט שוב מצאתי קושני' זו בספר דורש לציון והוא תי' בדרף הדרוש ומןכרח ע"כ
דר"ע לא דרש פלל הך עד בןקר ליתן לו בןקר שני לשרפתו והא דאין שורפין קדשים
ביו"ט נפקא לי' מהך דעולת שבת בשבתו וגם פשחל ערב פסח להיות בשבת צריף לומר
דמ"מ ידעינן מהך קרא דאינו נשרף ביו"ט דאע"ג דאימוריו קרבין ביו"ט מ"מ שריפת
נותר דידני' פינון דלא הוי חובה להקרין לא מקרי חלבי שבת פלל וגם בכה"ג יליף בק"ו
מהא דחלבי חול אינם קרבין ביו"ט כ"ש שריפת הנותר דלעולם מקרי חלבי חול גם
מקרין של שבת וצע"ק דברי רש"י בפסחים שהבאנו לעיל וא"כ יש לעיין מאי עבד
ר"ע בהך עד בןקר שני שוב ראיתי במכילתא פרשה בא איתא שם עוד דרשות על הך
קרא וז"ל והנותר ממנו עד בןקר עד בןקר למה נאמר ליתן תחום לבןקרו של בןקר
[פירוש דלא תימא דלא תותירו ממנו עד בןקר הוי גץ החמה וקמ"ל דהוי עמוד השחר
כן הוא בפרש"י על חומש פ' בא] דבר אחר מה ת"ל עד בןקר מגיד שאינו נשרף עד אור
ששה עשר [והוא דרשה דחזקני' דבמס' שבת] ר' ישמעאל אומר אינו צריף הרי הוא
אומר כל מלאכה לא יעשה בהם שריפה מעין מלאכה היא ומה ת"ל עד בןקר אלא שאם
חל ששה עשר בשבת מגיד שאינו נשרף עד אור שבעה עשר וא"כ נאמר דר"ע ורבא
ור"א דרשי' לי' כהני דרשות של המכילתא ושפיר קאמר ר"ע בבבכות דהוי ס"ד דהך
לא תותירו ממנו עד בןקר הוי בןקר שני [והנה נחקור בהני שני דרשות של המכילתא
אינה מהן ס"ל לר"ע והנה בדברי ר' ישמעאל המובא במכילתא נלאו חכמי לב לפרשו
דקאמר דעל הא דאינו נשרף עד אור ששה עשר לא צריף קרא דשרפה הוי מלאכה
וביו"ט פתיב כל מלאכה לא יעשה בהם ומוקים לי' אם חל ששה עשר להיות בשבת
דאינו נשרף בו והרי דברים ק"ו אם פשיטא לי' בלא קרא דאינו דוחה יו"ט כ"ש דלא
ידחה שבת וכבר נתקשה בזה המג"א בזית רענן יעו"ש מה שדדחק לישובו וגם בלא"ה
למה צריף קרא על שבת הרי להמסקנא דסוגי' דיבמות אין עשה דוחה ל"ת שיש בו פרת
וע"ש ביבמות דף ו' בתוס' ד"ה שכן הכשר מצוה שכתבו דלהמסקנא אין עשה דוחה
ל"ת שיש בו פרת וחולקים על פרש"י יעו"ש והרי ר' ישמעאל ודאי ס"ל דהבערה חייב

עָלְיוּ פֶּרֶת וּכְמוֹ שֶׁהוֹכִיחוּ הַתּוֹסֵ' בִּיבְמוֹת דָּף ו' בַּד"ה אוֹ אֵינוֹ מֵהָא דְקָרָא וְהָטָה וְאָמַר לְכַשְׁיָבְנָה בַּהַמ"ק אָבִיָא חֲטָאת שְׁמִנָה וְכֵן לְשִׁיטַת הַתּוֹסֵ' בְּפִסְחִים דָּף ה' וּבְבִיצָה דָּף כ"ה דְלָמַ"ד הַבְּעָרָה לְלָאוּ יִצְאָת לִיפָא לְאִיסוּר הַבְּעָרָה כָּלֵל בִּיּו"ט יַעו"ש א"כ ר"י דָּאָמַר דַּא"צ לְאִיסוּרוֹ בִּיּו"ט מְשׁוּם דְּהוּי מְלָאכָה ס"ל ע"כ דְּחֵיב פֶּרֶת בְּהַבְּעָרָה בְּשַׁבַּת וַא"כ לָמָּה צָרִיךְ קָרָא לְאִיסוּרוֹ נְת"ל מוֹשְׁמִי אֲנֵהְרִינְהוּ לְעֵינֵינוּ לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי ר' יִשְׁמַעְאֵל בְּדָרְךָ בְּרוּר דְּהִנֵּה בָּהָא דְדָרְשִׁינוּ בָּא הַכְּתוּב לִיתֵן לוֹ בּוֹקֵר שְׁנֵי לְשַׁרְפָתוֹ וְאֵינוֹ נִשְׂרָף עַד בּוֹקֵר שֶׁל יוֹם שִׁשָּׁה עֶשֶׂר הָא יְדַעֲנוּ מִיָּגוּל שְׁנֵי לִמּוּדִים אֶחָד דָּאִין עֲשֵׂה דְשַׁרְפַת נּוֹתֵר דּוֹחָה ל"ת דִּיּו"ט שְׁנֵי הָא יְדַעֲנוּ מִיָּגוּל דְּגַם לְמוֹצָאֵי יו"ט אֵינוֹ נִשְׂרָף אַע"ג דְּלִיל שִׁשָּׁה עֶשֶׂר הוּי חוּל הַמּוֹעֵד מ"מ אֵינוֹ נִשְׂרָף אֲזִי וּמִן־כֶּרַח לְהַמְתִּין עַד בּוֹקֵר שֶׁל שִׁשָּׁה עֶשֶׂר וַא"כ הָא תִּיקְשָׁה עַל הָא דְקָאָמַר ר' יִשְׁמַעְאֵל דַּא"צ דְשַׁרְפָה הוּי מְלָאכָה וְאֶפְתִּי דְלָמָּה צָרִיךְ הַפְּתוּב לְהוֹרוֹת דְּגַם בְּמוֹצָאֵי יו"ט אֵינוֹ נִשְׂרָף וְצָרִיךְ לֹאמַר דַּס"ל לר' יִשְׁמַעְאֵל דְּמְשׁוּם זֶה אֵין צָרִיךְ הֵךְ פְּסוּק דְּהוּי מִלְּתָא דְּפִשְׁיטָא דְּנוֹתֵר אֵינוֹ נִשְׂרָף בְּלִילָה וּכְמוֹ דְּנִפְקָא לֹן בְּרִישׁ פְּסָחִים דָּף ג' מְקָרָא דְּבִיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּאֵשׁ יִשְׂרָף בִּיּוֹם אֶתָּה שׁוֹרְפוֹ וְאֵי אֶתָּה שׁוֹרְפוֹ בְּלִילָה וַא"כ א"צ הַפְּסוּק רַק לְאִיסוּר לְשׁוֹרְפוֹ בִּיּו"ט עֲצָמוֹ וְשִׁפִּיר קָאָמַר דְּהָא שַׁרְפָה מְעִין מְלָאכָה הִיא וְעֵינִי בִּיבְמוֹת דָּף ע"ב דְקָאָמַר ר' יוֹחָנָן דְּנוֹתֵר בְּזִמְנֵי אֵינוֹ נִשְׂרָף בְּלִילָה וְשִׁלָּא בְּזִמְנֵי נִשְׂרָף אֶפְּלוֹ בְּלִילָה וְהִקְשׁוּ שֵׁם הַתּוֹסֵ' דַּא"כ נּוֹתֵר דְּפִסַּח אֶמְאֵי אֵינוֹ נִשְׂרָף בְּלִיל מוֹצָאֵי יו"ט כְּדַמּוּכַח מֵהָא דְדָרְשִׁינוּ לִיתֵן לוֹ בּוֹקֵר שְׁנֵי לְשַׁרְפָתוֹ וְתִרְצוּ דְּכִיּוֹן דָּאֵי אֶפְשָׁר לְשׁוֹרְפוֹ בִּיּו"ט עֲצָמוֹ קִבְעַת זִמְנֵי בְּמוֹצָאֵי יו"ט וְהוּי בְּזִמְנֵי וְאִיסוּר בְּלִילָה וּלְפִי הַנְּתַבְּאָר לְעִיל בַּע"כ צָרִיךְ לֹאמַר דַּר' יִשְׁמַעְאֵל ס"ל דְּגַם סְבָרָא זֹו שֶׁל הַתּוֹסֵ' הוּי סְבָרָא פְּשׁוּטָה דַּכָּה"ג מְקָרִי בְּזִמְנֵי וְלֹא צָרִיךְ קָרָא לְמַעֲטוֹ דְּלֹא יִהְיֶה נִשְׂרָף בְּלִיל מוֹצָאֵי יו"ט וַא"כ הָא י"ל דְּרַק עַל מוֹצָאֵי יו"ט ס"ל לר' יִשְׁמַעְאֵל כֵּן כִּיּוֹן דְּלַעוֹלָם נּוֹתֵר שֶׁל קֶרְבֵּן פְּסַח אֵי אֶפְשָׁר לְהִיּוֹת נִשְׂרָף מִקּוֹדֵם דְּהָא לַעוֹלָם בְּקֶרְבֵּן פְּסַח הוּי הַזִּמְן שֶׁנִּעֲשֶׂה נּוֹתֵר בְּבּוֹקֵר שֶׁל יו"ט וּמִשָּׁה הוּי מוֹצָאֵי יו"ט זִמְנֵי וּמִשָּׁה ס"ל דְּהוּי פְּשׁוּטָה גַם בְּלֹא קָרָא דָּאֵינוֹ נִשְׂרָף בְּלִיל מוֹצָאֵי יו"ט וּמִשָּׁה מוֹקִיָּם לְהַפְּסוּק בְּחַל שִׁשָּׁה עֶשֶׂר לְהִיּוֹת בְּשַׁבַּת וְלֹא דְצָרִיךְ לְמַעֲטוֹ שְׁאֵינוֹ נִשְׂרָף בְּשַׁבַּת עֲצָמוֹ רַק קַמ"ל הַפְּסוּק דָּאֵינוֹ נִשְׂרָף גַם בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת אַע"ג דְּלַעוֹלָם הוּי זִמְן שֶׁרִיפַת נּוֹתֵר שֶׁל פְּסַח בְּבּוֹקֵר שֶׁל שִׁשָּׁה עֶשֶׂר וְנִמְצָא הוּי לִיל שַׁבְּעָה עֶשֶׂר שִׁלָּא בְּזִמְנֵי וְנִשְׂרָף שִׁפִּיר בְּלִיל שַׁבְּעָה עֶשֶׂר וְהוּי ס"ד דַּאֲע"ג דְּהַשְׁתָּא חַל שִׁשָּׁה עֶשֶׂר לְהִיּוֹת בְּשַׁבַּת יִהְיֶה נְקָרָא מוֹצָאֵי שַׁבַּת שִׁלָּא בְּזִמְנֵי כִּיּוֹן דְּבַכָּל פְּסַח אֵינוֹ מִן־כֶּרַח לְהִיּוֹת זִמְנֵי הַשְׁתָּא מִשָּׁה פְּתִיב עַד בּוֹקֵר שְׁנֵי דְּגַם בַּכָּה"ג מִן־כֶּרַח לְהַמְתִּין עַד בּוֹקֵר שֶׁל שַׁבְּעָה עֶשֶׂר וְלֹא בְּלִילָה דְּגַם זֶה מְקָרִי שִׁפִּיר בְּזִמְנֵי כִּיּוֹן דְּבִשְׁנָה זֹו לֹא יִהְיֶה אֶפְשָׁר קֶרְבֵּן זֶה לְהִיּוֹת נִשְׂרָף מִקּוֹדֵם וְהוּא הִפִּי' הַבְּרוּר בְּדְבָרֵי ר' יִשְׁמַעְאֵל: ' אֶמְנָם זֶהוּ רַק לר' יוֹחָנָן דַּס"ל בִּיבְמוֹת דְּנוֹתֵר שִׁלָּא בְּזִמְנֵי נִשְׂרָף גַם בְּלִילָה אֲבָל הָרִי שֵׁם הַקְּשָׁה ר' אֶלְעָזָר לר' יוֹחָנָן מֵהָא דְּתַנְיָא וּבִיּוֹם הַשְּׁמִינִי נִמּוּל אֵין לִי אֶלָּא נִימּוּל לְשִׁמְיָנִי שְׁאֵינוֹ נִימּוּל אֶלָּא בִּיּוֹם מִנֵּי לְרַבּוֹת נִימּוּל לְתַשְׁעָה לְעֶשְׂרָה לְאַחַד עֶשֶׂר לְשָׁנִים עֶשֶׂר מִנֵּי ת"ל וּבִיּוֹם וְאַפְּלִי' מֵאֵן דְּלֹא דְרִישׁ וְא"ו וְא"ו ה"א דְרִישׁ אֵיִשְׁתַּקֵּן כּו' הָרִי דַּס"ל לר' אֶלְעָזָר דַּכ"ע מוֹדִים דְּנוֹתֵר שִׁלָּא בְּזִמְנֵי ג"כ אֵינוֹ נִשְׂרָף רַק בִּיּוֹם וְנִפְקָא לִיָּה מְקָרָא דְּכְתִיב בְּשַׁלְמִים וְהַנּוֹתֵר בִּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּאֵשׁ יִשְׂרָף דְּנֹא"ו ה"א שֶׁל וְהַנּוֹתֵר בָּא לְרַבּוֹת גַם שִׁלָּא בְּזִמְנֵי וּלְדִידִי' הָא אֵי אֶפְשָׁר כָּלֵל לֹאמַר כְּמוֹ שֶׁכְּתִבְנוּ דַּלְר' יִשְׁמַעְאֵל אֲתִי הֵךְ עַד בּוֹקֵר שִׁלָּא יִהְיֶה נִשְׂרָף בְּלִיל מוֹצָאֵי שַׁבַּת אֶמְנָם גַם זֶה נִיחָא דְּהִנֵּה בְּשַׁאֲגַת

ארי' סי' נ"ג הביא דברי תשובת מהר"ם מרוטנבורג והוא בשו"ת הרשב"א סי' תתע"ח שכתב ונ"ל ששאלת על מילה שלא בזמנה אינה אלא ביום דתנאי בפרק הערל בין בזמנה בין שלא בזמנה אינה אלא ביום ואע"ג דר"א בר"ש פליג עלי' יחיד ורבים הלכה פרבים ועוד דבמסקנא מוקי פלוגתניהו בוביום דת"ק דריש מוביום אפילו שלא בזמנה ור"א בר"ש לא דריש וקיי"ל כת"ק בהא דאפ"י מאן דלא דריש נא"ו נא"ו ה' דריש פדאמר ר"א בן פדת בתר הכי גבי והנותר והודה לו ר' יוחנן הרי להדיא דמהר"ם מפרש דגבי מילה הוי ג"כ נא"ו ה' [נא"ו וביום וה' דהשמיני ועיין בקונטרס אחרון הנדפס בסוף שאגת ארי' מובא שם פ"ז זה בדברי מהר"ם] ולשיטתו של מהר"ם הרי צ"ל דהא דקאמר ר' אלעזר לר' יוחנן דאפ"י מאן דלא דריש נא"ו מ"מ נא"ו ה' דריש אין הפנונה דס"ל לר"א דכ"ע מודים להו דרשה דנותר שלא בזמנו אינו נשרף בלילה ולית מאן דחולק על זה דהרי חזינו דר"א בר"ש דס"ל שם ביבמות דמילה שלא בזמנה פשר גם בלילה ע"כ לא דריש גם נא"ו ה"א ולדידן אין לנו לרבנות נותר שלא בזמנו רק ה"פ דאפילו מאן דלא דריש בעלמא נא"ו מ"מ נא"ו ה"א דריש פ"י והכא גבי נותר דהוי נא"ו ה"א גם הני תנאי דפליגי בעלמא מצי למדרשין ואינם חולקים על זה ולעולם גם ר"א מודה דאיכא תנא דלא דרש גם נא"ו ה"א והוא ר"א בר"ש דחולק במילה ולדידיה מודה ר"א דנותר שלא בזמנו נשרף בלילה וכו' יוחנן וא"כ הא שפיר נוכל לומר דר' ישמעאל ס"ל כר"א בר"ש ועוד דהרי בירושלמי ריש פ' במה מדליקין דמפרש שם הא דאין מדליקין בשמן שרפה משום דאין שורפין קדשים ביו"ט והקשה מעתה לא יהיה מדליקין בשמן שרפה בלילה שאין שורפין קדשים בלילה ומשני ירדו לה בשיטת ר' ישמעאל כמה דר' ישמעאל אמר תינוק שעבר זמנו נימול בין ביום בין בלילה פן עבר זמנו נשרף בין ביום בין בלילה הרי להדיא דר' ישמעאל ס"ל דמילה שלא בזמנה פשר גם בלילה ולשיטתו של מהר"ם הא לא עדיף נותר ממילה דבשניהם איכא נא"ו ה"א וא"כ הא לר' ישמעאל ליכא למידק כלל מנהגות דכתיב גבי שלמים דשלא בזמנו אינו נשרף בלילה ומש"ה לשיטתו שפיר מצריף הו עד בןקר שני למעט שריפתו כליל מוצאי שבת (ומדברי הירושלמי הלז ראי' לשיטתו של מהר"ם דאל"כ היאך מדמה מילה לנוותר) ואפילו לשיטת רש"י ביבמות שם שפירש דגבי מילה לא הני רק נא"ו לחודא מ"מ הא אין הכרח לומר דר"א קאמר דכ"ע מודים לדרשה דנא"ו ה"א דהא יש לפרש כמו שכתבנו דה"ק דאפ"י מאן דלא דריש נא"ו מ"מ נא"ו ה"א מצי דריש ולעולם מודה גם ר"א דאיכא תנא דלא דריש גם נא"ו ה"א רק לא קיי"ל כפונתין דהאי תנא ומדברי הירושלמי הלז ראיה ברורה לשיטת התוס' ביבמות דף ס"ח בד"ה כמאן בתי האחרון שכתבו דר' ישמעאל לא דרש ואוי"ן דלשיטתו של הר"י שהביאו התוס' שם דהא דאמרי' כמאן כר"ע דדרש ואוי"ן לא בא להוציא ר' ישמעאל רק שארי תנאי קשה מהירושלמי הלז דהא חזינו להדיא דר' ישמעאל סבירא ליה דשלא בזמנו נימול גם בלילה ואין להקשות לשיטתו של מהר"ם הא מוכח דר' ישמעאל דסבירא ליה דשלא בזמנו נימול גם בלילה ע"כ לא דרש גם נא"ו ה"א א"כ תיקשה מהא דבחולין דף מ"ט איתא חלב שע"ג הקיבה פהגים נהגו בו היתר כר' ישמעאל שאמר משום אבותיו (* וסמניף ישמעאל פהגא מסייע פהגא והרי הא דצריף ליתן להפהגים גם החלב שע"ג הקיבה נפקא לו בחולין דף קל"ד מקרא דנהקיבה לרבנות חלב שעל גבי הקיבה ושבתוף

הקניבה וא"כ לר"ש דלא דריש גם נא"ו ה' הא אינו צריך פלל ליתן לפהו את החלב שע"ג הקניבה ומאי מסייע פהנא הוא דנהי דס"ל דמותר באכילה מ"מ הא אין הטובה בזה לפהנים רק להבעלים ואדרבה ר' הגה"ה *) ובהאי עניינא הנראה לומר דבר נכון דבחולין דף מ"ט דקאמר דחלב שע"ג קניבה פהנים נהגו בו היתר כר' ישמעאל שאמר משום אבותיו ומסיק דר' ישמעאל בעצמו ס"ל דאסור ור"ע ס"ל דמותר וכו' ישמעאל שאמר משום אבותיו ולי' לא ס"ל נהרי הא דאמר פן משום אבותיו אינה בברייתא ונהרי עדיפא ה"ל לומר כר"ע דס"ל בברייתא דמותר ודוחק לומר דמשום הסימן דישמעאל פהנא מסייע פהנא אומר פן והנראה דבדף נ' איפא ב' לישני אליבא דמאן דשרי איפא מאן דאמר בין דאקשטא ובין דאייתרא שרי ואיפא דאמרי דאקשטא אסיר ורק דאייתרא שרי והנה בדף קל"ד אמרינו והקבה להביא חלב שע"ג הקניבה ושבתוף הקניבה והיינו דאקשטא ודאייתרא ולכאורה קשה דהרי אי לאו קרא דמרבא הוי ס"ד דא"צ ליתן לכהו רק קניבה לחודא דבפסוק לא פתיב רק קניבה וא"כ מנ"ל לרבות מהו ותורא הני תרתי דנהי דהפסוק ריבה גם הטפל להקניבה דלמא לא ריבה רק דבתוף הקניבה דהיינו דאייתרא דשרי אבל דאקשטא מנ"ל דהרי בחולין דף קל"ו ע"ב מבואר דטרפה אינה בכלל מתנות וכו' רש"י דכתיבישמעאל עוד מגרע זכות הפהנים יותר וזה אינה קושיא דהא בלא"ה מסיק שם דר' ישמעאל אומר פן משום אבותיו ולא ס"ל פן דאיהו סבר דהחלב אסור באכילה: ובדברי מהר"ם מרוטונבורג מיושב לי היטב הא דבמס' מגילה דף כ' תנו פל היום פשר לקריאת המגילה כו' פל הלילה פשר לקצירת העומר כו' והקשה בטורי אבן שם אמאי לא תני גם שריפת נותר דהוי ביום ולפי"ז ניחא דהא במס' מנחות דף ע"ב פריף על הך משנה מהא דתנו שם גבי עומר נקצר ביום פשר ומשני דהך דמגילה ר"א בר"ש היא דס"ל נקצר שלא כמצנתו פסול ור"א בר"ש הא ס"ל נותר שלא בזמנו נשרף בלילה וכינון שהגיע זמן שריפתו ביום גם בלילה שלאחריו פשר ולא שניף למתני ועי' בחידושי רשב"א על מגילה שהקשה בשם ר"ת אמאי לא תני מילה ונשאר בצ"ע וצ"ע"ג דכינון דאתיא כר"א בר"ש ואיהו הא ס"ל דשלא בזמנו נימול גם בלילה: ח ועכ"פ לפי מה דנתבאר הא ע"כ ר"ע נדאי לא ס"ל כהך דרשה דר' ישמעאל דר"ע הא נדאי ס"ל דנותר גם שלא בזמנו אינו נשרף בלילה דאיהו הוא עיקר התנא דדרש ואוי"ן וביבמות דף ס"ח אמרינו כמאן כר"ע דדרש ואוי"ן ולדידיה נדאי גם ר' יוחנן מודה לר"א דגם שלא בזמנו אינו נשרף בלילה ועד כאן לא שקלי וטרי ר"י ור"א רק למאן דלא דרש נא"ו אי דריש נא"ו ה"א וא"כ הא ר"ע לא מצוי למדרש הך עד בןקר שני לאם חל ששה עשר להיות בשבת וההכרח לומר דר"ע דרש ליה פדרשה הראשונה המובא במכילתא ליתן תחום לבוקרו של בוקר דבלא"ה הוי ס"ד דמותר לאוכלו עד הגז החמה וקמ"ל דמעמוד השחר הוי נותר: [ט] והנה בהך דרשה דליתן תחום לבוקרו של בוקר קשה לי טובא דלמה צריך כאן קרא גבי פסח יותר מבכל התורה פולה דקיי"ל דמעמוד השחר הוי יום וכמו דמבואר במס' מגילה דף כ' דכל שמצנתו ביום אם עשאן משעלה עמוד השחר יצא וקאמר שם רבא מקרא דלאור יום למאיר ובא קרא יום ור"ז נפק ליה מקרא דנחמיה דכתיב ונאנחנו עושים במלאכה מעלות השחר עד צאת הכוכבים ונהי לנו הלילה משמר והיום למלאכה ונהרי מקמי דאתא נחמיה מאן אמרינהו ובע"כ הוי הלכה למשה מסיני דמעמוד השחר הוי יום ואתא נחמיה ואסמכי' אקרא ונ"ל הירושלמי ריש ברכות

פ"א ה"א פמה דאת אמר בערבית נראין שלשה פוכבים אע"פ שהחמה נתונה באמצע
הרקיע לילה ומר אף בשחרית פן א"ר בא הפוקר אור התורה קראתו לאור פוקר פני
רבי ישמעאל בפוקר בפוקר ליתן תחום לבוקרו של פוקר ויהיה מאיזה דרשה שיהיה
הא ודאי דלכל התורה הוי עה"ש יום ומיהכא תיתי הוי ס"ד דהה לא תותרו ממנו עד
פוקר וכן הא דכתיב ואכלו את הבשר בלילה הזה יהי נמשך עד נה"ח ועי' בברכות דף
ט' דאמרנו להקיא אליבא דר"ע לעולם ימא הוא וע"ש בתוס' ולכאורה צריך לומר
דהמכילתא ס"ל דמהה קרא הוא דינעין דכל התורה הוי מעה"ש יום והסוגיא דמגילה
דדחקה להביא מפסוקים של נחמיה ס"ל דהה עד פוקר שני איצטריך לכדחזקה להא
דאין שורפין קדשים ביו"ט והמכילתא ס"ל דמהכא ילפינן דעה"ש הוי פוקר ולא ס"ל
ג"כ הוי דרשות דאיתא בירושלמי ריש ברכות ור' ישמעאל לשיטתו דס"ל בירושלמי
דמקרא בפוקר בפוקר דרשינן דמעה"ש הוי יום מש"ה לא ס"ל הך דרשה דמכילתא
ומוקים להך עד פוקר שני לאם חל ששה עשר להיות בשבת והמכילתא ס"ל דהה בפוקר
בפוקר איצטריך לכדדרשינן ביומא דף ל"ג ומש"ה נפק ליה מהה עד פוקר וא"כ הא
ניחא לר"ע וכן לרב אשי דקאמר יו"ט הוי עשה ול"ת שפיר י"ל דס"ל פן אכל אפתי
תיקשה לרבא דקאמר בשבת הך דרשה דהוא לבדו דמאי קעביד בהה עד פוקר דאיהו
נדאי לא ס"ל הדרשה דליתן תחום לבוקרו של פוקר דהא במגילה דף כ' דחק רבא למצא
דרשה דמעמוד השחר הוי יום ונפק ליה מקרא דלאור יום ושוב לא צריך קרא גבי פסח
דמ"ש מכל התורה פולה והא דאין שורפין קדשים ביו"ט הא ינעין לדידיה מקרא דהוא
לבדו ובנדאי אין מקום לומר דרבא ס"ל להלכה דנותר שלא בזמנו נשרף גם בלילה
וידרוש הך עד פוקר דאינו נשרף במוצאי שבת וכו' ישמעאל דהרי ר"א הקשה ביבמות
לר' יוחנן שרצה לומר פן וגם ר' יוחנן חזר והודה לר"א וכדאיתא שם דר' יוחנן שתק
לר"א לבתר דנפק א"ל לר"ל ראיתי לכן פדת שיושב ודורש כמשה מפי הגבורה וכן
פסק הרמב"ם פ"ק י"ט מה' פסולי המוקדשין הלכה ה' וכן הוא מבואר בתשובת מהר"ם
מרוטובורג שהבאנו לעיל דר"י חזר בו ועדיפא מזה פתב הכ"מ בפ"ק א' מה' מילה
דמשמע דר"י הודה לר"א גם במילה שלא בזמנה דאינה בלילה וא"כ כ"ש בנותר דלא
הוי בלילה ובנדאי אין לומר דרבא יחלוק על ר"י ור"א בהא וגם דעיקר הדבר קשה
לומר דרבא יסבור כמאן דלא דרש ואוי"ן והניחא לפי גירסת רש"י שם דגרס רבא אמר
קרא הוא לבדו יעשה לכם הוא ולא מכשירין לבדו ולא מילה שלא בזמנה דאתא בק"ו
וע"ש בתוס' ישנים שפיתבו דבע"כ צ"ל דס"ל לרבא פרב אשי דיו"ט הוי עשה ול"ת
ומש"ה לא צריך קרא למעט נותר דאינו נשרף ביו"ט ומש"ה אייתור לדידיה הפסוק
דלבדו על מילה שלא בזמנה דאינה דוחה יו"ט אע"ג דאיכא ק"ו שתדחה דאל"כ מנ"ל
לרבא למעט מהה קרא גם מילה דלמא לא ממעט רק נותר אכל מילה דוחה יו"ט משום
הק"ו ולפי"ז הא ניחא דאדרבה נאמר דרבא חולק על רב אשי וס"ל דיו"ט הוי רק ל"ת
לחודא ומש"ה צריך הך עד פוקר למעט נותר פי היכי דלהוי מותר הפסוק דלבדו למעט
גם מילה דאל"ה הוי מוקמינן הפסוק דלבדו על נותר לחודא אבל לשיטתו של הר"י
פורת שהובא שם בתוס' דלא גרס דאתא בק"ו דרבא ליכא ק"ו פלל במילה ולדידיה
הוי מילה שלא בזמנה ונותר שוין ומחז קרא נוכל למעטם וכן לשיטתו של הר"י שם
דהוכיח מסוגיא דביצה דרבא ע"כ ס"ל פרב אשי דיו"ט הוי עשה ול"ת וא"כ לא צריך

כָּלֵל פִּסּוּק לְמַעַט נוֹתֵר דָּאִין עֲשֵׂה דוּחָה ל"ת וְעֲשֵׂה וּבַע"כ לֹא בָּא הַפִּסּוּק דְּלִבְדּוֹ רַק לְמַעַט מִיֵּלָה מִשּׁוּם דְּאִיפָּא ק"ו וּלְדִידֵיהּ קִשָּׁה מֵאִי דְרַשׁ רַבָּא בְּהַדְּ עַד בּוֹקֵר שְׁנֵי: [י] וְהִנֵּה שִׁיטְתוֹ שָׁל הַר"י נוֹכַל לִישָׁב דְּבִבְרָכּוֹת דָּף ט' וּבִסּוּף עַרְבֵי פִסְחִים דַּס"ל לַר"א ב"ע דְּפָסַח נֶאֱכַל רַק עַד חֲצוֹת וְנִפְק לִיה בַּג"ש דְּהִזְהָ הִזְהָ וּר"ע ס"ל דְּנֶאֱכַל כָּל הַלֵּילָה וְהִזְהָ אִיזְצָרִיף דְּלֹא יִהְיֶה נֶאֱכַל לְשָׁנֵי לִילוֹת דָּאִי מְלֵא תוֹתִירוֹ מִמֶּנּוּ עַד בּוֹקֵר ה"א דְּהִינּוּ בּוֹקֵר שְׁנֵי וְרַאב"ע ס"ל כָּל בּוֹקֵר בּוֹקֵר רֵאשׁוֹן הוּא וְנֶאֱמַר דְּרַבָּא ס"ל לְהִלְכָה כְּרַאב"ע דָּאִינוּ נֶאֱכַל רַק עַד חֲצוֹת וּס"ל בְּהַא כַר"ע דְּשִׁפִּיר הָנִי מְצִינֵן לּוֹמַר דְּהַדְּ לֹא תוֹתִירוֹ מִמֶּנּוּ עַד בּוֹקֵר הָנִי בּוֹקֵר שְׁנֵי וְרַק כִּינּוּ דְכַתִּיב וְהַזְנוֹתָר מִמֶּנּוּ עַד בּוֹקֵר לִיתָן לוֹ בּוֹקֵר שְׁנֵי לְשַׁרְיָפְתוֹ יִדְעִינוּ מִזְּהָ דְּבּוֹקֵר קָמָא הָנִי בּוֹקֵר רֵאשׁוֹן דָּאִי הָנִי בּוֹקֵר שְׁנֵי א"כ נֶאֱכַל עַד בּוֹקֵר שָׁל שְׂשָׂה עֶשֶׂר דְּהָנִי חוּה"מ הָרִי מִיָּד יְכוּל לְשׁוֹרְפוֹ וְלָמָּה צָרִיף לְהַמְתִּין עוֹד בּוֹקֵר לְשַׁרְיָפְתוֹ וְע"כ הִנֵּה בּוֹקֵר קָמָא בּוֹקֵר רֵאשׁוֹן וּמִש"ה מְוַכְרַח לְהַמְתִּין עַד בּוֹקֵר שְׁנֵי לְשַׁרְיָפְתוֹ וְשׁוּב אִיִּתּוּר לָן הִזְהָ וְיִדְעִינוּ מִיָּנִיָּה דָּאִינוּ נֶאֱכַל רַק עַד חֲצוֹת וְהַנְרָאָה עוֹד רֵאָיָה לָזָה דְּבִפְסָחִים דָּף ע"א אָמַר רַב פְּהֵנָא מְנִין לְאִימּוּרֵי חֲגִיגַת חֲמִשָּׁה עֶשֶׂר שְׁנִפְסָלִין הַגַּה"ה תַּתְּנוּ לוֹ וְלֹא לְכַלְבוֹ וּבַע"כ צ"ל לְהַדְּ לִישְׁנָא דַּס"ל דְּאֶקְשָׁתָא אָסוּר דַּמ"מ צָרִיף לִיתָנוּ דְּרַק מְטַרְפָּה הוּא דְּפִטּוּר אָבֵל כְּשֶׁהִבְהִמָּה כְּשֶׁרָה צָרִיף לִיתָן אַע"ג דְּאוֹתוֹ חֲלָב אָסוּר בְּאֶכִּילָה וְא"כ קִשָּׁה דַּמְנ"ל הָא נוֹקִיָּם הָרִיבּוּי עַל דְּאִיִּתְרָא אָבֵל הָאָסוּר א"צ לִיתָן וְהַנִּיחָא אַם נֶאֱמַר דְּשְׁנֵיָּהֶם אָסוּרִים אוֹ שְׁנֵיָּהֶם מְוַתְרִים שִׁפִּיר יִדְעִינוּ מַחֲד קָרָא דְּגַם הַטָּפֵל לְהַקִּיבָה צָרִיף לִיתָן וּמָה בֵּין זֶה לָזָה אָבֵל לְמ"ד דְּחֲדָא שְׁרִי וְחֲדָא אָסוּר דְּלָמָּא לֹא רִיבָּה רַק הַהִיתָר וְצ"ל דְּבַהַדְּ קָרָא דְּוַהֲקִיבָה אִיפָּא ב' רִיבּוּיָּם הוּא"ו וְגַם הַה' וּמִש"ה מְרַבִּינוּ תַּרְנוּנֵיהּ וְא"כ הָא תִּיקְשָׁה לְהַיָּפוּף דְּמֵאֵן דַּס"ל דְּשְׁנֵיָּהֶם שְׁוִין לָמָּה צָרִיף ב' רִיבּוּיָּם וְהָרִי גַם מְרִיבּוּי א' הִינּוּ יוֹדְעִין שְׁנֵיָּהֶם וְצָרִיף לּוֹמַר דְּהַדְּ לִישְׁנָא ס"ל דְּלֹא דְרַשִּׁינּוּ וְא"ו וְרַק וְא"ו ה"א דְרַשִּׁינּוּ וְא"כ לִיפָּא רַק חֲדָא רִיבּוּי וְא"כ לַר"ע דְּרַשׁ גַּם וְאוּי"ן וּלְדִידֵיהּ אִיפָּא ב' רִיבּוּיָּם בְּפִסּוּק וּמִדְּצָרִיף ב' רִיבּוּיָּם הָא מוֹכַח דְּדֶאֱקְשָׁתָא אָסוּר דְּהוּא חֲלָב שַׁע"ג הַקִּיבָה וְלֹא הַתִּיר ר"ע רַק שְׁפַתּוּף הַקִּיבָה וּמִש"ה אָמַר כַר' יִשְׁמַעְעָל שְׁאָמַר מִשּׁוּם אֲבוֹתָיו דְּהֵם מִתִּירִים גַּם שַׁע"ג הַקִּיבָה וְהֵם ס"ל דְּלֹא דְרַשִּׁינּוּ וְאוּי"ן: בְּלִינָּה שְׁנֶאֱמַר וְלֹא יָלִין חֲלָב חֲגִי עַד בּוֹקֵר וּסְמִיף לִיה רֵאשִׁית לְמִמְרָא דְּהֵאִי בּוֹקֵר בּוֹקֵר רֵאשׁוֹן מִתְקִיף לֵה רַב יוֹסֵף טַעְמָא דְּכַתְּב רֵאשִׁית הָא לֹא כְּתַב רֵאשִׁית ה"א מֵאִי בּוֹקֵר בּוֹקֵר שְׁנֵי מִי אִיפָּא מִיָּדִי דְּבִשָּׁר אִיפְסִיל לִיה מְאוּרְתָא [פִי' דְּנֶאֱכַל לְשָׁנֵי יָמִים וְלִילָה א' וּבְעֶרְבֵי שָׁל יוֹם ב' הָא אִיפְסִיל בְּשָׁר] וְאִימּוּרִין עַד צִפְרָא א"ל אֲבִי אֵלְמָה לֹא וְהָרִי פִסַּח לְרַאב"ע דְּבִשָּׁר אִיפְסִיל לִיה מִחֲצוֹת וְאִימּוּרִין עַד צִפְרָא כו' וּבּוֹדָאִי צ"ע מֵאִי הַשִּׁיב לוֹ אֲבִי דְּנָהִי דְּלְרַאב"ע דְּיַדַּע מְקַרָּא דָּאִינוּ נֶאֱכַל רַק עַד חֲצוֹת אִיפְרִיף לִיה הַק"ו דְּרַב יוֹסֵף אָבֵל לַר"ע דְּנֶאֱכַל כָּל הַלֵּילָה שִׁפִּיר הַדְּרִינּוּ לְסַבְרָא הַחִיצוֹנָה דָּאִין לְהַאִימּוּרִין לְהִיּוֹת קַל מִהַבְּשָׁר וְצ"ל דְּקוֹנְשִׁית אֲבִי הָנִי דְּלָמָּא רַב פְּהֵנָא ס"ל כְּרַאב"ע דְּלִידֵיהּ חוֹזִינּוּ דְּאִימּוּרֵי פִסַּח קִיל יוֹתֵר מִהַבְּשָׁר וּמִש"ה צָרִיף קָרָא לְאִימּוּרֵי חֲגִיגָה וּבּוֹדָאִי קִשָּׁה דַּר"כ הָא לֹא מְצִי ס"ל כְּרַאב"ע דְּהָא עִיקָר טַעְמָא שָׁל רַאב"ע הָנִי מִשּׁוּם דַּס"ל כָּל בּוֹקֵר הָנִי בּוֹקֵר רֵאשׁוֹן וּלְדִידֵיהּ הָא וְדָאִי לֹא צָרִיף גַּבִּי אִימּוּרִים לְמַעַט בּוֹקֵר שְׁנֵי וְרַב פְּהֵנָא דְּמְצָרִיף רֵאשִׁית לְמַעַט בּוֹקֵר שְׁנֵי ע"כ ס"ל.

דְּלֹא כַר"א ב"ע דְּהָא לַר"כ צָרִיף הִזְהָ לְמַעַט בּוֹקֵר שְׁנֵי בְּפִסַּח וּלְדִידֵיהּ נֶאֱכַל כָּל הַלֵּילָה וְשׁוּב לֹא מְצִינּוּ קוֹנְלָא בְּאִימּוּרִין יוֹתֵר מִבְּשָׁר וְשִׁפִּיר הַקִּשָּׁה לִיה רַב יוֹסֵף אָלֵא וְדָאִי מְוַכְרַח

דאב"י ס"ל דגם ראב"ע ס"ל דמצינו לומר מאי בןקר בןקר שני ורק דגבי פסח ידעינו דהוי בןקר ראשון מהא דכתיב והנותר ממנו עד בןקר וכמו שפיתבנו וא"כ הא ניחא גם לרבא דאע"ג דעיקר הדבר דאין שורפין קדשים ביו"ט ידעינו שפיר מקרא דהוא לבדו או משום דיו"ט הוי עשה ול"ת מ"מ צריף הך עד בןקר שני לגלויי דשריפתו צריף להמתין עד בןקר שני ובאותו בןקר שנעשה בו נותר אי אפשר לשורפו וידעינו מיניה דבבןקר של יו"ט נעשה נותר ואיתור ליה הנה לומר דאינו נאכל רק עד חצות ואי דא"כ דרבא ס"ל כדנראה דחזקה דליתן לו בןקר שני לשריפתו הא ממילא ידעינו מיניה דאין שורפין קדשים ביו"ט ונגמור מיניה ג"כ דמילה שלא בזמנה אינה דוחה יו"ט ולמה צריף קרא דהוא לבדו על מילה זה אינו דהוי ס"ד דאע"ג דנותר אסור מ"מ מילה דהנה מותר משום הק"ו וכל זה ניחא לשיטתו של הר"י דבמילה שלא בזמנה איכא ק"ו אבל לשיטתו של הר"י פורת דס"ל דלרבא ליכא ק"ו על מילה א"כ הא אי אפשר לכל לומר דרבא ס"ל כדנראה דחזקה דא"כ גילף מילה מיניה ולמה לי קרא דלבדו ועל פרחף לא דרש ליה רבא כחזקה ולדידיה קשה מאי עבד רבא בהך עד בןקר שני: [יא] אמנם לכאורה קשה על מה שתיירצנו דרבא ס"ל בןקר סתמא נוכל לומר דהוי בןקר שני ורק משום דכתיב והנותר ממנו עד בןקר ידעינו דהוי בןקר ראשון דהא לכאורה מצינו מפורש להיפוך דבפסחים דף ע"א דיליף ר"כ דאימורי חגיגת חמשה עשר נפסלין בלינה מדכתיב לא יליו לבןקר חלב חגי וסמיה ליה ראשית והקשה ליה רב יוסף למה צריף קרא לראשית ודחי ליה אב"י ואמר רבא רב יוסף הכי קא קשיא ליה מי איכא מידי דאילו תנא לבשר לא בעי ראשית וכו' ומביא שם ברייתא דתני לא יליו מן הבשר אשר תזבח בערב ביום הראשון לבןקר לימד על חגיגת ארבעה עשר שנאכלת לשני ימים ולילה אחד או אינו אלא ליום ולילה כשהוא אומר ביום הראשון הרי בןקר שני אמור פ"י דדרשינו הכי לא יליו מן הבשר אשר תזבח בערב ביום הראשון ואח"כ לבןקר דהיינו בןקרו של ששה עשר כו' טעמא דכ' ביום הראשון לבןקר דמאי בןקר בןקר שני הא כל היכא דכתיב סתמא בןקר ראשון הרי להדיא דס"ל לרבא דסתם בןקר הוי בןקר ראשון וע"ש בתוס' שהקשו דמאי פריף רבא ונהרי בסוף ערבי פסחים פליגי ביה ראב"ע ור"ע בסתם בןקר אי הוי בןקר ראשון או שני ונשארו בתימא ולדברינו הא קשה ביותר פיון דכתבנו דרבא בעצמו ס"ל דסתם בןקר נוכל לומר בןקר שני אף גם זה ניחא דהנה גם בלא דברינו קשה טובא הסוגיא וכמו שהקשו התוס' דמאי פריף על ר"כ פיון דהוי פלוגתא דתנאי ועוד דא"כ הא קשה על הרמב"ם דפסק דפסח נאכל כל הלילה וכו"ע מפח סתם משנה דמגילה דף כ' וכ"כ התוס' במגילה ובסוף פסחים ונהרי פיון דחזינו דרבא ורב יוסף מסקי דכל סתם בןקר הוי בןקר ראשון וכו' אלעזר ב"ע הא ודאי הלכה פנותייהו אלא ודאי מוכרח דאין זה שייף להך עד בןקר דכתיב גבי פסח דודאי ס"ל לרבא דבכל דוכתי סתם בןקר הוי ראשון לכ"ע וגם לר"ע ורק בהך בןקר דפסח שפיר ס"ל לר"ע דהוי ס"ד למטעי בו דהוי בןקר שני וכמו דאמרינו הסברא בבבב"א דס"ד הואיל ופסח קדשים קלים ושלמים קדשים קלים מה שלמים נאכלין לשני ימים ולילה א' אף פסח אוקים לילות להדי ימים ויהיה נאכל לשני לילות ויום פתב רחמנא הנה הרי דרבא בפסח איכא סברא למטעי בו דלא מצינו שום קרפן שלא יהיה נאכל רק בלילה א' וזמן המועט של אכילת הקרפן הוי יום ולילה אחת ופסח הא אסור לאוכלו ביום הקרבנות וה"א דנוקמים

לילה השנייה להדי יום ויהיה נאכל לשני לילות ויום א' פשלמים אבל גבי חגיגת ארבעה עשר ונאכל ביום הקרבנות אין לנו מקום לטעות בו כלל דיהיה בוקר שני דאי משום דהוי קדשים קלים הא מציינו גם פן תודה דהוי קדשים קלים ואינו נאכל רק ליום ולילה אחד ורק בפסח דאסור לאוכלו ביום הקרבנות דלא מציינו לי' ונגמא בשום קרבן הוי ס"ד דנוסיף לו לילה א' במקום היום וממילא יהיה פשלמים לשני לילות ויום א' אבל גבי חגיגה הוי לכ"ע בוקר ראשון ומביא מינה רבא ראיה דגם בהה קרא דלא ילין חלב חגי עד בוקר דקאי על הקטרת אימורין ג"כ הוי סתמא בוקר ראשון בלי שום ריבויא גם לר"ע ומינשב ג"כ קושית התוס' ובפסח שפיר פתבנו דרבא ס"ל דגם ר"א ב"ע מודה דהוי ס"ד דהוי בוקר שני אי לא קרא דנהנותר ממנו עד בוקר וא"כ גם על רב אשי אין אנו צריכין לומר כמש"כ באות ט' דס"ל ליתן תחום לבוקרו של בוקר דמפאן יליף דבכל התורה הוי יום מעמוד השחר דנדאי קשה טובא לומר פן דהא חזינו בסוגית הגמרא במגילה דף כ' שדחקה למצוא פסוקים דמעה"ש הוי יום מקרא דנחמיה וקשה לומר דרב אשי יחלוק על זה רק נאמר כמש"כ דדרש ליה פחזקיה ליתן לו בוקר שני לשריפתו דאע"ג דס"ל דיו"ט הוי עשה ול"ת מ"מ איצטריוף כמש"כ דס"ל כראב"ע ועכ"פ מרבא הא מוכרח דס"ל כראב"ע לשיטתו של הר"י וגם מדברי חזקיה דדרש ליה להדיא ליתן לו בוקר שני לשריפתו הא מוכח ג"כ כראב"ע דהא ידעינן ממילא דהה לא תותירו ממנו עד בוקר הוי בוקר ראשון וממילא אייתור ליה הנה לומר דהוי עד חצות וכן סוגיא דגמרא דתמורה דף ד' דקאמר ר' יעקב דמותיר הוי לאו שאין בו מעשה ואינו לוקה ופריף ורבי יעקב הו והנותר מאי עביד ליה ומשני לכדחזקיה הרי דס"ל לסתמא דגמרא לעיקר הו דרשה דחזקיה מדלא משני דאצטריוף ליתן תחום לבוקרו של בוקר וגם מסוגיא דמגילה דשקיל וטרי מנ"ל דמעמוד השחר הוי יום מוכח ג"כ ע"כ דהה עד בוקר דרשינן לדחזקיה ומוכח מזה ממילא דלהלכה ס"ל כר"א ב"ע דהוי רק עד חצות וכמו שנתבאר ובנדאי נראה דיש להחמיר פן: [יב] אמנם לשיטתו של הר"י פורת דלא גרס דאתי בק"ו דס"ל דלרבא ליכא ק"ו במילה וא"כ ליכא למימר דרבא אית ליה דרשה דחזקיה דא"כ גילף גם מילה מנותר ולמה צריף קרא לבדו וא"כ קשה מאי עביד בהה עד בוקר והנראה לי שב גם שיטתו דלעולם רבא דרש ליה ליתן תחום לבוקרו של בוקר דאע"ג דבכל התורה הוי מעה"ש יום מקרא דלאור יום או מקבלה מסיני מ"מ גבי אכילת קדשים שפיר הנה ס"ד דלא הוי נותר רק עד נה"ח והטעם לזה דבמס' ע"א דף ע"ו דעת רש"י ור"ת בהא דקיי"ל דכלי שאינו פן יומו הוי נותן טעם לפגם דא"צ מעל"ע רק לינת לילה לחודא פוגם והביאו ראיה לזה מהא דבשר עצמו הוי בלינת לילה עיבור צורה כ"ש הפלוע בכלי וכתבו התוס' דלשיטתם צריף שיעבור עליו לילה שלמה בלא בישול דאי אפשר לומר דעמוד השחר לחודא יהיה גורם הפגם ואפ"ל בשל בו באותו לילה קודם עה"ש דא"כ אמאי הצריכה התורה בכלי שפשל בו חטאת מריקה ושטיפה בכלי נחושת ושבירה בכלי חרס ונהרי בשעה שנעשה נותר דהי דהינועה"ש הא הוי פגום באותו רגע ממש ולא חל עליו איסור נותר כלל ומוכרח דכשבישל בו בלילה אינו נעשה פגום בעה"ש ומש"ה צריף שבירה וקרא"ש שם דחה זה וכתב די"ל דהוי גזה"כ להצריכה שבירה אע"ג דכשנעשה נותר הוי פגום והנה קושיא זו הא לא הוי רק משום דקיי"ל דנותר הוי מעה"ש ומוכרח לומר דהוי גזה"כ אבל אם היה מותר באכילה עד הנץ החמה

הא שפיר ניחא דמשפחת לה שבישל בו אחר עה"ש קודם נה"ח וכשהגיע נה"ח נעשה
נוטר ופגום לא הוי עד למחר בעה"ש ולא היינו צריכין לומר דהוי גזה"כ וא"כ הא י"ל
דמפח הו קושיא הוי ס"ד דאע"ג דמעה"ש הוי יום מ"מ בקדשים הנאכלין בלילה נמשך
זמן אכילתו עד נה"ח מהא דחזינו דצריף שבירה בכלי חטאת ומש"ה פתב עד בוקר שני
ליתן תחום לבוקרו של בוקר דגם קדשים הוי נותר מעה"ש והא דצריף שבירה הוי
מגזה"כ ונאמר דהר"י פורת ס"ל פהרא"ש דעה"ש גורם הפגם ועיין בטור יו"ד סי' קכ"א
שכתב דר"י ס"ל דלא הוי פגום רק בשקה מעל"ע שלם בלא בישול ולדידהא הא ליפא
לתרץ פן דהא גם אי נותר הוי בעה"ש ניחא הא דצריף שבירה ושוב לא צריף קרא גבי
פסח דהוי בעה"ש רק הרי להר"י לשיטתו ניחא דאיהו הא גריס בשבת דאתיא בק"ו
וכמו שנתבאר: [יג] ובדברינו אלה אמרנו דרף חידוד התלמידים לישוב קושיא אחת
דבפסחים דף מ"ד פליגי ר' עקיבא ורבנן דר' עקיבא סבר דמשרת דכתיבא גבי נזיר פא
להיתר מצטרף לאיסור ורבנן מוקי ליה לטעם פעינן ופריף לר"ע טעם פעינן מנ"ל
ומשני נפקא ליה מגעולי עו"ג ורבנן גיעולי עו"ג חידוש הוא דבכל התורה נותן טעם
לפגם מותר והכא אסור ורבי עקיבא לא אסרה תורה אלא קדירה בת יומא ורבנן קדירה
בת יומא נמי אי אפשר דלא פגמה פורתא וע"ש בתוס' ד"ה ורבנן שהביאו דברי ר"מ
דס"ל במס' ע"א דנותן טעם לפגם אסור בכל האיסורין ויליף לה מפלי מדין דס"ל
דקדירה בת יומא נמי פגמה פורתא וכתבו התוס' דאיפא שלש מחלוקת בדבר ולר"מ
נוכל ללמוד טכע"ק מפלי מדין וכו' ע וכתב מהרש"א דא"כ לא הוי צריף הגמרא לומר
דר"ע ס"ל דלא אסרה תורה אלא בת יומא ולא הוי לפגם רק המ"ל דר"ע ס"ל כר"מ
דנותן טעם לפגם אסור ולא הוי צריף לומר שלש מחלוקת בדבר ובאמת דזה יש לישוב
בפשיטות דהרי הכי איתא שם בריש הסוגיא אמר ר' יוחנן כל איסורים שבתורה אין
היתר מצטרף לאיסור חוץ מאיסורי נזיר שהרי אמרה תורה משרת ומוקים לה שם לר'
יוחנן כר"ע ומפרש טעמא דר"ע כמובא לעיל וא"כ הא לא הוי מצי לומר דטעם של ר"ע
משום דס"ל נותן טעם לפגם אסור דא"כ הא תיקשה עדיין לר' יוחנן דס"ל כר"ע דמשרת
פא להיתר מצטרף לאיסור ור"י הא ס"ל להדיא במס' ע"א דף ס"ו דנותן טעם לפגם
מותר ומש"ה מתרץ לה דס"ל דלא אסרה תורה אלא בת יומא ולא הוי לפגם כלל ורק
לשיטת רש"י קשה דאיהו פתב בכמה דוכתי דר' יוחנן לא ס"ל כלל טכע"ק מדאורייתא
וראיתו מהא דאמרי' בע"א דף ס"ז פל שטעמו ולא ממשו אסור ואין לוקין עליו וא"כ
הא דאמרינו בפסחים דטכע"ק נפק ליה מגיעולי עו"ג לא הוי אליבא דר' יוחנן רק אליבא
דר"ע בעצמו ולדידהא קשה קושית מהרש"א דנימא דר"ע ס"ל נותן טעם לפגם אסור
כר"מ שוב מצאתי בצל"ח שכתב דקושית מהרש"א לא הוי אלא לשיטת רש"י אבל לפי
שנתבאר למעלה הא ניחא דר"ע דס"ל דפסח נאכל כל הלילה ע"כ לא דרש הו עד בוקר
פחזקיה וע"כ דרש ליה ליתן תחום לבוקרו של בוקר וס"ל לרש"י דזה הוי סברא פשוטה
להגמרא דלזה לא צריף קרא דמ"ש מפל התורה כולה והא דבמכילתא דרש ליה פן הוא
רק משום הו סברא דהכא הוי ס"ד דהוי עד הנה"ח מדצריף שבירה וכל זה לא הוי רק
למ"ד נותן טעם לפגם מותר ומש"ה הוי ס"ד דע"כ הוי עד הנה"ח דאי עד עה"ש א"כ
למה צריף שבירה בכלי חרס הא בעת שנעשה נותר הא הוי לפגם אבל למ"ד דנותן טעם
לפגם אסור הא אפי' אי הוי בעה"ש מ"מ הא שפיר ניחא הא דצריף שבירה ושוב לא

צָרִיף הָקָא קָרָא דְהוּי מַעַה"ש דַּמ"ש מִפְּל הַתּוֹרָה וּא"כ הָא מוּכַח לַר"ע מְדַבָּא הַפְּסוּק לֹמַר דַּמַּעַה"ש דַּע"כ ס"ל דְּנוֹתָן טַעַם לַפְּגָם מְוֹתֵר דְּלָמ"ד דְּנו"ט לַפְּגָם אָסוּר ע"כ לֹא דָרַשׁ הֵךְ עַד בְּנוֹקֵר אֱלָא אוּ כְּמוֹ חֲזַקְיָה אוּ כַר' יִשְׁמַעְעָל וּר"ע הָא לֹא מְצִי סִבְר כְּשִׁנְיָהֶם וּכְמוֹ שְׁנִיתְבְּאָר וּא"כ לַרְש"י לְשִׁיטְתוֹ דַּס"ל דְּעַמּוּד הַשְּׁחַר פּוּגָם ג"כ מְנוֹשֵׁב קוֹשְׁי' מְהַרְש"א (*): הַגַּה"ה (*). גַּם אֲמַרְנוּ עוֹד דְּרָף חִידוּד בְּזַה דְּבִיּוֹמָא דְּרַף מ"ה אֵיתָא וּר"מ אֵיבָרִים וּפְדָרִים שְׁלֹא נִתְעַפְּלוּ מִבְּעָרְב מַנ"ל וּמִשְׁנֵי נִפְקָא לֵיה מְוֹאֵשׁ וּרְבָנּוּ וְא"ו לֹא דָרַשׁי וּא"כ לַר"מ דְּדָרַשׁ וְאוּי"ן הָא גְּדַעִינָן דְּגַם נוֹתֵר שְׁלֹא בְּזַמְנֵוּ ג"כ אֵינוּ נִשְׁרָף בְּלִילָה וְשׁוּב לֹא מְצִי אֵיהוּ לְמַדְרַשׁ כַּר' יִשְׁמַעְעָל לְמַעַט מוּצְאֵי שְׁבַת דְּגַם הֵךְ דָּרַשׁה דְּלִיתָן תַּחֲוּם לְבִנְיָנוּ שְׁל בְּנוֹקֵר אֵי אֲפָשֵׁר לֹמַר לְדִידְיָה דְּהָא אֵיהוּ ס"ל בַּמַּס' ע"ג דְּרַף ס"ו דְּנוֹתָן טַעַם לַפְּגָם אָסוּר וּבַע"כ דָּרַשׁ לֵיה לְדַחֲזַקְיָה לִיתָן לוּ בְּנוֹקֵר שְׁנֵי לְשִׁרְיָתוֹ וּלְאִשְׁמַעְיָנוּ דְּאֵינוּ נִשְׁרָף בִּיּו"ט וּא"כ הָא אֵי אֲפָשֵׁר לוּ לְסַבּוֹר כַּר"ע דְּדָרַשׁ בְּשַׁבַּת דְּרַף קי"ד עוֹלַת שְׁבַת בְּשַׁבְתּוֹ לִימַד עַל חֲלָבֵי שְׁבַת שְׁקָרְבִין בִּיּו"ט דַּא"כ הָא מוּכַח דְּעוֹלַת חוּל בִּיּו"ט לֹא וְלֹא צָרִיף עַד בְּנוֹקֵר וּבַע"כ דָּרַשׁ לָה כַּר' יִשְׁמַעְעָל דְּאָמַר שָׁם עוֹלַת שְׁבַת בְּשַׁבְתּוֹ לִימַד עַל חֲלָבֵי שְׁבַת שְׁקָרְבִין בִּיּו"ט וּמַש"ה ס"ל לְאַחֲרֵים דְּהוּא ר"מ לְשִׁיטְתוֹ דְּאֵינוּ בֵּין עֲצָרַת לְעֲצָרַת אֱלָא ד' יָמִים בְּלִבְד שְׁשַׁבַּת וִיו"ט כְּמַצִּי לְהִיּוֹת חָלִים זֶה אַחַר זֶה וְע"ש בְּתוֹס' בְּשַׁבַּת דְּרַף קי"ד שְׁפָתָבוּ לְהַדְיָא דְּדָרַשׁה דַּר' יִשְׁמַעְעָל לֹא אֲתִיָּא רַק פְּאַחֲרֵים כֹּל זֶה הוּא דְּרַף חִידוּד לְתַלְמִידִים: וְנִהְדַּר לְדִידוֹן דְּמַדְבְּרֵי חֲזַקְיָה וְכֵן ס"ל לְכַמָּה אֲמוּרָאֵי וְלְסַתְמָא דְּגַמְרָא דְּהָךְ עַד בְּנוֹקֵר בָּא לִיתָן בְּנוֹקֵר שְׁנֵי לְשִׁרְיָתוֹ הָא מוּכַח דַּס"ל כַּרַב"ע דְּפַסַּח אֵינוּ נִאָּכַל רַק עַד חֲצוֹת אֲמָנָם הַרְמַב"ם פְּסַק בְּפֶרֶק ח' מַה' קָרְבַּן פְּסַח דְּנִאָּכַל כֹּל הַלֵּילָה וְכַר"ע וְכֵן הַסְּפִים הָרָא"ש בְּסוּף פְּסָחִים וְעֵינָן בְּפַסְחִים דְּרַף ק"כ שְׁהִבִּיאוּ הַתּוֹס' דִּישׁ פּוֹסְקִים כַּר' אֲלַעֲזָר בֶּן עֲזַרְיָה: סִימָן לַד יִבְרַר דַּעַת הַפּוֹסְקִים בְּזַמַּן אֲכִילַת מִצֵּה אִם לְכַתְחִילָה יְכוּל לְאֹנְכְלוּ אַחַר חֲצוֹת: וְעַתָּה נַעֲיִין בְּדִין מִצֵּה אִם צָרִיף לְאֹנְכְלוּ קוּדָם חֲצוֹת אוּ לֹא הִנֵּה בְּפַסְחִים דְּרַף ק"כ קָאָמַר רַבָּא אֲכַל מִצֵּה בְּזַה"ז אַחַר חֲצוֹת לְרַב"ע לֹא יֵצֵא יְדֵי חוּבְתוֹ פִּי דְּאִיתְקוּשׁ לְפַסַּח וְכַתְבוּ שָׁם הַתּוֹס' דִּישׁ רוּצִים לְפַסְנוֹק כַּרַב"ע מְשׁוּם דְּסַתְמָא מְשַׁנָּה דְּסוּף פְּסָחִים כְּנוֹתִי וְכַתְבוּ דְּאֵינוּ זֶה רְאָיָה דְּהָא בְּמַגִּילָה דְּרַף כ' אֵיתָא סַתְמָא כַּר"ע דְּקַתְנֵי שָׁם זֶה הַפְּלָל כּו' דְּבַר שְׁמַצְנוֹתוֹ בְּלִילָה כְּשֵׁר כֹּל הַלֵּילָה וּמְפַרְשִׁינוּ שָׁם דְּאִתְנִי לְאַתּוּיִי אֲכִילַת פְּסָחִים וּדְלָא כַּרַב"ע יַעו"ש וְלְכַאוּרָה פִּינוּן דְּמַצִּינוּ סַתְמָא מְשַׁנָּה כְּשִׁנְיָהֶם ה"ל סְפִיקָא דְּדִינָא לְדִידוֹן הֵיאָךְ קי"ל וְצָרִיף לְהַחֲמִיר לְאַכּוּל מִצֵּה קוּדָם חֲצוֹת שׁוּב מְצַאֲתֵי שְׁפָתָבּוּ כֵּן בְּחִידוּשֵׁי הַרְשֵׁב"א בְּבִרְכוֹת דְּרַף ט' אֲמָנָם הָרָא"ש בְּסוּף פְּסָחִים כְּתַב דְּהָךְ סַתְמָא דְּמַגִּילָה עַדִּיפָא דְּתַנִּי לִי בְּהַדִּי הִילְכְתָא פְּסִיקְתָא וְהִנֵּה הַרְמַב"ם כְּתַב בְּפֶרֶק ח' מַה'ל' קָרְבַּן פְּסַח דְּמַדְאוּרֵייתָא נִאָּכַל כֹּל הַלֵּילָה וְכֵן כְּתַב בְּפֶרֶק ח' מַה'ל' חֲמִץ וּמִצֵּה דְּזַמַּן מִצֵּה הַגּוֹי כֹּל הַלֵּילָה וְלְכַאוּרָה צ"ל דַּס"ל כְּהָרָא"ש דְּהָךְ סַתְמָא דְּמַגִּילָה עַדִּיף וְעֵינָן בַּמ"מ שָׁם שְׁפָתָבּוּ דְּטַעְמוֹ מְשׁוּם דְּכִינוּן דְּאֵיכָא סַתְמָא כְּשִׁנְיָהֶם שׁוּב הַדְּרִינוּ לְכַלְלָא דְּהַלְכָה כַּר"ע מְחַבְּרִי וּבִנְדָאֵי צ"ל דְּטַעְמוֹ שְׁל הַרְמַב"ם כַּהֲמ"מ דַּא"א לֹמַר דַּס"ל כְּהָרָא"ש דְּהָא בְּמַגִּילָה שָׁם תַּנִּי כֹּל הַלֵּילָה כְּשֵׁר לְקַצִּירַת הָעוֹנָם וּבְמִנְחוֹת דְּרַף ע"ב רְמִינוּ לָה עַל הָא דְּתַנּוּ נִקְצַר בְּיוֹם כְּשֵׁר וּמוֹקְמִינוּ לָהּ כְּתַנְאֵי וְהַרְמַב"ם הָא פְּסַק בַּפ' שְׁבִיעֵי מַה'ל' תְּמִידִין וּמוֹסְפִין כְּמִשְׁנָה דְּמִנְחוֹת דְּנִקְצַר בְּיוֹם כְּשֵׁר וּדְלָא כְּהָךְ דְּמַגִּילָה וְלֹא ס"ל סְבָרְתוֹ שְׁל הָרָא"ש וְלֹא הַגּוֹי הַלְכְתָא פְּסִיקְתָא כֹּל וּמַש"ה כְּתַב הַמ"מ דְּטַעְמוֹ מְשׁוּם דְּהַלְכָה כַּר"ע מְחַבְּרִי.

והרא"ש לטעמו דפסק בסוף פסחים דנקצר ביום פסול וכסתמא דמגילה יעו"ש ועכ"פ לדבריהם יכול לאכול מצה אחר חצות והגם דבסי' דלעיל הראנו סמוכין להפוסקים כראב"ע מ"מ אין דברינו מכריעים כלל במקום שנחלקו הראשונים אפילו להחמיר ולמעשה צריך לחקור אחרי דברי אל הראשונים: [ב] והנה בסוף פסחים סיים ונ"ל ומיהו נכון להחמיר כראב"ע דאפשר דר"ע מודה להרחיק את האדם מן העבירה באיסורא דאורייתא וכן פתב בהגהות מיימוני בפ"ח מהל' תמץ ונ"ל ומ"מ מצותן לאוכלו קודם חצות כדי להרחיק אדם מן העבירה כדאיתא בפ"ק דברכות וכוונתו נראה דכמו דמצינו גבי ק"ש דזמנה הוי כל הלילה מדאורייתא ורק מדרבנן עשו בו סיגי דלכתחילה הוי עד חצות שמה יתירשאל ויאמר יש לי עוד שעות וה"ה גבי מצה ולכאורה דברי הרא"ש צ"ע דהא איהו פסק בפ"ק א' דברכות סי' ט' דלכתחילה יכול להמתין מלקרות ק"ש עד עה"ש רק שלא יעשה מלאכה ולא יאכל קודם דס"ל דלהלכה לא קיי"ל כחכמים דאמרי בריש ברכות דעשו סיגי בקריאת שמע רק פרבן גמליאל דלא ס"ל הסייג כלל וכן פסק הטור או"ח בסי' רל"ה וא"כ מהיכא תיתי נימא דגבי מצה עשו סיגי דמאי עדיפות דמצה מק"ש דשניהם הוי עשה דאורייתא דהא הרא"ש פסק להדיא בפ"ג דברכות דף כ"א דק"ש דאורייתא וכן פסק הטור או"ח סי' ס"ז ולא דמי להא דאיתא בזבחים דף נ"ז דתנן שם גבי פסח דאינו נאכל אלא עד חצות וקאמר מאן תנא אמר רב יוסף ראב"ע היא כו' א"ל אבני וממאי דראב"ע ודאורייתא דלמא דרבנן ולהרחיק מן העבירה הרי דעשו סיגי גבי פסח וגם לר"ע הוי עד חצות דזה אינו ראיה דהרי להרא"ש ע"כ ההכרח לחלק הא דבאכילת קדשים עשו סיגי וגבי ק"ש לא עשו סיגי דרק בקדשים חיישינן שמה יאכל אחר עה"ש ויהי' אכילת נותר דהוי בכרת אבל בק"ש גם אם יעלה עה"ש לא יהי' רק בטיול מ"ע לא עשו סיגי וא"כ גם במצה הא נדאי לא עדיף מק"ש אמנם גם זה ניחא די"ל דס"ל להרא"ש דגבי ק"ש דקיי"ל פרשב"י דאמר בברכות דף ט' דבנאנס ולא קרא יכול לקרותה גם אחר עה"ש ומש"ה לא עשו בה סיגי דלשמה יפשע ולא יקרא עד עה"ש לא חיישינן כלל רק חיישינן דלמא יתירשאל ואח"כ יאנס עד שיעלה עה"ש ומש"ה בק"ש דבנאנס יכול לקרותה גם אחר עה"ש לא חיישינן אבל גבי מצה דאחר עה"ש הא הוי יום לכל המצות וכמש"כ הרא"ש בברכות פ"א סי' ט' וגם בנאנס אינו יוצא בו שפיר י"ל דעשו בו סיגי וכמו כן לא קשה להיפוך להרמב"ם דפסק בפ"ק שני מהלכות ק"ש דלכתחילה צריך לקרותה קודם חצות הרי דעשו בו סיגי א"כ אמאי כתב פאן גבי מצה דזמנה כל הלילה די"ל דס"ל דרק בק"ש עשו סיגי פיון דהוי בכל יום חששו שמה יפשע אבל במצה לא חששו וכן כתב סב"א זו המג"א בסי' תרפ"ז לגבי מגילה דמשום הכי הוי זמנה כל הלילה דאידי דחביבא ליה לא חיישינן שמה יפשע: [ג] גם נראה דאע"ג דנאמר דבמצה לא עשו בו סיגי מ"מ צריך לאוכלו קודם חצות דהרי בזבחים מבואר דמודה ר"ע דמדרבנן הוי פסח עד חצות וכמו כל קרבנות הנאכלין ליום ולילה דמה"ת יכול לאוכלו כל הלילה ומדרבנן הוי זמנא עד חצות וכדתנן בכוליהו בפ"ק איהו מקומן דהוי עד חצות וא"כ אע"ג דמצה לא עשו בו סיגי מ"מ זהו לענין מצות מצה עצמה אבל הרי אכילת אפיקומן דהוי זכר לפסח וכמש"כ הרא"ש בפסחים דף קי"ט הא מש"ה בנדאי צריך להיות קודם חצות דומיא דפסח רק זה תלוי במחלוקת הראשונים וכמו שנבאר דהנה התוס' כתבו בפסחים דף ק"כ בד"ה אמר רבא דהסיגי דעשו חכמים בהקטרה ובאכילת

קדושים הוי רק לכתחילה דצריך שיהיה קודם חצות אבל בדיעבד אם לא הקטירן או לא אכלן קודם חצות יאכלן גם אח"כ דלא תיקנו חכמים לפסול הקדושים ולדבריהם הא י"ל דאע"ג דבקרפון פסח הצריכו לאוכלו קודם חצות משום חששא שלא יאכל אחר עה"ש ויהיה בכרת מ"מ גבי אפיקומן דלא שייך הך חששא שפיר י"ל דלכתחילה יכול לאוכלו אחר חצות דהוי שפיר זכר לפסח פינו דגם אכילת פסח הוי זמנו פל הלילה.

אבל הרמב"ם פתב בפרק עשירי מהלכות מעשה הקרבנות הלכה ח' וז"ל פל אלו הנאכלין ליום ולילה דין תורה שיהיו נאכלין עד שיעלה עה"ש וכדי להרחיק מן העבירה אמרו חכמים שאין נאכלין אלא עד חצות הלילה וכן פתב בפרק ח' מהל' קרבן פסח הרי דכתב שאין נאכלין ומוכח דס"ל דגם בדיעבד לא היה נאכל אחר חצות מדרבנן א"כ גם אפיקומן דהוי זכר לפסח אפי' לדידן' ודאי מוכרח לאוכלו קודם חצות דנהי דטעמו של החששא שחששו גבי פסח לא שייך באפיקומן מ"מ פינו דאחר חצות לא היה זמן אכילת פסח פלל ולא היה נאכל אז מאי זכר הוא ובדאי צריך לעשות הזכר בזמן שהיה רשאי לאכול פסח וזה ברור: ד] וא"כ נראה להוכיח פן עוד מכמה גדולי הראשונים דס"ל פן.

דהנה בדעת הרמב"ם דס"ל דגם בדיעבד לא היו קדושים נאכלין אחר חצות הנראה דאזל לטעמו דבברכות דף ב' דתנן גבי ק"ש דר' אליעזר אמר דזמנה עד אשמורה הראשונה וחכמים אומרים עד חצות רג"א אומר עד שיעלה עמוד השחר מעשה ובאו בניו מבית המשתה א"ל לא קרינו את שמע א"ל אם לא עלה עה"ש חייבים אתם לקרות (שלא אמרו חכמים עד חצות אלא כדי להרחיק את האדם מן העבירה) ולא זו בלבד אלא פל מה שאמרו חכמים עד חצות מצותן עד שיעלה עה"ש הקטר חלבים ואיברים כו' וכל הנאכלין ליום א' מצותן עד שיעלה עה"ש א"כ למה אמרו חכמים עד חצות כדי להרחיק כו' ובדף ט' פריך הגמ' על בני ר"ג אטו עד האידנא לא שמיע להו הא דר"ג ומשני ה"ק לי חכמים פליגי עלך ויחיד ורבים הלכה פרבים כו' א"ל רבנן פנותי ס"ל וחיובין אתם והא דקאמרי עד חצות כדי להרחיק כו' ובדף ח' אמר שמואל הלכה כר"ג ומש"ה פתב הרא"ש שם דלכתחילה יכול להניחה עד אחר חצות דהא ר"ג חולק על רבנן בהסייג דלא ס"ל הך סייג והלכה כר"ג והרמב"ם פתב בפרק שני מהל' ק"ש לכתחילה צריך לקרותה קודם חצות וכו' הב"י בסו"ר"ל דהרמב"ם ס"ל דהא דאמר הלכה כר"ג היינו לאפוקי מדר"א דאמר עד האשמורה הראשונה אבל מה דאמרו חכמים עד חצות כדי להרחיק כו' הלכה פתחמים ודבריו דחוקים ומןפלאים וכמו שהקשה עליו הש"א בסו"ר ד' דא"כ ה"ל לומר הלכה פתחמים.

והעיקר פמו שפתב הש"א שם דהרמב"ם ס"ל פדעת תר"י בריש ברכות דהא דאמרי חכמים עד חצות הוי גם לענין דיעבד דאם לא קרא שוב לא יקרא דיש פח ביד חכמים לתמן פן בשב ואל תעשה משום סייג וא"כ הא י"ל דלכתחילה גם ר"ג מודה להסייג ולא חלק על חכמים רק לענין דיעבד דס"ל לר"ג דבדיעבד יקרא גם אחר חצות ובאמת צע"ג לי על הב"י דהרי האלפס פתב שם להדן' דר"ג לא אמר רק דיעבד ולמה דחק בדעת הרמב"ם פינו דבאלפסי מפורש פן דר"ג לא קאמר רק בדיעבד ועיין בחידושי רשב"א ריש ברכות במשנה שהביא דברי הירושלמי דרבנן קאמרי עד חצות גם בדיעבד וכתב שם הרשב"א דש"ס דידן חולק על הירושלמי וראיתו מהא דמפרשין דבני ר"ג אמרו

חכמים פליגי עלה ויחיד ורבים הלכה פרבים והשיב להם דגם חכמים לא אמרו רק לסייג וחיובים אתם ואם נאמר דרבנן קאמרי גם בדיעבד א"כ הדר ה"ל יחיד ורבים והלכה פרבים אמנם זה נוכל לתרץ גם להאלפס ורמב"ם דהא מבואר בעירובין דף מ"ו ובגדה דף ט' דבאיסור דרבנן ובשעת הדחק לא אמרינו הא דיחיד ורבים הלכה פרבים וסמכינו על היחיד ועיין בפ"ה יו"ד בהנהגת או"ה וזהו שנסתפקו בני ר"ג אי ס"ל לחכמים עד חצות דאורייתא וא"כ יחיד ורבים הלכה פרבים דעתה עבר זמן ק"ש לחכמים וליפא פעת שום דוחק פיון דכעת ליפא עליהם חיוב לקרות וצריף לפסוק פרבים אבל אם נאמר דגם רבנן מודים דמה"ת חיובים וא"כ גם לחכמים גם פעת הם חיובים מה"ת רק דאי אפשר לקרות משום הסייג ואין לה שעת הדחק יותר מזה דמתחייב לקרות מן התורה ואינו יכול לקרות משום התקנה ושוב עבדינו פניחיד דהוי דחק ואיסור דרבנן וילעולם חכמים עצמן ס"ל דגם בדיעבד לא יקרא ואין ראיה פלל דש"ס דידן חולק על הירושלמי ומש"ה פסקו האלפס ורמב"ם דר"ג לא חלק על חכמים רק בדיעבד אבל בכתחילה מודה דהוי עד חצות ולפי"ז הא מוכרח דהסייג דעשו בהקטרה ובאכילת קדשים הוי גם דיעבד דהא בדרף ט' פריף בגמרא על הא דקאמר ר"ג ולא זובלבד אלא כל מה שאמרו חכמים עד חצות מצותן עד שיעלה עמוד השחר הקטר חלבים ואיברים כו' וכל הנאכלין כו'.

ופריף ור"ג מי קאמר עד חצות דקאמר ולא זו בלבד ומשני ה"ק לי' ר"ג אפילו רבנן דקאמרי עד חצות מצותן עד עה"ש ובנדאי מאי ראיה מביא ר"ג מסייג של קדשים דהוי רק לעגנו לכתחילה לסייג דק"ש דהוי גם בדיעבד לחכמים והיכן מצינו סייג גם בדיעבד וגם מאי פריף בגמ' פיון די"ל דר"ג לא חלק רק בדיעבד אבל לכתחילה מודה להסייג ומש"ה קאמר הך ולא זו בלבד גם לדיד' ומוכרח דבאכילת קדשים פסיקא ליה להגמרא דהוי גם דיעבד ומש"ה לא אפשר דהך ולא זו בלבד קאמר ר"ג אליבא דנפשיה דאיהו הא לא ס"ל גבי ק"ש הסייג בדיעבד ומוכרח לומר דקאמר לרבנן ומביא ראיה דכמו דשם עשו סייג גם בדיעבד כמו כן הוי בק"ש רק סייג ומש"ה הרמב"ם לשיטתו דפוסק בק"ש דגם ר"ג מודה לכתחילה מוכרח דבאכילת קדשים הוי הסייג גם בדיעבד וא"כ גם מהאלפס ותר"י (וכן מוכח בירושלמי) דס"ל דרבנן קאי לעגנו דיעבד מוכרח דסבירא להו פהרמב"ם גם באכילת קדשים דגם בדיעבד אינו נאכל אחר חצות וכבר נתבאר למעלה דלפי"ז מוכרח אכילת אפיקומן להיות קודם חצות פיון דהוי זכר לפסח צ"ל בזמן שיכול לאכול פסח דוקא: [ה] אמנם אע"ג דזה נדאי מוכרח מהירושלמי והאלפס ותר"י פהרמב"ם בהא דאחר חצות לא היו נאכלין גם בדיעבד מ"מ אין מזה ראיה לגדון דידן דזה תלוי רק אם נאמר דהא דתיקנו בכל הנאכלין ליום ולילה דהוי עד חצות הוי תקנה זו גם בקרבן פסח וכן הוא בזבחים דף נ"ו שהבאנו למעלה וכן פתב הרמב"ם בהלכות קרבן פסח אבל בחידושי הרשב"א בפרכות דף ט' מצאתי שפתב דלר"ע פסח נאכל כל הלילה ולא עשו בו סייג פלל והך דזבחים פתב דהוי רק ס"ד דאבני לומר פן לאוקמא המשנה דשם כר"ע אבל לפי האמת לא עשו סייג בפסח פלל ועיקר ראיתו של הרשב"א הוא מהא דבבבכות שם תני בבב"תא דזמן פסח הוי כל הלילה ולא תני דלהרזיק מן העבירה הוי עד חצות ולדיד' צ"ל הא דשאני פסח מפל הקרבנות הנאכלין ליום ולילה הוא כמש"כ המג"א שהבאנו דאידי דחביבא לי' לא יפשע וא"כ הא י"ל דהאלפס ותר"י

ס"ל ג"כ פֿהרשפֿ"א וּלְכַאוּרָה נִרְאָה דְגַם דַּעַת רִשׁ"י הוּי ג"כ פֿהרשפֿ"א דְרִשׁ"י פֿתַב בְּרִישׁ בְּרִכוֹת וַז"ל וְהִקְטֵר חֲלָבִים דְקִתְנֵי הֵכָא לֹא אָמְרוּ בּוֹ חֲכָמִים עַד חֲצוֹת פֿלֵל וְלֹא נִקְטִיָּה הֵכָא אֲלֵא לְהוֹדִיעַ שְׁפָל דְבָר שְׁנוֹהֵג בְּלִילְיָה פֿשֵׁר פֿל הַלִּילְיָה וְהָכִי נִמְי תַּנּוּן בְּמַגִּילְיָה פֿל הַלִּילְיָה פֿשֵׁר לְקַצִּירַת הָעוֹמֵר וְלִהְיֵה חֲלָבִים וְאִיבָרִים הָרִי דְרִשׁ"י מְבִיא רֵאזָה מֵהָרְמֵשׁנָה מִדְנָקֵט סִתְמָא פֿשֵׁר פֿל הַלִּילְיָה דְגַם סִיגֵי דְרַבְּנָנְוּ אִין בּוֹ וְהִשְׁאַגְתָּ אַרְיָא בְּסִי' ד' פֿתַב דְאִין זֶה רֵאזָה דִי"ל דְהִמְשֵׁנָה דְמַגִּילְיָה לֹא אִיבָרִי רַק בְּדִין דְאִוּרִיָּתָא דְמִדְאוּרִיָּתָא פֿשֵׁרִים פֿל הַלִּילְיָה וְהִבִּיא רֵאזָה לְזֶה דְהָא שְׁם תַּנּוּי בְּמִשְׁנֵה זֶה הַפֿלֵל כּו' דְבָר שְׁנוֹהֵג בְּלִילְיָה פֿשֵׁר פֿל הַלִּילְיָה וּמְפָרְשֵׁינוּ דְהוּי אֲכִילַת פֿסְחִים וְדָלָא כְרַאב"ע וְהָרִי בְּאֲכִילַת קִדְשִׁים וְדָאִי דְמִדְרַבְּנָנְוּ הוּי עַד חֲצוֹת וּמִוֹכְרַח דְהִמְשֵׁנָה אִיבָרִי רַק בְּדְאוּרִיָּתָא עַכ"ד וְלִרִשׁ"י דְמִדְיִיק מִהִמְשֵׁנָה דְמַגִּילְיָה דְאִפִּי' סִיגֵי לִיפָא בְּהִקְטָרָה ע"כ צ"ל דס"ל פֿהרשפֿ"א דְבִפְסַח לֹא עָשׂוּ סִיגֵי פֿלֵל וְאִין לְהַקְשׁוֹת דֹא"כ לְרִשׁ"י דס"ל דְמִהִמְשֵׁנָה מוֹכַח דְגַם סִיגֵי לִיפָא א"כ תִּיקְשָׁה לְאַבְיִי דְהוּי ס"ד בְּזִבְחִים דְגַם בְּפִסַּח עָשׂוּ סִיגֵי וְתִיקְשָׁה לִי' מֵהָרְמֵשׁנָה דְמַגִּילְיָה זֶה אִינוּ קוֹנְשֵׁי דְהָא י"ל דְאַבְיִי לֹא מְפָרֵשׁ לְהָרְמֵשׁנָה זֶה הַפֿלֵל דְקָאִי לְרַבּוֹת אֲכִילַת פֿסְחִים רַק יְפָרֵשׁ דְבָא לְרַבּוֹת דְבָרִים אַחֲרִים שְׁמַצְנוֹתוֹן בְּלִילְיָה וּכְגוֹן זְכִירַת יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּלִילוֹת וְאִתְיָא כְר"ג דְלֹא ס"ל הַסִּיגֵי גַבִּי ק"ש וְה"ה גַבִּי יְצִיאַת מִצְרַיִם דְלִילְיָה לֹא עָשׂוּ סִיגֵי פֿלֵל וְהִגְמָרָא דְמְפָרֵשׁ דְבָא לְרַבּוֹת אֲכִילַת פֿסְחִים ס"ל דְבִפְסַח לֹא עָשׂוּ סִיגֵי מִשׁוּם דְחִבִּיבָא לִיה פֿן הָיָה נִרְאָה לְכַאוּרָה: [ו] אָמְנָם וְדָאִי דְעֵיקָר פֿרִשׁ"י דְחֹק טוֹבָא לוֹמֵר דְהִבִּיא בְּמִשְׁנֵה הָרְמֵשׁנָה דְהִקְטָרָה וְלֹא עָשׂוּ בּוֹ סִיגֵי דְר"ג הָא הִבִּיא רֵאזָה לְדְבָרִיו דְגַם חֲכָמִים לֹא אָמְרוּ עַד חֲצוֹת בְּק"ש רַק מִשׁוּם סִיגֵי וְהִבִּיא דוּגְמָא שְׁעָשׂוּ חֲכָמִים סִיגֵי וְיָבִיא לְהָרְמֵשׁנָה שְׁלֹא עָשׂוּ בּוֹ סִיגֵי פֿלֵל דֹא"כ הִבִּיא סְתִירָה לְדְבָרִיו וּבּוֹדָאִי הוּי דוֹחַק גְּדוֹל שְׁנִית הַקְשָׁה הַש"א עַל רִשׁ"י דֹא"כ אֲמַאי לֹא נִקְטַר ר"ג גַּם קַצִּירַת הָעוֹמֵר דְהוּי גַּם פֿן פֿל הַלִּילְיָה וּמִוֹכְרַח דְלֹא נִקְטַר הֵכָא רַק הִנֵּי דְעָשׂוּ בּוֹ סִיגֵי וּבְעוֹמֵר דְהוּי בְּב"ד לֹא עָשׂוּ בּוֹ סִיגֵי וּמִוֹכְרַח דְבְּהִקְטָרָה עָשׂוּ סִיגֵי וְעוֹד קָשָׁה לִי מַאי רֵאזָה הִבִּיא רִשׁ"י מֵהָרְמֵשׁנָה דְמַגִּילְיָה וְהָא לֹא דְמִיָּין פֿלֵל הָרְמֵשׁנָה דְנִקְטָרָה דְנִקְטָרָה הִמְשֵׁנָה דְמַגִּילְיָה לְהָרְמֵשׁנָה דְנִקְטָרָה דְנִקְטָרָה ר"ג בְּבְרִכוֹת דְזֶה לְשׁוֹן רִשׁ"י בְּבְרִכוֹת הִקְטֵר חֲלָבִים מְצָנוֹתוֹן לְהַעֲלוֹתוֹן פֿל הַלִּילְיָה וְאִינָם נִפְסְלוּן בְּלִינָה עַד שְׁיַעֲלָה עַה"ש וְהוּן לְמִטָּה מִן הַמְזֻבָּח דְכָתִיב לֹא יֵלִין לְבִנְיָן וְעֵינֵין בְּמִנְחֹת דָּף ע"ב דְמְבִיא שְׁם הָרְמֵשׁנָה דְמַגִּילְיָה דְכָל הַלִּילְיָה פֿשֵׁר לְקַצִּירַת הָעוֹמֵר וְלִהְיֵה חֲלָבִים וְאִיבָרִים וְכַתֵּב רִשׁ"י מֵהָרְמֵשׁנָה עַפְלָא מִן הַמְזֻבָּח מִחֲזִיר פֿל הַלִּילְיָה הָרִי דְמְפָרֵשׁ לְהָרְמֵשׁנָה דְקָאִי עַל הַחֲזֵרַת פּוֹקְעִין דְכָל הַלִּילְיָה מִחֲזִירִין וְכּוֹן פִּירְשׁוּ הַתּוֹס' בְּמַגִּיל' בְּדָף כ"א בְּד"ה לְהִקְטֵר וּמֵהָרְמֵשׁנָה לְפָרֵשׁ פֿן יְבוֹאֵר בְּסוּמָה וְא"כ אַע"ג דְנִאָמַר דְמִשְׁמַע לִיה לְרִשׁ"י מֵהָרְמֵשׁנָה דְגַם סִיגֵי דְרַבְּנָנְוּ לִיפָא מ"מ מַאי רֵאזָה מְבִיא מֵהָא דְמִחֲזִיר פּוֹקְעִין לְהַתְחַלַּת הַקְטָרָה דְשִׁפִּיר י"ל דְעָשׂוּ סִיגֵי גַּם בְּהִקְטָרָה פְּדִי שְׁלֹא יִתְרַשֵּׁל אֲבָל בְּהַחֲזָרָה לֹא עָשׂוּ סִיגֵי פֿלֵל דְלֹא מְבַעֵי אִם נֹאמַר פֿהרמב"ם דְהַסִּיגֵי הוּי גַּם בְּדִיעֵבַד הָא וְדָאִי דִישׁ לְחַלֵּק דְכִינוּן דְכָבֵר הָיוּ עַל הַמְזֻבָּח וְנִעְשׂוּ לְחַמוֹ שֶׁל מְזֻבָּח לֹא רָצוּ חֲכָמִים לְפִסְלוֹן וְגַם דְהָא אִם יִפְקַע.

אַחַר חֲצוֹת הָא בּוֹדָאִי יִצְטָרֵף לְהַעֲלוֹתוֹן אִם יֵשׁ בְּהוֹן מִמֶּשׁ גְּמוּר מִש"ה לֹא תִיקְנּוּ גַם בְּהִנֵּי שְׁפָקְעוּ קוֹדֵם חֲצוֹת אִפִּילוּ נִשְׁאַרוּ לְמִטָּה עַד אַחַר חֲצוֹת אֲבָל בְּהַתְחַלַּת הַעֲלָאָה עָשׂוּ סִיגֵי וְאִפִּי' אִם נֹאמַר דְלֹא פֿהרמב"ם דְהַסִּיגֵי הוּי רַק לְכַתְחִילְיָה וְכַמִּש"כ הַתּוֹס' בְּסוּף פֿסְחִים מ"מ הָא יֵשׁ לְחַלֵּק בִּינֵיהֶם וּמֵהָאִי טַעֲמָא גּוּפָה דְכָל שְׁעָה יְכוֹל לְהִיּוֹת נִפְקַע וְגַם אַחַר חֲצוֹת

ומש"ה לא תיקנו בו כלל וע"כ נראה דרש"י יתפנין לדבר אחר ונהגם פי הוא ביאור חדש בפרש"י נוטה לכוננה אחרת מ"מ לדעתתי הוא הברור דנדאי גם רש"י מודה דממשנה דמגילה אין ראיה דלא עשו בו סניג וכוננתו הוא לדבר אחר דהנה בפסחים דף נ"ח איתא רב פהנא רמי פתיב לא ילין חלב חגי עד בוקר הא כל הלילה ילין וכתוב והקטיר עליה חלבי השלמים עליה השלם כל הקרבנות כולם פי' דצריך להקריבם על תמיד של שחר ולא אחר תמיד של בין הערבים הוא מותיב לה והוא מפרק לה פשניתותרו הרי דאיהו מפרש הפסוק והקטיר עליה חלבי השלמים דהקטרה של כל הקרבנות צריך שיהיה קודם זריקת דם התמיד של בין הערבים דאם נאמר דהקטרה יכול להיות אחר זריקת דם התמיד ורק מוכרח להיות קודם הקטרה של התמיד של ערב דא"כ מאי פריך הא ממילא פשר כל הלילה אם לא הקטיר גם איברי התמיד עד עה"ש שפשו כל הלילה ומוכרח דמפרש לי' דצריך לעשות קודם זריקת התמיד של ערב ומשני לה פשניתותרו פי' דאע"ג דלכתחילה צריך לעשותו קודם מ"מ אם ניתותרו פשרין הם דכיון שצראו להקטיר מקודם על תמיד של שחר הוא מושלם אבל לכתחילה הא צריך להקטיר קודם וכ"כ המזרחי בפירוש צו על ה' פסוק דהקטיר עלי' חלבי השלמים דלכתחילה מצוה מה"ת להקטירן קודם זריקה של תמיד ואם ניתותרו פשרין מקרא דלא ילין וא"כ באיברים של כל הקרבנות הא ודאי דלפי הסברא לא שייך לומר דיעשו חכמים סניג דלכתחילה יקטירן עד חצות שפא יתשל דהא כבר יש לו סניג דאורייתא דלכתחילה הא צריך להקטירן קודם תמיד ורק בדיעבד פשר כל הלילה וא"כ למה להם לחכמים לחדש עוד סניג פיון דיש לו סניג מדאורייתא ורק בהקטרה של תמיד דמה"ת יוכל גם לכתחילה להניחן עד עה"ש שפיר י"ל דעשו בו סניג.

והנה בריש ברכות פתב רש"י חלבים של כל קרבנות ואיברים של עולה הרי דמפרש חלבים דקאי על הקרבנות שבשרם נאכל ואין למזבח אלא האימורין ואיברין קאי על עולה וזהו שפנים רש"י והקטר חלבים דנקט הכא לא אמרו בו חכמים עד חצות כלל דקדק רש"י וכו' רק חלבים ומדלג איברים דבאיברים של תמיד ודאי דמודה דעשו סניג רק בחלבים ס"ל דלא עשו סניג רק דקשה דה"ל למתני הכא רק איברים לחוד ועל זה סיים רש"י והכי תנו כל הלילה פשר לקצירת העומר ולהקטר חלבים ואיברים הרי דדרך התנא למתנינהו בהדדי לחלבים ואיברים ומש"ה הכא נמי תני להו גבי הדדי ולא דמדקדק רש"י מההיא משנה דלא עשו בו סניג רק הביא דכן הוא לשון המשנה למנקהיטינהו להני תרתי בהדדי ואגב ההיא נקט גם הכא גם חלבים ומיושב ג"כ קושני' הש"א הא דלא נקט ר"ג גם קצירת העומר דכיון דלא עשו בו סניג למה לי למתני הכא כן נראה ברור בכוננת רש"י וא"כ י"ל דבפסח לא ס"ל פהרשב"א ונהנה דעתו של הרשב"א שכתב דבפסח לא עשו סניג הא אי אפשר לאומרן רק אם נאמר דבהקטרה לא עשו שום סניג וכדמשמע מפשיטות לשון רש"י אבל אם נאמר דגם בהקטרה עשו סניג הא ודאי מוכרח דגם בפסח עשו סניג באכילתו דהרי הגמ' פריך בדרף ט' ואילו אכילת פסחים לא קתני כו' ומסיק ראב"ע היא ומאי פריך נמא דהמשנה לא נקטה רק הני דעשו בו סניג ומוכרח דגם בפסח עשו סניג והרי התוספות כתבו בסוף מס' פסחים דגם בהקטרה עשו סניג ובנדאי דלהלכה קיי"ל כן וכמו שכתב הרמב"ם להדאי: [ז] היוצא מדברינו דיש לנו פמה טעמים בזה א' אם נאמר דלהלכה כראב"ע הא מדאורייתא מוכרח

אכילת מצה להיות קודם חצות וגם אם נאמר כר"ע מ"מ יש לומר דמשום סניג צריף
לכתחילה קודם חצות כמו גבי ק"ש דלהאלפס ותר"י ורמב"ם צריף קודם חצות גם לר"ג
וגם אם נחלק דבמצה דתביבא לי לא חששו מ"מ פיון דבפסח משום חשש שלא יאכל
נותר חששו ע"כ גם בדיעבד להאלפס ורמב"ם ותר"י צריף לאכול אפיקומן קודם חצות
משום דהוי זכר לפסח: [ח] והנה לעיל הבאנו דברי הב"י שפתב לישב דברי הרמב"ם
שפסק גבי ק"ש דלכתחילה צריף לקרותה קודם חצות משום דס"ל דהא דאמרינו הלכה
כר"ג הוי לאפוקי מדר"א דאמר עד אשמורה הראשונה ולעולם הלכה פתכמים דקאמרי
עד חצות והנה דבריו מחוסרין הבנה דא"כ ה"ל לומר הלכה פתכמים להדי' והנה בדעת
הרמב"ם הפרור כמש"כ דס"ל דגם ר"ג לא קאמר רק דיעבד וכמש"כ האלפס פן להדיא
ואמרת לכתוב פאן פוונתו של הב"י דלא יהיה כל פד מחוסר הבנה דהנה לפי המסקנא
דקאמר ר"ג דגם חכמים דאמרי עד חצות ס"ל פוונת' דמה"ת הוי כל הלילה ולא אמרו
עד חצות רק פדי להרחיק את האדם מן העבירה ולפי"ז הא י"ל דר"א דקאמר עד
האשמורה חולק רק על ר"ג וס"ל דעד חצות דקאמרי חכמים הוי מדאורייתא ואיהו
קעביד הרחקה עד אשמורה וכן מצאתי שכ"כ בצל"ח ובספר דרוש וחידיוש והנראה עוד
דלפי המסקנא ע"כ מוכרח לומר פן דהנה בברכות דף ד' פריף הגמ' על חכמים פמאן
ס"ל אי כר"א (דס"ל בשקבא פל זמן שהולכין לשפב) נימרו כר"א ואי כר"ג ס"ל
(דמפרש בשקבא פל זמן שפני אדם שוכבים) נימרו כר"ג דהוי פל הלילה ומשני לעולם
כר"ג ס"ל וחכמים עשו סניג לדבריהם שפבר הקשו המפרשים דהקא משמע בגמ' דזה
אין סברא פלל לומר דמדאורייתא יהיה עד חצות רק או פל הלילה או עד אשמורה ואילו
בדף ט' גבי מעשה דבני ר"ג פריף ועד השתא לא שמיע להו הא דר"ג ומשני דבני ר"ג
נסתפקו אי חכמים פליגי עליה וס"ל דמה"ת הוי עד חצות ופרש"י דמפרשים פל זמן
שהולכים לשפב וחולקים על ר"א דאיהו ס"ל דזמן ההתחלה נמשך עד אשמורה וחכמים
ס"ל דהוי עד חצות או כר"ג ס"ל כו' הרי עכ"פ חזינו דבני ר"ג נסתפקו בזה ואמאי פריף
הקא בפשיטות אי כר"א ס"ל נימרו כר"א ומוכרח לומר דס"ל להגמ' דזה אין סברא
לומר פלל דיפלגו תנאי עד היכן נמשך ההליכה לשכיבה אם עד האשמורה או עד חצות
דהוי יכולין לבררו במשך ארוף בזה ומש"ה פריף אי כר"א ס"ל לימרו כר"א ומשני
דהוי משום סניג וא"כ פיון דעשו בזה סניג שפיר נסתפקו בני ר"ג דלמא ס"ל לחכמים
דחצות דאורייתא דזמן ההליכה נמשך עד חצות ור"א דקאמר עד אשמורה הוי משום
סניג או חכמים ס"ל כר"ג וחצות דקאמרי הוי משום סניג ועכ"פ הרי זה חזינו מהגמ'
דזה אין סברא פלל לומר דיהיה בזה פלוגתא דתנאי וכינון דחזינו דבני ר"ג נסתפקו דלמא
חכמים ס"ל חצות הוי דאורייתא הא חזינו דס"ל דזמן ההליכה נמשך עד חצות וא"כ הא
בע"כ אי אפשר לומר דר"א ס"ל דעד אשמורה הוי מדאורייתא וא"כ הוי מחלוקת בזה
בין ר"א לבני ר"ג וע"כ מוכרח דר"א ג"כ מודה דהוי עד חצות מדאורייתא רק איהו
קעביד סניג וזהו מוכרח וא"כ ר"א ור"ג פליגי בדברי חכמים דר"ג ס"ל דחכמים ס"ל
פל הלילה רק עשו סניג ור"א ס"ל דמה"ת עד חצות וחכמים לא עשו סניג ואיהו ס"ל
סניג ומש"ה לא הוי מצי לומר הלכה פתכמים דהוי ס"ד בזה דהוי עד חצות ומ"מ הא
י"ל דהוי דאורייתא ולא עשו סניג ומש"ה אמר הלכה כר"ג דמה"ת הוי פל הלילה
ולאפוקי מדר"א ולעולם הוי עד חצות משום סניג פתכמים זהו פוונת הב"י: סימן לה בו

יבואר בהא דמחייב ר"ע מקינים פלאים אי הוי רק ע"י מעשה או גם בלי מעשה ויבואר
ג"כ תי' על הא שחקרנו למעלה בסי' ל"ג דלר"ע מאי עביד בקרא דבוקר שני במסכת
ע"ג דף ס"ג מביא הגמ' ברייתא דתני אין עוֹדְרִין עם העו"ג בכלאים אבל עוקרין עמו
סבריה הא מני ר"ע היא דאמר המקינים פלאים לוקה ופרש"י סבריה הא דתני עוקרין
עמו לר"ע דאמר המקינים פלאים לוקה דאם זרען אחר ובא זה ועשה סיני וגדר וקיימן
לוקה וכתבו התוס' בד"ה ר"ע וז"ל פ"ה שעשה סיני וגדר כו' ויפה פינן דהא בפ"ב
דמפות דף כ"א מוכח דס"ל לר"ע דאין לוקין על לאו שאין בו מעשה ודלא בפירוש
הערוף שפי' מקינים בהנחה לגדלם בתוף שדהו דס"ל לר"ע לאו שאין בו מעשה לוקין
עליו עכ"ד התוס': ב והנה לכאורה נראה דדעת רש"י הוי פהערוף דלר"ע חייב גם בלי
שום מעשה ולא פהתוס' דהא במס' מועד קטן דף ב' פתב רש"י מקינים שרואה פלאים
זרוע ואינו מבטלו וכן פתב רש"י במס' מפות דף כ"א בד"ה מי משפחת לה ועיין עוד
בחי'דושי ריטב"א במס' מפות דף ד' שפתב להדי' בדעת רש"י דלר"ע לוקה על לאו שאין
בו מעשה יעו"ש והא דבמס' ע"ג פתב רש"י שעשה סיני וגדר נראה משום דשם הא
איירי בשדה והפלאים של עו"ג וכיון דאין הפלאים של ישראל הא ודאי דלא שייך כלל
לחייב את הישראל במה שאינו מבטלן רק בעושה סיני וגדר להם וכן פתב רש"י להדי'
שאם זרען אחר ובא זה ועשה להן סיני דבכה"ג שפיר חייב לר"ע גם בכלאים של אחרים
פינן דלר"ע הוי מקינים איסורא כמו זורע נמצא כשעושה סיני וגדר לכלאים של אחרים
הוי כמו זורע פלאים בשל חבירו דחייב שפיר הזורע אבל בראיה פלאים בשדה של
חבירו ואינו מבטלו הא לא עבר עליו כלל אבל בשדה שלו דעלי' דידי' רמיא החיוב
לבטלן ס"ל לרש"י פהערוף דמדנקט ר"ע סתמא דהמקינים פלאים לוקה משמע דאיירי
גם בלי שום מעשה וס"ל לאו שאין בו מעשה לוקין עליו וכמש"כ במו"ק ובמפות ובזה
מדוקדק אצלי היטב לשון רש"י במס' מפות דף י"ז דתנן שם אבל המותר בטהור אינו
לוקה ופרש"י פדאמרין לעיל בא הכתוב ליתן עשה אחר ל"ת לומר שאין לוקין עליו
ובאמת דהך דהמותיר בקרבן אינו לוקה הוי לכ"ע רק פליגי תנאי בטעמא דהאי מילתא
דר' יהודה ס"ל במפות דף ד' הטעם משום דהוי לאו הנתיק לעשה דס"ל לשאב"מ לוקין
עליו ור' יעקב קאמר משום דהוי לשאב"מ ונהרי להלכה קיי"ל דלשאב"מ אין לוקין עליו
וכר' יעקב וא"כ למה תפס לי' רש"י הך טעם דר' יהודה משום דהוי נתיק לעשה ולדברינו
ניחא דהא בדף י"ז אמרינן על הך משנה זו דברי ר"ע סתימתאה ודעת רש"י הא ס"ל
לר"ע דלאו שאין בו מעשה לוקין עליו ומש"ה כ' הטעם דהוי לאו הנתיק לעשה: ועיין
בירושלמי פ"ק ח' דכלאים משנה א' דתנן פלאי הפרים אסורין מלזרוע ומלקינים ואמר
ע"ז בירושלמי וז"ל פתיב לא תזרע פרמף פלאים אין לי אלא הזורע מקינים מנין ת"ל
פרמף לא פלאים מה כר"ע דרע"א המקינים עובר בלא תעשה א"ר יוסי ד"ה היא הפל
מודים באיסור שהוא אסור כשלא קינים ע"י מעשה אבל אם קינים ע"י מעשה לוקה כהדא
דתנן' המחפה בכלאים לוקה ופי' המפרש דר' יוסי משני דהמשנה אתי' גם כרבנן דגם
רבנן מודים דאסור מדאורייתא והם ס"ל דאינו לוקה דאיירי בקינים בלא מעשה ור"ע
ס"ל דגם בלא מעשה לוקה ולדבריו הא מפורש להדי' פהערוף ורש"י דר"ע ס"ל
לשאב"מ לוקין עליו אכן אין מקאן גנוש' על התוס' דהתוס' יפרשו דהא דקאמר ר' יוסי
הפל מודים שהוא אסור היינו מדרבנן אסור לכ"ע אבל מדאורייתא ס"ל לרבנן החולקים

על ר"ע דליכא איסורא פלל אע"ג דמקנים במעשה דלא דרשי הך דרשה דכרמך פלאים לא והא דמסנים הירושלמי פשלא קנים ע"י מעשה לא קאי על רבנן רק הוי מילתא באפי נפשה וקאי על ברייתא דר"ע דמביא דקאמר המקנים פלאים עובר בלא תעשה ומשמע לי להירושלמי דלשון זה משמע דאינו רק עובר על ל"ת אבל אינו לוקה עליו (ועיני' בכסף משנה פרק ג' מה' עו"ג ה"ט שכתב דמדתני המגפף עובר בל"ת משמע שאינו לוקה] וע"ז אומר דאיירי בלא עשה מעשה אבל ע"י מעשה לוקה ג"כ וס"ל לר"ע דלוקין על לשאב"מ אמנם ראיתי בספר יד מלאכי באות עובר בל"ת מה שהשיג על הכ"מ והראה מקום דתני עובר בל"ת ולוקה ג"כ ולפי"ז הא אי אפשר לפרש דהירושלמי קאי על ברייתא דר"ע וע"כ קאי על רבנן וכהמפרש דרבנן חולקים על ר"ע בלא עשה מעשה ומוכח דלר"ע לוקה גם בלא עשה מעשה וכהערוף ורש"י: ומה שכתבו התוס' שם במס' ע"ג וז"ל דבפ"ב דמכות דף כ"א מוכח דר"ע ס"ל לשאב"מ אין לוקין עליו נעלם ממני כוונתם היא מוכח שם כן ואין לדקדק מהא דתנן שם יש חורש תלם אחד וחיוב עליו משום שמונה לאוין החורש בשור ונחמור והו מוקדשין וכלאים בפרם ושביעית ויו"ט כהו ונזיר בבית הטומאה ומדקדק שם ר' יוחנן דמחפה בזרעים הוי זורע מדתני במשנה דחיוב משום פלאים וחרישתה מי אסירא וע"כ איירי דמכסי בהדי דאזיל ואיכא זורע ודחי לי ר"ל דמתניתין אתי' כר"ע דאמר מקנים פלאים לוקה וא"כ הניחא להתוס' דלר"ע צריף שיעשה מעשה דוקא שפיר חשבה לי המשנה בחשבון השמונה לאוין שחיוב עליהם משום חרישתו דע"י זה שמחפה הזרעים הרי מוסיף להם שימור והוי פעולה להם סניג וגדר אבל לרש"י והערוף דגם בלי שום מעשה מחייב לי ר"ע א"כ הא לא ניתוסף לו שום חיוב פלאים ע"י חרישתו דבלא"ה ג"כ חייב וא"כ היאך רוצה ר"ל לפרש כן המשנ' דהרי לא חשבה המשנה רק הלאוין שעובר עליהם ע"י מעשה חרישתו וכמו דלא חשבה המשנ' שהי' לבוש בגד של פלאים בעת החרישה זה אינו קוש' דהמשנה הא איירי ביו"ט דאי אפשר לו לעקרם משום מלאכת יו"ט והרי נדאי דהרואה פלאים בתוך שדהו ביו"ט ואינו עוקרם דאינו חייב עליהם פלל אפי' למ"ד לשאב"מ לוקין עליו פיון דהוי אנוס ואי אפשר לו לעקרם פלל ועדיפא מזה כתבו התוס' בשבת דף ד' בד"ה קודם דבשכח והדביק פת בתנור ונזכר דאסור לו לרדות משום שבות דשוב אינו חייב דאפי' אם הוי אנוס רק ע"י איסורא דרבנן שוב אינו חייב יעו"ש וכ"ש הך דהוי אנוס ע"י איסורא דאורייתא ומש"ה ביו"ט ליכא חיובא דמקנים רק במחפה ומוסיף להם שימור ואז חייב עליהם גם ביו"ט ושפיר חשבה לי המשנה דע"י מה שמחפה ניתוסף עליו חיובא דמקנים פלאים והפשוט דט"ס נפל בדפוס במס' ע"ז וצ"ל דבפרק א' דמכות דף ד' מוכח דס"ל לר"ע לשאב"מ אין לוקין עליו וע"ש דשפיר מוכח שם כן דר' יהודה ס"ל שם דלוקה בלשאב"מ ומפרשינן שם הטעם של ר' יהודה דגילף ממוציא שם רע ומעדים זוממין ופרקי' מה להצד השנה שבהו שפן קנס ומשני לא סבר לה כר"ע דאמר עדים זוממין קנסא וא"כ הא מוכח דלר"ע דס"ל דעז זומם הוי קנסא דלדידן' אין לנו לימוד לחייב בלשאב"מ וע"ש במכות דף ד' שהקשו כן על הערוף וכן הקשו בשבועות דף ד' בד"ה ר"ע יעו"ש: ד והנה לכאורה גם קוש' זו יש לישבה בפשיטות דהרי במס' תמורה דף ג' אמרינן כל לא תעשה שבתורה עשה בו מעשה חייב לא עשה בו מעשה פטור חוץ מנשבע ומימר ומקלל חבירו בשם והקשו התוס' דא"כ

במס' מפות דקאמר דר' יהודה יליף ממוציא שם רע ועדים זוממין אמאי לא קאמר דיליף לה מהני תלת ותירצו דאין הכי נמי דהוי מצי לתרץ פן אלא דבלא"ה משני לה שפיר או שפא לא דמי הני דהכא לדהתם וא"כ הא י"ל דהערוף ורש"י ס"ל כתי' הראשון של התוס' דתמורה דגם מהני תלת נוכל ללמוד ושפיר י"ל דר"ע יליף לה מהתם אמנם אע"ג דתירצנו דגם ר"ע מצי ס"ל דלוקה בלשאב"מ מ"מ הא קשה דלרש"י והערוף דס"ל דמדאמר ר"ע סתמא דמקנים בכלאים לוקה ע"כ ס"ל לר"ע דלוקה בלשאב"מ א"כ קשה אמאי קאמר הגמ' במפות דר' יהודה יליף ממוציא שם רע ועדים זוממין ולא ס"ל כר"ע נהרי עדיפא ה"ל לתרץ דיליף לה מהני תלת דתמורה מנשבע ומקימר ומקלל דמה שתירצו התוס' בתמורה דהמ"ל פן רק דבלא"ה שפיר משני לה זה הוי ניחא אם נאמר דתירוצא של הגמ' לחודא מספיק אכל אם נאמר דר"ע בע"כ ס"ל ג"כ דלוקה על לשאב"מ א"כ הא אין תי' של הגמ' מספיק פלל דהא הוי מצי להקשות הניחא לר' יהודה אלא לר"ע מאי איכא למימר וטפי ה"ל לתרץ דיליף מהני דתמורה ויהי' ניחא גם לר"ע ולא לומר דר' יהודה לא ס"ל כר"ע פיון דר"ע ג"כ ס"ל ע"כ כר' יהודה ומוכרח לכל הפחות מסוגי' דמפות דלר"ע אין הכרח דס"ל דלוקה על לשאב"מ דמצינו לומר דאינו לוקה וקא דמקנים פלאים מצינו לומר דאיירי בעשה סיניג וגדר וכהתוס': [ה] גם קשה לי להערוף ורש"י דאפי' אם נאמר כתי' הראשון של התוס' דתמורה דגם מנשבע ומקלל חבירו בשם מצינו ללמוד דלוקה בלשאב"מ מ"מ עדיין תיקשה לן דמנ"ל לר"ע לחייב במקנים פלאים בלא מעשה דמפל הני אין ראי' לחייב במקנים דבריש פרישות קחשיב המשנה שלשים ושש פרישות שחייב עליהם קרבן וקחשיב שם מגדף ורפנו פליגי שם במשנה וס"ל דמגדף פטור מן הקרבן ואמרנו שם בדר' ז' דהו' משנה אתי' כר"ע דס"ל דמגדף חייב קרבן הואיל וכתוב פרת דידן' במקום קרבן ורפנו ס"ל דפטור מקרבן משום דאין בו מעשה ושם בדר' ג' פריף על המשנה שחשבה אויב דאמאי לא חשבה גם ידעוני ומשני ר' יוחנן משום דאוב וידעוני נאמרו בלאו אחד ומש"ה אינם חלוקים לקרבן ור"ל אמר משום דידעוני אין בו מעשה ומש"ה פטור מקרבן ופריף הגמ' ור' יוחנן מ"ט לא אמר כר"ל קסבר מאן תנא פרישות ר"ע היא דאמר לא בעינו מעשה ור"ל נהי דלא בעי ר"ע מעשה רבה מעשה זוטא מיהא בעי מגדף מאי מעשה איכא עקימת שפתיו הוי מעשה הרי דס"ל לר"ל דאע"ג דר"ע מחייב מגדף בקרבן מ"מ בידעוני פוטור דאינו דומה למגדף דר"ע מחלק בין היכא דעבד מעשה זוטא דהיינו עקימת שפתיו להיכא דלא קעבד מעשה פלל וא"כ לדידן' הא אע"ג דנאמר דר"ע יליף מנשבע ומקלל חבירו לחייב מלקות בלשאב"מ מ"מ הרי בכל הני איכא דיבור דהוי מעשה זוטא ומנ"ל לר"ע לחייב מלקות גם במקנים פלאים דלא קעביד מעשה פלל פיון דר"ע בעצמו סבירא ליה הו' חילוקא גבי קרבן אליכא דריש לקיש ואמאי לא נחלק פן גם לענין מלקות ואע"ג דהא חזינו דר' יהודה יליף במפות דר' ד' ממוציא שם רע ועדים זוממין דלשאב"מ לוקין עליו ור' יהודה הא קמחייב מלקות גם בלא עשה שום מעשה פלל דהא עיקר הדבר דידעיון דר' יהודה ס"ל לשאב"מ לוקין עליו הוא מדקאמר גבי נותר דמש"ה אינו לוקה משום דהוי לאו הנתיק לעשה הא בלא"ה לוקה עליו הרי דיליף ממוציא שם רע וע"ז דגם היכא דלא קעבד מעשה פלל לוקה וכגון גבי נותר זה ניחא דהא י"ל דר"י לא ס"ל לחלק פלל בין מעשה זוטא להיכא דלא קעביד מעשה פלל וס"ל דמעשה זוטא דעקימת שפתיו לא נחשב

כָּלֵל וְכַרְבֵּן דְּפִטְרֵי בְּמַגְדָּף מְקַרְבֵּן (וּבְסִמּוּף יְבוֹאֵר דְּמוֹשׁ"ר וְעֵדִים זֹמְמִין הָוֵי כְּלֵא עֲשֵׂה מַעֲשֵׂה כְּלָל] אָבֵל עַל ר"ע דְּאִיְהוּ בְּעֶצְמוֹ מְחַלֵּק פֶּן לְגַבֵּי קַרְבָּן א"כ הֵיאָף יִלְיָף לְחֵיב בְּמַקְיָיִם מְנֻשְׁבַּע וּמְקַלָּל: [ו] וְלְכַאוּרָה הָיָה נִרְאֶה לֹאמֵר דְּנַחֲלֵק בֵּינֵיהֶם דְּהַרֵּי גַבֵּי קַרְבָּן הָא דְּפִטְרֵי רַבְּנָן בְּאִינוּ עוֹשֵׂה מַעֲשֵׂה הָא נִפְקָא לְהוּ מְקַרָּא דְּכְתִיב וְעֲשֵׂה אַחַת מִכָּל מִצְוֹת ה' וְכִמוֹ שִׁפְתַּי רִשׁ"י בְּסִנְהֶדְרִין דְּף ס"ה ד"ה ר"ל ומש"ה ס"ל לר"ל דְּגַם ר"ע אִינוּ חוֹלֵק עַל הָד דְּרָשָׁה דְּנֻעֲשֵׂה דְּכְתִיבָא גַבֵּי קַרְבָּן דְּצָרִיף דִּיעֲשֵׂה מַעֲשֵׂה דְּנֻקָּא ומש"ה אע"ג דְּיִלְיָף מְמַגְדָּף מְדַכְתִּיב פֶּרַת דִּידִיָּה בְּמַקּוֹם קַרְבָּן דְּחֵיב קַרְבָּן עַל דִּיבּוּר דְּמ"מ מַעֲשֵׂה זֹוֹטְרָא מִיָּהָא בְּעֵי דְּהָא כְּתִיב גַבֵּי קַרְבָּן וְעֲשֵׂה וְיֵשׁ לָנוּ לְקֵיָּיִם שְׁנֵי הַפְּסוּקִים וְלוֹמֵר דְּהָד וְעֲשֵׂה הָוֵי מַעֲשֵׂה זֹוֹטְרֵי אָבֵל בְּלֵא מַעֲשֵׂה כְּלָל פֶּטוּר אָבֵל בְּהָא דְּפִטְרִינָן לְשַׁאב"מ מִמְּלַקוֹת הָא הָוֵי הַטַּעַם מְשׁוּם דְּלֵא דְּמִי לְלֵאוּ דְּחֻסְיָמָה דְּגַבֵּי לֵאוּ זֶה הוּא דְּכְתִיבָא מְלַקוֹת וְיִלְפִינָן הַכֵּל מִיָּנִיָּה ומש"ה פִּינֹן דְּר"ע יִלְיָף מְנֻשְׁבַּע וּמְקַלָּל דְּחֵיב בְּהוּ מְלַקוֹת אע"ג דְּאִינָם דּוֹמִים לְלֵאוּ דְּחֻסְיָמָה דְּהַרֵּי אע"ג דְּבָהוּ אִיכָּא מַעֲשֵׂה זֹוֹטְרֵי דְּעַקִּימַת שְׁפָתֵיו מ"מ הָא אִינָם דּוֹמִים לְחֻסְיָמָה דְּחֻסְיָמָה הָא הָוֵי מַעֲשֵׂה גְמוּרָה וְשִׁפִּיר יִלְפִינָן מִדְּחֵיב בְּהוּ מְלַקוֹת דְּלַעֲנִין מַעֲשֵׂה לֵא צָרִיף כְּלָל דּוֹמִיָּא דְּחֻסְיָמָה וּמְמִילָא חֵיב גַם בְּלֵא שׁוּם מַעֲשֵׂה דְּמַהִּיכָא תִּיתִי דְּצָרִיף מַעֲשֵׂה זֹוֹטְרֵי פִּינֹן דְּגַם מַעֲשֵׂה זֹוֹטְרֵי לֵא הָוֵי דּוֹמָה לְחֻסְיָמָה דְּחֻסְיָמָה הָא הָוֵי מַעֲשֵׂה גְמוּרָה וְעֵי בְּמַס' מַכּוֹת דְּף י"ג דְּקָאֵמֵר ר' יִשְׁמַעְאֵל דְּחֵיבֵי מִיתוֹת ב"ד יִשְׁנֹן בְּכָלֵל מְלַקוֹת אַרְבְּעִים וּמְפָרְשִׁין טַעְמֵי דְּכְתִיב אִם לֵא תִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֵת כָּל דְּבַרֵּי הַתּוֹרָה וְהַפְּלָה ה' אֵת מִפְּנֵי הַפְּלָאָה זֹו אִינִי יוֹדַע מַהוּ כְּשֵׁהוּא אֹמֵר וְהַפִּילוּ הַשׁוֹפֵט הָוֵי אֹמֵר הַפְּלָאָה זֹו מְלַקוֹת פִּי' וְכִינֹן דְּכְתִיב כָּל דְּבַרֵּי הַתּוֹרָה הָוֵי גַם מִיתוֹת ב"ד בְּכָלֵל וּפְרִיף א"ה חֵיבֵי עֲשֵׂה נְמִי וּמִשְׁנֵי לֵא תִשְׁמֹר כְּתִיב וּפְרִיף א"ה לְשַׁאב"מ נְמִי וּמִשְׁנֵי לַעֲשׂוֹת כְּתִיב לֵאוּ שְׁנִיתִק לַעֲשֵׂה נְמִי וּמִשְׁנֵי דּוֹמִיָּא דְּלֵאוּ דְּחֻסְיָמָה הַשְׁתָּא דְּאַתִּית לְהַכִּי כְּלוּהוּ נְמִי דּוֹמִיָּא דְּלֵאוּ דְּחֻסְיָמָה וְר"ע חוֹלֵק שָׁם עַל ר' יִשְׁמַעְאֵל וְס"ל דְּחֵיבֵי מִיתוֹת ב"ד אִינָם בְּכָלֵל מְלַקוֹת וְא"כ הָא יֵשׁ לֹאמֵר דְּס"ל לר"ל דְּר"ע לֵא ס"ל כְּלָל כְּר' יִשְׁמַעְאֵל דְּהָד קָרָא דָּאִם לֵא תִשְׁמֹר כו' וְהַפְּלָה כו' קָאֵי עַל מְלַקוֹת וְע"ש בְּחֵדְוִשֵׁי רִיטְבָ"א עַל מַכּוֹת שִׁפְתַּי עַל הָא דְּפְרִיף א"ה חֵיבֵי עֲשֵׂה נְמִי וְנ"ל בְּשִׁלְמָא לְדִידֹן מְפָרְשִׁין הָד מִפְּנֵי אִינוּ לְשׁוֹן מְלַקוֹת אֵלָא כְּמוֹ מַכּוֹת מְצָרִים אָבֵל לְדִידֹף דְּמְפָרְשֵׁת לְהַ לְשׁוֹן מְלַקוֹת חֵיבֵי עֲשֵׂה נְמִי דְּהָא הָוֵי ג"כ בְּכָלֵל דְּבַרֵּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת וְנֹאֵמֵר דְּר"ע ס"ל דְּהָד פְּסוּק לֵא קָאֵי כְּלָל עַל מְלַקוֹת וְא"כ הָא לֵא מְצִינוּ כְּלָל לְשׁוֹן עֲשֵׂה גַבֵּי מְלַקוֹת וְאִם נִבָּא לְפִטוּר לֵאוּ שְׁאִין בּוּ מַעֲשֵׂה מְמַלְקוֹת הָוֵי רַק מְשׁוּם הַסְּבָרָא הַשְּׁנִיָּה דְּלֵא דְּמִי לְלֵאוּ דְּחֻסְיָמָה וְכִינֹן דְּחֻזִּין דְּבִנְשׁוּבַע וְאִינָף חֵיב מְלַקוֹת שִׁפִּיר מְדַקְדָּק ר"ע דְּלַעֲנִין מַעֲשֵׂה לֵא הֲוֹקְשׁוּ כְּלָל לְחֻסְיָמָה ומש"ה יִלְיָף מִיָּנִיָּה לְחֵיב גַם כְּלֵי שׁוּם מַעֲשֵׂה כְּלָל וְכִמוֹ בְּמַקְיָיִם כְּלֵאִים וְעֵי בְּב"מ דְּף צ' דְּס"ל לר"ל דְּלֵמ"ד לְשַׁאב"מ אִין לֹוִקִין עֲלֵיו אִם חֻסְמָה בְּקוֹל פֶּטוּר דְּעַקִּימַת פִּיו לֵא הָוֵי מַעֲשֵׂה וְהַקְּשׁוּ שָׁם הַתּוֹס' דָּא"כ הָא מְשַׁכַּח לְהַ לר"ל חֻסְיָמָה גַם בְּלֵא מַעֲשֵׂה א"כ הֵיאָף מְמַעֲטִין לְשַׁאב"מ מְמַלְקוֹת מְשׁוּם דְּלֵא הָוֵי דּוֹמִיָּא דְּלֵאוּ דְּחֻסְיָמָה פִּינֹן דְּגַם בְּחֻסְיָמָה מְשַׁכַּח לְהַ בְּלֵא מַעֲשֵׂה וְתִרְצוּ דְּדוֹמִיָּא דְּסַתָּם חֻסְיָמָה קָאֵמֵר א"נ ר"ל ס"ל כְּתִי' הַגְּמָרָא דְּלַעֲשׂוֹת כְּתִיבָא עַכ"ד הַרֵי דְּלִתִּי' הַשְּׁנֵי ס"ל לר"ל דְּגַבֵּי מְלַקוֹת כְּתִיבָא עֲשֵׂה זֶה אִינוּ קוֹשִׁיָּא דִּי"ל דְּהַעֲרוּף וְרִשׁ"י יִסְבְּרוּ כְּתִי' הָא' שְׁל הַתּוֹס' דְּב"מ וְעוֹד דְּהָא י"ל דְּר"ל בְּב"מ קָאֵמֵר לְהַ אֵלִיבָא דְּמ"ד דְּס"ל דְּוְהַפְּלָה קָאֵי עַל מְלַקוֹת וְס"ל לְשַׁאב"מ פֶּטוּר דְּהָא ר' יִשְׁמַעְאֵל ס"ל כְּן

מפות וכן בתמורה דף ג' ס"ל לריה"ג לשאב"מ אינו לוקה חוץ מנשבע ומקלל חבירו ויליף ליה מהה קרא דאם לא תשמור ולדידהו שפיר כתיבא עשי גבי מלקות אבל ר"ע י"ל דחולק וס"ל דהה קרא לא קאי על מלקות וכמש"כ הריטב"א וא"כ לא כתיבא פלל עשי גבי מלקות ומש"ה יליף שפיר מקיים מנשבע ואינה: [ז] אכן פל זה הני דוסק דנדאי נראה דכ"ע מודים דהה קרא דנהפלה קאי על מלקות רק חולקים על ר' ישמעאל דאיהו דריש מדכתיב פל דברי התורה דקאי גם על מיתות ב"ד והם לא ס"ל פן ותדע דהרי הא דקיי"ל דמקלל חבירו אינו חייב עד שיקללנו בשם לא ידעינו רק מהה קרא דהא באזהרה דידיה לא כתיבא רק לא תקלל חרש ולא כתיב דצריה שיהיה דוקא בשם ורק מהה קרא ילפינו ליה מדכתיב אם לא תשמור כו' ליראה את השם וכמו שכתב רש"י בתמורה דף ג' וא"כ אם נאמר דר"ע לא מפרש להה קרא למלקות א"כ יתחייב לדידיה מלקות מקלל חבירו גם בלי שם ולא אישתימיט הגמ' בשום דוקתא לומר פן דאיכא מאן דפליג על הה פללא דצריה שם ובנדאי משמע דליכא שום חולק על הסתם משנה דשבועות דף ל"ה דצריה שיהיה בשם דוקא וא"כ לכ"ע כתיבא עשי גבי מלקות וא"כ הא נשארה קושיותינו דלר"ל דס"ל דגבי קרבן מסלק ר"ע בין היכא דעביד מעשה זוטא ללא עבד מעשה פלל א"כ הא לא אפשר ללמוד מנשבע ומקלל לחייב גם במקיים: [ח] גם אליבא דר' יוחנן קשה פן וגם יותר חזקה הקושיא דאע"ג דר' יוחנן לא ס"ל לחלק בין היכא דאיכא מעשה זוטא ללא עביד מעשה פלל וס"ל דלר"ע מדמחייב מגדף קרבן גם בידעונו מחייב מ"מ הא אי אפשר ללמוד דלהני חייב מלקות במקיים מנשבע ומקלל דבסנהדרין דף פ"ה תניא דאינו חייב קרבן על ע"ג אלא על דבר שיש בו מעשה פגון זיבוח וקטור וניסוח והשתחוואה וקאמר שם ר"ל מאן תנא השתחוואה ר"ע היא פי' דמחייב קרבן במגדף דלא בעי מעשה רבה ור' יוחנן אמר אפי' תימא רבנן כפיפת קומתו הוי מעשה ופריה הגמ' לר' יוחנן מ"ש דכפיפת קומתו הוי מעשה גם לרבנן ועקימת שפתיו לא הוי מעשה לרבנן דפטרי מגדף מקרבן אמר רבא שאני מגדף הואיל וישנו בלב מתיב ר"ז יצאו עדים זוממין שאין בהם מעשה ואמאי הא ליתנייהו בלב אמר רבא שאני עדים זוממין הואיל וישנו בקול פי' דעיקר החיוב של עדים זוממין הוי מה דאומרים לפני הב"ד והב"ד שומעים קולם דאם לא היו הב"ד שומעים דיבורם לא היה איסורא פלל ונמצא עיקר האיסור הוי ע"י שמיעת הב"ד ומש"ה לא הוי מעשה ופריה וקול לר' יוחנן לא הוי מעשה והאיתמר חסמה בקול והנהיגה בקול ר' יוחנן אמר חייב עקימת פיו הוי מעשה ונהרי גם שם הוי האיסור מה שהבהמה שומעת קולו אלא אמר רבא שאני עדים זוממין הואיל וישנו בראיה פן הוא גירסת רש"י שם והמורם מזה דלר' יוחנן דס"ל דכפיפת קומתו הוי מעשה ותיב קרבן גם לרבנן בהשתחוואה אע"ג דלית להו שום קרא לחייבו גם עקימת שפתיו לא גרע מיניה והוי מעשה גמורה וגם הה מ"ד דס"ל לשאב"מ אין לוקין עליו מ"מ ע"י דיבור חייב שפיר והא דמגדף לא הוי מעשה לענין קרבן משום דישנו בלב ועדים זוממין לא הוי מעשה הואיל וישנו בראי' אבל קול הוי מעשה אע"ג דעיקר האיסור לא הוי הדיבור בעצמו אם לא בצירוף דאידיה שמע קולו מ"מ הוי מעשה וע"ש בתוס' שהקשו על גירסת רש"י דהא בתמורה נמי תנא קמי' דר' יוחנן פל ל"ת שבתורה עשה בו מעשה חייב לא עשה בו מעשה פטור חוץ מנשבע ומימר ומקלל חבירו וא"ל ר"י לתנא לא תתני מימר הואיל ובדיבורו איתעביד מעשה ומשמע דבנשבע ומקלל

מוֹדָה ר"י דְּלֹא חָשִׁיב מַעֲשֵׂה וּמַש"ה כְּתַבּוֹ הַתּוֹס' גִּירָסָא אַחֲרַת בְּסוּגְיָא זֹו יַעו"ש וּלְשִׁיטַת רש"י הֵהֱכִיחַ לְדַמְר דְּר"י חוֹלֵק גַּם עַל נִשְׁבַּע וּמְקַלֵּל דַּס"ל דְּחָשִׁיבִי מַעֲשֵׂה וְלֹא קִאָּמַר לְתַנָּא לֹא תַתְּנִי מִימַר רַק לְדַבְּרִי דְאָפִי לְדִידָךְ דַּס"ל דְּדִיבּוּר לֹא מְקַרִי מַעֲשֵׂה מ"מ אֵין לָךְ לְתַנִּי מִימַר דְּשָׁם הָא קַעֲבִיד מַעֲשֵׂה בְּדִיבּוּרוֹ אָבֵל ר"י בְּעַצְמוֹ ס"ל דְאָפִי הֵיכָא דְּלֹא אִיְתַעֲבִיד מַעֲשֵׂה חֲזִיב עַל דִּיבּוּר גְּרִידָא דְּחָשִׁיבָא מַעֲשֵׂה וּא"כ דְּלַר' יוֹחֲנָן חָשִׁיב דִּיבּוּר מַעֲשֵׂה לַכ"ע וְגַם לַהֲךָ מ"ד דַּס"ל לְשִׁאב"מ אֵין לּוֹקָה עָלָיו מ"מ בְּדִיבּוּר לּוֹקָה א"כ הָא לֹא מְצִינָן לְמִילָף פְּלֵל מִנְשַׁבַּע וּמְקַלֵּל דְּלַהֲוִי חֲזִיב גַּם בְּלִשְׁאב"מ וּכְמוֹ מְקַיִים פְּלִאִים דְּבִשְׁלָמָא ר' יְהוּדָה יְלִיף שְׁפִיר בְּמַס' מְכּוֹת דְּחֲזִיב בְּלִשְׁאב"מ דְּוּמָיָא דְּנוֹתָר מְהָא דְּמוֹצִיא שָׁם רַע וְעַדִּים זֹוּמְמִין דְּהֲנִי לֹא חָשִׁיבִי מַעֲשֵׂה דַע"ז הָא מְסַקִּינָן בְּסִנְהֶדְרִין דְּלֹא הָוִי מַעֲשֵׂה הוֹאִיל וְיִשְׁנָן בְּרֵאִיָּה וּמוֹצִיא שָׁם רַע ג"כ לֹא הָוִי מַעֲשֵׂה אַע"ג דְּבַע"כ בָּא לַב"ד הוֹצִיא לְפָנֵיהֶם שָׁם רַע עַל אֲשֶׁתּוֹ וְאָמַר לֹא מְצִאִתִּי לְבִתְךָ בְּתוּלִים מ"מ הָא לֹא נִגְמַר חֲזִיבוּ רַק עַד שְׁיָבִיא עֲדִים וְיַעֲזִדוּ בְּב"ד פְּדַבְּרִי שְׁאֲשֶׁתּוֹ זִינְתָה אַחַר הַקִּידוּשִׁין וּמַש"ה אַע"ג דְּבִתְחִילָה עָשָׂה מַעֲשֵׂה בְּדִיבּוּר מ"מ הָרִי גָמַר עֲבִירָה שְׁלוֹ הָוִי בְּעַת שְׁהַעֲזִדוּ הָעַדִּים ע"י שְׁשֻׁכְרָם וְאִז הוּא אֵינוֹ עוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה פְּלֵל וְדוּמָה מִמֶּשׁ לַהֲךָ דִּידְעוּנִי דַכ"ע מוֹדִים דְּלֹא חָשִׁיבָא מַעֲשֵׂה וְהָרִי פִרְש"י בְּסִנְהֶדְרִין שְׁמַכְנִיס עֵצָם שְׁשֻׁמָּה יְדַעוּנִי לְתוֹךְ פִּיו וְהַעֲצָם מְדַבֵּר מֵאֲלִיו הָרִי דַאע"ג דְּהֵהֱחִילָה הָוִי ע"י מַעֲשֵׂה שְׁהַכְנִיס הָעֵצָם לְתוֹךְ פִּיו מ"מ לֹא מְקַרִי מַעֲשֵׂה דְּהַעֲבִירָה הָוִי בְּעַת שְׁהַעֲצָם מְדַבֵּר מֵאֲלִיו וּכְמוֹ כֵּן הָא הָוִי בְּמוֹצִיא שָׁם רַע אָבֵל לַר"ע דְּלִידִידָה לֹא מְצִינָן לְמִילָף מִמוּש"ר וַע"ז דְּמָה לַהֲנִי שְׁכּוֹן קָנֵס וַע"כ נִצְטָרְךָ לְלַמּוֹד בְּצִירוּף חֲדָא מְהִנִּי דְּתַמּוּרָה וְהָרִי שָׁם הָוִי לַר' יוֹחֲנָן מַעֲשֵׂה גְּמוּרָה לְשִׁיטַת רש"י בְּעַצְמוֹ וּבִשְׁלָמָא לְהַעֲרוּף לֹא קָשָׁה פְּלֵל דִּי"ל דְּהַעֲרוּף יְפָרֵשׁ כְּהַתּוֹס' בְּסִנְהֶדְרִין שְׁהַקְּשׁוּ עַל גִּירָסַת רש"י חֲדָא מְהָא דְּבִתְמוּרָה מִשְׁמַע דְּמוֹדָה ר"י דְּנִשְׁבַּע וּמְקַלֵּל לֹא חָשִׁיבִי מַעֲשֵׂה וְעוֹד דְּבִשְׁלָמָא עַל הָא דְּתַנָּיָא יְצִאוּ עֲדִים זֹוּמְמִין שְׁאֵין בְּהֶם מַעֲשֵׂה מְשַׁנִּי רְבָא שְׁפִיר הוֹאִיל וְיִשְׁנָן בְּרֵאִיָּה אָבֵל מַה יְתַרְץ רְבָא עַל הָא דְּתַנָּיָא בְּתו"כ יְצִאוּ מְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ וּמִסִּית וּמִדִּים וּנְבִיא שְׁשֻׁקֵר שְׁאֵין בְּהֶם מַעֲשֵׂה וּמַש"ה פְּטִירִי מְקַרְבָּן הָרִי דְּדִיבּוּר לֹא הָוִי מַעֲשֵׂה וּמַש"ה כְּתַבּוֹ הַתּוֹס' דְּר"י ג"כ ס"ל דְּדִיבּוּר לֹא הָוִי מַעֲשֵׂה פְּלֵל וְגוֹרְסִים הָכִי אֵלָא אָמַר רְבָא שְׁאֵנִי מְגַדֵּף הוֹאִיל וְיִשְׁנָנוּ בְּקוּל פִּי דְּהִדְרַר בּוֹ מְמָה דְּאָמַר שְׁאֵנִי מְגַדֵּף הוֹאִיל וְיִשְׁנָנוּ בְּלֵב הָא בְּלֵא"ה הָוִי מַעֲשֵׂה רַק שְׁאֵנִי מְגַדֵּף הוֹאִיל וְיִשְׁנָנוּ בְּקוּל פִּי בְּדִיבּוּר וְדִיבּוּר לֹא הָוִי מַעֲשֵׂה וּמִתְנַרְץ בְּזַה מְגַדֵּף וְעַדִּים זֹוּמְמִין וְכָל הֲנִי דְּמַמְעֵט לְהוֹ בְּתו"כ וּפְרִיָּה מְחַסְמָה בְּקוּל דְּחֲזִיב לַר"י הָרִי דְּלַר"י הָוִי דִּיבּוּר מַעֲשֵׂה הֵיכָא דַע"י דִּיבּוּר קַעֲבִיד מַעֲשֵׂה שְׁהַבְּהֵמָה מְגַבְּהַת רֵאֲשָׁה וּכְמוֹ כֵּן אִמַּאי לֹא הָוִי מַעֲשֵׂה בַע"ז שַׁע"י דִּיבּוּרָם הוֹרְגִין ב"ד לְהַנִּידוֹן וַע"ז מְשַׁנִּי שְׁאֵנִי עֲדִים זֹוּמְמִין הוֹאִיל וְיִשְׁנָן בְּרֵאִיָּה וּמַש"ה לֹא הָוִי דִּיבּוּר מַעֲשֵׂה אִפִּי הֵיכָא דְּקַעֲבִיד מַעֲשֵׂה ע"י דִּיבּוּרוֹ אָבֵל הֵיכָא דְּלֹא קַעֲבִיד מַעֲשֵׂה ע"י דִּיבּוּרוֹ לֹא חָשִׁיב פְּלֵל דִּיבּוּר מַעֲשֵׂה וּלְשִׁיטַתָּם הָא נִשְׁבַּע וּמְקַלֵּל לֹא חָשִׁיבִי מַעֲשֵׂה וְשְׁפִיר י"ל דַּר"ע יְלִיף מִנִּיָּהוּ לְחֲזִיב גַּם בְּמְקַיִים אָבֵל הָרִי רש"י ס"ל כְּהַעֲרוּף וּכְמוֹ שְׁפָרְנוּ וּלְשִׁיטַת רש"י בְּעַצְמוֹ קָשָׁה וְלַר"ל הָא קָשָׁה לַכ"ע גַּם לְהַעֲרוּף: [ט] וַע"כ נִרְאֶה דְּמְמַקּוֹם אַחַר יְלִיף ר"ע דְּלוֹקָה עַל לָאו שְׁאֵין בּוֹ מַעֲשֵׂה דְּבַמָּס' תַּמּוּרָה דְּף ד' אֵיְתָא לֹא תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד בְּוֹקֵר וְהַנּוֹתָר מִמֶּנּוּ עַד בְּוֹקֵר בְּאֵשׁ תִּשְׂרֹפּוּ בָּא הַכְּתוּב לִיתֵן עֲשֵׂה אַחַר ל"ת לְוֹמַר שְׁאֵין לוֹקִין עָלָיו דְּבָרֵי ר' יְהוּדָה ר' יַעֲקֹב אֹמַר לֹא מִן הַשָּׁם הוּא זֶה אֵלָא מִשּׁוּם דְּהָנִי לָאו שְׁאֵין בּוֹ

מעשה וכל לא שאין בו מעשה אין לוקין עליו ופריה הגמרא ור' יעקב האי והנותר מאי עביד ליה וכתבו התוס' דאע"ג דצריה הפסוק לאשמועינן דין נותר דהוי בשריפה מ"מ פריה למה פתביה הכא אצל הלאו ומשני דאיצטריה להא דאין שורפין קדשים ביו"ט וכדדרש ליה חזקיה והנותר ממנו עד בוקר באש תשרופו פא הכתוב ליתן לו בוקר שני לשריפתו פ"א ומש"ה פתביה הכא אצל הפסוק דלא תותירו ממנו עד בוקר דנדרוש הך עד בוקר בתרא לבוקר שני והנה אין להקשות דלר' יהודה דאיצטריה הך קרא דנהנותר ממנו לנתוקי להלאו, א"כ מנ"ל הך דרשה דאין שורפין קדשים ביום טוב זו אינה קושיא דאע"ג דצריה לנתוקי מ"מ הך עד בוקר בתרא מיותר דאי הוי פתיב והנותר ממנו באש תשרופו ג"כ הוי הלאו ניתק לעשה ונדע מזה דאין שורפין קדשים ביו"ט רק הגמרא מתרץ דלר' יעקב ג"כ ניחא הא דכתביה התורה הכא פי היכי דנדרוש הך עד בוקר להך דרשה דבוקר שני ולר' יהודה אע"ג דג"כ איצטריה להך דרשה דליתן לו בוקר שני מ"מ שפיר הוי ממילא ניתק לעשה ואין לוקין עליו ובזה ניחא הא דבמס' מכות דף ד' דחקה הגמרא אליבא דר' יהודה דמנ"ל דלוקה על לשאב"מ ואמאי לא סגי לר' יהודה בהך קרא גופה דכיון דצריה הכא לכתוב הך והנותר אצל הלאו לנתוקי מכלל דבלא"ה הוי לוקה אע"ג דאין בו מעשה ולפי"ז ניחא דהא גם בלא"ה מוכרח הפסוק לכתוב פאן פי היכי דנדרוש הא דבא הכתוב ליתן לו בוקר שני ורק ממילא הוי ניתק לעשה ומש"ה ליכא למידק מניה דלוקין על לשאב"מ דלמא לא איצטריה רק משום הך דרשה דבוקר שני וא"כ ניחא גם לר"ע דהא בשבת דף כ"ד יליף אביי דאין שורפין קדשים ביו"ט מקרא דעולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת ולא עולת חול ביו"ט וכתבו התוס' דמנ"ל למעט מיניה גם יו"ט דלמא אינו ממעט רק שבת לחודא ומירצו דדרשא דאביי הוי לר' עקיבא דדרש בשבת דף קי"ד עולת שבת בשבתו לימד על חלבי שבת שקרבין ביו"ט ומוכח דחלבי חול ביו"ט לא וא"כ לר"ע הא דעיינן דאין שורפין קדשים ביו"ט מאידך קרא ולדידיה לא דרשינן כלל הך עד בוקר בתרא ליתן לו בוקר שני לשריפתו וא"כ הא לא צריה הך והנותר ממנו למכתב' הכא אצל הלאו לשום דרשה אחרתא רק פי היכי לנתוקי הלאו דלא תותירו ממנו עד בוקר דלא לילקי עלי' ושפיר י"ל דדייק ר"ע מזה הפסוק גופה דמדאיצטריה למכתב הכא לנתוקי מכלל דבלא"ה לוקה על לשאב"מ ויליף מיניה שפיר דגם מקיים לוקה דגם נותר הוי פלי שום מעשה כלל ובזה מיושב לנו היטב הא דהקשינו בסי' שלמעלה דלר"ע הך עד בוקר שני למאי אתיא ולפי"ז שפיר צריה למכתביה דאי לא הוי פתיב רק לא תותירו ממנו עד בוקר והנותר ממנו באש תשרופו א"כ הא לא הוי מצינו לדקדק מיניה כלל דמכתבו פאן אצל הלאו לנתוקי מכלל דבעלמא לוקין על לשאב"מ דהא מוכרח לכותבו פאן אצל הלאו דהא עליו הוא נסמך ונמשך דבפסוק דנהנותר לא נזכר באיזה זמן יהיה נעשה נותר ונשרף וקאי על הך עד בוקר דלפניו שבלאו ומוכרח לכותבו אצל הלאו ולא היה אפשר לדקדק מיניה דלוקה על לשאב"מ אבל השתא דכתוב והנותר ממנו עד בוקר באש תשרופו דהוי פסוק שלם ומבואר בו בעצמו הפוננה והזמן שפיר דייקין דהא היה יכול לכותבו לקמן באותו פרשה לא אצל הלאו וע"כ לא בא פאן רק לנתוקי להלאו ומדאיצטריה לנתוקי דייקין שפיר דבלא"ה לוקה על לשאב"מ וא"כ מיושב מה דמוכרח לכתוב הך עד בוקר בתרא ולפי תירוצנו זה לא קשה כלל הא דחקה הגמרא במכות לומר דר' יהודה יליף ממוציא ש"ר

וע"ז ולא ס"ל כר"ע ואמאי לא קאמר דנפק ליה מהך דנפק ליה לר"ע בעצמו ונאמר דגם ר' יהודה ס"ל הך דרנשה דעולת שבת בשבתו כר"ע דזה אינו דהא לשונו של ר' יהודה דקאמר והנותר ממנו בא הכתוב ליתן עשה אחר ל"ת לומר שאין לוקין עליו משמע להקדיא דס"ל דאי לאו הך קרא הנה לוקה המותר ומוכרח לומר דממקום אחר ידעינן להדידה דלוקה על לשאב"מ דלר"ע הא לא ידעינן הך פלגא דלוקה על לשאב"מ רק מהך קרא דנהנותך ואי לאו הך פסוק לא הנה לוקה על לשאב"מ ומש"ה אמרה הגמרא דיליף ממוש"ר וע"ז ועוד דהרי אפי' אם נאמר דר"י ג"כ דרש הך עולת שבת בשבתו כר"ע וינדע מיניה דאין שורפין קדשים ביו"ט מ"מ הא איצטריף הך עד בוקר ליתן לו בוקר שני לשריפתו לומר שאינו נשרף בליל מוצאי יו"ט וכמש"כ למעלה בסימן ל"ג באות ז' ורק דלר"ע לא צריף קרא לזה כמש"כ שם דאיהו דרש וא"ו וגם נותר שלא בזמנו להדידה אינו נשרף בלילה וא"כ הא ר' יהודה לא דריש וא"ו כדאימא ביומא דף מ"ה א"כ אליבא דר' יוחנן דס"ל ביבמות דף ע"ב דלמאן דלא דריש וא"ו נותר שלא בזמנו נשרף בלילה וא"כ הא איצטריף הך עד בוקר בתרא ליתן לו בוקר שני לומר שאינו נשרף בליל מוצאי יו"ט וא"כ הא איצטריף הך פסוק למכתב אצל הלוא ושוב ליפא לדקדק מניה דלוקה על לשאב"מ ומש"ה אמרה הגמרא דיליף ממוש"ר וע"ז פי הכי דלהוי ניקא גם לר' יוחנן דיבמות ואפשר דר"ל דמתרץ לה במכות להא דר' יהודה ס"ל ג"כ כר' יוחנן דיבמות וגם אם נפקפק בזה מ"מ הא נוכל לומר בפשיטות כמש"כ בתחילה דמלשונו של ר' יהודה בעצמו משמע ליה להגמרא דממקום אחר יליף ר' יהודה דלוקה בלשאב"מ: [י] והנה אין להקשות להערוף ורש"י מהא דבמס' מו"ק דף ב' פליגי רבה ורב יוסף במנפש בשבת דרבה אמר דמתרין בו משום חורש ורב יוסף אמר משום זורע איתביה ר"י לרבה המנפש והמחפה בכלאים לוקה רע"א אף המקינים בשלמא להדי דאמינא משום זורע היינו דאסירא זריעה בכלאים אלא להדידה דאמרת משום חורש חרישה בכלאים מי אסירא א"ל משום מקינים והא מדקתני סיפא רע"א אף המקינים מכלל דת"ק לאו משום מקינים היא פולה ר"ע היא ומה טעם קאמר מ"ט המנפש והמחפה בכלאים לוקה משום מקינים שרע"א אף המקינים ואי נאמר דר"ע מחייב גם בלי שום מעשה א"כ למה תלה הכריתא החיוב במה שניפוש וחיפה הא בלא"ה לוקה משום דאינו עוקרן דאין לומר דהך ברייתא ס"ל כר"ע בחדא בהך דמקינים הוי איסורא דאורייתא ובהא דלשאב"מ לא ס"ל פנותיה דר"ע וס"ל דצריף מעשה דא"כ למה דחק רבה לומר פולה ר"ע היא ומה טעם קאמר צדיפא ה"ל לומר דבהא פליגי דת"ק קאמר דמנפש לוקה משום מקינים אבל בלא מעשה לא ובא ר"ע נאמר אף המקינים בלא שום מעשה ניפוש דס"ל לשאב"מ לוקין עליו ומוכרח ע"כ דס"ל להגמרא דר"ע ג"כ אינו מחייב בלי מעשה זה אינו קושיא דהא י"ל דהכריתא איירי במנפש בכלאים של אחרים או של עו"ג דכיון דהשדה אינו שלו גם לר"ע לא לקי רק ע"י מעשה שמוסיף להם שמיירה וקיום וכמש"כ בראשית דברינו והא דלא מתרץ הגמרא דת"ק ור"ע פליגי במקינים בלא מעשה ובכלאים שלו הוא משום דלא ניקא ליה לומר דהאי תנא ס"ל פנותיה דר"ע בחדא ופליגי עליה בחדא ומסוגיא זו דמו"ק מוכח ג"כ דש"ס דידן חולק על הירושלמי דהירושלמי דגם רבנן ס"ל דמקינים הוי איסורא דאורייתא וחולקין על ר"ע רק בהך סברא אי לוקה בלא מעשה או לא א"כ הא הוי מצי למימר דת"ק הוי רבנן ומוכח דהש"ס דידן ס"ל דלרבנן

מקנים לא אסירא כלל מדאורייתא וע"כ הני הת"ק ג"כ ר"ע: [יא] אמנם הא קשה לי על הערוף ורש"י דס"ל דמדנקט ר"ע סתמא מקנים בע"כ איירי גם בלי שום מעשה וא"כ קשה הא דבתמורה דף ג' קאמר רב כל ל"ת שבתורה עשה בו מעשה חייב לא עשה בו מעשה פטור ופריף נהרי מימר דאין בו מעשה ותנו לא שאדם רשאי להמיר אלא שאם המיר מומר וסופג את הארבעים ומשני הא מני ר' יהודה היא דאמר לשאב"מ לוקין עליו ופריף נהרי המשנה ההיא לא אתיא כר' יהודה דקתני הפל ממירין ומפרשינו הפל לאתויי יורש דממיר ולאפוקי מר"י דאמר יורש אינו ממיר ומשני האי תנא ס"ל פנותיה בחדא ופליג עליה בחדא וכן הוא בב"מ דף צ"א: וליהערוף ורש"י דר"ע ס"ל ע"כ דלשאב"מ לוקין עליו למה דחקה הגמרא לאוקמי כר"י ולומר דהתנא ס"ל פנותיה בחדא ופליג עליה בחדא עדיפא ה"ל לאוקמא המשנה כר"ע דס"ל דלוקין נהרי בהה דיןא דיורש אי ממיר או לא הא לא מצינו כלל היאך ס"ל לר"ע ונוכל לומר דס"ל דיורש ממיר ולא נצטרף לדחוק כלל ועוד לפום רהיטא הא נראה דר"ע ס"ל יורש ממיר דהא בתמורה דף ב' איתא מ"ט דר"מ דקאמר יורש ממיר דכתיב ואם המיר ימיר לרבות יורש ור' יהודה האי ואם המיר מבעי ליה לרבות אשה ור"מ אשה מנ"ל נפקא ליה מואם ור"י ואם לא דרש ופרש"י דר"מ דרש וא"ו דואם וכ"כ התוס' בריש ערכין דר"י לא דרש וא"ו והנראה די"ל דר"מ ור"י אזלי לשיטתם דביומא דף מ"ה אמר ר"י דבכל יום היו שתיים מערכות ור' יוסי אמר שלש ור"מ אמר דהווי ארבעה ואמרין שם מ"ט דר"מ נפקא ליה מואש ורפנן וא"ו לא דרשי הרי דר"מ ור"י פליגי שם בהה פלוגתא אי דרשינו ואוי"ן ואזלי בתמורה לשיטתם וא"כ ר"ע הא דריש בקל דנקתא ואוי"ן ונדעינו לדידיה אשה מואם ואייתור ליה המיר לרבות יורש וכו"מ ועוד דאפ"ל אם לא נקבל ראיה זו ונאמר דר"י רק הקא לא דרש הווא"ו דואם ואינו תלוי בפלוגתא דר"ע ורפנן בעלמא מ"מ פנין דלא מצינו דר"ע סובר להיפוך דיורש אינו ממיר הא שפיר י"ל דס"ל יורש ממיר וא"כ ה"ל לאוקמא הסתם משנה כר"ע והא אדרבה בכמה דוכתי פריף לימא תנו סתמא דלא כר"ע וכתבו התוס' משום דקיי"ל פוליהו סתימתא אליבא דר"ע פריף פן ואמאי לא נוקים גם הך משנה כר"ע ולא נצטרף לדחוק כלל ומנכרח דס"ל להגמ' דמהא דקמחייב ר"ע במקנים אין הכרח כלל דס"ל דלוקה בלשא"מ דמצינו לפרש דאיירי במקנים ע"י סייג וגדר: [יב] ועוד נראה להקשות על זה דבמס' מכות דף ב' קאמר עולא רמז לעדים זוממין שלוקין מן התורה מנין שנאמר והצדיק את הצדיק והרשיעו את הרשע והי' אם בן הכות ופריף שם ותפוק לי' מלא תענה ומשני משום דהוי לאו שאין בו מעשה ועי' בתוס' פתובות דף מ"ה בד"ה ר"י שהקשו דלר' יהודה דס"ל לשאב"מ לוקין עליו למה לי הך והצדיקו ותירצו דאיצטרף משום דלא תענה הוי לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד ועוד דהרי הא דס"ל לר"י דלוקה בלשאב"מ הוי רק משום דיליף מע"ז וא"כ הא צריף קרא גבי עדים זוממין והנה הני ב' תירוצים של התוס' תלוי' בהני ב' תירוצים של התוס' דתמורה שהבאנו למעלה דלפי מש"כ התוס' בתמורה דגם מנשבע ומקלל הוי מצי ר"י ללמוד דלוקה על לשאב"מ ולאו דוקא אמרינו דיליף מעדים זוממין מנכרח לומר פאן פתירויז הראשון של התוס' דמלא תענה הוי לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד ומש"ה צריף והצדיקו ותי' הב' של התוס' דכתובות ע"כ ס"ל פתירויז הב' של התוס' דתמורה דמנשבע ומקלל אין ללמוד דלא דמי לכל לשאב"מ ועיי' בב"ק דף ע"ד בתוס'

ד"ה הוי שְׁכַתְבוּ וי"ל דְּדַחֵיק טְפִי לְשִׁנוּי כר"מ מְשׁוּם דְּאִיירִי כו' א"נ אַתִּי הֵיִיא שְׁיִנוּי' כר"י כו' וְגַם הֵנִי ב' תְּיָרוּצִים תְּלוּיִם בְּהֵנִי תְּיָרוּצִים יַעו"ש] וְהָרִי בַמַּס' מִפּוֹת דָּף י"ג קְאָמַר ר' יִשְׁמַעְאֵל דְּגַם חֵיבִי מִיתוֹת יִשְׁנֹן בְּכֻלָּל מִלְקוֹת אַרְבָּעִים ור"ע ס"ל דְּחֵיבִי מִיתוֹת אֵינִם בְּכֻלָּל מִלְקוֹת וְחֵיבִי פְרִיתוֹת יִשְׁנֹן בְּכֻלָּל מִלְקוֹת וּמְפָרֵשׁ שָׁם טַעְמָא דר"ע דְּכַתִּיבִי פְדִי רִשְׁעָתוֹ מְשׁוּם רִשְׁעָה אַחַת אַתָּה מְחֵיבֻוּ וְאִי אַתָּה מְחֵיבֻוּ מְשׁוּם שְׁתֵּי רִשְׁעִיּוֹת בְּרִשְׁעָה הַמְסוּרָה לַב"ד הַכְּתוּב מְדַבֵּר רַבָּא אָמַר אַתְרוּ בּוּ לְקַטְלָא כ"ע לֹא פְלִיגִי דְאֵינוֹ לּוֹקֵה כִּי פְלִיגִי בְּאַתְרוּ בּוּ לְמִלְקוֹת ר' יִשְׁמַעְאֵל סָבַר לֹא שְׁנִיתָן לְאַזְהַרְתָּ מִיתַת ב"ד לּוֹקִין עָלֵיו ור"ע סָבַר אֵין לּוֹקִין עָלֵיו רַבִּינָא אָמַר לְעוֹלָם פְּדָאֲמֵרִינֵן מְעִיקְרָא כו' וע"ש בְּתוֹס' מְבֹאָר דְּלַתִּי קָמָא שְׁל הַגְּמָרָא וְלְרַבִּינָא ס"ל לר"ע לֹא שְׁנִיתָן לְאִמְב"ד לּוֹקִין עָלֵיו וְא"כ אִם נֹאמַר דר"ע ס"ל לְשֹׂאב"מ לּוֹקִין עָלֵיו הָא תִּשְׁאָר הַקְּוִשְׁנִי דְלָמָּה אֵינְצֵטְרִיף וְהַצְדִּיקוּ תִּפּוּק לִי מְלֵא תַעֲנָה וְשְׁנֵי הַתְּיָרוּצִים שְׁל הַתּוֹס' הָא לֹא שְׁנִיף אֵלֵיבָא דר"ע דר"ע ע"כ יְלִיף מְמָקוֹם אַחַר הָא דְלְשֹׂאב"מ לּוֹקֵה עָלֵיו דְּמַעֲדִים זִמְמִים הָא אִי אֶפְשָׁר לְלַמּוֹד אֵלֵיבָנִי דְהֵנִי קִנְסִי וּמְכַרְח ע"כ לֹאמַר דְּלַתִּי קָמָא שְׁל הַגְּמָרָא וְלְרַבִּינָא ס"ל לר"ע ע"כ לְשֹׂאב"מ אֵין לּוֹקִין עָלֵיו וּמַש"ה צָרִיף וְהַצְדִּיקוּ לְחֵיבֵי בַע"ז.

וּבְהַדְּפָה סִנְגִּי אֲמַרְנוּ דְּבָרִים חֲדָשִׁים רַק יַעֲזֹב שְׁרָאִיתִי שְׁדַבְּרוּ בּוּ הַגְּאוּנִים שְׁלִפְנֵינוּ לֹא פְתַבְתִּים אֲמָנָם זֶה יֵשׁ לִישָׁב דְּנִתְרִץ לר"ע כְּמוֹ שְׁתִּירְצוּ הַתּוֹס' בְּסִנְהֶדְרִין דָּף ט' בַּד"ה דְּאַתְרוּ אֵלֵיבָא דר"מ לָמָּה אֵינְצֵטְרִיף וְהַצְדִּיקוּ וְהַגֵּם כִּי דְבָרֵי הַתּוֹס' בְּתִירוּצֵם שָׁם אֵינוֹ מוּבָן וְכְמוֹ שְׁהֶאֱרִיכוּ בּוּ הַמְּפָרְשִׁים וְכְמוֹ שְׁנִתְרִץ שָׁם לר"מ כֵּן נִתְרִץ לְהַעֲרוּף וְרַש"י אֵלֵיבָא דר"ע אָבָל קוֹשְׁנִי הֵרָאשׁוּנָה לָמָּה דְחָקָה הַגַּמ' בְּתַמּוּרָה לְאוּקְמָא הַמְּשֻׁנָה כר"י קוֹשָׁה: [יג] וְהִנֵּה בְּדַעַת רַש"י הִנֵּה נִרְאָה לִישָׁב דֹּאע"ג דְּגַם אִיהוּ מְפָרֵשׁ פְּהַעֲרוּף דְּמִדְּנָקַט ר"ע סְתָם מְקַיִּים מְשַׁמַּע דְּאִיירִי גַם בְּלִי שׁוּם מַעֲשָׂה מ"מ שְׁפִיר י"ל לר"ע לְשֹׂאב"מ אֵין לּוֹקִין עָלֵיו וְהָא דְּמַחֲיִיב בְּמַקְיִים הֵינֵנוּ מְשׁוּם דַּס"ל לר"ע דְּמִיד פְּשָׁזְרַע הָא עָבַר עַל לֹא דְלֹא תִזְרַע פְּרָמָה פְּלֵאִים בְּמַעֲשָׂה וְכָל זְמַן שְׁמַחֲזִיקוּ בְּשׁוּדָה וְאֵינוֹ מְבַטֵּל עֲדִינֵן עוֹבֵר עַל ל"ת זֹו דְּכִינּוֹן דְּלר"ע הֵנִי בְּכֻלָּל לֹא זֶה גַם מְקַיִּים בְּכֻלָּל וּמַש"ה חֲשִׁיבָא שְׁפִיר כְּמַעֲשָׂה פִּינּוֹן דְּהַתְּחַלָּה הֵנִי ע"י מַעֲשָׂה וְכְמוֹ דְּאִיתָא בַּמַּס' מִפּוֹת דָּף כ"א גְּבִי הִי לְבוּשׁ פְּלֵאִים וְאָמַרוּ לוֹ אַל תִּלְבָּשׁ אֵל תִּלְבָּשׁ חֵיבֵי עַל פֶּל א' וְא' וְקָאֲמַר רַב בִּיבִי אֶפִי מְכַנִּים וּמוֹצִיא בֵּית יָד אֲוֹנְקִלִי שְׁלוֹ הֵנִי לְבִישָׁה חֲדָשָׁה וְחֵיבֵי עֲלִי בְּפִנֵי עֲצָמָה וְרַב אָשִׁי אָמַר אֶפִי לֹא שְׁהָה אֵלָא פְדִי לְפִשְׁוֹט וְלְלַבּוֹשׁ חֵיבֵי עַל פֶּל א' וְא' וְכַתְּבוּ הַתּוֹס' בְּשָׁבוּעוֹת דָּף י"ז הָא דְלַרְב אָשִׁי לֹא הֵנִי לֹא שֹׂאב"מ פִּינּוֹן דְּהַתְּחַלָּה הֵנִי ע"י מַעֲשָׂה נְמָשָׁף הַמַּעֲשָׂה גַם אַח"כ עַד שְׁיִפְשׁוֹט וְכְמוֹ כֵּן י"ל בְּהָא דְּמַחֲיִיב בְּמַקְיִים לר"ע פִּינּוֹן דְּהַתְּחַלָּה הֵנִי ע"י מַעֲשָׂה שְׁזַרַע מַש"ה מְחֵיב אַח"כ פֶּל זְמַן שְׁאֵינוֹ עוֹקְרָם וּבְזָה מְבֹאָר לָנוּ דְּבָרֵי רַש"י בַּמַּס' ע"ג שְׁהַבְּאֵנוּ בְּרֵאשִׁית דְּבָרֵינוּ שֶׁכ' שְׁאֵם זָרַעֵן אַחַר וְכָא זֶה וְעֲשָׂה סִיגִי דְּאִיירִי שְׁפִיר גַם בְּכֻלָּיִם שְׁלוֹ רַק פִּינּוֹן שְׁזַרַעֵן אַחַר וְהוּא לֹא עֲשָׂה מַעֲשָׂה אֵינוֹ חֵיבֵי רַק בְּעוֹשָׂה לְהוֹן סִיגִי אָבָל בְּמוֹ"ק פִּי דְּבָרֵי ר"ע כְּפִשְׁטוֹן דְּמַשְׁמַע דְּמַקְיִים הֵנִי גַם בְּלֹא מַעֲשָׂה וְאִיירִי שְׁהוּא בְּעֲצָמוֹ זָרַעֵן מִתְּחִלָּה וְא"כ נִיחָא הָא דְּבַתְּמוּרָה דְּחָקָה הַגַּמ' לְתַרְץ אֵלֵיבָא דְרַב דְּהַמְּשֻׁנָה אַתִּי כר' יְהוּדָה וְס"ל כְּוֹנִתִי בְּחֻדָּא וְפְלִיג עֲלִי בְּחֻדָּא דְּמַדְר"ע אֵין רְאִיָּה כְּלָל דְּמַחֲיִיב בְּלְשֹׂאב"מ דֹּאע"ג דְּלַרְב בִּיבִי דַּס"ל דְּגַם בְּלוּבֹשׁ פְּלֵאִים לֹא מְחֵיבֵי רַק בְּמַכְנִים וּמוֹצִיא בֵּית יָד וְס"ל דְּבִלְא"ה לֹא חֲשִׁיבָא מַעֲשָׂה וְלִדְיָדִי הָא מְוִכְרַח דְּר"ע ס"ל לְשֹׂאב"מ לּוֹקִין

עליו מ"מ דחקה הגמרא שפיר משום דאנן הא קיי"ל פרב אשי דכה"ג חשיבא מעשה ועוד דהא בתמורה שם קיימינן אליבא דרב ובנדאי לכאורה נראה דרב ס"ל פרב אשי דהא בכרכות דף י"ט קאמר רב דהמוצא פלאים בבגדו פושטו ואפי' בשוק ופריד שם מהא דקבורת מת מצוה דוחה לעושה פסח ומשני שב ואל תעשה שאני ומוכרח דס"ל לרב דמוצא פלאים בבגדו פושטו הוי קום ועשה ומוכרח דרב ס"ל פרב אשי דהמעשה שבהתחלה נמשך כל זמן שאינו פושטו.

שוב מצאתי בפני יהושע בכרכות שם שכ' דרב ס"ל פרב אשי ומש"ה אליבא דרב דחקה הגמרא לאוקמא כר"י דמדר"ע אין ראי' פלל דס"ל דלוקה בלשאב"מ: [יד] והנה לדעת התוס' לא מציינו שום תנא דייסבור לשאב"מ לוקין עליו לבד מר' יהודה ובזה אמרנו לישוב היטב סוגי' אחת במס' שבת דף עב ע"ב גבי נתפנין לחתונה את התלוש וחתם את החתונה דאביי אמר חייב ורבא אמר פטור ומביא רבא סייעתא לדבריו מהא דתנא' חנומר בשבת משארי מצות שבשבת עשה שמים בהעלם אחת חייב שמים משא"כ בשארי מצות ומפרש שם דאע"ג דאכל חלב ודם חייב שמים מ"מ הברייתא קאי על ע"ג וכדר' אמי דאמר רבי אמי זיבח וקיטר וניסוף בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת אימא סיפא חנומר בשארי מצות שבשאר מצות שגג בלא מתפנין חייב משא"כ בשבת שגג בלא מתפנין בע"ג היכי דמי כו' אלא מאהבה ומיראה הניחא לאביי דאמר חייב אלא לרבא דאמר פטור מאי איכא למימר אלא לאו רישא בע"ג סיפא בשארי מצות ושגג בלא מתפנין ה"ד דקסבר שומן ואכלו משא"כ בשבת פטור דנתפנין לחתונה תלוש וחתם מחנומר פטור וסייעתא לרבא וקאמר הגמרא ואביי שגג בלא מתפנין ה"ד דקסבר רוק הוא ובלעו משא"כ בשבת דנתפנין להגביה תלוש וחתם מחנומר פטור וכבר הקשו שם התוס' בד"ה הניחא דלמה דחקה הגמרא לתרץ לאביי דשגג בלא מתפנין הוי פסבור רוק הוא ונהרי לאביי ניחא פנין דס"ל בע"ג דמאהבה ומיראה חייב הא מתוקמא שפיר גם הסיפא בע"ג וכמו דאמרה הגמרא מתחילה הניחא לאביי וא"צ לאוקמא פלל סיפא בשארי מצות ותירצו דהא דקאמר בגמרא אלא מאהבה ומיראה הניחא לאביי דאמר חייב הכי פירושו דלאביי שפיר משפחת לה בע"ג שגג בלא מתפנין דחייב אבל הברייתא אי אפשר לפרש כן גם לאביי דמאי תני משא"כ בשבת דמאהבה ומיראה חייב גם בשבת והכרח לפרש גם לאביי הו סיפא בשארי מצות וכסבור רוק הוא ובנדאי דוחק הוא לומר כן דהא דקאמר הניחא לאביי לא קאי לפרושי הברייתא דגם לדידנא אי אפשר לפרש כן ועל כן נראה די"ל דס"ל להגמרא דאם עשה מלאכה בשבת מאהבת אדם ומיראת אדם פטור דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה וכן מצאתי בפני יהושע שם שכתב דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה ושפיר קאמר בתחילה הניחא לאביי דאי נאמר פאביי דבעו"ג מאהבה ומיראה חייב שפיר מתוקמא הסיפא ג"כ בע"ג ושוב ליכא סייעתא מכאן לרבא בהא דנתפנין לחתונה תלוש וחתם מחנומר דפטור והא דפריד הגמרא לאביי ודחק לאוקמא אליביה בכסבור רוק הוא ניחא ג"כ דרק לדחות סייעתא דרבא אמר בתחילה הניחא לאביי דאם נאמר פאביי בהו דמאהבה ומיראה ליכא סייעתא אבל להאמת אביי בעצמו אי אפשר לפרש הברייתא כן דהנה הפני יהושע שם הקשה למה דחקה הגמרא לישוב הברייתא אליבא דאביי והא לדידנא ע"כ משבשבתא היא מהא דתני ברישא דבשארי מצות עשה שמים בהעלם א' א"ח אלא א' ו' לא מתוקמא אלא בע"ג וכדר' אמי ובסנהדרין דף

ס"ג חולק אבני להדני על ר' אמי וס"ל דזיבח וקוטר וניסוף בהעלם אחד חייב על כל א' ואחת דס"ל דלא תשתתנה יצאה לחלק יעו"ש וראיתי במנחת אהרן שם שתי לקושני הפני יהושע בטוב דגם לאבני ניחא הו' ברייתא דהא ודאי י"ל דהשתתנואה לא יצאה לחלק רק יצאה על עצמה שיהיה לוקה דמלא תעבדם לא לקי דהוי לאו שניתן לאמב"ד ואין לוקין עליו ומש"ה פתיב לא תשתתנה ותירא דלאו זה הא לא צריף לאזהרת מיתת ב"ד ושפיר לקי עליו ורק אבני ס"ל כר"ל דס"ל בסנהדרין דף ס"ג דהשתתנואה לא הוי מעשה כלל וא"כ אע"ג דלא תשתתנה לא פא לאזהרת מיתת ב"ד לא לקי עלי דאין בו מעשה ומש"ה ס"ל לאבני דע"כ יצאה השתתנואה לחלק אבל למ"ד דס"ל לשאב"מ לוקין עליו גם אבני מודה לר' אמי דאינו חייב אפוליהו אלא אחת וניחא הברייתא גם לאבני דאיהו מוקים לה כמ"ד דס"ל לשאב"מ לוקין עליו וע"כ לאבני דס"ל דהשתתנואה יכולין אנו למדרש לחלק ולדידני אתי הו' ברייתא ע"כ כר' יהודה דאיהו הוא דס"ל דלוקה בלשאב"מ ושאר תנאי לא מצינו שייסברו פן וכדמוכח מסוגלי דתמורה דדחק הגמר' לאוקמא המשנה כר"י ולומר סבר לה פנותי' בהדא ופליג עליה בהדא וא"כ הא לדידני גם בשבת מאהבה ומיראה חייב דר' יהודה הא ס"ל מלאכה שאצל"ג חייב עלי ומש"ה לאבני בעצמו אי אפשר לאוקמא הסיפא בעו"ג ומאהבה ומיראה וע"כ קאי בשאר תנאי מצות ומכרח לאוקמא בכסבור רוק אבל אם נאמר דגם ר"ע ס"ל לשאב"מ לוקין עליו הא מצינו לאוקמא הברייתא כר"ע ונימא דר"ע ס"ל משאצ"לג פטור עליו ולא הוי צריף הגמר' לדחוק לאבני דלדידני הא גם הסיפא מצי איירי בע"ג וקושני התוס' וקושני זו קשה אפי' לפמש"כ בכוננת רש"י דהא לרב ביבי דס"ל דשהה כדי לפשוט לא חשיבא מעשה הא לפרש"י ס"ל לר"ע לשאב"מ לוקה עליו ונימא דאבני ס"ל לרב ביבי רק יש לדחות דלא ניחא הגמר' לאוקמא לאבני דלא פהלכה דקיי"ל לרב אשי דבכה"ג חשיבא שפיר מעשה: (טו) והנה יעניין בסנהדרין דף נ' ע"ב ת"ר ובת פהן פי תחל יכול אפי' חיללה שבת ת"ל לזנות כו' יכול אפי' פנוי' נאמר פאן אביה נאמר להלן אביה מה להלן זנות עם זיקת הבעל אף פאן זנות עם זיקת הבעל אי מה להלן נערה והיא ארוסה אף פאן נערה והיא ארוסה נערה והיא נשואה מנין כו' ת"ל ובת איש פהן מכל מקום וכ' רש"י מריבויא דנאו קדריש וכר"ע ס"ל דדריש לי לקמן פהאי גוונא דאין לומר דמדנקט סתמא קדרש לי דהא אתי ג"ש ומפקא ממשמעותי' וכ' התוס' בד"ה ת"ל דאע"ג דלקמן מוקמינן הו' ברייתא כר"א דאמר פנוי הבא על הפנוי' עשאה זונה מדמצריף הברייתא ג"ש להוציא פנוי' ושמעין לי לר"ע ביבמות דף ס"א דחולק על ר"א מ"מ בכמה ביאות ס"ל לר"ע דהוי זונה גם בפנוי' עוד כ' התוס' דהו' ברייתא אתי כר"ש דלקמן הא אמרינן אמר מר יכול אפי' חיללה שבת חיללה שבת בת סקילה היא אמר רבא הא מני ר"ש היא דאמר שריפה תמורה סד"א הואיל ואחמיר בהו רחמנא בכהני וריבה בהן מצות יתירות תידון בשריפה קמ"ל ונאמר דר"ש ס"ל כר"ע בריבוי דבת ובת וכר"א בהו דפנוי הבא על הפנוי' והנה לפרש"י דמוקים להברייתא כר"ע ע"כ צריף לומר דה"פ הא מני ר"ש היא פ"י דר"ע ס"ל כר"ש בהא דשריפה תמורה וכן הוא מבואר בכתובות דף ל"ד דאמרינן שם איכא בינייהו בעולה לכה"ג וכ' רש"י הא דלא הוי זונה משום דלא קיי"ל כר"א דאמר פנוי הבא על הפנוי' עשאה זונה וע"ש בשיטה מקובצת שכתב דהר"ר חייאל מפריש הקשה דהרי שם בכתובות הוי אליבא דר"ע ור"ע הא ס"ל

כר"א בסנהדרין דההוה ברייתא היא הוי דברי ר"ע יעו"ש מה שתי' והנראה הוא דדקדוק בזה ולא פלי כפשוטו הא מני ר"ש היא דההוה ברייתא הוי דברי ר"ש הוא משום דנקל לר"ע מצינו דאית ליה הוה דרשה דבת וכת ובכמה דוכתי אמרינן בשביל הוה דרשה כמאן כר"ע דדרש ואוי"ן ומשמע דשאר תנאי לא דרשי ליה ועוד דהא ר"ש לא דרש נא'ו בסנהדרין דף י"ד וכמו שהקשו התוס' בסנהדרין דף נ"א בד"ה הא מני דאע"ג דשם בדרף נ' ס"ל לר"ש להקדי' גבי בת פהו דא' ארוסה וא' נשואה יצאה לשריפה ונהו כר"ע מ"מ י"ל דטעמא דר"ש לא הוי מריבוני' דנא'ו רק מדכתב הפסוק סתמא קאי על כל האופנים וכ"כ רש"י שם להקדי' בד"ה אימא דטעמא דר"ש הוי משום דכ' סתמא ולא ס"ל לר"ש הוה ג"ש להוציא הפתוב ממשמעותיה ופנויה צ"ל דממעט לר"ש מדכתב לזנות ולא ס"ל הוה דר"א אבל הוה ברייתא דס"ל דגם פנויה הוי זונה ורק מג"ש ממעט ליה א"כ הא אי אפשר לידע מדנקט סתמא דגם נשואה בכלל פיון דהג"ש אפקי' ממשמעותא ובע"כ מריבוני' דנא'ו קממעט ליה וא"כ הוי רק כר"ע ועכ"פ הא חזינו להקדי' דלדידהו הוה ברייתא הוי דברי ר"ע ונהו בגמ' שם פריה על הא דקאמר דס"ד אפי' חילקה שבת דמ"ש איהי מיני' דידה' דלענין שבת הא אין סברא להחמיר בכהנת מבכהו ומשני סד"א איהו הוא דאשתי שבת לגבי עבודה איהי דלא אשתי שבת לגבה תידון בשריפה קמ"ל ולכאורה קשה דאפתי תיקשה מ"ש מכהובע"מ דגם פן לא אשתי שבת לגביה יותר מבאשה נאפ"ה לא הוי רק בסקילה נהגם דיש לדחות בדוחק ולחלק ביניהם מ"מ הא י"ל דהגמ' לא ס"ל לחלק בין פהנת לכהו בע"מ וס"ל דע"כ צ"ל דההוה ברייתא ס"ל כר"א אליעזר דקאמר ביומא דף כ"ג אחרים והוציא לימד על פהנים בע"מ שפשרים להוצאת הדשן וקאמר שם ר"ל דלר"א פשרים בע"מ גם בהרמת הדשן והרי הרמת הדשן הוי בגחלים וכמבואר במס' תמיד פ"א חומה גחלים אילף ואילף ונוטל מן המאןפלות הפנימיות ואשה הא ודאי פסולה להרמת הדשן לכ"ע דהויא כמו זר ורק בע"מ מרבינן לר"א ונמצא הותרה שבת בבע"מ יותר מבנשים פהנות נאפ"ל לר"א יוחנן דקאמר ביומא שם מחלוקת בהוצאה אבל בהרמה ד"ה עבודה היא ואמרינן שם נימא פתנאי נדחי דר"א אמר דכ"ע ס"ל דהוי עבודה מ"מ הא י"ל דקאי רק על הגי תנאי דמייתי שם אבל מודה ר"י דההוה ברייתא ס"ל דכשר גם בהרמה ודכונתיה מצינו בדוכתי טובא אין מספר ובמקום אחר הרנו קצת פנים מסבירות דע"כ מודה ר' יוחנן דאיכא תנא דס"ל דהרמה אין צריף ארבעה בגדים וא"כ הא בכריתות דף כ' מבואר דהחומה גחלים ואינו נפח ולא נתפנין לא לכבות ולא להבעיר פטור לר' שמעון וכתבו התוס' שם דהוי פסיק רישא והא דפותר הוי משום דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה וכ"כ התוס' בשבת דף מ"א וביומא ד' ל"ד וא"כ לר"ש הא ליכא חילול שבת גבי הרמה ומוכיח הגמ' מפאן דר"ע ס"ל דמשאצל"ג חייב עלי' כר' יהודה מדמצריף קרא דלזנות למעט חילול שבת ולא קשה ליה מ"ש מכהו בע"מ וניחא הוה סוגיא דשבת גם אם נאמר דר"ע ס"ל לשאב"מ לוקין עליו ונהו לכאורה י"ל דגם בע"מ הא פשר לשחוט בשבת דשחיטה פשרה גם בבע"מ אבל בת פהו אע"ג דהשחיטה בעצמה פשרה מ"מ הא ליכא עליה חיובא דקרובן מוסף דהוי מ"ע שהזמן גרמא וממילא אסורה לשחוט בשבת ועי' בקידושין דף ל"ו דתנן הסמיכות והתנופות כו' נוהגין באנשים ולא בנשים והקשו התוס' דלמה צריף קרא למעטן תיפוק ליה דכולהו הוי מ"ע שהזמן גרמא דאינם אלא ביום ותרצו דאיצטריף קרא לומר דפסול בנשים

מיהו מסמיכה קשה דהא גם בלא סמיכה פשר הקרבן ותירצו דהוי סד"א דגילף סמיכה משחיטה מדכתיב וסמך ושחט מה שחיטה פשרה בנשים כו' ואם נאמר דהשחיטה ליפא מ"ע על נשים ורק דכשרה בנשים א"כ הא א"א ללמוד מיניה לסמיכה דיהיו נשים מצוות לסמך פיון דגם בשחיטה ליפא עליהם מצוה פלל אמנם גם זה נוכל לדחות לפי מה שפכת השאגת אריה דמצנת עבודה לא הוי מ"ע שהז"ג פיון דלמחר חוזר זה החוב בעצמו עליו וא"כ הא שפיר צריף קרא למעטו מסמיכה רק סברא זו הא לא שייף רק בקרבנות יחיד אבל בקרבן ציבור דהם חובה ליום הא אם עבר זמנו שוב ליפא עליו חיובא פלל והוי שפיר מ"ע שהז"ג ובסנהדרין הא איירי בקרבן ציבור דדוחה שבת וליפא בנשים ויש להאריף ואין פאן מקומו: סימן לו צריף עיון בדברי התוס' דסנהדרין שדברנו בסימן דלעיל ולפי שדברנו בסי' דלמעלה בסוגי' דסנהדרין אמרתי לכתוב פאן מה שצ"ע לי בביאור דבור תוס' אהד בסנהדרין דף ס"ה דקאמר ר' יוחנן דגם לרבנן חייב קרבן בהשתחווא דכפיפת קומתו הוי מעשה ופריף בגמ' מ"ש כפיפת קומתו הוי מעשה ועקימת שפתיו לא הוי מעשה לרבנן דפטרי מגדף מקרבן אמר רבא שאני מגדף הואיל וישנו בלב מתיב ר"ז יצאו עדים זוממין שאין בהם מעשה ואמאי הא ליתניהו בלב אמר רבא שאני עדים זוממין הואיל וישנו בקול ופריף וקול לר"י לא הוי מעשה והא איתמר חסמה בקול כו' אלא אמר רבא שאני ע"ז הואיל וישנו בראי' פו הוא גירסת רש"י והקשו על זה התוס' דא"כ מסיק דקול הוי מעשה לר"י והא בתמורה דף ד' תני תנא קמי דר"י פל ל"ת שבתורה עשה בו מעשה חייב לא עשה בו מעשה פטור חוץ מנשבע ומימר ומקלל חבירו בשם וא"ל ר"י לא תתני מימר דבדיבורו איתעביד מעשה ומשמע דבנשבע ומקלל מודה ר"י דלא הוי מעשה וע"כ גורסים אלא אמר רבא שאני מגדף הואיל וישנו בקול פ"י דהדר בו ממה דתי' דשאני מגדף הואיל וישנו בלב רק משני דישנו בקול וקול לא הוי מעשה וניחא גם הא דע"ז ופריף מחסמה בקול דהוי מעשה לר"י משום דע"י הדיבור איתעביד מעשה דהבהמה מגבהת ראשה וא"כ אמאי בע"ז לא חשיב מעשה דגם הב"ד עושים ע"י עידותן ומשני שאני עדים זוממין הואיל וישנו בראי' ומש"ה גם בכה"ג לא הוי מעשה ולכאורה צ"ע טובא דבריהם דלשיטת התוס' נשאר תי' זה במסקנא דקול לא הוי מעשה רק גבי חסמה הוי מעשה משום דבדיבורו קעבדה הבהמה מעשה ובעדים זוממין גם בכה"ג לא הוי מעשה משום דישנו בראי' ובנדאי קשה טובא דמאי משני שאני מגדף הואיל וישנו בקול דא"כ נשאר קושץ' הראשונה של הגמ' דאמאי משתחוה הוי מעשה לרבנן דהרי זהו הוי עיקר הקושץ' בתחילה דלר"י מ"ש כפיפת קומתו הוי מעשה ועקימת שפתיו לא הוי מעשה דלא ס"ל להגמ' לחלק ביניהם פלל ומשני ע"ז בתחילה שאני מגדף הואיל וישנו בלב ופריף שוב מעדים זוממין דאינו בלב ולא הוי מעשה פ"י וקשה לר"י דאמאי כפיפת קומתו הוי מעשה ומאי מתרץ הואיל וישנו בקול וצע"ג ובשלמא לשיטת רש"י ניחא דגורס שאני עדים זוממין הואיל וישנו בקול פ"י דלעולם עקימת שפתים הוי מעשה ובמגדף נשאר התי' הואיל וישנו בלב ובע"ז משני משום דישנו בקול פ"י דהדיבור בעצמו אם לא הי' נשמע קולם לב"ד לא הי' איסורא וכיון דהאיסור הוי מה דב"ד שומעין קולם מש"ה לא חשיבא מעשה ולא דמי לכפיפת קומתו ופריף ע"ז מחסמה בקול דגם בכה"ג הוי מעשה דשם ג"כ הוי האיסור מה דהבהמה שומעת קולו ואינה אוכלת ומסיק שאני ע"ז הואיל וישנו בראי' אבל במגדף הוי שפיר

מעשה אי לאו משום דינשונו בלב אבלי להתוס' דגורסים שאני מגדף הואיל וינשונו בקול
ע"כ אינם מפרשים כמש"כ דבמגדף הא הדיבור בעצמו הוי האיסור ואפ"ה לא תשיבה
מעשה וא"כ מ"ש מכפיפת קומתו והיותר קשה להתוס' בב"מ דף צ' בד"ה ור' יוחנן דחקו
בטעמו של למה דחה גירסא זו והא לכאורה גירסת רש"י מוכרח: [ב] והנראה בדעת
התוס' דאזלי בשיטתו של הר"ן בחידושו ש"כ ונ"ל שאני מגדף הואיל וינשונו בקול פלומר
דאנו לא אמרינו אלא דהקשת שפתיו הוי מעשה דהיינו פשמכין ומגיעין השפתים זה
לזה שזו מעשה הנראה לכל וזהו דדיבור שיש בהם אותיות בומ"ף אבל בדיבור אחר
שלא ינועו השפתים כו' פלומר קול דיבור בלא הקשת שפתים שאפשר לגדף כו' והנראה
דכן פירשו התוס' וא"כ משני שפיר שאני מגדף הואיל וינשונו בקול ולא דמי לכפיפת
קומתו ובזה מתנרץ גם הך דעדים זוממין ומקלל אביו ואמו ונביא השקר ופריה על זה
מהא דחסמה בקול דאפשר ג"כ כה"ג ואפ"ה תשיבא מעשה משום דהבהמה עבדה מעשה
ע"י קולו ומ"ש ע"ז ומשני הואיל וינשנו בראי' ומש"ה לא הוי מעשה אע"ג דבדיבורו
קעביד מעשה ונמצא לדעת התוס' היכא דהוי דיבור גמור הוי שפיר מעשה לר"י כמו
משפתו ומגדף ומקלל או"א ונביא השקר משום דאפשר שלא ע"י דיבור גמור לא הוי
מעשה והיכא שע"י קולו קעבד מעשה גם בכה"ג הוי מעשה לבד מעדים זוממין שינשונו
בראי' זה נראה בבירור דעת התוס': וא"כ הא תיקשה גם להתוס' הסוגי' דתמורה דף ג'
דחגי תנא קמי' דר"י כל ל"ת שפתורה לא עשה בו מעשה פטור חוץ מנשבע ומימר
ומקלל חבירו בשם וא"ל לר"י לא תחגי מימר והוכיחו מזה התוס' דבנשבע ומקלל מודה
לי' ר"י ונהרי קשה דהגמ' מדקדק שם מקראי מנ"ל דחגיב בנשבע ומקלל ונהרי שם
איירי ע"כ בקילל חבירו שלא ע"י אותיות בומ"ף דאי ע"י אותיות אלו הא הוי שפיר
מעשה גמורה וגם בכל איסורים כה"ג לוקה וע"כ איירי בלא ע"י אותיות אלו ולר"י
תיקשה דבאמת מנ"ל דלוקה במקלל חבירו בכה"ג דלמא הא דמוכח מהפסוק דלוקה
במקלל איירי רק במקלל ע"י אותיות בומ"ף דהוי לר"י מעשה דומי' דכפיפת קומתו אבל
שלא ע"י מעשה מנ"ל דלוקה עליו ואין לומר דא"כ לא הוי צריף קרא לרבות במקלל
דלוקה פיון דלר"י הוי מעשה גמורה אף לרבנו לענין קרבן אע"ג דליכא שום קרא
שמרבה אותו זה אינו חדא דנהרי גבי מקלל נראה דלא הוי קרא יתירא כלל דדייקינו שם
מהא דכתיב אם לא תשמור כו' ליראה את ה' כו' והפלה את מפותה כו' ונהרי הך פסוק
צריף לכתוב דמיניה הוא דידעינו דמקלל חבירו אינו חגיב עד שיקללנו בשם הא בלא
שם לא דהא בל"ת דלא תקלל חרש לא נזכר דבעי שיקלל בשם דוקא וצריף הפסוק
לומר דבעי שם דוקא ותדע דאל"כ תיקשה לר"י דס"ל במפות דף ד' דלאו שאין בו
מעשה לוקין עליו ויליף לה ממוציא שם רע ומעדים זוממין מאי עביד בהך קרא וע"כ
כמש"כ וכיון דלא יתורא הוא א"כ מנ"ל דהפסוק איירי בקילל שלא ע"י דיבור גמור
ועוד דאפי' אם נאמר דהך קרא דמקלל הוי יתורא להא דילקה עליו מ"מ קשה דנהרי
כתבו התוס' בסנהדרין דף ס"ו בד"ה מאי לא תקלל דמקלל חבירו אי אפשר ללמוד
מחרש די"ל מה לחרש שפן חרישותו גרמה לו ומחרש ונשיא ג"כ א"א ללמוד בצד השונה
די"ל שפן משונין ובע"כ יליף לי' מאב וחרש או מאב ונשיא דאב לא הוי משונן והלא
במקלל אב ליכא מלקות דהוי ניתן לאזהרת מימת ב"ד וא"כ הא אי אפשר ללמוד מיני'
כלל למקלל חבירו שיהי' לוקה רק לאזהרה לחודא וע"כ הא צריף הפסוק דנהפלה שיהי'

לוקה עליו וא"כ הא שפיר י"ל דאייירי רק ע"י אותיות בומ"ף ובע"כ צ"ל גם לפי התוס' דהא דקאמר ר"י לא תתני מימר לא אליבא דנפשי' קאמר דאיהו חולק גם על מקלל רק ה"פ דאפי' לדידה דס"ל דדיבור לא הוי מעשה מ"מ אין לה למתני מימר דבדיבורו איתעביד מעשה ולכ"ע הוי מעשה ומאי הקשו התוס' מהו דתמורה לגירסת רש"י פיון דגם לדידהו בע"כ צריה לפרש פן וצ"ע: סימן לז יחקור בטעם פעיקר אי חייב עליו מלקות או הוי רק לאיסורא לחודא: במסכת חולין דף צ"ח הקשו התוס' על הא דאמר ר' יוחנן במס' ע"ג דף ס"ג כל שטעמו ולא ממשו אסור ואין לוקין עליו ונהרי טעם פעיקר אסור מדאורייתא.

וכתבו דהר"י דאורליינוש תירץ דאע"ג דהוי דאורייתא מ"מ אין לוקין עליו דר' יוחנן הא ס"ל כר"ע בפסחים דף מ"ד דבגזיר היתר מצטרף לאיסור ונפקא לי' מקרא דכל משרת ענבים ואמרינו שם דלדידי' טעם פעיקר ילפינו מגיעולי מדין דכתיב תעבירו באש והוי רק עשה ור"ת חלק על זה דצ"ל דאהדרי' קרא לאיסורא קמא וכמו בפסולי המוקדשים דאמרינו תנבח ולא גיזה ואפ"ה הגוזז סופג ארבעים והנה מלשון התוס' דחולין ה"ל חזינו להדיא דגם הר"י דאורליינוש מודה דלרבנן החולקין על ר"ע בפסחים דף מ"ד וילפי טכע"ק אסור מקרא דנפל משרת ענבים לא יאכל ומכאן אתה דן לכל איסורין שבתורה ומה גזיר שאין איסורו אסור עולם כו' דלדידהו שפיר לוקה על טכע"ק וזה מוכרח מלשון התוס' שכתבו דמש"ה קאמר ר' יוחנן דאינו לוקה דהא ס"ל כר"ע מפלל דלרבנן לוקה וצריה לומר דאע"ג דאין עונשין מן הדין מ"מ הכא לקי דהק"ו הוי רק גילוי מילתא דטעם הוי פעיקר וכיון דבגזיר לוקה על טכע"ק ילפינו בק"ו דבכל האיסורין לוקה גם י"ל דלפי מה דהסביר המהרש"א בסנהדרין דף ס"ח הטעם דאין עומה"ד משום די"ל פיון דהוי חמור יותר שמא אינו מתפטר בעונש זה והכא לא שנייה לומר דכל האיסורין לא יתפירו בטכע"ק במלקות פיון דגם אם אכל האיסור בעצמו הא ג"כ נתפטר במלקות (*) אמן אין לבנות יסוד ע"ז דנהי דמהרש"א פתב פן להסביר הדברים מ"מ אין לחדש בשביל זה דין מחודש דאטו ניקום אנו ונאמר טעמם של הי"ג מידות שהתורה נדרשת בהן שנמסרו למשה מסיני וקל וחומר לא ניתנה מסיני רק לאיסור ולא לעונש] ועיין בחידושי הרשב"א בחולין וגם מדבריו משמע כמש"כ בדעת הר"י דאורליינוש.

אמן עיין בר"ן פ' גיד הנשה שכתב וז"ל דאע"ג דטכע"ק דאורייתא אין לוקין עליו דאי לרבנן דגמרי מק"ו מנזיר אין עונשין מן הדין ולר"ע נמי דגמר מבגין אב דכלי מדין אין לוקין עליו דהוי רק עשה.

ועיין עוד בספר הישר לר"ת דף ע"ח הובאו שם דבריו של הר"י דאורליינוש להדיא כמש"כ הר"ן ועיין בחידושי הרשב"א שם שכתב בשם הראב"ד דלכ"ע אינו לוקה על טכע"ק דאין עונשין לא מק"ו ולא במה מציינו הרי נתבאר לנו שלש מחלוקות בדבר שהן ארבעה דלר"ת לכ"ע לוקה ולהר"י לפי מש"כ התוס' בשמו ס"ל דלרבנן לוקה ולר"ע אינו לוקה ולפי מש"כ הר"ן גם לרבנן אינו לוקה וגם להראב"ד אינו לוקה לכ"ע רק חולק בסברא על הר"י בטעם הדבר דלהר"י אינו לוקה לר"ע משום דהוי רק הגה"ה (*) בב"ק דף כ"ו פריה ויהיה אדם חייב בלופר בק"ו משור ומה שזר שאינו חייב בד' דברים

חַיִּיב בְּכּוֹפֵר כּו' וּמִשְׁנֵי אָמַר קָרָא אִם כּוֹפֵר יוֹשֵׁת עָלָיו וְלֹא עַל הָאָדָם וְלִכְאוּרָה קִשָּׁה דְלִפִּי
מֵה שֶׁהִסְבִּיר הַמְהַרְשֵׁ"א הַטַּעַם דְּאִין עוֹמָה"ד כִּינּוּ דְחַמּוּר אֶפְשָׁר דְּאִינוּ מִתְּכַפֵּר א"כ אע"ג
דְּכִתְבוּ הַתּוֹסֵ' ב"ב ק דף ד' בד"ה וְעֵדִים דְּמִמּוֹן עוֹנְשִׁין מִן הַדִּין מ"מ גְּבִי כּוֹפֵר דְּהוּי כְּפָרָה
הָא אִין לְלַנְמָדוּ ב"ב"ו דְּאָדָם דְּחַמּוּר דְּלִמָּא אִינוּ מִתְּכַפֵּר בּוּ שׁוּב מְצַאֲתִי קְוָשְׂיָא זֹו בְּסִפּוּר
פְּנִים יָפוּת פ' מְשַׁפְּטִים שְׁעָמַד בְּזָה וְכ' דְּהָא כְּתִיב הַתּוֹסֵ' ב"ב"ק שֶׁם דְּפָרִיף דְּלִהוּי חַיִּיב
מִיתָה וְכּוֹפֵר וּא"כ הָא לֹא שְׁיִיף לֹמַר דְּלֹא יִתְּכַפֵּר דְּכִינּוּ דְּנִהְרָג הָא וְדָאִי נִתְּכַפֵּר אָמְנָם
הָרִי כְּמָה מְהֵרָא שׁוֹנִים דְּמְפָרְשִׁים לְהַסְגֵּיָא דְּב"ב"ק דְּפָרִיף רַק הִיכָא דְּאִינוּ חַיִּיב מִיתָה
דִּיתְחַיִּיב כּוֹפֵר וְכִדְאִיתָא בְּחִידוּשֵׁי רִשְׁבֵּ"א ב"ב"ק שֶׁם וְעִי' בְּשִׁטָּה מְקוֹנְבָצָת שֶׁם וְלִדִּידְהוּ
הָא קִשָּׁה דְּוִדָּאִי דִּוְחַק לֹמַר דְּהָא סוֹגֵיָא דְּב"ב"ק לֹא אָזַל רַק לְמַ"ד דְּכּוֹפֵרָא הוּי מְמוֹנָא וְעוֹד
דָּא"כ תִּיקְשָׁה לְמַ"ד כּוֹפֵרָא פְּפָרָה מָאִי עֵבֵד בְּהָא מִיעוּטָא דְּעָלָיו דְּלִמָּאִי אֶצְטְרִיכָא רַק זֶה
יֵשׁ לִישֵׁב דְּהֵנָּה בְּדָף כ"ו מְסַקִּינוּ דְּשִׁן וְרַגְלֵי חַיִּיב בְּכּוֹפֵר וְהִקְשׁוּ הַתּוֹסֵ' דְּמַנ"ל זֶה דְּמַקְרָן
לֹא אֲתִיָּא דְּמָה לְקָרְוֵן שְׁפֹן כּוֹנְנָתוֹ לְהַזִּיק וְנִשְׁאַרְוּ בְּקוֹנְשִׁיָּא וְהִנְרָאָה דְּב"ב"ק דָּף יו"ד הִקְשׁוּ
הַתּוֹסֵ' בְּד"ה שֶׁהַשׁוֹר דְּלָמָּה לָן קָרָא גְּבִי בּוֹר וְנִפְלֵ שְׁמָה שׁוֹר וְלֹא אָדָם תִּיפּוֹק לִיָּה מִדְּכִתִּיב
וְהַמַּת יִהְיֶה לּוֹ מִי שֶׁהַמַּת שָׁלוֹ וְתִירְצוּ דְּמַהֲמַת יִהְיֶה לּוֹ לֹא מִמַּעַט רַק שׁוֹר הָאָסוּר בְּהִנְאָה
כְּפִסּוּלִי הַמּוֹקְדִישִׁין וְלֹא אָדָם עוֹד תִּירְצוּ דְּאֶצְטְרִיף לְעֵבֵד וְעו"ג הִקְנוּי לִישְׂרָאֵל דְּמִתְּרַ
בְּהִנְאָה וְהֵנָּה רִשְׁ"י כְּתִיב ב"ב"ק דָּף כ"ח דְּשׁוֹר וְלֹא אָדָם דְּכִתִּיב בְּבוֹר קָאִי לְמַעַט מִכּוֹפֵר
וְטַעְמוֹ נִרְאָה דְּס"ל כְּקוֹנְשִׁיָּא הַתּוֹסֵ' דְּלְדָמִים לֹא צָרִיף מִיעוּטָא וְלֹא ס"ל לְחַלֵּק בֵּין שׁוֹר
לְאָדָם וְעִי' בִּירוּשְׁלַמִי פ"א דְּב"ב"ק כְּתִיב בְּבוֹר וְהַמַּת יִהְיֶה לּוֹ כּו' יֵצֵא אָדָם שְׂאִין לּוֹ הַנִּינִי'
בְּמוֹתוֹ הוֹבָא בְּחִידוּשֵׁי רִשְׁבֵּ"א ב"ב"ק דָּף ט' וְע"כ מְפָרְשִׁי דְּהַפְּסוּק בָּא לְמַעַט כּוֹפֵר דּוֹהֲמַת
יְהִי לּוֹ אֵינִירִי רַק בְּדָמִים וְיִדְעִינוּ דְּהִיכָא דְּאִין הַמַּת שָׁלוֹ פְּטוּר מִדָּמִים אָבֵל כּוֹפֵר לֹא מְצִינּוּ
לְמַעַט מִינִי' וּמִש"ה צָרִיף מִיעוּטָא וְהָא דְּלֹא נִיחָא לִי לְרִשְׁ"י לֹמַר כְּתִי' הַשְּׁנִי שֶׁל הַתּוֹסֵ'
דְּשׁוֹר וְלֹא אָדָם קָאִי עַל עו"ג הִקְנוּי לִישְׂרָאֵל ג"כ נִיחָא חֲדָא דְּאֶפְשָׁר ס"ל לְרִשְׁ"י דְּגַם
מִת עו"ג אָסוּר בְּהִנְאָה דְּבִלָּא"ה הָא נִחְלָקוּ הֵרָא שׁוֹנִים בְּזָה וְעוֹד י"ל דְּאֶפְלִי אִם נֹאמַר דְּמַת
עו"ג מִתְּרַ בְּהִנְאָה מ"מ וְדָאִי נִרְאָה דְּשׁוּב אִינוּ שֶׁל הַבְּעָלִים כְּלָל דְּוִדָּאִי נִרְאָה דְּלֹא חֲרַ
מוֹתוֹ אִין לְהַבְּעָלִים שׁוּם זְכוּת בְּגוֹפּוֹ יוֹתֵר מֵאֲחֵרִים וְעִי' בְּנִדְהָ דָּף מ"ז שְׁמוּאֵל בְּדָק
בְּאֲמַתְנִי וְיִהֵב לְהוּ ד' זוּזֵי דְּמִי בְּוִשְׁתָּה ס"ל לְעוֹלָם בְּהֵם תַּעֲבֹדוּ לְעַבְדוֹת מְסָרְוֵן הַפְּתוּב
וְלֹא לְבוֹשָׁה וְקַבּוּרָה הָא הוּי מִשׁוּם בְּזוּזֵי וְבוֹדָאִי דְּאִין הַבְּעָלִים יְכוּלִים לְעַבֵּב מְלַקְוֹבְרוֹ
וְעִי' בִּירוּשְׁלַמִי ב"ב"ק פָּרָק ד' עֵבֵד שֶׁהוֹנְמוּ עֲדִיו כָּל הַמְּחַזִּיק בּוּ זָכָה וְשׁוּב אִינוּ כְּכֹל וְהַמַּת
יְהִי לּוֹ דְּפִירוּשׁוֹ מִי שֶׁהַמַּת הוּי שֶׁל הַבְּעָלִים וּמִש"ה מְפָרְשִׁי רִשְׁ"י דְּקָאִי עַל כּוֹפֵר וּא"כ
הָא מִיּוֹשֵׁב בְּזָה הָא דְּשִׁן וְרַגְלֵי חַיִּיבִים בְּכּוֹפֵר דְּהָרִי מְזָה הַפְּסוּק מוֹכַח דְּמִדְּאֶצְטְרִיף הַפְּסוּק
לְמַעַט בּוֹר מִכּוֹפֵר וְאִם נֹאמַר דְּבְכָל הַמְּחַזִּיקִין לִיכָּא כּוֹפֵר לְבַר מְקָרְוֵן לְמָה צָרִיף לְמַעַט בּוֹר
דְּבִלָּא"ה הִי פְּטוּר דְּמְקָרְוֵן הָא לֹא אֲתִי' בּוֹר כְּלָל וּמִדְּכִתְבָּה הַתּוֹרָה מִיעוּטָא בְּבוֹר מְכָלֵל
דְּלָאוּ דְּוִקָא בְּקָרְוֵן נִקְטָה הַתּוֹרָה חַיּוּבָא דְּכּוֹפֵר וּשְׁאַרִי גְּזִיקִין דְּעֵדִיפִי מְבוֹר חַיִּיבִין בְּכּוֹפֵר
אע"ג דְּאִינָם דּוֹמִין לְקָרְוֵן וְהַתּוֹסֵ' שֶׁהִקְשׁוּ מַנ"ל כּוֹפֵר בְּשִׁן וְרַגְלֵי אֲזִלִי לְשִׁיטָתָם בְּדָף י'
דְּמְפָרְשִׁים שׁוֹר וְלֹא אָדָם דְּבוֹר דְּקָמְמַעַט מְדָמִים] וּא"כ הָא מִיּוֹשֵׁב ג"כ מֵה דְּהִקְשִׁינוּ
דְּלְמַ"ד כּוֹפֵרָא פְּפָרָה מָאִי אֶצְטְרִיף קָרָא דְּעָלָיו וְלֹא עַל הָאָדָם דְּהַשְׁתָּא נִיחָא דָּאע"ג דְּלִהוּ
מ"ד לִיכָּא ק"ו לְהַמְהַרְשֵׁ"א מ"מ הוּי ס"ד דְּחַיִּיב מְדָמַעַט בְּבוֹר מְכָלֵל דְּכָל דְּעֵדִיף מִינִי'
חַיִּיב וְכִמוֹ דְּמַחֲיִיבִינוּ בְּשִׁן וְרַגְלֵי וְאִין לְהַקְשׁוֹת דְּלְמַ"ד כּוֹפֵרָא פְּפָרָה הָא לִיכָּא ק"ו בְּאָדָם

דיהי' חייב בכופר וא"כ הא נוכל לדקדק מהו קרא דעליו ולא על האדם מדצריה למעטו
מפןפך מפלל דשארי אבות דשור דהיינו שן ורגל חייבין בכופר ולמה איצטריה לדידן'
הו' שור ולא אדם דכתיב בבור זה אינו דא"כ הא הוי ס"ד דגם בור חייב פןפך דרש"י
מפרש דהא דדרשינו עליו ולא על האדם לא בא למעט רק אדם לחודא ולא שארי נזיקין
וחולק על התוס' דבדף ט' שפכתבו דעליו היינו על השור וממעטינו מינו' פל הנזיקין דאינם
בשור דהיינו אדם ואש ובור: עשה ולהראב"ד הטעם דאין עונשין מבמה מצינו ולדידיה
לא קשה קושית ר"ת שהקשה להר"י: [ב] והנה הר"ש במס' טבול יום פ"ב הקשה על
הא דאייתא בפסחים דף מ"ד דקאמר ב יוחנן פל איסורים שבתורה אין היתר מצטרף
לאיסור חוץ מאיסורי נזיר שהרי אמרה תורה משבת ומזיקים לה שם כר"ע דמוקנים האי,
משבת להיתר מצטרף לאיסור ושוב פריה מדרבנן נשמע לר"ע לאו אמרי רבנן משבת
ליתן טכע"ק ומפאן אתה דן לכל איסורין שבתורה לר"ע נמי נימא משבת להיתר מצטרף
לאיסור ומפאן אתה דן לכל התורה ומאי פריה והא אין עומה"ד וא"כ גם אם נלמד בק"ו
דבכל האיסורין המל"א לא יהיה לוקה עליו ונשפיר אמר ר' יוחנן דבכל האיסורין אין
המל"א לענן מלקות דהא בלא"ה ע"כ לא קאי ר' יוחנן רק לענן מלקות דאיסורא הא
איכא בלא"ה דחצי שיעור אסור מן התורה ותי' דהו' ק"ו הוי גילוי מילתא ולוקין עליו
והנה השער המל"ה הל' חמץ ומצה פתב דאפתי להסוברים דאינו לוקה על טכע"ק דאין
עומה"ד ולא ס"ל דהוי גילוי מילתא הא לדידהו תשאיר קושית הר"ש מאי פריה לר' יוחנן
דהא גם אם נלמד המל"א מק"ו לא ילקה עליו ותי' השעה"מ דכיון דחצי שיעור אסור
מה"ת וא"כ הא גם בלא ק"ו ידעינו איסורא ושוב ילפינו עונש בהמל"א מק"ו וכמו
שכתב המ"מ בפ"ב מהלכות מאכלות אסורות דכל היכא דיידעינו איסור עשה בלא ק"ו
שפיר ילפינו עונש מק"ו אמנם בודאי דלא דמי פלל הו' דהכא לדברי המ"מ דעד פאן לא
פתב המ"מ רק היכא דכתיב איסור עשה בדבר ולא בהו' דחצי שיעור וע"כ תירוץ זה
הוא דחוק קצת והנה השעה"מ רצה בתחילה לתרץ דמשמע ליה להגמ' דהא דאמר ר'
יוחנן דבכל האיסורין אין היתר מצטרף לאיסור הוי גם לענן איסורא דגם איסורא
דאורייתא ליכא ושוב דחה זה וכמש"כ הר"ש דע"כ לא קאירי רק לענן מלקות דהא
חצי שיעור אסור מה"ת והנה זה הא יש לדחות ונאמר דהר"י דאורליינוש ונהראב"ד
יסברו דחצי שיעור לא אסור מה"ת רק כשהוא בעינו אבל ע"י תערוכת מותר מה"ת
וכמו שכתב הפמ"ג בשער התערוכות בשם המ"כ דדעת הרמב"ם הוי פן ומש"ה פריה
הגמ' לר' יוחנן דנילף לר"ע בשארי איסורין מק"ו מנזיר דהמל"א לכל הפחות דהוי
איסורא דאורייתא ולפי זה יהיה מוכרח דהא דס"ל להרמב"ם דח"ש ע"י תערוכות שרי
מה"ת הוי אפילו באין בהיתר רוב נגד האיסור (וכן מבואר בלשון הפמ"ג) דהרי הא
דאמר ר"י דבכל האיסורין אין המל"א חוץ מאיסורי נזיר איירי באין בהיתר רובא נגד
האיסור דבאיכא בהיתר רובא נגד האיסור הא לא אמרינו פלל היתר מצטרף לאיסור
לשיטת רש"י במס' נזיר דף ל"ח ואפ"ה הוי משמע להגמ' דבכל האיסורין גם איסורא
דחצי שיעור ליכא: אמנם תי' השני אינו מספיק פלל דהרי הגמ' מתרץ דמש"ה לא יליף
ר"ע המל"א בכל התורה מנזיר משום דהוי נזיר וחטאת שני פתובים הבאים פאחד ואין
מלמדן דנהי דנזיר איצטריה דלא הוי מצי למילף מחטאת דחולין מקדשים לא ילפינו
אבל לא לכתוב הו' דחטאת ונלמד מנזיר והוי ב' פתובים ואין מלמדן ולדבריו הרי אי

הָוֵי יִלְפִינּוּ בַק"ו מִנְזִיר לֹא הָיָה לִוְקָה בְּחֻטָּאת עַל הַמֶּלֶךְ דָּאִין עוֹמָה"ד וּמִש"ה פְּתִיב יִקְדָּשׁ לִזְמַר דְּלוֹקָה בְּחֻטָּאת עַל הַמֶּלֶךְ וְא"כ הֵיאָה הָוֵי ב' פְּתוּבִים הַבָּאִים כֹּא דָּאִין לִזְמַר דַּהֲר"י דְּאוּרְלִינְוִישׁ יִסְבֹּר דְּגַם עַל הָהּ דִּיקְדָּשׁ לִיכָא מְלָקוֹת דְּהָוֵי רַב עֲשֵׂה וּס"ל דְּלֹא כַהֲמ"מ הַנ"ל רַב סָבַר דְּגַם הֵיכָא דְּאִיכָא עֲשֵׂה אִין עוֹמָה"ד וְא"כ גַּם עֲפָה אִינוּ לִוְקָה בְּחֻטָּאת וְאִיסוּרָא הָא הָוֵי מְצִי לְלַמּוּד מִק"ו דְּנְזִיר וּמִש"ה הָוֵי ב' פְּתוּבִים וְיִדְעִינוּ מְזַה דְּבָכָל הַתּוֹרָה גַּם אִיסוּרָא דְּאוּרְיִתָא לִיכָא זֶה אִינוּ דְּהָא ע"כ ס"ל לְהַגְמ' דְּעַל הָהּ קָרָא דִּיקְדָּשׁ אִיכָא מְלָקוֹת דַּא"כ לְמָה אֲמַרְהָ הַגַּמ' דְּנְזִיר צְרִיף לְכַתּוּב מִשׁוּם דְּחֻלִּין מְקַדְּשִׁים לֹא יִלְפִינּוּ תִיפּוּק לִי דְּבְנְזִיר הָא כְּתִיב לֹא גָמוּר וְכָל מְשֻׁרֵת עֲנֻבִים לֹא יֵאכַל וּמְנַכְרַח דְּגַם עַל הָהּ דִּיקְדָּשׁ אִיכָא חֵיּוּב מְלָקוֹת וְהִדַּר קָשָׁה אִי נֶאֱמַר דְּעַל לִימוּד מִנְזִיר לִיכָא מְלָקוֹת הָא צְרִיף יִקְדָּשׁ לְמְלָקוֹת בְּחֻטָּאת וְהֵיאָה הָוֵי שְׁנֵי פְּתוּבִים וּמְנַכְרַח ע"כ לִזְמַר כְּתִיב הֲרֵאשׁוֹן שָׁל שַׁע"מ דְּהִיתָר מְצַטְרַף לְאִיסוּר יִלְפִינּוּ שְׁפִיר עוֹנָשׁ מִק"ו פִּינּוּ דְּאִיסוּרָא אִיכָא בְּלֹא"ה דַּח"ש אָסוּר וּס"ל לְהַר"י דְּגַם ע"י תַּעֲרֻבְתָּ ח"ש אָסוּר מְדְאוּרְיִתָא: [ד] וְלְכַאוּרָה קָשָׁה לִי עֲדִינּוּ גַם עַל תִּי זֶה דְּהָא לְשִׁיטָתוֹ שָׁל הַר"י פְּכִי מַה שְּׁפָתוּב בְּסִפְרֵי הַיִּשְׁר דַּס"ל דְּבִין לַר"ע וְבִין לְרַבְּנָן אִינוּ לִוְקָה עַל טַכְע"ק לְכַאוּרָה נִרְאָה מְנַכְרַח דַּע"כ לֹא ס"ל סְבָרְתוֹ שָׁל הַמ"מ הַנ"ל דְּהָרִי בְּפִסְחִים שָׁם אֲמַרִּינּוּ דַּר"ע מוֹקֵי הָהּ מְשֻׁרֵת לְהִיתָר מְצַטְרַף לְאִיסוּר וְרַבְּנָן מוֹקְמִי לִי לְטַכְע"ק וּפְרִיף וַר"ע טַכְע"ק מִנ"ל וּמְסִיק מְגִיעוּלֵי מְדִין וְרַבְּנָן פְּלִי מְדִין חִידוּשׁ הוּא דְּבָכָל הַתּוֹרָה נוֹתֵן טַעַם לְפָגַם מְוָתֵר וְהֵכָא אָסוּר וַר"ע לֹא אָסְרָה תּוֹרָה אֲלֵא קַדְרָה בַּת יוֹמָא וְרַבְּנָן קַדְרָה בַּת יוֹמָא נְמִי אִי אֲפִשְׁר דְּלֹא פְּגַמָּה פְּוֹרְתָא פִּי וְא"כ גַּם פְּשְׁאִינָה ב"י אָסוּרָה וַע"כ הָוֵי חִידוּשׁ וְלְכַאוּרָה קָשָׁה לְמָה דְּחִקָּה הַגַּמ' לְעֲשׂוֹת בְּזַה פְּלוּגָתָא בֵּין ר"ע לְרַבְּנָן וְנִצְטְרַף לִזְמַר דַּס"ל לְרַבְּנָן דְּכִלֵּי מְדִין אָסוּרִים גַּם בְּאִינוּ בְּנֵי יוֹמָן וְזַהוּ דְּלֹא פְּהֻלְכָה דְּקִי"ל סְתָם פְּלִי עו"ג אב"י וְשָׁרִי וְהָרִי בְּפִשְׁיטוֹת י"ל דְּגַם רַבְּנָן מוֹדִים דְּלֹא אָסְרָה תּוֹרָה אֲלֵא קַדְרָה בַּת יוֹמָא וְלֹא הָוֵי חִידוּשׁ וְשְׁפִיר נוֹכַל לְלַמּוּד מִינְי' לְכָל הַתּוֹרָה דְּטַכְע"ק דְּאוּרְיִתָא וּמ"מ ס"ל לְרַבְּנָן שְׁפִיר דְּמְשֻׁרֵת בָּא לְטַכְע"ק דְּאִי מְפִלֵי מְדִין לְחַוְדָא לֹא הָיָה לִוְקָה עֲלֵיו דְּהָוֵי רַב עֲשֵׂה וּמִש"ה פְּתִיב מְשֻׁרֵת דְּלְהָוֵי לִוְקָה וְאִי דְּנִיכְתּוּב מְשֻׁרֵת וְלֹא נִבְעֵי פְּלִי מְדִין גַּם זֶה נִיחָא דְּאִי הָוֵי פְּתִיב רַב מְשֻׁרֵת לְחַוְדָא לֹא הָיִינוּ יוֹדְעִין מְלָקוֹת בְּשָׂאֲרֵי אִיסוּרִין דָּאִין עוֹמָה"ד וּמִש"ה פְּתִיב פְּלִי מְדִין דְּיִדְעִינוּ מִינְי' דְּבָכָל הָאִיסוּרִין אִיכָא אִיסוּר עֲשֵׂה וְשׁוּב מְצִינּוּ לְלַמּוּד בַּק"ו מִנְזִיר דְּלוֹקָה ג"כ בְּכָל הָאִיסוּרִין וּמְנַכְרַח ע"כ דְּהָנִי ב' סְבָרוֹת חוֹלְקִים אֶהְדְּדִי דַּהֲר"י דְּאוּרְלִינְוִישׁ ע"כ לֹא ס"ל סְבָרְתַּי הַמ"מ וּס"ל דְּגַם הֵיכָא דְּאִיכָא אִיסוּר עֲשֵׂה אִין עוֹמָה"ד וְא"כ מְנַכְרַח ע"כ דְּכִלֵּי מְדִין הָוֵי חִידוּשׁ דַּא"כ לֹא נִכְתּוּב פְּלִי מְדִין וְנִלְמוּד רַב מִק"ו דְּנְזִיר פִּינּוּ דְּגַם הַשְּׁתָא אִינוּ לִוְקָה עַל טַכְע"ק בְּשָׂאֲרֵי אִיסוּרִין וְלַהֲמ"מ דַּס"ל דְּבַכָּה"ג עוֹמָה"ד ע"כ מְנַכְרַח לִזְמַר דַּס"ל אוֹ דְּהָהּ ק"ו מִנְזִיר הָוֵי גִּילּוּי מְיֻלְתָּא וְלוֹקִין עֲלֵיו אוֹ דַּס"ל דְּעַל הָהּ דְּכִלֵּי מְדִין לִוְקָה וְכַר"ת דְּאֶהְדְּרִיָּה לְאִיסוּרָא קָמָא וּמִשׁוּם הָכִי מְנַכְרַח לִזְמַר דְּהָוֵי חִידוּשׁ: [ה] וְהַנְּרָאָה לִישׁב דְּהַנְּהָה הַרְשָׁפ' א"כ פְּתִיב בְּשֵׁם הַרְאַב"ד דַּלְר"ע אִינוּ לִוְקָה עַל טַכְע"ק מִשׁוּם דָּאִין עוֹנָשִׁין מְבַמָּה מְצִינּוּ וְהַר"י דְּאוּרְלִינְוִישׁ פְּתִיב הַטַּעַם דְּתַעֲבִירוּ בְּאִשׁ הָוֵי עֲשֵׂה וְלְכַאוּרָה נִרְאָה דַּס"ל דְּמַמָּה מְצִינּוּ לְמְדִין גַּם עוֹנָשׁ וְכֵן פְּתִיב הַשַּׁע"מ שָׁם וְאַחַר הָעִיּוֹן י"ל דְּלַעוֹלָם גַּם הַר"י ס"ל דַּע"י מַה מְצִינּוּ אִין עוֹנָשִׁין וְהָא דַּס"ל דַּלְר"ע דְּיֻלְיָהּ מְפִלֵי מְדִין הָוֵי לִוְקָה בְּכָל הָאִיסוּרִים אִי לֹא טַעֲמָא דְּהָוֵי עֲשֵׂה הוּא מִשׁוּם דַּס"ל לְהַר"י דְּזַה לֹא חֲשִׁיב פְּלִי מַה מְצִינּוּ

דמה מצינו לא הוי רק אם הפסוק פתיב באיסור אחד ואנחנו לומדין מינני' איסור אחר אבל הא דהצריכה התורה להגעיל כלי מדין הא הוי משום בליעת איסור שנבלע בהפלים ולא פתבה התורה משום איזה איסור חששא וקאי על כל האיסורים שבתורה דבכולם הי' אז ספק שמה הוא נבלע בהפלי ומש"ה אם הנה פתוב ל"ת שפיר הנה לוקה על כל האיסורים דהא על כל האיסורים קאי הו' פסוק ולא מקרי כול מה מצינו ודכונותי' פתבו התוס' בפסחים שם דגם איסורי נזיר נוכל ללמוד מפלי מדין דגם לכלים הבלועים מיין הצריכה התורה הגעלה אמנם זה שייך רק באותן הגה"ה (*) בע"ג דף ל"ג איתא גבי קנקנים של יין מהו ליתן לתוכן שכר ר"נ ור"י אסרי ורבא שרי וכו' התוס' בד"ה שרי דה"ה מים ושאר משקין מותר לבד מיין וכבר מפורסם הקושני דהא בפסחים דף מ"ד פתבו התוס' דלר"ע דיליף טעם פעיקר מפלי מדין דהיא יליף מניה לנזיר דהא נזיר קיל דאין איסורו איסור עולם ויש היתר לאיסורו ותיקצו דהתורה הצריכה הגעלה גם לכלי יין משום נזיר ונהרי נזיר א"א לו להשתמש רק שאריאיסורים שהנה מקום לחוש אז בעת מלקחיה של מדין אבל הרי בדברי חכמים בברייתא איתא משרת ליתן טעם פעיקר כו' ומכאן אתה דן לכל איסורין שבתורה ומה נזיר שאין איסורו איסור עולם כו' פלאים שאיסורו איסור עולם כו' וה"ה לערלה בשמים כו' ונהרי הא דהצריכה התורה הגעלה אז ע"כ לא הוי משום ספק בלוע מערלה וכלאים וכלאים בחו"ל הוי רק דרבנן וערלה בחו"ל ג"כ ספיקו מותר וכדאיתא במס' קידושין דף ל"ח דכן הנה הלכה מסיני דספיקו מותר בחו"ל ועוד דהא קודם שנכנסו לא"י לא נהגה ערלה גם בא"י וכמו דאיתא במס' ערלה פ"א מ"ב עת שבאו אבותינו לארץ ומצאו נטוע פטור וא"כ לא היו צריכין אז הגעלה עבור הני ב' איסורין רק דמ"מ גם בהו נוכל ללמוד דטבע"ק אסור מפלי מדין ע"י כמה מצינו או ע"י ק"ו משארי איסורים דאינם אסורים בהנאה והוי טעם פעיקר הני לא כ"ש אבל עכ"פ בהני ב' איסורים מקרי שפיר הו' לימוד מפלי מדין רק מה מצינו או ק"ו וא"כ אפי' אם נאמר דרבנן ילפי טבע"ק מפלי מדין מ"מ הא דאמרי רבנן ומכאן אתה דן לכל האיסורין פלאים כו' וה"ה לערלה ע"כ לא הוי הו' לימוד רק לענין איסור גרידא דבהו הא ליכא למילף מק"ו מנזיר מלקוח דאין עומה"ד פיון דגם האיסור לא ידעינן בהו רק ע"י ק"ו או כמה מצינו מפלי מדין דהא עד כאן לא כ' המ"מ דהיכא דידעינן אסורא בלא"ה ילפינן העונש מק"ו רק היכא דהאיסור ידעינן מעצמינו אבל היכא דגם האיסור לא ידעינן רק מק"ו אע"ג דהוי מדבר אחר מ"מ לא נוכל ללמוד מלקוח מק"ו מאיסור אחר דהרי בכל דונכתא דלמדן דבר א' מחבירו ע"י ק"ו דקיי"ל דאין עומה"ד הא הוי אפי' אם זה הלימוד דק"ו נוכל ללמוד גם ממקום אחר ולא אמרינן דמקום האחד נלמוד איסורא ושוב נלמוד ממקום השני גם מלקוח והטעם כמש"כ פיון דכל הלימוד הוי ע"י ק"ו אין עונשין עליו וא"כ אפי' אם נאמר דרבנן ס"ל דכלי מדין לא הוי חידוש וילפינן מיניה בכל האיסורין מ"מ בערלה וכלאים הא ליכא ללמוד מפלי מדין ומנזיר דלהוי לוקה וע"כ הא דלמדו לערלה וכלאים מנזיר הוי רק לאיסורא גרידא ומדהוצרכו ללמדו מנזיר משמע ליה להגמרא דע"כ ס"ל דמפלי מדין גם איסורא ליכא ללמוד מיניה וגם פיון דפתחה הברייתא לומר ומכאן אתה דן לכל איסורין שבתורה כו' ערלה כו' הרי דנקטה לדוגמא לערלה דהוי רק לאיסורא גרידא ומוכח דגם הא דאמרי ומכאן אתה דן לכל התורה כולה הוי רק לענין איסורא ואין לוקין עליו וגם בהני איסורים

דְּהִיּוּ נוֹהֲגִים בְּעֵת מְלַחְמָה שֶׁל מִדִּין אֵין לוֹקִין עָלָיו וּמְוַכְרֵחַ דַּס"ל דְּמַפְלִי מִדִּין לִיפָּא לְמִילָף כְּלָל דְּהוּי חִידוּשׁ דַּא"ל"כ הֵיזָה צְרִיף לְלִקוּת עֲלֵיהֶם וְכִסְבַּרְת הַמ"מ וְשִׁפִּיר י"ל דַּהֲר"י ס"ל כְּסִבַּרְת הַמ"מ וְשִׁפִּיר פְּרִיף הַגְּמָר' לר' יוֹחָנָן דַּלְר"ע גִּילָף הֵיזָתֵר מְצַטְרָף לְאַיְסוּר מַק"ו מְנַזִּיר וְיִלְקָה עָלָיו דְּהָא בְּכָל הָאִיסוּרִין יִדְעִינָן בַּלֵּא"ה דְּאַסוּרִין דְּהָא תְּצִי שְׂעוּר יִדְעִינָן בְּכָל הָאִיסוּרִין דְּאַסוּר מְסַבְרָא דְּחֻזֵי לְאַיְצְטְרוּפֵי כְּלֵי שׁוּם לְיַמּוּד מַק"ו אוּ בְּנָן אָב כְּלָל וְיִלְפִינָן עוֹנָשׁ מַק"ו: [ו] וְאַדְרָבָה בְּזָה דְּנִצְרָף יַחַד סְבַרְתוּ שֶׁל הַר"י וְסִבַּרְת הַמ"מ הָא מְיֻשָּׁב הֵיטֵב קוֹשְׁיַת הַתּוֹס' בַּמַּס' ע"ג דָּף ס"ו וְשֶׁהִקְשׁוּ לַר"ש דַּס"ל שֶׁם דְּנוֹתָן טַעַם לְפָגַם מְוַתֵּר דְּלֵא אֶסְרָה תּוֹרָה אֲלֵא קוֹדֶרָה בַּת יוֹמָא דְּלִדְיָדְיָה הָא לֵא הוּי כְּלֵי מִדִּין חִידוּשׁ דְּלֵא ס"ל דְּגַם בַּת יוֹמָא פְּגָמָה וַא"כ הָא נוֹכַל לְלַמּוּד טַכְע"ק מַפְלִי מִדִּין וַא"כ מְשַׁרְת לְמָה כְּתוּב דְּלֵהִיזָתֵר מְצַטְרָף לְאַיְסוּר הָא אֵי אֶפְשָׁר לֹאמַר לַר"ש דַּס"ל כְּלֵי שֶׁהוּא לְמַלְקוּת וּלְפִי"ז נִיחָא דְּמַפְלִי מִדִּין לֵא יִדְעִינָן מַלְקוּת דְּהוּי רַק עֲשֵׂה וְאַתִּי מְשַׁרְת לְחִיב מַלְקוּת וּמְשַׁרְת לְחֻזָּא לֵא הֵינּוּ יוֹדְעִין מַלְקוּת רַק בְּנִזִּיר וְלֵא בְּשַׁאֲרֵי אִיסוּרִין דְּאִין עוֹמַה"ד וּמַש"ה כְּתוּב כְּלֵי מִדִּין דְּיִדְעִינָן מִיְגִיָּה עֲשֵׂה בְּכָל הָאִיסוּרִין וְשׁוּב יִדְעִינָן עוֹנָשׁ מַק"ו: [ז] וְאִין לְהַקְשׁוֹת עַל הַנְּ"ל דְּהַרֵי הַגְּמָרָא פְּרִיף עַל ר"ע דְּמוֹקִים מְשַׁרְת לְהִיזָתֵר מְצַטְרָף לְאַיְסוּר טַכְע"ק מַנ"ל וּמְשַׁנֵּי יְלִיף לָהּ מַפְלִי מִדִּין וְכַתְּבוּ הַתּוֹס' בַּמַּס' נִזִּיר דָּף ל"ו דְּהָא דְּפְרִיף כֵּן בְּפִשְׁטוּת לַר"ע וְלֵא נִיחָא לִיהּ לֹאמַר דַּר"ע ס"ל טַכְע"ק לֵא דְּאוֹרֵייתָא מְשׁוּם דִּיּוֹתֵר מְסַתְּפֵר לְהַחְמִיר בַּטַכְע"ק מְבַהֲיָתֵר מְצַטְרָף לְאַיְסוּר וְאֵי לֵא דְּיַדְע ר"ע טַכְע"ק מְפָסוּק אַחַר לֵא הוּי לִיהּ לְאוֹקְמָא הֵף דְּמְשַׁרְת עַל הַמַּל"א רַק עַל טַכְע"ק וַא"כ לַהֲר"י דְּאוֹרֵייתָא הַקְשָׁה דְּהָא עַתָּה דְּמוֹקִים ר"ע הַפְּסוּק לְהַמַּל"א הָא לֵא אֵיִצְטְרִיף הַפְּסוּק רַק מְשׁוּם חִיּוּב מַלְקוּת לְחֻזָּא דְּלֵאִיסוּר לֵא צְרִיף דְּחֻזֵי שְׂעוּר ג"כ אֶסוּר וְכַמַּש"כ לְמַעְלָה וַא"כ אַע"ג דְּיַדְע ר"ע טַכְע"ק מַפְלִי מִדִּין מ"מ הָא לֵא יִדְעִינָן מִיְגִיָּה מַלְקוּת וְהַזִּיר קֶשֶׁה קוֹשְׁי' הַגְּמָרָא דְּאַמַּאי מוֹקִים לִיהּ ר"ע לְהַמַּל"א טְפִי ה"ל לְאוֹקְמָא דְּבֵא לְחִיב מַלְקוּת עַל טַכְע"ק וְכֵלֵי מִדִּין אֵיִצְטְרִיף כִּי הֵיכִי דְּלֵהוּי לֹאֲהָא עַל שַׁאֲרֵי אִיסוּרִין וּמַאי מְתַרְץ הַגְּמָרָא דַּר"ע יְלִיף מַפְלִי מִדִּין וּמְוַכְרֵחַ ע"כ דַּהֲר"י לֵא ס"ל סְבַרְתוּ שֶׁל הַמ"מ וְגַם אֵי הוּי מוֹקִים מְשַׁרְת לְטַכְע"ק לֵא הוּי לֹאֲהָא עַל שַׁאֲרֵי אִיסוּרִין וַא"כ אֵיִתּוּר לַר"ע כְּלֵי מִדִּין וּמְוַכְרֵחַ דְּמְשַׁרְת בְּאֵל הַמַּל"א זֶה אֵינּוּ קוֹשְׁיָא דְּהָא י"ל דַּהֲר"י דְּאוֹרֵייתָא חוֹלֵק עַל עֵיקַר סְבַרְת הַתּוֹס' דְּנִזִּיר וְס"ל דְּלַעוֹלָם שִׁפִּיר נוֹכַל לְהַחְמִיר בַּהַמַּל"א יוֹתֵר מִבַּטַכְע"ק וְהַרֵי דַּעַת רַש"י הוּא כֵּן בְּפִסְחִים דָּף מ"ו וְכַחְוֹלִין דָּף צ"ח שֶׁפְּתַב דְּאַנָן קו"ל טַכְע"ק לֵא דְּאוֹרֵייתָא וּמְשַׁרְת מוֹקְמִינָן לְהַמַּל"א וְלִדְיָדְיָה נִצְטְרָף לֹאמַר דְּהָא דְּפְרִיף הַגְּמָרָא בְּפִשְׁטוּת וְר"ע טַכְע"ק מַנ"ל לֵא הוּי קוֹשְׁיָא כְּלָל רַק הַגְּמָרָא בְּאֵה לְתַרְץ דְּבַרֵי ר"ע גַּם אֲלִיבָא דְּמַאן דַּס"ל דַּטַכְע"ק דְּאוֹרֵייתָא: [ח] וְלְכַאוֹרָה קֶשֶׁה לִי לַהֲר"י דַּס"ל דְּאֵם גִּילָף טַכְע"ק מְנַזִּיר לֵא יִלְקָה עָלָיו דְּהָא הַגְּמָרָא קְאָמַר דַּמַּש"ה לֵא יְלִיף ר"ע הַמַּל"א מְנַזִּיר מְשׁוּם דְּהוּי נִזִּיר וְחֻטָּאת שְׁנֵי כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאַחַד וְאִין מְלַמְּדִין וְפְרִיף דְּלַרְבָּנָן דְּמוֹקְמֵי לְטַכְע"ק גִּימָא ג"כ דְּהוּי ב' כְּתוּבִים וּמְשַׁנֵּי דְּמְשַׁרְת לְטַכְע"ק וְיַקְדֵּשׁ לְהַמַּל"א וְחֻזְלוּן מְקַדְּשִׁים לֵא יִלְפִינָן וּמַאי הַקְשָׁה וְהַרֵי אִפִּי אֵם נֹאמַר דִּיקְדֵּשׁ בְּאֵ לְטַכְע"ק הָא ג"כ לֵא הוּי שְׁנֵי כְּתוּבִים דְּהָא אֵי הוּי יִלְפִינָן מְנַזִּיר לֵא הֵיזָה לֹאֲהָא עַל טַכְע"ק וּמַש"ה כְּתוּבָא יַקְדֵּשׁ לֹאמַר דְּבְקַדְּשִׁים לְהוּי לֹאֲהָא עַל טַכְע"ק דְּהָא עַתָּה דְּמוֹקְמִינָן לִיהּ עַל טַכְע"ק ג"כ לֵא בְּאֵ רַק לְחִיבּוּ מַלְקוּת וּמַאי פְּרִיף לְרַבָּנָן גַּם זֶה נִיחָא דִּי"ל דְּגַם אֵי לֵא קְרָא דִּיקְדֵּשׁ יִדְעִינָן בְּקַדְּשִׁים דַּטַכְע"ק הוּי

דאורייטא מ'הא דהצריכה התורה מריקה ושטיפה לכלי שפשל בה חטאת ונהי דלרבנן הוי ע"כ חידוש הא דאסרה התורה כלים דהא הוי לפגם מ"מ עכ"פ בקדשים הא ידעינן מניה דטכע"ק אסור (וכבר ראיתי קושיא זו בספר מהר"ם ברבי דאמאי לא ילפינן טכע"ק בקדשים מהו דמריקה ושטיפה) ורק דעל זה לא הנה לוקה לדעת הר"י דהא הוי רק עשה ועכ"פ איסורא הא ידעינן מניה ושוב הוי ילפינן דבקדשים להוי לוקה על טכע"ק בק"ו מנזיר דלא הוי איסורו איסור עולם ומדכתב יקדש הוי ב' פתובים ומש"ה משני דיקדש בא להמל"א: [ט] ולכאורה קשה לי על הר"י דאורלייניש מהא דבמס' זבחים דף ע"ח קאמר ר"ל הפיגול והנוטר והטמא שבללן זה בזה ובאכלן פטור אי אפשר שלא ירבה מין על חברו ויבטלנו ש"מ תלת ש"מ נותן טעם ברוב לאו דאורייטא ולשיטת הר"י קשה דהא ר"ל לא אמר רק דפטור ממלקות ולעולם י"ל דמודה דהוי איסורא דאורייטא דס"ל דנותן טעם ברוב לא חמיר מפל טעם פעיקר וכמו לדין בטכע"ק הגה"ה משקין והם הא שרי גם בלי הגעלה והניחא להטעם שכ' הרשב"א דכיון דבליעתו בצונן הוי רק משהו וא"כ הא שפיר הצריכה הגעלה לכלים שמבשלים בו יין אבל לפי הטעם של הטור שכתב ביו"ד סי' קל"ז דבשאר משקין הוי פגום קשה.

והנראה לישיב דהא בחולין דף ט"ז דרשינן ובתים מלאים כל טוב ואפי' פתלי דחזירי הרי דגם אם תפסו איסור ג"כ הותר להם וא"כ נזיר שתפס יין הא מותר לשתותו ועי' ברמב"ן פי' החומש פ' מטות הא דלא נאמר להם דין הגעלה במלקחית סיחון משום דהנה מארץ ז' עממין ובו הותר גם פתלי דחזירי ורק במדן דלא הוי מפלל הז' אמות לא הותר וא"כ הא הוצרך הגעלה לבל ישמש בו נזיר יין מאותן ששולל במלקחית סיחון: הוי דאורייטא ואין לוקין עליו והיא מדקדק דר"ל ס"ל דהוי לאו דאורייטא ומכרח כר"ת דאי הוי דאורייטא לוקה ג"כ דלרבנן הוי הק"ו גילוי מילתא ולר"ע אהדריה לאיסורא קמא ושפיר מוכיח מדפוטרו ר"ל ממלקות מפלל דס"ל דאין בו איסורא דאורייטא פלל שוב מצאתי קושיא זו בגליון הש"ס שגנדרס סוף מסכת זבחים ונשאר בצ"ע והגם דנוכל לדחוק על קושיא זו ולומר דה"פ ש"מ נותן טעם ברוב לאו דאורייטא ללקות עליו וכן פתב רש"י להדיא ונ"ל לאו דאורייטא ללקות עליו והגם דזהו דוחק גדול מ"מ הא לכאורה לדעת הר"י מוכרח לפרש כן אבל הרי עדיין תיקשה מהא דאיתא שם מתיב רבא העושה עיסה מן החיטים ומן האורז אם יש בו טעם דגן חייב בחלה ואע"ג דרובא אורז ומשני מדרבנן ופריה אימא סיפא ויצא בו ידי חובתו בפסח ואי מדרבנן אמאי יוצא בו ומאי פריה רבא מהא דתייבת בחלה ונהרי פיון דאיסורא דאורייטא מודה ר"ל דאיפא בטכע"ק שפיר תייבת בחלה מדאורייטא: [י] והנראה לישיב זה דשפיר הוכיח רבא דמדחייב בחלה מוכרח ע"כ דלוקה על נו"ט ברוב דבמסכת פסחים דף ל"ה נפקא לן דאינו יוצא חובת מצה באורז ודוחן דכתיב לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות דברים הבאים לידי חימוץ יוצא בו ידי מצה יצא אורז ודוחן שאינם באים לידי חימוץ אלא לידי סרחון וע"ש עוד ע"ב דתנאי יכול יוצא אדם י"ח בטבל כו' ת"ל לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות מי שאיסורו משום בל תאכל חמץ יצא זה שאין איסורו משום בל תאכל חמץ אלא משום בל תאכל טבל ופריה ואיסורא דחמץ להיכא אזיל ומשני הא מני ר"ש דס"ל אין איסור חל על איסור ונהרי רבנן לא פליגי על ר"ש בעיקר ההיקש דהא מהו סברא הוא דממעטינן אורז ודוחן רק חולקים על ר"ש

משום דס"ל דבכולל איסור חל על איסור ואיפא גם בטבל איסורא דחמץ אבל בדבר דע"פ דין אין בו כלל איסור חמץ ודאי כ"ע מודים דאינו יוצא בו ונהרי בההי היקשא פתיבא לאו גמור דכתיב לא תאכל עליו חמץ וא"כ נראה בודאי דאינו יוצא חובת מצה רק בדבר שלוקה עליו משום חמץ אבל דבר דאין בו לאו משום חמץ אע"ג דאיפא עליה איסור חמץ מדאורייתא נראה דאינו יוצא בו דמצה הא איתקש ללאו דחמץ ונהגם דהדבר נראה אצלי ברור מ"מ הנראה להביא עוד ראיה לזה דביבמות דף ל"ב איתא פא עליה חייב משום אשת אח ומשום אחות אשה דברי ר' יוסי רש"א אינו חייב אלא משום א"א בלבד ומסיק שם דאע"ג דגם ר' יוסי לא ס"ל איסור חל על איסור בכולל מ"מ שפיר קאמר דחייב ב' דהיינו לקנורו בין רשעים גמורים הרי דהא דאין איסור חל על איסור הוי רק לענין לחייבו שני חיובים אבל לענין איסורא שפיר חל איסור השני ואיפא על הדבר שני איסורים וע"ש בתוס' ד"ה בין וז"ל ור"ש סבר דאע"פ שיש בעבירה זו שני איסורים פנין דלא מחייב אלא חדא אין קוברין אותו בין רשעים גמורים הרי דס"ל להתוס' דגם ר"ש מודה דאיסור השני חל שפיר לענין איסורא נרק חולק על ר' יוסי וס"ל דכיון דעל הני ב' איסורים אינו חייב אלא חדא אין קוברין אותו בין רשעים גמורים שעברו ב' עבירות נפרדים שיש עליהם שני חיובים ונהרי מ"מ חזינן דס"ל לר"ש בפסחים דאינו יוצא בטבל משום דלא חל עליו איסור חמץ והא גם על הטבל איפא איסורא דחמץ נרק דאינו חייב עליו משום חמץ ומוכרח כמש"כ דמצנת מצה תלוי רק אם יש בו חיוב משום חמץ אמנם לפי מש"כ בסי' מ"ד דיש חולקים על התוס' דיבמות הנ"ל וס"ל דלר"ש לא חל איסור השני כלל גם לענין איסורא גרידא א"כ אין ראיה מפאן אבל הרי גם בלא שום ראיה נראה פן פנין דבההי היקשא פתיבא לאו ולהתוס' הנ"ל בע"כ מוכרח פן: [יא] וא"כ הרי במס' מנחות דף ע' תנו דרק חמשה דברים חייבים בחלה ולא אורז ודוסן ובגמ' מה"מ אמר ר"ל גמר לחם לחם ממצה והתם מנ"ל אמר קרא לא תאכל עליו חמץ כו' א"כ גם בחלה אינו חייב רק בעיסה שאם היתה של חמץ הנה חייב עליו משום חמץ ומש"ה פריף שפיר לר"ל מההי דאם יש בו טעם דגן חייב בחלה ואע"ג דרנבא אורז דמוכח מנה דאם הנה של חמץ הנה בו חיוב משום חמץ ומוכרח דלוקה על נותן טעם ברוב דאע"ג דעל טעם פעיקר אינו לוקה לשיטת הר"י זהו רק בנתערב בו רק טעמו וכמו ענבים ששורה במים או פליטת כלים אבל היכא דנתערב בו גופו של האיסור והתערובות ניקר בו בטעמו לוקה ע"כ עליו ג"כ וקשה לר"ל דפוטר בפניגול ונותר שבללן ואדרבה בזה מיושב היטב קושית התוספות בנבחים שם שהקשו על רבא דאמאי לא הקשה משארי ברייתות דתני בהו דטעם פעיקר אסור ולפירוש זה ניחא דבכל דוכתי ניחא גם לר"ל די"ל דרק ממלקות קפטר ליה ר"ל ומודה דאסורה מדאורייתא ורק מהא דתנו דיוצא חובת מצה וגם חייבת בחלה מוכיח שפיר דלוקה על נותן טעם ברוב: [יב] ואין להקשות דאפתי זה ניחא לשיטת הר"י כפי מש"כ הר"ן דלכ"ע אינו לוקה על טכע"ק ושפיר מוכיח רבא מההי משנה דנותן טעם ברוב עדיף מטכע"ק ולוקה ג"כ אבל לפי מש"כ התוס' דלרבנן לוקה על טכע"ק ורק לר"ע אינו לוקה הרי עדיין קשה מאי פריף דהא י"ל דנו"ט ברוב לא עדיף מטכע"ק ולרבנן לוקה וההי דחלה אתיא פרבנן ור"ל ס"ל כר"ע זה אינו די"ל דפריף מפת הסתם משנה דעכ"פ הא מוכח מהמשנה דס"ל דלוקה הנה מאיזה טעם שיהיה ועכ"פ הא מוכח דהלכה פן ובאמת הוי מצוי לתרץ דתנאי היא

רק דעדיפא משיגי דר"ל איינרי במינן במינו ותדע דהא גם בלא דברי הר"י ג"כ מוכרח לומר פן לפי שיטת רש"י בפסחים דף מ"ה שפכת דדין טכע"ק הוי פלוגתא דתנאי ורבנן דפליגי על ר"א בכותח הבבלי לא ס"ל טכע"ק וא"כ הוי מצוי לומר דתנאי היא: [יג] אמנם עדיין לא נתישבה דעתי מקושיא הראשונה דמאי קאמר ש"מ נו"ט ברוב לאו דאורייתא פנין דר"ל לא קאמר רק דפטור ומה שפכתנו דה"ק לאו דאורייתא ללקות עליו הא פבר פכתנו לעיל דהוי דוחק ואין לומר דהא גם בלא דברי הר"י דאורליינשוש קשה הך ש"מ דהיאך קאמר ר"ל דר"ל איינרי במינן באינו מינו וס"ל נותן טעם ברוב לאו דאורייתא ונהרי ר"ל איינרי בפיקול ונותר וטמא דהם קדשים פסולים ובקדשים הא לכ"ע טכע"ק וכדאיתא בחולין דף צ"ח דקאמר רבא דטכע"ק לאו דאורייתא בחולין ובקדשים הוי דאורייתא ונפק ליה מקרא דיקדש דכתיב גבי חטאת יקדש להיות פמוה שאם פסולה היא תפסול והיאך קאמר ר"ל דפטור בהו ובע"כ נראה לומר דהוי ס"ד דגמרא דר"ל ס"ל דהך יקדש הוי רק עשה וכמו שאמר רב אשי בזבחים דף ע"ז ואין לוקין עליו וא"כ הא ניחא גם לשיטת הר"י דאורליינשוש דה"ק ש"מ נו"ט ברוב לאו דאורייתא פ"א דש"מ דבכל האיסורין לבד מקדשים הוי לאו דאורייתא פלל דאי נאמר דהוי דאורייתא בכל האיסורין ובע"כ הא יליף לה מנזיר או מפלי מדין דאל"כ מנ"ל לאסור בכל האיסורין דמהך קרא דיקדש אי אפשר לקדש דחולין מקדשים לא ילפינו וא"כ הא בע"כ אתיא הך יקדש לומר דבקדשים לוקה ג"כ על טכע"ק דלאיסור הא לא צריך קרא דמהך לימודים נוכל לקדש גם קדשים ובע"כ מוכרח א' מהני תרתי או דיקדש בא לומר דבקדשים לוקה על טכע"ק או דבכל האיסורין גם איסורא דאורייתא ליכא ואתיא קרא דיקדש דבקדשים אסור מדאורייתא וא"כ ר"ל דפטור גם בקדשים מוכרח דס"ל דבשאר איסורין גם איסורא ליכא זה אינו מספיק דהא י"ל דר"ל ס"ל דיקדש בא להיתר מצטרף לאיסור וכמו דס"ל לר' יוחנן בפסחים דף מ"ה וקמ"ל קרא דאע"ג דבחולין אין היתר מצטרף לאיסור בקדשים מצטרף ולעולם י"ל דטכע"ק בכל התורה אסור מנזיר ואינו לוקה עליו והיאך מדייק דס"ל לאו דאורייתא: יד וע"כ הנראה פשוט דהר"י דאורליינשוש חולק על הא דמבאר בדברי הראשונים דהא דקיי"ל דמינן באינו מינו לא בטל מה"ת עד ס' הוי הטעם משום דקיי"ל טכע"ק דאורייתא ואיהו ס"ל דהוי מסבא דכיון דניכר עדיין טעמו של האיסור לא שייך סבא דביטול פלל ואינו תלוי פלל בהך דינא דטכע"ק דקרא דמשרת דבא לטכע"ק לא בא רק לומר דטעמו של האיסור נחשב כממשו וכגון שרה ענבים במים או פליטת פלים דאין שם ממשו של איסור פלל ומ"מ אסור ולעולם מצוי איירי באן פן דלא שייך סבא דביטול וכגון דאין בהיתר רוב נגד האיסור ששרה ענבים כזית בתוך כזית מים אבל היכא דיש בהיתר רובא לא שייך פלל הא דטכע"ק דהא ס"ד דאפי' בנתערב ממשו של האיסור ס"ל לר"ל דבטל ברובא ואנן דקיי"ל דלא בטל הוי רק מסבא ונשפיר מדקדק הגמרא פנין דחזינן דר"ל ס"ל דפטור ע"כ ס"ל דנו"ט ברוב לא הוי דאורייתא פלל דממ"נ אם נתבטל ברוב אע"ג דטעמו ניכר לענין מלקות אמאי לא יתבטל גם לענין איסורא דהא לא אשכחן שום פסוק שיאמר דבטל לענין מלקות ולא לענין איסורא פן נראה נכון וברור: סימן לח יבאר דין היכא דלא ספר בליקא אם יספור ביום בברכה או לא: התוס' פתבו במס' מנחות דף ס"ו בד"ה זכר דאם לא ספר בליקא יספור ביום בלא ברכה וטעמם דקיי"ל גבי עומר דנקצר ביום פסול וראייתם מהא

דקיי"ל דקצירת העומר דוחה שבת מפלל דנקצר שלא כמצותו פסול אבל הרמב"ם פסק בפירק שביעי מה' תמידין ומוספין דנקצר ביום פשר וגם פסק שם דקצירת העומר דוחה שבת והקשה הלחם משנה דהא במס' מנחות דף ע"ב מבואר בגמרא להדיא דלרבי דס"ל דנקצר ביום פשר ע"כ ס"ל דקצירתו אינו דוחה שבת דהא הוי מלאכה שאפשר לעשותה מע"ש ואינו דוחה שבת וכן הקשה הש"ך ביו"ד סי' רס"ב ס"ק ב' יעו"ש ועי' ב"ש"ת חכם צבי שפתב דהרמב"ם דחה הך סוגיא דדף ע"ב מהלכה ופוסק פהני תרי סתמי.

דבר"פ ר' ישמעאל הוי סתם משנה דדוחה שבת ובסוף הפירק הוי סתם משנה דנקצר ביום פשר ומש"ה פוסק הרמב"ם פן. ושוב הביא החכם צבי דברי הירושלמי דסוף פירק קמא דר"ה דקבעי ר"ל שם קצירת העומר מהו שתדחה שבת ביום ומסיק שם ר"ל דדוחה ונהו להדיא פהרמב"ם דאע"ג דכשר ביום מ"מ דוחה שבת אמןם בנדאי אין זה מספיק עדיין לישב דעת הרמב"ם דהיאך נדחה סוגיא מפורשת דבבלי מפני הירושלמי: [ב] אמןם באמת הנראה דעתו של הרמב"ם ברורה למאד דהא פה היא הצעת הסוגיא במנחות שם דר"א בר"ש ס"ל דנקצר ביום פסול וקאמר ר' יוחנן ר"א בר"ש בשיטת ר"ע רבו של אביו אמרה דתנו פלל אמר ר"ע כל מלאכה שאפשר לעשותה מבערב שבת אינו דוחה שבת ואי ס"ד נקצר שלא כמצותו פשר אמאי דוחה שבת ופריף וקא רבי ג"כ הוי תלמיד ר"ש ואמאי ס"ל נקצר ביום פשר ומשני ס"ל פאיך דר"ש דתניא אר"ש בא וראה כמה חביבה מצנה בשעתה שהרי הקטר חלבים ואיברים פשרים כל הלילה ולא היה ממתין בשבת עד שתחשוף ופריף ור"א בר"ש לא שמיע ליה הא אלא שאני התם שפכר דחתה שחיטה את השבת ומסיק אלא קסבר רבי קצירת עומר אינו דוחה שבת וס"ל להרמב"ם דרק על רבי פריף דהא כל הסוגיא אנלא שם לאוקמי התלמידים של ר"ש דיקברו כר"ע רבו של ר"ש ומש"ה הקשו על רבי שפיר דהא הוי תלמיד ר"ש ומהא דאמר ר"ש דהקטרה דוחה שבת משום דחביבה מצנה בשעתה אין ראיה להא דקצירה די"ל דשאני התם דכבר דחתה שחיטה את השבת דהא שמעינן ליה לר"ע דאית ליה הך סברא לחלק פן דבפסחים דף ס"ט דיליף ר' אליעזר דחתיכת יבלת דוחה שבת בק"ו מהקטרה שדוחה שבת וקאמר ליה ר"ע דשאני התם דכבר דחתה שחיטה את השבת הרי דר"א לא ס"ל פלל הך חילוקא דמשום דכבר נדחה מש"ה יהנה דוחה עוד ורק ר"ע ס"ל הך סברא ומש"ה במנחות פריף שפיר מדברי ר"ע עצמו על רבי דהנה תלמיד ר"ש אבל הני ב' סתמי דפירק ר' ישמעאל לא צריכין לאוקמינהו כתנאי פלל דהא י"ל דשניהם הלכה רק חולקים על עיקר סברתו של ר"ע וס"ל דהא דכבר דחתה שחיטה את השבת אינו מעלה פלל לענין הקטרה כמו דחזינו בפסחים דר' אליעזר לא ס"ל הך סברא וחילוקא ושפיר מוכחין מהא דהקטרה דוחה שבת דגם קצירת העומר אע"ג דדוחה שבת מ"מ נקצר ביום פשר דהדחה הוי משום דחביבה מצנה בשעתה וכיון דלית לן החרת מקרא לפוסלו בנקצר ביום מש"ה הוי פשר ואין לומר דא"כ דלית לן הך סברא דכבר דחתה שחיטה את השבת א"כ הא ישאר ק"ו של ר"א דגם חתיכת יבלתו יהנה דוחה שבת ובזה הא נדאי דלא קיי"ל כר"א זה אינו דהרי הך סברא דחביבה מצנה בשעתה הוי ג"כ פירכא להק"ו של ר"א דשאני הקטרה דהוי מצנה נחביבה היא בשעתה וכן קצירת העומר הא הוי מצנה ולכתחילה מצותו בלילה ומש"ה דוחה בזמנו שבת אבל חתיכת יבלתו הא החתיכה לא הוי שום מצנה פלל דהוי רק מכשירי מצנה ולא מצנה עצמה וכו

לא שיניף ה' סבא דחביבה מצונה בשעתה ומש"ה אינה דוחה שבת פיון דאפשר לעשותה מבער"ש ונהרי בתחילה דרצה לתרץ על רבי דס"ל פאיך דר' שמעון הא חזינו דהגמר' רצה לומר פן דאע"ג דס"ל לרבי כר"ע דכל שאפשר לעשותה פגון חתיכת יבלתו אינו דוחה שבת מ"מ קצירת העומר דוחה שבת משום חביבה מצונה בשעתה וכמו כן נאמר דהני ב' סתמי ס"ל פן גם לפי האמת וזהו סברת ר"ל בירושלמי דסובר נקצר ביום פשר ומ"מ דוחה שבת ואין הבבלי חולק פלל על הירושלמי והגמרא אזלא רק אליבא דר"ע ובזה ניחא ג"כ הברייתא דמביא שם במנחות ומנין שאם נקצר ביום פשר ודוחה שבת ת"ל תקריב וכתבו התוס' דלר"ע דס"ל דמלאכה שאפשר לעשות מער"ש אינה דוחה שבת צ"ל דה' ודוחה שבת דתני בבבלייתא קאי על הקרבת העומר ולא על קצירתו ושוב הקשו בעצמן על זה דהרי הקרבתו ידעינו ממועדו ולא מה' קרא דתקריב אבל להרמב"ם ניחא דה' ברייתא ס"ל דרק במכשירין דלא הוי מצונה הוא דאינו דוחה שבת היכא דאפשר לעשותו מבער"ש אבל במצונה עצמה שזמנה מגיע בשבת אע"ג דאפשר לעשותה מקודם מ"מ דוחה כמו בהקטרה: והנראה להביא עוד ראיה לזה דבמס' יבמות דף ה' איתא אשפחן דאתי עשה ודחי ל"ת גרידא ל"ת שיש בו פרת היכא אשפחן דדחי דאיצטריך עליה למיסרה וכ"ת גילף ממילה מה למילה שכן נכרתו עליה י"ג ברייתות מפסח שכן פרת מתמיד שכן תדיר ממילה ופסח שכן פרת מפסח ותמיד שכן צורך גבוה ומפולגו נמי שכן ישנו לפני הדיבור ואליבא דמ"ד עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד הנאי והקשו התוס' בד"ה ומפולגו דאפתי גילף משארי קרבנות ציבור דדוחין שבת דהא אפ"י עומר ושתי הלחם דוחין שבת וא"כ גילף ממילה ומחד מהני ותירצו דהני כולגו חשיבי תדיר דהם בכל שנה ואיכא למימר על מילה ועומר שכן תדיר ובנדאי דתי' זה של התוס' דחוק קצת לומר דעומר ושתי הלחם חשיבי תדיר ומש"ה במס' פסחים דף ע"ז שהקשו ג"כ התוס' קוש' זו נשארו בקוש' ולא כתבו תי' זה פלל ועוד קשה לי על ה' סוגיא דיבמות דקאמר אי מתמיד שכן תדיר דהיאך ס"ד למילף מתמיד ופסח שדוחין שבת דבעלמא ג"כ עשה דוחה ל"ת שיש בו פרת ונהרי ביומא דף מ"ה אמר רב הונא תמיד תחילתו דוחה סופו אינו דוחה ומפרש שם ר"ח דסופו דוחה את השבת ואינו דוחה את הטומאה ומפרשינו שם הטעם שבת דהותרה היא בצבור סופו נמי דחי טומאה דדחוייה היא בצבור תחילתו דעיקר פרה דחיא סופו לא דחיא הרי דשבת אינו נדחה פלל מפני קרבן ציבור רק הוי היתר דהותרה התירה לאיסור שבת לענין עבודת קרבן ציבור וכמו דהותרה מלאכת יו"ט לענין אוקל נפש וא"כ הא אי אפשר ללמוד מיניה על שארי איסורים ושארי מצות דלהני עשה דוחה אפ"י ל"ת שיש בו פרת וצ"ע: ועוד קשה דהיאך רוצה הגמ' לילף דעשה דיבום לידחי ל"ת דאחות אשה אע"ג דיש בו פרת מהא דתמיד דוחה שבת ונהרי נוכל לומר מה לתמיד שכן מצוותו בכך ועי' במנחות דף ה' דרצה הגמ' ללמוד דטרפה יהיה פשר לקרבן אע"ג דאסור להדיוט משבת דאסור להדיוט ומותר לגבוה ודחי מה לשבת שכן מצוותו בכך הרי דאי אפשר ללמוד איסור טרפה מאיסור שבת והיאך נלמוד איסור אחות אשה לגבי יבום משבת ואע"ג דה' דיבום לא דמיא לטרפה דשם גם עתה הא אין המצונה על הקרבת הטרפה דאע"ג דאין לציבור בהמה כשרה מ"מ אם היה מזדמן להם פשרה הרי מצוות קרבן זה גופיה יוכל להתקיים בכשרה ומש"ה לא הוי טרפה מצוותו בכך אבל אחות אשה שגפלה לפניו ליבום הרי

עֲתָה שֹׁפֵר הִיא יְבִמָּה אִי אֶפְשֵׁר לְהִתְקַיֵּם הַמְצוּה שֶׁל יְבוּם בְּלַעֲדָה מ"מ אע"ג ד'יבום
עֲדִיפָא מִטְרַפָּה מ"מ הָא עֲדִינן לֹא דְמִי כָּל לְקַרְבֵּן בְּשַׁבַּת דְּאַחֹת אִשָּׁה הָא לְעוֹלָם אִינוּ
בְּהִכְרַח כָּל לְנֶרְק ע"י סִיבָה וְהַזְדַּמְנוֹת שְׁוֹשְׁאָה אַחִי וּמַת בְּלֹא בְנִים וְאִם לֹא נִשְׂאָה לֹא
הִיָּה הַמְצוּה כָּל לְאֶבֶל הַקְּרָבֵן בְּשַׁבַּת הָא הִי בְּהִכְרַח וּבִנְדָאִי הִי שַׁבַּת מְצֻנְתוֹ בְּכָף וְאִי
אֶפְשֵׁר לְלִמְדָה מִשַׁבַּת לְעִנְיָן יְבוּם וּבְכַרְט קְרָבֵן תְּמִיד הָא בִּנְדָאִי דְלֹא דְמִיָּא כָּל לְאַחֹת
אִשָּׁה כִּינן דְּכָל שַׁבַּת מְוַכַּח לְהִיּוֹת קְרָבֵן תְּמִיד וְאִי אֶפְשֵׁר לְשַׁבַּת בְּלַעֲדוֹ וְעִי בְּכַרִּיתוֹת
דְּרַי י"ד דְּרָשִׁינן עֲתִי דְכִתִּיב גְּבִי שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח וְאֶפְי' בְּשַׁבַּת כְּלוֹמַר דְּכַחֲלָה הַשְּׁעִיר
מִרְפִּיבוֹ עַל כְּתִיפּוֹ וְקָאֵמַר רַבְרָם זֹאת אוֹמְרַת עִירוּב וְהוֹצֵאָה לְשַׁבַּת וְאִין עִירוּב וְהוֹצֵאָה
לִיּוֹה"כ דַּא"כ אִמְאִי אִיִּצְטְרִיף לֹמַר דְּדוּחָה שַׁבַּת הָא יְדַעִינוּ זֶה מְדַחֲזִינוּ דְדוּחָה יוֹה"כ
דְּחִי ג"כ שַׁבַּת וּמִשְׁנֵי הַגְּמָרָא שְׁאִנִּי יוֹה"כ דְּמְצֻנְתוֹ בְּכָף וּמִשְׁנֵי צְרִיף לְדָרְוֵשׁ קָרָא
לְהִתִּירוֹ כְּשִׁחַל בְּשַׁבַּת וּפְרַשׁ"י דְּהַכְּשֵׁר מְצֻנְתוֹ בְּכָף דְּוִמִיָּא דְתְּמִידִין שְׁקַרְבִּין בְּשַׁבַּת הִי
לְהַדְנָ' דְהָא דְתְּמִיד שְׁקַרְבֵּן בְּשַׁבַּת הִי דוּמָה לְעַבּוֹדַת יוֹה"כ שְׁעוֹשִׁין בִּיּוֹה"כ וְהָא חֲזִינוּ
בְּגַמְר' דְמָהָא דְשָׁרִי שְׁעִיר יוֹה"כ לֹא יְדַעִינוּ מִינֵי דְלִהִי דוּחָה גַם כְּשִׁחַל יוֹה"כ בְּשַׁבַּת
וַא"כ הָא ק"ו בְּנֵן ק"ו דְהָא דְתְּמִיד שֶׁל שַׁבַּת עֲדִיף טוּבָא מְהָא דְיְבוּם בְּאַחֹת אִשָּׁה
וַא"כ הִיאָה רְצָה הַגְּמָרָא לֹמַר דְנִילְף מִתְּמִיד וְגַם עַל הָא דְרוּצָה לְלַמּוֹד מִפְּסַח ג"כ קָשָׁה
לִי קוֹשְׁנִי זֹו דַּאֲע"ג דְּפִסַּח שְׁחַל בְּשַׁבַּת לֹא דְמִי לְהָא דְתְּמִיד וְכַדְמוּכַח בְּסוּגֵי דְכַרִּיתוֹת
מ"מ הָא לֹא דְמִי ג"כ לְאַחֹת אִשָּׁה דְשְׁאִנִּי פִּסַּח דְבָא בְּהִכְרַח ע"י הַחֲשָׁבוֹן וְרַאֲיִית הַעֲדִים
אֶת הַלְבָנָה מִשָּׂא"כ אַחֹת אִשָּׁה לִיְבוּם לְעוֹלָם אִינוּ בְּהִכְרַח וּבִנְדָאִי דְגַם פִּסַּח מְקַרִּי מְצֻנְתוֹ
בְּכָף לְגַבֵּי יְבוּם (*): הַגַּה"ה (*): בְּמִס' יוֹמָא דְרַי ס"ו אִיתָא ג"כ לְהָא בְּרִיִּיתָא עֲתִי וְאֶפְי'
בְּשַׁבַּת לְמִאי הִלְכְתָא א"ר שִׁשֶׁת לֹמַר שְׁאֵם הִי חוֹלָה מִרְפִּיבוֹ עַל כְּתִיפּוֹ כְּמָאן דְלֹא כַר'
נְתָן דָּאִי ר"נ הָאֵמַר חֵי נוֹשָׂא אֶת עֲצָמוֹ אִפ"ת ר' נְתָן חָלָה שְׁאִנִּי אָמַר רַבְרָם זֹאת אוֹמְרַת
עִירוּב וְהוֹצֵאָה לְשַׁבַּת וְאִין עִירוּב וְהוֹצֵאָה לִיּוֹה"כ וְכַבֵּר דְכָרוּ הַמְחַבְרִים הַרְאִישׁוֹנִים
לִקְתָן טַעַם עַל הָא דְבִיּוֹמָא לֹא דְחִי הָא דְרַבְרָם וּבְכַרִּיתוֹת דְּחִי שְׁאִנִּי יוֹה"כ דְּהַכְּשִׁירוֹ בְּכָף
וְהַנְרָאָה לֹמַר סְבָרָא פְּשוּטָה דְמָה דְאָמַר דִּיּוֹה"כ דְּהַכְּשִׁירוֹ בְּכָף הִלָּא צ"ע דְהִי יָכוֹל
לְהִתְקַיֵּם מְצוֹת שְׁעִיר בְּכַרִּיא שְׁלֵא יִצְטְרִף לְשִׂאתוֹ עַל כְּתִיפּוֹ וְרַק שְׁנִדְמֵן שְׁחַלָּה וְנִתְחַדַּשׁ
גַם מְלֹאכֶת הוֹצֵאָה וַא"כ הָא לֹא הִי מְצֻנְתוֹ בְּכָף וְקָשָׁה עַל הַבְּרִיִּיתָא דְלָמָּה אָמְרָה עֲתִי
וְאֶפְי' בְּשַׁבַּת וְהִי גַם בִּיּוֹה"כ צְרִיף לְרַבּוּי דְמוֹתָר לְשִׂאתוֹ עַל כְּתִיפּוֹ וְעִי' בִּיּוֹמָא דְרַי ס"ו
דְשִׂאלוּ אֶת ר"א חָלָה מְהוֹ שְׁיִשְׁאֲנוּ עַל כְּתִיפּוֹ וּבְכָל יוֹה"כ אִיִּירִי שְׁלֵא הַנּוֹזְפֵר שֵׁם שַׁבַּת
כָּל לְוּמוּכַח מִהַבְּרִיִּיתָא דְאִין הוֹצֵאָה לִיּוֹה"כ וְצ"ל דַּאֲע"ג דְּבִלָּא חָלָה יָכוֹל הַשְּׁעִיר לְהַלְף
בְּרַגְלֵי מ"מ גַם בְּחָלָה מְקַרִּי הַכְּשִׁירוֹ בְּכָף דְהָא הַמְצוּה הִי עַל הָאֲדָם שְׁיִגִיעַ הַשְּׁעִיר
לְמַדְבָּר וְאִין הַמְצוּה עַל הַשְּׁעִיר רַק עַל הָאֲדָם וְעִי' שְׁיִכּוֹל הַשְּׁעִיר לְהַלְף לֹא מְקַרִּי דְלֹא
הִי הַכְּשִׁירוֹ בְּכָף דְהַמְצוּה עַל הָאֲדָם לְהַגִיעֵנוּ וְרַק אִם נֶאֱמַר דְחִי נוֹשָׂא אֶת עֲצָמוֹ וַא"כ
אִם לֹא דְחָלָה גַם כְּשִׁהֵי הָאֲדָם נוֹשָׂאוֹ לְשְׁעִיר הָא ג"כ לִיכָא חִילוּל יוֹה"כ וְהַמְלָאכָה שֶׁל
הוֹצֵאָה הִי רַק ע"י זֶה דְחָלָה שׁוּב לֹא מְקַרִּי הַכְּשִׁירוֹ בְּכָף אֶבֶל לְרַבְנָן דְלֹא ס"ל חֵי נוֹשָׂא
אֶת עֲצָמוֹ וְגַם בְּכַרִּיא אִם יִשְׁאֲנוּ יְהִי הוֹצֵאָה שׁוּב הַכְּשִׁירוֹ בְּכָף וּמִשְׁנֵי בְּכַרִּיתוֹת דְלֹא
מוֹקְמִינוּ לִי כַר' נְתָן שְׁפִיר דְחִי הַגְּמָר' לְהָא דְרַבְרָם אֶבֶל בִּיּוֹמָא דְאֶמְרִינוּ שֵׁם אִפ"ת ר'
נְתָן חָלָה שְׁאִנִּי שְׁפִיר מוּכַח דְאִין עִירוּב וְהוֹצֵאָה לִיּוֹה"כ דְלֹא הִי הַכְּשִׁירוֹ בְּכָף כָּל לְ[ה]
וְע"כ הַנְרָאָה לֹמַר דְהָא דְשַׁבַּת מְקַרִּי מְצֻנְתוֹ בְּכָף לֹא הִי רַק לְעִנְיָן שְׁחִיטַת הַקְּרָבֵן דְזִהוּ

מְנוּכָרָה לְהִיּוֹת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת אֲבָל הַקְטָרֶת אֵיבָרִים וּפְדָרִים אֲפִילוֹ שֶׁל קָרְבַּן תָּמִיד לֹא מִקְרֵי כָּלֵל מִצְנוֹתוֹ בְּכַף פִּינּוֹ דִּיכוּל לְהַמְתִּין לָהֶם עַד הַלְיָלָה שֶׁל מוֹצָאֵי שַׁבָּת וּכְשֶׁרִין דְּהָא זְמַנּוֹ כֹּל הַלְיָלָה וְרַק מִשּׁוּם דְּחֻבִּיבָה מִצְוָה בְּשַׁעֲתָהּ הוּא דְדוּחָה שַׁבָּת לֹא מִקְרֵי כָּלֵל מִצְנוֹתוֹ בְּכַף דְּהָא הַמִּצְוָה יוּכַל לְהַתְקַיֵּם גַּם בְּלֹא דְחִיּוּת שַׁבָּת וּנְפָרֵשׁ דְּהָא דְאָמְרִי בִּיבְמוֹת אֵי מִתְמִיד דְּקָאֵי עַל הַקְטָרֶת הַתְּמִיד מִדְּשָׁרֵי בְּשַׁבָּת וּמִינֵי גִילְף דְּכָל עֲשֵׂה דוּחָה ל"ת שְׂיֵשׁ בּוֹ כְּרַת דְּהָרִי הָא דְהַקְטָרָה דְּתְמִיד שָׁרֵי בְּשַׁבָּת יְדַעֲיָנוּ לָהּ מִקְרָא וְכַמְבֹּאֵר בְּפִרְש"י בְּמַסְכַּת פְּסָחִים דָּף ס"ח מְדַכְתִּיב עוֹלֵת שַׁבָּת בְּשַׁבְתּוֹ וְכוּן כְּתִב הַרְשָׁבָ"ם בְּפְסָחִים דָּף ק"ה ע"ב וְעִינּוּ בְּיוֹמָא דָּף מ"ו בְּתוֹס' ד"ה אֲבָל מָה שֶׁהִקְשִׁינוּ עַל הַר"י פּוֹרֵת יַעוֹ"ש וְכוּן הָא דְקָאֵמַר אֵי מִפְּסַח נְפָרֵשׁ ג"כ דִּילֵיף לִי מָהָא דְשָׁרֵי הַקְטָרָה דְּפְסַח בְּשַׁבָּת דְּגַם בּוֹ הָא יְדַעֲיָנוּ מִקְרָא דְשָׁרֵי בְּשַׁבָּת דְּהָא בְּפְסָחִים דָּף נ"ז יְלֵיף דְּפְסַח דוּחָה שַׁבָּת מַג"ש דְּמוֹעֵדוֹ מוֹעֵדוֹ מִתְמִיד וְקָאֵמַר שֶׁם וְתְמִיד גּוֹפֵיָה מַנ"ל וּמִשְׁנֵי אָמַר קָרָא עוֹלֵת שַׁבָּת בְּשַׁבְתּוֹ עַל עוֹלֵת הַתְּמִיד וְהָא קָרָא דְתְמִיד הָא קָאֵי עַל הַקְטָרָה וַאֲ"כ הָא יְלַפִּינוּ מִינֵי מַהֲג"ש דְּמוֹעֵדוֹ דְּגַם הַפְּסַח מוֹתֵר לְהַקְטִיר בְּשַׁבָּת וּבְמִקוֹם אַחַר כְּתִבּוֹ דְּעִיקָר מָה שֶׁנִּסְתַּפְקוּ בְּנֵי בְּתִירָא בְּפְסַח אֵי דוּחָה שַׁבָּת אִו לֹא וְהֵלֵל פֶּשֶׁט לָהֶם דְּדְחִי הִי כֹל הַשְּׁקָלָא וְטָרְנִי שְׁלָהֶם רַק עַל הַקְטָרְתוֹ שֶׁל פְּסַח אֵי שָׁרֵי בְּשַׁבָּת פִּינּוֹ דִּיכוּל לְהַמְתִּין עַד הַלְיָלָה אֲבָל בְּשַׁחֲיִטּוֹ לֹא נִסְתַּפְקוּ כָּלֵל בְּנֵי בְּתִירָא דְפְשִׁיטָא דְדְחִי שַׁבָּת וְאִין כָּאֵן מִקוֹמוֹ לְהַאֲרִיף בְּזֵה] וּמַש"ה לֹא דְחִי הַגְּמָר' דְּשִׂאֲנֵי פְּסַח וְתְמִיד שֶׁכֵּן מִצְנוֹתוֹ בְּכַף וּבְזֵה מִינֵי שֶׁב לָנוּ ג"כ מָה שֶׁהִקְשִׁינוּ דְּהִיאָה רוּצָה הַגְּמָרָא לְלַמּוֹד מִקְרָבֵן צִיבּוֹר בְּשַׁבָּת וְהָרִי בְּיוֹמָא אֲמַרִּינוּ דְשַׁבָּת הֵי הַתְּרָה בְּצִיבּוֹר וְלֹא דְחִי וְלֹא שְׂנִיף לְלַמּוֹד מִינֵי עַל מְקוֹם אַחַר אֲבָל לְפִי מַש"כ נִחָא דְעִיקָר הַדְּבָר מֵאֵי דְאָמְרִינוּ בְּיוֹמָא דְשַׁבָּת הֵי הַתְּרָה י"ל הַסְּבָרָא לְזֵה בְּמָה דְמִצְיָנוּ בְּכַמָּה דְּוֹכְתֵי דְהֵי הַיִּתֵר וּבְכַמָּה דְבָרִים אֲמַרִּינוּ דְהֵי בְּגֵדֵר דִּיחֻי וְצ"ע לְכַאוּרָה הַחִילּוֹק בְּזֵה וְעִינּוּ בְּכַרְכוֹת דָּף ד' בְּרַש"י וּבְתוֹס' ד"ה שֶׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה יַעוֹ"ש וְהַנְּרָאָה דְהַפֵּל תְּלוֹי בְּזֵה דְמָה דְאֵי אֲפָשָׁר לְהִיּוֹת בְּלַעֲדֵי זֵה וּכְמוֹ הַקְרַבֵּת הַתְּמִיד וְקָרְבָּנוֹת צִיבּוֹר בְּשַׁבָּת הֵי הַתְּרָה וּכְמוֹ כֵּן בַּמ"ע דְּיִבּוּם דְאִיסוּר אֲשֶׁת אַחַ הַתְּרָה בְּמִקוֹם יָבוּם דְהָא לְעוֹלָם אֵי אֲפָשָׁר לְהַמְצִיא מִצְנוֹת יָבוּם מִבְּלֵי אֲשֶׁת אַח אֲבָל דְבַר מִצְוָה דִּיכוּלָּה לְהַתְקַיֵּם מִבְּלַעֲדֵי הַאִיסוּר הֵי רַק בְּגֵדֵר דִּיחֻי וּכְמוֹ כְּלָאִים בְּצִיּוּת דְאֲפָשָׁר לְמִצְנוֹת צִיּוּת לְהַתְקַיֵּם בְּטִלִּית שֶׁל צָמֵר וְהָא דְשָׁרֵי בְּפִשְׁתָּן הֵי רַק בְּגֵדֵר דִּיחֻי וְזֵהוּ גּוֹפֵה סְבָרַת הַגְּמָר' בַּמַּס' וְבָחִים דָּף ל"ב דְאָמְרִינוּ שֶׁם דְהָא דְמִצְוֵרַע מְכַנִּיס יְדִיו לְעֲזָרָה לְבַהֲוֹת הֵי הַתְּרָה וְטוֹמְאָה הֵי דִיחֻי יַעוֹ"ש וּלְפִי"ז הֵי הָא סְבָרָא דְהַתְּרָה וְסְבָרָא דְמִצְנוֹתוֹ בְּכַף חֲדָא סְבָרָא דְכִינּוֹ דְמִצְנוֹתוֹ בְּכַף ע"כ הֵי בְּגֵדֵר הַיִּתֵר דְהַתְּרָה הַתְּרָה בְּזֵה הָאֵפֹן וְמָה דְלֹא הֵי מִצְנוֹתוֹ בְּכַף אֵינוֹ מוֹתֵר רַק מִטַּעַם דִּיחֻי וַאֲ"כ הָא דְאָמְרִינוּ בְּיוֹמָא דָּף מ"ז דְשַׁבָּת הֵי הַתְּרָה ע"כ לֹא קָאֵי רַק עַל שַׁחֲיִטַּת הַקָּרְבָּן דְכַתְּבֵנוּ דְהֵי מִצְנוֹתוֹ בְּכַף אֲבָל בְּהַקְטָרָה דְאֲפָשָׁר לְהַמְתִּין עַד הַלְיָלָה וּמ"מ שָׁרֵי מִשּׁוּם דְּחֻבִּיבָה מִצְוָה בְּשַׁעֲתָהּ הֵי בְּגֵדֵר דִּיחֻי וְאֵדְרָבָה בְּזֵה מְדוּקָדֵק לָנוּ הֵיטֵב לְשׁוֹן הַגְּמָר' בְּיוֹמָא שֶׁם דְקָאֵמַר רַב חֲסֵדָא דְשַׁבָּת סוֹפּוֹ נְמִי דְחִיָּא וְקָאֵמַר הַטַּעַם שַׁבָּת הַתְּרָה בְּצִיבּוֹר סוֹפּוֹ נְמִי דְחִי הָרִי דְגִבֵי הַקְטָרָה נְקֻטָה הַגְּמ' לְשׁוֹן דִּיחֻי וּמַש"ה שְׁפִיר רָצָה הַגְּמָר' לֹמַר בִּיבְמוֹת דְגִילְף מִפְּסַח וְתְמִיד עַל כֹּל עֲשֵׂה שְׁדוּחָה ל"ת שְׂיֵשׁ בּוֹ כְּרַת וְלֹא דְחִי דְשִׂאֲנֵי שֶׁם דְהֵי הַתְּרָה אִו מִצְנוֹתוֹ בְּכַף דְהַלִּימוֹד הֵי מִהַקְטָרָה: [ו] וְאִין לְהַקְשׁוֹת עַל זֵה שֶׁכַּתְּבֵנוּ דְבְּהַקְטָרָה לֹא הֵי רַק דִּיחֻי וְלֹא הַתְּרָה מָהָא דְבִיבְמוֹת דָּף ל"ב אֵיתָא זֵר שְׂשִׁימַשׁ בְּשַׁבָּת רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר חֲזִיב שְׂתִים

ובר קפרא אמר אינו חייב אלא אחת התחיל ר' חייא לדון שבת לפל נאסרה פשהותרה במקדש אצל פהגים הותרה ולא לזרים התחיל בר קפרא לדון שבת לפל נאסרה פשהותרה במקדש לכל הותרה אין פאן אלא משום זרות ונהרי ודאי דהה סברא של בר קפרא לא שייך לומר רק אם נאמר שבת הותרה היא בצייבור דאז אפשר לומר דלכל הותרה ואין בזה רק משום זרות אבל אם נאמר דדחוייה היא בצבור דמצנת עבודה דחי לאיסור שבת א"כ הא לא שייך סברא זו רק היכא דמקיים המצנה אבל זר דכשעובד הא לא נתקיים מצנת עבודה דהא אדרבה מחלל ופוסל את העבודה הא לא שייך פלל לומר דגם אצלו יהי שבת נדחה ולא יהי חייב משום שבת דכיון דליכא מצנה במה ידחה לאיסור שבת ומוכרח מדברי בר קפרא דשבת הותרה בצייבור ואע"ג דלפי המסקנא דשם הוי פלוגתא דר"ח ור"ב בסברא אחרת אם איסור חל על איסור בכלל ולא פליגי פלל בהה סברא דכשהותרה שבת במקדש אם הותרה לכל אדם או רק לפהגים מ"מ הא חזינו דר"ח ור"ב בעצמם פל אחד אמר סברא זו לסמוך דעתו וע"ש בחידושי רשב"א ובחידושי ריטב"א שכתבו פן דכל אחד אמר סברא זו לסמוך דעתו וע"ג דאין זה עיקר טעמו וא"כ הא מוכח מדברי ב"ק דשבת הוי הותרה ולא דחוייה ונהרי שם בדף ל"ג מוקמינו הא דתנן זר ששימש בשבת חייב שתים דקאי על הקטרה דשחיטה הא כשרה בזה וא"כ גם הה פלוגתא דר"ח ור"ב ע"כ איירי בהקטרה ומוכח דגם בהקטרה אמרינו דהותרה בצייבור זו אינה קוש' חזא דהרי איכא שם עוד אוקימתא בשחיטת פרו של כה"ג ביוה"כ ואלכא דמ"ד פסולה בזה וי"ל דר"ח ור"ב ע"כ איירי בכה"ג וגם י"ל דאיירי בהקטרת קטורת בשבת דזה אי אפשר להניחו למחר דהוי חובה באותו יום והוי כשחיטה ולכהגים הותרה שבת ומה שיש עוד לדבר על פירוש זה אין פאן מקומו ולעולם דהקטרת אברים הוי רק דחוי גרידא ולא הותרה: [ז] גם נראה עוד לתרץ קוש'א זו ויתורץ ג"כ קושיות התוס' ביבמות שהקשו על הא דאמר דממילה ופסח ותמיד אי אפשר ללמוד שפן ישנו לפני הדיבור והקשו התוס' דאפתי גילף משארי קרבנות צייבור שדוחין שבת ולפי דברינו הג"ל ניחא דהא שכתבנו דהלימוד הוי מהקטרה דבו לא שייך סברא דהותרה ולא סברא דמצנתו בכה"ג הא זה לא שייך רק בהקטרתו של תמיד דרק איהו הוא דכשר פל הלילה אבל אברים של שארי קרבנות הרי מוכרח להקריבו קודם זריקת דם התמיד של בין הערפים משום עשה דעליה השלם פל הקרבנות פולם וכמו דאימא בפסחים דף נ"ט רב פהנא רמי פתיב לא ילין חלב חגי עד פוקר הא פל הלילה ילין וכתיב והקטיר עליה חלבי השלמים עלי השלם ומשני פשניתוהו ומוכרח דגם הקטרה של פל הקרבנות צריף לכתחילה להיות קודם זריקת דם תמיד של ערב דהה פסוק איירי בהקטרה ואם יכול להניחם עד אחר התמיד מאי פריף דהקטרת התמיד הא פשר פל הלילה א"ו לכתחילה צריף להקטיר קודם הזריקה ועי' בתוס' יומא דף כ"ט ד"ה אלא ועי' מש"ש בסימן ל"ד וא"כ הא מוכרח להקטירן ביום ובכל הקרבנות גם בהקטרה הוי הותרה בצייבור וגם מצונותו בכה"ג ומש"ה א"א ללמוד משארי קרבנות ולא קאמרה הגמ' רק מתמיד דהקטרתו יכול להיות במוצאי שבת אפילו לכתחילה וגם מפסח רוצה שפיר ללמוד דגם הקטרתו פשר פל הלילה דהא עיקר הבאת קרבן פסח הוי אחר התמיד וא"כ יכול להקטירן בלילה ואפ"ה מותר בשבת וא"כ מיושב ג"כ הה שהקשינו בסמוך ביבמות דף ל"ג דקאמר ב"ק שבת לכל הותרה ואיירי בהקטרה של שארי קרבנות צייבור לבד

מתמיד ואין להקשות לפי מה שפירשנו דהלימוד דמתמיד ופסח הוי רק מהקטרה דא"כ מאי דחי הגמרא מפסח שפן פרת והלא אם לא יקטירם היום ויניחם עד הלילה הא ליפא חיוב פרת פלל ובע"כ קאי על שחיטת הפסח ושפיר איפא פרת אם לא יעשה הפסח זה אינו דה"פ דמפסח ליפא ללמוד דמצוותו חמורה שפן יש בו פרת ואי אפשר ללמוד שארי מצוות מיני נהרי דכנותי צ"ל הא דקאמר שם ממילה ופסח שפן פרת נהרי הא דמילה דוחה שבת אינו רק בזמנה ביום השמיני דשלא בזמנו אינה דוחה שבת וכרת הא ליפא רק פשיגדל ולא ימול את עצמו אבל במילה בזמנה אם לא ימול היום ליפא פרת פלל ובע"כ צ"ל כמש"כ דכיון דיש במצנה זו חיוב פרת חמירא משארי מ"ע: [ח] ולכאורה קשה לי עדיין מהא דבסנהדרין דף ל"ה דנפקא לן שם מקרא דרציחה אינו דוחה שבת וקאמר אביי השתא דאמרת אין רציחה דוחה שבת אין רציחה דוחה עבודה מקל וחומר ומה שבת שנדחת מפני עבודה אין רציחה דוחה אותה עבודה שהיא דוחה את השבת אינו דין שלא תהא רציחה דוחה אותה אלא הא דכתיב מעם מזבחי תקחנו למוות בקרבנות יחיד דלא דחי שבת ולפי מה דמבואר ביומא דשבת הותרה ציבור א"כ הא נסתר לכאורה הך ק"ו דהרי מהא דשרי עבודה בשבת אין ראיה פלל דעבודה חמורה משבת כיון דאין עבודה דוחה את השבת רק הותר שבת אצלה וכמו דהותר יו"ט אצל אונקל נפש האם נאמר דאונקל נפש חמור מיו"ט וגם לר"א דס"ל בפסחי ד' ס"ח ע"ב דשמחת יו"ט רשות מ"מ הא מותרת ביו"ט ועיי' בבבבבב דף כ' דאמרינן דכבוד הבריות אינו דוחה איסור תורה בקום ועשה וכתב רש"י דאין ללמוד דלהוי דוחה מהא דכהן ונזיר מטמאין למת מצוה דשם לא הוי משום דכבוד הבריות דוחה אותה רק דלגבי כבוד הבריות לא נאמר לאו זה דטומאה של פהו ונזיר וילעולם ל"ת דאורייתא חמור מכבוד הבריות ואינו נדחה מפני נהרי כמו פן הכא א"א ללמוד דרציחה לא תדחה עבודה מדחזינן דאינו דוחה שבת הקלה כ"ש דאינו דוחה עבודה החמורה כיון דבעבודה הוי היתר אין ראי' פלל דעבודה חמורה משבת וצריף לומר דהקל וחומר של אביי הוי רק מהקטרה דמותר בשבת והוי רק דחוי וכמו שכתבנו ולפי מה שכתבנו דבכל קרבנות ציבור הוי גם הקטרה היתר וא"כ הא ליפא ק"ו דאביי רק מהקטרה דתמיד אבל על שארי קרבנות ליפא הך ק"ו וא"כ למה דחה אביי לומר דהך מעם מזבחי מוקמי על קרבן יחיד דלא דחי שבת נהרי גם על כל שארי קרבנות ציבור מצי קאי אע"ג דדוחה שבת כיון דהוי בגדר היתר דאין לומר דנילף שארי קרבנות מתמיד דלא להוי רציחה דוחה אותם דשאני תמיד שפן תדיר ומוכרח דלא כמש"כ זו אינה קוש' דהא מה שכתבנו דבהקטרה של שארי קרבנות מוכרח להיות קודם התמיד אינו אלא אליבא דמ"ד במס' זבחים דף פ"ז דלינה מועלת בראשו של מזבח וא"כ צריף להקטירן דוקא ביום אבל לרבה דאמר שם דאין לינה מועלת בראשו של מזבח הרי כל הקרבנות א"צ להקטירן בשבת דיכול להעלותן על המזבח ולהקטירן למחר אחר התמיד של שחר ובהעלאה הא ליפא שום חילול שבת ואפ"ה הא מותר להקטירן בשבת ולדידי' הא נוכל ללמוד מהקטרת כל הקרבנות ומש"ה קאמר אביי דהך מעל מזבחי נוקים רק על קרבן יחיד ונאמר דאביי ס"ל לרבה דאין לינה מועלת בראשו של מזבח והסוגי' דיבמות דף ה' דלא יליף משארי קרבנות ציבור דעשה דוחה ל"ת נאמר דס"ל לרבה דאמר בזבחים דלינה מועלת בראשו של מזבח ומש"ה בכל הקרבנות אי אפשר להניחם עד למחר דהא יפסלו

בלינה ומש"ה גם הקטרה דידהו הוי מצונותו בקף והותרה בציבור ועיין בפסחים דף נ"ט דאמרינו שם מעלה ומלינה בראשו של מנבח וכתב שם רש"י ונ"ל דלינה אינה פוסלת בראשו של מנבח פדאמרינו בנבחים דלד"ה אם עלו לא ירדו הרי דס"ל לרש"י דגם למ"ד לינה מועלת מ"מ מקרי שפיר דיש לו תקנה ע"י זה דמעלה ומלינה פיון דגם הך מ"ד מודה דאם עלו לא ירדו וא"כ הא לכאורה נסתר תי' זה דהא לכ"ע יוכל להמתין להקטרה של פל הקרבנות עד למחר אמנם יעניין במל"מ בפרק א' מהל' תמידין שהביא לדברי התוס' ביומא דף כ"ט ובמנחות דף מ"ט וכן מוכח בתוס' ר"ה דף ל' דחולקים בזה על פרש"י וס"ל דלמ"ד לינה מועלת אין זה תקנה דאע"ג דגם לדידן' אם עלו לא ירדו מ"מ הא לדידן' נפסלים האיברים בלינה והא דלא ירדו הוא משום דהמנבח מקדש הפסולים ולדברי התוס' הא י"ל פתירוצנו ה"ל ועוד דנדאי דגם רש"י מודה בזה דנהי דס"ל לרש"י דגם למ"ד לינה מועלת מ"מ מותר להעלותו ולהלינו פיון דלא ירדו מ"מ הא מודה דאי אפשר לומר דמש"ה לא ינהה הקטרת פל הקרבנות בכלל מצונותו בקף משום דאפשר להקריבו בפסולו דהרי מצונותו של ההקטרה הוי בהכשרו ולא בפסולו וגם לרש"י נקרא מצונותו בקף למ"ד לינה מועלת ומש"ה לא למד ביבמות משארי קרבנות ציבור: [ט] ובדברינו אלה נתיישב לנו פסקו של הרמב"ם דפסק בפרק שלישי מהל' פסולי המוקדשין דלינה מועלת בראשו של מנבח וכתב שם הכ"מ דבנבחים דף פ"ז הוי פלוגתא דרבה ורבא ופוסק כרבא דבתרא הוא ובאמת דהאלפס פסק בב"ק פ"ק פ"ד פיצד הרגל גבי הא דאם נהנית משלמת מה שנהנית דרבה אמר דמי עמיר ורבא אמר דמי שעורים וכתב האלפסי איכא מאן דפסק כרבה משום דהוי רבו של רבא ואיכא מאן דפסק כרבא דהוא בתרא הרי דדבר זה הוי ספק פל היכא דפליגי רבה ורבא הלכה כמאן ועיין ברמב"ם פ"ק שלישי מהל' נזקי ממון דדעת המ"מ דגם הרמב"ם מספקא לי' בזה ועיין במ"מ פ"ק רביעי מהל' יו"ט הלכה כ"ה וא"כ גם הך דינא דלינה הוי ספיקא דדינא ובפרט לדעת התוס' ה"ל דלמ"ד לינה מועלת אין זה תקנה מה דמעלה ומלינה ולדידהו הא מוכרח דרב פפא דאמר בפסחים דף נ"ט מעלה ומלינה בראשו של מנבח דס"ל כמ"ד אין לינה מועלת וכמש"כ המל"מ בפ"ק א' מהל' תמידין א"כ הא בנדאי דיש לפסוק פן דר"פ הא בתרא הוא אבל לדברינו ה"ל גיחא דעת הרמב"ם דהא סתמא דגמ' דיבמות דקאמר ומכולהו נמי שפן ישנו לפני הדיבור והרי קשה קוש' התוס' דנילף משארי קרבנות ציבור ומוכח דס"ל לינה מועלת והוי שארי קרבנות מצונותו בקף ומש"ה פסק הרמב"ם פ"ה סתמא דגמ': י ונהדר לדידן דהך סוג' דיבמות קאי על הקטרה ומש"ה לא שייך לא סברא דהותרה בציבור ולא סברא דמצונותו בקף והא דבמנחות דף ה' אמרינו דלא נוכל ללמוד טרפה דיהיה מותר לגבוה אע"ג דאסור להדיוט מהא דחזינו דשבת מותר לגבוה משום דשאני שבת דמצונותו בקף ואמאי לא נילף מהקטרה דמותר בשבת אע"ג דאסור להדיוט פיון דנתבאר דבהקטרה לא שייך מצונותו בקף גם זה גיחא די"ל דהסוג' דמנחות אןלא כסברת ר"ע דס"ל הך סברא דכבר דחתה שחיטה את השבת ושחיטה הא הוי מצונותו בקף ומהקטרה אי אפשר ללמוד פלל דקילא דכבר נדחה אצל קרבן זה שבת דהא בלא"ה נראה דהיא סוג' הוי רק כר"ע דהא בשבת דף קי"ד איתא עולת שבת בשבתו לימד על חלבי שבת שקרבין ביוה"כ דברי ר' ישמעאל ר' עקיבא אומר לימד על חלבי שבת שקרבין ביו"ט יכול אף ביוה"כ ת"ל בשבתו וא"כ במנחות

דְּחִי שְׂאֲנֵי שְׂפֹת דְּמַצְוֹתֵינוּ בְּכַף הַרִי תִּקְשֶׁה עֲדֵינוּ אֲלֵיבָא דִּר' יִשְׁמַעְאֵל שְׁנַאֲמַר יוה"כ יוֹכִיחַ דְּשָׂרֵי לְגַבוּהַ לְהַקְרִיב גַּם חֲלָבֵי שְׂפֹת שְׁמַעְרַב יוה"כ דְּהַגֵּי אֵיבָרִים הָא לֹא הָוֵי בִּיּוה"כ מַצְוֹתֵינוּ בְּכַף פִּינוּ דְּאֵינָם מַחֻבּוֹת הַיּוֹם כְּלָל וְאִפִּי הַ מְוֹתֵר לְגַבוּהַ אֵע"ג דְּאִסּוּר לְהַדְּיוּט וְנִלְמוּד מִיַּנְי' לְטַרְיָפָה וּמִוֹכְרַח ע"כ דְּאֵתְנִי אֲלֵיבָא דִּר' ע דְּלִדְיָדִן לֹא שָׂרֵי בִּיּוה"כ רַק בִּיּו"ט וִיו"ט הָא מְוֹתֵר גַּם לְהַדְּיוּט בְּאִנְכָל נָפֶשׁ וְא"כ הָא נִיחָא דְּלֹא יְלִיף מִהַקְטָרָה דִּר' ע הָא ס"ל הָא סְבָרָא דְּכִבְרַ דְּחֻתָּה שְׁחִיטָה אֵת הַשְּׂפֹת.

וְכִינוּ דְּנִתְבָּאָר לְנוּ דְּהַרְסוּגֵי דִּיבְמוֹת דְּקֶאֱמַר אֵי מִתְמִיד אֵי מְפָסַח עַל פְּרָתָהּ לֹא קֵאֵי רַק עַל הַקְטָרָה וְהַרִי תִּקְשֶׁה דְּהֵיאָף אֶפְשָׁר לְלַמּוּד מִהַקְטָרָה עַל מ"ע דִּיבּוּם דְּנִימָא שְׂאֲנֵי הַקְטָרָה דְּכִבְרַ דְּחֻתָּה שְׁחִיטָה אֵת הַשְּׂפֹת וּמוֹכַח כְּמוֹ שְׂפֹתְבָנוּ דְּלֹאוּ כ"ע ס"ל הָא סְבָרָא וְסִתְמָא דְּסוּגֵי זֶה לֹא ס"ל הָא סְבָרָא וְכְמוֹ שְׂפֹתְבָנוּ, דְּגַם הַגֵּי ב' סִתְמֵי דְּפָרַק ר' יִשְׁמַעְאֵל לֹא ס"ל הָא סְבָרָא וְגַם מְדַבְרֵי אֲבִי בְּסִנְהֶדְרִין דְּקֶאֱמַר דְּלֹא תְהֵא רְצִיחָה דְּוֹחָה עֲבוּדָה לְפִי מַה שְׁנִתְבָּאָר דְּהַקָּל וְחֻמְרֵי דִּידְוִיָּה הָוֵי מִהַקְטָרָה מוֹכַח ג"כ דְּלֹא ס"ל הָא סְבָרָא וְשׁוּב נּוֹכַח לְלַמּוּד מִהַקְטָרָה דְּכָל הֵיכָא דְּחֻבִּיבָה מְצֻוָּה בְּשַׁעֲתָהּ דְּוֹחָה שְׂפֹת אֶפְיָלוּ אִם אֶפְשָׁר מְאֵתְמוּל וְכַד ס"ל לר"ל בִּירוּשְׁלַמִי דְּנִקְצַר בְּיּוֹם כְּשֶׁר וְגַם דְּוֹחָה שְׂפֹת וְכַהֲנֵי ב' סִתְמֵי וּמִש"ה פּוֹסֵק הַרְמַב"ם פּוֹ: יֵא וּבְדַבְרֵינוּ אֵלֶּה נּוֹכַח לִישָׁב דַּעַת הַתּוֹס' בְּפָסְחִים דְּרַף ה' בְּשֵׁם הַרִיב"א דְּלִמָּאן דְּסִבִּירָא לִיָּה הַבְּעָרָה לְלֹאוּ יִצְאָת א"כ לֹא הָוֵי בְּכָלֵל מְלֻאכָה וְלִיכָא לְאִסּוּר הַבְּעָרָה כְּלָל בִּיּו"ט וְאֶפְיָלוּ שְׁלֹא לְצוֹרְךָ כְּלָל וְהַקְשָׁה הַשְּׂאֲגָתָ אַרְיָה בְּסִי ע"א מְהֵא דְּבִשְׂפֹת דְּרַף קי"ד קֶאֱמַר ר' יִשְׁמַעְאֵל עוֹלָת שְׂפֹת בְּשַׁבְתּוֹ לִיָּמַד עַל חֲלָבֵי שְׂפֹת שְׁקַרְבִּין בִּיּוה"כ ר"ע אֹמֵר לִיָּמַד עַל חֲלָבֵי שְׂפֹת שְׁקַרְבִּין בִּיּו"ט וְקֶאֱמַר בְּגַמ' כְּשֶׁתְּמַצָּא לּוֹמֵר לְדַבְרֵי ר' יִשְׁמַעְאֵל נְדָרִים וְנִדְּבּוֹת קַרְבִּין בִּיּו"ט פִּי מְדָלָא מוֹקֵימ לְקָרָא דְּבָא לְהַתִּיר בִּיּו"ט מְכָלֵל דְּס"ל נְדוּנ"ד קַרְבִּין בִּיּו"ט וּמִש"ה לֹא צָרִיף לְאֹקְמָא הַפְּסוּק עַל יו"ט וּמוֹקֵימ לָהּ עַל יוה"כ וְלְהַרִיב"א תִּקְשֶׁה דְּלִמָּא לְעוֹלָם ס"ל נְדוּנ"ד אֵין קַרְבִּין בִּיּו"ט וּמִשׁוּם אִסּוּר שְׁחִיטָה וְרַק ס"ל הַבְּעָרָה לְלֹאוּ יִצְאָת וְלִיכָא שׁוּם אִסּוּר בְּהַקְטָרָה בִּיּו"ט אֶפְיָלוּ שְׁלֹא לְצוֹרְךָ כְּלָל וּמִש"ה מוֹקֵימ לְהַפְּסוּק דְּבָא לְהַתִּיר בִּיּוה"כ אֲבָל לְפִי מִש"כ נִיחָא הֵיטֵב דְּהֵא בִּיבְמוֹת דְּרַף ו' אֵיתָא לֹא תְבַעְרוּ אֵשׁ בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם לְמַה נְאָמַר מִשׁוּם ר' יִשְׁמַעְאֵל אֹמֵר תְּלַמִּיד אֶחָד לְפִי שְׁנַאֲמַר וְכִי יִהְיֶה בְּאִישׁ חֲטָא מְשַׁפֵּט מְוֹת וְהוֹמַת שׁוֹמֵעַ אֲנִי בֵּין בַּחוּל בֵּין בְּשַׁבְתָּ כו' ת"ל לֹא תְבַעְרוּ כו' וּמְפָרְשֵׁינוּ שֵׁם דְּה"ק דֹּא ע"ג דֹּאִין עֲשֵׂה דְּוֹחָה ל"ת שִׁישׁ בּוֹ פֶּרֶת מ"מ הָוֵי ס"ד דְּרְצִיחָה תְּהוּי דְּוֹחָה שְׂפֹת מִק"ו וְמַה עֲבוּדָה שְׁדוּחָה שְׂפֹת רְצִיחָה דְּוֹחָה אֹתָהּ שְׁנַאֲמַר מִעַם מְזַבְחֵי כו' שְׂפֹת שְׁנֻדְחָה מְפָנֵי עֲבוּדָה אֵינוּ דִּין שְׁתָּהּא רְצִיחָה דְּוֹחָה אֹתָהּ וְע"ש בְּתוֹס' שְׁהַקְשׁוּ דְּנִימָא דִּיּוּ מַה עֲבוּדָה דְּאֵינוּ נְדָחָה מְפָנֵי רְצִיחָה רַק בְּשֵׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה כְּמוֹ כֵּן לֹא יִהְיֶה שְׂפֹת נְדָחָה מְפָנֵי רְצִיחָה רַק בְּשֵׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה וְתִיַרְצוּ דֹּאִין הַק"ו לְשַׁבְתָּ מִעֲבוּדָה רַק הַק"ו הָוֵי רְצִיחָה מִעֲבוּדָה וְמַה עֲבוּדָה דְּוֹחָה שְׂפֹת בְּקוּם וְעֲשֵׂה אֵינוּ דִּין שְׁתָּהּא רְצִיחָה דְּוֹחָה שְׂפֹת בְּקוּם וְעֲשֵׂה יַעו"ש וְלְפִי דְּבַרְיֵנוּ הָא קִי"ל דְּמִשְׁחִיטָה דְּהוּי הֵיטֵר לִיכָא לְלַמּוּד כְּלָל ק"ו עַל רְצִיחָה דְּמְהֵא דְּמְוֹתֵר לְשַׁחוּט בְּשַׁבְתָּ אֵין רְאִיָּה כְּלָל דְּעֲבוּדָה חֲמוּרָה מְשַׁבְתָּ וְכַמִּש"כ לְמַעְלָה בְּאוֹת ח' וְעִיָּקֵר הַלִּימוּד שְׁל ר' יִשְׁמַעְאֵל הָוֵי רַק מְהֵא דְּמְוֹתֵר לְהַקְטִיר אֵיבָרֵי תְּמִיד בְּשַׁבְתָּ וּמִיַּנְי' הוּא דְּהוּי ס"ד לְלַמּוּד עַל רְצִיחָה וּבְרְצִיחָה הָא הָוֵי גַּם אִסּוּר נְטִילַת גְּשֵׁמָה דְּהוּי חַיּוּב סְקִילָה וְאִם נְאָמַר דִּר' יִשְׁמַעְאֵל ס"ל דְּבַהַקְטָרָה לִיכָא רַק אִסּוּר לֹאוּ גְּרִידָא א"כ הָא אֵי אֶפְשָׁר לְלַמּוּד מְהֵא

דְּשִׁירֵי הַקְטָרָה בְּשֵׁבֶת דָּגַם רְצִיחָה תִּהְיֶה דּוֹחָה שֵׁבֶת בְּאִסּוּר סְקִילָה וְלָמָּה לִי הֵךְ קָרָא
דְּבָכָל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם דְּהָא וְדָאֵי אֵין לוֹמַר דְּהֶפְסוּק בָּא לְאַסּוּר גְּבִי רְצִיחָה הִבְעֵרָה בְּעֶצְמָה
דָּאֵי לָאו הֶפְסוּק הָוִי ס"ד דְּהִבְעֵרָה יִהְיֶה מוֹתֵר גַּם בְּשֵׁבֶת כְּמוֹ דְּמוֹתֵר הִבְעֵרָה גְּבִי הַקְטָרָה
וְיִבְעִיר הָאֵשׁ בְּשֵׁבֶת לְהַכִּין עַל מוֹצָאֵי שֵׁבֶת וְאִזּוּ יִתִּיף הַפְתִּילָה וְיִשְׁרֹף לְהַבִּית פְּהֵן דְּבַכָּה"ג
דְּלֹא יִקְרִינַן הַמְצָנָה בְּשֵׁבֶת הָא וְדָאֵי דָּאֵי אֶפְשֵׁר לְלַמּוֹד כְּלָל מִהַקְטָרָה דְּשָׁם בְּעַת הַחִילּוּל
מְקַיִימַן הַמְצָנָה וּמְהִיכָא תִּיתִי נִתִּיר לוֹ לְחַלְלֵי שֵׁבֶת מְשׁוּם מְצָנָה שְׂיַעֲשֶׂה בְּמוֹצָאֵי שֵׁבֶת
וּמְוַכְרַח ע"כ דס"ל לר' יִשְׁמַעְאֵל דְּבַהַקְטָרָה אֵיפָא ג"כ מְלֹאכָה גְּמוּרָה שֶׁל סְקִילָה וְשׁוּב
הָוִי מְצִי לְאוּקְמָא לְקָרָא דְּעוֹלֵת שֵׁבֶת בְּשֵׁבֶתוֹ עַל חֻלְבֵי שֵׁבֶת שְׁמוֹתֵר לְהַקְרִיבֵן בִּיּו"ט
וּמְדַמּוּקִים לִי עַל יוּדָה"כ מוֹכַח דס"ל נְדָרִים וְנִדְבוֹת קִרְבִּין בִּיּו"ט: [יב] אֲכַן אִם כֵּן קִשָּׁה
לִי טוֹבָא דְּלֹר' יוֹסִי דְּסִבִּירָא לִיָּה הִבְעֵרָה לְלָאו יִצְאָת וּלְדִידִיָּה לָמָּה צְרִיף הֵךְ קָרָא דְּלֹא
תְּבַעְרוּ אֵשׁ בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם לְאַסּוּר שְׁרַפְתָּ בַת פְּהֵן בְּשֵׁבֶת דְּהָא לְדִידִיָּה אֵי אֶפְשֵׁר לְלַמּוֹד
כְּלָל מִהַקְטָרָה וְאִף עַל גַּב שְׁפַתְבְּנֵוּ בְּסִימָן ט"ז דְּבַהַקְטָרָה אֵיפָא גַם כִּיבּוּי דְּבִשְׁרָא אֲגוּמְרֵי
הָוִי תְּחִילְתוֹ מְכַבָּה וְסוֹפּוֹ מְבַעִיר מ"מ הַנִּיחָא לְעוֹלָא דס"ל בְּשֵׁבֶת דָּף ל"א דר' יוֹסִי ס"ל
מְלֹאכָה שְׂאִינָה צְרִיכָה לְגוּפָה חֵיִיב וּלְדִידִיָּה אֵיפָא בְּהַקְטָרָה גַם כִּיבּוּי אֲבָל לר' יוֹחָנָן דְּאָמַר
שָׁם דר' יוֹסִי ס"ל מְלֹאכָה שְׂאִינָה צְרִיכָה לְגוּפָה פְּטוּר וּלְדִידִיָּה הָא לֹא מְשַׁכַּחַת לָהּ חֵיבּוּבָא
דְּכִיבּוּי רַק בְּצְרִיף לְפַחְמִין וְשׁוּב לֵיכָא בְּהַקְטָרָה מְשׁוּם כִּיבּוּי רַק הִבְעֵרָה דְּהָוִי לָאו גְּרִידָא
וְכֵן הוּא מְבֹאֵר לְהַדְרִי בִּיבְמוֹת דָּף ל"ג ע"ב דְּלֹר' יוֹסִי לֵיכָא בְּהַקְטָרָה רַק אִסּוּר הִבְעֵרָה
וְכַתְּבָנוּ לְעִיל בְּסִי ט"ז דְּהָוִי אֵלֵיכָא דר' יוֹחָנָן וְא"כ לָמָּה לֵן קָרָא דְּבָכָל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם לְאַסּוּר
שְׁרִיפְתָּ בַת פְּהֵן בְּשֵׁבֶת דְּהָא מְהִיכָא תִּיתִי הָוִי ס"ד לְהַתִּירָה וְכֵמוֹ כֵּן תִּיקְשָׁה לְדַבְּרֵינוּ
דְּלֹר' ע"ד דס"ל סְבָרָא דְּכָבֵר דְּחַתָּה שְׁחִיטָה אֶת הַשֵּׁבֶת וְשׁוּב לֵיכָא לְלַמּוֹד מִהַקְטָרָה עַל
רְצִיחָה לָמָּה לִי הֵךְ קָרָא דְּבָכָל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם וּבְדָאֵי דּוֹחַק גְּדוּל לּוֹמַר דר"ע ור"י ס"ל
דְּלִפִּי הָאֲמַת עֲשֶׂה דּוֹחָה אִפִּי ל"ת שְׂיֵשׁ בּוֹ כְּרַת וּמְהֵךְ קָרָא גּוּפָה הוּא דְּיִלְפִינָן לִי
מִדְּאִיצְטְרִיף הֶפְסוּק לְאַסּוּר שְׁרִיפְתָּ בַת פְּהֵן מְכָלָל דְּבַעֲלָמָא עֲשֶׂה דּוֹחָה כה"ג וְכֵמוֹ שְׁרַצָּה
הַגְּמָר' לּוֹמַר בִּיבְמוֹת אֵלֵיכָא דר' יִשְׁמַעְאֵל קוֹדֵם שְׂיַדַע מֵהַק"ו דְּעַבְדוּדָה ור"ע ור"י ס"ל כֵּן
בְּאֲמַת אֲמָנָם זְהוּ דְּחוּק לּוֹמַר כֵּן דְּהָא כְּתוּב הַתּוֹס' בִּיבְמוֹת דָּף ו' בְּד"ה שְׁכָן הַקְּשֵׁר
דְּלְהַמְסַקְנָא בְּשׁוּם מְקוּם אֵין עֲשֶׂה דּוֹחָה ל"ת שְׂיֵשׁ בּוֹ כְּרַת וְע"ש דְּרַש"י חוֹלַק עַל זֶה
וּס"ל דְּלְהַמְסַקְנָא י"ל דָּגַם ל"ת שְׂיֵשׁ בּוֹ כְּרַת נְדָחָה וּלְדִידִיָּה הָא נִיחָא אֲבָל לְהַתּוֹס' דִּיבְמוֹת
הָא מְוַכְרַח ע"כ לּוֹמַר דְּהָךְ ק"ו שֶׁל ר' יִשְׁמַעְאֵל נוֹכַל לְעַשׂוֹתוֹ גַּם מְשַׁחִיטַת הַקְּרָבָן מֵהָא
דְּשִׁירֵי בְּשֵׁבֶת וְיִהְיֶה נִיחָא גַם לר"ע ור"י יוֹסִי וְדִלָּא כְּמוֹ שְׁכַתְּבָנוּ וְאֵין לּוֹמַר דְּהָרִי בְּשֵׁבֶת דָּף
ק"ז יְלִיף ר"ש דְּמַקְלָקַל בְּהִבְעֵרָה חֵיִיב מִדְּאִסְרָה רַחְמָנָא שְׁרִיפְתָּ בַת פְּהֵן וְע"ש בְּפִרְש"י
שְׁכַתְּבֵי דר"ש יְלִיף לָהּ מִדְּאִסְרָה תּוֹרָה הִבְעֵרָה מְכָלָל דְּחֵיִיב בּוֹ מְקַלְקַל דְּכָל הִבְעֵרָה
מְקַלְקַל הִיא דְּאִפִּי מְבַעִיר עֲצִים לְקוֹדְרָתוֹ הָוִי מְקַלְקַל לְגַבֵּי הָעֲצִים לר"ש דס"ל מְלֹאכָה
שְׂאִינָה צְרִיכָה לְגוּפָה פְּטוּר וּלְפִרְש"י הָא גַם אֵי לֹא הָוִי כְּתִיב בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם רַק לֹא
תְּבַעְרוּ גְּרִידָא הָוִי יְלִיף מִיָּהּ ר"ש דְּמַקְלָקַל בְּהִבְעֵרָה חֵיִיב דְּמֵהָא דְּחִזְוִינוּ דְּהִבְעֵרָה הָוִי
אִסּוּר מִדְּאוּרִיָּתָא מְדִיִּיק דְּמַקְלָקַל חֵיִיב וּלְדִידִיָּה צ"ל הָא דְּאִמְרָה בְּגִמְר' דְּטַעְמָא דר"ש
מִדְּאִסְרָה רַחְמָנָא שְׁרִיפְתָּ בַת פְּהֵן הָוִי לָאו דּוֹקָא דְּלֹא מֵהָא דְּבַת פְּהֵן יְלִיף לִי רַק מְכָל
הִבְעֵרָה יְלִיף לִי אֵלָּא דְּהַגְּמָר' נִקְטַת הָאֲמַת דְּהָךְ פְּסוּק קָאֵי עַל בַּת פְּהֵן וְהַתּוֹס' שָׁם ס"ל
דְּמְכָל הִבְעֵרָה לֵיכָא לְלַמּוֹד דס"ל דְּזֶה אֵינּוּ תְּלוּי כְּלָל בְּהָךְ דְּמְלֹאכָה שְׂאִינָה צְרִיכָה לְגוּפָה

יעו"ש ומבעיר עצים לקדרתו הוי שפיר מתקן ורק מדחזינן דאפ"י שרופת בת פהו אסורה
הוא דיליף ר"ש לחייב במקלקל וא"כ להתוס' נאמר דר"ע ור' יוסי ס"ל כר"ש דמהך
דבת פהו ילפינן מקלקל דחייב ומש"ה הא צריף קרא דבכל מושבותיכם פי היכי דנדע
מינה הך סברא דמקלקל חייב דבלא"ה הוי שרינן שרופת בת פהו משום דהוי מקלקל
ולשיטת רש"י הא ניחא בלא"ה וכמש"כ דגלמוד מינן' דעשה דוחה ל"ת שיש בו פרת
זה אינו דהרי פתבו התוס' בשפת שם וביבמות דף ו' דר' נתן דס"ל הבערה לחלק יצאת
וגם ר' יוסי דס"ל דללא יצאת ע"כ לא ס"ל הך דר"ש דאל"כ מנ"ל למדרש הך דלחלק
או ללא דלמא יצאת רק מש"ה לחייב במקלקל וא"כ הא ר' יוסי ע"כ לא ס"ל כר"ש רק
כר' יהודה דגם בבת פהו הוי מתקן דמה לי לבשל פתילה מה לי לבשל סממנים וגם ר"ע
ע"כ לא ס"ל פן דהא בפסחים דף ה' קאמר רבא ש"מ מדר"ע הבערה לחלק יצאת וא"כ
ס"ל דמקלקל פטור וא"כ קשה לדידהו למה לי הך בכל מושבותיכם וצ"ע שוב מצאתי
במכילתא פרשה וניקהל עוד דרשות על הך דבכל מושבותיכם וא"כ נאמר דגם ר"ע ור'
יוסי ס"ל פהמכילתא: [יג] ובדברינו אלה מיושב לי ג"כ הא דבמנחות דף ס"ה מביא
הגמ'ר פמה הוכחות דהך ממחרת השבת דכתיב גפי עומר לא הוי ממחרת שבת בראשית
רק ממחרת יו"ט הראשון של פסח וקאמר שם ר' ישמעאל אמרה תורה הבא עומר בפסח
והבא שתי הלחם בעצרת מה להלן רגל ותחילת רגל אף כאן רגל ותחילת רגל וזה פמה
הוקשה לי דלמה צריף ר' ישמעאל לזה נהרי איהו דרש להפסוק דבחריש ובקציר תשבנות
מה חריש רשות אף קציר רשות יצא קציר העומר שהיא מצוה ודוחה שבת ומזה גופה
הא מן כרח דשפיר יכול להיות הבאת עומר ביום השבת דאי נאמר דממחרת השבת הוי
שבת בראשית א"כ הא לעולם הוי הבאת עומר ביום ראשון לשבוע (שוב מצאתי קושני'
זו פתובה על ספר) ואין לומר דאע"ג דההבאת עומר הוי ביום ראשון מ"מ משפחת לה
שפיר דיהי' צריף לדחות שבת בקצירתו וכגון שלא מצאו שדה שהביאה שלישי שיכולים
להביא ממנה עומר רק רחוק מירושלים עד שמוכרחין לקוצרה בשבת ויגיע עד א' בשבת
לירושלים דא"כ הא הוי נקצר שלא כמצותו ואם נקצר שלא כמצותו פשר הא אינו דוחה
שבת וא"כ פמו דחזינן דר"א בר"ש מדקדק מהא דדוחה שבת דנקצר שלא כמצותו פסול
פמו כן הא ממילא מוכח מינה דממחרת השבת לא הוי שבת בראשית ולמה הנצרה ר'
ישמעאל ללומדו במה מצינו משתי הלחם דנדאי דוחק גדול לומר דר' ישמעאל לא ס"ל
פלל הך פללא דאמר ר"ע דכל מלאכה שאפשר לעשותה מע"ש אינה דוחה שבת דהרי
במס' פסחים דף ע' קאמרינן דר"א החולק על ר"ע וס"ל דגם מכשירין דוחה שבת הוי
יחידאה אבל לפי הנ"ל ניחא דרק לר"ע תלוי זה בזה אבל ר' ישמעאל דלא ס"ל פלל הך
סברא דדחתה שחיטה את השבת ואזל לשיטתו דיליף רציחה בק"ו מעבודתה ולפי מה
שנתבאר הוי הק"ו רק מהקטרה ולא ס"ל פלל הך סברא וא"כ אינו תלוי זה בזה פלל
ושפיר ס"ל נקצר שלא כמצותו פשר ומש"ה הוכרח ללמדו משתי הלחם דעצרת אמנם
ראי' זו יש לדחות בקל דהרי ר"ע דרש להך קרא דבחריש ובקציר תשבנות על תוס'
שביעית דאע"ג דהפסוק כתיב גפי שבת מ"מ מוקי לי' באם אינו ענין על תוס' שביעית
ורק לר' ישמעאל דס"ל דתוס' שביעית ידעינן מהלכה דס"ל עשר נטיעות הלכה למשה
מסיני אייתור לי' הך קרא לומר דקצירת עומר דוחה שבת וכמבואר פל זה במו"ק דף ג'
וכינן דדרש לי' מה חריש רשות אף קציר רשות יצא קציר העומר שהיא מצוה ודוחה

איסור דאורייתא והאי פסוק הא כתיבא גבי שבת מש"ה מוקים לי דבא לומר שדוחה שבת דהא לפי הך דרשה אין לנו להוציא הכתוב ממשמעותי דכתיב גבי שבת אבל אי לא הנה לי הך למודא דשתי הלחם הוי מפרשינו הך ממחרת השבת על שבת בראשית ואי אפשר להיות קצירת עומר בשבת ונהה דרשינו הך בחריש ובקציר על שביעית והיינו דורשין יצא קציר העומר שהוא מצנה ודוחה שביעית כמו דר"ע מוקים לי על תוס' שביעית פן היו מוכרחין לאוקמא הך פסוק דקמ"ל דמותר לקוצרו בשביעית ורק השתא דינעינו משתי הלחם דממחרת השבת קאי על יו"ט ראשון של פסח ויכול להתרחש הבאת עומר בשבת שוב אין לנו להוציא הכתוב ממשמעותי דכתיב גבי שבת וע"כ בא להתיר קצירת העומר בשבת ועדיפא מנה נראה דגם השתא ס"ל להירושלמי דר' ישמעאל דרש לי על שביעית דבירושלמי דשקלים פ"ד ה"ב איתא תמן תנינו ר' ישמעאל אמר מה חריש רשות אף קציר רשות יצא קציר העומר שהוא מצנה ר' ישמעאל פדעתי דאמר אין העומר בא מסורי' ובנדאי קשה טובא דהא גם בסורי' נוהג שבת ואפ"י אי הוי ס"ל דעומר בא מסורי' ג"כ שפיר קאמר דהפסוק בא להתיר קצירתו בשבת וראיתי להמפרש במס' שביעית פ"א דכתב לגרס להיפוך דר"י דאמר אין העומר בא מסורי' הוי פדעתי דאמר יצא קציר העומר שהוא מצנה ודוחה שבת וה"ה דדוחה שביעית ומש"ה מצי סבר דאינו בא מסורי' דבלא"ה לא הוי מצי סבר דאינו בא מסורי' דהא הוי קשה דבשביעית מוכרח להביאו מסורי' דמאריך ישראל הא אסור משום שביעית ורק משום דס"ל דקצירתו הוי מצנה ודוחה שבת וה"ה דדוחה שביעית ויכול לומר דאינו בא מסורי' ופירושו קשה טובא חזא דצריך לשבש הגירסא דלפי דאיתא בירושלמי דשקלים משמע להדני' להיפוך דהא דאמר דקצירת העומר דוחה שבת תלוי בהא דאינו בא מסורי' ועוד דעיקר הדבר מש"כ דאי לא הוי ס"ל הך דרשה דיצא קציר העומר שהוא מצנה הי' מוכרח לומר דמביאין מסורי' לא ידעתי היאך תלוי זה בזה כלל דהרי מאן דס"ל דאינו בא מחו"ל נפק לי מקרא דכי תבאו גו' ובהבאתם ראשית קצירכם דמשמע ולא מחו"ל וכמו שכתב הר"ש בפ"ב דמסכת פרה מ"א ורק מאן דס"ל חזש בחו"ל דאורייתא יכול לסבור דמביאין מחו"ל וכמבואר כל זה במנחות דף פ"ד וא"כ אפי' מאן דס"ל בחריש ובקציר כר"ע על תוס' שביעית מ"מ מצי סבר דאין מביאין מחו"ל מקרא דכי תבאו וגם מה שכ' דאי לא הוי הקצירה מצנה שדוחה שבת הי' מוכרח להביאו מסורי' אינו מוכן כלל דהרי יכול להביאו מא"י ולא יקצרו רק בתלשנו ע"י שינוי שלא פדרה הקוצרים דמותר בשביעית וכמבואר במס' שביעית פ"ח משנה ו' וכו' שם הר"ש דשלא פדרה הקוצרים שרי בשביעית ואפ"י מן המשומר ואפ"י לפי מה שכתבו התוס' ביבמות דף קכ"ב דמן המשומר אסור אפי' ע"י שינוי מ"מ הא מן המופקר הא נדאי כ"ע מודים דמותר ע"י שינוי וכמבואר במשנה דשביעית וכ"כ התוס' בר"ה דף ט' בד"ה וקציר וא"כ הא אפשר להביא עומר מן המופקר ולתולשו ע"י שינוי דשרי לכ"ע וע"כ נראה דהירושלמי מפרש הא דאר"י יצא קציר העומר שהיא מצנה היינו דדוחה שביעית וקמ"ל הפסוק דמותר לקוצרו אפי' מן המשומר או קמ"ל דא"צ לקוצרו ע"י שינוי וזהו דקאמר דהוי פדעתי דאין בא מסורי' דאי הוי בא מסורי' אמאי דוחה שביעית הא יכול לקיים שניהם ולהביאו מסורי' דליכא איסור שביעית כלל והא לא קשה דא"כ אפי' אינו בא מסורי' אמאי מותר לקצור פדרפו הא יכול לקיים שניהם דיקצור ע"י שינוי זה אינו דהא

נדאי אם נאמר פהסוברים דמן המשומר אסור לקצור אפי' ע"י שינוי הא ניקח דהיכא דלא מצא מן המפקד קמ"ל קרא דשרי לקצור אפי' מן המשומר ואפי' להר"ש דע"י שינוי מותר בכל גונוי מכל מקום האניחא דהתורה התירה לקצור פדרכו ולא הצריכה שינוי כלל וכמו דחזינו בכל מלאכת שבת דמותר גבי עבודה ולא אמרינו דיעשה אותם כלאחר יד ויהיה פטור משום שבת.

ואם נרצה לומר דרף הפלפול קצת נאמר דכוננת הירושלמי הוי לקוששינו דגם איהו מפרש כש"ס דידן דהא דקאמר רי"ש יצא קציר העומר שהוא מצנה ודוחה שבת וא"כ הא קשה הא דצריף לימוד משתי הלחם דממחרת השבת אינו שבת בראשית ורק הוי לשיטתו דס"ל דאין עומר בא מסורי' א"כ הוי מצינו לפרש דהפסוק בא להתיר שביעית ומש"ה צריף לימוד דשתי הלחם רק זה דרף חידוד דהרי בירושלמי שם לא הובא הך ברייתא דמנחות דיליף ר' ישמעאל משתי הלחם]: [יד] וראיתי בספר משפנות יעקב סי' קכ"ח שהביא ראיה להרמב"ם מהא דבמנחות דף פ"ד איתא רמי ליה רמי בר חמא לר"ח תנו שומרי ספיחין בשביעית נוטלין שוכרין מתרומת הלשכה ורמינהו לאכלה ולא לשריפה א"ל רחמנא אמר לדורותיכם ואת אמת תבטל א"ל מי קאמינא אנא תבטל לימי מאשתקד פי' שיניח קמה משל אשתקד ויקצור השתא ומשני בעינא פרמל וליפא ולימי מפרמל דאשתקד פרש"י שנקצר אשתקד בהיותו פרמל ומשני אמר קרא פרמל תקריב בעינא פרמל בשעת הקרבה וליפא אומר ר' יוחנן אמר פרמל תקריב ר"א אמר ראשית קצירך ולא סוף קצירך ונהרי הני אמוראי ס"ל נקצר שלא כמצנתו פשר מדאיצטריף קרא למעט פרמל משל אשתקד ובנדאי לא יחלקו על הא דתנו דדוחה שבת ומוכח בהרמב"ם עכ"ד והנה לכאורה הוי ראיה גדולה דהרי ר' יוחנן בנדאי ס"ל דדוחה שבת דהא במס' סוכה דף ל"ד קאמר ר' יוחנן דעשר גטיעות הוי הלכה למשה מסיני וא"כ הא איתור לדידיה הפסוק דבחריש ובקציר תשפנות להא דדוחה שבת דתוס' שביעית ידעינן מהלכה ואפ"ה הא ס"ל דנקצר שלא כמצנתו פשר ובהרמב"ם והיתור קשה דהתוס' במנחות דף ס"ו והרא"ש סוף מס' פסחים הוכיחו מהא דקאר"י דעשר גטיעות הוי הלכה דמוכח מזה דדוחה שבת ומוכרח דנקצר שלא כמצנתו פסול ונהרי ר' יוחנן ס"ל כאן להדיא דכשר מדקאמר פרמל תקריב ודרשא זו הא לא איצטריף רק שלא להביא מפרמל שנקצר אשתקד בהיותו פרמל ומהכרח לומר בדעת התוס' דס"ל דהרי הא דנקצר שלא כמצנתו פסול לא ידעינן לה מקרא רק ר"א בר"ש דרש ליה מהא דדוחה שבת דאי הוי פשר לא היה דוחה שבת דהוי אפשר לעשותו מבערב שבת וכתבו התוס' במנחות דף ע"ב ד"ה אמאי דחי שבת נקצריה מערב שבת ואע"ג דלכתחילה מצנתו בלילה פנין דבדיעבד פשר לא הוי דומיא דתמיד דכתיב ביה במועדו לומר דדחי שבת ומסתברא דדומיא דתמיד בעינן דהוי אי אפשר לעשותו מקודם וא"כ זהו לפי האמת יליף ר"א בר"ש מיניה דשלא כמצנתו פסול אבל אי לא הוי קרא דכרמל תקריב דצריף להיות פרמל בעת ההקרבה הא הוי מוכח מהא דלאכלה ולא לשריפה דבשביעית מוכרח להביא מפרמל של אשתקד והיה מוכח מיניה דשלא כמצנתו פשר ובאמת הנה דייקנו מיניה דגם בכה"ג דוחה שבת דלא צריף דומיא דתמיד ורק לפי האמת דגם בשביעית היה נקצר בעת הקרבה השתא שפיר הדרינו לסברא דכל היכא דאפשר אינו דוחה שבת ומדדוחה מכלל דשלא כמצנתו פסול כן נראה לדחוק להתוס': [טו] והנה אם נאמר

כמש"כ למעלה בשם הירושלמי דגם הו' דר' ישמעאל מ"מ נוכל לדון דקאי על שביעית ולהתיר קצירה בשביעית אע"ג דהפסוק כתיב גבי שבת נוכל לישב דברי התוס' בטוב דהנה התוס' במנחות שם בד"ה שומרי ספחים הקשו דהיאך בא עומר בשביעית מן המשומר הא בעינן ממשיקה ישראל ונהביאו דברי התו"כ דתני את ענבי גזירה לא תבצור מן המשומר אי אתה בוצר אבל אתה בוצר מן המשומר וי"ל דמדאורייתא קצירה ונקא אסור אבל באכילה שרי דקרא דתו"כ בבצירה מייירי ולא באכילה עוד תי' דהשומרים לא היו מונעים בני אדם רק היו מודיעים להם דנה צריך לעומר והיו פורשין מעצמם א"נ קצירה וגיזרה אמר רחמנא דידך אין ולא של הקדש ומהאי טעמא שרי קצירה א"נ קצירה שרי משום דכתיב לדורותיכם דהא אפי' שבת דחי לר"א בר"ש פ"י דבריהם שכי' דלתני' השלישי דדרשינן קצירה דידך ולא להקדש ניחא ג"כ הא דשרי קצירה דלתני' הא' תיקשה דהיאך שרי הקצירה נהי דבאכילה שרי מ"מ היאך מותר לקוצרו ואפי' לתי' הב' דלא הנה משומר כלל מ"מ אם נאמר דגם מן המשומר אסור קצירה רק דרך שינוי והא לא מצינו דבשביעית הנה קצירת העומר דרך שינוי אבל לתי' הג' ניחא הא דקצירה שרי ושוב תירצו דהקצירה שרי משום דכתיב לדורותיכם פ"י וידעין מיניה דפרשה זו נאמר גם בשמיטה ובפסוק הא כתיב ראשית קצירכם וידעין מיניה דבעומר מותר גם קצירה פדרך הקוצרים ואפי' בשביעית וא"כ נאמר דאפי' להש"ס דידן דפרשינן הא דר' ישמעאל דיצא קציר העומר שהוא מצנה דקאי על שבת מ"מ מודה להירושלמי דהני מצינו לאוקמא הפסוק דלא בא להתיר רק שביעית אלא דס"ל לר"י דלשביעית לא צריך קרא דידעין ליה מהא דלדורותיכם וכמש"כ התוס' ומש"ה ע"כ לא קאי הפסוק רק להתיר קצירתו בשבת והנה כל זה הא לא ידעין רק ע"י הדרשה דכרמל תקריב דידעין מיניה דגם בשביעית מוכרח להביאו מאותו שגדלו בשנה זו אבל אי לאו הדרשה דכרמל תקריב הא הוי ס"ד דיכול להביאו מפרמל שנקצר אשתקד ושפיר נתקיים הפסוק דלדורותיכם ושוב הוי מוקמינן הפסוק דבחריש ובקציר דבא להתיר קצירתו דדוחה שביעית וכגון היכא דליכא משל אשתקד דיכול להביאו משל שנה זו וגילה הפסוק דמותר לקוצרו או דבאמת נדקדק מיניה מדדוחה שביעית מכלל משל אשתקד פסול ורק השתא דכתיב פרמל תקריב דידעין מיניה דגם בשביעית מביאו משל שנה זו ידעין מיניה דגם קצירתו שרי וכמש"כ התוס' ואייתור ליה הפסוק דבחריש ובקציר וע"כ בא להתיר דדוחה שבת ונפקא לן מהא דדוחה שבת דע"כ נקצר שלא כמצותו פסול אבל אי הוי מוקמינן ליה דבא להתיר שביעית הרי היינו מכשירין נקצר שלא כמצותו דהא ליכא קרא לפוסלו רק משום הא דמוקמינן ליה אשבת ומש"ה גם לר"י צריך הו' פרמל תקריב למעט משל אשתקד דאל"ה הוי פשר נקצר שלא כמצותו אבל לפי האמת דהפסוק קאי על של שבת שפיר ס"ל להתוס' דע"כ שלא כמצותו פסול: [טז] ובדברי הרמב"ם הללו נתישב ג"כ דעת רש"י בברכות דף ב' דקאמר ר"ג לבניו דכל מה שאמרו חכמים עד חצות מצותן עד שיעלה עמוד השחר הקטר חלבים ואיברים מצותן עד שיעלה עה"ש וכל הנאכלין ליום א' מצותן עד שיעלה עה"ש ולא אמרו חכמים עד חצות אלא כדי להרחיק את האדם מן העבירה וכ' רש"י דבהקטר חלבים לא עשו בו סייג כלל עד חצות ולא נקטי הכא רק לענין הא דמצותו כל הלילה והביא רש"י ראיה לזה מהא דתנו במגילה כל הלילה פשר לקצירת העומר

וּלְהַקְטֵר חֲלָבִים וְהַקְשָׁה עָלָיו הַשֵּׁ"א בְּסִי' ד' דַּא"כ אַמְאִי לָא נִקְט ר"ג גַּם קְצִירַת הָעֹנָמֶר
דְּאִין לֹמֶר דַּר"ג ס"ל נִקְצַר בְּיוֹם ג"כ פֶּשֶׁר וְלֹא שִׁינָה לְמַתְנֵי הֵכָא דְהָא ר"ג ס"ל בַּמ"ק
דָּף ד' דְּתוֹס' שְׁבִיעִית הָיִי הִלְכָה לְמִשְׁחָה מְסִינֵי וַא"כ ע"כ דְּרִישׁ לְהַךְ בְּחַרְיִשׁ וּבְקַצִּיר כַּר'
יִשְׁמַעְאֵל דְּדוּחָה שְׁבֵת וַא"כ נִקְצַר שְׁלֹא כְּמַצְנֹתוֹ פְּסוּל וְה"ל לְמַתְנֵי גַם קְצִירַת הָעֹנָמֶר
וּמִוֶּכְרַח דְּלֹא תִשְׁיב רַק הִנֵּי דַעְשׂוּ בּוֹ סִינֵי עַד חֲצוֹת וּבְקַצִּירַת עֹנָמֶר לֹא עָשׂוּ סִינֵי וּמַש"ה
לֹא תִנֵּי לִיָּה וּמִוֶּכְרַח דְּבַהֲקֻטְרָה עָשׂוּ בּוֹ סִינֵי וּלְדַבְרֵי הַרְמַב"ם הָא נִיחָא דַּאע"ג דַּר"ג ס"ל
דְּקַצִּירַתוֹ דוּחָה שְׁבֵת מ"מ מְצִי לְסַבּוֹר דְּנִקְצַר בְּיוֹם פֶּשֶׁר וּמַש"ה לֹא תִנֵּי לִיָּה וְאֶפְשָׁר דְּגַם
רַש"י ס"ל פְּהַרְמַב"ם וּמַש"ה סַבֵּר דְּבַהֲקֻטְרָה לֹא עָשׂוּ בּוֹ חֲכָמִים סִינֵי כָּלִל: [יז] וְנִהְדַּר
לְדִידוֹ דְּשִׁפִּיר פְּסַק הַרְמַב"ם דְּנִקְצַר שְׁלֹא כְּמַצְנֹתוֹ פֶּשֶׁר אַע"ג דְּדוּחָה שְׁבֵת דְּכִינוּ דְּנִתְבָּרַר
דְּלַכְמָה תַּנְאִי וְאַמּוֹרָאִי לֹא תִלֵּי זֶה בְּזֵה כָּלִל וּמַש"ה פְּסַק כְּסַתְּמָה מְשֻׁנָּה דְּמִנְחוֹת דְּנִקְצַר
בְּיוֹם פֶּשֶׁר וּלְדַבְרֵי אִין לָנוּ רַאֲיִיָּה לְדִינוּ שׁ הַתּוֹס' שְׁכַתְּבוּ דָּאִם לֹא סַפֵּר בְּלִילָה שְׁלֹא
יִסְפּוֹר בְּיוֹם שְׁהַבְּאֵנוּ בְּרַאשִׁית דְּבָרֵינוּ אָמְנָם הַתּוֹס' כְּתַבּוּ דִּישׁ לָנוּ לְפִסְנוֹק כְּסַתְּמָה
דְּמַגִּילָה דְּקַתְנֵי כָּל הַלִּילָה פֶּשֶׁר לְקַצִּירַת הָעֹנָמֶר וּמְדִינֵיקֵינוּ מִינֵי דְּבִיוֹם לֹא וְהָיָא סַתְּמָא
עַדִּיפָא דְּקַתְנֵי לֵה גְבִי הַלְכְּתָא פְּסִיקְתָא וְהִנֵּה לְפִי מַה שְׁנִתְבָּאֵר אֶצְלֵינוּ בְּסִי' ל"ג דְּכַמָּה
אַמּוֹרָאִי ס"ל דְּהִלְכָה כַּרַב"ע דְּפִסַּח אִינוּ נֶאֱכָל רַק עַד חֲצוֹת וּבְמַגִּילָה הָא קַתְנֵי דְּבָר
שְׁמַצְנֹתוֹ כָּל הַלִּילָה פֶּשֶׁר כָּל הַלִּילָה וּמְפָרְשֵׁינוּ דְּקַאִי עַל אֲכִילַת פְּסַח וּבִהָא לֹא ס"ל לְהִנֵּי
אַמּוֹרָאִי כֵּן וַא"כ אִין הִלְכָה כִּהְיָא סַתְּמָא וְלֹא הָיִי הִלְכָה פְּסִיקְתָא אָמְנָם הַרְמַב"ם בְּעַצְמוֹ
הָא פְּסַק דְּאֲכִילַת פְּסַח כָּל הַלִּילָה מְדַאֲרֵיקְתָא וְהִנֵּרְאָה לִישֵׁב לְדַעַת הַרְמַב"ם דְּמַהֲדָּה מְשֻׁנָּה
דְּמַגִּילָה ג"כ לִיכָּא רַאֲיִיָּה כָּלִל לְהָא דְּנִקְצַר שְׁלֹא כְּמַצְנֹתוֹ דִּיהִיָּה פְּסוּל דְּהִנֵּה בְּמִנְחוֹת דָּף
ע"ב פְּרִיָּה הַגְּמָרָא עַל הָא דְּתַנּוּ נִקְצַר בְּיוֹם פֶּשֶׁר מַהָּא דְּתַנּוּ בְּמַגִּילָה כָּל הַלִּילָה פֶּשֶׁר
לְקַצִּירַת הָעֹנָמֶר וּלְהַקְטֵר חֲלָבִים וְאִיבָרִים זֶה הַכָּלִל דְּבָר שְׁמַצְנֹתוֹ בְּיוֹם פֶּשֶׁר כָּל הַיּוֹם
דְּבָר שְׁמַצְנֹתוֹ בְּלִילָה פֶּשֶׁר כָּל הַלִּילָה קַתְנֵי לִילָה דְּוָמִיא דִּיוֹם מַה דִּיוֹם בְּלִילָה לֹא אָף
דְּלִילָה בְּיוֹם לֹא אָמַר רַבָּה הָא רַבִּי הָא ר"א בַּר"ש וּמַבִּיא פְּלוּגְתָא דְּרַבִּי וַר"א בַּר"ש בִּהָא
דְּנִקְצַר שְׁלֹא כְּמַצְנֹתוֹ פֶּשֶׁר וְכ' שֵׁם רַש"י וּלְהַקְטֵר חֲלָבִים מַה שְׁמַתְעַפֵּל מִן הַמְּזִבַּח מְחֻזָּר
כָּל הַלִּילָה הָרִי דְּלֹא מְפָרֵשׁ הָךְ הַקְטֵר חֲלָבִים כְּפִשׁוּטוֹ לְעַנְיָן הַעֲלָאָה וּלְהַקְטִירוֹ רַק לְעַנְיָן
הַחֻזְרָה אִם פִּקַּע מִן הַמְּזִבַּח וְכֵן כְּתַבּוּ הַתּוֹס' בְּמַגִּילָה דָּף כ' בַּד"ה וּלְהַקְטֵר וַז"ל וְהִנֵּינוּ
דוֹקָא שְׁנִתְעַפְלוּ הָאִיבָרִים קוֹדָם חֲצוֹת שְׁשֻׁלְטָה בְּהֵן הָאוּר אֲבָל אִם לֹא מְשַׁלָּה בְּהֵן אִין
נִמְשָׁכִין אַחַר חֲצוֹת הָרִי דְּגַם הַתּוֹס' מְפָרְשֵׁין כֵּן כְּרַש"י וְטַעְמָם דָּאִי אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ לְעַנְיָן
הַעֲלָאָה לְמַזְבֵּחַ דְּהָא אִי אֶפְשָׁר לְהַקְטִירָם לְכַתְּחִילָה אַחַר הַתְּמִיד וְהַמְּשֻׁנָּה הָא אִיירִי
בְּהַקְטֵרָה שְׁלֵשׁ שְׁאָרִי קַרְבָּנוֹת מִדְּקַתְנֵי הַקְטֵר חֲלָבִים וְאִיבָרִים וְחֲלָבִים קָאִי עַל שְׁלָמִים
וְכַמוֹש"כ רַש"י בְּרִישׁ בְּרִכּוֹת בְּמִשְׁנָה וַע"כ אִיירִי בְּהַקְטִירָם בְּיוֹם וּלְעַנְיָן חֻזְרָה אִם פִּקַּעוּ
וְהִנֵּה בְּהִנֵּי אִיבָרִים שְׁפָקְעוּ הָא אִיכָּא חִילוּקָא אִם נִפְקְעוּ מִהַמְּעַרְכָּה וּנְשָׂאָרוּ ע"ג מְזִבַּח אוֹ
סוּבָב אוֹ כְּבֹשׁ אוֹ פִּקַּעוּ לְגַמְרֵי ע"ג קַרְקַע דְּהִנֵּה אִם פִּקַּעוּ ע"ג הַמְּזִבַּח לְמַ"ד אִין לִינָה
מוֹעֲלַת בְּרַאשׁוֹ שְׁלֵ מְזִבַּח הָא יְכוּל לְהַנִּיחַ מִלְּהַקְטִירָם אִפִּי' עַד אַחַר עַה"ש דְּהָרִי לֹא יִפְסְלוּ
בְּלִינָה כָּלִל וְכֵן אִם נִפְלוּ ע"ג סוּבָב וְכְבֹשׁ דְּגַם כֵּן אִין מוֹעִיל בּוֹ לִינָה וְכַמוֹש"כ הַתּוֹס'
בְּיוֹמָא דָּף מ"ה ד"ה סוּדְרָן וְלַהֲדָף מ"ד ע"כ צָרִיף לְפָרֵשׁ הָךְ מְשֻׁנָּה דְּקַתְנֵי כָּל הַלִּילָה פֶּשֶׁר
לְקַצִּירַת עֹנָמֶר וּלְהַקְטֵר חֲלָבִים דְּלֹא אִיירִי רַק בְּנִפְקַע ע"ג קַרְקַע דְּאִזּוּ מוֹכְרַח לְהַקְטִירָם
בְּלִילָה דוֹקָא פְּדִי שְׁלֹא יְהִיָּה נִפְסֵל בְּלִינָה כְּשִׁינִיעַ עַה"ש וְאִם לֹא הַקְטִירָם נִפְסְלוּ אֲבָל

על הני שנושאו ע"ג המזבח ע"כ לא קאי אכל למ"ד בנבחים דף פ"ו דלינה מועלת
בראשו של מזבח א"כ גם שנושאו ע"ג המזבח מוכרח להחזירם למערכה שלא יפסלו
בלינה דאע"ג דאם עלו לא ירדו אכל מ"מ הרי הם נפסלין ומוכרח להחזירן ולדידיה ע"כ
קאי המשנה גם היכא דנשאר על המזבח והרי אז אם עבר ולא הקטירם עד אחר עה"ש
הרי צריף להקטירם גם ביום דהרי כל הפסולים אם עלו לא ירדו ואם פן להך מאן דאמר
ע"כ לא קאי הך משנה רק על לכתחילה אכל בדיעבד אם לא הקטירם בלינה צריף
להקטירם ביום ושוב נוכל לומר דגם הא דקתני כל הלילה פשר לקצירת העומר הוי רק
לכתחילה ובדיעבד אם לא קצרו בלינה קוצרו גם ביום דומיא דהקטרה דקתני אם פן
צריף לומר דהא דפריף במנחות מהך משנה דמגילה ומדקדק מיניה דלינה דומיא דיום
דמשנה איירי אפי' בדיעבד לא הוי רק אליבא דרבה דס"ל בנבחים דאין לינה מועלת
ולדידיה שפיר מדייק אכל לרבה דס"ל לינה מועלת ע"כ אי אפשר לדקדק פן דהא קתני
בה גם הקטר חלבים ולדידיה הא קאי ע"כ גם על פקעו על המזבח ובע"כ לא קאי רק
על לכתחילה ולא לפסלו בדיעבד ומש"ה משני רבה הא רבי הא ר"א בר"ש פיון דכל
הקושץ הוי לדידי' מש"ה איהו מתרץ ליה אכל הרמב"ם הא פוסק כמ"ד לינה מועלת
בראשו של מזבח ולדידיה ליכא סתמא כלל כר"א בר"ש והוא תירוץ נכון ראוי לסמוך
עליו אמנם התוס' במנחות כתבו עוד טעם שלא לברך ביום משום דכתיב תמימות וטעם
זה אפשר לומר גם להרמב"ם: סימן לט חקירה אחת קטנה בדלג יום אחד ולא ספר:
היכא דדלג יום אחד ולא ספר בו כלל הדין מבואר בשו"ע דמפאן ואילף יספור בלא
ברכה דלא הוי תמימות ונסתפקתי דהא קיי"ל מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי
ומצוה דשבועי הא הוי רק בכל יום שנושלם בו השבוע שימנה כמה שבועות הם לעומר
וא"כ אם דלג ביום שלא נשלם בו השבוע נהי דהפסיד מגן הימים מ"מ מגן השבועות
לא הפסיד עדיין ובכל יום שנושלם בו השבוע אפשר דיכול לברך ומצאתי ברבינו
ירוחם בנתיב ד' חלק ה' שהקשה למה אין מברכין שני ברכות פיון דהם שני מצות וכמו
בתפילין של יד ושל ראש ותי' דכתיב שבועה שבועות תספור לה מיום הביאתכם ומש"ה
לא הוי מצוה מה"ת בשבועי רק בפני הבית ובוה"ז הוי שבועי רק זכר למקדש אכל ימים
גם בוה"ז הוי מן התורה ומש"ה לא מברכין רק ברכה א' על ימים לחודא ולדידיה דברינו
הנ"ל נידחין אמנם להפוסקים דס"ל דכל הספירה הוי בוה"ז רק דרבנן ואפ"ה הא
מברכין א"כ אין לחלק בין יומי לשבועי וגם לדעת האלפסי בסוף פסחים וכן הוא דעת
הרמב"ם בפרק ז' מה' תמידין דמבואר בדבריהם להדיא דגם שבועי הוי מדאורייתא גם
בוה"ז ולדידהו הא יכול לברך על השבועי לחודא דהא אפי' אם נאמר דלא כרבינו ירוחם
ונאמר דהוי רק חדא מצוה וכמו שנראה דכל מוני המצות לא מנו בספירה רק מצוה אחת
מ"מ הא מבואר בטור דאם מנה ימים בלא שבועי או שבועי בלא ימים יצא ונדון דידן
הא לא גרע מזה ולכאורה יכול לברך דאע"ג דלדעת רבינו ירוחם אינו יכול לברך מ"מ
הא רוב הפוסקים חולקים עליו כמה שמחלק בין שבועי ליומי בוה"ז: סימן מ יחקור
בדיו בהמה נפולה ועמדה דצריכה בדיקה אי מותר לשוחטה ביו"ט או לא: בביצה דף
ל"ד איתא תנו התם דרסה או שטרפה בפותל או שרצצתה בהמה ומפרסת ושהתה
מעל"ע ושחטה פשרה אר"א כו' וצריכה בדיקה בעי מיניה ר' רמיה מר' זירא מהו
לשוחטה ביו"ט מי מחזקין רעותא ביו"ט או לא ולא איפשטא שם וכתב הר"ן דמסתברא

דנקטינו לחומרא דהוי ספק דאורייתא ולחומרא אבל הרמב"ם בפ"ק יו"ד מה' יו"ט פסק לקולא וכן הוא דעת הרא"ש בביצה שם.

והנה השאגת אריה בסי"ד פתב לתרין דעת הרמב"ם דאע"ג דלא איפשיטא הקא מ"מ יש לנו לפושטו מהא דבחולין דף נ"א קאמר ר"נ בית הרחם אין בו משום ריסוק איברים ורצה רבא לסייעו מהא דתנו ושנין שאם נולד הוא ומומו עמו שזה מן המוכן ודחי הקא במאי עסקינו שהכריס ע"ג קרקע ופרש"י דהוי ננערה לעמוד ונהרי בחולין שם אמרינו עמדה צריכה בדיקה ונהרי אם נאמר דמחזקינן ריעותא ביו"ט אפתי הוי סייעתא לר"נ דאי יש בבית הרחם משום ריסוק איברים היאך מותר לשוחטו ביו"ט וטפי ה"ל להגמרא לומר הב"ע פגון שהלכה דשוב א"צ בדיקה לכל אלא מוכח דס"ל להסתמא דגמרא דגם היכא דצריף בדיקה מותר לשחטה ביו"ט יעו"ש: [ב] והנראה לי שבזה גם להר"ן ונאמר דהר"ן והרמב"ם אזלי לשיטתם במקום אחר דהנה הש"א שם הקשה אמאי לא פשט ליה ר' ירמיה מהא דתנו בביצה דף כ"ה בהמה מסונפת לא ישחוט אלא א"כ יש שהות ביום לאכול ממנה פזית צלי מבעוד יום ר' עקיבא אומר אפ"ל פזית חי מבית טביחתה ונהרי מסונפת בעי בדיקה אם תפרפס ואם לא תפרפס אסורה פמבואר בחולין דף ל"ז ואפ"ה מותר לשוחטה ביו"ט וכן הקשה הפני יהושע בביצה דף ל"ד יעו"ש מה שנדחק בזה ולפום רהיטא הנה נראה לומר דמש"ה לא פשט ליה מהמשנה דיש לומר דהמשנה ס"ל כר"ע דאמר בביצה דף כ"א דאפ"ל נפש בהמה במשמע ומש"ה יכול לשוחטה ממ"נ דאף אם לא תפרפס ג"כ הוי השחיטה בהיתר עבור פלבים והאבעיא דר' ירמיה הוי רק לדידן דקיי"ל כריה"ג דס"ל לך ולא לכלבים אמנם זה אינו דא"כ אמאי מצריף המשנה שיהנה שהות ביום לאכול פזית צלי ונהרי גם באיפא רק שהות להאכיל ממנה פזית לכלבים סגי וכן מצאתי שכתב הצ"ח שם ובע"כ ס"ל להמשנה דאסור לשחוט עבור פלבים ותפשוט דלא מחזקינן ריעותא ביו"ט ולכאורה ההקרח לומר כמש"כ הש"א והצל"ח שם דהף מסונפת לא איירי במסונפת שאינה יכולה לעמוד רק בעומדת עדיין דאין צריף בדיקה אם תפרפס: [ג] ולכאורה הנה נראה לי שבדלעולם הוי הפ"ל מסונפת ממש וכסתמא דמסונפת דבכל דוכתי והא דלא פשט ליה מפאן דלא מחזקינן ריעותא משום די"ל דס"ל להף משנה דגם עבור פלבים שרי והא דבעי שיהנה יכול לאכול פזית צלי הוא דבביצה דף כ"א איתא במשמע שנאמר אף אשר יאכל לכל נפש שומע אני אפ"ל נפש בהמה פענן שנאמר מפה נפש בהמה ישלמנה ת"ל לך ולא לכלבים דברי ריה"ג ר"ע אומר אומר אני נפש בהמה במשמע ומה ת"ל לך לך ולא לעו"ג הרי חזינו דאיפא בזה ב' סברות דתרונייהו ס"ל דבמשמעויתא דקרא דאשר יאכל לכל נפש הוי גם בהמה בכלל רק דריה"ג ס"ל דלכם בא למעט פלבים ור"ע ס"ל דהף לך בא למעט עו"ג דכלבים הוי בכלל נפש דהתירה התורה ובאמת דאע"ג דלכאורה.

ר"ע וריה"ג ס"ל פן מ"מ הא נוכל לומר עוד סברא שלישית בזה דלעולם בהמה לא הוי בכלל הפסוק דאשר יאכל לכל נפש דכמו דאמרינו בברכות ריש פ"ק פיצד מברכין דכרם זית איקרי פ"ם סתמא לא איקרי וכן בחולין דף קל"ט אמרינו דהף נאשר איקרי דהף סתמא לא איקרי וכמו כן נאמר דנפש בהמה אקרי נפש סתמא לא איקרי ועי' בגזיר דף מ"ח בתוס' ד"ה ר"ע שכתבו התוס' הף סברא לענן טומאת נזיר דכתיב על כל נפש מת לא יבא דלא איצטריף למעט נפש בהמה דנפש בהמה איקרי נפש סתמא לא איקרי

וא"כ לא הוי בהמה בכלל היתרא של הפסוק ומ"מ פיון דנדרוש להך לךם כר' עקיבא דבא למעט עו"ג א"כ ממילא מותר עבור פלבים אע"ג דלא הוי בכלל נפש רק מותר משום מתוה שהותרה לצורה הותרה נמי שלא לצורה פיון דליפא קרא לאסור עבור פלבים וכמו דמותר פל היכא דלא הוי לצורה משום סברא דמתוה אע"ג דליפא בו קרא מפניו ודאי נמי ה"כ פיון דמוקמינן הך לךם לעו"ג ממילא מותר לבהמה משום מתוה ולא מפני' לדעת רש"י בביצה דף י"ב דגם שלא לצורה פלל מותר משום מתוה אלא אפי' לדעת התוס' בביצה שם דלא אמרינן מתוה רק היכא דאיפא צורה הגוף קצת מ"מ הרי כתבו שם התוס' דגם צורה מצוה מקרי צורה קצת ועינ' בתוס' פתובות דף ז' בד"ה מתוה שכתבו להדיא דגם צורה מצוה דרבנן מקרי צורה קצת ואמרינן בו מתוה ומש"ה מותר גם עבור פלבים דהרי מזונותן עליו והוי מצוה להאכילן וכמו דאמר בביצה שם דמש"ה מרבה ר"ע פלבים וממעט עו"ג משום דכלבים מזונותן עליה ועינ' בברכות דף מ' דאמרינן שם *) דגביל לתורי גביל לתורי א"צ לברך דלא הוי הפסק דהוי מצוה הסעודה דאסור לאכול קודם שיאכיל לבהמתו ומש"ה מותר דבשלמא לריה"ג דדריש לךם ולא לכלבים לא שייך להתירו משום מתוה פיון דהתורה אסרתו במפניו אבל אם נדרוש לךם ולא לעו"ג וליפא קרא לאסור פלבים הדרין לכלל דמותר משום מתוה אע"ג דנימא דאינן בכלל נפש דקרא: הגה"ה *) בברכות דף מ' אמר רב טול ברוך טול ברוך א"צ לברך הבא מלח הבא ליפתן צריך לברך ור' יוחנן אמר אפילו הביאו מלח הביאו ליפתן א"צ לברך גביל לתורי גביל לתורי צריך לברך.

ולכאורה אינו מדוקדק למה נקטה הגמ' פל מילתא שני פעמים והנראה דקמ"ל רבותא גדולה דמבואר בב"י או"ח סי' ר"ו בשם שיבולי הלקט דאם בירך ולא עלתה בידו ונתעכב מעט דצריך לחזור ולברך וסיים הב"י ומסתברא דשיעור עיכוב זה פדי שאילת תלמיד לרב דהיינו שלום עליה רבי ומורי ועינן במג"א סי' ר"ו שפתב דהוי שלום עליה רבי ואכמ"ק לדבר בזה.

נהרי להמג"א דהוי ג' תיבות הא ודאי קשה דא"כ למה אמר גביל לתורי גביל לתורי הוי הפסק דאינו מצוה הסעודה נהרי הוי ארבעה תיבות א"כ אפילו שמת כשיעור זה הא ג"כ צריך לברך ומוכח דאי לא דהפסיק בדיבור לא הוי שתיקה הפסק וכדברי האבודרם שהביא המג"א.

וכן מוכח מהא דאמר טול ברוך טול ברוך א"צ לברך דהוי צוה סעודה ולא חשיבא הדיבור הפסק דמ"מ הא לא עדיף מאילו לא דיבר פלל ושתק וקמ"ל דמ"מ א"צ לברך דשתיקה לא הוי הפסק והוא ברור והשיבולי לקט יספור דשאלת תלמיד לרב הוי רבי ומורי דהם ד' תיבות [ועינן בגזיר דף כ בתום שם דתיכף אחר פדי דיבור פלי הפסק תיבה אחת הוי תכ"ד] וא"כ ניחא פיון דלא דיבר רק ד' תיבות ומיד התחיל לאכול מש"ה א"צ לברך וא"כ הא ג"כ ניחא לשון הגמרא דבדוקא נקט שני פעמים טול ברוך טול ברוך אבל אם אמר יותר צריך לברך וא"כ יצא לנו דבהפסיק בשתיקה רק כשיעור ארבעה תיבות מ"מ א"צ לברך ובדקדוק פתבה ב"י בדעת הש"ל דתכ"ד הוי רבי ומורי: [ד] והנה בהך סברא דמתוה הנראה לומר סברא מחודשת דכיון דעיקר ההיתר הוי רק משום מתוה דמלאכה זו מותרת לצורה אנוכל נפש מותרת נמי שלא לצורה א"כ הא יש

לומר דלא אמרינו סברא זו רק בזמן שמוטר לעשות מלאכה זו לצורך אנוכל נפש ומש"ה מותר ג"כ לעשותה שלא לצורך כלל אבל סמוך לשקיעת החמה דשוב אין שהות לאכול אחר השחיטה פזית צלי לרבנו או פזית חי לר"ע דעד שינגמר השחיטה יהיה לילה וא"כ הרי אז מלאכת השחיטה אסורה פנין דעתה לא משפחת לה במלאכת חובל אנוכל נפש שוב לא אמרינו כלל סברא דמתוך להתיר שלא לצורך שוב מצאתי במגניי שלמה על ביצה דף י"ב שכתב בדעת רש"י דס"ל דאמרינו מתוך אפי' שלא לצורך כלל והקשו עליו התוס' מהא דהאופה מיו"ט לחול דלוקה למאן דלא ס"ל הואיל ומקלעי ליה אורחים ות' דלא אמרינו מתוך רק בזמן שראוי לעשות לאכילה וכגון קודם הסעודה אבל לאחר הסעודה לא יעו"ש וזהו קרוב לדברינו וגם התוס' דע"כ לא ס"ל סברתו של המג"ש הנ"ל מ"מ היכא דאין שהות כלל ביום לעשות מלאכה זו י"ל דגם הם מודים דלא אמרינו מתוך וא"כ הא י"ל דהך משנה ס"ל ג"כ פן דבהמה לא הוי בכלל נפש דקרא רק ס"ל דמ"מ מותר לכלבים משום מתוך ומש"ה מותר לשוחטה דהא גם אם לא תפרס הוי השחיטה בהיתר עבור כלבים ומ"מ שפיר מצריה המשנה שיהיה שהות ביום לאכול ממנה פזית צלי דאז מותרת מלאכה זו לאנוכל נפש ומש"ה מותרת גם עבור כלבים משום מתוך ולעולם י"ל דמחזקינן ריעותא ולידין דקיי"ל כריה"ג דדרש לקם ולא לכלבים ולא שייך מתוך פנין דהתורה אסרתו שפיר נסתפק ר' ירמיה בדבר הצריך בדיקה אם מותר לשוחטו ביו"ט: ה] ובדברינו אלה נוכל לישב בטוב דברי השיטה מקונצצת אשר היו מוקשים לי מאד דהב"י ביו"ד סי' ס"ז הביא מחלוקת הפוסקים אם בפשר חי בעי מליחה או לא והשיטה מקונצצת בביצה דף כ"ה הוכיח דלא בעי מליחה מהא דתנו בהמה מסונפת לא ישחוט אלא א"כ יש שהות ביום לאכול פזית צלי רע"א אפי' פזית חי מבית טביחתה והרי פתבו הגאונים דשיעור מליחה הוי פשיעור צלי וא"כ אם נאמר דגם חי בעי מליחה מאי איפא בין ר"ע לרבנו וראיתי מי שכתב לתרץ קושני' זו ולישב דעת הרמב"ם דס"ל דגם חי בעי מליחה דיפרש הא דקאמר ר"ע פזית חי היינו שייאכל מפני מעיים דאין בהם דם ולא בעי מליחה ות' זה אינו מספיק כלל דהרי ר"ע אמר פזית חי מבית טביחתה ומסקינן בביצה שם מבית טביחתה מפש ולא ממקום שטובחת אכילתה וא"כ הא בעי מליחה להרמב"ם.

אמנם בלא"ה לא קשה כלל על הרמב"ם ודברי השיטה מקונצצת צריכין עיון דהרי הא דכתבו הגאונים דשיעור שהיית הפשר במלח הוי פשיעור צלי היינו באם נתנו אז על האש עד שיעור שיהיה נצלה אבל לענין לשוחטו ביו"ט הרי אינו תלוי כלל בשיעורא רק דלת"ק בעינן שיהיה יכול ממש לאכול ממנה פזית צלי ובלא"ה אסור לשוחטו ואם אין לו עצים ואש מוכנים וההכנה שלהם צריה שהות פמה עד שישגיגם בנדאי נראה דלת"ק אסור לשוחטו עד שיהיה לו שהות להשיג כל זה שיהיה יכול לאכול פזית צלי ולר"ע סגי בכול לאכול פזית חי ולעולם י"ל דבעי מליחה וצע"ג דברי הש"מ: [ו] אבל לדברינו הוי ראיה נכונה דאע"ג דלפי האמת דקיי"ל כריה"ג דלקם ולא לכלבים ולא שייך מתוך ואין היתר לשוחטו רק משום אכילת אדם בנדאי נראה דהוי כמו שכתבתי דלת"ק אסור לשחוט עד שיהיה לו שהות להשיג עצים ואש לצלותו אבל מ"מ הרי מדנסתפק ר' ירמיה דלמא מחזקינן ריעותא ביו"ט ולא פשט ליה מהך משנה וכתבנו דיש לפרש דהמשנה מתרת גם עבור כלבים והא דמצריה שיהיה שהות ביום לאכול צלי אין

הפנונה שיהיה זה השוחט יכול לאכול ממנה רק הפנונה דכיון דאיכא שהות א"כ מותר
מלאכה זו עדיין לצורה אכל נפש וממילא מותר לשחוט לזה גם עבור פלבים משום
מתוך וא"כ לא בעינן שיהיה שהות ביום לאותו השוחט להשיג עצים פינו דלא בעינן
אכילתו פלל ורק פשיש שהות ביום לצלות פזית ממנה תיכף אחר השחיטה פשיש אש
מוכן לפניו עדיין מלאכה זו מותרת לאוכל נפש ושוב אמרינן בו מתוך ושפיר יכול הוא
לשחוט עבור פלבים דהרי לענין מתוך אינו תלוי בהשוחט פלל דהרי גם מי שאין לו
בהמה פשרה הראויה לאדם ויש לו בהמה טרפה היא נתיר לו לשוחטה עבור פלבים
משום מתוך וכמו פן אע"ג דאין לו אש מ"מ פינו דאיכא שהות לאכול למי שיש לו אש
מוכן שוב מותר גם לזה וא"כ שפיר הקשה דמאי איכא בין ר"ע לרבנן ומוכרח דבשור
חי לא בעי מליחה פלל דלהרמב"ם דבעי מליחה הרי א"א לומר כמש"כ דטעמא דת"ק
הוי משום מתוך דא"כ במאי פליגי ר"ע ורבנן ומוכרח לדידן לומר דהא דקאמר שיהיה
שהות ביום הוי הפנונה דבעינן שיהיה זה השוחט יכול לאכול ממנה דוקא ואין ההיתר
משום פלבים ואיכא נ"מ בין ר"ע לת"ק באין לו אש מוכן לפניו וא"כ ס"ל להמשנה
כריה"ג דאסור עבור פלבים ומוכח מהמשנה דלא מחזקינן ריעותא ביו"ט ומאי מספקא
לי' לר' ירמ' אמנם הרמב"ם לשיטתו ניחא דהא איהו פתב דשיעור שהיית הבשר במלח
הוי פשיעור מיל הובא דבריו בטור יו"ד סי' ס"ט ולא הנפיר שיעור הגאונים פלל ואפשר
דהוי פחות מפדי שיעור צלי ועוד הוא גם הרמב"ם דס"ל דחי בעי מליחה מ"מ הא פתב
בפרק ו' מהל' מאכלות אסורות הלכה י' הרוצה לאכול בשר חי מולחו יפה יפה ומדיחו
יפה יפה ואח"כ אוכלו ואם חלטו בחומץ מותר לאוכלו פשהוא חי עכ"ד הרי דס"ל דע"י
חליטה מותר לאכול בלא מליחה פלל ושיעור החליטה לא נתפרש לן שיעורו פמה ישנה
בחומץ ועיין ביו"ד סי' ס"ז בט"ז ס"ק ד' ואפשר הוא פחות מפדי שיעור צלי וזהו דאיכא
בין ר"ע לת"ק ושוב י"ל גם להרמב"ם דהטעם של ת"ק הוי משום פלבים ומשום מתוך
והשיטה מקובצת אזל לשיטתו של הר"ן שהובא בט"ז סי' ס"ז ס"ק ג' דס"ל דחליטה
בחומץ אינו מעלה וצריך מליחה לקדרה והא דאמרינן בגמ' דבלא אסמיק מותר היינו
דאין החומץ אוסר וא"כ אם נאמר דחי צריך מליחה לא מהני לי' חליטה בחומץ ומש"ה
הקשה שפיר מאי איכא בין ר"ע לת"ק אבל להרמב"ם שכתב דחולט בחומץ לא בעי
מליחה ניחא: [ז] וא"כ מיושב קוש' הש"א מהא דאמרינן בחולין שהפריס ע"ג קרקע
ואין להוכיח מזה פלל דסתמא דגמ' ס"ל דלא מחזקינן ריעותא ביו"ט דהרי מה שכתבנו
דמהמשנה אין ראיה דלא מחזקינן ריעותא משום די"ל דגם אם לא תפרס ליכא איסורא
דיהיה השחיטה עבור פלבים הרי זה לא הוי רק אם תהיה מותרת לכלבים אם לא תפרס
והרי כבר כתב הצ"ח בדרף כ"ה דאם לא תפרס תהיה אסורה גם לכלבים דהוי גבלה
שנתנבלה ביו"ט וא"כ הא אי אפשר לומר כמש"כ ונהדר קשה דמהו משנה מוכח דלא
מחזקינן ריעותא ומ"מ ניחא הא דלא פשט לה ר' ירמ' מהו משנה דהרי י"ל דהו משנה
אתי' כר' שמעון דמתיר גבלה שנתנבלה בשבת בסוף מס' שבת אבל לרב נחמן הא אי
אפשר לומר פן דהרי בריש ביצה מוקים רב נחמן לב"ש כר' יהודה דאית לי' מוקצה
וב"ה כר"ש דל"ל מוקצה בשבת וביו"ט מוקים לב"ש כר"ש ולב"ה כר"י ומפרשינן
הטעם של ר"נ דבשבת דסתם לן תנא כר"ש מוקים לב"ה כר"ש וביו"ט דסתם לן תנא
כר"י מוקים לב"ה כר"י הרי דרב נחמן ס"ל דביו"ט ליכא סתם משנה דהוי כר"ש דאל"כ

מנ"ל לאוקמא לב"ה כר"י ולדידנן' הא אי אפשר לומר דהא דמוטר לשחוט מסופנת הוי משום פלבים דהא אם לא תפרפס תהי' אסורה גם לכלבים לר' יהודה ומוכרח דהא דמוטר לשחוט הוי משום דתהיה ראוי' לאכילת אדם ומוכרח דלא מחזקינן ריעותא מדלא חיישינן שמה לא תפרפס וא"כ לר"נ איפשטא בעייתו דר' ירמנ' ומש"ה בחולין דהסוגנ' אזלא אליבא דר"נ דאיהו הוא דקאמר דבית הרחם אין בו משום ריסוק איברים שפיר משני פשהפריס ע"ג קרקע פיון דלר"נ בעצמו מוכרח דדבר הצריך בדיקה מותר לשוחטו ביו"ט ואין ראיה דהגמ' ס"ל פן להלכה ואין לומר דהא גם לר"נ נוכל לומר דהו' משנה איירי בהיתה מסופנת מעיו"ט דאז גם לר' יהודה מותרת פשנתנבלה אח"כ ביו"ט וכדאיתא בביצה דף כ"ז הקא במאי עסקינן במסופנת וד"ה וא"כ הא גם לר"נ נוכל לומר דהו' משנה מתרת משום פלבים וליכא הוכחה דלא מחזקינן ריעותא ואם פן קמה ראית הש"א דמוכח דסתמא דגמ' ס"ל להלכה דלא מחזקינן ריעותא זה אינו חדא דהרי דעת רש"י בביצה דף כ"ז ד"ה הקא במ"ע דלר' יהודה אסור גם במסופנת ורק לר"ש מותר ועוד דגם לדעת האלפסי שם דבמסופנת מודה ר"י ג"כ דמותרת וכן פסקו בטור וש"ע באו"ח סי' תקי"ח סעיף ו' מ"מ הא י"ל דס"ל להגמ' דע"כ לא איירי במסופנת מאתמול דהרי עיקר הדבר דהתירו לו לשחוט ביש שהות לאכול ממנה כזית לא התירו רק משום הפסד ממונו וכמבואר פל זה באריכות בב"י סי' תצ"ז דבהמה בריאה אסור לו לשחוט אפילו יש שהות ביום לאכול ממנה כזית יעו"ש וא"כ הא י"ל דס"ל להגמ' דע"כ לא איירי בהיתה מסופנת מעיו"ט דא"כ לא היו מתירין לו לשחוט משום הפסד ממונו פיון דהיה יכול לשוחטה מאתמול ובע"כ איירי בנעשה מסופנת ביו"ט ומוכרח שפיר לר"נ דלא מחזקינן ריעותא ביו"ט ומש"ה משני פשהפריס ע"ג קרקע: ח אמנם אין תי' זה עולה לכל השיטות דבביצה דף ל"א תנו בית מלא פירות שפחת נוטל ממקום הפחת ר"מ אומר אף פוחת לכתחילה ונוטל וכתב רש"י דלת"ק דאוסר לפחות לכתחילה הא דלא אסור משום מוקצה דכיון דאין בפחיתתו אסור דאורייתא דהא מוקים לה בגמ' באורא דליבני לא הוי מוקצה והתוס' פתבו דאתנ' כר"ש דלא ס"ל מוקצה וקא דלא חשיב לי' בריש ביצה סתמא ביו"ט כר"ש דסתמא לא הוי רק אי הוי מצי למתני בה דברי פלוני ולא תני פן רק תני סתמא אבל הקא לא הוי מצי למתני דברי ר"ש דדלמא ס"ל לר"ש כר"מ דגם פוחת לכתחיל' ונוטל וא"כ הרי גם הו' משנה דמסופנת גם אם נא' דהא דמתרת לשחוט ולא חששה דלמא לא תפרפס משום דמ"מ יהיה מותרת משום פלבים הא לא הוי סתמא כר"ש דהא לא הוי מצי למתני בה דברי ר"ש דדלמא ס"ל דלא בעינן כזית צלי וסגי בכזית חי ואם פן הא גם לר"נ ליכא להוכיח מהו' משנה דלא מחזקינן ריעותא ונהדר הוי הוכחת הש"א הוכחה אמנם הרי אין סברת התוס' מוספמת דהרי נראה דרש"י חולק על סברא זו מדדחק לומר טעם אחר על הא דלא אוסר הת"ק משום מוקצה ולא ניחא לי' לאוקמא כר"ש ומשמע דס"ל דגם כה"ג חשיבא סתמא וגם הא המאור בביצה סוף פ' המביא כתב דר' אליעזר אית לי' מוקצה מהא דתנו בדר' ל"ד ועוד אמר ר"א עומד אדם על המוקצה ע"ש בפשיעית ואומר מכאן אני אוכל למחר וחכ"א עד שירשום ויאמר מכאן ועד פאן והרמב"ן במלחמות שם דחה זה דשאני התם דהוי גרוגרות וצימוקים דמודה בה ר"ש ויהביא ראיה לזה דבסוף מס' שבת פריה הגמ' על ר' יוחנן ומביא הגמ' סתמא כר"ש ואמאי לא הביא הו' סתמא דהוי כר"י עכ"ד ונהרי

לפי הפלל של התוס' לא הוי ראיה פלל דכיון דלא ידענו היאך ס"ל לר' יהודה אי סגי בעומד ואומר כר"א או בעי שירשום פתקמים ובפרט לשיטת רש"י בביצה שם דפלוגתא דר"א ופתקמים תלוי בדין ברירה דר"א ס"ל יש ברירה ומש"ה סגי באומר מפאן אני אוכל למחר ופתקמים ס"ל אין ברירה ומש"ה בעינו שירשום ויאמר מפאן ועד פאן ונהרי פתבו התוס' בביצה דף ל"ח ד"ה ואמר כ"י דלר' יוחנן ס"ל לר' יהודה יש ברירה ולפי"ז הא ודאי ס"ל כר"א ולא פתקמים ולא הוי מצי למתני בדברי חכמים דברי ר' יהודה ונהרי בסוף שבת קיימינו אליבא דר' יוחנן שם ומאי הקשה הרמב"ן אלא ודאי לא ס"ל סברתן של התוס' וס"ל דגם בכה"ג חשיב שפיר סתמא ולדעתו גם הך דבהמה מסופנת חשיב שפיר סתמא וניחא הסוגי' דחוליו: [ט] אמנם אפתי אין תי' זה דהנה הצל"ח הקשה על הא דאמר ר"ע דבעינו שיהי' שהות לאכול ממנה כזית חי ומשמע דקאי על אכילת אדם ולמה צריך לזה הרי ר"ע ס"ל בדרף כ"א דאפי' נפש בהמה במשמע ויהיה מותר לשחוט פשיכול להאכיל ממנה לכלבים וא"כ אפי' אינה ראוי' רק לכלב פגון טרפה ודאי יהיה מותר לשוחטה ובמשנה משמע דבעינו דוקא שתהיה ראוי' לאדם ותיירץ דאם תהיה טרפה תהיה אסורה לכלבים משום מוקצה דהוי כגבלה שנתנבלה בשבת וא"כ הא מוכרח דס"ל לר"ע כר' יהודה ע"כ וא"כ הדר קשה על ר' ירמיה דמדמתיר ר"ע לשחוט ולא חשש שמא לא תפרסם הא מוכח דלא מחזקינן ריעותא דבשלמא על ת"ק פתבנו לתרץ דר' ירמיה ס"ל דהת"ק ס"ל כר"ש דל"ל מוקצה אבל ר"ע הא ע"כ ס"ל כר"י קשה ומוכרח לומר כתי' הצל"ח שם דליכא לדקדק מר"ע פיון דמותר לכלבים מה"ת ורק דאסור להאכיל לכלבים משום מוקצה וא"כ אם לא תפרסם הא הוי רק איסורא דרבנן ומש"ה לא מחזקינן ריעותא אבל באיסור דאורייתא שפיר נסתפק ר' ירמיה לדין דלכלבים אסור מדאורייתא כריה"ג וא"כ הא גם לר"נ ליכא להוכיח מהך משנה דלא מחזקינן ריעותא פיון דנאמר דבאיסור מוקצה דרבנן לכ"ע לא מחזקינן ריעותא והדרא קושני' הש"א אמנם זה יש לדחות דעיקר קושני' הצל"ח יש לדחותה דהרי ר"ע דאמר דסגי בכזית חי הא י"ל דלהאכיל לכלבים לא הוי שיעורא זוטא מדר"ע ותפס לי' ר"ע ביש שהות לאכילת אדם דאיירי בו ת"ק פיון דליכא נ"מ בשיעורא ואי דתיקשה דא"כ אפילו ודאי טרפה דאינה ראוי' לאדם גם כן יהיה מותר לשחוט זו אינה קושני' דהרי כבר פתבנו לעיל באות זו דהא דמותר לשחוט ביש שהות ביום לאכול כזית הוי רק משום הפסד ממון אבל בבריאה אסור וא"כ אם היא ודאי טרפה הא ליכא הפסד ממון פלל דהא גם אם תמות תהיה ראוי' לכלבים ושוב הוי כמו בריאה דאסור לשחוט ולעולם לא נחלק בין איסור דרבנן לדאורייתא ומשום הכי שפיר מוכח לר"נ דלא מחזקינן ריעותא פלל אבל לשיטתו של הרמב"ם דסבירא ליה דגם בשר חי בעי מליחה וא"כ הא דאמר ר"ע ביש שהות לאכול ממנה חי ע"כ הוי ע"י מליחה דהא מסקינן בגמרא מבית טביחתה ממש ולא ממקום שטובחת אכילתה דהיינו בני מעיים רק טביחתה ממש ובעי מליחה וא"כ הא שפיר קשה דלמה צריך לר"ע שיהיה שהות גם לשיעור מליחה ונהרי סגי גם פשיהיה יכול להאכיל ממנה לכלבים דהוי שיעור זוטא דירוים שיעור מליחה דהרי לר"ע אי אפשר לומר כמש"כ באות ד' דהא דמתיר לעשות מלאכה עבור פלבים לא הוי משום דהוי בכלל נפש הפתוב בקרא רק דכיון דדרש לכם ולא לעו"ג ליכא איסורא לכלבים בתורה ומש"ה מותר משום מתוך ומש"ה בעינו שיהיה שהות להתירה

לאכילת אדם דזה אינו דהא בפסחים דף ה' אמרינן דר"ע לא ס"ל מתוך שהותרה הבצעה לצורך הותרה נמי שלא לצורך וע"כ הא דמתיר לכלבים הוי משום דהוי בכלל גפוש דכתיבא בקרא ומותר מעצמו וא"כ קשה למה צריך שיעור שהיה של מליחה וההכרח לומר דהרי המג"א פתב בסי' ש"ח ס"ק נ"ו דבשר חי דלא חזי לאומצא אסור לטלטלו אפי' לר"ש דהא אינו עומד לכלבים רק לאוכלו למוצאי שבת ע"י בישול יעו"ש מש"ה להרמב"ם דגם חי בעי מליחה א"כ סמוך ללילה פשאיין שהות למולחו הא לא חזיא אז גם לאומצא ושוב הוי מוקצה ואסור גם לכלבים ומש"ה מצריף ר"ע שיהיה שהות גם למולחה: [י] אמנם עיין בדרוש וחי' דיוש במערכותיו למס' ביצה שפתב דהא דכתב המג"א א דבלא חזי לאומצא אסורה בטלטול גם לר"ש זהו רק לטלטל גרידא דשפיר אסור דהא לאדם לא חזיא ולכלבים אינה עומדת אבל ברוצה ליתנה לכלבים הא עתה מיחדה לכלבים ואין החסרון רק שמקודם לא היה עומדת לכלבים והדר ה"ל כגבלה שנתנבלה בשבת דלר"ש מותרת לכלבים ולר' יהודה אסור והוא סברא נכונה וברורה וא"כ הא מוכרח מדמצריף ר"ע שהות למולחה ולא סגי שיהיה יכול להאכיל לכלבים דס"ל דאסור להאכיל ממנה לכלבים פשתהיה פשרה וע"כ ס"ל כר' יהודה וא"כ הדר קשה דאמאי מותר לשוחטה נחוש דלמא לא תפרס ותהיה נבלה שנתנבלה ביו"ט דאסור לדידיה גם לכלבים ומוכרח דלא מחזקינן ריעותא ביו"ט ומאי מפעי ליה לר' ירמיה ומוכרח לומר דכיון דגם אם לא תפרס יהיה רק אסור דרבנן לר"ע דס"ל דגם גפוש בהמה במשמע גם ר' ירמיה מודה שלא מחזקינן ריעותא וכמש"כ הצ"ח וא"כ גם לרב נחמן ליפא להוכיח מהמשנה דלא מחזקינן ריעותא ושפיר מוכח דסתמא דגמרא ס"ל דלא מחזקינן ריעותא ומש"ה להרמב"ם לשיטתו דס"ל דחי בעי מליחה מוכרח דגפושט הו' איבעיא ומש"ה פסק בה לקולא אבל הר"ן לשיטתו דכתב בפ"א דחולין בסוגיא דהשוחט בשבת דחי לא בעי מליחה פלל ולדידיה אין ראיה פלל מהו דחולין ומש"ה פתב דלא גפושטא ואזלינן לחומרא ודו"ק: סימן מא יחקור היכא דאכל אם יכול אח"כ להתענות תענית שעות או לא: הרמב"ם פתב בפרק א' מה' תענית הי"ג וז"ל מתענה אדם לשעות והוא שלא יאכל פלום שאר היום פיצד הרי שהי' טרוד כו' ולא אכל עד חצות ונמלך להתענות בשעות שנשארו מהיום הרי זה מתענה אותן שעות ומתפלל בהם ענינו שהרי קיבל עליו תענית קודם שעות התענית וכן אם אכל ושתה ואח"כ התחיל להתענות שאר היום ה"ז תענית שעות הרי דס"ל דגם באכל מקודם יכול להתענות תענית שעות והראב"ד השיג עליו בזה יעו"ש במ"מ ובלח"מ ולכאורה קשה לי על הרמב"ם מהא דבגזיר דף ב' איתא האומר אהא הרי זה גזיר ופריף ודלמא אהא בתענית קאמר אמר שמואל פשה' גזיר עובר לפניו ופריף לימא קסבר שמואל ידים שאינם מוכיחות לא הונין ידים וכתבו שם התוס' בד"ה לימא וז"ל פי' דאי הונין ידים אפי' אין גזיר עובר לפניו נמי דיד מיהא הוי דטפי משמע גזירות דראוי לחול לאתרא אפי' שתה יין עד עתה מעל קבלת תענית דאם אכל כבר לא יוכל להתענות עד למחר עכ"ד וא"כ להרמב"ם דגם באכל ושתה יכול להתענות תענית שעות הא תיקשה היא מוכיח דשמואל ס"ל לא הונין ידים דאפי' אם נאמר דהונין ידים לא מהני בלא גזיר עובר לפניו דהא לא הוי יד פלל כיון דגם תענית יוכל להתחיל תיכף ומיד כמו גזירות וצ"ע על המפרשים שלא דברו פלל מהו סוגי' להרמב"ם: ולכאורה קשה על התוס' דגזיר דלמא דחקו לומר דבתעני' אי אפשר לחול

מיד באכל מקודם והא גם בלא אכל מקודם הא אי אפשר לו לקבל תענית על היום שיחול תיקף דהא בתענית דף י"ב קאמר שמואל כל תענית שלא קבלו עליו מבע"י לא שמיה תענית ואי יתיב דמי למפוחא מלי' זיקא וא"כ גם בלא אכל אי אפשר לו לקבלו על היום רק על למחר ומש"ה הוי יד לנזירות דאין לומר דהא דבעי קבלה מבעו"י היינו דיהי' נקרא תענית ויתפלל ענינו אבל הא מ"מ אם קיבל עליו בו ביום לא גריע מנדר וצריך להתענות משום נדר זה אינו דמשום נדר הא גם באכל מקודם יכול לקבל שלא לאכול עוד וע"כ צ"ל פינו דלא הוי תענית אין לנו להסתפק בזה ולומר שקיבל על עצמו נדר וא"כ הא גם בלא אכל ניחא רק זה י"ל דהתוס' דנזיר אזלי בשיטתו של הרמב"ן שהביא הרא"ש במס' תענית פ"א סי' י"ב דמתענין לשעות אפי' בלא קיבל עליו מאתמול דכיון דהקבלה הוי קודם שעות של התענית הוי פקיבל עליו מאתמול ומנהי ומש"ה בלא אכל לא הוי יד פלל די"ל דכוננתו על תענית שעות והוכרחו לומר באם אכל שלא יוכל לקבל אפי' תענית שעות.

אבל לפי דעת הרא"ש שם וכ"ה דעת התוס' במס' ע"ג דף ל"ד בד"ה מתענין דגם תענית שעות צריך לקבל מאתמול ניחא הסוגי' דנזיר בפשיטות יותר אבל עכ"פ על הרמב"ם דס"ל דגם באכל מקודם יכול להתענות וגם הא ס"ל דלא בעי קבלה מאתמול בתענית שעות קשה אמאי חשיבא יד לנזירות: והנראה לי שבגם להרמב"ם ואדרב' להרמב"ם אתי' ה' סוגי' מיושבת יותר בפשיטות דהנה הגמ' פריה ודלמא אהא בתענית ומשני שמואל כשנזיר עובר לפניו ופריה לימא קסבר שמואל ידים שאינם מוכיחות לא הניין ידים ומשמע לכאורה דהתחלת הקוש' של המקשה דדלמא אהא בתענית הוי רק אליבא דמ"ד דלא הניין ידים ועיין בקידושין דף ה' דמובא שם ג"כ ה' סוגי' וכתב שם בחידושי הר"טב"א מדלא קאמר בתחילה לימא תהוי תיובתא דרבא דס"ל דלא הניין ידים מוכח דהקוש' דלמא אהא בתענית הוי גם לאבי' דס"ל הניין ידים וע"ש במה שדחק למה בתחילה פריה ודלמא אהא בתענית ואח"כ פשמי' שמואל בנזיר עובר פריה להיפך לימא קסבר שמואל לא הניין ידים אבל להרמב"ם יהי' ניחא בפשיטות דהנה במס' תענית דף י"ב איתא אימתי מקבלו רב אמר במנחה ושמואל אמר בתפלת המנחה ונחלקו הראשונים בזה אי הלכה כרב או כשמואל והרמב"ם פתב בפ"א מה' תענית הלכה יו"ד פיצד מקבלו כשיתפלל תפלת מנחה אומר אחר התפלה מחר אהא בתענית וכתב המ"מ דפוסק כשמואל ובקצת ספרי רבינו מצאתי כשיתפלל תפלת מנחה או אחר תפלה ונראה פירושו קודם שיעקור רגליו עכ"ל ולכאורה קשה מזה לדעת הרמב"ן דתענית שעות א"צ לקבלו מאתמול והסביר הרא"ש סברתו דלא דמי לתענית שלם דכל היום חשוב תענית ומש"ה צריך לקבלו מבעו"י קודם חלות התענית עליו אבל בתענית שעות פינון שמקבלו קודם שעות של התענית מהני ונהרי זה ניחא לרב דלא מצריך רק שיקבלו קודם יום התענית אבל אליבא דשמואל דס"ל דאפי' קיבל מאתמול לא מהני אם אינו בתפלה וכן פתב בחידושי ר"טב"א במס' תענית דלשמואל אם לא קיבלו בתפלה דמי למפוחא מלי' זיקא יעו"ש א"כ הא גם בתענית שעות הרי גם אם נאמר סברתו של הרמב"ן דקודם שעות התענית חשיבא פאתמול מ"מ הא לא הוי תוף התפלה והיאך מקבל באמצע היום ולכאורה נראה דהרמב"ן ס"ל דהלכה כרב אבל להרמב"ם דפוסק כשמואל הא קשה היאך מקבל תענית שעות באמצע היום שוב מצאתי בחידושי הר"טב"א בתענית שפתב

וְנִ"ל מִיְהוּ לְפִי מַה דְּקִי"ל כִּשְׂמוּאֵל כּו' ה"ה לְתַעֲנִית שְׁעוֹת צָרִיךְ קַבְּלָה בְּתַפְלָה קוֹדֵם
שִׂיאֵמֶר עֲנִינִי לְפִיכָּה אִם נִמְלֵךְ לְהַתְעַנּוֹת מִשְׁחַשְׁכָּה מְקַבֵּל בְּתַפְלַת עֲרַבִית כּו' וְאִם קִיבֵל
אַחַר עֲרַבִית מְקַבְּלָה בְּשַׁחְרִית כּו' מִתְפַּלֵּל מִנְחַת נְדָבָה וּמְקַבְּלוֹ וּבְמִנְחָה שְׁנִי אֹמֵר עֲנִינִי
וְשׁוֹב הֵבִיא דְבָרֵי הַרְמַב"ם וְהַקְשָׁה עָלָיו בְּמָה דְלֹא בִינָר בְּדַבְּרֵי גַבִּי תַעֲנִית שְׁעוֹת דְּצָרִיךְ
לְקַבְּלוֹ בְּתַפְלָה וְשָׂמָּה סוֹבֵר דְּלַתַעֲנִית יוֹם גָּמוּר בְּעֵי קַבְּלָה בְּתַפְלָה כִּשְׂמוּאֵל אֲבָל בְּתַעֲנִית
שְׁעוֹת מְקַבְּלוֹ אִפִּי בְּשׁוֹק פָּרַב א"נ קִיָּצֵר דְּבָרֵי וְסָמַךְ עַל מַה שְׁפִי כָּכָר דְּבְעֵי קַבְּלָה
בְּתַפְלָה וּמִמֶּנּוּ אָנוּ לְמִדִּין פֶּאֶן הָרִי דְנִסְתַּפֵּק הָרִיטְב"א בְּדַעַת הַרְמַב"ם אִם גַּם בְּתַעֲנִית
שְׁעוֹת צָרִיךְ לְקַבְּלוֹ בְּתַפְלָה לְשְׂמוּאֵל: [ד] וְא"כ לְלִשׁוֹן שְׁנִי שֶׁל הָרִיטְב"א דְּבְעֵי קַבְּלָה
בְּתַפְלָה הָא גִּיחָא הֵיטֵב דְּהָא ע"כ אִינְרִי בְּנִזִיר בְּאוֹמֵר אֵהָא שְׁלֵא בְּאַמְצַע הַתַּפְלָה דְּאִי אִינְרִי
בְּאוֹמְרוֹ בְּתוֹף הַתַּפְלָה קוֹדֵם שְׁעָקֵר רְגְלֵי א"כ הָא וְדָאִי לְתַעֲנִית נִתְפַּוּן וְאִין מְקוֹם פְּלָל
לוֹמֵר דְּכֻנְוִנְתּוֹ לְנִזִירוֹת וְאִפִּי בְּנִזִיר עוֹבֵר לְפָנָיו דְּמַה לוֹ לְהַפְסִיק בְּאַמְצַע תַּפְלָתוֹ לְנִזִירוֹת
וּבַע"כ אִינְרִי שְׁלֵא בְּתוֹף הַתַּפְלָה וְא"כ הָא לֹא הָוִי קַבְּלָה אִפִּי עַל תַּעֲנִית שְׁעוֹת דַּע"י
קַבְּלָה זֹו הָא אִינְוֹ חַל הַתַּעֲנִית עִתָּה וְאִם נִפְרָשׁוּ עַל תַּעֲנִית נְצֻטְרָךְ לוֹמֵר דְּמְקַבֵּל עָלָיו עִתָּה
נִדָּר לְהַתְעַנּוֹת וּבְאַמְתָּ יִקְבֵּל עָלָיו תוֹף אִיזָה תַּפְלָה קוֹדֵם שְׁיַחֲוֹל עָלָיו הַתַּעֲנִית וּמַש"ה הָוִי
שְׁפִיר יָד לְנִזִירוֹת וּכְמַש"כ הַתּוֹס' דְּאַהָא מְשַׁמְעוּ שְׁיַחֲוֹל מִיָּד וְא"כ גִּיחָא ג"כ מַה שְׁהַקְשִׁינוּ
לְעֵיל עַל הַסּוּגָ' דְּבַתְחִילָה פְּרִיךְ וְדַלְמָא אֵהָא בְּתַעֲנִית וְהָוִי הַקְשִׁינָ' גַּם אִם נֹאמֵר דְּיָדִים
שְׁאִינָם מוֹכִיחוֹת הָוִינָן יָדִים מ"מ הֵכָא הָא לֹא הָוִי יָד פְּלָל דְּגַם תַּעֲנִית יָכוֹל לְחוֹל עָלָיו מִיָּד
וְאִפִּי בְּאַכֵּל וְשִׁתָּה עַד עִתָּה וּכְדַעַת הַרְמַב"ם וּמִשְׁנֵי שְׂמוּאֵל כִּשְׂמוּאֵל עוֹבֵר לְפָנָיו וְלְשְׂמוּאֵל
לְשִׁיטָתוֹ דַּס"ל דְּתַעֲנִית בְּעֵי קַבְּלָה בְּתַפְלָה דְּוָקָא הָא הָוִי יָד שְׁפִיר וְאִפִּי בְּלֹא אֲכַל עַד עִתָּה
א"א לְחוֹל תַּעֲנִית מִיָּד וּלְדִידָהּ הָא הָוִי יָד וְע"ז פְּרִיךְ לִימָא קְסָבֵר שְׂמוּאֵל יָדִים שְׁאִינָם
מוֹכִיחוֹת לֹא הָוִינָן יָדִים דְּלִידִדָּ' הָא הָוִי יָד שְׁפִיר וְאִפִּי הַתַּרְץ דְּוָקָא כִּשְׂמוּאֵל עוֹבֵר לְפָנָיו:
אַמְנָם לְפִי לְשׁוֹן רֹאשׁוֹן שֶׁל הָרִיטְב"א דְּבַתַּעֲנִית שְׁעוֹת לַכ"ע לֹא בְּעֵי קַבְּלָה בְּתַפְלָה הַדָּר
קָשָׁה עַל הַרְמַב"ם דְּאַמָּי הָוִי הֵכָא יָד פְּלָל שׁוֹב מְצֹאֲתִי בְּתַשׁוּבַת הָרֹא"ש פְּלָל ל"ה ס'י
ד' שְׁהוּבָא שְׁם סּוּגָ' זֹו דְּנִזִיר וְנ"ל לִימָא קְסָבֵר שְׂמוּאֵל כּו' דְּנָהִי דְלֹא הָוִי יָדִים מוֹכִיחוֹת
מ"מ יָד לְנִזִירוֹת מִיְהָא הָוִי דְטָפִי מְשַׁמְעוֹתָא לְשׁוֹן נִזִירוֹת מְלִשׁוֹן תַּעֲנִית דְּאַהָא מְשַׁמְעַ
דְּקָאִי אַגּוּפּוֹ לְשִׁנּוֹתוֹ לְשֵׁם חֲדָשׁ וְהִינְוֹ שְׁיָהִי' נִקְרָא נִזִיר אֲבָל הַיּוֹשֵׁב בְּתַעֲנִית אִין שְׁמוֹ
מְשַׁתְּנָה וּכ"כ הָרִיטְב"א בְּקִיּוּשֵׁינָן דְּהָ ה' וְא"כ הָא י"ל דְּגַם הַרְמַב"ם מְפָרֵשׁ פֶּן וְנִיחָא גַּם
לְדִידָ' : וְהִנֵּה עַל הָא דְפְרִיךְ הַגְּמָר' לִימָא קְסָבֵר שְׂמוּאֵל יָדִים שְׁאִינָם מוֹכִיחוֹת לֹא הָוִינָן
יָדִים וּמִשְׁנֵי אֲמָרִי לֹא כּו' וְכֵן הוּא גִּירְסַת הַמְּפָרֵשׁ שֶׁם דְּהַגְּמָר' מְשַׁנֵּי דְלַעוֹלָם קְסָבֵר הָוִינָן
יָדִים רַק הֵכָא לֹא חֲשִׁיבָא אִפִּי יָד שְׁאִינָו מוֹכִיחַ דְלֹא ס"ל סְבָרְתוֹ שֶׁל הַמְּקַשָּׁה דַּעכ"פ יָד
הָוִי וְהַתּוֹס' גּוֹרְסִין אֲמָרִי אִין כּו' דְּמַסְפִּים לְסְבָרְתוֹ שֶׁל הַמְּקַשָּׁה דְשְׂמוּאֵל ס"ל לֹא הָוִינָן
יָדִים דְלַמ"ד הָוִינָן יָדִים לֹא בְּעֵי נִזִיר עוֹבֵר לְפָנָיו דְּהָוִי יָד אוֹ מְשׁוּם סְבָרַת הַתּוֹס' הַנְּ"ל
אוֹ מְשׁוּם סְבָרְתוֹ שֶׁל הָרֹא"ש הַנְּ"ל וְהִנֵּה אַח"כ פְּרִיךְ עַל הָא דְתַנֵּן בְּמִשְׁנָה אֵהָא נֶאֱהָ ה"ז
נִזִיר וְדַלְמָא אֲנָהּ לְפָנָיו בְּמִצּוֹת וּמִשְׁנֵי שְׂמוּאֵל שְׁהִי' תְּפּוּס בְּשַׁעְרוֹ וְהִנֵּה לְפִי סְבָרַת הַתּוֹס'
דַּמַּש"ה הָוִי אֵהָא יָד לְנִזִירוֹת יוֹתֵר מִן תַּעֲנִית מְשׁוּם דְּאַהָא מְשַׁמְעַ שְׁיַחֲוֹל מִיָּד א"כ בְּאַהָא
נֶאֱהָ פְּרִיךְ הַגְּמָר' דַּלכ"ע דְּדַלְמָא אֲנָהּ לְפָנָיו בְּמִצּוֹת דְּהָא לֹא הָוִי יָד פְּלָל דְּהָא מִיָּד יָכוֹל
לְהַתְנַאֲוֹת לְפָנָיו בְּמִצּוֹת וּיְקִימָם דְּבָכָל רַגַע יֵשׁ עַל הָאֲדָם אִיזָה מְצָנָה לְקִיָּים וְתַלְמוּד תּוֹרָה
בְּכָל עֵת וּבְכָל זְמַן וּלכ"ע מְוַכְרַח לוֹמֵר דְּאִינְרִי בְּהִי' תְּפּוּס בְּשַׁעְרוֹ אֲבָל לְפִירוּשׁוֹ שֶׁל

הָרָא"ש דמַש"ה הָוֵי ס"ל דְּאֵהָא הָוֵי יָד לְנִזְיָרוֹת מְשׁוּם דְּמִשְׁמַע דְּיִשְׁתַּנְּה גּוּפוֹ לְאִינְה דְּבָר יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק בְּאֵהָא נְאָה וְלֹא הִי תְּפּוּס בְּשַׁעְרוֹ אִם לְפִי הַס"ד הָוֵי ג"כ יָד דְּג"כ מִשְׁמַע שְׂיִשְׁתַּנְּה גּוּפוֹ וּלְפִי הַגִּירְסָא דְּגוֹרְסִין אָמְרִי אִין דְּשִׁמוּאֵל ס"ל לָא הָוֵינִין יָדִים אָבֵל לְמ"ד הָוֵינִין יָדִים לָא בְּעֵינֵן בְּאֵהָא שְׂיִהְיִי נְזִיר עוֹבֵר לְפָנֵינוּ מְשׁוּם הֵךְ סְבָרָא דְּמִשְׁמַע שְׂיִשְׁתַּנְּה גּוּפוֹ וּכְמוֹ כֵּן בְּאֵהָא נְאָה לָא בְּעֵינֵן לְפִי"ז שְׂיִהְיִה תְּפּוּס בְּשַׁעְרוֹ אוֹ אֲפָשֵׁר יֵשׁ לְחַלֵּק דְּרַק בְּאוֹמֵר אֵהָא וְלֹא קְאָמֵר מַה יְהִיָּה מִשְׁמַע שְׁמַקְבֵּל שְׂיִשְׁתַּנְּה גּוּפוֹ אָבֵל בְּאוֹמֵר אֵהָא נְאָה הָרִי קְאָמֵר מַה יְהִיָּה לָא שְׂיִיךְ סְבָרָא זֹו וּלכ"ע לָא הָוֵי יָד פְּלִל: [ז] וְהִנֵּה אִם נֹאמֵר פְּסָבָרָא הָרָאשׁוּנָה דְּאֵהָא הָוֵי כְּמוֹ אֵהָא וּלְמ"ד הָוֵינִין יָדִים לָא בְּעֵינֵן לָא נְזִיר עוֹבֵר לְפָנֵינוּ וְלֹא שְׂיִהְיִה תְּפּוּס בְּשַׁעְרוֹ קֶשֶׁה לִי דְּבַמְשַׁנְּה שְׁם תְּנִן הָאוֹמֵר אֵהָא הָרִי זֶה נְזִיר אוֹ אֵהָא נְאָה נְזִיר וְכַתְּבוּ שְׁם הַתּוֹס' בַּד"ה וְדַלְמָא דְּמַש"ה פְּלִגְיָנְהוּ הַמְשַׁנְּה לְתַרֵי בְּבִי אַע"ג דְּתַרְנִיָּהוּ הָוֵי יָדוֹת מְשׁוּם דְּמַתּוֹקְמָא בְּב' אוֹפְנִים דְּבְאוֹמֵר אֵהָא נְאָה דְּהָוֵי דְּיַבּוּר שְׁלָם לָא מְהֵי מַה שְׁנִזִיר עוֹבֵר לְפָנֵינוּ דְּגַם בְּכַה"ג נוֹכַל לְפָרֵשׁ אֲנָא לְפָנֵינוּ בְּמִצּוֹת וּמְוֹכְרָח לְהִיּוֹת בְּהִיָּה תְּפּוּס בְּשַׁעְרוֹ וּבְאוֹמֵר אֵהָא גְּרִידָא לָא מְהֵי תְּפּוּס בְּשַׁעְרוֹ דְּנוֹכַל לְפָרֵשׁוּ עֲדִינִין אֵהָא בְּתַעֲנִית אִם לָא פְּשִׁיָּה נְזִיר עוֹבֵר לְפָנֵינוּ וְא"כ הָרִי זֶה נִיחָא לְמ"ד לָא הָוֵינִין יָדִים אָבֵל לְמ"ד הָוֵינִין יָדִים וְלְדִידִיָּה לָא בְּעֵינֵן פְּלִל נְזִיר עוֹבֵר לְפָנֵינוּ הָא תִּיקְשָׁה עָלֵינוּ לְמַה פְּלִגְיָנְהוּ הַמְשַׁנְּה לְתַרֵי בְּבִי וּבְשַׁלְמָא לְפִי סְבָרַת הַתּוֹס' דְּמַש"ה הָוֵי אֵהָא יָד דְּמִשְׁמַע שְׂיַחְוֵל מִיָּד נִיחָא דְּלְמ"ד הָוֵינִין יָדִים בְּאֵהָא גְּרִידָא מְהֵי אָבֵל בְּאֵהָא נְאָה לָא הָוֵי יָד פְּלִל דְּמִיָּד יְכוֹל לְהַתְּנָאוֹת בְּמִצּוֹת וּבְעֵינֵן תְּפּוּס בְּשַׁעְרוֹ אָבֵל לְהָרָא"ש קֶשֶׁה וְצ"ל לְכַאוּרָה לְהָרָא"ש דְּגוֹרְס פְּגִירְסַת הַמְּפָרֵשׁ אָמְרִי לָא וּמְסִיק דְּגַם לְמ"ד הָוֵינִין יָדִים הֵכָא לָא הָוֵי יָד פְּלִל אָבֵל לְהַגִּירְסָא שְׁל הַתּוֹס' קֶשֶׁה: [ח] אָמְנָם גַּם זֶה נִיחָא דְּאָפִי אִם נֹאמֵר דְּלְמ"ד הָוֵינִין יָדִים מְהֵי אֵהָא גְּרִידָא וְכֵן אֵהָא נְאָה גְּרִידָא מ"מ שְׁפִיר פְּלִגְיָנְהוּ לְתַרֵי בְּבִי לְפִי סְבָרַתְנוּ שְׁל הַתּוֹס' דְּבְאֵהָא נְאָה דְּהָוֵי דְּיַבּוּר שְׁלָם מַה שֵׁא' עוֹבֵר לְפָנֵינוּ אִינוּ מוֹכִיחַ פְּלִל וּבְחֻצֵי דְּיַבּוּר הָוֵי הוֹכְחָה א"כ פְּשָׁאוֹמֵר אֵהָא אִפִּי לְמ"ד דְּהָוֵינִין יָדִים דְּהָוֵי נְזִיר מ"מ אִם יוֹשֵׁב בְּתַעֲנִית עוֹבֵר לְפָנֵינוּ שׁוֹב גַּם לְדִידִיָּה לָא הָוֵי נְזִיר דְּשׁוֹב לָא הָוֵי יָד פִּינּוֹן דְּאִיפָא הוֹכְחָה לְהִפּוּף ג"כ דְּכּוֹנְנָתוֹ עַל תַּעֲנִית אָבֵל בְּאוֹמֵר אֵהָא נְאָה דְּהָוֵי דְּיַבּוּר שְׁלָם גַּם אִם יוֹשֵׁב בְּתַעֲנִית עוֹבֵר לְפָנֵינוּ מְהֵי לְהִיּוֹת נְזִיר וּמַש"ה פְּלִגְיָנְהוּ לְתַרֵי בְּבִי: סִימָן מִב חֻקִּירָה בְּעֵינֵן לָאו דְּלֹא תַגְרַע: פְּתַב הַרְשָׁב"א בְּחִידוּשָׁיו לַר"ה דָּף י"ו דְּהָא דְּכָשְׁחַל ר"ה בְּשִׁבְתָּ אִין תּוֹקְעִין וְלִיפָא מְשׁוּם בַּל תַּגְרַע מְשׁוּם דְּכַה"ג יוֹכְלוּ חֻכְמִים לְתַקְּנוּ לְצוֹנְרָה וְהַטּוֹרִי אָבֵן פְּתַב עַל זֶה דְּהָךְ לָאו לִיפָא רַק בְּמַתְחִיל הַמְּצָנָה וְאִינוּ גּוֹמְרָה וְלֹא בְּלֹא הַתְּחִיל פְּלִל דַּל"כ לְמ"ד לָאו שְׂאִין בּוּ מַעֲשָׂה לּוֹקִין עָלֵינוּ הַמְּבַטֵּל מ"ע יְלָקָה א"ו דְּלִשׁוֹן גִּירְעוֹן לָא שְׂיִיךְ רַק בְּמַתְחִיל וְאִינוּ גּוֹמֵר וּלְפִי הַקְּדָמְתוֹ זֹאת הוֹכִיחַ עוֹד בְּסוּף ר"ה דְּגַם בְּהַתְּחִיל וְלֹא גְּמַר לִיפָא הֵךְ לָאו רַק אִם אוֹתוֹ הַמְּקַצַּת שְׁלֹא גְּמַר אִינוּ מְעַכֵּב וּכְמוֹ מַתָּן ד' שְׁנַתָּן מַתָּן א' אָבֵל אִם הַנְּשָׂאֵר מְעַכֵּב ג"כ לִיפָא הֵךְ לָאו וְרִאֲוִיתוּ מְהָא דְּאָמְרִינֵן בְּסוּפָה דָּף ל"א לָא מְצָא אֲתָרוּג לָא יְבִיא פְּרִישׁ מְשׁוּם דְּנִפְק מִנִּיהּ חוֹרְבָא וְתִיפּוּק לִיהּ דָּאִם לָא יִטּוּל פְּלִל הָא לִיפָא הֵךְ לָאו וְאִם יִטּוּל הַשְּׁלִישָׁה מִיָּנִים וְחָסֵר לוֹ הָאֲתָרוּג הָא עוֹבֵר עַל לָאו זֶה וּמְוֹכְרָח דְּכִינּוֹן דְּמַעַכֵּב לִיפָא ג"כ הֵלָאוּ וּלְבַסּוּף נְשָׂאֵר בְּקוֹשְׂיָא מְהָא דְּאִיתָא בְּסַפְרֵי מַנִּין שְׂאִין מוֹסִיפִין עַל הַלּוּלָב וְעַל הַצִּיצִית ת"ל לָא תוֹסִיפוּ וּמַנִּין שְׂאִין פּוֹחַתִּין מִהֵן ת"ל לָא תַגְרַעוּ וּבְשַׁלְמָא מְצִיצִית ל"ק דִּי"ל דְּהַסְפְּרִי ס"ל דְּהֵם אַרְבַּע מִצּוֹת וְאִין מְעַכְבִּין זֶה אֵת זֶה אָבֵל מְהָא דְּאָמֵר דְּבְלוּלָב

איפא הָּהּ לָאוּ הָּהּ מוּכַח דְּגַם הִיכָא דְּמַעֲכַב ג"כ איפא וְנִשְׁאַר בְּקוֹשְׁיָא וְהִנֵּה לְכַאוּרָה נִרְאָה דְּמַפְּאֵן נְסִינְיָעוּ דְּבָרֵי הֶרְשָׁב"א לְגַמְרֵי דְּגַם בְּלֵא הִתְחִיל פְּלֵל עוֹבֵר דְּלִפִּי מַה דְּמִבְּנֹאֵר דְּבָלוּבְּ אִיפֵּא בַּל תִּגְרַע וּא"כ הָּהּ נִשְׁאַרָה קוֹשְׁיַת הַט"א דְּלָמָּה אָמַר בְּסוּפָה הַטַּעַם מְשׁוּם דְּנִפְקָ מִנְיָה חוֹרְבָא תִּפּוּק לִיָּה דִּיעֵבּוֹר עַל הִלְאָו וּמְוִכְרַח פְּהֶרְשָׁב"א דְּגַם בְּלֵא מִתְחִיל פְּלֵל אִיפֵּא הִלְאָו וּא"כ הָּהּ אִינוּ מַפְסִיד פְּלֵל בְּמַה דְּנוּטֵל הַג' מִינִים שְׁיֵישׁ לוֹ לְזַכֵּר בְּעֵלְמָא וְרַק מְשׁוּם חוֹרְבָא אָסְרוּ: אָמְנָם בְּאַמַּת אִין מְזָה רְאִיָּה לְהֶרְשָׁב"א דֹּאע"ג דְּזָה מוּכַח מְהִסְפְּרֵי דְּלֵא כַּהֲטוּ"א וְגַם הִיכָא דְּמַעֲכַבִּין אִיפֵּא הִלְאָו מ"מ י"ל דְּזָהוּ רַק בְּהִתְחִיל אָבֵל אִם לֹא הִתְחִיל פְּלֵל לִיכָּא וְהָא דְּהִנְצָרָה לֹא מְרַע טַעַם דְּחוֹרְבָא הִנְרָאָה פְּשׁוּט לְחַלְקֵי דְּזָה בְּמִנְחוֹת דְּרַף כ"ז אִיתָּא ד' מִינִים שְׁבִּלְוֵיבְּ מְעַכְבִּין זָה אֵת זָה וְאַמְרִינָן שָׁם לֹא שְׁנוּ אֵלָּא שְׁאִין לוֹ אָבֵל יֵישׁ לוֹ אִין מְעַכְבִּין וְכַתְּבוּ שָׁם הַתּוֹס' לְפָרֵשׁ בְּשֵׁם בַּה"ג דְּבִישׁ לוֹ אִפִּי נוּטֵלָן זָה אַחַר זָה יֵצֵא וּבָאִין לוֹ מְעַכְבִּין וּא"כ בָּאִין לוֹ רַק שְׁלִישָׁה מִינִים וְנִטְלָם הָּהּ הָּנִי פְּלֵא הִתְחִיל פְּלֵל דְּהָרֵי אִם יִנְדָּמָן לוֹ אַח"כ מִין הֶרְבִּיעֵי יֵצֵטְרָה לְחִזּוֹר וּלְיִטְוֵל הַשְּׁלִישָׁה מִינִים עוֹד פַּעַם אַחַר וְהַנְּטִילָה הִרְאִישׁוּנָה אִינוּ עוֹלָה לוֹ מְהִמְצָנָה פְּלֵל וְהָנִי פְּלֵא הִתְחִיל פְּלֵל אָבֵל בִּישׁ לוֹ ד' מִינִים לְפָנָיו וְנִטְלָן רַק הַשְּׁלִישָׁה הָּנִי הִתְחִיל בְּמִצְנָה וְלֹא גְמָרָה דָּאִם יִטְוֵל הֶרְבִּיעֵי אַח"כ יֵצֵא וְעוֹלָה לוֹ הַנְּטִילָה הִרְאִישׁוּנָה לְמִצְנָה דֹּא"צ לְחִזּוֹר וּלְיִטְלָם וּא"כ הָּהּ שְׁפִיר נוּכַל לֹא מְרַע דְּבָלֵא הִתְחִיל פְּלֵל לִיכָּא הָּהּ לָאוּ וּמ"מ לֹא קָשָׁה מְהִסְפְּרֵי עַל הָּהּ דְּסוּפָה דְּבְסוּפָה הָּהּ אִינְרֵי בָּאִין לוֹ אַתְרוּג וְהָנִי פְּלֵא הִתְחִיל וְאִינוּ מַפְסִיד פְּלֵל בְּנִטְלָת הַמִּינִים שְׁיֵישׁ לוֹ וּמַש"ה צָרִיף לְטַעַם דְּחוֹרְבָא וְהַסְפְּרֵי אִינְרֵי בְּשֵׁישׁ הַפֵּל לְפָנָיו וְאִינוּ נוּטֵל רַק שְׁלִישָׁה וּמַש"ה אִיפֵּא הָּהּ לָאוּ וּצ"ע עַל הַט"א דְּמַדְמָה הָּהּ דְּסוּפָה לְהָא דְּהַסְפְּרֵי: אָמְנָם מְהָא דְּאָמַר בְּסְפְּרֵי דְּבַצִּיצִית אִיפֵּא הָּהּ לָאוּ לְכַאוּרָה מְוִכְרַח פְּהֶרְשָׁב"א דְּלֵא מְבַעֵי לְמ"ד דְּהֵם אַרְבַּע מִצּוֹת א"כ פְּשִׁמְטִיל רַק ג' צִיצִית הָּהּ הָּנִי לֹא הִתְחִיל פְּלֵל הֶרְבִּיעֵי וְה"ז דוּמָה לְלוּבֵשׁ שְׁנֵי בְּגָדִים שְׁלֵ אַרְבַּע כְּנָפוֹת בֹּא' הַטִּיל צִיצִית וּבֹא' לֹא הַטִּיל [וְדַבְּרֵי הַטו"א שְׁכַתְּבֵי דְּלֵהָ מ"ד הָּנִי פְּלֵא הִתְחִיל וְלֹא גְמָרָה בְּדָבָר שְׁאִינוּ מְעַכְבִּין אִינוּ מוּכָן לִי] אֵלָּא אִפִּי לְמ"ד דְּהֵם מִצְנָה אַחַת וְלִדְיָדִיָּה הָּהּ הָּנִי הִתְחִיל וְלֹא גְמָר מ"מ הָּרֵי לְהָּהּ מ"ד מְעַכְבִּין זָה אֵת זָה וְכַשְׁמַטִּיל הֶרְבִּיעֵי מִתְחַלֵּת הַמִּצְנָה וּמַה שְׁהִיָּה עָלָיו הַשְּׁלִישָׁה צִיצִית מְקוּדָם הָּהּ לֹא נִחְשָׁב לְמִצְנָה פְּלֵל וְדוּמָה לְנוּטֵל ג' מִינִים שְׁבִּלְוֵיבְּ וְאִין לוֹ הֶרְבִּיעֵי לְפָנָיו וּמְדַחֲזִינָן דְּגַם בַּכַּה"ג קָאֵמַר הַסְפְּרֵי דְּאִיפֵּא בַּל תִּגְרַע א"כ הָּדָר קָשָׁה לָמָּה אָמַר בְּסוּפָה טַעַם דְּחוֹרְבָא וּמְוִכְרַח דְּגַם בְּלֵא יִטְוֵל פְּלֵל אִיפֵּא הָּהּ לָאוּ וּכְהֶרְשָׁב"א אָמְנָם גַּם מְזָה אִין רְאִיָּה לְהֶרְשָׁב"א דְּזָה י"ל דְּזָה דְּקָאֵמַר בְּסְפְּרֵי וּמִנִּין שְׁאִין פּוֹחֲתִין מְהֵן אִין הַפְּנוּנָה שְׁעֵשָׂה רַק ג' צִיצִית רַק הַפְּנוּנָה דְּהַטִּיל רַק לְבָן וְלֹא תְּכַלֵּת וּשְׁנִיָּהֶם הָּהּ הָּנִי מִצְנָה אַחַת וּכְמַש"כ הֶרְמַב"ם בְּמִנְיָן הַמִּצּוֹת מִצְנָה י"ד וְאִינָם מְעַכְבִּין זָה אֵת זָה וְכַשְׁנוֹתָן לְבָן וְאִינוּ מְטִיל תְּכַלֵּת הָּנִי הִתְחִיל וְלֹא גְמָר אָבֵל בְּלֵא הִתְחִיל י"ל דְּלִיכָּא הָּהּ לָאוּ וְאִין לְהַקְשׁוֹת דֹּא"כ מִי שְׁיֵישׁ לוֹ רַק מִין א' וְכַגּוֹן לְדִידוֹן דְּאִין לְנוֹ תְּכַלֵּת אִמְאִי מוֹתֵר לְלִבּוֹשׁ בְּגָד בַּת ד' כְּנָפוֹת וּלְהַטִּיל בּוֹ לְבָן הָּהּ עוֹבֵר עַל הִלְאָו יֵישׁ לֹא מְרַע דְּשָׂרֵי מְשׁוּם עֵשָׂה דוּחָה ל"ת: אָמְנָם לְדַעַת ר"ת שְׁהִבִּיאוּ הַתּוֹס' בְּמִנְחוֹת דְּרַף כ"ז וּכ"כ בְּסוּפָה דְּרַף ל"ג בַּד"ה שְׁתָּהָא דְּבָלוּבְּ גַם בִּישׁ לוֹ פֵּל הַד' מִינִים צָרִיף לְיִטְוֵל דוּקָא בְּנַחַד וְאִינוּ יוֹצֵא בְּנִטְלָן זָה אַחַר זָה וְכֵן לְדַעַת הֶרְמַב"ן שְׁהִבִּיאוּ הֶר"ן בְּפָרְק לְוִלְבַּ הַגְּזוּל דְּאִפִּי בָּאִין לוֹ וְנִטְלָן רַק ג' מִינִים וְאַח"כ נִנְדָּמָן לוֹ הֶרְבִּיעֵי וְנִטְלָן וְיֵצֵא וּא"צ לְחִזּוֹר וּלְיִטְוֵל הַג' מִינִים וְלִדְיָדִיָּה הָּהּ נְסִינְיָעוּ הַחִילּוּק שְׁכַתְּבֵנוּ בִּין יֵישׁ לוֹ לְאִין לוֹ הָּהּ שְׁפִיר מוּכַח

מדאמר בספרי דבולוב איכא בל תגרע ובסופה קאמר הטעם דחורבא פהרשב"א דגם בלא נטל כלל איכא הך לאו: ומה שהקשה הטו"א עליו דא"כ ל"מ"ד לשאב"מ לוקין עליו ילקה המבטל מ"ע יש לומר דלעולם נאמר כהטו"א דלשון גירעון אינו נופל רק כשמתחיל ולא גמרה ומ"מ גם בלא התחיל כלל איכא הך לאו ולא מפשטיה דקרא רק אתי מק"ו דכ"ש בלא התחיל כלל ומש"ה אינו לוקה עליו דאין עונשין מן הדין ומ"מ עובר עליו ושפיר הוצרך בסופה לטעם דחורבא גם י"ל לפי מ"ש בפרש"י בחומש פרשה משפטים על פסוק ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו לעשות כל מ"ע באזהרה שכל שמירה בתורה אזהרה היא במקום לאו וכתב שם הרמב"ן דצריך לומר לפי"ז דהוי לאו שבכללות דאל"כ הייה לוקה על ביטול מ"ע וכמו כן נאמר על הך דלא תגרעו ואע"ג דבר"ה דף כ"ח מבואר להדיא דעל בל תוסיף לוקין ולא הוי לאו שבכללות מ"מ הא י"ל דבל תגרע הוי לאו שבכללות והחילוק שביניהם קל להבין ועיין עוד בפרש"י על החומש בפרשה ראה על פסוק את כל הדברים כו' תשמרו לעשות: מה שכתב בספר חיי אדם ה' תפלה דין מחודש דאם לא אמר המקלף הקדוש בערבית לילה הראשונה של ר"ה דאין מחזירין אותו וכמו ביצלה ויבא בר"ח דאין מקדשין החודש בליילה דע דסבא זו לא שייך אלא בהתפלל תפלה של חול לגמרי אבל בהתפלל של ר"ה ולא אמר המקלף הקדוש ודאי דחוזר דלא שייך סבא זו דא"כ הייה לו להתפלל של חול ועי' בריבנו יונה סוף פ' תפלת השחר נזכר שם סבא זו והוא פתב שם בלא הזכיר של ר"ה י"א דאין מחזירין דאין מקדשין כו' וגם שם הוי מחלוקת יעו"ש והח"א סתם הדברים ואם הוא מסופק אם אמר המקלף הקדוש או לא הנראה דאם זכור שהתחיל ובכך תן שוב א"צ לחזור דהרי בסיום של ברכה זו הוי קדוש אמה כו' נקדש בצדקה ברוך כו' והרי אחרי תיבות הללו לא הורגל כלל לומר האל הקדוש ואין מקום להסתפק יותר משמא אמר חונן הדעת או מברך השנים והא דאיתא בשו"ע סי' תקפ"ב דבספק חוזר י"ל דקאי על עי"ת או בר"ה ויוה"כ והספק אם אמר גם ובכך: סימן מג יבאר בשעיר המשולח שנטרף אחר ההגדרה אי כשר: הרמב"ם פתב בפרק ה' מהל' עבודת יוה"כ דשעיר המשולח שהיה טרפה פסול שנאמר יעמד חי והקשה הלחם משנה מהא דבחולין דף י"א קאמר רב אחא בר יעקב דאזלינן בתר רובא מהא דשעיר המשולח דניחוש דלמא הוי טרפה וכי תימא מאי נפקא מינה הא אין הגורל קובע לעצמו עד שיהיה ראוי לשם ולמה נקט הרמב"ם טעם אחר והנה אע"ג דבכמה דוכתיו נמצא פן שהרמב"ם נקט דרשה אחרת מהמבואר בגמ' ומסתמא מצא באיזה מקום דרשה זו מ"מ הכא קשה דהרי איכא נ"מ טובא לדינא בין הני שני טעמים וכמו שכתב המל"מ שם דלהטעם דאין הגורל קובע לא מיפסיל אלא אם היה טרפה קודם הגרלה אבל בנטרף אחר הגרלה פשר ועיין בתמורה דף ו' דמבואר להדיא דמה דממעטינן משום הא דאין הגורל קובע לא איכפת לן באחר הגרלה] ולטעמו של הרמב"ם הא הוי פסול מצד עצמו וגם בנטרף אח"כ פסול עד שעת מתן דמים של חבירו וא"כ הא ודאי קשה דמההו סוגיא דחולין הא מוכח דלא דרשינן הך קרא דיעמד חי למעוטי טרפה ואם נטרף אחר הגרלה פשר ועיין במל"מ שם מה שפירץ קוש' הלח"מ בדוסק גדול.

[ב] ולכאורה היה נרא' להביא ראיה לעיקר דינו של הרמב"ם דבשעיר פסול טרפה מצד עצמו דבחולין דף ק"מ איתא דהא דכתיב גפי ציפרי מצורע טהורות בא למעט טרפה

וּפְרִיָּהּ טְרַפָּה מַחֲיוֹת נִפְקָא הֵנִיחָא לָמ"ד טְרַפָּה חַי' אֱלָא לָמ"ד טְרַפָּה אֵינָה חַיָּה מַאי אֵיפָא לְמִימַר וְעוֹד בֵּין לָמ"ד חַי' וּבֵין לָמ"ד אֵינוֹ חַיָּה מִדְתַּנָּא דְבִי ר' יִשְׁמַעְאֵל נִפְקָא דַּתְדַּר"י נֹאֲמַר מְכַשִּׁיר וּמְכַפֵּר בְּפָנִים וְנֹאֲמַר מְכַשִּׁיר וּמְכַפֵּר בַּחוּץ מַה בְּפָנִים עֲשֵׂה בּוֹ מְכַשִּׁיר כְּמַכְפֵּר אַף בַּחוּץ עֲשֵׂה בּוֹ מְכַשִּׁיר כְּמַכְפֵּר וּפְרַשׁ"י מְכַשִּׁיר בַּחוּץ צִיפּוּרֵי מְצוּרַע מְכַפֵּר בַּחוּץ שְׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח וְכַמוֹ דְשְׁעִיר פְּסוּל טְרַפָּה דְהָא אֵין הַגּוֹרֵל קוֹבַע כּו' ה"ה דְבַצִּיפּוּרִים פְּסוּל טְרַפָּה וּמִשְׁנֵי רַבִּינָא דְטְהוּרוֹת בָּא לְמַעַט עוֹף שְׁהַרְג אֶת הַנֶּפֶשׁ וְשִׁמְעָתִי מִקְשִׁים בְּשֵׁם חֲכָם אֶחָד מַאי מְתַרְץ רַבִּינָא וְהָרִי נוֹגַח פְּסוּל לְקַרְבָּן וְאַפְּי' נֶגַח ע"פ ע"א פְּסוּל כְּדַאיִתָּא בְּבַכּוּרוֹת דָּף מ"א וּמִמִּילָא הוּא פְּסוּל לְשְׁעִיר דְאֵין הַגּוֹרֵל קוֹבַע וְהָדַר קָשָׁה דְלָמָּה לֹן קָרָא לְמַעַטוֹ בְּצִיפּוּרִים גִּילָף מַהֲוֹ הֵיקְשָׂא דְמְכַשִּׁיר לְמַכְפֵּר וְלְכַאוּרָה הַהֲכַרַח לֹמַר דְרַבִּינָא ס"ל דְלַהֲלֵכָה לָא קִי"ל כַּתְדַר"י וְלָא אֲמַרִּינוּ הֵו הֵיקְשָׂא דְמְכַשִּׁיר לְמַכְפֵּר כְּלָל וְהָא דְלָא מוֹקִים לִי דְבָא לְמַעַט טְרַפָּה הוּא מְשׁוּם דַּס"ל לְרַבִּינָא דְטְרַפָּה אֵינָה חַיָּה וַא"כ טְרַפָּה נִפְקָא לֹן מַחֲיוֹת אֲמַנָּם וְדַאי דְהוּא דוֹחַק גְּדוּל לֹמַר כֹּן אֲבָל לְהַרְמַב"ם גִּיחָא דִי"ל דְמַה דְפְסוּל בְּשְׁעִיר רַק מְשׁוּם דְאֵין הַגּוֹרֵל קוֹבַע וְלֹא מִצַּד עֲצָמוֹ אֵין לְלַמּוֹד פְּסוּל זֶה גְּבִי צִיפּוּרִים מַהֲוֹ הֵיקְשָׂא דְמְכַשִּׁיר לְמַכְפֵּר כִּינּוֹן דְגַם בְּמַכְפֵּר אֵינוֹ פְּסוּל רַק מְשׁוּם דַּא"א לְהַגְרִיל עָלָיו וְאִם נִתְחַדַּשׁ בּוֹ אַחַר הַהֲגָרְלָה כְּשֵׁר וַא"כ בְּצִיפּוּרִים דְלִיפָא הֵו סְבָרָא דְהַגְרָלָה אֵי אֲפָשֵׁר לְלֹמְדוֹ מְשְׁעִיר וּמִש"ה לְעַנְנֵן נוֹגַח דְלָא מְצִינוּ בּוֹ שְׁיִהְיֶה פְּסוּל בְּשְׁעִיר מִצַּד עֲצָמוֹ וְרַק מְשׁוּם דְאֵין הַגּוֹרֵל קוֹבַע שְׁפִיר צָרִיף קָרָא לְמַעַטוֹ בְּצִיפּוּרִים וְהָא דְלָא צָרִיף קָרָא לְמַעַט טְרַפָּה בְּצִיפּוּרִים הוּא מְשׁוּם דְבְשְׁעִיר פְּסוּל מִצַּד עֲצָמוֹ מְקַרָא דִיעֲמַד חַי וְגַם אַחַר הַגְרָלָה פְּסוּל וּמִש"ה יִלְפִינוּ שְׁפִיר מִינְי' גַם לְצִיפּוּרִים: [ג] אֲמַנָּם זֶה תְלוּי בְשֵׁנֵי תִירוּצִים שְׁל הַתּוֹסְפוֹת דְהָרִי מְקוֹשְׁתֵי הַגַּמ' מוֹכַרַח לְהִיפּוּף דְפָרִיף מִתְחַלְקָה וְעוֹד בֵּין לָמ"ד חַיָּה וּבֵין לָמ"ד א"ח מִדַּתְר"י נִפְקָא הָרִי דְפָרִיף גַם לָמ"ד טְרַפָּה חַיָּה דְגִילָף פְּסוּל טְרַפָּה מִהַהֲיָקֵשׁ וְלָמ"ד ט"ח הָא אֵי אֲפָשֵׁר לְלַמּוֹד פְּסוּל טְרַפָּה גְּבִי שְׁעִיר מְקַרָא דִיעֲמַד חַי וְלִדְיָדִי' לָא יִדְעִינוּ דְטְרַפָּה פְּסוּל בְּשְׁעִיר רַק מְשׁוּם סְבָרָא דְאֵין הַגּוֹרֵל קוֹבַע וְאַפ"ה פָּרִיף דְגִילָף לִי מִדַּתְר"י הָרִי דְגַם בְּכַה"ג שְׁפִיר יִלְפִינוּ לִיָּה מִהַהֲיָקֵשׁ רַק גַם זֶה גִיחָא דְהַתּוֹס' בְּחוּלִין שְׁם הַקְשׁוֹ עַל הָא דְקֹאֲמַר הַגַּמ' טְרַפָּה מַחֲיוֹת נִפְקָא הֵנִיחָא לָמ"ד טְרַפָּה חַיָּה אֱלָא לָמ"ד טְרַפָּה א"ח כּו' הָרִי מְבוֹאֵר דְלָמ"ד ט"ח לִיפָא לְמַעַט מַחֲיוֹת טְרַפָּה וּבַע"ג דָּף ה' אֵיִתָּא דְמַחְסוֹר אֲבָר פְּסוּל לְבֹן נַח לְקַרְבָּן מִדְכַתִּיב וּמְפַל הַחַי וּפְרִיף הַהוּא מְבַעֲיָא לִי לְמַעוּטֵי טְרַפָּה וּמִשְׁנֵי טְרַפָּה מְלַהֲחִיּוֹת זָרַע נִפְקָא וּפְרִיף הֵנִיחָא לָמ"ד טְרַפָּה אֵינָה יוֹלְדַת אֱלָא לָמ"ד יוֹלְדַת מַאי אֵיפָא לְמִימַר וְהָרִי הֵו מ"ד דַּס"ל דִּיּוֹלְדַת כ"ש דַּס"ל טְרַפָּה חַיָּה וְאַפ"ה פָּרִיף הַגַּמ' לְדִידִי' דְלָמָּא בָּא הֵו מְפַל הַחַי לְמַעַט טְרַפָּה וְתִירוּצוֹ הַתּוֹס' דְהֵיכָא דְהַפְסוּק הָיוּ מִיּוֹתֵר נּוֹכַל לְמַעַט טְרַפָּה גַם לָמ"ד ט"ח דַּמ"מ אֵינוֹ חַי זְמַן מְרוּבָה וְרַק הֵיכָא דְאֵינוֹ מִיּוֹתֵר דְאֵיצְטְרִיף לְדַרְשָׁה אַחֲרֵינָא תְלוּי בְּהֵו פְּלוּגְתָּא דְלָמ"ד ט"א ח נּוֹכַל לְמַעַט מִינְי' טְרַפָּה מִמְשַׁמְעוּתָא דְקָרָא וְלָמ"ד ט"ח לָא מְמַעֲטִינוּ עוֹד תִּירוּצוֹ דְשְׁמָא יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין חַי לְחִיּוֹת וַא"כ דְבְרִינוּ הַנ"ל תְלוּי בְּהֵי ב' תִּירוּצִים דְהָרִי הֵו קָרָא דִיעֲמַד חַי אֵינוֹ מִיּוֹתֵר לְמַעַט טְרַפָּה דְהָא אֵיצְטְרִיף לְהָא דְדַרְשִׁינוּ בְּיוֹמָא דָּף מ' יַעֲמַד חַי לְפָנֵי ה' לְכַפֵּר עָלָיו עַד מְתִי זְקוּק לְעַמּוֹד חַי עַד שְׁעַת מַתָּן דְמִים שְׁל חֲבִירוֹ וְע"ש בְּרַש"י ד"ה יַעֲמַד וְגַם בַּתו"כ דְרַשׁ לְהֵו קָרָא וְז"ל יַעֲמַד חַי מַה ת"ל לְפִי שְׁנֹאֲמַר וְשִׁלַּח אוֹתוֹ לְעַזְאֵזֶל הַמְדַבְּרָה שְׁלִיחוֹהוּ לְמִיתָה יְכוּל שְׁלִיחוֹהוּ לְחַיִּים ת"ל יַעֲמַד חַי לְפָנֵי ה' כִּיִּצַּד יַעֲמִידְנוּ לְפָנֵי ה' וַיִּמְתְּנוּ בְּצוּק

הרי דלא הוי מְנוּתָר וא"כ לתי' ראשון של התוס' ליפא למעט מינייה טרפה רק למ"ד
דס"ל טא"ח אב"ל למ"ד ט"ח ליפא למעטו פלל ולדידן' הא דפסול טרפה בשעיר הוי רק
משום הך סבא דאין הגורל קובע ואפ"ה הא חזינו דפריה הגמ' דגם למ"ד ט"ח גילף
ציפורים מדתדר"י ומוכח דגם בכה"ג ילפינו מההיקש והדרא הקושן' לדוכתא דגם נוגח
גילף מינייה אב"ל לתי' הב' של התוס' דיש לחלק בין חי לחיות וכל היכא דכתיב חי
ממעטינו טרפה לכ"ע וא"כ גבי שעיר הא כתיב יעמד חי ולכ"ע ממעטינו מיני' טרפה
ושפיר נוכל לומר כמש"כ ונאמר דהרמב"ם יספור פהו תי' הב' של התוס' ה"ל: ד'
אמנם אם נאמר פו הרי תקשה קושן' הלח"מ שהבאנו בראשית דברינו דלמה הוצרכה
הגמ' בדף י"א לומר הך סבא דאין הגורל קובע לענאול ולא אמרה הך קרא דיעמד חי
דבשלמא בלא דברינו נוכל לישוב קושנית הלח"מ בפשיטות דהרי שם הוי מיקרא דרב
אחא בר"י ור"א בר"י הא אמר בחולין דף נ"ז הלכה טרפה יולדת ומשבחת וא"כ כ"ש
דס"ל טרפה חיה וכמש"כ התוס' פו בכמה דוכתין ומש"ה איהו לשיטתו לית לי' קרא
למעט טרפה ומש"ה הוכרח לומר דמ"מ פסול טרפה משום דאין הגורל קובע ולדידן'
באמת אם נטרף אחר הגרלה פשר אב"ל לדין דקיי"ל טרפה א"ח שפיר פתב הרמב"ם
דמעמד חי יש לנו למעט טרפה דמ"ש הקא מפל דוכתא דכתיב בתורה לשון חי וממעטינו
מיני' טרפה ומש"ה פתבו הרמב"ם ופסול גם בנטרף אחר הגרלה שוב מצאתי תי' זה על
קושן' הלח"מ פתוב בספר וא"כ הא מוכרח דלמ"ד טרפה חיה ע"כ אי אפשר למעט
טרפה מהו דיעמד חי ואפ"ה אמרינו בחולין דגם למ"ד ט"ח נוכל למעט ציפורים מהיקש
דמכשיר למכפר וע"כ דגם הא דאימעוט מהא דאין הגורל קובע נוכל ללמוד ע"י ההיקש
וא"כ הדר קושן' ה"ל לדוכתא דלמה צריה קרא לרבינא למעוטי נוגח ומוכרח ע"כ
לדחוק כמש"כ דרבינא לא ס"ל הך היקש דתדר"י וליפא ראיה מזה להרמב"ם פלל: [ה]
גם נראה לישוב עיקר הקושן' דשפיר קאמר רבינא דאיצטריה למעט עוף שהרג את
הנפש וא"א ללמוד מההיקש והוא דהא ודאי דמלבד שעיר המשלח מצינו עוד מכפר
בחוז וזהו עגלה ערופה ונהרי בקידושין דף נ"ז אמרינו דציפורי מצורע יליף מהו
היקשא דמכשיר למכפר ומבואר שם בגמ' להדיא דמעגלה ערופה יליף לה וכן הוא
בכריתות דף כ"ה והא דפרש"י בחולין דהלימוד לפסול ציפורי טרפה הוי משעיר
המשלח ה"ה דהוי מצי רש"י לומר עגלה ערופה דתרונוייהו הא הוי מכפרין בחוז רק
חדא מינייהו נקט רש"י וא"כ אם נבא ללמוד ציפורים מהיקשא דמכשיר למכפר הא ודאי
דאי אפשר ללמוד רק לענן דבר הנוהג בשני המכפרים אב"ל דבר דהוי רק במכפר אחד
ובמכפר השני פשר כה"ג ודאי דאין ללמוד מיני' למכשיר דמאי חזית דאקיש להו מכפר
דלמא נקיש להשני דהקא לא שייך לומר דכל היכא דאיכא לאקשינהו לקולא ולחומרא
אקשינהו לחומרא דזה שייך אם הוא היקש שפתוב בתורה דהוי הפלל דיש להקיש
לחומרא אב"ל הקא הוי בגין אב דאין לנו לחלק בין מכשיר למכפר וזה שייך רק אם פל
המכפרין שוין בזה אב"ל אם אינו באחד א"כ הא לא חלקנו פלל מכשיר ממכפר וזהו
פשוט וא"כ בשלמא לענן טרפה דפסול בשניהם בשעיר פסול משום דאין הגורל קובע
וגם בעגלה ערופה הא פסול טרפה כמו דאייתא בחולין דף י"א משום דכפרה פתיבא בה
פקדשים שפיר פריה מדתר"י נפקא אב"ל לענן פסול נוגח הא לא מצינופלל דיהיה פסול
גם בעגלה ולכאורה נראה עוד ראיה דכשר בעגלה דבכורות דף נ"ז תנו הפל נכנסין

לדיר להתעשר חוץ מן הפלאים והטרפה ואמר שם דממעט הני משום דיליף תחת השבט דכתיבא במעשר מתחת אמו דכתיבא גבי קדשים מה להלן הני לא אף מעשר הני לא ומפרשינן שם הא דלא ממעטינן ג"כ רובע ומקצה ונעבד ואתנן ומחיר משום דהני רחמנא רבינהו דתנא דבי ר"י כי משחתם בהם מום בם כל מקום שנאמר השחתה אינו אלא דבר ערוה וע"ג כל שהמום פוסל בו דבר ערוה וע"ג פוסל בו ומעשר דאין המום פוסל בו דכתיב לא יבקר בין טוב לרע דבר ערוה וע"ג אינו פוסל בו ונהרי במעשר גם נוגח נכנס לדיר דהרי תנו הפל נכנסין לדיר חוץ מפלאים הרי דגם נוגח נכנס לדיר וע"כ צ"ל הטעם דיליף נוגח מנעבד ונרבע דכולהו פסולי דידהו משום דנעבדה בהו עבירה וחד דינא להו.

וא"כ הרי בסוטה דף מ"ה תנו דעגלה ערופה פשרה בעלת מום ויליף לה מקרא ומדכשר בה מום גם נעבדה בה עבירה פשר וכמו במעשר ומש"ה אי אפשר ללמוד בציופורים דיפסול בהו נוגח מהיקשא דשעיר פיון דבעגלה פשר ומש"ה צריף קרא דטהורות למעוטי עוף שהרג את הנפש והוא תירוץ נכון: ו ובדברינו אלה צ"ע לי דברי התוס' דחולין שם דרב פפא קאמר שם דהו טהורות בא למעט ציפורים שהחליפן בע"ג וכתבו התוס' בד"ה לציופורין דצ"ל דלכפרה פשרות דאל"כ מדתנא דר"י נפקא ומש"ה נקט שהחליפן בע"ג אבל ציפורין הנעבדין פשיטא דפסולין דהא אין ראונו לכפרה ודבריהם צ"ע לי דהא נעבד ודאי דכשר בעגלה מדכשר בע"מ וכל מקום דבע"מ כשר ע"ג פשר בו וא"כ אע"ג דפסול בקרבן וגם בשעיר מ"מ א"א ללמוד מיניה לציופורים דמאי חזית לאקשינהו לשעיר נקשינהו לעגלה וכמו דחזינו דאין למדין משעיר לפסול נוגח וא"כ הני מצי לומר למעוטי ציפורין הנעבדין: והנראה דס"ל להתוס' דהא דאמר בבכורות דכל היכא דאין המום פוסל דבר ערוה וע"ג אינו פוסלי' בו היינו רק היכא דאין שום מום פוסל בו פלל אבל גבי עגלה נהי דמום לא פסל בה מ"מ הרי מחוסר אבר פוסל בה וכמו דמבואר להדיא בירושלמי פרק ט' דסוטה ה"ה ונ"ל מחוסרי איברים מהו שיפסלו בה ופריף אפי' בקרבנות בני נח אינם לא כן אר"י פשט ר"א לחבריאי ומפל החי מפל פשר שלמיין באיברייהו ודחי תמן יש מהן למזבח ברם הכא אין מהן למזבח ר"ח בשם ר' ירמיה מפיון דאת אמר פפרה כתיב בה פקדשים כמו שיש מהן למזבח הרי דמסיק ר' ירמיה דמחוסר אבר פסול בה וס"ל להתוס' פיון דמחוסר אבר פסול בה שוב פסול בו גם נרבע ונעבד דלא ממעטינן מקרא דכי משחתם רק הני דגם מחוסר אבר פשר בו וכמו מעשר אבל מה דמחוי"א פסול גם הני פסול בו וראיה לזה דהא עוף ג"כ אין מום פוסל בו כדאייתא בזבחים דף פ"ה ואפ"ה פסול בו רובע ונעבד כדאייתא בחולין דף כ"א ויליף לה שם מקרא ונדעינן מיניה דהו קרא דדבר ערוה וע"ג תלוי בהו דמחוי"א פסול בו ושפיר כתבו התוס' דציפורין הנעבדין נוכל ללמוד מהיקשא דתדר"י: [ז] אמן הרמב"ם הא לא הביא פלל הו דירושלמי וע' בפרק יו"ד מה' רוצח בכסף משנה שתמה עליו על שהשמיט הו דינא דירושלמי דמחוי"א פסול בעגלה והנראה טעמו דיצא ליה מהו סוגיא דגם הוא ס"ל כמו שכתבנו להתוס' דבמקום דפסול מחוי"א גם דבר ערוה וע"ג פוסלין בו אע"ג דמום גרידא לא פסול בו והראיה לזה מהא דפסול בעוף נרבע ונעבד וא"כ אם נאמר דמחוי"א פסול בעגלה ה"ה דפסול בה נרבע ונעבד וא"כ הא פסול בה גם נוגח וקשה מהא דאמר רבינא למעוטי עוף שהרג את הנפש דתיפוק ליה מהיקשא דמכשיר

למכפר וע"כ מוכרח דרבינא חולק על ר' ירמיה דבירושלמי וס"ל פדהוי ס"ל להירושלמי מעיקרא דגם מחוסר אבר פשר בעגלה גם עוד ראיה לזה דהא בתולין דף ק"מ אמרינו שם דהא דכתיב גבי צפורין חיות היינו שתיין ראשי אברין שלה דמחו"א פסול בהו והקשו התוס' דלמה לן קרא לזה תיפוק ליה מהיקשא דמכשיר למכפר ונשארו בקושל' ויצא ליה להרמב"ם מזה דבעגלה פשר גם מחו"א ומש"ה צריה קרא לפסולו בצייפונים וגם מש"ה צריה קרא למעט נוגח בצייפונים שוב ראיתי בר"ש פי"ד דנגעים שהביא להך סוגיא דתולין וז"ל אבל בפרק שילוח הקן דרש חיות שתיין ראשי אברין שלה וטרופות ממעט מדתדר"י כו' אף מכשיר ומכפר בחוץ עשה בו מכשיר כמכפר צייפונים בעגלה צרופה וטרפה פסול בע"ע כדאמר בתולין פפ"ה פתיב בה פקדשים ומההיא דרשה לא שייך למעוטי מחו"א דא"כ כל מומין נמי וקיי"ל דאין מום פוסל בעוף ודבריו צע"ג לי דהא איהו מפרש להדיא דהלימוד דמכשיר ממכפר הוי מע"ע וא"כ היאך פתב דמהיקשא הוי לן לפסול כל מום ונהרי משנה שלמה שנינו בסוטה דאין המומין פוסלין בעגלה וא"כ נדאי דקשה דלמה לן קרא דחיות שתיין ראשי אברין שלה ומ' ומוכרח דש"ס דידן לא ס"ל סברת ר' ירמיה דמהא דכתיב בה פפ"ה יפסול בו מחו"א ומש"ה לא הביאו הרמב"ם ונהדר לדין דמהך סוגיא אין ראיה לדעת הרמב"ם דפוסל טרפה בשעיר גם אחר הגרלה אכן גם בלא ראיה נדאי נראה כן דהרי בכל דוכתא דכתיב חי ממעטינו טרפה ולמה לא נימא גם גבי שעיר כן ומהא דבדף י"א לא אמרינו הך דרשה הא נתבאר לעיל דלא קשה פלל דר"א בר"י לשיטתו דס"ל ט"ח: (ח גם נראה עוד ראיה בעיקר הדין דבשעיר פסול טרפה מצד עצמו גם בלא הך סברא דאין הגורל קובע דהרי במסכת פרייתות שקיל וטרי הגמרא גבי ע"ע אי נאסרת מחיים ומביא ברייתא דס"ל דלא נאסרת מחיים ומשני תנאי היא דתנא דר"י נאמר מכשיר ומכפר כו' עשה בו מכשיר כמכפר ופרש"י אלמא דנאסרת מחיים דכי היכי דגמיר מכשיר ממכפר יליף נמי מכפר ממכפר ע"ע משעיר המשתלח ושעיר נדאי נאסר מחיים כמו שארי קדשים הרי דלתדר"י כי היכי דיליף מכשיר ממכפר כמו כן יליף מכפר ממכפר ע"ע משעיר וכמו כן גלמד שעיר מע"ע לענין פסול טרפה דבע"ע פוסל בה משום דכתיב בה פפ"ה פקדשים ועוד דהרי בצייפורי מצורע למ"ד דטרפה א"ח ידעינן בהו פסול טרפה מקרא דחיות וא"כ פיון דקיי"ל דטא"ח ידעינן פסול בצייפונים שוב גלמוד מכפר ממכשיר דגם בו פסול טרפה ועיין בתוס' דכריתות דף כ"ה דכתבו להדיא דילפינו ג"כ מכפר ממכשיר וא"כ הא ידעינן מזה דבשעיר פסול טרפה מצד עצמו גם בלא סברא דאין הגורל קובע וגם בנטרף אחר ההגרלה פסול והא דלא קאמר ר"א בר"י בדף י"א הך סברא דגלמד מכפר ממכפר או ממכשיר הוא משום דהא הוי פלוגתא דתנאי דהא מאן דסבירא ליה שם בכריתות דע"ע אינה נאסרת מחיים לא סבירא ליה הך היקשא ומשום הכי אמר רבי אחא בר"י טעם לכ"ע דקודם הגרלה לכ"ע פסול משום דאינו קובע: סימן מד יחקור דהא דקיי"ל דאין איסור חל על איסור אי הוי רק לענין חיוב אבל לענין איסור חל או לא: הנה בחולה ביוה"כ דקיי"ל דמאכילין אותו הקל הקל תחילה ויש לעיין ביש לפניו חתיכה של איסור אהד ובחתיכה השני יש שני איסורים רק דאין איסור חל על איסור אם יש להקדים החתיכה של איסור אהד ודין זה תלוי בהא דקיי"ל דאין איסור חל על איסור אם הוי רק לענין חיובא גרידא אבל לענין איסורא חל גם איסור השני או לא חל פלל ולפי שעיקר דין זה לא מצאתי

להאחרונים שיבארו אותו אמרתי להאריך בו קצת: בשבועות דף כ"ז תנן שבועה שלא אוכל פִּיכָר זו שבועה שלא אוכלָה שבועה שלא אוכלָה אינו חייב אלא אחת ופרידו בגמרא הא תו למה לי הא קמ"ל חייבא הוא דליכא הא שבועה איכא דאי משכח רנוחא חייבא כו' פדרבא דאמר רבא שאם נשאל על הראשונה עלתה לו שני' תחתיה ופרש"י לפי שהחכם עוקר הגדר מעיקרו והוי כמי שלא נדר כלל ונחלה השניה למפרע ועיי' בש"ד יו"ד סי' רל"ח סעי' כ"א דדקדק מדברי רש"י דבהפרת בעל דמיגז גניז ואינו עוקרו מעיקרו פשהיפר לה הראשונה לא חלה השני' וכ"כ בשם תשובת מהר"ם מינץ ואין ספר זה מצוי אצלי ולדעתי יש חילוקי דברים בזה דלכאורה הי' נראה דגם בהפרת בעל פשהיפר לה הראשון עדיין אסורה מחמת השני דהרי ביבמות דף ל"ב גבי ב' אחין נשואין ב' אחיות ומת א' מהן ובא אחיו על אשתו דס"ל לר' יוסי דחייב ב' משום אשת אח ומשום אחות אשה ור' שמעון אומר דאינו חייב אלא אחת ופרידו בגמרא דהא ס"ל לר' יוסי אין איסור חל על איסור ומסיק אלא אמר רבא מעלה אני עליו כאלו עשה ב' וא"ח אלא אחת למאי נ"מ לקוברו בין רשעים גמורים וכן פי אתא רבין א"ר יוחנן מעלה אני עליו כו' הרי דס"ל לר' יוסי דאע"ג דאין איסור חל על איסור מ"מ היינו רק לענין חייב מלקות אבל עכ"פ איכא על הדבר שני איסורין דלענין איסור ועונש בידי שמים חלה השני' וקוברין אותו בין רשעים גמורים וא"כ הרי גם קודם שהיפר לה הראשונה חלה השני' לענין איסורא ורק לענין מלקות לא חל ומש"ה גם שהיפר לה הראשונה הרי נדאי דאסורה עדיין משום השני' ואע"ג דר"ש חולק שם ביבמות על ר' יוסי וס"ל דא"ח אלא א' ואין קוברין אותו אצל רשעים גמורים וא"כ הא נראה דס"ל לר"ש דכל היכא דאין איסור חל על איסור גם לענין איסור גרידא לא חל מ"מ הא קיי"ל ר"ש ור' יוסי הלכה כר"י גם עוד יותר נראה די"ל דבעיקר הסברא דיש על הדבר שני איסורים אפשר דגם ר' שמעון מודה לר' יוסי ולא פליגי רק בהא דלקוברו דר' יוסי סבר פיון דהוי ב' איסורים קוברין אותו בין רשעים גמורים ור"ש סבר פיון דלא חל לענין חייב אין קוברין אותו אצל רשעים גמורים ונ"ל התוס' שם בד"ה בין רשעים ור"ש ס"ל דאע"פ שיש בעבירה זו ב' איסורים מ"מ פיון דלא מחייב אלא חדא אין קוברין אותו אצל רשעים גמורים עכ"ד הרי משמע להדי' כמש"כ ונדבריהם מבוארים יותר בתוס' הרא"ש על יבמות דנ"ל ור"ש ס"ל אע"ג דיש בעבירה זו ב' איסורים פיון דלא מחייב אלא חדא אין קוברין אותו בין רשעים שעברו ב' עבירות בזה אחר זה פ"י דס"ל לר"ש דמ"מ הא לא דמי לב' עבירות מחולקות שחייב על שניהם אבל מ"מ מודה דלענין איסור חל שפיר וא"כ גם בהפרה אע"ג דהיפר לה הא מ"מ אסורה לאכול משום הב' ובזה נתברר לנו טעמו של הרמב"ם שכתב בפרק חמישי מהלכות שבועות הלכה י"א דנשבע שלא יאכל גבילות וטרפות אין בו חייב שבועה כלל לא שבועת ביטוי ולא שבועת שוא ולכאורה קשה לי דהרי שם הלכה י"ו כתב דנשבע לעשות סוכה או לולב לוקה משום שבועת שוא ומ"ש בין הא להא דשלא אוכל גבילות וטרפות ולדברינו ניחא דבשלא אוכל גבילות אע"ג דלא חלה לענין חייב מ"מ הא חלה השבועה לענין איסור ועונש בידי שמים ומש"ה ליכא שבועת שוא ומש"כ רש"י בשבועות דמש"ה קאמר רבא דאם נשאל על הראשונה עלתה לו שני' משום דחכם עוקר הגדר מעיקרו ומשמע דבלא"ה לא הוי חל השני' נראה דלא לענין איסור קאמר רק פנונתו כמש"כ הגאון ר' עקיבא איגור זלה"ה זיע"א בגליון המשניות

שם דכוננת רש"י דאמאי חל השני? לענין קרבן ונהרי אינו בלאו והו' ומש"ה פרש"י דחכם עוקר הגדר מעיקרו והוי שפיר ישנו בלאו והו' ונהרי ו"ל הרא"ש בפירושו לנדריים דף י"ז במשנה שבועה שלא אוכל שבועה שלא אוכל ואכל א"ח אלא אחת דאין שבועה חלה על שבועה דאין נשבעין לקיים המצנה דלימא בלאו והו' עכ"ד אבל לענין איסור ומלקות הא לא בעי כלל ישנו בלאו והו' ורק דלמלקות אינו חל משום דאין איסור חל על איסור אבל לענין איסור חל שפיר פן הי' נראה לכאורה: אכן א"כ קשה הא דאמר בגמרא הא תו למה לי ופרש"י למה נקט פעם ג' שבועה שלא אוכלנה דאינו חייב אלא א' הא קמ"ל חייבא הוא דליכא הא שבועה איכא וכדרכא דאם נשאל על הראשונה עלתה לו שני ופרש"י הא שבועה איכא ולא יצאה לבטלה ולדברינו תקשה פיון שפכתנו דגם אם נאמר דלא כרבא הוי רק דלא יתחייב קרבן על השני? אבל איסורא בודאי איכא משום שני גם קודם שנשאל על הראשונה א"כ מנ"ל לדקדק מהו משנה כרבא דלמא הא גופה קמ"ל המשנה הא שבועה איכא ולא יצאו לבטלה ויש לשלש איסורים על הפכר ואם נשאל על הא' איסורה משום ב' והשלישית ומנ"ל לדייק הו' חידושיא דחידוש רבא דכשנשאל על הראשונה חלה השני? גם לענין מה שלא הי' אפשר לו לחול בעת שהי' הראשונה עלי' וכגון לענין קרבן רק על זה י"ל דזה הוי מילתא דפשיטא להגמרא וכמש"כ לעיל דגם ר"ש מודה לזה ולא הוי צריך למתני בבא יתירא בשביל זה ובע"כ קמ"ל פדרכא אכן זה ניחא רק לשיטת רש"י דגורס במשנה שם שלשה פעמים שלא אוכל ומדקדק בגמרא מבבא יתירא אבל הרי התוס' שם הקשו עליו בזה מהו דבנדריים דף י"ח דקתני שם רק ב' פעמים שלא אוכל שלא אוכל א"ח אלא א' ואמר רבא אם נשאל על הראשונה עלתה לו שני תחתי' ממאי מדלא קתני אינו אלא אחת וקתני א"ח אלא א' רנוחא הוא דליכא וכי מתשל על חבירתה חיילא וע"כ פי' התוס' בשבועות ג"כ כמו הו' דנדריים יעו"ש ונהרי לדברינו קשה הסוגי' דנדריים דנהרי שם ליכא יתורא לזה רק מדייק מדלא קתני אינו אלא א' והיאך מדקדק דהא י"ל דמש"ה לא קתני אינו אלא א' משום דבאמת איכא ב' איסורים על הפכר גם קודם שנשאל כלל ואי אפשר להמשנה למתני לשון דאינו אלא א' דהוי היפוך ההלכה ומש"ה תני דאינו חייב אלא אחת דרק חייב ליכא אבל איסורא איכא ונ"מ דאם נשאל על הראשונה עדיין אסור משום השני? אבל חייב קרבן אפשר דליכא על השני? גם כשנשאל על הראשונה ומוכרח דאי לאו דרבא לא היה חל השני? גם לענין איסור וכמהר"ם מינץ גם מצאתי בחידושי הריטב"א הנדפס מחדש על נדרי' סביב הרי"ף שכ' על הו' משנה דשבועה שלא אוכל שבועה שלא אוכל דא"ח אלא א' דחייב על השני? משום שבועת שווא דאע"ג דאם נשאל על הראשונה עלתה לו שני מ"מ עתה הא לא נשאל עדיין על הראשונה ולוקה משום שבועת שווא ומוכח דס"ל דהשני? גם לענין איסור לא חלה כלל דאי חלה לענין איסור הא ליכא שבועת שווא וכמש"כ הרמב"ם דנשבוע שלא אוכל נבלות דא"ח משום שבועת שווא שוב מצאתי בחידושי ריטב"א על שבועות דף כ"ז על הו' דרבא שכ' דהתוס' דקדקו מפרש"י דדוקא כשנשאל על הראשונה קודם שאכל הפכר חלה השני? אבל אם אכל הפכר ונשאל אח"כ על הראשונה תו לא חיילא שני למפרע על מה שאכל בהיתר השני? דבעת האכילה הא לא הוי עליו חייב רק משום ראשונה ובשאלתו על הראשונה נפטר מחייב לגמרי וסיים שם הלכך אמר שבועה שלא אוכל פכר זו שבועה שלא אוכלנה ואכל מקצתה ונשאל על הראשונה מותר לאכול מה

שנשאר ממנה דהא בשני דאמר שלא אנכלנה לא נאסר אלא בכולה ולא במקצתה
והמקצת שאכל ממנה בהיתר שבועה שני אינו מצטרף עם הנשאר שיאסר עתה משום
שבועה הב' יעו"ש ולדברינו קשה היאך כ' דמותר לאכול הנשאר דהרי לענין איסור
חלה הב' גם קודם השאלה של הראשונה וכשאכל המקצת הי' באיסור השני ג"כ ולכל
הפחות איפא איסורא לאכול הנשאר גם אחר השאלה אע"ג דחיובא ליפא: אשר מפל זה
נראה דהא דאמרי' ביבמות דהוי ב' איסורים הוי רק בשני מיני איסורים נפרדים וכמו
אשת אח ואחות אשה אבל הכא דשניהם מאיסור אחד דנשבוע ב' פעמים לא חלה השני'
כלל גם לענין איסור וה"ז דומה ממש לאשה שראתה דם ופסקה ולא טבלה ושוב חזרה
וראתה ופסקה פן כמה פעמים דאין עליה רק איסור א' מנדה ולא הרבה איסורים פיון
דאין הגופים ולא השמות מוחלקין ליפא ב' איסורים כלל ומינשבין דברי הריטב"א
ומדעייק הגמ' שפיר בנדרים הא דרבא דאם נשאל על הא' עלתה הב' מדלא קתני אינו
אלא א' ושפיר ניחא דברי הש"ג ומת"ם מינץ דבהפרת בעל לא חלה השני' כלל פיון
דמיגז גיז: אמנם היכא דנשבועה מכפר ואח"כ נדרה עליו והיפר לה בעל השבועה נראה
דעדין אסורה לאכלו משום הנדר ולא מבעי כה"ג דנדאי אסורה דהא ביו"ד בסי' רט"ו
סעי' ו' מבואר די"א דנדר חל על דברים האסורים ואם נדרה שלא לאכול נבלות ואכלה
לוקה משום בל יחל ולדידיהו הא בנדאי אסור אלא אפי' בנדרה תחילה מכפר ואח"כ
אמרה שבועה שלא אנכלנה דשבועה אינו חל על האיסורים והיפר הבעל הנדר מ"מ
אסורה משום השבועה דכיון דהוי ב' מיני איסורים הא חל לענין איסור וכמש"כ
למעלהמהא דיבמות ומדברי הרמב"ם ומש"ה אע"ג דבהפרה מיגז גיז מ"מ אסורה
לאכול משום השבועה: אמנם גם בזה יש לדבר דבנדרים ד' צ' תנו דאומרת נטולה אני
מן היהודים יפר חלקו ומשמשתו ותהא נטולה מן היהודים פי' ואם תתגרש תהי' אסורה
וכתבו התוס' ונ"ל ואין לתמוה היאך חל נדרה על תשמיש יהודים אחרים בעודה אשת
איש ודרי אין איסור חל על איסור וי"ל דהוי איסור כולל מיגז דחל בתשמיש בעל דהוי
היתר חל גמי על אחרים וצ"ע למאן דאמר לעיל דף פ"ב דכולה הו' פירקא ר' יוסי היא
דהא ר"י לא ס"ל כולל בא"א ונעשית חמותו דאמר נידון בזיקה הראשונה הבאה עליו
ובנדאי קשיין לי טובא דבריהם דהא פיון דלענין איסור ס"ל לר' יוסי דחל וקוברין אותו
בין רשעים גמורים מש"ה פשנתגרשה שפיר אסורה משום הנדר ומוכרח דס"ל דגם
לענין איסור לא חל וקשה לי עליהם מהו דיבמות ועי' ג"כ בחולין דף צ' דרצה הגמ' לומר
דאיסור גיד אינו חל על מוקדשין וכ' התוס' בד"ה קדשים דאפי' בשלמים ולאחר
זריקה ליפא איסור בו ושרי באכילה ולא אמרי' פיון דנפקע איסור מוקדשין ליחול איסור
גיד פיון דמחיים לא חל גם לאחר שחיטה לא חל דבעינן דומיא דיעקב דהוי מחיים והיאך
כ' דמותר באכילה ודרי לענין איסור חל שפיר מחיים גם בעודה חיה ואיסור זה פשיטא
דנשאר עליה גם לאחר זריקה ומוכרח דס"ל להתוס' דגם לענין איסור לא חל: ובדעת
התוס' דחולין הנראה לכאורה לומר דס"ל דזהו הצעת הסוגי' ביבמות שם גבי ב' אחין
נשואין ב' אחיות ומת א' מהן ובא עלי' השני חייב משום אחות אשה ומשום אשת אח
דברי ר' יוסי ר' שמעון אומר אינו חייב אלא משום אשת אח והתניא א"ח אלא משום
אחות אשה כאן שנשא מת ואח"כ נשא חי כאן שנשא חי וכו' ופריה וסבר ר' יוסי איסור
חל על איסור כו' ותניא כיצד אר"י נידון בזיקה הראשונה כו' אשת איש ונעשית חמותו

גידון משום א"א ומשני ר' אבהו מודה ר"י באיסור מוסיף תינח היכא דנפשא חי ואח"כ
נפשא מת פ"י דהוי מוסיף אלא נפשא מת ואח"כ נפשא חי מאי מוסיף איפא וכ"ת מיגו
דמיתסר בשאר אחותא האי כולל הוא אלא אמר רבא מעלה אני עליו פאילו עשה ב'
למאי נ"מ לקוברו כו' וכן פי אתא רבין א"ר יוחנן כו' ומסיק שם ובפלוגתא דאימתר זר
ששימש בשבת ר"ח אמר חייב ב' ובר קפרא א' א"ח אלא א' ומסקנא דר"ח וב"ק פליגי
באיסור בת א' ואלקבא דר"ש וע"ש בתוס' ד"ה ואיסור כולל אתגני שהוכיחו דר"ח וב"ק
פליגי על רבא ור' יוחנן וס"ל דר' יוסי באיסור כולל מחייב ב' והא דבא"א ונעשית חמותו
ס"ל לר"י דא"ח אלא משום א"א פתבו התוס' בדרך ל"ב ד"ה איסור כולל דס"ל דלא הוי
כולל כיון דלא הוי משם א' יעו"ש וא"כ לר"ח וב"ק דס"ל דר' יוסי אית ליה כולל תו
אין אנו צריכין להך חידושא דחידשו ר' יוחנן ורבא דמעלה אני פאילו עשה ב' ושוב
מצינו לומר דכל היכא דלא חל לענן חיוב ה"ה דלא חל לענן איסור ומש"ה ס"ל להתוס'
דלהלכה גם איסורא ליפא כל היכא דלא חל לענן חיובא ומש"ה פתבו דהגיד דמוקדשין
מותר באכילה אבל דברי התוס' דנדרים צע"ג לי דמאי הקשו למ"ד דמוקי פוליה הך
פירקא כר' יוסי ור' יוסי הא לא ס"ל כולל נהרי א' מהני תרתי מוכרח לומר לר' יוסי או
דס"ל כולל היכא דהוי משם אחד או דס"ל דגם היכא דלא חל לענן חיוב מ"מ חל לענן
איסור וא"כ מאי הקשו אמאי תהא נטולה מן היהודים כיון דהוי כולל שפיר אסורה לר'
יוסי ממ"נ ועכ"פ דעת התוס' דחולין דכל היכא דלא חל לענן חיוב ה"ה דלא חל לענן
איסור וחולק על הרמב"ם דהל' שבועות שהבאנו וגם דעת התוס' דיבמות שהבאנו
שדחקו ליתן טעם לר"ש וכו' דר"ש מודה בזה מוכרח דס"ל דזהו סברא פשוטה דחל
לענן איסור וליפא מאן דפליג עליה וכהרמב"ם: ואין להקשות על התוס' דחולין דלמה
תפסו להלכה כר"ח וב"ק ולא כר' יוחנן ורבא חדא דרהיטת הסוגיא דיבמות מוכח קצת
דלהמסקנא קיימי דברי ר"ח וב"ק דר' יוסי אית ליה כולל גם נראה להוכיח עוד מסוגי'
אחרת דלהמסקנא ס"ל לר' יוסי כולל דהנה ביבמות שם דאמרי' אלא אמר רבא מעלה
אני עליו פאילו עשה ב' ופרש"י לעולם ל"ל לר' יוסי איסור חל על איסור והא דקאמר
לעיל חייב עליו משום אשת אח ומשום אחות אשה לא לחייבו ב' חטאות רק במזיד
ולעשותו רשע גמור ומדכ' רש"י לעולם ל"ל לר"י כו' מוכח דמפרש דרבא חולק על תי'
דר' אבהו דאמר דמודה ר"י באיסור מוסיף ואקשו עליו תינח כו' אלא היכא דנפשא מת
ואח"כ נפשא חי מאי מוסיף איפא כו' האי כולל הוא וע"ז בא רבא ותי' לעולם ל"ל כולל
איסור חע"א אפי' במוסיף ורק לקוברו קאמר וניחא בכל גוונא וכן הבינו הראשונים
בכוננת רש"י וכן משמע לשון הגמ' דקאמר אלא אמר רבא משמע דחולק על ר' אבהו
וצריך להבין הטעם דלמה פרש"י דחולק על ר' אבהו ועיי' עוד שם בסמוך דמוקמינן
בתחילה דר"ח וב"ק פליגי לר' יוסי באיסור כולל דר"ח ס"ל דר"י מחייב ב' ככולל וב"ק
אמר דא"ח אלא א' ופרש"י דלב"ק פי מחייב ר' יוסי משום אחות אשה ומשום אשת אח
אינו אלא בנפשא חי ואח"כ נפשא מת דהוי מוסיף והא דקתני ר"ש אמר א"ח אלא משום
אשת אח ומוקמינן ע"כ בנפשא מת ואח"כ נפשא חי ר"ח תני לה וב"ק לא תני לה דהרי
בכה"ג לר' יוסי ג"כ אינו מחייב ב' דהוי כולל ובנדאי צ"ע דהרי זהו גופה קוש' הגמרא
שהקשה על ר' אבהו תינח כו' ומשני דלקוברו בין רשעים קאמר ואמאי מיד דאמר ב"ק
כמו דס"ל להגמ' לעיל דס"ל לר"י מוסיף ולא כולל דחק רש"י בזה דב"ק לא תני להך

בְּרִייתָא כָּלְלָהּ וְע"ש בְּתוֹס' ד"ה לָא מְחַיֵּיב דכ' בְּאַמַּת פֶּן דלכ"ע הָוֵי הֵיא בְּרִייתָא לְקוֹבְרוֹ
וְכֵן פֶּתַח רִש"י דְּבָרִים אֱלוֹ בְּדָף זֶה פְּעָמִים וּבּוֹדָאֵי דְּבָר הוּא: וְהַדְּבָר פְּשוּט דס"ל לְרִש"י
דְּמִדְקָאָמַר בְּגִמְרָא אֱלָא אָמַר רַבָּא מַעְלָה אֲנִי עָלְיוּ פְּאִילוּ עֲשֵׂה ב' מוֹכַח דְּחוֹלְקָא עַל הָא
דְּאָמַר ר' אַבְהוּ מוֹדָה ר' יוֹסִי בְּאִיסוּר מוֹסִיף וס"ל לְרַבָּא דְּגַם בְּמוֹסִיף לָא ס"ל לר' יוֹסִי
וּדְחָקוּ לְרַבָּא לֹאמַר פֶּן אַע"ג דְּלָא מְצִינּוּ כָּלְלָהּ הֵיאָה ס"ל לר' יוֹסִי בְּמוֹסִיף מ"מ פִּינּוֹן דס"ל
לְרַבָּא דר"י לָא ס"ל כּוֹלְלָהּ מְהָא דְּקָאָמַר א"א וְנַעֲשִׂיתָ חֲמוּתוֹ נִידוֹן בֵּא"א וֵא"כ בַּע"כ
מְוַכְרַח הָא דֵּאֵר"י חֲיִיב מְשׁוּם אֲשֶׁת אָח וּמְשׁוּם אַחּוֹת אִשָּׁה הֵיכָא דְּנָשָׂא מֵת וְאַח"כ נָשָׂא
חַי הָוֵי רַק לְקוֹבְרוֹ בֵּין רִשְׁעִים שׁוֹב אֵין מְקוּם לֹאמַר דְּהֵיכָא דְּנָשָׂא חַי וְאַח"כ נָשָׂא מֵת
יְתַחֲיִיב לר"י ב' קְרַבְנוֹת וְלֹא יִהְיֶה הֵנִי ב' גְּוֹנֵי בְּאִנְפֵּן א' וּמִש"ה ס"ל לְרַבָּא דר"י גַּם
מוֹסִיף לָא ס"ל וְהָוֵי הַפֶּל בְּחַד גְּוֹנָא זֶהוּ דַּעַת רִש"י וְע"כ לַב"ק דְּאָמְרֵי בְּגִמְרָא דס"ל דר'
יוֹסִי לָא ס"ל כּוֹלְלָהּ וּמוֹכַח דְּבְמוֹסִיף מוֹדָה ב"ק דְּאִית לִיה מִש"ה דְּחָק לִיה רִש"י לֹאמַר
דב"ק לָא תִּנְי כָּלְלָהּ הָךְ בְּרִייתָא דְּנָשָׂא מֵת וְאַח"כ נָשָׂא חַי וְלֹא אֲיִירֵי ר"י רַק בְּנָשָׂא חַי
וְאַח"כ נָשָׂא מֵת וְלַעֲנֵן חֲיִיב גְּמוּר פֶּן פִּי' הִרְשֵׁב"א בְּכִנּוּנַת רִש"י יַעו"ש וֵא"כ לְפִי סְבֵרַת
רִש"י ר' אַבְהוּ דְּאָמַר מוֹדָה ר' יוֹסִי בְּאִיסוּר מוֹסִיף ה"ה דס"ל כּוֹלְלָהּ וּכְמוֹ דס"ל לר"ח
וּב"ק לְהַמְסַקְנָא דר"י ס"ל כּוֹלְלָהּ וְזֶהוּ מְוַכְרַח: וּבְזֶה מְיַנְשֵׁב לָנוּ הָא דְּבִכְרִיתוֹת דָּף י"ד תִּנּוּן
הֵבָא עַל בֵּת בְּתוֹ חֲיִיב עַלִּי מְשׁוּם בֵּת בְּתוֹ וְכִלְתוֹ וְאַשְׁת אַחִיו וְאַשְׁת אַחִי אָבִיו וְאַחֹת
אִשְׁתּוֹ וֵא"א וְנָדָה ר' יוֹסִי אֹמַר אִם עֶבֶר זָקֵן וּנְשָׂאָה חֲיִיב עָלְיוּ מְשׁוּם אֲשֶׁת אָב וּפְרִיָּד
וְהָא ר"י לָא ס"ל אִיסוּר חָל עַל אִיסוּר בֵּא"א וְנַעֲשִׂיתָ חֲמוּתוֹ א"ר אַבְהוּ מוֹדָה ר"י בְּאִיסוּר
מוֹסִיף וּכ' רִש"י דֵּה"ה דס"ל כּוֹלְלָהּ וְהַתוֹס' יִשְׁנִים בַּד"ה מוֹדָה הִקְשׁוּ עָלְיוּ מְהָא דִּיבְמֹת
מוֹכַח דְּלָא ס"ל כּוֹלְלָהּ וְדַעַת רִש"י בְּרוּר דְּאִזְזִיל לְשִׁיטְתוֹ דס"ל דְּאִי ס"ל לר"י מוֹסִיף ה"ה
דס"ל כּוֹלְלָהּ וּמ"ד דר"י לָא ס"ל כּוֹלְלָהּ ה"ה דל"ל מוֹסִיף וְהָא דְּהַנְּצֵרָה רִש"י לֹאמַר פֶּן
בְּכָרִיתוֹת הוּא מְשׁוּם דְּאִיהוּ גְּרִיס בְּמִשְׁנָה גַּם וְאַחֹת אִשְׁתּוֹ וְהַתוֹס' שָׁם כ' בַּד"ה וְאַחֹת
דְּלָא גְּרִיסִי לִיה יַעו"ש וּבְאַחֹת אִשְׁתּוֹ הָא לָא הָוֵי רַק כּוֹלְלָהּ וּכְמוֹ כ' הַתוֹס' שָׁם דַּע"י מֵה
דְּנָשָׂא אַחֹתָהּ נֶאֱסְרוּ קְרוֹבוֹתֶיהָ וְנִיחָא לִיה לְרִש"י דר' יוֹסִי מוֹדָה בְּכָל הֵנִי וּבְפֶרֶט דְּלִפִּי
הַאֲמַת לְרִש"י ס"ל לר' אַבְהוּ ע"כ פֶּן וּמִש"ה כ' רִש"י פֶּן וְזֶה בְּרוּר: וֵא"כ תִּקְשָׁה לְכַאוּרָה
לְשִׁיטַת רִש"י דִּיבְמֹת לְרַבָּא וּר' יוֹחָנָן דְּמִשְׁנֵי מַעְלָה אֲנִי עָלְיוּ וס"ל דר' יוֹסִי ל"ל מוֹסִיף
ג"כ מְהָךְ מִשְׁנָה דְּכָרִיתוֹת דס"ל לר"י דְּאִיסוּר אֲשֶׁת אָב חָל עַל בֵּת בְּתוֹ דְּקָאָמַר אִם עֶבֶר
זָקֵן וּנְשָׂאָה חֲיִיב מְשׁוּם אֲשֶׁת אָב וְעוֹדִקְשָׁה לְרִש"י דְּהָרִי בְּכָרִיתוֹת שָׁם דְּמִשְׁנֵי ר' אַבְהוּ
דַּמִּש"ה חָל אִיסוּר אֲשֶׁת אָב עַל בְּתוֹ מְשׁוּם דְּמוֹדָה ר' יוֹסִי בְּאִיסוּר מוֹסִיף מְסִיִּים בַּגְּמ' וְכֵן
פִּי אֲתָא רַבִּין א"ר יוֹחָנָן מוֹדָה ר"י בְּאִיסוּר מוֹסִיף וְהָרִי בִּיבְמֹת שָׁם לְבַתֵּר דְּמִשְׁנֵי רַבָּא
מַעְלָה אֲנִי עָלְיוּ פְּאִילוּ עֲשֵׂה ב' מְסִיִּים ג"כ בְּגִמְרָא וְכֵן פִּי אֲתָא רַבִּין אר"י מַעְלָה אֲנִי עָלְיוּ
כו' וּלְשִׁיטַת רִש"י הֵנִי ב' מִמְרוֹת דְּרַבִּין מִשְׁמִיָּה דר' יוֹחָנָן סוֹתְרִים זֶה אֵת זֶה וְהֵיא קוֹנְשִׂיא
עֲצוּמָה לְשִׁיטַת רִש"י דִּיבְמֹת וּמוֹכַח מְזֶה לְכַאוּרָה כְּשִׁיטַת הַתוֹס' דִּיבְמֹת דְּגַם הָךְ מ"ד
דס"ל דר"י לָא ס"ל כּוֹלְלָהּ מוֹדָה לר' אַבְהוּ דְּמוֹדָה ר"י בְּאִיסוּר מוֹסִיף וְלֹא אִיכְפַּת לָנוּ מֵה
דְּהֵנִי ב' בְּרִייתוֹת לָא קָאֵי בְּחַדָּא גְּוֹנֵי: וְהַנְּרָאָה מְוַכְרַח בְּדַעַת רִש"י לֹאמַר דַּע"ג דס"ל
לְרַבָּא וּר"י דֵּלר' יוֹסִי לָא חָל אִיסוּר אֲשֶׁת אָח עַל אַחֹת אִשָּׁה אַע"ג דְּהָוֵי מוֹסִיף מ"מ
מוֹדָה דְּחָל אֲשֶׁת אָב עַל בֵּת בְּתוֹ דְּהָוֵי מוֹסִיף וְחֲמוּר עַל קַל דְּאִשְׁת אָב הָוֵי בְּסִקְלָהּ וּבֵת
בְּתוֹ בְּשִׁרְפָה אָבֵל אֲשֶׁת אָח וְאַחֹת אִשָּׁה דְּשִׁנְיָהֶם שְׁוִין דְּהָוֵי חֲיִיבֵי כְּרִיתוֹת וּבַכּה"ג דְּשְׁוִין

לא ס"ל מוסיף ונהרי להדיא מחלקינו בסברא זו בתולין דף ק"א דאמרין שם האוכל גיד הנשה של נבלה ר"מ מחייב שתיים וחכ"א א"ח אלא א' ומודים חכמים לר"מ באוכל גיד הנשה של עולה דחייב ב' ומפרשין שם הטעם דחכמים איסור פולל ל"ל איסור פולל באיסור חמור אית ליה [ועיין שם בתוס' ד"ה איסור פולל דעולה על גיד לא הוי מוסיף רק חמור על קל] וכמו כן ס"ל לרבא ור' יוחנן לר' יוסי באיסור מוסיף דבשניין לא חל ובחמור על קל חל: ואדרבה בזה מיושב לנו היטב דביבמות שם קאמר ר' אבהו מודה ר' יוסי באיסור מוסיף ואח"כ אמר רבא מעלה אני עליו פאילו עשה ב' ואינו חייב אלא אחת ומסיים בגמרא וכן פי אתא רבין א"ר יוחנן מעלה אני עליו כו' ואמאי בתחילה כשאמר ר' אבהו דמודה ר' יוסי באיסור מוסיף לא סייעה הגמרא וכן פי אתא רבין א"ר יוחנן ורק על מימרא דרבא סייעה הגמרא פן ונהרי בכריתות דף כ"ב דמשני ר' אבהו מודה ר"י באיסור מוסיף מסיק וכן פי אתא רבין א"ר יוחנן מודה ר"י כו' ולדברינו ניקח דרך ביהו דכריתות דאשת אב על בתו דהוי חמור על קל קאמר ר' יוחנן דמודה ר"י אבל ביהו דיבמות דהוי שניהם שוין לא ס"ל לר' יוחנן פן ואדרבה חולק על ר' אבהו וס"ל דכה"ג לא חל לר' יוסי: ואין זה דוחק לומר פן דבלא"ה מצינו מ"ד דס"ל פן דמוסיף אינו חל בשוין רק בחמור על קל דהתוס' ביבמות דף ל"ג ד"ה והאמר כתבו דלכ"ע פולל לא חל קל על חמור והקשו ע"ז מהא דאמר ר' יבא איסור נבילה ויחול על איסור חלב ותי' דמצינו גם חומר בנבלה שאין בחלב דמטמא ולא הותרה מפלגה אצל חיה מש"ה לא הוי קל על חמור רק שוין יעו"ש וא"כ הרי בקידושין דף ע"ז איתא דכהן גדול שפא על אחרותו אלמנ' דאינו חייב משום אלמנה ומדייק הגמרא דע"כ אתי' פרבון דס"ל איסור חל על איסור וה"מ בחמור על קל אבל קל על חמור לא ונהרי אלמנה על אחרותו הוי מוסיף וכמש"כ התוס' שם ד"ה פרט שנתוסף ביה איסור לגבי משוח מלחמה וכ"כ הריטב"א בקידושיו לקידושין שם דהוי מוסיף ונהרי אע"ג דאלמנה קיל מאחרותו דאלמנה הוי רק לאו מ"מ הא מצינו חומר באלמנה משא"כ באחרותו אינו עובר עד שיבעול ובאלמנה קאמר אב"י בקידושין דף ע"ח קידש לוקה בעל לוקה דלוקה על קדושיו לחודא ואפי' לרבא דס"ל שם קידש אינו לוקה עד שיבעול מ"מ הרי אם בעל לוקה גם על הקידושין דמעט שקידשה עשה העבירה ורק דא"ח ע"ז מלקות עד שיבעול אבל העבירה מתחלת מיד כשקידש וכשבעל איגלאי מילתא למפרע דבעת שקידשה התחילה העבירה וכמש"כ במק"א וגם אם נפקפק בזה אבל עכ"פ לאב"י הא ודאי מצינו חומר באלמנה משא"כ באחרותו והוי שוין וכמו נבלה על חלב ואפ"ה ס"ל להאי תנא דלא חל פיון דאינו חמור על קל וא"כ הא בנדאי די"ל בפשיטות דרבא ור"י ס"ל דר' יוסי ס"ל פן במוסיף וס"ל לרש"י דאשת אח נאחות אשה שוין הם ועי' ביבמות דף ל"ג בתוס' ד"ה באיסור שכ' דאשת אח הוי חמור מאחות אשה דאשת אח אין לה היתר לאחר מיתה אלא במקום יבום אבל אחרות אשה שרי לאחר מיתת אשתו ולרש"י ההכרח לומר דס"ל דשוין הם ונהרי בע"כ מוכרח לומר פן לדעת של התוס' שם ע"ב ד"ה והאמר ר"י דכולל לכ"ע לא חל בקל על חמור ונהרי שם במשנה תנו שנים שקידשו שתי נשים ובשעת פניסתן לחופה החליפו כו' הרי אלו חייבין משום א"א ואם היו אחין משום אשת אח ואם היו אחרות משום אחרות אשה ומוקמינן לה שם כר"מ דאית לי' פולל הרי דאחרות אשה חל על אשת אח בכולל ומוכרח ע"כ לומר להתוס' דשוין הם ולא חל על חמור ושפיר י"ל דכן הוא

דעת רש"י ובכה"ג לא ס"ל לר' יוסי מוסיף ומש"ה לא חל אשת אה על אחות אשה וניחא הפל: אכן אפתי קשה דהא במשנה תנן הפא על בת בתו וכלתו כו' ר' יוסי אומר אם עבר הזקן ונשא חתן עלי משום אשת אביו הרי דס"ל דע"י זה דהוי מוסיף חל איסור אשת אב על פלתו אע"ג דכלתו הוי ג"כ בסקילה וא"כ הוי שניהם שוין וחל נהדר קשה לרבא ור' יוחנן ואין לומר דלרבא ור"י באמת לא ס"ל לר' יוסי כל הני דרישא דגם בלא דברינו לדידהו ע"כ לא ס"ל לר"י הני דרישא רק אמר מילתא באנפי נפשה דהא לפי גירסא דידן דגרסי במשנה גם נאחות אשתו ועי' רש"י במשנה דגורס לה להד' נהרי אחות אשתו על בת בתו לא משפחת לה רק כולל מיגו דמיתסר בשאר אחונותא ונהרי ר' יוחנן ורבא ס"ל להד' ביבמות דר"י לא ס"ל כולל ודחקו ביבמות דלקוברו קאמר ובע"כ צ"ל לדידהו דר' יוסי אינו מודה לת"ק בכל הני דנקט רק אמר מילתא באנפי נפשה דאם עבר זקן ונשא חתן עלי גם משום אשת אב ונהא דכ' רש"י בכריתות מודה ר"י באיסור מוסיף וה"ה דאית לי כולל וכתבנו בסמוך דכוננתו פי הכי דליתי שפיר אליבא דר' יוסי גם הך נאחות אשתו דנקט ת"ק בע"כ צ"ל דלא נקט רש"י כן רק לר' אבהו דקיימינן שם אליבא דידן דאיהו הא בנדאי דס"ל דה"ה דאית לי כולל לפרש"י ביבמות אבל בהא דמסיים בגמ' וכן פי אתא רבין אר"י מודה ר"י באיסור מוסיף בע"כ צ"ל דרק מוסיף נקט ולא כולל ולדידהו לית לי לר' יוסי כל הני דרישא ונהרי בלא"ה כ' התוס' ישנים בכריתות שם דר"י אינו מודה בכל הני דנקט יעו"ש טעמם וכמו כן נאמר דכלתו דחשיב ת"ק לא קאי כלל ר' יוסי עלה ואם היתה פלתו באמת לדידהו לא חל איסור אשת אב עלה ורק מילתא באנפי נפשה קאמר זה לא ניסן להאמר דאע"ג דזה מוכרח דבדינא חולק על ת"ק דמחייב גם משום אחות אשתו מ"מ הרי בנדאי דקאי על הך מעשה והכי תמצא דנקט הת"ק והת"ק הא איירי באופן דהוי פלתו והיא חל שוב לר"י איסור אשת אב: אמנם קוש' זו אינה ובפשיטות ניחא דהרי הא דאם עבר זקן ונשא חתן לא תני במשנה כלל אימתי עבר ומצי איירי דעבר קודם שנעשית פלתו וקמ"ל ר"י דחל איסור אשת אב על בת בתו ואח"כ שנעשית פלתו באמת לא יתחייב לר"י משום פלתו ועכ"פ זהו מוכרח דלרבא ור"י לשיטת רש"י דיבמות הך דאם עבר זקן ונשא חתן איירי בשלא היתה עדן פלתו והנה בכריתות שם אמר ר"י כו' א"ה מאי אם עבר ונשא חתן א"ר יעקב שעבר משום פלת בנו שני מד"ס הרי דס"ל דר"י איירי כשפכר היתה פלתו וזהו דלא כרבא ור"י ולדידהו ההכרח לומר דהך אם עבר שעבר על בת בתו בנו דהוי ג"כ שני מדברי סופרים אבל הסוגיא דכריתות דנקט שעבר על פלת בנו מוכרח דס"ל דרבי יוסי מודה במוסיף גם בשניהם שוין וכו' אבהו ביבמות ולשיטת רש"י מוכרח דס"ל דרבי יוסי אית לי כולל ג"כ וכמו שנתבאר למעלה: ונהדר לדין דלהני אמוראי דס"ל דר"י אית לי כולל לדידהו אין אנו צריכין לחדש הך סברא דמעלה אני עליו ונוכל לומר דכל היכא דלא חל לענין חיוב ה"ה דלא חל לענין איסור כן ה"ה נראה לכאורה בדעת התוס' דחולין אמנם זה אינו מספיק דהרי בסוגיא דיבמות שם אמרינן הך סברא דלקוברו גם מלבד הך קוש' דרבי יוסי אדרבי יוסי וכמבואר שם לקמן דף ל"ג דמביא ברייתא זר ששימש בשבת ובע"מ ששימש בטומאה יש כאן משום זרות ומשום שבת ומשום טומאה דברי ר' יוסי רש"א אין כאן אלא זרות ומשום בע"מ בלבד ופרי' בגמרא ששימש בשבת במאי אי בשחיטה שחיטה בזר פשרה אי בהולכה אבה טלטול בעלמא הוא ואי בהקטרה

והא"ר יוסי הב"ערה ללאו יצאת אמר ר"א בר יעקב בשחיטת פרו של כה"ג וכדברי האומר שפסולה בזר א"ה מאי איריא זר אפ"ל פהו הדיוט נמי שזר אצלו קאמר מתקיף לה רב אשי מידי חטאות קתני או לאני קתני איסורא בעלמא קחשיב למאי נ"מ לקוברו בין רשעים גמורים הרי דרב אשי הקשה על תי' דראב"י דאין לנו לדחוק לאוקמא בשנינוי' דחיקא וטפי ניחא לומר דלקוברו קאמר ובנדאי דקי"ל פנותי' דרב אשי והרי זה לא תלוי כלל בפלוגתא דר"ח וב"ק עם ר' יוחנן ורבא אליבא דרב"י יוסי באיסור כולל ולכ"ע קשה קושני' אלו ומסיק דלקוברו קאמר וע"ש בתוס' ד"ה והאמר ר"י הב"ערה ללאו יצאת שהקשו דמאי פריה דלמא חייב שתיים היינו ב' מלקות ותי' דאף למאן דאית לי' כולל מ"מ קל על חמור לא חל לכ"ע א"כ הא שפיר מוכח מאוקמתא דרב אשי דמשני לקוברו דגם היכא דלא חל לענן חייב מ"מ חל לענן איסור אכל לפרש"י דחולק שם על התוס' וז"ל שם אי בהקטרה והא"ר יוסי הב"ערה ללאו יצאת והאיך מחייב חטאת משום שבת דקס"ד חטאת הוא דמחייב הרי דס"ל לרש"י דלענן מלקות הוי ניחא לי' דחל שפיר בכולל וא"כ ליכא ראי' מתי' דרב אשי כלל דשאני שם דע"פ דין חל בכולל ולוקה עליו ג"כ ובפרט לפי מה שהובא בחידושי רשב"א וריטב"א ביבמות שם דיש גורסים בתירוץ של רב אשי מידי חטאות קתני לאני קתני ואיסורי בעלמא יעו"ש אין שום ראי' כלל ושפיר י"ל דרב אשי ס"ל דרב"י יוסי ס"ל כולל ומש"ה קוברין אותו אצל רשעים וא"כ נאמר דהתוס' דחולין ובסוף גדרים אזלי אליבא דשיטת רש"י דיבמות ומזה נתבאר לנו דלדעת התוס' דס"ל כולל לא חל בקל על חמור לכ"ע וכן הסכים הריטב"א שם וכ"כ התוס' בשבועות דף כ"ג ד"ה מיגו בשם ר"ת מוכרח דקיי"ל להלכה דגם היכא דלא חל לענן חייב מ"מ לענן איסור חל ונאפ"ל לשיטת רש"י דיבמות מ"מ אין הכרח דס"ל פהתוס' דחולין ובפשיטות י"ל דבהך סב"א ליכא מחלוקת כלל וכ"ע מודים דהוי ב' איסורים ורק ר"ח וב"ק לא ניחא להו לאוקמא פלוגתא דר' יוסי ור"ש רק לקוברו ומש"ה ס"ל דר' יוסי אית לי' כולל: ולכאורה נראה להוכיח דקיי"ל דלענן איסור חל שפיר מהא דתנן בגדרים דף צ' דהאומרת נטולה אני מן היהודים דלמשנה אחרונה יפר חלקו ומשמשותו ולשתתגרש תהא נטולה מן היהודים והקשו שם התוס' היאך חל נדרה על אחרים בעודה אשת איש נהא אין אחע"א ותי' דחל על אחרים בכולל מיגו דחל על הבעל ולבסוף נשארו בקושני' למ"ד דכולה פירקין ר' יוסי דהא ר' יוסי לא ס"ל כולל ולא תירצו פלום על זה וא"כ הא מוכרח לומר כדברינו דלענן איסור חל שפיר ומשום הכי תהא נטולה מן היהודים וראיה זו אין לדחות ולתלותה בפלוגתא דאמוראי ולומר דבאמת ר"ה דאמר בגדרים פולה פירקין ר"י היא ס"ל כרבא ור"י דביבמות דלקוברו חל ולמאן דלא מוקי לה כר"י הדר נאמר דגם לענן איסור לא חל ושאני שם דהוי כולל וחל גם לענן חייב זה אינו לכאורה דהרי גם אם נאמר דהוי דלא כר"י תיקשה קושנית התוס' דהא בלא כולל לכ"ע לא חל לענן חייב וא"כ הא בנזיר דף כ"א מבעי' לן בעל בהפרת נדרי אשתו אי מיעקר עקר או מיגז גיזו ואמאי לא פשט לה מהך משנה דתני דתהא נטולה מן היהודים דע"כ מיגז גיזו דאי נאמר דמיעקר עקר והוי כמו שלא נדרה כלל על בעלה אמאי חל נדרה על אחרים הא ליכא שום כולל ובע"כ דמיגז גיזו ומדלא פשט לה מפאן מוכח דגם אי מיעקר עקר ניחא הא דחל על אחרים אע"ג דליכא שום כולל דלכ"ע לא חל ובע"כ מוכח כסברתינו דלענן איסור חל שפיר רק זה יש לדחות

די"ל דעד פאן לא נסתפקה הגמרא אי מיפקר עקר אלא בנדרי עינוי נפש אבל נדרים שבינו לבינה פשיטא ליה דמיגז גיזו דהא מציינו חילוק בין נדרי עינוי נפש לדברים שבינו לבינה פדאיתא בנדרים דף ע"ט דעינוי נפש מיפר בין לעצמו ובין לאחרים אבל שבינו לבינה אינו מיפר רק לעצמו וכשניסת לאחר אסורה וע"כ פשיטא לי דמיגז גיזו ותשמיש המטה הא ס"ל להך משנה דהוי בינו לבינה פדאיתא בנדרים דף פ"ב ומש"ה לא פשט לה מפאן ועוד פתבנו במק"א תי לזה דלא פשט לה מהך משנה: ובדברינו אלה יש לנו ישוב נכון לדברי הטור יו"ד בסי' רל"ד שכ' ונ"ל ואם אמרה קונם תשמשה על כל העולם יפר חלקו ותהא מותרת לו עד שתתגרש ואז אסורה לו ג"כ והקשה עליו הב"י דכה"ג דאסרה הנאת תשמשה על כל העולם הא לא חל כלל על בעלה דהא משועבדת ליה וע"כ בשו"ע העתיק לשון הרמב"ם שאסרה על עצמה תשמיש של כל העולם ובאמת ברש"י ביבמות דף קי"ב בד"ה גטולה מבואר להדיא פהטור וצ"ע על הב"י וגם על התרונים שלא הביאוהו.

ועי' בש"י סי' רל"ד ס"ק פ"ג שכ' בשם הב"ח והפרישה דמיגז דחל על כל העולם חל נמי על הבעל ובכולל מפקיע מידי שיעבוד. וראיתי להגאון מוהר"ר עקיבא אייגר זלה"ה זיע"א סי' קס"ח שהקשה על הב"ח דהא על אחרים אין לו לחול הנדר פקושית התוס' דהא אין איסור חל על איסור ורק חל משום פולל דבעל והיאך נאמר דעל הבעל חל בכולל על אחרים ונתפוס החבל בב' ראשין ולדברינו ניקח דס"ל פהרמב"ם ונתוס' דיבמות הנ"ל דלעגנן איסור חל שפיר וא"כ חל על אחרים בלא פולל ושפיר חל על הבעל משום פולל: אמנם מדברי רש"י והטור אין להוכיח זה דבלא"ה יש לנו לתרץ קושית הב"י בכמה אופנים חדא כמו שתי הגאון הנ"ל שם דקונם פללי מפקיע מידי שיעבוד וכמו שכתב הרמ"א בחו"מ סוף סי' קי"ד יעו"ש אמנם לדעת הט"ז ביו"ד סי' רל"ד ס"ק ס"ג דאין הקדש מפקיע מידי שיעבוד רק היכא דיכול לסלקו בזווי אבל בשיעבוד דתשמיש לא שייך לומר דקונם מפקיע מידי שיעבוד תי זה אינו ונהראא לי לישוב דעת רש"י והטור דביבמות דף קי"ב פרש"י דמש"ה לפי משנה ראשונה האומרת גטולה אני מן היהודים יוצאה ונוטלת כתובה דמדאסרה נפשא אכ"ע ש"מ תשמיש קשה לה ואנוסה היא וכ"כ הר"ן בסוף נדרים וא"כ הא י"ל דגם לפי משנה אחרונה שחששו שלא תהא אשה נותנת עיניה באחר ומקלקלת על בעלה מ"מ הא לא הוי רק חשש שמא נתנה עיניה באחר ומ"מ מידי ספק לא יצאת דשמא תשמיש קשה לה וא"כ אינה משועבדת לו לתשמיש כלל ומש"ה צריך הפרה מספק ועי' בגליון המשניות להגאון מוהר"ר עקיבא אייגר זלה"ה בסוף נדרים שכתב בדברינו אלה רק לא זכר שפזה ניקח דברי הטור אמנם הוא בעצמו שדי נרגא בדברים הללו שם מהא דבנדרים דף פ"א איבעיא לן תשמיש המטה אי הוי עינוי נפש או בינו לבינה ופשט לה מהא דתנן יפר חלקו ותהא גטולה מן היהודים ואי הוי עינוי נפש הא מיפר גם לאחרים ודחי הא מני ר' יוסי לרבנן מבעיא לן וכ' התו"ט בסוף נדרים דלפרש"י דתשמיש קשה לה א"כ היאך יהיה עינוי נפש ותי' דלא אמר רש"י אלא לפי משנה ראשונה אבל למשנה אחרונה לא אמרי' כלל דתשמיש קשה לה ולא נדרה אלא שתהא מקלקלת וא"כ הא מוכרח דלמשנה אחרונה לא מספקינן לה בקשה דאם נאמר דגם למשנה אחרונה הוי ספק א"כ היאך מדייק לעיל דלא הוי עינוי נפש מדאינו מיפר לאחרים דשם הטעם דחיישינן דלמא קשה

לה ושוב לא הוי עינוי נפש ולעולם באסרה תשמיש על זמן מוגבל דליכא שום ספק בקשה הוי שפיר עינוי נפש ולדידי גיחא זה דעיקר דברי התוי"ט אינם מוכנים לי דאע"ג דכ' רש"י דמדאסרה מסתמא קשה לה היינו שהיא מזיק לה לבריאותה ומש"ה נדרה אבל בודאי מרגשת הנאה מתשמיש ושפיר י"ל דלרבנן הוי עינוי נפש וכמבואר ביו"ד סי' רל"ד סעיף ס"א אפי' נדרה ממין שהוא רע לה הוי עינוי נפש וע"ש בט"ז דאע"ג דמזיק לבריאותה מ"מ כיון שנהנית הוי עינוי נפש ומש"ה מדייק שפיר דאם נאמר דתשמיש הוי עינוי נפש ה"ל להפר גם לאחרים ומ"מ שפיר י"ל דגם למשנה אחרונה הוי ספק שמה קשה לה ואינה משועבדת לו ומש"ה בעי הפרה וגיחא דברי הטור ורש"י: מסקנת הדברים דמדברי הרמב"ם בה' שבועות שכ' דבגשבע שלא לאכול נבילה לא הוי שבועת שוא מוכרח דאע"ג דלא חל לענן חיוב מ"מ חל לענן איסור וגם לדעת התוס' בשבועות דף כ"ג שפכתבו דכולל לא חל בקל על חמור לכ"ע וכ"כ התוס' ביבמות לדידהו ודאי מוכרח דיש ב' איסורים על הדבר וכמו שתי' רב אשי ביבמות מידי חטאות קתני אלא איסורא כו' וכמש"כ למעלה אמנם מדברי התוס' סוף נדרים שהקשו אמאי תהא נטילה מן היהודים מוכרח דס"ל דגם לענן איסור לא חל למאן דלא ס"ל כולל וכן מוכח מדברי התוס' דחולין דף צ' וכבר נתבאר לעיל דהם ע"כ חולקים וס"ל דמאן דס"ל כולל חל גם בקל על חמור ומש"ה שפיר קאמר רב אשי דלקוברו קאמר כיון דחל: ובדעת התוס' דחולין שפכתנו דגיד דמוקדשין סבירא לי' דמותר לכאורה הנה אפשר לומר לדעתם בדרה אחרת דס"ל דעד כאן לא אמרנו ביבמות דלקוברו חל שפיר רק היכא דהוי כולל אלא דלא חל משום דהוי קל על חמור או למאן דלא ס"ל כולל דמ"מ לענן שיהיה על הדבר שני איסורים חל שפיר אבל היכא דלא הוי כולל פלל וכמו בגיד על מוקדשין ס"ל דגם לענן איסור לא חל פלל וטעמם דהא ביבמות דף ל"ג פליגי ר' חייא ובר קפרא באיסור בת אחת אליבא דר' שמעון אי חייב ב' דב"ק ס"ל דלר"ש גם בבת אחת אינו חייב רק אחת ופריה שם מהא דתניא זר ששימש בשבת ובע"מ ששימש בטומאה יש כאן משום זרות ומשום שבת ומשום טומאה דברי ר' יוסי ר"ש אומר אין כאן אלא משום זרות ומשום בע"מ בלבד ואילו מליקה שייך כו' תיובתא דב"ק הרי דמדקדק מדלא תני גם זר שאכל מליקה דלא משפחת לה בכולל רק בבת אחת מפלל דבבת אחת מודה ר"ש דחייב ב' ומש"ה לא נקט רק הני דמשפחת לה בלא בת אחת וא"כ גם אנהנו נדקדק פן להיפוך דמדלא נקט רק הני דמשפחת בהו כולל ולא נקט אופן דלא הוי בו כולל פלל ולא שמענו רבותא בדר' יוסי דאפ"ה חייב ב' מפלל דהיכא דלא הוי כולל גם ר' יוסי מודה דאינו חייב רק אחת וא"כ הרי ביבמות שם מסיק רב אשי דהנהו חייבי דקאמר ר' יוסי הוי רק לקוברו ומוכח דכלל ליכא ב' איסורים פלל ולפי תי' זה הא לא מצינו מי שייחלוק על התוס' דחולין רק הרמב"ם שהבאנו בראשית דברינו אבל על התוס' דסוף גזיר מוכרח לומר כמו שפכתנו למעלה: ולפי דברינו הנאמרים למעלה דלרמב"ם איכא בכל גוונני שני איסורים יצא לנו מזה במי שאסר על עצמו אכילת נבילה ונתערבה אותה חתיכה בשאר בשר דאע"ג דמצד איסור נבילה בטילה מ"מ אסורים התערובת מצד איסור הנדר דלא בטל דהוי דבר שיש לו מתירין כיון דגם איסור זה חל לענן איסורא להרמב"ם (ויעניין בשו"ת צמח צדק סימן ס"ט שפכת דביצה מתרנגולת טרפה שנוקדה ביו"ט ונתערבה באחרות דאין לו ביטול

דְּהַשְׁתָּא בִּיּוֹ"ט הָא יֵשׁ עֲלֵיו שְׁנֵי אִיסוּרִים אִיסוּר טְרֵפָה וְאִיסוּר נוֹלָד מִשָּׂא"כ אִם יִמְתִּין עַד אַחַר יוֹ"ט לֹא יֵהִי עֲלֵי אִיסוּר נוֹלָד וְחֻשְׁבָּא דְּבֵר שְׂיֵשׁ לוֹ מִתִּירִין וְאֵע"ג דְּאִין אִיסוּר חָל עַל אִיסוּר מ"מ בְּאִיסוּר כּוֹלֵל קִי"ל דְּחָל וְכֵאֵן חָל אִיסוּר נוֹלָד בְּכוֹלֵל מִיגוּ דְּחָל אִיסוּר נוֹלָד עַל שְׁאָרֵי בְּצִים שְׁנוּלָדוּ בִּיּוֹ"ט מִן הַכְּשִׁירוֹת וְדִבְרִים אֵלּוּ מְוַקְשִׁים מְאֹד וְכִמּוּ שְׁעָמַד עֲלֵיהֶם בְּשׁו"ת הַגָּאוֹן ר' עֲקִיבָא אֵינְגֵר זִלְה"ה זִיע"א בְּסִימָן ס"ה דְּלֹא הָוִי כּוֹלֵל כְּלָל דְּלִדְתָּהּ שָׁל בִּיצָה זֹו לֹא גְרָמָה הָאִיסוּר לְאַחֲרוֹת וְלִפְנֵי הַמְּבֹאֵר לְעֵיל תְּלוּי בְּפִלּוּגְתָּא שָׁל הַתּוֹס' וְהֶרְמַב"ם דְּלֶהֱרַמְב"ם הָא בְּלֹא כּוֹלֵל חָל שְׁפִיר אִיסוּר הַשְּׁנִי] וְלֹא מְבַעֵי אִם אִסֵּר עֲלֵיו הַגְּבִלָה בְּנֶדֶר דְּהָא כְּבָר מְבֹאֵר בְּרֵאשִׁית דְּבִרְיָנוּ דְּדַעַת רַש"י דְּנֶדֶר חָל עַל הָאִיסוּרִין אֲלֵא אֲפִילוּ אִסֵּר עֲלֵי בְּשׁוּבָעָה דִּלְכ"ע לֹא חָל עַל גְּבִלָה מ"מ לְעֵינֵן אִיסוּר הָא הָוִי דְּשִׁיל"מ וְע' בַּתְּשַׁב"ץ ס' קל"ה בְּרֵאוּבֵן שֶׁהִי חֶבֶר עִיר וְנוֹטֵל פְּרָס מִקְּנֹפֶת הַקְּהָל וְנֶדֶר הַנָּאָה מִשְׁמַעוֹן וְגַם שְׁמַעוֹן הִדִּירוּ מִנְּכֶסֶיו וְכ' הוּא ו'ל דְּאִסוּר לוֹ לִיְהִנּוֹת מִהַקְּנֹפֶה מִחֲמַת מְמוֹן שְׁמַעוֹן שְׁמַעוֹרְבַּ בּוֹ וְלֹא אֲמַרִּינּוּ דִּיבְטַל בְּרוּב דְּנֶדְרִים הָוִי יֵשׁ לוֹ מִתִּירִין וּמֵהֵרִי"ט ח"א ס' ה' כְּתַב ע"ז דְּלֹא הָוִי דְּשִׁיל"מ דְּהָרִי אִין בְּיַד רְאוּבֵן לְשִׁאוּל עַל נֶדֶר שְׁמַעוֹן אִם לֹא יִשְׁאֵל שְׁמַעוֹן בְּעֶצְמוֹ עַל נֶדְרוֹ וְא"כ לֹא הָוִי אֲצֵל רְאוּבֵן דְּשִׁיל"מ וְנִטְעַמוּ שָׁל הַתְּשַׁב"ץ רֵאשִׁית זֶה כְּמָה דִּס"ל כְּסִבְרָתוֹ שָׁל הַצִּמְח צָדֵק דְּכָל הֵיכָא דְּעֵתָהּ יֵשׁ עֲלֵיו ב' אִיסוּרִים וְאַח"כ יִהְיֶה עֲלֵיו רַק אִיסוּר אֶחָד ג"כ חֻשְׁבָּא דְּשִׁיל"מ וְא"כ הָא עֵתָהּ יֵשׁ עֲלֵיו גַּם אִיסוּר נֶדְרוֹ וְעַל זֶה יְכוּל לְשִׁאוּל וְלֹא בְּטַל אֲכֵן זֶה אִינוּ מְסַפִּיק עַדִּין דְּהָרִי אִין נֶדֶר חָל עַל נֶדֶר לְחִיבּוֹ ב' וְכִמּוּ שְׁכַתֵּב הַר"ן בְּנֶדְרִים דָּף י"ח וְא"כ קוֹדֵם שְׁיִשְׁאֵל רְאוּבֵן עַל נֶדֶר עֶצְמוֹ לֹא חָל עֲלֵיו נֶדֶר שְׁמַעוֹן כְּלָל מִחֲמַת נֶדְרוֹ הַקְּדוּם וְכֻשְׁיִשְׁאֵל עַל נֶדְרוֹ הָא יְחוּל עֲלֵיו נֶדֶר שְׁמַעוֹן וְכִדְאָמַר רַבָּא בְּשׁוּבָעוֹת דָּף כ"ז דָּאֵם נִשְׂאֵל עַל הַרְאִשׁוּנָה עֲלֵתָהּ לוֹ שְׁנִיָּה וְא"כ מֵה יְרוּיֵחַ בְּשִׁאֲלָתוֹ רַק מִחֲלִיף מֵאִיסוּר לְאִיסוּר וְלְדִבְרֵינוּ תְּלוּי זֶה בְּפִלּוּגְתָּא שָׁל הַתּוֹס' וְהֶרְמַב"ם דְּלֶהֱתוּס' לֹא הָוִי דְּשִׁיל"מ אֲבָל לְהֶרְמַב"ם הָוִי שְׁפִיר דְּשִׁיל"מ.

אֲכֵן מִטְעַם אַחַר יֵשׁ לְפַקְפֵּק בְּזֶה דְּהָא בְּנֶדְרִים דָּף נ"ט אֲמַרִּינּוּ דְּנֶדֶר הָוִי דְּשִׁיל"מ וְתֵרוּמָה לֹא הָוִי דְּשִׁיל"מ מִשׁוּם דְּבִתְרוּמָה לֵיכָא מִצְוָה בְּשִׁאֲלָה אֲבָל בְּנֶדֶר הָוִי מִצְוָה בְּשִׁאֲלָה וְא"כ הָא י"ל דְּזֶה שְׁיִיף בְּאוּסֵר עֲלֵיו דְּבֵר הַמְּוֹתֵר וְכֻשְׁיִשְׁאֵל עֲלֵיו תִּהְיֶה הִיָּתֵר אֲבָל בְּנֶדֶר מְנַבְּלָה דְּגַם כְּשִׁיִּשְׁאֵל עַל נֶדְרוֹ תִּהְיֶה אִסוּרָה עֲלֵיו הָא לֹא מְצִינוּ דְּבַכָּה"ג יִהְיֶה מִצְוָה לְשִׁאוּל עֲלֵיו וְהָא אֲדַרְבֵּהּ בְּנֶדְרִים דָּף ח' אֲמַרִּינּוּ מִנִּין שְׁנִשְׁבְּעִין לְקַנִּים הַמְּצִנָּה שְׁנִאָמַר נִשְׁבְּעֵתִי כו' וְגַם כְּשֵׁרִים עוֹשִׂין כֵּן וְלֹא מְבַעֵי לְהַסּוּבְרִים דְּבְנֶדֶר שְׁלֵא לְצַחוּק דְּלֹא מְהַנִּי לִיָּה הַתְּרָה אֲלֵא אֲפִילוּ לְהַפּוֹסְקִים הַמּוּבָא בִּיּוֹ"ד דְּמַהַנִּי לִיָּה הַתְּרָה מ"מ הָא פְּשִׁיטָא דְּמִצְוָה לֵיכָא וְגַם בְּדִבְרֵי הַתְּשַׁב"ץ צ"ע כֵּן דְּכִינּוּ דְּגַם אִם יִשְׁאֵל עַל נֶדְרוֹ יִהְיֶה אִסוּר מִשׁוּם נֶדֶר שְׁמַעוֹן מִנ"ל דְּבַכָּה"ג יִהְיֶה עֲלֵיו מִצְוָה לְשִׁאוּל עַל נֶדְרוֹ וְיֵשׁ לְדַבֵּר בְּזֶה: סִימָן מֵה יְבָאָר סוּגְיָ אַחַת בְּמִס' נְזִיר דָּף כ"א: בְּמָה שְׁהַקְּשִׁינוּ בְּסִי' הַקְּדוּם עַל הָא דְּתַנּוּן בְּסוּף נֶדְרִים גְּטוּלָה אֲנִי מִן הִיָּהוּדִים יָפַר חֶלְקוֹ וְתֵהָא מִשְׁמִשְׁתּוֹ וְתֵהָא גְּטוּלָה מִן הִיָּהוּדִים וְכ' הַתּוֹס' דְּמִש"ה חָל נֶדְרָה עַל תְּשֻׁמִּישׁ יְהוּדִים אַחֲרִים אֵע"ג דְּאִיכָא אִיסוּר א"א מִשׁוּם דְּחָל בְּכוֹלֵל דְּהַבְּעַל וְהַקְּשִׁיתִי מֵהָא דְּבְנִזִּיר דָּף כ"א מְבַעֵי לָן בְּבַעַל אִי מִיעֶקֶר עֶקֶר אוּ מִיגוּ גְּיִיז וְתִיפְשׁוּט לִיָּה דְּמִיגוּ גְּיִיז דָּאִי מִיעֶקֶר עֶקֶר וְכֻשְׁמִיפֵר לָהּ הָוִי כְּלֹא נֶדְרָה עֲלֵיו כְּלָל א"כ אֲמַאי תֵּהָא גְּטוּלָה מִן הִיָּהוּדִים הָא לֵיכָא שׁוּם כּוֹלֵל וְע"ש מִש"כ לְתַרְזֵן זֶה וְאֲמַרְתִּי לְכַתּוּב עוֹד דְּבֵר א' הַנֶּרְאָה לִי בְּזֶה דְּהַנָּה בְּנִזִּיר שְׁם אֲמַרְי לְמַאי נ"מ לְאִשָּׁה שְׁנֶדְרָה בְּנִזִּיר וְשְׁמַעָה

חֲבֵרְתָהּ וְאָמְרָה וְאָנִי וְשָׁמַע בְּעֵלְהָ שֶׁל רֵאשׁוּנָה וְהִפְרָ לָהּ אִי אָמְרָתָּ מִיַּעֲקֹב עָקַר הִיא נְמִי אֲשֶׁתְּרָאִי וְאִ"א מִיָּגֹז גִּיזוּ חֲבֵרְתָהּ אֲסוּרָה וּפְשֵׁט לָהּ שֵׁם מֵהָא דְתַנְיָא הָאֵשֶׁה שְׁנֹדְרָה בְּנִזְיָר וְנִטְמָאת וְאִח"פ הִפְרָ לָהּ בְּעֵלְהָ מְבִיאָה חֲטָאת הָעוֹף וְאִינָה מְבִיאָה עוֹלֹת הָעוֹף וְאִי אָמְרָתָּ מִיָּגֹז גִּיזוּ עוֹלָה נְמִי תִיָּתִי וְאָמַר שֵׁם כ"ב עוֹד ת"ש דְתַנְיָא בְּהִדְיָא הָאֵשֶׁה שְׁנֹדְרָה בְּנִזְיָר וְשָׁמַעָה חֲבֵרְתָהּ וְאָמְרָה וְאָנִי וּבָא בְּעֵלְהָ שֶׁל רֵאשׁוּנָה וְהִפְרָ לָהּ הִיא מְוַתֵּרֵת וְחֲבֵרְתָהּ אֲסוּרָה ש"מ מִיָּגֹז גִּיזוּ וּפִי' הַתּוֹס' שֵׁם בּוּד"ה ת"ש דְפְשֵׁט לִיהָ דְהוּי פְּלוּגְמָא דְתַנְיָא בְּהִי ב' בְּרִיָּוֹת] מֵר זוּטְרָא בְּרִיָּה דר"מ אָמַר הִיָּנוּ דְרָמִי בַר' חָמָא דְבַעֵי רַמב"ח הָרִי עָלֵי כַבְשָׁר זְבָחֵי שְׁלָמִים מֵהוּ כִּי מִתְפִּיס אִינְשׁ בְּעֵינְקָרָא מִתְפִּיס אוֹ דִלְמָא בְּצִנְיָא מִתְפִּיס וְכֹתְבוּ שֵׁם הַתּוֹס' בּוּד"ה מֵר בְּשֵׁם יֵשׁ מְפָרְשִׁים דֵּה"פ דְמֵר זוּטְרָא בָּא לְדַחֹת הַפְּשִׁיטוּתָא הַשְּׁנִי' דְלַעוֹלָם י"ל ל"ע מִיַּעֲקֹב עָקַר וְהָא דְחֲבֵרְתָהּ אֲסוּרָה הִיָּנוּ דְבַעֵי רַמב"ח בְּהִיָּה לְפָנָיו בְּשָׂר זְבָחֵי שְׁלָמִים אַחַר זְרִיקָה שְׁמוֹתָר בְּאֲכִילָה וְהַתְּפִיס בּוּ פְּכָר א' וּמִבְּעִיָּא לִיהָ דִלְמָא בְּעֵינְקָרָא מִתְפִּיס וְכוּנְוֹתוֹ כְּמוֹ שְׁהִיָּה מְקוּדָם זְרִיקָה דְאֲסוּרָה וְכְמוֹ כֵּן הִכָּא אַע"ג דְמִיַּעֲקֹב עָקַר מ"מ שְׁפִיר אֲסוּרָה חֲבֵרְתָהּ דְבַעֲיַקְרָא קַמְתְּפִסָּה קוּדָם שְׁהִיָּפֵר לָהּ בְּעֵלְהָ.

וְהִקְשׁוּ עֲלֵיהֶם הַתּוֹס' דְלָא דְמָיָא כָּלֵל דְבַרמב"ח הַזְרִיקָה אִינוּ מִתְרַת אֲלָא מְכָאן וְלִהְבָּא וְשִׁיָּף לֹאמֵר דְבַעֲיַקְרוּ מִתְפִּיס אֲבָל הִכָּא אִי מִיַּעֲקֹב עָקַר הָא נַעֲקַר לְגַמְרֵי לְמַפְרַע. עוֹד הִקְשׁוּ דֵּא"כ תִּקְשָׁה לִמ"ז מֵהָא דְתַנְיָא גַּבִּי הַתְּרַת חֲכָם הַוֵּתֵר הֵרֵאשׁוֹן הַוֵּתֵרֵר בְּוֹלָם וְהַנְרָאָה לִישָׁב דְבַרְיָהֶם דְמָה דְחֻזִּינוּ בְּכָל הַסּוּגִי' בְּדַבְרֵי הַתּוֹס' דַּס"ל דְאִי מִיַּעֲקֹב עָקַר הוּי כְּמוֹ שְׁלֹא נִדְרָה כָּלֵל וְכְמוֹ בְּהַתְּרַת חֲכָם הִישׁ מְפָרְשִׁים לֹא ס"ל כֵּן חֲדָא מִחֲמַת קוּשְׁיִיתִינוּ הַנְּ"ל דֵּא"כ תִּפְשָׁט לִיהָ מֵהָא דְתַנְיָא דְתַהָא נְטוּלָה מִן הִיָּהוּדִים וְגַם קִשָּׁה מֵהָא דְבַנְדְרִים דָּף ע"ז דְתַנְיָא חֲכָם שְׁאֵמֵר בְּלִשׁוֹן בַּעַל וּבַעַל שְׁאֵמֵר בְּלִשׁוֹן חֲכָם לֹא אָמְרוּ כְּלוּם דְתַנְיָא זֶה הַדְּבָר חֲכָם מִתִּיר כו' וְכ' שֵׁם הָר"ן דְלִשׁוֹן הַתְּרָה מְשַׁמְעוּ לְמַפְרַע וְלִשׁוֹן הַפְּרָה מְשַׁמְעוּ מְכָאן וְלִהְבָּא וְכ"כ שֵׁם הָרֵא"ש וְהִבִּיא רֵאָיָה מְדַכְתִּיב אֶת בְּרִיתִי הִיָּפֵר הָרִי דְכֹתְבוּ דְפִירוּשׁוֹ שֶׁל לִשׁוֹן הַפְּרָה מְשַׁמְעוּ רַק מְכָאן וְלִהְבָּא וּמֵאִי מְסַפְקָא לִיהָ דְכִינּוּ דְכֹתִיב וְהִפְרָ לָהּ מְסַתְמָא הוּי מִיָּגֹז גִּיזוּ וּבּוּדָאִי דוֹחַק גְּדוּל לֹאמֵר דְהַגְמָרָא נְסַתְפָּקָה בְּפִירוּשׁוֹ שֶׁל לִשׁוֹן הַפְּרָה בְּלֵה"ק הִיאָהּ הוּא וְעוֹד דֵּא"כ הָךְ בְּרִיָּתָא דְמְבִיא בְּנִזְיָר דַּס"ל דְאִינָה מְבִיאָה עוֹלֹת הָעוֹף וּמְוַכְרַח דַּס"ל מִיַּעֲקֹב עָקַר ע"כ חוֹלֵק עַל הֵהִיא בְּרִיָּתָא דְבַנְדְרִים דְבַעַל שְׁאֵמֵר בְּלִשׁוֹן חֲכָם לֹא אָמַר כְּלוּם לְפִי פִי' הָר"ן וְהָרֵא"ש שֵׁם] וּמִלְבַד דְהוּי דוֹחַק עוֹד זֹאת דְהָרִי שֵׁם דְרִשִׁינוּ לָהּ מְקָרָא דְזֶה הַדְּבָר גַּם קִשָּׁה לִי טוּבָא דְבַנְזִיר דָּף כ"ב ע"ב פְּרִיָּף עַל הָא דְתַנְיָא הַרְיָנִי נְזִיר וְאֵת וְאָמְרָה אֲמֵן מִיָּפֵר שְׁלָה וְשָׁלוּ קִיָּים וְרַמִּינָהוּ הַרְיָנִי נְזִיר וְאֵת וְאָמְרָה אֲמֵן שְׁנִיָּהֶם אֲסוּרִים וְאֵם לֹא שְׁנִיָּהֶם מְוַתֵּרִים מְפָנִי שְׁתֵּלָה נְדָרוֹ בְּנִדְרָה וּמֵאִי הִקְשָׁה הָא י"ל דְגַם הַמְשָׁנָה ס"ל דְתֵלָה נְדָרוֹ בְּנִדְרָה וְרַק דְאִינוּ תוֹלָה רַק בְּאֵם תְּחוּל עֲלֵיהָ הַנְּדָר וְאֵע"ג דֵּאִח"כ יִתְבַטֵּל לֹא אִיכְפַת לִיהָ כָּלֵל דְאִינוּ תוֹלָה בְּקִיּוּם נְדָרָה רַק בְּחִלּוֹת נְדָרָה עֲלֵיהָ וְס"ל לְתַנְיָא דְהַמְשָׁנָה דְמִיָּגֹז גִּיזוּ וּמִש"ה מִיָּפֵר שְׁלָה וְשָׁלוּ קִיָּים וְתַנְיָא דְבְּרִיָּתָא דְקַתְנֵי שְׁנִיָּהֶם אֲסוּרִין דְמִשְׁמַע דֵּאִי לְהִפְרָ ס"ל מִיַּעֲקֹב עָקַר וְאֵם יָפֵר לָהּ יַעֲקֹב נְדָרוֹ ג"כ וּמִש"ה א"י לְהִפְרָ כִּינּוּ דְבִלֵּא"ה פְּלִיגֵי בְּזֶה שְׁנֵי בְּרִיָּוֹת וְנֹאמֵר דְגַם הַמְשָׁנָה וְהַבְּרִיָּתָא פְּלִיגֵי בְּזֶה וְע"כ ס"ל לְהִנֵּי יֵשׁ מְפָרְשִׁים דְגַם אִם נֹאמֵר בַּעַל מִיַּעֲקֹב עָקַר לֹא הוּי עֲקִירַת הַנְּדָר מִעֲקָרָא כְּמוֹ שְׁלֹא נִדְרָה כָּלֵל וְכְמוֹ בְּהַתְּרַת חֲכָם דְמְשַׁמְעוּתָא שֶׁל לִשׁוֹן הַפְּרָה הוּי שְׁיֵשׁ כְּאֵן נְדָר וְנִתְבַטֵּל רַק מִבְּעִיָּא לִיהָ אִי מִיָּגֹז גִּיזוּ מְכָאן וְלִהְבָּא וְעַד זְמַנּוֹ שֶׁל הַפְּרָה הוּי הַנְּדָר קִיָּים אוֹ מִיַּעֲקֹב

עקר למפרע ותיכף כשנדרה וכל הנדר נתבטל דומה להא דאיתא בנדרים דף ע"ה דקאמר ר"א האומר לאשתו כל הנדרים שתדורי עד שאבא מפאן ועד מקום פלוני יהיו מופרים דמהני ומיבעיא לן שם לר"א מיחל חלין ובטלין או לא חלין כלל ועד פאן לא מיבעיא ליה שם רק משום דההפכה הוי קונדם הנדר אבל בכל הפכה פשיטא ליה דחלין רק מספקא ליה אי קיים עד שעת הפכה או נעקר למפרע והוי חלין ובטלין ודמי לשם וקאמר דנ"מ לאשה שנדרה בגזיר ואמרה חכרתה נאני דאי מיגז גיזי חל נדרה ואי מייעקר עקר לא חל הב' דאע"ג דנדר הראשונה חל רגע א' מפל מקום הא פשהיפר לה נתבטל למפרע תיכף ואם כן נמצא דאמירה של השני' נאני הוי לאחר שפקע הנדר מהראשונה ולא חל נדר הב' ולזה בא מ"ז ודחה הפשיטות דה"ז דומה ממש להא דרמב"ח דמיבעיא ליה אי בעיקרו מתפס וא"כ גם אי מייעקר עקר מ"מ חל נדר של השני' נאסורה ומינשב קושית התוס' על הי"מ וגם ניחא הא דפריה שם ע"ב דהא מהברייתא דתני בה דשניהם אסורין דאינו יכול להפר נדרה וגם אם נאמר דהו ברייתא ס"ל מייעקר עקר מ"מ הא מוכרח מדא"י להפר דהא דתלה נדרו בנדרה היינו אם יהיה נדרה קיים ולא תלה בחלות הנדר דחל לכ"ע ופריה שפיר על המשנה וא"כ מינשב ג"כ קושיותינו דלא מצי למפשט מהא דתהא נטולה מן היהודים דגם אם מייעקר עקר הוי שפיר כולל: סימן מו יחקור באיסור גבלה על חלב אי הוי כולל או מוסיף: [א] התוס' ביבמות דף ל"ג כתבו דאפילו מאן דאית לי כולל מ"מ בקל על חמור לא חל לכ"ע אבל מוסיף חל גם בקל על חמור והקשו התוס' מהא דאמרי' בכמה דוכתי התורה אמרה יבא איסור גבלה ויחול על איסור חלב ותיצו דיש חומר בגבלה מה שאין כן בחלב דחלב הותרה מכללה אצל חיל ויגבילה לא הותרה ועוד דגבלה מטמאה וחוזינו דס"ל להתוס' דגבלה על חלב הוי כולל ולא מוסיף דבמוסיף הא כתבו דחל גם בקל על חמור אמנם בזבחים דף ע' בתוס' ד"ה יבא כתבו ונ"ל תימא למ"ד דאית ליה מוסיף למה לי קראי דגבלה חל על חלב הרי דס"ל דהוי מוסיף וכן בחולין דף ק"א אמר רב האוכל גיד הנשה של גבלה ר"מ מחייב ב' וחכ"א אינו חייב אלא א' ומודים בשל עולה ושל שור הנסקל דחייב ב' ומפרשינו שם הטעם דחכמים ס"ל דכולל אינו חל רק בחמור על קל ולא בשוין וכתבו התוס' בד"ה מאן וא"ת איסור מוסיף הוא מיגז דאיתוסף בו איסור לגבוה פשנתגבלה ותיצו דס"ל דגיד אסור לגבוה ולדבריהם גבלה על חלב שפיר הוי מוסיף וכבר התעורר על סתירת דבריהם בשעה"מ הלכות איסורי ביאה יעו"ש ולכאורה קשה לי על התוס' דחולין דהיא שייך לקרותו איסור מוסיף והרי הא דאסורה פשנתגבלה לגבוה ליכא איסורא על גבוה רק האיסור על האדם שאסור לו להקריבה על המזבח וא"כ הרי ידוע מחלוקת רש"י ותוס' באיסור הנאה דדעת רש"י בחולין דף ק"א וביבמות דף ל"ד דאיסור הנאה הוי מוסיף והתוס' בחולין שם כתבו דלא הוי מוסיף רק חמור הרי דאע"ג דמתחילה לא היה חתיכה זו אסורה רק באכילה ומותר לו להדליק בה ולהשתמש בה ואח"כ נאסרה עליו להדליק בה מ"מ לא הוי מוסיף פניו דעל זה האדם בעצמו היה אסורה מקודם באכילה וס"ל דמוסיף לא הוי רק פשנתוספו באיסור השני עוד אנשים וא"כ גם בהו דגבלה על הגיד אמאי הוי מוסיף במה שנאסרה על האדם להקריבה דמה לי בין נתחדש בה איסור הקרבה לנתחדש בה איסור הדלקה וא"כ קשה דהתוס' בחולין דס"ל דגבלה על גיד הוי מוסיף ובאותו עמוד עצמו כתבו דאיסור הנאה לא הוי מוסיף רק חמור ומהא דאיתא בכריתות

דף י"ד ה"ל נותר מיגו דאיתוסף בה איסור לגבוה איתוסף נמי להדיוט אין ראיה דמקרי מוסיף דהרי בכריתות שם נמי אמרינן אקדשין מיגו דאיתוסף בה איסור הנאה כו' וכתבו התוס' בתולין שם דהאי איתוסף דקאמר אין הפוננה דהוי מוסיף רק ה"ק דאיתוסף בה חומרא וכמו כן נוכל לומר על הך דאיתוסף איסור לגבוה דקאמר: והנראה דהתוס' ס"ל לחלק דלא דמי להנאה דהאיסור הוי על האדם ליהנות ממנו אבל הכא הרי מלבד דאיסור לו להקריבה אסורה ג"כ להיות מונחת שם על המזבח וגם אם עלתה מעצמה מוכרח להורידה ומשום הכי הוי כמו שניתוספו בה אנשים וס"ל דמש"ה מקרי איסור מוסיף: ב ולכאורה הנה נראה להשות המחלוקת בזה ולומר דכ"ע ס"ל דמחמת דזה דנאסרה לגבוה הוי מוסיף והא דכ' ביבמות דנבלה על חלב הוי רק כולל הוא דהא בתולין דף ל"ז ג' דמסופנת שרי' מדאיצטריף קרא למכתב נבלה וע"ש דפריף על זה דלמא פתיב לנבלה דלא אתי מפח מסופנת וה"ד שפעשאה גיסטרא ומשני התם נמי אי אפשר דלא הוי מסופנת פורתא מקמי דלפסוק רנבא ומהד סוגיא קשה לי על הפוסקים דס"ל דנקובת הושט הוי נבלה מחיים א"כ הא משפחת לה בניקב הושט וקודם שנעשה הנקב הוי בריאה גמורה] ואב"ע א"כ לכתוב קרא חלב נבלה וטרפה חלב חלב למא לי הרי דלת' קמא ס"ל דלעולם לא משפחת לה נבלה אם לא תהיה מסופנת מקודם ותי' הב' ס"ל דמשפחת לה כפעשאה גיסטרא ולת' הראשון הרי אין לומר דהא דנבלה חל על חלב הוי משום דהוי מוסיף דנאסרה לגבוה דהרי גם קודם שנעשית נבלה נאסרה לגבוה דהא גם חולה פסול לקרבן כמבואר בבכורות דף מ"א ועי' ברמב"ם פ"א מה' איסורי מזבח בכ"מ שם דגם בחולה עובר על פל הלאונן שעובר על בעל מום ובמה שנעשית נבלה לא ניתוסף בה שום איסור לגבוה וא"כ הוי רק כולל דכולל גם הבשר ומש"ה הקשו התוס' שפיר דכינן דכ"ע ס"ל דכולל לא חל בקל על חמור אמאי חל נבלה על חלב לפי תי' הראשון של הגמרא דחולין והתוס' דחולין הקשו להיפוך דלת' הב' של הגמרא דחולין דמשפחת לה נבלה דלא הוי מסופנת מקודם וא"כ בפעשאה גיסטרא נאסרת לגבוה בעת שנעשית נבלה וא"כ תיקשה להד' לישנא דהא הוי מוסיף ואמאי ס"ל לחכמים דנבלה לא חל על גיד דהרי מדפליגי חכמים על ר"מ בנבלה ומודים בעולה ושור הנסקל מוכרח דבנבלה לא משפחת לה פלל דלחכמים יהיה חייב ב' ואפ' בפעשאה גיסטרא וע"ז הקשו דלהד' לישנא הא הוי מוסיף ותי' דס"ל דגיד אסור לגבוה: אמנם עדיין דברי התוס' דחולין צ"ע לי דמאי הקשו דהוי מוסיף ונהרי בסתם נבלה הוי מסופנת מקודם וגם בפעשאה גיסטרא נהי דלהאיבעית אימא לא הוי מסופנת מקודם מ"מ הרי זהו ודאי דעכ"פ נעשית בע"מ מקמי דלפסוק רנבא ועי' תוס' חולין דף כ"ח ד"ה אמתא וא"כ בע"כ ככל נבלה גם מקודם שנעשה נבלה נאסרה עכ"פ לגבוה או משום מסופנת או משום בע"מ וצריף לומר דס"ל להתוס' דחולין דאע"ג דבסיפרי דרשינן מקרא דלא תזבח גם מום עובר וחולה זקן ומזונה וכמו שהובא בכ"מ בפ'ק א' מה' איסורי מזבח מ"מ ס"ל דאינו עובר עליהם רק על לאו דלא תזבח לחודא אבל על לאו דלא תקדיש ובל תקריב ובל תזרוק אינו עובר על חולה זקן ומזונה וכשנתנבלה הרי עובר על כולם ומש"ה ס"ל דהוי מוסיף וא"כ הא י"ל דהתוס' דיבמות ס"ל פהרמב"ם בה' א"מ דמאחר שריבה הפתוב ממילא עובר על פל השמות הללו וכמש"כ הכ"מ שם ועי' בתולין דף פ' ע"ב ברש"י שם דבכל הפסולין עובר על פל השמות הללו.

ועיני' במנחות דף פ"ה גבי סולת שהתליעה בְּעֵי רְבָא הקדישן מהו שילקה עליהם משום בע"מ פִּינּוֹן דְּפָסוּל כבע"מ דְּמִי או דלמא אין בע"מ אלא בבהמה ועכ"פ כל מה דפסול בבהמה ודאי דעובר על כל השמות הללו ומש"ה ס"ל להתוס' דהוי פולל: [ד] ולכאורה קשה לי על התוס' דחולין דס"ל דהוי מוסיף והקשה להם אמאי ס"ל לרבנן דנבלה לא חל על גיד ותירצו דס"ל דגם גיד אסור לגבוה ונהרי בחולין שם מסיק ומודים בשל עולה ושל שור הנסקל דחייב שתיים דה"ל פולל בחמור על קל ומש"ה מודים דחל וקשה לי דהרי בזבחים דף פ"ה דתנו העצמות והגידין מחוברין יעלו פירשו לא יעלו וקאמר שם רבה בדרף פ"ו לא שנו הא דתני דלא יעלו אבל בהנאה אסורים אלא שפירשו לאחר זריקה דבעת הזריקה היו מחוברים וראוין למזבח וקבעתו זריקה למזבח וכשפירשו אחר"כ הא ה"ל פקדשים פסולין ומש"ה אסורים בהנאה אבל פירשו לפני זריקה דבעת הזריקה לאו בני מזבח הוו אתאי זריקה ושריתיהו אפי' למעבד מנייהו קתא דסכינא ויליף לה שם בג"ש מאשם מה אשם עצמותיו מותרים אף עולה עצמותיו מותרים ונהרי שם לא איירי רק בגידים המותרים אבל בגיד הנשה דלמאן דס"ל דגיד אסור לגבוה אפי' מחובר לא יעלה כמבאר בחולין דף צ' א"כ הא לעולם הוי כפירש לפני זריקה פִּינּוֹן דבכל גוונא אינו ראוי למזבח וא"כ לאחר זריקה צ"ל מותר לגמרי ואפי' למעבד קתא דסכינא דכמו דילפינו מג"ש מאשם דעצמותיו מותרים כמו כן גילף מאשם דגיד הנשה מותר דהרי באשם ודאי דהגיד מותר וכדמוכח בפסחים דף פ"ג דגיד הנשה של קדשים הנאכלים אינו נעשה נותר וא"צ שרפה ונהרי הא דעצמות אשם מותרים פרש"י בזבחים שם דידעינו זה דכינן דגם בשרו מותר באכילה ונותר הא לא שייך בעצמות וא"כ ה"ה בגיד פשיטא דמותר דג"כ אינו נעשה נותר כדאייתא בפסחים ואפי' לפי פ' התוס' בזבחים שם דהא דעצמות אשם מותרים ידעינו מקרא דכתיב לו יהיה ודאי דגם גיד הנשה מותר דהרי הך לו יהיה לא פתיבא בעצמות וקאי על כל הדברים שאינם ראויין לאכילה והא דאייתא בחולין דף צ' דלמ"ד ג"ה אסור לגבוה הנה מכבדו לאמה ע"כ הוי רק מדרבנן וא"כ הא ידעינו מזה דגם בעולה לאחר זריקה פקע מיניה איסורא ולא משכחת לה גיד שאסור בעולה משום איסור עולה רק קודם זריקת הדם להך מ"ד דס"ל דגיד אסור לגבוה וא"כ אמאי אמר בחולין ומודים בשל עולה דחייב שתיים דאפי' אם נאמר דקאי באכלו קודם זריקה מ"מ אין לו לחול דהרי מציינו חומר בגיד מבאיסור עולה דאיסור גיד לא יופקע לעולם ואיסור עולה הא יופקע ע"י זריקה מהגיד ונהרי אמרי' שם בחולין דחכמים היינו ר"י הגלילי ואמר שם דלריה"ג לא חל איסור טומאת הגוף דבכרת על טומאת בשר דהוי רק בלאו משום דמאן לימא לן דטומאת הגוף חמור דלמא טומאת בשר חמור דל"ל טהרה במקנה ודכונותי' נאמר מאן לימא לן דאיסור עולה חמור דלמא איסור גיד חמור דאין לו היתר וע"ש בזבחים דאמרין על הך דרבה ופליגא דר"א דאר"א פירשו לפני זריקה מועלים בו לעולם לאחר זריקה לא נהנים ולא מועלים מדרבנן ולפי"ז הא מציינו לומר דרב דבחולין ס"ל כר"א אבל הרי התוס' בזבחים ד"ה ופליגא גורסים בדברי ר"א פירשו לפני זריקה מועלים בהם עד זריקה וא"כ כ"ע מודים דאחר זריקה מותרים ולפי"ז הא מוכרח ע"כ דס"ל בחולין דגיד מותר לגבוה ונהרי אפ"ה אמרינו דנבלה על גיד הוי רק פולל ולא מוסיף ומוכרח כמש' דגם קודם שנעשה נבלה נאסרה לגבוה: [ה] ואי דקשה דהא אע"ג דנאמר דקודם שנתנבלה נאסרה לגבוה משום חולה

או משום בעל מום ולא הני מוסרף מ"מ לכל הפחות זהו חשוב חומר בגבלה דאסור לגבוה וגיד מותר לגבוה ואמאי ס"ל לתקמים בחולין דגבלה לא חל על גיד ונהרי איסור פולל באיסור חמור אית להו מדמודים בשל עולה ושל שור הנסקל וא"כ ע"כ מוכרח דס"ל דגיד אסור לגבוה זו אינה קושיא דהא גם אי נאמר דס"ל גיד אסור לגבוה מ"מ אפתי תיקשה דמצינו חומר בגבלה משא"כ בגיד דגבלה מטמאה וגם לא הותרה מפללה אבל גיד הותר מפללו אצל עוף דהא בחולין דף צ"ב איבעי לן בעוף דיש לו כף ועגיל אם גידו אסור או לא ונשאר בתיקו ואם נאמר דמותר הא הני גיד הותר מפללו בעוף ואפ"ה סבירא לי לתקמים דלא חל גבלה על גיד וע"כ צ"ל הטעם משום דנגד זה מצינו חומר בגיד מבגבלה דחייב עליו גם בשאין בו פזית אם הוא שלם וכדתנן בחולין דף צ"ו אכלו ואין בו פזית חייב ואין להקשות דא"כ אמאי מודים תקמים בשל עולה ושור הנסקל דחייב שמים גם זה ניחא דהרי הוה חומר של עולה דאסור בהנאה הני על גיד זה עצמו דנאסר בהנאה אבל החומר שיש בגיד יותר מפעולה אינה בחתיכה זו דהרי גיד זה דאירינן בו דיש בו פזית הא אינו חייב עליו משום גיד ג"כ רק ביש בו פזית ומש"ה ס"ל להני תקמים דזה חשיב חומרא דעולה יותר מחומרא של גיד וחסוב חמור על קל וס"ל דחל אבל בגבלה החומר דיש בגבלה שלא הותרה מפללה אצל עוף הא לא הני ג"כ בגיד זה של בהמה דבו הא איכא איסור גיד ג"כ ורק דבעוף איכא חומר בגבלה יותר וא"כ הא חומרא פזו איכא גם כן בגיד יותר דבגיד קטן שאין בו פזית חייב וכן החומר דגבלה דמטמא ג"כ לא הני על חתיכה זו דהא גיד של גבלה אינו מטמא משום גבלה וכדאיתא בר"פ העור והרנטב ולא ניתוסף בחתיכה זו דקיימינן בה שום חומר משום גבלה מש"ה הני שוין דכה"ג הא יש חומר בגיד ג"כ והני שוין ובשוין ס"ל לתקמים דלא חל ומש"ה נמי הא דגבלה אסור לגבוה לא חשוב חומר פיון דעל גיד זה לא נוסף שום חומר דגם קודם שנתגבלה הני אסור לגבוה משום חולה או בע"מ וכמש"כ: [ו] ומכאן צ"ע לי על פרש"י בביצה דף ז' על הא דתניא האוכל מנבלת עוף טהור מן השלל של ביצים מן העצמות והגידים כו' טהור ופרש"י דס"ל אין בגידין בנותן טעם הרי דס"ל דלמ"ד יש בגידין בנו"ט יש בגיד טומאת גבלות וא"כ קשה דהרי הכא בחולין ס"ל לתקמים דיש בגידין בנו"ט והיה חייב עליו משום גבלה אי לאו דס"ל אין איסור חל על איסור ולפרש"י לדידהו יש בגיד טומאת גבלה וא"כ אמאי לא חל גבלה על גיד דהא הני פולל ואיכא גם חומרא דנתוסף בה טומאה וכמו דעולה חל אמנם עיין בשער המלך בפרק ט"ו מהל' מאכלות אסורות שהביא דברי המאירי שחלק על פרש"י וכתב דגם למ"ד דסבר יש בגידין בנו"ט מ"מ אין בו טומאה משום גבלה ולידידה ניחא אבל לרש"י קשה לכאורה: [ז] אמנם גם זה ניחא דהרי בחולין שם אמרינן מאן תקמים ריה"ג היא ולריה"ג לשיטתו ודאי דאין בגיד טומאת גבלה ואע"ג דס"ל יש בגידין בנו"ט דבפסחים דף כ"ג איתא יעשה לכל מלאכה מה ת"ל לכל מלאכה שיכול למלאכת גבוה יהיה מותר למלאכת הדיוט יהיה אסור ת"ל לכל מלאכה דברי ריה"ג רע"א שיכול למלאכת הדיוט יהיה טהור למלאכת גבוה יהיה טמא ת"ל לכל מלאכה וריה"ג לטומאה וטהרה לא צריף קרא ור"ע לאיסור והותר לא צריף קרא ומפרשינן שם דריה"ג ס"ל כר' אבהו דלא תאכל משמעו גם הנאה וס"ל כשהותרה גבלה חלבה וגידה לא הותרה ומש"ה צריף קרא

להתיר חלב בהנאה ופריה אשפחן חלב גיד מנ"ל דמותר בהנאה ומשני וכתב שם רש"י ונ"ל חלבה וגידה לא הותרה דלא הוי בכלל בשר הלכך לא הוי במשמע תתננה ואכלה.

וגבי נוגע בנבלתה נמי לאו חלב במשמע הלכך יעשה לכל מלאכה לא הוצרך לטהרו אלא להתירו מפלל איסור הנאה הרי דס"ל לריה"ג דאין בחלב שום טומאה מנבלה גם בלא שום קרא ואע"ג דיש בחלב בנו"ט וקא לדידיה גם גיד אינו בכלל נבלה וכדאמר שם להדיא חלבה וגידה לא הותרה וגם הוא אין בו טומאה ואפילו אי ס"ל יש בגידין בנו"ט וכמו בחלב וגם רש"י מודה דלדידיה אין בגיד טומאה ורש"י לא פתב פן בביצה רק לדידן דקיי"ל כר"ע דהפל הוי בכלל נבלה ומצריה קרא לטהר חלב מטומאת נבלות ומש"ה אי הוי ס"ל יש בגידין בנו"ט הוי גם גיד בכלל נבלה כמו חלב ובגיד קא ליפא קרא לטהרו ונפיר מטמא ומש"ה פתב רש"י דס"ל אין בגידין בנו"ט וא"כ ודאי לא הוי בכלל נבלה אע"ג דחלב הוי בכלל אכל לריה"ג לא הוי בכלל נבלה אפילו אם יש בו בנו"ט: אמנם התוס' בפסחים שם ד"ה ומה פירשו דלא פירש"י וכתבו דרק לענין הנאה ס"ל לריה"ג דחלב לא הוי בכלל היתר דנבלה דס"ל דלא קאי היתר דנבלה רק על מה דשרי בכשרה באכילה אכל בהך דטומאת נבלה גם הוא מודה דהוי בכלל וצריה קרא לטהר חלב מטומאת נבלה וקא דאמרינו וריה"ג לטומאה וטהרה לא צריה קרא היינו דהך ריבוי' דלכל מלאכה לא צריה לטומאה וטהרה דגם אי הוה פתיב רק יעשה לכל מלאכה היינו יודעין דגם לגבוה יתיה טהור דבזה אין חילוק בין גבוה להדיוט [יעו"ש דזהו ביאור דבריהם] ולדידהו קא קשה דהרי מוכרח בחולין דס"ל לריה"ג דאין בגיד טומאה משום נבלה מדלא חל נבלה על גיד ואע"ג דס"ל יש בגידין בנו"ט ומוכרח ע"כ דהתוס' חולקים על פירש"י בביצה וס"ל פהמאירי וזה ברור: סימן מז יבאר פירטי החילוקים בין לולב של אשירה הנעבדת ובין לולב של משמשי עבודת כוכבים ויתבאר בו דין לאו דלא תביא תועבה אל ביתך ולפי שלא ראיתי לאחד מן האחרונים שיבארונו אמרתי להאריך בו קצת: במסכת חולין דף ח' אמר רב נחמן אמר רבה בר אבבה ספין של עו"ג מותר לשחוט בה מקלקל הוא ואסור לחתוך בה בשר מתקן הוא והנה הרמב"ם בפרק שביעי מה' ע"ג הלכה ט' פתב ספין של עו"ג ששחט בה הרי זה מותר מפני שהוא מקלקל וכתב הכ"מ אע"ג דבגמ' קאמר רב נחמן מותר לשחוט בה מפרש הרמב"ם האי מותר רק בדיעבד עכ"ד הכ"מ ובנדאי הוי דוחק גדול לומר פן דמנ"ל להרמב"ם להוציא הך מותר ממשמעו דבכל דוכתא דתני מותר הא הוי גם לכתחילה ועיי' ברא"ש דחולין שם שפתב דאם חתך בה בשר לא נאסר הבשר וקא דקאמר אסור לחתוך בה בשר הוי רק לכתחילה וכן פתב הר"ן שם ולדבריהם הא מוכרח דהא דאמר מותר לשחוט בה הוי גם לכתחילה וכן סתם בשו"ע יו"ד סי' יו"ד סעי' א' וע"ש בפ"ה ועכ"פ דברי הרמב"ם צריכים עיון: [ב] גם קשה לי דהגמ' פריה שם ותיפוק לי' משום שמנונית דאיסורא ומשני בגון שליבנה באור וא"כ לא מבעי' לדעת הפוסקים דס"ל סתם פלים של עו"ג אינם בני יומן הא ודאי קשה מאי פריה דהא ליפא איסורא משום שמנונית פלל וע"ש ע"ב דאיתא השוחט בספין של עו"ג רב אמר קולף וכתבו התוס' שם דע"כ איירי בידוע שהי' הספין פן יומו דסתמא הא הוי אינו ב"י ולדידהו אפתי תיקשה מאי פריה הגמ' לעיל ותיפוק לי' משום שמנונית נימא דאיירי בסתם ספין דלא ידעין בו דהוי פן יומו ואפי' לדעת הפוסקים דסתם ספין שמנונית קרוש על פניו מ"מ אפתי לא הוי צריה לתרין

כְּשֶׁלִיבְנָה בְּאוֹר וְהָרִי גַם בְּקִנּוּחַ רַק הַשְּׂמֻנוּנִית שְׁעַל פְּנֵיו סָגִי דְמָה שְׁפְלוּעַ בְּתוֹךְ הַסְּפִינָה הָאֵל לְפָגֶם וְלֹא עוֹד אֶלָּא אִפִּי לְפִי מֵה שֶׁכָּתְבוּ הָרֵאשׁוֹנִים דְּהֶרְמֶב"ם לֹא ס"ל הֵךְ סִבְרָא דְסֵתָם כְּלִי עו"ג אֵינוֹ בֶּן יוֹמוֹ מ"מ עֲדִינָן קְשָׁה מֵאֵי פְרִיָּה נִימָא דְאֵינְרִי בְּיָדוּעַ שְׁהוּא אֵינוֹ בֶּן יוֹמוֹ וּמִוְכָרָח ע"כ לומר דְּהַגְמָר' פְּרִיָּה דְהֵיאָף מְוֹתֵר לְשַׁחוּט בְּהַ לְכַתְחִילָה נְהִי דְהוּי לְפָגֶם מ"מ הָא נֹתֵן טַעַם לְפָגֶם אֲסוּר לְכַתְחִילָה וְא"כ הָא מְוֹכָרָח דְהֵךְ מְוֹתֵר הוּי לְכַתְחִילָה דְלְהֶרְמֶב"ם דְּמִפְרִישׁ הֵךְ מְוֹתֵר רַק דִּיעֲבַד קְשָׁה מֵאֵי פְרִיָּה כְּנ"ל.

רַק זֶה יֵשׁ לִישֵׁב דְהָא בְּלֹא"ה הַעֲלָה הַכּו"פ בְּסִי' יו"ד ס"ק י"א דְהֶרְמֶב"ם ס"ל דְתַקְרוּבָת עו"ג דְאֲסוּרִין גַּם שְׁלֹא כְּדֶרֶךְ הַנְּאֻתָן גַּם נֹתֵן טַעַם לְפָגֶם אֲסוּר בְּהוּ יְעו"ש אֶבֶל קוֹשְׁי' הָרֵאשׁוֹנָה דְמנ"ל לְהֶרְמֶב"ם לְהוֹצִיא הֵךְ מְוֹתֵר מִפְּשֻׁטִי' קְשָׁה טוֹבָא גַם קְשָׁה לִי דְהָא עֵיקַר הַדְּבָר טַעֲמָא בְּעֵי אֲמַאי יְהִי אֲסוּר לְכַתְחִילָה כִּינּוּן דְלִיכָא הַנְּאֻה דְהוּי מְקַלְקַל וְאֲמַאי לֹא שְׂרִי לְכַתְחִילָה וְהֵנָּה לומר בְּדַעַת הֶרְמֶב"ם דְלִהֲכִי נִקֻט רַק בְּדִיעֲבַד מִשּׁוּם חֲשֻׁשָׁא דְשְׂמֻנוּנִית דְאִיסוּרָא וְלֹא אֵינְרִי כְּשֶׁלִיבְנָה וְעֵינִי בְּשֻׁ"ף סִימָן יו"ד קְשָׁה טוֹבָא לומר כֵּן דְהָרִי הֶרְמֶב"ם קָאִי כָּאֵן בְּה' ע"ג וְלֹא בְה' מְאֻכְלוֹת אֲסוּרוֹת וּבְנֻדָּאי מִשְׁמַע דְּמִשּׁוּם אִיסוּרָא דְע"ג אוֹסֵר לְשַׁחוּט בּוֹ לְכַתְחִילָה וְאִפִּי' הֵיכָא דְלִיכָא חֲשֻׁשָׁא מִשּׁוּם שְׂמֻנוּנִית כְּלָל וּכְגוֹן בְּחֻדְשָׁה אוֹ שְׁלִיבְנָה בְּאוֹר וְאִפִּי' ס"ל דְלְכַתְחִילָה אֲסוּר וְצ"ע טַעֲמָא מֵאֵי: [ג] וּבְחֻדְשָׁה נֹאמַר מֵה דְנִרְאָה בְּעֵיקַר טַעֲמוֹ אֲמַאי יְהִי אֲסוּר לְכַתְחִילָה וּנְבָאָר מְקוֹדֵם הָא דְלִפּוּם רְהִיטָא נִרְאָה דְאִיסוּרָא דְע"ג לִיכָא רַק בְּהַנְּאֻה וְלֹא רְאִיתִי לְאַחַד מִן הָאֲחֵרוֹנִים שְׂיִבְנוֹאָר בּוֹ הַהִיפּוּף וְלִדְעִיתִי אֵינוֹ כֵּן דְהֵנָּה הֶרְמֶב"ם כָּתַב בְּפָרְק שְׁבִיעֵי מֵה' ע"ג ה"ב וְנ"ל ע"ג וּמִשְׁמֻשֵׁי וְתַקְרוּבוֹת שְׁלֵה וְכָל הַנְּעֻשָׁה בְּשִׁבְלָה אֲסוּר בְּהַנְּאֻה שְׁנֹאמַר וְלֹא תְבִיא תוֹעֵבָה אֶל בֵּיתָהּ וְכָל הַנְּהַנְּהָה בְּאֶחָד מֵאלוֹ לֹקְהָ שְׁפִימִם מִשּׁוּם וְלֹא תְבִיא כּו' וּמִשּׁוּם לֹא יִדְבַק בְּיָדָהּ מֵאוּמָה מִן הַחֵרֶם וְכ"כ הַסְּמ"ג בְּל"ת מ"ה וְחֻזְיָן לְדַעֲתָם דְס"ל דְהֵךְ ל"ת דְלֹא תְבִיא תוֹעֵבָה בְּאֲסוּר בְּהַנְּאֻה בְּע"ג וּמִשְׁמֻשֵׁי וְלְכַאוּרָה קְשָׁה לִי מֵהָא דְבְמִס' ע"ג דָּף כ"א תַּנּוּן אָף בְּמִקּוּם שְׁאֲמָרוּ לְהַשְׁפִּיר לֹא לְבֵית דִּירָה אֲמָרוּ מִפְּנֵי שְׂמִכְנִיס לְתוֹכָה ע"ג שְׁנֹאמַר וְלֹא תְבִיא תוֹעֵבָה אֶל בֵּיתָהּ הָרִי דְאֲסוּר לְהַשְׁפִּיר בֵּיתוֹ לְעו"ג מִפְּנֵי שְׁהָעו"ג יִכְנִיס בְּהָ ע"ג וְהָרִי אֵין הִישְׁרָאֵל הַבְּעָה"ב נְהַנְּהָה כְּלָל בְּמֵה שְׁהָעו"ג מְכַנִּיס הָע"ג לְתוֹךְ הַבֵּית דְהָא הָעו"ג אֵינוֹ מוֹסִיף לוֹ שְׂכִירוֹת עֲבוּר זֶה וְרָאִי' בְּרוּרָה לְזֶה דְע"כ אֵינְרִי בְּדְלִיכָא הַנְּאֻה מֵהָא דְהִבִּיאוּ הַתּוֹס' שֵׁם ד"ה אָף בְּשֵׁם הִירוּשְׁלָמִי דְמְדַקְדַּק מְלִשׁוֹן הַמִּשְׁנָה דְתַנִּי אָף בְּמִקּוּם שְׁאֲמָרוּ לְהַשְׁפִּיר לֹא לְבֵית דִּירָה הָא בְּמִקּוּם שְׁאֲמָרוּ לְמַפְּוֹר פִּי' בְּחוּץ לְאֶרֶץ דְּמִוְתֵר לְמַפְּוֹר מִשְׁפִּיר אָף לְבֵית דִּירָה וְאֵם הִי' בְּזֶה שׁוּם נְדוּד הַנְּאֻה מֵע"ג הָא בְּנֻדָּאי דְגַם בְּחוּץ לְאֶרֶץ אֲסוּר שׁוּם הַנְּאֻה וְגַרְם הַנְּאֻה שְׁבַעוּלָם מֵע"ג וְע"כ אֵינְרִי בְּדְלִיכָא הַנְּאֻה וְאִפִּי' הָא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבְסוּרֵי' אֲסוּר לְהַשְׁפִּיר לְבֵית דִּירָה מִשּׁוּם הֵךְ ל"ת דְלֹא תְבִיא תוֹעֵבָה וּמִוְכָרָח ע"כ דְהֵךְ לֹא אֵינוֹ תְלוּי כְּלָל בְּהַנְּאֻה וְגַם בְּהַכְּנָסָה גְרִידָא לְרִשׁוּתוֹ עוֹבֵר עַל לֹא זֶה וְכִמוֹ הִלְאוּ דְלֹא תַעֲשׂוּ לְכֶם אֱלִילִים דְאֵינוֹ תְלוּי כְּלָל בְּהַנְּאֻה רַק הָעוֹשָׂה ע"ג אֵע"ג שְׁלֹא נְהַנְּהָה עוֹבֵר עָלָיו וְכִמוֹ כֵּן הוּי הֵךְ לֹא דְלֹא תְבִיא דְעוֹבֵר עַל הַכְּנָסָה גְרִידָא וְצ"ע עַל הֶרְמֶב"ם וְסִמָּ"ג שְׁכַתְבוּ דְקָאִי עַל הַנְּאֻה: [ד] וְהַנְּרָאָה בְּדַעֲתָם דְס"ל דְהֵךְ מִשְׁנָה הוּי רַק אֲסֻמְכָתָא בְּעֻלְמָא מְדַרְבְּנָן דְמִן הַתּוֹרָה לֹא בָּא הַכְּתוּב רַק לְאֲסוּר בְּהַנְּאֻה וְרַק מְדַרְבְּנָן אֲסוּרוֹ גַּם בְּהַכְּנָסָה גְרִידָא לְרִשׁוּתוֹ וְאֲסֻמְכוּהָ עַל הֵךְ קָרָא דְלֹא תְבִיא וְיִצָּא לְהֶם זֶה מֵהֵךְ יְרוּשְׁלָמִי דְקָאֵמַר דְבְּחוּץ לְאֶרֶץ מְוֹתֵר לְהַשְׁפִּיר אִפִּי' לְבֵית דִּירָה וְע"ש בְּתוֹס' ד"ה אָף שְׁהַקְשׁוּ עַל

זה דהא לא הוי ממצות התלויות בקרקע דנימא דאינו נוהג רק בארץ ומירצו ו"ל מפני פשאמרה תורה לא תביא תועבה אל ביתה איפא למימר לא אסרה תורה אלא בבית ישראל שהוא בעצמו דר שם בעודו דר בו וכמו מזונה דאינו חייב אלא בביתו בעודו דר בו ורפנן הוא דאסרוה שלא להשפיר כו' ובחו"ל הקילו עכ"ד התוס' והרמב"ם והסמ"ג יתצו קושני' התוס' באופן זה דמן התורה לא אסור רק בהנאה ודברפנן הוא דאסרו בהכנסה גרידא ובחו"ל לא גזרו שוב ראיתי פעת בפרי חדש על הלכות ע"ג פ"ק ז' שפ"ב ו"ל ומ"ש שנ' ולא תביא תועבה כו' וק' דמאן לימא לן דהוה קרא מייגרי לנהנה דלמא פפשטיה דהיינו שמכניס ע"ג לתוה ביתו וכדלקמן בפ"ק עשירי דין ד' והנכון כמו שפ"בנו דמהא דמתיר הירושלמי בחוץ לארץ להשפיר גם לבית דירה הוכיח הרמב"ם דבלא הנאה הוי רק מדברפנן ועיקר הפסוק בא לאיסור הנאה שוב מצאתי בחידושי ריטב"א על מס' ע"ג שם שפ"ב פ"ק לתרץ קושני' התוס' דמה"ת אינו אסור רק בהנאה גם בחידושי הרמב"ן על מס' ע"ג מצאתי שפ"ב פ"ק דבלא הנאה הוי רק מדברפנן וכן ס"ל להרמב"ם והסמ"ג.

ועכ"פ נתברר לנו הוה דינא דמדברפנן ודאי אסור בהכנסה גרידא גם בלי שום הנאה לכ"ע וכמו דחזינו דאסרה המשנה להשפיר לבית דירה הרי דגם פשאין הישראל דר בו רק העו"ג מכניסה מ"מ אסור כ"ש בהכנסה לרשותו שהוא בעצמו דר שם ורק בזה פליגי דלהרמב"ם וסמ"ג ורמב"ן וריטב"א הוי רק מדברפנן ולהתוס' דע"ג שדחוקו בזה אמאי מתיר הירושלמי בחו"ל וכתבו שפ"ב שאין הישראל דר בו הוי דברפנן מוכרח דס"ל דאם מכניסה לרשותו שהוא בעצמו דר שם איפא איסורא דאורייתא אע"ג דליפא הנאה וככל דברי התוס' הללו מבואר ג"כ ברא"ש ובר"ן שם ומוכרח דגם הם ס"ל דהוי דאורייתא וחולקים על הרמב"ם ולפי המבואר לעיל קשה לי טובא דברי הסמ"ג דבל"ת מ"ח פ"ב פ"ק דברי התוס' הללו בטעמו של הירושלמי דמתיר בחו"ל להשפיר גם לבית דירה ומוכרח דס"ל דהפסוק קאי על הכנסה גרידא בלא הנאה ובל"ת מ"ה פ"ב פ"ק לשון הרמב"ם שהבאנו לעיל דהוה לאו קאי על הנאה והדברים סותרים זה את זה וצ"ע שוב מצאתי בספר יראים מצוה ע"ג כת' דהמקבל משפון משמשי עבודת כוכבי' הנה עוב' על לא תביא ועוד דהא נהנה ועובר על לא ידבק בידה מאומה מן החרם ומשמע ג"כ דס"ל דלא תביא תועבה איפא ג"כ בלא הנאה וכהתוס' רק זה יש לדחות ונאמר דהוה עובר על לא תביא דקאמר היינו רק מדברפנן דאיסורא דברפנן בודאי לכ"ע איפא אכל מדאורייתא י"ל דס"ל פהרמב"ם דאינו עובר עליו רק בנהנה: ה והנה במה שנתבאר דלכל הפחות מדברפנן לכ"ע אסור בהכנסה גרידא יש להסתפק עדיין אי הוי דוקא האיסור רק בהכנסה לביתו וכמו שפ"ב אל ביתה או נאמר דהפירוש דאל ביתה הוי לרשותה וכמו אל תשפן באהלה עולה דהוי הפי' ברשותה וגם פשעומד בשדה ומכניס ע"ג לידו פל שנוטלה שלא על מנת לאבדה רק להשתמש בה עובר על לאו זה ובנדאי דלפום רהיטא נראה דידו לא גריעא מביתו ובפרט לדעת הרמב"ם והעומדים בשיטתו דעיקר הפסוק בא לאסור הנאה הא ודאי פירושו של ביתה היינו לרשותה וכן פ"ב הרמב"ם סתמא עבודת כוכבים ומשמשי' אסור בהנאה שפ"ב ולא תביא כו' וכיון דחזינו דברפנן סמכו על פסוק זה ואסרו הכנסה גרידא גם בלא הנאה משום דלשון של לא תביא סובל ג"כ הכנסה גרידא הא ודאי נראה פשוט דכל הכנסה לרשותו אסרו חכמים פ"ק דהפסוק קאי על כל רשותו

של ישראל ואפי' שלא לבית וגם בלא"ה פיון דאסרו חכמים להכניס לבית שהעו"ג דר בו והעו"ג מכניסו כ"ש דלדודו של ישראל דאסור להכניס דבשלמא אי הוי דאורייתא שפיר יש לומר דאל ביתה הוי בית דוקא ונאמר דכן הוי גזרת הפתוב דהכנסה לבית אסור אבל לא במכניסו לידו בשדה אבל לענין תקנת חכמים הא פשיטא דלא שייך לומר דכשהעו"ג מכניס לביתו של ישראל ואינו דר בו יהי חמור מאם מכניסה ישראל לידו בעצמו וזה ברור לדעתו וא"כ בספין של עו"ג אע"ג דבשחיטתו אינו נהנה כלל דהוי מקלקל מ"מ לכתחילה צריף להיות אסור משום לא תביא וכמו דאסור להשפיר לבית דירה ומש"ה דקדק הרמב"ם וכתב רק אם שחט בה מותר בדיעבד דלכתחילה אסור לשחוט בו משום לא תביא ואפי' לשחוט בשדה שלא בבית ישראל אסור דידו לא גריעא מביתו להרמב"ם וכמו שנתבאר והא דסתם הרמב"ם דבריו ולא פתב לחלק בין א"י וסורני לחו"ל ולא פתב דבחו"ל מותר גם לכתחילה וכמו דמתיר הירושלמי בחו"ל להשפיר גם לבית דירה זו אינה קוש' חדא דגם בהא דבית דירה לא הביא הרמב"ם דברי הירושלמי דמתיר בחו"ל ואפשר ס"ל דאין הלכה פן ועוד דהא עד פאן לא שמענו להירושלמי דמחלק רק כשהעו"ג מכניסה לבית של ישראל ובזה שייך לחלק בין ביתו שבא"י לביתו של חו"ל דלא איכפת לן בביתו של חו"ל אבל בהכנסה ליד ישראל בעצמו לא שייך לחלק בין א"י לחו"ל דלענין גופו מאי שייך לחלק בין א"י לחו"ל ובנדאי גם בחו"ל אסור ומש"ה סתם הדברי' וכתב רק אם שחט בדיעבד מותר: וילדעת הרא"ש ונהר"ן דבחולין שהבאנו באות א' דס"ל ע"כ דהו' מותר לשחוט בה דקאמר הוי לכתחילה לכאורה נראה לומר דלשיטתם דס"ל במס' ע"ג פהתוס' דלא תביא מדאורייתא קאי על הכנסה בלא שום הנאה ולפי"ז שפיר נוכל לומר דהו' אל ביתה הוי בית דוקא וכן הנה גזה"כ דבמכניסה לבית אסור אבל במכניסה לידו בשדה מותר כל שלא נהנה ונפרש הו' מותר לשחוט בה דאירי באינו שוחטה בביתו רק בשדה ובאמת דלכאורה הו' נראה ג"כ עוד סמך לסברא זו דבמס' מפות ד' כ"ב מפרשינן הא דתנן' המבשל גיד הנשה ביו"ט ואוכלו לוקה חמש דאירי כשבשלו בעצי אשירה ואזהרת' מלא ידבק בידה מאומה מן החרם א"ל רב אחא ברי' דרבא לרב אשי וללקי נמי משום לא תביא תועבה אל ביתה אלא כגון שבשלו בעצי הקדש ושם באותו עמוד תיקף אחר פן איתא על הא דתנן יש חורש תלם א' וחיב עליו משום שמונה לאוין מתקיף לה ר' אשי ולחשב נמי החורש בעצי אשירה ואזהרתיה מלא ידבק כו' ולכאורה למה דלג גם הו' לאו דלא תביא ולפי"ז ניחא דסתם חורש הא הוי בשדה ולא בבית וליכא משום לא תביא והא דהקשה רב אחא לרב אשי על הו' דהמבשל דללקי נמי משום לא תביא ולא משני ליה דאירי שבשלו בשדה י"ל דהכי פריף דאי אירי הו' ברייתא שבשלו בעצי אשירה ואירי באיסורי ע"ג ה"ל למתני באופן שיתרבו המלקות וכגון שבשלו בביתו אבל בחורש דמסתמא הוי בשדה ולא בבית לא שייך דלחשב לא תביא ולהרמב"ם והעומדים בשיטתו דלא תביא עיקרו קאי על הנאה וליכא חילוק בזה בין בית לשדה צע"ק הו' שדקדקנו למה גבי חורש לא הוזכר הו' דלא תביא.

ועכ"פ י"ל דלהרא"ש ונהר"ן ס"ל פן ומש"ה ניחא הו' דמותר לשחוט בה דאירי בשדה דלא אירי הגמרא רק בדין עצם השחיטה מצד עצמה וקאמר דמצד עצם השחיטה מותר לכתחילה ג"כ דהוי מקלקל פיון דמשפחת לה אופן דליכא איסורא דלא תביא וכגון

בשוחט בשדה אבל להכניסו לביתו לשחוט בו באמת איכא איסורא דאורייתא משום לא
תביא: 'אמנם עיקר הדבר דחוק לי טובא לומר להרא"ש ונהר"ן דהוי גזירת הפתוב
לאסור בהכנסה לביתו ולידו יתה מותר וגם דאפתי תיקשה הא דאמר רבא בחולין פעמים
שהשוחט אסור במסוקנת ומשמע דבגונא אחריתא לא משפחת ליה דיתה אסור לשחוט
וגם בשוחט בביתו ליכא איסורא והניחא אם נאמר דבשחט מסוקנת בספין של עו"ג
אסורה גם בדיעבד והא דקאמר רבא פעמים שהשוחט אסור היינו גם בדיעבד אסורה
כל הבהמה או צריף להוליך הנאת הספין לים המלח א"כ ניחא דבענין אחר הא לא
משפחת לה כלל דיתה השחיטה אסור בדיעבד דבבריאה דהוי מקלקל אע"ג דעבר על
לא תביא מכל מקום הבהמה ששחט אין מקום לאוסרה פיון דליכא הנאה אבל הרי
הרא"ש בעצמו פתב שם בחולין דאפ"י מסוקנת מותר בדיעבד ועיין בטור יו"ד סי' יו"ד
דלדעת הרא"ש א"צ אפ"י להוליך הנאת הספין לים המלח גם במסוקנת וע"ש בש"ף ס"ק
ה' וא"כ הא דקאמר רבא פעמים שהשוחט אסור במסוקנת הוי רק לענין דאסור לכתחילה
לשחוט בו ומוכח דבבריאה לא משפחת לה כלל דיתה אסור לשחוט בו ואפ"י לשחוט
בביתו מותר: [ח] וע"כ הנראה לומר בדעת הרא"ש ונהר"ן דגם הם מודים דביתו לא
חמור מידו והא דכתבו התוס' במס' ע"ג דמה"ת אינו אסור אלא בבית שהישראל דר בו
כמו בזוזה אין הפ"י דכוננתם דבעינו שיתה דנא בבית כמו בזוזה רק ה"פ כמו בזוזה
דלא הוי החיוב רק כשהישראל בעצמו דר בו כמו כן ליכא איסורא דלא תביא רק
כשמכניסו לרשותו שהוא בעצמו שם אבל במכניס לרשותו דאינו שם ליכא איסורא
דאורייתא ולא דבעי דנא בית והא דס"ל להרא"ש ונהר"ן דמותר לשחוט בו לכתחילה
הנראה דס"ל דהך לאו דלא תביא לא קאי כלל רק על ע"ג לחודא אבל על משמשין של
ע"ג לא קאי הך לאו כלל ונהרי להדיא מצינו סברא זו לאחד מגדולי הראשונים והוא
הרמב"ן שפכת בהשגותיו על מנין המצות להרמב"ם מצוה ל"ת קצ"ד וז"ל אבל משמשין
הם בלאו אחר דכתיב לא תחמוד כסף וזהב עליהםכו' אבל ע"ג עצמה יש לה לאו אחר
לא ידבק בידה מאומה מן החרם ולוקה גמי משום לא תביא תועבה כו' אבל משמשין
נראין הדברים שאינם בכלל לא תביא שאלו פן ילקה שלש משום לא תחמוד ומשום לא
ידבק ומשום לא תביא אלא ע"ג בלבד הוא דנקראת חרם דכתיב כי חרם הוא עכ"ד וא"כ
י"ל דהרא"ש ונהר"ן ס"ל פן ומש"ה במשמשין ליכא איסורא כלל בהכנסה בלא הנאה
ומש"ה ס"ל דספין של משמשי ע"ג מותר לשחוט בו לכתחילה אבל הרמב"ם לשיטתו
דס"ל דלא תביא קאי גם על משמשין וכמו שפכת להדיא דע"ג ומשמשיה וכל הנעשה
בשבילה אסור בהנאה שנאמר ולא תביא וכיון דחזינו דרבנן אסמכו על הך קרא ואסרו
גם בהכנסה גרידא בלא שום הנאה מש"ה ס"ל דגם במשמשין איכא איסורא דרבנן גם
בלא הנאה ומש"ה פתב אם שחט בה דיעבד: [ט] ואין להקשות על זה שכתבנו
דלהרמב"ם דסבר דלא תביא קאי גם על משמשין מש"ה גם במשמשין איכא איסורא
דרבנן בהכנסה בלא שום הנאה א"כ היאך קאמר רבא במס' סנפה דף ל"א לולב של ע"ג
לא יטול ואם נטל יצא דמצות לאו ליהנות ניתנו וכן אמרינו ביבמות דף ק"ג דבסנדל של
ע"ג לא תחלוץ ואם חלצה חליצתה פשרה משום דלאו ליהנות ניתנו ומאי הוי דליכא
הנאה הא מ"מ עבר על איסורא דרבנן דבמה דאוחזו ומשמש בו קעבד איסורא גם בלא
הנאה וא"כ הא הוי מצוה הבאה בעבירה ואמאי יוצא בו זה לא קשה כלל דהא י"ל דס"ל

להרמב"ם דרך גפי עבירה דאורייתא אמרינן הו סברא דמצוה הפאה בעבירה אבל באיסורא דרבנן ליפא פלל הו סברא דמצוה הפאה בעבירה ועיין בפסחים דף ל"ה דאמרינן יוצאין בדמאי ופריה דמאי הא לא חזי ליה ופרש"י ואמרינן לקמן מי שאיסורו משום בל תאכל חמץ לבד אתה יוצא בו ידי מצוה יצא מי שיש לו איסור אחר אי נמי ה"ל מהב"ע הרי להדיא פתב רש"י דגם בדרבנן אמרינן הו דמהב"ע מ"מ הא י"ל דהרמב"ם לא ס"ל פן וס"ל דבדרבנן לא אמרינן הו דמהב"ע ואדרבה אני אומר דמפח הו סוגיא יצא ליה להרמב"ם ולהסמ"ג דעתם במה דס"ל דהו לאו מדאורייתא עיקרו קאי רק על הנאה והא דאסור גם להשפיר לבית דירה הוי רק אסמכתא בעלמא דלא הוי ניתא להו לומר דהוי דרשה גמורה ומה"ת אסור גם בלא הנאה א"כ אמאי יוצא בלולב של אשירה וגם סנדל של ע"ג אמאי חליצתה פשרה הא הוי מהב"ע דהרמב"ם לשיטתו דס"ל דלא תביא קאי גם על משמשין וגם ס"ל דידו לא גריעי מביתו ומש"ה מוכרח מדיוצאין בו דמדאורייתא אינו עובר על לא תביא רק בנהנה וכיון דמצות לאו ליהנות ניתנו ליפא איסורא דאורייתא ולהתוס' דע"ג וקרא"ש וק"ו שם דס"ל דגם הכנסה גרידא אסור מדאורייתא הרי הם ס"ל דבמשמשין ליפא הו לאו פלל ומש"ה אם נטל יצא וליפא מצוה הפאה בעבירה פלל ואין להקשות על זה מהא דכתב הרמב"ם בפ"ק ה' מה' איסורי מנבח אין מביאין מנחות ונסכים לא מן הטבל ולא מן החדש קודם לעומר ולא מן המדומע ואצ"ל מן הערלה וכו"כ מפני שהיא מצוה הפאה בעבירה שהקב"ה שונאה והנה בשלמא בערלה וכו"כ דהוי איסורי הנאה שפיר פתב דהוי מהב"ע דההבאה הוי הנאה וכמש"כ המל"מ שם אבל מש"כ דגם בטבל הוי מהב"ע ע"כ צריך לומר דטעמו הוא משום דטבל אסור בהנאה של פילוי וכמש"כ התוס' במס' שבת דף כ"ו ד"ה אין מדליקין בטבל ואם פן פשמוספ הוי מהב"ע הרי פתב המל"מ בפ"ק י"א מה' תרומות הי"ח דדעת הרמב"ם דהנאה של פילוי מותר מה"ת לזר בתרומה ומוכח דס"ל דגם באיסור דרבנן שייך סברא דמהב"ע זה אינו חזא די"ל דבטבל מודה הרמב"ם דהוי דאורייתא ועיין במל"מ בפ"ק ב' מה' תרומות ועוד דבלא"ה דברי הרמב"ם נפלאו מאד דבחדש לפני העומר הא מותר בהנאה של פילוי וכמבואר בפסחים דף כ"ג והיאך כ' דמחדש ג"כ אין מביאין נסכים משום מהב"ע וא"כ הא דסיים דהוי מהב"ע קאי רק על ערלה וכו"כ לחוד ולא על חדש וא"כ לא קאי ג"כ על טבל ועיקר הטעם דאין מביאין מטבל הוא משום דאסור באכילה ולא הוי ממשקה ישראל וכמבואר טעם זה בכמה זוכתי בש"ס ובדרה"י חידוד הלכה אמרנו דהני ב' טעמים צריכין דטעם דממשקה ישראל לחודא אינו מספיק אם לא טעם דמהב"ע דאע"ג דטבל אסור באכילה מ"מ הרי הו דנסכים הוי מצות עשה להביא נסכים וא"כ אע"ג דבעינן ממשקה ישראל מ"מ אין הפוננה שיהיה מותר באכילת רשות רק גם אם יהיה מותר באכילת מצות עשה וכגון מצות אכילת מצוה וכדומה ג"כ שוב הוי ממשקה ישראל כיון דמותר באכילה באופן דהוי מצוה דומיא דנסכים ורק משום דאכילת מצוה אסור בטבל דהוי מהב"ע משו"ה אין מביאין ממנה נסכים דלא הוי ממשקה ישראל אמנם להעמיד זה בכוננתו של הרמב"ם קשה לומר פן כיון דבכל הלכה זו לא הזכיר פלל הו דממשקה ישראל וצע"ק ועכ"פ נהדר לדין דשפיר י"ל דס"ל דבדרבנן לא הוי מהב"ע: [יוד] אמנם הגם דדברינו בדעת קרא"ש וק"ו נראים נכונים לומר פן דס"ל פהרמב"ן דהא דלא תביא לא קאי על משמשין מ"מ

על דברי התוס' דמס' ע"ג דף כ"א ד"ה אף דמבואר מדבריהם ג"כ דבהכנסה גרידא אסור
מדאורייתא אי אפשר לומר פן ולדידהו לכאורה מוכרח לומר כמו שרצינו בפתחילה לומר
דס"ל דרק בהכנסה לבית אסור וכמו שנבאר: דהנה עיקר סברתו של הרמב"ן דלא תביא
לא קאי על משמשין טעמו הוא כמו שהעתקנו לשונו למעלה דע"ג בלבד נקראת חרם
ובפסוק זה פתיב ולא תביא תועבה אל ביתך שקץ תשקצנו ותעב תתעבנו כי חרם הוא
ומש"ה לא קאי על משמשין וזהו ג"כ טעמו של הרמב"ן דס"ל דגם דלא ידבק בידך
מאומה מן החרם לא קאי על משמשין וכמו שהעתקנו לשונו למעלה וא"כ נראה להוכיח
דהתוס' דע"ג ע"כ לא ס"ל פן דהנה במסכת ע"ג דף ע"ד תנן ואלו אסורין ואוסרין בכל
שהו יין נסוף וע"ג ועורות לבובין ועיין בזבחים דף ע"ב בתוס' ד"ה אלא שכתבו דהו יין
נסוף איירי בחביות סתומות ומש"ה חשיבי ולא בטלי ושוב הביאו דברי הירושלמי
דקאמר על הו משנה יין נסוף ועורות לבובין על שם ולא ידבק בידך מאומה מן החרם
ומדמפרש הירושלמי הטעם דמש"ה הו בכל שהוא משום דכתיב בהו מאומה הא הו גם
בחביות פתוחות ושפא לא הביא הירושלמי פסוק זה אלא למימרא דמיני' גלפינו דאסורין
בהנאה עכ"ד התוס' הרי דיש לנו בזה שני שיטות או דנפרש דאיירי גם בפתוחות
והירושלמי הביא הפסוק הזה לראיה דבאסור של ע"ג כתיב בתורה מאומה ומש"ה הם
אוסרין בכל שהוא או דאיירי בחביות סתומות ולא בטל משום חשיבותא וגם בכל
האסורין בכה"ג לא בטל והירושלמי הביא הפסוק דמיני' ידעינו דהני תלת אסורין
בהנאה וממילא לא בטלו פינן דהני חביות סתומות חשיבא ולהרמב"ן דס"ל דלא ידבק
לא קאי על משמשין דלא נקרא חרם רק גוף ע"ג א"כ הרי קשה עליו מהו ירושלמי
דהביא על תקרובת ע"ג דהיינו יין נסוף ועורות לבובין הו קרא והניחא אם נאמר כפי
השני דהירושלמי הביא הפסוק לראיה דכתיב בע"ג מאומה ומש"ה הו בכל שהוא א"כ
ניחא גם להרמב"ן דהביא שפיר הפסוק לראיה דגבי ע"ג כתיב מאומה ומש"ה הו בכ"ש
וילפינו משמשין ותקרובת מע"ג עצמה וסברא זו כתבה הרמב"ן עצמו שם במנין המצות
אחר שכתב דחרם לא הו רק ע"ג לחודא והקשה בעצמו מהא דתנן בשבת דף צ' ר'
יהודה אומר אף המוציא משמשי ע"ג כל שהוא שפאמר ולא ידבק בידך מאומה מן החרם
ותי' הרמב"ן דהביא ראיה מפסוק זה רק דבע"ג כתיב מאומה וילפינו משמשין מע"ג
וכמו כן נפרש הו דירושלמי אבל לפי הראשון של התוספות דאיירי בחביות סתומות
ולא הביא הירושלמי הפסוק רק דמש"ה נאסרין בהנאה הא מוכרח להדיא דלא פהרמב"ן
וגם במשמשין איכא הו דלא ידבק וזה ברור וא"כ יצא לנו דלהרמב"ן ע"כ איירי גם
בחביות פתוחות והנה יעניין ביבמות דף פ"א בתוס' ד"ה ר' יוחנן שכתבו להקשות על
הא דתנן במס' ע"ג דיינן נסוף לא בטל והא איירי בחביות סתומות וכבר תני לה במס'
ערלה ותירצו בשם הר"י דאיצטריף לאשמעינן דמחמרינן ביינן נסוף ואע"ג דלא כתיב
איסורא בדאורייתא אלא בדברי קבלה ולכאורה קשה לי על שיטתו שלהר"י דחזינו
דס"ל דאיירי בחביות סתומות וגם ס"ל דיינן נסוף אינו אסור אלא מדברי קבלה וע"כ
דס"ל דלא הו בכלל חרם שתאסר מקרא ונלא ידבק בידך מאומה מן החרם וא"כ היאך
יתפרש אליב' דברי הירושלמי דבין לפי הראשון ובין לפי השני של התוס' דזבחים
הנ"ל קשה מירושלמי לשיטתו של הר"י.

אָמַנְם בְּאַמַת נִיחָא שְפִיר דְּנֻדְאֵי הַר"י דַּס"ל דְּאִיגְרֵי בְּחִבּוּיֹת סְתוּמוֹת מְפָרֵשׁ לְהִירוּשָׁלַיִם
דְּמִשׁוּם הַךְ קָרָא נְאֻסְרוּ בְּהִנְאָה וּס"ל דִּינֵי נְסֻף וְעוֹרוֹת לְבוּבִין הוּוּ ג"כ בְּכָלֵל לְאוּ דְלֹא
יְדַבֵּק וּכְשִׁיטְתוֹ שֶׁל הַרְמַב"ם בְּפָרְק י"א מֵה' מְאָכְלוֹת אֲסוּרוֹת דְּגַם יֵין נְסֻף הוּוּ בְּכָלֵל דְלֹא
יְדַבֵּק וְהָא דְכָתַב הַר"י דְלֹא כְּתִיב אִיסוּרוֹ בְּתוֹרָה אֲלֵא מִדְּבָרֵי קַבְלָה פְּנוּנְתוֹ הוּוּ דְהִנְהוּ
הִקְשׁוּ עַל הַרְמַב"ם שְׁפַתְב דִּינֵי נְסֻף וְתִקְרוּבַת ע"ג אֲסוּרִין מִשׁוּם לֹא יְדַבֵּק וְהָרִי בְּמִסְכַּת
ע"ג דָּף כ"ט אֵימָא יֵין מִנ"ל דְּאֲסוּר וּמִשְׁנֵי מִשׁוּם דְּאִיתְקוּשׁ יֵין לְזַבַּח וְזַבַּח גּוֹפָה מִנ"ל
מִשׁוּם דְּאִיתְקוּשׁ לְמַת מַה מַת אֲסוּר בְּהִנְאָה אֲרֵי זַבַּח אֲסוּר בְּהִנְאָה וְאֵמָי לֹא אָמַר הַגְמָרָא
מִשׁוּם לֹא יְדַבֵּק וְרֵאִיתִי בְּסִפְרָא שְׁעַר הַמִּלָּה שְׁתֵּי דְהַרְמַב"ם ס"ל דְּכָל דְּבָר שְׁנֹאֲסֵר מִשׁוּם
ע"ג הוּוּ בְּכָלֵל לֹא יְדַבֵּק בְּיַדְהָ מְאוּמָה מִן הַחֶרֶם דְּהָרִי כִּינּוּ דְאֲסוּר הוּוּ חֶרֶם וּמ"מ צָרִיף
הִקְיָשׁ דִּינֵי זַבַּח וְזַבַּח לְמַת מִשׁוּם דְּבִלָּא זֶה לֹא הֵינּוּ יוֹדְעִין דִּינֵי זַבַּח יִהְיִי בְּכָלֵל לְאוּ
זֶה אֲבָל הַשְׁתָּא דִּינְדְעִינּוּ מֵהִקְיָשׁ דְּאֲסוּרִין שׁוּב הוּוּ חֶרֶם וְהוּוּ בְּכָלֵל לֹא יְדַבֵּק בְּיַדְהָ מְאוּמָה
מִן הַחֶרֶם וְזִהוּ שִׁיטְתוֹ שֶׁל הַר"י וְשְׁפִיר כְּתִב דְּאִיסוּרָא דִּינֵי לֹא יְדְעִינּוּ מֵהַתּוֹרָה רַק מִדְּבָרֵי
קַבְלָה דְּעִיקָר הָאִיסוּר יְדְעִינּוּ מִדְּבָרֵי קַבְלָה וּמ"מ הַשְׁתָּא דִּינְדְעִינּוּ אִיסוּרוֹ מִדְּבָרֵי קַבְלָה
שׁוּב אֵיפָא עֲלֵיהָ אִיסוּרָא דְלֹא יְדַבֵּק וְהִנְהִנְהוּ עוֹבֵר עַל לְאוּ זֶה וְא"כ שְׁפִיר ס"ל לְהַר"י
דְהָא מְשַׁנְהוּ אִיגְרֵי רַק בְּסְתוּמוֹת וְהִירוּשָׁלַיִם הִבִּיא הַפְּסוּק הַזֶּה דְהֵם אֲסוּרִין בְּהִנְאָה בְּכָלֵל
לְאוּ זֶה וְהוּוּ בְּרוּר וְעַכ"פ זֶה מְוַכָּרָח ע"כ דְלֵהַר"י דַּס"ל דְּאִיגְרֵי בְּחִבּוּיֹת סְתוּמוֹת מְוַכָּרָח
מֵהִירוּשָׁלַיִם דְלֹא כְּהַרְמַב"ן וּמוּכָח דְהַר"י בְּעַל הַתּוֹס' ס"ל דְּכָל מַה שְׁנֹאֲסֵר מִחֲמַת ע"ג
נִקְרָא חֶרֶם וְהוּוּ בְּכָלֵל לְאוּ דְלֹא יְדַבֵּק גַּם עוֹד נִרְאֵה לְהוֹכִיחַ דְדַעַת הַר"י הוּוּ כֵּן דְבַמְס'
שְׁבַת דָּף פ"ב קְאָמַר ר"ע מִנִּין לַע"ג שְׁמַטָּא כְּנֻדָּה שְׁנֹאֲמַר תְּזוּרֵם כְּמוֹ דְנוֹה וְרַבְּנָן ס"ל
כְּשָׂרִץ שְׁנֹאֲמַר שְׂקִץ תְּשַׁקְּצוּ וּר"ע לְמָאֵי הִילְכְתָּא אִיתְקוּשׁ לְשָׂרִץ לְמִשְׁמִשִּׁין וְרַבְּנָן לְמָאֵי
הִילְכְתָּא אִיתְקוּשׁ לְנֻדָּה לְמִשְׁאָ וּפְרַש"י דְלַר"ע הָא דְאִיתְקוּשׁ לְשָׂרִץ הוּוּ לְמִשְׁמִשִּׁין לְזוּמַר
דְּמִשְׁמִשִּׁין אֵינָם מְטַמְּאִין בְּמִשְׁאָ וְאֵבָן מְסַמָּא וְהִקְשׁוּ הַתּוֹס' דַּא"כ מִדְּאִיצְטְרִיף קָרָא לְמַעַט
מִשְׁמִשִּׁין מוּכָח דְאֵי לְאוּ הַךְ קָרָא הֵינּוּ מִדְּמִין מִשְׁמִשִּׁין לַע"ג עֲצָמָה א"כ לְרַבְּנָן דְמוּקְמֵי
ב' הִקְיָשִׁים לַע"ג עֲצָמָה א"כ מִנ"ל דְּמִשְׁמִשִּׁין אֵינָן מְטַמְּאִים בְּמִשְׁאָ וּמִש"ה כְּתִבוּ בְּשֵׁם
ר"י דַּה"פ דְלַר"ע הִקְיָשׁ דְּשָׂרִץ הוּוּ לְמִשְׁמִשִּׁין דְּבִלָּא"ה לֹא הֵינּוּ מְטַמְּאִין מִשְׁמִשִּׁין כָּלֵל
וְהָא דְלַרְבָּנָן מִשְׁמִשִּׁין מְטַמְּאִין ג"כ נִפְקָא לְהוּ מֵהַךְ קָרָא דְכְּתִיב שְׂקִץ תְּשַׁקְּצוּ וְתַעֲב
תִּתְעַבְּבוּ כִּי חֶרֶם הוּוּ מִשְׁמַע כָּל דְּבָר שֶׁהוּוּ חֶרֶם הֵינּוּ שְׁאֲסוּרִים בְּהִנְאָה הוּוּ כְּשָׂרִץ
וּמִש"ה הוּוּ גַם מִשְׁמִשִּׁין בְּכָלֵל הַךְ קָרָא אֲבָל בְּקָרָא דְתַזְרוּם כְּמוֹ דְנוֹה דְאֵתִיָּא לְרַבְּנָן
לְטוּמְאָת מִשְׁאָ לֹא הוּוּ מִשְׁמִשִּׁין בְּכָלֵל וּמִשְׁמִשִּׁין מַע"ג לֹא יִלְפִינּוּ הָרִי לְהִדְיָא דְכְּתִבוּ הַתּוֹס'
בְּשֵׁם הַר"י מִמִּשׁ מֵהַפּוּף לְהַפּוּף מִדְּבָרֵי הַרְמַב"ן וְדְהַרְמַב"ן כְּתִב דְּמִש"ה לֹא קָאֵי לְאוּ דְלֹא
תְּבִיא תוֹעֵבָה עַל מִשְׁמִשִּׁין מִשׁוּם דְּמִסִּיִּים בּוּ כִּי חֶרֶם הוּוּ וְאִימְעוּט מִינְיָה מִשְׁמִשִּׁין דְלֹא
נִקְרָאוּ חֶרֶם וְהַר"י כְּתִב לְהִיפּוּף דְּמֵהָא דְמִסִּיִּים כִּי חֶרֶם הוּוּ אִיתְרַבּוּ מִשְׁמִשִּׁין וְהוּוּ מִמִּשׁ
לְהִיפּוּף וְאֵע"ג דְּכָל הֵנִי דְרִשׁוֹת דְּבַמְס' שְׁבַת הוּוּ רַק אֲסַמְכְּתוֹת בְּעֵלְמָא וּכְמוֹ דְּמִסְקִינּוּ שְׁם
דְּטוּמְאָת ע"ג הֵם רַק דְּרַבְּנָן מ"מ הָא זֶה חֲזִינּוּ דְלַדְּבָרֵי הַר"י אֲסַמְכּוּ רַבְּנָן טוּמְאָה
לְמִשְׁמִשִּׁין עַל הָא דְכְּתִיב כִּי חֶרֶם הוּוּ וּלְהַרְמַב"ן אֲדַרְבָּה מְזֵה הוּוּ דְנִמְעַט מִשְׁמִשִּׁין
וּלְדִידְיָה הִתְקַרַח לְזוּמַר דְהָא דְלַרְבָּנָן מִשְׁמִשִּׁין מְטַמְּאִין הוּוּ מְסַבְּרָא דְגְמָרִי לָה מַע"ג וְא"כ
קָשָׁה עֲלֵיו גּוֹשְׁיַת הַתּוֹס' דְלַרְבָּנָן דְמוּקְמֵי גַם הִקְיָשׁ דְּשָׂרִץ לַע"ג עֲצָמָה א"כ מִנ"ל לְמַעַט
מִשְׁמִשִּׁין מְטַמְּאִין מִשְׁאָ כִּינּוּ דְמַע"ג יִלְפִינּוּ טוּמְאָה גַם לְמִשְׁמִשִּׁין וְגַם בִּלָּא"ה דְחִיקָא לִי

קצת הדי סוגיא לדעת הרמב"ן דר"ע מוקים להא דשקץ תשקצנו על משמשין ונהרי להרמב"ן הדי פסוק לא התחלתו דכתיב לא תביא תועבה שקץ תשקצנו ולא סופו כי חרם הוא קאי על משמשין והיא הדי סמכו לטומאת משמשין על הדי דשקץ תשקצנו ומכאן נראה סמך נכון לשיטתו של הרמב"ם דגם משמשין הם בכלל הני לאנין ועכ"פ הרי זה חזינו להדיא דהר"י בעל התוס' ס"ל דלא פהרמב"ן וס"ל דכל האסור בהנאה נכלל בלשון חרם וא"כ שוב אין לנו להוציא משמשין מכלל לאו דלא ידבק ולא מכלל לאו דלא תביא וא"כ ס"ל דלא תביא קאי גם על משמשין ונהרי דברי התוס' דבמס' ע"ג דף כ"א שדחקו על הא דמתיר הירושלמי להשפיר לבית דירה בחו"ל המה דברי הר"י יעו"ש ומוכח דס"ל דמן התורה אסורה בהכנסה גרידא בלא הנאה וא"כ תיקשה לדידיה הא דאמר רבא במס' סנפד דלילב של ע"ג לא יטול ואם נטל יצא ואמאי יצא הא הוי מהב"ע: יא] ואין לדחות ולומר דרבא ס"ל דבמצנה דרבנן לא חיישינן למהב"ע וכמו דס"ל לשמואל בסנפד דף למ"ד דביו"ט ב' יוצאין בלילב הגזול וכתבו התוס' דס"ל לשמואל דבמצנה דרבנן לא חיישינן למהב"ע וכן יספור רבא דהרי הא דקאמר רבא דלילב של ע"ג אם נטל יצא איירי ביו"ט ב' דלא בעינן לקם וכמש"כ התוס' בסנפד שם דביו"ט א' דבעינן לקם א"כ ע"כ זוכה בו ושוב לא מהני ליה בייטול וכתתי מכתת שיעורו ומש"ה לא חייש רבא למהב"ע.

דזה אינו מספיק דאכתי תיקשה בהא דבר"ה דף כ"ח איתא שופר של ע"ג לא יתקע ואם תקע יצא וכן הא דאמר רבא ביבמות דף ק"ג דסנדל של ע"ג אם חלצה חליצתה כשרה ואמאי הא הוי מהב"ע ובודאי דחוק גדול לומר דרבא לא ס"ל הדי סברא דמהב"ע ועוד דהרי בב"ק דף צ"ד קאמר רבא בעצמו הדי סברא דמהב"ע יעו"ש וגם הא בב"ק דף ס"ז קאמר עולא מנין ליאוש שאינו קונה שנאמר ונהבאתם גזול כו' רבא אמר מהכא קרבנו ולא הגזול אלימא לפני יאוש פשיטא אלא לאו לאחר יאוש וש"מ יאוש לא קני וכתבו שם התוס' בד"ה אמר בשם הר"י דהא דפוסל רבא גם לאחר יאוש אע"ג דהוי יאוש ושינוי השם ושינוי רשות משום דהוי מהב"ע יעו"ש הרי דרבא ס"ל לדעת הר"י בעצמו הדי דמהב"ע וא"כ לדברי הר"י בכל הני דוכתי קשה פיון דלדידיה ס"ל לרבא מהב"ע וגם לשיטתו בשבת דגם משמשין נקראו חרם א"כ גם עליהם קאי הדי דלא תביא וגם ס"ל במס' ע"ג דבהכנסה גרידא הוי איסורא דאורייתא א"כ תיקשה בכל הני דוכתי אמאי קאמר רבא דיצא משום דמצות לאו ליהנות ניתנו פיון דגם בלא הנאה איכא איסורא דאורייתא וה"ל מהב"ע אכן קושיא זו הוי רק לשיטת התוס' דכל הני דקאמר רבא אם נטל יצא איירי קודם בייטול אבל לשיטתו של ר"ת ביבמות שם דהא דאמר דבדיעבד יצא קאי רק על אחר בייטול אבל קודם בייטול לא יצא א"כ לא קשה פלל קושיא זו דנאמר דהר"י יספור בזה פשיטתו של ר"ת דרבא קאי על אחר בייטול אמנם הרי גם לר"ת קשה עדיין הא דבחולין דף פ"ט קאמר רבא דמכסין בעפר עיר הגדחת דמצות לאו ליהנות ניתנו ופריה מהא דתנא לילב של ע"ג לא יטול ואם נטל לא יצא וכן מהא דתנא בשופר של ע"ג אם תקע לא יצא ומאי פריה הרי שם ע"כ איירי קודם בייטול מדאינו יוצא בדיעבד וא"כ מאי הקשה מזה לרבא הא שפיר י"ל עדיין דמצות לאו ליהנות ניתנו ומ"מ לא יצא משום דעבר על לא תביא ונהי מהב"ע אבל בהא דעפר עיר הגדחת דנדאי ליכא בו משום לא תביא ואינו אסור רק בהנאה שפיר קאמר רבא דמכסין בו דלאו ליהנות

גיתנו ומוכרח ע"כ לומר אהד משתי הספרות או דלא תביא לא קאי על משמשין או דעיקר הפסוק קאי רק על הנאה והכנסה בלא הנאה הוי רק דרפנו וקשה על הר"י דס"ל הני תרתי: יב ולכאורה ההכרח לומר כמו שרצינו לומר בתחילה באות ד' דהר"י ס"ל דהוי גזה"כ רק על הכנסה לבית ולא ליד ואין להקשות דאפתי מאי הקשה בחולין לרבא מהא דאם נטל לא יצא נימא דשם איירי בהכניסו לבית ואיפא מהב"ע ולעולם מכסין בעפר עיר הגדחת זה ניחא דכיון דמה שנוטלו בידו לא הוי איסורא ורק ההכנסה לביתו הוי האיסור א"כ הא נוכל לומר דשוב לא הוי בכלל מהב"ע אע"ג דנוטלו בביתו ואפשר דומה למצה שהוציאו מרה"י לר"ה דיוצאין בו ולא הוי בכלל מהב"ע כמו דאיתא בירושלמי הובא בה' פסח בחק יעקב סי' תנ"ד יעו"ש ואע"ג דלא דמי פלל דשם פבר פלטה העבירה והלקה לה ובעת קיום המצוה ליפא לעבירה אבל בנוטלו בביתו הרי פל רגע איפא האיסור מ"מ הא אפשר לומר דגם בכה"ג לא הוי מהב"ע פיון דקיומה של המצוה אינו תלוי בהעבירה שעושה והי' יכול לקיים מצוה בלי העבירה שלא יטלנו בביתו בכה"ג ליפא מהב"ע אמנם הא פבר פתבנו באות ז' דעיקר הסברא דחוק טובא לומר דהוי גזה"כ בבית ולא בידו דנהי דמה שהקשינו שם על זה מהא דאמר רבא פעמים שהשוחט אסור במסוכנת ומשמע דבבריאה לא משפחת פלל לאיסורא ואפ"י בבית לא קשה על הר"י דהרי י"ל דהר"י ס"ל פהרמב"ם שפוסק דבתתו בו בש"ר או שחט מסוכנת אסורה פל הבהמה וזה לא שייך לומר בבריאה דהא אע"ג דעבר על לא תביא לא נאסרת הבהמה בשביל זה אבל עיקר הסברא דחוקה וכמש"כ: [יג] וע"כ נראה דאע"ג דחזינו דהר"י לא ס"ל פהרמב"ן וס"ל דגם משמשין הם בכלל חרם וא"כ על הא דכתב הרמב"ן דאינם בכלל לא ידבק בנדאי חולק עליו אבל מ"מ בזה מודה לי' דלאו דלא תביא לא קאי פלל על משמשין ולא מטעמו של הרמב"ן שכתב משום דמסיים בו שקיז תשקצנו פי חרם הוא אימעות משמשין דאדרבה בסיפא דקרא סמכינו גם משמשין לטומא' וכמש"כ רק מטעם אחר דס"ל להר"י דתועבה לא נקרא רק ע"ג עצמה ולא המשמשין וסמך לזה בגדרים, דף נ"א גבי תועבה דעיריות דקאמר מאי תועבה תועה אתה בה דשם של תועבה לא קאי רק על עצם התועבה ולא על משמשי התועבה וא"כ ניחא הא דאמר רבא אם נטל יצא והנראה עוד ראי' לזה דבמכות דף כ"א על הא דתנן המבשל גיד הנשה ביו"ט ואכלו לוקה חמש מוקים לה רבא במבשל בעצי אשרה ואזהרתו' מלא ידבק בידו מאומה מן החרם א"ל רב אחא ברי' דרבא לרב אשי וללקי נמי משום לא תביא תועבה אל ביתך אלא פגון שבישלו בעצי הקדש ובנדאי לכאורה קשה דבתחילה מאי ס"ד דרבא דמוקים לה בעצי אשרה ומביא לאזהרה דידן' מקרא דלא ידבק דכתיב גבי מוון עיר הגדחת ומדוע שביק לקרא דלא תביא תועבה דכתיב בע"ג עצמה אבל לפמש"כ בדעת הר"י ניחא דרבא לא רצה לאוקמא באשרה שעובדין אותה והוי ע"ג דא"כ איפא ב' מלקות משום לא ידבק ומשום לא תביא והוי שש מלקות והברייתא לא תני אלא חמש מלקות ומש"ה מוקים לה רבא באשרה שמטמינים תחתיה ע"ג והוי משמשין וליפא משום לא תביא ולוקה רק משום לא ידבק ומשום לא תחמוד ליפא דקאי על ציפוי הר [ועיני' במס' ע"ג דף מ"ה בתוס' ד"ה תנא קמא ורב אחא הקשה דא"כ דהברייתא איירי באיסור ע"ג א"כ הא גופה קשה על הברייתא אמאי תני לוקה חמש לתני לוקה שש ובאשרה שעובדין אותה בעצמה וללקי נמי משום לא תביא אלא ע"כ לא איירי פלל הברייתא

באיסורי ע"ג ומש"ה קאמר עייל עצי הקדש אכל להרמב"ם דגם במשמשין איפא הני לאונו קשה מאי ס"ד דרבא ויותר קשה להרמב"ן דס"ל דבמשמשין ליפא גם לא ידבק וא"כ רבא דקאמר ואזהרתו משום לא ידבק ע"כ קאי על אשרה הנעבדת בעצמה א"כ קשה מאי ס"ד דרבא דליפא בו משום לא תביא אכל לפמש"כ להר"י ניהא: [יד] והנראה בדעת הרמב"ם דנדאי גם איהו מפרש דרבא דקאמר ואזהרתו מולא ידבק מןכרח דס"ל דלא תביא לא קאי על משמשין ומוקים לה רבא באשרה שמטמינין תחתיה ע"ג והא לא הנה קשה לי לרבא דא"כ דאיירי באיסור ע"ג א"כ ה"ל להברייתא למתני לוקה שש ובאשרה הנעבדת זה לא איכפת לי לרבא די"ל דאיירי רק במשמשין ורב אחא דהקשה לי וללקי נמי משום לא תביא ס"ל להרמב"ם דחולק על עיקר סברת רבא וס"ל דגם במשמשין איפא הך דלא תביא וס"ל להרמב"ם דבהך סברא גופה חולק רבא ורב אחא ואין זה דוחק דהא בלא"ה מצינו לכאורה מאן דס"ל דבמשמשין ג"כ איפא הך דלא תביא דיעוינו בשפת דף פ"ב דקאמר ר"ע מנין לעבודת פוכבים שמטמא פגדה שזאמר תזרם כמו דנה ובירושלמי דשבת וכן הוא בירושלמי דמס' ע"ג פ"ג ה"ו איתא פתיב תועבה בע"ג וכתוב תועבה פגדה וכתוב תועבה בשרצים אכל אינו יודע לאיזה דבר הוקשה ר"ע אומר לתועבה שפגדה הוקשה כו' הרי דס"ל להירושלמי דעיקר גלפוטא דר"ע הני מג"ש דתועבה תועבה והא דקא יליף לה ר"ע בפשנה מקרא דתזרם כמו דנה לא דעיקר לימודו של ר"ע הני מזה רק דמפאן יליף דלתועבה שפגדה הוקש ומסיק שם בירושלמי אית מתנייתא אמרה ע"ג פגדה ומשמשי פגדה ואית מתנייתא אמרה ע"ג פגדה ומשמשי פשרץ הרי דאיפא מתנייתא דס"ל דגם במשמשין ס"ל לר"ע דהוי פגדה ולשיטתו של הירושלמי דעיקר לימודו של ר"ע הוי מג"ש דתועבה תועבה ויצא לנו להרמב"ם דהך ברייתא ס"ל דלא תביא תועבה קאי גם על משמשין ומתא דבש"ס דידן אמרינן דבמשמשין מודה ר"ע דהוי רק פשרץ אין סתירה לזה דהא ש"ס דידן לא קאמר דמג"ש דתועבה תועבה יליף לה רק ס"ל דעיקר הלימוד הוי מקרא דתזרם כמו דנה ועכ"פ מדברי הירושלמי הא מוכח להדי' דהך ברייתא דס"ל גם במשמשין פגדה דס"ל דלא תביא קאי גם על משמשין ומש"ה מפרש לה הרמב"ם דאע"ג דמוכח מדברי רבא דלא תביא לא קאי על משמשין מפל מקום רב אחא שהקשה דללקי נמי משום לא תביא ס"ל דקאי גם על משמשין ופוסק הרמב"ם פנותי דרב אחא מדחזינו דסתמא דגמר' במפות חששה לקושיותו של רב אחא והדר בו מאוקימתא דרבא ומוקים לה שפי' שלו בעצי הקדש ומש"ה פתב הרמב"ם דהנהגה ממשמשין לוקה גם משום לא תביא ולפי"ז ניהא שפיר הא דאמר ר"ג ספין של ע"ג מותר לשחוט בה ואין אנוחנו צריכין לדוחקו של הכ"מ שפכת דהרמב"ם מפרש להך מותר דיעבד אם שחט דלפי"ז שפיר י"ל דהך מותר הוי לכתיחלה וככל מותר שבש"ס רק ר"ג ס"ל פרבא דבמשמשין ליפא לאו דלא תביא והרמב"ם לשיטתו שפוסק דגם במשמשין לוקה משום לא תביא מש"ה פתב רק אם שחט בה בדיעבד ודו"ק: ואגב אכתוב מה שראיתי מקשים על הא דאמרינן מותר לשחוט בה מקלקל הוא ומסיק פעמים שאסור במסוכנת א"כ הא גם בבריאה פששחט חצי הסי' הוי מסוכנת ונמצא בגמר השחיטה הוי מתקן וצ"ל אסור אמנם זה ניהא דהרי פשמשלים לחתוף הרוב אותו משהו של הרוב בעצמו לא הוי שחיטה רק בהצטרפות החצי הראשון וביחד הוא דהוי שחיטה וביחד הא הוי מקלקל וזה פשוט וברור: סימן מח יבאר דין איסורי הנאה אי

מקרי שלו עדיין או דיצאו מרשותו לגמרי וכבר דברו בו כמה מחברים ואמרתם לבאר הדברים על נכון ופרטי חילוקיהם: הרמב"ם פתב בפרק ח' מהל' לולב דאתרוג האסור באכילה פסול כל שבועה דלא הוי לכם וכתב המג"א בס' תרמ"ט ס"ק כ' דלהרמב"ם הא תשאר קוש' התוס' בסנפה דף ל"ה שהקשו שם דלמה לן סברא בלולב של אשירה דכתותי מכתת שיעורא תיפוק לי' שאין בו דין ממון ולא הוי לכם ותיירצו התוס' דאיצטריך האי טעמא דכתותי מכתת שיעורא לפוסלו גם ביום שני ולהרמב"ם קשה דהא מחמת פסול דלכם פסול גם ביום ב' ותי' המג"א דהרמב"ם מתיר דרק אתרוג דראוי לאכילה דרשינו לכם שלכם והא לאכלו אבל גבי לולב דאינו ראוי לאכילה לא שנייה למדרש פו וכיון שהוא שלו אע"פ שאסור בהנאה שלכם קרינו בו ומש"ה צריך לטעמא דכתותי מכתת שיעורא וכבר הקשו עליו דהרי דבר האסור בהנאה הוי הפקר וכדאמרינו שני דברים אינם ברשותו של אדם ועשאן הכתוב פאלו הן ברשותו ואלו הן חמץ בפסח ובור בר"ה גם בכריתות דף כ"ד איתא שור הנסקל שהוזמו עדין כל המחזיק בו זכה דמיד דנאסר נעשה הפקר וכן בב"ק דף ע"א אמרינו שוחט לע"ג כיון דשחט בה פורתא אסרה אידך לאו דמריה קטבח וכן קאמר שם על שור הנסקל וכן בגדרים דף פ"ה גבי קונם פהנים ולוים נהנים לי יטלו בע"כומפרישינו שם הטעם דאע"ג דטובת הנאה הוי ממון מ"מ כיון דתרומה לא חזי' אלא לכהנים וכיון דאתי למסרי עליהו שוינהו כעפרא בעלמא וכתב שם הר"ן בשם הרשב"א דמזה מוכח דהאסור על עצמו הנאת פירוותיו נעשו הפקר וכל הקודם בהן זכה ומכל הני דוכתי הא מוכח דאיסורי הנאה הוי הפקר וא"כ נדאי לא מקרי לכם כלל וה"ל פסול להרמב"ם גם ביום שני ולמה צריך לטעמא דכתותי מכתת שיעורא וקוש' זו מפורסמת כבר: [ב] וגם בדעת הרמב"ם לכאורה נוכל להוכיח דלא כהמג"א דהנה בעיקר הסברא נראה דהוי מחלוקת הראשונים ו"ל בזה דבעירובין דף ל' איתא אר"ה אמר רב שבועה שלא אוכל כפר זה מערבין לו בה כפר זה עלי אין מערבין לו בה ופרש"י החילוק דברישא לא אסר רק האכילה ובסיפא הא אסר גם הנאתו והקשו עליו התוספות דגם באוסר הנאה אמאי אין מערבין הא בדף ל"א גבי הנחת עירוב בקבר אמרינו דאין מערבין אלא לדבר מצוה ומצות לאו ליהנות ניתנו ולדברי הרשב"א ונה"ן ה"ל הא ניחא דעת רש"י ולא משום דבהנאה מהעירוב הוי האיסור רק כיון דאסר הנאתו נעשו הפקר ויצא מרשותו והוי כמערב בשל אחרים דלא מהני נהרי רב בעצמו אמר בעירובין דף פ' דאם מערב לתחומין עבור אחר בכפר שלו דצריך לזכות ומש"ה קאמר דאין מערבין לו בה ואפילו לשמואל דאמר שם דלתחומין א"צ לזפות היינו רק כשבעל הכפר מערב עבורו והטעם פתבו שם התוס' בד"ה רב יעו"ש אבל בדבר דלא הוי שלו לכ"ע אינו יכול לערב ומינושב שיטת רש"י ומהו סוג' דעירובין אין להביא ראיה להמג"א דלא הוי הפקר מהא דמסקינן שם דלא כרב ובכל גונו מערבין לו בה דזה אינו דהא פתב רש"י הטעם במסקנא דגם כשאמר כפר זה עלי לא אסר אלא אכילתו יעו"ש ועכ"פ חזינו מדברי התוס' שהקשו על רש"י וס"ל דגם באיסור הנאה מותר לערב לו בה וכן פתב הרא"ש שם וכן הטור או"ח סי' שפ"ו פתב דבאומר שבועה שלא אהנה ממנו אסור לערב בתצירות דלא הוי מצוה ומותר לערב בתחומין דלא ליהנות ניתנו ומוכרח דהם ס"ל דהם שלו עדיין ולא נעשו הפקר וחולקין על הרשב"א ונה"ן ודגדרים ה"ל ואין להקשות עליהם מהא דקונם פהנים ולוים נהנים

לי דיטלו בע"כ דכבר מצאנו במחברים שפתבו לדחות הוכחת הר"ן דשאני התם דגוף הממון אינו שלו ואין לו בה רק טו"ה אבל בממונו י"ל דלא נעשה הפקר ועכ"פ הא חזינו דהתוס' דעירובין והרא"ש והטור ס"ל דלא פהרשב"א והר"ן וא"כ הא מוכרח דלא כמש"כ המג"א בדעת הרמב"ם דס"ל דאיסור הנאה הוי שלכם דלכאורה מוכח ההיפוך מהך דעירובין דהרמב"ם פתב בפ"ק א' מהל' עירובין הלכה י"ד וכן הנודר מאוכל זה או שנשבע שלא יאכלנה מערב בו ומשתתפין בו הרי דדקדק וכתב דוקא דאמר שלא יאכלנה אבל באיסור הנאה ס"ל דאין מערבין לו בו והרי בע"כ מוכרח לומר פן דהרמב"ם הא קאי שם גבי עירובי תצירות ושיתופי מבואות דכ"ע מודים באיסור הנאה אסור לערב בתצירות משום דלא הוי מצוה ונמצא נהנה מהפקר וכמו שכתב הטור שהבאנו למעלה וע"כ בדקדוק פתב הרמב"ם דדוקא באמר שלא יאכלנה אבל באוסר הנאתו אסור והרי פתב הרמב"ם בפ"ק ששי מהל' עירוב הלכה ז כל שמשתתפין בו מערבין בו עירובי תחומין וכל שאין משתתפין בו אין מערבין בו עירובי תחומין ואמאי לא חילק דבאוסר הנאתו אין מערבין בו לתצירות ומ"מ מערבין בו לתחומין דמצות לאו ליהנות ניתנו דהרי הוא עצמו פסק דמניחין עירובי תחומין בקבר מהאי טעמא ומוכרח ע"כ דס"ל דגם לתחומין אסור וע"כ הטעם דלא הוי שלו וכמש"כ וס"ל פהרשב"א וא"כ הא אי אפשר לומר כמש"כ המג"א בדעת הרמב"ם עצמו: אכן באמת דאין מכאן קוש' על המג"א דמהך דנדר אין ראיה לא לכאן ולא לכאן דאע"ג דהרמב"ם ס"ל דבנדר הוי הפקר מ"מ עדיין י"ל דס"ל דאיסורי הנאה לא הוי הפקר פניו דהאיסור הוי מעצמו ולא דהבעלים באים לאוסרו במכונן ואינו רוצה באיסורם ורק היכא דנודר הנאה מנכסיו דהוא בעצמו בא לאוסרם עליו שפיר י"ל דמפקירם בדיבורו פניו דעומד ואוסרם על עצמו הוי כמו מפקירם ורא' ברורה לזה דאל"כ תיקשה דברי הר"ן אהדדי דבנדרים דף מ"ז איתא דאומר לבנו קונם שאי אתה נהנה לי בחייו ובמותו אם מת לא ירשנו וכתב הר"ן לאו למימרא דכיון שהנכסים אסורין לו בהנאה לא ינפה בהן דהא קתני בסיפא ויתן לבנו או לאחיו ואם אין לו לנה ובע"כ באין ונפרעין מהן ואם לא ינפה בגוף הנכסים היאך יפרע הבע"ח מהן אלא ודאי הנכסים הוי דידי' רק שאינו רשאי ליהנות מהן ולכאורה הא דברים אלו סותרים דבריו שהבאנו למעלה שכתב בשם הרשב"א דהאוסר על עצמו נכסיו נעשו הפקר וראיתי לבעל נתיבות המשפט בסי' הע"ר שכתב לתרץ סתירה זו דס"ל להר"ן דאיסורי הנאה הוי רק יאוש ועד דאתי לרשות זוכה הוי שלו עדיין ומש"ה הבע"ח נוטלו בחובו ומ"מ רשאי כל אחד לזכות בהן ואין דבריו מספיקים לתרץ קוש' זו דהא ודאי הא דכתב הר"ן בשם הרשב"א דהאוסר על עצמו הנאת נכסיו נעשו הפקר פנונתו הפקר גמור דהרי הוא מדייק לה מהא דקונם פהנים נהנים לי יטלו בע"כ ושם ע"כ הוי הפקר גמור דאי לא הוי רק פיאוש הרי תיקשה דהיאך נוטלים הפהנים פניו דהם אסורים ליהנות ממנו דהא בנדרים דף מ"ג איתא גבי מנדר הנאה ואין לו מה יאכל מניח על הסלע ואומר הרי הם מופקרים כו' ר' יוסי אוסר וקאמר ר' יוחנן מ"ט דר' יוסי קסבר הפקר כמתנה מה מתנה עד דאתי מרשות נותן לרשות מקבל אף הפקר עד דאתי לרשות זוכה כו' הרי דאי אינו יוצא מרשותו עד דאתי לרשות זוכה הוי איסור במנדר הנאה ומוכרח מהא דיטלו פהנים בעל פרחו דהוי הפקר גמור ולא רק פיאוש ומדדייקי מינה הרשב"א והר"ן לאוסר נכסיו ע"כ מוכרח דס"ל דאוסר על עצמו

נְכֻסֵי וְעֵשׂוֹ הַפֶּקֶד גָּמור וע"כ אין תירוץ מספיק וקשה דברי הר"ן אהדדי וראיתי בספר
מחנה אפרים שכתב לתרץ סתירה זו דהר"ן ס"ל דאע"ג דהנכסים אסורים עליו מ"מ יש
לו זכיה בגוף הנכסים ורק היכא דהוא בעצמו אסרם עליו הוא דס"ל דהוי הפקר ע"י
דיבורו שאוסרם על עצמו אבל בהא דדף מ"ז דאביו אסרם עליו ולא הוא שפיר כתב
דזוכה בגוף הנכסים וזהו כמש"כ: [ד] גם עוד ראיה לחילוק זה דהר"ן פתב בפירק שלישי
דמס' ע"ג בסוגיא דהמוצא פלים בד"ה ומצא טבעת ונ"ל ואע"ג שאסורה בהנאה ואין בה
דין ממונ אפ"ה פיון שיכולה להתבטל ע"י עו"ג מצוי זכה בה הרי דס"ל להדיא דאסור
הנאה שיכול לבא לידי היתר ע"י מעשה יש לו זכיה בו וא"כ הא כ"ש דאינו יוצא
מרשותו וא"כ אמאי פתב הר"ן דבאוסר בנדר הנאת פירותיו נעשו הפקר והרי יש לו
היתר ע"י שאלה שישאל על נדרו ואע"ג דכתב הר"ן בדף פ' דאחר שזכו בו אחרים שוב
אינו יכול לשאול על נדרו מ"מ הרי תיקשה על הא דקונם פהנים נהנין לי וטלו בע"כ
דהרי קונם שנטלו יכול לשאול על נדרו והוי שילו כל זמן שלא נטלו ורק פשזכו שוב
לא יתיה יכול לשאול ונמצא בנטילתם נהנים הפהנים משלו וכדמצינו בדף מ"ג דלר'
יוסי דס"ל דהפקר אינו יוצא מרשותו עד דאתי לרשות זוכה אסור במנדר הנאה אלא
מןכרח החילוק שכתבנו דאע"ג דבכל אסורים דיכול לבא לידי היתר הוי שילו עדיין
מ"מ זהו באיסור הבא מאליו אבל בנדר עושה אותו הפקר במה שנדר וא"כ הא י"ל
דאע"ג דהוכחנו דהרמב"ם ס"ל דבאוסר הנאה הוי הפקר מ"מ י"ל כהמג"א דבאיסור
הנאה הוי שילה עדיין: ה] וכן להיפוך אין ראיה דמדברי התוס' והרא"ש והטור דעירובין
דס"ל גבי נדר הנאה דהוי שילו עדיין אין ראיה דס"ל כסברת המג"א דהא י"ל דרק בנדר
ס"ל דהוי שילו עדיין פיון דיש לו היתר ע"י שאלה אבל באיסורי הנאה דאין לו היתר
שפיר י"ל דס"ל דאין לו זכיה בה דהרי סברא וחילוק זה פתב הר"ן בע"ג שהבאנו בסמוך
או אפשר לומר דשאני הך דנדר פיון דאין האיסור רק לדידך ומותר לאחרים ומש"ה
ס"ל להתוס' דאע"ג דאסרם על עצמו לא סילק רשותו מהם לענין שיהיה שילו ויהיה
יכול ליתנם לבנו או לאחיו או שילנה ובע"חפרעו מהן ומש"ה מקרי שילו אבל איסורי
הנאה דהוי לכל העולם י"ל דמודים דאין לו שום זכיה בהן והרי סברא זו מוכרחין אנו
לאומרה לדעת הר"ן דנדרים דף מ"ז דהאב אסר נכסיו על בנו ואם מת פתב דיש לו זכיה
בגוף הנכסים ונהי שכתבנו דשאני מהא דאוסר בעצמו נכסיו דס"ל להר"ן דהוי הפקר
משום דשאני הכא דהוא לא אסרם מ"מ הרי מדברי הר"ן בע"ג מבואר דס"ל דכל איסורי
הנאה אפילו באים ממילא מ"מ פיון שאין להם היתר אין לו זכיה בהם והוכרח ליתן טעם
על הא דמצא ע"ג דמשום דיש לו היתר ע"י ביטול יש לו זכיה הא בלא"ה לא היה לו
זכיה בהן וא"כ נהי דהאב אסרם עליו מ"מ הרי שוב אין לו שום היתר פיון דכבר מת
האב וא"א לשאול עלי' שוב והיאך זוכה הבן בגוף הנכסים אלא נדאי מוכרח לומר הך
חילוקא שכתבנו דגבי נדר פיון דמותר לאחרים שפיר יש לו זכיה ואע"ג דלדידיה אין
לו שום היתר ורק דאם הוא בעצמו אוסר נכסיו הוי כמפקירם וא"כ הא יש לפרש דאף
על גב דהתוס' דעירובין חזינן דס"ל דגם אם הוא בעצמו אוסרם עליו מ"מ הם שילו עדיין
מ"מ י"ל לא ס"ל כן רק גבי נדר משום דמותרים לאחרים אבל בכל איסורי הנאה אפשר
דמודים דאינם שילו כלל וא"כ אין מהך דנדר שום ראיה כלל לא לכאן ולא לכאן: אבל
קושיות הראשונות קשה על המג"א מהא דשאני דברים אינם ברשותו של אדם ומהא

דְּשׁוּר הַנְּסָקֵל וְעִיר הַנְּדַחַת שֶׁהוֹנְמוּ עֲדָיו דְּכָל הַמְּחֻזֵּיק בָּהֶם זָכָה בָּהֶן הָא מוֹכַח דְּאִין לֹא שׁוּם זָכִיָּה בְּאִיסוּר הַנְּאָה וְגַם מְדַבְּרֵי הָר"ן דְּמַס' ע"ג מְבֹאָר דְּאִי לֹא דִישׁ לֹא הֵיטֵר ע"י בְּיִטּוּל אִין לֹא שׁוּם זָכִיָּה כָּלֵל וּמוֹכַח דְּלֹא כַּהֲמַג"א: וְ אֲמַנְם מ"מ מְצִאֲתִי קְדוּשׁ אֶחָד מְדַבֵּר לְהִדְיָא כַּהֲמַג"א וְהוּא הָרִיטְב"א בְּחִידוּשָׁיו לְסוּפָה הַנְּדַפְס תוֹף שְׁבַע שִׁטוֹת לְהַרְשָׁב"א בְּדָף ל"ד עַל מְשֻׁנָּה דְּאֶתְרוּג הַגְּזוּל וְז"ל וְנִקְיֵט הָרֵאָב"ד דְּבָרִים כְּפִשְׁטָן דְּכִינּוּן דְּלִית בְּהוּ הֵיטֵר אֲכִילָה וְדִין מְמוֹן וְה"ל אִיסוּרֵי הַנְּאָה לֹא קָרִינוּן בּוּ לְכֶם דְּהָא לִית לִי בְּהוּ מִיָּדִי וּמֵאֵן דְּגִזּוּל לְהוּ לֹא הָיִי גִזּוּלָן וְל"נ כו' וְתוּ דְּכָל שֶׁהוּא שְׁלוּ וְאִין בּוּ לְאַחֲרִים רְשׁוּת וְזָכוּת לְכֶם קָרִינוּן בּוּ הָרִי דְּכַתֵּב לְהִדְיָא כַּהֲמַג"א דְּהֵם שְׁלוּ עֲדִינוּן וְגַם מְדַבְּרֵי הַתּוֹס' דְּקִידוּשֵׁין דָּף נ"ו בַּד"ה הַמְּקַדֵּשׁ בְּעֶרְלָה שֶׁהִקְשׁוּ דְּהַמְּקַדֵּשׁ בְּאִיסוּרֵי הַנְּאָה תְּהוּי מְקוֹדֵשׁת מִשׁוּם דִּיכּוּלָּה לְיִהְיֹנּוּת מְהוּ שְׁלֹא בְּדָרְךָ הַנְּאָתָן יַעו"ש וּמוֹכַח דַּס"ל דְּאִיסוּרֵי הַנְּאָה הָיִי שְׁלוּ עֲדִינוּן דַּאֲל"כ הֵיאָף תְּתַקְדֵּשׁ לֹא בּוּ.

וְגַם בְּסִנְהֶדְרִין דָּף פ' וּבְזִבְחִים דָּף ע' דְּכַתֵּב ר"ת דְּשׁוּר הַנְּסָקֵל מִן־הַנְּאָה קוֹדֵם שְׁנִסְקֵל וּמִיָּהוּ בְּעֵלִים אִין לֹא וְהִבִּיאוּ הַתּוֹס' רֵאָיָה מְהָא דַּבְב"ק דָּף ע"א אָמַר גָּבַב שׁוּר הַנְּסָקֵל וּטְבַחוּ מְשַׁלֵּם אַרְבַּעָה וְחֲמִשָּׁה וְר"ל סְבִירָא לִיָּה בְּדָף ע"ז דְּכָל שְׁאִינוּ בְּמַכִּירָה אִינוּ בְּטְבִיחָה וּמוֹכַח דְּשָׂרֵי בְּהַנְּאָה וּמִיָּהוּ מַה שְׁאֹמַר ר"ת דְּאִין לֹא בְּעֵלִים לֹא יִתְכַן וְא"כ לְדַעַת רַש"י בְּכַמָּה דְּנוֹכְתִין וְכֵן הוּא דַּעַת כַּמָּה מְהֵרָא שׁוֹנִים דְּשׁוּר הַנְּסָקֵל אִיסוּר בְּהַנְּאָה מְחִיִּים בְּוִדָּאִי קֶשֶׁה עֲלֵיהֶם קוֹשִׁית הַתּוֹס' דְּאֲמַאי חֲזִיב בְּטְבִיחָה הָא אִינוּ בְּמַכִּירָה וּמוֹכַרְח דַּס"ל לְרַש"י דְּאֲפִי אִיסוּרֵי הַנְּאָה הָיִי שְׁלוּ עֲדִינוּן וְיֵשׁ לְהַבְּעֵלִים זָכִיָּה בּוּ וְיִוְכַל לְמוֹכְרוּ וְיִזְכָּה הַלּוֹקֵחַ בְּגוֹפוֹ וְהָיִי אִיתָא בְּמַכִּירָה וְהָא דְּתַנָּיָא בַּב"ק דָּף מ"ה מְשַׁנְּגַמַר דִּינוּ מְכָרוּ אִינוּ מְכוּר נְאָמַר הַטַּעַם דְּהָיִי מְקַח טְעוֹת דְּלֹא יִהִיב לִיָּה מִיָּדִי דְּחֻזִי לִיָּה וְעֵינֵין בְּתוֹס' ב"ק שְׁם ד"ה מְכוּר וְהָרִי לְהַתּוֹס' דְּזִבְחִים שְׁכַתְּבוּ לְהִדְיָא דְּהָיִי יִשְׁנוּ בְּמַכִּירָה מוֹכַרְח ע"כ לְפָרֵשׁ כֵּן דְּהָא דְּקֶאֱמַר אִינוּ מְכוּר הָיִי מִשׁוּם מְקַח טְעוֹת וְהָא דְּאֲמַרִינוּ ג"כ בַּב"ק שְׁם הַקְּדִישׁוּ אִינוּ קְדוּשׁ הָיִי ג"כ מִטַּעַם זֶה דְּכִינּוּן דְּלֹא חֻזִי לְמִיָּדִי לֹא חָל הַהַקְּדֵשׁ דְּהָרִי אֲפִי קְדֻשִׁים גְּמוּרִים שְׁמִתוּ יִצְאוּ מִיָּדִי מְעִילָה כְּדִאִיתָא בְּמְעִילָה דָּף י"ב וְהַטַּעַם כִּינּוּן דְּאִין לְהַקְּדֵשׁ שׁוּם מְמוֹן לֹא מְקַרֵי הַקְּדֵשׁ כָּלֵל וְאֵע"ג דְּמַסְקִינוּן שְׁם בְּמְעִילָה דְּמוֹעֲלִין מִיָּהָא מְדַרְבְּנָן מ"מ גִּיחָא דְּזִהוּ דְּנוֹקָא אִם מְעִיקְרָא הוּוּ רֵאוּנוּ לְהַקְּדֵשׁ וְכִמוּ דְּמְבֹאָר שְׁם אָבֵל עַכ"פ מְקַרֵי יִשְׁנוּ בְּמַכִּירָה, דְּהַלּוֹקֵחַ יִזְכָּה בְּהַגּוֹף דְּהָיִי שְׁלוּ אַע"ג דְּאִיסוּרִים בְּהַנְּאָה: אָבֵל דַּעַת רַש"י קֶשֶׁה לִי עֲדִינוּן דְּכַתֵּב בַּב"ק הַקְּדִישׁוּ אִינוּ מוֹקְדֵשׁ דְּלֹא בְּרִשׁוּתֵי' דְּמָרְיָה קָאִי לְהַקְּדִישׁוּ וְא"כ לְדִידִיָּה וְדָאִי דְּלֹא יִוְכַל לְמוֹכְרוּ וְקֶשֶׁה עֲלֵיו קוֹשִׁית הַתּוֹס' דַּלְר"ל אֲמַאי חֲזִיב עַל הַטְּבִיחָה]: [ז] עוֹד גְּרָאָה רֵאָיָה מְהָא דְּבִיבְמוֹת דָּף ק"ג דְּמַסְקִינוּן א' סַנְדֵּל הַמּוֹסְגָר וְא' סַנְדֵּל הַמּוֹחֵלֵט לֹא תַחֲלוּץ וְאִם חֲלָצָה חֲלִיצָתָה כְּשֶׁרָה וְכַתֵּב שְׁם הַרְשָׁב"א דְּלַכְתַּחֲזִיקָה לֹא תַחֲלוּץ דְּאִתִּי לְאִיחְלוּפִי בְּשָׂאֵרֵי הַנְּשָׂרְפִין כְּגוֹן סַנְדֵּל שֶׁל תַּקְרוּבַת וְשֶׁל עִיר הַנְּדַחַת וְהָרִי טַעַם זֶה הוּא רַק עַל סַנְדֵּל הַמּוֹחֵלֵט דְּהָיִי ג"כ בְּשָׂרְפָה וְלֹא עַל מוֹסְגָר דְּלֹא הָיִי כָּלֵל בְּשָׂרְפָה רַק טַעַמוּ קָאִי עַל מוֹחֵלֵט וּמוֹסְגָר מְשׁוּיָנוּ לְמוֹחֵלֵט וְלָמָּה הוֹצֵרָה הַרְשָׁב"א לֹאמַר טַעַם עַל מוֹחֵלֵט מִשׁוּם גְּזָרָה תִּפְּוֹק לִיָּה דְּכִינּוּן דְּאִיסוּר בְּהַנְּאָה לֹא הָיִי שְׁלוּ וְהָא אֲמַרִינוּן שְׁם בְּסַנְדֵּל שְׁאִינוּ שְׁלוּ אִימַר דְּאֲמַרֵי רַבָּנָן דִּיעֵבַד לְכַתְּחִילָה מִי אָמַר וּמַש"ה גַּם בְּמוֹחֵלֵט לֹא תַחֲלוּץ וּמוֹכַרְח דַּס"ל לְהַרְשָׁב"א דְּאִיסוּרֵי הַנְּאָה הָיִי שְׁפִיר שְׁלוּ וְדַבְּרֵי הַרְשָׁב"א דְּשְׁם קֶשֶׁיִן לִי טוֹבָא דְּאֲמַרִינוּן שְׁם בְּסַנְדֵּל שֶׁל ע"ג לֹא תַחֲלוּץ וְאִם חֲלָצָה חֲלִיצָתָה כְּשֶׁרָה וְכַתֵּב שְׁם

הַרְשֵׁב"א דְלַכְתָּחִילָהּ לֹא תַחֲלֹץ מִפְּנֵי שְׁנֵרְאָה כְּנֶהְנֶה מִן הַע"ג א"נ מְשׁוּם דְמֵאִיס לְמַצְוָה וְקִשְׁיָה לְמָה דְחַק בְּזַה דְהָא ע"כ אֵינְרִי בְסַנְדָּל שֶׁל ע"ג דְגוּי דְמַהְנִי לִיה בִּיטוּל דְבִשְׁל יִשְׂרָאֵל הָא כְּתוּמֵי מְכַתַּת שְׁיַעוּרָא וּבְדִיעֵבַד פְּסוּל דְהוּי כְּשֶׁל תְּקַרְוֶכֶת וְשֶׁל עִיר הַנְּדַחַת וְגַם ע"כ אֵינְרִי בְלֹא נִתְפָּוּן הַיִּשְׂרָאֵל לְזַפּוֹת בּוּ דְאִי זָכָה בּוּ הָא הִדְר אֵין לּוּ בִיטוּל וּכְמַש"כ הַתּוֹס' בִּיבְמוֹת שָׁם ד"ה סַנְדָּל וּא"כ לְמָה דְחַק בְּזַה דְלֹא תַחֲלֹץ בּוּ לְכַתָּחִילָהּ הָא בְּלֹא"ה נִיחָא כִּינּוּן שְׁאִינוּ שְׁלוּ מַש"ה אֲסוּר לְכַתָּחִילָהּ רַק זֶה י"ל דְהַרְשֵׁב"א בְּחִידוּשְׁיוֹ אֲזַל שָׁם בְּשִׁיטַת הַרְשֵׁב"ד שֶׁהִבִּיא הֶר"ן ר"פ לְוֹלֵב הַגְּזוּל דְהִיכָא דְגוּף הַע"ג הִנּוּי שֶׁל ע"ג אַע"ג דְהַמְשַׁמְשִׁין הֵם כִּינּוּן יִשְׂרָאֵל מ"מ אִם יִבְטַל הַע"ג גּוּף הַע"ג בְּטָלִים גַּם הַמְשַׁמְשִׁין וּא"כ מְצִי אֵינְרִי גַם בְּנִתְפָּוּן לְזַפּוֹת בּוּ וְאִפ"ה לֹא הוּי כְּתוּמֵי מְכַתַּת שְׁיַעוּרָא כִּינּוּן דְמַהְנִי לִיה בִּיטוּל וּמַש"ה דְחַק הַרְשֵׁב"א לִיתָן טַעַם אַחַר עַל הָא דְלֹא תַחֲלֹץ אֲבָל מַה דְדַחַק לִיתָן טַעַם עַל מִןחַלֵּט דְהוּי מְשׁוּם גְּזֵרָה דְסַנְדָּל שֶׁל עִיר הַנְּדַחַת הָא מוּכַח דַּס"ל לְהַרְשֵׁב"א דְהוּי שְׁלוּ עֲדִינּוּ: [ח] גַּם נִרְאָה עוֹד רְאִיָּה לְזֶה דְבַב"ק דָּף צ"ו תָּנּוּ גְזוּל בְּהֶמָּה וְהַזְקִינָה מְשַׁלֵּם כְּשַׁעַת הַגְּזוּלָהּ פִּי דְהָא קִנְיָאָה הַגְּזוּלָן חֲמִץ וְעֵבֶר עָלָיו הַפְּסַח אֹמֵר לּוּ הִרִי שְׁלָהּ לְפָנֶיהָ וְאִם נֹאֵמֵר דְאִיסוּרֵי הַנְּאָה יֵצְאוּ מִרְשׁוֹתָו וְהוּי הַפְּקָר גְּמוּר הַיָּאָה יְכוּל לֹאֵר לּוּ הִרִי שְׁלָהּ לְפָנֶיהָ כִּינּוּן דְכָבֵר אֵין הַחֲפִץ שֶׁל הַגְּזוּל וְדָמִים הוּא דְחִיב לּוּ הַגְּזוּלָן וְלֹא גּוּף הַחֲפִץ וְהַנְּרָאָה דְזֵהוּ גּוּפָה הַשְּׁקָלָא וְטָרְנִי שֶׁל הַגְּמָרָא בַב"ק דָּף צ"ח דְקָאֵמֵר מֵאֵן תָּנָא אֹמְרִים בְּאִיסוּרֵי הַנְּאָה הַש"ל וּמִסְקִינּוּ דַכ"ע אֹמְרִין בְּאִיסוּרֵי הַנְּאָה הִרִי שְׁלָהּ לְפָנֶיהָ וּמוּכַח דְאִינוּ הַפְּקָר: [ט] וְע"כ הַנְּרָאָה לִישֵׁב הִנּוּי סוּגְיוֹת שֶׁהִבְאֵנוּ בְּרֵאשִׁית דְבָרֵינוּ דְמוּכַח מֵהֶם דְהוּי הַפְּקָר דְלַעֲלִיל בְּאוֹת ג' דְהִבְאֵנוּ דְבָרֵי הַנְּתִיבוֹת שֶׁכְּתֹב דְאִיסוּרֵי הַנְּאָה הוּי רַק כִּיאוּשׁ וְנִהִי דְמַה שֶׁכְּתֹב סְבָרָא זֹו בְּדַעַת הַרְשֵׁב"א גַּבִּי אוֹסֵר הַנְּאָת נִכְסֵיו כְּתִבְנוּ לַעֲלִיל דַּע"כ אֵינוּ וְלְהַרְשֵׁב"א בְּנֹדָאֵי הוּי הַפְּקָר גְּמוּר מ"מ בְּכָל אִיסוּרֵי הַנְּאָה שֶׁלֹּא בָּאוּ ע"י נִדְרוֹ דְבָרֵיו נְכוּנִים וּבְרוּרִים דְהוּי רַק כִּיאוּשׁ פִּי' כְּמוֹ אֲבִדָּה שְׁנִתְיָאֵשׁוּ הַבְּעָלִים מִמֶּנָּה דְמִיד שְׁנֹאֲסְרוּ נִתְיָאֵשׁ מִמֶּנָּה וּמ"מ הִרִי הֵם שְׁלוּ עֲדִינּוּ עַד שְׁיִזְכָּה בְּהֵן אַחַר אֲבָל קוֹדֵם שְׁזָכָה בְּהֵן אַחַר הוּי שֶׁל הַבְּעָלִים וְהָא דְאִיתָא בְּכָרִיתוֹת דָּף כ"ד גַּבִּי עִיר הַנְּדַחַת דְכָל הַקוֹדֵם בּוּ זָכָה מְשׁוּם דְכָל חַד אֲמַר אַחֲרֵינָא חֲטָא וּמִפְקָר מְמוּנִיָּה צ"ל דְהָאֵי וּמִפְקָר הוּי לָאו דְנֹקָא וְהַפְּנִי' הוּי דְמֵיֵאֵשׁ מְמוּנִיָּה וְנ"ל הִירוּשְׁלָמֵי פָּרַק יו"ד מְסַנְהֶדְרִין הַלְכָה ז' שׁוֹר שֶׁהוּא יוֹצֵא לִיסְקָל וְנִמְצָאוּ עֵידִיו זֹוּמְמִין ר' יוֹחָנָן אֲמַר כָּל הַקוֹדֵם בְּהֵן זָכָה ר"ל אֲמַר יֵאוּשׁ טַעוֹת הוּא הִרִי לְהַדְיָא דְקָרִי לִיה יֵאוּשׁ וּמַש"ה מוֹתֵר כָּל אַחַד לְטָלוּ וּמ"מ קוֹדֵם שְׁנֹטְלוּ הוּי שֶׁל הַבְּעָלִים וּבְאַמַּת דְכּוּן מְבוֹאֵר לְהַדְיָא בַב"ק דָּף ס"ו דְקָאֵמֵר רַבָּה יֵאוּשׁ כְּדִי קָנִי אֵינְתְּבִיָּה רַב יוֹסֵף לְרַבָּה גְזוּל חֲמִץ וְעֵבֶר עָלָיו הַפְּסַח אֹמֵר לּוּ הַש"ל וְהָא כִּינּוּן דְמִטִּי עֵידָן אִיסוּרָא נִדָּאֵי מֵיֵאֵשׁ מִינָּה וְאִי ס"ד יֵאוּשׁ כְּדִי קָנִי אֲמֵאֵי אֹמֵר לּוּ הַש"ל דְמִי בְּעָלְמָא בְּעִי לְשִׁלּוּמֵי א"ל כִּי קָאֵמִינָא זֶה מִתְיָאֵשׁ וְזֶה רוּצָה לְקַנּוֹת הָאֵי זֶה מִתְיָאֵשׁ וְזֶה אֵינוּ רוּצָה לְקַנּוֹת הִרִי דְמִזְדָּה אִיסוּר הַנְּאָה רַק לִיֵּאוּשׁ דְאִי הוּי כְּהַפְּקָר גְּמוּר מֵאֵי הַקִּשְׁיָה ר"י לְרַבָּה הִרִי גַם אִם נֹאֵמֵר יֵאוּשׁ כְּדִי לֹא קָנִי תִיקְשִׁי כֹן א"ו דְהוּי רַק כִּיאוּשׁ וּמַש"ה לר"י דַּס"ל יֵאוּשׁ כְּדִי לֹא קָנִי דְבְעִי שְׁיִהִיָּה שְׁנוּי רְשׁוֹת אַחַר הַיֵּאוּשׁ כִּי הִיכִי דְלְהוּי אֲתִי לִידּוֹ בְּהַתִּירָא הוּי נִיחָא לִיה הָא דְאֹמֵר הַש"ל וְרַק לְרַבָּה דַּס"ל יֵאוּשׁ כְּדִי קָנִי הַקִּשְׁיָה שְׁפִיר וְתִי' רַבָּה דְצָרִיף שְׁיִרְצָה לְקַנּוֹת אַחַר הַיֵּאוּשׁ וְעַכ"פ חֲזִינוּ לְהַדְיָא מְלִשׁוֹן הַגְּמָרָא דְקָרִי לִיה יֵאוּשׁ.

וְהָא דְאָמְרִי בַב"ק דָּף ע"ב פִּינּוֹן דְשַׁחַט בַּה פּוֹרְתָא אֶסְרָה אֵינְדָּה לָאו דְמַרְיָה קְטַבַּח נִיחָא ג"כ דְהָרִי הַחַיִּיב שֶׁל ד' וְה' הָיוּ מִשּׁוּם דְשִׁנָּה בַחֲטָא וְדוֹקָא בְשׁוֹחֲט בְּאִסּוּר חֲזִיב ד' וְה' וְכַדְאִיתָא בַב"ק דָּף ס"ח וַא"כ פְּרִיָּה שְׁפִיר פִּינּוֹן דְשַׁחַט פּוֹרְתָא אֶסְרָה וַא"ע ג' דְעַדְדִּין לֹא יֵצֵא מִרְשׁוֹת בְּעָלִים מ"מ הָא עַכ"פ יֵאוּשׁ הָיוּ עֵי"ז דְנֶאֱסַר בְּהִנָּאָה וּמִוֹתֵר לְכָל אֶחָד לְטָלוּ א"כ לֹא עֶבֶד שׁוּם אִסּוּרָא בְּהַשְׁחִיטָה וְהָיוּ הַגָּמֵר שֶׁל הַשְׁחִיטָה בְּהִתֵּר גְּמוּר וְלִיכָא וְטַבְּחוּ כְּלוּ בְּאִסּוּרָא.

וְכַן מְוַכְרַח בְּדַבְרֵי הַרְמַב"ם בְּפֶרֶק י"א מַה' גִּזְקֵי מְמוֹן ה"ט שֶׁכָּתַב שׁוֹר שֶׁהֵמִית הָאָדָם וְהַקְדִּישׁוּ בְּעָלָיו אֵינּוּ מְוַקְדָּשׁ וְכַן אִם הִפְקִירוּ אֵינּוּ מְוַפְקָר וְאַחַר כֵּן בְּהִלְכָה י"ג כָּתַב שׁוֹר הַנְּסַקֵּל שֶׁהִנּוּמּוּ עֲדִיו כָּל הַמַּחְזִיק בּו זָכָה שֶׁהָרִי מִשְׁנַגְמַר דִּינוֹ הִפְקִירוּ בְּעָלִים וְאִם כֵּן הֵיכָא פְתַב לְמַעְלָה דְהִפְקִירוּ אֵינּוּ מְוַפְקָר וְהָרִי מֵאֲלִיו הָיוּ הִפְקָר א"ו מְוַכְרַח דְלֹא הָיוּ הִפְקָר גְּמוּר וְרֵאָזִיה זֶה מִדְּבַרֵי הַרְמַב"ם רֵאִיתִיו זֶה פְּמָה בַסְפָּר אֶחָד: [י] וְאֵין לְהַקְשׁוֹת עַל סְבָרָא זֶה מְהָא דְאִיתָא בְּכַרִּיתוֹת עִיר הַנְּדַחַת שֶׁהִנּוּמּוּ עֲדִיהָ כָּל הַמַּחְזִיק בָּהּ זָכָה בָּהּ וְאִם נֶאֱמַר דְהָיוּ רַק פְּיֵאוּשׁ וְהָרִי אֵין יֵאוּשׁ לְקַרְקַע וְכִמּוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹס' בְּכַמָּה דְוָכְתִי וּמְוַכְרַח דְהָיוּ הִפְקָר גְּמוּר זֶה אֵינּוּ דְהָא י"ל דְלֹא קָאִי שָׁם עַל גּוֹף הָעִיר רַק עַל הַנְּכַסִּים הַמְטַלְטְלִים שֶׁבָּהּ דְהָרִי בְּלֹא"ה גּוֹף הַקַּרְקַע וְכָל הַמַּחְזִיק שֶׁבָּהּ אֵינּוּ נֶאֱסַר וְכַדְאִיתָא בַסּוֹף פֶּרֶק פִּיסּוּי הַדָּם לְפִי שֶׁמַּחְזִיק תְּלִישָׁה יַעו"ש וּבַסּוֹף סְנֵהֲדֵרִין.

וַא"ע ג' דְהִבְתִּים שֶׁבָּהּ נִרְאָה דְנֶאֱסָרִין וְכַדְכְּתִיב וְשִׁרְפֶתָּ אֶת הָעִיר מ"מ הָא י"ל דְהָא דְאָמַר דְהַמַּחְזִיק זָכָה קָאִי רַק עַל הַנְּכַסִּים שֶׁבָּהּ וְכַן מִשְׁמַע קֶצֶת בְּרַמְב"ם פֶּרֶק ד' מַה' ע"ג וְנ"ל וְעִיר הַנְּדַחַת שֶׁהִנּוּמּוּ עֲדִיהָ כָּל הַמַּחְזִיק בְּנֶכְסֵיהָ זָכָה וְאֶדְרָבָה בְּזֶה נִתְלַשֵּׁב לָנוּ דְבַר אֶחָד דְּבַכְרִיתוֹת שָׁם אִיתָא שׁוֹר הַנְּסַקֵּל שֶׁהִנּוּמּוּ עֲדִיו כָּל הַמַּחְזִיק בּו זָכָה וְכַן בְּעִיר הַנְּדַחַת וּבִירוּשָׁלַיִם פ"ד דב"ק אִיתָא ג"כ הָךְ דִּינָא וְחֻשְׁב הָנִי תַרְתִּי וְתַנִּי נְמִי עֶבֶד שֶׁהוּא יוֹצֵא לְיַהֲרַג וְהוּנּוּמּוּ עֲדִיו כָּל הַמַּחְזִיק בּו זָכָה וְהַקְשָׁה בְּמַרְאָה הַפְּנִים שָׁם דְאִמְאִי בַש"ס דִּידוֹן לֹא נִקְטַ עֶבֶד וְתִירוּצוֹ שֶׁל הַמַּרְאָה פְּנִים אֵינּוּ מוּבָן כְּלָל יַעו"ש אֲבָל לְדַבְרֵינוּ דְהָיוּ רַק פְּיֵאוּשׁ נִיחָא דְבַחוּ"מ ס' ש"ג כָּתַב הַש"ךְ בְּשֵׁם הַרְשֵׁב"א דְכִמּוֹ דְלֹא מְהִנִּי יֵאוּשׁ לְקַרְקַע כְּמוֹ כֵּן לֹא מְהִנִּי יֵאוּשׁ לְעֶבֶד דְאִיִּתְקַשׁ לְקַרְקַע וּמַש"ה לֹא הִבִּיא בַש"ס דִּידוֹן הָךְ דְעֶבֶד וְהִירוּשָׁלַיִם אֲזַל לְשִׁיטָתוֹ דְּבַפֶּרֶק ז' דַּמַּס' כְּלֵאִים אִיתָא בִירוּשָׁלַיִם אַע"פ שֶׁאֵין קַרְקַע נִגְזַלְתָּ יֵשׁ יֵאוּשׁ לְקַרְקַע וְהַש"ס דִּידוֹן הָא סְבִירָא לִיה דִּיֵאוּשׁ לֹא מְהִנִּי בְּקַרְקַע לְדַעַת הַרְשֵׁב"ם בְּבָבָא בְּתָרָא דָּף מ"ד וַע"ש בְּתוֹסְפוֹת ד"ה דְוּוֹקָא שֶׁהִקְשׁוּ עַל הַרְשֵׁב"ם מְהִיָּה יְרוּשָׁלַיִם דְּמִבְּנֵי יֵאוּשׁ וְעֵינִן בַּש"ךְ חו"מ סִימָן ש"ע שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם הַסְמ"ק וְהַג"מ דְהַבְבְּלִי וְהִירוּשָׁלַיִם חוֹלְקִין בְּהָךְ סְבָרָא אִי מְהִנִּי יֵאוּשׁ בְּקַרְקַע אוֹ לֹא וּמַש"ה הִירוּשָׁלַיִם לְשִׁיטָתוֹ הִבִּיא הָךְ דִּינָא גַם בְּעֶבֶד וְהַבְבְּלִי לֹא הִבִּיא אֶמְנָם לְדַעַת הַתּוֹס' בַב"ב דָּף מ"ד דְּגַם ש"ס דִּידוֹן ס"ל דִּישׁ יֵאוּשׁ לְקַרְקַע וְכַן לְדַעַת הַרְאָב"ד בְּפֶרֶק ט' מַהל' גְּזֵלָה דִּיֵאוּשׁ מְהִנִּי בְּעֶבְדִים אֵין תִּי זֶה עוֹלָה עַל הָא דְלֹא הוּבָא בְּכַרִּיתוֹת גַם בְּעֶבֶד: [יא] וּבַסְבָּרָא זֶה נוֹכַח לְהַשְׁוֹת הַמַּחְלֻקָּת בְּזֶה דִּי"ל דַּכ"ע מוֹדִים דְאִסּוּרֵי הַנָּאָה הָיוּ יֵאוּשׁ וְלֹא הִפְקָר וְדַבְרֵי הַרְאָב"ד שֶׁהִבְאֵנוּ לְעֵיל בְּאוֹת ו' דַּס"ל דְאִסּוּרֵי הַנָּאָה לֹא מְקַרִי לְכֶם מִשְׁלָכְכֶם וְגַם הִרִיטְב"א שֶׁחוֹלַק עָלָיו וְס"ל דְהָיוּ שְׁלָכְכֶם שְׁנֵיהֶם מוֹדִים לְעֵיקַר הַסְבָּרָא וְכִמּוֹ שֶׁהוּכַחְנוּ כֵּן מִסּוּגֵית הַגְּמָרָא רַק בְּזֶה פְּלִיגֵי דְהַרְאָב"ד ס"ל דְלֹא מְקַרִי שְׁלָכְכֶם רַק אִם הַדְּבַר מִיּוֹחַד לּוֹ וְאִסּוּר לְאַחֲרִים לִיטְלוּ אֲבָל אִסּוּרֵי הַנָּאָה פִּינּוֹן דְרִשׁוֹת בְּיַד אַחֲרִים לְטָלוּ מִמֶּנּוּ לֹא

מקרי שלכם והריטב"א ס"ל פיון דכל זמן שלא נטלו אחר הוי של הפעלים מקרי שפיר שלכם אמנם מדברי התוס' דנבחים דף ע' שהוכיחו דשור הנסקל לא נאסר בהנאה מחיים מדמחייב ד' וה' בגנב שור הנסקל וטבחו ואם פן ע"כ ישנו במכירה דאי אינו במכירה אינו בטביחה הא מוכרח דס"ל להתוס' דאי היה נאסר בהנאה לא הוי של הפעלים פלל מדכתבו דאינו במכירה אמנם גם זה אינו די"ל דסבירא לי' דכיון דאסור בהנאה אין הלוקח זוכה בו דאי אפשר לזכות באיסורי הנאה פיון דגם אצלו הא הוי פיאוש דנהי דדבר דהוי שלו מעצמו אינו יוצא מרשותו ע"י מה דנאסרה בהנאה משום דביאוש גרידא אינו יוצא מרשות הפעלים עד דאתי לרשות מי שרוצה לזכות בו אבל הלוקח אינו יכול לזכות באיסורי הנאה ובסבירא זו נוכל לישב ג"כ מה שהקשינו לעיל באות ג' על הר"ן דנדרים דף מ"ג שכתב דבהדירו אביו ומת יש להבין זכיה בגוף הנכסים והקשינו דהא אי אפשר לו לשאול עלי' ואיהו בעצמו פתב במס' ע"א גבי המוצא ע"ג דמש"ה יכול לזכות בו משום דמהני לי' ביטול הא אם לא היה תקנה להאסור לא היה לו שום זכיה בו ולפי"ז ניחא דרק בע"ג דאיירי לענין שינופה בו מן ההפקר הנצרך להך סבירא דיש לו ביטול דבלא"ה לא שייך לומר שינופה בו דמאי זכי' שייך בדבר האסור אבל גבי מת אביו ונפלו לפניו הנכסים דאין צריך שום זכיה בהנכסים ומעצמן הוי הנכסים שלו מש"ה אע"ג דאסורין ואין להם שום היתר הוי שלו עדיין ונהדר לדין דהריטב"א הא ס"ל דאיסורי הנאה מקרי שלכם ושפיר מיושב דברי המג"א ונאמר דהרמב"ם ס"ל ג"כ פן פיון דהם שלו עדיין מקרי שפיר שלכם פיון דממילא הם שלו וא"צ זכי' ובמה שנאסרו בהנאה לא נפקע רשותו מהם: [יב] והנראה להוכיח דגם התוס' ס"ל פהרמב"ם דהנה בסוף פ' פסווי הדם ס"ל לרבא דמכסין בעפר עיר הנדחת דמצות לאו ליהנות ניתנו ופריה בגמ' מהא דתנאי שופר של ע"ג לא יתקע מאי לאו אם תקע לא יצא לא אם תקע יצא והתנאי לולב של ע"ג לא יטול מאי לאו אם נטל לא יצא לא אם נטל יצא והתנאי תקע לא יצא נטל לא יצא ומשני משום דכתותי מכתת שיעורא ולכאורה קשה מאי פריה מהא דלולב דהא י"ל דאיירי ביו"ט ראשון דבעינן שלכם ומש"ה אע"ג דמצות לאו ליהנות ניתנו מ"מ אינו יוצא בו דכיון שזכה בו הישראל הא נעשה איסור הנאה דלא מהני ליה ביטול ושוב לא מקרי שלכם ומש"ה אינו יוצא בו אבל בעפר עיר הנדחת שפיר מכסין בו דהא לא בעינן שיהיה משלו ומוכח פהרמב"ם וריטב"א דאיסור הנאה אפילו אותן דאין להם היתר מ"מ הם שלכם עדיין ולהחולקים עליהם ההכרח לפרש הא דקאמר והתנאי לולב של ע"ג לא יטול מאי לאו אם נטל לא יצא לא פריה לרבא מלולב רק ה"פ מאי לאו אם נטל לא יצא וא"כ ה"ה הא דתנאי ברישא דהך ברייתא דשופר של ע"ג לא יתקע הוי אם תקע לא יצא ובשופר הא לא בעינן משלכם ומוכח דמצות ליהנות ניתנו ואדרבה בזה יתישב לנו היטב מה דיש לדקדק קצת דהרי כבר תי' לו על הך דשופר לא אם נעל יצא ולמה הקשה לו שנית מלולב ודרי גם בלולב נוכל לומר פן אבל לפי"ז ניחא דהוי ס"ד דבלולב ודאי אם נטל לא יצא דהא סתמא תני בברייתא ומשמע דקאי על כל הימים וביו"ט א' הא ודאי דלא יצא ודכונת' בשופר לא יצא והמתרץ השיב לו אם נטל יצא וקאי רק על יו"ט שני ובהו מיושב לנו ג"כ קושני' התוס' שהקשו על הא דפריה מלולב אמאי לא פריה מהמשנה דסופה דתנו של אשרה ושל עיר הנדחת פסול ולפי הנ"ל ניחא דהא י"ל דהמשנה קאי על יו"ט ראשון דפסול משום דלא הוי משלכם וע"ש בתוס' חולין שהקשו על הא דבסופה

קאָמער רבא דלולב של ע"ג לא יטול ואם נטל יצא ופריה הגמיר עליו מהא דתנו של
אשרה ושל עיר הגדחת פסול והקשו התוס' מאי פריה נימא דהה משנה איירי ביו"ט
ראשון דצריה לנפות בו וא"כ הוי ע"ג של ישראל דכתומי מכתת שיעורא ומירצו דפריה
דהא דומי דעיר הגדחת קתני דפסול גם ביו"ט ב' ותי' זה הא לא שייך רק בתר דמסיק
בחו"ליו הך סברא דכתומי מכתת שיעורא אבל בס"ד דלא אסיק אדעתיה הך סברא גם
בעיר הגדחת צ"ל פשר ביום ב' וא"כ שפיר המ"ל דהא דפסלה המשנה הוי רק ביום א'
והטעם משום דאסירי בהנאה לא הוי שלו ומש"ה פריה מהברייתא דבשופר הא לא בעינו
שיהי' שלו וא"כ הא מדברי התוס' דדחקו בזה אמאילא פריה מהמשנה מוכח דס"ל
כהרמב"ם דאיסורי הנאה חשיבא שפיר שלכם: ובענין זה נתחדש לי במה דמבואר
בשו"ע אה"ע סי' כ"ח סעי' א' בהגהה אשרה שנגדרה הנאה מאדם אחד כו' וקדשה אינה
מקודשת דהוי פאילו קידשה באיסורי הנאה ודברים אלו נובעין מדברי תשובת הרשב"א
סי' תר"ב שכתב ונ"ל והטעם שאמרת משום דיכולה לשאול לא אשפחן בכי הא הואיל
שלא אמרינן הואיל אלא במה שהוא שלו רק דאריה דאיסורא רביעא עליה כו' א"נ במה
שאין לאחרים רשות בו כגון הפקר או במי שליקט את הפיאה דאמרינן אפ"ה תרי הואיל
אבל לנפות במתנה שנתנו לו אחרים לא אמרינן הואיל וכיון דבשעה שקיבלו אינו יכול
לנפות בו ואינו שלו אין לו זכות ואפ"ה נשאל אח"כ ולכאורה קשה לי על זה דהא קיי"ל
דע"ג של עו"ג משפאת ליד ישראל נעשית ע"ג של ישראל ושוב אין לה ביטול וכתב
הר"ן בפ"ק ג' דע"ג בסוגי' דהמוצא פלים ונ"ל ואע"ג שאסורה בהנאה ואין בה דין ממון
אפ"ה פינון שייכולה להתבטל ע"י עו"ג מצוי זכה בה הרי דהא דיכול ישראל לנפות בע"ג
הוי רק משום הך סברא דיכולה להתבטל ונהרי במס' ע"ג דף ע"א איתא ברייתא הלוקח
גרוטאות מעו"ג ומצא בה ע"ג אם משנתן מעות משוה יוליה הנאה לים המלח ומדקדק
הגמיר' שם מזה דמשיכה קונה בעו"ג הרי דהוי ס"ל דע"פ דין זוכה בה הישראל הרי דגם
מרשות אחרים יכול לנפות בה דהרי שם הוי קנייה ולא זכי מהפקר וחזינו דמשום הך
סברא דיכולה להתבטל יכול לנפות מרשות אחרים ואע"ג דבתר הזכי' לא יהי' אפשר
לבטלה וק"ו כמנדר הנאה דגם אחר הזכי' יש לו היתר ע"י שאלה דיכול לנפות בו גם
מאחרים אמנם על הרשב"א בעצמו לא קשה פלל דאיהו לא ס"ל סברתו של הר"ן בזה
וכמו שהראה לי אחד מן המעיינים מה שכתב הרשב"א בתשובה סימן קע"ח ונ"ל דכל
שרוצה לנפות בו אע"פ שהוא אסור בהנאה זכה בה להאסר בהנאה לעולם ובענין שאמרו
בע"ג שאע"פ שאסור בהנאה ואי אפשר לנפות בו מ"מ כל שדעתו לנפות ע"ג דישראל
מקרי הרי דבאמת ס"ל דרק לענין דלא מהני לה ביטול מהני לה הזכי' ואזל לשיטתו
אבל לדעת הר"ן נראה דמנדר הנאה יכול לנפות בו זכי' גמורה משום דמהני בו שאלה
ומהא דכ' הר"ן דאם אוסר פירותיו על עצמו נעשין הפקר אין שום שייכות לכאן דכבר
כתבנו באות ד' טעמו דבמה שאוסרם בעצמו מפקירם וזה שייך באוסר על עצמו פירותיו
ולא באוסר פירות חבירו עליו דהא לא שייך לומר שהפקירם ואח"כ כשנותן לו חבירו
במתנה בודאי נראה דלהר"ן זוכה בהם שפיר ועיי' בשו"ת הרשב"א סי' תשמ"ו כמנדר
הנאה מחבירו ונתן לו לולב אם יוצאין בו ואזל לשיטתו ולהר"ן צ"ע בכל זה אמנם עי'
ביו"ד סי' קמ"ו שכ' בשם הסמ"ג דע"ג של עו"ג שהגיע ליד ישראל דלא מהני ביטול
הוי רק מדרבנן יעו"ש ולדידך' הא שפיר י"ל דאי אפשר לנפות בו: מסקנת הדברים דדבר

דהוי ש'לו ונאסר בהנאה הם ש'לו עדיין והוי רק פיאוש וילעגנו אם מקרי ש'לכם לענו
לצאת בו ידי לילב פליגי הראב"ד והרמב"ם והריטב"א.

נדבר שאינו ש'לו וצריף לזכות בו דעת התוס' בנבחים דא"א לו לזכות בו [נרש"י חולק
בזה ג"כ כמבואר באות ז] ואם יש היסור לאיסורו ע"י שאלה להר"ן יכול לזכות בו
ולהרשב"א א"י לזכות בו: סימן מט ישוב על הרמב"ם בפ"ק ד' מהל' ערכין ושייף לסוגי'
דבריה: בערכין דף י"ד קאמר ר"ה הקדיש שדה מלאה אילנות פשהוא פודן פודה
אילנות בשוין וחוזר ופודה קרקע בית זרע חומר שעורים בתמשים שקל פס"ג דס"ל
מקדיש בעין יפה מקדיש ופסק פן הרמב"ם בפ"ק ד' מה' ערכין ושם ע"ב קאמר ר"פ
הקדיש אילנות פודה בשוין ופריף וקדשו אגב ארעייהו ולפרקינהו אגב ארעייהו וכ"ת
אילנות הקדיש ארעא לא הקדיש והארמי נהרדעי מאן דזבין דיקלא לחברי' קני לי'
משפולא ועד תהומא כו' והקשה הראב"ד בפ"ק ד' מה' ערכין דמאי פריף דלפרקינהו
אגב קרקע והרי לר"ה צריף לפדות האילנות בשוין והוכיח מזה דס"ל לסתמא דגמ'ר'
דלא כר"ה והשיג על הרמב"ם דפוסק כר"ה ע"ש אמנם באמת דגם להראב"ד לא אתי
הסוגי' כ"כ בפשיטות דאפתי מאי הקשה הגמ'ר' דלמא ס"ל לר"פ כר"ה.

והנראה לי שבפסקו של הרמב"ם דהגמ'ר' פריף שם שפיר לר"פ לשיטתו דלדידי' מוכרח
דלא כר"ה דהנה שם פריף הגמ'ר' לר"ה מהא דתנן' הקדיש ג' אילנות ממטע עשרה לבית
סאה הרי זה הקדיש קרקע ואת האילנות פשהוא פודה זרע חומר שעורים כו'
ומשני הא מני ר"ש היא דס"ל מקדיש בעין רעה הוא מקדיש ופריף אימא סיפא הקדיש
אילנות ואם"כ הקדיש קרקע פשהוא פודה אילנות בשוין וחוזר ופודה קרקע בית
זרע כו' ואי ר"ש ליזול בטר פדי' וליפרקו אגב ארעייהו דתנן' מנין ללוקח שדה מאביו
והקדישו ואם"כ מת אביו מנין שתהא לפניו כשדה אחרונה ת"ל אם את שדה מקנתו אשר
לא משדה אחרונה דברי ר' יהודה ור"ש ר"מ אומר מנין ללוקח שדה מאביו ומת אביו
ואם"כ הקדישה מנין שתהא לפניו כשדה אחרונה ת"ל כו' ואילו ר"י ור"ש אפי' הקדישה
ואם"כ מת אביו שדה אחרונה היא מ"ט אי משום קרא קרא לכדר"מ הוא אלא לאו משום
דאזל בטר פדי' אומר ר"נ בר"י ר"י ור"ש קרא אשפחו ודריש א"כ לכתוב אשר לא
אחרונה מאי משדה אחרונה שדה שאינה ראוי' להיות שדה אחרונה הרי דמישב דברי ר"ה
דר"ש לא אזל בטר פדי' כלל וטעמו דר"ש דס"ל דמהך קרא נוכל לדרוש ב' דרשות א'
למת אביו ואם"כ הקדיש שנית להקדיש קודם ועי' בערכין דף כ"ז ובב"ב דף ע"ב ולפי
המבואר שם נוכל לפרש דהוי שלשה דרשות אבל לפי מה דאיתא בערכין דף י"ד ובגיטין
סוף השולח הוי בפסוק זה רק ב' דרשות ועי' בגיטין סוף פ' השולח דרצה הגמ'ר' לומר
טעם דר"י ור"ש משום דס"ל קנין פירות לאו כקה"ד ומש"ה אע"ג שקנה מאביו מ"מ
כשמת אביו נופלת לו בירושה ומש"ה לא צריף קרא רק להקדיש מקודם וגם שם דחי
ר"נ בר"י דקרא אשפחו ודריש ובאמת דבגיטין הוי מצי לדחות דטעמם משום דאזלי'
בטר פדי' וכן בערכין הוי מצי לדחות דטעמם משום דס"ל ק"פ לאו כקה"ג דמי רק ר"נ
בר"י אומר דיחוי' דלא נדייק מני' שום א' מהני סברות והנה בגיטין סוף פ' השולח הקשו
התוס' לר' יוחנן דס"ל אין בריה ואחין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביוכל
תיקשה דהא לא משפחת לה דין דשדה אחרונה רק חד בר חד עד יהושע בן נון ע"ש מה
שתירצו לזה וא"כ הא י"ל דס"ל להגמ'ר' כגוןש' זו דלמ"ד דא"ב בכל חלוקת אחין צ"ל

כשזדה מקנה וס"ל להגמך' דבאמת למ"ד א"ב איצטריף קרא דאשר לא משדה אהונתו
לרבות אחין שחלקו דיש להם דין שדה אהונה דזה הוי מן שדה אהונה או זו או חצי'
השני' שמחמתו לקח את זו ועי' בפנים יפות פ' בתקוותי שפתיב כעין זה ועי' בגיטין דף
כ"ה בהלוקח יין מבין הפותים אומר ב' לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה כו'
דברי ר"מ ר' יהודה ור' יוסי ור"ש אוסרין ורצה הגמך' לומר דס"ל אין בריקה ורבא
קאמר שם דטעמם דחזישי לבקיעת הנוד ולפי מה דרצה הגמך' לומר דר"י ור"ש ס"ל
אין בריקה א"כ הא איצטריף לדידהו פסוק א' לאחין שחלקו ולא נשאר רק פסוק א'
ושוב ליכא יתורא להקדישו ואח"כ מת אביו ויהי' מוכרח לפי"ז לומר דר"ש אצל בתר
פדי' ור"נ בר"י דקאמר בערכין קרא אשכחו ודריש ס"ל ע"כ פרבא דטעמם משום שמה
בקע הנוד ושוב מצי ס"ל לר"ש יש בריקה ואיתור ב' דרשות אבל למ"ד דס"ל לר"י
ור"ש אין בריקה ע"כ מוכרח דאזלי בתר פדי' דאין לומר דנאמר כמו שרצה הגמך' לומר
בגיטין דס"ל ק"פ לאו כקה"ג דמי דהרי אי ס"ל כן הדר מוכרח דס"ל יש בריקה דהרי
בגיטין דף מ"ח איתא אי לאו דאמר ר' יוחנן קנן פירות פקנן הגוף דמי לא מצא ידיו
ונגליו בבהמ"ד דא"ר אסי אר"י האחין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל ואי
ס"ד לאו פקנן הגוף דמי לא משפחת דמייתי ביפורים אלא חד בר חד עד יהושע בן נון
הרי דמאן דס"ל אין בריקה ע"כ מוכרח לסבור קנן פירות פקנן הגוף דמי ועי' בגיטין
דף כ"ה בתוס' ד"ה ר"י שהקשו דהיא רצה הגמך' לומר דר' יהודה ס"ל אין בריקה
נהרי ר"י ס"ל בב"ק ד' צ' גבי דין יום או יומים דק"פ לאו פקנן הגוף דמי וא"כ הא
לאמשפחת לה ביפורים אלא חד בר חד ותירצו בשם ר"י דאין ללמוד מדין יום או יומים
דשאני התם דכתיב פספו או תחתיו ועוד תירצו בשם ר"י דדוקא ר' יוחנן ס"ל דמחזירין
זה לזה ביובל אבל שאר אמוראי סברי אע"ג דלקוחות הן מ"מ אין מחזירין דלענן זה
אינם לקוחות והוי קנן הגוף וא"כ לתי' השני של התוס' הא אין הכרח כלל וגם מ"ד
ק"פ לאו כקה"ג דמי מ"מ מצי ס"ל אין בריקה אבל לתי' הראשון של התוס' הא מוכרח
ע"כ כמו שפכתנו והנה במעילה דף כ"ב דתנן ומודה ר"ע לחכמים באומר פרוטה מן פיס
זה הקדש שהוא מוציא והולך עד שיוציא את כל הפיס ואמר שם בגמך' פי אתא רבין
אמר פיסין אשונורים רמי ליה דתנן האומר אחד משונורי הקדש היה לו שנים הגדול שבהן
הקדש ופי' התוס' דפריף דבמשנה נמי נימא דהמטבע המוכחך יהיה הקדש כו' ר"פ אומר
פיסין אלוגין רמי ליה דתנן הלוקח יין מבין הפותים אומר שני לוגין שאני עתיד להפריש
הרי הן תרומה עצרה מעשר ראשון תשעה מע"ש ומיחל ושותה מיד דברי ר"מ ר"י ור'
יוסי ור"ש אוסרין ופרש"י דפריף מר"י ור"ש דס"ל א"ב ואכל חדא אמרינן דלמא איהי
תרומה כמו כן נאמר על הפרוטה דלמא הוי דהקדש והתוס' הקשו על זה דנימא דהמשנה
הוי כר"מ דיש בריקה וע"כ כ' דפריף מר"מ דאמר שאני עתיד להפריש פי לא אומר נמי
נתפייס ליה התרומה בהאחרונה כמו גבי פיסין דהאחרון הוי הקדש וא"כ לשיתת רש"י
ס"ל לרב פפא ע"כ דר"ש סבר אין בריקה ולא ס"ל דהטעם הוי משום שמה בקע הנוד
ולתוס' אין הכרח לזה כלל והנראה לי שבש"י דפריף מר"י ור"ש דר"פ ס"ל
גם הו' רומיא דקאמר רבין מפיסין אשנורים דאמאי בשנורים הוי הגדול הקדש ואמאי לא
נימא פאן דמטבע הגדולה הקדש ורק סבירא ליה דזה לא פריף משום דהא במנחות דף
ק"ח מפרשינן הטעם גבי שונורים דמש"ה הוי הגדול הקדש משום דמקדיש בעין יפה

מקדיש וא"כ הא י"ל דלר"ש דס"ל בערכין דף י"ד דמקדיש בעין רעה מקדיש לא הוי הגדול שפיהו הקדש (ועיי' ב"ב דף ע"א ואין סתירה לכאן דשם אמרינן דלר"ע מודה ר"ש דבעין יפה מקדיש כמו במכירה להדיא אבל לא להעדיף מהדיא וי"ל דהמשנה אתי' כר"ש ומש"ה הקשה ליה מהא דלוגין דר"ש הא ס"ל אין בריה וממה נפשך קפריה ומינשב קושית התוספות ולפרש"י דר"פ סבירא ליה דלר"ש שמעון אין בריה הא מוכרח דר"ש שמעון אזל בתר פדי' ואם פן הדרא קוש' הגמ' על ר"ה לדנפתה דהא לא מצי אתי' הך ברייתא כר"ש פלל ומוכרח דלא כר"ה וגם למ"ד מקדיש בעין יפה מקדיש פודן אגב קרקע ומש"ה פריה הגמ' לר"פ לשיטתו דלפרקינהו אגב ארעא ומינשב סוג' הגמ' וגם פסקו של הרמב"ם מינשב היטב דלפי מה דמסיק רבא בגיטין דטעמם משום שפא יבקע הנוד שפיר הוי הלכה כר"ה אבל לתי' הב' של התוס' דגם מ"ד דס"ל אין בריה מצי ס"ל ק"פ לאו כקה"ג דמי וקא דפריה לא משפחת דמביא ביפורים הוי רק לר' יוחנן דס"ל דמתזירין ביוכל הדר קשה דאע"ג דלר"פ ס"ל לר"ש אין בריה מ"מ מצי ס"ל דלא אזלינן בתר פדי' וקא דס"ל דגם בהקדיש מקודם הוי פשדה אחונה נאמר כמו דרצה הגמ' לומר בגיטין דס"ל ק"פ לאו כקה"ג ד ומש"ה למת אביו ואח"כ הקדישה לא צריה קרא פלל ומצי גם ר"פ לומר כר"ה ומאי הקשה הגמ' לר"פ לפרקינהו אגב ארעא: ולכאורה הי' נראה לומר דגם לתי' הב' של התוס' ניחא ונאמר דאע"ג דהגמ' רצה לומר בגיטין דר"י ור"ש ס"ל ק"פ לאו כקה"ג ד ודחי לה מ"מ לפי האמת ס"ל להגמ' דר"ש ע"כ ס"ל דק"פ כקה"ג דמי והוא דבחולין דף קל"ח מדייק על הא דתנן הלוקח גז צאנו של עו"ג פטור מראשית הגז הא קנה צאנו לגזוז חייב דשוב קרינן בו צאנה ונהרי לכאורה דבר זה תלוי בהך סברא דאי נאמר דהוי כקה"ג מש"ה שפיר קרינן בו צאנה אבל אי נאמר דלא הוי כקה"ג א"כ אפתי לא הוי צאנה פלל וא"כ הרי בחולין דף קל"ו מדייק על הא דתני באותו משנה עצמה חומר בזרוע כו' ופריה ולתני חומר בראשית הגז שנוהג בטרפה משא"כ במתנות ומשני הא מני ר"ש דס"ל טרפה פטור מראשית הגז הרי דהך משנה אתי' כר"ש ומוכרח דס"ל לר"ש לפי האמת דק"פ כקה"ג ד וכיון דס"ל לר"פ דר"ש ס"ל א"ב א"כ ע"כ מוכרח דלא כדר"ה ופריה הגמ' שפיר אמנם באמת ודאי אי אפשי לומר דזה יהי' תלוי בזה דא"כ הא תיקשה לר"ל דס"ל דלאו כקה"ג ד מהך משנה דמדדיקין הא צאנו לגזוז חייב ובסוף פ' השולח אמר רבא קרא ומתניתא מסייע לר"ל ומביא שם ברייתא פנות' דר"ל ונהרי אדרבה המשנה דחולין מוכחת כר"י ובאמת דבזה מינשב לנו היטב שיטתו של הרמב"ם דרש"י ונהר"ן פירשו החילוק דבלוקח גז צאנו פטור דלא הוי צאנה פינו דלא קנה רק הגינה אבל לקח צאנו לגזוז הוי צאנה אבל הרמב"ם לא חילק בזה פלל וכתב בפ"ק יו"ד מה' ביפורים הלוקח גז צאנו של עו"ג אחר שגזזו העו"ג פטור מרה"ג ולדיד' אם לקחן במחפור חייב והובאו דבריו בשו"ע יו"ד סימן של"ג וכ' הרמ"א וי"ח ואומרים דפטור אם לא לקח הצאן לגינתו והנראה דטעמו של הרמב"ם דכיון דק"פ לאו כקה"ג דמי א"כ הא ליכא שום מעלה במה שקנה הצאן וע"כ מפרש החילוק בין אחר גזינה לקודם גזינה דבקנה קודם גינה חייב אפי' אם לא לקח הצאן פינו דגם בלקח הצאן לא הוי גוף הצאן שלו ולדעת רש"י ונהר"ן ההכרח לומר דזה לא תלוי פלל בזה ולענין רה"ג לא בעינן פלל שיהי' לו בהצאן קנין הגוף וגם פשיש לו קנין בהצאן לפירות סגי ועכ"פ לתירוצ' הראשון של התוס' מינשב השגת הראב"ד:

אָמַנְם זֶה מִסְפִּיק רַק לִישׁוֹב סוּגֵיט הַגְּמָרָא הָא דְפָרִיז בְּפִשְׁיטוֹת עַל ר"פ וְלֹא מְשַׁנֵּי דַס"ל כַּר"ה דַּע"כ ר"פ לֹא ס"ל כַּר"ה אָבֵל דַּעַת הַרְמַב"ם אֵינּוּ מִינְשׁוֹב בְּזֶה דְלִהְרַמְב"ם בַּעֲצָמוֹ אֵין תִּי זֶה עוֹלָה דְהָרִי אֵיהּ פֶּסֶק בְּפָרֶק ד' מַה' בִּיפּוּרִים דְהַמּוֹכֵר שְׁזֵהוּ לְפִירוֹת הַלּוֹקֵחַ מְבִיא וְאֵינוֹ קוֹרֵא דְקִנְיָן פִּירוֹת לֹאוּ פְקִנְיָן הַגּוֹף דְּמִי וּבְפָרֶק י"א מַה' שְׁמִיטָה פֶּתַח דְּהַאֲחִין שְׁחַלְקוּ לְקוֹחוֹת הֵן וּמְחִזְרִין זֶה לְזֶה בְּיוֹבֵל וּכְבָר הַקְּשׁוּ עָלָיו רַבִּים דְּלִדְיָה תִשְׁאָר קוֹשְׁתָא רַב יוֹסֵף דְּהָא לֹא מִשְׁפַּחַת לֵה בִּיפּוּרִים רַק חַד בַּר חַד וּכְבָר מְבִינְאָר בְּמַחְבְּרִים לְתַרְזַן דְּבָרֵיו אַמַּאי לֹא חָשַׁשׁ לְהָא דְרַב יוֹסֵף וְא"כ הָא שְׁפִיר י"ל גַּם לַר"פ פֶּן דַּע"ג דַּס"ל לַר"ש אֵין בְּרִינְהָ מ"מ מְצִי ס"ל ק"פ לֹאוּ כַּקַּה"ג וְכַמוֹ שְׁפֶסֶק הַרְמַב"ם וּמְצִי ס"ל כַּר"ה וּמַאי פָּרִיז הַגְּמָרָא וּמוֹכַח דַּסְתָּמָא דְגַמְרָא ס"ל לְהַלְכָה דְלֹא כַּר"ה: וְהִנֵּה הַפְּנִי יְהוֹשֻׁעַ בְּגִיטִין סוּף פ' הַשּׁוֹלַח כ' לְתַרְזַן דַּעַת הַרְמַב"ם דַּס"ל דְּהָא דְפֶסֶקִינוּ בְּדַאוּרֵינִיתָא אֵין בְּרִינְהָ וּבְדַרְבְּנֵן יֵשׁ בְּרִינְהָ הָיִי הַטַּעַם מְשׁוּם דְּמִסְפָּקָא לֹן וּמַש"ה בְּדַרְבְּנֵן הָיִי סְפִיקָא לְקוֹלָא וּבְדַאוּרֵינִיתָא לְהַחְמִיר וְכִינֹן דְּהָיִי סְפִיקָא ס"ל לְהַרְמַב"ם דַּע"ג דְּמְחִזְרִין זֶה לְזֶה בְּיוֹבֵל מ"מ חוֹזְרִין וְנוֹטְלִין כָּל אֶחָד חֵלְקוֹ הָרֵאשׁוֹן וְלֹא בְּטֵלָה הַחֲלֻקָּה וּמַש"ה שְׁפִיר מְבִיא בִּיפּוּרִים וְקוֹרֵא וְרַק לַר' יוֹחֲנָן דַּס"ל בְּסוּף בִּיצָה גַּם בְּדַרְבְּנֵן אֵין בְּרִינְהָ וּסְבִירָא לִיָּה דְבּוֹדָאי אֵין בְּרִינְהָ וְלֹא מְהַנִּי גַּם בְּדַרְבְּנֵן וְגַם דַּר' יוֹחֲנָן הָא אָמַר בְּגִיטִין דָּף כ"ה דְּבָאֵמַר לְסוּפֵר כְּתוּב לֹאִינָה שְׁאָרְצָה אָגְרֵשׁ בּוֹ דַּאִינוּ פּוֹסֵל כָּלֵל אִפִּי לְכַהֲנֵה דַּס"ל אֵין בְּרִינְהָ וְאִפִּי לְקוֹלָא וְלִדְיָה צָרִיז לְהַחְזִיר לְגַמְרֵי מ"ה קְאָמַר רַב יוֹסֵף דָּאי לֹאוּ דְקִנְיָן פִּירוֹת כַּקַּה"ג לֹא מִשְׁפַּחַת בִּיפּוּרִים לְדִידְיָה וְאֵין תִּי זֶה עוֹלָה דַּא"כ נִפְשׁוּט מְהָא דְבִיפּוּרִים דְּוֹדָאי יֵשׁ בְּרִינְהָ דְהָא אֵין סְבָרָא לֹאֵר דְּחִיּוּבָה שְׁחִיבָה הַתּוֹרָה בִּיפּוּרִים הָיִי רַק בְּחַד בַּר חַד גַּם תִּי הָרֵאשׁוֹן שְׁכ' הַפ"י שָׁם וְכֵן תִּי הַשְּׁאֲגָתָא אֲרִינָה בְּסִי' צ' לֹא נִרְאָה לִי וְלֹא רְאִיתִי לְהַאֲרִיז בְּזֵה] וְהַנִּרְאָה לִישׁוֹב דַּעַת הַרְמַב"ם דַּס"ל דְּגַם לְמ"ד אֵין בְּרִינְהָ הָיִי הַפִּי דְּמִסְפָּקָא לֹן דְּלִמָּא נָטַל זֶה חֵלְקוֹ שֶׁל הַשְּׁנִי וְלֹא דְּוֹדָאי הָיִי כֵן וְהָיִי רַק סְפִיקָא לְחוֹדָא וּכְדַעַת הַתּוֹס' בְּגִיטִין דָּף מ"ז וְא"כ הָא דְּמְחִזְרִין זֶה לְזֶה בְּיוֹבֵל הָיִי מְשׁוּם סְפִיקָא דַּאוּרֵינִיתָא דְּהָיִי לְחוֹמְרָא וְכַל זֶה הָיִי אֵי נִימָא דְּסְפִיקָא דַּאוּרֵינִיתָא הָיִי לְחוֹמְרָא מְדַאוּרֵינִיתָא אָבֵל אֵי נִימָא דְּמְדַאוּרֵינִיתָא הָיִי לְקוֹלָא א"כ גַּם אֵי א"ב מ"מ א"צ לְהַחְזִיר מְדַאוּרֵינִיתָא שְׁפִיר מְצִי ס"ל ק"פ לֹאוּ כַּקַּה"ג דְּמִי וְהָא דְּקְאָמַר רַב יוֹסֵף בְּגִיטִין דָּאי לֹאוּ דַּר"י ק"פ כַּקַּה"ג דְּמִי כּו' הוּא מְשׁוּם דַּס"ל לַר' יוֹחֲנָן בַּפ' כָּל הַגָּט דְּגַם לְקוֹלָא אֲמַרִּינוּ אֵין בְּרִינְהָ הָרִי דְלֹא מְטַעַם סְפִיקָא קְאָמַר דַּא"ב רַק דַּס"ל דְּוֹדָאי לֹא הַנְּבָר וְלִדְיָה צָרִיז לְהַחְזִיר לְגַמְרֵי מִן הַתּוֹרָה אָבֵל הַרְמַב"ם פּוֹסֵק דַּאִין בְּרִינְהָ הָיִי סְפִיקָא וְלִדְיָה לֹא קָשָׁה כָּלֵל קוֹשְׁתָּו שֶׁל רַב יוֹסֵף וְאִפִּילוּ אִם נִאֵמַר כְּמָה שְׁפַתְבוּ הַתּוֹסְפוֹת בְּגִיטִין דָּף כ"ד בְּשֵׁם הַר"י דְּאִפִּילוּ לְמֵאן דְּאָמַר י"ב בְּעֵלְמָא מְכָל מְקוּם בְּגִט לֹא מְהַנִּי דְלֹא הָיִי לְשִׁמָּה יַעו"ש וְלִדְבַרְיָהּ אֵין רְאָיָה מְכַאן דַּלְר"י לֹא הָיִי סְפִיקָא מ"מ הָא י"ל דְּבִיצָה דָּף לַח קְסָבֵר ר' יוֹחֲנָן דְּשְׁנִים שְׁלִקְחוּ חֻבִּיּוֹת בְּשׁוֹתְפוֹת דְּאָסוּר לְכָל אֶחָד לְהוֹלִיף חֵלְקוֹ בְּתַחְנוּמוֹ מְשׁוּם דַּאִין בְּרִינְהָ וּכְבָר הַקְּשָׁה הַשְּׁאֲגָתָא אֲרִינָה בְּסִי' צ' עַל הַתּוֹס' דַּס"ל דְּהָא דַּא"ב הָיִי סְפִיקָא דַּא"כ בְּבִיצָה דְּהָיִי רַק דְּרַבְּנֵן צ"ל סְפִיקָא לְקוֹלָא וְתִירְזַן מְשׁוּם דְּהָיִי דְּבָר שְׁיֵשׁ לוֹ מִתִּירִין הָיִי סְפִיקָא לְהַחְמִיר כְּדַאֵמַר רַב אִשִּׁי בְּבִיצָה דָּף ד' וְדַחָה בְּזֵה דְּבָרֵי הַרְמַב"ן בְּמַלְחָמוֹת שְׁכַת' בַּפ' כָּל שְׁעָה דַּר' יוֹחֲנָן לֹא ס"ל כָּלֵל הָא סְבָרָא דְּדְּבָר שְׁיֵשׁ לוֹ מִתִּירִין הָא וְלִהְרַמְב"ם לְכַאוּרָה מוֹכְרָח כְּהַמְלַחְמוֹת דַּאֵיהּ כ' בַּפ' ט"ו מַה' מ"א דְּחַמְזַן הָיִי דְּבָר שְׁיֵשׁ לוֹ מִתִּירִין וְא"כ ר' יוֹחֲנָן דַּס"ל בְּפֶסְחִים

ד' כ"ט דחמץ בפסח הוי בששים ע"כ לא ס"ל הך דדשיל"מ ומןכרח דס"ל דנדאי לא הוברר ואע"ג דעיקר קושיותו של הש"א יש לדחותה ונאמר דלא שינה בהך דביצה לומר ספק להקל דהרי גם אם ירצה להוליה חלקו לצד השני בתחום חבירו הא ג"כ נתיר לו מספק דלמא אין זה חלקו וא"כ הא הוי תרתי דסתרי ומש"ה אַזלינן בתרנוניהו לחומרא וכמש"כ התוס' בב"ק דף י"א גבי שליא שניצאת מקצתה בראשון ומקצתה בשני דלחוש חוששות מראשון ומימני לא מני רק משני והקשו התוס' דבט"ו נטהרה מספק ספיקא דלמא הוי זכר ואת"ל נקבה דלמא מראשון ותימצו דביום מ"א הא נטהרה משום שפא נקבה ואי זכר שפא בשני והוי תרתי דסתרי ואַזלינן לחומרא ועיין בעירוובין דף ל"ד גבי נתגלגל ספק מבע"י ספק משחשיכה דר"מ ור"י אומרים ה"ז חמר גמל ור' יוסי אומר כשר ומוקמינן שם דר"מ דמחמיר ס"ל לתחומין דאורייתא והקשה שם בספר דו"ח דהיאף נקיל משום ספק דרבנן והרי אם ירצה לילף לצד ביתו נתיר לו ג"כ מספק והוי תרתי דסתרי וכהך דשליא וכבר מבואר בספרים תי' לקושיא זו דס"ל להיא סוגיא דתחום ביתו ממ"נ אבד דכבר עקר דעתיה מתחומו אכל בהך דביצה הא יש לומר כמו שפכתנו ושוב י"ל דגם לר' יוחנן הוי ספק אמנם גם זה יש לדחות דהא י"ל דרק בהך דשליא דהוי ס"ס בדאורייתא הוא אַזלינן לחומרא בתרנוניהו אכל בספק דרבנן אפשר דגם בכה"ג הוי להקל ומהא דפסחים דף ק"ב דלחד לישנא ב' קמאי בעי הסיכה ולאידך לישנא בתראי בעי הסיכה ואמרינן השתא דאיתמר הכי ואיתמר הכי אידי ואידי בעי הסיכה אין ראיה לסברא זו דשאני שם דאם נפטרנו בב' המקומות הרי יעקר לגמרי תקנת חכמים דכוסות צריף הסיכה וכמש"כ הר"ן שם ועיין במל"מ בפ"ק א' מה' מגילה.

ומהא דביצה דף י"ד דמפרשינן שם הטעם דתבלין לא בעי שינוי ומלח בעי שינוי משום דתבלין מפיגין טעמן ומלח אינו מפיג ואמר שם עוד טעם משום דכל הקדירות צריכות מלח ואין כל הקדירות צריכות תבלין ואמר שם דאיכא בינייהו דינע מאי קודרה בעי לבשולי א"נ מוריקא דאינו מפיג טעמו וכ' התוס' דהלכה פשוטהם להחמיר דאין לומר בשל סופרים הלך אחרי המיקל פיון דלכל צד הוי קולא וחומרא וכן כתבו התוס' בשבת דף קמ"א יעו"ש אין ראיה לסברא זו חדא דאין הרמב"ם משונעבד לסברא זו גם נראה דמהתוס' ג"כ אין ראיה לסברא זו וכוונתם לדבר אחר די"ל דס"ל להתוס' דספיקא דדינא הוי לחומרא גם בשל דרבנן וכדעת כמה מהפוסקים דס"ל פן ורק דבפלוגתא דאמוראי הא איפסיקא הלכתא בגמרא דבשל סופרים הלך אחרי המיקל ולזה כתבו התוס' פיון דלכל לשון איכא קולא וחומרא לא שינה לומר אחרי המיקל ומש"ה אַזלינן לחומרא פיון דהוי ספקא דדינא אכל בספק במעשה דקיי"ל ספק דרבנן לקולא יש לומר דגם הם מודים דאפי' היכא דיכול להיות תרתי דסתרי מ"מ השתא דליכא תרתי דסתרי עבדינן להקל ולא דמי להך דשליא דהוי ס"ס בדאורייתא אמנם בש"ף יו"ד סי' ק"י ס"ק ס"ד הביא בשם הרשב"א דספק דרבנן וספק ספיקא בדאורייתא חד דינא להו יעו"ש אכל להרמב"ם הא י"ל כמש"כ דס"ל דגם בכה"ג הוי להקל ונפיר י"ל דמהא דמחמיר ר' יוחנן בביצה מוכח דס"ל דנדאי לא הוברר ורק לדידיה הוא דקאמר רב יוסף הכי: גם נראה דאפי' להרשב"א דס"ל דספק ספיקא וספק דרבנן חד דינא להו מ"מ הך דביצה לא דמי פלל להא דשליא דשם הא אם נטהרנה ביום ט"ו משום שפא בראשון ואח"כ פשתראה ביום מ"א הא ג"כ נטהרה משום שפא בשני וא"כ הא ממ"נ עבדה איסורא

אָבֵל בְּהֵדָה דְּבִינָה דְּשָׁנִים שְׁלָקְחוּ חֻבִּיּוֹת בְּשׁוֹתְפוֹת הָאֵי אֵי אֶפְשָׁר לְהוֹלִיכָה לְשָׁנֵי הַתְּחוּמִּין
רַק עַל יְדֵי שְׁנֵי בְּנֵי אָדָם אָבֵל אֶחָד הָאֵי אֵי אֶפְשָׁר לֹא לִילָף בְּעֶצְמוֹ בְּשָׁנֵי הַתְּחוּמִּין וְכִיּוֹן
דְּעַל כָּל אֶחָד בְּפָנָי עֶצְמוֹ נוֹכַל לֹמַר דְּכַדִּין עֲשֵׂה שְׁפִיר אֲזַלִּינָן לְהַקְל וְעֵי' בְּשַׁבַּת דָּף לֵה
אָמְרוּ לֹא שְׁנִים צָא וְעָרַב עָלֵינוּ לֹא' עָרַב מִבְּעוֹד יוֹם וְלֹא' עָרַב בַּה"ש זֶה שְׁעָרַב עָלָיו
מִבְּעוֹ"י נֶאֱכַל עָרַבּוּ בַּה"ש שְׁנֵיהֶם קָנוּ עָרוּב וְיֵשׁ לְדַחוֹת וּבְזָה נוֹכַל לְדַחוֹת הַשְּׁגוֹת
מִהֲרִי"ט עַל מַה שְׁכָּתַב הַמְּרָדְכִי פֶּרֶק הַחֹלֶץ הִבִּיא תְּשׁוּבַת רַבֵּינוּ בְּרוּךְ דְּסָפֵק אַחוֹת
חֲלוּצָה אֲסוּרָה וְאֵע"ג דְּהוּי סָפֵק דְּרַבְּנָן דְּבִכְמָה דְּוֹכְתִי אֲשַׁפְּחוּ דְּאָפִי' בַּס"ס מִחֲמִירִינָן
וּס"ס בְּדֹאוּרֵינָתָא הוּי פְּסָפֵק א' בְּדַרְבָּנָן וּרְאֵינָתוּ מְהֵא דְּבִכּוּרוֹת סוּף פ' עַל אֵלוּ מוּמִין
דְּתַנְי' אֲשֶׁת טְוִמְטוּם חוֹלְצָת וְלֹא מְתִיבְמָת וּמוֹקְמִינָן לָהּ כַּר"י בַּר"י דְּאָמַר טְוִמְטוּם לֹא
יִחְלֹץ שְׂמָא יִקְרַע וְיִמְצָא סָרִיס וּמִש"ה אֲשֶׁתוּ אֵינָה מְתִיבְמָת וְאֵע"ג דְּאִיכָא ס"ס סָפֵק
שְׂמָא נְקֵבָה וְאֵת"ל זָכָר שְׂמָא אֵינוֹ סָרִיס וּבֵת יְבוּם הִיא וְהַמְהֲרִי"ט ח"ב ת"י דְּהָא גַם
לְעֵלְמָא יֵשׁ לְהַתִּירָה מִפְּחַס ס"ס שְׂמָא נְקֵבָה וְאֵת"ל זָכָר שְׂמָא הוּא סָרִיס וּמִש"ה אֲזַלִּינָן
בְּתַרְנוּןֵיהוּ לְחוּמְרָא וּכְמִש"כ הַתּוֹס' בְּנִדְּהָ דָּף כ"ז גַּבֵּי אֵינָה יוֹדַעַת מְהֵא הַפִּילָה דְּתַשְׁבַּ לְזָכָר
לְנִקְבָה וְכ' הַתּוֹס' דֹּאע"ג דְּאִיכָא ס"ס מ"מ אִם תִּרְאָה בְּיוֹם ל"ד וּבְיוֹם מ"א יִהְיֶה הַס"ס
לְהִיפּוּף וּמִש"ה אֲזַלִּינָן לְחוּמְרָא וְכ' עוֹד הַמְהֲרִי"ט דְּאִין לְחַלֵּק דְּשִׁאנֵי שְׂמָ דְּאִם נְטִהֲרָה
ב' פְּעָמִים הָא הוּי מַמ"נ אִיסוּר מִשְׂא"כ בְּהֵדָה דְּטְוִמְטוּם הָא אֵי אֶפְשָׁר לַמַּמ"נ אִיסוּר זֶה
אֵינוֹ דְּהָא אֶפְשָׁר ג"כ דְּבַתְּחִילָה נְתִירָה לְשׁוּק וְאֵת"כ פְּשַׁגְרָשָׁה הַבְּעַל נְתִירָה לִיכָּם עַכ"ד
וְתִי' זֶה אֵינוֹ מְסָפִיק דֹּא"כ אֶכְתִּי תִיקְשָׁה לְרַב הַמְּנוּנָא דַּס"ל בְּסוּטָה דָּף י"ח שׁוּמְרַת לִיכָּם
שְׁזִינְתָה אֲסוּרָה לִיכָּם א"כ אִם תִּנְשָׂא מִקּוֹדֵם לְשׁוּק שׁוּב תִּהְיֶה אֲסוּרָה לִיכָּם דְּגַם אִם
נֹאמַר דְּאֵינוֹ סָרִיס מ"מ הָא נֶאֱסָרָה עַל הֵיכָּם וְעוֹד דְּהָא בְּבִכּוּרוֹת שְׂמָ מוֹקְמִינָן לְהֵדָה
בְּרֵינָתָא דְּתַנִּי לֹא מְתִיבְמָת כַּר"י בַּר"י וְאֵלִיכָא דַּר"ע וְלַר"ע הָא מְבֹאָר בְּסוּטָה שְׂמָ דְּנִדְּאֵי
שׁוּמְרַת לִיכָּם שְׁזִינְתָה אֲסוּרָה לִיכָּם וְרַק אִם הִיָּה לְהַטְוִמְטוּם ב' נְשִׁים וְנִתִּיר מִתְּחִילָה לְאַחַת
לְהַנְשָׂא לְשׁוּק וְאֵת"כ נְתִיר לְצַרְתָּה לְהַתִּיבָּם וְאֵז יִהְיֶה מַמ"נ אִיסוּר וּס"ל לְהַמְרָדְכִי
דְּבַכָּה"ג דְּהָאִיסוּר לֹא הוּי לְאָדָם אֶחָד רַק בְּב' אֲנָשִׁים לֹא אֲזַלִּינָן לְחוּמְרָא כִּיּוֹן דְּעַל כָּל
אֶחָד י"ל דְּעַבְד כְּדִין וְעַכ"פ לְהַרְמַב"ם דְּפּוֹסֵק דְּהוּי רַק סָפֵק לֹא קָשָׁה כָּלֵל מִבְּיַפּוּרִים:
סִימָן נ' יָשׁוּב לְדַבְּרֵי הַרְמַב"ם בְּהַלְכוֹת נְזִיר שְׁהַשְׁמִיט דִּין הַמְּפֹרָשׁ בִּירוּשְׁלַמִּי: בְּנִזִּיר דָּף
י"א בְּמִשְׁנֵה הַרִינֵי נְזִיר וְעָלִי לְגַלְחַת נְזִיר וְשָׁמַע חֲבִירוֹ וְאָמַר וְאֵנִי וְעָלִי לְגַלְחַת נְזִיר אִם הִיוּ
פְּקָחִים מְגַלְחִין זֶה אֵת זֶה וְאִם לֹא מְגַלְחִין נְזִירִין אַחֲרֵים בִּירוּשְׁלַמִּי אֵיתָא דְּדוֹקָא בְּאָמַר
הַרִינֵי נְזִיר וְעָלִי לְגַלְחַת נְזִיר מְוַכְרַח לְגַלְחַת נְזִיר אַחַר אֶבֶל אָמַר עָלִי לְגַלְחַת נְזִיר וְהַרִינֵי נְזִיר
סָגִי בְּמָה שְׁמַגְלַח לְעֶצְמוֹ וְהַמְּפָרֵשׁ הַקָּשָׁה עַל הַרְמַב"ם אֲמַאי לֹא הִבִּיא הֵד דִּינָא וְהַנְרָאָה
דְּהִנָּה הַגְּמָרָא מְסִיק דּוֹאנֵי קָאֵי עַל פְּלָגָא דִּיבּוּרָא וְאֵרִישָׂא וּמְדַקְדַּק לָהּ דְּקָאֵי אֵרִישָׂא
מְדַקְתָּנִי בְּמִשְׁנֵה וְאֵנִי וְעָלִי לְגַלְחַת וְעֵינִין בְּשׁוֹ"ת מִהַר"א שְׁשׁוֹן ס' קמ"ו שְׁנִסְתַּפֵּק אִם
בְּדוֹקָא נִקְטַת הַמִּשְׁנֵה דְּקָאֵמַר וְאֵנִי וְעָלִי לְגַלְחַת וְע"כ הוּי נְזִיר וּמְחַוֵּיב לְגַלְחַת אֶבֶל אִם אָמַר
ב' פְּעָמִים וְאֵנִי לֹא מְהַנִּי דְּהָא קָאֵי רַק עַל רִישָׂא אוֹ לֹא דוֹקָא נִקְטַת הַמִּשְׁנֵה וְה"ה
בְּאוּמַר ב' פְּעָמִים וְאֵנִי מְהַנִּי דְּפַעַם הַשְּׁנֵי הָא מְוַכְרַח דְּקָאֵי עַל סוּף דְּבָרֵינוּ ג"כ וְהַנְרָאָה
לְפָשׁוּט סְפִיקוֹ דְּאִם נֶאֱמַר דְּב' פְּעָמִים וְאֵנִי מְהַנִּי דֹּאע"ג דְּקָאֵי עַל תְּחִילַת דִּיבּוּרוֹ מ"מ
פַּעַם הַב' מְיֻתָר וּמְוַכְרַח דְּקָאֵי גַם עַל סִיפָא א"כ מֵאֵי פְּשֻׁטָה הַגְּמָרָא דְּקָאֵי עַל תְּחִילַת
דִּיבּוּרוֹ מְדַקְתָּנִי וְאֵנִי וְעָלִי לְגַלְחַת דְּמַהִיכֹן מְדַקְדַּק לָהּ דְּאִין לֹמַר דְּמְדִינִק לָהּ מְדַתְּנִי בְּמִשְׁנֵה

דהשני הוי נזיר וגם מחוייב לגלח הרי זה יש לדחות דלעולם קאי עלסיפא ושאני הקא דאמר ועלי לגלח א"כ מוכרח דואני קאי על תחילת דיבורו דהא לא גריעא מאילו אמר ואני ב' פעמים דמהני השתא דקיי"ל דקאי על תחילת דיבורו דלישאנא ותירא קאי ע"כ גם אסיפא וכמו כן י"ל סברא זו אם נאמר דקאי אסיפא וכ"ש הוא דהא קאמר אח"כ להדיא ועלי לגלח א"כ יותר מוכיח דואני קאי על רישא ומאי מדייק ואין לומר דהוכחת הגמרא הוי מדקתני ואני ועלי לגלח ואי נאמר דואני גרידא קאי על סיפא א"כ יותר ה"ל להמשנה למנטקט במשפט הלשון וה"ל למתני ואני ונהריני נזיר דלפי משפט הלשון קאי ואני אסיפא זה אינו הוכחה דהא י"ל דהמשנה לרבנותא נקטה דאע"ג דואני קאי אסיפא מ"מ מדסיים אח"כ להדיא ועלי לגלח מהני משא"כ באומר ואני ונהריני נזיר הא שפיר הוי במשפט הלשון ומוכרח דס"ל להגמרא דמה דאמר ב' פעמים אינו הוכחה כלל וע"כ מדקדק שפיר דמדקתני השני נזיר מוכרח דקאי על תחילת דיבורו ואין לומר דהיא גופה תיקשה דמנ"ל להגמרא הך סברא דאמירת ב' פעמים לא הוי הוכחה דלמא הוי הוכחה וכיון דסיים ועלי לגלח מוכח דואני קאי על רישא די"ל דזהו גופה הוכחת הגמרא דקדוקו של מהר"א ששון דמדקתני ואני ועלי לגלח הרי דבקבלה הראשונה נקט שקיבל עליו ע"י התפסה שהתפיס נדרו בתבירו ובקבלה השני נקט שפירש דבריו ואמר ועלי לגלח ואמאי לא נקטה המשנה בתרא גוונא וה"ל למתני רבותא יותר באומר ב' פעמים ואני ואני ומדקתני ועלי לגלח מוכח דב' פעמים ואני לא מהני לשני הקבלות דהיינו מוקמינן תרנניהו על קבלה אחת ומאי דאמר ב' פעמים לא הוי הוכחה וא"כ אמאי הוי השתא נזיר בסיים ועלי לגלח מכלל דואני קאי על רישא בלא שום הוכחה דאי קאי על סיפא ורק ע"י הוכחה דאמר ב' פעמים מוקמינן לה ארישא טפי ה"ל למתני רבותא יותר בב' פעמים ואני וכו' מדקדק לשון הגמרא דבתחילה הוכיחה הגמרא דקאי על פלגא דיבורא מדקאמר ואני ועלי ואח"כ בהוכחה השני קאמר בגמרא מדקאמר ואני ועלי לגלח דזה הוי עיקר הוכחה מדסיים ועלי לגלח ולא נקטה ואני או ואני ועלי וא"כ הא מוכח דהש"ס דידן לא ס"ל פהירושלמי דלהירושלמי עדיין לא מוכח דלעולם י"ל דקאי אסיפא והקא הוי משום דאמר ב' פעמים והא דלא קתני ואני ואני הוא משום דהשתא דסיים ועלי לגלח מוכרח דואני קאי על נזירות וא"כ קיבל עליו בתחילה נזירות ואח"כ תגלחת ושפיר תני אם היו פקחין מגלחין זה את זה ואם לאו מגלחין נזירים אחרים דאינו יוצא במה דמגלח לעצמו אבל באומר ואני ואני ולפי משפט הלשון באומר תחילה ואני קאי על סיפא ומחוייב לגלח ורק מדסיים אח"כ עוד פעם ואני מוכח דקאי גם ארישא מאן מוכח לנו דואני קמא קאי על נזירות דלמא ואני בתרא קאי על נזירות דהא בנדאי כף ראוי לומר פניו דבלא הוכחה קאי על סיפא ורק אמירתו השני הוי הוכחה ויש לנו לומר דהפעם ב' קאי על רישא וא"כ קיבל בתחילה תגלחת ואח"כ נזירות ויוצא במה שמגלח לעצמו ולא הוי מצי למתני הך דינא של המשנה ומש"ה מוכרח למתני ועלי לגלח א"ו הש"ס דידן לא ס"ל פהירושלמי וס"ל דבכל ענין מוכרח לגלח לאחור ומש"ה לא הביאו הרמב"ם: סימן נא ישוב על הרמב"ם בה' נזיר: בנזיר דף י"ז תנן מי ששנזר והוא בביה"ק כו' יצא ונכנס עולין לו מן המנין ומביא קרבן טומאה ר' אליעזר אומר לא בו ביום שנאמר והימים הראשונים יפלו עד שיהיו לו ימים ראשונים והנה הרמב"ם פתב בפרק ששי מה' נזיר הלכה ו' וז"ל נטמא ביום שנזר או בשני אינו סותר אלא משלים עליהם

אחר שביא קרבנותיו שנאמר והימים הראשונים יפלו והקשה הפסוק משנה דלמה פסק כ"א ות"י מדשקלי וטרי אמוראי ר"פ ואב"י ורבא הל"ן יומא דקאמרי דנפיק חד ומתחילין תרין כו' ובנדאי דאליבא דהילכתא קנימי ומש"ה ס"ל להרמב"ם דרבנן לא פליגי אלא בטמא שגזר אבל בטהור שנטמא מודים דבו ביום לא ובנדאי קשה טובא לומר פן דהרמב"ם יאמר מעצמו אוקימתא חדשה שלא נזכרה בגמרא כלל דיש סברא לחלק פן נאדרבה בדר"ח קאמר עולא ואף ר"א לא אמר אלא בטמא שגזר הרי מבואר הסברא להיפוך דבטהור שנטמא גם ר"א מודה ואע"ג דבזה איתותב עולא מ"מ היאך נאמר ההיפוך דבזה גם רבנן מודים עוד תי' הכ"מ בפשיטות דהרמב"ם פסק כ"א מדחזינו דאמוראי שקלי וטרי אליבא דידיה מפלל דהלכתא פנותיה דר"א ונסתייע בזה מדברי הרמב"ם בפ"י המשנה שכתב והלכה כר"א ולזה הסכים גם הלח"מ ודברים אלו נפלאו ממני דהרי מבואר להדיא להיפוך דפוסק דלא כר"א דהא במשנה תנן יצא ונכנס מביא קרבן טומאה ר"א לא בו ביום והרמב"ם הא כתב אלא משלים עליהם אחר שביא קרבנותיו הרי דפוסק דמביא קרבנות ודלא כר"א: ובאמת דעת הרמב"ם נראה ברור דהרי ר"א קאמר ב' דברים דבמשנה תנן יצא ונכנס מביא קרבן ר"א לא בו ביום דפליגי ת"ק ור"א בנטמא ביום ראשון אם מביא קרבן ופוסק הרמב"ם פתחמים דמביא ובברייתא דמיינתו בסמוך דתני בה הריני נזיר מאה יום ונטמא בתחילת מאה יכול יהא סותר ת"ל והימים הראשונים יפלו כו' הרי דהשמיענו עוד דין אחר מה שלא נזכר כלל במשנה דהא במשנה לא תנן כלל דין סתירה לא בר"א ולא ברבנן ובהך דינא דאינו סותר בו ביום לא מצינו להדיא כלל דחכמים חולקים על ר"א ומש"ה פוסק הרמב"ם פנותיה דס"ל דגם רבנן דהמשנה מודים בזה דאינו סותר ויצא לו זה מדשקלי וטרי אמוראי בהני יומי אי הוי ב' או חד מפלל דההלכה פן ולפי"ז כ"ע ס"ל הך דרשה דוהימים ראשונים יפלו דבעינו שיהיה ימים ראשונים רק רבנן מוקמי להך קרא רק לענן סתירה דאיירי בו הפסוק דכתיב והימים הראשונים יפלו ולא לענן קרבן ור"א מוקים ליה גם לענן קרבן.

ומש"ה פוסק הרמב"ם דמביא קרבן ואינו סותר וזה ברור: ומסתייע עוד דעתו בזה מהא דאמר עולא לא אמר ר"א אלא בטמא שגזר דכתיב פי טמא ראש נזרו משום דבטומאה נזר וכבר נשאר התוס' בקושיא דמנ"ל לעולא דר"א דרש הכי דהא חזינו דלרבנן דלא דרשי להך והימים הראשונים יפלו הא על פרוך לא דרשי כלל הך דבטומאה נזר ואם פן מנ"ל לעולא דר"א דרש לה הכי אבל להרמב"ם ניחא דלענן סתירה גם רבנן מודים דבעינו דוקא ימים ראשונים ולא פליגי כלל על דברי ר"א דברייתא ושפיר סבירא ליה לעולא אליבא דכ"ע הך דרשה דבטומאה נזר לרבנן לענן סתירה ולר"א גם לענן קרבן: ולכאורה קשה על זה דבמשנה תני יצא ונכנס עולין לו מן המנן ומביא קרבן טומאה ודחוקו התוס' בפירושו דלענן מה עולין לו יע"ש ולדברינו דגם לרבנן אינו סותר הרי ניחא בפשיטות דשפיר תני עולין לו מן המנן דאינו סותר רק מביא קרבן טומאה וא"כ הא קשה דברמב"ם בפ"י המשנה וכן בפרק ו' הלכה יו"ד מבואר להדיא דאינו מפרש פן רק דחק לפרש הך עולין לו בנכנס למקום שאין הנזיר מגלח עלי' וכמש"כ הלח"מ שם יעו"ש ואם נאמר דבברינו למה דחק בזה: אמנם זה אינו קושיא דנראה לו דחק לפרש הא דנקט סתמא יצא ונכנס דאיירי רק בנכנס בו ביום ועוד מדאמר על זה ר"א לא בו

ביום מְכַלל דת"ק איינרי בְּכַל גוֹנוֹי וְעוֹד דְּהַרִי הַמְשַׁנָּה אַיְרִי בְּסִתָּם נְזִירוֹת דְּהַרִי רַק שְׁלֵשִׁים יוֹם וְכַדְמוּכָח מְהָא דְתַנִּי בְּרִישָׁא אִפִּי' הִיָּה נָשָׁם ל' יוֹם אֵין עוֹלִין לוֹ הַרִי דְבַנְזִירוֹת שְׁל ל' אַיְרִי א"כ הָא א"א כָּלֵל לְפָרֵשׁ דְּהָא דְעוֹלִין מִשׁוּם דְּנִטְמָא בּוּ בְיוֹם אֵינוּ סוֹתֵר דְּהָא לַת"ק דַּס"ל דְּגַם בּוּ בְיוֹם מְבִיא קְרָבָן א"כ הָא פְּשִׁיטָא דְמַגְלַח ג"כ דְּהָא אֵין סְבָרָא לוֹמֵר דִּיהִיָּה חֲזִיב בְּקְרָבָן וְלֹא יַגְלַח דְלַהֲפִיפּוּ מִבְּעֵיָא לִיה לְרַב אַשִּׁי בְּדַף י"ז בְּטַמָּא שְׁנִזֹּר דְּאֵינוּ מְבִיא קְרָבָן אִם חֲזִיב בְּגִילּוּס אָבֵל לַהֲפִיפּוּ דִּיהִיָּה חֲזִיב בְּקְרָבָן וְלֹא בְּגִילּוּס לֹא מְצִינוּ סְבָרָא זֹו כָּלֵל וְעוֹד דְּהַרִי לְעֵיל רְצָה הַגְּמָרָא לְמַפְשֵׁט אֲבַעֲיָא דְרַב אַשִּׁי מְהָא דְתַנָּיָא אֵין בֵּין טַמָּא שְׁנִזֹּר לְטַהוֹר שְׁנִטְמָא אֲלָא שְׁזָה שְׁבִיעֵי שְׁלֹו עוֹלָה לוֹ מִן הַמְנִין כּו' הָא לַתְּגַלְחַת זֶה וְזֶה שְׁוִין מְדָלָא תַנִּי זֶה מַגְלַח וְזֶה אֵינוּ מַגְלַח וְאִם נֶאֱמַר דְלְרַבָּנּוּ בְּנִטְמָא בּוּ בְיוֹם אֵינוּ מַגְלַח מֵאֵי פְרִיף דְּהַרִי שׁוֹב לֹא הָוִי מְצִי לְמַתְנֵי הַף חִילּוּקָא וּמְוַכְרַח דְּטַהוֹר שְׁנִטְמָא מַגְלַח לְרַבָּנּוּ אִפִּי' בּוּ בְיוֹם א"כ הַרִי לֹא מְשַׁכַּחַת לֶהָ הָא' שְׁפַתְבָּנוּ דְּרַבָּנּוּ מוֹדִים דְּבוּ בְיוֹם אֵינוּ סוֹתֵר אֲלָא בְּנִזִירוֹת מְרֻבָּה אָבֵל בְּנִזִירוֹת שְׁל ל' הָא ע"כ סוֹתֵר מִשׁוּם הַגִּילּוּחַ דְּגַם תְּגַלְחַת גְּרִידָא סוֹתֵר ל' וְהַמְשַׁנָּה הָא אַיְרִי בְּנִזִירוֹת מוּעֲטַת וּמִש"ה דְּחַק הַרְמַב"ם לְפָרֵשׁ דְּעוֹלִין בְּנִכְנֵס לְמָקוֹם שְׁאֵין הַנְּזִיר מַגְלַח עֲלֵי' וְגַם מְדַאֲמַר עוֹלָא לֹא אָמַר ר"א כּו' וְאִם נְפָרֵשׁ הַמְשַׁנָּה כַּמִּש"כ א"כ הָא נִזְכָּר לְהַדְיָא בְּמִשְׁנֵה דְרַבָּנּוּ ס"ל דְּבוּ בְיוֹם אֵינוּ סוֹתֵר א"כ לְמָה נִקְטַע עוֹלָא דְבָרְיוּ רַק אֲלִיבָא דַר"א וְלֹא לְרַבָּנּוּ וּמְוַכְרַח דְּבַהֲמִשְׁנֵה לֹא נִזְכָּר כָּלֵל הַף דְּבוּ בְיוֹם אֵינוּ סוֹתֵר: סִימָן נַב בְּטוֹר יו"ד ס'י' שַׁל"א כ' דְּתַרוּמַת מַעֲשֵׂר שְׁל דְּמֵאֵי א"צ לִיתָנוּ לְכַהֵן בְּחֻמָּם רַק מוֹכְרוּ לוֹ וְהַקְשָׁה עַל זֶה בְּשַׁע"מ מְהָא דְבַחְוֹלִין דַּף קל"א אָמְרִינוּ תַשְׁעָה נְכֹסֵי פִהֵן כּו' תְּרוּמָה כּו' וְדְמֵאֵי כּו' לֹאוּ לְהוֹצִיאֻוּ בְּדִינֵינוּ וְלַהֲטוֹר הֵיאָף הָוִי ס"ד דְּלַהוֹצִיאֻוּ בְּדִינֵינוּ קְאָמַר בֵּינוּ דְחֻשִׁיב נָשָׁם גַּם דְּמֵאֵי.

עוֹד הַקְשָׁה מְהָא דַרְפ"ב דְּעַרְלָה אֵיתָא דְּמֵאֵי עוֹלָה בַּק"א וְצָרִיף לְהַרִים וְהַרִי הָא דְצָרִיף לְהַרִים הָוִי רַק מִשׁוּם גְּזֵל הַשְּׁבָט. וְהַנְּרָאָה לִישָׁב כָּל זֶה דְּהֵנָּה לְדִידֵי קָשָׁה ג"כ עַל הַטוֹר מְהָא דַּב"ק דַּף קט"ו תַנִּי הַרִי שְׁהִיָּה לוֹ עֶשֶׂר חֲבִיּוֹת שְׁל טְבָל טַמָּא וְרָאָה א' מְהֵן שְׁנַשְׁבְּרָה אוּ נְתַגְלַתָּה אוֹמֵר ה"ה תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל תַּשְׁעָה חֲבִירוֹתֵי' וּבְשִׁמּוֹן לֹא יַעֲשֶׂה כֵּן מִפְּנֵי הַפְּסוֹד כִּהְוֵן וּמוֹקְמִינוּ לֶהָ נָשָׁם כַּר' נְחֻמָּי' וּפְרִיף וְהָא ר' נְחֻמָּיָה אָף מִן הַטַּמָּא עַל הַטַּמָּא לֹא הִתִּירוּ לְתַרוּם אֲלָא בְּדְמֵאֵי וּמִשְׁנֵי הֶכָא נָמִי בְּדְמֵאֵי וְהַרִי תַנִּי דְבְשִׁמּוֹן לֹא יַעֲשֶׂה כֵּן מִפְּנֵי הַפְּסוֹד כִּהְוֵן וּמְוַכְרַח לְהַדְיָא דְלֹא כִּהְטוֹר שׁוֹב מְצַאֲתֵי קוֹשְׁתֵי' זֹו בְּגִלּוּן הַמְשַׁנִּיּוֹת לְהַגְּאוֹן רַע"א ו"ל זִיע"א בַּפ"א דְּמֵאֵי וַע"כ נְרָאָה לִישָׁב דְּבַגְמ' שְׁם פְּרִיף מ"ש שְׁמֵן וּמ"ש יֵין דְּבִינֵין אִיכָא נָמִי הַפְּסוֹד כִּהְוֵן דַּע"ג דְּהוּא טַמָּא רָאוּי לְזִילּוּף וּמִשְׁנֵי בַחְדָּשׁ חֲדָשׁ נָמִי רָאוּי לִישְׁנוֹ אֲתֵי לְיַדִּי תַקְלָה וְתַקְלָה עֲצָמָה תַנָּאֵי הֵיא דְתַנָּיָא חֲבִית שְׁל יֵין שְׁל תְּרוּמָה שְׁנִטְמָאֵת ב"ש אוֹמְרִים תַשְׁפָּף וּבַה"א תַעֲשֶׂה זִילּוּף וְהַקְשׁוּ הַתּוֹס' הַרִי הָא דְקִי"ל גִּידוּלֵי תְּרוּמָה תְּרוּמָה הָוִי רַק מִשׁוּם חֲשֵׁשׁ תַקְלָה וְלֹא פְלִיגֵי ב"ה עֲלֵי' וְתִירְצוּ בַתִּי' הַשְּׁנֵי דְשִׁאֲנֵי שְׁם דְּמִשׁוּם חֲשֵׁשׁ דְּתַקְלָה תִּיקְנוּ דִּיהִנ' תְּרוּמָה דְלֹא מְפָסִידִינוּ לִי' לְגַמְרֵי אָבֵל הֶכָא אִם נֶאֱמַר תַשְׁפָּף תַפְּסוֹד לְגַמְרֵי וּס"ל לַב"ה דְּמִשׁוּם חֲשֵׁשׁ תַקְלָה לֹא מְפָסִידִינוּ לִי' לְגַמְרֵי.

וְהֵנָּה בְּסוּטָה ד' מ"ח כְּתַב רַש"י לְהַדְיָא דְמְחַוֵּיב לִיתָנוּ לְכַהֵן בְּחֻמָּם וּכ' הַטַּעַם הָא דְלֹא אָמְרִינוּ בּוּ הַמוֹצִיא מְחַבְּרוּ עֲלֵיו הַרְאָה כְּמוֹ בְּמַעֲשֵׂר דְּמֵאֵי מִשׁוּם דְּתַרוּמַת מַעֲשֵׂר יֵשׁ בּוּ חֲשֵׁשׁ מִיתָה וְחִיּוּשֵׁינוּ דְלִמָּא כִּי מִשְׁהִי לִי' גְּבִיָּה אָכִיל לִי' וַא"כ הָא דְגַם הַטוֹר ס"ל כְּסְבָרָא זֹו דְּמִש"ה הָוִי צָרִיף לִיתָנוּ לְכַהֵן רַק ס"ל דְּזֶה תְלוּי בְּפִלְגֻמָּתָא דַּב"ש וּב"ה דַּלְב"ה דַּס"ל

דלא חיישינו לתקלה להפסיד לו לגמרי א"כ הא אין לומר דמשום תקלה יתנו לכהן בְּחֻמָּם.

דְּהָא מְפָסִידִים הַבְּעָלִים לַגַּמְרֵי וְא"כ נִיחָא מַה שֶּׁהִקְשִׁינוּ בְּב"ק דְּהָרֵי הֵךְ בְּרִיית' דְּאָסְרָה לִּינוּ לִישְׁנוּ וְחֻשְׁשָׁה לַתְּקֵלָה גַּם לַהֲפָסִידוֹ לַגַּמְרֵי מִש"ה ס"ל דְּמִשּׁוּם תְּקֵלָה צָרִיךְ לִיתְנוּ לַכֹּהֵן בְּחֻמָּם וְע"כ קְאָמְרָה דְּבִשְׁמֵן לֹא יַעֲשֶׂה פֶּן מִשּׁוּם הַפְּסֵד פֶּהוּ אֲבָל הַטּוֹר ס"ל לַהֲלָכָה כַּב"ה וּמִיָּנֹשֵׁב ג"כ הַסּוּגָ' דְּחֻלִּין דְּהוּי ס"ד לַהּוֹצִיאֻ בְּדִיּוּגִים דְּהוּי ס"ד דְּהָךְ בְּרִייתָא אַתִּי ג"כ כַּר' יִשְׁמַעְיָאל בַּר יוֹסִי דְּאוֹסֵר שֶׁם בְּב"ק בְּחֻדָּשׁ וּבְשָׁדָה לִישְׁנוּ וְכַב"ש וְכוּ הֵךְ דְּעָרְלָה דְּצָרִיךְ לְהָרִים אַתִּי פְּנוּתִי וּבְזָה יֵשׁ לִישֵׁב דַּעַת הֶרְמֵב"ם דְּפָסֵק בַּפ' י"ב מֵהַלְכוֹת מַעֲשָׂרוֹת דְּחִבּוֹת שֶׁל יֵין תְּרוּמָה שְׁנֵיטְמָא דְּתַשְׁפָּה כַּב"ש וְכַתְּבֵי הַכ"מ הָא דְּפָסֵק כַּב"ש מִשּׁוּם דְּהָא חֲזִינוּ דְּחֻשְׁשׁוּ לַתְּקֵלָה מֵהָא דְּגִידוּלֵי תְּרוּמָ' תְּרוּמָה וְזָה דְּחֻק קִצָּת דְּהָא פְּכָר תִּירְצוּ זָה נִהְתּוּס' וְגַם דְּקָשָׁה לֹא מֵר דַּב"ה יְחַלְקוּ עַל הָא דְּגִידוּלֵי תְּרוּמָה תְּרוּמָה דְּהָא הוּי מִי"ח דְּבָר וְהוּדוּ לָהֶם אֲבָל לְדַבְּרֵינוּ נִיחָא דְּהָרֵי מֵהָךְ מִשְׁנָה דְּעָרְלָה דְּתַנּוּ דְּצָרִיךְ לְהָרִים גַּם בְּדַמְאֵי וְכוּ מִסּוּגָ' דְּחֻלִּין דְּהוּי ס"ד לַהּוֹצִיאֻ בְּדִיּוּגִים מְוָרְחָ דַּס"ל דְּצָרִיךְ לִיתְנוּ בְּחֻמָּם וּמוֹכַח דְּגַם לַהֲפָסִידוֹ לַגַּמְרֵי חֲיִישִׁינוּ לַתְּקֵלָה וְכַב"ש וְהֶרְמֵב"ם אֲזַל לְשִׁיטְתוֹ דְּפָסֵק בְּפָרָק ט' מֵהַל' מַעֲשֵׂר דְּדַמְאֵי נוֹתְנִין לַכֹּהֵן בְּחֻמָּם וְע"ש בַּמַּל"מ אָמַר הַמַּחְבֵּר הִנֵּה פִי לֹא נִתְּנִי הַזְּמַן לְהַדְפִּיס פְּעַת חִידוּשֵׁי הַשְּׂיִיכִים לְשׁו"ע אַה"ע וְלֹא הִדְפַּסְתִּי רַק הַשְּׂיִיךְ לְשׁו"ע או"ח עכ"ז יַעַן הִנֵּה עִם לְבִי זָה פְּמָה לְהַדְפִּיס תְּשׁוּבוֹת מִמָּרְן אַ"ז הַגָּאוֹן הַגְּדוֹל בְּדוֹרוֹ מוֹהַר"ר ר' חַיִּים מוֹוֶאלְזִין זַלְלָה"ה זִיע"א וְכַעַת נֶאֱבָדוּ מִמֶּנּוּ פְּמָה קְוִנְטְרָסִים אֲמַרְתִּי לְהַדְפִּיס זָה הַמַּעַט שְׁנַמְצָא תַּחַת יָדֵי נֶאֱבַקְשׁ מְכַל מִי שְׁנַמְצָא תַּחַת יָדוֹ אֵינָה תְּשׁוּבָה מִמָּרְן אַ"ז זַלְלָה"ה שְׂיִשְׁלַחַם לִיָּדֵי וְצַדִּיקָתוֹ תַּעֲמֹד לְעַד אָמֵן: תְּשׁוּבָה א בְּעִנְיַן שְׂאִילְתָא דְּשְׂאִילְנָא בְּאִישׁ אֶחָד שְׁנָפַל בְּדַרְךָ הַלִּיכְתּוֹ לְאַרְץ וּמַחְמַת זָה הִנֵּפֶה בְּבִיעֵיו עַד שֶׁאֵח"כ הִתְחִיל לְהַתְּנַפֵּחַ וּנְתִיבֵי רַבִּי יוֹסֵפֶר בִּיִּסּוּרִין פְּמָה שְׁנַיִם עַד שְׁנָה זְמַן קָרוֹב חֲתָכוּ לוֹ הַרְוֹפְאִים בִּיצָה א' שֶׁל יָמִין וְהוֹצִיאֻהָ פְּשִׁיחָא נֶרְקֶבֶת גַּם הַבְּשָׂר שְׁסָבִיבוּתֶיהָ הִנֵּה נֶרְקֶב וּנְשָׂאֵל ש"ב הַמַּאוּה"ג מו"ה יִשְׂרָאֵל פֶּהוּ רַאפּוֹרְט נִי אַב"ד דַּק"ק בְּנִחָאוּ אִם מְחַוִּיבִים לְהַפְרִישׁוּ מֵאֲשֶׁתּוֹ הַיִּשְׂרָאֵלִית וְהַגִּיעֵנִי דְּבָרֵי שְׁפַתַּח בְּכַחַת דְּהַתִּירָא וְשָׂאֵל גַּם לְחֻוֹת דַּעֲתִי בְּזָה וְזֹאת הִנֵּה תְּשׁוּבָתִי אֵלָיו וְה' אֱלֹקִים אֲמַת יִנְחֵנִי בְּדַרְךָ אֲמַת חוֹנֵן הַדַּעַת בַּא"י לְמַדְנֵי חֻקֶּיךָ: א פְּתַח דְּבָרֵי יֵאִיר בְּדִין שְׁכ' הֶרְמֵב"ם דַּע"י חוֹלֵי מַקְרֵי בִּיָּדֵי שְׁמִים שְׂרָאֲשִׁית דְּבָרֵי מַעַל"ת בְּנוּיִם ע"ז וְהִיוֹת דְּרַכִּינוּ לְרֵאוֹת כָּל דִּין עַפ"י מְקוֹרוֹ מֵהַש"ס וּמְפָרְשֵׁי הֶרְמֵב"ם אֵת מְקוֹרוֹ לֹא הָרָאוּ אֲמִינָא בִּיָּה מִיְלִתָא דְּבִאֲמַת מִסּוּגָא דַּש"ס דִּילֵן אֵין רְאִיָּה מְכַרְעַת דְּלוּלֵי דְּבָרֵי רַבּוּתֵינוּ הָרֵאוּנוּ וְל' בְּעִנְיֹתֵינוּ לֹא הִיָּינוּ לְמַדִּין לְהַכְשִׁיר אֱלָא הַנּוֹלָד כֵּן מְמַעֵי אִמּוֹ דְּהָכִי מִשְׁמַע מְדִיּוּקָא דְּרַבָּא מְפָצוּעַ הַפְּצוּעַ וְגַם הַקְּיָשָׁא דְּמַמְזָר מִשְׁמַע הָכִי דְּהָא מוּם דְּמַמְזָר מִשְׁעַת יְצִירָה הוּא אֲבָל פְּכָר כ' רַש"י דַּע"י רַעַם וּבְרַד מַקְרֵי נְמִי בִי"ש כְּמוֹ מְמַעֵי אִמּוֹ: וְכַל חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל שְׁוִין בְּזָה וְלֹא בְּרִירָא לָן מֵהִכָּא פְּשִׁיטָא לְהוּ הָכִי וְלַהֲנִי רַבּוּתָא דַּס"ל שַׁר"י בִּשְׂר"יב"ב אַתְחַלַּת יְצִירָה קָאֵי יֵשׁ מְקוּם אַתִּי לֹא מְדַנְקֵט שְׁמוּאֵל סְתָמָא פ"ד בִּי"ש פֶּשֶׁר וְלֹא אָמַר הַלְכָה כַּר"י בִּשְׂר"יב"ב יֵשׁ לֹא מְדַנְקֵט אֲתִי לְאוֹסוֹפִי דַּע"י רַעַמִּים וּבְרַד מַקְרֵי נְמִי בִי"ש כְּמוֹ מְמַעֵי אִמּוֹ אֲבָל לְהַנְדֵּךְ רַבּוּתָא דַּס"ל דַּר"י בִּשְׂר"יב"ב אַבִּיָּדִי אָדָם קָאֵי לֹא מְצָאֵתִי מְקוּם רְאִיָּה לְזָה וְלִיכָּא לְמִימַר מִשּׁוּם דְּפָצוּעַ מִשְׁמַע מַכַּת חֶרֶב וּכְיוּצָא בּוֹ דְּלֹא מְצִי לְמִיָּהוּי נוֹלָד כֵּן דַּא"כ הִיכִי הוּי מְצִי לְמַכְתָּב הַפְּצוּעַ וְאוּלַי מִשְׁמַע לְהוּ

לישנא דמתניתא דנקטה אף פאן בי"א משמע להו דכל שאינו בי"א אינו בכלל פצוע ולפ"ז ודאי אין לחלק בין רעמים ובכד או ע"י חולי וא"כ משמע פדעת הרמב"ם דבאמת אינו מחלק ביניהם רק כל שאינו בי"א פשוט אבל איננה ראיה מכרעת דא"כ אם נפצעה ע"י בהמה וכיוצא בזה נמי נימא דכשר הואיל ולאו בידי אדם הוא וכדקיי"ל גבי חרותא כת"ק דרשב"א (חולין ד' נ"ה ב'*) :*) וממוצא דבר ישכיל המעיין שמש"ש הפר"ח דלמאן דסבר גבי פ"ד שע"י חולי לא מקרי בי"ש ה"ה גבי חרותא אסור אין דמיונו עולה יפה דשארי הבריות יוכיחו: ומ"ש היש"ש מדאיצטריף דרשא דרבא ולא סגי לרבא בהקישא דתני במתניתא מזה מסייע להרמב"ם דתרונייהו איצטריכא חד למעוטי ממעי אמו וכן ע"י רעם ובכד וחד למעוטי ע"י חולי עכ"ד וכל המעיין השופט בצדק יראה שדבריו דחוקים ותו דגם לפי שטתו אפתי איכא למימר דח"א למעוטי ממעי אמו וח"א למעוטי רעמים ובכד וגם תמיהתו על רבא דדריש מפצוע הפצוע וכי פליג על ברייתא דדריש בהקישא בעיני לא נפלאת היא אפי' לפי תמיהתו על רבא דבירושלמי איכא מאן דיליף מהקישא דממזר לחומרא לפסול אף בי"ש משום דממזר יצירתו בי"ש הוא (והובא הירושלמי גם ברא"ש פסוגין) וא"כ ברונחא איכא למימר דמש"ה איצטריף דרשא דרבא לאקושי לקולא ונהני הקישא למשרי ע"י רעמים ובכד אף דלאו ממעי אמו הוא ולפ"ז קצת ראיה להכשיר ע"י רעמים ובכד אבל אין זה ראיה גמורה דעיקר תמיהתו על רבא ליחא דבכמה דוכתי מייתי הש"ס דרשא דאמורא נהדר נקט ותנא מייתי לה מהכא ונהני משום דזימנין לא ידע האמרא מהברייתא ונהני דאמרי' בכולא תלמודין תנאי נמי הכי וכן תנאי פנותיה והוא פלל גדול בש"ס וכ"ה ברש"י פתובות ד' ה' ב' ד"ה מהו לבעול בתחלה והא דאמר ר"ל לר"י קידושין ד' ט' ב' כעורה זו ששנה רבי כו' נראה דר"ל ידע דר"י ידע הך ברייתא: והאמת הברור דהרמב"ם הוציא דינו מהירושלמי דבירושלמי גרסי' אית תנא תני בי"ש פשוט ואית ת"ת בי"ש פסול הני בעינן למימר מאן דתני בי"ש פשוט ר"י בשר"יב"ב היא מאן דתני בי"ש פסול רבנן היא אר"א ב"פ קומי דר"ז פולה דרבנן הרי שעלתה חטטין מי מחפף בה או מסיית ה"ה בי"א כמו שהוא בי"ש ופי' הירושלמי פשוט דלשנויא דר"א פלוגתא דר"י ורבנן הוא בי"א ופלוגתיהו דהנהו תנאי הוא בכה"ג שעלתה שחין וע"י החיפוף נמוקה או נחסרה ביעה דמאן דתני פסול סבר פינן דע"י חיפוף נמוקה או נחסרה לא מקרי בי"ש ומאן דתני פשוט סבר פינן דהשחין גרם החיפוף מקרי בי"ש א"נ דלשנויא דר"א מר א"ח ומא"ח ולא פליגא דמאן דתנא פשוט מיירי בסתם בי"ש שלא ע"י חיפוף ומאן דתני פסול מיירי בע"י חיפוף אבל הראשון נראה עיקר דלישנא דר"א דמסיים וה"ה בי"א כמו שהוא בי"ש משמע דפלוגתיהו דהני תנאי תליא בהא דמחמת שהוא בי"א כמו שהוא בי"ש מש"ה מ"ס דכבי"א דיינינן לה ומ"ס דכבי"ש דיינינן לה ועכ"פ היאך שיהיה הפי' בירושלמי הרי דע"י שחין גרידא מיקרי בי"ש לד"ה והו' הו' דברי הרמב"ם שכ' או שנוולד בהו שחין והמסה אותן: [ב] ולא זכיתי לעמוד ע"ד הרא"ש ז"ל שכ' דבירוש' משמע דליקוי שע"י חולי חשוב נמי בי"א וכעין זה נמי עצמ דבר מהריב"ל על מש"כ הרא"ש וכמה רבנותא קמאי בשם הירושלמי דר"י בריב"ב לא מכשר אלא בי"ש שהוא נגד מסקנא דירושלמי ועם היות שדבריו נכונים בישוב דברי הרא"ש לפרש דכוננתו הוא שהעיקר הוא בירושלמי כדהוון בעינן למימר דר"י בריב"ב לא איירי אלא בי"ש ולא פשינויא דר"א פי היכי דלא תיקשי

מההוא דאסתתם גנבתא כו' (ומה שיש לעיין בשיטת הרא"ש אין פאן מקומו) אבל עדיין אין ישובו מעלה ארוכה לענין ע"י חולי דארף אם נתפוס שיטת הרא"ש ו"ל לדחות שינויניא דר"א היינו במאי דס"ל לר"א דבי"א פליגי בהא הוא דאינדיחי אבל במאי שלמדנו מדברי ר"א שע"י שחין מקרי בי"ש ודאי בהא לא אדחי דלא אשפחן מאן דפליג עליה בהא לא בבבלי ולא בירושלמי וכן הרמב"ן בחידושיו שהחליט בשם הירושלמי דפליגי בי"ש מ"מ הביא שם לשון הרמב"ם שע"י שחין והמסה אותן מקרי בי"ש ולא חלק עליו והיינו משום דלאו הא בהא תליא וכדכתיבנא.

ולקיים דברי הרא"ש יגעתי ולא מצאתי ובנדאי אינני פדאי להרים ראש נגד אדונינו הרא"ש ו"ל אשר לאורו אנו הולכין אבל כבר כתבו התוס' דמשמע בירושלמי מתוך המסקנא דאינרי בי"א הרי שקיבלו שינויניא דר"א לדינא וקם דינא פהרמב"ם הואיל ואין הש"ס שלנו חולק על הירושלמי וגם מ"ש הרא"ש ו"ל בשם רש"י להחמיר אינו מוכרח כמ"ש היש"ש דאיפא למימר דרש"י חדא מיניניהו נקט וקצת יש להוסיף דרש"י לרבותא נקט רעמים וברך דאינתעביד מעשה אכן וסד"א דמה לי נפל אכן מן הגג ופצעתו או אכן הרעם וברך קמ"ל הואיל ובי"ש הוא פשר.

וכל שכן אם נפצע על ידי שחין דלא איתעביד מעשה פלל רק ממילא נימוקה: אמנם מ"ש היש"ש ראיה מדברי רש"י דלעיל ד' כ' ע"ב שכ' סריס אדם שפרסו אדם ולא מחמת חולי נסתרס מאליו וכן מבואר בדברי רש"י בסוגיין דף ע"ה שכ' סריס חמה בי"ש הוא מחמת חולי דדעת רש"י נמי דע"י חולי מקרי בי"ש: אינני רואה שום ראיה משם דכוננת רש"י דלעיל מבואר דארף דסתם סריס חמה הוא הנולד פן ממעי אמו מ"מ גם מי שמש כוחו מחמת חליו ואבד ממנו פת ההולדה זה מקרי ג"כ סריס חמה וכדאמרי' לקמן ע"ט ע"ב אין לה אשה שלא נעשה בעלה סריס חמה שעה א' קודם למיתתו וכ"כ רש"י שם בסוגיין דרפ" ד"ה לכולה גופה זהו פונת שני דיבורי רש"י שהביא הרש"ל אבל לדינא דידן אין ראיה מפאן דלא מיקרי חולי אלא מי שחלה כל גופו משא"כ ליקוי דחד אבר מפה הוא דמקרי אבל לא חלי רק מסברא באמת נראה דאין חילוק ביניהם פיון דהוא בי"ש וכן עיקר לדינא: נחזור לדברי הרמב"ם שכ' או המסה אותן או פרתן אם פוננתו הוא שהשחין המסה וכתן כבר כ' שמבואר בירושלמי דע"י שחין גרידא לד"ה מקרי בי"ש ואם פוננתו שמחמת השחין פרת אותן האדם כמ"ש היש"ש בפשיטות צריף ביאור מאי דפסק לקולא בפלוגתא דתנאי בירושלמי דהא קי"ל בשל תורה הלך אחר המחמיר (ע"א דף ו' ע"א) והואיל ופסטי' דאורייתא טבין אמינא מילתא חדתא דלפי מה שתפסו הרבה פוסקים דפלוגתא דרבנותא אקרי ספק איפא למימר דהא דאזלי' בשל תורה אחר המחמיר היינו משום דספיקא דאורייתא לחומרא וא"כ י"ל דגבי פ"ד לא שייך הך פללא יש לדון ולומר ספיקא דידן' פשר דהא בסוגיין איתקש לממזר וגבי ממזר אמרי' ספק יבא (קידושין ריש ד' ע"ג) ואיפא למימר דלכולה איתקש ואין רצוני להאריף בהרצאת דברים שיש לי בזה*): (* ומכ"ש לשיטת הרמב"ם ד והריטב"א דפ"ד נכלל בתוך חמשה קהלי אין אנו צריכים אפילו להקישא דממזר דאפ"ל בלא הקישא הוי דינא פממזר דספיקא דידן' שרי': [ג] ועתה באתי להשיב על סדר מכתב מעכ"ת מ"ש דבנ"ד אפשר לדמותו לע"י חולי לא כן עמדי.

דכינן דהתחלת הכאב הנה שגפול לארץ הני דה שגידוד בקרקע ואף שבתחלה לא הרגיש רק כאב בעלמא פן דרה פל הנימוקים שאינו נמוק בבת אחת רק מעט מעט וברוך חכם הרזים ית"ש: ולכאורה יש מקום לומר דדין זה תלוי בפלוגתא דתנאי דירושלמי שהבאתי לעיל סוף אות א' שעלתה חטטין ומתחכה בה כו' דלמאן דשרי התם סבר דאזלי בתר מעיקרא שהשחין גרם החיפוף ומאן דאסר התם סבר בתר סופא דמילתא אזלינן ואי נימא דפלוגתניהו דהני תנאי תליא בהדין טעמא א"כ בנידון דידן מאן דשרי אסר מאן דאסר שרי אבל לא ברירא לי מילתא דבהדין טעמא פליגי דברווחא איפא למימר דמאן דאסר התם היינו משום דלא שרינן אלא דנקא בכולו ע"י שמים מתחלה ועד סוף אבל אם נתערב בו בידי אדם אסור בין בתחלה בין בסוף ותו דאף אם דנימא דתל' בפלוגתא דתנאי הא בשל תורה הלה אחר המחמיר ואף שהראיתי פנים לעיל אות ב' דבפ"ד לא שייך הו' פללא לא פתבתי אלא להעיר לב המעיין ועדיין הרבה יש להרצות בזה: ואשר חשש בזה מעכ"ת להחמיר אף שפבר הנה נרקב קונדס שגחתה משום דבתחילה הוסיפו דבר חדש דפ"ד יש לו רפואה וכ"ש א"ל רפואה פמבןאר בס' יראים והסמ"ג בשם הספרי הנה לפמ"ש היש"ש לפרש דברי הרמב"ם דמ"ש והמסה אותן או פרתן היינו שגכרת ע"י אדם וכמ"ל אות ב' הרי שדעת הרמב"ם להדיא דלא חיישינן להא ובנד"ד דנרקב מסתבר הכי גם מסברא דכל שהוא נתמסמס פליתא דמי בכל דוכתי: ד ודברי הספרי דאתי לידן נימא ביה מילתא דהנה הב"י דחאו לומר דלית הלכתא פנותיה נגד הא דתנאי ניקב פסול נסתם פשר לפי' כל הגדולים דהא דתנאי ניקב פסול קאי אגברא גופא דלא כהרא"מ ואנכי בדרה אחרת נחני ה' לקיים דברי הספרי לכל השיטות ופלוגתניהו דרא"מ והחולקים עליו הוא בספרי אהיכא קאי דהנה במשנתנו ר"פ הערל שנינו איזהו פ"ד כו' ואיזהו כ"ש כל שגכרת הגיד משמע מפשטא דמתניתין דכל פסול שפבצים מקרי פ"ד וכל שפגיד מקרי כ"ש אבל בגמ' אמר רבא פצוע בכולו דה בכולן פרות בכולן וכבר ישבו התוס' דף ע"ה ד"ה כ"ש אמאי נקט הכי במתניתין ולדינא ודאי אין חילוק בין פסול דבצים לפסול דגיד כל שהוא פצוע או דה בכולן מקרי פ"ד וכל שהוא פרות בכולן מקרי כ"ש וא"כ פלוגתניהו דהרא"מ והחולקים עליו הוא על פי' הספרי אהיכא קאי דהרא"מ ס"ל דהספרי קאי אפ"ד וכ"ש דמתניתין וכדנקט הכי גם בספרי לעיל מינה איזהו פ"ד וכו' וכ"ש כל שגכרת הגיד אהא הוא דנקט מאי בין פ"ד לכ"ש אלא שפ"ד חוזר וכ"ש אינו חוזר דהיינו כל שפבצים חוזר ושפגיד אינו חוזר מש"ה קשיא ליה דברייטא דתני ניקב חוזר ונסתם.

ומשמעות הסוגיא דקאי אגיד (ולפמ"ש לקמן דאכולהו קאי עכ"פ אגיד ודאי קאי) והחולקים על הרא"מ ס"ל דהספרי לא קאי על כ"ש דמתני' אלא אקרא קאי וכדאמר רבא פצוע בכולו דה בכולן דהיינו כל שגכרת בין בבצים בין בגיד מקרי כ"ש וכל שפנצע בין בבצים בין בגיד מקרי פ"ד ואהא הוא דנקט בספרי מאי בין פ"ד לכ"ש אלא שפ"ד חוזר וכ"ש אינו חוזר וניקב תולדה דפצוע הוא דפצוע הוא שגכרע ביקוע רב וניקב הוא ביקוע מעט והכי אמרי' בפרייתא דף עה סוף ע"א איזהו פ"ד כו' ואפ' נקבו וא"כ לק"מ על הספרי מפרייתא דניקב בגיד חוזר ונסתם דניקב אף בגיד מקרי פ"ד ויש לו רפואה וכן משמע בירושלמי שמסדר שם פרייתא דספרי בין הפרייתא דניקב פסול ונסתם פשר כו' עד חוזר להכשירו ובין היכי עבדינן כו' ולפיטת הב"י דהפרייתא דספרי פליג

אברייטא דנסתם פֿשר לא יתכן הא דנקט שם פיצד הוא עושה כו' אחר הברייטא דספרי אָבל לפמש"כ דניקב היינו פצוע מסודר פהלקתו: ורש"י שכ' בַחולין דף מ"ח דניקב פסול מפני שהוא כ"ש: ולקאורה ס"ל כהרא"מ אָבל אין זה מוכרח דאולי נקט רש"י לשון משנתינו ר"פ הערל ול"ד הוא כמש"כ דמשנתינו הוא ל"ד ולקאורה לשון הברייטא דנקט מפני שהוא שותת משמע דכ"ש הוא אָבל גם זה אינו מוכרח דמאן יאמר דפצוע ונדף נמי פסוליהו לאו מטעם דמפני שהוא שותת הוא ומסבֿרא נראה דמש"ה הוא דאין מולידין ואין רצוני להאריך בהרצאות שיש לפי"ז בתוס' ד' ע"ה בד"ה כ"ש]: ולפמש"כ דהא דניקב פֿשר אם נסתם היינו משום דניקב תולדה דפצוע הוא ופ"ד י"ל רפואה כמש"כ בספרי נראה לומר דברייטא דניקב ונסתם לא אגיד לחנדא קאי אלא אכולהו קאי דבכולהו מהני ביה סתימה וכן נוכל לומר גם לשיטת הב"י דהא הב"י לא דחה הך דספרי מהלקתא אלא משום דס"ל דניקב דגיד היינו כ"ש ומדחזינן הברייטא דניקב מהני בהו סתימה הרי הברייטא דניקב ונסתם הוא נגד הספרי וא"כ אפתי לא אידחי אלא הא דכ"ש אינו חוזר אָבל הא דפ"ד חוזר אפתי לא אידחי וא"כ איפא למימר אף לשיטת הב"י דניקב ונסתם אפולהו קאי דבכולהו מהני ביה סתימה ועמש"ל אות ו' בהג"ה: ואי תקשה דאי פ"ד יש לו רפואה היאך מנסבי לפ"ד אשה האסורה לישראל פֿשר ולכמה מרבנותא אף ממזרת גמורה אמאי נחוש שפא הבריא דהא לקמן דף פ' מסקינן דלחד אבר חיישינן ופ"ד ליקוי דחד אבר הוא וגם נחוש שפא יבריא ותהא אסורה עליו וכן לשיטת הב"י דדחה הך דספרי מהלקתא ואף דנימא דאידחי נמי הא דפ"ד חוזר הרי לשיטתו כ"ש י"ל רפואה ותקשה לשיטתו אכ"ש היאך מנסבינן ליה אשה האסורה לישראל פֿשר ואי נימא דהא דאמרי' בסוגיא דף ע"ו ה"מ קטן אָבל גדול אקפילי אקפל היינו דאפילי לשעתו לא מהני הסתימה אפח לן חדא דל"ל למיחש לשפא יבריא דכיון דמנסבי ליה כָּבֵר הוא גדול ולא תהני ליה סתימה אָבל מדברי רש"י ז"ל שכ' ע"ז לאחר שעלתה ארוכה חוזר ונסתם משמע דלשעתו מהני הסתימה ומעלה ארוכה א"כ ליחוש שפא יעלה ארוכה ויבריא בנתיים ותהני אסורה עליו הא לא קשיא דהא בספרי לא נקט דפ"ד י"ל רפואה אלא שפ"ד חוזר דהיינו שחוזר ונסתם.

ובאמת בדקינן ליה אי נסתם אי לא ולשפא יבריא נמי לא חיישי' דינדע אינש בנפשו אם נסתם אי לא ואי נסתם יפרוש ממנה והא דפריה מהאי גברא דחרזי' סילוני' כו' צ"ל דבדקו וראו שלא נסתם דאל"כ לא הוי קשה מהא דאוליד דדילמא אסתם ואוליד (*): (נדחוק לומר דכיון דנפק מיניה פחוטא דמוגלא תו לא מסתם והרי"ו שכ' בנתיב כ"ג ח"ד דבניקב ביעיו לא מיפסיל אלא בדנפק מיני' חוטא דמוגלא? חידאה הוא ולא מציינו לו חבר ובפרט לפמש"כ לקמן ריש אות ני"ו דהעיקר הוא דר"י בריב"ב אבי"א קאי והלקתא פֿונותי' צ"ל דהא דפריה וניקב אינו מוליד והא ההוא גברא וכו' היינו משום דעובדא הוי דתרונייהו אינקבו וכדאמ' שם דחרזי' סילויא בבצים לשון רבים וגם לשון מחריזה הכי משמעו ואי נימא דבניקב לחוד לא מיפסיל אי לא נפיק מיני' מאי קושיא מהא דאוליד דלמא האי חוטא מחד ביצה הוא דנפק ושפיר אוליד וכן הא דשלח שמואל לרב לשאול על בניו מה זו שאלה כיון דחד חוטא הוא דנפק מיני' משמע מביצה א' ושמואל הא ס"ל בהדיא בירושלמי הלכה כר"י בשריב"ב וא"ל בישוב שיטת הר"י: ונראה דהא דא"ל שמואל לרב צא וחזור על בניו מאין הם דהיינו לבדוק אם נסתם ואוליד הקה בניו ואי

לא עלתה לו רפואה הטהרה בני ננונים וכן י"ל הא דאמר בסוף פרקין ד' פ"ג ע"ב ור"י אמר לך צא וחזור על בניו מאין הם דנדאי גם לר"י לא גרע טומטום שנקרע מסריס חמה וסריס חמה יש לו רפואה כדאמר ר"א במתני' שם ד' ע"ט ב' וכן בפרוייטא שם ד' פ' ע"א העיד ר"י שבמינם מתרפאין ואף ר"ע לא פליג עליו אלא מטעמא דלא הי' לו שעת הפנשר אבל על עדות של ר"א שיש לו רפואה לא פליג וא"כ שפיר נקט הש"ס גם בסוף פרקין צא וחזור על בניו דהיינו אם נתרפא הטהרה בני ננונים (*).

ואפתי תיקושה הא דכתבו הפוסקים שפצוע דכא דאוליד הוי בניו ממזרים ונדאים אמאי נקחיש שמה חזר ונסתם ומש"ה כ' הב"ש ס"ק ג' דאי הוליד לא תלינו שנתרפא אבל לקמן ד' פ' הא מסקינן דלחד אבר שנתרפא חיישינן וא"כ אף אי בדקי' וחזינו דלא נסתם הא אמרי' שם דבחד אבר אף אם יחי' וסופו לקוי חיישי' שמה הבריא בנתיים וא"כ גבי פ"ד ג"כ ליחוש שמה הבריא בנתיים ואז אוליד בשעת בריאותו ודוחק גדול לומר דלא הוי ממזרים אלא פשאומר הוא בעצמו דלא הבריא דנאמן האב לומר על בניו שהם ממזרים וצ"ל דהא דחיישי' שמה הבריא היינו דוקא בדבר שרפואתו בי"ש כדמשמע לישנא דשמה הבריא אבל פ"ד אינו נתרפא אלא א"כ נסתם ע"י אדם וכדאמרי' בסוגיא היכי עבדינו מייחיו שערמא כו' וילשמה נתרפא בי"א לא חיישי' וכעין זה אשכחן בש"ס בכורות דף כ' דמפליגין בין רובא דתלוי במעשה כו' (* ונראה דשאלת שמואל לרב לא הוי עלי' דידן' אם לאפרושינהו אלא על הבנים אם הם ממזרים או מותרים לבא בקהל דהא מלישנא דהש"ס חזר על בניו כו' משמע דכבר היו לו בנים הרבה בעת שאלתו ואי שאלתו עלי' דידן' הוי אי לאפרושינהו הו"ל לשמואל למשאל אחר לידת ולדא קמאי אלא נראה דעלי' דידן' לא הוי שום שאלה דהא לא נקט הש"ס היכי אנסבינהו בתר דחרזי' סילווא וא"ל דגיוורת אנסבי' דשרי' אף לישאל פשר ומש"ה לא שאל שמואל אלא אחר שגדלו בניו אם הם מותרים לבא בקהל ובהכי מדוקדק טפי לשון הגמ' הא שלח שמואל כו' והיינו משום דקוש' הש"ס קאי עלי' דידן' והא דשלח שמואל קאי אבניו וכדכתובנא: [ה] ואשר כ' מעכ"ת שלכאורה אפשר לסמוך ע"ד רש"ל שנתעצם לומר דר"ת וסייעתו מתירין ובלבד בשלימין בעזה"ת מסברא דנפשאי פנונתי לדעת הרש"ל כאשר כ' במכתבי הראשון מוילנא שלא הי' לפני שום ספר רק הטור וראיתי פן תמהתי על הטור שכ' בשם ר"ת להתיר בשל ימין דוקא ובבואי לביתי ראיתי דברי היש"ש וגם הוא עדיין לא קלע אל השערה במה שכ' שם פי ר"ת בדרף מו"מ פי' דברי הירושלמי שנתראה לפרש של ימין עכ"ד תלה בר"ת מה שאינו פי ר"ת לא הביא כלל את הירושלמי משום דס"ל דלית הלכתא פנותי' אלא פש"ס דילן דאינו מחלק בין ימין לשמאל אלא תלמידי הר"י בעל התוס' הוא שנסאו ונתנו בדברי הירושלמי וכן בס' הישר לר"ת כ' דהלכה כר"י בשריב"ב ולא הנפיר כלל את הירושלמי וכ"ה במרדכי וכן בספר התרומה שאזכור לקמן אות ו' לא הנפיר את הירושלמי אף שהי' מתלמידי הר"י בעל התוס' ועל הר"י הוא אשר ראוי לומר פן דברי היש"ש שלא פי' דברי הירושלמי אלא דרף מו"מ ולא זכיתי להבין מ"ש הר"י בתוס' שיותר נראה לפרש של ימין שתי תיבות ובענייני גירסא זו אין לה קיום דלפמ"ש בתוס' שם בשם הירושלמי שאינו מוליד לא ידעתי מה בין ימין לשמאל דבשלמא אי נימא דבהולדה תלי' מילתא כמש"כ הרא"ש מצינו למימר דשל ימין יפה פחו להוליד משא"כ בשל שמאל אבל אם גם בשל ימין אינו מוליד צ"ל

דגזה"כ הוא וְהִיכֵן רְמִיזָא בְּאוֹרֵייתָא אוּ בְּמַתְנִיתָא אֲבָל אִי גְרָסִי בְּשִׁלְיָמִין נִיחָא דְהָא מִילְתָא דְתַלְיָ בְּסִבְרָא דְלֵא יַחְזוֹר פְּסוּל לְהַכְשִׁירוֹ וְגַם בְּש"ס דִּידָן לֹא אֲשַׁפְחָן מֵאֵן דְּפָלִיג עֲלֵי וְהָא דְאָמְרִי בְּש"ס זְהוּ לְמַעוּטֵי מֵאִי לְמַעוּטֵי בְּטְרִיפּוֹת דְּרִיבָא וְלֹא מוּקִי לְמַעוּטֵי פְּצוּעַ שְׁנַטְלָה דְהָא מִיעוּטָא דְּפְצוּעַ וּבֵת בּוּקְתָא הֵינּוּ מִשּׁוּם דְּגַבֵּי רִיבָא הוּא דְכּוֹנְתִי נִיבָב וְנִסְתָּם וְגַם ר"י ד"ס"ל בְּחֻלְיִין ד' מ"ח דְּזָהוּ לְמַעוּטֵי סְבִיבָּ בְּבִשְׂרָא נְמִי סְתִימָה דְּנִיבָב הוּא מִשְׁא"כ פְּצוּעַ שְׁנַטְלָה לֹאֵו דְכּוֹנְתִי וְאֵע"ג דְּבַחַד מִילְתָא דְכּוֹנְתִי הוּא דְמַתְרַנּוּיָהוּ חוּזָר לְהַכְשִׁירוֹ בִּי"א מ"מ נִיבָב וְנִסְתָּם בְּעֵינָן וְכֵן אִיכָא פְּמָה פְּסוּלִים שְׂאִינָם חוּזָרִים לְהַכְשִׁירָם (*) וְלֹא קָמַמְעַט לְהוּ מִשּׁוּם דְּאִינוּ בְּנִיבָב וְנִסְתָּם וְאִי נִימָא דר"י בר"יב"ב פְּלִיג אֵהָא דְתַנִּי בְּמַתְנִי וּבְכַרְיִיתָא אִפִּי א' מֵהֵן וְגַם בְּנִפְצָע א' מֵהֵן מְכַשִּׁיר כַּמ"ש הַתּוֹס' בְּשֵׁם ר"ת בְּדֶרֶךְ אַת"ל לֹא הַמ"ל לְמַעוּטֵי פְּצוּעַ שְׁנַטְלָה דְלר"י בְּש"ר"יב"ב גַּם בְּנִפְצָע הָוִי כְּשֵׁר וּלְרַבְּנָן גַּם בְּנִיטְלָה פְּסוּל דְהָא לְשִׁטָּה זֶה לֹא מְדַמְיָנָן (בִּינָן) לְטַחֵל וּכְלִיּוֹת וּלְפִי מִש"כ דְנַד"ד מִיְקָרִי בִּי"א נִרְאָה דְדִינָא דִּידָן בְּהָא תְּלִיָא דְאִי נִימָא דר"י בר"יב"ב לֹא פְּלִיג אַת"ק א"כ קִי"ל פִּירוּשׁ דְקָאֵמֵר וּבְלִבְד בְּשִׁלְיָמִין אֲבָל אִם נִפְצָע וְאֵח"כ נִיטְלָה אִין הַפְּסוּל חוּזָר לְהַכְשִׁירוֹ וְכַה"ג מְצִינוּ בְּדִינֵי טְרִיפּוֹת בִּי"ד ס' מ"ד גַּבֵּי פְּלִיּוֹת פְּלִיּוֹת פְּלִיּוֹת פְּלִיּוֹת פְּלִיּוֹת וְנִפְצָע וְאֵח"כ נִיטְלָה אִין הַפְּסוּל חוּזָר לְהַכְשִׁירוֹ הֵתָם הֵינּוּ אִם חוּזָר לְהַכְשִׁירוֹ בִּי"ש אֲבָל בִּי"א הֶרְמֵב"ן יַחֲדָאָה הוּא ד"ס"ל גַּבֵּי נְחֻמָּה הֶרְגֵל בִּין הָאֲרַבְּנָה לְשׁוּק דְגַם בִּי"א חוּזָר לְהַכְשִׁירוֹ וְהָרָא"ש ב'פ' בְּהֵמָה הַמְקַשָּׁה ס' ו' כ' שְׂדַעַת רְחוּקָה הִיא זֶה שְׂטֶרְפָה תַּחֲזוֹר לְהַכְשִׁירָה בִּי"א וְהָרָא"ש כ' שְׂהֶרְמֵב"ן הִי מְגַמְגֵם לְהַכְשִׁיר וְכֵן הֶרְשֵׁב"א וְשָׂאָר פּוֹסְקִים לֹא קָבְלוּ שֵׁם דַּעַת הֶרְמֵב"ן אֲבָל אִי נִימָא דר"י בר"יב"ב פְּלִיג אַת"ק וְגַם בְּנִפְצָע א' מֵהֵם מְכַשִּׁיר הָרִי כְּשֵׁר מְעִיקָרָא: *) וְהָכִי נְמִי אִיכָא סִינְעָתָא לְדַבְרֵינוּ לְעֵיל סוּף אוֹת ד' דְּנִיבָב אֲפּוּלְהוּ קָאִי דְאִי אֲגִיד לְחוּדֵיהּ קָאִי דְמַהֲנֵי בִי הו"ל לְמַעוּטֵי נִיבָב בְּבִיצִים דְלֹא מְהַנִּי בִי סְתִימָה דְהוּי נְמִי מְעַנְיָא דְפְצוּעַ וְנִיבָב וְנִסְתָּם דְּדְכּוֹנְתִי וְטִפִּי מִינְיָה דְמַתְרַנּוּיָהוּ הַכְשִׁירוֹ בִּי"א א"ו אֲפּוּלְהוּ קָאִי וּבְכּוּלְהוּ מְהַנִּי בִי סְתִימָה, וְכֵן תַּקְשָׁה נְמִי לְפִי שִׁיט' הַב"י אִי לֹא נִימָא דְגַם לְשִׁיטָתוֹ נִיבָב וְנִסְתָּם אֲפּוּלְהוּ קָאִי וְכַדְכְּתִיבָנָא לְעֵיל אוֹת ד': וְנִרְאָה דְמַסְקִנַת דַּעַת ר"ת הָכִי הוּא וְעִיקָר סְמִיכְתוֹ לְהַכְשִׁיר הוּא הוֹאִיל וּמַתְנִי דְכַרְמָא הוּא הַלְכָתָא כְּוֹנְתִי וּבְהָכִי סְלָקִי לִי שְׂמַעְתָּא שְׁפִיר דְאִי נִימָא דְלֹא פְּלִיג ר"י בר"יב"ב אִם מַתְנִיתִין אֲלֵא דְמַפְלִגִּינוּ בִּין נִיבָב לְנִיטְלָה אַכְתִּי צְרִיכִין לְדַחֲוִי נִפְשִׁין לְמִימֵר דְהָא דְקַתְנֵי אִפִּי אַחַת מֵהֵן לֹא קָאִי אֲלֵא אֲבִיצָה וּבְחֻוּטִין לֹא מְפָסֵל אֲלֵא בְּמַתְרַנּוּיָהוּ אוּ לֹמֵר דְלֹא קָאִי אֲלֵא אֲפְצוּעַ וְלֹא עַל פְּרוּת וְכֵן הוּא מְשַׁמְעוֹת פְּמָה פּוֹסְקִים רֵאשׁוּנִים שְׁעִיקָר סְמִיכְתָם לְהַכְשִׁיר הוּא מִשּׁוּם דְקִי"ל כְּמַתְנִי דְכַרְמָא וְכ"ה בְּהַדְלָ' ב'ס' הַתְּרוּמָה הַלְכוֹת חֲלִיצָה וְז"ל וְכֵן סוּמְכִין הָעוֹלָם עַל אִידָהּ דְבַכְרָם שְׂבִיבָנָה פֶל שְׂאִין לוֹ אֲלֵא בִיצָה א' ה"ה פְּסָרִים חֲמָה וְכָשֵׁר וְע"ז סוּמְכִין לְהַכְשִׁיר ב"א הַנְּתוּקִין שְׂכּוֹרְתִין מֵהֵן בִיצָה א' אָף עַל גַּב דְמַתְנִי פְּלִיגָא דְתַנּוּ אִיזְהוּ פ"ד פֶל שְׂנִפְצָעוּ בִיצִים שְׁלוֹ אֲפִילוּ אַחַת מֵהֵן אָף שְׂיֵשׁ לְחֻלְק בִּין פְּצוּעַ לְסָרִיס אִינוּ נִרְאָה עַכ"ל הַעֲתִיקִי לְשׁוּנוֹ מְפִנִי שְׂאֵנוּ לְמַדִּין מְמַנּוּ פְּמָה דְבָרִים שְׁהַעֲיָקָר דר"י בר"יב"ב פְּלִיג וְהַלְכָתָא כְּוֹנְתִי וְשְׂאִין לְחֻלְק בִּין יָמִין לְשְׂמָאל וְשִׁפְרָא פְּשִׁטָה הַהֲלָכָה בְּיָמֵינוּ לְהַקֵּל בְּזָה וּמַעֲשֶׂה רַב.

וְכָל הַמְעִינִין הַשּׁוֹפֵט בְּצִדֵק יִרְאָה שְׁשִׁיטָה זֶה הִיא הַמְרַנּוּחַת שְׂבָכָל הַשִּׁיטוֹת וּלְכֻלְהוּ אִית לְהוּ פִּירְכָא לְבַד מְהָא דל"ל פִּירְכָא וְכָל הַהַשְׁגוֹת שְׁהַשִּׁיגוּ הֶרְמֵב"ן וְהַנְּמַשְׁכִּין אַחֲרָיו עַל ר"ת הֵינּוּ רַק עַל מִש"כ לְחֻלְק בִּין פְּצוּעַ לְנִיטְלָה אֲבָל אִי נִימָא דְפְלִיגִי וְהַלְכָה כר"י בריב"ב

משום דמתני' דכרמא הוא ע"ז אין השגות הרמב"ן אלא מ"ש שם דלישנא דאין לו אלא ביצה א' מתחילת יצירתו משמע ומה שנסתייע שם מן הירושלמי וז"ל שם והכי אמרי' בירושלמי תני ר"י בריב"ב אומר שמעתי בפרם ביבנה פל שאין לו אלא ביצה א' ואינו מוליד זהו סריס חמה אר"י שמעתי הלכה כר"י בריב"ב ולית אגא ידעית ממאן שמעית אמר ר' אמי לא הני ר"י שמע לה מבר אינש זעיר שמואל אמר אם יבא לפני בעל ביצה א' אני מכשירו ר"ח אמר דו סבר כר"י בר"י ב"ב אר"י בר חנן ובלבד בשל ימין אתא עובדא קמי' דר' אמיא"ל אין ברתא את שרית לי' אלא הני ידעית דלא מוליד והני ר' זעירא מקלס לי' דו הוא מקנים מילתא על בור"י כו' פצוע אית תנא תנא כו' הוה בעינן מימר כו' עד רבנן כו' פמוכא פאות א' שמעי' מינה דמ"מ דלר"י בר"י ב"ב בכנולן פשר ובי"ש קתני וקיי"ל פנותי' דמתני' דכרמא הוא עכ"ל הרמב"ן ו"ל: [ו] והנה אף אי נימא דמסקנת הירושלמי הוא דבי"ש פליגי ש"ס דילן עיקר דבש"ס דילן משמע דהא דאמר שמואל פ"ד בי"ש פשר לאו משום דס"ל הלכתא כר"י בשר"יב"ב פדאמר ר"ח בירושלמי אלא דבר חדש הוא שחידש ואף דמדלא אמר שמואל הלכה כר"י בשר"יב"ב ליפא לאוכחי מידי דאיפא למימר הא דנקט סתמא פ"ד בי"ש פשר אתי' לאוסופי על ידי רעמים וברך דלא משתמע מהא דר"י בריב"ב.

אף מדרשא דרבא פצוע הפצוע הרי נמי לא משתמעי אלא מתחלת יצירתו ואפ"ה עלי' דשמואל אמרה רבא היינו דכתיב פצוע וכו' משמע בהדיא דדינא דפ"ד בי"ש פשר חדתא היא לרבא שלא שמעה אגנו מעולם ודוחק גדול לומר דמתניתא דכרמא לא ידע רבא [והיינו פדכתיבא בשטת ר"ת דר"י בריב"ב אבי"א קאי ושמואל הוא שחידש דבי"ש פשר: ומש"כ דלישנא דאין לו אלא ביצה א' מתחילת יצירתו משמע ע"ז קשה טובא קוש' ר"ת דאי בי"ש הרי אפילו שתייהן נמי פשר ומה שנדחקו ליישב דה"ה שתייהן רק מילתא דשכיח נקט אפתי בהא לא מתנישבא שפיר הא דאמר שמואל בירושלמי אם יבא לפני בעל ביצה א' אני מכשירו ר"ח אמר דו סבר כר"י בריב"ב ואם איתא דשמואל אבי"ש קאי ואפי' בשתייהן נמי מכשיר אמורא הנה צריף לפרש דבריו: הא דאמר ריב"ח ובלבד בשל ימין אי אתחלת יצירתו קאי לא ידעתי היא נפרש דהא בי"ש אפי' תרנוניהו נמי וכן אי גרסי' בשל ימין נמי לא שייף אתחלת יצירתו ודוחק רב ועצום לומר דלשמואל לאו אתחלת יצירתו קאי אלא ע"י רעמים וברך דהא ר"ח אמר על דו סבר כר"י בריב"ב ולשיטתו ר"י בריב"ב אתחילת יצירתו קאי: אלא המחנור היא דבסוגיא בירושלמי נמי סברי ה"ה פוליהו אמוראי דבי"א פליגי זולת הנה דהני בעינן למימר כו' ושמואל נמי דאמר אם יבא לפני בעל ביצה א' אני מכשירו אבי"א קאי ומשום דסבר כר"י בריב"ב דקאי נמי אבי"א וליפא פלוגתא בין הירושלמי לש"ס דילן רק במאי דנקט בירושלמי בפרייתא דר"י בריב"ב ואינו מוליד בש"ס דילן ל"ג ליה וסמי חדא מקמי פרתי וכן אדחי הא דאינו מוליד מעובדא דאיסתתם גונבתא כמ"ש הרא"ש וכן מאי דאמר ריב"ח בירושלמי ובלבד בשל ימין בש"ס דילן לא מחלק בזה אבל תרנוניהו ס"ל דבי"א פליגי רק הנה דהני בעינן למימר כו' הני סברי דבי"ש פליגא ואדחו דבריהם משינוניא דר"א ב"פ פמו שסימו התוס' ומשמע ה"ה מתוך המסקנא דאיירי בי"א*: *) ניש מקום אתי ליישב שיטת הרמב"ן ודעימי' נגד שינויי' דר"א גם לפי גירסתנו בשינויי' דר"א כול' דרבנן היא דהיש"ש כ' וז"ל ומה שהקשה הרא"ש ו"ל ומאחר שאינו מוליד למה הוא

פֶּשֶׁר וְנוֹכַח לֹמַר דַּל"ד קָאָמַר שְׁאִינוּ מוֹלִיד לְעוֹלָם אֱלָא הוּא בְּחֻזְקַת שְׁאִינוּ מוֹלִיד וְכוּ' וְהִנֵּה מִש"כ לְפָרֵשׁ בְּדַבְרֵי רַא"מ דְּאָמַר לֵהֵימָר הָיִי יַדְעֵת דְּאִינוּ מוֹלִיד וְדַאי הוּא דְּחֻזְקָא גְּדוּל שְׁאֵמֹרָא לֹא יִפְרֵשׁ דְּבָרָיו וַיֹּאמֶר אֶל הָאִשָּׁה בְּפִירוּשׁ דְּאִינוּ מוֹלִיד אַבְל גְּבָרָא רַבָּא אָמַר מִקְלָתָא פִּתַּח לָנוּ פִּיתְחָא שְׁנוּכַח לְפָרֵשׁ כֵּן אִינוּ מוֹלִיד דְּקָאָמַר בִּירוּשְׁלָמִי בְּדַבְרֵי ר"י בְּרִיב"ב וּקְצַת יֵשׁ סִיּוּעַ לְדַבְרֵיו הָא דְּאָמַר דְּאִינוּ אֱלָא פְּסָרִיס חֲמָה וּסְרִיס חֲמָה גּוֹפָא הוּא רַק בְּחֻזְקַת שְׁאִינוּ מוֹלִיד כְּדַפְרֵיהּ הַש"ס לְקַמְן ד' פ' וְנִיחֻוּשׁ שְׁמָא הִבְרִיא וְהִנֵּה לְפִי גִירְסַת הַיֵּשׁ"ש שֶׁהוּא פְּגִירְס' הַתּוֹס' שֶׁהִבִּיאוּ בְּשֵׁם הִירוּשְׁלָמִי כֹּל שְׁאִין לוֹ אֱלָא בִּיצָה אַחַת אִינוּ מוֹלִיד אַפְתִּי לָאוּ פִּיתְחָא רְוִיחָא הוּא כֹּל כֶּף לֹמַר דְּאִינוּ מוֹלִיד ל"ד אַבְל לְפִי גִירְסַת הַרש"ל וְדַעֲמִי' שֶׁהִבִּיאוּ בְּשֵׁם הִירוּשְׁלָמִי כֹּל שְׁאִין לוֹ אֱלָא בִּיצָה א' וְאִינוּ מוֹלִיד נִיזְוִיל בְּפִתְחָא רְוִיחָא יוֹתֵר לֹמַר דַּל"ד הוּא שְׁאִינוּ מוֹלִיד אֱלָא אִפִּי' אִם אִינוּ מוֹלִיד כְּשֶׁר וְעַפִּי"ז נוֹכַח לֹמַר דְּפְלוּגְתָא דְּאֵמֹרָאֵי הוּא בִּירוּש' אִם אִינוּ מוֹלִיד דְּוִקָא אוֹ ל"ד כְּוָלְהוּ סְבָרֵי אִי בִי"א בְּהוֹלְדָה תְּלִיא מְלֵתָא דְּאִי בִי"א וְאִינוּ מוֹלִיד לִיכָא מֵאֵן דְּסָבַר לְאֲכַשׁוּרֵי וְכִסְבַּרְתַּת הַש"ס דִּילָן וְכַמְש"כ הָרַא"ש וּמִש"ה מוֹקְמֵי הֶנָּה אֵמֹרָאֵי דְּבִירוּשְׁלָמִי דְּר"י בְּרִיב"ב אֲבִי"ש קָאֵי מְשׁוּם דְּסָבַר דְּאִינוּ מוֹלִיד דְּוִקָא הוּא דְּאִי בִי"א וְאִינוּ מוֹלִיד לִיכָא לְאֲכַשׁוּרֵי וְר"א דְּמוֹקֵי פְּלוּגְתֵיהוּ בִי"א הִינֵנוּ מְשׁוּם דְּסָבַר דְּאִינוּ מוֹלִיד ל"ד וְטַעְמָא דְּפְלוּגְתֵיהוּ הוּא כְּמוֹ בַּש"ס דִּילָן לְשִׁי ר"ת דְּטַעְמָא דְּר"י בְּרִיב"ב דְּשָׁרֵי הוּא מְשׁוּם דְּבַר הוֹלְדָה הוּא.

וְר"א דְּאָמַר לֵהֵימָר אִתְּתָא הָיִי יַדְעֵת דְּאִינוּ מוֹלִיד דְּוִקָא קָאָמַר דְּאִינוּ מוֹלִיד לְעוֹלָם וְכַדְכְּתִיבָנָא וְהִינֵנוּ דְּקַלְסִי' ר' זַעִירָא וְאָמַר דְּהוּא מְקַיִים מִקְלָת' עַל בְּוִרֵי דְּהִינֵנוּ לְאִפּוֹקֵי מְשִׁינּוּי' דְּר"א ב"פ דְּאָמַר שְׁיִנּוּי' קוּמֵי דְּר"ז וְקַלְסִיָּה לְר' אֲמִי דְּהַעֲיָקַר כְּדַבְרֵיו שְׁאִינוּ מוֹלִיד דְּוִקָא הוּא וְפְלוּגְתֵיהוּ בִי"ש הוּא וְלֹא כְּשִׁינּוּי' דְּר"א הָרִי דְּר"ז גּוֹפָא לֹא קִיבַל לְשִׁינּוּי' דְּר"א דְּאָתְמַר קוּמִיָּה כֵּן נִרְאָה לְהַמְלִיץ בְּעַד רַבֵּינוּ הֶרְמֵב"ן ז"ל וְדַעֲמִי' אִפִּי לְפִי גִירְסַתוֹ בְּשִׁינּוּי' דְּר"א כְּוָלְהוּ רַבְּנָן הוּא וְהַמְחַנּוֹר הוּא דְּהָיִי גִירְסַתֵיהוּ כְּוָלְהוּ ר"י הוּא וְהָיִי קְשִׁיא אַפְתִּי לֹא מְתִינְשָׁבָא הָא דְּאָמַר רִיב"ח בִּירוּשְׁלָמִי וּבְלִבְד בְּשָׁל יָמִין וּמְחַנּוֹרְתָא כְּשִׁיטַת סֶפֶר הַתְּרוּמָה בְּשֵׁם ר"ת שֶׁהִיא הַשִּׁיטָה הַבְּרוּרָה וְהַמְרַנּוּחַת בִּירוּשְׁלָמִי וְלִית עֲלֶיהָ פְּיֻרְקָא כְּלָל ע"כ הַג"ה: וְלֹא לְהַכְרִיעַ בְּאִתִּי כִּי מִי יִתְיַצֵּב לְפָנַי בְּנֵי עֶנֶק וְאוּלַי גִּי' אַחֲרַת הִי לְהֵם וְנִרְאָה דְּגִי הֶרְמֵב"ן וְסִינְעֵתוֹ הִנֵּה בִּירוּ' בְּשִׁינּוּי' דְּר"א כְּוָלְהוּ דְּר"י הִיא וְלֹא בְּאִתִּי אֱלָא לְצִאת לִישַׁע ר"ת ז"ל לְקַיִים שִׁיטַתוֹ הַבְּרוּרָה וּמְחַנּוֹרְתָא וְכִבְר דְּקַדְקַתִּי בְּמַכְתָּבֵי הָרַאשׁוֹן שְׁלֹא כְּתַבְהִי שְׁמִי שְׂדַעְתוֹ לְהַקְל בְּזָה יִסְמוּךְ עַל דַּעַת ר"ת וְסִינְעֵתוֹ כִּי רָאוּי לָנוּ עֲנִי הַדַּעַת לִילָךְ אַחַר הַמְחַמִּיר בְּשָׁל תוֹרָה רַק כְּתַבְתִּי שְׁמִי שְׂדַעְתוֹ לְהַקְל יֵשׁ לוֹ עֲדִים הַמְסִינְעִי' ר"ת וְסִינְעֵתוֹ הַמְעִידִי' שְׁרָאוּ אוֹתָם מוֹלִידִים וּבְאָמַת אֵין הַדַּעַת נוֹתְנַת לֹמַר צֹא וְחֻזֵר עַל בְּנִיָּהֶם מֵאֵין הֵם וְהַכְּזוֹנוֹת נַעֲשֶׂה אֶת אַחֲוֵתֵינוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל הַמְּוַחֲזָקוֹת בְּכַשְׁרוֹת וְעַל עֲדוּתָם וְדַאי כְּדַאי הוּא לְסַמּוֹךְ וּבְבוֹאֵי לְבִיתִי נִתְחַזְקַתִּי יוֹתֵר לְחֻזְקָא כְּחָא דְּהַתִּירָא ע"פ עֲדוּת ס' הַתְּרוּמָה שְׁכַתְבַּת שַׁע"ז סוּמְכִין הָעוֹלָם לְהַכְשִׁיר ב"א הַנְּתוּקִין שְׁכּוֹרְתִין מֵהֵן כּו' וְעֲדוּתוֹ נֶאֱמָנָה מֵאֵד דְּסוּגִי' דְּעֵלְמָא אֲזַלָּא כְּהַמְתִּירִין וְגַם הֶרְמֵב"א שֶׁהַחֲמִיר (כ') אֲמַנְם רִאִיתִי מְקַלִּין וְמָה שְׁכַת' שֶׁהַמְתִּירִין אֵינָם מְתִירִין רַק בְּשִׁלְמִין וּבְשָׁל יָמִין בְּזָה הַעֲיָקַר כְּהַיֵּשׁ"ש וְכַדְכְּתִיבָנָא לְעֵיל שֶׁהַמְחַנּוֹר הוּא שִׁיטַת סה"ת בְּשֵׁם ר"ת ז"ל שְׁאִין חִילּוּק בֵּין שָׁל שְׁמָאֵל וְשָׁל יָמִין אֱלָא בְּכָל גְּוֹנֵי מְכַשִּׁירִין ב"א הַנְּתוּקִין שְׁכּוֹרְתִין מֵהֵן בִּיצָה א' אִיזָה

היא ואיך שהיא וגדול אדונינו בעל סה"ת ורב פחו של רבינו פרוף לסמוך על דברי קדשו שהעיד שמקבליו בני אדם הנתקין שפורתין מהם ביצה א' ומעשה רב אף כי מעשים רבים וסוגין דעלמא הלכתא היא פן נלפענ"ד להלכה ולמעשה ונדעתי ידעתי שהמעניין בספרים ימצא עזר לדברי וגם לנגדי אמנם זה דרפי מעודי אשר חנן ה' את דעתי לקיים מסבא דנפשי דיילן היא ואף אם פן אמצא בספר בר מזל' אנא וכן אם אמצא בספר דרף אחרת אשר דרפו ירט לנגדי אין דרפי להביא דבריו ולסתור אותם והמעניין האמיתי יבחר דרף האמת כי בתורה דכתי' בה אמת בלתי אל האמת עינינו פרוף ה' אלקים אמת שומר הבטחתו אמת כי לא תשפח תורת אמת מפי זרע אמת פרוף חונן הדעת הוא ית"ש יצילני משגיאות ואצא בשלום ורב ברכות פנפ' ידידו נפש החיים באמ"ו מוהרי"ץ זללה"ה יום ה' י"א פסלו תקע"ח לפ"ק: תשובה ב מכתב זה כמו שהוא מצאתיו וכתוב תחתיו הועתק מתשובת הגאון מוהר"ח זללה"ה מוואלזין להגאון מהור"ר יהושע צייטליש זללה"ה: אמרי נועמו הגיעני ונשתעשעתי בד"ק אשר הן הן גופי תורה ואם היות שבכמה דברים אתונפח אתו פה היא דרפה של תורה ולזאת נקראת מלחמת ה' וברוף חכם הרזים ית"ש ובהרצאת דברים הרבה שיש לי לדון בקרקע בכל פרט ופרט אין רצוני להתהדר לפני כת"ר רק להשיב פני כבודו בענין הנוגע לנ"ד וה' אלקים אמת ינחמו בדרף האמת: נידון החשש הראשון אשר השליח נתן לה הגט תחת הקאטינקע הפתוחה שלא היה ראוי לנוח שמה ונפל לארץ תיכף ודאי אם פה היה המעשה דינו ברור כמש"כ כת"ר דדמי להיתה ידה קטפרס ואף שפפל לתוף ארבע אמותי' לא נמסר הגט פהילכתיו לדין דקיי"ל פחומרא דשמואל ומכ"ש אם היה בר"ה אשר רבו הפוסקים דמדינא לא מהני ד"א בר"ה ופשיטא דפשיטא אם השליח בא תחילה לתוף הד"א לא דינא ולא דינא שאין מסירת הגט פלום: והחשש הב' מחמת שבהרשאה מסתמא היה פתוב פנוסח הנהוג שאמר להשליח ליתן הגט לידה והשליח מסר לתוף בגדיה מה נמרצו אמרי יושר דבכה"ג הוי שינוי בשליחות לדין דמחמרינו ליתן לידה דוקא ואף אם נימא דאינו פוסל בדיעבד מ"מ לענין שליחות בכל דהו הוי קפידא פמבואר בכתובות דף צ"ט ע"ב ובפרט לפי מה שתפסו הפוסקים גי' ר"ח שם דלאחד מסתמא הוי קפידא אמנם מש"כ כת"ר דפשיטא בנ"ד שהבעל עשה תחבולות לגרשה בענייני איפכא מסתברא דבנ"ד ודאי לא קפיד הבעל ליתן לידה דוקא והיה דעתו באיזה אופן שיעלה ביד השליח למסור לה ומש"כ כת"ר דלא אזלינן בא"א בתר אומדנא פמבואר בסי' מ"ב נראה דשאני הקא דעיקר הדין תליא באומדנא אי קפיד הבעל או לא ומה"ת לא ניזול בתר אומדנא ואי הווי מסהדי סהדי דאמר להו הבעל שאינו מקפיד באיזה אופן שתעלה ביד השליח למסור לה ודאי לא הוי אמרי' דתרי ותרי נינהו נגד עידי הרשאה רק הוי אמרי' דאיגלאי מילתא דלא קפיד ואף שאמר למסור לידה סידרא נקט ואתא וכן אי הוי מסהדי הכי עידי הרשאה לא הוי אמרי' דחוזרין ומגידין הם ומה"ת לא נוכל לומר דאנן סהדי דלא קפיד בנ"ד שהיה עושה תחבולות להפטר ממנה: ודעתו רק שלא יהיה עליו איסור ב' נשים לכשישא אחרת ודאי לא קפיד אחומרא דלכתחילה: ואשר השיב כת"ר על הב"ש שכ' בשם הריב"ש להתיר להשיאה בנתן לתוף מלבושיה אף שפירוש כת"ר בדברי הריב"ש עולה יפה אף נעים אבל מה שהרעיש על הב"ש מדברי הריב"ש שפכת שהיה ראוי להוכיח הנושא והנושאת לא שמיע קול רעש דהא בעובדא דהריב"ש היה עוד חשש

דחתם סופר ועד דלמאן דפסיל ביה מחמיר טפי מחומרא דשמואל פשוט לומר דמשום
האי חשש הוה ראויים לעונש וכת"ר המעיין ישפוט בצדק שלזה פיון הריב"ש שיהרי כ'
שם ויהי עונותם על עצמות הדיינין ואם הדיינין סמכו על מש"כ אליהם הריב"ש
להתירא להינשא שלא להוציא לעז על הגיטין הראשונים שהיו פולם נעשין על דרך
הזה וכו' ובנדאי לא הוה פולם נותנין בסימטא תוך ד"א ובנפילה על הפגד אלא שהיו
נעשים ע"י חתימת סופר ועד וכמש"כ הרשב"א בתשובה שהמנהג הנה להיות הסופר
אחד מהעדים: ואשר כ' כת"ר שהב"ש לא הביא דברי הריב"ש אלא לפולא בעלמא
הוא דחוק גדול ושיחלק הב"ש על הרמ"א לא נפלאת היא וכן דרך האחרונים בכל חלקי
השו"ע: ואשר הקשה כת"ר על שהביא ראיה מהריב"ש שהיה מחכמי הספרדים ולא
קיבלו חומרות רבותינו הצרפתים אשר הרמ"א הביא דבריהם הנה באמת חכמי
הצרפתים הראשונים לא החמירו אלא לענין לכתחילה שהרי לא כ' הסמ"ק והפל בו
והמרדכי אלא לשון טוב או נכון ליתן הגט לידה ממש וכן משמע מדברי המרדכי שהרי
הביא שם לעיל מיניה דברי הר"ח וחלק עליו ואח"כ הביא דברי הגהות סמ"ק שלא ליתן
לתוך חצירה והיינו משום דחומרת הר"ח הוא אפי' לענין דייעבד וכמש"כ שם דבחצירה
לא משתרי לעלמא וע"ז הוא דחולק עליו וחומרת הסמ"ק הוא רק לענין לכתחילה הרי
דלענין חצירה הצרפתים מקילים לענין דייעבד והספרדים מחמירים לחוש לדברי הר"ח
אף לענין דייעבד ולענין מלבושיה וקלטה לא הזכירו פלל חכמי הספרדים הראשונים
פגון הרמב"ם והרשב"א והר"ן פלל ודברי הרמ"א שהחמיר לענין מלבושיה גם בדייעבד
באמת חידוש הוא שלא נזכר בשום פוסק ורבינו משה מדעתו הוסיף חומרא זו ונראה
דעת הרמ"א ז"ל דחצירה וקלטה ומלבושיה בהדא מחתא נינהו וכמש"כ הסמ"ק דבחד
טעמא שייכין וס"ל להרמ"א ז"ל דכמו שלדעת חכמי הצרפתים פולהו אסירי לכתחילה
ה"ה לחכמי הספרדים דנקטו חומרות הר"ח לאסור בחצירה אף דייעבד ה"ה נמי קלטה
ומלבושי' אף דייעבד אסירי וא"כ שפיר מצינו לאתויי ראיה מהריב"ש דמחמיר בחצירה
אף בדייעבד ובמלבושיה כתב דהוי כמטא גיטא לידה ולישנא דכמטא גיטא לידה משמע
נדאי דשריא להינשא: ובחשש הג' שכ' כת"ר שמשמתא לא קראו הגט לפני עדי המסירה
אף שאנכי בדרך אחרת נחני ה' בדעת הראב"ד דלהראב"ד לא בעינו קריאה פלל בשליח
שבחו"ל אין רצוני להאריך לבאר שיטתו בזה כי נדאי להשיאה לכתחילה אין להקל נגד
דעת הרמב"ם ויפה כ' כת"ר דהוי פלא קראוהו ונאבד אם לא שהעדים יפירוהו בסימנים
מובהקים: ומש"כ כת"ר דאף אם קראוהו העידי מסירה בשעת סידור הגט נתבטלה
הקריאה מחמת שהיה כמה ימים בינד השליח מילתא דפשיטא ליה למר מספקא לי טובא
דאיפא למימר פיון דסתמא אמר הש"ס לאחלופי לא חיישינו לא חיישינו אפי' אחר זמן
והכי משמעות דברי הרא"ש שכ' לא חיישינו עד דינדינו דאחליף והר"י בן הרא"ש
שהביא הב"י לא חייש אפי' לחזור ולאקרוי גיטא פדמשמע מלשונו שכ' דבזמן מועט
פנה אין לחוש ואולי בגוף התשובה ראה הב"י להדיא דאפילו לכתחילה לא חיישי'
ומש"ה הוא דתמה הב"י דהא דמי קצת לעיילי' לבי ידיה דלכתחילה מיהא בעי לאקרוי
גיטא שנית: והחשש הד' שכתב כת"ר מחמת שנתאחר השליח כמה ימים מלמסור יפה
דקדק הרמ"א בלשונו שכתב מיהו נהגו להחמיר ולכתוב גט אחר דנדאי הוא חומרא
בעלמא לחוש לדעת הר"ן ז"ל נגד פל הפוסקים וכת"ר נמשך אחר הב"ח לומר דגם דעת

הַרְמַב"ם הוּא פֶּן וְאֵע"ג דְּקַלְסִיָּה מֵר לְשִׁיטַת הַב"ח בְּעֵינֵיּוֹתַי אֶפְסֵס מְקוֹם לְקַיִּים דְּבִרְיֵי כִּי לֹא דֵי אֲשֶׁר דְּבִרֵי הַרְמַב"ם בְּמְקוֹמוֹ סוּף פֶּ"א אֵינָם סוּבְלִים פִּירוּשׁוֹ שֶׁהֲרִי הַרְמַב"ם כ' שָׁם רַק לְשׁוֹן פּוֹתְבִין וְלֹא לְשׁוֹן נוֹתְנִין אֲלֵא שְׁדִבְרֵי סוֹתְרִים דְּבִרֵי הַרְמַב"ם רִישׁ פ"ב שְׁכ' שָׁם בְּדִין ב' פּוֹתְבִין וְחוֹתְמִין וְנוֹתְנִין לוֹ וְהוּא מְגַרֵּשׁ בּוֹ בְּכָל עֵת שְׁיִרְצָה הֲרִי דְהַרְמַב"ם אֲדַרְבֵּה מִיְקַל טְפִי מְהֵר"י וְהָרֵא"ש דָּאָף הִבְעֵל בְּעֵצְמוֹ יְכוּל לְגַרֵּשׁ בּוֹ אַחַר זְמַן וְלִכְאוּרָה קִשָּׁה עַל הַרְמַב"ם קְוִשִׁית הַתּוֹס' וְהָרֵא"ש שָׁם מְהֵאֵי דְכוֹתְבִין גִּט לְאִישׁ וְכו' דְהָא הַרְמַב"ם ס"ל דַּע"ח פְּרָתֵי אֶבֶל מִשׁוּם הָא לֹא תִבְרָא דְבִרְוֹנָא מְשַׁנֵּי כְּמָה מִרְבּוֹנָא קִמְאֵי קְוִשִׁית הַתּוֹס' וְהָרֵא"ש דְּמִשׁוּם דְּלֹא מְקַדִּים אֵינֶשׁ פְּרָרְעֵנוּתָא לְנִפְשֵׁי' וּמִיְלִתָּא דְלֹא שְׁכִיחָא הוּא וְלֹא גָזְרוּ בּוֹ רַבָּנָן וְאִכְמ"ק לְהַאֲרִיָּה בְּזָה דְאִיָּה שֶׁהוּא שִׁיטַת הַרְמַב"ם אֵינּוּ נוֹגַע לְדִינָא שְׁבִיָּאָר מְפֹרָשׁ בְּדִבְרֵי דְמְגַרֵּשׁ בּוֹ בְּכָל עֵת שְׁיִרְצָה וְתוֹ לֹא מִיָּדִי: וּבְחֻשׁ הַה' שְׁפָתַב כַּת"ר דְּהַשְׁלִיחַ מְפֹרָסֵם לְפָסוּל נְמַשֵּׁף אַחַר הַב"ש בְּסִי' קִמְא ס"ק מ"ד דְּבִשְׁלִיחַ פָּסוּל חִיִּישִׁינָן לְמַזְנוּףָּ וְאֵנִי בְּעֵנֵי לֹא יִדְעֵתִי הֵיכָן מְצִינּוֹ שֶׁהַחֲשׂוֹד לְדָבָר אֲחֻד יֵהִי חֲשׂוֹד לְדָבָר אַחַר וּבִפְרָט לְדָבָר הַחֲמוּר פְּעֻרִיּוֹת וְאֲשֶׁר הִבִּיא אֶת הַב"ש לְדוּחַק זֶה הוּא קְוִשִׁיתוֹ עַל הָרֵא"ש שָׁם וּבְס"ק מ"ה לֹא סִלְקִי לִיָּה שִׁיטְתוֹ וְלֹא יִדְעֵנָא מֵאֵי קִשְׁיָא לִיָּה עַל הָרֵא"ש דְּמֵאֵן יֵאמֵר דְּהָרֵא"ש מִיָּירִי בְּדִלִיפָא עֵיִדֵי שְׁלִיחוֹת הָרֵא"ש מִיָּירִי בְּדִאִיפָא עֵיִדֵי שְׁלִיחוֹת וְכֵן כָּל הַחוֹלְקִים עַל הַרְמַב"ם דְּאֵי בְּדִלִיפָא עֵיִדֵי שְׁלִיחוֹת לֹא הִיָּה הָרֵא"ש דְּמִיָּיתִי רְאִיָּה מְמַשְׁנֵתִינוּ דְּהַפְלַל כְּשֶׁרִין לְהִבִּיא גִּט וְכו' דְּפָסוּלִי דְּמִתְנִיתִין וְדֵאֵי פָּסוּל אָף אִם עֲשֵׂהוּ שְׁלִיחַ בְּפָנֵינוּ וּבְכַפְּנֵינוּ מִסַּר לָהּ דְּכִינּוֹן דְּאֵינוּ בְּתוֹרַת שְׁלִיחוֹת מְעַשֵּׂה קוּף בְּעֵלְמָא הוּא מִשָּׂא"כ הַפָּסוּל בְּעֵבְרִיָּה אֲלֵא וְדֵאֵי דְגַם הָרֵא"ש מִיָּירִי בְּדִאִיפָא עֵיִדֵי שְׁלִיחוֹת וּמִשָּׂא"כ לֹא מְצִאוּ מְפֹרָשֵׁי הַרְמַב"ם מְקוֹם מֵאֵין יֵצֵא לִיָּה דִּין זֶה וּבְאַמַּת נִרְאָה דְּלִדְיָנָא לֹא פְּלִיגִי הַרְמַב"ם וְהָרֵא"ש דְּהַרְמַב"ם בְּאַמַּת מִיָּירִי בְּדִלִיפָא עֵיִדֵי שְׁלִיחוֹת כְּאֲשֶׁר כְּבָר הֵיטִיב לְרֵאוֹת הַמַּל"מ וְאֲשֶׁר הִתְפַּלֵּא שָׁם עַל הָרֵא"ש לְפִמְש"כ לֹא קִשָּׁה מִיָּדִי דְּהָרֵא"ש בְּאַמַּת אֵיִירִי בְּדִאִיפָא עֵיִדֵי שְׁלִיחוֹת וְאֵזִדּוּ לְטַעַמְיָהוּ דְּהַרְמַב"ם לְטַעַמוֹ דַּס"ל דְּשְׁלִיחַ כְּשֶׁר לְעוֹלָם נֶאֱמָן עַל שְׁלִיחוֹתוֹ אָף הֵיכָא דַּא"צ לְוֹמֵר בְּפָנֵי נִכְתָּב וּבְכַפְּנֵי נִחְתָּם וּמִשָּׂא"כ סִתְּם דְּבִרְיֵי לְפָסוּל אֶת הַפָּסוּל בְּעֵבְרִיָּה דְּסִתְּם שְׁלִיחַ הֵכִי הוּא בְּלֹא עֵיִדֵי שְׁלִיחוֹת וְהָרֵא"ש לְטַעַמְיָה דְּסִתְּם שְׁלִיחַ הוּא בְּעֵדִים דְּוָקָא רַק הֵיכָא דַּצ"ל בַּפ"נ וּבַפ"נ נֶאֱמָן אֲגַב בַּפ"נ וּבַפ"נ וְא"כ אֵי בְּלֹא עֵיִדֵי שְׁלִיחוֹת גַּם שְׁלִיחַ כְּשֶׁר אֵינוּ נֶאֱמָן וּמֵאֵי רְבוּתָא דְּעַד פָּסוּל וּבְדִאִיפָא עֵיִדֵי שְׁלִיחוֹת שְׁפִיר הַקִּשָּׁה אִמְאֵי פָּסוּל כִּינּוֹן דְּלֹא צְרִיכִינוּ לְסִדְּהוּתָא.

וּלְזִיוְפָא לֹא חִיִּישִׁינָן וְדֵאֵי: וּמִשָּׂא"כ כַּת"ר לְפָסוּל אֶת הַשְׁלִיחַ מִחֲמַת הַקּוּל כַּדְכ' הַרְשָׁב"א הוֹבָא בְּב"י חו"מ ס' ל"ד הוּא דְּעַת יָחִיד נֶגְדַּה הָרֵא"ש שׁוֹשְׁאָרִי פּוֹסְקִים וְהַב"י גּוֹפֵה לֹא הִבִּיא דְּעַתוֹ בְּשׁו"ע אִפִּי בְּשֵׁם יֵשׁ מִי שְׁאוּמֵר וְהַרְמַב"א קִבַּע דְּעַת הָרֵא"ש בְּסַעֲרֵי כ"ה שָׁם וְכ"כ פֶּל הָאֲחֵרוֹנִים וְעוֹד דְּבַנ"ד נִרְאָה דְּגַם הַרְשָׁב"א מוֹדָה דְּכָבָר יֵצֵאָה מִחֻזְקַת א"א מְדִאוּרִיָּתָא וּבְכַפְּנֵי נִכְתָּב וּבְכַפְּנֵי נִחְתָּם מְדַרְבְּנָן הוּא וְכָל הַנְּשִׁים נֶאֱמָנוֹת עַל זֶה: וְהַעֲרִיעוּר אֲשֶׁר קָרָא כַּת"ר עַל א' מְעֵיִדֵי הַמְסִירָה וְדֵאֵי אִם יִתְבָּרַר פָּסוּלוֹ בְּב"ד הֲרִי לֹא נִתְגַּרְשָׁה אֲלֵא בַּע"א וְאֵין דְּבָר שְׁבַעֲרֹנָה פְּחוֹת מְשַׁנֵּים וְאָף שֶׁהַב"ח בְּתִשׁוּבָה ק"ב הִמְצִיא קוּלָא לְפִי מְנַהֲגִינוּ שְׁמִזְהִירִין אֶת הַעֲדִים לְהַרְהֵר בְּתִשׁוּבָה בְּאַמַּת אִטוּ בְּתוֹנוּא דְּלִיבָא יְתִבִי סִדְּדִי זוּלַת שְׁאָרֵי פְּקוּקִים אֲשֶׁר בְּדִבְרֵי הַב"ח שָׁם וְתִלְמוּד עָרוּף הוּא מֵאִימְתִי חֲזַרְתוּ וּבְאַמַּת גַּם הַב"ח לֹא כ' שָׁם אֲלֵא לְעֵנִין מִשָּׂאוֹ וּמִתְנֹוֹ אִם מְחֻוּיָּבִים לְהַדִּיר וְלְבָדוּק אַחֲרֵי אֶבֶל אִם

יתברר פסולו בב"ד ודאי נפסל למפרע מיום שעבר העבירה: ואשר כ' כת"ר שלא להתירו לישא אחרת משום שריותא דידה דלא לימרי קמו רבנן במלתא וכו' ואני מחמיר יותר דאף אם אין שום חשש בגט הניתן בע"כ ונמסר פדת אעפ"כ דרפי לאוסרו ואע"ג דהב"ש סי' קי"ט ס"ק י"א נסתפק אם עבר וגירש בע"כ אי הוי גיטא ולכאורה מדינא דכל בו שהביא הרמ"א שאם נשאת שוב אין האיז נקרא עברנין משמע להדיא דבדיעבד הוי גיטא אבל בתקנות ר"ג מה"ג אשר בסוף תשובות מהר"ם ב"ר פרוף דקי"ג מבואר להדיא שהתקנה הוא מפורש דגם בדיעבד אין הגט פלוס ומהב"ש נכמה פוסקים נעלם ולא ראו עיקר התקנה רק התקנה שהיה אח"כ בשנת תתק"ץ שהבעל והסופר והעדים יהיו בארור המובא שם בדרך קל"א זאת ראו עיניהם.

ובסוף תקנות תתק"ץ מבואר שם שתקנות ר"ג מה"ג הנה בתוקפם ואין רצוני להאריך בדקדוק דברי התקנות שם ובש"פ המדברים בזה] והנראה דאתו ר"ג ובית דינו ותיקנו גזירת כו' ושללא יהיה הגט פלוס ועדיין נתנו רשות לחכמי קהילה אחת להתיר במקום שיראו טעם לומר דבכה"ג לא שייך תקנת ר"ג ואתו חכמי תתק"ץ ותיקנו שצריך רשות ג' קהילות דוקא (ובזה נתיישבה דעת הפוסקים המחמירין לומר דגם במקום מצוה גזר ר"ג וסרה מעליהם תלויות הפוסקים המקילים ואומרים וכי ס"ד דבמקום מצוה יגזרו ולפמש"כ ניחא דבמקום מצוה יתנו חכמי קהילות רשות אבל לזרוק הגט מדעת עצמו שלא בהספם חכמי קהילות אפתי איכא למימר דר"ג השנה מדותיו] ולא רחוק בעיני לומר דהתקנה שלא יהיה הגט פלוס הוא תקנת רשב"ם וחכמי דורו וכדמשמע שם קצת ובכל דור הוסיפו חומרא והיאף שיהיה סדר התקנות פולם היה מרבתינו גדולי הראשונים אשר היו כמלאכים המשמשים במרום ואנו ככופתי דחמרא לגביהו חלילה חלילה לנו לנגוע בתקנתם ח"ו אשר לזאת בסתם נשים ודאי ראוי להחמיר על הבעל בכל מיני חומרות להצריכו שיתן גט אחר משום שריותא דידה וגם שריותא דידה לישא אשה אחרת ולא לפגוע באיסור ב' נשים וכבר הספמנו אשתקד עם חכמי ווילנא לאסור עליו אשתו השניה משום איסור ב' נשים והנפרדו זה כמה חדשים עד שייגרש את הראשונה מדעתה אמנם היינו בסתם נשים אבל בנשים שמן הדין הוא לגרשם משפטן חרוץ ברמ"א בכמה דוכתי בסי' קי"ז גבי נכפית וכן הספימו שם האחרונים בסי' ע"ז וכן בריש סי' קי"ט וכ"כ הב"ש בס"ס קי"ז גבי נכפית דיכול לזרוק לה גט ואף דמש"כ שם דגם לדעת את"ל שכתב שם הרא"ש בתשובה פן הוא דכיון שכ' שם הרא"ש שייכול לכופה מכ"ש שייכול לזרוק לה גט ע"כ אנכי בדרך אחרת נחני ה' בכוננת דברי הרא"ש דנראה ברור דעתו ז"ל דמה שמקבלת הגט על ידי כפית ב"ד עד שמרנצית אף שמה שמרנצית הוא ע"י כפי' זה לא היה פלל בתקנת ר"ג דר"ג לא גזר רק אלא על זריקת גט כפוןזר שם בדבריו ומש"ה כתב דאף את"ל שר"ג השנה מדותיו משום אדם לא יגרש בע"כ היינו אף לנכפית שמן הדין הוא לגרשה ג"כ גזר שאסור לזרוק לה גט מ"מ במה שהאיש כופין אותו להוציא אף האשה כופין אותה לקבל היינו כמו שהאיש כופין אותו עד שיאמר רוצה אני פן הדין לכוף את האשה עד שתתנצח לקבל ואם תמאן לקבל מרצונה מ"מ ביד הבעל לכופה ע"י מניעות שכ"וע עד שתתנצח לקבל הגט ונדעתי שפמה פוסקים המדברים מזה פאלו בחזא מחתא כפיות ב"ד עם זריקות גט ואף דמש"כ הרמ"א גבי נכפית דאינו בזה משום תקנת ר"ג היה מקום לפרש דבריו דכפיה שע"פ ב"ד לא

הווי בכלל התקנה אף בהג"ה שפסוף הסי' שם וכן בכמה דוכתי משמיעין דבריו להדיא שהיכא שמן הדין לגרשה לא גזר ר"ג ולפמש"כ לקמן דלדינא לא קיי"ל פהה את"ל דהרא"ש אפ"ש שמש"ה כ' הרמ"א פן וכן אמ"ז מוהר"ם לופלין בתשובה א' לא נחית לחלק פהכי ואחריו נמשך הב"ש לענ"ד הדברים ברורים ופשוטים בכוננת הרא"ש ו"ל פדכתיבנא ודלא כהב"ש אכל לעגנן דינא אינני חולק דברנוקא איפא למימר דהא דכ' הרא"ש פן היינו לרונחא דמילתא בנידון שנשאל שם אם לחייב את הפעל בשכו"ע ע"ז השיב דאפס מקום לחייבו דמסתברא דבאשה נכפית לא גזר ר"ג ואף את"ל דגם בזה גזר היינו על זריקות הגט הוא דגזר אבל הדין הוא שייכפנה עד שתתראה לקבל גט ואיך ניתי אנן ונמנע ממנו הפכיה אשר בידו אבל לדינא איפא למימר דגם הרא"ש ו"ל ס"ל כסברתו הראשונה דבכה"ג לא גזר ר"ג הואיל והדין הוא לגרשה ואף אם נימא דהרא"ש ספוקי מספקא ליה אי גזר ר"ג גם בהא מ"מ חכמי דורו שהסכימו שם לדעתו פתבו בפשיטות דבכה"ג לא גזר ר"ג ואף דמש"כ שם וכי סבור אתה שר"ג עשה תקנתו על עוברת ע"ד איננה ראיה מכרעת דאף אם נאמר שר"ג השנה מדותיו ששום אדם לא יגרש בע"כ הרי נתן רשות לחכמי קהילות להתיר והמה יתירו במקום שהדין הוא לגרשה וכן אני מורה ובא שלכתחילה צריף הספמת ג' קהילות והיינו משום חומרא פראוי להחמיר בדורינו מה שהפריץ מרובה בעה"ר אבל לדינא אין לנו אלא דברי רבותינו הראשונים והאחרונים ו"ל הראשון שבראשונים הוא מהר"ם מרוטובורג ו"ל בתשובה הוא הובאו דבריו גם במרדכי והג"א בכתובות בפ' המדיר דבעוברת על שבועה לא בעו הספמות חכמי קהילות וכן פתב הרמ"א ו"ל והאחרונים ו"ל בפשיטות דהיכא שמהדין הוא לגרשה יכול לגרשה בע"כ ולא חיישי לספיקא דהרא"ש ו"ל: תשובה ג שאלה בעגנן אומר מותר איך קיי"ל לדינא והואיל ולא ראינו שום פוסק שייחנור דין זה על מכונו ראיתי להאריף בזה בעז"ה ואל אלקים אמת יגחני בדרך אמת: גרסי' בסנהדרין דף ס"א ע"ב ואמר אבני מנא אמינא לה דתניא פהן משיח כו' לאו מאהבה ומיראה ורבא אמר לה לא באומר מותר והקשו התוס' וז"ל ובריש הגולין ד' ז' ע"ב דממעט רבא מבשגגה פרט לאומר מותר התם רבה גרסי' דעני אבני בתרין א"נ גבי גלות טובא בשגגה פתיב ולכאורה לפי תירוץ הראשון שבתוס' דגרסי רבה לא מחלקי בין גלות לקרבן אמנם פד מעיינת שפיר א"א לומר פן חדא דקושניית התוס' בריש פ' הגולין מתינוק שנשפכה כו' לא מתרצא בת' זה (ועי' מה שאכתוב לקמן לשיטת רש"י דלא תיקשי מתינוק שנשפכה) וע"כ צריף לחלק בין גלות לקרבן כמ"ש התוס' בריש הגולין: ועוד הא אמרי' בפ"ב דמפלות ד' ט' ע"א דלמ"ד אומר מותר לאו שוגג הוא סבור בהמה ונמצא אדם כותי ונמצא גר תושב נמי לאו שוגג מקרי לעגנן גלות ופטור ואי לא מחלקינן בין גלות לקרבן.

א"כ נימא דכונתו לגבי קרבן נמי פטור דלאו שוגג הוא תמה על עצמה היאף אפ"ש לומר פן והלא הוא עצמו השוגג השנוי ברוב התלמוד סבור שהוא שומן ונמצא חלב סבור שהוא אשתו ונמצא אחותו (ועי' רש"י סנהדרין ד' סב ע"ב ד"ה שבשאר מצות שבועות י"ט ריש ע"א ד"ה פרט למתעסק ואפי' לרבא דס"ל סבור שהוא שומן ונמצא חלב הוי מתעסק (עי' שבת ד' ע"ג ע"א רש"י ד"ה דסבר שומן) ואפ"ה חייב קרבן ודאי אפי' לרבא דחלבים ועריות פדתניא התם חומר בשאר מצות כו' שגג בלא מתכוון חייב

וע"כ לא מתוקמא אלא בסבור שןמן הוא ואכלו פמסקנת הגמ' שם ודןסק גדול לומר דלתני התוס' דגרסי רבה יפרש ברייתא דשגג בלא מתכוין פקושית התוס' דע"ג ד"ה אלא לאו ויפטר מתעסקגם בחלבים ועריות ועוד הא מתעסק נמי שוגג מיקרי ולא מיפטר אלא מאשר חטא בה פרט למתעסק) ועוד בהא דקתני ביבמות ד' ל"ג ע"ב ובשעת פניסתן לחופה החליפו על פקדון היינו הוחלפו פדמסיק בגמ' וחיובים דקתני ע"כ היינו חטאת פדקתני להדיא בברי' דר' חייא וא"כ ע"כ מוכח דמתעסק כי האי אפי' לרבא חייב: ועוד אי גרסי רבה ולא מחלקינו בין גלות לקרבן א"כ רבא דלא פרבה ודלא פאבני דלרבה פטור מקרבן משום דהוי קרוב למזיד כמו בגלות ולאבני פטור מקרבן משום דהוי אנוס ואנוס ודאי פטור מקרבן (פדאי' שבועות י"ח ע"א לא חדא ליחיב דאפניסה אנוס הוא וא"כ ע"כ רבא דמחיב אומר מותר בקרבן הוא דעת שלישי דסבר אומר מותר לאו אנוס ולא קרוב למזיד הוא אלא שוגג גמור הוא וחיב בקרבן וזה דןסק: ועוד תיקשי לרבא דס"ל אומר מותר שוגג גמור הוא וחיב בגלות היאך יפרש ברייתא דריש הגולין בשגגה פרט למזיד בשלמא אבני לא פליג אאוקימתא דאומר מותר רק אלישנא בברייתא קא מתמה היאך קורהו מזיד וכדפירש"י ד"ה אנוס הוא ואיהו דשני לנפשי' כמ"ש התוס' ד' ט' ע"א ד"ה ורב חסדא דאפי' אי אנוס הוא מ"מ קורהו מזיד פיון שיודע בטוב שהיא הורגו אבל לרבא אי ס"ל דאומר מותר שוגג גמור הוא ופטור מגלות איך יפרש הברייתא דבשגגה פרט למזיד (ודןסק גדול לומר דאיהו דחיק ומוקים נפשיה פקושית התוס' ד"ה פשיטא): ולכאורה י"ל דלרבא ימעט פרט למזיד דברייתא כגון הזורק אבן לר"ה או סותר פותלו ביום פדאי' פ' המניח ד' ל"ב ע"ב דהוי שוגג קרוב למזיד וכמאן דמתני התם אליבא דרבא הא דריב"ח אסיפא א"נ י"ל אפי' לרב פפא משמי' דרבא דמתני ארישא י"ל דפטור ג"כ היכא דהוי קרוב למזיד אלא דס"ל להאי לישנא דאפי' נכנס ברשות לא הוי קרוב למזיד פקושית התוס' ד"ה דלא סגי ואף שהתוס' כ' בד"ה מיתבי בסופו דלמאן דתני ארישא חייב קרוב למזיד מ"מ אין פירושה מוכרח די"ל כמ"ש והכי משמע מדשני התם רב פפא גופי' אליבא דלישנא קמא הב"ע באשפה העשוי להפנות בלילה וכן הרמב"ם פ"ו מה' רוצח הל' י"א פסק כמאן דמתני ארישא ובהל' ז' ח' פסק בכל הנהו דהוי קרוב למזיד דפטור אבל מ"מ דןסק גדול לומר דרבא יהא דעת שלישי ויפרש הברייתא באוקימתא שלא הוזכרה בסוגיא כלל ועוד דנראה דשוגג דומיא דסותר פותלו ביום חייב נמי בקרבן אע"ג דהוי לי לעיוני.

דקא בפ' אלו דברי' ד' ע"ב ע"ב אר"י אשתו נדה בעל חייב אע"ג דהו"ל לשיולי' ואפי' סמוך לנסתה (ועי' תוס' שם דאפי' ידע שהוא סמוך לנסתה ובעל הנדה חייב בקרבן ודןסק גדול לומר דרבא פליג אדר' יוחנן: מיהו הא ל"ק לי מדאבני דאמר אומר מותר אנוס הוא א"כ גם מקרבן פטור אי לא מחלקינו בין גלות לקרבן והכא מחייב אבני קרבן בעובד מאהבה ומיראה והיינו ע"כ באומר מותר לעבוד מאהבה ומיראה כדפירש"י ד' ס"א ע"ב ד"ה חייב וד' ס"ב ד"ה אלא לאו וא"כ לכאורה קשה דאבני אדאבני (ולכמ"ש אי"ה לקמן בשם רש"י ריש פריתות דלא מקרי אנוס אלא באומר מותר דעוקר פל הגוף כגון תינוק שנשבה כו' בלא"ה לק"מ) הא לאו קושיא הוא דנוכל לפרש דעת אבני כדפירש"י פ' כלל גדול לר"י ולר"ל דאומר מותר מעיקרו כגון תינוק שנשבה דלא ידע האיסור מעולם הוא דהוי אנוס אבל הפיר ולבסוף שכח הוי שוגג כמתני' דהשוכח עיקר

שְׁבֵת (וכמ"ש לקמן לשון רש"י לחלק בזה לאב"י) וא"כ לק"מ דבסנהדרין ד' ס"ב מ"י
באומר מותר דהפיר ולבסוף שְׁכַח ונתעלם ממנו האיסור כמ"ש לקמן בשם התוס' להדיא
דאומר מותר דע"ג בְּהֵכֵי מ"י אף דאין ראיות התוס' ש"יך באומר מותר מאהבה
ומיראה דהא שפיר הוא מודה בע"ג מ"מ נראה נכון לתרץ כמ"ש ולהכי מציב קרבן
דשוגג הוא ובפ"ב דמפלות דפריה אב"י אומר מותר אנוס הוא היינו באומר מותר מעיקרו
שלא למד מעולם והא דפריה אב"י אנוס הוא ופשיטא לי' דבברייתא ממעט אומר מותר
פי האי שלא למד מעולם היינו משום דאי באומר מותר דהפיר ולבסוף שְׁכַח חייב אף
בגלות כמו בקרבן ולא הוי ממעט לי' מבשגגה דהאי שוגג גמור הוא ובהכי ניחא דלא
תיקשי לאב"י קושיות התוס' פ' פֶּלֶל גְּדוּל ד' ע"ב ע"ב ד"ה באומר מותר ע"ש אי לא
מתקנינו בין גלות לקרבן דהתם מ"י באומר מותר דהפיר ולבסוף שְׁכַח וכדכתבו
התוספות שם להדיא ד"ה עד כאן דאומר מותר דע"ג היינו דוקא הפיר ולבסוף שְׁכַח
דאם לא נודע לו מעולם איסור ע"ג אינו ישראל פיון שמודה בע"ג ואומר מותר פי האי
שוגג הוא לאב"י וחיוב ובפ"ב דמפלות מ"י באומר מותר מעיקרו כמ"ש"ל: אַבְל אי קשיא
הא קשיא לי דהא ודאי מסתברא אומר מותר מעיקרו קרוב למזיד הוא כ"ש הפיר ולבסוף
שְׁכַח הוי קרוב למזיד וכן יש להוכיח מדהקשו התוס' על רבא דמחייב קרבן באומר
מותר דע"ג (דהיינו בהפיר ולבסוף שְׁכַח כמ"ש"ל בשם התוס' דאומר מותר דע"ג בְּהֵכֵי
מ"י) מהו דריש הגולין וכן הקשו התוס' בפ' פֶּלֶל גְּדוּל ולא תירצו כמ"ש לדעת אב"י
לחלק בין אומר מותר מעיקרו שלא למד מעולם ובין אומר מותר דהפיר ולבסוף שְׁכַח
אַלּא ודאי כמ"ש דלאב"י דסבר אומר מותר אנוס הוא הוא דשני לי' בין אומר מותר
מעיקרו שלא למד מעולם (דשפיר הוי אנוס דמאין הי' לו לשום על לבו לשאול וללמוד
דיו זה) ובין אומר מותר דהפיר ולבסוף שְׁכַח דכיון שהפיר האיסור וידעו פעם א' הי' לו
לשום על לבו ולא הוי אנוס אַבְל לרבא דס"ל דאפי' אומר מותר מעיקרו הוי קרוב למזיד
משום דהו"ל ללמוד כ"ש הפיר ולבסוף שְׁכַח דהוי קרוב יותר דהוי לי' לשום על
לבו יותר וא"כ אפתי לא תירצו פלום בתירוץ דגרסי' רבא דהא אפתי קשה לרבא דס"ל
אפי' בהפיר ולבסוף שְׁכַח הוי קרוב למזיד איך תרץ מתני' דהשוכח עיקר שבת: אַלּא
ודאי מחננתא דשאני גלות דטובא בשגגה פתיבי הא לכל מילי נודאי שוגג גמור הוא
למאן דסבירא לי' אומר מותר קרוב למזיד הוא כתי' שני שבתוספות סנהדרין ה"ל וכ"כ
התוס' פ"ב דמפלות ובפ' פֶּלֶל גְּדוּל דס"ח ע"ב ושלחי פ' פיצד הרגל וכ"כ הרשב"א
בחדושי' ס"פ פיצד הרגל דשאני גלות דטובא בשגגה פתיבי הא לכל מילי שוגג גמור
מיקרי וכ"פ הרמב"ם הל' רוצח פ"ו הנה עולה על דעתו שמותר להרוג ה"ז קרוב למזיד
ואינו נקלט וכן בפ"ה הל' ד' גבי גר תושב כ' ה"ז קרוב למזיד ונהרג עליו הואיל ונתפנין
להרגו ולענין קרבן פ"ב מהל' שגגות ה"ו פסק דחייב [והיינו כרב פפא ריש פריית דף
ג' ע"ב דמוקים פגון בתינוק שנשבה כו' א"נ דטעי בהדין קרא כו' דבתראה הוא ומחייב
בקרבן אפי' היכא דלא הוי ליה ידיעה מעיקרו (ובחנם נדחק הכ"מ שם בטעמו: ועי'
רמב"ם שם ריש פ"ו מהל' שגגות הביא הך דרב פפא והכ"מ את מקורו לא הראה פנראה
דאשתמיטתי סוגיא זו) וכ"מ מהא דהוי בה רבא שבועות די"ח ריש ע"א ואי עם הארץ
הוא כו' משמע דבע"ה שלא למד מעולם ולא הו"ל ידיעה מעיקרו נמי חייב קרבן ורבא
בתראה הוא] ולי נראה דאפשר לומר דהתוס' גם לתי' הראשון ס"ל לחלק בין גלות

לקרבו אף האמת תפסו דרבה גרים מדעני אביי בתרין אבל לדינא אין נפקותא מזה דהא רבא ודאי מחלק בין גלות לקרבן כמו שהוכחתי לעיל והילכתא פנותיה נגד אביי אמנם בהא יש להסתפק רבא כמאן ס"ל אי פרבה דקרוב למזיד הוא אי פאביי ודאי אנוס הוא לאו דוקא אלא קרוב לאנוס וכי הא דא' בפ"ב דמכות דף ח' ע"א אי לא שכיחי בה רבים אנוס הוא דודאי אינו אלא קרוב לאנוס וכן כ' הרמב"ם להדיא הל' רוצח פ"ו ה"ז ועוד דאביי גופיה דקאמר אנוס הוא ס"ל דלאו דוקא אנוס אלא קרוב לאנוס ומחלק בין גלות לקרבן דאל"כ תקשה קושיות התוס' ריש הגולין מתינוק שנשפה דחייב בקרבן (דהא התוס' בפ' כלל גדול סברי דטעמיהו דר"י ור"ל דפטרי בתינוק שנשפה לאו משום אומר מותר אנוס הוא אלא מהקישא דמונבז) ונאפ' אם נאמר דהתוס' דהכא בהא כשיטת רש"י ס"ל (דטעמיהו דר"י ור"ל משום אומר מותר אנוס הוא) ולא תקשה מתינוק שנשפה כמש"ל מ"מ תקשי הא דסבור בהמה ומצא אדם דקרי ליה אנוס וכה"ג ודאי חייב בקרבן כמש"כ אלא ודאי נראה דגם אביי דס"ל אנוס הוא לאו דוקא אלא קרוב לאנוס וכמ"ש התוס' בפ' כלל גדול דף ס"ח ע"ב ד"ה אבל תינוק ע"ש: והנה רש"י בפ' משנה א' דכריתות פסק בהדיא דאומר מותר אנוס הוא ופטור מקרבן ולכאורה נראה דהיינו פאביי וס"ל דלאביי הוי אנוס גמור לכל מילי וכן משמע לישנא דגמ' דנקטו בלישנא דרבא קרוב למזיד ובלישנא דאביי אנוס הוא ולא קרוב לאנוס וכ"מ לכאורה מדאמר אביי סנהדרין דף ס"א ע"ב מנא אמינא לה כו' לאו מאהבה ומיראה כו' ורבא כו' באומר מותר משמע דלאביי אומר מותר פטור מקרבן ואי קשיא קושיות התוס' ריש הגולין מתינוק שנשפה עי' רש"י פ"ק דף ס"ח ע"ב אהא דאר"י ור"ל אבל תינוק שנשפה כו' וגר שנתגייר בזה"ב פטור דקא סברי ר"י ור"ל אומר מותר אנוס הוא ולא שגגה היא ולפ"ז ל"ק לשיטתו דבאמת אביי ס"ל כר"י ור"ל דפטרי בתינוק שנשפה מקרבן וכן נראה מלשון רש"י מדתפס בלשונו אומר מותר אנוס הוא ולא שגגה משמע להדיא דכיון להא דאביי דממעט אומר מותר מבשגגה מטעם אנוס ואע"ג דדחו התוס' לפירש"י בפ' כלל גדול מדאמרי' שם אנו דאמרי' כמונבז וטעמא דמונבז מפורש בגמ' מהקישא דתורה אחת יהיה לכם נ"ל דעת רש"י דבאמת מונבז נמי לא פטר תינוק שנשפה אלא מטעם אנוס דהא אבנן אב דנקיט בברייתא וכף הנה מונבז דן כו' אף שוגג שהיה לו ידיעה ודאי לא סמיה מונבז כדפרש"י ד"ה מ"ט דמונבז כו' ומהקישא דתורה אחת דנקיט הש"ס לא מוכח למעט היכא שלא היה לו ידיעה אלא לחייב אף בהיה לו ידיעה פדילפינן בגמ' מהאי הקישא אף לחייב שהיתה לו ידיעה בשעת מעשה ולא ילפינן איפכא דלא לחייב אלא בהיתה לו ידיעה בשעת מעשה ועי' תוס' ד"ה כ"ש שהוספת שסיימו מיהו ק' לר"י דהא פטרי מהקישא תינוק שנשפה מהאי טעמא נמי יפטור הפיר וילבסוף שכתב והיינו לשיטתם דלא ס"ל טעם אנוס אבל לרש"י ניחא דבאמת תינוק שנשפה לאו מהאי טעמא מפטר אלא מטעם אנוס והקישא דתורה אחת דנקיט הש"ס למונבז לא קאי אלא אהא דמחייב אף בהיתה לו ידיעה בשעת מעשה ובהא לא ס"ל לר"י ור"ל פמונבז ובהכי ניחא הא דפליגי ר"י ור"ל אליבא דרבנן דפליגי אמונבז ועי' בכ"מ פ"ב דשגגות ה"ו ובלח"מ שם ואם נאמר דרש"י ס"ל כשיטת התוס' שהבאתי לעיל דאומר מותר דע"ג היינו בנתעלקה ממנו לפי שעה ודאי לק"מ אאביי מפל הני דוכתי דמוקים בגמ' שגגת ע"ג באומר מותר דהא אביי כר"י ור"ל ס"ל לשיטת רש"י ומודה בהפיר וילבסוף שכתב בלאו

אָנוס הוא וְחֵיב קָרְבָן אֲבָל בְּאַמַת רִשׁ"י לֹא פִי כֹן עֵי בִפ' כָּלֵל גְּדוּל דָּף ע"ב ע"ב ד"ה אֵלָא בְּאוּמַר מְוֹתֵר פִּי לְהִדְיָא כְּגוֹן גַּר בְּזִמְנֵי הַבֵּית כּו' וְכֹן פִּי בְּסִנְהֶדְרִין דָּף ס"ב ע"ב ד"ה אֵלָא בְּאוּמַר מְוֹתֵר כּו' פִּינּוּ שְׁלֵא הַזְנוּפְרָה לּוֹ מְעוּלָם ע"ש וְנִרְאָה דְמִשְׁמַע לְרִשׁ"י לְיִשְׁנָא דְאוּמַר מְוֹתֵר דְבִש"ס דְהֵינּוּ שְׁלֵא יָדַע הָאִיסוּר מְעוּלָם וּכ"נ מְלִשׁוֹן רִשׁ"י רִישׁ פ' כָּלֵל גְּדוּל שְׁהִבְאַתִּי לְעֵיל דְקָרִי לְתִינּוּק שְׁנִשְׁבָּה אוּמַר מְוֹתֵר וּכ"נ מְלִשׁוֹן רִשׁ"י רִישׁ פְּתוּבוֹת דָּף ב' ע"א בְּסוּפּוֹ שִׁכ' אֲבָל בְּאוּמַר מְוֹתֵר לְגַמְרֵי דְעוּקֵר כָּל הַגּוּף לֹא שׁוּגַג הוּא אֵלָא אָנוס וּפְטוּר וְהָא וְדָאֵי בְּהַפִּיר וּלְבִסּוּף שְׁכַח לִיכָא מ"ד אָנוס הוּא דְהָא מְשַׁנְהָ עֲרוּכָה הִיא הַשׁוּכַח עֵיקֵר שְׁבַת כּו' וּבְנִדְאֵי פִינּוּ רִשׁ"י לְהָא דר"י ור"ל וּמְדַלָּא פִי כֹן לְהִדְיָא דְמֵינְרֵי בְּכַגּוֹן תִּינּוּק שְׁנִשְׁבָּה מִשְׁמַע דְנִכְלָל בְּלִשׁוֹן אוּמַר מְוֹתֵר וְאִפ"ה לֹא קָשָׁה לְרִשׁ"י מְכַל הֵנִי דְוֹכְתִי אֲעִבֵי דִי"ל דְכָל הֵנִי דְוֹכְתִי דְמוּקְמִים שְׁגַגַת ע"ג בְּאוּמַר מְוֹתֵר אֲלִיכָא דְרָבָא הוּא דְשָׁקֵל וְטָרֵי הַש"ס לְאוּקְמֵי בְּהֵכִי וְכוּלְהוּ גְרִירֵי בְּתֵר הֵךְ סְנִיגָא דְסִנְהֶדְרִין דָּף ס"ב רִישׁ ע"א דְאֲעִבֵי מוּקֵי בְּאַהֲבָה וּמִירְאָה וְרָבָא מוּקֵי הֵתָם לְהִדְיָא שְׁגַגַת ע"ג בְּאוּמַר מְוֹתֵר וּלְהֵכִי קְאָמַר בְּכָל הֵנִי דְוֹכְתִי (שְׁבַת דָּף ע"ב ע"ב סִנְהֶדְרִין ס"א ע"ב בְּסוּפּוֹ פְרִיתוֹת ג' בְּסוּפּוֹ) אֵלָא מְאַהֲבָה וּמִירְאָה הַנִּיחָא לְאֲעִבֵי אֵלָא לְרָבָא מֵא"ל אֵלָא בְּאוּמַר מְוֹתֵר וְאִדְסְמִיךְ לִיהָ קָאֵי דְפָרִיךְ לְרָבָא מֵא"ל וְאֵהָא קְאָמַר אֵלָא (ע"כ רָבָא לְטַעֲמִיָה פְדִמוּקֵי בְּסִנְהֶדְרִין רִישׁ דָּף ס"ב בְּאוּמַר מְוֹתֵר וְהֵינּוּ לְרָבָא וְרָבָא אֲבָל אֲעִבֵי מוּקֵי בְּמְאַהֲבָה וּמִירְאָה כְּטַעֲמִיָה אֲבָל בְּאוּמַר מְוֹתֵר בְּאַמַת פְּטוּר לְאֲעִבֵי דְאָנוס הוּא וּבְהֵכִי נִיחָא לִי לְתַרְזֵן מַה שְׁהִקְשׁוּ הַתּוֹס' בִּפ' כָּלֵל גְּדוּל דָּף ע"ב ע"ב ד"ה עַד כָּאֵן כּו' אֲמַאי לֹא מֵיִתִּי מַתְנִי דְהַשׁוּכַח עֵיקֵר שְׁבַת וּלְפַמ"ש אֲתִי שְׁפִיר דְנִיחָא לִיהָ לְאַתּוּנֵי מְרָבָא לְהַקְשׁוֹת דִּידְיָה אִידִידְיָה וְא"כ לְשִׁיטַת רִשׁ"י א"צ לְחַלְקֵי בֵין גְלוּת לְקָרְבָן לְאֲעִבֵי וּפְטוּר אַף מְקָרְבָן דְאָנוס גְּמוּר הוּא וְאֵע"ג דְהֵךְ דְסְבוּר בְּהֵמָה וְנִמְצָא אָדָם כּוֹתֵי וְנִמְצָא גַר תּוֹשֵׁב וְדָאֵי לֹא אָנוס גְּמוּר הוּא אֵלָא קְרוּב לְאוּנוֹס (לְרַב חֲסֵדָא דְסְבוּר כְּאֲעִבֵי) דְהָא דְכְּוֹנְתִיָה וְדָאֵי חֵיב בְּקָרְבָן כַּמִּש"ל וּבְהַגּוּלִין דָּף ט' ע"א מְדַמָּה לְהוּ אֵהְדְדִי דְקְאָמַר הֵתָם וְאִזְדוּ לְטַעֲמִיָהוּ כּו' לֹא מִשׁוּם דְחַד דִּינָא אִית לְהוּ אֵלָא י"ל דְהָא בְּהָא תְלוּי דְלִמָּאן דַּס"ל אוּמַר מְוֹתֵר דָּאִין רְצִיחָה בְּתוֹרָה קְרוּב לְמִזִּיד הוּא שְׁהֵיָה לּוֹ לְלִמּוּד הָא נְמִי קְרוּב לְמִזִּיד הוּא וְלִיכָא לְמִימַר קְרוּב לְאָנוס הוּא דְאֲבָעֵי לִיהָ לְעִיּוּנֵי כַּמִּש"ש רִשׁ"י שָׁם ד"ה קְסָבוּר בְּהֵמָה אֲבָל לְמָאן דַּס"ל אוּמַר מְוֹתֵר דָּאִין רְצִיחָה בְּתוֹרָה אָנוס גְּמוּר הוּא שְׁפִיר אִיכָא לְמִימַר בְּהָא דְסְבוּר בְּהֵמָה כּו' דְקְרוּב לְאָנוס הוּא וְאֵף שְׁנָה דּוֹחַק לּוֹמַר דְלֹא חַד דִּינָא אִית לְהוּ מ"מ כְּתַבְתִּי כֹן לְיִשְׁב דַּעַת רִשׁ"י וּלְפִי מִשְׁמַעוֹת לְשׁוֹנוֹ שְׁהִבְאַתִּי לְעֵיל דְמִשְׁמַע לְהִדְיָא דְאֲעִבֵי כַר"י ור"ל ס"ל דְאָנוס גְּמוּר הוּא וּפְטוּר מְקָרְבָן: אֲבָל לְרָבָא וְדָאֵי גַם לְרִשׁ"י צָרִיךְ לְחַלְקֵי בֵין גְלוּת לְקָרְבָן כְּתִי הַתּוֹס' דְשִׁאֲנֵי גְלוּת דְטוּבָא בְּשִׁגְגָה כְּתִיבֵי דַאל"כ תִּקְשִׁי לְרָבָא קוֹשְׁיַת הַתּוֹס' מִתִּינּוּק שְׁנִשְׁבָּה וְהִנֵּה קוֹשְׁיָא זֹו יֵשׁ לְתַרְזֵן דְהָא טַעֲמָא דְרָבָא דַא"ל קְרוּב לְמִזִּיד הוּא הֵינּוּ מִשׁוּם שְׁהֵיָה לּוֹ לְלִמּוּד כַּמִּש"ש דָּף ט' ע"א ד"ה כְּסָבוּר בְּהֵמָה וְכֹן פִּי הַתּוֹס' בַּד"ה וְאִזְדוּ לְטַעֲמִיָהוּ וּבַד"ה דְאוּמַר מְוֹתֵר מִשִׁא"כ בְּתִינּוּק שְׁנִשְׁבָּה (עֵי רַמְבַּ"ם ה"ל שְׁגָגוֹת פ"ב ה"ו שְׁפִי תִינּוּק שְׁנִשְׁבָּה לְבִין הַעו"ג וְגַדֵּל וְהוּא אִינוּ יוֹדַע מַה הֵם יִשְׁרָאֵל וְלֹא דָתָם כּו' כְּשִׁיּוֹדַע לּוֹ שְׁהוּא יִשְׁרָאֵל כּו' ע"ש וּבַכַּה"ג) נִרְאָה דְלֹא שְׁיִיךְ לּוֹמַר שְׁהֵיָה לּוֹ לְלִמּוּד פִּינּוּ שְׁלֵא יָדַע שְׁהוּא יִשְׁרָאֵל וְלֹא יָדַע דָתָם מִש"ה חֵיב בְּקָרְבָן אֲבָל אֲפַתִּי תִקְשִׁי (אִי גְרָסִי רָבָא) מְכַל הֵנִי דְוֹכְתִי דְמוּקְמִים רָבָא לְהִדְיָא בְּאוּמַר מְוֹתֵר וְאִין לּוֹמַר דְכָל הֵנִי דְוֹכְתִי דְשְׁגַגַת ע"ג מֵינְרֵי

ג"כ בתינוק שנושבה דהא בסנהדרין דף ס"א ע"ב מיירי בכהן משיח (בידע שהוא ישראל ומה הם ישראל ונתם ושפיר הנה לו ללמוד).

ועוד אפ"י אי גרסי' רבא דלא תיקשי מפל הגי דוכתי דמחייב קרבן באומר מותר דהתם לרבא הוא דשקל וטרי הש"ס כמש"כ מ"מ אפתי תקשה לפי מש"ל דלמ"ד אומר מותר קרוב למזיד הוא אין סברא לחלק בין אומר מותר מעיקרו להפיר ולבסוף שכח תקשי לרבא (או לרבא) משנה ערוכה דהשוכח עיקר שפת גם מה שהקשיתי לעיל מהו דסבור כותי ונמצא גר תושב דחייב דכנותיה ודאי בקרבן אלא ודאי לרבא (ולרבה) גם לשיטת רש"י ע"כ נחלק בין גלות לקרבן והא דפסק רש"י ריש פריתות דאומר מותר אנוס הוא ופטור מקרבן לא אדע על מה פסק נגד רבא דס"ל להדיא איפכא דקרוב למזיד הוא ואף אם נאמר דרש"י גריס כג"י התוס' סנהדרין דרבה לא פליג אאב"י וס"ל דלאב"י אנוס גמור הוא לכל מקלי כמ"ש ליישב דעתו וא"כ הלכתא פאב"י (ותניא בפלוגתא דרבנןתא אי הלכתא פאב"י ורבא נגד רבם) עדיין קשה מפל הגי דוכתי דמחייב רבא להדיא אומר מותר בקרבן בפ' פלל גדול דף ע"ב ובסנהדרין דף ס"ב ע"א וע"ב וכבר פתבתי דלפירש"י איירי התם בכגון תינוק שנושבה והתם ודאי רבא דס"ל הכי וא"כ הלכתא פרבא נגד אב"י: ומהא דאמר רבא שבעות דף י"ח ע"א וא"י ע"ה הוא כו' דמשמע דע"ה שלא ידע האיסור מעולם חייב קרבן לרבא וכן רב פפא דבתרא הוא מוקי בריש פריתות דף ג' ע"ב בתינוק שנושבה כו' א"נ דטעי בהדין קרא כו' ומחויב קרבן באומר מותר מעיקרו לא קשיא ארש"י דהא רש"י כ' במשנה א' דכריתות הבאתי לשונו לעיל דלא הוי אנוס אלא באומר מותר דעוקר פל הגוף (וסברתו נראה דבאומר מותר פל הגוף איפא למימר דאנוס הוא דמאין ולאין הנה לו לשום על לבו לשאול שום שא"ל).

אבל אם יודע עיקר הדין דע"ג אסורה הנה לו לשאול פל פרטי הדינים שינדמנו לו וללמוד פל פרטי האיסור ואף בהו דפירש באבר חי הנה לו לשאול וללמוד מקודם דין זה) והו דרבא ודבר פפא לאו עוקר פל הגוף הוא: ולכאורה הנה נראה ליישב דעת רש"י דכינון דלא מצינו דרבא פליג בהדיא אר"י ור"ל אלא משום דהוהקשיא ליה ברייתא דקתני שגגת מעשה בע"ג (פינון דס"ל לרבא דמאהבה ומיראה פטור) א"כ ע"כ דחיק ומוקים באומר מותר אבל למסקנא דמשני רב פפא בריש פריתות בתינוק שנושבה כו' דידע דאסירא כו' א"נ דטעי בהדין קרא כו' וא"כ ל"צ למפלג אר"י וריש לקיש אלא מוקמינו שגגת מעשה דע"ג פאוקימתא דר"פ ולא באומר מותר על פל הגוף ואי תיקשי קושית הש"ס היינו העלם דבר (פינון דלאו בעוקר פל הגוף מיירי) דיש לומר לענין הוראת בית דין עקירת ע"ג דעץ ודאי מקרי עקירת פל הגוף דע"כ לא מבטיא ליה לרב יוסף בהוריות ד' ה' ריש ע"ב אלא בחרישה בשבת ונדמי ליה השתתנה בע"ג.

(פדדמי ליה הגמ' התם להדיא) אבל עוקר פל ע"ג דעץ נלפענ"ד דהוי עקירת פל הגוף לענין העלם דבר אבל אין תירוץ זה נראה נכון ונדאי (משמע אי) לישנא דאומר מותר משתמע דוקא באומר מותר מעיקרו כמש"ל לנדקדק מלשון רש"י א"כ ע"כ דרבא פליג אר"י ור"ל מסברא דאי משום דברייתא דכהן משיח בשגגת ע"ג קשיתה מאי הוהקשה לאוקמי באומר מותר מעיקרו ועוקר פל הגוף (פדמשמע לשיט' רש"י לישנא דאומר כמש"ל) ה' מצי לאוקמי בבטל מקצת בדבר שהצדוקים מודים בו דלא הוי העלם דבר

כְּדַאִיתָא בְּהוֹרִיּוֹת דְּף ד' א"נ בְּעוֹקֵר כְּל הַגּוֹף וּבְהִפּוּר וּלְבִסּוֹף שְׂכַח וּא"כ דְּרַבָּא מְסַבְּרָא פְּלִיג אר"י ור"ל הִלְכְּתָא כְּרַבָּא דְּבִתְרָאָה הוּא וְרַב פְּפָא דְּמוֹקֵי כְּגוֹן דְּיַדַּע כּו' א"נ דְּטַעֵי בְּהִדִּין קְרָא כּו' לָאו מְשׁוּם דְּפְלִיג אַאֻקִּימָתָא דְּאוּמַר מְוֹתֵר אֶלָּא דְּבַעֵי לְאוּקְמֵי בְּזִדּוֹן עֲבוּדוֹת: וּנְלַפְעַנ"ד לִישָׁב דַּעַת רִש"י דְּבַאֲמַת רַבָּא לָא פְּלִיג אר"י ור"ל וְהָא דְּמַחֲזִיב קַרְבָּן בְּאוּמַר מְוֹתֵר גְּבִי פִּהֵן מְשִׁיחַ מִיְיָרֵי בְּהִפּוּר וּלְבִסּוֹף שְׂכַח דְּוִקָא אֶבְל בְּאוּמַר מְוֹתֵר מְעִיקְרוֹ אָנוּס הוּא וְהָא דְּפִירִש"י בַּפ' פְּלָל גְּדוּל דְּף עַב ע"ב דְּאוּמַר מְוֹתֵר מִיְיָרֵי כְּגוֹן גֵּר שְׁנַתְּגִייר בְּזַמְה"ב לָאו מְשׁוּם דְּלִישָׁנָא דְּאוּמַר מְוֹתֵר מְשַׁמַּע לְרִש"י דְּוִקָא בְּהִכִּי אֶלָּא דְּלִפִּי הַס"ד דְּגַמ' הֵתֵם לִישָׁנָא דְּבָלָא מְתַפְּוּן דְּחִקוּ לְפִרְשׁ כֵּן וּכְדַפְרִש"י בְּסִנְהֶדְרִין דְּף סב ע"ב ד"ה אֶלָּא בְּאוּמַר מְוֹתֵר כּו' דְּכִינוּ דְּלֵא הִנּוּכְרָה לּוֹ מְעוּלָם אֵינוּ מְתַפְּוּן קְרִי לִיהָ אֶבְל לְפִי הַמְּסַקְנָא דְּגַמ' שְׂגַג בְּלֵא מְתַפְּוּן מְתוּקְמָא הֵתֵם בְּגוֹנוֹנָא אַחְרִיתָא וְהָא דְּמַחֲזִיב רַבָּא אוּמַר מְוֹתֵר בְּקַרְבָּן בְּסִנְהֶדְרִין רִישׁ דְּף ס"ב וּבְכַרִּיתוֹת דְּף ג' רִישׁ ע"ב מְצִינּוּן לְמִימַר דְּמִיְיָרֵי בְּאוּמַר מְוֹתֵר דְּהִפּוּר וּלְבִסּוֹף שְׂכַח וּא"כ אֵין בְּדַעַת רַבָּא הִכְרַע אֵי ס"ל כר"י ור"ל וּמְהָא דְּבַעֵי מִיְיָרֵי רַבָּא מְרַב נְחָמֵן שְׁבוּעוֹת ד' כ"ה רִישׁ ע"ב אֵיזְהוּ שְׂגַגְתָּ שְׁבוּעַת בִּיטוּי לְשַׁעֲבַר כּו' אֵי דְּלֵא יַדַּע אָנוּס הוּא אֵין רֵאָזָה דַּס"ל לְרַבָּא אוּמַר מְוֹתֵר אָנוּס הוּא וְכֵן מְדַמְשָׁנֵי רַב נְחָמֵן (וְכֵן אר"י א"ר דל"א ע"ב) בְּאוּמַר יוֹדַע אֲנִי שְׁשְׁבוּעָה זֹו אֲסוּרָה אֶבְל אֵינִי יוֹדַע כּו' מְשַׁמַּע דְּוִקָא בְּיַדַּע שְׁאֲסוּרָה הָא אִם אֵינוּ יוֹדַע הָוֵי אָנוּס וּמְפֹטֵר.

וכ"כ רש"י בפ' פלל גדול דף סט ע"ב ד"ה אביל איני יודע וכ"כ שם התוס' דצריף לידע עכ"פ איסור עשה אביל באמת אין ראיה מזה פלל דהא אפתי הוי מצי לאוקמי באינו יודע ששבועה אסורה ובנתעלם ממנו האיסור לפי שעה ובכי האי אומר מותר דהפיר ולבסוף שכתב ל"ע לא הוי אנוס א"נ באומר מותר על שבועה זו ולא על כל הגוף אלא ודאי מהא ליכא למשמע מיניה דדוקא הכא גבי שבועה ממעטינן כה"ג מהאדם בשבועה פרט לאנוס וכן מוכח מהא דבפ' פלל גדול דף ס"ט ריש ע"ב דהנה ס"ד דגמ' דהא ברייתא (התם מוכח דברייתא היא וצ"ל דר"י א"ר דשבועות דף ל"א ורב נחמן דף כ"ו פשוט מהא ברייתא) דיודע אני ששבועה זו אסורה אתיא כת"ק דמונבז נאי ס"ד דהא דדחיק לאוקמי ביודע ששבועה זו אסורה היינו משום דאל"ה הנה מיפטר מטעם אומר מותר אנוס הוא א"כ היאך ס"ד דאתיא פרבון דפליגי עליה דמונבז (עי' רש"י ד"ה חייב) הא לדידהו אומר מותר לאו אנוס הוא (כמ"ש לעיל לשיטת רש"י דפליגי בהא מונבז ורבון) מדמחייבי בתינוק שנשבעה וא"כ מאי איריא יודע אפי' אינו יודע נמי אלא ודאי אף דלשאר מקלי לאו אנוס הוא לענין שבועה מיקרי אנוס ופטור מהאדם בשבועה וכ"פ הרמב"ם בפ"ב דשגגות ה"ו דתינוק שנשבעה חייב בקרבן ולענין שבועה פ"א דשבועות פסק כמו שכ' רש"י ותוס' דדוקא ביודע ששבועה זו אסורה חייב אביל אם אינו יודע האיסור אנוס הוא (ועי' חידושי הרשב"א פ"ק פלל גדול דפליגי ארש"י ורמב"ם ופוסק דאפי' בשבועה אומר מותר חייב כמו בע"ג וחלב בתינוק שנשבעה ולא מיקרי אנוס בשבועה אלא היכא דלבו אנוס וסבור שהוא נשבע באמת ולא בטועה בדין ע"ש וע"ש שכ' דלשנא אחרינא דבגמ' פ' פלל גדול דף ס"ט ע"ב דפריף התם מני אלימא מונבז פשיטא השתא בכל התורה כו' היא הנכונה שבגרסאות ולא פי' איף לקיים הגי' ונ"ל (דתו') דלא גריס ליה לטעמיה אזיל כמ"ש ד"ה הא מני אביל לשיטת הרשב"א הא דנקט יודע אני ששבועה זו אסורה לרבנותא נקט דאפי' יודע הלאו ושגג רק בקרבן אפ"ה שמה

שגגה וכ"ש באומר מותר לגמרי ששגג גם בלאו ושפיר פריה אי לימא מונבו פשיטא כו' והוא פשוט וצ"ל לשיטת הרשב"א היא דאמר רבא לרב נחמן שבועות דף כ"ו ריש ע"ב אי דלא ידע אנוס הוא היינו דלא ידע השבועה פגון אכל ושכח ונשבע שלא אכל ופשט ליה רב נחמן מברייתא דאפי' בידע ששבועה אסורה חייב כ"ש בשאינו יודע) נחזור לענייננו דעת רש"י נראה פניו דבדעת רבא אין הכרע אי ס"ל פאב"י אי פרבה הדרינו לכללא דהלכתא פאב"י נגד רבה דבתראה הוא ואע"ג דכתבתי לעיל דנראה דלאב"י נמי לאו אנוס גמור לכל מילי אלא קרוב לאנוס הוא ומגלות הוא דמפטר כמ"ש התוס' וכן מוכח מהא דאמר בגמרא ואזדו לטעמיהו כו'.

ומהא דמוקים אב"י שגגת מעשה דכהן משיח במאהבה ומראה ולא מוקים באומר מותר אין ראיה דס"ל אומר מותר אנוס גמור הוא ומפטר בקרבן דהא אף אי ס"ל כר"י ור"ל אפתי הוי מצי לאוקמי בהפיר ולבסוף שכח אלא נדאי מהא ליפא למשמע מינה דאפשר לומר דלא הוי נחא ליה לאב"י לאוקמי בכה"ג דכהן משיח ה' יעקור כל הגוף דע"ג) מ"מ פניו דעכ"פ אין הוכחה דאב"י פליג אר"י ור"ל הדרינו לכללא דהלכתא כר"י ור"ל נגד רב ושמואל: ואפשר לומר דאפי' לגרסתינו דרבא הוא דא"ל קרוב למזיד הוא אין לדחות דעת רש"י מסוגיא זו די"ל דרש"י ס"ל כמ"ש הרא"ש בשם הרי"ף והר"מ פ' המניח דף ל"ב ע"ב דהלכתא כר"פ דמתני משמיה דרבא ארישא אבל בסיפא פניו דברשות חייב גלות אע"ג דהוי קרוב למזיד דאיבעי ליה לעיוני (וסבירא ליה לרש"י דהאי קרוב למזיד דאומר מותר לא הוי קרוב למזיד יותר מהו דנכנס ברשות דלא פהתוס' (שם ד"ה מיתבי) ואם פן הו' סוגיא דריש הגולין דממעט לרבא קרוב למזיד מגלות דלא פרב פפא דמתני משמיה דרבא ארישא (וכעין זה כ' התוס' שם ד"ה מיתבי ולרב פפא דמתני ארישא והלכתא פנותיה ע"כ מוקי ברייתא דממעט אומר מותר פאב"י ומטעם אנוס ולא משום דקרוב למזיד הוא ואף שעדיין יש להסתפק ולומר דהאי אנוס לאו דוקא אלא קרוב לאנוס כמ"ל מ"מ פניו דמסוגיא זו אין הכרע וגם מהא דמחייב רבא אומר מותר בקרבן אין הכרע פמה שכתבתי לעיל.

די"ל דמייירי בהפיר ולבסוף שכח הדרינו לכללין דהלכתא כר"י ור"ל פן נ"ל לקיים ולקשב דעת רש"י ז"ל אבל עדיין לא נתישבה דעתי היטב בשיטתו: אבל לדינא נרא' דדעת רש"י יחידאה הוא (ואף שהברטנורה בריש פ' פלל גדול ובריש פרייתות הלך בעקבותו) מ"מ פניו דהרמב"ם פ"ב דשגגות ה"ו פסק דתינוק שנשפה חייב בקרבן והראב"ד לא השיגו וכ"כ התוס' ריש הגולין ד' ז ע"ב ד"ה אלא פרט דתינוק שנשפה חייב קרבן וכ"כ הרשב"א בחי' ר"פ פלל גדול שהבאתי לשונו לעיל וכ"כ התוס' והרשב"א שלהי פ' ביצד הרגל והלכתא פנותיהו דרבים גינהו וא"כ לענין קרבן נדאי שוגג גמור מיקרי אפי' אומר מותר מעיקרו ועוקר כל הגוף פגון תינוק שנשפה לבין העו"ג ולא ידע פלל שהוא ישראל ולענין גלות בישראל אינו נקלט דלא סגי לי בגלות דקרוב למזיד הוא ובגר תושב חייב מיתה וכ"פ הרמב"ם להדיא (ואע"ג דהרא"ש בשם הרי"ף והרמ"ה פסק פרב פפא משמ' דרבא מ"מ אומר מותר יותר קרוב למזיד כמ"ש התוס' בפ' המניח וממעט נדאי מבשגגה) ואף לפי התוס' בתי' קמא דגרסי רבה הי' נראה דהלכתא פאב"י דאנוס או קרוב לאנוס ובגר תושב פטור מ"מ פבר הוכחתי לעיל דרבא דמחייב אומר מותר בקרבן נדאי לא? הא דעת שלישי אף לגי' זו אלא מחלק בין

גלות לקרבן ובגלות ס"ל אי פאביי אי כרבה וא"כ פיון דאף לגי' זו אפשר דלרבה קרוב למזיד הוא לא מדחינו ודאי דגי' דידן (וכ"פ הרמב"ם וכן גרסי התוס' בכמה דוכתי) מקמי ספיקא דגי' התוס' בתי' קמא (וגי' התוס' דפ' כלל גדול דס"ח ע"ב דמהפכי אביי דלרבה ודלרבה לדאביי נראה שטעות סופר הוא דבמכות ד' ט' נצטרף לפי גי' זו למחוק כמה פעמים רבא ולגרוס אביי וע"ש) ונראה דאע"ג דמפשטא דסוגיא משמע בכל הגי' דוכתי דנקט הש"ס אומר מותר מיירי בעוקר כל הגוף כמש"כ בשם רש"י דהא בסנהדרין ריש ד' ס"ב משני להדיא באומר מותר לגמרי וכו' (אף דאינו מוכרח דדוקא בהכי מיקרי אומר מותר ולכאורה משמע מדעת המקשה איפכא וכ"מ שבת ד' עב ע"ב תד"ה עד פאן שכתבו דאי אומר מותר מעיקרו אינו ישאל כלל פיון שמודה בע"ג (וגם בזה י"ל דהתוס' סמכו אהא דמדמי לה הגמרא להעלם זה וזה בידו) וכ"מ מדמדמי לה הש"ס שבת ד' עב ע"ב וסנהדרין ד' מב ע"א בסופו וע"ב להעלם זה וזה בידו ועי' רש"י שם ד"ה עד פאן (ואף בזה י"ל דגבי שגג בלא מתכוין ה"ק אפי' אי תוקמי באומר מותר דעוקר כל הגוף אפתי לא מפרשא הא דקתני בברייתא משא"כ בשבת דפטור דעד פאן וכו' וכן בסנהדרין ד' ס"ב ע"ב וקריתות ד' ג ע"ב דמדמי התם להעלם זה וזה בידו היינו פיון דלא אסיק אדעתיה אוקימתא דרב פפא לא הוי מתוקמא שגגת ע"ג אלא באומר מותר לגמרי אבל מ"מ פשטא דהש"ס משמע ודאי דלישנא דאומר מותר משתמע בעוקר כל הגוף דוקא) והכי משמע פרייתות ד' ג' דלא קרי לאוקימת' דרב פפא אומר מותר וא"כ הי' נראה דאומר מותר דגלות בהכי מיירי: אבל מ"מ נראה לענין גלות דאפי' אומר מותר על מקצת רציחה נמי ממעט מבשגגה דהא סבור בהמה ונמצא אדם כותי ונמצא גר תושב דמודה בעיקר רציחה רק על דבר זה אומר מותר אפי"ה אומר מותר מיקרי וממעט מגלות ועוד דאם באומר מותר דעוקר כל הגוף הוי קרוב למזיד אף שלא ידע דין זה כלל ולא הי' לו לשום על לבו ללמוד ולשאול כ"ש באומר מותר דבטל מקצת דינע לעיקר הדין פשיטא דהוי קרוב למזיד דבזה יותר קל הי' ללמוד ולשאול ונראה דהפיר ולבסוף שכח הוי יותר קרוב למזיד מאומר מותר מעיקרו דכיון שהפיר האיסור וידעו פעם אחת יותר הי' לו לשום על לבו ללמוד מאם לא ידע מעולם: ונראה דאף בהפיר ולבסוף שכח מקצת רציחה דלכאורה יש מקום לומר דגולה דלא הוי קרוב למזיד פיון שלמד הפל רק שכח דבר א' ממשנתו אבל מ"מ נראה פשוט דפטור מגלות דכיון שידע בטוב שהוא הורגו אף שפעלה על דעתו שמוותר להורגו הי' לו לשאול דין זה ולא לסמוך על דעתו פיון שהוא יודע שעושה מעשה: אחר פתבי זאת מצאתי להרמב"ן ז"ל בחי' למס' מכות ונ"ל ואיפא דק"ל והא גבי שבת וע"ג דכתי' תחטא בשגגה ואומר מותר חייב בהן כדאמרי' פ"ד מיתות ב"ד כו' ואיפא למימר דהתם כתי' תחטא בשגגה וכיון שהוא שוגג בחטא שאין לו ידיעה שהוא אסור כו' אבל הקא כתי' מכה נפש בשגגה ההכאה עצמה בעינו וזה מזיד בהכאה הוא כו' ואביי סבר כר"י דפטר לי' אפי' בשאר מצות כו' ורבה אמר לה טעמא דהכא משום דבעינו מכה בשגגה עכ"ל ולשיטה זו ודאי כל שהוא מזיד בהכאה וידע שהורגו פטור מגלות ולכאורה מדכ' הרמב"ם הל' רוצח פ"ה ה"ד הטעם דהוי קרוב למזיד הואיל ונתכוין להורגו נראה שפיון לשיטה זו: אבל לשיטה זו לא יכולתי לכונן הסוגיא דף ט' ע"א הא דאי' התם ואזידו לטעמייהו כסבור שהוא בהמה כו' הא לא טעמי' דמר איפא הקא ולא טעמי' דמר איפא דמ"ד קרוב למזיד טעמי' משום דהוי

מזיד בהכפאת נפש ונהכא בהכפאת נפש לאו מזיד הוא דהא כסבור בהמה הוא ונפש בהמה לאו נפש הוא לענין רציחה ומ"ד אנוס הוא הא טעמי' משום דסבירא לי כר"י דפטר בתינוק שנשפה אפי' בשאר מצות ובהא דסבור בהמה הא דכונתו' ודאי חייב בשאר מצות כמש"ל סבור שהוא שומן כו'.

ועוד הא דמותיב לי' רבא לרב חסדא ואב"י לרבא מאבימלך מאי קושיא הא רבא לא אמר קרוב למזיד אלא בגלות דכתי' מפה נפש בשגגה אבל בשאר מילי לא אלא ודאי מחנורתא כתי' התוס' וכ"כ הרמב"ן שם לחד תירוץא דשאני הכא דמיעטה בו תורה שגגות הרבה וטעמי' דמ"ד קרוב למזיד משום שהי' לו ללמוד וניחא דאזדו לטעמייהו כדפירש"י ותוס' שם ומותיב שפיר מאבימלך.

דהא אפי' בשאר מצות בן נח הנה נהרג שהי' לו ללמוד ולא למד: אבל מ"מ נראה דהדין דין אמת דאפי' בהפיר ולבסוף שכח דין א' נמי הי' לו ללמוד פנין שיודע בטוב שהורגו ועושה מעשה הי' לו לשאול ולא לסמוך על דעתו ועוד דהא אפי' כסבור בהמה כו' (דמי לא עסקינן בציד אשר יצוד חיות הרבה בכל יום ורגיל בזה כל הימים ונודמן לו אדם כבהמה נדמה ויורה חץ להרגו).

ומה הי' לו לעיין פנין שבבירור נדמה לו כחי' והוא רגיל בזה תמיד להרוג חי' וזה אומנתו ואפ"ה) אמרינו איבעי לי' לעיוני כ"ש בזה שיודע שהורג נפש מישראל ודאי בזה שייך יותר לומר הי' לו ללמוד ואע"ג דלא דמו ממש להדדי מ"מ פנין דחד טעמא הוא קאמר ואזדו לטעמייהו (פאן חסר בהעתקה וחבל על דאבדין דמסקינן בפ' האשה רבה דלא עבדינן עובדא במאי הנה לה למיעבד והיינו מדרבנן כמ"ש לקמן א"ה אבל מדאורייתא שוגגת מיקרי ובהא פליג ארשב"א: גם מ"ש הרשב"א בסוף דבריו ועל הוראה זו נסמכה וטעות בזה פאונס הוא מהרי"ק פליג עליו מדכתב בשורש פ"ד דשינויי דחיקי נינהו ולא סמכינן אהנהו שינויי אלא משמע דלא אמרי' מאי הו"ל למיעבד ועוד אפי' לפי הנהו שינויי דה"ל לאמתוני או לאקרויי גיטא וכו' כ"ש הכא דאיכא למימר דהו"ל לאמתוני עד אשר ישאו ויתנו בדבר כל החכמים הבקיאים בהוראה ולא להשען על משענת קנה הרצוץ הגס לבו בהוראה וכו' עכ"ל הרי להדיא דעתו דלפי המסקנא דשינויי דחיקי נינהו אפי' אם היו נושאים ונותנים כל החכמים הבקיאים בהוראה כב"ד של שאול אפ"ה לא אמרינן מאי הו"ל למיעבד: וגם הרשב"א נראה דפליג אטעמא דמהרי"ק מדכתב דא"כ כל הנשים שזינו נתיר ואי ס"ל כסברת מהרי"ק מה זה ראיה מפל הנשים שזינו דאפי' אם סברי שאין איסור בדבר.

אפ"ה א"א להתירן דהא מעלו מעל באנשיהן משא"כ בסבורה שלא נתקדשה דלמא באמת אנוסה היא אלא ודאי דהרשב"א לא ס"ל טעמא דמהרי"ק אבל לדינא ודאי מודה למהרי"ק בזינתה תחת אישה באומרת מותר דאסורה מדאורייתא כמ"ש לעיל וכן הב"י בסי' קט"ו אחר שהביא דברי מהרי"ק כ' וכ"מ מתשו' הרשב"א סי' אלה קפ"ט נמצינו למדים ד' חילוקי דינים: דין א' אשה שזינתה ויודעת שמזנה תחת אישה אף שסברה שאין איסור בדבר אסורה מדאורייתא בין להרשב"א בין למהרי"ק למר מטעמיה ולמר מטעמיה כמ"ש לעיל: דין ב' אשה שנתקדשה וסברה שלא נתקדשה אפי' טעות עצמה וניסת לאחר אסורה להרשב"א מדאורייתא ולמהרי"ק מדרבנן: דין ג' אשה שנתקדשה

והורו בזה מורים מובהקים בטעות שאין ממש בקידושין וניסת לאחר ואח"כ נודע שטעו המורים להרשב"א ומהרי"ק אסורה מדרבנן: דין ד' אישה שזינתה פתח אישה עפ"י טעות הנראת ב"ד מובהק להרשב"א ומהרי"ק אסורה מדאורייתא ועתה אשוב לבאר בעז"ה כל דין מארבעה דינים הנ"ל איך קיי"ל לדינא: הנה בדין הא' כבר פתבתי דהרשב"א ומהרי"ק שוין דמדאורייתא אסורה ואין שום חולק עליהם וכן הרמ"א ז"ל סימן קע"ד הביא דברי מהרי"ק לדינא אף הרמ"א בהגה"ה סימן פ"ה כ' דלהכי כ' הטור מתי חייבת מיתה לידע באיזה ביאה אסרנו על בעלה ונראה דאף לדעת לא חילק אלא בין ביאה לביאה אבל בביאה גמורה אף היכא דאין חיוב מיתה אפ"ה נאסרת אבל הב"ח כ' ואחריו נמשכו הח"מ וב"ש דכללא פניל הרמ"א דהיכא דאינה חייבת מיתה אינה נאסרת.

וא"כ באומרת מותר דאינה חייבת לא נאסרה על בעלה לפי פירושו וקצת תימא על האחרונים שלא הרגישו בזה להקשות דברי רמ"א אהדדי לפי פירושו ובאמת דברי רמ"א בסי' כ' תמוהין בעיני דבטור לא משמע פן דא"כ לענן מאי כ' הטור דמשמש עם מטה דפטור ועוד הטור בכל הסימן לא הזכיר כלל דין איסור לבעלה רק בדברי הרמב"ם שהביא בנשים המסוללות.

והרי משמע שם איפכא דאי כפי' הרמ"א פיון שכ' כבר ואין מלקין ע"ז למה הנה לו לכתוב דאין האשה נאסרת על בעלה בכף ובד"מ משמע דעיקר ראיתו הוא מדברי הנ"י שהביא שם ז"ל במנאפים שוכבים זע"ז אפי' שלא פדרפה ואפי' הערה בזה חייב מיתה ונאסרת על בעלה ומשמע מהא להרמ"א דאינה נאסרת אלא במקום חיוב מיתה וכ"כ הב"ח דמכאן למד הד"מ פלל זה ותמיהני טובא מה זו ראיה דפשוט לפענ"ד דהמ"כ שבב"י פיון לסתור דעת הבה"ג הובא ברא"ש וש"פ בסוגיא דרוכל דאינה נאסרת אלא בעידי כמכחול בשפופרת.

וסתרו כל הפוסקים את דבריו מדחייב מיתה על פדרף המנאפין א"כ מכ"ש לענן איסור דסגיא בכדרף המנאפין ולזה פיון המ"כ שהביא כל הדיני' דחייב מיתה ללמוד במכ"ש דנאסרת על ידיהם.

אבל לומר להיפך דהיכא דאין חיוב מיתה אין נאסרת לא ידעתי מאין ולאין ללמוד קולא מנפשות לאיסור (כדכתיב והצילו העדה) והנה בד"מ הנ"ל נראה לומר דבאמת דעת רמ"א שהביא הנ"י ללמוד רק חומרא דעכ"פ היכא דחייב מיתה נאסרת במכ"ש.

וא"כ להכי כ' הטור כדי ללמוד אף שהוא שוגג או אנוס מ"מ פיון שהיא מזיזה נאסרת במכ"ש דחייב מיתה אבל בדבריו שבהגהת ש"ע דחוסק גדול לפרש פן: ואיך שיהיה אין לסתור לדין דמהרי"ק המובא בש"ע סי' קע"ח מחמת הגהת הש"ע דסי' כ' דנראה פשוט כמו שפתבתי דאף לדעת הרמ"א נאסרת בביאה גמורה אף בלא חיוב מיתה.

ואף לפי האחרונים הנ"ל הא כבר כתב הב"ש דלאו פללא פניל וראיתו נכונה משחוף דלקמן סימן קע"ח (אף שיש ליישב בדחוסק דבשחוף. גזירת הפתוב הוא) וא"כ אף לפי האחרונים אולי גם דין דמהרי"ק יצא מן הפלל ובפרט שאין להרמ"א שום ראיה לדבריו כמ"ש לעיל: ע"כ ודאי פשוט גמור שאין לסמוך על פלל שפללו בכאן בפרט לפי

האחרונים שאין מתקבל על הדעת כלל: ובדין הב' פבר פתבתי דלהרשב"א אסורה מדאורייתא ומסתברא דהלכתא פנותיה נגד משמעות המהרי"ק: ובדין הג' בניסת לשני עפ"י טעות המורה בקידושין הראשונים דלהרשב"א שריא ולמהרי"ק מדרבנן אסירא הנה רמ"א ס"ס י"ז סתם פדברי הרשב"א והט"ז הרבה להשיב על דבריו יעו"ש ולפענ"ד קושיותו פלטי לא עשה שום מעשה לק"מ דמי היו עדים שהעידו ע"ז דהא נתייחדה עם פלטי לשום אישות פדכתיב וילך אחריו אישה והן הן עידי ביאה ואפ"ל אם דוד ראה ברוה"ק פדרש הגמ' שפלטו אל מן העברה לא ידעתי אם הותרה לו פינו שיש הרבה עדים שנתייחדה עם פלטי לשם אישות ועוד דהא משעת פניסתו לחופה נאסרו פמבואר בש"ע סי' ז' סעיף י' והוא מוספם באין חולק שוב ראיתי שהרשב"א עצמו בסי' י' תירץ קושיות הט"ז בדרך אפשר לומר ע"ש שכ' וא"ת מנין הנה יודע פן י"ל פי נביאים היו בימי דוד ועפ"י נביא עשה והוא דחוק גדול לפענ"ד: גם קושיות הט"ז על הרשב"א שיקראה בלשון אנוסה והקשה מדחייבת קרבן על הוראת ב"ד.

לק"מ דכה"ג אשפחן טובא בש"ס בענין זנות אשה קורא לשוגגת אנוסה פדאי' בפ' האשה רבה מאי הנה לה למיעבד מינס אנסה והא התם לענין קרבן שוגגת היא פדקתני להדיא במתני' דחייבת קרבן אבל לענין להתיירא לבעלה פינו דילפינו מוהיא לא נתפשה הא נתפשה שריא קורא לכל המותרות לבעליהן אנוסה לכוללה בלשון המקרא בנתפשה וכו' הר"ן והרשב"א וש"פ שלהי נדרים פתבו דבהך עובדא באשת ישראל שריא דאונס פישראל מישרא שריא והא התם לענין קרבן שוגגת היא דדמיא ממש להך דובשעת פניסתו לחופה הוחלפו דחייבים חטאת פדקתני התם במתני' וברייתא אלא נדאי כמ"ש וכ"כ הרמב"ם הל' אישות פכ"ד ה"ך שהשוגג צד אונס יש בה ורצה לומר דלפיכך השוגגת בכלל נתפשה היא ועי' רש"י בפ' האשה רבה ד"ה מותרת לחזור וד"ה שלא עפ"י ב"ד: אמנם קושיא ג' של הט"ז וכן הקשה הב"ש מדקי"ל דלא עבדינו עובדא במאי הו"ל למיעבד לכאורה קושיא אלימתא היא והיא ראית המהרי"ק סוף שורש פ"ד מנמצאת הערוה איילונית ודכונתיה ולכאורה היא ראיה מכרעת וניצחת דהא התם הוי אונס גמור דלא הו"ל לאסוקי אדעתיה שתמצא איילונית לפי מסקנת הש"ס דלא הו"ל לאמתוני ואפ"ה אסירא ולא אמרינו מאי הו"ל למיעבד: ומ"ש הש"י בתשו' סי' מ"א לתרץ דעת הרשב"א מקושיא זו דשאני ניסת עפ"י עדים דהוי טעות ולא הוראה וכדאי בגמ' דף צ"ב א' אמר זעירי אין זה הוראה אלא טעות וכ"פ הרמב"ם הל' שגגות פי"ד ה"ג דמטעם דהוי הוראת טעות חייבת בקרבן משא"כ בשגגת הוראת ב"ד העושה ע"פ פטורי' עכ"ל ש"י שותף דמר לא ידענא וכי מה ענין הוראת טעות ב"ד לקאן דבנדאי בהוראת ב"ד לאו באונס תליא מילתא דהא התיירוה ב"ד עפ"י שני עדי' נדאי יותר אנוסה מהתיירוה ע"פ עד א' ואפ"ה לתנא דמתני' ר"פ האשה רבה וכן לר"נ ור"א בדרף צ"ב דהוראה היא ובניסת ע"פ עד א' פטורה מקרבן אפ"ה בניסת ע"פ שני עדים חייבת ומשמע נדאי ואפ"ל התיירוה ב"ד עפ"י שני עדים.

וכדאי התם דף צ"א ריש ע"ב רבינא אמר לענין קרבן קתני עשו ב"ד בהוראתו לא מתיא קרבן ע"פ עדים מתיא קרבן והא התם מיירי בפרייתא בעשו ב"ד ע"פ עדים אלמא

התם ודאי שאני דאימעוט מבעשותה דהוראה הוא דאמעטי ולא טעות משא"כ לענין
היתר אשה לבעלה כל אנוס או שוגגת מותר וא"כ לי טעות הוראה מה לי טעות עפ"י
עדים ס"ס הב"ד התירוה ונהרי עכ"פ היכא דחייבת בקרבן שוגגת מיקרי ושגגות איש
באשה מותר מדינא כמש"ל אלא דרבנן גזרו שוגג אטו מזיד כדאי דף צ"ד ע"ב וא"כ
כיון דמסקינן דאפי' היכא דלא ה"ל למיעבד פלל גזרו בה רבנן מאיזה טעם נחלק בין
טעות הוראה לטעות עפ"י עדים וביותר תמוה מש"ש בשם הרמב"ם דהיכא דטעו
בהוראה היחיד פטור ונהרי הרמב"ם כ' להדיא הל' שגגות פי"ג סוף ה"א וכן אם הורו
ועשו מעוט הקהל הרי ב"ד פטורין ואלו המעוט שעשו חייבים וכבר הרגיש המושנה
למלה פי"ז ה"ג לתמוה על הרמב"ם בזה שנתן טעם דחייבת בקרבן משמע דאין זה
הוראה אלא טעות דהא כיון דפסק דיחיד שעשה בהוראת ב"ד חייב בלא"ה חייבת
בקרבן: והנה בפ' המצניע דף צ"ג ע"א אייתר בעשותה למעוטי יחיד שעשה בהוראת
ב"ד ופירש"י דלר"ש באמת חייב והתו' גרסי לר"ש ל"צ קרא למעוטי ופלי' התוס' משום
דהא אנוס הוא ואף שהשגות התוס' מהו דהוריות דף ג' ע"ב פבר תירצה רש"י בפ'י
למשנה שם בד"ה הורו ב"ד דמייירי שעשו רוב הציבור ע"פ ולפענ"ד פשטא דמתני' הכי
משמע מדקתני דין שהביאו כפרתו וכפרה ודאי לא מייירי אלא בעשו רוב הציבור (ור"י
דמחייב במשנה ד' ה' בפעשה אותו שבת על פיהם היינו משום דס"ל דשבת אחד נמי
איכרי קהל כדאי התם ד' ה' ע"ב) וכן מהא דאי' התם בגמ' דף ג' ע"ב א"ד אומר הנה
ר"ש כל הוראה שיעצה ברוב ציבור כו' משמע לכאורה דעיקר החיוב הוא מחמת שעשו
רוב הציבור דוקא ולפענ"ד לזה כיון רש"י בפ' המצניע שכ' ור"ש לטעמיה דא' בהוריות
יחיד שעשה בהוראת ב"ד חייב ולפענ"ד דגם הרמב"ם הנה משמע ליה הא דאמר בגמ'
כל הוראה שיעצה ברוב ציבור דהיינו שעשו רוב הציבור ומש"ה אע"ג דפסק פי"ג ה"א
דיחיד שעשה בהוראת ב"ד חייב כמש"ל מ"מ הביא דין זה ספ"ד משום דס"ל דהכא
מייירי שעשו רוב הציבור וכללו בלשוננו שפשטה ברוב הציבור ובזה נסתלקה השגת
הראב"ד מעליו ואף להראב"ד שלא הבין לשונו פן מ"מ הרי כ' להדיא דמייירי שעשו
רוב הציבור וא"כ לא קשה מידי על ראית רש"י מה שהקשו עליו התוס' [פאן חסר
בהעתקה] פוטר יחיד העושה כו' הטעם משום דהוי אנוס ונהרי בעשו ב"ד עפ"י עדים
יותר אנוסה ודאי ואמאי חייבת קרבן: ולולא דמסתפינא ה"א לקיים גי' הגאונים דגרסי'
דלר"ש ל"צ קרא ולא מטעמייהו דהתוס' והרשב"א דהוי אנוס אלא משום דהוי מזיד
בדעת עצמו דהא לולי התרת ב"ד הי' לבו נוקפו להתיר ולא הי' סבור שהוא מותר רק
הב"ד התירו לו נמצא השגה אצל הב"ד שסברו שהוא מותר ולא אצלו דהא הוא לא
היה סבור שהוא מותר (ועי' הוריות ד' ג ע"ב רש"י ד"ה לפי שלא ניתנה כו') וא"כ ע"פ
ע"א לולי התרת הב"ד לא היתה סבורה שהיא מותרת לינשא דהא בכל התורה ע"א לא
מהימן מש"ה פטורה מקרבן דהשוגג הוא אצל הב"ד ולא בדעתה משא"כ בהתירוה עפ"י
ב' עדים דאף בלא הב"ד היתה סבורה שהוא מותרת לינשא מדעת עצמה דמי לא ידעה
דשני עדי' נאמני' להעיד וכיון דאף בלא הב"ד לא הי' לבה נוקפה א"כ שוגגת היא בדעת
עצמה מש"ה חייבת בקרבן ונהרי קתני בהדיא בפרייתא עשו ב"ד בהוראתו כדון איש
באשה והיינו כמ"ש דהאיש והאשה עשו כדון רק הב"ד היו שוגגין (ועי' תוס' ד"ה
רבינא אמר שנדחקו לפרש הא דנקט כדון איש באשה סימנא בעלמא הוא והוא דוחק

גדול למנקט סימנא דודון אאנוס אכל לפמ"ש אתי שפיר כפשטא ובהא נמי הוי ניחא הא דפטורה מקרבן בהוראת ב"ד גרידא דכיון דהוה סוגיא דר"פ האשה רבה כר"ש אולא ולר"ש ס"ס הרי היא מזיכה בדעת עצמה אף בהוראת ב"ד גרידא אכל בטלה דעתי נגד כל המפרשים ו"ל ולא פתבתי זאת אלא אולי ימצא באיזה קדמון שיפרש פן ואה"ל סניף לדבריו כי לפענ"ד הוא נכון בסוגיא והא דהורו מזידין ועשו שוגגין עדיין צ"ע קצת כי יש לישב בדוחק ואיך שיהי' עכ"פ משום אנוס א"א לפרש כלל כמ"ש מאוקמתא דרבינא וכן הוה סוגיא דדף צ"ב ע"א דשקל וטרי הש"ס בניסת עפ"י ע"א אי הוי הוראה או טעות ודאי לא מתוקמא אלא אליבא דמאן דממעט מבעשותה דאי משום אנוס (או מזיד מה לי הוראה או טעות ס"ס הוי העושה הוא אנוס או מזיד וא"כ דלאו משו' אנוס מןפטר יחיד העושה כו' אלא דאמעיש מבעשותה הדרא קושנית הט"ז וב"ש לדוכתי' כמ"ש לעיל: ולפעד"נ לתרץ דעת הרשב"א גם מקושניא זו דהרשב"א לשיטתו אזיל דהא באמת טעמ' בעי אמאי לא אמרינן מאי הוה לה למיעבד פיון דבאמת מינס אנסה הואיל ועפ"י שני עדים ניסת ואף דבגמ' ד' צ"ד אמרינן פיון דבמזיד אסורה מדאורייתא בשוגג גזרו בה רבנן אפתי קשה מאי שנא מהו דהוחלפו בשעת פניסתו לחופה ולא גזרינן שוגג אטו מזיד ומ"ש הכא דגזרינן והנה בדבר זה נחלקו בו חכמי ישראל רש"י ודעימין' ס"ל דהכא הואיל וע"י נשואים גמורים נשאת לשני חיישינן שמה יאמרו גירש זה ונשא זה והרשב"א בחי' ס"ל דלשמה יאמרו לא חיישי' אלא מביא ירושלמי דרמי הוה דהכא אמתני' דהוחלפו ומשני קנס הוא קנסו בה שתהא בודקת יפה וצ"ל הא דאיתא בגמ' אשה דייקא ומינסבה לאו בהותרה עפ"י ע"א לחוד דוקא אלא אפי' בהותרה ע"פ שני עדים נמי דייקא בתר סהדי דילמא שיקרי גינהו (וכ"כ התוס' דפ"ח ע"ב ד"ה והבא עלי' דאפי' הותרה ע"פ ב' עדים דייקא) והא דלא דייקא שפיר קנסיה רבנן והשתא ניחא דהא קנסא דלא דייקא לא שיהו אלא בטעות ע"פ עדים דאי הוה דייקא שפיר בתר הני סהדי אי שיקרי גינהו וכן אחר בעלה אם הוא חי הוה מתודע לה האמת משא"כ בעובדא דמיכל בת שאול מאי ה"ל למידק פיון דשאול בחיר ה' וכל הסנהדרין הכי הווי ס"ל והתירוה להנשא האם תעלה השמימה אין לה אלא לדרוש השופטים אשר בארץ בימים ההם וכן דקדק הרשב"א בלשונו וכו' דגבי עובדא דמיכל נטעות כזה אנוס הוא פן נ"ל ברור ונכון דעת הרשב"א אבל מהרי"ק ס"ל דהטעם דלא אמרי' מהו"ל למיעבד משום שמה יאמרו גירש זה כו' כשיטת רש"י ודעימין' וא"כ אפילו בכה"ג דלא הו"ל למידק כלל אפ"ה אסורה שמה יאמרו כו': ועתה אשובה אראה פמאן קי"ל לדינא אי פהרשב"א אי כמהרי"ק ובתחלה אבאר בעז"ה שיטת רש"י והרשב"א על בורים כפר פתבתי דמהרי"ק ס"ל דאפי' בניסת עפ"י טעות מורים מובהקים כב"ד של שאול דלא הו"ל למידק כלל אפ"ה אסירא היינו כשיט' רש"י שכ' להדני' בגיטין ד' פ' ע"ב בד"ה דמיחלף' דהטעם הוא דאסרי' לה למיהדר משום שמה יאמרו גירש זה ונשא זה ונמצא מחזיר גרושתו וכ"כ התוס' שם וכ"כ התוס' ביבמות ד' צ"ב ע"א ד"ה אבל חכמים וכ"כ הרא"ש בסוגיא דאין קידושין תופסין ביבמה דהטעם הוא שמה יאמרו כו' וכ"כ הראב"ד והרמב"ן בס' הזכות הובאו גם ברא"ש בסוגיא דכל שפוסל וכ"כ הרמב"ם פ"י דגירושין גבי גט בטל הטעם דשמה יאמרו ומשמע שם וכן בגמ' דחד טעמא הוא דאל"כ לא הוה פריה מידי בגמ' ועמ"ש לקמן אי"ה בדעת הרמב"ם.

וכ"כ רש"י ד' צ"ו ע"ב ד"ה וא"ר הוּנָא כגון שְקִידָשׁ דְּאִי בְּנִשָּׂא אָחִיו וְדֵאִי מְוַתְרָת דְּלִיכָא לְמִיחָשׁ לְגִירָשׁ זֶה כּו' דְּהָא גְרוּשָׁת אָחִיו הוּא וּכ"פ הָרָא"ש וְהַטּוֹר שָׁם. וְלִשְׁטֵתָם צ"ל הָא דְּמִשְׁמַע ר"פ הָאֵשֶׁה רַבָּה דְּלֵא שְׂאֵנִי בֵּין קַלְקֵלָה לְנִשְׂאָת אֵלָא לְעֵנִן קַרְבָּן פְּדֻמְפְּרָשׁ טַעְמָא שְׂלֵא הַתִּירוּקָה אֵלָא לְהַנְשֵׂא וּמִשְׁמַע וְדֵאִי דְּאַסּוּרָה לְרֵאשׁוֹן בְּזִנּוּת דְּשִׁנִּי כְּמוֹ בְּנִשְׁוֹאִין דְּשִׁנִּי וּכ"ה בְּתוֹס' גִּיטִין ד' פ' ע"ב וּכ"כ הָרָשָׁב"א שָׁם לְהַדְיָא וּלְדַעְתִּי גַם רש"י מוֹדָה בְּזֶה וְאֵע"ג דְּלֵא שְׁיִיךְ גִּירָשׁ זֶה כּו' פִּינֵן דְּזִנּוּת הוּא צ"ל דְּלֵא פְּלוּג רַבְּנֵן דְּאַפִּי בְּשׁוּמְרַת יָבָם אֲמַרִּינֵן בִּיבְמוֹת ד' צ"ב וּבְגִיטִין ד' פ' ע"ב דְּמִיחְלָפָה בְּאַשְׁהָ שְׁהֵלָה בְּעֵלָה לְמַדָּה"י.

אף על גב דאמרין בגיטין זינתה לא מיחלפה היינו זנות דיבמה בנשואין שהלה בעלה למדה"י אבל זנות דינדה בנשואין דינדה ודאי מיחלפה ואין להקשות לשיטת רש"י ודעימי' דהא משמע בגמ' ד' פ"ח ע"ב דטעם שפא יאמרו גירש זה כו' לא קאי רק אמאי דצריכה גט משני דהא לא פריף התם רק אמאי דצריכה גט ולא אתצא מזה ומזה דבאמת לא ק"מ דפשטא דמתני' ודאי לא קאי רק אניסת בע"א ובהא לא צריכין לטעמא דשפא יאמרו דהא בלא"ה לאו מינס אנסה בניסת ע"פ ע"א וטעמא רבא איפא לאסרה כדפירש"י ר"פ האשה רבה וכ"כ הר"ן משום דשריותא דע"א הוא משום דאיהי גופא דייקא והיא דלא דייקא ראוי לקונסה אבל ע"פ ב' עדים דמינס אנסה איפא למימ' דטעם דאיסור הוא שפא יאמרו כו' ובהכי ניחא דלא תיקשי קושניית התוס' דף צ"א ד"ה עפ"י ב"ד ע"ש דנדאי בניסת בע"א אף בלא גט אסורה כמ"ש אבל בניסת עפ"י ב' עדים דעיקר האיסור הוא רק משום שפא יאמרו ומשום האי חששא אמרי' בגמ' דבעי נמי גט וא"כ פריף שפיר מגט אאיסור דבחד טעמא שייכין: אבל לשיטה זו קשה הא דיהיב בגמ' דפ"ט טעמא משום דעבדא איסורא קנסוה רבנן וחיישינן שפא יאמרו והא בניסת ע"פ עדים דלא עבדא איסורא דמהו"ל למעבד וא"כ הדרא קושניא לדוכתי' אמאי חיישינן לשפא יאמרו ולהרמב"ם שכ' פ"י דגירושין ה"ז הטעם דנתקדשה מותרת הוא משום דלמא תנאה הו"ל בקידושין לק"מ ועי' לח"מ דבאמת למסקנא דקיי"ל כר"ע דחוששין לתנאי קידושין לא צריכין לטעמא דעבדא איסורא כמ"ש התוס' ד"ה אמרי קידושי טעות כו' ואולי גם מחמת קושניא זו כ' הרמב"ם פן אבל חלוקים על הרמב"ם פל רבותיו וחביריו דהא הרי"ף והרא"ש והרשב"א והר"ן הביאו מסקנא דגמ' דהכא דהטעם לחלק בין נשאת לנתקדשה הוא דבניסת עבדא איסורא ונלפענ"ד דעת פל הפוסקי' הנ"ל דלא חייש ר"ע לתנאי קידושין אלא לחומרא אבל לתלות לקולא בתנא' לא שמעינן לר"ע: והי' נראה לישיב קושניא זו ולומר דאע"ג דהשתא באמת לא עבדא איסורא מ"מ פיון דבנשואין אילו הוה במזיד הוה איסורא ודאי קנסו שוגג אטו מזיד (לרבנן דפליגי עליה דר"ש ואמרי אף בניסת שלא ברשות אף בנתקדשה אפי' הוי מזיד לא עבדא איסורא לא קנסו שוגג ואפ"ה לא קשיא הך דהוחלפו בשעת פניסתו לחופה דתרווייהו בעינן עבדא איסורא וחששא דשפא יאמרו ודעה דהוחלפו אע"ג דאילו הוה במזיד הוה עבדא איסורא מ"מ פיון דזנות בעלמא הוא ולא שייך חששא דשפא יאמרו מש"ה שרינן וא"כ מהא נמי מוכח דלא פהרי"ף דגרס אלא רישא דעבדא איסורא עיין ברא"ש שהשיג עליו בזה ולפמ"ש גם מהך דהוחלפו ק' על גי' הרי"ף ולמאן דס"ל הטעם משום שפא יאמרו) דאי בעבדא איסורא לחוד תליא הך דהוחלפו אמאי שרינן הא אילו הוה במזיד הוי עבדן איסורא:

וְרֵאִיתִי לְהִרְשֵׁב"א בְּחִידוּשָׁיו בְּסוּגֵיָא דְּכָל שְׁפוּסָל עֵי עֲצָמוּ ד' צ"ה ע"ב שְׁהַקְשָׁה עַל שִׁיטָה זוּ מַה שְׁהַקְשָׁתִי לְעֵיל מְהָא דְּמִשְׁנֵי בַּגְמ' ד' פ"ט נְתַקְדָּשָׁה דְּלָא עֲבִיד אִיסוּרָא לָא קִנְסוּהָ רַבְּנָן וְהָא נְמִי הָרִי לָא עֲבָדָא אִיסוּרָא וְעוֹד הַקְשָׁה מְהָא דַּא"ר שְׁשֵׁת לְעֵיל ד' צ"א מַהוּ"ל לְמִיעֵבַד מִינְס אָנְסָה וְאִי ס"ד הַטְעַם הוּא שְׁמָא יֵאמְרוּ כו' א"כ מַאי קְאָמַר מִינְס אָנְסָה וְהָא אָנָּן מְשׁוּם גְּזִירָה אֶסְרִינוּ לָהּ וְכֵן לְרַב פְּפָא הֵיאֵךְ הוּי סָבַר לְמִיעֵבַד עוֹבְדָא לְמִשְׁרָנָא בְּמַאי הוּ"ל לְמִיעֵבַד כִּינּוּן דְּאִיפָא לְמִיחַשׁ שְׁמָא יֵאמְרוּ: וּלְפַעֲנָא ד' לַק"מ מְהָא אֲשִׁיטַת רַש"י דְּבִאָמַת הִיא קוֹשְׁיַת הַגַּמ' דְּפָרִיף דְּכִינּוּן דְּלָא הוּ"ל לְמִיעֵבַד וּמִינְס אָנְסָה.

וּא"כ לָא עֲבָדָא אִיסוּרָא וּא"כ אֲמַאי קִנְסוּהָ דְּנִיחוּשׁ לְשְׁמָא יֵאמְרוּ כו' וּמִש"ה גַּם רַב פְּפָא סָבַר לְמִיעֵבַד עוֹבְדָא הָכִי דְּכִינּוּן דְּלָא עֲבָדָא אִיסוּרָא לָא נִקְנוּס לָהּ וּלְמַסְקָנָא דַּגְמ' דְּלָא עֲבָדִי עוֹבְדָא בְּמַאי הוּ"ל לְמִיעֵבַד בְּאָמַת נְשִׂאָרָה בְּקוֹשְׁיָא וְלָא יִדְעִינוּ טַעְמָא דְּמִילְתָא דְּהָא גַּם לְשִׁיטַת הִרְשֵׁב"א נְשִׂאָרָה קוֹשְׁיָא דְּמַאי הוּ"ל לְמִיעֵבַד בַּגְמ' דִּידוּן.

רַק לְפוּם גַּמ' יְרוּשְׁלָמִי מִיתְרַצָּא וְהִשְׁתָּא לָא צְרִיכִין לְמַדְחַק נְפִשִׁין בְּפִירוּשָׁא דְּטַעְמָא דְּיָהִיב בַּגְמ' רִישָׁא דְּעֲבָדָא אִיסוּרָא קִנְסוּהָ לְדַחּוּק וְלוּמַר כַּמ"ש לְעֵיל דְּכִינּוּן דְּבִמְזִיד הָנָה עֲבָדָא אִיסוּרָא כו' אֲלָא פִירוּשָׁא כְּפִשְׁטָא דְּבִנִּיסַת ע"פ ע"א אִינְרִי הַגַּמ' הֵתָם וְשְׁפִיר עֲבָדָא אִיסוּרָא דְּלָא דִּיִּקְא וְאִינְסָבָה אֲבָל בְּנִיסַת עפ"י ב' עֵדִים בְּאָמַת נְשִׂאָרָה הַגַּמ' בְּקוֹשְׁיָא וְאִפ"ה לָא עֲבָדִינוּ עוֹבְדָא וּמ"מ לְמַסְקָנָא דְּלָא אֲמַרִי מַאי הוּ"ל לְמִיעֵבַד אֲפִשְׁר דְּטַעְמָא דְּפִרְשִׁית אָמַת לְחַלֵּק בֵּין נְשִׂאָת בְּשִׁנֵי עֵדִים לְנִתְקַדָּשָׁה: וְנִרְאָה דַּעַת רַש"י וְדַעֲוִימָן דְּהָא יְרוּשְׁלָמִי קָאִי אֲנִיסַת בַּע"א.

וְאֵהָא הוּא דְּמִשְׁנֵי שְׁתָּהָא בּוֹדְקַת יָפָה וְהִינּוּ כְּש"ס דִּילָן שְׁהַחְמַרְנוּ עֲלֵי בְּסוּפָה ד' פ"ח ע"א וּא"נ דְּהִירוּשְׁלָמִי קָאִי גַּם אֲנִיסַת בְּשִׁנֵי עֵדִים כְּמוֹ שְׁהִבִּיא הִרְשֵׁב"א מ"מ ס"ל לְרַש"י וְתוֹס' דְּלָא מְשַׁגְּחִינוּ עֲלֵי דְּאִיהוּ ס"ל כס"ד דְּש"ס דִּילָן דְּאֲמַרִי גְּבִי כָּל הֵנָּה דְּתַנּוּן בַּפ' הַזּוֹרֵק דְּכָל הַדְּרָכִי הָאֵלוּ בְּהָ הָנָה לָהּ לְאֲמַתוּנִי אוּ לְאֲקִרוּנִי לְגִיטָא וְכַהֲנָהוּ שְׁיִנּוּיָא דְּשִׁנּוּן אֲבָל לְמַסְקָנָא דְּש"ס דִּילָן דְּשִׁנּוּיִי דְּחִיקִי נִינְהוּ וְלָא אֲמַרִי הָנָה לָהּ לְאֲמַתוּנִי ה"נ לָא אֲמַרִי הוּ"ל לְמִיִּדֵק אִם לָא בְּנִיסַת ע"פ ע"א דְּמַתוּף שְׁהַקְלָנוּ עֲלֵי בְּתַחֲלָתָה הַחְמַרְנוּ עֲלֵיהָ בְּסוּפָה דְּאִי לָא הָנָה מְחַמְרִינוּ בְּסוּפָה לָא הָנָה מְקַלִּינוּ עֲלֵי בְּתַחֲלָתָה כְּדִאִיתָא בַּגְמ' דָּף פ"ח ע"א: וּבְאָמַת לְכַאוּרָה קָשָׁה עַל הִרְשֵׁב"א דְּמִשְׁמַע לְמַעֲיָנוּ בְּדַבְּרִיו דַּס"ל דְּבִנִּיסַת עפ"י עֵדִים לָא מְתַסְרָא אֲלָא מְשׁוּם דְּהוּ"ל לְמִיִּדֵק כְּטַעַם הִירוּשְׁלָמִי וְכֵן מְשַׁמַּע בְּר"ן בְּסוּגֵיָא דְּכָל הַפּוּסָל כו' ד' צ"ה מְשַׁמַּע הָא הִיכָא דְּלָא ה"ל לְמִיִּדֵק כָּלָל לָא מְתַסְרָא (וְכַמְש"ל לְתַרְזַן דְּבָרֵי הִרְשֵׁב"א בְּתַשׁוּבָה) וּא"כ כָּל הֵנָּה דְּתַנּוּן בְּפִרְק הַזּוֹרֵק דְּתַצָּא מְזָה וּמְזָה כְּגוֹן נְמָצָא הַעֲרוּהָ אִינְלוּנִית וְכֵן נִתְּן גִּט לְאִשָּׁה וְשׁוּבֵר לְאִישׁ אֲמַאי מְתַסְרוּ כִּינּוּן דְּלָא הוּ"ל לְמִיעֵבַד כָּלָל לְמַסְקַת הַש"ס דְּשִׁנּוּיִי דְּחִיקִי נִינְהוּ וְאֲפִשְׁר לֹאמַר דְּבָכָל הֵנָּה דַּפ' הַזּוֹרֵק הִינּוּ טַעְמָא מְשׁוּם דְּמַחֲלָפָא בְּאִשָּׁה שְׁהֵלָף בְּעֵלָהּ לְמַה"י וְכַדָּאִי הֵתָם בְּמַסְקָנָא גְּבִי שׁוּמְרַת יָבָם וְאִי קוֹשְׁיָא כִּינּוּן דַּס"ס אִפִּי הִיכָא דְּלָא ה"ל לְמִיִּדֵק כָּלָל אִיסוּרָה מְשׁוּם דְּמַחֲלָפָא א"כ קוֹשְׁיַת ט"ז וּב"ש עַל תְּשׁו' הִרְשֵׁב"א הַדְרָא לְזוֹכְמָא.

דְּהָא וְדִאִי הִיכָא דְּמִיחֲלָפָא יֵשׁ לָנוּ לְאַסּוּר אָף בְּדַבְּרֵי שְׁלֵא הַזּוֹכֵר בְּש"ס לְהַדְיָא דְּהָא אִפִּי בְּקַטְנָה שְׁלֵא מִיָּאנָה וְהַגְדִּילָהּ קִי"ל כְּהִרִי"ף וְהַרְמַב"ם דְּאַסּוּרָה מְשׁוּם דְּמַחֲלָפָא אַע"ג דְּלָא הַזּוֹכֵר בְּש"ס וְאִף הַרְאַב"ד לָא פְּלִיג הֵתָם אֲלָא מְשׁוּם דְּהוּי קוֹדִישֵׁי דְּרַבְּנָן עֵינּוּן פ'

ב"ש ברא"ש סי' ז' וא"כ בְּהַךְ עֲבָדָא דְתַשׁוּי הַרְשָׁבָא ה"ל לְמִסַּר מְשׁוּם דְּמִיחָלְפָא וְע' תוּס' ד' צ"ב ד"ה אָבֵל חֲכָמִים וּכ"כ הָרָא"ש שֶׁם דְּבִנְיָשׂוּאָת בְּהוֹרָאָת ב"ד פְּמַחְלֻקָת ב"ש וּב"ה לֹא שְׁיִיךְ טַעְמָא דְּמִיחָלְפָא וּא"כ לִק"מ עַל הַרְשָׁבָא שְׁנִירָאָה דְּבִמְחֻלְקָת ב"ד שֶׁל שְׂאוּל וְדוּד נְמִי עָשׂוּ כָּל אֶחָד פְּדַבְרֵיהֶם: ש' אִי נְמִי י"ל דְּאָפִי לְמַסְקָנָת הַגַּמ' כָּל הַנֶּה דַּבַּר הַזּוֹרֵק בְּלִפְתָּא דְּנִפְשֵׁיהוּ מִתְסַרְן מְשׁוּם דַּה"ל לְאֶקְרוּנִי גִיטָא אוּ לְאֶמְתוּנִי וְהָא דְאֶמְרִי בַּגַּמ' שְׁיִנּוּנִי דְּחִיקִי נִינְהוּ וְלֹא סְמָכִי עֲלֵינְהוּ לֹא אֶתָּא אֲלֵא לְאֶפּוֹקִי מִס"ד דְּהִנְהוּ שְׁיִנּוּנִי דְּחִשְׁשָׂא דַּה"ל לְאֶמְתוּנִי וְלֹאקְרוּנִי גִיטָא אֵלִים מְחֻשְׁשָׂא דַּה"ל לְמִיזְדַּק וּמִש"ה הָיִ סְבִירָא לִן דְּאָפִי לְמ"ד בְּנִיסָת ע"פ שְׁנִי עַדִּי שְׁרִיא וְאֶמְרִי מַהוּ"ל לְמִיעֵבַד אֶפ"ה בְּהַנֶּה דַּב' הַזּוֹרֵק אֶמְרִי דַּה"ל לְאֶמְתוּנִי וְלֹאקְרוּנִי אֶהָא לֹא סְמָכִינֵן דְּשְׁיִנּוּנִי דְּחִיקִי נִינְהוּ לְוֹמַר דְּהָאִי חֻשְׁשָׂא אֵלִים מְטַעְמָא דַּה"ל לְמִיזְדַּק אֲלֵא הָיִ תְּרִי חֻשְׁשֵׁי פִי הַדְּדִי נִינְהוּ וְאִי אֶמְרִי בְּנִיסָת ע"פ עֲדִים הו"ל לְמִיעֵבַד אֶפ"ה בְּהַנֶּה דַּב' הַזּוֹרֵק נְמִי אֶמְרִינֵן מַהוּ"ל לְמִיעֵבַד.

וא"כ לְמַסְקָנָא דְּנִיסָת ע"פ עֲדִים אֶסוּרָה מְשׁוּם דַּהוּ"ל לְמִיזְדַּק בְּאַמְתָּ הַנֶּה דַּבַּר הַזּוֹרֵק נְמִי בְּלִפְתָּא דְּנִפְשֵׁיהוּ אֶסִירָן דַּה"ל לְאֶמְתוּנִי וְלֹאקְרוּנִי גִיטָא וְהָא ל"ק לִי עַל הַרְשָׁבָא מְסוּגִיא דְּנִשְׂאוּ אִין זִינּוּ לֹא דַּבַּר הַזּוֹרֵק דְּמוֹכַח הֵתָם לְהַדְּיָא דְּהַטַּעַם הוּא מְשׁוּם שְׁלֹא יֹאמְרוּ וְעִי תוּס' שֶׁם וּכ"כ שֶׁם הַרְשָׁבָא בַּחִי לְהַדְּיָא וּמִשְׁמַע וְדָאִי דְּנִשְׂאוּת בְּגַט בְּטַל וְאִשָּׁה שְׁהַלְךָ כו' חַד טַעְמָא אֵית לְהוּ דַּא"כ לֹא הָנָה פְּרִיָּה הַגַּמ' מִיַּדִּי בְּהַאֲשָׁה רַבָּה ד' צ"א כַּמ"ש הַרְשָׁבָא דָּאִי טַעְמָא מְשׁוּם שְׁמָא יֹאמְרוּ לְחוּד הָא לֹא שְׁיִיךְ לְמִימַר מַהוּ"ל לְמִיעֵבַד וּכַמִּש"כ לְדַעַת הַרְמָב"ם: אָבֵל מְשׁוּם הָא לֹא תַבְרָא דִּי"ל דַּה"ס דַּה"פ הַזּוֹרֵק אֲזַלָּא כַּר"י נִפְחָא אֲלֵיבָא דַּר"י בִּיבְמוֹת ד' צ"ה וְאֲלֵיבָּי גַּם הַרְשָׁבָא מוֹדָה דַּס"ל הַטַּעַם מְשׁוּם שְׁמָא יֹאמְרוּ: וְאִי קִשְׂיָא א"כ הַדְּרָא קוּשְׁנִי הַט"ז וּב"ש לְדוֹנְכַתִּין דְּאָפִי בְּעוֹבְדָא דְּמִיכַל בַּת שְׂאוּל ה"ל לְמִסַּר מְשׁוּם שְׁמָא יֹאמְרוּ כַּר"י נִפְחָא אֲלֵיבָא דַּר"י יוֹסִי דְּנִקְטִינֵן כְּנוּתִין לְחוּמְרָא כִּינּוּן דְּלֹא אִינְתְּבַרְר אֲלֵיבָא דְּמֵאן פֶּסֶק שְׁמוּאֵל הֶלְכָה כַּר"י אִי אֲלֵיבָא דַּר"י אִמִּי אוּ אֲלֵיבָּי דַּר"י נִפְחָא וּכ"כ הָרִי"ף וְהָרָא"ש שֶׁם וּכ"כ שֶׁם הַרְשָׁבָא גּוֹפִי'.

י"ל דְּנִדְאִי דַּר"י נִפְחָא גּוֹפִי' לֹא אֶסַר מְשׁוּם שְׁמָא יֹאמְרוּ (לְשִׁיטַת הַרְשָׁבָא) אֲלֵא הֵיכָא דְּעַבְדָּא אִיסוּרָא קֶצֶת דְּלֹא דִּיִּיקָא שְׁפִיר דַּא"כ אֶפִּי נִתְקַדְּשָׁה נְמִי וּכ"כ הַרְשָׁבָא שֶׁם לְחַד שְׁיִנּוּנִיא דַּר"י נִפְחָא בְּעֵינֵן תְּרַנּוּיָהוּ דְּעַבְדָּא אִיסוּרָא וְשְׁמָא יֹאמְרוּ וּכו' וְלֹאפּוֹקִי מִדַּר"י אִמִּי דְּלֹא בְּעֵי אֲלֵא עַבְדָּא אִיסוּרָא לְחוּד (לְשִׁיטַת הַרְשָׁבָא) וּא"כ בְּעוֹבְדָא דְּמִיכַל בַּת שְׂאוּל כִּינּוּן דְּלֹא הו"ל לְמִיזְדַּק כָּלָל וּכַמִּש"ל אֶפִּי לַר"י נִפְחָא לִיכָּא לְמִיחַשׁ מְשׁוּם שְׁמָא יֹאמְרוּ.

: וְנִירָאָה לְפַעַנ"ד לְהַבִּיא רֵאִי לְדַעַת הַרְשָׁבָא מְהָא דְּמִקְשָׁה בַּגַּמ' דַּף צ"ד ע"ב וְתַאֲסַר בְּשִׁכְיָה דְּאֶחָוְתָהּ וְהָא הֵכָא ע"כ בְּשְׁנֵי עֲדִים אִינְרִי כַּמ"ש הַתוּס' בַּד"ה וְאֶע"ג וּכ"כ כָּל הַפּוֹסְקִים דַּע"א עַל מִיתַת אִשְׁתּוֹ לֹא מְהִימֵן לִישָׂא אֶחָוְתָהּ וּא"כ אִי טַעַם הָאִיסוּר בְּנִיסָת ע"פ עֲדִים הוּא רַק הֵיכָא דְּשְׁיִיךְ שְׁמָא יֹאמְרוּ כְּשִׁיטַת הַסּוּבְרִים כְּרַש"י וּבִנְשׂוּאָת אַחִיו דְּלִיכָּא לְמִיחַשׁ לְשְׁמָא יֹאמְרוּ שְׁרִיא א"כ מֵאִי מִקְשָׁה הַגַּמ' הָא הֵכָא לֹא שְׁיִיךְ שְׁמָא יֹאמְרוּ וְאֶפִּי אִשְׁתּוֹ בַּכַּה"ג לֹא מִתְסַרָּא (וְרַש"י עֲצָמוֹ אוּלַי נִשְׁמַר מְקוּשְׁיָא זֹו וּכ"כ בַּד"ה וְגִיסוֹ דַּע"א מְהִימֵן עַל מִיתַת אִשְׁתּוֹ אָבֵל עַל תוּס' וּש"פ דְּאֲזַלִּי בְּשִׁיטַת רַש"י בְּטַעְמָא דְּשְׁמָא יֹאמְרוּ.

ובנאמנות עד אחד על מיתת אשתו פליגי על רש"י קשיא טובא. אבל לשיטת הרשב"א פריה הגמ' שפיר דהא אשתו אפי' היכא דליכא למיחש לשמא יאמרו כגון נשואת אחיו אפ"ה אסורה משום דה"ל למידק ויש לישב בזה גם לשון התוס' והנה הב"י אף שלא ראה דברי הרשב"א בחידושיו שהבאתי מ"מ הספימה דעתו הנקי להבין ולהורות דפלוגמא דרבנןא היא ע"ש מ"ש בב"ה סי' קנ"ט דמשמעו דהרי"ף ונהרמב"ם דאפי' בנשואת אחיו אסורה אף שראייתם הוא מדהשמיט הרי"ף היא דרב ולפענ"ד איכא למימר איכא דמש"ה השמיט היא דרב משום דס"ל פשיט' רש"י דבנשואת אחיו דלא בעי גיטא משרא גמי שריא וא"כ פיון דכבר פסק כר"ע ובהיא היא דאמר ר' חניא בר' יוסף א"ר כגון שקידש אחיו כו' עד אבל בנשואין דליכא למימר תנאה כו' ממילא נשמע דבקידש אחיו אסורה ובנשא אחיו שריא מ"מ נראה דכיון אל האמת דהרי"ף ס"ל פהרשב"א ובהכי ניחא גי' הרי"ף דגרס אלא רישא דעבדא איסורא קנסיה ומה שהשיג עליו הרא"ש מהא דאמרי הכא דליכא למיחש לשמא יאמרו כגון בנשא אחיו אפי' לר"ע לא בעי גט עיין ברי"ן אהא דאמר בגמ' דעבדא איסורא קנסיה שפי' בשם הירושלמי דקנס הוא פדי שייבנר איסורו של הראשון וכ"כ הרשב"א ונהרמב"ן במלחמות פהירושלמי דקנסו וברמב"ן מתברר יותר פירושו פדי שיאמרו מדהצריכוה גט משני מסתמא נשאה אחר שגירש הראשון ובזה יבנר איסורא לראשון שיאמרו הוא מחזיר גרושתו ומכ"ש קודם גירושי שני יאמרו שנשא א"א בלא גט וכה"ג אשפחן דמחמת דמצרכינן גט משני חיישי' לשמא יאמרו כדאמרי' בגיטין ד' פט סוף ע"ב אבל מגרש שני ונשוא ראשון לא שמא יאמרו מחזיר גרושתו ע"ש) וא"כ לגי' הרי"ף ה"פ אלא לאו כדס"ד דמשום שמא יאמרו בעי גיטא אלא משום דעבדא איסורא (דלא דיייקא שפיר) קנסיה דלבעי גיטא פדי שיאמרו גירש זה ונמצא מחזיר גרושתו וא"כ באשת אחיו נאחות אשה אע"ג דאסירי משום דלא דיייקא אבל גיטא לא בעי דהא לא יבנר איסורא בזה דנדאי לא יאמרו דמסתמא נשא אחר שגירש ראשון דהא גרושת אחיו היא פנ"ל ברור ונכון דעת הרי"ף דס"ל פהרשב"א וכן הרי"ן בסוגיא דכל שפוסל כ' דהאיסור בניסת עפ"י עדים שהוא משום דלא דיייקא שפיר והיינו פהרשב"א.

(ואע"ג שפסוק דבריו הביא דעת הרמב"ן איהו לא ס"ל הכי וראיתי להב"ש ס"ס ט"ו שפכל בקצרה פל הסוגיא ע"ש שפכל דבריו נכונים זולת מ"ש דלהרי"ף אף בנשואת אחיו צריכה גט משני הואיל ועבדא איסורא לפענ"ד לא פיון יפה בזה דהא הרי"ף כ' להדיא לקמן בסוגיא דא"ל מתה אשתו ונשא אחותו וחזינו מאן דכתב כו' ולא קמפליג בין נשואין לקידושינן נאנן פתבינן מאי דסבירא לן נאף שפזה יש מקום לדחוק ולומר דהרי"ף לא פליג אמאן דכתב שהביא אלא בלא עבדא איסורא כגון אחות אשתו דבמזיד לא אסירא מדאורייתא (וא"כ צ"ל דלהרי"ף מצריף ר"ע גט אפי' באחות אשתו גרידא ונהא דפריה בגמ' לימא מתני' דלא כר"ע מילתא באפי נפשא היא והיינו דלא פתוס' ד"ה לימא מתניתין) אכן תחלת דברי הרי"ף שהביא היא דר"י בר יוסף א"ר כגון שקידש אחיו את האשה כו' אבל בנשואת כו' לא אמר ר"ע ופסק הלכה כר"ע לא ידעתי איף יפרש הב"ש אבל לענין לאוסרה על בעלה פיון האמת פרבין דהרי"ף ס"ל פהרשב"א וכמ"ש לעיל דבנשואת אחיו גמי אסורה: ובדעת הרמב"ם יש מקום עיין בזה דהנה פ"י דגירושין ה"ד כ' הטעם דבנשואת בגט בטל תצא מזה ומזה הוא משום שמא יאמרו ואע"ג דלכאורה אין

ראי מניסת בגט בטל לאשה שהלה כו' דהתם פיון דבאמת גירש זה ונשא זה רק שנמצא הגט בטל שינה יותר חששא דשמה יאמרו הגט הי' פשר משא"כ באשה שהלה כו' דלא הי' שום גט ליפא כ"כ חששא דשמה יאמרו מ"מ הא משמע שם ברמב"ם דחד דינא וחד טעמא אית להו וכן מוכח בגמ' ד' צ"א דאס"ד דבהנה דבפ' הזורק הני טעמא משום שמה יאמרו אלא נדאי מחד טעמא אית להו: וע"כ נראה דס"ל פריש"י: ומקא דכ' בהל' ה' שם דאפי' אשת פקח שנשאת לחרש אסורה משמע דס"ל כשיטת הרשב"א דהא התם לא שינה שמה יאמרו כו' דהא אפי' גירש פקח ונשא חרש לאו מחזיר גרושתו הוא להרמב"ם בפ"א ה"ל ט"ו וכ"ה בש"ע סי' י' סעיף ב' ומקא דכ' בהל' ח' וכן הדין באחיו שקידש א' כו' אין ראי דאפשר דס"ל פרי"ף ורשב"א וכמש"כ להשיג על הב"ש וא"כ אפשר דמשום גט נקט קידוש (דבנשא אחיו לא יבנרר איסורא) אבל לענין איסור אף בנשא אסורה (דה"ל למיזק) וכ"כ הב"י בב"ה שהבאתי לעיל אבל מדלא חילק הרמב"ם בין נסיב אחות אשתו פנוי' ובין נסיב אשת גיסו כדחלקו הטוש"ע ס"ס ט"ו נראה להוכיח דס"ל דקיי"ל פשינוי' דר"י נפקא דר"י מפליג בין אןלא אשתו וגיסו ובין אןלא ארוסתו וגיסו וא"כ פיון דכבר פסק בהלכה ח' ט' כר"ע לחלק בין הלכה אשתו ארוסה להלכה אשתו נשואה אין חילוק בין נסיב אחות אשתו פנוי' או אשת גיסו ולעולם באשתו תליא מילתא אם היתה ארוסה תרנוי'הו אסירן אף אם אחותה היתה פנוי' ואם היתה אשתו נשואה אף בנסיב אשת גיסו שריא פדפסק הל' ח' ט' (וסברת הרמב"ן דילמא אתי גיסו מקמי אשתו לא ס"ל) ואע"ג דבגמ' לא אתברי' הא דא' שמואל הלכה כר"י אליבא דמאן הוא אי אליבא דר' אמי אי לר"י נפקא כמ"ש הר"י וכל הפוסקים ומש"ה פסקו בטוש"ע ס"ס ט"ו פחוקמרא דר' אמי ולפענ"ד דדעת הרמב"ם דסוגיא דהכא ושינוי' דר' אמי דמפילגי בין ניסת ע"פ ב"ד לע"פ עדים אתי כס"ד דש"ס דס"ל הכי לעיל ד' צ"ח אבל למסקנא דלא אמרי' מאי הו"ל למיעבד ולא מפליגינן בין ניסת ע"פ ב"ד לניסת ע"פ עדי' ע"כ קיי"ל פשינוי' דר"י נפקא ולענ"ד ברור ופשוט דהרמב"ם ס"ל כר"י נפקא אליבא דרבי יוסי וא"כ ע"כ ס"ל להרמב"ם דהטעם הוא משום שמה יאמרו דהא אליבא דר"י נפקא גם הרשב"א מודה דלר"י הנה טעמא משום שמה יאמרו רק דלהרשב"א פעי ר"י נפקא תרנוי'הו דעבדא איסורא ושמה יאמרו כדדניק מנתקדשה דשרי' כמש"ל ולהרמב"ם לא פעינן דעבד איסורא למסקנא ובנתקדשה שריא משום דאמרי' תנאה הוי בקידושין וא"כ הא דהלכ' ה' דאשת פקח שניסת בטעות לחרש אסורה טעמא פעי דהא הכא לא שינה שמה יאמרו להרמב"ם כמש"ל ואפשר משום דמחלפא בניסת לפקח אוסר לה (אבל בירושלמי שהביא ה"ה שם עוד היא באלין קנסיא לא משמע פן) ומ"מ אפשר לומר דהירושלמי קאי בניסת ע"פ ב"ד דהיא נדאי קנסא הוא דמחמרינן בסופה:.

שוב ראיתי במל"מ על הרמב"ם פ' הנז'ל שהאריה קצת בזה ונדעתו בפשיטות דהרמב"ם ס"ל הטעם שמה יאמרו ומש"ש נפ"מ בין שני הטעמים היכא דזניתה לפענ"ד ליתא דהא התוס' ס"ל הטעם שמה יאמרו ואפ"ה משמע מדברייהם בפ' הזורק בסוגיא דנישואו אין זינו לא דבזניתה נמי אסורה וכ"מ פשטא במתני' ר"פ האשה רבה וכמש"ל דלשיטת רש"י ודעמ' צ"ל דזניתה אסורה משום דמיחלפה דזנות דידה בנשואו דידה מיחלפה כנלע"ד: היפצא לנו מזה דלהרשב"א דס"ל דקנסויה משום דלא דייקא שפיר א"כ בניסת לאחר עפ"י טעות המורה בקידושין הראשוני' פיון דלא הו"ל למיזק פלל לא קנסויה

וְדוֹקָא כְּמַעֲשֵׂה שְׁהִי בַב"ד שֶׁל שְׂאוּל וְדוֹד וּכְגוֹן מַחְלֻקָת ב"ש וּב"ה דְּעָשׂוּ כָּל א' כְּדַבְּרֵיהֶם הָא לָאו הִכִּי אֲסוּרָה מִשּׁוּם דְּמַחְלֵפָא בְּאִשָּׁה שְׁהֵלֶף בְּעֵלָה לַמִּזְדָּה"י וּמַכ"ש בְּמִוּרִים שְׂאִינָם מְוֻבְהָקִים וְדָאִי אֲסוּרָה אִף לְהַרְשֵׁב"א דְּהָא וְדָאִי הוּ"ל לְמִיזְדָּק וְלִשְׂאוּל אֲצֵל כָּל הַחֲכָמִים הַבְּקִיָּאִים בְּהוֹרָאָה מַה דִּינָה וּלְרִש"י וְדַעֲיָמִי דַס"ל הַטַּעַם הוּא שְׂמָא יֵאמְרוּ לְעוֹלָם אֲסוּרָה דְחֻשְׁשׁ זֶה שְׂיִיף לְעוֹלָם אִף בְּטַעוֹת מוֹרִים מְוֻבְהָקִים כַּב"ד שֶׁל שְׂאוּל וְלִהְיוֹת בְּשִׁיט' זֶה צ"ל הַתִּי הָרֵאשׁוֹן שֶׁל הַרְשֵׁב"א בְּחִי דְבִאֲנָס גְּמוּר נִתְּנָה שְׂאוּל לְפִלְטִי וְכֵן תִּי גַם בְּתַשׁוּבָה: וְלִדְיָנָא נִרְאָה דְנִקְטִינָן בְּפִלּוּגְתָא דְהֵנָּה רַבְּנָאֲתָא פְּחוּמְרִי דְתַרְנוּוֹיָהּ וְקִנְסוּ אֶת אֲחִיו וְכִבֵּר הַתְּעוֹרֵר הַב"י בְּבַד"ה וְחֻשְׁשׁ לְהַחְמִיר כְּמַשְׁמַעוֹת הַרִ"ף וְגַם הַב"ש הֵלֶף בְּעַקְבוֹתָיו וּבְפִרְט שְׂזָכְנוּ לְרֵאוֹת דְּבַרִּי הַרְשֵׁב"א שֶׁס"ל לְהִדְיָא כֵּן וְגַם הַר"ן נִרְאָה פְּשׁוּט דַס"ל הִכִּי מִי יִקַּל נְגִדָם וְיִדְלָא פְּהַגְהַת רַמ"א סִי קַנ"ט וּבְדָאִי אֵילּוּ רֵאָה אוֹ יָדַע הַרְמ"א פְּלִגְתָּא זֶה לֹא הִי סוּתָם בַש"ע לְהַקֵּל נְגִדָם נְגִד הֵנָּה רַבְּנָאֲתָא וּפְשָׁטָא דִירוּשְׁלָמִי דְמַשְׁמַע הִכִּי וְלֹא אֲשַׁכַּחַן בַש"ס דִּידָן דְּפִלִּיג עָלָיו וּמַכ"ש בְּנִיסַת עַפ"י טַעוֹת הַמּוֹרָה נִקְטִינָן וְדָאִי לְהַחְמִיר דְחִיּוּשִׁי שְׂמָא יֵאמְרוּ כו' פְּדַעַת רִש"י וְתוֹס' וְרֵאָב"ד וְרַמְבַּ"ן וְרֵא"ש וְטוֹר וְגַם דַּעַת הַרְמַב"ם נִרְאָה כֵּן וְיִדְלָא פְּרַמ"א שְׁהִבִּיא הֵךְ דְּתַשׁוּבַת הַרְשֵׁב"א ס"ס י"ז כְּנ"ל בְּרוּר בַס"ד: וּבְדִין הַרְבִּיעִי בְּאִשָּׁה שְׂזִינְתָה עַפ"י הוֹרָאוֹת מוֹרָה מְוֻבְהָק בְּטַעוֹת אִף שְׁהוּא רְחוּק מִהַמְצִיאֵי שְׂמוּרָה מְוֻבְהָק יוֹרָה לְהַקֵּל בְּאִסּוּר דְּאוֹרֵייתָא אֲמָנָם מְקַרָא מְלֵא הוּא אִם נֶעְלַם דְּבַר מַעֲיָנִי הַקֵּהל וְהִכִּי תַנִּינָן הוֹרוּ ב"ד לְעַבְרָר כו' גַם עָלִינוּ לְבִאָר דִּין זֶה כְּכַר כְּתַבְתִּי דְלִהְרַשְׁב"א שְׂרִיָא פִּינּוּ דַהַב"ד הַטַּעוּהָ אֲנוּסָה גְּמוּרָה הִיא וְכִינּוּ דְבִזְנוֹת גְּרִידָא הִיא לֹא שְׂיִיף חֻשְׁשָׁא דְשְׂמָא יֵאמְרוּ וְלֹא מִיחְלֵפָא בְּנִשְׂוִאִין דְּהֵלֶף בְּעֵלָה לַמִּזְדָּה"י וְלַמַּהֲרִי"ק אֲסוּרָה מִשּׁוּם דְּבִרְצוֹן מַעֲלָה בְּאִשָּׁה וְהַמַּעֲיָיִן בַּמַּהֲרִי"ק יִרְאָה דְרֵאָיִתּוֹ מִהַרְמַב"ם שְׂאוּסָר בְּזִנּוֹת דְּקַטְנָה שְׁהַשִּׁיאָה אֲבִיָה אֵינָה מְכַרְעַת דִּי"ל דִּינְדַעָה שְׂפִיר דְּזִנּוֹת אֲסוּר וּמ"ש רֵאִי מַשְׁמַעְתָּא דְּפִתַח פְּתוּחַ דְּלֵא אֲמַרִי סַפְק בְּאֲנָס וְאֵת"ל בְּרִצוֹן שְׂמָא מְרוּב קַטְנוּתָה לֹא יָדַעָה הָאִסּוּר דְּהָא בְּקַבֵּל בְּהַ כו' וּלְפַעַנ"ד פְּשׁוּט דְּגַם בְּהָא שְׂיִיף תִּי הַתוֹס' דְּהָא פִּינּוּ דְּשׁוּגְגַת אִשָּׁה לְהַתִּירָה יִלְפִי מְוִהִיא לֹא נִתְּפָשָׁה הָא נִתְּפָשָׁה כו' א"כ לְעַנְיָן זֶה וְדָאִי שׁוּגְגַת וְאֲנוּסָה חַד שְׂמָא הוּא וּמַה בְּכֵךְ דְּחַלּוּקִין לְעַנְיָן קַרְבָּן פִּינּוּ דְּלַעֲנָן זֶה שׁוּיָן הֵן וְאִין ס' אֲחַד מִתִּיר יוֹתֵר מִחֻבְרָו עִי דִינִי ס"ס סִי י"א וּמ"ש רֵאִי מְאֻסְתֵּר דְּנִאֲסָרָה אַע"ג דְּעַבְדָּה מַצְנָה.

לְעַנ"ד שְׂאֵנִי הֵתָם דִּינְדַעָה הָאִסּוּר שְׂפִיר אֲלֵא דְּמַחְמַת הַצֵּלַת נְפֻשׁוֹת נִיתְּנָה לְזִנּוֹת וְהוֹתֵר לָהּ לְעַבְרָר עַל אִסּוּר ג"ע וְלִהְיוֹת עַל מְרָדְכִי א"כ הֵיָתָה מְזִידָה גְּמוּרָה לְעַנְיָן ג"ע אֲמָנָם סְבַרְתַּת הַמַּהֲרִי"ק לְאֲסוּר מִשּׁוּם דְּמַעֲלָה בּוּ מְעַל נִרְאָה נְכוּן וְאַע"ג דְּלִכְאוּרָה אֲזִיל בְּשִׁיט' הַרְמַב"ן שְׁהִבִּאֲתִי בְּקוֹנְטֵרַס דְּאוּמֵר מוֹתֵר שְׁכ' פְּעִין זֶה לְעַנְיָן גְּלוּת מְדַכְתִּי מִכָּה נְפֻשׁ בְּשׁוּגְגָה עַד שְׂיָהָא שׁוּגְגַת בְּהַפָּאָה וְכִבֵּר שְׂדִיִּתִי נִרְגָא שְׁם שְׂאֵנִי הֵתָם דְּבִשְׁגָגָה כְּתִי וְאַעפ"י שְׂעוּשָׁה בְּרִצוֹן מ"מ שׁוּגְגַת הוּא בְּדִין.

אֲבָל הֵכָא הָא לֹא כְּתִי שׁוּגְגַת אֲלֵא דִּילְפִינּוּ מְוִהִיא לֹא נִתְּפָשָׁה הָא נִתְּפָשָׁה שְׂרִיָא וְהַיְפוּף מְאֻנָּס הוּא רִצוֹן וְא"כ הָא דְּבִרְצוֹן זִינְתָה סְבַרְתּוֹ נְכוּן לְאֲסוּר וּמְלִשׁוֹן הַרְמַב"ם אַע"ג דְּלִכְאוּרָה מַשְׁמַע דְּכָל הַנְּקִרָא שׁוּגְגַת לְעַנְיָן קַרְבָּן הוּי בְּכָלל שְׁגָגָה שְׁכ' הַרְמַב"ם מ"מ אִין מְדַבְּרִיו רֵאִי דְּאֲפִשֵׁר דְּמִיָּרִי בְּשׁוּגְגַת הַמְּוֹזְכֵר בַש"ס וְתַפְס לְשׁוֹן הַש"ס פְּדַרְכּוּ וְכִינּוּ לְהָא דְּאֵמַר בַש"ס ד' צ"א כְּשׁוּגְגַת אִישׁ בְּאִשָּׁה וְלִישְׁנָא דְּכְשׁוּגְגַת וְדָאִי לֹא מַשְׁתַּמַּע אֲלֵא כְּהֵךְ

דהוּחַלְפוּ וְתוּ דְהָא גַם לְהַרְשָׁב־א אֹמְרַת מְוַתֵּר לָאוּ שׁוּגְגַת הִיא לְעַנְנֵי זֶה וְאִ"כ ע"כ גַּם
הַרְשָׁב־א יִפְרֹשׁ שְׁגָגָה דְנִקְט הַרְמַב"ם כְּפִי הַמַּהְרִי"ק דְדוּחַק גְּדוּל לּוֹמֵר דְהַרְשָׁב־א פְּלִיג
אֶהְרַמַּב"ם בְּהָא: כְּלָלָא דְמִקְלָתָא אֶף שְׁרָאִיוֹת הַמַּהְרִי"ק אֵינָם מְכַרְיֵעוּ אֲבָל סְבָרְתוּ נְכוּחָה
וְאֵין שׁוּם חוּלְק עָלְיוּ זוּלַת שְׁמַדְבְּרֵי הַרְשָׁב־א בְּתַשׁוּבָה מְשַׁמַּע דְלֵא ס"ל סְבָרְתוּ דּוּמְעָלָה
בוּ מְעַל וְכַמ"ש לְעֵיל וְאוּלַי גַּם מְזַה אֵין רֵאִי פִינּוֹן דְלֵא הַזְפִּיר בְּפִירוּשׁ לְהַקְל וְאַדְרַבָּה
מְחַמֵּיר טְפִי מַמַּהְרִי"ק לְאַסְוֵר אֶף בְּלֵא מְעָלָה מְעַל וּלְדִינָא צ"ע: וְהֵי מִלֵּי בְטָעוֹת מוֹרִים
מְוַבְהָקִים דְהֵי אֲנוּסָה גְמוּרָה וְאֵין לְאַסְוֵרָה רַק מְשׁוּם סְבָרַת הַמַּהְרִי"ק בְּהָא אֶפְשָׁר דְפְּלִיג
עַל הַרְשָׁב־א אֲבָל בְטָעוֹת מוֹרָה שְׁאֵינּוּ מְוַבְהָק וְדֵאִי אֶף לְהַרְשָׁב־א אֲסוּרָה דְהָא וְדֵאִי לָאו
אֲנוּסָה הִיא דְהוּ"ל לְמִיּוֹדֵק וְלִשְׁאֹל פִּי מוֹרִים מְוַבְהָקִים וְלֵא לְסַמְוֵה לְעֵשׂוֹת מְעֵשָׂה ע"פ
הוֹרָאוֹת מוֹרָה שְׁאֵינּוּ מְוַבְהָק: הִנֵּה בְמָה דְמְבֹאָר בְּתַשׁוּבָה הַשְּׁנִי' שֶׁל א"ז הַגָּאוֹן וְ"ל
דְבַזְרֵק גַּט הָיָה הַתְּקָנָה שְׁלֵא יְהִיָּה גַּט כְּלָל וְלְכַאוּרָה יִפְלֵא הִיאָף אֵלִים הַתְּקָנָה לְבַטְלוּ גַּם
בְּדִיעַבְד וְאֹמְרַתִי לְכַתּוּב כָּאֵן מַה דְנִרְאָה לִי בְּזֶה: דְהִנֵּה בְשׁוּ"ת נו"ב מַה"ת חֲלָק אַה"ע ס'י
ק"ד נִשְׂאֵל בְּגַט שְׁנִיתָן לְפָנֵי ב"ד וְהֵי שְׁנַיִם בְּב"ד קְרוּבִין זֶה לְזֶה וְהַצְרִיכָה גַּט אַחַר
וּרְאִינָתוּ מְדַבְּרֵי הַא"ז שְׁהִבִּיא הַתַּה"ד הִבִּיאֹו הַב"י ס'י קל"ח דְפָסַל גַּט הַנִּיתָן בְּלִילָה הָרִי
דס"ל דְהֵי כְּדִין וְא"כ בְּעֵינּוּ שְׁלֵשָׁה דִּינִים וְגַם הִבִּיא מְדַבְּרֵי רִש"י שְׁכַתְּב בְּרִישׁ סְנֵהְדְרִין
עַל הָא דְחַנּוּן הַמִּיְאוּנִים בְּשִׁלְשָׁה מְשׁוּם דְכָל דְתִיּוֹקוּן רַבְּנָן כְּעִין דְאוּרִיִּיתָא תִּיּוֹקוּן הָרִי דס"ל
לְרִש"י ג"כ דְבַגַּט בְּעֵינּוּ שְׁלֵשָׁה דוּוֹקָא וְסִיִּים שְׁם הַנּוּ"ב מְאַחַר שְׁלֵא מְצִינּוּ מִי שְׁיַחְלֹק
מְפֹרָשׁ עַל הַא"ז וְרִש"י צְרִיכָה גַּט אַחַר יַעוּ"ש בְּדַבְּרֵיוּ וְכֵן פָּסַק בְּסִי' ק"ה לְפָסוּל בְּדִיעַבְד
גַּט הַנִּיתָן בִּיחִידִי שְׁלֵא בְּפָנֵי ב"ד יַעוּ"ש וְהִנֵּה מַה שְׁהִבִּיא מְדַבְּרֵי הַא"ז אֲדַרְבָּה בְּדַבְּרֵי
א"ז מְבֹאָר לְהַדְיָא הַהִיפּוּף וְעֵינּוּ בְשׁוּ"ת מִים עֲמוּקִים וּבְשׁוּ"ת שֶׁל הָרֵא"ש ס'י ל"ו הוֹעַמְתָּ
שְׁם דְבָרֵי הַא"ז בְּלִשׁוֹנוֹ וְ"ל שְׁם אַחֲרֵי שְׁהַעֲלָה שְׁם דְגַט בְּלִילָה פָּסוּל וְכ"ת לִיבְעֵי נְתִינַת
גַּט תְּלַתָּא וְלֵא אֲשַׁכְּחֵן דְהוֹנְפְרוּ תְּלַתָּא אֲלֵא בְּמַבִּיא גַּט מַמַּה"י מְשׁוּם דְקִיּוּם שְׁטָרוֹת בַּג'
יַעוּ"ש מַה שְׁתִּי' עַל זֶה לְחַלְק בֵּין ג' לְלִילָה הָרִי דס"ל לְהַדְיָא דְלֵא בְּעֵי ג' וְהַדְבָר פָּשׁוּט
אֲצִלוּ עַד שְׁהַקְשָׁה מְזַה עַל דְבָרֵיו דְפּוֹסַל בְּלִילָה וְדַחַק לְתַרְץ מְשׁוּם דְמַה"ת חַד נִמִּי כְּשֶׁר
וְחוּלְק מְפֹרָשׁ עַל רִש"י: וּבְאַמַּת דַּעַת רִש"י צ"ע טוּבָא וּבְכָל דְנוֹכְתָא לֵא מְצִינּוּ גַבִּי גַּט
רַק עֲדִים וְלֵא בֵּית דִּין וְהַנּוֹדַע בִּיהוּדָה הַקְשָׁה בְּעַצְמוֹ מְהָא דְאִיתָא בְּגִיטִין דָּף פ"ו ג' גִּיטִין
פָּסוּלִים וְאֵם נִיֶּסֶת הַנּוֹלַד כְּשֶׁר כְּתַב בְּכַת"י וְאֵין עָלְיוּ עֲדִים כּו' רֵא"א אַע"פ שְׁאֵין עָלְיוּ
עֲדִים אֲלֵא שְׁנַתְנוּ לָהּ בְּפָנֵי עֲדִים כְּשֶׁר וּלְרִש"י הָא בְּלֵא"ה צְרִיף ג' וּמְדַקְאֵמַר בְּפָנֵי עֲדִים
מְשַׁמַּע דְסָגִי בְּפָנֵי שְׁנַיִם וְעוֹד דְרִש"י מְפֹרָשׁ שְׁם טַעְמָא דַּת"ק דס"ל דְלֵא כַר"א וְלֵא בְּעֵי
עֲיָדִי מְסִירָה וְכִינּוֹן דְכַתְּב בְּכַת"י וְכַתְּב וְנָתַן קְרִינּוֹן בּוּ וְאַע"ג דְלִיכָא עֲיָדִי מְסִירָה כְּשֶׁר
מַה"ת וּמִיָּהוּ רַבְּנָן פְּסִלִינְהוּ הָרִי דַּלְת"ק בְּמִסְרוֹ גַּם שְׁלֵא בְּעֲדִים כְּשֶׁר וּבְפָרַט מְדַבְּרֵי
הָאֵלְפִס וְרַמַּב"ם שְׁכַתְּבוּ דְגַם לַר"א אֵם נָתַנוּ לָהּ שְׁלֵא בְּפָנֵי עֲדִים כְּשֶׁר דְכִינּוֹן דַּחְתוּמִים
עָלְיוּ עֲדִים גַּם עֲיָדִי חֲתִימָה כְּרַתִּי אוּ מְשׁוּם דְאַנּוּ סִהְדִי שְׁמִסְרוּ לִידָה אֲבָל עַכ"פ מְוַכְרַח
מְכָאֵן דְלֵא כְּדַעַת רִש"י סְנֵהְדְרִין דְלְדִידָה בְּלֵא"ה בְּעֵי ג' מַה"ת מְשׁוּם דְהֵי דִין וְגַם רִש"י
בְּעַצְמוֹ סוּמַר דְבָרֵיו וְכַמְש"כ וְמַה שְׁתִּי' הַנּוּב"י דְהָא דְמְצָרִיף רִש"י ג' אֵינּוּ מְצִד עֲצָמִיוֹת
הַגַּט רַק מְשׁוּם דַּע"י הַגַּט מְתַחֲיִיב לִיתָן לָהּ הַפְתּוּבָה וְגַם נִפְטָר מְכָל הַחַיּוּבִים שְׁעָלְיוּ כְּמוֹ
שְׁאָר כּו"ע וְהִיא נִפְטָרַת מִמְעֵשִׁי יְדִיָּה וּמַש"ה הֵי כְּדִין וְכָל זֶה לֵא שְׁיִיף רַק בְּנִשְׁוֵאָה אֲבָל
בְּאַרוּסָה לֵא שְׁיִיף כָּל זֶה וְאַפִּי' לְמ"ד אַרוּסָה יֵשׁ לָהּ כְּתוּבָה מ"מ אֵם כְּבָר שְׁיִלְמָ לָהּ

הַפְתוּבָה קוֹדֵם נְתִינַת הַגֵּט שׁוֹב אֵין פֶּאן דְּבַר שְׂבִמְמוֹן בִּינֵיהֶם וְלֹא בְּעֵינֵי ג' אֲבָל בְּנִשְׂוָאָה אִפִּי' אִם נָתַן לָהּ הַפְתוּבָה מ"מ נ"מ לְעֵינֵי מְזוֹנוֹת וּמַעֲשֵׂה יָדֶיהָ וּמִש"ה בְּעֵי שְׁלִשָּׁה דְּוָקָא וּבְגִיטִין שֵׁם לֹא אִיגְרִי הַמְשַׁנָּה רַק בְּעֵיקָר דִּין גֵּט מִצַּד עֲצָמוֹתוֹ וּמִש"ה לֹא הִצְרִיכָה הַמְשַׁנָּה ג' וּנ"מ בְּזָה בְּאַרוּסָה וּכְשִׁשְׁיָלָם לָהּ פְתוּבָתָהּ מִקוֹדֵם אֲמַנָּם בְּנֹדָאֵי דְתִי' זֶה לֹא נִיתָן לְהֶאֱמָר פְּלָל דְנִפְרָשׁ לְהַמְשַׁנָּה דְנִקְטָה סְתָמָא רַק בְּאַנְפֹן דְּחֻוּק וְרַחוּק פְּזָה בְּאַרוּסָה וּבְנִתְנָן לָהּ הַפְתוּבָה בְּפִרְט בְּדִבְרֵי הַאֲלָפְסֵי וְרַמְב"ם שְׁפָתָבוּ דָּאִם נָתַנוּ לָהּ בֵּינוּ לְבֵינָהּ ג"כ כְּשֶׁר אִם חָתְמוּ עָלֶיהָ עֵדִים בְּנֹדָאֵי לֹא נִיתָן לְהֶאֱמָר פְּלָל דְהֵם אִיגְרִי רַק בְּאַנְפֹן פְּזָה וּבְרֹר דַּס"ל דְלַעוֹלָם לֹא בְּעֵי ג' וְעוֹד נִפְלָאֲתִי עָלֶיהָ דְהָרִי הָכִי אִיתָא שֵׁם רַא"א אִפִּי' אֵין עָלֶיהָ עֵדִים אֲלֵא שְׁנִתְנוּ לָהּ בְּפִנֵי עֵדִים כְּשֶׁר וְגוּבָה מְנַכְסִים מְשֻׁנְעָבְדִים וְעֵינֵי בַב"ב דָּף קע"ו וּבְגִיטִין דָּף ג' בְּתוֹס' ד"ה וְגוּבָה דְהָרִי וְגוּבָה קָאֵי עַל רִישָׁא דַּע"י גֵּט זֶה שְׂמָסְרוּ בְּעֵדִים גּוּבָה הַפְתוּבָה מִמְשֻׁנְעָבְדִים הָרִי דְהַמְשַׁנָּה אִיגְרִי כְּשִׁצְרִיכָה עֲדִינָן לְגִבּוֹת הַפְתוּבָה וְאַפ"ה תְּנִי דְבִנְתָנוּ לָהּ בְּפִנֵי שְׁנֵי עֵדִים כְּשֶׁר וְאַנִּי אֹמֵר לְהִיפּוּף לְמ"ד אַרוּסָה אֵין לָהּ פְתוּבָה ע"כ אִיגְרִי הָרִי מְשַׁנָּה בְּנִשְׂוָאָה וְגַם לְדַעַת הַרְמַב"ם בְּפִרְקָא עֲשִׂירֵי מַה' אִישׁוֹת הַל' י"א דְאַרוּסָה אֵינָה גּוּבָה פְתוּבָה רַק מַב"ח וְלֹא מִמְשֻׁנְעָבְדִים הָרִי מוּכַח דְהַמְשַׁנָּה אִיגְרִי בְּנִשְׂוָאָה וְהָרִי רַש"י בְּעֲצָמוּ פִירֵשׁ בְּגִיטִין דָּף ג' דְהָרִי וְגוּבָה מְנַכְסִים מְשֻׁנְעָבְדִים קָאֵי עַל הַגֵּט יַעו"ש וַא"כ הָא מוּכַח דְאִיגְרִי בְּלֹא נָתַן לָהּ הַפְתוּבָה וְנִסְתָּרוּ דְבְרֵי הַנּוֹב"י וְלִפִּי מַה דְמִשְׁמַע בְּתוֹס' זְבָחִים דָּף ט"ז בַּד"ה מַה לִּישׁוֹב דְעֵידי מְסִירָה ע"פ דִּין צְרִיף שְׂעִמְדוֹ וּבִלְא"ה לֹא הָוִי עֵדִים אֵין מִהַמְשַׁנָּה רֵאָיָה דִי"ל דְאִיגְרִי דְאִיכָא שְׁלִשָּׁה יוֹשְׁבִים כְּדִין ב"ד וְלֹא הָוִי עֵדִים אֲמַנָּם עֵיקָר דְבְרֵי תוֹס' הוּא חִידוּשׁ גָּדוֹל שְׁלֹא נִמְצָא בְּפוֹסְקִים פְּלָל: גַּם קָשָׁה עַל רַש"י וְכִמוּ שְׁהוּכִיחַ הַא"ז דְלֹא בְּעֵי ג' וְכַוְנָתוֹ מְהָא דְאִיתָא בְּגִיטִין דָּף ה' גְּבִי מַבִּיא גֵט מִמַּה"י בְּפִנֵי פְמָה הוּא נּוֹתְנוּ לָהּ דַּר"י אֲמַר בְּפִנֵי ב' וְר"ח אֲמַר בְּפִנֵי ג' הָרִי דַּר"י אֵינּוּ צְרִיף ג' וְאַפִּי' לַר"ח דְמַצְרִיף ג' הָא לֹא מַצְרִיף רַק בְּמַבִּיא מִמַּה"י וּמִשׁוּם דְצְרִיף לֹא מְבַלְבֵּל דְהָוִי קִיּוּם שְׁטָרוֹת אֲבָל בְּנוֹתָן גֵּט לְאַשְׁתּוֹ לַכ"ע לֹא בְּעֵינֵי ג' וְאַיִן לֹא מְשַׁנָּה סְגִי לַר"י בְּפִנֵי ב' מִשׁוּם דְהַשְׁלִיחַ מַצְטָרֵף לְהַשְׁנִיחַ וְהָוִי ג' וְכִמוּ דְלַעֲנִין קִיּוּם דְבְּעֵי בְּנֹדָאֵי ג' ס"ל לַר"י דְהַשְׁלִיחַ מַצְטָרֵף עִמָּהֶם כְּמוֹ כֵּן נַצְטָרֵף הַשְׁלִיחַ לַעֲנִין ג' דְבְּעֵי לְנִתְיַנְתָּ הַגֵּט זֶה אֵינּוּ דְהָא מִדְּמַפְרָשִׁינָן שֵׁם טַעְמוֹ שֶׁל ר"י מִשׁוּם דַּס"ל דְשְׁלִיחַ נַעֲשֵׂה דִינָן דְבְּדַרְבְּנָן עַד נַעֲשֵׂה דִינָן וְר"ח חֲיִישׁ דְנִזְמִינָן מִיִּתִּי לָהּ אִשָּׁה וְר"י ס"ל אִשָּׁה מִיִּדַע יָדַעִי דְפְסוּלָהּ וְלֹא סְמַכִּי עָלֶיהָ וְהָרִי לְדַעַת פְּמָה מְהֵרָא שׁוֹנִים שְׁלִיחַ הַמַּבִּיא גֵט א"צ שְׂיִהֵיָה בְּיָדוֹ כְּתַב הַרְשָׁאָה שְׁהוּא שְׁלֹחֹהּ שֶׁל הַבַּעַל רַק הוּא נֶאֱמָן בְּעֲצָמוֹ שְׁהוּא שְׁלִיחַ שֶׁל הַבַּעַל לְגַרְשָׁה פִּינּוֹן דְמָסַר לוֹ הַגֵּט חֲתוּם בְּחִתִּימַת עֵדִים הָוִי כְּשִׁלִּישׁ דְנֶאֱמָן וַא"כ הָרִי מַה"ת מְוַכְרַחִין אֲנַחְנוּ לְעֵדוּתוֹ שְׂמַעִיד שְׁהַבַּעַל שְׁלֹחֹהּ דַּע"ג דְהוּא נֶאֱמָן בְּעֲצָמוֹ זֶהוּ מִשׁוּם דְהַבַּעַל הַמְנִיחָה לְכָל מַה שְׂיִגִיד אֲבָל עַכ"פ הַגְּדָתוֹ בְּעֵינֵי מַה"ת וְנֶאֱמָן כַּב' עֵדִים וְנִמְצָא הָוִי עַד בְּדָבָר דְאֹרִייתָא וְאִם נֹאמַר כְּרַש"י דְלְנִתְיַנְתָּ בְּעֵי ג' מַה"ת הָרִי בְּדַאֲרִייתָא אֵין עַד נַעֲשֵׂה דִינָן לַכ"ע וְהַנִּיחָא לְדַעַת קֶצֶת פּוֹסְקִים דְמַצְרִיכִים שְׂיִהֵיָה בְּיָדוֹ כְּתַב הַרְשָׁאָה א"כ א"צ עֵדוּתוֹ שֶׁל הַשְׁלִיחַ רַק לְאַמִּירַת בַּפ"נ וְהָוִי עַד בְּדָבָר דְרַבְּנָן שְׁפִיר מְצִינָן לֹא מְשַׁנָּה דִינָן לְנִתְיַנְתָּ הַגֵּט אַע"ג דְבְּעֵי ג' מַה"ת אֲבָל לְרֹב הֵרָא שׁוֹנִים דְהוּא נֶאֱמָן בְּעֲצָמוֹ קָשָׁה וּבְנֹדָאֵי דְלֹא נִיתָן לְהֶאֱמָר דְהַגְמָרָא דְנִקְטָה סְתָמָא אִיגְרִי רַק כְּבָא בְּהַרְשָׁאָה פִּינּוֹן דְלִדִּידְהוּ לֹא בְּעֵינֵי הַרְשָׁאָה וְהִיאָרְף נֹזְקִים סְתָמָא דְגְמָרָא וְגַם הַבְּרִייתָא דְמִיִּתִּי שֵׁם דְתַנִּי בָּהּ וְנוֹתְנוּ בְּפִנֵי ב' דְאִיגְרִי רַק כְּבָא

בְּהִרְשָׁאָה וְעוֹד דְּגַם בְּבִא בְּהִרְשָׁאָה נְגִזוֹר מְשׁוּם זִמְנִין דְּיָבֵא בְּלֵא הִרְשָׁאָה וְאִתְּיָא לְמִסְמָךְ
עֲלֵה דְבִשְׁלָמָא עַל אִשָּׁה תִּי שְׁפִיר אִשָּׁה מִידַע יְדַעֵי דְפִסּוּלָה לְדוֹן אָבֵל נְגִזוֹר דְּיָבֵא בְּלֵא
הִרְשָׁאָה: וְגַם דְּמַה פְּרִיָּה שָׁם בְּגִמְרָא עַל ר"ח וְהָא קִי"ל דְּבִדְרָבְנָן עַד נַעֲשֵׂה דִינָן וּפְרִישׁ"י
דְּפִרִיָּה מְבַרְיָתָא דְכִתְנֻבּוֹת דָּף כ"ב גְּבִי ג' שְׁיִשְׁבּוּ לְקִיָּים אֶת הַשְּׁטֵר שְׁנַיִם מִקָּהּ מִפִּירִין
חַת"י עֲדִים וַא' אִינוּ מְפִיר מְעִידִין לְפָנָיו וְחוֹתֵם וְהָרִי שָׁם בְּכִתְנֻבּוֹת א"צ לֹא לְעִידוּתָן וְלֹא
לְהַב"ד שְׁלָקֵם מַה"ת דְּמַה"ת א"צ קִיוֹם פְּלָל וְדִלְמָא ס"ל לר"ח דְּרַק בְּכַה"ג עַד נַעֲשֵׂה
דִינָן אָבֵל הֵכָא דְגַם דְּעִידוּתוֹ שְׁל הַשְּׁלִיחַ דְּהִיָּינוּ אֲמִירַת בַּפ"נ הָוִי רַק מְדַרְבְּנָן מ"מ הָרִי
ב"ד צָרִיָּה מַה"ת מְשׁוּם עֵיקָר נְתִיבַת הֲגַט וּבְכַה"ג מְצִי ס"ל לר"ח דְּאִין עַד נַעֲשֵׂה דִינָן
וּמֵאִי פְּרִיָּה בְּפִשְׁטוֹת עַל ר"ח וְגַם דְּהָא שָׁם בְּתַחֲזִילָה בַס"ד דְּלֹא הָוִי סְבִירָא לִיהָ סְבִירָא
דְּשְׁלִיחַ מְצַטְרַף לְדִינָן קְאָמַר לִימָא בְּהָא קְמַפְלָגִי דְמֵאֵן דְּאָמַר בַּפְּנֵי ב' קְסָבַר לְפִי שְׁאִין
בְּקִיאִין לְשִׁמְהָ וּמֵאֵן דְּאָמַר בַּפְּנֵי ג' קְסָבַר לְפִי שְׁאִין עֲדִים מְצוּיִם לְקִיָּימוּ וְהִיאָף הָוִי נִיחָא
לִיהָ בְּזָה דְּנָהִי דַס"ל דְּלֹא בָּעוּ קִיוֹם מ"מ בְּעֵי מְצַד עֲצָם הַנְּתִיבָה ג' א"ו מְוַכְרַח דְּלֹא בְּעֵי
ג' וּכְבָר פְּתַבְנוּ דְּלֹא נִיחָן לְהֵאָמַר לְאוּקִיָּים הַסְּנִיָּא רַק בְּאַרוּסָה וְנָתַן לָהּ הַכְּתוּבָה וְעוֹד
דְּנִגְזוֹר מְשׁוּם נְשׁוּאָה: וְעוֹד קִשָּׁה דְּלִרְש"י דְּבַעֲיָא ג' מַה"ת א"כ יְסַבְּוֹר ע"כ דְּגַם בְּלִילָה
פְּסוּל וְכַה"א"ז וְהַדְּבָרִים ק"ו דְּלַעֲנָן ג' הָא לְכַמָּה אֲמוֹרָאִי בְּרִישׁ סְנֵהֲדֵרִין מַה"ת חַד נְמִי
פֶּשֶׁר מִשָּׂא"כ לְעֲנָן לִילָה וְהָא"ז דְּפּוֹסֵל בְּלִילָה מוֹדָה דְּלֹא בְּעֵי ג' אָבֵל לְרִש"י דְּמַצְרִיָּה
ג' כ"ש דְּפּוֹסֵל בְּלִילָה וּמְלַבֵּד דְּתִסּוּב עֲלָיו פֶּל הַקּוֹשְׁיוֹת שְׁהַקְשׁוּ הָאֲחֵרוֹנִים עַל הָא"ז עוֹד
זֹאת דְּהָא בְּגַט פְּשׁוּט סִי קכ"ג הַקְשָׁה עַל הָא"ז מְהָא דְּאִיתָא בְּגִיטִין דָּף ע"ו הַפֶּל מוֹדִים
הִיכָא דְּאָמַר לְכִשְׁתַּצָּא חֲמָה מְנַרְתְּקָה לְכִי נְפָקָא קְאָמַר וּלְכִי מְיִית בְּלִילָה הָוִי גַט לְאַחַר
מִיתָה וּפְרִישׁ"י שָׁם בְּאוּמַר לְאַשְׁתּוֹ בְּלִילָה זֶה כִּשְׁתַּצָּא חֲמָה כּו' הָרִי דְּאִיָּרִי בְּאָמַר לָהּ
בְּלִילָה וְאִפ"ה מְסִיָּים שָׁם בְּגִמְרָא דְּבָאָמַר לָהּ ע"מ שְׁתַּצָּא חֲמָה מְנַרְתְּקָה דְּהָוִי גַט דְּהָאוּמַר
ע"מ בְּאוּמַר מְעַכְשָׁיו הָרִי דִּיּוּכַל לְגַרֵּשׁ בְּלִילָה וּבְאָמַת הָא"ז אִינוּ מְפָרֵשׁ כְּפִרְש"י דְּאִיָּרִי
בְּעוֹ מַד בְּלִילָה רַק בְּעוֹמֵד בְּאֲמַצַּע הַיּוֹם וְאוּמַר לְכִשְׁתַּצָּא פְּוֹנְתּוֹ עַל לְמַחַר הַתַּחֲלַת הַזְּרִיחָה
וּמִש"ה מְהַיָּי פְּשָׁאוּמַר ע"מ אָבֵל רִש"י דְּפִי דְּאִיָּרִי בְּעוֹמֵד בְּלִילָה מְוַכְרַח דַס"ל דְּגַט פֶּשֶׁר
בְּלִילָה רַק זֶה יֵישׁ לְדַחּוֹת דַס"ל לְרִש"י דְּגַט הָוִי פְּסוּף דִּין דְּבַעֲיָ שְׁלִשָּׁה וְכִשְׁר בְּלִילָה וַיֵּשׁ
לְדַבֵּר בְּזָה וְאִכְמ"ק: וְהַנְּרָאָה פְּשׁוּט דְּגַם רִש"י מוֹדָה דְּגַט לֹא בְּעֵי ג' וְכַדְמוּכַח מְפָל הַנְּ"ל
וְהָא ו דְּבַעֲיָ ג' מְשׁוּם דְּכָל דְּתִקּוּן רַבְּנָן פְּעִין דְּאוּרְיָתָא תִּיקּוּן הִיָּינוּ דְּבִגַט דְּהָוִי דוּמָה
לְמִיאוּן בְּוֹדָאִי בְּעֵי ג' מַה"ת דְּהָרִי מִיאוּן הָוִי בַע"כ שְׁל הַבְּעַל וּבְכַה"ג בְּגַט הִיכָא דְּהָוִי
בַע"כ שְׁל הַבְּעַל בְּוֹדָאִי צָרִיָּה ג' מַה"ת וְכַדְאִיתָא בְּגִיטִין דָּף פ"ח דְּאַבְיִי אֲשַׁכְּחִיָּה לר"י
דְּהָוִי קָא מְעַשֵּׂה אֲגִיטָא א"ל וְהָא אֲנָן הַדְּיוֹטוֹת אֲנָן וְתַנְיָא אֲשֶׁר תְּשִׁיִּים לְפָנֵיהֶם כּו' וְלֹא
לְפָנֵי הַדְּיוֹטוֹת א"ל אֲנָן שְׁלִיחוּתִיָּהוּ דְּקִמְאִי עֲבָדִינוּ הָרִי דְּגַט דְּהָוִי בַע"כ שְׁל הַבְּעַל בְּעֵי
ג' וּמִש"ה בְּמִיאוּן דְּהָוִי ג"כ שְׁלֹא מְרַצוֹן הַבְּעַל תִּיקּוּן רַבְּנָן פְּעִין דְּאוּרְיָתָא אָבֵל בְּגַט
הַנְּיָתָן בְּרַצוֹן שְׁל הַבְּעַל מוֹדָה רִש"י דְּלֹא בְּעֵי ג' וְכַדְמוּכַח מְהַיָּי סְנִיָּוֹת הַנְּ"ל שְׁהַבְּאֵנוּ
וְעַכְשָׁיו אֲנִי אוּמַר לְהִיפּוֹף מִמִּש"כ הַנוּב"י שְׁלֹא מְצָא מִי שְׁיַחֲלוּק עַל רִש"י וּבְאָמַת לֹא
מְצִינוּ פְּלָל מִי שְׁיִאמַר דְּבִגַט הַנְּיָתָן בְּרַצוֹן שְׁל הַבְּעַל דְּבַעֲיָ ג' וּבְוֹדָאִי בְּדִיעְבַד אִם סִיָּדְרוּ
הָרַב בִּיחִידִי פֶּשֶׁר בְּלִי פְּקוּיָק: וּבְזָה נַעֲמּוֹד בְּסוּד קְדוּשִׁים דְּשְׁפִיר פְּתוּב בְּתַקְנָה דְּבִזְרַק
גַט לֹא הָוִי גַט פְּלָל דְּהָרִי זֶה מְבּוֹאָר בְּגִיטִין דְּבַעֲלַת הַמוֹצֵיא בַע"כ שְׁהוּא מְאוּתָן שְׁפּוּפִין
אוּתָם לְהוֹצֵיא דְּבַעֲיָ ב"ד מַה"ת וְרַק דְּאֲנָן שְׁלִיחוּתִיָּהוּ דְּקִמְאִי עֲבָדִינוּ וַיֵּישׁ לְעִיָּין וְלְהַסְתַּמֵּק

אם מגרש את אשתו בע"כ דינדה אי בעינן ב"ד מה"ת דדומה להך דיגיטין אי לא דנחלק ביניהם דרק שם בבע"כ של הבעל דצריף לכפותו לעשות מעשה וליתן לה הגט הוא דבעינן שיהיה שלשה אבל בע"כ של האשה דאין אנתנו צריכים למעשה דינדה פלל וכמה דזורק לה הגט מתגרשה לא בעינן ב"ד פלל ועתה נוכל לפשוט ספק זה דהא מדהצריכה המשנה במיאון ג' ופרש"י משום דתיקון רבנן כעין דאורייתא ונהרי במיאון הוי בע"כ של הבעל כמו בגט בע"כ של האשה דהא א"צ לשום מעשה דידין' פלל רק היא ממאנת בו ואם נאמר דבע"כ דינדה לא בעי בית דין.

במיאון א"צ ב"ד דלא שייף לומר כעין דאורייתא פיון דגם בדאורייתא אם לא בעינן שיעשה מעשה לא בעי ב"ד ומנכרח דס"ל לרש"י דגם בע"כ של האשה בעי ב"ד דאע"ג דהתורה אמרה שמתגרשה בע"כ מ"מ ס"ל דכל דבר הנעשה בשל חבירו שלא ברצונו בעי ב"ד לזה וי"ל דגם ר"ג מה"ג ס"ל פן וכיון דבע"כ של האשה בעי ב"ד הרי גם בלא תקנות של ר"ג מה"ג תיקשה קושן' אביי שהקשה לר"י וקא אנו הדיוטות אנו וצ"ל דשליחותיהו דקמאי קעבדינן אבל פיון שתיקון ר"ג שלא לגרש בע"כ וגזר על זה ואסור לגרש בע"כ אם פן אפילו גירשה בפני ב"ד בע"כ מ"מ קא לא שייף לומר דשליחותיהו דקמאי קעבדי פיון דאסור לעשות פן ובפךט אם נאמר דגזירתו הוי איסורא דאורייתא וממילא הגט בטל מדאורייתא: